

မြန်မာအဘိဓာန်

အကျဉ်းချုပ်

အတွဲ ၂၊ ဆ - န

ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်တစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန
မြန်မာစာအဖွဲ့

အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ်

အထွေထွေ အကျဉ်းချုပ် (၆-၆၆)၊ အကျဉ်းချုပ်
အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ်
(အကျဉ်းချုပ်အကျဉ်းချုပ် ၁၁၁) အကျဉ်းချုပ်

အကျဉ်းချုပ်အကျဉ်းချုပ်
အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ် အကျဉ်းချုပ်
အကျဉ်းချုပ်

မာတိကာ

၁၈	အထိထွက်နှုန်းများ	၁၈
၂၈	အထိထွက်နှုန်းများ	၂၈
၃၈	အထိထွက်နှုန်းများ	၃၈
၄၈	အထိထွက်နှုန်းများ	၄၈
၅၈	အထိထွက်နှုန်းများ (အကျဉ်းချုပ်) အကျဉ်း	၅၈

အသံထွက်နည်းလမ်းညွှန်

ဗျည်းသံများ

၁။ မြန်မာစကား အသံထွက်ပုံကို ဖော်ပြရာတွင် မြန်မာဗျည်း (၃၃) လုံးအနက်မှ က ခ ဂ င၊ စ ဆ ဇ ည၊ တ ထ ဒ န၊ ပ ဖ ဗ မ၊ ယ ရ လ ဝ သ ဟ ဟူသော ဗျည်း (၂၂) လုံးနှင့် ထူးခြားသော မြန်မာအသံများအတွက် ဖြည့်စွက်ထားသော သျ၊ ဟှ၊ ဟူသော အသံသင်္ကေတ (၂) လုံး၊ အစုစုပေါင်းအသံ (၂၄) မျိုးအတွက် အသံထွက်ပြဗျည်း (၂၄) လုံးကို အသုံးပြုထားသည်။ ယင်းတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြနိုင်သည်။

(ဌာန်တူရာ အသံနီးစပ်ရာ ပြုလုပ်ထားသော ဇယားအင်းစောက်)

က	ခ	ဂ	င
			ည
တ	ထ	ဒ	န
ပ	ဖ	ဗ	မ
စ	ဆ	ဇ	
	ယ	ရ ^(၁)	
	လ	ဝ	
	သ	သ္မ ^(၂)	
	ဟ	ဟှ ^(၃)	

ရှင်းလင်းချက်

- ဂ^(၁) ။ ။ 'ဒိုဝိုက်ဓေစီ' နှင့် 'ပရိဘောဂ' တို့တွင်ပါဝင်သော 'ရ'သံကဲ့သို့ လျှာလိပ်သံ ဆိုရန်
- သ္မ^(၂) ။ ။ 'သလံသီး' နှင့် 'သာသနာ' တို့တွင်ပါသော ဒုတိယ 'သ'သံကဲ့သို့ ဆိုရန်
- ဟှ^(၃) ။ ။ 'မောင်ဘရေ' ဟု ခေါ်လိုက်သောအခါ 'ဖေ' ဟု ပြန်ထူးသံတွင်ပါသည့် 'ဟ' သံကဲ့သို့ ဆိုရန်

မှတ်ချက်

(၁) အသံထွက်ဗျည်းတို့ကို အသံထွက်ပြုရာ၌ အောက်ပါ အသံထွက်ပြုဗျည်းတို့ကို သုံးသည်။

ဗျည်း	အသံထွက်ပြုဗျည်း
ဂ၊ ဃ	ဂ
ဇ၊ ဈ	ဇ
ဋ၊ တ	တ
ဌ၊ ထ	ထ
ဍ၊ ဎ၊ ဏ၊ တ	ဓ
ဏ၊ န	န
ဗ၊ ဘ	ဗ
လ၊ ဌ	လ

(၂) 'ရထား'၊ 'ရနံ့' စသည်တွင် ပါသော 'ရ' သည် 'ယ' သံထွက်လျှင် 'ယ' ဗျည်းကို အသုံးပြုသည်။

(၃) 'ရှုလကာရည်'၊ 'လမ်းလျှောက်'၊ 'ငြိတ်ချွေ' စသည်တွင်ပါသော 'ရှ' သံကို 'ယု' ဖြင့် ပြုသည်။

သရသံများ

၂။ မြန်မာစကားအသံထွက်ပုံကို ဖော်ပြရာတွင် အခြေခံသရသံပေါင်း (၅၀) လိုသည်။ ထူးခြားသော မြန်မာသံများအတွက် ဖြည့်စွက်ထားသော သရသံ (၁) မျိုးနှင့်ဆိုလျှင် အစုစုပေါင်း သရသံ (၅၁) မျိုး လိုသည်။ သရသံ (၅၁) မျိုးတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

အ	အဲ	အောင်	အိန်
အာ	အဲ့	အောင်	အိန်
အာ	အော	အောင်း	အိန်း
အား	အော့		
အီ	အော်	အိုင်	အုန်
အိ	အို	အိုင်	အုန်
အီး	အို	အိုင်း	အုန်း
အု	အို	အစ်	
အူ	အက်	အက်	အယ်
အူး	အောက်	အိတ်	အွတ်
	အိုက်	အုတ်	
အေ	အင်	အန်	အွန်
အေ့	အင်	အန်	အွန်
အေး	အင်း	အန်း	အွန်း

ဗျည်းသည် သရနှင့်ပေါင်းမှ အသံထွက်သဖြင့် သရသံများကိုပြုရာ၌ သရသံများဖြစ်စေသော အသတ်များကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြရသည်။ သရသံ (၅၁) မျိုးတို့ကို အသံနီးစပ်ရာ အလိုက် ဇယားအင်းစောက်ပြုလုပ်၍ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြနိုင်သည်။ ခြွင်းချက်များကိုလည်း ရှင်းလင်း ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

(အသံနီးစပ်ရာ ပြုလုပ်ထားသော ဇယားအင်းစောက်)

၁	အ ^(၁)	အာ	အား	အတ်	အန့်	အန်	အန်း
	အာ့ ^(၂)						
၂	အိ	အီ	အီး	အစ်	အင့်	အင်	အင်း
၃	အို	အို	အိုး	အုတ်	အုန့်	အုန်	အုန်း
၄	အေ့	အေ	အေး	အိတ်	အိန့်	အိန်	အိန်း
၅	အု	အူ	အူး	အွတ်	အွန့်	အွန်	အွန်း
၆	အဲ့	အယ်	အဲ	အက်			
၇				အိုက်	အိုင်	အိုင်	အိုင်း
၈				အောက်	အောင့်	အောင်	အောင်း
၉	အော့	အော်	အော				

ရှင်းလင်းချက်

အ^(၁)။ ။ ‘အပြော၊ အဆို၊ အနေ၊ အထိုင်’ တို့တွင် ပါသော အ - သံကဲ့သို့ အသံ တဝက်သာ ထုတ်ရသောအသံမျိုး ဖြစ်သည်။

သာဓက။ ။ ကစား။ စကား

အာ့^(၂)။ ။ ‘လူနဲ့လူအ၊ ဒင်္ဂါးအသည်’ တို့တွင်ပါသော အာ့-သံကဲ့သို့ အသံပြည့်ထုတ်ရ သော အသံမျိုးဖြစ်သည်။

သာဓက။ ။ ကခုန်

မှတ်ချက်

(၁) ‘အင်၊ အင်’ သံအတွက် သေတ် (င်) ကိုသာ သုံးသည်။

(၂) (က) ‘အတ်၊ အပ်။ အိတ်၊ အိပ်။ အုတ်၊ အုပ်’ သံတို့အတွက် တသတ် (တ်) ကိုသာသုံးသည်။

(ခ) ‘ကိလိုစပ်’ ကဲ့သို့ ပသတ် (ပ်)သံ ထင်ရှားပါသောအတွက်လျှင် ပသတ်(ပ်) ကိုသာ သုံးသည်။

- (၃) (က) 'အံ၊ အန်၊ အမ်၊ အိန်၊ အိမ်၊ အုံ၊ အုဉ်၊ အုမ်' သံတို့အတွက် နသတ်(နံ) ကိုသာသုံးသည်။
- (ခ) 'ကက်ကွမ်း၊ 'မြွေ'တို့ ကဲ့သို့ မသတ်(မ်)သံ ထင်ရှားသော ထွက်လျှင် မသတ်(မ်)ကိုသာ သုံးသည်။
- (ဂ) 'နွမ်း၊ 'ထွမ်း' စသည်ကဲ့သို့ မသတ်(မ်) သံ၊ နသတ်(နံ) သံ ၂-မျိုး ထွက်လျှင် ၂-မျိုးစလုံးကို ပြသည်။

၃။ သီးခြားအက္ခရာပုံစံရှိသော အက္ခရာများကို အောက်ပါအသံများတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြသည်။

သီးခြားအက္ခရာပုံစံ

အသံထွက်

အံ
အိ
အု
အုဉ်
အုမ်
အံ၊ အိ၊ အု
အံ၊ အိ၊ အု
အံ၊ အိ၊ အု
အံ၊ အိ၊ အု
အံ၊ အိ၊ အု

အံ
အိ
အု
အုဉ်
အုမ်
အံ၊ အိ၊ အု
အံ၊ အိ၊ အု
အံ၊ အိ၊ အု
အံ၊ အိ၊ အု
အံ၊ အိ၊ အု

ဗျည်းတွဲသံများ (ယပင့်၊ ရရစ်၊ ဝဆွဲ၊ ဟထိုး)

၄။ မြန်မာစကားအသံထွက်ပုံကို ဖော်ပြရာတွင် ဗျည်းတွဲအသံပေါင်း (၇)မျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့ကို (၁) အမျိုးအစား (၂) ရေးပုံ (၃) သာဓက (၄) အသံထွက်တို့ဖြင့် ဖော်ပြနိုင်သည်။

အမျိုးအစား	ရေးပုံ	သာဓက	အသံထွက်
ယပင့် ရရစ်	ယ ရ	ကျ ကြ	ကျ? ကျ?
ဝဆွဲ	ဝ	ခွ	ခွ?
ဟထိုး	ဟ	မှ	မှ?
ယပင့်ဝဆွဲ ရရစ်ဝဆွဲ	ယ ရ	ကျ ကြ	ကျ? ကျ?

အမျိုးအစား	ရေးပုံ	သာဓက	အသံထွက်
ယပင့်ဟထိုး ရရစ်ဟထိုး	၂ ၉	မျ မြ	မျ? မျ?
ဝဆွဲဟထိုး	ဆ	ယွ	ယွ?
ယပင့်ဝဆွဲဟထိုး ရရစ်ဝဆွဲဟထိုး	ဆ ၉	မျ မြ	မျ? မျ?

မှတ်ချက်

- (၁) ဗျည်းနှစ်လုံးတွဲသော စကားလုံးတွင် ယှဉ်ဗျည်းသံ သီးခြားထွက်လျှင် ယင်း ယှဉ်ဗျည်းသံကို သီးခြားပြသည်။

သာဓက။ ။ကလျာဏ / ကလယာနာ /
 ကြိယာ / ကရိယာ /
 တိုဂံ / တရိဂံ /
 ပန်ကျာ / ပန်တယာ /

- (၂) ယပင့်၊ ရရစ်သံတို့ကို အပင်(၂) ဖြင့်သာ ပြသည်။

အထွေထွေမှတ်ချက်

- ၅။ (က) သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်အရ အသံထွက်ခွဲပြရန် လိုအပ်သည်တို့ကို ခွဲ၍ပြသည်။

သာဓက။ ။သတင်းထောက် - ကြိ / သုဒင်းထောက် /
 - န / သုဒင်းဒေါက် /

- (ခ) စကားစပ်အရဖြစ်စေ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်လိုက်၍ဖြစ်စေ အသံပြောင်းနိုင်သော တလုံးချင်း ပုဒ်မျိုးတွင် ပြောင်းနိုင်သမျှသောအသံများကို ခွဲခြားမဖော်ပြပဲ မူလရှိသည့် အသံကိုပင် ပြသည်။

သာဓက။ ။ကာ / ကာ /
 ခု / ခု /
 ဝါ / ဝါ /

အလိုစကားစဉ်ဟာရဗျာ

ကဗျာ	ကဗျာသုံး	တန်း	သန်းစကား
ကြံ	ကြံ	မဏ္ဍ	မဏ္ဍစကား
ကြံစိ	ကြံစိ	မြို့	မြို့စကား
ကံကျောက်	ကံကျောက်စာ	မွန်	မွန်စကား
ကျပ်	ကျပ်စကား	ယို	ယိုစကား
စစ်	စစ်သုံး	ယက်	ယက်ကန်းသုံး
စည်း	ပစ္စည်း	ယပ်	ယပ်သုံးစကား
စေး	စေးကျမ်းသုံး	ရခိုင်	ရခိုင်စကား
တမိလ်	တမိလ်စကား	ဗွယ်	ဗွယ်စကား
တရုတ်	တရုတ်စကား	ချီ	ချီစကား
တင်းစာ	သတင်းစာ	ဂျာ	ဂျာသုံး
တားဝယ်	တားဝယ်စကား	ဇရူး	ဇရူးစကား
တန်း	တန်းလုပ်ငန်းသုံး	ရမ်း	ရမ်းစကား
ဒေသ	ဒေသစကား	လိပ်	လိပ်စကား
ဒာထု	ဒာထုစကား	လွက်	လွက်စကား
ဓမ္မသတ်	ဓမ္မသတ်သုံး	ဝိ	ဝိစကား
န	နာမ်	သ	သစကား
နာ	နာမ်စကား	သရဲ	သရဲစကား
နာမိ	နာမိစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
နန်း	နန်းစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ပထဝီ	ပထဝီစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ပဓာန	ပဓာနစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ပဏ္ဍိ	ပဏ္ဍိစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ပါ	ပါစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ပါရင်	ပါရင်စကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ပေါ	ပေါစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ပုံ	ပုံစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ပြင်	ပြင်စကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ဗ	ဗစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ဗေဒ	ဗေဒစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ဘေဒ	ဘေဒစကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား
ဘင်	ဘင်စကား	သဗ္ဗ	သဗ္ဗစကား

အဘိဓာန်ကြည့်နည်း လမ်းညွှန်

တည်ပုံ	က - ကြိ/ကု/သီ/တိ/ဟိ/သိ/နိ/ ဟိ/ဂိ/နိ/ ခေါင်း ကိုယ်၊ ခြေ၊ လက် စသည်တို့ကို ခွဲခွဲစိတ်စိတ် ညွှတ်ကွေး ဆန့်တန်း ဝှပ်ခွာပြသည်။	အနက်ဇော်
အနက်ရိုင်းရှုပြား	က - ကြိ/ကု/ဟု/တု/သု/ ဟိ/ဂိ/နိ/ ဟိ/ဂိ/နိ/ ခေါင်း စသည်တို့ကို တပ်ဆင်သည်။ ဟုတ်ကဲ့သည်။ “ငှားရမ်း သော ကျွဲနွားတို့ ကို လှည့်၍ကသဖြင့်” လွှတ်။ ၂၃၄။	အသံထွက်
အကိစ္စသားမြှုပ်	၂။ ဆင်း မြင်းတို့ကို ကကြိုးတန်းဆာ တပ်ဆင်သည်။ “မင်းကြီးလည်း မြင်းရွှေပန်းစာပွင့်ကို မြဲမြဲစွာ က၍” မှန်း ပ။ ၂၂၀ - ၉။	ဆောင်းခွင်း
အနက်ဇော်အပိုက်ကွင်း	ကကု - န/ကု/ကု/ယု/ ငါးစည်ဖောင်းကော် ထွက်သော ပင်လယ်ငါးကြီးတမျိုး။ [ထားဝယ်] ငါးကွဲယင်း [မြိတ်] ကျွယ်။ [ရခိုင်] ငါးလက်ခွာ။	ထက်စပ်ညွှန်း
	ကတွင်းပေါက် - န /ကွင်းပေါက်/ နီတွင်းပေါက် - န၊ ခွ။	ပရိယာယ်ပုဒ်
	ကသီး - ကြိ /ကသီး/ ပိတ်ပင်သည်။ ဟန်တားသည်။	အနက်ဟညွှန်း
	ကဘီ - ကြိ၊ လည်းရွှေ။	ကျမ်းစာ
	ကယုပြာ - န/ကယု/အရာ/အဖွင့်ဖြူသော ကြာပန်းတမျိုး။ (ညအခါ လဆုတ်ခန့် ပွင့်သည်ဟု ဆိုကြသည်။)	
ခိုင်းသွင်ညွှန်း	ကနိဏ္ဍိ - န/ကနိ/ဂိုင်း/ ကာယကံ၊ ဝိတိကံ၊ မနောကံတို့ဖြင့် ရွတ်ဆို၍ ခိုင်းမှု မှန်သည်ဟု အယူရှိသော သုဗျောဂိုက် ကို ခေါ်သောအမည်တမျိုး။ [ရခိုင်] ခိုင်း - န၊ ခွင်းယုတ်။	
အကိစ္စသား	ကောက်ဆန်ကြေး - န /ကောက်ဆန်ကြေး/ ကောက်လှိုင်း ထိုင်ရာတွင် လှည်းပေါ်၌ ကြေးကျသောပေါင်း လှည်း ကြေး။	
	ကျောက်နီ - န /ကျောက်နီ/ ကျောက်စက် - န၊ ခွင်း အတွင်း။	
အနက်ဇော်အတွင်း ပိုက်ကွင်း	ကျင် - ကြိ/ကျင်/ထက်မြောက်လိမ္မာသည်။ “ထု ပြည်နတ် ရုပ် ဆုသုံးထပ်တွင် ခိုင်အပ်မတင် ပညာကျပ်သည်။ ။ ထွတ်တင်မောက္ခန်းထားအံ့တည်း။ ပြာဇီ ၁၈၇။	
	ကျောင်း - ကြိ /ကျောင်း/ (ကျွဲ၊ နွား စသည်ကို) ထိန်း စောင့်သည်။	

အဘိဓာန်ကြည့်နည်းလမ်းညွှန်

တည်ပုဒ်

- ၁။ တည်ပုဒ်များကို မျက်နှာမည်းစာလုံးများဖြင့် ဖော်ပြပါသည်။
 ၂။ အရေးတူသော်လည်း မူလအနက်ချင်းမတူသော တည်ပုဒ်များကို နံပါတ်ထိုး၍ သီးခြားတည်ပုဒ်အဖြစ် ဖော်ပြပါသည်။

သာဓက။ ။ ကင်း^၁ - န / ကင်း / ကင်းခြေများ၊ ကင်းပုစွန်
 စသည့် အစိပ်ထန်သော ပိုးမွှားမျိုးကို ခြံ၍
 ခေါ်သော အမည်။
 ကင်း^၂ - န / ကင်း / ၁၊ ရန်သူ၏ အခြေအနေကို
 ထောက်လှမ်းရန် လှည့်လည်နေသူ။

- ၃။ တည်ပုဒ်များတွင် စကားလုံးများသာမက အများအားဖြင့် တွဲစပ်
 ပြောဆိုသုံးနှုန်းလေ့ရှိသော စကားလုံးတွဲများလည်း ပါသည်။

သာဓက။ ။ စကား (စကားလုံး)
 စကားလက်ဆုံကျ (စကားလုံးတွဲ)

- ၄။ တည်ပုဒ်အဖြစ် ရွေးချယ်ထားသော အချို့ စကားလုံးတွဲများကို
 အတွင်းပုဒ် အပြောင်းအလဲဖြင့် တွဲစပ်သုံးစွဲနိုင်သောကြောင့်
 ပုံသေရေးသားရန် မဖြစ်နိုင်။ ထို့အခါတွင် ပုံသေရေးရန် မဖြစ်
 နိုင်သော စကားလုံးကို ~ ဟူသော အမှတ်အသားပြသည်။
 ~ အမှတ်အသား နေရာတွင် သုံးလိုသော ကြိယာကို သွင်းလိုက်
 လျှင် ပြည့်စုံတိကျသော စကားလုံးတွဲများ ဖြစ်လာသည်။

သာဓက။ ။ မ ~ မချင်း = (မသွားမချင်း)
 = (မလာမချင်း)
 = (မဖြစ်မချင်း)

သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်

- ၁။ တည်ပုဒ်တို့သည် ဝါကျတွင်း၌ မည်သို့သော တာဝန်မျိုးကို
 ထမ်းဆောင်ကြောင်းဖော်ပြလိုသည့်အတွက် တည်ပုဒ်နှင့်ယှဉ်ကာ
 သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်ကို ဖော်ပြသည်။
 ၂။ သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်များကို အတိုကောက်ခေါ်ယာရဖြင့် ဖော်ပြ
 သည်။

သာဓက။ ။ ကြိယာ = ကြိ
 ကြိယာဝိသေသန = ကြိဝိ

၃။ တည်ပုဒ်တခုတွင် သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက် ၂-မျိုး၊ ၃-မျိုး ရှိနိုင်သည်။ သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက် မျိုးကွဲများကို အပိုဒ်ခွဲ၍ ဖော်ပြသည်။ ယင်းသို့ ဖော်ပြရာတွင် အသုံးတွင်ကျယ်သော သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်ကို ဦးစွာ ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ကလေး - န / ခလေး / ခ၊ အသေးအငယ်။
အသေးအဖွဲ့။ ၂၊ သားငယ် သမီးငယ်။
- ကြံ / ကလေး / ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မညီ
အောင် ပြောဆိုပြုမူနေထိုင်သည်။

အသံထွက်

၁။ သဒ္ဒါသတ်မှတ်ချက်၏နောက်တွင် အသံထွက်ကို ဖော်ပြသည်။
၂။ အနက်ဖော်စာသားနှင့် ကွဲပြားစေရန် အသံထွက်ကို မျဉ်းစောင်းနှစ်ခုအကြား၌ ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ကကူရ - န / ယန် / ငါးစည်ဖောင်းကော်
ထွက်သော ပင်လယ်ငါးကြီးတမျိုး။

အနက်ဖော်

အနက်ဖော်ကို အသံထွက်၏ နောက်တွင် ရိုးရိုးပုံနှိပ်စာလုံးဖြင့် ဖော်ပြသည်။

အနက်တူညွှန်း

အနက်ဖော်မပါသောတည်ပုဒ်မှ အနက်ဖော်ပါသည့် အနက်တူတည်ပုဒ်သို့ “နှင့် အတူတူ” ဖြင့် ညွှန်းသည်။
သာဓက။ ။ကျောက်နို့ - န / ကျောက်နို့ / ကျောက်စက် - နှင့် အတူတူ။

အနက်ရိပ်ကွဲပြားမှု

တည်ပုဒ်တခုတွင် အနက်ရိပ်ကွဲပြားချက်များ ရှိနေလျှင် ထိုသို့ ကွဲပြားနေသော အနက်ရိပ်များထဲမှ အသုံးတွင်သော အနက်ကို ဦးစားပေး၍ နံပါတ်စဉ်ထိုးသည်။

ထောင့်ကွင်း

ပညာရပ်နှင့် သက်ဆိုင်သော တည်ပုဒ်များ [နက္ခတ်၊ ဗေဒင်၊ သိပ္ပံ စသည်]၊ တည်ပုဒ်ကို အသုံးပြုသော ဒေသများ [ထားဝယ်၊ မြိတ်၊ ရခိုင် စသည်]၊ တည်ပုဒ်အမျိုးအစားများ [ပေါရာဏ၊ ဘန်းစသည်]၊ တည်ပုဒ်၏ အရင်းအမြစ်ဖြစ်သော ဘာသာစကားများ [ပါဠိ၊ မွန်၊ အင်္ဂလိပ် စသည်] ကို ထောင့်ကွင်းအတွင်း၌ ဖော်ပြသည်။

အနက်ဖော်အတွင်း ဝိုက်ကွင်း

အချို့ သောတည်ပုဒ်များကို အနက်ဖော်ရာ၌ အနက်ပိုမိုထင်ရှားပေါ်လွင်စေရန် စကားလုံးအချို့ဖြင့် ထောက်ကူပေးရသည်။ ယင်းအကူစကားလုံးများကို ဝိုက်ကွင်းတွင် ဖော်ပြသည်။
သာဓက။ ။ကတောင်ချောက်ချား - ကြိပ် / ဂဒေါင်ချောက်ချား / (စိတ်)မတည်မတုံ (ဖြစ်သည်။)

အနက်ဖော်အပ ဝိုက်ကွင်း

တည်ပုဒ်ကို အနက်ဖော်ပြီးနောက် ယင်းတည်ပုဒ်နှင့် ဆက်စပ်၍ သိသင့် သိထိုက်သော အကြောင်းအရာတို့ကို အနက်ဖော်၏ နောက်၌ ဝိုက်ကွင်းဖြင့် ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ ကုမုဒြာ - န / ကုမုတ်ဓရာ/ အပွင့်ဖြူသော ကြာ
တမျိုး။ (ညအခါ၌ လရောင်ခံ၍ ပွင့်သည်ဟု
ဆိုကြသည်။)

လက်ခံတည်ပုဒ်

မြန်မာစာအဖွဲ့၏ “မြန်မာစာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်း” နှင့် မည်
သော်လည်း အသုံးတွင်နေသေးသော “ကားလုံး အချို့ကို
တည်ပုဒ်အဖြစ်ယူကာ ထည့်သွင်းဖော်ပြသည်။ သို့သော် ယင်း
တည်ပုဒ်၌ အနက်မပွင့်ပဲ မြန်မာစာအဖွဲ့၏ “မြန်မာစာလုံးပေါင်း
သတ်ပုံကျမ်း” နှင့်ညီသည့် တည်ပုဒ်၌ သာ အနက်ဖော်သည်။
ထို့ကြောင့် လက်ခံတည်ပုဒ်ကို “၅” ဖြင့် ညွှန်းသည်။

သာဓက။ ။ ကတွင်းပေါက် - န / ဂဒွင်းပောက် / ခံတွင်း
ပေါက် - န၊ ၅။

နှိုင်းယှဉ်ညွှန်း

အချို့သော တည်ပုဒ်များသည် အခြားတည်ပုဒ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်
ကြည့်ပါက အနက်ပို၍ ပေါ်လွင်သည်။ ယင်းသို့သော တည်ပုဒ်
မျိုးတွင် နှိုင်းယှဉ်ရမည့် အခြားတည်ပုဒ်ကို “၆” နှင့် နှိုင်းယှဉ် ဖြင့်
ညွှန်းသည်။

သာဓက။ ။ ကံဂိုဏ်း - န / ကန်ဂိုဏ်း / ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊
မနောကံတို့ ဖြင့် ရွတ်ဆို၍ ခိုခိုးမှု မှန်သည်ဟု
အယူရှိသော သုဗ္ဗေဒဂိုဏ်းကို ခေါ်သောအမည်
တမျိုး။ ခွါရဂိုဏ်း - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

ဆက်စပ်ညွှန်း

တည်ပုဒ်တခုသည် အခြားတည်ပုဒ်တခုနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်
ဆက်စပ်မှုရှိသောအခါ ဆက်စပ်မှုရှိသောအခြားတည်ပုဒ်ကိုလည်း
ရှုရန် “လည်းရှု” ဖြင့် ညွှန်းသည်။

သာဓက။ ။ ကာဆီး - ကြို / ကာဆီး / ပိတ်ပင်သည်။ ဟန့်
တားသည်။ ကာ - ကြို၊ လည်းရှု။

ပရိယာယ်ပုဒ်

တည်ပုဒ်တခုသည် အခြားသော တည်ပုဒ်တခု သို့မဟုတ်
တည်ပုဒ်များနှင့် အနက်ချင်း၊ အကြောင်းချင်း ထပ်တူထပ်မျှ
တူညီသည်။ သို့သော် အခေါ်ကွဲသည်။ ယင်းသို့သော တည်ပုဒ်
များတွင် အနက်ချင်း၊ အကြောင်းချင်းတူသောအခြားတည်ပုဒ်
ကိုပါ အနက်စာသား၏နောက်တွင် ကပ်၍ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ ကောက်ဆန်ကြွေ - န / ကောက်ဆန်ရွှေ /
ကောက်လှိုင်းတိုက်ရာတွင် လှည်းပေါ်၌
ကြွေကျသော စပါး။ လှည်းကြွေ။

အကိုးစာသား

ဖော်ပြသည့်အနက် ပိုမိုပေါ်လွင်စေရန်လည်းကောင်း၊ တည်ပုဒ်
အသုံးပြုပုံကို သိစေလို၍ လည်းကောင်း အကိုးအကားများကို
အသုံးပြုသည်။ ယင်းသို့ ကိုးကားသည့် စာသားများကို
မျက်တောင်အတွင်း၌ ဖော်ပြပြီး တည်ပုဒ်ကို မျက်နှာမည်း

စာလုံးဖြင့် ဖော်ပြသည်။ (အကိုးစာသားတွင် ပါရှိသည့် စာလုံးပေါင်းများကို မပြင်ပ မူလအတိုင်းပင် ဖော်ပြပါသည်။)

သာဓက။ ။ကျွန် - ကြို / ကျင် / တတ်မြောက်လိမ္မာသည်။
“လူ့ပြည်နတ်ရပ်၊ တုံသုံးတပ်တွင်၊ နိုင်အပ်
မထင်၊ ပညာကျပ်သည်။ ။ထွတ်တင်
မော်ကွန်းထား၏တည်း။” ပြာဋီ* ၁၀၇။

အကိုးစာသားမြှုပ်

အကိုးစာသားများအတွက် အချို့သော စာသားများကို ရှည်
လျားမည်စိုးသဖြင့်မြှုပ်ထားခဲ့သည်။မြှုပ်ထားသောစာသားများ
ရှိနေကြောင်း သိနိုင်ရန် အစက်(....)ဖြင့် ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။က - ကြို / က၃ / ၂။ ဆင်း မြင်း တို့ ကို ကကြီး
တန်ဆာတပ်ဆင်သည်။ “မင်းကြီးလည်း
မြင်းရွှေပန်းစာပွင့်ကို..... မြဲမြံစွာ ကချီ။”
မှန်၊ ပ။ ၃၂၈ - ၉။

ကျမ်းကိုး

၁။ ကိုးကားသောကျမ်း၏ အမည်၊ အတွဲတို့ကို အတိုပြု၍ ဖော်ပြ
သည်။

သာဓက။ ။မှန်နန်းရာဇဝင်၊ ပထမတွဲ = မှန်၊ ပ။

၂။ ခရေပွင့်(*)နှင့် ဂဏန်းအမှတ်တို့ သည် ပျို့၊ မော်ကွန်းစသော
လင်္ကာပုဒ်တို့၏ ပုဒ်ရေအမှတ်ကို ဖော်ပြသည်။

သာဓက။ ။ပြာဋီဟာခမ်းပျို့၊ ပုဒ်ရေ - ၁၀၇ = ပြာဋီ
* ၁၀၇။

၃။ ကျမ်းအတိုမှတ်နှင့် ကျမ်းကိုးစာရင်းကို ပဉ္စမတွဲတွင် ဖော်ပြသည်။

အထွေထွေအချက်အလက်

(က) အချက်အလက်

၁	၁	၁
၂	၂	၂
၃	၃	၃
၄	၄	၄
၅	၅	၅
၆	၆	၆
၇	၇	၇
၈	၈	၈
၉	၉	၉
၁၀	၁၀	၁၀
၁၁	၁၁	၁၁
၁၂	၁၂	၁၂
၁၃	၁၃	၁၃
၁၄	၁၄	၁၄
၁၅	၁၅	၁၅
၁၆	၁၆	၁၆
၁၇	၁၇	၁၇
၁၈	၁၈	၁၈
၁၉	၁၉	၁၉
၂၀	၂၀	၂၀
၂၁	၂၁	၂၁
၂၂	၂၂	၂၂
၂၃	၂၃	၂၃
၂၄	၂၄	၂၄
၂၅	၂၅	၂၅
၂၆	၂၆	၂၆
၂၇	၂၇	၂၇
၂၈	၂၈	၂၈
၂၉	၂၉	၂၉
၃၀	၃၀	၃၀
၃၁	၃၁	၃၁
၃၂	၃၂	၃၂
၃၃	၃၃	၃၃
၃၄	၃၄	၃၄
၃၅	၃၅	၃၅
၃၆	၃၆	၃၆
၃၇	၃၇	၃၇
၃၈	၃၈	၃၈
၃၉	၃၉	၃၉
၄၀	၄၀	၄၀
၄၁	၄၁	၄၁
၄၂	၄၂	၄၂
၄၃	၄၃	၄၃
၄၄	၄၄	၄၄
၄၅	၄၅	၄၅
၄၆	၄၆	၄၆
၄၇	၄၇	၄၇
၄၈	၄၈	၄၈
၄၉	၄၉	၄၉
၅၀	၅၀	၅၀
၅၁	၅၁	၅၁
၅၂	၅၂	၅၂
၅၃	၅၃	၅၃
၅၄	၅၄	၅၄
၅၅	၅၅	၅၅
၅၆	၅၆	၅၆
၅၇	၅၇	၅၇
၅၈	၅၈	၅၈
၅၉	၅၉	၅၉
၆၀	၆၀	၆၀
၆၁	၆၁	၆၁
၆၂	၆၂	၆၂
၆၃	၆၃	၆၃
၆၄	၆၄	၆၄
၆၅	၆၅	၆၅
၆၆	၆၆	၆၆
၆၇	၆၇	၆၇
၆၈	၆၈	၆၈
၆၉	၆၉	၆၉
၇၀	၇၀	၇၀
၇၁	၇၁	၇၁
၇၂	၇၂	၇၂
၇၃	၇၃	၇၃
၇၄	၇၄	၇၄
၇၅	၇၅	၇၅
၇၆	၇၆	၇၆
၇၇	၇၇	၇၇
၇၈	၇၈	၇၈
၇၉	၇၉	၇၉
၈၀	၈၀	၈၀
၈၁	၈၁	၈၁
၈၂	၈၂	၈၂
၈၃	၈၃	၈၃
၈၄	၈၄	၈၄
၈၅	၈၅	၈၅
၈၆	၈၆	၈၆
၈၇	၈၇	၈၇
၈၈	၈၈	၈၈
၈၉	၈၉	၈၉
၉၀	၉၀	၉၀
၉၁	၉၁	၉၁
၉၂	၉၂	၉၂
၉၃	၉၃	၉၃
၉၄	၉၄	၉၄
၉၅	၉၅	၉၅
၉၆	၉၆	၉၆
၉၇	၉၇	၉၇
၉၈	၉၈	၉၈
၉၉	၉၉	၉၉
၁၀၀	၁၀၀	၁၀၀

(ခ) အချက်အလက်

၁	၁	၁	၁
၂	၂	၂	၂
(၁၂)	(၁၂)	(၁၂)	(၁၂)
၃	၃	၃	၃
(၁၃)	(၁၃)	(၁၃)	(၁၃)

(၈) ဗျည်းတွဲစဉ်

၁ (ယဝဉ်)	၁ (ယပဉ်ဝဉ်)	၁ (ဝဉ်ယဝဉ်)
၆ (ရရစ်)	၆ (ရရစ်ဝဉ်)	၁ (ယပဉ်ဝဉ်ယဝဉ်)
၁ (ဝဉ်)	၁ (ယပဉ်ယဝဉ်)	၆ (ရရစ်ဝဉ်ယဝဉ်)
၇ (ယဝဉ်)	၆ (ရရစ်ယဝဉ်)	

မှတ်ချက်။ ၁။ ပါဠိဆင့်ပုဒ်များ၊ ကင်းစီးပုဒ်များကို ရိုးရိုးအတတ်ပါပုဒ်များ၏ နောက်မှ အစဉ်အတိုင်းတစုတည်းတည့်သည်။

၂။ အဆင့်မဟုတ်သော သံယုတ်ဗျည်းတွဲများကို အမြင်အတိုင်း ရိုးရိုးအတူတူနောက်မှ ထည့်သည်။

ဥ၊ ဉာ။ ဌ၊ ဌာ။ သ၊ သာ။ သ၊ သာ။ ည၊ ညာ။

၃။ အမြစ်ပါသောပုဒ်တို့ကို အမြစ်မပါသောဆိုင်ရာမူလပုဒ်နောက်မှ ထည့်သည်။

အာ၊ အာ။ အာ၊ အာ။

အီ၊ အီ။ အီ၊ အီ။

အူ၊ အူ။ အူ၊ အူ။

၄။ ဝိသဇ္ဇနီသံပါလျှင် ဝိသဇ္ဇနီပုဒ်များတွင် ထည့်သည်။

နောဝတီ (အောင်ပုဒ်စုတွင်)

နောဝဉ် (အောင်ပုဒ်စုတွင်)

သင်္ဂါရ (အောင်ပုဒ်စုတွင်)

သင်္ဂါရ (အောင်ပုဒ်စုတွင်)

မန္တန် (အောင်ပုဒ်စုတွင်)

မန္တရာ (အောင်ပုဒ်စုတွင်)

ဆ-န/ဆ၃/ ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ခုနစ်လုံးမြောက်ဗျည်း။ ဆလိမ်ဟု ခေါ်သည်။

ဆ-ကြိ/ဆ၃/ ၁၊ အမှန်းအတားအားဖြင့် ချင့်ချိန်နှိုင်းယှဉ်သည်။ ဉာဏ်ဖြင့်ဆ၍ ဧကန်သိရသကဲ့သို့။ လောဓရာ။ ၇၆။

၂။ အခြေအနေကို မှန်းကြည့်သည်။ ကြံတွေးဆင်ခြင်သည်။ ဝန်းသောအရွက်ကိုမြင်သဖြင့် ထိုအရွက်၏အစေ့သည်လည်း ဝန်းရာ၏ဟု ဆနိုင်ရာသကဲ့သို့။ ဇောတ်၊ နိဒါန်း။ ၇။

-န/ဆ၃/ ခိုရင်းစွဲနှင့်တူညီသော အတိုင်းအတာ ပမာဏ။ “လူရွာကား၊ ဆုံတဆနှင့်၊ ဘဝကြိမ်ပန်။” သံဓမ္မ ၁၂။

ဆ-န/ဆ၃/ ခြောက်ခု အရေအတွက်။ “ဓမ္မေဓ္ဍောင်ခြောက်ပါး၊ ဆကားနောက်တောင်၊ အမြဲဓမ္မောင်လော့။” ကိချုပ်၊ ၈၉။ [ပါ]

ဆက-ကြိဝိ/ ဆ၃က/ အဆများစွာ၊ ပိုမို ကျော်လွန်လျက်။ “စွန့်စွန့်ကြဲကြဲ၊ ဓမ္မေထက်ရဲလျက်၊ ဆကသံဝေ၊ ရပါစေဟူ။” ငန ၁၃၄။

ဆခွဲကိန်း-န/ ဆ၃ခွဲကိန်း/ [သချံ၃] ကိန်းတခုကို ပြတ်အောင် စားနိုင်သောကိန်း။ “တည်ကိန်းနှင့် မြောက်ကိန်းတို့သည် မြောက်လမ်း၏ ဆခွဲကိန်းများဖြစ်ကြသည်။” သင်္ချာပ။ ၂၀။

ဆဋ္ဌ-နဝိ/ ဆတ်ထ၃/ ခြောက်ခုမြောက်သော။ [ပါ]

ဆဋ္ဌမ-နဝိ/ ဆတ်ထမ၃/ ခြောက်ခုမြောက်သော။ ဤကား ဆဋ္ဌမမြောက်ဖြစ်သော အပရိဟာနိယတရားကို ဆိုရာစကား တရပ် အပြီးသတ်တည်း။” တိုးပွား။ ၂၀၄။ [ပါ]

ဆဋ္ဌ-န/ ဇာဒ္ဓ/ တူညီသော ပမာဏ၊ တူညီသော ချင့်ဝန်၊ ချိန်ဝန်၊ အတိုင်းအတာ။ “အတိုးနဲ့ အရင်းဟာ ဆဋ္ဌလောက် ဖြစ်နေတယ်။” လယ်မြေ။ ၂၄၉။

ဆထိုးကိန်း-န/ ဆ၃ထိုးကိန်း/ [သချံ၃] ကိန်းတခု၏ အနည်းဆုံး နှစ်ဆရှိသော ကိန်း။

ဆတက်ထမ်းပိုး-န/ ဆ၃တက်ထမ်းပိုး/ အဆပေါင်းများစွာ ပိုက်ခြင်း။ “ဆတက်ထမ်းပိုး ပွားတိုးပင်ခေါ်၍။” မရ ၁၄၇။

ဆန-ကြိ/ ဆ၃န/ [ပေါ] ချင့်ဆောက်သည်။ နှိုင်းချိန်သည်။ “ချင့်ချိန် ဆန၍ ဆိုအပ်သော သဘာဝယုတ္တိသည်။” ပါရမီ။ ၈၇။

ဆနုဇုတိ-န/ ဆ၃နုဇုတိ/ ကိုးဆယ့်ခြောက်(ပါးသောရာဂါ)။ “ဆနုဇုတိ၊ ရှိလေသောခါ၊ ပညာနေလ၊ ဇီဝက နှင့်။” မနော ၁၁၆။ [ပါ]

ဆနွင်း-န/ ဆနွင်း/ နနွင်း / နနွင်း - န၊ ၅။

ဆနွင်းမကင်း-န / ဆနွင်းမကင်း / ရွှေချိုမှုန့်၊ ဆုန်းနီ၊ ဘဲဥ၊ သကြား၊ ဆီထောပတ် စသည်တို့ကို ရောထည့်ကျ၍ ဆိုးပက်တွင် ထည့်ကာ ဘိန်းစေ့ဖြူးပြီးလျှင် အထက်မီး အောက်မီး နှင့်ပုတ်ရသောမှုန့်။

ဆနွင်းဝါ-န / ဆနွင်းဝါ / ငှက်ဝါ-န၊ နှင့် အတူတူ။

ဆပွား-ကြိ/ ဆ၃ပွား / အပို၊ အဆ တိုးပွားသည်။ “ငါ့လင်ညီစစ်၊ ငါ့မတ်ဖြစ်ဟု၊ အချစ်ဆပွား၊ သား၏ပမာ၊ လွန်ကြင်နာလျက်။” သတ်ကြီး။ ၁၁၀။

ဆပုတ်-န/ ဆပုတ် / [ပေဇင်] ထိုရာနံ့ဂြိုဟ်ကို အစပြု၍ ရေလျှင် ခြောက်ခုမြောက် နံ့ဂြိုဟ်။ “အ - ဟူသော ဝ နွေ၏ ဆပုတ်ဂြိုဟ်သည် သွင်ဖြစ်၍ ၆ ကြာကို ယူလေ။” အင်္ဂလင်း။ ၃၂။

ဆယုတ်ကိန်း-န / ဆ၃ယုတ်ကိန်း / [သချံ၃] ကြီးသောကိန်းကို ပြတ်အောင်စားနိုင်သော ငယ်သောကိန်း။

ဆရာ-န/ ဆယာ/ ၁၊ သွန်သင်ဆုံးမ နည်းလမ်း ပြသော ပုဂ္ဂိုလ်။ ပညာရှိ ချသင်ကြားပေးသူ။ (သင်ဆရာ၊ မြင်ဆရာ၊ ကြားဆရာဟူ၍ သုံးမျိုးပြားသည်။) “မင်း၏ဆရာ၊ မှန်စွာ တုတည်း၊ ဖြစ်အံ့သည်ဟု၊ အမြည်သိ၍၊ ကြောက်ဘိရကား။” ဘူလင်* ၃၂၅။ ၂၊ အတတ်တရူ လုပ်ငန်းတရပ်ရပ်တွင် ကျွမ်းကျင်သောသူ။ “စက်နံ့တွင် စောင့်နေသည့် စက်ဆရာလည်း သင်္ဘောတော်သို့ လာရောက်နှုတ်ဆက် ပြောဆိုသည်။” လန်စန်၊ ဒု။ ၅၁၂။ ၃၊ [၂၀၈၁] သတိတရားရစေသောဆရာ။ “သိုးရဲ့၊ ဒီတခါဆရာသ်၊ နောင်တောတောကားကို နားမထောင်လျှင် သည်ထက်ပိုပြီး ဒုက္ခရောက်မှာကို စိုးရတယ်။” ကိုယ်။ ၁၁၉။ ၄၊ ခင်မင်ရင်းနှီးလေးစားမှုဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသော စကားလုံး။ “ဒါဘဲဆရာ ခင် အကုန်သိချင်တယ်။” သွေး၊ ၇၉။ ၁၆၇။

ဆရာကိုင်-န / ဆယာကိုင် / စာသင်ပေးရာတွင် ဆရာကို အထောက်အကူပြုသော စာအုပ်။

ဆရာကြီး-န / ဆယာကြီး / ၁၊ ကျောင်းအုပ် - န၊ နှင့် အတူတူ။ ၂၊ အသက်၊ သိက္ခာ၊ ပညာစသည် ကြီးရင့်သူအား ခေါ်သောစကား။

ဆရာစား-န / ဆယာစား / ၁၊ ဆရာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် ကိစ္စ။ ဆရာလုပ်ကိုင်စီစားရန် အကျိုး။ “လက်သမားဆရာများမှာလည်း ဆရာစားဟူ၍ အပိုအနုစားငယ်မျှ ချန်ထားရကြကုန်၏။” လက်စွဲ။ ၂၂၈။ ၂၊ ပညာသင်ပေးသည့်

အတွက် ဆရာအား အတုံ့အပြန်ပေးရသော အရာ။ ပညာသင်ပေးမ။ “ဆရာကို ရှိသောစွာရှိခိုး၍...ဆရာစားဥစ္စာထောင်ထုပ်နှင်း၍...ပညာသင်ကုန်၏။” ဣတိ။ ၂၀။

ဆရာစားချန် - ကြံ / ဆယာဇားချန် / တပည့်တို့ အား ပညာကုန် သင်မပေးပဲ ခြင်းချန်ထားသည်။ အတတ်ပညာကို ကုန်စင်အောင် ဖော်ပြခြင်းမရှိပဲ ခြင်းချန်ထားသည်။ “ပညာကို သိုဝှက်၍ ဆရာစားချန်တတ်သော ဆရာများ။” ၅။ ၁၃။ ၁၇၀။ ၂၁၆။

ဆရာစောင် - န / ဆယာဇောင် / လက်ထောက်ဆရာ။ အကူဆရာ။ “သုတသောမမင်းသားသည် အကြီးမြောက်၍... ဗြဟ္မဒတ်မင်းသားအား ဆရာစောင်ပြု၍ သင်ပေ၏။” ဣတိ။ ၂၀။

ဆရာစဉ်ဆရာဆက် - န / ဆယာဇင်ဆယာဇက် / အဆက်မပြတ်ဆင်းသက်လာသော ဆရာများ။ “ရဟန်းကြီးသင်္ဃာကြီးတို့၊

ဆရာစဉ်ဆရာဆက်ကိုးကွယ်သော ဓာတ်တော်။” သုသော၊ ၈။ ၂၂၉။

ဆရာစဉ်ဆက် - န / ဆယာစင်တတ် / ဆရာစဉ် ဆရာဆက် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ဆရာစဉ်ဆက် မှတ်သားသည့်အတိုင်း ပေး။” ဥတု။ ၅၇။

ဆရာစွဲ - န / ဆယာစွဲ / ဆရာကို စွဲလမ်းခြင်း။ ဆရာ၏ အယူဝါဒကို စွဲလမ်းခြင်း။ ဆရာဘက်သို့ ပါခြင်း။ “ဘာကြောင့် ဆရာစွဲက ရွှေကနေလို။” ကျူ။ ၁၀၆။

ဆရာတော် - န / ဆယာတော် / ၁၊ ကျောင်းတိုက်ကို ဖြစ်စေ၊ ကျောင်းတကျောင်းကိုဖြစ်စေစာပေတို့ ချမှတ်ဖြစ်စေ ကြီးမှူးအုပ်ချုပ်သော ဘုန်းကြီး။ “စံကျောင်းဆရာတော်။” တိုးပွား နှိခါန်း။ (ခ)။ ၂၊ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ဆရာဖြစ်သော ဘုန်းကြီး။ “မဟာရဋ္ဌ သာရတင်ခေါ်၊ ဆရာတော်လျှင်၊ စီလျော်သင့်တန်၊ ကမ္မညးကန်၍။” ပုံတောင်* ၄၇။

ဆရာတင် - ကြံ / ဆယာတင် / နည်းပေးလမ်းပြသော ဆရာအရာရှိ ထားသည်။ “ကျွမ်းကျင်သောသူကို ဆရာတင်ရစမြဲဖြစ်၏။” နီတိ။ ၁၁၂။

ဆရာဖြစ် - န / ဆယာဗျစ် / ဆရာ၏အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်ဝမှု။ အဆောတလျှင် တည်ထောင်သော ဆရာဖြစ်သင်အတန်းများတွင်။” တိုင်းရင်း။ ၁။

ဆရာမ - န / ဆယာမာ / ၁၊ မိန်းမ (စာသင်ကျောင်း) ဆရာ။ ၂၊ အတတ်ပညာတရပ်ရပ်ကို သင်ပေးသောမိန်းမ။ ၃၊ သူနာပြု။ “ဝမ်းဆွဲဆရာမများနှင့် လူနာထိန်း ဆရာမများသည်။” ဝမ်းဆွဲ။ ၁။

ဆရာမွေး - ကြံ / ဆယာမွေး / မိမိအခွင့်အရေးကို မျှော်၍ ဩဇာအာဏာရှိသူအား ဆည်းကပ်ထားသည်။

ဆရာလေး - န / ဆယာလေး / သီလရှင်၊ မယ်သီလ၊ ဖွားသီလတို့ကိုခေါ်သော အမည်။

ဆရာလုပ် - ကြံ / ဆယာလုပ် / [ဥပစာ] သူတပါးကို ဩဇာပေးသည်။ “မာနကိုအရင်းတည်ပြီး ဆရာလုပ်ချင်စိတ်ဟာ ရှိနေကြတယ်။” နုနု။ ၂၄၁။

ဆရာဝန် - န / ဆယာဝန် / အနောက်တိုင်းဆေးပညာဖြင့် ဆေးကုသောသူ။ “ဆရာဝန်ဝိလှမ်း။” လန်ဒန်၊ ၅။ ၃၄၉။

ဆရာ့လက်ဆုပ် - န / ဆယာ့လက်ဆုပ် / တပည့်ကို အကြွင်းမဲ့မသင်ကြားမပြုပဲ ဆရာ၏ လက်ဆုပ်လက်ကိုင်အဖြစ် ထားသော ပညာ။ “ဘုရားလောင်းတို့၏ သဘောသည် ဆရာ့လက်ဆုပ်ထား၍ မသင်ပါ။ တတ်သရွေ့ကို အကြွင်းမဲ့သင်မြဲ။” ဣတိ။ ၄၃၆။

ဆလာမီ - န / ဆလာမီ / ဆိုင်ခန်း၊ အိမ်ခန်း စသည်တို့ကို ငှားသောအခါ ငှားသူက ပိုင်ရှင်သို့ လအပြင် ပေးရသောငွေ။ အပျောက်ငွေ။ “ဆလာမီ တသောင်းတန်သောအခန်း။” နိဗ္ဗိ။ ၃၁၂။ [အရဗီ၊ ဟိန္ဒူ]

ဆလ် - န / ဆလန် / ၁၊ လက်ဝါးကိုဖြန့်ပြီး နဖူးဆီသို့ မြှောက်တင်၍ အလေးပြုခြင်း။ “သူငယ်ဖော် အရွယ်ကောင်းတွေမို့၊ ဆယ်ချောင်းစီ ဆလ် မြှောက်ပေကြ၊ ပေါင်းရှစ်ယောက် ကောက်စိုက်သူ။” ကျော်ချို။ ၅၆။ ၂၊ [ဥပစာ] မချဉ်းမကပ်၊ မပေါင်း မသင်းခြင်း၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်းကို ပြသောကားလုံး။ “ဝတ္ထုနေတို့ ဆိုရင် ဆလ်ပါတဲ။” မေလေး။ ၁၇၀။ [ဟိန္ဒူ]

ဆလ်တိုက် - ကြံ / ဆလန်တိုက် / [ဥပစာ] ကြောက်သည်။ ရှောင်သည်။ အရှုံးပေးသည်။ “နှုတ်သီးကောင်း လျှာပန်း ဖြစ်သဖြင့် လူတိုင်းလောက်ပင် ဆလ်တိုက်ကြ ရလေသည်။” စာအုပ်။ ၉၉။

ဆလ်သ - ကြံ / ဆလန်သ / ၁၊ အရိအသေပေးသည်။ အလေးပြုသည်။ အလေးက ဆလ်သ၍ မာန်ချကာ ကန်တော့လိုက်သေးရဲ့။” သုဇနု။ ၃၁၄။ ၂၊ ဆလ်တိုက်သည်။ “မိန်းမဆိုလျှင် ဆလ်သတော့မည်လော။” မေလေး။ ၃၃၄။

ဆလိုက် - န / ဆလိုက် / မှန်ဘီလူးနှင့်ကြည့်ရန် သို့မဟုတ် မီးထိုး၍ပြရန် ဝတ္ထုပစ္စည်း သို့မဟုတ် အရုပ်ပါသော မှန်ချပ်သို့ မဟုတ် ကော်ပြား။ “စေတော်ရုပ်ပုံကားတို့ကို ဆလိုက်ထိုး၍ ဟောမည်။” တင်းစာ။ [လိပ်]

ဆလိုက် - န / ဆလိုက် / လျှပ်စစ်မီးရောင်ကို အဝေးသို့ ထိုးပေးနိုင်သော မီးမောင်း။ “ဆလိုက်မီးမောင်းကြီး ထိုးပြသလို။” ရွှေစင်မေ။ ၁၈၈။ [လိပ်]

ဆလင် - န / ဆလင် / သင်္ဘောသားတို့၏ အကြီးအကဲ။ “သင်္ဘောအလုပ်ကို လုပ်ကြသောသူများသည် ငါးမျိုးခွံ၏၊ ကပ္ပိတန်...မာလိန်...ဆလင်...ရေကြောင်းပြသင်္ဘောသား။” လယ်မြေ၊ ၁။ ၁၁၂။ [ပါရဂူ]

ဆလပ် - န / ဆလတ် / အရွက်ကို အစိမ်းစားရသော ကြပ်ဆတ်သည့် မြေကပ်ဟင်းရွက်ပင် တမျိုး။ “ဆလပ်၊ မုန့်လာ၊ ဂေါ်ဖီ” မောင်မယ်။ ၁၉၇။ [လိပ်]

ဆလိမ် - န / ဆာလိန် / ဆအက္ခရာ၏ အမည်။ “ဆလိမ် အက္ခရာ ခွဲလည်း သင်္ကေတအတူ မထင်။” ဝေါ။ ၁၁၂။

ဆလွန်းကား - န / ဆလွန်းကား / မှန်တံခါးတို့ဖြင့် အလုံပိတ်၍ ရသော ဖော်တော်ကား၊ မှန်ကား။ “ဆလွန်းကားနှင့် ဘဇော်က မောင်း။” သုံးရွှေ။ ၁၇။ [လိပ်]

ဆဝ - ကြိ / ဆာဝါ / မုန်းဆ ချင့်ချိန်သည်။ ဝမ်းဝါး ဝါးတားသိသည်။ “မျက်ရမ်းဆဝ၊ ငွေးကတုရွှ၊ လက်မြင်ရာ၊ ထိုရပ်မှာသို့၊ မလာထွက်ထွက်၊ ခုနစ်ရက်လျှင်။” သံ* ၄၂။

ဆဝါး - ကြိ/ဆာဝါး/ဆဝ - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ဉာဏ်တော်ဖြင့် ဆဝါးလျက် စဉ်းစားမရသောကြောင့်။” သေတ္တု၊ ၃။ ၂၀၃။

ဆာ

ဆာ^၁ - ကြိ / ဆာ / ခ၊ အစာအာဟာရကို ဝမ်းတွင်းက တောင့်တသည်။ “အစာစားလျှင်ကို ဆာသည်ဟု ခေါ်သည်။ အရည်သောက်လျှင်ကို မှတ်သည်ဟု ခေါ်သည်။” ဥတု၊ ၇၇။ ၂၊ ပူသည်။ အနေရကသည်။ မချမ်းမသာဖြစ်သည်။ “ချိုသကာမချင်ဆာရင်၊ သွေးမူလည်၊ ပျက်၊ သည်းခြေပျက်က၊..... ပယ်နိုင်တတ်၏။” ရသ၊ ၃။ ၃၊ [ဥပစာ] လိုလားတောင့်တသည်။

ဆာ^၂ - ကြိ / ဆာ / ချည်နဲ့အားနည်းသည်။ “ခြေတတက်ဆာ၍ မစွမ်းမသန်ရှာသူဖြစ်သည်။” စာဆို၊ ၁၂၆၉။

ဆာကျူလာ - န / ဆာကျူလာ / (ကြေငြာချက်၊ ကြော်ငြာစာ စသည်တို့ ကဲ့သို့) နေရာအမျိုး လူအမျိုးလုံး လှည့်လည်ပေးပို့သော အကြောင်းကြားစာ။ အစီရင် ဖြန့်ဝေသော ကြော်ငြာစာ။ [လိပ်]

ဆာချဲ့ - ကြိ / ဇာချဲ့ / နေရာရှာသည်။ ကိစ္စမျှားအောင် လုပ်သည်။ အကျယ်ချဲ့သည်။ “ဆာမချဲ့ ပြီဟု စာတွဲငယ်ပြေခုံ။” ပုစ္ဆာ၊ ၆၄။

ဆာကျင်^၁ - န / ဆာကျင် / စာသွင် / တပ်ကြပ်ကြီး။ “မျက်နှာဖြူ ဆာကျင်သည်.....ကျေနပ်စွာ ပြုံးနိုင်ပေပြီ။” လွမ်းရစ်၊ ၇၇။ [လိပ်]

ဆာကျင်^၂ - န / ဆာကျင် / ခွဲစိတ်ကုသသော ဆရာဝန်။ “ကိုယ်ဟာ အသုံးမကျတော့တဲ့ ဆာကျင်.....ဖြစ်ပေမဲ့ ဖိဆိရင့်.....တော့ ဖြစ်နိုင်ပါသေးတယ်။” သမား၊ ၁၅၇။ [လိပ်]

ဆာမွတ် - ကြိ / ဆာမွတ် / အစာအာဟာရကို ဝမ်းတွင်းက တောင့်တသည်။ “သိန်းခိုမင်း.....တောကစားသွားရာ ထမင်း ဆာမွတ်တော်မူ၍.....သွေးယောတွင် ဆွတ်၍စားချေသော်။” ကုလား၊ ပ။ ၁၆၆။

ဆာရီ - န / ဆာရီ / အိန္ဒိယအမျိုးသမီးမျိုး ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်၍ ဦးခေါင်းကိုခြုံသော အဝတ်ရှည်။ “ရွာတော် စော်သွားကြီး၏သမီးမျှားသည်ပင် ဆာရီကို ဝတ်ကြလေသည်။” ဝစ်ရီး၊ ၂၆၆။ [ဟိန္ဒူ]

ဆာလာအိတ် - န / ဆာလာအိတ် / ခ၊ ငွေဒင်္ဂါး ထည့်ရသော ပတ္တုအိတ်ရှည်။ “စိန်တွေ ကျောက်တွေ ပုလဲတွေ ပတ္တုမြားတွေကိုလဲ အသက်ပတ်ပြီးတော့ ဆာလာအိတ်နဲ့ ထားလိုက်တာ။” သာဓနာ၊ ပ။ ၃၂။ ၂၊ ဂုဏ်နီအိတ်။ “စပါးစည်မျှားကိုပောက်၍ အောက်မှ ဆာလာ အိတ်နှင့် စပါးကို တိတ်တဆိတ် ပေယူသောအလုပ်ကို လုပ်ကြလေ၏။” ပိဝတ္ထု။

ဆား

ဆား - န / ဆား / ခ၊ ကျွတ်ငန့်ရေ၊ ပင်လယ်ရေတို့ကို နေလှန်းကျိုချက်၌ ဖြစ်စေ၊ သယ်ဇာတ ဆား ကျောက်လွှာ ဆား ကျောက်တောင်တို့ကို တူးခြေ၍ဖြစ်စေ ရသော ငန့်သော အရသာရှိသည့် ပစ္စည်း။ ၂၊ အပင် တမျိုးမျိုး ပြာကို ချက်ယူသော ငန့်သောအရသာပစ္စည်း။ ရုက္ခမူဆား။

ဆားကျင်း - န / ဆားကျင်း / ဆားလုပ်ရာ မြေကွက်။

ဆားခါး - န / ဆါး / ဝမ်း နုတ်ဆေး အဖြစ် သုံးလေ့ရှိသော ဆေးဆား။ ဗဂီလီဆား။ “ဆားခါးကို အင်္ဂလိပ် ဆားခါးသို့ မဟုတ် ဆားခါးဖြူဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြသည်။” လယ်ယာ၊ ပ။ ၅၄။

ဆားငန့်မြေ - န / ဆားငန့်မြေ / ဆင်ငန့်မြေ / ဆားဓာတ် ဝင်နေသောမြေ။ “ဣန္ဒြိယသွေ့သည်။... ဦးသရေ၊ ဆားငန့်မြေ၌ ၎င်း။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။” ဓာနိပါဋ်* ၈၈၆။

ဆားငန့်သီး - န / ဆားငန့်သီး / ဆား အရသာဖြင့် ကြာရှည်ခံအောင် ပြုလုပ်ထားသော သစ်သီးတမျိုး။

ဆားစိမ် - ကြိ / ဆားစိန် / အသီး အရွက်တို့ကို ကြာရှည်ခံအောင် ဆားရေတွင် စိမ်သည်။

- န / ဆားစိန် / ကြာရှည်ခံအောင် ဆားရေတွင် စိမ်ထားသော သစ်သီး။

ဆားနယ် - န / ဆားနယ် / ဆနယ် / ကြာရှည်ခံအောင် ဆားဖြင့် နယ်ထားသော သားငါး။

ဆားပေါ့ - ကြိ / ဆားပေါ့ / စားသောက်ဖွယ်တွင် အငန့်အရသာ နည်းသည်။

ဆားပေါက်^၁ - ကြိ / ဆားပေါက် / စားသောက်ဖွယ်တွင် အငန့်အရသာ စူးသည်။

ဆားပေါက်^၂ - ကြိ / ဆားပေါက် / ငါးပိ၊ မျှင်ငါးပိ လုပ်ရာတွင် ငါး၊ မျှင်၊ ပုစွန်တို့ကို ဆားပက်ကာ ဆူးခွဲ၍ ဆွပေးသည်။

ဆားပေါက်^၃ - ကြိ / ဆားပေါက် / ဓာတ်ခါ၊ ဓာတ်ဆိုး စသည်တို့တွင် ဆားပွင့်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

ဆားပိုက် - ကြိ / ဆားပိုက် / ဆင်ကို ယဉ်ပါးအောင် ချောမော့သိမ်းသွင်းသည်။

ဆားပုပ် - န / ဆုပတ် / အရောင် မည်းညစ်၍ အနံ့မကောင်းသော ဆားတမျိုး။

ဆားပျားသင့် - ကြိ / ဆားပျားသင့် / ဟင်းချက်ရာတွင် အငန့်အစပ်စသည် မျှတသည်။

စားမြက် - ကြံ / ဆားပျက် / ခါးစားနည်းသည်။ ဆားပေါ်သည်။ ၂။ ဆားအနည်းငယ် ထည့်သည်။

စားဖို - န / ဆားဖို / ဆားချက်ရာ မီးဖိုနှင့်တကွသော တင်းကုပ်။

စားဖိဖုတ် - န / ဆားဖိဖုတ် / (ကွမ်းရွက် က တော့တွင် ထည့်၍) မီးဖုတ်ထားသော ဆား။

စားမြေကျင်း - န / ဆေးကျင်း / ခါး ဆား ပေါက် နေ သဖြင့် စိုက်ပျိုး၍မရသော မြေကွက်။ ၂။ ကျွဲ၊ နွား စသည်တို့ သွားလာရန် လယ်ကွက်များ အကြားတွင် လုပ်ထားသော လမ်း။ (မျှားသောအားဖြင့် ခင်တန်းလယ်ကွက်တလျှောက်တွင် တွေ့ရတတ်သည်။)

စားမြက် - ကြံ / ဆားပျက် / စားသောက်ဖွယ်တွင် အငန်အရသာ အနည်းငယ်များသည်။

စားလေး - ကြံ / ဆားလေး / စား သောက် ဖွယ် တွင် အငန်အရသာ အလွန်များသည်။

စားမြည်း - ကြံ / ဆားမျိုး / ဆားမျှ / ခါး ဟင်း၏အပေါ်အငန်စသော အရသာကို ခံကြည့်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] အတွေ့အကြုံကို ခံစားကြည့်သည်။ “သီလရှင်လုပ်ရခါ ငြီးလှူဘောင်ပြန်ပြီး စား မြည်းချင်တဲ့ သီလရှင်က လေး။” ဝိယဟိဇူ။ ၁၇၃။

စားလှော် - န / ဆားလှော် / ကျက်အောင် လှော်ထားသော ဆား။

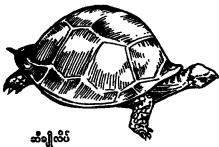
တို့၏အသည်း အသားတို့ကို ရေဖြင့်ပြုတ်၍ ချက်၍ ထွက်သောဆီသည် ဆီကြည်မည်၏။” ဥတု။ ၁၃၄။ ၅။ အသားပေါ်တွင် ပြောင်ပြောင်ထွက်သော ဆီ။ “ဝသာ၊ ဆီကြည်သည်။... မီးပူသောအခါ အစရှိသော ကာလ၌... လက်ဝါးအပြင် လက်ပိုင်း...နဖူးပခုံးစွန်းတို့၌...တည်သော ကြည်စွာသော အဆီတည်း။” ဝိဋ္ဌနိ၊ ဇူ။ ၅၀၉။

ဆီခဲ - န / ဆီကို / ခဲနေသော အဆီ။ “သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်တွင်း၌ အခဲအတိုင်း ရသောဆီသည် ဆီခဲမည်၏။” ဥတု။ ၁၃၄။

ဆီချေး - န / ဆီကို / အနယ်ထိုင်ပျစ်ချွေနေသော ဆီ။ ဆီနှင့် မြူမှုန်ရော၍ ဖြစ်သော ပျစ်ချွေသောအရာ။

ဆီချို - န / ဆီကို / ခါး လက်ကိုင်ရိုးပါသော ဆီခပ်ခွက်။ ၂။ ဆီထည့်ရသော ဆီချိုလိပ်၏ အခွံ။

ဆီချိုလိပ် - န / ဆီကို / လိပ် / အခွံကို ဆီခပ်ခွက် ဆီထည့်ခွက် ပြုလုပ်ရသော လိပ်မျိုး။

ဆီချိုလိပ်

ဆီ

ဆီ - န / ဆီ / အပင်၊ အသီး၊ အစေ့၊ အကောင်၊ ဓာတ်သတ္တု စသည်တို့မှ ထုတ်ယူရသော ရေနုဗ်မရောသော ခွဲပျစ်သော အရည်။ “သက်ရှိသတ္တဝါမှဖြစ်သော ဆီသည် ဇက်မဆီမည်၏။ သက်မဲ့သတ္တုမှ ထွက်သော ဆီသည် တာဝရဆီ မည်၏။” ဥတု။ ၁၃၄။

ဆီ - န / ဆီ / ရှေးရှုရာ၊ ဖဲခွာရာ၊ တည်ရှိရာ အရပ်ဒေသ အချိန်ကာလကိုပြသည့် စကားလုံး။ “ဘယ်ဆီက လာလို့ ဘယ်ကို သွားမလို့ ပါလဲ။” စပယ်။ ၇။

ဆီကျန်ရေကျန် - န / ဆီကျန်ယေကျန် / ဆီမပြန်မီ ရေအနည်းငယ် ကျန်သော ဟင်း။

ဆီကြော်မုန့် - န / ဆီကျော်မုန့် / ဆီပူတွင် ကျက် နပ်အောင် ကြော်ရသောမုန့်မျိုး။

ဆီကြည် - န / ဆီကို / ခါး ဆီပင်ကို လိမ်းသောဆီ။ “ချက်မွှေးပယောင်၊ နံသာပျောင်းနှင့်၊ နားချောင်းပရိတ်ချည်၊ ဆီကြည်ပန်းသတ်၊ မိန်းမမြတ်တို့။” ဟင်္သာ* ၆၉။ ၂။ နှမ်းဆီစသော ကြည်လင်နေသော ဆီ။ “ထောပေးထောပတ်၊ နှမ်းပွတ်ဆီကြည်၊ ဆုံငယ်ရည်နှင့်။” ကိုး* ၁၇၈။ ၃။ ထောပတ်လုပ်ရာမှ ရသော ကြည်လင်သောဆီ။ “ဂဝတမည်၊ နို့ရည်နို့တန်း၊ တခန်းဆီဥ၊ ခေါ်မှုတရပ်၊ ထောပတ်ဆီကြည်၊ ငါးမည်သော။” ချူ။ ၄၀။ ၄။ သတ္တဝါတို့မှ ဖြစ်သည့်ဆီ။ “သတ္တဝါ

ဆီချက် - န / ဆီကို / ခါး မီးဖြင့် ချက်ထားသော ဆီ။ “နားအူသော် အခဲမခက်လား။ ဆီချက်ကို...ကျပ်သော် မပျောက်လား။” လား။ ၉။ ၂။ ကြက်သွန်နှင့်ရော၍ ကြော်ချက်ထားသော ဆီ။ “ဆီချက်ဆမ်း၍ နှမ်းလှော်နှင့် ပုဇွန်ခြောက် ထက်ဝက်လောက်ရော။” ဥပမာ၊ ပ။ ၁၆၇။ ၃။ ဆီကို၍ ကျိုချက်ထားသော ဆေးမျိုး။ “ဆီချက် အညွှန်းကားယောနီအိုင်းနက်ကိုလည်း ထည့်ပေးနိုင်သည်။” မီး။ ၆၂။

ဆီစိမ် - န / ဆီစိန် / ကြာရှည်ခံအောင် ဆီတွင်စိမ်ထားသော စားစရာ။ “ဆီစိမ် ဆားစိမ်လုပ်ခြင်း။” အိမ်ခါ။ ၄၂။

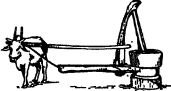
ဆီစိမ်စက္ကူ - န / ဆီစိန်စက်ကူ / ခါး ရေခဲအောင် ဆီတွင်စိမ်၍ ပြုပြင်ထားသော စက္ကူတမျိုး။ ၂။ ပုံကူးထပ်သောအခါ အလွယ်တကူ မြင်နိုင်အောင် ပြုလုပ်ထားသော စက္ကူပါးတမျိုး။

ဆီစိမ်ဆုံချည် - န / ဆီစိန်လန်ဂျီ / ဆီစိမ်ထားသော ချည်ဖြင့် သိပ်သည်းပြောင်ချောအောင် ရက်လုပ်ထားသော လုံချည်။

ဆီဆေး - န / ဆီလေး / ဆီနှင့် ရောစပ်ထားသော ပန်းချီဆေး။ “ရေဆေး ဆီဆေးတို့နှင့် ဆွဲထားသောရုပ်ပုံ။” လူထုသိပ္ပံ၊ ၂။ ၁၇၄။

ဆီဆိုင် - ကြံ / ဆီဆိုင် / ဆီဆိုင် / သင့်လျော်သည်။ တိုက်ဆိုင်သည်။ အကြောင်းသင့်သည်။ လျောက်ပတ်သည်။ “သတ္တရာဇ် ၉၆၀ ကျော် ရန်နိုင်မှုတို့ ဖမ်းပြသည့် ကာလ များနှင့် ဆီဆိုင်တော်သင့်ခဲ့သည်။” ဝိနော၊ ၁၇၈။

ဆီဆုံ - န / ဆိဇွန် / ဆိကြိတ်ရသော ဆုံ။ “နှမ်းပွတ်သောဆီဆုံ ဖွဲ့သောကျည်ပွေ့ကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။” ပိမံ၊ တ။ ၁၈။

ဆီဆုံ

ဆီဆမင်း - န / ဆီမင်း / ကောက်ညှင်းကို ဆီနှင့်ချက်ထားသော စားဖွယ်။

ဆီထွေး - န / ဆီထွေး / ၁၊ နှမ်းသို့မဟုတ် မြေပဲကို ဆုံတွင် ထည့်၍ ကြိတ်ရာတွင် ဆီထွက်ခါစ အပတ်များ။ “မြေပဲဆန်များ... ကျိုးကျေနေပြီးလျှင်... တခုနှင့်တခု စေးကပ်နေပြီး... ဆီထွေးအဖြစ် ကြော့စားရသည်မှာလည်း ဤအခါမျိုးဖြစ်ကြောင်း။” စာပိမာန်၊ ၅၊ ၉။ ၄၀။ ၂၊ ခဲနေသောဆီ။ “ငါးမျှား၏ကိုယ်တွင်း၌... ဆီထွေးဆီခဲတမျိုးကို တွေ့ရှိရပေသည်။” အလုပ်၊ ၄၇။

ဆီထွေးရေထွေး - န / ဆီထွေး ယေထွေး / ဆီကျန်ရေကျန်-န၊ နှင့် အတူတူ။

ဆီခင်ကား - န / ဆီခင်ကား / ဆီထွန်းကား - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ဆီခင်ကားကြီးနှင့် ဝင်ဆောင်မိရက်သား ဖြစ်သွားလေ၏။” တွေ့၊ ၉၅။ [လိပ်]

ဆီနိတ် - န / ဆီနိတ် / ၁၊ တက္ကသိုလ်တွင် ပါမောက္ခအဖွဲ့။ “ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တခုလုံးကို အုပ်ချုပ်ရန် ဆီနိတ်ပါမောက္ခအဖွဲ့နှင့်... အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ ရှိရမည်။” တင်းစာ၊ ၂၊ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အထက်လွှတ်တော်။ “ဆီနိတ်ဟုခေါ်သော အထက်လွှတ်တော်။” တိုးတိုင်းပြည်၊ ၁၆၅။ [လိပ်]

ဆီပူထိုး - ကြ / ဆီပူထိုး / ငါး၊ အမဲ စသည်တို့ကို ဆီအနည်းငယ်ဖြင့် ကြော်သည်။

ဆီပြန် - ကြ / ဆီပြန် / ဟင်းချက်ရာတွင် ရေနန်း၍ ဆီသာလျှင် ကျန်သည်။

- န / ဆီပြန် / ယင်းကဲ့သို့ ချက်ထားသော ဟင်း။

ဆီပွတ် - ကြ / ဆီပွတ် / ဆီထွက်အောင် နှမ်းစသည်ကို ဆီဆုံတွင် ထည့်၍ ကြိတ်သည်။ “နှမ်းတို့ကို ဆီပွတ်ရန် ကျွန်မတို့ကို လှန်းစေ၏။” နရ၊ ၂၀၇။

ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ - န / ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့ / ၁၊ ဆီဆုံတွင် စိုက်၍ ဆိုက်ကြိတ်ရသော ကျည်ပွေ့။ “ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့သည် နှမ်းတို့ကို ကြိတ်သိသကဲ့သို့။” ဂိဟိ၊ ၂၁၁။ ၂၊ ကျည်ပွေ့သည် ဆီထွက်အောင် နှမ်းကိုအထပ်ထပ်အကြိမ်ကြိမ် ကြိတ်သကဲ့သို့ လိုသည်ကိုရအောင် အထပ်ထပ်အကြိမ်ကြိမ် စကားပြောနည်းတမျိုး။ “အထပ်ထပ်မိအောင် ပြောသောစကားသည် ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့မည်၏။” ပုံချုပ်၊ ၃၄။ (စကားကြီးဆယ်မျိုးတွင် ပါဝင်သည်။)

ဆီဗူး - န / ဆီဗူး / ကြက်ငှက်တို့၏ စေ့ခိုရာ အခန်း။ “မြီးထူး

ကျော့ခိုးကား... ကြက်၏ အမြီးပေါက်သောနေရာ ဆီဗူးနှင့်လည်း တူ၏။” ပဟိ၊ ၅၉။

ဆီဗူးဆွဲ - န / ဆီဗူးဆွဲ / ဝါးအခြင်များ မရွေ့မရှားရအောင်၊ ညီညွှားရအောင် အောက်ဘက်ကတဖန်၍ ကန်လန်ချည်တပ်ထားရသော ဝါး။

ဆီမီး - န / ဆီမီး / ပက်သောမြေခွက်ငယ်တွင် ဆီထည့်၍ မိုင်းလိပ်စသည်စိုက်ကာ ညှိထွန်းရသောမီး။ “ပြက္ခတထွန်းသောဆီမီး၌ ဆီသစ်လောင်းဘိသကဲ့သို့ အလွန်ကြည်ညိုပြန်သည်။” ဣကုဏ်၊ ၆၅၆။

ဆီမီးခွက် - န / ဆီမီးခွက် / ဆီမီးထွန်းရသော ခွက်။ “တိုက်တော်က ဆီမီးခွက် မီးစာပေး၍ ဘုရားမူဇော် ဆီမီးထွန်းရသည်။” အင်ဂု၊ ၃၈၄။

ဆီမီးစက် - န / ဆီမီးစက် / ဦးခေါင်းနှစ်ဘက် ပုံပုံရသော တိကောင်နှင့်ဆင်သည့် အဆိပ်ရှိပိုးတမျိုး။ “ဆီမီးစက်ကိုက်လျှင်... ဆီမီးတောက်ဥကို ရေနင့်သွေး၍ သုတ်လေ။” လဗ္ဗ၊ ၅၇။

ဆီမီးတောက် - န / ဆီမီးတောက် / နွေရာသီ၌ အပင်ကျ၍ မိုးရာသီတွင် အမြစ်ပျံ့ အပင်ပြန်ပေါက်သော နွယ်ပင်တမျိုး။ (အရွက်ပျားချွန်၍ နီဝါရောင်ပန်း ပွင့်သည်။ ဥသည် ဆေးဖက်ဝင်သည်။) “ဆီမီးတောက်ပွင့်သည်ကား... ပူဖျားဖျားကို၎င်း အထက်သို့ လှိုင်တက်သောအနာကို၎င်း ချမ်းသာစေတတ်၏။” အကု၊ ၉၀။

ဆီမန်း - န / ဆီမန်း / ၁၊ ဂါထာမန္တရာတို့နှင့် မန်းမှုတ်ထားသော ဆီ။ “ရေမန်းဆီမန်း၊ အကျန်းအနာ သာမုနာမုကို၊ ကြည်စွပေတို့ အရှင်ကောင်း။” သီလတ္တံ၊ ၂၇၁။ ၂၊ အမြစ်ကို သွေး၍ အနာဝင် အနာမြု စသည်တို့တွင် လိမ်းပေးရသော အပင်တမျိုး။

ဆီမန်းမန်း - ကြ / ဆီမန်းမန်း / [ဥပစာ] (ဆီကို ဂါထာမန္တရာတို့နှင့် မန်းမှုတ်သကဲ့သို့) စကားကို အဆက်မပြတ် တိုးတိုးပြောသည်၊ တတွတ်တွတ် ပြောသည်။

ဆီလည်ရေလည် - န / ဆီလယ်ယေလယ် / ကာလသားချက်-န၊ နှင့် အတူတူ။

ဆီလျော် - ကြ / ဆီလျော် / ဆီလယော် / သင့်တင့် တိုက်ဆိုင်သည်။ ညီညွတ် မျှတသည်။ “ပဋိက္ခယားမင်းသား ပျံ၍လာသည်ဆိုသော စကားသည် ကျမ်းဂန်နှင့် ဆီလျော်သောစကားပင် ဖြစ်သည်။” သမန်၊ ၃၊ ၆၈။

ဆီသတ် - ကြ / ဆီသတ် / ၁၊ ဆီကိုချက်၍ ကြက်သွန် စသည်တို့ကို ထည့်သည်။ “ချိုးသား၊ မလကာရွက်ကို နှပ်နှပ်စဉ်းပြီးလျှင် ဆီသတ်၍ စား။” မာတြာ၊ ၃၉။ ၂၊ ဆီကို မီးပေါ်တွင် ကျက်အောင် ချက်သည်။

ဆီဦး - န / ဆီဦး / နို့ဓမ်းကို ဒလက်ဖြင့် လှည့်သောအခါ အထက်သို့ တက်လာသော အဆီခဲ။ “ထောပတ်ထောပေး၊ ဆီဦးဆီဦး၊ ညွန့်နုဩပေ။” ပဉ္စာ* ၇၇။

ဆီဦးမြေ - န / ဆီဦးမြေ / သိပ်မွေ့ နူးညံ့သော မြေကြီး။ “အမြဲစိုစွတ်သော သိပ်မွေ့ နူးညံ့သောမြေတို့သည်... ဆီဦးမြေဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။” ဂုဠ၊ ၃၊ ၃၁၁။

ဆီး

ဆီး - ကြံ / ဆီး / ခ၊ များသောအားဖြင့် တူရအရပ် မျက်နှာ မူရာအရပ် ဦးတည်ရာအရပ်တွင် ကာသည်၊ ကန့်သည်၊ ဆို့သည်၊ တားသည်၊ ပိတ်သည်။ “အစိလည်း သွားရာလမ်းခရီးတွင် ဆီး၍ တိုးလုံးအိပ်၍ နေလေ၏။” ကိပု။ ၁၈။

၂၊ အလျင်အမြန် ပြုလုပ်သည်။ “တံစင်ကို ဘယ်အခင်းကြောင့် မယ်မင်းယုဒ်ဘဲသနည်းဟု ဆီး၍ အပြစ်တင်လေက။” ပင်း၊ ပ။ ၄၄။ ပ၊ (ခါးတွင်) စည်း နှောင့်ဝတ်ဆင်သည်။ ဝတ်ဆင်သည်။ “စစ်သည်တို့ ခါးဝတ်မဆီး စစ်ကြီးထောင်းထောင်း ပျက်၍ ကိုယ်လွတ် ဆုတ်ခွာရလေ၏။” သုသော၊ ၈။ ၁၉။

ဆီး - န / ဆီး / (သွေးမှ ကျောက်ကပ်ကိုဖြတ်၍ ပိခံယိုထွက်ကာ စည်ဖောင်းတွင်တည်၍) ကိုယ်နေမှ စွန့်ထုတ်သော အဝါပျော့ရောင် အရည်။ ကျင်ငယ်။ ဆေး။ အပေါ။ “အာပေါ ဓာတ်ဖြစ်သော ကျင်ငယ်သည် ဆီးအိပ်တွင်းသို့ မရောက်နိုင်သည့်ကာလ ဆီးချုပ်ခြင်း၊ ဆီးအောင့်ခြင်း၊ ကျင်ဝါခြင်းဖြစ်၏။” ဓမ္မ၊ ၁၇၆။

ဆီး - န / ဆီး / ရေခိုးရေငွေ့ သို့မဟုတ် နှင်းကဲ၍ ဖြစ်လာသော အမှင့်ငယ်များ။ “ပျင်ထပ်ကာလ၊ ထိုမာသကား၊ ဆီးကျနှင်းဖြန်း၊ နွယ်ပန်းသဇင်၊ ပေါ်ဦးမြင်လျက်။” ဥပရာ* ၇၁။

ဆီး - န / ဇီး / အကင်းအကပ် ဝေဖြာ၍ စားရသော ဖေမာသီးသီးသည့် ဆူးပေါက်သော ပင်ပျပ်တမျိုး။ (ချိပ်ထွက်သည်။ အခြားဆီးမျိုးတို့လည်း ရှိသည်။)

ဆီးကင်း - န / ဇီးကင်း / ခ၊ အသီးမြစ်ခါစ ဆီးသီး။ ၂၊ အနည်းငယ်သော ပမာဏ။ “ကြက်သွန်နီ၊ ထန်းလျက်..... ကြိတ်၍ ဆီးကင်းခန့် ညှန်နက်တိုင်း စား။” လား၊ ၁၆။

ဆီးကျန်ရောဂါ - န / ဆီးကျန်ယောဂါ / ဆီးသွားပြီးနောက် ဆီးသည် ကျန်နေတတ်သော ရောဂါ။ “ဆီးချိုရောဂါ၏ အခြေပစ္စ အရင်းအမြစ်ဖြစ်သော ဆီးကျန်ရောဂါ။” ဆေးတို၊ ပ။ ၁၁။

ဆီးကြော - န / ဆီးကြော / ကျောက်ကပ်မှ ဆီးအိမ်အတွင်းသို့ ကျင်ငယ်စီးဆင်းရာ မြွန်။ “တေဇောဓာတ် ချိတ်လျှင်.... ဆီးကြော ဝမ်းကြောများ တင်းခြင်းဖြစ်လိမ့်မည်။” တိစက်၊ ပ။ ၁၁၉။

ဆီးကြို - ကြံ / ဆီးကျို / လမ်းခရီးကနေ၍ စောင့်ဆိုင်းတွေ့ဆုံသည်။ “ရိုးစုရာတုတမှ ဆီးကြို စောင့်ဆိုင်းလျက် ရှိ၏။” ဥတ္တမ၊ ၇၆။

ဆီးခဲ - န / ဆီးခဲ / လေထုတွင်ရှိသော ရေခိုးရေငွေ့ ခဲ၍ ဂွမ်းစုသဖွယ် မြေသို့ကျဆင်း နှင်းပွင့်။ “အသော တရပ်နိုင်ငံ၊ သိုးဆောင်းနိုင်ငံ အစရှိသည်တို့၌ ဆောင်းတွင်းအခါ ဝါဂွမ်းစိုင့်တို့ ကဲ့သို့ ကောင်းကင်မှကျသော ရေခဲကို ပါဠိဘာသာ ဟိမမြန်မာဘာသာ ဆီးခဲ ခေါ်သည်။” ဥတု၊ ၈၀။

ဆီးခုံ - န / ဆီးဂုန် / ဆီးစပ်အောက်ဘက်တွင် မိုမောက်နေသော

နေရာ။ “သင်္ဘောဇီးဖြူရွက်ကို.... ထောင်းပြီးလျှင် ဆီးခုံအပေါ်မှာ ဆံပေးလေ။” မိုး၊ ၄၈။

ဆီးချူ - ကြံ / ဆီးချူ / ဆီးအိမ်မှ ဆီးကို ထွက်လာအောင် ပြွန်ငယ်စသည်ဖြင့် သွယ်ထုတ်သည်။ “ဆီးဗေးသည်.... ကျင်ချောင်း၌ ပိတ်စို့၍ နေတတ်သည်။.... ဆီးချူသောကြံယာဖြင့် ချူမှ ပွင့်သည်။” သက်စောင့်။ ၇၄။

ဆီးချို - ကြံ / ဆီးချို / ဆီးတွင် သကြားဓာတ် လွန်ကဲသည်။ “ဆီးချိုသောသူ လူပျိုနာ၍သောသူ။” ဝမ်းဆွဲ၊ ၁၁၂။

- န / ဆီးဂျို / ဆီးတွင် သကြားဓာတ်လွန်ကဲသောရောဂါ။

ဆီးချောင်း - န / ဆီးချောင်း / ကျင်ချောင်း - နှင်းနှင့် အတူတူ။ “ဆီးပြွန်ဆီးအိတ်နှင့် ဆီးချောင်း တို့ကား ဆီးကို သွယ်ထုတ်သည့် အင်္ဂါများဖြစ်ကြ၏။” ကိုယ်လက်။ ၄၀။

ဆီးချိုင့် - န / ဆီးချိုင့် / ဆီးမြိုက် - နှ၊ နှင့် အတူတူ။ “ဆီးချိုင့်ကို ကျင်ငယ်၏တည်ရာဟူ၍ သမုတ်အပ်၏။” ဓမ္မ၊ ၇၁။

ဆီးချုပ် - ကြံ / ဆီးချုပ် / ဆီးသည့် သက်ရမည့် အချိန်တိုင်သော်လည်း မသက်ပုံနေသည်။

ဆီးမြိုက် - န / ဆီးဂျိုက် / ဝမ်းပိုက်အောက်ပိုင်း ဆီးအိမ်ရှိရာအရပ်။

ဆီးစ - န / ဆီးစာ / ဆီးခုံနှင့်ချက်အကြား နေရာ။ “စစ်သိမ်မြစ်လှူ ကြိတ်ပြီးမှ၊ ဆီးစချက်မှာ မံ။” ကိချုပ်။ ၄၂။

ဆီးစပ် - န / ဆီးစပ် / ဆီးစ - နှ၊ နှင့် အတူတူ။ “ကျင်ငယ်.... သည် အရွှေမျှား၏အောက် ဆီးစပ် အတွင်း၌ တည်သော ကျင်ငယ်အိမ်တွင်းမှာ တည်ရှိသည်။” တိစက်၊ ပ။ ၇၁။

ဆီးဆောက် - န / ဆီးဇောက် / ခ၊ သမင်တမျိုး။ “သားရဲဇော်၊ စာမရိဆီးဆောက်၊ ဝံမျောက်ကိန္နရာ၊ သားများစွာနှင့်။” ကုသ* ၂၄။ ၂၊ ၄၇။ တမျိုး။ “ဖိုးခေါင်နွယ်လျှောက်၊ ကျွန်းဆီးဆောက်က၊ သစ်တောက်ဝန်တောင်း။” ကုသ* ၂၉၇။

ဆီးနှင်း - န / ဆီးနှင်း / ခ၊ ဆောင်းအခါ မြေမျက်နှာပြင်အနီး ကောင်းကင်တွင် ဝေနေသော ရေခိုးရေငွေ့။ “မြို့အရွေ့တောင်၊ ညောင်ပင်ကြီးရင်း၊ တပ်ရာနှင့်သည်၊ ဆီးနှင်းတဝေဝေ။” သိုက်စာ၊ ၂၁။ ၂၊ ဆောင်းအခါ မိုးပေါက်အောက်ငယ်သောရေစက်များအဖြစ် ကောင်းကင်မှ ကျဆင်းသော ရေခိုးရေငွေ့။ “ဆောင်းလအခါ၊ ဖြည်းသော လေညှင်း၊ မြောက်ကသွင်း၍၊ ဆီးနှင်းပျော်ပျော်ကျလှည့်သော်လည်း။” သုဇာ* ၁၇၀။ ပ၊ ဆီးခဲ - နှ၊ နှင့် အတူတူ။ “ဟိမံ၊ ဆီးနှင်းကို။ ဂါဟာပေတုာ၊ ယူစေ၍။” ဟောသု၊ ပ။ ၇၁။

ဆီးမှုညောင်းကျ - န / ဆီးမှုညောင်းကျ / မိန်းမကိုယ်မှဖြစ်စေ၊ ယောက်ျားကျင်ချောင်းမှဖြစ်စေ အကျိအချို့ ကျဆင်းသောရောဂါ။ “ဆီးမှုညောင်းကျ သက်သက်ကား ဆေးကောင်းတွေ လျှင် အပျောက်လွယ်နိုင်ပါ၏။” မြိုင်သာ၊ ပ။ ၄၈။

ဆီးပေါင်း - န / ဇီးပေါင်း / ဆီးမှုန့်ကို သကာနှင့်ရောထားသော စားဖွယ်။

ဆီးဖြူ - န / ဇီးဖြူ / အသားထူ၍ ချဉ်ပန်သောအရသာ

ရှိသည့် အသီးလုံးသီးသည့်သစ်ပင်။ ရှားဖြူပင်။ “မင်းစည်း
မိမိတော်ကြီးကို ဆီးဖြူတလုံးခန့်မှ မရေတွက်။” တေ။ ၁၈။
ဆွိန္ဒ - ကြံ / ဆီးယွင် / ကျင်ငယ် များသည်။ “ကျင်ငယ်ရည်
သည့် ဖြော့ပြီး ဆွိန္ဒပေါ်လိမ့်မည်။” ပါတၩ။ ၁၀၄။
ဆီးလွန်ရာဂါ - န / ဆီးလွန်ယောဂါ / ဆီးသွားသင့်သည်ထက်
ပိုလွန်သွားသောရာဂါ။ ကျင်ပြောနာ။
ဆီးဝမ်း - န / ဆီးဝမ်း / မှည့်ရွှမ်းသော ဆီးသီး။ “ဆီးဝမ်း
ပေါက်ပြဲ၊ တပို့တွဲဝယ်။” မဃ* ၂၈၀။
ဆီးဆီးကောက် - န / ဇီးသိုးဂေါက် / ဇာတ်ပွဲတွင် ပညာသင်
မင်းသား သို့မဟုတ် မင်းသမီးတို့ စမ်းသပ်ကပြ သီဆိုခန်း။
ဆီးအောင့် - ကြံ / ဆီးအောင့် / ကျင်ငယ် တစက်တစက် သွား
သည်။ “ဆီးတောင့်၊ ဆီးအောင့်၊ ဆီးမမှစ၍ ဆီးနှင့်ပတ်သက်
သောဝေဒနာများ။” ဆောတို့၊ ၈။ ၂၀။
ဆီးအိမ် - န / ဆီးအိမ် / ကျင်ငယ်အိမ် - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
“ကျင်ငယ်ရေသည်.....ဆီးအိမ်တွင်း၌ တည်ရှိလျှင်။” ကုထုံး။
၁၄၂။

ဆု

ဆု - န / ဆု / ၁၊ တောင့်တလိုလားချက်။ “စန္ဒာဒေဝီမိသုား
သားဆုကို အလိုရှိ၍ သစ္စာပြုကြောင်း။” တေ။ ၂၇။
၂၊ လုပ်ဆောင်ထမ်းရွက် ကြိုးပမ်းမှုတရပ်ရပ်အတွက် ဂုဏ်ပြု
သည့်အနေဖြင့် နှင်းအပ်သောအရာ။ ၃၊ မပေါက်၍ ရသည့်
ငွေစသည်။
ဆုကြီးပုန့် - န / ဆုကြီးပုန့် / ဘုရားဆု တောင်းသောသူ။ “ဘုရား
ဆုကို ပန်တပုဂ္ဂိုလ်များကိုတော့ ဆုကြီးပုန့်ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်ကြ
တယ်။” ဇေဒါ၊ ၄။ ၁၀။
ဆုချ - ကြံ / ဆုချ / လုပ်ဆောင်ထမ်းရွက်ကြိုးပမ်းမှု တရပ်ရပ်
အတွက် ဂုဏ်ပြုသည့် အနေဖြင့် ရွှေ၊ ငွေ၊ အဝတ်အစား
အထည်အလိပ် စသည်တို့ကို ပေးသည်။ “တသိန်းသော
အသပြာကို ဆုချပေအံ့။” မေပဒ၊ ၄။ ၂၉။
ဆုငွေ - န / ဆုငွေ / ဆုအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသောငွေ။ “သတင်း
ပေးသူတို့ကို ဆုငွေချပေး။” ဥပဒေ၊ ၆၇။
ဆုတံဆိပ် - န / ဆုတံဆိပ် / ဆုအဖြစ်သတ်မှတ်ထားသော တံဆိပ်။
“စစ်မှုထမ်းများအတွက် မှတ်တမ်းစင်သို့ များ ဆုတံဆိပ်များ
ဂုဏ်ထူးဆောင်သို့ များ ချီးမြှင့်သည်။” စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၂၆။
ဆုတောင်း - ကြံ / ဆုတောင်း / ဖြစ်စေချင်သည်ကို တောင့်တ
သည်၊ တောင်းဆိုသည်။ “အသက်တို့အံ့သောအကြောင်းကို
သာ ဆုတောင်းကုန်၏။” ကိပုံ။ ၁၆။
- န / ဆုဒေါင်း / ဖြစ်စေချင်သည်ကို တောင့်တ
ချက်၊ တောင်းခံချက်။ “ဆုတောင်းဆိုသည်မှာ မိမိပြုသော
ကုသိုလ်အတွက်နှင့် ဘုရားကို တိုင်တည်၍ အလိုရှိရာ တောင်းမှု
သာဖြစ်၏။” လယ်မြေ၊ ၁။ ၄၄။
ဆုတောင်းဖက် - န / ဆုတောင်းဖက် / ဆက်စပ်မှုရှိသော
ဆုတခုခုကို အတူတကွ တောင်းသူ။

ဆုနှင်း - ကြံ / ဆုနှင်း / ဆုပေးအပ်သည်။
ဆုနှင်းသတင်း - န / ဆုနှင်းသတင်း / စာပေပညာတွင် ထူးချွန်သူ
တို့အား ဆုချီးမြှင့်သည့် အခမ်းအနား။
ဆုပေး - ကြံ / ဆုပေး / ၁၊ တစုံတယောက် ကောင်းကျိုးရှိ
ရေးအတွက် တောင့်တပြောဆိုသည်။ ၂၊ လုပ်ဆောင် ထမ်း
ရွက်ကြိုးပမ်းမှုအတွက် ဂုဏ်ပြုသည့်အနေဖြင့် တစုံတရာကို
ပေးသည်။ “မိဘုရားအား ဆုပေးတော်မူ၏။” ရခိုင်ဝင်၊
ပ။ ၄၇။
ဆုပန် - ကြံ / ဆုပန် / (မိမိအတွက်) ဆုတောင်းသည်။ “စိန္တေယျ
ဘုန်းမော်ကို၊ ပူဇော်ကာ ဖန်တကောင်းနှင့်၊ ရေလောင်း
၍ ဆုပန်ပါသော်လည်း။” ကျီး၊ ၆၈။
ဆုလတ် - န / ဆုလတ် / လုပ်ဆောင်ထမ်းရွက် ကြိုးပမ်းမှု
တရပ်ရပ်အတွက် ပေးသောဆု။ “အောင်မြင်ခြင်းသည် သင့်
အား ဆုလတ်အနေဖြင့် ချီးမြှင့်လိုမိသည်။” ရင်သွေး။ ၂၇။

ဆူ

ဆူ - ကြံ / ဆူ / ၁၊ မီးပြင်းတိုက်ခံရသော ရေ သို့တည်းမဟုတ်
အရည်သည် တဖြည်းဖြည်း အပူပြင်းလာကာ ပူဖောင်းများ
ထလျက် အသံမြည်လာသည်။ “ကျိုက်ကျိုက်ဆူသောရေပူ။”
ကိပုံ။ ၂၄၀။ “သမုဒြာရေသည် ခုံလောက်နီးက အိုးဆူသကဲ့သို့၊
ဆူသဖြင့် ဝဲလည်သကဲ့သို့လည်၍ ကြောက်မက်တွယ်သော
အသံကို ဖြစ်စေလျက် ကျ၏။” ကိကုတ်။ ၁၂၉။ ၂၊ တည်ငြိမ်
ပူ၍ ရေဆူသကဲ့သို့ ထကြွလှုပ်ရှားသည်။ “သည်းပွတ်
အဆူ၊ မြားဆိပ်ဆူ၍၊ ဆာပူပြင်းထန်၊ ဖြစ်တုံထွန်လည်း။”
သစ္စာ* ၂၂။ ၃၊ ထကြွသောင်းကျန်းသည်။ “ရွှေတို့နယ်
တဝိုက်တွင်ကား အတော့်ကလေး ဆူလိုက်ပေ၏။” သိပ္ပံမှတ်။
၂။ ၄၊ အသံများစွာ ထွက်ပေါ်သည်။ “မိခိုက်သူ၊ ဘရိုက်သူ၊
ကြွက်ကြွက်သာဆူတော့သည်။” ရမာ၊ ပ။ ၄၂။ ၅၊ အပြစ်
တင် ဆိုမြည်သည်။ “လွန့်ယံမှာ အမေဆူနေတုန်း.....ခေါင်းငဲ့
ကာ ငြိမ်နေရသည်။” ဘာမြေ။ ၁၆။
ဆူ - ကြံ / ဆူ / ၁၊ အဆီများ၍ ပူဖောင်းသည်။ ဝသည်။
ဝဇ္ဇါးသည်။ “သားရေလျစ်လျူ၊ မဆူမကြာ၊ ဖြစ်တုံရကား၊
ကြည်တွယ်များလျက်။” ကိုး* ၁၉။ ၂၊ အဆီများသည်။
“ထမင်းဆန်ဖြူ၊ ဝက်ဆူဟင်းလေး၊ ကောင်းရာရွေးလျက်။”
ဘူလင်* ၄၃၃။
ဆူ - စည်း / ဆူ / မြင့်မြတ်သောအရာတို့ကို ရေတွက်ရာတွင်
သုံးဆောင်စကားလုံး။ (သားက။ ။ ဘုရားတဆူ၊ ပုရဂိုက်
ဆယ်ဆူ) “မုဆိုးကြီးသည်.....ခြေတော်ရမြတ် သုံးဆူကို တွေ့
မြင်ပါစေ။” ထေရာ၊ တ။ ၂။
ဆူကြန့်မိမြင့် - န / ဆူကြန့်မိမြင့် / [ဥပစာ] အဆင့်အတန်း၊
အတန်းအစား ကြီးကြီးငယ်ငယ်။
ဆူဆေး - န / ဆူဆေး / ၁၊ ရေထဲသို့ ထည့်လိုက်သောအခါ
ဆူပွက်လာသော သစ်သီးဆား ဝမ်းနုတ်ဆေး။ “ဆူဆေး
တကျပ်သားကို အုန်းသီးအစိမ်းရည်ထဲသို့ ထည့်လိုက်ပါ။”

ဆေးတို့၊ ပ။ ဂ။ ၂။ အနာ ဆေးကြောရသော ဆွပွက်သည် ဆေး။

ဆည် - ကြံ/ဆည်န/ အသံများစွာ မြည်သည်။ “ဟစ်အော် ချီးမွမ်းသောအသံသည် ဆည် မဆုံး ခြုံလုံးဆီတိ ဖြစ်လေ လှတည်း။” ခါဌာ။ ၁၇၆။

ဆူပူ - ကြံ/ဆူပူ/ ခ၊ ဆူ - ကြံ၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “ဆူပူ သောငါးကျွန်းသောစိတ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြပြီးလျှင်။” ဝက်။ ၉၁။ ၂။ ဆူ - ကြံ၊ ၃။ နှင့် အတူတူ။ “ဆူပူလှသော တိုက်ပွဲ များကြား၌။” ဒီနစ်။ ၅၉။ ၃။ ဆူ - ကြံ၊ ၄။ နှင့် အတူတူ။ “နှစ်ယောက်သားစကားများ ဆူပူနေကြရာ။” မသတ္တိ။ ၅၀။ ၄။ ဆူ - ကြံ၊ ၅။ နှင့် အတူတူ။ “ဈေးများကို သပိတ်မှောက် ကြ...ကျင်းပမည်နှင့် ဆူပူလျက် နေလေတော့၏။” သိပ္ပံ မှတ်။ ၂။

ဆူပွက် - ကြံ/ဆူပွက်/ ခ၊ ပညာဖြင့် ပုဇာင်းများ ထကြွလှုပ် ရှားသည်။ “မီးတီးပြန်လျှင် ဆူပွက်မြဲဆူပွက်ပြန်၏။” ပဉ္စေ။ ၁၂၂။ ၂။ တည်ငြိမ်မှု မရှိ ရေဆူသကဲ့သို့ ထကြွလှုပ်ရှား သည်။ “တိုင်းပြည်ဆူပွက်လျှင် ငြိမ်းအောင်ကြ။” မင်နာ။ ၁၃၁။

ဆူဗျိုး - ကြံ/ဆူဗျိုး/ ခ၊ ပြည့်ဝ စိုပြည်သည်။ “ဤဆင် ပြောင်...ကြီးလည်၏ကြီးစွာ။ အလွန်လျှင် ဆူဗျိုးစွာ။” ကိပုံ။ ၅၅၅။ ၂။ စည်ပင်ကြီးပွားသည်။

ဆူလွယ်နပ်လွယ် - ကြံ/ဆူလွယ်နပ်လွယ်/ [ဥပစာ] လွယ်လင့် တကူ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သည်။ “တသက်လုံး လုပ်လာ ခဲ့တဲ့အလုပ်တွေက ဆူလွယ်နပ်လွယ် အလုပ်မျိုးတွေချည်း။” ခေမိဒါ။ ၁၃၅။ ၁။

-န/ ဆူလွယ်နပ်လွယ် / လွယ်လင့်တကူ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သော အလုပ်။

ဆူး

ဆူး - န/ဆူး/ အပင်ကပေါက်သော စူးတတ်သည့် အချွန် အတက်။ “ငြောင့်ဆူးသစ်ငုတ်၊ ခလုတ်တံသင်း။” သံ* ဂ။

ဆူးကောက်နက် - န/ဆူးဂေါက်နက်/ အရွက်ပိုင်းယောင်ရှိ၍ အပွင့်လယ်ဖြူပြီးလျှင် ဆူးအမျှာကောက်သော ချုံပင်လယ်။ “မနိတ်လျက်နှင့် ဆူးကောက်နက်ပွင့်တို့တွင် ပေါက်သော သန္ဓေအိမ်များကသို့ တွေ့သောအခါ သန္ဓေအိမ်အညှာဟု ခေါ်၏။” ဂုဏ္ဍမှတ်။ ၁၁၁။

ဆူးကြိုး - န/ဆူးဂျိုး/ သံဆူးကြိုး - န၊ နှင့်အတူတူ။ “ဆူးကြိုး အတပ်ကြိုး။” ပန်လမ်း။ ၂၃၉။

ဆူးခြောင်ခလုတ် - န/ဆူးသောင်ခလုတ်/ ခ၊ မြေတွင်စိုက် တောင်နေသော စူးချွန်ငုတ်။ ၂။ [ဥပစာ] အနှောင့်အယှက်၊ အသီးအတား။

ဆူးစည်း - န/ဆူးစီး/ ခ၊ ဆူးခက်များဖြင့် လုပ်ထားသော ခြစ်စည်းမျိုး။ ကျန်စစ်သားလည်း... ဆင်တရပ်ခန့် ရှိသော ဆူးစည်းကိုခန့်၍ ထွက်လာ၏။” ကုလား။ ပ။ ၂၁၈။ ၂။ စု၍

စည်းထားသော ဆူးခက်များ။ “ချလေဆူးစည်း၊ ချင်းလည်း ချင်းကော်။” ရွှေကဗျာ။ ၆၉။

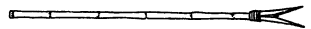
ဆူးဆူးစားစား - ကြိဝိ/ဆူးစူးယားယား/ (အမျက်) ပြင်းစွာ ထွက်လျက်။ ချူးချူးရွားရွား။ “ချဲ့ချဲ့အမျက်၊ ထွက်ဟုံ ဟူးဟူး၊ အငေါ့တူးနှင့်၊ ဆူးဆူးစားစား၊ ဤစကားကို။” ဘူလင်* ဂ။

ဆူးဆူးရွားရွား - ကြိဝိ/ဆူးစူးယွားယွား/ ဆူးဆူးစားစား-ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “အသားစားကျ။ တောဘိလူးသို့၊ ဆူးဆူးရွား ရွား၊ ရေသအားဖြင့်၊ သနားမည့်။” ဣန္ဒဝေ။ ၁၇၀။

ဆူးတောင် - န/ဆူးခေါင်/ ငါးမျိုး၊ လင်းပိုင်မျိုးတို့တွင် ရွှေရွှားအောင် လိုရာရောင်အောင် လုပ်ပေးသောအင်္ဂါ။ “ငါး...ခြေတောက်အစား အတောင်များရှိ၍ ယင်းတို့ကို ဆူးတောင်ဟုခေါ်သည်။” ငါးလုပ်ငန်း။ ၁၀။

ဆူးတပ် - န/ဆူးခတ်/ ဆူးခက်များကိုလုပ်ထားသော စည်းမျိုး။ “ရွာသားပတ်လည် ဆူးတပ်ကို ထပ်မံ ပြည်စွက်လျက်။” မိုးမုန့်။ ၁၀၈။

ဆူးတောက်ခွ - န/ဆူးခေါက်ခွ/ ဆူးခက်ရှင်းရန် ဝါးရိုးရည် အများကိုခွဲ၍ ကွင်းစွပ် သပ်ပင်းထားသော အခွ။ “တောင်သူ ကြီးစောက်ကာ ဆူးတောက်ခွနှင့်ထိုးရာ သေလွန်လေ၏။” စကားစည်း။ ပ။ ၉၄။

ဆူးတောက်ခွ

ဆူးပန်း - န/ဆူးပန်း/ ခ၊ အရွက်နား ခွေးသွားပိပ်ရှိ၍ ဆူးနု ပေါက်သော ဟင်းစားရာသီပင်လေး။ “မြစ်ခွင်ကူးသန်း၊ အလှ ဆန်းသား၊ ဆူးပန်းမရိုး၊ ဖရဲသီးနှင့်၊ မြင်ညှိကိုင်ပဲ၊ ကျွန်းပုလဲ တွင်။” ပြည်စုံနီ* ၇၇။ ၂။ တပို့တွဲလတွင် ပွင့်သော သစ်ပင် တမျိုး။ “မုရိုးဆူးပန်း၊ ရွက်ချွန်းကွမ်းလင်၊ ကညင်သစ် ကြီး။” ဂါထာ* ၄၁။

ဆူးပုပ် - န/ဆူးပုတ်/ အရွက်ကို ချက်ပြုတ်စားရသော ဆူး ပေါက်ချုံပင်။ (ဆူးပုပ်ကြီး၊ ဆူးပုပ်ကလေးဟု နှစ်မျိုးရှိ သည်။)

ဆူးရစ် - န/ဆူးသစ်/ အပင်တွင်ဆူးရှိ၍ ဆူးပုပ်ရွက်နှင့်တူသော အရွက်ရှိသည့် နွယ်ယောင်ချုံပင်ကြီး။ (ဝါခေါင်လနှင့်သီတင်း ကျွတ်လအတွင်း ဝါဗျော့ဗျော့ ပြုလုပ်ပန်းများ ပွင့်သည်။) “ခရီးသည်ကား ရေညွန့်နွံနစ် ဆူးရစ်ကလိမ် ဆောက်ချို့နွယ် လိမ်တို့သည် ထုထွေ၏။” ကိပုံ။ ၂၃၈။

ဆူးလေ - န/ဆူးလေ/ မြေတွင်မြဲ၍ အုံလိုက်ပေါက်သော နွယ်ပင်။ (အပွင့်ဝါသည်။ အသီးတွင် ဆူးများရှိသည်။) “တိုင်းကားကျယ်ဆန်း၊ ဆူးလေပန်းသို့၊ ဘုန်းတန်းနည်း ရှား။” ငရဲ* ၅။

ဆူးလေပိုက် - န/ဆူးလေပိုက်/ ငါးဖမ်းသော ကြိပ်ပိုက်တမျိုး။ “ဆူးလေပိုက်မှာ အတောင်နှစ်ဆယ်ခန့်ရှိသော ကြိပ်ပိုက် ဖြစ်၏။” ငါးလုပ်ငန်း။ ၁၃၃။

ဆေး

ဆေး - ကြံ / ဆေး / ၁၊ ချေ အရည်တို့ဖြင့် သန့်စင်စေသည်။
 “မသိသော်မေး၊ မခင်ဆေးဟု၊ ထုံးစံတရား၊ ဆိုမှတ်ပြု
 သား။” ဟင်္သာ* ၃၅။ ၂၊ စစ်ဆေးသည်။ “ဇာတာကို
 ဆေးလိုက်တာကိုး သခင်မရဲ့။” နှော၊ ပ။ ၄၄။ ၃၊ သံကို
 မီးတွင်ထည့်၍ အပူတိုက်ခြင်း၊ ရေတွင်ထည့်၍ အဆေးခံခြင်း
 ဖြင့် အပျော့အမာ လိုရာထောက်အောင် လုပ်သည်။ “ထားဟု
 လုပ်သော်၊ အဆုတ်မခံ၊ ပုံလံလိုက်လေး၊ ကောင်းအောင်ဆေး
 လည်း၊ ဟန်ဆေးမရ၊ မူလမမှန်၊ ထိုသတ္တဝါနှင့်ဖြင့်။” သံဝေ* ၂။

ဆေး - ၃ / ဆေး / ၁၊ အနာရောဂါတို့ကို ပျောက်ကင်းစေရန်
 သက်ရှိသက်မဲ့ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ဖော်စပ်ထားသည့်အရာ။ “အနာ
 မသိ ဆေး မရှိ။” စပယ်။ ၈၄။ ၂၊ လူတို့အား ကောင်းကျိုး
 ဆိုးကျိုးကိုမြင်စေနိုင်သည့်ဆိုသော စွန့်ပယောဂနည်းတို့ဖြင့်
 ပြုလုပ်စီရင်ထားသည့် သက်ရှိသက်မဲ့ ပစ္စည်းစု။ “မန္တရာ
 ဆေးတော်သော ယောကျ်ားကို ခစားလေ၏။” ကြမ္မာ။ ၄၅။

၃၊ အရွက်အဖုံးတို့ကို မီး၌ သောက်ရှူရသော အပင်။
 ယင်းအပင်၏ အရွက်ခြောက်။ “မိုးပါးရေရှားအရပ်၌...အရေ
 ကြီးသောသီးနှံမျိုးမှာ...ကုလားပ၊ ဆေး၊ ငရုတ်၊ ခွံပြောင်း၊
 ဆန်ပြောင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။” ဒေပင်။ ၁၀၉။ ၄၊ သိန်း။
 “တရုတ်အဘိုးကြီးကယောက်သည် သမ္ဗန်တစ်ခင်းနှင့် ဆေးရွှေ၍
 မိုန်းနုလေ၏။” မိုင်း၊ ပ။ ၁၀၄။ ၅၊ သေစေတတ်သော
 အဆိပ်။ “စော်ဘွားသို့စီရ် ဆေးစား၍ သေသည်။” သုသော၊
 တ။ ၁၀၄။ ၆၊ အမြောက်သေ့တို့ပစ်စောက်ရန် ယမ်းကန့်၊
 မီးသွေ့တို့ကို ဖော်စပ်ထားသော အရာ။ “လက်နက်ကိရိယာ
 ဆေးကျည်စေတို့ကိုလည်း များအောင် စီရင်တော်မူမည်။”
 ကုလား၊ ဒု။ ၁၅၂။ ၇၊ အရောင်အမျိုးမျိုး ဆိုးရန်၊ ရေးခြယ်
 ရန်ပစ္စည်း။ “ဆေးနှင့်ရေးသော အမိအဘ၊ရဟန်းသဘာ
 အရိယာတို့အရပ်။” နု။ ၂၄၉။

ဆေးကု - ကြံ / ဆေးကု / အနာရောဂါ သက်သာပျောက်ကင်း
 အောင် ဆေးဝါးစသည်တို့ဖြင့် ပြုပြင်ပေးသည်။ “ကဏ္ဍီပေါ
 ယနရသေ့ ရေသို့ချီ၍ ဆေးကု စီမံသောသူ ဆိုသည်။”
 ကိကုတ်။ ၂၃၅။

- ၃ / ဆေးကု / ဆေးကုခြင်း။ ဆေးကုသော ပညာ။
 “နံ့ကျယ်မနွန့်၊ တတ်ပွန်ဆေးကု၊ ဆင်မူမိသကား။” ကိ* ၆။

ဆေးကုလားမ - ၃ / ဆေးကုလားမ / သစ်ပင်တမျိုးမှထွက်သော
 ကုက္ကိုဇေးတဖာစေတို့နှင့် ဆင်သည့်အစေး။ (ယင်းကို ရေစိမ်
 ၍ ပျော်ရည်တွင်ထည့်သွင်းသုံးစွဲရသည်။) “ပရိသေ၊ အနာရ၊
 ချိုမြိန်မိုးနုပေါ်...ဆေးကုလားမ၊ ကျောက်ကြောပ၊ ပေးရ
 ဇာလုတော။” မတ်လင်း။ ၁၀၆။

ဆေးကျမ်း - ၃ / ဆေးကျမ်း / ဆေးပညာနှင့် ပတ်သက်သော
 ကျမ်း။

ဆေးကြော - ကြံ / ဆေးကြော / ချေ၊ အရည်တို့ဖြင့် သန့်စင်
 စေသည်။ “ယခု ဆေးကြော၊ လျှော့ချီမိသော ဟု။”
 သူပေါင်း* ၁၉။

ဆေးကြော - ကြံ / ဆေးကြော / စုံစမ်းစစ်မေးသည်။ “ကျွန်ုပ်
 အပြစ်လော ချွေးမအပြစ်လောကို ဆေးကြော ကြပါ။”
 စွယ်၊ ဒု။ ၃၇၀။

ဆေးကြမ်း - ၃ / ဆေးကြမ်း / ပယောဂဆေး။ “ဘူဖြင့် အဆင်
 သင့် ထည့်ယူခဲ့သော ဆေးကြမ်းများကို။” သွေး၊ ၁၆၅။
 ၁၂၉။

ဆေးခါးကြီး - ၃ / ဆေးခါးကြီး / ၁၊ အရွက်သေးငယ် သွယ်ချွန်း
 ၍ အလွန်ခါးသော ချိုပင်ငယ်။ (မြေဆေးပင်၊ လေဆေး
 ပင်ဟုလည်း တွင်သည်။) ၂၊ ယင်းအပင်နှင့် ဖော်စပ်ထား
 သော ဆေး။

ဆေးခါး - ၃ / ဆေးခါး / ၁၊ မြေပြုလုပ်သော ပုတ်တမျိုး။
 “ဆေးခါးမဟု ခေါ်သော ဝါးပုတ်ထဲသို့ ကွမ်းသီး...ထည့်၍
 ရေလောင်းပေးလေသည်။” ဒေပင်။ ၂၉၇။

ဆေးခတ် - ကြံ / ဆေးခတ် / စားစရာ၊ သောက်စရာထဲသို့
 သေစေတတ်သောဆေး၊ ချစ်စေတတ်သောဆေး စသည်တို့
 ထည့်သည်။ “စားတော်ဝယ် ဆေးခတ်သိ၍ အနိစ္စထောက်
 တော်မူလေ၏။” သုသော၊ ပ။ ၃၃၅။ “ရဟန်းတပရားကို
 မိန်းမတယောက်က ချစ်ကြိုက်အောင် ဆေးခတ်၍ ပေးရာ။”
 ဥတု။ ၆၀။

ဆေးခန်း - ၃ / ဆေးခန်း / ရောဂါအမျိုးမျိုးကုသရာ နေရာ။

ဆေးချေး - ၃ / ဆေးချေး / ဆေးလိပ်ငွေ၊ ဆေးတံငွေတို့၌
 ဖြစ်လာသောအစေး။ “ဆေးချေးကို ထန်လျက်၊ သကာကို
 တမာခါး ဘက်။” ကျည်း။ ၆၄။

ဆေးချိုပြား - ၃ / ဆေးချိုပြား / ဆေးရွှေကြွက်၊ အချိုရည်
 ဆွတ်၍ ပြုလုပ်ထားသော ငုံ့စရာ။ “ဆေးချိုပြားလုပ်နည်း
 မှာ ဆေးတဆေးလုပ်သက်သို့ပင် ဖြစ်သည်။” ဆေးရွှက်။
 ၃၇။

ဆေးချက် - ၃ / ဆေးချက် / ရောဂါနှင့် ကိုက်ညီအောင် ဆေး
 ပေးနိုင်စွမ်း။ “မမဖြင့် ဆေးချက်မရှိတော့ဘူး။ သည်တောင်
 က ကျော်မယ်လဲ မဟုတ်တော့ဘူး။” စိုးသစ်။ ၁၀၆။

ဆေးခြေခက် - ၃ / ဆေးချောက် / ဂန်လျာ - ၃၊ နှင့် အတူတူ။
 “ဆေး၊ ဆေးခြေခက်၊ ပတိုင်း၊ ဘိန်းစသော အမူပင် အမူ
 ခတ်။” ပတ်။ ၁၅၈။

ဆေးစာ - ၃ / ဆေးစာ / ၁၊ ဆေးဟက်င် ပစ္စည်စာရင်းနှင့်
 ၎င်းအကျိုးများကို ညွှန်ပြထားသောစာ။ “ဆေးကျမ်း။”
 “ဆေးစာသတ်ရာ၊ မှတ်သူမှာလည်း၊ အနာပျောက်ခွင့်၊ ထင်မိ
 လင့်သို့။” ကုသ* ၃၆၅။ ၂၊ ရောဂါနှင့်ပတ်သက်၍ စား
 သုံးမှီဝန် ဆေးဆရာ၏ညွှန်ကြားချက်။

ဆေးစာ - ၃ / ဆေးစာ / ဆေးပြင်လိပ်အတွင်းရှိ ဆေးမှုန့်
 ဆေးပြင်လိပ် ဝမ်းစာ။

ဆေးစား - ကြံ / ဆေးစား / ၁၊ ဆေးကိုမှီဝဲသည်။ ၂၊ ဆေးဆရာ
 တဦးစီးထံတွင် ဆေးကုသမှုကို ခံယူသည်။

ဆေးစစ် - ကြံ / ဆေးစစ် / ကျန်းမာရေးစစ်ဆေးသည်။ “ယနေ့
 ...ဆေးစစ်ပြီး အောင်တံ လူတွေကို...သိပြုရလေ ခန်းသို့
 အထောက် ပို့ပေးပါမယ်။” မယ်ကျော့၊ ပ။ ၃၃၁။

ဆေးစပ် - ကြံ / ဆေးစပ် / ၁၊ ပန်းချီဆေးအရောင်အမျိုးမျိုးကို သင့်လျော်အောင် ရောနှောသည်။ “ပုံရေးခြင်း၊ စုတ်ဆွဲခြင်း၊ ဆေးစပ်ခြင်း စသည်ပညာရပ်တို့မှာ...အင်္ဂလိပ်ဘာသာ စာများနှင့်သာ ရေးသားထားမဖြစ်။” ဘဏ္ဍာ။ ၂၅။ ၂၊ ပရဆေးများကို သင့်လျော်အောင် အချိုးကျ ရောနှောသည်။

- န / ဆေးစပ် / ဆေးမှုန့်၊ ဆေးရိုး၊ အချိုရည် စသည်တို့ကို သင့်လျော်အောင် ရောထားသော ဆေးပေါ့လိပ်နှင့် ဆိုင်ရာပစ္စည်း။

ဆေးဆရာ - န / ဆေးဆရာ / အနာရောဂါ သက်သာပျောက်ကင်းအောင် ဆေးပေးကုသသော သူ။ “သူနာတို့ အား ဆေးကုတ်တည်တက်စွာ၌ ဆေးဆရာ... သမုတ်သည်။” မနောရထ။ ၄၁။

ဆေးဆိုး - ကြံ / ဆေးဆိုး / ချည်မျှင်၊ အထည်စသည်ကိုအရောင်တမျိုးမျိုးဖြစ်အောင် ဆေးရည်တွင် နှစ်သည်။ “ဆေးဆိုးရာတွင်...စနစ်ပုံစံနှင့် ပန်းအမျိုးမျိုးဖြစ်အောင်... ဆေးမျိုးစုံ ပုံနှိပ်သည်။” လန်ဒန်၊ ၄။ ၂၇၀။

ဆေးဆိုးပန်းရိုက် - န / ဆေးဗိုးပန်းရိုက် / ရက်ထည်များကို ဆေးရောင်အမျိုးမျိုးဆိုးခြင်းနှင့် ပုံအမျိုးမျိုးရိုက်နှိပ်ခြင်း။

ဆေးညွှန်း - န / ဆေးညွှန်း / ဆေးကို မည်သို့ အသုံးပြုရမည်ဟု ညွှန်ပြသောစာ။ “ဆေးညွှန်းကို ရှင်းရှင်း လင်းလင်း..... ရေးသားပါ။” ဘေသစ္စ။ ၈၅။

ဆေးဘက်တင် - န / ဆေးဒဗဗင် / ဆေးပြင်လိပ် လိပ်ရာတွင် ဆေးစာအပေါ်က ပတ်လိပ်ရသော ဆေးရွက်။

ဆေးတံအိုးကျွမ်း - န / ဆေးတံအိုးကျွမ်း / ဆေးတံအိုးကို ကုန်ကျွမ်းအောင်သောက်ရှူရသော ကာလအတွင်းအခြား အချိန်အနည်းငယ်။ ခဏ။ “ဆေးတံအိုးကျွမ်း၊ ကွမ်းတယာညက်၊ စိတ်ကော်ပျော်ပိုက်။” ဩပျို။ *နိဂုံး။

ဆေးတံ - န / ဆေးဒန် / နှိပ်ပုံလုံးထားသော ဆေးရွက်ကြီးထည့်၍ သောက်ရှူရန် ပြန်နှင့်တကွသော ဆေးအိုး။

ဆေးတို့ ဖတ် - န / ဆေးတို့ ဖတ် / ၁၊ အနာတွင် အမှုန်အတိုင်း ဂွမ်းစသည်နှင့်တို့၍ ထည့်ရသော ဆေးမှုန့်။ ၂၊ သူငယ်နာရောဂါအတွက် တို့၍ လိမ်း၍ သုံးရသောဆေးမှုန့်။ “သူငယ်သက်စောင်အုပ်ဆေးခေါ် ဆရာပြောင်ကြီး၏ နိုင်ငံကျော် ဆေးတို့ ဖတ်ကြီး။” တင်းစာ။

ဆေးတိုက် - န / ဆေးဒိုက် / ၁၊ ဆေးအမျိုးမျိုးရောင်းရာ ဆိုင်။ ၂၊ ဆေးခန်း - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ဆရာဝန်တယောက်သည် ထိုမြို့သို့လာရောက်၍ ဆေးတိုက်တခု ဖွင့်လေသည်။” ဇာတ်လမ်း။ ၃၇၅။

ဆေးတင် - ကြံ / ဆေးတင် / အနာကို ပျစ်ခဲသောဆေးဖြင့် အုံသည်။ ဆေးရည်လိမ်းသည်။ “ဆစ်ကြောမမြင်၊ နတ်ဆေးတင်သို့၊ မကျင်မနာ။” ဟင်္သာ* ၅၀။

ဆေးတောင် - န / ဆေးဒေါင် / အတောင့် လုပ်ထားသော ဆေး။ “လက်ဖွဲ့များ ဂင်ရုပ်များ ဆေးတောင့် ကလေးများ။” ဂရိ။ ၈။

ဆေးတပ် - န / ဆေးဒတ် / စစ်သည်များကို ဆေးကုသပေးရသောတပ်။

ဆေးတွေ့ - ကြံ / ဆေးတွေ့ / ရောဂါနှင့်ဆေး သင့်လျော်သွားသည်။

ဆေးထု - ကြံ / ဆေးထု / ထိန်းထားသောဆေး၊ သွင်းနှံထားသောစက် စသည်တို့၏အစွမ်း ပြသည်။

ဆေးထိုး - ကြံ / ဆေးထိုး / ၁၊ အမှတ်အသားအဖြစ်၊ အလှအပအဖြစ်၊ ပြီးဆေးအဖြစ် အသားတွင် ဆေးနှိပ်ဆေးနှက် ထိုးသည်။ “အင်းအိုင်တမျိုး၊ ဆေးထိုးစက်မြှုပ်။” ဥပမာ၊ ပ။ ၁၀၀။ ၂၊ အပ်ချွန်နှင့်ဖြစ်စေ၊ အပ်ပြွန်နှင့်ဖြစ်စေ ဆေးရည်ကို အသားထဲ အကြောထဲ ဝင်အောင် သွင်းသည်။ “ဆေးထိုးကုသခြင်းမှာ ခက်စားလာခဲ့ရာ။” လောကီဇာတ်၊ ၅၇၇။

ဆေးထိုးမြှတ် - န / ဆေးဗိုးမြှတ် / ဆေးထိုးအပ် တပ်၍ အရေပြားအောက်သို့ဖြစ်စေ၊ အကြောထဲသို့ဖြစ်စေ ဆေးရည်ကို ထိုးသွင်းရသော မြှတ်။

ဆေးထိုးအပ် - န / ဆေးဗိုးအပ် / ဆေးထိုးမြှတ်တွင် တပ်၍ ဆေးထိုးရသော အပ်။

ဆေးခန်း - န / ဆေးခန်း / ပရဆေး အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ပန်းချီဆေး အဖြစ်လည်းကောင်း သုံးရသော အဝါရောင်ကျောက်နု။ (၁၊ ကျောက်ဆေးခန်း၊ ၂၊ ဆေးခန်းမြင်းသီလာ၊ ၃၊ ဆေးခန်းရွှေဝါ၊ ၄၊ ဆေးခန်းဖြူ၊ ဟုလေးမျိုးရှိသည်။)

ဆေးနည်း - န / ဆေးနိုး / ဆေးဖော်နည်း အသုံးပြုနည်း။ “မင်းမိရသားတို့ သုံးဆောင်သော ဆေးနည်းတည်း။” ဇာတု၊ ပ။ ၁၇၈။

ဆေးနွေး - ကြံ / ဆေးနွေး / နွေးကွေးလေးလံသည်။ “ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၌ ဆင်ခြင်ဆေးနွေးဘွယ်သည် မရှိ။” ကာမာရ။ ၁၁၄။

ဆေးပုလဲ - န / ဆေးပလဲ / ခါးသောအမြစ်ကို ဆေးဖော်ရသော များသောအားဖြင့်ပန်းပြာပွင့်သည့် အပင်ငယ်မျိုး။ “ငွေက၊ သက်ရင်း၊ ဝေ ဘာ၊ ဩလဲ၊ ရဇူ၊ ဆေးပုလဲ။” စွယ်၊ ပ။ ၁၃၁။

ဆေးပေးမီးယူ - န / ဆေးပေးမီးယူ / လုပ်ကျွေး ပြုစုသူ။ ကူဖော်လောင်ဖက်။ “တအိမ်တယောက် ဆေးပေးမီးယူမျှ မကျန်ရအောင် ပျားနာကြရသည်။” ဓာရ။ ၂၃၄။

ဆေးပေါ့လိပ် - န / ဆေးပေါ့လိပ် / သနပ်ဖက်၊ ပြောင်းဖူးဖက်၊ ကွမ်းသီးဖက် စသည်တို့တွင် ဆေးစပ်ကိုသွင်း၍ လိပ်ထားသော ဆေးလိပ်။

ဆေးပေါင်းခ - ကြံ / ဆေးပေါင်းခ / တန်ဆောင်မုန်းလတွင် မဲလဲကလေးပင်၏ အပွင့် အဖူးများ၌ ဆေးစွမ်းရည်များ ကျရောက်သည်။ “တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တွင် အပွင့်တို့၌ ဆေးပေါင်းခသည်ဟူ၍... မဲလဲဖူးသုပ်ကို စားကြသည်။” ဘေသစ္စ။ ၄၆။

ဆေးပစ္စည်း - န / ဆေးပျစ်စီး / ၁၊ ဆေးကုသရာတွင် အသုံးပြုသော ကိရိယာတန်ဆာပလာများ။ ၂၊ ဆေးအဖြစ် သုံးဆောင်ရသောဆေးနှင့် အပျော်အမျိုးမျိုး။ “သံဃာတော်

အားလုံးအတွက် ဆေးပစ္စည်းဖြင့်လည်း သိတ်မန့်သည်။”
သဟဉ္စ။ ၂၀၁။

ဆေးပြား - န / ဆေးပျား / အပြားယယ် လှံထားသော ဆေး။
ဆေးပြင်းလိပ် - န / ဆေးပျင်းလိပ် / ဆေးရွက်နှင့် ဆေးစာ
သက်သက်ကို လိပ်ထားသော ဆေးလိပ်။

ဆေးဖော် - ကြံ / ဆေးဖော် / အနာရောဂါ ကုရသောဆေးကို
စီမံပြုလုပ်သည်။ “အင်္ဂါဝေနေ၊ ဆေးဖော်လေ၊ ကောင်းထွေ
ဆေးဩဇာ။” သိဿော။ ၂၅။

ဆေးဖော်ကြောဖက် - န / ဆေးဖော်ကျောဖက် / အပေါင်း
အသင်း။

ဆေးဖော်ဝါးဖက် - န / ဆေးဖော်ဝါးဖက် / ဆေးဝါးအဖြစ်အသုံး
ပြုနိုင်သော ပစ္စည်း။

ဆေးဖိုးဝါးခ - န / ဆေးဖိုးဝါးဂါ / ဆေးကုသရာတွင် ကုန်ရ
သော ငွေ။

ဆေးဖက်ဝင် - ကြံ / ဆေးဖက်ဝင် / ဆေးဝါးအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်
သောအစွမ်းရှိသည်။

ဆေးမတိုး - ကြံ / ဆေးမတိုး / ဆေးယဉ်နေ၍ ဖြစ်စေ၊ ရောဂါ
လွန်နေ၍ဖြစ်စေ ဆေးအစွမ်းမပြနိုင် ဖြစ်သည်။

ဆေးမိ - ကြံ / ဆေးမိ / ပယောဂ ဆေးတမျိုးမျိုး၏ ဩဇာကို
ခံနေရသည်။ “ကျုပ်လင်တော့ ဆေးမိလာပလား မပြော
တတ်ဘူး။” ဘေ။ ၂၆၆။

ဆေးမီ - ကြံ / ဆေးမီ / ရောဂါအခြေအနေ မလွန်ခင် ဆေးမှီဝဲ
ခွင့် ရသည်။

ဆေးမင်္ဂလ - န / ဆေးမင်္ဂလ / အသားတွင် မင်ဆေးဖြင့်
ထိုးထားသော အရုပ်။ ထိုးကွင်းရုပ်။

ဆေးမြိတ်တို - န / ဆေးမီးဒီ / ဆေးမျိုးဒီ / အနာရောဂါများကို
လွယ်လွယ်နှင့် ပျောက်ကင်းစေနိုင်သော ဆေး။ (ဆေးမီးတို
ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

ဆေးမြစ် - န / ဆေးမျစ် / ဆေးဖက်ဝင်သော အမြစ်။

ဆေးမှု - န / ဆေးမှု - ကျေးရွာဆေးပေးခန့်တွင် အကြီး
အကဲဖြစ်သော သူ။

ဆေးမှုန့် - န / ဆေးမှုန့် / အမှုန့်ပြုထားသော ဆေးဖက်ပစ္စည်း။
အမှုန့်ပြုထားသော ဆေး။

ဆေးယဉ် - ကြံ / ဆေးယဉ် / ဆေးတမျိုးမျိုးကို မှီဝဲလွန်းသဖြင့်
ဆေးအကျိုးမပြနိုင်ဖြစ်သည်။ “ဆေးယဉ်ပုံရသည်...ဖြစ်၍
ထားပါ။” ဆေးတို၊ တ။ ၄၈။

ဆေးရေပန်းချီ - န / ဆေးယေးဗျာ / ဆေးရောင်စုံတို့ဖြင့်
ရေးခြယ်သော ပန်းချီ။

ဆေးရိုး - န / ဆေးယိုး / ခါ ဆေးရွက်ကြီးပင်၏ အရိုးအခက်။
“တွင်းနက်သစ်ကြွပိုး၊ ဆေးရိုးဟလာနုဖိတ်။” ဝိဇ္ဇာ။ ၁၄၂။
၂။ ဆေးပေါလိပ်တွင် ထည့်ရန် နှပ်နှပ်စဉ်းပြီး ထောင်းထား
သော ဆေးရိုးအစစ် သို့ မဟုတ် အခြားသစ်သားတမျိုးမျိုး။
“ဆေးပေါလိပ် လိပ်ရာတွင်...ဆေးရိုး များများထည့်။”
ဆေးရွက်။ ၃၁၆။

ဆေးရိုးကြီး - န / ဆေးယိုးကြီး / မြွေဆေး၊ ပြီးဆေး၊ အာဏာစွဲ

ဆေးတို့ အဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲခိုင်းဖြစ်သော စုတ်နှင့်ထိုရသည့်ဆေး
မျိုး။ “မြွေဆေးအကွင်းဆေးရိုးကြီးတနည်းကား။” လတ္တူ။
၃၉။

ဆေးရင်း - န / ဆေးယင်း / အခြေခံအဖြစ် ဖော်စပ်ထားသော
ဆေး။ “ကာတိသေန၊ မြင်းသေမြက်ကံကား။ ပဉ္စဝိသသမ္ပ
တူလာ၊ ဆေးရင်း ၂၅ ဆန့် အမျှချိန်၍။ ပိတ္တာဟိ၊ ကြိတ်
လော့။” ဓာတု၊ ပ။ ၁၁၅။

ဆေးရည် - န / ဆေးယီ / ဆေးယေ / ခါ အရည်ပျော်ထား
သော ဆေး။ ဆေးဖက်ဝင်ပစ္စည်းတို့ကို ပေါင်းခဲ၍ရသော
အရည်။ “၁၃။ လိမ်းဆေး။ Liniments ၁၄။ ဆေးရည်
Liquors.” သိ၊ ဆေး။ ၂။ ၂။ ပျော်ထားသောထန်းလျက်
အရည်တွင် စမုန်မျိုးငါးပါးထည့်၍ ဖောက်ထားသော ကစော်
ရည်တမျိုး။ “ကစော်ရည် ဆိုသည်မှာ... (၁) ခေါင်ရည်
(၂) စိမ်ရည် (၃) လှော်စာရည် (၄) ဆေးရည်...စနီရည်၊ ပေ
ရည် စသည်များကို ဆိုလိုသည်။” ဥပဒေ။ ၃၄။

ဆေးရုံ - န / ဆေးယုန် / ရောဂါသည်များ၊ ဒဏ်ရာရသူများကို
အတွင်းလူနာအဖြစ် လက်ခံဆေးကုရာ အဆောက်အအုံ။

ဆေးရွက်ကြီး - န / ဆေးယွက်ကျီး / အရွက် အရိုးတို့ကို ဆေး
ဝါအဖြစ် လည်းကောင်း၊ သောက်ရုံဖူး အဖြစ်လည်း
ကောင်း၊ ငုံ့ပွယ်အဖြစ်လည်းကောင်း - လူတို့ သုံးဆောင်၍
ထိုင်မှိုင်း ငိုက်မျှင်းစေတတ်သော သတ္တိရှိသည့်အပင်။ ယင်း
အပင်၏ အရွက်။ “ပန်းနုခတ်မီး သည်းခြေသက် ဖြစ်
သည်။ထန်းလျက်နှင့် ဆေးရွက်ကြီးကို အမျှကြိတ်၍
စား။” မာတွာ။ ၄၅။

ဆေးလေး - ကြံ / ဆေးလေး / ခါ [ပေါ] တည်ငြိမ်သည်။
ဗုဒ္ဓေါရသည်။ “ထိုမင်းကား ငြိမ်ဆိမ်ဆေးလေးတော်မူ၏။”
ကုလား၊ ပ။ ၂၇၇။ ၂။ [ပေါ] လေးပင်သည်။ ဖဉ်းသွယ်။
နေ့သည်။ “ဆေးလေးပင်နွဲ့၊ နောက်ဆွဲမပြု ယခုအမြန်
ပင်။” ဗုဒ္ဓဝင်။ ၂၄၉။

ဆေးလက်မှတ် - န / ဆေးလက်မှတ် / ကျန်းမာရေးအခြေအနေ
ကို အာဏာပိုင်ဆရာဝန်က ထောက်ခံရေးပေးသောစာ။

ဆေးထိုက် - ကြံ / ဆေးလိုက် / ဆေး၏ အစွမ်းသတ္တိ ထက်မြက်
ထိရောက်သည်။

ဆေးလိပ် - န / ဆေးလိပ် / မီးညှို့သောက် ရှူရန် ဆေး စာ
ဆေးစပ်တို့ကို စက္ကူ၊ ဆေးရွက်၊ ဖက်ရွက်တို့ဖြင့် လိပ်ထား
သော ပစ္စည်း။

ဆေးလိပ်နဲ့ - န / ဆေးလိပ်နဲ့ / ရောင်းစားရန် ဆေးလိပ်
အများလိပ်ရာ အဆောက်အအုံ။

ဆေးလုံး - န / ဆေးလုန်း / ခါ မျှီ၍ရအောင် လုံးထားသော
ဆေး။ ၂။ အရိုးအလက်များကို ပယ်ထားသော ဆေးရွက်
ကြီး အရွက်များကို အထပ်ထပ်လိပ်၍ ထားသည့် အလုံး။
“ဆေးလုံးကလေးကို ချဲ့၍ အပေါက်ဝသို့...ချဉ်းကပ် လိုက်
ကာ။” ကြွေ။ ၁၈၁။

ဆေးဝါကြီး - န / ဆေးဝါကျီး / ခါ ဆေးဒန်းရွှေဝါဖြင့် ဖော်စပ်
ထားသော ဆေးတမျိုး။ ၂။ ဆေးဖက်ဝင်သောအပင်တမျိုး။

“လက်ထုပ်၊ ခပ်ပုတ်၊ ဆေးဝါးကြီး၊ စစ်ကြီးစစ်သိမ်။” ခာတ။
၂၅။

ဆေးဝါး - န / ဆေးဝါး / ခ၊ အနာရောဂါ ပျောက်စေတတ်
သောဆေး။ “ကျောင်းနှင့်သက်န်း၊ ဆွမ်းပန်းဆေးဝါး၊ လေး
ပါးပစ္စည်း။” သိ* ၁၄၇။ ၂၊ အဆိပ်။ “ရွာရွာ၊ ရုပ်ငန်း၊
ဆေးဝါးသွန်၍၊ ပိုက်ကွန်ငင်သို၊ သူသတ်ဖဲသား၊ ခေသတ္တဝါ၊
လှပိစ္ဆာနှင့်။” ငရ* ၅၂။ ပ၊ ပယောဂဆရာများ အသုံးပြု
သော ဆေး။ “ဆေးဝါးမန္တရာပြင် မန်းမှုတ်ချဉ်းလာသော
လှလင်း” ထိကုတ်။ ၁၄၀။ င၊ ပန်းချီဆေး။ “ဆေးဝါးရေး
ခြင်း ပန်းချီအရပ်တို့ဖြင့်လည်း ဆန်းကြယ်၏။” ရာကျော်။
၂၆။

ဆေးသကြား - န / ဆေးသကြား / ခ၊ စပျစ်သီးမှည့်မှရသော
သကြား။ ၂၊ ကျောက်မီးသွေး၊ ကတ္တရာဓမ္မေယ ထုတ်ယူသော
သကြား။ “ဆေးသကြား သို့မဟုတ် နို့သကြား... ထည့်ရ
မည်။” ပါဏာသု။ ၃၇၂။

ဆေးသမား - န / ဆေးသမား / ခ၊ အနာရောဂါတို့ကို ကုသ
သောသူ။ “သံသရာတွင်၊ ပညာသက်မွေး၊ ဆေးသမားစစ်၊
ဖြစ်ခဲ့ဘူး၍။” မြား* ၄၁။ ၂၊ သိန်းစားသောသူ။
မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲသောသူ။ “သိန်းစားဟူသမုတ်၍
ရှုတ်ချခြင်း ခံရသော ဆေးသမား ဝါ အာဖျန်ဝါလား။”
ထွေ။ ၄၄။

ဆေးသား - န / ဆေးသား / ခ၊ ဆေးရင်း-န၊ နှင့် အတူတူ။
“ဆေးသားအားလုံးနှင့် အမျှရ၍...မျှားရေနှင့်... တကွ...
ကြိတ်လော့။” ခာတု၊ ပ။ ၁၃၁။ ၂၊ အကြောအရိုးမှအပ
ဖြစ်သော ဆေးရွက်ကြီး၏အသား။ “ဆေးသားကို ယူပြီး
ဆေးရွက်ကြေးများကို နှာမှန်ဖြစ်အောင် ကြိတ်လုပ်သည်။”
လန်ဒန်၊ ပ။ ၂၃၄။ ပ၊ ပန်းချီကားတွင် စုတ်ဖြင့်ရေးခြယ်ထား
သော ဆေး၏ အခြေအနေ။ “ပုံများမှာ မဆိုရွားလှသော်လည်း...
ဆေးသားကောင်းမှုတွင်၎င်း လိုပေသေးသည်။” မြဝတီ၊ ခ၊
၁၂။ ၄၁။

ဆေးသား - န / ဆေးသား / မီးဖုတ်လိုက် ရေစိမ်လိုက် လုပ်ခြင်း
ဖြင့် အပျော့အမာ လိုရာရအောင် ပြုပြင်ထားသော သံ။
“ဆေးသားကား မီးကျွမ်းနိုင်သောအသား မဟုတ်။” ဘာ
ဝနာ။ ၂၃။

ဆေးသေပေါက် - န / ဆေးသေပေါက် / မလွဲတမ်း ဖြစ်မည့်
အချက်။ “ဆေးသေပေါက် ကုန်လျှောင့် သမားများ။”
တင်းစာ။

ဆေးသွဉ်း - ကြို / ဆေးသွဉ်း / ဆေးဝါးဖြင့် ကုစား၍ မရ
ဖြစ်သည်။ အသက်ကို တည်ပြန်။ ခု နှင့်စား။ သည်းသော်
ဆေးသွဉ်း၏။” နော၊ ပ။ ၇၄။

ဆေးအိုး - န / ဆေးအိုး / ခ၊ ဆေးတံတွင် ဆေးထည့်ရသော
ခွက်။ “ဆေးအိုး၊ မီးမရအောင် ကြွေးပြား ကတော့ခွက်
ကလေးပြုလုပ်၍ စွပ်ထားမည်ဆင်၏။” ဂန္ထ၊ ၁၄၀။ ၃၈။
၂၊ ဗိန္ဒူဆေး စသည်ထည့်ရသော အိုး။

ဆေးအိပ် - ကြို / ဆေးအိတ် / သစ်သား စသည်၌ သုတ်လိမ်း
ထားသော ဆေးသား ခြောက်သွေ့သည်။
ဆေးအုံ - ကြို / ဆေးအုံ / အနာပေါ်တွင် ဆေးကို မံသည်။

ဆဲ

ဆဲ - ကြို / ဆဲ / ကြမ်းတမ်းယုတ်မာသောစကားတို့ဖြင့် ထိပါး
ပုတ်ခတ် ပြောဆိုသည်။

ဆဲ - စည်း / ဆဲ / ပျက်မှောက်အခိုက်တန်တွင် ဖြစ်နေခြင်း ပြု
နေခြင်းကို ပြသောစကားလုံး။ ခိုက်။ တုန်း။

ဆဲခြင်းငါးပါး - န / ဆဲဂျင်းငါးပါး / ခ၊ စုန်းဟုဆိုခြင်း ၂၊ ခိုးသူ
ဟု ဆဲခြင်း ၃၊ ကျန်ဟု ဆဲခြင်း ၄၊ အပိုင်းအခြား ပျက်သူဟု
ဆဲခြင်း ၅၊ သူသတ်ဟု ဆဲခြင်း။

ဆဲဆဲ - န / ဆဲ / အခိုက်အတန့်။ “တောစခန်းသို့ ဝင်လုဆဲဆဲ
အခါတွင်။” လောရော။ ၁၅၁။

ဆဲဆဲသား - န / ဆဲဆဲသား / အခိုက်အတန့်။ “ထူးခြား ကဲလွန်
အောင် လှူမည့်ဆဲဆဲသားနှိုက်...ငါအရှက်ကြီး ကွဲရသည်။”
မိုးငါး တ။ ၈၁။

ဆဲဆို - ကြို / ဆဲဆို / ဆဲ - ကြို၊ နှင့် အတူတူ။ “ဆွမ်းချိန်
များ၌၊ ပုတ္တားရဟန်း၊ ဆွမ်းအလို ၄၁၊ ရပ်လာသည်ကို၊ ဆဲဆို
သည့်သူ၊ မလှူသူကား၊ အများသမုတ်၊ သူယုတ်ဟူ၏။”
တိုးပွား။ ၂၅၄။

ဆဲရေး - ကြို / ဆဲယေး / ဆဲ - ကြို၊ နှင့် အတူတူ။ “ဆဲရေး
သော်၎င်း ရေရွတ်သော်၎င်း...မင်း၏အစီးအပွားကိုသာ ကျင့်
ရာ၏။” ထိကုတ်။ ၅၄။

ဆဲရေးခြင်းဆယ်ပါး - န / ဆဲယေးဂျင်းဆယ်ပါး / ခ၊ ဇာတိ၊
အမျိုးကိုခိုက်၍ ဆဲရေးခြင်း ၂၊ နာမ၊ အမည်ကို...၃၊ ဂေါတ္တ၊
အနွယ်ကို...၄၊ ကမ္မာ၊ အလုပ်ကို...၅၊ သိပ္ပံ၊ အတတ်ကို...၆၊
အာဗာဓ၊ အနာကို...၇၊ လိင်၊ အသွင်ကို...၈၊ ကိလေသာ၊
ကိလေသာကို...၉၊ အာပတ္တိ၊ အာပတ်ကို...၁၀၊ အက္ခောသ၊
ရိုးရိုးဆဲရေးခြင်း။

ဆဲရေးတိုင်းထွာ - ကြို / ဆဲယေးတိုင်းထွာ / အင်္ဂါဇာတ် စသည်
နှင့် ခိုင်းနှိုင်းဆဲဆိုသည်။

ဆဲလုံး - န / ဆဲလုံး / ဆဲဆိုသောစကားလုံး။ “ဘာများ ဖြစ်
လို့ ဗီလောက်တောင် အရသာရှိတဲ့ ဆဲဆိုတွေ ထွက်နေရ
တာလဲကွာ။” ခါးကုန်း။ ၁၆၁။

ဆော

ဆောတလျှင် - ကြိုဝိ / ဆောတလယ် / မဆိုင်းမတွ။ မနှောင့်
မနှေး။ မြန်မြန်ထက်ထက်။ (အဆောတလျှင် ဟုလည်း
တွေ့ရသည်။) “နန်းပလ္လင်ထက်သို့ ဆောတလျှင်တက်လျက်
ရာဇတ်သိက်ခံရန် ထိုးမရှိသောကြောင့်။” သင်္ကြံ။ ၂၂၀။

ဆောလျင် - ကြိဝိ / ဆောလယင် / မြန်စွာ။ ဆိုင်းတွခြင်းမရှိပဲ။
နောင့်နော်ခြင်းမရှိပဲ။ မဆိုင်းမင့်။ “တီးထွဲဆူကု၊ စိုက်ထူ
ဆောလျင်၊ မင်းခမ်းယင်၍။” မေ့ဟ* ၁။

ဆော့

ဆော့ - ကြိ / ဆော့ / လှုပ်ရှားသည်။ မတည်မငြိမ် ဖြစ်သည်။
လှူစွဲမရအောင် ကစားသည်။ “ဘယောင်းပုံ လက်ပြောနှင့်၊
ဆော့လိုက်သည့် လွန်းပြန်။” ပညာ၊ ၁။ ၁၄။
ဆော့ကြပ် - ကြိ / ဆော့ကျက် / လှူစွဲမရ ဖြစ်သည်။ မငြိမ်
မသက်ရှိသည်။ “သူ့ဆောင်ပါးကို၊ ပိုင် ကား လူ ယက်၊
ဆော့ကြပ်ပျက်သည်။” ကိုးရီး၊ ၆၉။

ဆော်

ဆော် - ကြိ / ဆော် / ၁။ တီးသည်။ ခတ်သည်။ “ဆော်
မောင်းသံသည်။ ထိန်ထိန်ကြည်း၏။” သ* ၁၆၉။ ၂။ အသံ
မြည်သည်။ အော်မြည်သည်။ တွန်မြည်သည်။ “ငဟစ်က
ဆော်၊ ခေါင်းကရော်လျက်။” ဝေပျို့* ၄၃။ ၃။ တိုက်ခတ်
သည်။ “လေဟုတ်ဆော်လစ်၊ ဖြစ်မြဲဖြစ်၍။” မဆ* ၄၇၈။
၄။ သီဆိုရင့်ကျူးသည်။ “သောင်းသောင်းဆံကျော်၊ ရဲတင်း
ဆော်၍၊ နန်းတော်သဘင်၊ ငါ့ရင် ပြင် သို့၊ လျင်လျင်
ရောက်စေ။” ဘူလင်* ၁၄၇။ ၅။ ရိုက်သည်။ ပုတ်သည်။ နှက်
သည်။ “လေင်ကို ကြောင်တောင်မိုးကြရင် ပါးကျိုးအောင်
ဆော်မဟေ့။” မိုင်း၊ ပ။ ၁၆၆။ ၆။ (စာပြင်ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ပြင်
ဖြစ်စေ) ရန်ဖြစ်သည်။ တိုက်ခိုက်သည်။ “အာဏာကိုအသုံး
ပြု၍ ဆော်ကုန်ပြီ။” အလုပ်၊ ၁၁၉။ ၇။ အားထုတ်
လုပ်ဆောင်အောင် တိုက်တွန်းသည်။ နှိုးဆော်သည်။ “အလှူ
ပေးပါ၊ မဆော်လှာတည်း။” ဓမ္မ* ၅၉။ ၈။ လှုံ့ဆော် စီမံ
သည်။ “ငှက်စာဆော်သောသူသည် ငှက်စာပေးအံ့ဟု မိန်းမ
ခုနစ်ယောက်ကို ယူ၍ လာစဉ်။” မုန်း၊ ပ။ ၂၁၄။ ၉။ (ဂဟေ
ဖြင့်) ဆက်စပ်သည်။ “သမီးတော်ရင်း၊ ရွယ်ဖွဲ့ ရှင်းနှင့်၊ ရွှေ
ချင်းဂဟေ၊ ဆော်ကြထွေသို့၊... ကျမ်းဝင်ဖြစ်ထိုက်၊ ဘုန်းဆု
ကြိုက်ရှင်။” ဘူလင်* ၁၂၇။

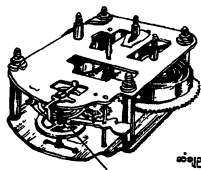
ဆော်ခါ - န / ဆော်ခါ / ၁။ (စာတု)ဆေးအဖြစ်လည်းကောင်း၊
မုန့်ဖုတ်ရာတွင်လည်းကောင်း သုံးရသော ခြပ်ပေါင်းတမျိုး။
“ဇက်ကသ၊ ဆော်ခါ၊ မဟောက်ထိုး။” မတ်လင်း၊ ၉၅။
၂။ အဝတ်ဖွပ်လျှင်ရာတွင် သုံးရသော ခြပ်ပေါင်းတမျိုး။
ဥ၊ အရသောအနည်းငယ် ခါးသက်သော ဘိလပ်ရည်တမျိုး။
“လေးသစ်ရှိ ဝိသုဓုကို၊ ရည်တူစွာ ဆော်ခါစွက်၍၊ ကြည်
ကြည်သက် ကြက်သားကင်၊ သုံးမျှလိုက်ချင်။” ကပ်။
၁၆၇။ [လိပ်]

ဆော်ကြ - ကြိ / ဆော်အော / လှုံ့ဆော် တိုက်တွန်းသည်။
နှိုးဆော်သည်။ လှုံ့ဆော်စီမံသည်။

ဆံ

ဆံ - ကြိ / ဆံ / ရောနှောသည်။ ပေါင်းသင်းသည်။ “ပုလဲ
ရောပြု၊ နှီးနှောဆံမူ၊ အလှူပြောက်ကျား။” ဘု* ၆၆။
ဆံ - န / ဆံ / ၁။ ခေါင်းမွေး။ ၂။ ဆံချည် အတိုင်းအတာ။
“တဆံ တယုန်ညင်း၊ တနှမ်း၊ တမုယော။” ပေါရီ၊ ၁၈၄။
ဆံကျင် - န / ဇာလှိုင် / ဆံကျင် / ၁။ ဆံထိုး။ “လောကသုံးပါး၊
ဦးစွန်းထားသည်၊ ပတ္တမြား ဆံကျင်၊ နိဗ္ဗာန်ရှင်ကား။”
ဘူလင်* ၁။ ၂။ ဆံကျင်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော တာရာ။ “ဆံကျင်
တာရာ ၃ လုံး၊ ဆံကျင်သဏ္ဌာန်။” နေမိတ်၊ ၇၃။
ဆံကျစ် - န / ဆံကျစ် / ၁။ ဆံကိုကျစ်၍ ဆံကျင်ထိုးကာ
ဦးခေါင်းထက်တွင် ခွေရစ်ထားသောအရာ။ “ဥသျှောင်မထိုး၊
ဆံကျစ်လုံး၍၊ သုံးလတ်သောဟန်၊ မင်းဝေထန်သို့။” မြား*
၁၂၇။ ၂။ ဒေါက်ခြာတမျိုး။ “ပြုပြင်ဦးရစ်၊ ဆံကျစ်လည်း
စုပ်၊ သျှောင်ကျင်တပ်၍။” ဆု* ၈၇။ ၃။ တရုတ်ကျစ်ဆံ
မြီး။ “စိန်ကို အမှုဆောင်ကယ်ရုံ၊ ဆံကျစ်ကယ် ရှည်သွယ်
နှင့်။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၁၉၆။
ဆံချ - ကြိ / ဆံချ / ရှင်လောင်း၊ ရဟန်းလောင်းစသည်တို့၏
ဆံပင်ကို ရိုက်သည်။ “သင်္ကန်း၊ သပိတ်ကို ဝယ်ပေလျက်
ဆံချပြီးလျှင် ရဟန်းပြု၍။” ဇောတ်၊ ၁၂၀။
ဆံချည် - န / ဆံချ် / ဇာလှိုင် / ၁။ ဆံမျှင်။ “ဒေါသ ဟူသည်၊
ဆံချည်တခြမ်း၊ မစွမ်းမငြိ၊ သည်းခံချီလျက်။” ဘူလင်*
၄၂၇။ ၂။ ဆံချည်နှင့်ညီမျှသော အတိုင်းအတာ။ “ဗုဒ္ဓဟူး
ဂြိုဟ်သည်လည်း နှစ်တဝါး၊ ဆံလေးလက်သစ်၊ သုံးမုယော၊
သုံးနှမ်း၊ ခြောက်ဆံချည်...အရိပ်ဘဝါး ထွက်၏။” ကမ္ဘာဦး။
၂၀၄။ ၃။ အိတ်ဆောင်နာရီ၊ လက်ပတ်နာရီ စသည်တို့တွင်
ငါးကြမ်းမြီးကို ထိန်းထားသော သံနှုန်းခွေ။ “ရိုးရိုးသံချောင်း
တချောင်းသည် ၍ တန်သည် ဆိုပါရဲ့၊...နာရီဆံချည် (ဇာလှိုင်)
စာရင်များလုပ်လျှင် ၂၅၀၀၀ တန်လာ၏။” ရွှ၊ ၁၁၊ ၁၂၄။
၂၂။

ဆံချည်တိုင် - န / ဇာလှိုင် / နာရီဆံချည် တပ်ထားရာတိုင်။

ဆံချည်တိုင်

ဆံချည်ထွေး - န / ဇာလှိုင် / ၁။ လုံးထွေးနေသော ဆံပင်စု။
၂။ အုန်းသီးရင်းနှင့် ထန်းသီးမှည့်အစေ့တို့တွင် ဖြစ်ပေါ်လာ
သော ပုစိန်သည့် အဆန်လုံး။ “ထန်းသီးမှည့် ဆံချည်ထွေး
သည် ချို၏။ ဆီးကို များစေတတ်၏။” ဥတု။ ၁၉၃။
ဆံဝ - န / ဆံခဇာ / နရူးပြင်၊ ကုပ်ဆက်စသည်တို့တွင် ဆံပင်

စပေါက်ရာ အရပ်။ ဆံစပ်။ “အလိုရှိရာသွားလျှင်၊ နဘူးဆံစကို လိမ်းသွား၍ သွားလေ။” ကဝေ၊ ဒု။ ၁၈။

ဆံစု - န / ဆန်စု / ဒု / (ဆံထုရာတွင် ထည့်ပေါင်းရန်) အရင်းက စုစည်းထားသော ဆံပင်စု။ တမုတ်နယ်နဲ့ ဆံစုတွဲချည်၊ ရထည်ဝတ်ကောင်း၊ နားချောင်းလက်စွပ်။” ငွေ* ၇။

ဆံစပ် - န / ဆန်စပ် / ဆံစ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “နောက်ဆံစပ်တွင် အနာပေါက်သော်။” မာကြာ။ ၇၉။

ဆံညှပ် - န / ဆန်ညှပ် / ဆညှပ် / အခွံရှိသော ဆံထိုး။ “ဆံတောက်မှ ဆံပင်များကို ဆံညှပ်ဘီးကုပ်တို့ဖြင့်ဖိညှပ်ထားသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၄။ ၂၈။

ဆံတို - န / ဆန်ခို / ထုံးပွဲ၍ မရသေးသော ဆံပင်ပုံတမျိုး။ ဆံလေးတို့။ “မျှော်မိတယ်၊ ဆံတိုလေးရယ် ပိန်းရိုက်လို့လေး။” သာ။ ၂၂။

ဆံတောက် - န / ဇဒေါက် / ၁၊ နဖူးရှိ ဆံရစ်ကို ချန်၍ ကျန်ဆံရစ်ကို နားရွက်ဖုံးမတတ် အရှည်ထားသော မိန်းမပျိုတို့၏ ဆံပင်ပုံ တမျိုး။ ဆံလေးတို့။ “သည် နှစ်ယောက်တွင် ဆံတောက်ကိုသာ၍ သဘောကျလှပါတယ်ဘုရား။” စပယ်၊ ၉၈။ ၂။ ဆံပင်ကို အတိုဖြတ်ထားသော ယောက်ျားတို့ဆံပင် ပြုပြင်ပုံ။ ဗိုလ်ကေ။ ဗိုလ်ဆံတောက်။ အင်္ဂလိပ်ဆံတောက်။

ဆံတောက် - န / ဇဒေါက် / သမ္ပန်၏လျှောက်လမ်းတွင် ဒေါင်လိုက်တင်၍ သရိုက်ထားသောပျဉ်။

ဆံတောက်ဆိမ်း - ကြို / ဇဒေါက်ဆိန်း / အရွယ်ရောက်သော အမျိုးသမီးသည် ဆံရစ်၊ ဆံတောက်တို့ကို အရှည်ထား၍ ဦးလုံးသွင်းသည်။ “သင့်ဇနီး ဆံတောက်ဆိမ်းစက အချောအလှပုံ။” အိမ်။ ၁၉။

ဆံထိုး - န / ဇဒိုး / ၁၊ ဆံထိုး၊ ဦးချောင်းဆံကျစ်တို့ကို ခိုင်မြဲအောင် ထိုးပွဲထားရသော ဦးခေါင်းတန်ဆာတမျိုး။ ဆံကျင်။ “ချစ်တဲ့သူအဖို့ကို ဆံထိုးလုပ်။” အစဝမ်း၊ ၂၃၂။ ၂။ မြန်မာစောင်းကောက်၏ အစိတ်အပိုင်းတခု။ “သပြေသားကို... ကွေးရခဲမှ သဏ္ဌာန်လုံးပြီး စောင်းအိုးတွင် တွဲရပါသည်။ စောင်းအိုးထိပ်ဦးတွင်ရှိသဖြင့် ဆံထိုးဟုခေါ်သည်။” မြဝတီ၊ ၄၊ ၂။ ၄၇။

ဆံထုံး - ကြို / ဆန်ထုံး / ဦးခေါင်းရှိ ဆံပင်ကို ရစ်ပတ်သည်၊ ဖွဲ့ချည်သည်။ “ဆေး(=ဈေး)မတတ်လျှင် ရွာနှုန်း၊ ဆံထုံးမတတ်လျှင် ရွာခလေး။” ဇနွဲ့။ ၅၁၆။

- န / ဇဒုန်း / ၁၊ ရစ်ပတ်ဖွဲ့ချည်ထားသော မိန်းမတို့၏ ဆံပင်ပုံတမျိုး။ “ရောင်နောက် ဆံထုံးပါ။” မှိုင်း၊ ပ။ ၁၃၃။ ၂။ ဂုဏ်ပျောတမျိုး။ “ရွှေနန်းမသုံး၊ ဆံထုံးဆင်ပေါင်၊ ရောရောင်ရခိုင်၊ နံကြိုင်မလေး၊ သီးမွှေးမဒေသာ။” ဘုမ္မ၊ ဒု။ ၇၃။ ၃။ ရှေးခေတ် အမြောက်လက်နက်၏ အရင်းစွန်းတွင်ရှိသော အပူ။ “ကြေးစင်သွန်း အမြောက်ကြီး... အလျား တမယ်နှစ်တောင်၊ အရင်း လုံးပတ်နှစ်တောင်၊ အဖျား လုံးပတ် ခြောက်တောင် တမိုက်၊ ဆံထုံးကသည် ခါးထိ ခြောက်တောင်တမိုက်၊ ကျည်ဝ တတောင်တမိုက်။” သုသော၊ ၈။ ၃၄၂။

ငှါလှောင်ကားအဆင်တန်ဆာတမျိုး။ “လှောင်ကား ဦးငှက်ပျံရုပ်ငှါပွဲ ငှက်ပျံရုပ် ငှါဆံထုံးတဘက် ပရိတ် ၂ ဆင့်။” ချုပ်ပုံ၊ ၈။ ၁၄၄။

ဆံနွယ် - န / ဆန်နွယ် / ၁၊ သေးသွယ်ပျော့ပျောင်းသော ဆံပင်။ “မြပင်သွယ်သွယ်၊ ငါ့ဆံနွယ်လည်း၊ မီးဝယ်ထည့်သော်၊ ကြက်တောင်လှော်သို့၊ ခော်ခော်နဲ့ခဲ။” မြား* ၇၀။ ၂။ ဆံထုံးအောက်ခြေမှ လွတ်ထွက်နေသော ဆံပင်။ “ဆံနွယ်၊ ဆံယဉ်ကလေးများကို သပ်ချပြီးနောက်။” ရှု၊ ၁၃၊ ၁၅၀။ ၁၀။

ဆံနှိပ် - န / ဆန်နှိပ် / ဆန့် / ဆံထုံး ဆံပင်တို့ကို နှိပ်ထားရသော ကိရိယာ အဆင်တန်ဆာ။ “စိန်ဘီး၊ စိန်ဆံထိုး၊ စိန်ဆံညှပ်၊ စိန်ဆံနှိပ်၊ နောက်စိုက်ဘီး။” ဒေရီ၊ မ။ ၂၅။

ဆံပင် - န / ဇပင် / ခေါင်းမွေး။

ဆံပွင့် - ကြို / ဆန်ပွင့် / ဆံပင်ဖြူပေါက်သည်။ “တစ်စရင့်မွယ်ဆင့်ဆင့်ဖြင့်၊ ဆံပွင့်သွားကျွေ၊ အရေတုန့်ခြင်း။” လယ်ဝတ်။ ၁၆၀။

ဆံမြိတ် - န / ဆမိတ် / ၁၊ ထုံးပွဲထားသော ဆံထုံး၊ သျှောင်ထုံးတို့မှလည်းကောင်း၊ စည်းပုံစသည်တို့မှ လည်းကောင်း အစွန်းထုတ်ထားသော ဆံပင်စု။ “မသန်းနှစ်သည် တပတ်ရစ်ထုံးမှ ဆံမြိတ်ကွင်း ခတ်တဲ့တွဲချ၍။” သန်း၊ ပ။ ၁၈၁။ ၂။ မြက်တမျိုး။ “ဝမ်းဘဲချိုကျား မုတ်ဆိတ်၊ ဆံမြိတ် ဆိုထင့်၊ ဒေါင်းမင်ဦးစွန်း၊ မြက်သမန်းနှင့်။” ဘုမ္မ၊ ဒု။ ၁။

ဆံယဉ် - န / ဆယင် / ဆံလျဉ် - န၊ ရှု။

ဆံရစ်ဝိုင်း - န / ဆယစ်ဝိုင်း / သျှောင်ထုံးအောက်ခြေ အနားပတ်လည်တလျှောက်တွင် တလက်မခွဲ နှစ်လက်မခန့် ဖြတ်၍ ချထားသော ဆံပင်ပုံတမျိုး။ “ထိပ်စုတုရားလတ်သည် ဆံရစ်ဝိုင်း ယောင်ပေးသီးခန့်ထုံး၍။” စာဆို၊ ၁၀၄၅။

ဆံလေးတို - န / ဆန်လေးတို / ဆံတို - န၊ နှင့် အတူတူ။ ဆံလျဉ် - န / ဆယင် / မိန်းမတို့၏ နဖူးဆံစတွင် ကျနေသော ဆံပင်တို။ ဆံယဉ်။

ဆံသ - ကြို / ဆန်သ / ဆံပင်ပြုပြင်သည်။ ဆံပင်ညှပ်သည်။ “အမေရိကန် ဆံတောက် ဆံသ ဆေးများကို မသုံးရ။” အာဂလူ၊ ၆၃။

ဆံစိတ် - န / ဆန်စိတ် / ဆစိတ် / သျှောင်ထုံး၊ ဆံထုံးတို့၏ အောက်ခြေ နားထန်နှင့် နောက်စွေတက်တွင် အိ၍ကျနေသော ဆံပင်စု။ “ရောင်ကို ဆံစိတ်ချ၍ ဝပ်ပွဲပွဲထုံးပြီးလျှင်။” မှိုင်း၊ ပ။ ၃၂။

ဆံ

ဆံ - ကြို / ဆန် / ၁၊ ဝင်ရောက် တည်နေလောက်သည်။ ပိုလျှံထွက်ကျမှု မရှိ။ “လူပြိန်းလူဖျင်၊ လူမလင်းတို့၊ ခံတွင်းမဆံနေတိုင်အံ့လျက်။” ကီး* ၂၅၄။ ၂။ သင့်မြတ်စွာ ရောနှောနိုင်သည်။ ဝင်ဆံသည်။ “အပေါင်းအသင်းဆံ့ရတယ်။” ရှု၊ ၆၊ ၇၀။ ၂၃၃။

ဆို

ဆို - ကြံ / ဆို / ၁၊ ပြောသည်။ “ဆိုဘွယ် မရှိ။ အလွန်ပင် များလှပါ၏။” ဂံဒေ။ ၁၀။ ၂၊ ထုတ်ဖော်ပြသည်။ “ရေ တကြိမ်ချက်၍ တည်သော ကမ္မဘူ၍ မိလိန္ဒပညာတွင် ဆိုသည်။” နု။ နိဂါန်း။ ၃၊ ခေမိဒ်သည်။ “သူရဲတောင် တို့သည်လည်း ဆိုတိုင်းပြုကုန်၏။” သမန်၊ ဒု။ ၁၇၇။ ၄၊ အပြစ်ပြောသည်။ မြည်တွန့်သည်။ “ထိုအပြစ်ကို မြင်၍ နှင်တို့ကို ဆိုမည်လာသတည်း။” ဗျာ။ ၂၂။ ၅၊ စကားနှုန်းစွဲသည်။ “ရွှေတောင်ရာဇကျော်ဆိုသော သတ်ပုံ။” စွယ်၊ ပ။ ၄၇။ ၆၊ ခေါ်သည်။ တွင်သည်။ အမည်နာမ ရှိသည်။ “ထို မိန်းမငယ်ကို မိတေဇာ ဆိုပါသည်။” မန်၊ ပ။ ၄၅၁။ ၇၊ ရွတ်သည်။ သီသည်။ “အလွမ်းပြေ သီချင်းကို ဆိုနေလိုက်သည်။” စပယ်၊ ၆။

ဆိုဆုံးမ - ကြံ / ဆိုဆုံးမာ / ရှင်းလင်းပြောပြ၍ ဩဝါဒပေးသည်။ သွန်သင်သည်။ “ငါ့ညီသည် လိမ်လည်ကောက်ကျစ်ခြင်းကို မပြုပါလင့်ဟုဆိုဆုံးမ၏။” ပုရာဏ်၊ ၉၄။

ဆိုထိုး - န / ဆိုထိုး / ဆိုထိုး / အစဉ်အလာစကား။ ပြောရိုးပြောစဉ်စကား။ “ပဒေသရာဇ်ဆိုထိုးကို လက်ကိုင်ထားပြီး သားသမီးအပေါ် ဒုတ်ထိုး ဆက်ဆံချင်တဲ့ အလေ့အထ။” လူပျို၊ ဒု။ ၁၀၉။

ဆိုဝါ - န / ဆိုဝါ / ဆော်ဝါ - န၊ ရှ။ [လိပ်]
ဆိုနိုင်ခက် - ကြံ / ဆိုနိုင်ခက် / ဆုံးမရ ခဲယဉ်းသည်။ “ဆိုနိုင်ခက်သော ဒုပ္ပဓရဟန်းကို။” ကိကုဏ်၊ ၅၆၄။

ဆိုဖာ - န / ဆိုဖာ / ဖုံပါသော ထိုင်စရာ။ “အိမ်ဘေးနည်းခန်းသို့ သွား၍ ဆိုဖာတခုတွင် နှစ်ယောက်အတူ ထိုင်ကာ။” မြမြ၊ ၉။ [လိပ်]

ဆိုမြည် - ကြံ / ဆိုမျို / ပြစ်တင်ပြောဆိုသည်။ “မယ်တော်ကား...နှုတ်အာ ကြမ်းတမ်း၏။ ဆဲရေး ဆိုမြည် တတ်၏။” ကိပုံ၊ ၂၂၀။

ဆိုရေးဆိုစစ် - န / ဆိုရေးဆိုစစ် / ပြောသင့် ပြောထိုက်သည့် စကား။ “ဆိုရေးဆိုစစ်ကို သိမှ စကား တည်သည်။” ဝိဓြေ၊ ပ။ ၁၃၇။

ဆိုရိုး - န / ဆိုရိုး / အစဉ်အလာ ပြောနေကျစကား။ ဆိုထိုး။ “ဗုဒ္ဓဘာသာ ဆိုရိုးမှာမူကား ဂါဝါဝါ၊ သံဃမဂ ဟူ၍သာ ဆိုရိုးဖြစ်၏။” လယ်ဓြေ၊ ပ။ ၄။

ဆိုရိုးစကား - န / ဆိုရိုးစကား / ဆိုရိုး။ “ရာ သီ မ ပိုင်ဆေးမကိုင်နှင့်ဟု ဆိုရိုးစကားရှိချေ၏။” ကုသိုလ်၊ (နိဒါန်း)။

(ဆ)
ဆိုလို - ကြံ / ဆိုလို / ရည်မှတ် ပြောပြသည်။ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ပြသည်။ “ထိုမယားငယ်ကို အပြောင် ဆိုလိုသည်။” သုမူဟ၊ ၄၁။

ဆိုလိုရင်း - န / ဆိုလိုရင်း / ရည်မှတ်ပြောပြချက်။ မဓိပ္ပာယ်။ “ဆိုလိုရင်းမှာ ဗိဇနိယာမသည် ဉာဏ်နိယာမနှင့် ပရောမရှက်ရ။” လယ်ဓြေ၊ ပ။ ၁၀၆။

ဆို

ဆို - ကြံ / ဆို / ၁၊ ပိုက်သည်။ ကာသည်။ ဆီးသည်။ တားသည်။ “အရှေ့တံခါးတွင် ဆင်မြင်း ဆို၍နေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် မထွက်သာ။” ကိပုံ၊ ၆၁၁။ ၂၊ ခိုင်း၊ စားသည်။ မျှီသည်။ “ဆွေတွေမျိုးတွေ ဟေးလားဝါးလားနဲ့ လာကြ ဆို့ကြပြီး။” ထွေ၊ ဂဏ်။

ဆိုနှင့် - ကြံ / ဆိုနှင့် / အထွက်အဝင်ခက်အောင် ကပ်ပိတ်သည်။ “သူငယ်တို့တွင် နို့မဝင်အောင်၊ ဆို့နှင့် သိပ်ကြပ်၊ သလိပ်ကပ်သော်။” စာရီ၊ ၂၃၉။

ဆိုပိတ် - ကြံ / ဆိုပိတ် / မဝင် မထွက်သောအောင် အကာအဆီး အတားအမြစ် ပြုသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်သည်။ “ဆိုပိတ်၍ ထားခဲ့သော ဝါးဆစ်ကို လှစ်ဖွင့်၍။” ကိကုဏ်၊ ၅၆၄။

ဆိုး

ဆိုး - ကြံ / ဆိုး / (ကောင်းမွန်သည်၊ ခိုင်ခံ့သည်၊ ချိုသာသည်၊ ချမ်းသာသည်၊ တင့်တယ်သည်၊ နူးညံ့သည်၊ မြင့်မြတ်သည်၊ မွေးကြူသည်၊ လိမ္မာသည်၊ လှပသည်၊ သစ်လွင်သည်၊ သန့်ရှင်းသည်၊ သိမ်မွေ့သည်၊ အေးချမ်းသည် စသည်တို့မှ ဆန့်ကျင်လျက်) မနှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သည်။ “အချို့ကား အမြင် ဆိုးလျက် အကုရ လွယ်၏။” မြေ၊ ၁၂၁။

ဆိုး - ကြံ / ဆိုး / ဆေးရောင်စွဲပြီးအောင် လှုပ်သည်။ “ပရိဗိုဇ်မှာ ပိုးချည် ဝါချည် စသည်ဖြင့် ပြီးသည်ကို အဝါဆို၍ ဝတ်သည်။” သမန်၊ ပ။ ၁၄၂။

ဆိုးဆေး - န / ဆိုးဆေး / အရောင်ဆိုးရန် ဆေးအရည်၊ ဆေးအခါ၊ ဆေးအမှုန့်။ “အခွံ ပိုးသော ရေသတ္တဝါ များကို ထူးထောင်းကာ ဆိုးဆေးပြုလုပ်ကြ၏။” သမိုင်း၊ ပ။ ၁၃၁။

ဆိုးဆိုးဆတ်ဆတ် - န / ဆိုးဆိုးဆတ်ဆတ် / အမိုအဆက် မြည်သံ။

ဆိုးညစ် - ကြံ / ဆိုးညစ် / ယုတ်ညံ့ သည်။ “ဆိုးညစ်သော အသက်မွေးမှု။” စာဏကျ၊ ပ။ ၃၁။

ဆိုးတူကောင်းမကံ - န / ဆိုးတူကောင်းမကံ / ချမ်းသာဆင်းရဲမရွေး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံသူ။

ဆိုးတေ - ကြံ / ဆိုးတေ / ဆိုးညစ်တေပေသည်။

- န / ဆိုးဒေ / ဆိုးညစ်တေပေသူ။ “ပစ်ထားလျှင် ဆိုးတေများဘဝသို့ ရောက်သွားကြရမည်ကလေးများ။” ည။ ၇၉။

ဆိုးတင်း - န / ဆိုးတင်း / မကောင်းသတင်း။

ဆိုးနွဲ့ - ကြံ / ဆိုးနွဲ့ / နွဲ့ဆိုး ဆိုးသည်။

ဆိုးမျိုးခံ - ကြံ / ဆိုးမျိုးခံ / လေးစားခင်မင်မှုကို အကြောင်းပြု၍ မဆွဲအတာခံသည်။ (ဇိုးမျိုးခံ၊ ဇွဲမျိုးခံဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

- န / ဆိုးမျိုးဂန် / ယင်းသို့ အနှံ့အတာခံသူ။

ဆိုးမွေ - န / ဆိုးမွေ / မကောင်းသောအမွေအနှစ်။ “ဆိုးမွေကို
၎င်း၊ ကောင်းမွေကို၎င်း၊ မောင်ကြီး၊ အစ်မကြီးတို့သည် နှစ်ဆ
သမျှ ခြေရာခံ၊” အမွေ။ ၁၈၀။

ဆိုးယုတ် - ကြံ / ဆိုးယုတ် / ညံ့ဖျင်းသည်။ “ကောင်းမြတ်၏
ဆိုလျက် ဆိုးယုတ်ခဲ့သော်လည်း ရာဇဝတ်တော် အပန်း
မကြီး၊” တေ။ ၇၉။

ဆိုးရည် - န / ဆိုးယို / ဆိုးယေ / ဆေးရောင်ဆိုးရန် အရည်။
“အမြစ်ဆိုးရည်...အပုပ်ဆိုးရည်၊ အပြားအားဖြင့် ခြောက်
ပါးသောဆိုးရည်တို့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ခွင့်ပြုတော်မူ
အပ်၏။” ဝိဝိ။ ပ။ ၆၃။

ဆိုးရွား - နဝိ / ဆိုးယွင်း / အလွန်ဆိုးသော။ ဆိုးဝါးသော။
“ယောက်ျားတို့ သည်လည်း ပြိတ္တာတစ္ဆေတို့ကိုသို့ ကြမ်း
တမ်းဆိုးရွားကုန်၏။” မရ။ ၈၆။

ဆိုးဝါး - နဝိ / ဆိုးဝါး / ဆိုးရွားသော။ “ဆိုးဝါးယုတ်မာခိုင်းပြော
သော သားငယ်မလိမ္မာကို။” နရ။ ၂၃၀။

ဆိုးသွမ်း - ကြံ / ဆိုးသွမ်း / ယုတ်မာ သောင်းကျန်းသည်။
“ဘောလာဆိုးသွမ်းသူဖြစ်၍ ချုပ်ထားထင်လျားနှင့် ဖြစ်ပါ
သည်။” လွတ်။ ၁၃၉။

ဆက်

ဆက် - ကြံ / ဆက် / ၁။ ပူးစပ်သည်။ စပ်တွယ်သည်။ မပြတ်
မလပ်အောင် လုပ်ဆောင်သည်။ “အရှည်ကို လိုရုံကားဖြတ်
ဘိ။ အတိုကိုလိမ္မာကား ဆက်ဘိ။” ထိပုံ။ ၁၅၅။ ၂။ တစပ်
တည်းဖြစ်သည်။ တစပ်တည်း ဖြစ်စေသည်။ “ထိုနံနက်မှ၊
ခွန်ရက်ဆက်ကာ၊ မဟာဒါန၊ လှူဆက်သ၏။” နာနာ*
၆၂။ ၃။ ဆက်သွယ်သည်။ ၄။ ကြီးမြတ်သူအား ပေးသည်။
“မိမိတို့ ရသောစစ်သူကြီးလေးယောက်တို့ကို ဥသားမင်းအား
ဆက်လေ၏။” ကုလား။ ပ။ ၂၀၆။

- န / ဆက် / ၁။ တစပ်တည်းဖြစ်ခြင်း။ အဆက်။ “သင်္ကာဝင်
မင်းဆက်တို့သည် ရှစ်သောင်းနှစ်ထောင်သုံးဆက် ဖြစ်၍။”
နရ။ ၅၃၁။ ၂။ ကျောရိုးနှင့် လည်ကုပ်ရိုးဆက်ရာ ကိုယ်
အရပ်။ (ကုပ်ဆက်၊ ဇက်ယုလည်း ရေးကြသည်။) “မင်းသိမှတ်
ကို နန်းထက်မှိုက်ပင် သန်လျက်ဖြင့် ဆက်ကို ဖြတ်၍
ချလိုက်၏။” ဝံသမေ။ ဒု။ ၂၃၁။ ၃။ အောက်အပို၊ ဆွေခန့်စပ်
ဆက်တွင် ခုနစ်ခြောက်အဆက်။ ကျွတ်ဆက်။ “သားမြေး
မြစ်တံ၊ တလီတွတ်ရှက်၊ ကျွတ်နှင့်ဆက်တိုင်။” သောမ*
၁၃၃။

ဆက်ကလိ - န / ဇက်ကလိ / ချိုင်း - န၊ နှင့် အတူတူ။
ဆက်ကပ် - ကြံ / ဆက်ကပ် / ကြီးမြတ်သူအား ပေးသည်။
ဆက်ကျိုး - ကြံ / ဇက်ကျိုး / အနာရောဂါ ပြင်းထန်စွာ ဖိစီး
နှိပ်စက်မှုကြောင့် ဆက်ကို ထောင်မထားနိုင်ပဲရှိသည်။

ဆက်ကြေး - န / ဆက်ကျေး / ၁။ အသင်းခွဲများက အထက်
အဖွဲ့ အစည်းများကို ဆက်သွယ်မှုအတွက် ပေးရသောငွေ။
“ဝံသာနုအသင်းပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်မျှ အသင်းဆက်ကြေး

ပေး၍ ဆက်သွယ်ကြသည်။” ဦးဥတ္တမ။ ၅၉။ ၂။ ဆိုးသွမ်း
သူများအတွက် ကောက်ခံပေးရသော ငွေ။ “ဒီကောင်တွေ
ဆက်ကြေးတွေလဲ ကောင်းကောင်းရနေသတဲ့။” လမ်း။ ၇၂။

ဆက်ကြောင်း - န / ဆက်ကျောင်း / စပ်တွယ်ပူးယှဉ်ရာ နေရာ။
“တံခါးဘောင် ခွေရာ၌... ကြည့်ရှု၍ ကောင်းစေရန်...
ဆက်ကြောင်းပေါ်အောင် ပြုလုပ်ပြီး ဆက်စပ် ကြရလေ
သည်။” ဂျင်နီ။ ၁၄၃။

ဆက်ခံ - ကြံ / ဆက်ခံ / ရိုးရာအမွေအနှစ်၊ ရာထူး၊ လုပ်ငန်း
စသည်ကို ဆက်လက်ခံယူသည်။ “အမိုးအရာကို အစ်ကိုသေ
သော် ညီဆက်ခံ ကြီးမိုးစေ။” အမွေ။ ၁၅။

ဆက်စာ - န / ဆက်စာ / အဆက်အသွယ်ပြုသောစာ။ သတင်း
ပေးစာ။ အကြောင်းကြားစာ။ “အရပ်မျက်နှာမှ လာသော
အခြင်းသတင်းဆက်စာကို ကြား၏။” ရာကျော်။ ၃၄။

ဆက်စပ် - ကြံ / ဆက်စပ် / အရာဝတ္ထု သို့မဟုတ် သဘော
သဘာဝချင်း ပူးပေါင်းယှဉ်ဖက်သည်။ ပူးတွဲသည်။ “ကောင်း
ကင်းနှင့် မြေကြီးကို မိမိတို့ နေထိုင်သော အရပ်ဒေသမှကြည့်ရှု
လျှင် ဆက်စပ်နေဘိသကဲ့သို့ မြင်ရ၏။” လောကလင်း။ ၈။

ဆက်ဆံ - ကြံ / ဆက်ဆံ / ၁။ ပတ်သက်သည်။ မကင်းရှင်းနိုင်
ဖြစ်သည်။ အပေါင်းအသင်း ပြုသည်။ “အများနိုင်ငံနှင့်
ဆက်ဆံသည်။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၂၅၅။ ၂။ စပ်ယှက်သည်။
ကိုယ်လက်နှီးနှောသည်။ ပေါင်းသင်းသည်။ “သူတို့နှင့်
ဆက်ဆံ၍ရသော သားသမီး။” သမ္မာ။ ၃၇။

ဆက်ဆက် - ကြံဝိ / ဆက်ဆက် / မျက်မကွက်။ မှန်ကန်စွာ။
အသေအချာ။

ဆက်တိုက် - ကြံဝိ / ဇက်တိုက် / အဆက်မပြတ်။ တဆက်
တည်း။ တစပ်တည်း။ တောက်လျှောက်။ အစဉ်တစိုက်။
ဆက်တင် - န / ဆက်တင် / ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးရာတွင် လည်းကောင်း၊
ပြတော် ပြသရာတွင် လည်းကောင်း၊ သုံးသည့်နောက်ခံ
မြင်ကွင်း အခမ်းအနားစသည်။ “အခမ်းအနားနောက်ခံ
ဆက်တင်များမှာ အလွန်ကောင်းလှ၏။” အမြင်။ ၄၂။ [လိပ်]
ဆက်ထိုး - န / ဆက်ထုန်း / ကြိုးစနစ်ခုကို ပေါင်းယှဉ် ချည်
နှောင်ထားသော အရာ။

ဆက်နွယ် - ကြံ / ဆက်နွယ် / အဆက်အစပ် ရှိသည်။ တစပ်
တည်း ဖြစ်သည်။

ဆက်ပိုး - န / ဇက်ပိုး / ကုပ်ပိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။
ဆက်ရက် - န / ဇက်ရက် / လည်ပင်း၊ ဦးခေါင်းနှင့် အမြီးတို့
ညှိမိုင်း၍ ကျောနှင့်ရင်အုပ်တို့ နီညှိရောင်ရှိသော အလျား
ကိုးလက်မခန့်ရှိသော ငှက်ငယ်တမျိုး။ (ဆက်ရက်အမျိုးမျိုး
ရှိသည်။)

ဆက်လေး - ကြံ / ဇက်လေး / ကုပ်ဆက်တွင် တောင့်တင်း
လေးလံသည်။ “ဆက်လေးသော် အခံမခက်လား။ တမာ
ခေါက်ကို သုံးခွက်တခွက်တကျိ၍ ဆားနှင့်သောက်သော်
မပျောက်လား။” လား။ ၁၀။

ဆက်လက် - ကြံ / ဆက်လက် / ၁။ မပြတ်မလပ်အောင် လုပ်
ဆောင်သည်။ “ထိုကျွမ်းလာ စကားတို့သည် ရှေ့နောက်

အစဉ်သဘော နီးနှောဆက်လက်မိကြသည်ဖြစ်၍။” ပ။ ၂။ (ဆွေမျိုး) အဆက်အနွယ်ဖြစ်စေသည်။ “ရန်သူ... ဖြစ်ကောမူ အမျိုးအနွယ် ဆက်လက်ကြသဖြင့်...ဆွေမျိုး မိတ်သဟာယ...ဖြစ်ပြန်ကြရမူ။” သုသော၊ ၈။ ၁၇။

ဆက်သ - ကြံ / ဆက်သွား / ကြံမြတ်သူအား ပေးသည်။ “ငါ့ညီ ဗုဒ္ဓ၊ မိဘေးယျဗုဒ္ဓ၊ ဆက်သလက်ဆောင်၊ ရှိကြအောင်ဟု။” သဝေ* ၃၃။

ဆက်သား - န / ဆက်သား / တဦးနှင့်တဦး အကြောင်းအကျိုး ဆက်သွယ်ပေးသူ။ ဆက်သွယ်ပေးသော အရာ။ “ရေ၊ ပြေး တပ်ထောက် ဆက်သားလမ်းပြ မြန်မာ...တပ်သားများကား အနည်းငယ်စီ ရောက်ရှိလာပြီး။” ကိုယ်မှတ်၊ ၅၁။ “(ပစ္စု) ပွန် ကာလက (အနာ) ဂတ်ကာလသို့ ဘဝနှင့်ဇာတိဆက်စပ်မှု တည်း။ ဆက်သားတည်း။” စက္ခု၊ ၁၀၀။

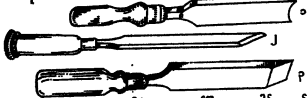
ဆက်သွယ် - ကြံ / ဆက်သွယ် / စပ်စီးအောင်ပြုသည်။ “ဦးမြတ် သာနှင့် ငါ ဆက်သွယ်၍ပေးမည်။” မြင့်၊ ပ။ ၅၉။

ဆက်သွယ်ရေး - န / ဆက်သွယ်ရေး / အဆက်အနွယ် ပြုမှု။ “သံချပ်ကာတပ်မ တတပ်၊ ...ဆက်သွယ်ရေး တပ်မဟာ တတပ်။” စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၂၂။

ဆောက်

ဆောက်* - ကြံ / ဆောက် / ၁၊ အချောင်းအတံ သေတ္တံကို မြေ သေတ္တံ၌ မရွေ့မလွှပ်သောအောင် ဒေါင်လိုက် တပိုင်းတစ မြှုပ်သည်။ စိုက်သည်။ “သာမဏေလည်း...ထီးဖြူဆောက် သောရာဇပလ္လင်သို့ ကပ်လေပြီးသော်။” ကုလား၊ ပ။ ၇၆-၇၇။ ၂၊ အချောင်းအတံ သေတ္တံကို ဒေါင်လိုက် တည် ထားသည်။ စိုက်ထောင်သည်။ “ဦးစောက်ဆောက်၍ ကစား ရာတွင် အူထိုးသောအနာဖြစ်၍။” မာလင်၊ ၁၀၈။ ၃၊ သစ်ဝါး သေတ္တံတို့ဖြင့် ပြီးသော အဆောက်အအုံတို့ကို လုပ် သည်။ “လမ်းထောက် လမ်းထောက်၊ စရပ်ဆောက်၍။” တန်ခိုး၊ ၄၊ (မျက်လုံး) အထက်သို့ လန်တက်သည်။ “မုသတိ၊ မျက်စိဆောက်၍၊ သွားပါးစေ့မျှ။” သုဇာ* ၁၂။

ဆောက်* - န / ဆောက် / သစ်သား၊ ကျောက်သား စသည် တို့ကို ထွင်းထုရန် အချိုးတပ်ထားသည့် သံအသွား။ “ဆောက် နှင့်ထားမ၊ တံစည်းရှသား၊ တစမထင်၊ သဘောပင်တည့်။” သို့* ၁၆။

ဆောက် ၁၊ ဆောက်ခုံး၊ ၂၊ ဆောက်ပြား၊ ၃၊ ဒေါင်ဆောက်

ဆောက်* - န / ဆောက် / စိမ့်တော့၌လည်းကောင်း၊ ရေနစ် ချောင်းတော့၌ လည်းကောင်း ပေါက်သည့် ချွပ်တမျိုး။

“ဆောက်ရွက်ပြုတ် ၃ ခွက် ၁ ခွက်တင် ကျန်အောင် ကျိ၍။” လောကဓာတ်။ ၁၁၇။

ဆောက်ကောက် - န / ဆောက်ကောက် / သစ်သားအတွင်းသို့ လိုက်၍ထွင်းရန် လုပ်ထားသော အသွားကောက်ဆောက်။ “ပိဉ္စပိဆောက်ကောက်၊ ကွင်းကားဘောက်တဲ့၊ ခေါက်လတ် မြည်ဟီး၊ ကုလားတက်ကြီးကို။” မဃသာရ၊ ၆၇။

ဆောက်ကြောင်း - န / ဆောက်ကြောင်း / ၁၊ သားရေစိနပ် တွင် အပ်ချည်မြှုပ်၍ ချုပ်တွယ်ရန် ဆောက်ဖြင့် ဖော်ထား သော အကြောင်း။ ၂၊ အိမ်စသည်တို့၌ အလှအပအတွက် ဆောက်ဖြင့်လုပ်ထားသော လက်ရာတမျိုး။ “အိမ်သာမီးလွှတ် အမွမ်းခြင်ပိတ်၊ ခြံယောင် ဆောက်ကြောင်းလွတ်။ သင်ပုန်း ခေါင်းတပ် ဝင်းခြံရက်ဘောက် ၅ ကန့်။” ချုပ်ပုံ၊ ၈၊ ၁၄၇။

ဆောက်ခေါက် - န / ဆောက်ခေါက် / ထန်းသီးခိုင်၏ ညှာတံကို ထုရန် သံကိုသော။ (အထွင်းမှူးခန့်ရှိ၍ အဖျားဘက်တွင် အခိုင်းပြား၊ လက်ကိုင်ဘက်တွင် အလုံးဖြစ်သည်။)

ဆောက်ခုံး - န / ဆောက်ခုံး / အသွားချဲ့သော ဆောက်။ “တူမင်းစောက် ၁၊ အပြား ၁၊ ဆောက်ခုံး ၁၊ အပြား ၁။” ချုပ်ပုံ၊ ၈၊ ၂၂၉။

ဆောက်တည် - ကြံ / ဆောက်တည် / ၁၊ တည်ငြိမ်ခိုင်ခံ့စွာ ထိန်း သိမ်းစောင့်ရှောက်ကျင့်သုံးသည်။ “သီတင်းမွန်ရည်၊ မြဲဆောက် တည်လျက်။” ဘုလင်* ၂၇။ ၂၊ စိတ်ကို တနေရာတွင် စူးစိုက်ထားသည်။ “အတ္တမာပဏိတေသောကား၊ မိမိကိုယ်၊ စိတ်ကို ကောင်းစွာဆောက်တည်ခြင်းတည်း။” ဂေါတမ၊ ၄။

ဆောက်တုံး - န / ဆောက်တုံး / စပ်ကြောင်း အဆက်များကို တသားတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်အောင် ကြိုး၊ ခဲ သေတ္တံကို ခိုက်သွင်း ရသော အသွားတုံးဆောက်။ “ခဲကို...ဆောက်တုံးဖြင့်ခိုက်၍ သွင်းသည်။” ဆောက်၊ ၂၅၅။

ဆောက်ထူ - ကြံ / ဆောက်ထူ / စိုက်ထောင်သည်။ “တမ်းခွန် ဆောက်ထူ၊ နှာတော်မူလော့။” သံ* ၁၄၆။

ဆောက်ထိုး - န / ဆောက်ထိုး / ဇွန်းခြစ်ထက် အနည်းငယ်ရင့် သောအရွယ် အုန်းသီး။

ဆောက်နှင်း - ကြံ / ဆောက်နှင်း / ၁၊ (မြတ်သောသူ၊ မြတ် သောအရာတို့ကို) ပေးသည်၊ အပ်သည်၊ နှံသည်၊ လှူသည်။ “နဂါးကြီးလည်း...ကိုယ်ကို ဆောက်နှင်း၍ အရှင်မောဂ္ဂလန် ခြေဘမိုးတော့၌ ဦးထိပ်ထားလျှင်သတည်း။” ပါရာ၊ ၂၀။ ၂၊ ပေးစားသည်။ “သမီးတော်နှင့် ဆောက်နှင်းအံ့။” ဂေါတမ၊ ၁၁၃။

ဆောက်ပုတ် - န / ဆောက်ပုတ် / ၁၊ ဆောက်ကိုခိုက်ရန် လက် ခိုက်။ “ပန်းပုဆောက်ငယ်သည် ပါးလည်း ပါးသည်။ ဆောက်ပုတ်လည်း ပေါ့သည်။ ...သစ်ကြီးကို ပေါက်အောင် မထွင်းနိုင်။” ခိပုံ၊ ၂၇၄။ ၂၊ လက်ဖဝါးတွင် ဆောက်ပုတ် ပုံသဏ္ဌာန် ဖြစ်နေသော လက္ခဏာ။ “လက်ဝါးပြင်၌၎င်း ဆောက်ပုတ် ပါရှိမှ...ချမ်းသာကြွယ်ဝအံ့။” မဟာတိတ်။ ၁၈၃။ ၃၊ တုတ် လက်နှက်တမျိုး။

ဆောက်ပြား - န / ဆောက်ပြား / အသွားပြားသော ဆောက်။

ဆောက်မြတ် - န / ဆောက်ဖျတ် / စိန်ကျောက်အကွက်မျိုး
 မြစ်ပေါ်အောင် ရွှေငွေသေည်ကို ဆောက်မြင့် ပြတ်လုပ်ထား
 သော ပုံစံ။ “ကြိုးလိမ်ဆောက်မြတ်၊ ဝင်းဝင်းလျပ်သည်၊
 လက်ကြပ်ပန်းပြောင်၊ စိန်လက်ကောက်နှင့်။” နေ၊ ၃၊ ၂၆။

ဆောက်လက်မ - န / ဆောက်လက်မာ / ဆောက်ကလေးတမျိုး။
 “အိုးစည်ပြုကြမ်းမျှားကို ...ဆောက်ကောက် ဆောက်လက်မ
 တို့နှင့် အတွင်းသားကို အကြမ်းထွင်းပြီး။” ၅၊ ၁၄၊
 ၁၆။ ၇။

ဆောက်လိပ် - န / ဆောက်လိပ် / စိန်မြေတွင် ကျက်စားသော
 လိပ်တမျိုး။

ဆောက်လုပ် - ကြို / ဆောက်လုပ် / တည်ဆောက်ပြုလုပ်သည်။

ဆောက်လုံး - န / ဆောက်လုံး / ဖုတ်ပြီး ထိုးထားသောကြိုး
 တမျိုး။ “ကိုးပါးစုရုံး၊ ဆောက်ဆုံးစေ့ယံ၊ လည်ဝယ်ဆင်
 ထိုက်။” ပဉ္စာ* ၆။

ဆောက်လုံး - န / ဆောက်လုံး / စရွေးပော်ရာတွင် သုံးသော
 ကိုယ်ထည်လေးဘက်ညီ ဆောက်တမျိုး။

ဆောက်ပိုင်း - န / ဆောက်ပိုင်း / ကြေးစည်နှင့်တူသော အသွား
 ပိုင်းသော ဆောက်၊ ဆောက်ဝန်း။

ဆောက်ဝန်း - န / ဆောက်ဝန်း / ဆောက်ပိုင်း - နနှင့် အတူတူ။
 “သားရေနယ်သားသည်...ဆောက်ဝန်းဖြင့် သားရေနယ်ကို
 ...ပြတ်လုံးသကဲ့သို့။” ဇာတ်၊ ၆၈။

ဆိုက်

ဆိုက် - ကြို / ဆိုက် / ၁၊ ရောက်သည်။ ကျရောက်သည်။
 ၂၊ ဆက်စပ်တိတွေ့သည်။ “ရတုအလိုက်၊ ခက်ချင်းဆိုက်၍၊
 အကိုက်ငုံပွေး။” ဂါထာ* ၁၄၊ ၃၊ တိုက်ဆိုင်သည်။ ဆုံသည်။
 ကြိုကြိုက်သည်။ “ဝစီပိညတ်ရှိမှ ကိုယ်တွင်း၌ ဝစီကစု ဆိုက်
 နိုင်သည်။” ရူပဒီ၊ ၁၂၃။ “ထွန်းလှဆဲဆဲ၊ ဝါပွဲနှင့်ဆိုက်၊
 အဆိုက်ကြသည့်ဘကြောင်း။” ပုည၊ ၁၊ ၁၆။ ၄၊ ရောက်စေ
 သည်။ ဆက်စပ်တိတွေ့ စေသည်။ တိုက်ဆိုင်စေသည်။ “ဆင်းရဲ
 သားသည် အမတ်ကို၊ အမတ်သည် အိမ်ရှေ့ မင်းကို၊ အိမ်ရှေ့
 မင်းသည် ပြည့်ရှင်မင်းကို စောအသကဲ့သို့ အကာရကအနက်
 ကို ကာရက၌ ဆိုက်၍၊ ကာရကကို ကိတ်ကြိယာ၌ ဆိုက်၍၊
 ကိတ်ကြိယာကို အာချတ်ကြိယာ၌ ဆိုက်၍၊ အဓိပ္ပာယ်ယူဆပ်
 သည်။” စွယ်ပ၊ ၉၆။ ၅၊ ရတနာ၊ လေစသော ယာဉ်တို့ ရောက်
 လာ ရပ်နားသည်။ “မိုးသောက်လျှင် လောင်းဆယ်နှင့် သံလျှင်
 ဘက်ဘောချောင်းတွင် လေ့ကိုဆိုက်၍ ကုန်းသို့ တက်ကြ
 လေ၏။” လောဓ်၊ ၅၅။ ၆၊ (မီးတွင် လောင်စာအဖြစ်)
 ထည့်သည်။ “ထင်းတချောင်းတောင် မီးဆိုက်ရာမရှိဘူး။”
 မဇ္ဈိ၊ ၈၊ ၂၁။ ၇၊ ဦးလှည့်ရပ်တည်သည်။ “မြေခွေးတစ်
 သည် တောမီးလောင်၍ မပြေးနိုင်သော သစ်ပင်တစ်ခုကို
 ခေါင်းဆိုက်၍နေသဖြင့်။” ဂါကုတ်၊ ၂၉။

ဆိုက်ကား - န / ဆိုက်ကား / လူစီးရန် ဘေးတွဲတပ်ထားသော
 သုံးဘီး ခြေနင်းယာဉ်။ [လိပ်]

ဆိုက်ကပ် - ကြို / ဆိုက်ကပ် / လေ၊ သဘော၊ ယာဉ်တို့
 ဆိပ်ကမ်းတွင် ရောက်လာ ရပ်တည်သည်။ “သီဟိုဠ်ကျွန်း
 ဗဗျလောက သဘောဆိပ်သို့ လျင်မြန်စွာ ဆိုက်ကပ်လေ၏။”
 ခုနန်း၊ ၁၀၃။

ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် - ကြိဝိ / ဆိုက်ဆိုက် မျိုက်မျိုက် / မလဲ
 မချော်။ တိုက်ရိုက်။ တန်း၍။ တည့်တည့်မတ်မတ်။ “ဆိုက်ဆိုက်
 မြိုက်မြိုက် အိမ်သို့ ရောက်ပါသည်။” ကော၊ ပ။ ၁၄၇။

ဆိုက်ရောက် - ကြို / ဆိုက်ရောက် / ၁၊ လိုရာအရပ်သို့ လာ၍
 ရပ်တည်သည်။ “ကပ်လဝတ်နေပြည်တော်သို့... ကဆုန်
 လပြည့်နေ့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။” ဝေဇာတ်၊ နိဒါန်း။ ၄။
 ၂၊ [ပုစာ] (အဓိပ္ပာယ်) သက်ရောက်သည်။ (ဉာဏ်)
 သက်ဝင်သည်။

ဆင်

ဆင် - ကြို / ဆင် / ၁၊ နေရာတကျ စီစဉ် ဖန်တီးပြုလုပ်သည်။
 “ကျမ်းလာဝတ္ထု၊ ရုံစုနုတ်ငင်၊ လက်ဆင်၍။” သံဝေ* ၅၀။
 ၂၊ တည်ဆောက်သည်။ “သိကြားနတ်ထ၊ ဝိသုကသို့၊ ထုံးစံ
 ကြန့်ခိုင်း၊ ဆစ်ပိုင်းသစ္စာ၊ အိမ်ရာဆင်မှု။” တန်ခိုး* ၂ (ပ)။
 ၃၊ ဖန်ဆင်းသည်။ “တောင်ယာမှာ ခန့်ဆင်၍။” ဘုရား၊
 ၆၇။ ၄၊ လုပ်ကြံဖန်တီးသည်။ “အစမှ အဆုံးတိုင် ဆင်ထား
 သော အမှုသားဖြစ်သည်။” လှမယ်၊ ၄၅။ ၅၊ စီစဉ်ခင်းကျင်း
 သည်။ “ထိုးစစ် ဆင်ကြ၏။” စစ်သား၊ ပ။ ၄၆။ ၆၊ တင်တယ်
 လှပအောင် စီစဉ်ပြုပြင်သည်။ “လည်၌ဆင်သော ပန်းကုံးကို
 ချွတ်၍။” ဂါကုတ်၊ ၂၀၀။ ၇၊ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ထွန်းပေါ်
 ပေါက်သည်။ “ဟူးဟူးမင်းလွင်၊ မုန်တိုင်းဆင်လျက်၊ ကောင်း
 ကင်နှံ အောင်၊ လျှပ်စစ်ရောင်နှင့်။” မြား* ၄၅။

ဆင် - ကြို / ဆင် / အ သွင် အပြင် တူ ယောင် ရှိ သည်။
 “နေောင်တော်နှင့် ပုံပန်းဆင်သည်။” ဝံသသစ်၊ ၃၊ ၂၃၀။

- န / ဆင် / အသွင်အပြင်။ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်။ အရိပ်အကဲ။
 အဆင်။ “ပရမမင်းသားနှင့် အလွန်တူပါတယ်။ တဆင်ထ
 ပါသဲ။” သောတာ၊ တ။ ၄၆။

ဆင် - န / ဆင် / ၁၊ အပြင်ထွက် အစွယ်နှစ်ချောင်းနှင့် နှာ
 မောင်းရှည်ရှိသော အရေကုန် ခြေလေးချောင်း တိရစ္ဆာန်ကြီး။
 “တောဆင်အဝေး၊ မေညီပေးသို့။” မဃ* ၂။ ၂၊ စစ်တရင်
 တွင်ပါသော အရပ်တမျိုး။ “ပြစ်နဲ့ငယ်တွေ၊ စစ်ကဲကို တရင်
 ခွေလို၊ ဆင်သေလျှင် နယ်မနင်းနိုင်ဘူး၊ ရထားပြိုင်ဆိုင်တဲ့
 မင်းမှာ၊ မြင်းခွက်ကဲဆုံး။” သာဠာ၊ ၅၆။ ၃၊ တာရာကြီး
 ကိုးလုံးတွင် ဆင်ရုပ်သဏ္ဌာန်ရှိသော တာရာ။ “ဆင်ဆန္ဒ
 တာရာပြုရတယ်။” ဆုနစ်မျိုး။ ၃၈။ ၄၊ ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ်၏
 အမှတ်အသား။ ဗုဒ္ဓဟူးနံ။ “ဗုဒ္ဓဟူးဆင်၊ တောရပ်ခွင်၊
 နေချင်ဆွဲနဲ့ပဲ။” သိသော၊ ၁။

ဆင်ကဲ - န / ဆင်ဂဲ / ရှေးမင်းများလက်ထက် ဆင်တော်များကို ကြီးကဲအုပ်ချုပ်ရသူ။ “တတ်ပုန်ပညာ၊ ဂဿာနှင့်၊ လိမ္မာ ရင်ချိန်၊ ဥတိန်ဂဏင်၊ ကျွန်ရင်းစစ်တို့၊ ဘက်ထစ်သုံးဆွဲ၊ ဆင်ကဲ လည်းဟူ၊ ဂဿာကို၊” ရွှေစာတိုင် * ၆။

ဆင်ကိနာ - န / ဆင်ကိနာ / အခေါက်ကို ကွဲနိုင်ငှက်ဖျားဆေး လုပ်ရသော သစ်ပင်။ [လိပ်]

ဆင်ကန်းတောတိုး - ကြိဝီ / ဆင်ကန်းတောရိုး / အရမ်း။ မစဉ်း မစား။ မဆင်မမြင်။ “သမားတကာတို့၊ နားမလည်၍ ဆင်ကန်းတောတိုး ကုသလျှင်... မြန်မြန်သေ၏။” ဓာတ။ ၆၂။

- န / ဆင်ကန်းတောရိုး / အမောင်းရေ၊ ကစား ထုတွင် လွှဲကိုင်နည်းတမျိုး။ “စိပုံရွှေကံဆိပ်ကယ်မှာ၊ မှန်ရိပ် ကယ်ရွှေလှသိုသိုဆင်ကန်းတောတိုးပုံ၊” ညွှန်ပေါင်း၊ တ။ ၈၆။

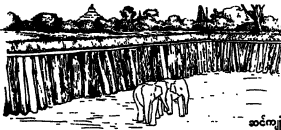
ဆင်ကိန်း - န / ဆင်ကိန်း / ဗေဒင်တွက်နည်း ဟောနည်းတမျိုး။ “အချို့သောသူသည် ဆင်ကိန်း၊ မြင်းကိန်း၊ ဂက်လေးလုံး၊ ကာလကြီးများ တတ်ရုံမျှနှင့် ဗေဒင်ဆရာ ပြုလုပ်ဟောပြော စားလေသည်။” ကမ္ဘာဦး၊ ၂၁၉။

ဆင်ကပ် - န / ဆင်ကပ် / ၁၊ အိမ်၊ ကျောင်းအပေါ် ထပ်မှ အပြင် သို့ ထုတ်ထားသော ကြမ်းပြင်၊ ဆင်ကပ်လည်။ “ဤသို့လျှင် စင်္ကြံဆောင်နှင့် ကျောင်းခေါင်ရိပ်ချမ်းဖြင့် ဆင်ကပ်ကိုလည်း ဆောက်၍။” ဓမ္မဒေ၊ ၁၂၈။ ၂၊ အောက်ထပ်မှဖြစ်စေ၊ အထက်ထပ်မှဖြစ်စေ အိမ်ဘေးသို့ ဆက်၍ ပြုလုပ်ထားသော အခန်း။

ဆင်ကပ်လည် - န / ဆင်ကပ်လယ် / အိမ်၊ ကျောင်းအပေါ် ထပ်မှ အပြင်သို့ အရပ်လေးမျက်နှာပတ်ပတ်လည် ထုတ်ထားသော လက်ရန်းနှင့်ကြမ်းပြင်။ “ဆောက်သည့်ကျောင်းသည်တေတန် သုံးထပ် ကွန်းငါးစင် နှာရောင်မှန်နှစ်မျက်နှာ ဆင်ကပ်လည် လှေကားလေးဆူ... ဆောက်လုပ်ပါသည်။” ဝဲနော်၊ ၉၇။

ဆင်ကျော့ - ကြိ / ဆင်ကျော့ / ဆင်ကို ကွင်းလျော့ကြီးလွန် တို့ဖြင့် ဖမ်းသည်။ “အစ်ကို ဆင်ကျော့တတ်သည်ဟု ကြား သည်။” စိပုံ၊ ၂၇။

ဆင်ကျုံး - န / ဆင်ကျုံး / ဆင်ရိုင်းကို သွေးဆောင်သွင်းလှောင် ၍ ယဉ်အောင်လုပ်ရ သစ်တပ်။ “ဗိုလ်ပါတွေဖို့၊ သဘင် ကြီး၍၊ မပြီးရဉာ၊ ဆင်ကျုံးမှာလည်း၊ သာယာပျော်နိုင်၊ လတိုင်းသဘင်၊ ဆင်ကောင်းဝင်လျက်။” မင်းကျော် * ၇၆။

ဆင်ကျုံး

ဆင်ကြံကြံ - ကြိ / ဆင်လျန်ကျန် / သူတပါး ပျက်စီးရ ပျက်စီး ကြောင်းကို တိတ်တိတ်ကျိတ်၍ ကြံစည်သည်။ “ဆင်ကြံကြံ တဲ့လူမျိုးဟာ... အလစ်ကို ချောင်းနေစမြဲဘဲ။” ဝေဝေ၊ ၆၀။

ဆင်ကွဲ - န / ဆင်ကွဲ / အသွင်အပြင် အသွေးအရောင် ခြားနား ချက်။ တမျိုးတမျိုး၊ ခြားနားသော အသွင်အပြင်၊ အသွေး အရောင်။ “တပင်ထဲတွင်မှ၊ ဆင်ကွဲနှစ်ခိုင်တွေ့၍၊ မြိုင်ခြေမှာ ရွှေရင်ခတ်ငယ်တို့၊ ဘယ်မယ် သင်းလို့ထို၊” ဘာပြည့်၊ ၈၆။

ဆင်ကွမ်း - န / ဆင်ကွမ်း / ကွမ်းပင်ကဲ့သို့ သစ်ပင်ကို တွယ်ကပ် နှယ်တက်၍ အဆစ်မှ အမြစ်များထွက်သည့် အပင်တမျိုး။ (တောထဲတွင် ဆင်များ စားလေ့ရှိသည်။)

ဆင်ခရမ်း - န / ဆင်ခရမ်း / ၁၊ ခရမ်းခေါင်းတမျိုး။ ၂၊ အထူး သဖြင့် နို့ပြာရောင်အသီးလုံးများ သီးသည့်ခရမ်း။ ၃၊ ချဉ်သော အရသာရှိသည့် ခရမ်းတမျိုး။ (ဝါဂင်းသော ဝတ်ဆင်ခေါင်း များဖြင့် နို့ပြာရောင်အဖြူရောင်ပန်းများပွင့်သော အပင် ကြီးဖြစ်သည်။)

ဆင်နုလည်ပြတ် - န / ဆင်ဂုလယ်မျက် / လည်ကပ်ဆင်ရင်းတွင် ပေါက်သောအနာ။ “ဆင်ရင်းတွင်ပေါက်သော ဆင်နုလည်ပြတ် နှာ ဟု ခေါ်သည်။” လမ္မူ၊ ၈၀။

ဆင်ခေါင်း - န / ဆင်ခေါင်း / သစ်တောလှင်ငန်းတွင် သစ်ဆွဲ ဆင်များကို အုပ်ချုပ်ရသူတမျိုး။ (ကျွန်းအုပ်ဟုလည်း ခေါ် သည်။)

ဆင်ခေါင်း - န / ဆင်ခေါင်း / သရက်တမျိုး။

ဆင်ခေါင်းပဲ - န / ဆင်ခေါင်းပဲ / ကုလားပဲ - န၊ နှင့် အတူတူ။ (မြင်းစားပဲ၊ ရွှေပါ၊ လိပ်သည်းပဲဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။)

ဆင်မျှားတုံးဆပ်ပြာ - န / ဆင်ချိုးဒုန်းဆတ်ပျာ / အဝတ်လျှော် ဆပ်ပြာကြမ်း အရိုင်းတုံးတမျိုး။

ဆင်ခြေ - န / ဆင်ဂျေ / ၁၊ မိမိပြောဆိုချက်ကို ခိုင်မြဲအောင် တပ်ပြသော အကြောင်းပြချက်။ “လူမျိုးရေး အဓိကရုဏ်းကို ရှောင်လိုသည်ဟု ဆင်ခြေပြု၍ ကွန်မြူနစ်များကို အရေး မဆို၊” ဆူပူ၊ ၃၈။ ၂၊ တရားလို တရားခံတို့ တပ်ပြသော အမှုဖြစ်ပျက်ပုံ။ “အစွဲခေါ်ခြေအတိုင်း သက်သေပေးပြစေ။” သမ္မဟ၊ ၂၃၄။

ဆင်ခြေကန် - ကြိ / ဆင်ဂျေကန် / မိမိပြောဆိုချက်ကို ခိုင်မြဲ အောင် အကြောင်းပြ ပြောဆိုသည်။

ဆင်ခြေဆင်လက် - န / ဆင်ဂျေဆင်လက် / ဆင်ခြေ - န၊ ၁၊ ၂၊ တို့နှင့် အတူတူ။ “ရှေ့နေခေါ်၍ ဆင်ခြေဆင်လက်ရေး၍ပြီးမှ သူတပါးကို မခေါ်ပလေကောင်း။” နူ၊ ၄၇။

ဆင်ခြေတက် - ကြိ / ဆင်ဂျေတက် / မိမိပြောဆိုချက်ကို ခိုင်မြဲ အောင် ထပ်မံပြောဆိုသည်။ “ဒါဖြင့် ထားထားကြီးလက်သို့ ပေးရမှာပလေဟု ဆင်ခြေတက်သိနှင့် ဆိုလေ၏။” မြင့်၊ ၄။

ဆင်ခြေထောက် - န / ဆင်ချီဒေါက် / နေရာပိုင်းအမျိုးကြောင့် ခြေထောက်ကြီးလာသော ရောဂါ။

ဆင်ခြေပေါ် - န / ဆင်ဂျေပေါ် / ပင်စည်ပေါ်ခါစ ထန်းပင် ငယ်။ “ခက်ကိုင်ငယ်ကြီး၊ ကျေးမြီးလက်ခေါ်၊ ဆင်ခြေပေါ် က။” သီလဝ * ၁၇။

ဆင်ခြေဖုံး - န / ဆင်ဂျေဖုံး / ၁၊ မြို့ရွာတို့၏ နယ်နိမိတ်နှင့် တစပ်တည်းရှိသော အရပ်ဒေသ။ ၂၊ ဆင်ခွာသီးကို ဖုံးနေသော

မို့မို့အပိုင်း။ “ဆင်ခြေဖုံးကို လုံ့လွတ်လွတ်သည်။” မှန်၊ တ။
 ၁၃၄။ ၂။ စစ်ပွဲဝင်သော ဆင်၏ခြေထောက်ကို ကာကွယ်စောင့်
 ရှောက်ရန် လိုက်ပါရသော တပ်သား။ “ဆင်တစ်စီးတွင် ဆင်စီး
 သူရဲ(၁)။ ဆင်ခြေဖုံး(၄)။ ဆင်မြီးစောင့်(၁)။ ဆင်က
 ကျွေး(၁)။ ပေါင်းသော် ဆင်တစ်စီးတွင် လူတကျိပ်သုံးယောက်
 တည်း။” ကုလား၊ ပ။ ၉၂။ ၄။ ဆင်ခြေဖုံးကဲ့သို့ မို့မောက်
 စုန်တက်နေသော အရာ။ “အပျိုပျန်းသင်း၊ လက်ဖွဲ့ဝင်၊
 ဆင်ခြေဖုံးပေါ်စ၊ ခါးကလည်း ဆိတ်စလီ။” မေ့၊ ၂။ ၃။

ဆင်ခြေလဲ - ကြံ / ဆင်ဂျေလဲ / ဆင်ခြေတက်သည်။ “ဘယ်
 ဝတ်လုံတော်ရက ဆင်ခြေလဲနိုင်မလဲ။” တင်မြ၊ ၄။ ၄။

ဆင်ခြေလျှော - န / ဆင်ဂျေလျှော / ဆင်ဂျေလဲလျှော / မြင့်ရာမှ
 ဆင်ပြေပြေ နှိမ်ဆင်းသွားသော မျက်နှာပြင်။

ဆင်ခြေဝင် - ကြံ / ဆင်ဂျေဝင် / ဆင်ခြေတက်သည်။ “သုမေဓာ
 လောကီ ပါရမီမရင့်သေးလို့ လွတ်လွတ်ကြီး မစွန့်နိုင်ကြသေး
 ဘူးလို့ ဆင်ခြေဝင်လိုက်ရမှာပေါ့။” ဒေရီ၊ ၄။ ၂။

ဆင်ခြင် - ကြံ / ဆင်ဂျင် / ၁၊ (စိတ်ဖြင့်) ချင့်ချိန်သည်။ တိုင်း
 တာသည်၊ ထောက်ဆသည်။ နှိုင်းရှည့်သည်။ စာနာသည်။
 “အကျိုးအကြောင်း၊ ရှေးနောင်ဆင်ခြင်၊ လေးဖင်သိပ်သည်။
 တိုင်းတည်းစာနာ၊ နက်လိမ္မာမြင့်။” တန်ရ * ၂ (ဂ)။ “ကျိုး
 ကြောင်းမြင်မြင်၊ ပညာအင်နှင့်၊ ဆင်ခြင်စာနာ၊ တတ်လိမ္မာ
 သည်၊ သေနာဓိပ၊ သုမဟေ။” ဟင်္သာ * ၂၀။ ၂။ သုံးသပ်
 သည်။ စဉ်းစားသည်။ “ငါအိတ်အရပ်မှ လာ၍ ဤမှာ
 ဖြတ်သွင်းတည်းဟု ဆင်ခြင်သော်။” ထိကုတ်၊ ၁။ ၁။ “သိကြား
 မင်း၏နေရာ ပစ္စာကမ္မလာ ကျောက်ဖျာသည် တင်းမာလာ
 သောကြောင့် သိကြားမင်း ဆင်ခြင်ရာတွင်။” နရ၊ ၂၉၁။
 ၃။ နှလုံးသွင်းသည်။ သတိပြုသည်။ “အစိုးမရသော အနတ္တဟု
 ထပ်တလဲလဲ ရှုမှတ် ဆင်ခြင်နေသောဉာဏ်သည် ပဋိသင်္ခါ
 ဉာဏ် မည်၏။” ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ “အဘယ်ဉာဏ်ကို ဆင်ခြင်
 ရှုလိမ့်မည်နည်း။” ဗုဒ္ဓဂူ၊ ၁၀၆။

ဆင်ခြင်တုံတရား - န / ဆင်ဂျင်တုံတရား / စူးစမ်းမေးမြန်း
 ချင့်ချိန်၍ သုံးဖြတ်ခြင်း။ “အစိုးရတို့၏ အခြေအမြစ်သည်
 ဆင်ခြင်တုံတရားမဟုတ် ယုံကြည်ခြင်းတရားသာ ဖြစ်သည်။”
 သရာဇာ၊ ၄။ ၃၂၆။

ဆင်ဗိုလျက် - န / ဆင်ဗိုလျက် / အလွန် အမြန်ခိုင်၍ အနက်ရောက်
 သော မြက်။ (မြက်သခွား၊ ဆင်မြက်၊ ဆင်ဗိုလက်ကြား
 ဟုလည်း တွင်သည်။)

ဆင်စွယ် - န / ဆင်စွယ် / ၁၊ ဆင်၏ အစွယ်။ “ရွှေသင်္ဃိုနက်၊
 ဆင်စွယ်မျိုး၊ မိုးကြိုးစက်သို့။” ဟိန်၊ ၁၃။ ၂။ ခရမ်းတမျိုး။
 ၃။ ဂုဏ်ပျောက်မျိုး။ ၄။ ချုပ်ငတ်မျိုး။

ဆင်စွယ်စောင့် - န / ဆင်စွယ်ယောင် / အဝါရောင်သန်းသော
 အဖြူရောင်။ “ဆင်စွယ်စောင့် ကပ်စက္ကူအဖြူပေါ်တွင်...နေ
 တားသော ခင်နု၏ လက်ရေး။” တင်မြ၊ ၂။ ၈၆။

ဆင်စွယ်ဝန်းယုက် - န / ဆင်စွယ်ဝန်းယုက် / ၁၊ အနုပညာ
 လက်ရာအပြောင်အကွက်တမျိုး။ “နိုးအရာကိုတတ်သတို့...
 တုံးလုံးယက်ချေ၊ ဆင်စွယ်ဝန်းယုက်ဘမ်းချေ၊ ဂုဏ်ရုပ်ဘမ်း

ချေ...ယက်ကြပေ၏။” သင်္ခါ၊ ၁၀။ ၂။ ရှေးခေတ်သုံး
 လှေလှော်နည်းတက်ရော ချေ မျိုးတွင် တမျိုး။

ဆင်ဆာ - န / ဆင်ဆာ / စာအုပ်၊ ရုပ်ရှင်၊ ပြဇာတ်၊ သတင်း
 စသည့်တို့ကို သင့်မသင့် စိစစ်ခြင်း။ [လိပ်]

ဆင်ညှင်းကြီး - န / ဆင်ညှင်းဂျီး / အကွက်ကြီးသောညှင်းထောင့်
 တမျိုး။

ဆင်ဘာရာ - န / ဆင်ဘာယာ / ဆင်* - န၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။

ဆင်တူ - ကြံ / ဆင်တူ / အသွင်အပြင် အရောင်အသွေး စသည့်
 တမျိုးတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ “သာချင်း၏ ဖွဲ့ပုံနည်း
 များမှာ... ရက်အဖွဲ့နှင့် အနည်းငယ် ဆင်တူသည်။” စာ
 သမိုင်း။ ၁၂၇။

- န / ဆင်ဗု / အသွင်အပြင်၊ အရောင်အသွေး စသည့်
 တမျိုးတည်းဖြစ်သော အရာ။ “ဦးထုပ် ဆင်တူဆောင်းစေ
 ခြင်း။” သင်နည်း၊ ၁၉။

ဆင်တူယိုးမှား - န / ဆင်ဗုယိုးမှား / အလွန်တူသော အဖြစ်။
 “ကြားဘူးသည်ကို၎င်း ကြားဘူးသည်နှင့် ဆင်တူယိုးမှား
 သဘောသွားကို၎င်း... သိကုံးဘွဲ့ဆိုပြုစသမျှကို သုတကဗျာ
 ဆိုလိုသည်။” ဗန္ဓု၊ ၃၈၆။

ဆင်တိုင်း - န / ဆင်တိုင်း / အသက် ၄၅ နှစ်မှ ၅၀ နှစ်အထိ ဆင်။
 (မှန်းတည့်ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ဆင်တုံးမနွယ် - န / ဆင်ဗုနွယ် / အပွေးဖြူချောသော ဆေး
 ဖက်ဝင် နွယ်ဝင်တမျိုး။ (အရွက် ကွမ်းရွက်နှင့် တူသည်။
 ၉ ရှိသည်။ ဆူးပေါက်သောအမျိုးနှင့် ဆူးမပေါက်သောအမျိုး
 ဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။ ဆင်ဗိုမနွယ်၊ ဆင်သမနွယ်ဟု
 လည်း တွင်သည်။)

ဆင်ထူး - န / ဆင်ထူး / ဆင်မွေး / ဆင်ခြေထောက်ကို ဖွဲ့နှောင့်
 ရသော သံကွင်း၊ ကြိုးကွင်း။

ဆင်ထိန်း - န / ဆင်ထိန်း / ဆင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူ။

ဆင်စိကိတ် - န / ဆင်စိကိတ် / ၁၊ လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ သီးခြားအဖွဲ့
 ငယ်တမျိုး။ “စာကြည့်တိုက်ကို အစိုးရပညာရေးဆင်စိကိတ်
 က စီမံဆောင်ရွက်သည်။” စာကြည့်၊ ၇။ ၂။ မိမိတို့နှင့်
 သက်ဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားမှတစ်ဆင့် ရပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်
 အတွက် ဖွဲ့စည်းထားသော ကုန်သည်များ အသင်း။
 “ဆင်စိကိတ်အဖွဲ့များ ထရုတ်အဖွဲ့များအစရှိသော ကိုယ်
 ပိုင်လက်ဝါးကြီးအုပ်အဖွဲ့များ မရှိစေရ။” အခြေခံ၊ ၅။ [လိပ်]

ဆင်နားဇာပေါက် - န / ဆင်နားဇာပေါက် / သိဟာသနုပလ္လင်
 လက်ဝဲလက်ယာတွင် ဇာကွန်ရက်ပုံလုပ်ထားသော အဆင်
 တန်ဆာ။

ဆင်နားရွက်တံခါး - န / ဆင်နုယုက်ဒဂါး / ဆင်နားရွက်ကဲ့သို့
 ရွှေ နောက် လှုပ်ရှားနိုင်သည့် တံခါးရွက်။

ဆင်နု - န / ဆင်နု / အသက် ၂၅ နှစ်မှ ၃၅ နှစ်အထိ ဆင်။

ဆင်နန်း - န / ဆင်နန်း / ၁၊ ဝါးစွယ်တမျိုး။ (ဝါးစွယ်ဝါးသဖွယ်
 ဟူ၍လည်း တွင်သည်။) ၂၊ အသီးပြားသော သရက်ရိုး။
 “တောစာသိပ်ပေါက်၊ မျောက်ခေါင်းဆင်နန်း၊ သရက်ပျင်း
 များ။” ပညာ၊ ၂။ ၉၃။

ဆင်နာမောင်း - န / ဆင်နာမောင်း / ဆင်နာမောင်း / ဆင်သတ္တဝါ
 ၏ နာမောင်းနှင့်ဆင်သော ပုဂံခိုင်တံရှိသည့် အောင်ငယ်။
 “မရိုင်းမြစ်၊ ဆင်နာမောင်းပင်တို့ကို လိမ်၍ လက်ပြန်နုတ်။”
 မာကြာ။ ဂ။

ဆင်နင်းစု - န / ဆင်နင်းစု / နင်းစုနာတမျိုး။
 ဆင်နွဲ့ - ကြံ / ဆင်နွဲ့ / လူအများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည်။
 “ဝါစစ်ပွဲ ပြင်းထန်စွာ ဆင်နွဲ့နေပေရာ။” ဒီပိုသစ်။ ၄၃။

ဆင်ပိုး - န / ဆင်ပိုး / ကြံပိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။
 ဆင်ပစ်ခြေ - န / ဆင်ပျစ်မြေ / ကင်းလိပ်ချောယောင်ယောင်
 မြေယောင်ယောင်ရှိသော တွားသွားသတ္တဝါ။ “ဟိုတက်
 ချုံမှာတော့၊ လိုအောင်ပင် တမင်ကျန်ရစ်တဲ့ ဆင်ပစ်ခြေကလဲ
 တပြာ။” သုဓနု။ ၁၃၃။

ဆင်ပြာသည်း - န / ဆင်ပြာသွဲ / လယ်ယာများတွင်ပေါက်သော
 ပန်းရောင်အပွင့်ရှိသည့် မြေဝတ်ချပ်ပင်။ (ဆင်မြေသွဲ၊ ပရနုဝါ
 ဟုလည်း တွင်သည်။)

ဆင်ပြင် - ကြံ / ဆင်ပြင် / တန်ဆာဆင်သည်။
 ဆင်ပြောင် - န / ဆင်ပြောင် / အရွယ် ရောက် ပြီး သော
 ဆင်ထီး။

ဆင်ဖိနပ် - န / ဆင်ဖနတ် / မြေပဝါး ကွဲအက်ခြင်း။
 ဆင်ဖဲ - န / ဆင်ဖဲ / ဖဲကစားရာတွင် အကောက် ဉာဏ်နှင့်
 ပြုပြင် ထားသော ဖဲ။

ဆင်ဖမ်းဆွဲ - န / ဆင်ဖန်းစွဲ / စပါးမျိုးပင် နုတ်နည်းတမျိုး။
 ဆင်ဖြူ - န / ဆင်ဖြူ / အရေပြားဖြူသော ဆင်။ “ထိုဖြူမင်း
 ထီးကား...သိကြားပေးသော ဝရင်နံ လေးမြား၊ အရိန္ဒမာ လှံ၊
 သီလဝံသ ထား၊ ဆင်ဖြူရမီ။” ကိပု။ ၁၁။

ဆင်ဖြူရေချ - န / ဆင်ဖြူရေချ / လူကို တယောက်က လက်
 နှစ်ဘက်၊ တယောက်က မြေနုတ်ဘက်ကိုင်၍ ပက်လက်ချီမ
 ကစားနည်း တမျိုး။ “ဝက်ဥခိုး ကျေးသား၊ ပုဏ္ဏားတိုင်မေး
 မြူ၊ ဆင်ဖြူရေချ၊ ဤသို့ စ၍၊ အဝဝအတင်တင်၊ သည်ပြင်မှ
 တခြား၊ ကစားမျိုးအတန်တန်။” ဥက္ကံ။ ၁၈။

ဆင်မြန်း - ကြံ / ဆင်မျှန်း / ခ၊ ဝတ်ဆင်သည်။ “ဖန်ရည်စွန်း
 သော အဝတ်သင်္ကန်းကို ဆင်မြန်း ဝတ်ခိုက်၏။” မေဓဝတ်။
 ၁၃၁။ ၂၊ တင့်တယ်လှပအောင် ပြုပြင် မွမ်းမံသည်။
 “အာသာဝတီနတ်ပန်း၊ ဆင်မြန်း၍ ပေးစေ။” ဝိရီ၊ ပ။ ၁၀၁။

ဆင်ယင် - ကြံ / ဆင်ယင် / ခ၊ ဆင် - ကြံ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။
 “ကောင်းမွန်းပွား၊ ထိုပြည်သားတို့၊ များရစေချင်၊ ဖန်ဆင်ယင်
 သည်။ ။ ခင်မင် ချစ်သနား၏တည်း။” ပြာဇီ။ ၁၁၀။

၂၊ ဆင် - ကြံ၊ ၅၊ နှင့် အတူတူ။ “မင်းခမ်းစုံလင်၊ ထက်ဝန်း
 ကျင်က၊ ဆင်ယင်ခင်းကျင်း၊ ထိန်ထိန်ဝင်းတိ။” မဆာ။ ၆၀။

၃၊ ဆင် - ကြံ၊ ၆၊ နှင့် အတူတူ။ “အဆင်းလှသောလက္ခဏာ
 ကြောင့်တမူကား ဝတ်ကောင်းစလျက်၊ ဆင်ယင်စမြဲတည်း။”
 ပါရာ။ ၁၂၂။

ဆင်ယဉ် - န / ဆင်ယဉ် / ဆင်ကျောက်ကုန်း ထက်သို့ တက်
 ရန် ဆောက် ထားသော စင်။ ယင်းနှင့်တူသော စင်မြင့်။
 “လျှောင့်ညိုးလက်ယာ၊ ဆင်ယဉ် မှာနှိုက်၊... စီးတော်ဆင်ကို၊

စုံအင်တန်ဆာ၊ ရတနာပြုံးပြက်၊ ကိုယ်လုံးခက်၍။” သူဇာ*
 ၉၂။

ဆင်ရာတိမ်မှို - န / ဆင်ယာတိန်မှို / နတ်တော် လတွင် ရွာ
 သောမှို။ “ဖြူငြိဖြူမက်၊ စွတ်ချွတ်သို့၊ သွန်းမြက်နံ့မှာ၊
 ဆင်ရာတိမ်မှို၊ ဆော်ကြရိုးတည့်။” ဝိ၊ ၃၄။

ဆင်ရဲ - ကြံ / ဆင်ယန် / ဆင်ရိုင်းကို ဖမ်းသည်။ “ဆင်အစီး
 တဆယ်ကျော်ကို အမှူးအမတ်တို့ကို စီးစေ၍ ရဲမက်ခိုလ်ပါ
 နှင့် ဆင်ရဲမည်ဟူ၍ သွားတော်မူသည်။” ကုလား၊ ၅။ ၅၃။

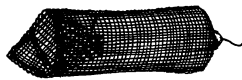
- န / ဆင်ယန် / ခပ်မြန်မြန်ပြေးသော မြင်းပြေးနည်း။
 ခပ်မြန်မြန် လှမ်းသွားပုံ။ “အင်တန်နှင့်၍ သွားစေသော မြင်း
 ရေးသည် ဆင်ရဲမည်၏။” စွယ်၊ ပ။ ၃၉၄။

ဆင်ရွေး - န / ဆင်ရွေး / ခ၊ ချင်ရွေး - န၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။
 “တစ်နက်သော ဆင်ရွေးမြဲသည် ရှိ၏။” သံဝတ်။ ၁၂၂။

၂၊ ချင်ရွေး - န၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ (ဆင်ရွေးကျား၊ ဆင်ရွေး
 နှံ၊ ဆင်ရွေးနောက်၊ ဆင်ရွေးဖြူဟု အမျိုးပြားသည်။) “ရွှေမြင်း
 မိုရ်ကို...မအောင်မိုက်သူ၊ လူသော်မဝင်၊ ကောင်းကင်ရန်တွေ၊
 ဆင်ရွေးစေ့နှင့်၊ ကောက်ကွေ့ လိမ်လစ်အံ့ပစ်သည့်နယ်။”
 ဝုဗ္ဗ၊ ပ။ ၂၈။

ဆင်လမ်း - န / ဆင်လန်း / မိန့်ရာသီ၊ မိဿရာသီ၊ ကန်ရာသီ၊
 တူရာသီတို့တွင် နေလတ်၊ သွားရာလမ်း။ “နေဗိမာန်လည်း၊
 ယုဂန်အနား၊ ဆင်လမ်းသွား၍။” ရခိုင်ဝင်၊ ၃။ ၁၆၀။

ဆင်လိပ် - န / ဆင်လိန် / ငါးတောင်ရသော မြူးတမျိုး။

ဆင်လိပ်

ဆင်လုံး - န / ဆင်လုန်း / လုပ်ကြံဖန်တီးပြောဆိုသော စကား။
 ယင်းသို့ ဖန်တီးပြုလုပ်သောကြောင့်။ “ဆင်လုံးအကွက်မိပြီး
 ဖြစ်သည့် ဉာဏ်နံ၊ ဉာဏ်နက်ပိုင်ရှင် မောင်ကျားတမ်း။” မောင်
 ကျားမင်း။ ၅၅။

ဆင်ဝင် - န / ဆင်ဝင် / ခ၊ (အဓိပ္ပါယ်သည်ဖြစ်စေ၊ မပါသည်ဖြစ်
 စေ) အိမ်မှ ရွှေ့ဘက်မှ ဆက်၍ ထုတ်ထားသော အဆောင်။
 “အမြင်တစ်နှင့် တဆက်တည်း ပြုလုပ်ထားသည့် အိမ်ဦးစန်း
 အဆောင်ကို ဆင်ဝင်ဟု ခေါ်သည်။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၃၊ ၈။

၇၂။ ၂၊ ရှေးခေတ်အရာရှိများအိမ်တွင် လေကားနှစ်စင်းစပ်
 ကြား၌ ဆက်သွယ် ထုတ်ထားသော ကြမ်းပြင်။ “အရာရှိများ
 အိမ်တွင် အိမ်ရှေ့ ကြမ်းပြင်မှာ လေကားနှစ်စင်း...စပ်ကြား
 တွင် ကြမ်းပြင် ကလေးတခု... ထိုကြမ်းပြင် ကလေးကို
 ဆင်ဝင်...ခေါ်လေ့ရှိသည်။” ချုပ်ပုံ၊ ပ။ ၅၆။

ဆင်ခိုင်း - န / ဆင်ခိုင်း / ဆင်များစခန်းချထားရာ အရပ်။ “သူ
 ဆင်ခိုင်းက တမိုင်လောက်ဝေးတော့ ခုတ် အပြေးရောက်လာ
 ပါလိမ့်မည်။” ရှု၊ ၁၃၊ ၁၅၈။ ၂၅၄။

ဆင်စော့ ရန်ရှောင်-န / ဆင်စော့ယန်ယောင် / (ဆင်စော့ သောအခါ လွတ်အောင် တိမ်းရှောင်သကဲ့သို့) အပြစ်ကင်းအောင် တိမ်းရှောင်၍ ပြောဆိုသော စကားပြောနည်းတမျိုး။ (စကားကြီး ဆယ်မျိုးတွင် ပါသည်။)

ဆင်သလေ - န / ဆင်သလယ် / မွေးချိန်မှစ၍ ငါးနှစ်သားအရွယ် အထိ ဆင်။

ဆင်သီး - ကြံ / ဆင်သီး / [ပေါ]ချင်ချိန်ဆုံးဖြတ်သည်။ “အရေး ဟုတ်တိုင်း၊ ပိုင်းပိုင်းပြတ်ပြတ်၊ ဆုံးဖြတ်အပြီး၊ ထားထက် လုံးသို့၊ ဆင်သီးတရား။” ယ* ၁၅၇။

ဆင်သွား - န / ဆင်သွား / ၁။ ဆင်သတ္တဝါ လမ်းလျှောက် သကဲ့သို့ ညင်သာစွာလျှောက်ခြင်း။ “သွားခြင်းအမူအရာ...

ဆင်သွား၊ ဝမ်းဘဲသွားစသည် အမျိုးမျိုး ရှိသည်။” နိတိ။ ၁၄၉။ ၂။ စစ်တုရင်ခုံတွင် ဆင်ရုပ်ရွှေ ရသည့် အကွက်။ ဤ အကွက်တိုင်း အင်းဆန်သွင်းနည်း။ “အင်းကွက်ပုံ အသေ အနေတွင်၊ ဆင်သွား၊ မြင်းသွား၊ ဗိုလ်သွား၊ ရထားတိုက် အလိုက်သင့်အနေ အစုံတွင်။” ကျည်း။ ၄၄။

ဆင်အော်ကောင် - န / ဆင်အော်ဂေါင် / ပုဂ္ဂိုလ်ဆိတ်အနက်ကြီး တမျိုး။

ဆင်စံ - န / ဆင်စန် / အလုံး ကြီးထွားသော ငှက်ပျော တမျိုး။

ဆင်အောက် - န / ဆင်အောက် / ဆင်ယဉ်မပြင် များခေါ်၍ ရသော ဆင်ရိုင်း။ “တနေ့သ၌ ဆင်အောက်တို့ တွင်... ဆင် ကောင်းပါသည်ကို ကသာစီ၍ ကြည့်တော် မူလေသော်။” ကုလား၊ ပ။ ၂၉၀။

ဆင်အောက်မ - န / ဆင်အောက်မာ / တောဆင်ရိုင်းကို များ ခေါ်ပေးရသော ဆင်ယဉ်မ။ အောက်မ။ “တိန်ညင်ဖြစ် သော ဆင်အောက်မကဲ့သို့ ဖြစ်အံ့သည်။” ကိပုံ။ ၁၉၁။

ဆင့်

ဆင့် - ကြံ / ဆင့် / ၁။ တခုပေါ်တခု တင်သည်။ “ဗူးလေးရာ ဖန်ဆင့်။” ပုံ။ ၂။ (တခုပြီးတခု) ထပ်ပိုးသည်၊ ထပ်လိုက် သည်။ “နှစ်ပုလင်း သုံးပုလင်း ဆင့်၍ တိုက်။” သက်စောင်။ ၇၇။ ပ။ တခုမှတခုသို့ ကူးစက် ပျံ့နှံ့သည်။ “လူပျိုချင်း ဆင့်၊ သတင်းလွင့်၍ လွင့်သလို။” ရာမ၊ ပ။ ၂၂။

- န / ဆင့် / ၁။ တခုပေါ်တွင် တခု တည်ရှိသောအရာ။ အဆင့်။ အထပ်။ “ရွှေလှေချောင်းလုံး၊ အောင် ၇ ဆင့်နှင့်။” ကုလား၊ ခု။ ၂၀။ ၂။ အရည်အချင်း အနိမ့်အမြင့်။ အဆင့်။ အတန်း။ “အမျိုးသားကျောင်း၌ ၇ ဆင့်အောင်လေသည်။” ကိုယ်တွေ့။ ၂၀။ ပ။ ပျဉ်းစင်းရန်အတွက် ရက်မပေါ်တွင် ကန့်လန့်တင်ထားသော သစ်သားချောင်း။

ဆင့် - ကြံ / ဆင့် / အမှန်ကိုလည်းကောင်း၊ အဆန်အစေ့ကို လည်းကောင်း စကောစသည်တွင် ထည့်၍ အနုအကြမ်း ကွဲထွက်လာအောင် ခပ်စောင်းစောင်း လှုပ်ခါးပေးသည်။

ဆင့် - ကြံ / ဆင့် / ၁။ အမိန့်အာဏာဖြင့် ခိုင်းသည်။ “တိတ် စေတိတစ၊ သံမြေလွှတ်ဘွဲ့၊ စမြောင်ဆင့်မှ။” ကုသ* ၁၇၊ ၂။ အမိန့်အာဏာဖြင့် ခေါ်ယူသည်။ “လှည်းကို ဆင့်နေရမူ နောက်တနင်္ဂနွေ ရမည်မဟုတ်။” မြေ။ ၁၄၄။

ဆင့်ကဲ - ကြံ / ဆင့်ကဲ / တဆင့်တက်သည်။ တထပ်တိုးသည်။ ပိုလွန်ထပ်ပိုးသည်။ “မြီတိုင်ကသာ မြီးစားမှာ ဆင့်ကဲတောင်း ၍ ယူစေ။” နှ။ ၉၆။

ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ - ကြံဝိ / ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ / အဆင့်ဆင့်အားဖြင့်။ “လူ ရည်ချွန်ဟူ၍...တိုင်းခရိုင် မြို့ ကျေးရွာ စသည်တို့ မှာလည်း ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ သူ နေရာနှင့်သူ ထူးချွန်ကြပြီး။” လက်ပြန် ရေး။ ၃၉။

ဆင့်ခေါ် - ကြံ / ဆင့်ခေါ် / လာရောက်ရန် အမိန့်အာဏာဖြင့် ခေါ်ယူသည်။ “မောင်းတီးဆင့်ခေါ် ကြွေးကြော်စည်းဝေးပြီး လျင်။” ဝိယပ်၊ ခု။ ၈၄။

ဆင့်ချက် - န / ဆင့်ချက် / ဆင့်ဆို ခိုင်းစေချက်။ “မှတ်ချက် ဆင့်ချက်၊ ပေးစာ မှာစာ၊ နေ့စွဲ ရက်စွဲ၊ အမှတ်အသားနှင့် တကွ...ရေးသားစေရမည်။” လွတ်။ ၅၃။

ဆင့်စာ - န / ဆင့်စာ / အမိန့်အာဏာဖြင့် ခိုင်းစေသောစာ၊ ခေါ်ယူသော စာ။ “အမိန့်ဆင့်စာ ပေးအပ် ဆင့်ဆိုတော်မူ လျှင်။” လန်ခန်၊ ခု။ ၃၄၈။

ဆင့်ဆဲ - န / ဆင့်ဆဲ / ခြောက်ပွင့်ပါသော သုံးပုံဆဲ။ “သုံးပုံဆဲ ကစားတဲ့အခါ ဗမာပဲ ကုတ်၊ ဆင့်ဆဲ၊ မဲအို၊ ဝေါ၊ ယင်း၊ တံ၊ ထင်လို ၇ ခုံ။” သုံးရွှေ။ ၁၄၃။

ဆင့်ဆို - ကြံ / ဆင့်ဆို / အမိန့်အာဏာဖြင့် ပြောဆို ရေးသား ခိုင်းစေသည်။ “ကျခံတောင်စား စော်ဘွားတို့ကို ဆင့်ဆို သိမ်းဆည်း။” လွတ်။ ၁၇၄။

ဆင့်ပွား - ကြံ / ဆင့်ပွား / တိုးဆင့်ပွားများသည်။ “ဗြဟ္မဒေဝ၊ ယင်းကဆင့်ပွား၊ တကျိတ်ငါးလျှင်။” ကဗျတ္ထ။ ၁၀၁။

ဆင်း

ဆင်း - ကြံ / ဆင်း / ၁။ မြင့်ရာမှ နိမ့်ရာသို့လည်းကောင်း၊ အညာမှ အကြေသို့လည်းကောင်း ရွှေ့သည်၊ ရွှေ့သည်။ “ရထားပေါ်က ညီတော်နှင့်အတူ ဆင်းလာ၍။” ဝိရိ၊ ပ။ ၇၆။ ၂။ တနေရာမှ တနေရာသို့ ခွဲခွာထွက်သွားသည်။ သွား ရောက်သည်။ “ကျွန်တော် ဘူတာရုံကို ဆင်းနှင့်မယ် ကူညီ ကြီး။” ရှု၊ ၁၆၊ ၁၉၁။ ၂၂၃။ ပ။ တဆင့်မှ တဆင့်သို့ အဆက်မပြတ်ရွှေ့သည်၊ ရွှေ့သည်။ ရ၊ (မြေကို) ဆန်တန်း သည်။ “ဒေါ်မိသည့် မြေကိုဆင်းကာ သန်းကုတ်နေသည်။”

ဆင်းတု - န / ဆင်းတု / မြတ်စွာဘုရား၏ အသွင်တော်ကို တွ၍ သွန်းလုပ် ထုဆွဲထားသော အရုပ်။ ရုပ်တု။ ရုပ်ပွား။ “ဘုရားသခင်ကိုရည်၍ အတုအစားပြုအပ်သော ဆင်းတု တော်သည် ဥဉ္စိသကစေတီမည်၏။” သမန်၊ ပ။ ၄၂၇။

ဆင်းတောင့်ဆင်းရဲ - ကြံဝိ / ဆင့်ခေါင်ဆင်းယဲ / ၁။ ပစ္စည်း ဥစ္စာ အလွန်နည်းပါးစွာ။ “ဆင်းတောင့်ဆင်းရဲ မဝရစာ

စားကြရ သောက်ကြရ။” သက်ပြင်း။ ၈၃။ ၂။ ကိုယ်စိတ် အလွန်ပင်ပန်းစွာ။

ဆင်းရဲ - ကြုံ / ဆင်းယဲ / ၁။ ပစ္စည်းဥစ္စာ နည်းပါးသည်။ မွဲသည်။ “မင်းလုပ်သူတို့ သည်လည်း မရှိဆင်းရဲအလွန်ရှိသော သူတို့ အား ပေးကမ်းချီးမြှင့်ကုန်ရာ၏။” တိုးပွား။ ၅၈။ ၂။ ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းသည်။ မြဲငြင်သည်။ ဒုက္ခရောက်သည်။ “ဇာတိသန္ဓေ၊ ဘုတ်ကိုတွေ့သော၊ အနေဆင်းရဲ၊ မိဝမ်းထဲ၌။” သံဝေ* ၁။

-န / ဆင်းယဲ / ၁။ ပစ္စည်းဥစ္စာ နည်းပါးခြင်း။ မွဲခြင်း။ ၂။ ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းခြင်း။ မြဲငြင်ခြင်း။ ဒုက္ခ။ “သတ္တဝါကို၊ သံသရာဆင်းရဲ၊ ခရီးခဲမှ၊ ဘေးလွဲကယ်ချင်း၊ ဆုကြီးမင်၍။” ပြာဇ္ဇိ* ၁၀၄။

ဆင်းရဲတွင်း - န / ဆင်းယဲတွင်း / ပင်ပန်း၊ မွဲတောသောအဖြစ်။ “အမျိုးသားများအား ဆင်းရဲတွင်းနစ်မွန်းနေရာမှ။” လူချွန်၊ ပ။ ၁။

ဆင်းရဲသား - န / ဆင်းယဲသား / ၁။ မကြွယ်ဝသူ။ မချမ်းသာသူ။ ၂။ မင်းမျိုး၊ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၊ သူကြွယ်မျိုး မဟုတ်သူ။ “လေးဦးမျိုးနွယ်၊ ကုန်ကယ်ရှင်များ၊ ဆင်းရဲသား နှင့်။” ဗျူဟာ* ၁၂၂။

ဆင်းသက် - ကြုံ / ဆင်းသက် / ၁။ မြင့်ရာမှ နိမ့်ရာသို့ လည်းကောင်း၊ အဆင့်မြင့်ရာသို့ လည်းကောင်း ရွှေ့သည်။ ရွှေ့သည်။ ၂။ တဆင့်မှတဆင့်သို့ ရွှေ့သည်။ ရွှေ့သည်။ “သားစည်မြေးဆက်၊ ဆင်းသက်ပိုင်ဆိုင်စေ။” လွှတ်။ ၂၀။

ဆောင်

ဆောင် - ကြုံ / ဆောင် / ၁။ ခေါ်ယူထားသည်။ ခေါ်ယူလာသည်။ အတူတကွ လိုက်ပါစေသည်။ “ငါ့ကို အမောင်တို့၊ မင်း၏အထံသို့ ဆောင်ကြ။” မင်း။ ၃၁။ ၂။ သယ်ယူသည်။ “သမ္မုလ္လာမိတုရား...အိုးဖြင့် ရေကို ဆောင်ပြန်ခြင်း...ဖြင့် လုပ်ကျွေး၏။” ကိပ်။ ၅၉။ ၃။ ကိုယ်နှင့်မကွာ ထားရှိသည်။ “စီးပါဘိနပ်၊ ပေးတုံအပ်က၊ လက်ညှပ်ကိုင်ကာ၊ ဆောင်၍သွားပြန်။” မဟာနာ* ၇၂။ ၄။ ဖြစ်ထွန်းသည်။ တည်ရှိသည်။ “အကိုင်းအခက်၊ ဖြာထွက်သည်မှ...အပွင့်အသီးကို ဆောင်သည်တိုင်အောင် အစဉ်တစိုက် ကြီးပွားမှု။” လင်းပြ။ ၁၃၀။ ၅။ (အသွင်အယောင်စသည်ကို) ရယူသည်။ “ရန်သူလာသည်ရှိသော် မြို့ စောင့်ဘိလူးသည် မြည်ယောင် ဆောင်၍ မြည်းသဖြည့်လျှင် အလုံးစုံသောမြို့ သည် ပျံ့၍။” တိကကုတ်။ ၉၇။ ၆။ စွမ်းအားရှိသည်။ စွမ်းအားကို ပိုင်ဆိုင်သည်။ “မျက်စိတထောင် အမြင်ဆောင်သော သိကြားမင်း။” တိကကုတ်။ ၁၃၄။ ၇။ နှုတ်တက်ကျက်မှတ် ရယူထားသည်။ “ဆောင်လွယ်သောပါဠိဖြစ်၍ သွင်းလိုက်သည်။” ဝေါ။ ၆၃။ ၈။ ပေးသည်။ ဖြစ်စေသည်။ “ချမ်းသာခြင်းကိုဆောင်တတ်သော...ဓမ္မသတ်ကိုရေးကူး၍...မင်းကြီးအား ပေး၏။” နု။ ၂၂။ ၉။ ထုတ်ယူတတ်သည်။ “ထက်ရှည်အောင်၊ တန္တူ

ဆောင်သော်။” ကိုး* ၃။ ၁၀။ ပြုလုပ်သည်။ “ပြည်သူတို့၏အကျိုးတို့ကိုသာ ဆောင်အပ်သတည်း။” နု။ ၁၂၆။ ၁၁။ ပတ်ဝန်းကျင်သို့ ပျံ့နှံ့သည်။ ဖြာထွက်သည်။ “မျက်လုံးကြယ်လည်း၊ မြစ်လယ်ပြောင်ပြောင်အလှ၊ ဆောင်သည်။” လင်းရောင်ဆယ်ရပ်မျက်နှာတည်း။” ပြည်စုနု* ၁၇။ ၁၂။ အထက်သို့ တက်သည်။ “ဆောင်တက်ချက်အား ကြီး၍ အမှု အခိုးအကင်း မငြိမ်နိုင်သောကြောင့် မှတ်။” သက်စောင့်။ ၂၉၅။

ဆောင် - န / ဆောင် / နန်းတော်၊ ကျောင်း၊ အိမ် စသည်တို့တွင် တွဲလျက်ဖြစ်စေ၊ သီးခြားဖြစ်စေ ပါဝင်သောအမိုး၊ သီးခြားရှိသည့် အဆောက်အအုံ၊ အဆောင်။ “ပေါင်းတော်ဆောင်၊ လေသောဆောင်၊ ပရိတ်တော်နာဆောင်။” နေ၊ ၁။ ၃၉၁။

-စည်း / ဆောင် / အထက်ပါ အဆောက်အအုံကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးရသောစကားလုံး။ “အလှူတင်းကုပ်ခြောက်ဆောင်။” ကိကုတ်။ ၁၃၂။

ဆောင်ကပ် - န / ဆောင်ကပ် / အဆောင်မနှင့် တွဲစပ်လျက် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောင်ငယ်။ “တောင်ဘက်မြောက်ဘက် ဆောင်ကပ်အတက် ဖက်လိပ် အုပ်လှေကား ၂ စင်းစီ တပ်လျက်ရှိသည်။” မယ်နု။ ၁၇၁။

ဆောင်ကြဉ်း - ကြုံ / ဆောင်ကျင်း/ဆောင်ကျင်း / ၁။ ဆောင် - ကြုံ၊ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “ဗိုလ်ပါဆောင်ကြဉ်း၊ ကပ်ချဉ်းတောမှ၊ ငြိမ်းလိုငှာလျှင်၊ ကံမြစ်နား၊ တန်းလျက်သွားသည်။” ကိုး* ၁၀၈။ ၂။ ဆောင် - ကြုံ၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “ဇာတ်တော်မျိုးကို၊ တန်ခိုးရောင်ပ၊ မိုးမာစာဝယ်၊ သုမနသာမဏေ၊ ဆောင်ကြဉ်းချေ၍။” တန်ခိုး* ၄၁။ ၃။ ဆောင် - ကြုံ၊ ၁၀။ နှင့် အတူတူ။ “အမိအဘ အရှင်သခင်တို့၏ အမှုကိုစုကို ထမ်းရွက်ဆောင်ကြဉ်းသော သားသမီးကျေးကျွန်တို့သည်။” သမန်၊ ပ။ ၂၃၈။

ဆောင်ငွေ - န / ဆောင်ငွေ / အစိုးရကို စောင့်ရှောက်ရာတွင် သုံးစွဲရန် ကြိုတင်ထုတ်ပေးထားသော ငွေ။

ဆောင်ညွှန်း - ကြုံ / ဆောင်ညွှန်း / ဆောင် - ကြုံ၊ ၉။ နှင့် အတူတူ။ “အထက်ဆိုရာ၌ ဆောင်ညွှန်းခွဲသော ရာဇမင်္ဂစူဠာကျောက်စာ။” သုဓမ္မ၊ တ။ ၁၃၉။

ဆောင်တော်ကူး - ကြုံ / ဆောင်တော်ကူး / ၁။ ရှင်ဘုရင်သည် မိဖုရား အဆောင်သို့ သွားသည်။ ၂။ [ဥပစာ] တိတ်တဆိတ် အခန်းသို့ သွား၍ တွေ့ဆုံသည်။ “လူကြီးမိဘများ မသိအောင် သန့်ခေါင်းသိ ဆောင်တော်ကူးကြသည်အထိ ကျူးလွန်မိသည်ဆိုရန်။” တင်းစာ။

-န / ဆောင်တော်ကူး / ၁။ ဆောင်းဥတုတွင် အပွင့်ဖြူအဆင်အရာပွင့်သော နွယ်ပင်။ ၂။ ညဓမ္မပန်း/မိဖုရားပန်း စသည်ဖြင့် တွင်သောပန်းမျှပင်။ ၃။ အထည်အဆင်တမျိုး။ “ပဋိပက္ခအင်္ဂါ လက်ရှည်နှင့် ဆောင်တော်ကူးဆင်အဖြူထမိကို ဝတ်ဆင်မြန်းသောအခါ။” စိုးသစ်။ ၄၃၃။

ဆောင်စား - န / ဆောင်စား / ဘေးရန် ခုခံကာကွယ်ရန် ကိုယ်

နှင့်မကွာ ဆောင်ရသော ဓားရှည်။ (အချို့လည်း အိမ်နှင့် ဆောင်သည်။ အချို့လည်း အလွတ်ဆောင်သည်။) “ရပ်ရွာ လူအများသုံးသော ဆောင်ဓားများ၌လည်း အမည်အမျိုး မျိုး ရှိလေသည်။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၁၊ ၅။ ၃၃။

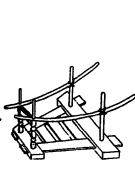
ဆောင်နန်း - ကြံ / ဆောင်နင်း / ၁၊ ပေးအပ်သည်။ “တေ၊ သုခမိန့်အား။ ဒေါမိ၊ ဆောင်နင်းပေးအပ် ဆက်ကပ်ပသ ပါသတည်း။” သဒ္ဒနီတိ၊ ၃၊ ၉။ ၂။ (လင်မယား) ပေး ဓားသည်။ “သားတော်ဝိယောကရီနှင့် သမီးတော်တို့ကို ဆောင်နင်းမည်။” ဝိရီ၊ တ၊ ၁၄၃။

ဆောင်ပါး - ကြံ / ဆောင်ပါး / ၁၊ ပစ္စည်းတစ်ခုတစ်ရာကို လူလွတ် ချွဲဖြစ်စေ၊ လူကြံတွင်အပ်ချွဲဖြစ်စေ ရပ်ဝေးသို့ ပေးပို့သည်။ “ပြေပြစ်စကား ဆောင်ပါးမဟုတ်။ တမန်လွတ်တွေ၊ နေဘိ ဦးဟူ။” ဥပ္ပဇာတ်၊ ၅၅။ ၂။ ကိုယ်နှင့်မကွာ ထားရှိသယ်ယူ သည်။ “ပြင်သစ်အရာရှိတို့က ပေးလိုက်သည့် ဆောင်ပါးမြဲ သက်သေခံလက်မှတ်။” သုသော၊ ဆ၊ ၃၇၈။

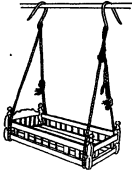
- န / ဆောင်ဗား / ၁၊ လူလွတ်ချွဲဖြစ်စေ၊ လူကြံတွင် အပ်ချွဲဖြစ်စေ ရပ်ဝေးသို့ ပေးပို့သောပစ္စည်း။ “လက်ဆောင် လက်နား။ သူ့ ဆောင်ပါးကို၊ ပိုင်ကားလှလက်၊ ဆော့ကြပ် ဖျက်သည်။” ကိုး* ၁၅။ ၂။ ယင်းသို့ ပေးပို့ သောအကြောင်း ကြားစား။ “မင်းတိပြည်ထောင်၊ များလက်ဆောင်နှင့်၊ စာ စောင်ဆောင်ပါး၊ စကားနီးနယ်၊ ရက်ကန်းရှယ်သို့၊ သွတ် လှယ်စေ၊ မပြတ်လာသည်။” ပြာဋီ* ၅၁။ ဆောင်းပါး - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

ဆောင်ပုန် - န / ဆောင်ပုတ် / ၁၊ နှုတ်တက် ကျက်မှတ်ထား ထိုက်သော စကား။ “ပညတ်ပေါ်သည်ရှိသော် ပရမတ်ငုပ် ၏။ ပရမတ်ပေါ်သည်ရှိသော် ပညတ်ကွယ်ပျောက်၏။ ဤ စကားနှစ်ခွန်းကို ဆောင်ပုန်ပြု၍ထား။” လယ်မြေ၊ ပ၊ ၄၂၇။ ၂။ အသင်းအဖွဲ့၊ အစည်းအရုံးတို့၏ အခြေခံဝါဒကို ဖော်ပြသောစကား။ “ဗမာပြည်သည် တို့ပြည်၊ ဗမာစကား သည် တို့စကား။ ဗမာစာသည် တို့စာဟူသော ဆောင်ပုန် များဖြင့် သခင်အစည်းအရုံးများကို လူငယ်တစုက တည် ထောင်ကြ၏။” ကမ္ဘာ့ရေးရာ၊ ၃၊ ၁၄၀။

ဆောင်ပန်း - န / ဆောင်ပန်း / ၁၊ လှည်းဦးရှိ ထိုင်ရန်နေရာ။ လှည်းဦးကပ်။ “ရတိုင်း၊ လက်တင်၊ လှည်းထုပ်၊ ဆောင်ပန်း၊ ထားချေပုံ၊ ထမ်းပိုး၊ လှည်းဦးနှိပ်၊ လှည်းဦးပွတ်။” ခွေး၊ ၃။

ဆောင်ပန်း - န၊ ၁

- န၊ ၂

၄၉။ ၂။ သစ်သားပုခက်။ “ခြောက်တောင်မှန်စီ ကျောက်စီ ဆောင်ပန်းကို ယောင်ခေါ်၏။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၂၊ ၁။ ၈၃။ ၃၊ ထိုင်စရာအဆောက်အဦတမျိုး။ “စကြာတွင်းဝယ်၊ အဆင်းပဲ နောက်၊ မြဲကျောက်ဆောင်ပန်း၊ အင်းပျဉ်ဝန်းနှင့်။” ဆု* ၆၆။ ၄၊ အိမ်၏အစိတ်အပိုင်းတခု။ “အမြင့်ထပ်သို့ တက် သည့်လှေကားနှင့် တပြေးတည်း ပြုလုပ်ထားသော နေရာကို ဆောင်ပန်းဟူ၍ခေါ်သည်။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၃၊ ၈။ ၇၇။

ဆောင်ပုံ - န / ဆောင်ပုန် / ပြာသာဒ်ဆောင်၊ လည်ပေါ် ဆောင် စသည်တို့၏ ခေါင်းမီးအဖြူထည်။ “ရွှေနန်းတော် ကြီးဆောင်ပုံတော်များကို စ၍လုပ်ကိုင်ရ၏။” သုသော၊ ဆ၊ ၂၆။

ဆောင်ပုံ - န / ဆောင်ပုန် / မှိုန်းသွားများ တပ်ထားသည့် ငါး ထိုးရသော လက်နက်။ “ငါးထိုးသည့် ဆောင်ပုံ ငါးဆောင်း သော ဆောင်။” ရွှ၊ ၅၊ ၅။ ၃၄။

ဆောင်ပုံကိုင် - ကြံ / ဆောင်ပုန်ကိုင် / အဆောက်အအုံတခု ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် အကြမ်း ပုံဖော်သည်။

ဆောင်မကြီး - န / ဆောင်မာဂျီး / ရှေးခေတ်ဘုန်းကြီးကျောင်း များတွင် ရှိတတ်သော အဆောင်ကြီးတဆောင်။ (ပြာသာဒ် ဆောင်၊ စနုဆောင်၊ ဆောင်မကြီး၊ ဘောဂဆောင်ဟူ၍ လေး ဆောင်ရှိသည်။) “သုံးထပ်လေးထပ် လည်ပေါ်စမြင်းခံဘုံ ၄ ဆင့် ၅ ဆင့်ရှိ ဆောင်မကြီး။” ဘုန်း၊ ၂၆၀။

ဆောင်ယူ - ကြံ / ဆောင်ယူ / ၁၊ သယ်သည်။ “လန်ဒန်မြို့က ဆောင်ယူဆက်သည့် တွေးခံတော်။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၂။ ၂၊ ခေါ်လာသည်။ ပင်ခေါ်သည်။ “ရဟန်းသံဃာတို့ကို ဆောင်ယူ၍...ပုဂံပြည်ကြီး၌ သာသနာတော်မြတ်ကို တည် စေသည်။” စွယ်၊ ပ၊ ၅၁။ ၃၊ စည်းကြပ်ကောက်ခံသည်။ “အခွန်အတပ်ကို ပြည်းပြည်းဆောင်ယူ ခြင်း၌ နေကဲ့သို့ ကျင့်တော်မူရာသည်။” ကုလား၊ ပ၊ ၄၄။

ဆောင်ရွက် - ကြံ / ဆောင်ယွက် / ၁၊ ခေါ်ယူသည်။ “မိဘုန်း ကြွယ်လည်း မင်းနွယ်လည်းကောင်း၊ ရုံးပေါင်းဆောင်ရွက်၊ ထွက်ခဲ့ပြီသော်။” ကိုး* ၂၇၇။ ၂။ သယ်ယူသည်။ သယ် ပိုးသည်။ “မဟလ္လတဘုန်းဆာကို ထိုကျန်မတယောက်သာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။” နရ၊ ၂၃၃။ ၃၊ လက်ကိုင် ထားရှိ သည်။ “သူမြတ်ဘာသာ၊ ကိရိယာစုံစေ၊ ဆောင်ရွက်ရွှေ၊ လျှင်၊ ရသေ့မည်ထင်၊ မောင်လုလင်ကို။” သစ္စာ* ၆။ ၄၊ နှုတ်တက်ကျက်မှတ် ရယူထားသည်။ “အာဂ္ဂန္တုတ်တက် ဆောင်ရွက်သည်။” တောင်တွင်းမြေ၊ ၄၇။ ၅၊ ပေးသည်။ ဖြစ်စေသည်။ “ပြည်သူများကို၊ စီးပွားဆောင်ရွက်၊ သားမင်း ထွက်သို့၊ စုံမက်ကြင်နာ။” ဟင်္သာ* ၅၇။ ၆၊ ပြုလုပ်သည်။ ဆောင်ကြဉ်းသည်။ “ရေပူရေချမ်း၊ အကြမ်းအနု အမှုဆောင် ရှက်၊ ချမ်းစက်လှမ်း၊ သစ်သီးချွေပို့။” သစ္စာ* ၁၄၀။

- န / ဆောင်ယွက် / မင်းပေးအဆောင်အယောင်။ “ပြတင်းရွှေပိုင်၊ အိမ်သုံးဆင်က၊ အရှင်မြောက်စား၊ သနား တော်တိုင်း၊ ပြည့်လှိုင်းဆောင်ရွက်၊ ရွှေလွှတ်တက်၍။” ကုသ* ၁၆။

ဆောင်

ဆောင် - ကြံ / ဆောင် / ၁။ အချိန်ဖြင့် တိုက်ထိသည်။ “ဥနာမင်း...လေမြို့မှာ ဆင်ကြော့ ဘမ်းရာတွင် ဆင်ထက်က လျောကျ၍ သစ်ငှက်နှင့် ဆောင်မိသောကြောင့် နတ်ရွာစံသည်။” ထိပ။ ၂၀။ ၂။ အချိန်ဖြင့် တိုက်ထိစေသည်။ “လည်စိကိုင်ညှစ်၊ ငပ်ပစ်ချီဆောင်၊ အောင်တောင် ညည်းတည်း၊ ပုတ်ခတ်သည်လည်း၊ အိမ်းအည်းမရွတ်။” ဘုပေါင်း* ၂၂။ ၃။ အချိန်ဖြင့် တွန်းတိုက်ပြုလုပ်သည်။ “တံခါးကို အတင်းဆောင်ပိတ်လိုက်လေ၏။” ပေါ်ဇော်၊ ဒု။ ၁၁၅။ ၄။ တင်းကျပ်သိပ်သည်းအောင် ထုစိုက်သည်။ “အုတ်ပြားကို သံလက်ဝါး၏အနှောင့်ဖြင့် ဆောင်၍ နေရာချ။” လက်ပန်း။ ၉၀။ ၅။ လမ်းမညီညွတ်၍ ယာဉ်ရထားတို့ ခုန်သည်။ ၆။ အချိန်နှင့် ပြေးသွားသည်။ အလျင်အမြန်သွားသည်။ “ယိုးဒယားတပုလဲ၊ နေပြည်တော်သို့၊ စုပုံပုံဝင်ဆောင်ပြီးမှ။” ပညာ၊ ၁။ ၇။ ၇။ မကျေနပ်ခြင်း၊ ပြန်လွန်ခုန်လှခြင်း၊ စိတ်ကောက်ခြင်း၊ စိတ်တိုခြင်း စသည်တို့ကို ပြုသည်။

ဆောင်ကြီးအောင်ကြီး - ၁။ ဆောင်ကြီး / မကျေနပ်ခြင်း၊ ပြန်လွန်ခုန်လှခြင်း၊ စိတ်ကောက်ခြင်း၊ စိတ်တိုခြင်း စသည်တို့ကို ပြုရန် အေးသန့် လုပ်ဆောင်သည့် အမှုအရာ။ “နင်တို့ နေနှင့်ကြည့်၊ သိစေမည်ဟု ကြိုးပါးပြီးလျှင် ဆောင်ကြီးအောင်ကြီးနှင့် ဆင်းသွားလေ၏။” ဒိန်း။ ၄၈။

ဆောင်ကြောင့်ထိုင် - ကြံ / ဆောင်ရောင်ထိုင် / ဆောင်ဇောင်ထိုင် / မြေပေါ်နှစ်ဘက်ကိုသာ မြေတွင်ထား၍ သလုံးသားနှင့် ပေါင်ကြောသားကို ထိထားကာထိုင်သည်။ “ဆောင်ကြောင့်ထိုင်၍ အကျွန်ုပ်အပြစ်ကို သည်းခံတော်မူပါဟု ကန်တော့သည်။” ထိကုတ်။ ၂၇၇။

ဆောင်ကြွားကြွား - ၁။ ဆောင်ကြွားလျှား / မောက်မာသော အမှုအရာ။ “သယ်လိုကောင်လေးပါလိမ့်၊ ဆောင်ကြွားကြွားနဲ့။” ကန်း။ ၂၁။

ဆောင်အောင် - ကြံ / ဆောင်အောင် / ဆောင် - ကြံ၊ ၇။ နှင့် အတူတူ။ “လာဟုမြတ်စို့ ခေါ်၍ နောင်တော်ရှေ့က ဆောင်အောင်ကာ ဆင်းလာစေ။” ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၄၉၀။

ဆောင်း

ဆောင်း - ကြံ / ဆောင်း / ၁။ ထီး စသည် ကို ဦးခေါင်းထက်တွင် မိုးသည်။ “ဘုရားလောင်းသည်... ဗောဓိ အောက်ကို ဆောင်းလျက် နေတော်မူ၏။” စွယ်၊ ပ။ ၇၄။ ၂။ ခမောက် ဦးထုပ်စသည်ကို ဦးခေါင်းတွင် စွပ်သည်။ တသည်။ “ဆောင်းသားမှောက်တို့၊ မိန့်တံမိန့်မြို့၊ ပါကုလည်ကွေး။” တန်ခိုး* ၁၂။ ၃။ ပိုသည်။ အပိုပေးသည်။ “လိတရစေ တန်ခိုးတောက်လဲ အပိုဆောင်း နေပါသဖြင့်။” ဝိစိ။ ၆၀။ ၄။ ရေထဲခိုင်းကို ဆောင်းဖြင့် အုပ်ဖမ်းသည်။

“ငါးကိုဆောင်းသောယောက်ျားသည်...။” မြွေဟောက်ကို ဆောင်းမိလေ၏။ ဂ်ဓေ။ ၄၇၀။

- ၁။ ဆောင်း / ငါးဖမ်းရန်၊ ကြက်လောင်ရန် ဝါးခြင်းကို ကတော့ပုံ အကွက်ကျကျ ရက်ထားသော ကိရိယာ။ (အထက်တွင် လက်ခွက်ရန် အပေါက်ငယ်ရှိသည်။)

ဆောင်း

ဆောင်း - ၁။ ဆောင်း / မိုးဥတုနှင့် နွေဥတုအကြား ချမ်းအေးသော လေးလရာသီ။

ဆောင်းကျွတ် - ကြံ / ဆောင်းကျွတ် / ဆောင်းဥတု လွန်မြောက်သည်။ ဆောင်းကုန်သည်။ “ဆောင်းကျွတ်လပြီ၊ နွေရာသီလည်း မပိတ်သေး၊ ဝိုးဝါးထွေး၍။” စိန်ကျော်၊ ၂။ ၂၁။

ဆောင်းခိုင်း - ကြံ / ဆောင်းခိုင်း / (သလိပ်၏ နှိပ်စက်ခြင်း စသည်ကို) တဆောင်းတွင်းလုံး ခံစားရသည်။ “ယွယ် သလိပ်ပိုင်း၊ ဆောင်းခိုင်းဥတု၊ ဖျားမွန့်သရိုက်၊ သလိပ်ချိန်တွင်... ချဲ့စေးအပုပ်၊ ထွေးရွပ်ရှက်နှောင့်၊ နာမောင့်ယောင်၏။” ဓာတ်ကျမ်း။ ၂၆၁။

ဆောင်းငွေ - ၁။ ဆောင်းငွေ / အပိုပေးရသော ငွေ။

ဆောင်းတွင်း - ၁။ ဆောင်းတွင်း / ဆောင်းဥတု အချိန်အခါ။

ဆောင်းထပ် - ၁။ ဆောင်းထပ် / ၁။ ကလေးအားဆောင်းထပ် - ၁။ နှင့် အတူတူ။ “အသည်းဆောင်းထပ်၊ အဘိုရပ်က၊ ကျောက်ကပ်နှင့်လုံး။” ရာမ၊ ပ။ ၁၇၄။ ၂။ [ဥပစာ] တောင်မျှားချပ်မျှား အထပ်ထပ် ခိုသောနေရာ။ “ကိုးမော်ကိုးတောင်၊ ရီရိဝယ်မှောင်သည်၊ တံခေါင်ဆောင်းထပ်၊ အချပ်ချပ်မှာ။” ရှေးကဗျာ။ ၁၇၆။

ဆောင်းနှောင်း - ၁။ ဆောင်းနှောင်း / ဆောင်းဥတု ကုန်ခါနီးအချိန်။ “နေ့ပေါက်ဆောင်းနှောင်း၊ တပေါင်းတန်ခူး၊ တိတ်ထူးပြလျက်။” တူနွာနေ။ ၁၁၆။

ဆောင်းပါး - ၁။ ဆောင်းပါး / ၁။ သတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်းစသည်တို့တွင် ထည့်သွင်းသည့် ဗဟုသုတဆိုင်ရာ စာတန်း။ “တနေ့လုံးပင် အဂ္ဂမ္ဘိလူငယ်အတွက် ဆောင်းပါးရှည်ကြီး တစောင်ကို ရေးနေလေသည်။” အောက်။ ၁၂၈။ ၂။ လူထုတို့ဖြစ်စေ၊ လူကြီးတွင်အပ်၍ဖြစ်စေ ရပ်ဝေးသို့ ပေးပို့သော အကြောင်းကြားစာ။

ဆောင်းမျှား - ၁။ ဆောင်းမျှား / ဆောင်းဥတုတွင် ဖြစ်တတ်သော အမျှားတမျိုး။ “ဆောင်းမျှားတောရှည်ကိုလည်း သင့်၏။” ဓာတု၊ ဒု။ ၁၇၂။

ဆောင်းမေးခါး - ၁။ ဆောင်းမေးခါး / အမြစ်ကို ဆေးမော်ရသော ကတ်မျိုးငါးပါးအောင် နှယ်ပင်တမျိုး။ “ခေါသအညစ်တို့ကို ခွဲဖျက်၍ အောက်သို့ သက်စေတတ်သော ဆောင်းမေးခါး။” မဟာတူ။ ၂၇၇။

ဆောင်းမေးခါးနာ - ၁။ ဆောင်းမေးခါးနာ / နှာစေးသော

အနာ။ နှာပိတ်သောအနာ။ နှာရည်ယိုသောအနာ။ “ပိနာ
သော...ဆောင်းဦးပေါက်” သတိပါဌ်။ ၉၇။

ဆောင်းဦးပေါက် - ကြံ / ဆောင်းအား ပေါက် / ဆောင်းဥတု
အစပြုသည်။

- န / ဆောင်းအားပောက် / ဆောင်းဥတု၏
အစကာလ။ “ဆောင်းဦးပေါက်တွင် နပိုလီယန်သည်...
မော့စကိုမြို့ကြီးသို့ ရောက်၏” သမိုင်း၊ ဒု။ ၂၅၉။

ဆိုင်

ဆိုင်- ကြံ / ဆိုင် / ၁၊ စိတ်ပညာ။ “ရိတ်ပြီး၍ ကောက်ဆုပ်
တို့ကို ဆိုင်ရန်၏။” ဂဓ။ ၇၁၆။ ၂၊ အစွမ်းသတ္တိချင်း၊
ဘုန်းတန်ခိုးချင်း ယှဉ်ပြိုင်သည်။ “သုံးဘုံအရင်း ခေမင်း
သျှင်ကို၊ ဘယ်တွင်သက်မြိုင်း၊ မဆိုင်ဝံ့ကြ။” မဃ*၁၅၆။ ၃၊
တွေ့ဆုံသည်။ ကြံကြိုက်သည်။ “မျက်စိခြင်း ဆိုင်မိသည်။”
မြင်း၊ ပ။ ၁၂။ ၄၊ စုပြုသည်။ ဆိုင်းသည်။ “ဝယ်သူများ
ဆိုင်နေသဖြင့် လက်မလည် နိုင်လျှင်... အစောင့်ခိုင်းပါ။”
ကုန်စုံ။ ၅၄။ ၅၊ ပတ်သက်သည်။ ဆက်သွယ်သည်။ “ငါနှင့်
သင်းကွဲ၊ လွဲကြလေပြီ၊ မဆိုင်ပြီတည်း။” ဗုဒ္ဓပျို့* ၆၀။
၆၊ သင့်လျော်သည်။ လျောက်ပတ်သည်။ “တရံတခါမျှ ခွေး
များက ကျားသားကို မစားနိုင်၊ ကျားကသာ စားနိုင်၏။
မဆိုင်သည်ကို မပြောနှင့်။” ဥပမာ၊ ပ။ ၆၃။ ၇၊ ပိုင်ခွင့်
ရှိသည်။ “ငါ့ဗိမာအမွေကို ငါဆိုင်သူ ဖြစ်သည်။” မဟာဝင်။
၄၁။ ၈၊ အရောင်းအဝယ်လုပ်ရန် စုစုပေါ် ပြောဆိုထားသည်။
“ချိုကျေးမကြီးသားအမိသုံးကောင်ကို... ရောင်းတို့တောင်
ဆိုင်ထားပီးတိ။” ယမုန်။ ၈၈။

- စည်း / ဆိုင် / အမျိုးတူ အရာဝတ္ထုများ စုနေသည်ကို
ရေတွက်ရာတွင် သုံးရသော စကားလုံး။ ပစ္စုပ္ပန်ခုံလောက်၊
သုံးဆိုင်ဆောက်သည်။ မြကျော့က်ကမ္မလာ၊ ဣန္ဒာစံခန်း၊
ဝေယနနန်းကို။” ဝိရီ၊ ပ။ ၇။

ဆိုင်^၁ - န / ဆိုင် / ၁၊ ပစ္စည်းရောင်းရာ အခန်း၊ အိမ်၊ တိုက်
စသည်။ ၂၊ အပိုးအမယူ၍ လုပ်ငန်း တစုံတရာ ပြုလုပ်ပေး
သောအခန်း၊ အိမ်၊ တိုက်စသည်။

ဆိုင်ခင်း - ကြံ / ဆိုင်ခင်း / ဈေးဆိုင်ပေါ်တွင် အရောင်းပစ္စည်း
များကို ခင်းကျင်းသည်။ ဈေးဆိုင်တည်သည်။ “တကောင်း
သူတို့ လည်း ဆိုင်ခင်း၍ ဈေး စည်ပင်စွာ ရောင်းဝယ်ကြ၏။”
သမုန်၊ ဒု။ ၅။

ဆိုင်နံ - န / ဆိုင်ရန် / အရောင်းပစ္စည်းများကို ခင်းကျင်းထား
ရာ ခုံ။

ဆိုင်တည် - ကြံ / ဆိုင်တယ် / ဆိုင်တီ / ဈေးဆိုင် ဖွင့်လှစ်ရောင်း
ချသည်။

ဆိုင်ဆိုင် - န / ဆိုင်ခိုင် / ၁၊ ဈေးဆိုင်တွင် အမြဲတစေ ကြီးကြပ်
အုပ်ချုပ် ဈေးရောင်းသူ။ ၂၊ (ကိုလိုနီခေတ်က) ဘိန်းဆိုင်ကို
ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်ရသော ယစ်မျိုးအရာရှိ။

ဆိုင်ထွက် - ကြံ / ဆိုင်ထွက် / ဈေးဆိုင်တွင် ဈေးရောင်းသည်။

ဆိုင်ပြိုင် - ကြံ / ဆိုင်ပျိုင် / ၁၊ တချိန်တခါတည်းတွင် အတူပေါ်
ပေါက်သည်။ “အနောမဒဿိသိ၊ ခုနစ်ဆက်တွင် ဗုဒ္ဓစောသ
ထေရ်နှင့် ဆိုင်ပြိုင်မိကြသည်။” သာလင်။ ၅။ ၂၊ တနေရာ
တည်း အတူယှဉ်ဖက် ရောက်နေတည်ရှိသည်။ “ဝန်ရှင်တော်
မင်းကြီး... ကုန်သည်အသင်းတို့နှင့် ဆိုင်ပြိုင်တွေ့မြင်ရသည်
ကို အလွန်အားရဝမ်းသာ ရှိပါသည်။” လန်ဒန်၊ ဒု။ ၃၁။

ဆိုင်ဖွင့် - ကြံ / ဆိုင်ဖွင့် / ဈေးဆိုင်တည်ခင်း ရောင်းချသည်။
ဆိုင်ရာ - န / ဆိုင်ယာ / ၁၊ ကိစ္စတရပ်ရပ်နှင့် ပတ်သက် ဆက်
သွယ်နေသော အရာဌာန။ “ခေါင်းကြီး ပိုင်းက ဆိုင်ရာသို့
သတိပေး ရေးသားရလေသည်။” တင်းဆရာ။ ၁၀။
၂၊ သင့်လျော် လျောက်ပတ်သော အရေးအရာ။ “ဘုရားနှင့်
ကပ်ထားကြပါပြီတော့၊ ဆိုင်ရာယူလော့။” နုရ၊ ၅၂၁။ ၃၊ တဦး
တယောက်အသားသူ ပိုင်သောစွဲညှင်း။ “ဪဇာဆိုင်ရာမှ...
ကောက်ခံရလတ္တံ့ သော ဆယ်ဖို့တဖို့ အခွန်တော်။” ကဝိန်။
၁၀၄။

ဆိုင်ရာပိုင်ရာ - န / ဆိုင်ယာပိုင်ယာ / တစုံတရာသော အကြောင်း
ကိစ္စနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်သူ၊ သက်ဆိုင်ရာဌာန။

ဆိုင်း

ဆိုင်း^၁ - ကြံ / ဆိုင်း / ၁၊ လေထုတွင် ချိတ်ဆွဲထားသကဲ့သို့
တည်ရှိသည်။ “လနယန် သည်ချိန်မှို၊ မြူတိမ်လွှာ ဆိုင်း
ပြန်တော့တယ်လေး။” သေဗျာ၊ ပ။ ၃၀၈။ ၂၊ ခြံတွယ်
ယက်စပ်သည်။ “မိကားပြိုင်းပြိုင်း၊ ခက်ချင်းဆိုင်းသား၊ ပင်
တိုင်းတလျှင်၊ အင်ကြင်းစဉ်သို့။” ပြည်စုနီ* ၇။ ၃၊ အထက်
နှင့်အောက် အနီးနှင့်အဝေး လမ်းကွာနေလော အရာနှစ်ခုကို
ဆက်သွယ်ချည်နှောင်သည်။ ထိန်းချုပ်သည်။ “ကြိုးဆိုင်းတို့
ခက်၊ တဘက်လေးယောက်၊ ကမ်းလောက်ဥစ္စာ၊ ပြည့်နက်ပါ
သား၊ ရွှေတာတံတင်း။” သံ* ၁၁၇။ ၄၊ ခုံသည်။ စောင့်
သည်။ “ကြေးနန်းစာကို ဆင်ခြင်ရှိသည့်ဖြစ်၍ မချိန် မပြော
သေး။ ဆိုင်းမြဲထားသည်။” လန်ဒန်၊ ဒု။ ၃၄၉။ ၅၊ ပင့်နေ
ကြန့်ကြာသည်။ “သူသည် အသွားအလာ အလွန် ဆိုင်း
သည်။” ၆၊ သွက်လက်စွာ မလွယ်မလျော့နိုင်ဖြစ်သည်။ “နောက်
ခြေများ ဆိုင်းလာသည်။” ကူးရောဂါ။ ၁၂၆။

- န / ဆိုင်း / ဆိုင်းစသည်ကို ထည့်သွင်းကာ ထမ်း
ဆောင်ရသော သို့မဟုတ် ချိတ်ဆွဲရသော ဝန်သယ်ကိရိယာ။
“အုပ်ဆိုင်း ရေတကောင်း ထိုင်းစသည်တို့ ကဲ့သို့ ဆိုင်းဟူသော
ဝေါဟာရကိုသာ ရခဲ့သည်။” စုသစ်၊ ဒု။ ၈၃။

ဆိုင်း

ဆိုင်း-န / ဆိုင်း / လက်မှတ်အဖြစ် ရေးထိုးသော အမည် စသည့် အမှတ်အသား။ “ကြည်လေးဟု ဆိုင်းထိုးထားသော စာကို ဘတ်ပြန်သည်။” မူစကြေး။ ၁၂၇။ [လိပ်]

ဆိုင်း-န / ဆိုင်း / ကြေတူရိယာ၊ သားရေတူရိယာ၊ လေ တူရိယာ၊ လက်ခုပ်တူရိယာ အမျိုးမျိုးပါဝင်သော အတီးအမှတ် အဖွဲ့။ (မြန်မာဆိုင်း၊ ယိုးဒယားဆိုင်းဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။) “မည်သည့်ဆိုင်းဇာတ်မဆို ပတ်မကြီး တလုံးတည်းသာ ပါရ မြဲ။” ချုပ်ပုံ၊ ဒု။ ၂၉၁။

ဆိုင်း-န / ဆိုင်း / ၁။ တွဲလျားဆွဲနေသော ပန်းကုံးစသည်။ အဆိုင်း။ “သန္တာပုလဲ၊ ဆိုင်းတံဆွဲ၍၊ ရဲရဲစိန်ပွင့်၊ လှတင့် ပတ်ဆဲ။” တန်ခိုး ၁၃။ ၂။ ခွေမျက်ပန်း တင်ထားသည့် ရွှေ လောင်စကျူ အချပ်တရာစု။ စတုရန်းတတောင်လျှင် ရွှေ မျက်ပန်း တဆိုင်ကျူ။” သုသော၊ ဆ။ ၂၇၉။ ၃။ အစု။ အမှတ်။ အဖွဲ့။ “သံဃာတော် လေးကျိပ် ဆွမ်းလုပ်ကျွေး တော်မူသည်။ ကမ္မဝါစာ ခွစ်ဆိုင်းရွတ်ရသည်။” သုသော၊ တ။ ၂၇၂။

ဆိုင်းကြိုး-န / ဆိုင်းကြိုး / ၁။ ဆက်သွယ် ချည်နှောင် ထိန်း ချုပ်ထားသောကြိုး။ “ပေ ၃၀ ခန့်မြင့်သော စင်မြင့်တခုကို ဆိုင်းကြိုးများဖြင့် မစောင်းမငဲ့အောင် ဆိုင်းထားသည်။” ဆောက်။ ၃၇၇။ ၂။ စက္ကူစွန်ကျောတ်တွင် တစကို ခေါင်း ဘက် အခြားတစကို အပြီးဘက်တွင် ဆိုင်းချည်ထားသော ကြိုး။

ဆိုင်းခေါင်းကြိုး-န / ဆိုင်းခေါင်းကြိုး / ဆိုင်းတံ၊ ဆိုင်းပေါင် တို့ ပါဝင်သော ဆိုင်းမျိုးတွင် ဆိုင်တံထိပ်ချင်း ဆက်သွယ်၍ ဆိုင်ခုံမြဲမြံအောင် ချည်နှောင်ထားသောကြိုး။

ဆိုင်းချက်-န / ဆိုင်းချက် / ဆိုင်းတီးရာတွင် အရေးပါသော ဝါးချက်။ “ဆိုင်းချက်အလိုက် ခြေကို ဘယ်ညာရွေ နောက် ရွှေ။” မြတ်နိုး။ ၁၆၇။

ဆိုင်းငုံ-ကြိ / ဆိုင်းငန့် / ၁။ ခပ်တန်နားနေသည်။ “အရှင်ဘုရား၊ အတန်ငယ် တခဏမျှ ဆိုင်းငုံရပ်တန့် သည်းခံတော်မူပါဦး။” မဇ္ဈိမဝါ၊ ပ။ ၃၆၈။ ၂။ စောင့်လင့်သည်။ “နေပြည်တော်မှ သတင်းကို စောင့်ရင်းတပါပြန်မခေါက်သေးဘဲ ဆိုင်းငုံနေတော် မူသည်။” ပုဂံခေတ်။ ၈၄။

ဆိုင်းဆော်-ကြိ / ဆိုင်းဆော် / ဇာတ်သမားများနှင့် ဇာတ် ကြည့် ပရိသတ်တို့ ကို ဇာတ်ထွက် ရန် အချိန် သင့်သည့် အကြောင်း ဆိုင်းတီး၍ နှိုးဆော်သည်။

ဆိုင်းဆင်-ကြိ / ဆိုင်းဆင် / ဇာတ်သဘင်တွင် ဇာတ်ကသူတို့ က ဆိုင်းဆရာကို ဆီလျော်ရာ တီးကွက်တီးရန် ခိုင်းစေသည်။ “လွှင့်တော် ကိုရွာက မိန်းမကြီးလုပ်၍ထွက်လာပြီး ဆိုင်း ဆင်သည့်အခါ ရွာစားမင်းများက ကျွန်မအသွား...ပတ်မကြီး တလုံးတည်းနှင့် ပို့ ပါရင့်ပြော။” သံဆင့်။ ၄၀။

- န / ဆိုင်းစင် / ယင်းသို့ ခိုင်းစေသော အဖွဲ့အနွဲ့ စကား။ “လက်ဝှေ့ လက်ပွေ့ စကားကြမ်း ဆိုင်းဆင်နှင့် လေးဆစ်သံထောက်။” ဗန္ဓု။ ၆၂။

ဆိုင်းတွဲ-ကြိ / ဆိုင်းတွဲ / ၁။ တွယ်ဆက် ချည်နှောင်သည်။

“ကိုယ်ဝယ်ဆိုင်းတွဲ၊ ဝီရိယကို၊ နေ့ညမယုတ်၊ ကြိုးအားထုတ် လျက်။” သံဝေ ၂၃။ ၂။ ဆိုင်း- ကြိ၊ ၆။ နှင့် အတူတူ။

ဆိုင်းတွဲ-ကြိ / ဆိုင်းတွဲ / ရပ်နားစောင့်နေသည်။ ဆိုင်းတွဲ သည်။ “ခရီးအစဉ်ကို သုတ်သင်၍ပြုပြန်၍ ဆိုင်းတွဲတော်မူပါ။” သဗ္ဗဒ္ဓ။ ၆၀။

ဆိုင်းတွဲ-ကြိ / ဆိုင်းတွဲ / ဆိုင်းတွဲ- ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “အလျင်တဆော လုပ်ကြတော်မူပါနှင့်။ ဆိုင်းတွဲ ငဲ့သွယ် တော်မူပါဦး။” ကိပု။ ၂၃၈။

ဆိုင်းနောက်ထ- န / ဆိုင်း နောက်ထ / ဆိုင်း ဆွေ့ရပ်စဉ် ဆိုင်းခိုင်းနောက်မှထကာ ပြောဆိုဆိုင်းဆင် ပြက်လုံးထုတ်ရ သူ။ “ဆိုင်းကတီးလိုက် ဆိုင်းနောက်ထများက ပြက်လုံးထုတ် လိုက်ဖြင့် စခန်းသွားလေ့ရှိ၏။” သွေး၊ ၁၉၇။ ၉၀။

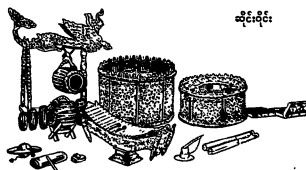
ဆိုင်းနောက်ထိုင် - န / ဆိုင်းနောက်ထိုင် / နောက်ထိုင် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဆိုင်းဘုတ် - န / ဆိုင်းဘုတ် / ကြော်ငြာချက်၊ ညွှန်ကြားချက်၊ အမည်စသည်တို့ ကို ရေးထားရာ၊ ကပ်ထားရာ ပျဉ်ချပ်စသည်။ “(အရှင်မရှိ မဝင်ရ) ဆိုသော ဆိုင်းဘုတ်။” ကောက်။ ၁၆၈။ [လိပ်]

ဆိုင်းမဆင်မဲ့မဆင်-ကြိဝိ / ဆိုင်းမဆင်မဲ့မဆင် / ကြိုတင် အကြောင်းမကြားပဲ၊ ရုတ်တရက်။ “ဆိုင်းမဆင်မဲ့မဆင်တနှင့် စာကို ရပါစေတော့။” စာကား။ ၈၀။

ဆိုင်းလင့်-ကြိ / ဆိုင်းလင့် / တန်ဖိုးသည်။ စောင့်စားသည်။ “အရှင်ဘုရား ဆိုင်းလင့် တော်မူပါဦးဟုဆို၍ မှီအောင်လိုက် လေ၏။” နရ။ ၇၇။

ဆိုင်းခိုင်း - န / ဆိုင်းခိုင်း / ၁။ ပတ်လုံးများကို ပတ်အိပ်တွင် ကြိုးစင်ယလိုင် ပတ်လည်ချိတ်ဆွဲထားသော တူရိယာပစ္စည်း တမျိုး။ “ဝိသာခါကား ၁၄ လုံး...ဆိုင်းခိုင်းနှင့်တူ၏။” လော ကုပ။ ၁၁၃။ ၂။ အဓိကအားဖြင့် ဆိုင်းခိုင်းကြီး၊ ကြေးဝိုင်း၊ မောင်းဆိုင်း၊ ပတ်မကြီး၊ နဲ့ စသည်တို့ ပါဝင်သော တူရိယာ အဖွဲ့။

ဆိုင်းခိုင်း

ဆစ်

ဆစ်-ကြိ / ဆစ် / ၁။ ကြံ့ပိုင် ဝါးပင်စသော ရုဉ်သွယ်သော အရာတို့ကို အပိုင်းပိုင်းဖြတ်သည်။ ပိုင်းခြားသည်။ “ဤရွှေ ဤမျှ၊ ဖြစ်ထိုက်စွဟု၊ နှိုင်းဆစ်စစ်၊ ပိုင်းခြားဆစ်လျက်။

ကျိုးမြစ်မွေစု၊ ခံစေပြုလော့။” မဆ * ၃၈၀။ ၂။ အဆစ်အဖု အနှောင့်အယှက်တို့ရှိ၍ ခက်ခဲသည်။ “ရေသမုန်မြိုင်၊ မော်လမြိုင်လည်း၊ ခရိုင်နယ်ချောင်း၊ ခေါင်လှည့်နှင့်၊ တဖြင့်တပ်၊ သွားလာမဖြစ်၊ ခရီးဆစ်လျက်။” ပညာ၊ ၁။ ၁၆။ ၃။ ပိုင်းခြားရေကွက်သည်။ “စက္ကဝါစနစ်နှင့်၊ တာဆစ်၍ ပေါင်းလိုက်သော်၊ သောင်းပြည့်လှအတွန်း။” ပညာ၊ ၁။ ၂၉။ ၄။ ပိုင်းခြားရေစမ်းသည်။ “လောက်ကျိုးစစ်၊ ဂဏ္ဍီဆစ်သည်။ ။ ကျမ်းသစ်ရွှေစာ အပြီးတည်း။” အခူလင်။ ၆၂။ ၅။ အပိုင်းအကန်ပြု၍ တပ်ဆင်သည်။ “သာတကုင်ဝါ၊ ဗမ္မဇာတ်ရတနာကို၊ သင့်ရာက ဆစ်ပြီးလျှင်၊ မျက်ရစ်ကြိုး သတ်သကဲ့သို့။” ပညာဝတ်။ ၆၃။

-န / ဆစ် / ၁၊ အပိုင်း။ အကန်။ “ကြိမ်ခွေတသွယ်၊ သက်ငယ်တပျစ်၊ ဝါးတဆစ်က။” ဘုံ * ၇၀။ ၂။ အကြိမ်။ အခါ။ “နှစ်ဆစ်မလာ၊ ကိလေသာအား၊ လေးသမားသည်၊ စဉ်းသွားဆက်ခေါင်၊ တောမျောက်လောင်ကို၊ ကျော်ခေါင်လေးတတ်၊ မြားဖြင့်သတ်သို့။” ဓမ္မ * ၉၁။

ဆစ်^၁ - ကြိ / ဆစ် / ကျောက်တုံး၊ ကျောက်ခဲကို လိုရာပုံသဏ္ဌာန် ဖြစ်လာအောင် ထုထွင်းသည်။ “အုတ်ကျောက်ချောမှု၊ ဆစ်ထုယဉ်ကြော့၊ တမော့တကွ။” ဂူသ * ၁၄၂။

ဆစ်^၂ - ကြိ / ဆစ် / ဈေးနှုန်း၊ လုပ်အားခစသည် လျှော့အောင် တိုက်တွန်းပြောဆိုသည်။ “တပ်သော မြောက်မှ၊ အင်မတန် ဆစ်ကြပါလိလင် ငါးမူးကတော့ မလျှော့နိုင်ဘူး။” မဇ္ဈိမ၊ ၁။ ၇၃။

ဆစ်ဆစ်ဖုဖု - ကြိဝိ / ဆစ်ဆစ်ဖုဖု / ခဲယဉ်းစွာ။ “ကုတ်ကုတ် ကျစ်ကျစ် ဆစ်ဆစ်ဖုဖုနှင့်... ဝန်တိုခြင်းတွေ ဖြစ်လာတတ်ကြတယ်။” တေရီ၊ တ။ ၁၂၂။

ဆစ်ဆွက် - ကြိ / ဆစ်ဆွက် / ဆစ်^၁ - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။

ဆစ်ပိုး - န / ဆစ်ပိုး / စပါးအူလျှောက်ပိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဆစ်ဖလစ် - န / ဆစ်ဖလစ် / ကူးစက်တတ်သည့် ကာလသား ရောဂါဆိုးတမျိုး။ (အင်္ဂါဇာတ်၊ အရှေ့ပြား၊ အရိုးကြက်သား၊ ဦးနှောက်တို့တွင် အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။) [လိပ်]

ဆည်

ဆည် - ကြိ / ဆိ / ဆယ် / ၁၊ ဣန္ဒြေသိက္ခာစသည်ကို တည်ငြိမ်စေသည်၊ ချုပ်ထိန်းသည်။ “ကျွန်တော်စာမမေ့အောင် ကြောင်းကြားရသောအခါ ဝမ်းသာလွန်းလို့ ဣန္ဒြေဆည်နေရသည်။” ၂။ ရပ်စဲစေသည်။ တားဆီးသည်။ “မျက်ရည်ကို ဆည်ပါသော်လည်း...မရ။” စိုးသစ်။ ၂၄၂။ ၃။ စီးသည့်ရေ ရပ်တန့်အိုင်ထွန်းလာအောင် မြေရိုး၊ ကျောက်ရိုး ဖို့လုပ်တားဆီးသည်။ “ကန်သင်းများဆည်၍ ရေလှောင်ထားရန် မလိုချေ။” မြေဆီ။ ၅၃။

-န / ဆယ် / ၁၊ ရေတင်အောင် မြေ၊ ကျောက်တို့ဖြင့် ဖို့လုပ်ထားသော ရေတည်ရုံရာ။ “သုကြယ်မျိုးမှ၊ ရေမိုက်ရကြောင်း၊ ကန်ဆည်မြောင်းနှင့်၊ လယ်ချောင်းလုပ်စား။” ဘူပေါင်း * ၂၂။ ၂။ ငါးဖမ်းရန် ရေစီးကွဲဖြတ်၍ ကာထားသော ယင်းတန်း။ (ကတစ်ဆည်၊ ကျားကြီးဆည်၊ ကျမ်းဆည် စသည်ဖြင့် ဆည်အမျိုးမျိုးရှိသည်။) “ဆည်ဆိုသည်မှာ ဝါးခြမ်းများဖြင့်သော်၎င်း၊ ကိုင်ခိုးများဖြင့်သော်၎င်း ပြုလုပ်သည့်...အကာအရံခိုးရိုးကို ဆိုလိုသည်။” အင်းလက်သုံး။ ၃၀။ ၃။ ငါးဖမ်းရန် ယင်းတန်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော အဆောက်အအုံတမျိုး။

ဆည် - န၊ ၁

ဆည်ကြပ် - န / ဆယ်ဂျက် / ဆည်မြောင်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အမှုထမ်းတမျိုး။

ဆည်ခေါင်း - န / ဆယ်ဂေါင်း / ဆည်ကြပ် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဆည်စောင့် - န / ဆယ်စောင့် / ဆည်မြောင်းတို့ကို စောင့်ရှောက်ရသော အမှုထမ်း။

ဆည်တား - ကြိ / ဆိတား / ချုပ်ထိန်းသည်။ “သတိဆည်တား၊ စီးပွားဖြစ်တွယ်၊ မြို့ခြောက်ဆယ်နှင့်၊ ကုန်စယ်လယ်ယာ၊ လုပ်ကြပါလည်း။” ဟယာ * ၇၆။

ဆည်ပေါက် - ကြိ / ဆယ်ပေါက် / [ဗေဇင်] ဇာတာပါနကွတ်တို့၏ အနုအတား၊ တနည်းအားဖြင့် မကောင်း။ “တိုင်ကျိုး ဆည်ပေါက်တန်းအောက်ကျအိပ်အနာ။” မဆ * ၁၄၃။

ဆည်ပေါင် - န / ဆယ်ပေါင် / ဆည်ဖို့ထားသော မြေမြင့်တန်းဆည်ရိုး။ “ကန်ပေါင်၊ ကန်သင်း၊ ဆည်ပေါင်ဆည်ရိုးတို့၌။” တောင်ပေါက်ခန့် * ၁၀၈၄။

ဆည်မြောင်း - န / ဆယ်မြောင်း / မြစ်၊ ချောင်း၊ ဆည်မှရေကို လိုရာဆီ သွယ်ပို့ရန် တူးထားသော မြောင်း။ “မြစ်ချောင်းများမှရေကို ဆည်မြောင်းဖြင့် သွယ်ယူပြီး စိုက်ပျိုးကြသည်။” ခရီးစဉ်။ ၁၁။

ဆည်ရေသောက် - န / ဆယ်ယေသောက် / ဆည်မှရေကို ရယူအသုံးပြုသော မြ၊ လယ်စသည်။ “နွားတက်ဆည်...ဆည်ရေသောက်ကား၊ မြောင်း ၃ သွယ် လယ်ပယ်ကား ၃၀၀၀ သုံးသောင်းတည်း။” ခရိုင်။ ၃၂။

ဆည်ရေသောက်လယ် - န / ဆယ်ယေသောက်လယ် / ဆည်မှရေကို ရယူအသုံးပြုသော လယ်။

ဆည်ဖိုး - န / ဆယ်ဖိုး / ဆည်ပေါင် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ကန်သင်းဆည်ဖိုး၊ ကျိုး၍ကျလာ၊ ရေပမာတည့်။” မဆ * ၄၆၀။

ဆည်း

ဆည်း-ကြိ / ဆီး / ၁။ စုဆောင်းသည်။ ထိန်းသိမ်းသည်။
 “စေ့စေ့၊ သိပ်သည်းရွှေ၊ ရွှေ ဆည်းလော့” လောသ* ၁၈။
 ၂။ ချဉ်းကပ်သည်။ “သုံးလူ့ ဘလျှင်၊ ဥပနိသရည်း၊ တောသို့
 ဆည်း၍၊ ပလလည်းဝါ၊ ထိုခါရွှေရူ၊ စံတော်မူသော်။”
 ဝိမော်* ၂။ “ခလုတ်ထံမှ၊ အမိခေါ်နည်း၊ ငရဲဆည်း၍၊
 သည်းလှမ့်သာ၊ ငိုကြွေးရှာလျက်။” ငရဲ* ၂၅။ ၃။ ခစား
 သည်။ အသုံးတော်ခံသည်။ “ပညာနည်းသောမင်းထံ ဆည်း၍
 နေချေသော် နောင် အပြစ်ကြီးစွာဖြစ်ရာသည်။” ညော* ၁၂။
 ဆည်းကပ်-ကြိ / ဆီးကတ် / ၁။ ပူဇော်သည်။ မှီခိုသည်။ ခစား
 သည်။ အားကိုးပြုသည်။ “မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်ရာ
 ဟူ၍ ဆည်းကပ်၏” အင်္ဂုတိ ၈။ ၅၂။ “သုံးမည်ရတနာ၊
 မကွာဆည်းကပ်၊ စွဲကြပ်ပုဒ်း” ဟင်္သာ* ၆၃။ ၂။ အနီးသို့
 သွားသည်။ အပေါင်းအသင်းပြုသည်။ “သစ္စာဇာတောသစ္စာ
 တရားဖြစ်သောသူသည်။ ဥပသင်္ကမတိ၊ ဆည်းကပ်၏။”
 မင်္ဂလတိ။ ၁၂၂။ “သပ္ပရိသေ၊ သူတော်ကောင်းတို့ကို၊
 ဘဇာပေတိ၊ ဆည်းကပ်စေ၏။” ထိကုဂ်၊ ၆။

ဆည်းဆာ-န / ဆီးဇာ / ၁။ နေဝင်ပြီးစ အချိန်။ “ညဉ့်မှီဝက်
 ဆည်းဆာ၊ အခါမဟုတ်၊ ဖိုးချွတ်နေဝင်၊ ဖြစ်ကျင်ရကား။”
 ဘူလင်* ၃၇၄။ ၂။ သာမန်အားဖြင့် တရက်အတွင်း အကူး
 အပြောင်းအချိန်လေးရပ်။ ၁။ နံနက်ဆည်းဆာ ၂။ မွန်းတည့်
 ဆည်းဆာ ၃။ ညနေဆည်းဆာ ၄။ သန်းခေါင်ဆည်းဆာ။
 (ဆည်းချာဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

ဆည်းပူး-ကြိ / ဆီးပူး / စုဆောင်းသည်။ “ဥစ္စာကို ဆည်းပူး
 ခြင်းဖြင့် စောင့်ရှောက်အပ်၏” ကိပ္ပံ၊ ၁၄၇။

ဆည်းလည်း-န / ဆွဲလဲ / ၁။ လေတိုက်လျှင် လှုပ်ခတ်ရန် ညောင်
 ရွက်ဆွဲအဆန်ထည့်တပ်ထားသည့် ခေါင်းလောင်းငယ်။ (စေတီ
 လုံးတင်တွင် ဆွဲတပ်လေ့ရှိသည်။) “လေညင်းလာကာ၊ ပဉ္စင်
 လည်း၊ မြဲမြဲခြည်းခြည်း၊ ရွှေဆည်းလည်းနှင့်၊ နုရည်းစရာ၊
 မနိုင်းသာတည်း။” ဘို* ၃၃။ ၂။ လှုပ်ခတ်ရန် အဆန်ထည့်
 တပ်ထားသည့် ခေါင်းလောင်းငယ်။ “အိမ်တွင်မွေးထားသော
 ငွေးဝက်တို့ကို သခင်ချစ်မြတ်နိုး၍ ချူဆည်းလည်းဆွဲစေ
 ကာမူ။” ကာယာ။ ၈၄။

ဆတ်

ဆတ်-ကြိ / ဆတ် / ၁။ ကျိုးလွယ်သည်။ မာကြွပ်သည်။
 “တင်းလွန်းလျှင်ပြတ်၊ မာလွန်းဆတ်၏။” မဃ* ၁၈၁။
 ၂။ နူးနပ်ပျော့ပျောင်းခြင်း မရှိ။ မကျက်မနပ်ဖြစ်သည်။
 “ထမင်းသည်.... တစုကား နဲ့၍ တစုကား ဆတ်၏။” သမန်၊
 ပ။ ၁၉၇။ ၃။ အမျက်ထွက်လွယ်သည်။ “ဆိုခြင်းကတ်လတ်၊
 နှလုံးဆတ်နှင့်၊ အမတ်ရေးချဲ့၊ မေတ္တာမဲ့” ဘူလင်* ၈၈။

၄။ စကားကို ခပ်တိုတို၊ ခပ်ပြတ်ပြတ် ပြောသည်။ “စကား
 ကျစ်လစ်၊ အဆစ်ဆစ်ခွက်၊ မတစ်မထွန်း၊ မနုမထွန်း၊ မရိုင်း
 မဆတ်။” မဃ* ၂၁၁။ ၅။ ဖျတ်လတ်သည်။ သူကလက်
 သည်။ “ခွားများမှာ အလွန်ဆတ်သည်။” မြတ်သက်။ ၂၀။
 ၆။ ခါလုပ်သည်။ “ခြေကျိုးလက်ဆတ်၊ ဥပဓိကြီးစွာ၊ ပျက်စီး
 ရာသို့။” မဃ* ၄၂၃။ ၇။ ကျည်ပွေ့စသည်ဖြင့် ခပ်သာသာ
 ထောင်းထုသည်။ “ဆန်ဖြုန်းလည်းဆတ်၊ မဖွပ်တတ်ကျွန်ဝတ်
 မကဲ့တွင်း” ကဝိသတ်* ၉၉။ ၈။ ထုတွင်းပြုပြင်သည်။
 “ကျောက်ဆတ်အမှုတမ်းလူ သုံးဆယ်ကျော်”၊ သုသော၊
 ဆ။ ၂၇၃။ ၉။ ထိခိုက်ရိုက်ခတ်သည်။ “တိမ်နစ်နု ဆတ်မိမ့်
 ပေါ်လာသော လျှပ်ရောင်။” ငဉ်ထွက်။ ၁၅၃။

ဆတ်-န / ဆတ် / သမင်၊
 ဒ ရယ်မျိုး သားကောင်
 ကြီးထမျိုး (ပေါက်သစ်
 စ ဦးချီအနုကို ဆေးဖော်
 ရသည်။) “သမင်ကြံ စိုင်း
 ဘော် ရှိင် ချေ ဆတ်၊ လိပ်
 ဖွတ်တက်တူ။” ဘူလင်*
 ၃၆။

ဆတ်

ဆတ်ကန-ကြိဝိ / ဆတ်ကန / ဆတ်ခန / ရုတ်တရက်။ အလျင်
 အမြန်။ “ထင်းခွေသမား၊ ဆတ်ကနကြားတုံက။” ပင်း၊
 ပ။ ၉၇။

ဆတ်ကော့လတ်ကော့-နဝိ / ဆတ်ကော့လတ်ကော့ / ထုနှေ
 မရှိသော။ မတည့်ငြိမ်သော။ “ဆတ်ကော့လတ်ကော့ ကျောင်း
 သူများ။”

ဆတ်ချို-န / ဆတ်ဂျို / ကတ္တီပုံမွေးကဲ့သို့ အမွေးနုများ
 ပွားနေသော ဆတ်သတ္တဝါ၏ ပေါက်ခါစ ဦးချို။

ဆတ်ဆော့-ကြိ / ဆတ်ဆော့ / စောင့်စည်းမှုမရှိ ပြောဆိုပြုမှု
 သည်။ “အေါ ခင်ညွန့်မှာ ဆတ်ဆော့မိ၍.... သူပါ ခစားလိုက်
 ရပြန်သည်။” ဆောင်း၊ ၃၆။

ဆတ်ဆတ်-ကြိဝိ / ဆတ်ဆတ် / အသေအချာ။ ကေနံ။ မူချ။
 အမှန်။ စင်စစ်။ “တပ်တပ်တို့ နား၊ ဆတ်ဆတ်ကြားမှ၊
 စကားတို့ ဖြေ၊ ဆိုရစေဟူ။” ကိုး* ၂၃၀။

ဆတ်ဆတ်-ကြိဝိ / ဆတ်ဆတ် / ၁။ ဆက်ကာဆက်ကာ (တုန်
 လှုပ်သည်။) “လက်ဝဲသားမြတ်၊ လှုပ်ဆတ်ဆတ်၊ ကျမ်းမြတ်
 မည်သို့ ဟောသနည်း။” စွယ်စုံ၊ ပ။ ၃၂၅။ ၂။ အကြွင်းမဲ့
 (ကျိုးပြတ်သည်။) “သစ်သီးမျိုးလည်း၊ ခက်ကျိုးဆတ်ဆတ်၊
 ပျားရင်းညွတ်မျိုး” ဟင်္သာ* ၆။ ၃။ တိုတိုတောင်းတောင်း၊
 ခပ်ပြတ်ပြတ် (ပြောသည်။) “ခပ်ဆတ်ဆတ် ပြန်ပြောကာ....
 ထွက်သွားလေ၏။” မြဲမြဲ၊ ၄၃။ ၄။ ပြင်းပြင်းမြန်မြန်
 (ထုသည်။ ထောင်းသည်။ ရိုက်သည်။) “ထောင်များသို့
 ပေးနည်းမှာ.... လက်ကောက်ဝတ်အားဖြင့် ခပ်ဆတ်ဆတ်
 ပေးနည်းမျိုးလည်း မဟုတ်ဘဲ။” ကြက်တောင်၊ ၅၆-၅၇။

ဆတ်ဆတ်ကြ-ကြိဝိ / ဆတ်ဆတ်ကျ / ဇတ်ဇတ်ကျ / မဟုတ်
 မခံ။ ရဲရဲတင်းတင်း။

-န / ဇတ်ဇတ်ကျ / မဟုတ်မခံ ပြန်လှန်ပြောဆို ပြုမူတတ်သူ။ ရဲရဲတင်းတင်း ပြောဆိုပြုမူတတ်သူ။

ဆတ်ဆန် - န / ဆတ်ဆန် / အနာပုထုတွင် တည်သော အဆိမ့်။ “ချွဲသရဲနကား ကိုယ်သားပျောင်းပျက်၊ ရောင်ဘော၏။ ပြည် ဆတ်ဆန်ရှိ၏။” ဓာတု၊ တ။ ၁၄၀။

ဆတ်တင့် - ကြိဝိ / ဆတ်တင့်နှင့် / ဟိုမရောက်သည်မရောက်။ မကျေမနပ်။ အာသာဆန္ဒ မပြည့်မဝ။

ဆတ်တောက်ဆတ်တောက် - ကြိဝိ / ဆတ်တောက်ဆတ်တောက် / တုံ့ကာတုံ့ကာ (ပြေးသည်။) “ဆတ်တောက်ဆတ်တောက် ပြေးခြင်း၊ ခုန်ဆွဲခုန်ဆွဲ ပြေးခြင်းများကို ရောင်။” ခုန်။ ၁၄။

ဆတ်ထုပ် - န / ဆတ်ထုပ် / ပုဂ္ဂိုလ် အငယ်စား။

ဆတ်ပြုံး - န / ဆတ်မီး / စမ်းအလျှောက်ပိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဆတ္တာသည် - န / ဆတ်တာသည် / ဆံ၊ မုတ်ဆိတ်၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်းတို့ကို ခိုတ်လှီးပြုပြင်၍ အသက်မွေးသူ။ “ဤမင်း၏ အပေးအကမ်းသည် ဆတ္တာသည်တို့၏ အပေးအကမ်းတည်း။” ကိကုဏ်။ ၁၂။

ဆိတ်

ဆိတ် - န / ဆိတ် / ခေါင်းပွားချိုမြိန် ကိုယ်နုပြင်းသော စမြို့၊ ပြန် ခြေလေးချောင်းသတ္တဝါတမျိုး။ (အစိုးတန်သောအသားရသည်။)

ဆိတ် - ကြိ / ဆိတ် / ခ၊ မရှိ။ ကင်းမဲ့၏။ နင်းကွာ၏။ သီးခြား ဖြစ်၏။ “တဆွဲနှစ်နှစ် မင်းသွင်း၏။ မင်းဆိတ်၏။” ဓာတုသေ။ ၁၈။ ၂။ ကွယ်ပျောက်သည်။ တိမ်မြုပ်သည်။ “သဟသဒ္ဓါကို သ ပြု၍ ဟ သည် ဆိတ်လေ၏။” တောင်တွင်းခြေ။ ၁၂။ ၃။ အသံမရှိ။ တိတ်သည်။ ခြိမ်သည်။ “အသံဆိတ်အောင် ကျွန်ုပ်စီရင်မည်။” ကိပုံ။ ၃၃၆။

ဆိတ် - ကြိ / ဆိတ် / ခ၊ လက်မ၏လက်သည်းနှင့် လက်ညှိုး၏ လက်သည်းတို့ဖြင့် ဖိညှပ်သည်။ “ပုတ္တကလက်ကိုဆိတ်၍ ဟယ်သူနဲ့ ယူပါလေဟု ဆို၏။” ကိကုဏ်။ ၃၅၇။ ၂။ ကြက်၊ ငှက်စသည် နှုတ်သီးဖြင့် ကိုက်ဖြတ်သည်။

ဆိတ် - စည်း / ဆိတ် / ပြုရက်သည် မူရက်သည်ဟူသော အနက်ဖြင့် ကြိယာပုဒ်အောက်က ထွဲသောစကားလုံး။ ဥညာမူမရှိပုံ လျစ်လျူပြုပုံတို့ကို ပြသည့်စကားလုံး။ “ကြည့်မျှော်ရှုဆိတ်၊ သတိပိတ်သည်။” တက်ဆိတ်ဖြူစွဲသတည်း။ သံ * ၁၄၀။

ဆိတ်ကွယ်ရာ - န / ဆိတ်ကွယ်ရာ / ခ၊ လူသူကင်းလွတ်သောနေရာ။ “အရဟောပက္ခဏ၊ ဆိတ်ကွယ်ရာအရပ်၌ နေခြင်းကို အလိုမရှိသော ရဟန်းအာလည်းကောင်း။” ကနိ။ ၁၇၇။ ၂။ သုတပါတို့ မမြင်နိုင် မကြားနိုင်သော နေရာ။ “ကျွန်ုပ် မှန်တိုင်းလျှောက်ပါမည်။ ဆိတ်ကွယ်ရာကိုသာ ပေးတော်မူပါ။” စူယ၊ ဒု။ ၃၇၆။

ဆိတ်ချေးမြင်းစိုက် - န / ဆိတ်ချေးမြင်းဇယိုက် / မြင်းစိုက်နာတမျိုး။ “စမြင်းခါခြင်း ဝမ်း စလုံးစချီသည်ကား ဆိတ်ချေးမြင်းစိုက်မည်၏။” ဓာတု၊ ပ။ ၆၅။

ဆိတ်ချို - န / ဆိတ်ချို / ဆိတ်ချိုသတ္တန် အစွန်းကောက်နှစ်ခုပါသည့် သံတူ။ “စည်ပိတ်အမြွေး၏အတွင်းဘက်က...ဆိတ်ချိုသံတွင်တူသောအတက်ဘက်က အချိုးငယ်တူ။” ကာနု။ ၂၀။

ဆိတ်ခြိပ် - ကြိ / ဆိတ်ညိုနီ / လှုပ်ရှားခြင်း အသံမြည်ခြင်း မရှိ။

ဆိတ်စာ - န / ဆိတ်စာ / အနည်းငယ်။ တဆိတ်စာ။ “တထွေတလား၊ သည်တခါတွင်၊ ဆိတ်စာလွှဲချော၊ သနားတော်ကို၊ ထိပ်ပေါ်တုံတုံ၊ ခံပါစုံယူ။” သုဇာ * ၃၆။

ဆိတ်ညှပ် - ကြိ / ဆိတ်ညှပ် / ပေါ် ခ၊ အသံတိတ်သည်။ ခြိမ်သည်။ “မကြားလှသ၊ ဆိတ်ညှပ်နှစ်လို့၊ မင်းတို့ပျော်ရာ၊ ဥယျာဉ်သာဝယ်။” သုဇာ * ၂၇၇။ ၂။ လူသူကင်းမဲ့သည်။ ခြေကပ်ကပ်သည်။ ခြိမ်သက်သည်။ “ခွာကြီးရွာငယ်တို့သည် ဆိတ်ညှပ်၍ ရွာစွန့်ရွာနား စည်ပင်လတ္တံ့။” သမန်၊ ပ။ ၁၉၆။

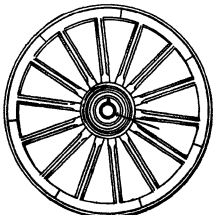
ဆိတ်နု - န / ဆိတ်နုနီ / ခ၊ အရွက် ဆိတ်သုံးနှုန်းသော သစ်ပင်။ (ဆိတ်နုကြီး၊ ဆိတ်နုငယ်ဟု နှစ်မျိုးတွေ့ရသည်။) “သစ်အကင်းလုံးနှောင်စည်ခြုံ၊ ဆိတ်နုမစိုက်ပဲ။” ကဝိသတ် * ၂၇၇။ ၂။ လှေခတ်ရသော တောင်ကုန်းပေါက် သစ်ပင်တမျိုး။ ၃။ ပင်စိမ်းပင်တမျိုး။

ဆိတ်ဖလူး - န / ဆိတ်ဖလူး / ခ၊ လိမ္မော်ရင့်ရောင် ညှာတပြွန်ထိပ်တွင် ပွင့်ဖတ်ဖြူရုနစ်ချိုသောပန်း ပွင့်သည့် အပင်။ “ထွားလှုပ်ပွင့်ပွင့်၊ ဆိတ်ဖလူးနှင့်၊ ထင်းရွှားဆင်းဝယ်၊ စမ္မာယ်မလေး။” ဆု * ၁၆၆။ ၂။ ကောင်ကင်သို့ ရှို့လွှတ်သော မီးပန်းတမျိုး၏ အမည်။ “မီးပန်းချယား၊ စကားငိုမူ၊ ဆိတ်ဖလူးနှင့်၊ မီးချူးရဟတ်။” ဂါထာ * ၇၂။

ဆိတ်ဖူး - န / ဆိတ်ဖူး / ပူသောအရသာရှိသည့်မြစ်ဖုထွက်သော ဂမုန်းတမျိုး။ (ဆေးဖက်ဝင်သည်။ တို့ စားရသည်။) “ဓမ္မတစမြိတ်ပုထိကျိတ်၊ ဆိတ်ဖူးစည်သည်နှင့်။” ကဝိသတ် * ၁၁၉၉။

ဆိတ်ဖွား - န / ဆိတ်ဖွား / ချေဆတ်သောကလေးအား အခြားသူတို့က ကျန်းမာပါစေကြောင်း ဆုတောင်းသောစကား။ “ဆိတ်ဖွား အသက်တရာ အနာမရှိ။”

ဆိတ်မျက်လုံး - န / ဆိတ်မျက်လုံး / လှည့်ဘီးပုံတောင်းအပေါက်ကို လှည့်ဝင်ရိုးပွတ်စားမသွားအောင် ထည့်တပ်ထားသော သံခွေ။ (ပုဂ္ဂိုလ်မျက်လုံးလည်း ခေါ်သည်။) “ပူတောင်းလဲခြင်း၊ ပြင်ခြင်း၊ ဆိတ်မျက်လုံး ပြင်ဆင်ခြင်း။” သွေ၊ ၁၆၇။ ၉၅။

ဆိတ်မျက်လုံး

ဆိတ်လမ်း - န / ဆိတ်လမ်း / မြို့ရွာထဲသို့၊ ခန့်ထုသို့၊ မကာရ
ထုသို့၊ ကုံရာသီတို့တွင် နေလတို့ သွားထုလမ်း။

ဆိတ်သိုး - န / ဆိတ်သိုး / ဆိတ်သိုးနံ့သော အမွှေးစုတ်စုတ်
အရွက်ရှိသည့် အပင်။ ခွေးသေးပန်းပင်။

ဆိတ်သုဉ်း - ကြံ / ဆိတ်သုဉ်း / ကင်းမဲ့သည်။ “ချွန်တရားတို့၊
မှိုင်း... မင်္ဂိုလ်တရားတို့မှိုင်း ဆိတ်သုဉ်းကြလေကုန်၏။”
သာသနီ၊ ၄၀။

ဆုတ်

ဆုတ် - ကြံ / ဆုတ် / ၁၊ နောက်သို့ ပြန်လည်ထွက်ခွာသည်။
ပြန်လည်သည်။ နှစ်သည်။ “စောင်မာန်မရွတ်၊ ယောက်ျား
ဟုတ်သော်၊ မဆုတ်စမြဲ။” ဘူလင်* ၃၀၈။ ၂၊ လျော့ပါး
သည်။ ကျဆင်းသည်။ “တနေ့တပါး ဆုတ်သောလက်သို့၊
ရှိရာထည်း။” ဗျာ၊ ၃၅။

ဆုတ် - ကြံ / ဆုတ် / ၁၊ ပါးလွှာ ချပ်ပြားသောအရာကို ပြု
အောင်၊ ပြတ်အောင်ပြုသည်။ “စက္ကူကို ဆုတ်ပစ်လိုက်
သည်။” ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၂၂၂။ ၂၊ (အရေခွံကို) ခွာသည်။
“ခေါင်းကားငင်နုတ်၊ ယန်ရေဆုတ်သို့။” ဘိုး* ၃၈။

ဆုတ်ကန်ကန် - ကြံ / ဆုတ်ကန်ကန် / (ခေါ်ရာသို့ မလိုက်လို
ဆွဲရာသို့ မပါလိုသဖြင့် ခေါ်သူဆွဲသူကို ဖီလာပြု၍) နောက်
ပြန်ရန် အားထုတ်ရန်ခွာသည်။ “ကိစ္စကို အထမမြောက်
နိုင်အောင် ဆုတ်ကန်ကန်နေရတဲ့အထဲမှာ။” ရွှေပြည် ပ။
၁၄၃။

ဆုတ်ကပ် - န / ဆုတ်ကပ် / အသက်တမ်း ယုတ်လျော့လာ
သော ကပ်။ “ဤဘုရားလေးဆူတို့ သည် အစဉ်အတိုင်း ဆုတ်
ကပ်ဆုတ်ကပ်တွင် ပွင့်တော်မူကြောင်း။” မုန့်၊ ပ။ ၇၆။

ဆုတ်ကပ် - န / ဆုတ်ကပ် / ငါးထောင်ရသော မြူးတမျိုး။
“ငင်းဆုတ်ကပ်သည် အပျားတဘက်သွယ်၍ ရွှည်လျားသော
ငါးထောင်ချောက်ဖြစ်သည်။” အင်းလက်သုံး၊ ၃၄။

ဆုတ်ခံခံ - ကြံ / ဆုတ်ခံခံခံ / နောက်သို့ ပြန်ဆုတ်စဉ် ခုခံ
တိုက်ခိုက်သည်။ “စတုတ္ထအချိန်၌မူကား မောင်ထွန်းကျော်
သည် (ဦးတင်တယ်၏ဩဝါဒအရ) ဆုတ်ခံခံတို့ မကြိုးစား
တော့ဘဲ။” မြဝတီ၊ ၂၊ ၁။ ၃၀၅။

ဆုတ်ခွာ - ကြံ / ဆုတ်ခွာ / နောက်သို့ ပြန်၍ ထွက်လာသည်။
“တပ်တပ်လာသည်ကို တပ်တွင်းက ထိုးရုတ်သောကြောင့်
မတက်နိုင်လျှင် ဆုတ်ခွာ၍ နေလ၏။” လောင်းရေး၊ ၁၁။

ဆုတ်စစ် - န / ဆုတ်စစ် / ရန်သူရှိရာမှ ပြန်လည်ခွာထွက်ရသော
စစ်ဆင်မှု။ “မြေပြင်၌ ဆုတ်စစ်ဆင်ခြင်းသည် အထူးလေ့လာ
မှတ်သားဖွယ်ဖြစ်၏။” စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၁၈၆။

ဆုတ်ဆိင်း - ကြံ / ဆုတ်ဆိင်း / ရပ်တန့်နေသည်။ လေးထိုင်း
သည်။ ဖင်နံ့သည်။ နှောင်းနှောင်းသည်။ “နုလုံးတရာ၊ တို့တစ
ကား၊ ဆိုမှိုင်းစိုင်း၊ မဆုတ်ဆိင်းနှင့်၊ ဟုတ်တိုင်းဆိုမည်။”
ကိုး* ၂၁၀။

ဆုတ်နှစ် - ကြံ / ဆုတ်နှစ် / ၁၊ ဆုတ် - ကြံ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
“ယောက်ျားရန်စစ်၊ ဆုတ်နှစ်ရ၏၊ မိန်းမရန်စစ်၊ ဆုတ်နှစ်
မရ။” အသုဘ၊ ၅။ ၂၊ (စိတ်၊ လုံ့လစသည်) ကျဆင်း
သည်။ လျော့ပါးသည်။ “လုံ့လရှိသူ ဆုတ်နှစ်မည်ကို မဆုတ်
နှစ်ရအောင် တိုက်တွန်းခြင်းငှာယော့စဉ်။” ယော၊ ၁၂။

ဆုတ်ယုတ် - ကြံ / ဆုတ်ယုတ် / လျော့ပါးသည်။ နည်းသွား
သည်။ ညံ့သွားသည်။ “တိုင်းကျိုးပြည်ကျိုး ဆုတ်ယုတ်ရန်
အကြောင်းဖြစ်သည်။” ပြင်သစ်မှတ်၊ ၁၀၂။

ဆန်

ဆန် - န / ဆန် / စပါးစေ့ကို အခွံခွတ်ထားသော အစေ့အဆန်။
“မာလကောက်ယောင်း၊ စပါးထောင်းသော်၊ ဆန်ကောင်း
လည်းရ၊ ဝမ်းလည်းဝသို။” ကိုး* ၃၄။ ၂၊ အနွံပါသော
အစေ့။ “မုန့်ညှင်းဆန်၊ လွန်ဆန်ဆို၏သို့၊ ကောက်ဆန် စပါး
ဆန်ဆိုအပ်လျက် ဆန်ဟူ၍ဆိုခြင်း။” ဝေါ၊ ၁၈၄။

ဆန် - ကြံ / ဆန် / ၁၊ ဇရမ်းကိုဖြစ်စေ၊ လေစုန်ကို ဖြစ်စေ
ဆန်ကျင်၍ သွားသည်။ “ကျန်စစ်သားရှိရာ မြစ်ညာသို့
ကြည်းအားရေအားနှင့် ဆန်သည်။” ကိပု၊ ၁၆။ ၂၊ နိမ့်
ရာမှ မြင့်ရာသို့ တက်သည်။ “အထက်သို့ ဆန်သော လေ၊
အောက်သို့ စုန်သော လေ၊ ဝမ်း၌တည်သော လေ။” သမန်၊
ပ။ ၈၈။ ၃၊ သွေ့ပွင့်သည်။ ဆန်ကျင်သည်။ “အာဏာ
ဆန်လျက်၊ တုတ်ခွန်မသွင်း၊ ခြေရင်းမကြုံ၊ ပြည်ထောင်တို့
လည်း။” ကုရီး* ၁၀၆။

ဆန် - ကြံ / ဆန် / သဘာဝချင်း ဆင်တူယိုးမှား ဖြစ်သည်။
“အပြောအဆို အနေအထိုင်များသည် မင်းပုံမင်းဟန်နှင့်
မင်းဆန်၍နေ၏။” ယဇ်ကံ၊ ၁၃။ “ရှေးဆန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့
က... မြို့ကာ ကဲ့ရဲ့တတ်ကြသည်။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၃၊ ၈။
၄၀။

ဆန်က - န / ဇာ၊ စက - န၊ ရှု။ “ဆုံ က စ ခြုံ၊
ကျည်ပွေ့ တခန်း၊ မန်းဟုခေါ်ပြော၊ စကောဆန်က၊ များ
စွာတုံလှသည်။” နာနာ* ၁၂၅။

ဆန်ကန် - ကြံ / ဆန်ကန် / (အမိန့်အာဏာကို မနာခံ) ဖီလာ
ဆန်ကျင်လုပ်သည်။ “နှောင်းအရေအခွင့်သာလျှင် ငါ့ကိုပင်
ဆန်ကန်အံ့သည်။” ကိပု၊ ၂၄၂။

ဆန်ကုန်မြေလေး - ကြံ / ဆန်ကုန်မြေလေး / ဘာမျှအသုံးမကျ။
မည်သည့်အကျိုးကျေးဇူးကိုမျှ မပြုနိုင်။

- န / ဆန်ဂုန့်မြေလေး / ဘာမျှအသုံးမကျသူ။
“ပေပေးသားလူ့ပြည်မှာ ဆန်ကုန်မြေလေး ဖြစ်မှာစိုးလိ
ပြောတာ။” ထူး၊ ၅၅။

ဆန်ကျော် - န / ဆန်ကျော် / ကောက်ညှင်းဆန်တွင် ရောနေ
သော ဆန်ကြမ်း၊ ကောက်ဆ။

ဆန်ကျါးဆန်နာ - န / ဆန်ကျါးဆန်နာ / ကျါးနေသော ဆန်စေ့
အစိတ်အပိုင်း။

ဆန်ကြမ်း - န / ဆန်ဂျန်း / ၁၊ တမင်းချက်စားရသော ဆန်ကို ကောက်ညှင်းဆန်မှုန့်၌ သိရအောင် မှည့်ခေါ်ထားသော အမည်။ “ကောက်ညှင်းက မစမဲ၊ ဆန်ကြမ်းက စေးသည်။” ပုံ။ ၂၊ စပါးမှရသော ဆန်မှတပါးသော ဆပ်ဆန်၊ လူးဆန်၊ ပြောင်းဆန် စသည်။

ဆန်ကွဲ - န / ဇလ္လ / ၁၊ ဆန်စေ့အကျိုးအပုံ။ “ဆန်မှည့်ဆန်နာ၊ ဆန်ညှာဆန်ကွဲ၊ ဆုတ်ကာ ကြွလျက်။” ဇပျို့* ၁၂။ ၂၊ စိမ့်တောများတွင် ပေါက်ကတ်သော သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။ (ဆန်ဆေးရေပင်၊ သစ်ဖြူပင်၊ ဟုလည်း တွင်သည်။) ၃၊ ပန်းပွင့်အပြုကလေးများ အဆုပ်လိုက်ပွင့်သော အပင် တမျိုး။ “မိုင်းပန်းတို့သည်၊ ခါသို့လိုက်ကြ၊ ငုံ့ဆန်ကွဲ၊ ကြွကာပေါ်ထွက်။” နောင်၊ ၂* ၁၇ (၂)။

ဆန်ကွဲကြ - ကြိ / ဇလ္လ / ၁၊ အနံ့အပြား ပြန့်သွားသည်။ ၂၊ ရေကြည်တခြား အဖတ်တခြား တကွတပြား ဖြစ်သည်။ ဆားနှင့်ဆပ်ပြာ တွေ့သောအခါ ဆပ်ပြာသည် ဆန်ကွဲကြ သလို ဖြစ်လာပြီး။” လောစက်။ ၅၃။

ဆန်ကွဲကြမ်း - န / ဇလ္လ / ၁၊ စပါးကို အခွံချွတ်ရာတွင် ရသောဆန်ကွဲ။ ၂၊ ဆန်ကွဲအကြီးစား။ ၃၊ ကွန်ကရစ်လုပ်ရာ တွင် ထည့်ရသော ကျောက်ခဲနှင့်အတူကျိုးစသည့်။

ဆန်ကွဲနု - န / ဇလ္လ / ၁၊ ဆန်ကွဲအငယ်စား။ ၂၊ ကွန်ကရစ် လုပ်ရာတွင် ထည့်ရသောသဲ။

ဆန်ခေါက်ဆွဲ - န / ဆန်ခေါက်ဆွဲ / ၁၊ ဆန်ကို လုပ်သော ခေါက်ဆွဲ။ ၂၊ ညှပ်ခေါက်ဆွဲ။

ဆန်ခေါင်း - န / ဆန်ခေါင်း / စပါးကို ဆန်ကြိတ်၍ ဆန်ကုန် သည်များနှင့် ဆက်သွယ်ကာ ရောင်းဝယ်အသက်မွေးသူ။

ဆန်ခတ် - ကြိ / ဆန်ခတ် / တမင်းအိုးထဲသို့ ဆန်ထည့်သည်။ “အိုးတန် ဆန်ခတ်စကားမှာ ဆန္ဒရှိရာကို မယုတ်မလွန် ပြောဆိုနည်းဖြစ်သည်။” ပေါဒါ၊ ပ။ ၅၀၄။

ဆန်ခတ် - ကြိ / ဆန်ခတ် / လုံးကြီးတင်ထဲတွင် အဆန်ထည့် သည်။ “ကျီဟူ၍ ယပင်လျက် လုံးကြီးတင် ဆန်ခတ်ဆိုမိန့် သောအရာကား ဝိသဇ္ဇနီသံပ၊ မပါနစ်ကွဲရှိ၏။” ခေါ၊ ၂၄၆။

ဆန်ခတ် - ကြိ / ဆန်ခတ် / စပါးဆန်တို့ကို စကောတွင်ထည့်၍ ပြာပြီးလျှင် မလိုအပ်သည်တို့ကို ခါထုတ်သည်။

ဆန်ချောင်း - န / ဆန်ချောင်း / အခွံထဲတွင် အဆန်လုပ်နေ သော အသီး။ ယင်းသို့ဖြစ်သော ကြက်ဥ၊ ငှက်ဥ။ “ကြက်ဥ ဆန်ချောင်းကြိတ်၍ သွတ်။” စာတ၊ ဒု။ ၁၃၀။

ဆန်ခွဲ - ကြိ / ဆန်ခွဲ / ၁၊ စပါးကို ဆန်ဖြစ်အောင် ကြိတ်သည်။ ၂၊ ဆန်ကြိတ်ထောင်းသည်။ “ကျွန်တော် ဂျပန်တခေတ်လုံး ဆန်ခွဲနေတာပဲ။”

ဆန်စက် - န / ဆန်စက် / စပါးကို ဆန်ဖြစ်အောင် ကြိတ်သော စက်။

ဆန်ဆေး - န / ဆန်ဆေး / အရွက်နုကို ပြုတ်၍ တို့စားရသော ရှည်မျောမျောအရွက်ရှိသော သစ်ပင်ကြီး။

ဆန်ဆေးတောင်း - န / ဆန်ဆေးတောင်း / တမင်းမချက်ခင် ဆန် ထည့်၍ ရေဆေးရသော တောင်း။

ဆန်ဆေးရေ - န / ဆန်ဆေးရေ / ဆန်ကိုဆေး၍ရသော ရေ။
ဆန်ဆင်ပိုး - န / ဆန်ဆင်ပိုး / ဆန်စေ့၊ ပဲစေ့များကို ဖောက်၍ စားသော နှာတံရှည်နှင့် အင်းဆက်ပိုးကောင်။ (စပါးကျီ ပိုးမဲ၊ ဆင်သားပယ်၊ ဆန်ပိုး၊ အစေ့ဖောက်ပိုးဟုလည်း ဝေသ အလိုက် ခေါ်ကြသည်။)

ဆန်ဆင်ပိုး

ဆန်ညှာ - န / ဆန်ညှာ / ဆညှာ / ဆန်ကွဲအငယ်စား။ “ဆန်ခွဲ ဆန်ညှာ၊ ဆန်နာဆန်ဖြန့်။” ဇပျို့* ၁၃၁။

ဆန်နီ - န / ဆန်နီ / အရောင်နီသော ဆန်မျိုး။

ဆန်နပ် - န / ဆန်နပ် / ဆန်ကွဲဆန်ညှာ။ “ဆန်ရင်းကို ထွမ်း လုပ်။ ဆန်နပ်ကို ယာဂကျီ။” ပညဝတ်။ ၃၆။

ဆန်နှစ် - န / ဆန်နှစ် / အရည်ဖျော်ထားသော ဆန်မှုန့်။ “ဘူးသီးကို ဆန်နှစ်နှင့် နယ်။” သုတ္တံ၊ ပ။ ၁၀၂။

ဆန်ပန်း - န / ဆန်ပန်း / အလှအပ ဆေးဆိုးထားသော ဆန်စေ့။

ဆန်ပန်းပေါက်ပေါက် - န / ဆန်ပန်းပေါက်ပေါက် / ၁၊ ဆန် ပန်း - နှင့် အတူတူ။ “ဆန်ပန်းပေါက်ပေါက်နှင့် နောင် သည်ကဲ့သို့ မပုပ်ပြိုဟု လက်အုပ်ချီ၍ ပူဇော်စေ။” နု။ ၁၃၃။ ၂၊ ရေထားသော ဆန်ပန်းနှင့် ပေါက်ပေါက်။

ဆန်ပြာ - ကြိ / ဆန်ပြာ / ဆန်ကွဲ၊ ဆန်ညှာ၊ စပါးလုံး စသည် တို့ကို ဖယ်ရှားပစ်ရန် ဆန်ကိုစကောတွင်ထည့်၍ မြှောက်ခါ သည်။

ဆန်ပြောင်း - န / ဆန်ပြောင်း / အစေ့ဆန်ကို စားရသော ပြောင်းပင်။ ပြောင်းကြီး။

ဆန်ပြုတ် - န / ဆန်ပြုတ် / ဆန်ကို ပြုတ်ထားသော စားစရာ။

ဆန်ပျား - န / ဆန်ပျား / ဆန်ပြာရာမှ ထွက်လာသော အညံ့ ဆုံး၊ အသေးဆုံး ဆန်ကွဲ၊ ဆန်ညှာ။

ဆန်ဖြူ - န / ဆန်ဖြူ / ၁၊ အရောင် ဖြူသော ဆန်မျိုး။ ၂၊ ဖွဲဖြူစင်အောင် ဖွပ်ထားသော ဆန်။ “ထောင်းခါလည်း ညက်၊ ဆန်ကောင်းထွက်၊ မပျက်ဆန်ဖြူလွှာ။” သိသော။ ၁၄၈။

ဆန်ဖြူကျောက် - န / ဆန်ဖြူကျောက် / ဆန်ကို ဖြူစင်အောင် ဖွပ်သောကျောက်။ “လုံးတီးဆန်နှင့် စပါး ခွဲထုတ်ပြီးသော အခါ ဆန်ကိုဖြူအောင် ဖွပ်ရန်လိုလေသည်။ ထိုစက်ကို ဆန်ဖြူကျောက် (White Rice cone) လို့ ခေါ်သည်။” ဆန်စက်။ ၉။

ဆန်ဖြုန်း - န / ဆန်ဖြုန်း / အမှုန့်ထောင်းရာတွင် မကြေပဲ ကျန်နေသော ဆန်မှုန့်ကြမ်း။

ဆန်ဖွပ် - ကြိ / ဆန်ဖွပ် / အခွံစင်ပြီးဆန်ကိုဖြူအောင်ထောင်း သည်။ “စပါးရှာ၍ ရလျှင် ထောင်းစေသည်။ ဆန်ဖွပ်စေ သည်။” ကိပုံ။ ၁၅၉။

ဆန်မုန့် - န / ဆန်မု / အစေ့မအောင်သော ဆန်။ “ရတနာ အပြည့်၊ တောင်းဝယ်ထည့်၍၊ ဆန်မုန့်ဆန်နု၊ ဆန်ညှာ ဆန်ကွ၊ ဆုပ်ကပ်ကြလျက်။” ဇပျို့ ၁၂။

ဆန်ရေစပါး - န / ဆန်ယေဇား / လူတို့ အသက် တည်တံ့ရေး အတွက် အားထားရာ ကောက်ပဲသီးနှံ။ “ကောက်ရိုးပုံ မီး လောင်ပြာကျသွားသည်ကို မြင်မက်မူ ဆန်ရေစပါး ရှားပါး လတ်။” အိပ်ဓာန်။ ၁၄။

ဆန်ရိုးဆန်သား - န / ဆန်ယိုးဆန်သား / ဆန်စေ့ ဆန်လုံး။ “ဥရောပတိုက်သို့ တင်ပို့ ရောင်းချသော ဆန်များမှာ ဆန်ရိုး ဆန်သားကောင်းရသည်။” မြန်သွေး။ ၂၇၃။

ဆန်ရင်း - န / ဆန်ယင်း / အကွဲအပြေ မပါသည့် ဆန်ရိုးဆန် သား။ “ဆန်ရင်းကို ဆွမ်းလုပ်၊ ဆန်နပ်ကို ယာဂုကျ။” ပုညဝတ်။ ၃၆။

ဆန်လတ် - န / ဆန်လတ် / ဆလတ် / ဆန်ရင်းနှင့် ဆန်ကွ အကြားဖြစ်သော ဆန်။ “အမရာလည်း...ဆန်ရင်းကို ထမင်း ချက်၏။ ဆန်လတ်ကို ယာဂုကျ၏။” မဟာ၊ ပ။ ၁၄၂။

ဆန်လုံးညို - န / ဆန်လုံးညို / ပြုအောင် ဖွပ်မထားသော ဆန်။ “ဆန်လုံးတီးနှင့် ဆန်လုံးညိုများကို စားသုံးရန် ညွှန် ကြားခဲ့ပေသည်။” ခန်းဝါ။ ၁၇၃။

ဆန်လုံးတီး - န / ဆန်လုံးတီး / ဖွနှင့်အမှေး မချွတ်ရသေးသော ဆန်။ “ဆန်လုံးတီးကို ကျောက်နှင့်ပွတ်သော် ဆန်ဖြူပေါ် လာ၏။” ဆန်စက်။ ၆၀။

ဆန်လွတ်နုနှင့် - န / ဆန်လွတ်ဆန့်နှင့် / ဆန်မှုန့်ရောမထားသော နုနှင့်မှုန့်။

ဆန်လှော်ဟင်းချို - န / ဆန်လှော်ဟင်းလျှို / လှော်ထားသော ဆန် ထည့်၍ချက်ထားသော ဟင်းချို။

ဆန်ဝါ - န / ဆန်ဝါ / ရေစိစပါးကို ကြိတ်ရာတွင် ပါလာသော အရောင်ဝါသည့် ဆန်။

ဆန်ဝါပေါက် - ကြို / ဆန်ဝါပေါက် / ရေစိုသဖြင့် စပါးစေ့ အတွင်းရှိဆန်များ ဝါသွားသည်။ “စပါးတွေ ရေစိုကုန်ပြီး ဆန်ဝါပေါက်ကုန်ရင် ခဲလေသမျှ သဲရေကျ ဖြစ်ကုန်မှာ။” ဂွမ်းပုံ။ ၃၄၄။

ဆန်ဝိုင်း - ကြို / ဆန်ဝိုင်း / ဆန်ကို စကော၊ စကောတွင်ထည့်၍ လက်နှစ်ဘက်ဖြင့်ကိုင်လျက် စကောစကော လှုပ်သည်။

ဆန္ဒ - န / ဆန်ခါ / ခါ အလို၊ အာသာ။ တောင်တချက်။ မျှော်လင့်ချက်။ “ငါတို့ အလိုဆန္ဒအတိုင်း ရပေသည်ဟူ၍ ဆန္ဒဟူသောအမည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ကုန်၏။” မုန့်၊ ပ။ ၃၀။

၂။ သဘောတူညီချက်။ “လာမှ ဆန္ဒယူဆွံ့။” သာလင်။ ၁၆။ [ပါ]

ဆန္ဒစော - ကြို / ဆန်ခါစော / ဖြစ်လိုစိတ် ရှေ့ပြေးနေသည်။

ဆန္ဒပြု - ကြို / ဆန်ခါပြု / လိုလားချက်ကို (သတိပေးချက် ခြင်း၊ သတိထားခြင်း၊ အစာငတ်ခံခြင်း စသည်တို့ဖြင့်) ထုတ်ဖော်သိစေသည်။ “အိပ်ထောင်ပြင်တွင် စု၍ထိုင်ကာ ဆန္ဒပြုနေကြသော နိုင်ငံရေးသမားများ။” မြင့်နိုး။ ၁၂။

ဆန္ဒပြု - ကြို / ဆန်ခါပြု / လိုလားချက်ကို ထုတ်ဖော်တင်ပြ

သည်။ “အားသစ် သွန်းလောင်းခြင်း ဖြစ်ပါစေဟု ဆန္ဒပြု လိုက်ပါကြောင်း။” ကိန်။ အမှာ။

ဆန္ဒမ - န / ဆန်ခါမ / ၁။ (ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်းကောင်း၊ တရားဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းရာတွင်လည်းကောင်း၊ အစည်းအဝေး ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတို့တွင် လည်းကောင်း၊ အခြား အလားတူ ကိစ္စတို့တွင် လည်းကောင်း မဲပြားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ လက်တောင်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အသံဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းများ ဖြင့်ဖြစ်စေ) မိမိအလိုကို ထုတ်ဖော်တင်ပြချက်။ “မြန်မာ တပြည်လုံးတွင် ၁၈ နှစ်အရွယ် ရောက်သူ ကျားမတိုင်း ပါအောင် ဆန္ဒမဲစာရင်းကို လုပ်ရမည်။” နိုင်ငံပြာ၊ ပ။ ၁၆။

၂။ ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် အသံပြုသော ကတိပြား၊ စက္ကူစသည်။

ဆန့်

ဆန့် - ကြို / ဆန့် / ၁။ စန့်စေသည်။ “လည်တိုင်မလွန်း၊ ဆန့် လောစင်းစင်း၊ ပေါက်သတ်လျှင်းဆွံ့။” ဘူပေါင်း* ၄၄။

၂။ ကွာသည်။ လမ်းသည်။ ဝေးသည်။ “ယူဇနာအခန့်၊ ခရီးလည်းဆန့်သောကြောင့်။” ပုည၊ ၁။ ၇၇။ ၃။ (မြေထောက် ဟောပုဒ်တို့ နှင့်တွဲလျှင်) သွားသည်။ “ပရမေတုန်းဂုန်းရွှေစက် ဆန့်မူအခန့်သင်လှ။” ဂါထာ* ၃၇။ “မျိုးကြီးမတ်ရာ၊ ရဲဝန်း ကာနှင့်စကြာခြေလျှ၊ ဆန့်လတ်ကြသော်။” ပြည်စုန်* ၇၂။

ဆန့်ကျင် - ကြို / ဆန့်ကျင် / ဖီလာ ဖြစ်သည်။ ကန်လန် ဖြစ် သည်။ အတိုက်အခံပြုသည်။

- န / ဆန့်ကျင် / ဖီလာဖြစ်ခြင်း။ ကန်လန်ဖြစ်ခြင်း။ အတိုက်အခံပြုခြင်း။ ကွဲလွဲခြင်း။ “အရေးရေးတွင်ကြောင်း မထင်သို၊ ဆန့်ကျင်မရှိ၊ ညီညွတ်ဘိသည်။” ယာဘာ* ၆၂။

ဆန့်ကျင်ဘက် - န / ဆန့်ကျင်ဘက် / ဖီလာ ကန်လန်ဖြစ်သော အရာ။ ယင်းသို့ ဖြစ်သော သူ။ ပဋိပက္ခ။

ဆန့်ငင်ဆန့်ငင် - ကြိတ် / ဆန့်ငင်ဆန့်ငင် / (ဝေဒနာ အပြင်း အထန် ခံစားရသဖြင့်) ခြေလက်အင်္ဂါများ အကြောမျှား အတ်ကန့် အတ်ကန့် ရှမ်းကန် လှုပ်ရှားသည်။ “သေမင်းကြီး လက်ထဲတွင် ဆန့်ငင်ဆန့်ငင် နှင့် သေ ကြ ရတော့ တာဘာ။” သောတာ၊ တ။ ၁၅၉။

ဆန်း

ဆန်း - ကြို / ဆန်း / ၁။ အသစ်ဖြစ်ပေါ်သည်။ “လမ်းပပ၊ ဆန်းစစ်ငယ်၊ ကွေးကွေးကယ်သို။” ဝိမော်* ၇၆။

၂။ ထူးခြားသည်။ “လူငယ်လူဆန်း၊ မာန်ဖြင့်ကျန်းသား၊ မြတ် မှန်းမသိ၊ ရင်မှန်းအား။” ပါမီ* ၁၈။ ၃။ မရှိမမြောင့် ဖြစ် သည်။ မမှန်မကန် ဖြစ်သည်။ ကောက်ကျစ် ပွေလိသည်။ “ကောင်းကြမ်းလျှင် မှန်းတတ်သည်။ တရားဆန်းလျှင်မှန်းတတ် သည်။” ကျည်း။ ၇၈။

ဆပ်

ဆန်း - စည်း / ဆန်း / သာမန်မျှ ဖြစ်သည်။ သက်ကာမထွေမျှ ဖြစ်သည်ကိုပြသော စကားလုံး။ ခုံ။ ခုံမျှ။ ရော့ခုံရော့ လည်း တွင်ဆန်းသာတွင် ငါဝင်၍ဝံ့ကံမည်ဟူ၍ ထို၏။” ကလား။ ပ။ ၃၇၇။

ဆန်း - န / ဆန်း / ပါဠိဂါထာ ဖွဲ့ ဆိုနည်းအတိုက်။ “သင်ခွတ် သောအခါ၊ ဆန်းလက်သဖြင့်၊ ဂါထာလည်းကောင်း။” ပါဠိ* ၁၆။ [ပါ]

ဆန်း - က - စည်း / ဆန်း - က / သာမန်မျှ ခြံ သည်။ မည်ကမထွေမျှဖြစ်သည်ကို ပြသောစကားလုံး။ ([၇] ဆန်းက၊ မည်ဆန်းက၊ ဆန်းက စသည်ဖြင့်လည်း သုံးစွဲ လေ့ရှိသည်။) “ဤဆုကား အပွဲ မည်ဆန်းကား မဟက်။” သုခသော။ ပ။ ၁၉၆။ “ကြောင့်ကြမထင်၊ မပင်မပန်း၊ ၇၆ ဆန်းဆန်းက၊ ကပ်လှာရွှေခန်း။” တန့်လ * ၂ (၄)။

ဆန်းကြယ် - ကြို / ဆန်းကြယ် / လျှော့နည်းသည်။ အလှူပေး အထွေထွေဖြစ်သည်။ “အိုင်အင်းဆန်းကြယ်၊ နက်ကျယ်ဝေ ထ၊ ခုနစ်ခုလျှင်။” ဂါထာ * ၂၉။

ဆန်းဂိုဏ်း - န / ဆန်းဂိုဏ်း / ဆန်းအတတ်တွင် အကွပ်သုံးလုံး။ “ပေကွပ်၊ ထွေမကြာ၊ ဂါထာဆန်းဂိုဏ်း၊ ကခိုက်ပယုတ်၊ ဌာန် မချွတ်သည်။” ကိုး * ၃၃။ [ပါ]

ဆန်းခပ် - ကြို / ဆန်းခပ် / ၁၊ စိတ်သည်။ “ဤဆုပြုအပ်သည် မှန်ကန်ပါ၏လော၊ သဘာဝကျပါ၏ လောဟု ဆန်းခပ် လို လသည်။” ဒီဇေ။ ၁၃၁။ ၂၊ ဆန်းဂိုဏ်း မှန် မမှန် စိတ် သည်။ “ပါဠိစိတ်ခြင်း၊ လိင်ဝမ်းခြင်း၊ ဂိုဏ်းစာခြင်း၊ ဆန်းခပ်ခြင်း၊ အလကံ ခေါ်သရွေးခြင်းကို မပြုလုပ်။” ကဝိသေ။ ၄၉။

ဆန်းပြား - ကြို / ဆန်းပြား / ၁၊ ရိုးရိုးမဟုတ်၊ တူးခြားလည်း။ “အလွန်ဆန်းပြား၊ သုရားနုစို၊ မမြင်ဘူးဟု ပြောဆို” ၆၈။ ၂၊ မရိုးမပြောင်ဖြစ်သည်။ “ဗာသာဉာဏ် အသွယ်သွယ်၊ ပရိယာယ်အစားစား၊ ဆန်းပြားလှလှ၊ မာညိုကြည်သော မာထဂါမမျိုး။” လောပွင့်။ ၅။ ၄၆။

ဆန်းသစ် - ကြို / ဆန်းသစ် / အသစ် ပြန်လည်းဖြစ်ပေါ်သည်။

ဆုန်း

ဆုန်း - န / ဆုန်း / ဟင်းခိုးကို ချက်၍ ရေဟာ ဆေး တမျိုး။ ဟယ်ပြဒါး။ “နှစ်ဘက်မျက်စိ၊ နှို ခြိုင်းခြင်း၊ ဝက် ပန်းဆင်းသို့၊ ပြင်းပြင်းတွေးတွေး၊ ဆုန်းဟု ချလျက်။” ဘူလင် * ၂၇၆။

ဆုန်း - ကြို / ဆုန်း / ၁၊ ရက်ထည်ကို အင်္ကျီ၊ သင်္ကန်း စသည် ချုပ်ရန် တိုင်းတာဖြတ်တောက်သည်။ “ဟို၊ ဧရာ၊ ခြွေတရား သည်... သင်္ကန်းဆုန်းခြင်းအမှုကို ပြုရာ။” ပေက ၁၁၄။ ၂၊ ဖြတ်သည်။ ဝိုင်းသည်။ “ဣန္ဒြိယကုန်း၊ စာသင်ပုန်း၊ သင်ခန်းနှင့်မခွဲ။” ကဝိသံ * ၉၁၄။ ၃၊ မျှ ချိန်သည်။ “ခန့်မှန်း သည်။ ပြု၍ရွတ်စံတုန်း၊ ချိန်ဆန်းသိတုန်း၊ အသေ၊ ရန်အသေ၊ ခေတ်ကြိုကာလလျှင်။” ကိုး * ၁၃၇။

ဆပ် - ကြို / ဆတ် / ၁၊ (ချေးယူထားသည့် ငွေပစ္စည်းစသည်ကို) ပြန်ပေးသည်။ “တင်မြီလည်း ဆပ်စေ” န။ ၃၈။ ၂၊ (တင် ရှိသော ကျေးဇူးကို) တုံ့ပြန်သည်။ “ကျမ်းမခုနစ်ထပ်၊ နှို၊ ထိုး ဆပ်နှုတ်၊ မအပ်မရာ၊ ဆုံးမစာလည်း။” ဆု * ၁၇၇။

ဆပ် - န / ဆတ် / မိုးပါးရေသတို့တွင် စိုက်ပျိုးသော အလုံး အစေ သေးငယ်သည့် ကောက်ပေါင်းတမျိုး။ “ပဲစောကလေး ခိုင်ခိုင်နဲ့၊ ပေါင်းထားတဲ့ ဆပ်ပေါင်းကို မစားရတာ ကြာဘိ။” ယမုန်။ ၅၃။

ဆပ်ကော်မတ် - န / ဆတ်ကော်မတ် / သီးခြားကိစ္စရပ်ကို ဆောင် နှက်ရန် အဖွဲ့ကြီးမှ ခွဲ၍ ဖွဲ့ စည်း ထားသော အဖွဲ့ငယ်။ “ဆေးရုံကော်မတ်များသည်... ဆပ်ကော်မတ်များ ဖြစ်သော် ြားလည်း။” ဒေအုပ်။ ၂၇။ [လိပ်]

ဆပ်ကပ် - န / ဆတ်ကပ် / ဆတ်ကပ် / မြင်းစီးအတတ်၊ ကျွမ်း သုံးအတတ်၊ ကြိုဆန်းလျှောက်အတတ် စသည်တို့ကို လှည့် လည်ပြသသောပွဲ။ “ဆပ်ကပ်ထဲတွင် ဆိတ်ကြီး ကြီးတန်း ကျောက်လှည့်သလိုသာ သွား၍ မြင်ခံသဖြင့် ရယ်ခံခြင်း ြစ်တော့သည်။” ဗာ။ ၁၀၉။ [လိပ်]

ဆပ်ပြာ - န / ဆတ်ပြာ / သဘာဝအတိုင်း မြေပေါ်တွင် ဖြစ် ပေါ်နေသော ဆေးကြော ဖွပ်လျှော်ရာတွင် အသုံးပြုရသည့် အမှုန့်။ ပေါက်ဆပ်ပြာ။ သဲဆပ်ပြာ။ “မိမိလင်းပြာ၊ တွန့်သံ ဘဒ္ဒန်း၊ ဆပ်ပြာစစ်တွင်၊ တွေ့ကြုံမြဲမြင်သော်။” ညွန့်ပေါင်း။ ၁။ ၆၆။ ၂၊ မဆေးကြော လျှော်ဖျပ်ရန် အဆီနှင့် ဆော်ခါ စသည်တို့ကို ဖော်စပ်ထားသော ပစ္စည်း။ “စိမ်းမြစ်ကမ်း ဘလျှောက် ဘယောင်းကိုဆပ်ပြာလုပ်ဆောင်သည့် စက်ချီ။” မြင်သစ်မတ်။ ၅၉။

ဆပ်ပြာကျင်း - န / ဆတ်ပြာကျင်း / သဲဆပ်ပြာ ပေါက်သော ငွေရာ။

ဆပ်ပြာကြမ်း - န / ဆတ်ပြာကျင်း / သဲဆပ်ပြာ။ ဆပ်ပြာချပ် - န / ဆတ်ပြာကျပ် / အချပ် ပြုလုပ်ထားသော ဆပ်ပြာကြမ်း အကောင်းစား။

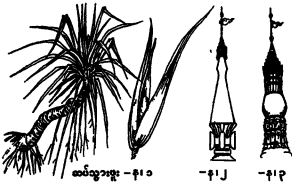
ဆပ်ပြာမှုန့် - န / ဆတ်ပြာမှုန့် / ၁၊ သဲဆပ်ပြာ။ “လက်ဖွတ် နို့သာထည့် ပန်းကန်ငယ်၊ ဆပ်ပြာမှုန့်ထည့် ပန်းကန်ငယ်။” ရှု၊ ၁၃၊ ၁၆။ ၃၃။ ၂၊ အမှုန့်ပြုလုပ်ထားသော ဆပ်ပြာ။

ဆပ်ပြာမွှေး - န / ဆတ်ပြာ / မွှေး / အမွှေး နဲ့ ထုံထား သော ဆပ်ပြာ။

ဆပ်သွား - န / ဆတ်သွား / ၁၊ အသီးခြောက်ကို ချည်ခင်းရှင်း ရာတွင် အသုံးပြုရသည့် အပင်တမျိုး။ ၂၊ ဆပ်သွားပင်။ ၃၊ ဘုံမာန်တို့တွင် ထုလုပ်တတ်သည့် သစ်သားပန်းပု လက်ရာတို့၌ ပါဝင်သော အထွတ်တမျိုး။ “စုစပ်မကြွင်း၊ ဘလင်းချိုတ်အိုင်း၊ ခိုင်းဆိုင်းဆပ်သွား၊ မျက်ပါးမရှိ၊ ရွှေသတ် ဂယ်။” ကန့်လ * ၂၅။

ဆပ်သွားမွှေး - န / ဆတ်သွား / ၁၊ ထန်းပင်၊ အုန်းပင် တို့နှင့် ပါဝင်သောသဖြင့် လိပ်ပျားတွင် ချွန်တက်ရှည်မျောသော ရွက်

အုပ်ရှိသည့် ခေပပ်ပင်ကြီး။ ယင်းအပင်၏ အပွင့်။ “လမ်းတွင် ခေပပ်နှင့် ဆစ်သွားဖူးပင်များကို အများအပြားတွေ့ရလေသည်။” စစ်ခရီး။ ၁၁၆။ ၂။ ပြာသာဒ်ဘုံအဆင့်များနှင့် ထီးအကြား လေးမြောင်လုပ်ထားသော အစိတ်အပိုင်း။ “ရွှေနန်းတော်ပြာသာဒ် ဆစ်သွားဖူးကိုလည်း လောင်မီးကျသည်။” ညောင်ရမ်း။ ၅၀၉။ ၃။ မြေစိုက် စေတီတော်တွင် ထီးအောက်ရှိ ငှက်ပျောဖူးလည်းခေါ်သော အစိတ်အပိုင်း။ “ထီးတော် ဆစ်သွားဖူး သံချိန် ၅၃၀။” ခုံနန်း။ ၃၄၂။

ဆစ်သွားတီး - ၃ / ဆတ်သွားတီး / ချည်ခင်ရှင်းရန် ပြီးရသော ဆတ်သွားသီးခြောက်။

ဆိပ်

ဆိပ် - ၃ / ဆိတ် / ၁။ ယာဉ်များ ဆိုက်ကပ်ရာ၊ ရပ်နားရာ၊ ထွက်ခွာရာ အရပ်။ ၂။ လူအများ ခရုချီးရာ၊ ခေပပ်ရာဖြစ်သော ချောင်။ မြစ်၊ ပင်လယ်တို့၏ ခေပပ်ကမ်းပါးအရပ်။ ၃။ လှေသင်္ဘောတို့ ဆိုက်ကပ်သည့်အတွက် ပေးရသော ဆိပ်ကမ်းခွန်။ “ဆံတော်အရာရှိသင်္ဘောဖြစ်၍ ဆိပ်၊ ပွဲ၊ ကင်း၊ ကူးတို့ အကောက်အစားများက တစုံတရာ အမေးအမြန်း အကြည့်အရှုမှ လွတ်ငြိမ်းသည်။” လန်ဒန်။ ၁။ ၄၉၇။
 ဆိပ် - ၃ / ဆိတ် / အဆိပ်။ “တစ်မကျန်၊ ဆိပ်ပေါက်အန်မှ။” ဘုပေါင်း * ၄။
 ဆိပ်ကမ်း - ၃ / ဆိတ်ကမ်း / ရေကြောင်းယာဉ်များ ဆိုက်ကပ်ရာ၊ ရပ်နားရာ၊ ထွက်ခွာရာ အရပ်။
 ဆိပ်ကမ်းခွန် - ၃ / ဆိတ်ကမ်းခွန် / ဆိပ်ကမ်းတွင် ဆိုက်ကပ်သည့်အတွက် ပေးရသည့် အခွန်။ “အကောက်တော်ခွန်၊ ဆိပ်ကမ်းခွန်၊ လိုင်စင်ကြေး။” နိုင်စီး။ ၁၄။
 ဆိပ်ကမ်းမြို့ - ၃ / ဆိတ်ကမ်းမြို့ / ပင်လယ်ကူး သင်္ဘောတို့၏ ဆိပ်ကမ်းရှိသောမြို့။ “ဆိပ်ကမ်းမြို့များကို ဖွင့်ပေးရလေသည်။” သမိုင်း။ ၁။ ၃၄၂။
 ဆိပ်ကျယ် - ၃ / ဆိတ်ကျယ် / အဆိပ်ကို ပြေပျောက်စေတတ်သော အပင်။
 ဆိပ်ခံ - ၃ / ဆိတ်ခံ / ရေကြောင်းယာဉ်များ ဆိုက်ကပ်ရာဗော၊ တုန့်ကင်းစသည်။ “ဆိပ်ခံပေါ်တွင် လူများ အိုလာရာ။” ဂန္ဓာ။ ၂၇။

ဆိပ်ထူးမြား - ၃ / ဆိတ်ထူးမြား / အသွားကို အဆိပ်ချည်စိမ်ထားသော မြား။

ဆုပ်

ဆုပ် - ကြိ / ဆုတ် / ၁။ တစုံတရာကို ကိုင်လျက်ဖြစ်စေ၊ မကိုင်ပဲဖြစ်စေ လက်ချောင်းများကို ကျစ်ကျစ် ခေါက်လိပ်သည်။ “ဆုပ်တည့်လည်တိုင်း၊ ကိုင်တည့် တောင်ရင်း၊ သွတ်ကွင်းမြေချွတ်။” ဟင်္သာ * ၄၁။ ၂။ ကောက်ညှင်းပေါင်း၊ ထမင်းစသည်ကို လက်ဖြင့် အဆုပ်ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။
 - ၃ / ဆုတ် / ၁။ လက်ဖြင့်ဆုပ်ယူနိုင်သော အချဉ်ပမာဏ။ “တွဲ၊ (သင်) သည်။ ဘူပုဗ္ဗိ၊ ဖွဲတဆုပ်မျှလောက်။ နုလဗ္ဗုဒ္ဓိ၊ မရရာ။” ဘူသျှ။ ၁၉၃။ ၂။ လက်သီးဆုပ်ဖြင့် ခေါက်လိုက်တိုင်းရသော အတိုင်းအတာ။ (တတောင်၏ လေးပုံတယုံသည်။ လုံးပတ် တိုင်းရာတွင် သုံးရသည်။) “မုနတော်တို့ကိုလည်း တပ်ဖွဲ့စုစု မြစ်ညာမှ သုံးဆုပ် လေးဆုပ် တဆင့်နှစ်တောင် တဆယ့်ခြောက်တောင် သစ်ခတ်ရသည်။” သုသော၊ ၁။ ၃၄၅။
 ဆုပ်ကိုင် - ကြိ / ဆုတ်ကို / မြဲမြံစွာ လက်ဖြင့် ဖွဲ့ယူသည်။ “ရွှေကုဒ္ဒစံကို လက်၌ဆုပ်ကိုင်၍ သွားလေသည်။” မာလင်။ ၁၇။
 ဆုပ်နယ် - ကြိ / ဆုတ်နယ် / လက်ဖြင့် ကိုင်တွယ်ဖျစ်ညှစ်သည်။ နှိပ်သည်။ “မြေလက်ကျောက်ဆစ်၊ ဆုပ်နယ်ပစ်၏။” မြား * ၅၃။

ဆမ်း

ဆမ်း - ကြိ / ဆန်း / ၁။ တစုံတရာပေါ်သို့ သီး အရည်စသည်ကို ပျံ့နှံ့အောင် ပျန်းသည်။ “ငါ့အား ချမ်းချမ်း၊ ပျားရည်ဆမ်းသို့၊ ရွှမ်းရွှမ်းသံချို၊ ပြောပဆိုသည်။” ဟင်္သာ * ၄၄။ ၂။ (မိုး၊ လေ၊ လရောင်စသည်) အပျံ့အနှံ့ ဖြစ်သည်။ “မိုးပြင်းကစွေ၊ လေချိုကဆမ်း၊ ဆွတ်ကာ ရွှမ်းသော်။” ဘလ္လာ * ၂၇။

ဆိပ်

ဆိပ် - ကြိ / ဆိန် / ၁။ ပဲမျိုးအရသာ နို့မျိုးအရသာ ရှိသည်။ “ငှက်ပျောပြုတ်ချို၊ ဆိပ်ယိုအုန်းဆီ၊ စားအိန္ဒဝိလို့၊ နွားနို့ကစား။” ကိုး * ၁၇။ ၂။ [ပုစာ] (နားတွင်) နှစ်သက်စဖွယ်ဖြစ်သည်။ ချိုသာသည်။ “မင်းစုတရုဉ်၊ ယဉ်နုပြိုင်၊ ကြားတိုင်းဆိန်အောင်။” သီလဝ * ၇၇။

ဆို

ဆို - ကြိ / ဆုန် / ခ၊ ကြ၊ ကြိုက်သည်။ တိုက်ဆိုင်သည်။
တွေ့သည်။ အတူတကွဖြစ်သည်။ “ယဉ်ဖူးဖော်ရုံ၊ မွေ့လျော်
တံသော်၊ မဆုံကြမ္မာ၊ သံသရာက၊ ကံသာယိုယွင်း။” ဘူလင် *
၂၆။ ၂။ တဦးတည်းဖြစ်သည်။ တူသည်။ “ယခု သားသုံးဦး
မှာ အဘယကွဲသည်။ အမိဆုံဖြစ်ခြင်းကြောင့်...တခုစီစား
စေ။” န။ ၂၉၉။ ၃။ ဝယ်ယူခွင့်သေသည်။ “ဘုရတ်ဘနုတ်
တွေ... ငါချည်းမယူနိုင်လို့ ဆုံစမ်းပါ ကောင်မရဲ့” လက်
ခတ်။ ၁၄။

- န / ဆုန် / [ဘန်း] မိန်းမတို့၏ တပ်ပါးဆုံ။

ဆို - န / ဆုန် / ခ၊ ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို ကျယ်ပွေ့ဖြင့်ထောင်း
ရန် ပြုလုပ်ထားသော သစ်သားခွက်၊ စဉ့်ခွက်၊ ကျောက်
ခွက် စသည်။ “မင်းတို့ မုန့်သွယ်၊ ဤလိပ်ယေကို၊ ဆုံဝယ်
လည်းထား၊ ကျည်ပွေ့ဖျားဖြင့်၊ ထွားထွား ညက်ကြောင်း၊
မုန့်မုန့်ထောင်းသော်။” ဘူလင် * ၈၁။ ၂။ ဆီပွတ်ရန် ပြုလုပ်
ထားသည့် သစ်သားခွက်။ ဆီဆုံ။ “ဤလူရပ်တွင်၊ တပတ်
လည်လည်၊ မြင့်တာရှည်၍၊ ဆုံလည်သောနွား၊ ရဟတ်ချား
သို့။” သံဝေ * ၂၀။ ၃။ ဆန့်ပါ စသည်တို့ကို ကြိတ်ရန်
ကျောက်ပြားနှစ်ချပ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ကိရိယာ။ မုန့်
ကြိတ်ဆုံ။ ငှ၊ ဆေးတံတွင် ဆေးထည့်ရာခွက်။ ဆေးဆုံး။
“မိဆေးတဆုံ မကုန်ခင် သူ့ဆွေး နီသလား ပြူသလားဆို
တာ ကြည့်ရအောင်။” ဒီပ။ ၁၉၂။ ၅။ တိုင် စသည် စိုက်
ထောင်ရန် သစ်သားတွင် ထွင်းထားသော အပေါက်။
“ပြာသာဒ်တော် ဒုပိကာ တင်စက ဆုံနှင့် မလိုက်မညီ။”
သုသော၊ မ။ ၃၃၇။

ဆိုကား - န / ဆုန်ဂါး / ကား - န၊ ငှ၊ နှင့် အတူတူ။

ဆိုကျည် - န / ဆုန်ကြို / ဆုံ၏တွင်းခေါင်း။ ဆုံခွက်။ “တောင်း
တင်းစိတ်ပြည်၊ ဆုံကျည်ပွတ်ကျေ၊ မီးမွှေးဟောက်မ။” သာဓိ*
၉၇။

ဆိုခွက် - န / ဆုန်ဂွက် / ဆုံကျည် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဆိုဆီ - န / ဆုန် / ဆီဆုံတွင်ကြိတ်သော ပဲဆီ နှမ်းဆီ စသည်။

ဆိုဆိုနာ - န / ဆုန်နီနာ / လည်ချောင်းအတွင်း၌ ဖြစ်
သော အနာတမျိုး။ “ချိုဆီမှိုသောရသကို များစွာ
စားလျှင်... ပန်းနာ၊ ဆိုဆိုနာ... ဖြစ်တတ်ကုန်၏။”
ဥတ။ ၄၈။

ဆိုဆည်း - ကြိ / ဆုန်ဦး / တိုက်ဆိုင်သည်။ ကြ၊ ကြိုက်သည်။
တွေ့ကြုံသည်။ “ရှင်အရဟံနှင့် ဆိုဆည်းမိ၍” လူမျှန်၊ ၄။
၇၂။

ဆိုဆုံးငါးပိ - န / ဆုန်ရုန်းပိ / မညက်တညက် ထောင်းထား
သော ငါးကြိုးငါးပိ။

ဆိုပိုင်း - န / ဆုန်ပိုင်း / တပ်ပါးဆုံသော ကိုယ်ပိုင်း။ “ပြင်းတန်
ခွာ နိပ်နယ်ခြင်းပြုချေက...ကန်လန်မွေးခြင်း၊ ခြေကမွေးခြင်း၊
လက်တဖက်တည်း ထွက်ချခြင်း၊ ဆိုပိုင်းမွေးပွားခြင်းစသည်တို့
ကို ဖြစ်တတ်သည်။” နော၊ ၄။ ၇။

ဆိုပိုင်းပိုင်း - ကြိ / ဆုန်ပိုင်းပိုင်း / ငါး၊ ခရမ်းသီးစသည်ကို တည့်
တည့် ပိုင်းဖြတ်သည်။

ဆိုပျဉ် - န / ဆုန်ပျဉ် / ဆီဆုံ ဆုံခွက်၏ နှုတ်ခမ်းသား။

ဆိုလည် - န / ဆုန်လယ် / ဝဲယာ လည်ပတ်နိုင်အောင် အခြား
ပစ္စည်းတွင် တပ်ဆင်ထားသော အရာ။ “ဆိုလည်တံခါး...
နံဘေးဘောင်ပတ်တွင် ကြေးဆုံလည်မျှားကို တပ်ဆင်ရ
သည်။” ဂျင်နီ၊ ၄၈၁။

ဆိုလည်နွား - န / ဆုန်လယ်နွား / ဆီပွတ်ရာတွင် အသုံးပြုသော
နွား။ “အကုသိုလ်ပိုင်းကို လိုက်သမျှ ဆုံလည်နွား လမ်းခွဲ
မရှိသကဲ့သို့ သံသရာဝဋ်၌သာ ကျင်လည်ရသည်။” နန်းစဉ်။
၁၁၃။

ဆုံး

ဆုံး - ကြိ / ဆုန် / ခ၊ အထွတ်၊ အစွန်း၊ ဟောင်း၊ အခြေ အပြီး
သို့ တိုင် ရောက်သည်။ “ဥယျာဉ်ကြည့်၍ ဆုံးလျှင် ပြန်အံ့။”
ပါရာ။ ၉၇။ ၂။ ပျက်စီးသည်။ ပျောက်ကွယ်သည်။ “မျက်စိ
တဘက်၊ ဆုံးသည်လျက်တည့်၊ မသက်သာရေး၊ ရှိတုံသေးရှင်။”
ဘူလင် * ၂၀၇။ ၃။ အသက်သေသည်။ “ဘဇင်လက်ရုံး၊
ဟာဟာဆုံးဟု၊ နှလုံးမွေ့သိမ်၊ မြစ်ဆိပ်ငြိမ့်၌၊ အကြိမ်ပန်ပန်၊
ဆိုလည်ထွန်သည်။” သစ္စာ * ၃။

- ကြိဝိ / ဆုန် / အစွန်းအဖျား၊ အထွတ်အထိပ်၊ အခြေ
အမြစ်တို့တိုင် ရောက်လျက်။ “ကြံ့ခိုင်မြဲဆုံး၊ တည့်တည့်
သုံး၍၊ နှလုံးမကြမ်း။” ကိုး * ၅။

- န / ဆုန် / အဆုံး။ အပြီး။ ပြည့်စုံခြင်း။ “ဤလက်
ကို၊ ဦးစွာပထမ၊ ရေးစီစေလည်း၊ စာချစာငို၊ ကိစ္စတို့ဖြင့်၊
ဆုံးသို့မရောက်။” မယ * ၃။ “ငှင်းဇာတာရှင်ကား၊ အချမ်း
သာဆုံး အပေါများဆုံး၊ ပစ္စည်းရှင် ဖြစ်ရမည်။” ဇာတာ။
၇၀။

ဆုံးခန်း - န / ဆုန်ခန်း / ပြီးပြည့်စုံသော အဖြစ်။ “ဝိရိယအစွမ်း
ဆိုတာ ဆုံးခန်းသို့ ရောက်နိုင်တာမျိုး မဟုတ်ဘူး။” ရွှေပြည်၊
ပ။ ၅၆။

ဆုံးပါး - ကြိ / ဆုန်ဗား / ခ၊ ပျက်စီးသည်။ ပျောက်ကွယ်သည်။
“ပစ္စည်းဥစ္စာ ဆုံးပါးကြောင်းမျှားကိုလည်း။” စာကကျ၊ ပ။
၁၈၈။ ၂။ ကွယ်လွန်သည်။ အသက်သေသည်။ “လင်မယား
နှစ်ယောက် သေပျောက်ဆုံးပါးလေသော်။” သတ်ကြီး။ ၁၁၀။

ဆုံးမြတ် - ကြိ / ဆုန်မျတ် / တစုံတရာကို အပြီးအပိုင် ပိုင်းခြား
သတ်မှတ်သည်။ ပြီးပြတ်စေသည်။ “ကျွန်ုပ်ကျွန်ုပ်နှင့်၊ တမန်
တွဲလျက်၊ မင်းစေတက်၍၊ နေရက်ဆုံးမြတ်၊ ကြံပြီးလတ်မှ။”
ကိုး * ၂၀၇။

ဆုံးမ - ကြိ / ဆုန်မာ / ခ၊ လိမ္မာယဉ်ကျေးအောင် လုပ်သည်။
သွန်သင်သည်။ ပဲပြင်သည်။ “သတ္တဝါကို၊ သာယာနုညတ၊
ဆုံးမတတ်၍၊ လူနတ်ဆရာ၊ သတ္တာ ဟူသည်။” ဘူလင် * ၁၅၆။
၂။ အဖြစ်တင်ပေးသည်။ ဒက်ခတ်သည်။ “လိုက်နာဆောက်ပုတ်
ကိုဝံ့လျက် မင်းနှင့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ထို၌ အသေဆုံးမပြီးသော်။”

ကိကုလ်။ ၆၉။ ၃။ တိရစ္ဆာန်အသီးတို့၏ လိင်စေ့ကို ဖျက်စီး ပစ်သည်။ ကွပ်သည်။ သင်းသည်။ “သည်မြင်းသုံး အလွန် ဆိုးသည်။ ဆိုးမလိုက်ပါ။”

ဆုံးမစာ - န / ဆုန်းမဘွား / လိမ္မာယဉ်ကျေးအောင် သွန်သင် ညွှန်ကြားသော စာ။

ဆုံးရှုံး - ကြို / ဆုန်းယုန်း / ၁။ ပျက်စီးသည်။ ပျောက်ကွယ် သည်။ “တုမေပညာကွနု၊ ဤငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်။တဝဓမ္မာ၊ ဆုံးရှုံးခြင်းသဘောရှိကုန်၏။” ဘာဝနာ။ ၂။ ၂။ အကျိုးဆုတ်ယုတ်သည်။ အကျိုးမရှိဖြစ်သည်။ နှစ်နာ သည်။ “ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေရာ၌ ဆုံးရှုံးသည်။” တိုင်းရင်း။ ၄၁။ ၃။ အသက်သေသည်။ “ဝိဒေတရာဇ်မင်းကြီးနှင့်တကွ အမတ် ကြီးလေးပါးတို့ သည် စူဠာဓိပြဗ္ဗာဓတ်မင်းကြီး၏လက်၌ အသက် ဆုံးရှုံးတွယ်သာ ရှိ၏။” တိုးပွား။ ၅၆။

ဆယ်

ဆယ် - န / ဆယ် / ၁။ ဆယ်၊ ၁၀၊ တောင်း၊ သောင်း စသော ဆယ်ဆတက်ကိန်းစဉ်တွင် ဒုတိယကိန်း။ ကိုးထက် တခုကြီး သော အရေအတွက်။ “ဆယ်ရာတောင်သောင်း၊ သိန်းသန်း ပေါင်းနှင့်၊ ဆင့်လောင်းကဋေ၊ အသင်္ချေတည့်။” ကိုး * ၁၈။ ဆယ် - ကြို / ဆယ် / ရေတွင်း၊ မီးတွင်း၊ သူတပါးလက်တွင်ရှိသည် ကို ထုတ်ဆောင်ရယူသည့်။ “ရေဆောင်မြစ်လယ်၊ ကျွန်းတင်း ဆယ်သို့။” ပြည်စုန် * ၁၅။ “ဟူးဟူးထိန်ပြောင်၊ အိမ်မီး လောင်ဝယ်၊ ဥစ္စာဆယ်သို့။” ပါမီ * ၅၉။ “လယ်လုပ်ကုန် သွယ်၊ ကြေးဆယ်မြီချ၊ တွက်ဆစ်ပုံပြား။” သောသာ * ၁၂။ ဆယ်ကြိုးဆယ်လ - န / ဆယ်ဂျိုးဆယ်လှ / ကိုယ်ဝန်ဆောင် ရသောလစပါး တဆယ်ဖြစ်သည့် အချိန်ကာလ။ “မိမိ ဆယ်ကြိုးဆယ်လလွှာ၌ မွေးဘွားရသော နန္ဒမင်းသားကို ကား အထိန်းတော်များသို့ အပ်ရ၏။” ဗဒ်ဝင်။ ၆၄။

ဆယ်ခါတခါ - ကြိဝိ / ဆယ်ကါတခါ / တခါတရံ။ တခါတလေ။ ဆယ်ခိုင်တခိုင် - န / ဆယ်ခိုင်တခိုင် / ၁။ သ သ မေ ဓ အခွန် ကောက်ခံရာတွင် ဆယ်ခို တွင် တခို။ “သဿမေ ခေယံခိုင် တခိုင်မြေခိုင် မြေခွန် အမှန်ယူခြင်း။” သမန်၊ ဒု။ ၁၁၁။ ၂။ ဆယ်ခုတွင် တခု။ ဆယ်ပုံတွင် တပုံ။ “အင်းခွန်၊ အိုင်ခွန်၊လုပ်ရာတွင် တဝက်ကို လုပ်သားတို့ ယူစေ၊ တဝက်ကျန်မှာ ဆယ်ခိုင်တခိုင် အင်းတိုင်သူကြီးတို့ အစားဖြစ်စေ။” သုတ၊ ၃။ ၂၅။

ဆယ်ဆယ်စီးမိုး - ကြိဝိ / ဆယ်စုဒေမိုး / အဆပေါင်းများစွာ။ “မင်း....တို့ မည်သည်.... လူသားမန်တို့ ထက် ဆယ်ဆဆယ်စီး တို့ထက် ကြံစည်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အအိပ်အနေ နည်းပါးစေရာ ၏။” လောပွင့်၊ ဒု။ ၈၇။ ဆယ်တန် - န / ဆယ်ခွန် / ကျပ်တဆယ်တန် ငွေစက္ကူ။ ဆယ်မျက်နှာ - န / ဆယ်မျက်နှာ / ၁။ အရှေ့၊ ၂။ အနောက် ၃။ တောင် ၄။ မြောက် ၅။ အရှေ့တောင် ၆။ အရှေ့မြောက်

၇။ အနောက်တောင် ၈။ အနောက်မြောက် ၉။ အထက် ၁၀။ အောက် တည်းဟူသော အရပ်ဆယ်ရပ်။

ဆယ်ရေးတရေးကိုးရေးတရာ - ကြိဝိ / ဆယ်ယေးတယေးကိုးယေး တယာ / မမြတ်သောရှိ၊ မြတ်သောရှိ။ အကယ်၍ မြစ်ပေါ်ခဲ့ သော်။ “ရန်ကုန်က မြန်ဆောင်ဆောင်ခြင်း လက်ထပ်လိုက်ကြ စို့လား....ဆယ်ရေးတရေးကိုးရေးတရာတို့ ထားရဲ့။” လမ်း။ ၉၀။

ဆယ်လိကျော - ကြိ / ဆယ်လိကျော / ၁။ ဂဏန်းအတွက်အချက် ကျွမ်းကျင်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] စေ့စပ်သေချာသည်။ ကပ်စေး န်သည်။

ဆယ်လိစနစ် - န / ဆယ်လိစနစ် / ဆယ်ကိန်းကို အခြေခံထား၍ တွက်ချက်သောနစ်။

ဆယ်လိစိတ် - ကြိ / ဆယ်လိစိတ် / ၁။ အလိလိခွဲ၍ပြုလုပ်သည်။

၂။ စေ့စပ်သေချာစွာ လုပ်သည်။

ဆယ်လိမူး - န / ဆယ်လိမူး / တကျပ်တွင် ဆယ်မူးရှိသော ရှေး မြန်မာတို့၏ ငွေကြေးတွက်ပုံစနစ်။

ဆယ့်

ဆယ့်နှစ်ကြိုး - န / ဆယ့်နှစ်ကြိုး / စုန်းပညာ၌ အဆင့်အတန်း တမျိုး။

ဆယ့်နှစ်ပွဲသမား - န / ဆယ့်နှစ်ပွဲသမား / ပွဲအမျိုးမျိုးတွင် လှည့် လည်၍ လောင်းတမ်းကစားမှုလုပ်သူ။

ဆယ့်နှစ်မျိုးကြော် - န / ဆယ့်နှစ်မျိုးကြော် / အသား၊ အရွက်၊ အသီး အမျိုးမျိုးကို စု၍ကြော်ထားသော ဟင်း။

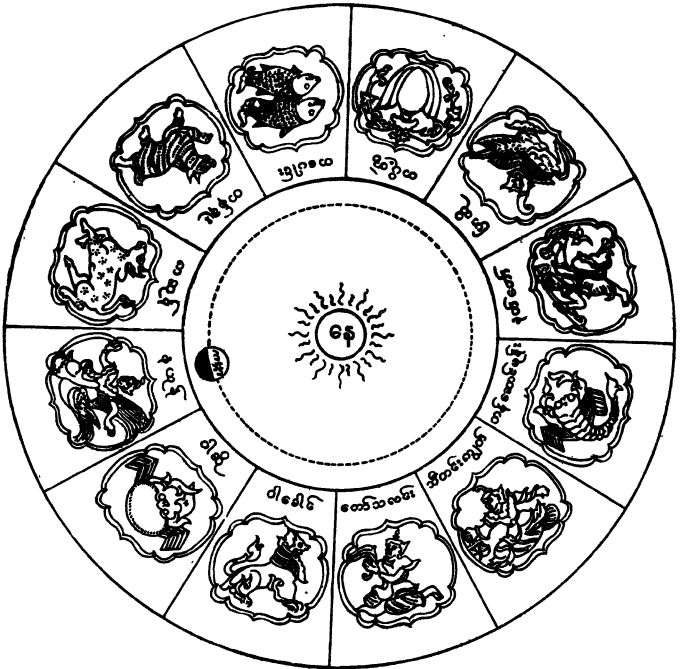
ဆယ့်နှစ်မျိုးချင်းသုပ် - န / ဆယ့်နှစ်မျိုးချင်းသုပ် / ကြက်သွန် ကြော်၊ နှုတ်၊ လှော်စသော ဆယ့်နှစ်မျိုးတို့ကို ထည့်၍သုပ်သော ချင်း။

ဆယ့်နှစ်မျိုးဟင်းချို - န / ဆယ့်နှစ်မျိုးဟင်းချို / အသား၊ အရွက်၊ အသီးအမျိုးမျိုး စု၍ ချက်ထားသော ဟင်းချို။

ဆယ့်နှစ်ရာသီ - န / ဆယ့်နှစ်ရာသီ / ၁။ ရာသီ တဆယ့်နှစ်ပါး။ (ယင်းတို့မှာ ၁။ မိဿ ၂။ ဩဿ ၃။ မေထုန် ၄။ ကရကုဋ် ၅။ သီဟ ၆။ ကန် ၇။ တူ ၈။ ဩဇာ ၉။ ဇေ ၁၀။ မကာရ ၁၁။ ကု ၁၂။ မိန် ဖြစ်သည်။) ၂။ တနှစ်ပတ်လုံး။ အမြဲမပြတ်။ “မစင်နဲ့မှာ ဆယ့်နှစ်ရာသီ မွေးထိုနေတတ်ပေသည်။” မြန်တို့။ ၄၄။ ၃။ ပင်လုံး ပင်တို့တို့ အစေးထန်၍ အရွက် သေးသွယ် သော အဝါရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ အပြုရောင် ခေါင်းလောင်းပုံ အမူပုံ ပွင့်သောအပင်။

ဆယ့်နှစ်ရာသီဖလား - န / ဆယ့်နှစ်ရာသီဖလား / ဆယ့်နှစ်ရာသီ အရပ်များ ထုလုပ်ထားသော ဖလား။

ဆယ့်နှစ်ရာသီရပ် - န / ဆယ့်နှစ်ရာသီရပ် / ရာသီအလိုက် သက် မှတ်ထားသော အရပ်ဆယ့်နှစ်မျိုး။ (ယင်းတို့မှာ ၁။ မိဿ ရာသီ၊ ဆိတ်ရပ် ၂။ ဩဿရာသီ၊ နွားရပ် ၃။ မေထုန်ရာသီ၊ မိန်းမာ ယောက်ျားရပ်၊ (ကိန္နရာဇ်ရပ်) ၄။ ကရကုဋ်ရာသီ

ပုဂ္ဂလိက ၅၊ သိပ်ရာသီ၊ ခြင်္သေ့ရုပ် ၆၊ ကန်ပုသိ၊ လှေပီး
မိန်းမရုပ် ၇၊ တူရာသီ၊ ချိန်ခွင် ကိုင်သော ယောက်ျားရုပ်
၈၊ ခြံရံရာသီ၊ ကင်းမြီးကောက်ရုပ် ၉၊ မနုဿိ၊ လေးစွဲ
ယောက်ျားရုပ် ၁၀၊ မကောရရာသီ၊ မကန်းရုပ် ၁၁၊ ကံရာသီ၊
အိုးတမ်းယောက်ျားရုပ် ၁၂၊ မိန်းမရာသီ၊ ငါးကြွင်းပွတ်ရုပ်တို့
ဖြစ်ကြသည်။)

ဆွ

ဆွ - ကြံ / ဆွဒု / ၁၊ ကြံစေသည်။ ရှုစေသည်။ ပူစေသည်။
“သည်းအမုကို၊ အပ်ဆွသည်ထိုး၊ နှလုံးပူသော၊ လွမ်းမိုးရွာ၍။”
ကုသ * ၂၁။ ၂၊ [ဥပစာ] လုပ်ရားစေသည်။ လှုံ့ဆော်
သည်။ “လှေသူကြီးကတော်ရုပ်ကပြင် တယ်မြောင်ပါပေ
သည်ဟု ပြောဆိုချီးမွမ်းပြီးလျှင် လှေသူကြီး၏စိတ်ကို ဆွတ်
သကဲ့သို့။” ဝိဇ္ဇေ။ ၁၀၉။ ၃၊ (ကောက်ခိုးနှင့် စပါးစေ့များ
တခြားစုံဖြစ်အောင် ကောက်ဆွပြင်) ဖွဲ့သည်။ ၄၊ ကြောက်
စိတ်ဖြစ်ပေါ်သည်။ “ထိုထိုမင်းတို့၊ သတင်းစကား၊ ကြား
သောကာလ၊ ကြောက်စိတ်ဆွ၍။” ကုသ * ၃၉၁။
ဆွဆွ - ကြံဝိ / ဆွဒုဒု / ၁၊ ဖြူစင်စွာ။ “ဆွဆွထီးဖြူ၊ ဆောင်း
ပစ္စုမြင့်၊ ကာထုအုပ်လျှာ၊ ကြွလာရာသီ။” ဓမ္မ * ၉၀။
“ယခုအခါ၊ သစ္စာဆွဆွ၊ ကြည်စိတ်ပြလျက်။” တနင်္သီ * ၅။
ဆွဆွရန် - ကြံ / ဆွဒုဒုရန် / ၁၊ ကြည်စိတ်ရှိမှု အသားအယာ
ရန်သည်။ ၂၊ ဆွေ့ဆွေ့ရန် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “ခါဏ်
ချက်ပြင်ပြ၊ ကျင်နာလှသဖြင့် ဆွဆွရန် ငိုကြွေးလျက်။”
ဝဋ္ဋသော ပ။ ၆၆။

ဆွေ

ဆွေ - န / ဆွေ / ၁၊ ဆွေမျိုးကို အတိုချုပ် ခြုံသုံးထားသော စကား
လုံး။ ၂၊ မိတ်ဆွေကို အတိုချုပ် ခြုံသုံးထားသော စကားလုံး။
ဆွေစဉ်မျိုးဆက် - န / ဆွေစဉ်မျိုးဆက် / ဆွေမျိုးအစဉ်အဆက်။
“ဆွေစဉ်မျိုးဆက် တို့၏ အသက်တမျှ ချစ်မဝငြား
သတို့သား။” ကဝိသေ။ ၅၈။
ဆွေတမျိုးတေ - န / ဆွေတမျိုးတေ / အနည်းငယ်ဆွေမျိုး
တော်စပ်သူ။ အများအနားဖြစ်သော သားချင်း။
ဆွေနီးမျိုးစပ် - န / ဆွေနီးမျိုးစပ် / အသင့်အတင့် ဆွေမျိုး
တော်စပ်သူ။
ဆွေနည်း - န / ဆွေနီး / ချစ်ခင်ရသော ဝင်ပန်း။ ချစ်ဆွေ။
သုဇော်သည်။ ဆွေနည်းဓမ္မာ၊ သည်းချာရာဟု၊ တရ
ဝန်းလျား။” ကိုး * ၁။ “သားဦးမေဉ်၊ ဆွေနည်းကိုသာ၊
မျက်စိရှာ၍။” မနော * ၇၇။
ဆွေပြမျိုးပြ - ကြံဝိ / ဆွေပြမျိုးပြ / မတွေ့မမြင် နှသေး

ယော သား၊ သမီး၊ လင်၊ မယား စသည်တို့ကို ဆွေမျိုးများ
နှင့် ဆက်သွယ်ပေးရန်။ “အကို...အဖေ အမေတို့ ဆီ ဆွေပြ
မျိုးပြ ခေါ်သွားမည်။” စာအူ။ ၂၅၈။
ဆွေပြတ်မျိုးပြတ် - ကြံဝိ / ဆွေပြတ်မျိုးပြတ် / ၁၊ ဆွေမျိုး
များနှင့် အဆက်အသံ ကင်းလျက်။ “မောင်လွိုင်တို့ များ
အိမ်ထောင်ကျပြီးကတည်းက ဆွေပြတ်မျိုးပြတ် ဇာတိရပ်
ကိုတောင် မပုနေပြီ။” ၂၊ ဆွေမျိုးအပြစ်မှ စွန့်လွှတ်လျက်။
ဆွေမျိုး - န / ဆွေမျိုး / ဆွေစပ်၍ဖြစ်စေ၊ အိမ်ထောင်စပ်၍
ဖြစ်စေ တော်သော သားချင်း။ “ဆွေမျိုးမိဘတို့ မမြင်စဉ်
တိတ်တဆိတ် ခိုး၍။” ထိပုံ။ ၇၉။
ဆွေမျိုးဆက် - ကြံ / ဆွေမျိုးဆက် / တမျိုးနှင့်တမျိုး ထိမ်းမြား
ခြင်းဖြင့် ဆက်သွယ်သည်။ “အခြားသော ထီးဆောင်မင်း
တို့နှင့် ဆွေမျိုးဆက်လှသည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၃။ ၁၅၅။
- န / ဆွေမျိုးဆက် / ဆွေစဉ်မျိုးဆက် - န၊ နှင့်
အတူတူ။
ဆွေမျိုးနီးစပ် - န / ဆွေမျိုးနီးစပ် / ဆွေနီးမျိုးစပ် - န၊ နှင့်
အတူတူ။ “ကျွန်တော်နှင့် အောင်ဆန်း တပြိုင်တည်းသားချင်း
ဖြစ်ကြ၍ ဆွေမျိုးနီးစပ်လည်း တော်သည်။” မြဝတီ။ ၃၊ ၉။
၂၀၈။
ဆွေမျိုးသားချင်း - န / ဆွေမျိုးသားချင်း / ဆွေမျိုး - န၊ နှင့်
အတူတူ။
ဆွေရိပ်မကင်း မျိုးရိပ်မကင်း - န / ဆွေရိပ်မကင်း မျိုးရိပ်မ
မကင်း / ဆွေတမျိုးတေ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “သူကလဲ
ဆွေရိပ်မကင်းမျိုးရိပ်မကင်း ဆိုပြီး သူပါ ဆားပြည်ရအောင်
ခေါ်ထားတာ တပ်ပါရဲ့။” ခင်လေးတို့။ ၁။ ၂၉၈။

ဆွေ့

ဆွေ့ - ဆွေ့ရန် - ကြံ / ဆွေ့ရန် / တဖျတ်ဖျတ် ရန်သည်။
တုန်လှုပ်ချောက်ချားသည်။ “အန္တဝါတစလော၊ ဝမ်းကြုတ်
ကြုတ်မြည်၍ လေ ဆွေ့ ဆွေ့ ရန်ခြင်း။” ဓာတု။ ပ။ ၄၄။

ဆွေး

ဆွေး - ကြံ / ဆွေး / ၁၊ ကြာရှည်ဟောင်းမြင်းဟောင်းသည်။
“မင်္ဂလာသော ကမ္ဘာတလုံးဆွေးလို့ နှလုံးသွေး မခိုင်ဘူးဟု
မောင်ရဲ့။” မှိုင်း၊ ပ။ ၁၅၆။ ၂၊ [ဥပစာ] ညံ့ဖျင်းသည်။
“တဖျင်ကြွေး၊ (ညှာ) ဆွေးသည်၊ မောင်ထွေးကတိဌ၊ ညီ
အရိဌ။” ဘု ဟင်း * ၅။ ၃၊ ကြာရှည်စေသည်။ “မလှုပ်
မား၊ တထာ * ဆွေး၊ (အသုံးရှုရှု၊ အသုံးရှုရှုလင်း)၊ နေကန်။
၄၀။ ၄၊ လွှဲ ဆွေ့ဝ၊ ဝဉ်း ဝမ်းနည်းသည်။ “ပုနယ်ဆွေးနယ်၊
ဒု ခေါ်ကယ် ဆွေ့၊ ခေါ်ကယ်မင်း” လင်း။ ၁၀၉။
ဆွေးနွေး - ကြံ / ဆွေးနွေး / နှီးနှောညှိနှိုင်းသည်။ အချေအတင်

ပြောဆိုတိုင်ပင် ညှိနှိုင်းသည်။ “ဆင်ခြေဆင်လက်ကို ပညာရှိ တို့ နှင့် ဆွေးနွေး မေးမြန်း၍” ကိပ်။ ၂၅။

ဆွေးမြည် - ကြံ / ဆွေးပွေ့ / ဆွေးမျှ / ဟောင်းမြင်းယိုယွင်း သည်။ “သာမိကာ၊ လေ့ပွင့်တို့ သည်။ ဇဇုရ၊ ဆွေးမြည် ပြီးထသော။...နာဝံ၊ လေ့ကိ။ ဆယ့်ပိတွာန၊ စွန်ကုန်၍။ ...ဂစ္ဆန္တိယထာ၊ သွားကုန်သကဲ့သို့။” ဆု * ၃။

ဆွဲ

ဆွဲ - ကြံ / ဆွဲ / ခ၊ တွဲလျားကျနေအောင် ပြုလုပ်သည်။ “ကိုယ် လုပ်တော်တို့ ကို ချိန်ခွင်ဆွဲ၍ ဆန်ရောင်းစေသည့်အရာသည် မသင့်။” ကိပ်။ ၆၂။ ၂။ အက္ခရာတစ်ခုအောက်ဘက်တွင် တခြားအက္ခရာတစ်ခုကို ဆက်စပ်သည်။ “ဒွဟ၍ ဝဆွဲသော အရာကား နှစ်ခြားနှစ်စိတ်ခွဲသည်ဟူသော အရာနှိုက်တင်၏။” ခေါ်။ ၂၃။ ၃။ မိမိတက်သို့ လိုက်ပါလာအောင် လုပ်သည်။ ငင်သည်။ “မပြောမပြီး၊ မတီးမမြည်၊ မချည်မမြ၊ မဆွဲမပါ၊ မလာမရောက်။” နော၊ ပ။ ၉၉။ ၄။ ကိုက်သည်။ ကိုက်ချီ သည်။ “မနေ့ညဉ့် နေဝင်ခါနီးမှာ မိန်းမတယောက်ကို ကျား ဆွဲ သွားပြန်ပြီလေ။” ရှု။ ၁၃၊ ၁၄။ ၈။ ၅။ ဆွေးဆောင် သည်။ “ကိုယ်တော်ပါအောင် ဘယ်လိုဆွဲမလဲ။” ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၃၈။ ၆။ သိမ်းယူသည်။ ခေါ်ယူသည်။ “ကျွန်ုပ်၏ ကားကို စစ်ဘက်မှအလိုရှိသည်ဟု ဆွဲသွားပြန်သည်။” ကို မှတ်။ ၂၃။ ၇။ အချိန်ကာလကို ကြန့်ကြာစေသည်။ ဆိုင်း သည်။ ကြာသည်။ “ရှေ့လာမည့်စံသည့် တာရှည်ဆွဲနေ မည်ဟုတ်။” သေမင်း။ ၃၄။ ၈။ အစဉ်အတန်း၊ အရေး အကြောင်း၊ အရွည်အလျား ရေးသားသည်။ “မျက်ခုံးဆွဲ ပယောင်းချက်။” စာအကျ၊ ပ။ ၁၉၃။ ၉။ ခဏချေးယူ သည်။ “မလှဆီက ငွေနှုန်းနှင်းဆွဲခဲ့ပါ။” ၁၀၊ စေး၊ ဆွဲ - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “ကြံသကာဆွဲနေခြင်း။” တင်းစာ။

- န / ဆွဲ / ခ၊ ချိန်ခွင်ြး။ “ဆွဲ၊ ဝဇု၊ အလေး၊ စဉ်း ချိန်၊ ကပ္ပာယကြံ၊ ပတိရုဉ် သေည့်ဖြင့် ချိန်စဉ်းလဲခြင်း။” နေဇာတ်။ ၉၀။ ၂။ ကုန်၊ ဝန်ချိန် တွက်ရသော အလုပ်။ “အချိန်နှင့်စပ်သမျှကိုဆွဲ၊ အချိန်နှင့်စပ်သမျှကို တည်၊ အတိုင်း အရွယ်နှင့်စပ်သမျှကို တာဟူ၍ ခေါ်သည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၄။ ၃။ ဆွဲချိန်ခွင်နှင့် တခါအပြည့်ချိန်ရသောဝန်။ “တဘာရမှာ ဗိဿာ ၂၅ နှင့် ညီမျှသည်။ ယခုအခါ ၂၅ ဗိဿာကိုတဆွဲ။ ၁၂ ဗိဿာကို ဆွဲဝက်ခေါ်ကြရုံမက။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၄။

ဆွဲကား - န / ဆွဲဂါး / ဇာတ်ခံတွင် ကြိုးဖြင့် ဆွဲငင်ပိတ်ဖွင့်ရ သော ကား။ “ထိုနောက်မှ လိုက်ကား ဆွဲကားများ ဖြစ်လာ သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၄။ ၃၇။

ဆွဲကြိုး - န / ဆွဲဂါး / ခ၊ လုပ်ငန်းတွင် ဝတ်ဆင်ရသော ရွှေ ကြိုး၊ ကျောက်စိကြိုး စသည်။ ပုတီး။ “မိန်းကလေး တယောက်၏ဆွဲကြိုးကို အတင်းဖြတ်ယူပြီး။” မာလာ။ ၁၅။ ၂။ စက်သီးတွင် ထည့်၍ဆွဲရသော ကြိုး။ “စက်သီးလုပ်သည့်

ရုံမှာ...ပဒုမကက ဆွဲကြိုးတပ်ရန်နေရာကို ထွင်းသည်။” လန်ဒန်၊ ၃။ ၃၇။

ဆွဲကြိုးချ - ကြံ / ဆွဲဂါးချ / ဇွဲဂါးချ / ကြိုးဆွဲချ - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။

ဆွဲခန့် - ကြံ / ဆွဲခန့် / စစ်ဆေးရွေးချယ်ခြင်းမပြုပဲ နေရာ ချထားတာဝန်ပေးသည်။

ဆွဲချ - ကြံ / ဆွဲချ / ခ၊ အထက်မှအောက်သို့ ငင်၍ယူသည်။ “အမျက်တော်ရှ၍ နန်းတော်မှ ဆွဲချရန် စေတော်မူ၏။” တိုးပွား။ ၅။ ၂။ ကြိုးဆွဲချသည်။ “စိတ်ပုန်လွှဲ၍ စိန် စား၍သတ်ခြင်း ဆွဲချ၍သတ်ခြင်း...ရှေးကကြောင့်မဟုတ်။” ရှုပဒီ။ ၆၂။

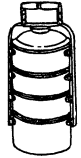
- န / ဆွဲဂါး / အစိုးရအမှုလိုက်ရှေ့ နေကို ယခင်ကခေါ် သောအမည်တမျိုး။ “အမေးအမြန်း၊ အစစ်အကြောထူသော ဆွဲချဦးရခင်နှင့် လာ၍တွေ့ ရခြင်းမှာလည်း ကံဟုင် ဆိုရပေ မည်။” မေလင်း၊ ၃၀။

ဆွဲချိုင့် - န / ဆွဲဂါး / ချိုင့်

- န၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။

“ထွန်းမောင်မှာ... ထမင်း ဆွဲ ချိုင့် ကို ဆွဲ ရင်း ... အချုပ်ခန်းထဲမှ ထွက်လာ လေ သတည်း။” တွေ့။ ၇၀။

ဆွဲချိန်ခွင် - န / ဆွဲချိန်ခွင် / ခ၊ ချိန်ခွင်ကြိုး။ ၂။ သမက် စပရင်၏ ပြန်ကန်တတ်သောသတ္တိဖြင့် ဝန်ကိုချိန်ရသော ချိန်တန်ဆာ။

ဆွဲချိန်

ဆွဲခြင်း - န / ဆွဲဂါး / လက်ဖြင့်ဆွဲ၍ ယူဆောင်ရသောခြင်း။

ဆွဲငင် - ကြံ / ဆွဲငင် / ခ၊ မိမိတက်သို့ ပါလာအောင် ဆောင် သည်။ “သံလိုက်ဓာတ်ကို ဆွဲငင်တတ်သောသဘော။” ငှက်။ ၁၂။ ၂။ ဆွေးဆောင်သည်။ “အလုပ်အကျွေးဖြစ် သောသူကိုလည်း ကံလေသာ၏အစွမ်းဖြင့် ဆွဲငင်မိရာ၏။” ဂိတိ။ ၂၀။ ၃။ အချိန်ကာလကို ကြန့်ကြာစေသည်။ ဆိုင်း သည်။ ကြာသည်။ “ရွှည်စွာဆွဲငင်လျက် တရားဟောခြင်း နှင့်ယှဉ်သော သီချင်း။” ဗုဒ္ဓဇော်။ ၁၄။

ဆွဲဆောင် - ကြံ / ဆွဲဆောင် / စိတ်ပါလာအောင် ပြုလုပ်သည်။ “သူ၏ မျိုးချစ်စိတ်လုံ့ ဆော်ရေးစာပေများသည် ကျွန်တော် တို့အား အတော်ပင် ဆွဲဆောင်နိုင်ခဲ့ပေသည်။” အရှေ့၊ ၈။ ပ။ ၂၄။

ဆွဲတံခါး - န / ဆွဲတံခါး / လက်ဝဲ၊ လက်ယာသို့ တွန်းဆွဲ၍ဖြတ် စေ၊ အပေါ်သို့ ဆွဲတင်၍ဖြတ်စေ ဖွင့်ပိတ်ရသောတံခါး။ “မိုး ရိုက်လားတံခါးမှ ပတ္တာတံခါး၊ ခေါက်တံခါး၊ ဆွဲတံခါး၊ တံခါး ဂုက်၊ နှစ်ထပ်တံခါး၊ လိပ်တံခါး စသည်...ထွင်နိုင်သည်။” ဆောက်။ ၆၀၀။ “အပေါက်များကို သုံးဆင့်တံခါးများနှင့် ဖြစ်စေ၊ ဆွဲတံခါးများနှင့်ဖြစ်စေ၊ ပိတ်ဖွင့်၍ လိုသလောက် ရေကို တူးမြောင်းတွင်းသို့ သွင်းနိုင်၏။” ရေသွင်း။ ၇။

ဆွဲပိုက် - န / ဆွဲပိုက် / ရေအောက်မြေပြင်ကို ရှုပ်ထွေးဆွဲငင်၍
ငါးဖမ်းရသော ပိုက်။

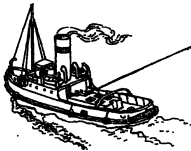
ဆွဲပြား - န / ဆွဲပြား / လည်တွင် ဆွဲဆင်ရသော ရွှေပြား၊ ငွေ
ပြား စသည်။

ဆွဲမိုင်း - န / ဆွဲမိုင်း / အဝေးကကြိုးဆွဲ၍ ဖောက်ခွဲရသော မိုင်း
လက်နက်။

ဆွဲဝက် - န / ဆွဲဝက် / ဆယ်နှစ်သားခွဲရှိသော ချိန်ဝန်။

ဆွဲသီး - န / ဆွဲသီး / လည်ဆွဲကြိုးတွင် တပ်ဆင်ရသောအသီးပုံ
ပစ္စည်း။ “ကြယ်သီး၊ ရင်ထိုး၊ ဆွဲသီးလောက် လုပ်တတ်ရန်
တင်းတိမ်မနေသည်။” သွေး၊ ၁၁၇။ ၆၂။

ဆွဲသင်္ဘော - န / ဆွဲသင်္ဘော / အခြားသင်္ဘောများကို ဆွဲရ
သော အားကြီးသည့် မီးသင်္ဘော။ “နောက်ဆုံးတွင်မှ ဆွဲ
သင်္ဘောအကူအညီဖြင့် ရေထဲသို့ ပြန်၍ဆွဲချနိုင်ကြောင်း သိရ
သည်။” စာပေမာန်၊ ၆၊ ၃။ ၅၃။

ဆွဲသင်္ဘော

ဆွဲအား - န / ဆွဲအား / တခုခုကို ဆွဲငင်သော ခွန်အား။
“ကမ္ဘာမြေကြီး၏ဆွဲအားသည် လ၏ဆွဲအားထက် ခြောက်ဆ
ခန့် များ၏။” လ၊ ၁၆။

ဆွဲအန် - န / ဆွဲအန် / အလောတော်လုပ်ထားသော ဘောင်တွင်
တွန်းသွင်းဆွဲထုတ်ရသော ပျဉ်ခွက်၊ သံခွက် စသည်။ အံဆွဲ။
“ဆွဲအံအတွင်း၌ကား မခင်မူအလှပြင်ရာတွင် သုံးနေကျ တိုလီ
မိုလီပစ္စည်းများ။” သွေး၊ ၁၆၇။ ၂၀၅။

ဆွဲ

ဆွဲ - ကြိ / ဆွဲ / ၁၊ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ မစွမ်းမသန်ဖြစ်သည်။
“အသောသူ စကားဆိုနိုင်ခြင်း၊ ကုန်းသောသူ မြှောင့်ခြင်း၊
ဆွဲသောသူ သွားနိုင်ခြင်း။” အဋ္ဌကထာ၊ ၁၄၄။ ၂၊ စကား
ထစ်သည်။

ဆွဲအ - ကြိ / ဆွဲအ / စကားပြောနိုင်စွမ်းမရှိ ဖြစ်သည်။
စကားသိ ဆိတ်သည်။ “ဆွဲအသောသူကဲ့သို့ တယောက်
သောသူကဲ့မျှ စကားမပြော။” ဇောတိ၊ ၅၇။

ဆွတ်

ဆွတ် - ကြိ / ဆွတ် / ၁၊ (အငုံ၊ အပွင့်၊ အသီး၊ အရွက် စသည်
တို့ကို) ခူးသည်။ ခြွေသည်။ “သိန်းမိုလ်မင်းကား....
ယာခင်းကိုဝင်၍သခွားသီကိုဆွတ်၍စားသောကြောင့်တောင်

သူကြီး....ရိုက်၍ အနိစ္စ ရောက်ချေသည်။” ကိပ္ပ၊ ၁၃။

၂၊ [ဥပစာ] ရယူသည်။ “အောင်ပွဲကို ဆွတ်ယူလိုက်တော့
သည်။” တိုးတိုးပြည်။ ၁၇၆။

ဆွတ် - ကြိ / ဆွတ် / စိုစေသည်။ စွတ်စေသည်။ “နေပူသော
အချိန်မှာ စောင်ကိုရဆွတ်၍ သူနာကို ကာရံပေးသည်။”
သဘာဝ၊ ၃၃၁။

ဆွတ်ခူး - ကြိ / ဆွတ်ခူး / ၁၊ ခြွေယူသည်။ “ဝါကို ဇန္နဝါရီလမှ
မတ်လအထိ ဆွတ်ခူး ကြသည်။” မြန်သွေး၊ ၅၆။

၂၊ [ဥပစာ] ရယူသည်။ “သို့ ဆောင်ရွက်ပါက နောက်ဆုံးတွင်
အောင်ပန်းကို ဆွတ်ခူးရမည်။” ရုပ်နိဗ္ဗာန်၊ ၉။

ဆွတ်ဆွတ်ဖြူ - ကြိ / ဆွတ်ဆွတ်ဖြူ / ၁၊ ဖွေးဖွေးဖြူသည်။
၂၊ [ဥပစာ] စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသည်။ “ဆွတ်ဆွတ်ဖြူအောင်
ဖွတ်သားသောဆန်ကို ရောင်ကြည့်ပါ။” သက်ရည်၊ ၂၄၅။

ဆွတ်ဖျန်း - ကြိ / ဆွတ်ဖျန်း / အပျံ့အနံ့ စိစွတ်စေသည်။
“မနေ့ကလော၊ ရေသီတာဖြင့်၊ မေတ္တာပြဋ္ဌာန်း၊ ဆွတ်ဖျန်း
လေ့ရှိသော ရွှေမြို့တော်နေ၊ ဆရာဦးပုည။” ပုည၊ ၁။ ၇၂။

ဆွန့်

ဆွန့် - ကြိ / ဆွန့် / အလွန်ပါးရှားသည်။ “မွေးသင့်ထက်၊ မြတ်
ပေလျက်ဟု၊ စုံမက်ကြင်လော၊ မွေးသည့်အခန်း၊ ဆွမ်းလျှင်
ဆွန့်၍၊ အကျွန်ခန္ဓာ၊ မစည်လာသည်။ ။ သူနာငါ့ကို မလွန်
တည်း။” ဝိပျို့၊* ၉၇။

ဆွန့်ရှား - ကြိ / ဆွန့်ရှား / ဆွန့် - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ရဲမက်
ဗိုလ်ပါများသည် ရိက္ခာမျိုးစေ့ ဆွန့်ရှားမြိမ့်မည်။” သုသော၊
၅။ ၁၉၄။

ဆွမ်း

ဆွမ်း - န / ဆွန်း / ဆွမ်း / ရဟန်းတို့အား လူတို့က လှူသော
ထမင်း၊ သစ်သီး စသော စားဖွယ်။ “နှစ်ကွမ်းစားသော
ဆန်ဖြင့် ချက်အပ်သောဆွမ်း။” စွယ်၊ ၁။ ၁၅၁။

ဆွမ်းကပ် - ကြိ / ဆွန်းကတ် / ဆွမ်းကတ် / ရဟန်းသံဃာတို့
အား ဆွမ်းလှူ၍ ဘုဉ်းပေးစေသည်။

ဆွမ်းကြီးလောင်း - ကြိ / ဆွန်းရိုးလောင်း / အလှူပစ္စည်း
အမျိုးမျိုးကို ရပ်သူရွာသားများက ပင့်ဖိတ်ထားသောရဟန်း
တော်တို့၏ သပိတ်တွင်းသို့ ထည့်ပေး လှူဒါန်းသည်။
“သံဃာပေါင်း တသောင်းနှစ်ထောင်တို့ကို ဆွမ်းကြီးလောင်း
သတဲ့။” ဒေရီ၊ ၈။ ၂၀၈။

ဆွမ်းကွမ်း - န / ဆွန်းကွန်း / ဆွမ်းကွမ်း / ဆွမ်း - န၊ နှင့်
အတူတူ။

ဆွမ်းကျွေး - ကြိ / ဆွန်းကျွေး / ဆွမ်းကျွေး / သံဃာတို့အား
ဆွမ်းကပ်သည်။

ဆွမ်းခံ - ကြံ / ဆွမ်းခန့် / ဆွမ်းခန့် / ရဟန်းသံဃာ အလို ဌာ
ကြံ၊ ရွာတွင်းသို့ လှည့်၍ ထမင်းဟင်းကို ကို အလှူခံသည်။
“ဥဘုရားသည် ဆွမ်းခံကာမျှဖြင့် ဘိက္ခုဟူ၍ ဟောတော်
မမူ။” ဓမ္မပဒ။ ၈။ ၁၅။

ဆွမ်းခံပြန်ချိန် - န / ဆွန်းရန်ပျန်ချိန် / ဆွမ်းရန်ပျန်ချိန် / နံနက်
ကိုးနာရီခန့်မှ ဆယ်နာရီခန့်ထိ အချိန်။ “တောကသက်သေ
မျှားသည် နေဝင်ပြီးပြီ၊ အာရက်တက်ချိန်၊ ဆွမ်းခံဝင်ချိန်၊
ဆွမ်းခံပြန်ချိန်၊ သုဿံဆိပ်ချိန်...အစရှိသော အချိန် တိုင်း
ထွာသောနည်းဖြင့် သက်သေခံသောအခါ အလွဲလွဲအမှားမှား
ဖြစ်တတ်လေသည်။” ခဲလက်။ ၂၇၃။

ဆွမ်းချ - ကြံ / ဆွန်းချ / ဆွမ်းချ / မိမိတို့ တည်ထား
ကိုးကွယ်သောဘုရားအား တနှစ်တကြိမ် စုပေါင်းဆွမ်းကပ်
သည်။ “ရွာသစ်ကြီးသုရား...ကျပ်တို့ ရွာက တဝက်ဆိုင်တယ်
ဆိုပေမူ ဆွမ်းချတဲ့အခါတိုင်း ရွာသစ်ကြီးကမူလည်း ခေါင်း
ဆောင်တပယ်။” သွေး၊ ၁၄၇။ ဂဏ်။

ဆွမ်းစားကျောင်း - န / ဆွန်းစားကျောင်း / ဆွမ်းစားကျောင်း /
ရဟန်းတို့ ဆွမ်းစားရန် သီးခြား ဆောက်လုပ် ထားသော
ကျောင်း။ “သင့်လျော် လျောက်ပတ်သောကျောင်း၊ ဆွမ်း
စားကျောင်း၊ ကုသိုလ်...ကောင်းမွန်စွာပြုလုပ်ရာ၏။” တိုး
ပွား။ ၂၀၅။

ဆွမ်းစဉ် - ကြံ / ဆွန်းစဉ် / ဆွမ်းစဉ် / ၁။ ဆွမ်း သို့မဟုတ်
အခြားသော လှူဖွယ်ပစ္စည်းများကို ရဟန်းတို့ အား လှူရန်
ခွဲဝေစီစဉ်သည်။ ၂။ အသွားကိစ္စအတွက် ခုနစ်ရက်မလည်မီ
အတွင်း နေ့စဉ်ဆွမ်းသွတ်သည်။

- န / ဆွန်းစဉ် / ဆွမ်းစဉ် / ၁။ ဆွမ်း သို့မဟုတ်
အခြားသောလှူဖွယ်ပစ္စည်းများကို ရဟန်းတို့ အား လှူရန်
ခွဲဝေစီစဉ်ခြင်း။ လှူဝတ်များစွာ၊ ဒါယကာတို့၊ ဘိတ်လာ
သောအား၊ ဆွမ်းစဉ်သွားသည်။” ကောက်။ ၁၆။ ၂။ လူ
သေသောအခါ ခုနစ်ရက်မလည်မီအတွင်း နေ့စဉ် ဆွမ်းသွတ်
ခြင်း။ “ဆွမ်းစဉ်ပရိတ်ရွတ်စသည်နှိုက်ကား...မတောင်းတာ။”
သီလဝိ။ ၅။

ဆွမ်းဆန်စိမ်း - န / ဆွန်းဆန်စိမ်း / ဆွမ်းဆန်နှင့် အခြား
လှူဖွယ်ပစ္စည်း။ “ဆွမ်းဆန်စိမ်းလောင်းလှူတာမှာ ကြည်
ပြုစွာတော်။” ထပ်။ ၁၂၇။

ဆွမ်းညွှန် - ကြံ / ဆွမ်းညွှန် / ဆွမ်းစားကြရန် စီစဉ်ခန့်ခွဲသည်။

ဆွမ်းညွှန်း - ကြံ / ဆွမ်းညွှန်း / ဆွမ်းညွှန် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။

ဆွမ်းတော် - န / ဆွန်းတော် / ဆွမ်းတော် / ၁။ ဘုရားကိုလည်း
ကောင်း၊ သံဃာကိုလည်းကောင်း လှူသော ဆွမ်း။ ၂။
[ဥပစာ] ဆွမ်းခံသွေ။ “ဟဲ့၊ ဆွမ်းတော်လာပြီ။” ဒေချိ
ဒု။ ၃၀။

ဆွမ်းတော်ကြီးတင် - န / ဆွန်းတော်ကြီးတင် / လူအများက ဂိုင်း
ဝန်း၍ ရံဖန်ရံခါ တန်ခိုးကြီးဘုရားတွင် ဆွမ်း စသော သစ်သီး
ခဲပွယ်တို့ ကပ်လှူခြင်း။ “ဆွမ်းတော်ကြီးတင်ပွဲမှာ စုပေါင်း
လှူဒါန်းနည်းမျိုးစုံ၍ စိတ်ဝင်စား အားပေးတွယ် ကောင်း
လှပေ၏။” လူထုပညာ၊ ၃၊ ၃။ ၄။

ဆွမ်းတော်တင် - ကြံ / ဆွန်းတော်တင် / ဆွမ်းတော်တင် / ဘုရား
အား ဆွမ်းလှူသည်။ “နန္ဒင်းမာဏ်ကို နံနက် ဆွမ်းတော်
တင်မည်။” နိ။ ၂၃၄။

- န / ဆွန်းတော်တင် / ဆွမ်းတော်တင် / ဘုရားအား
လှူဒါန်းသော ဆွမ်း၊ မုန့်၊ သစ်သီး စသည်။

ဆွမ်းတင် - ကြံ / ဆွန်းတင် / ဆွမ်းတင် / ဦးရှင်ကြီးနတ်ကို
ကောက်ညှင်း၊ အုန်းသီး၊ ငှက်ပျော စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်
ပထသည်။

- န / ဆွန်းတင် / ဘုရားတွင် ဆွမ်းတော်တင်
ရသူ။ “ဆွမ်း တင်း၊ စည် တီး၊ မျက် နှာ တော် သုတ်၊
တံခွန်သွေ၊ တံမြက်ခတ်၊ ကျီးနှင့်စာ ချောက်။” ဓည။
၁၃။

ဆွမ်းပန်း - န / ဆွန်းပန်း / ဆွမ်း - န၊ နှင့် အတူတူ။ “မဆွ
ဖူးခါ၊ ရှင်ရုပ်ဝါခြင်း၊ ဂေါဟုလည်း ဆွမ်းပန်းခံ၍။” ကိုး
ဇွာ။

ဆွမ်းမိတ် - ကြံ / ဆွန်းမိတ် / ဆွမ်းမိတ် / ၁။ ဒါယကာက
ရဟန်းအား ဆွမ်းစားကြရန် ပင့်ခေါ်သည်။ ၂။ နေ့စဉ်ဆွမ်း
လောင်းရန် ရဟန်းက ဒါယကာအား ခြံပြာကြားသည်။
၃။ နေ့စဉ် ဆွမ်းကြရရန် ဒါယကာက ရဟန်းအား လျှောက်
ထားသည်။

ဆွမ်းမွှေး - န / ဆွန်းမွှေး / ရှည်မျောသောအရွက်ရှိ၍ ထမင်း
တွင်ထည့်၍နပ်လှည့် ထမင်းမွှေးစေတတ်သော ခြေဝပ်ပင်။
(ညောင်ရေဆိုးတွင်လည်း တို့ရသည်။)

ဆွမ်းရပ် - ကြံ / ဆွန်းရပ် / ဆွမ်းရပ် / အလှူခံသည်။
“ရဟန္တာရှုစပ်၊ တို့သည် မင်းကြီးနန်းတော်၌ ဆွမ်းရပ်လာ
၏။” ကုလား၊ ပ။ ၂၂၇။

ဆွမ်းလောင်း - ကြံ / ဆွန်းလောင်း / ဆွမ်းလောင်း / ဆွမ်းခံ
သူ၏ သပိတ်ထဲသို့ ဆွမ်းစသည်ကိုထည့်၍ လှူသည်။

ဆွမ်းလုပ်ကျွေး - ကြံ / ဆွန်းလုပ်ကျွေး / ဆွမ်းလုပ်ကျွေး /
သံဃာအား ဆွမ်းကျွေးသည်။ “ရှင်တော် မှောက်လယ်၊
အလျောက်အပတ်၊ ပရိသတ်တို့၊ ရိုသွတ်လှူပေး၊ ဆွမ်းလုပ်
ကျွေး၍။” ပါဏိ ၁၄၇။

ဆွမ်းလိမ်းပွဲ - န / ဆွန်းလိမ်းပွဲ / ဆွမ်းလိမ်းပွဲ / အပတ်စဉ် သံဃာ
ဒါန ဆွမ်းလောင်းခြင်းကို တဝါတွင်း အတွက် အပြီးသတ်
ပြုလုပ်သည်။

ဆွမ်းသွတ် - ကြံ / ဆွန်းသွတ် / ဆွမ်းသွတ် / ကွယ်လွန်သူကို
ရည်မှတ်၍ ခုနစ်ရက်အတွင်း သံဃာအား ပင့်ဖိတ် ဆွမ်းလှူ
သည်။ ပင်လယ်၌ ရေနစ်သေသောသူကို ဆွမ်းသွတ်သော
အခါ၌။ တိုးပွား။ ၁၄၄။

ဆွမ်းဟင်း - န / ဆွန်းဟင်း / ဆွမ်းဟင်း / သံဃာအား ကပ်လှူ
သော ဟင်း။

ဆွမ်းအုတ် - န / ဆွန်းအုတ် / ဆွမ်းအုတ် / ဆွမ်းထည့်ရန် အုပ်။
“အချို့သောအရပ်၌ သံဃာများကို ဆွမ်းလောင်းမည် ဆွမ်း
အုပ်မှ ဆွမ်းအုတ်ကိုယူ၍ စိတ်ဝင်စား အားပေးတွယ် ကောင်း
ခြင်း။” တိုးပွား။ ၁၄၄။

ဆွယ်

ဆွယ် - ကြံ / ဆွယ် / ခ၊ လှည့်ပူးသည်။ ဆက်သွယ် ဖိုစပ်သည်။
 “ဘေးမထိ ရန်မဆွယ်၊ အန္တရာယ်ကင်းပျောက်၍၊ ချောက်ရပါ
 သည်။” မူရီ၊ ၈၊ ၃၆။ ၂၊ တူသည်။ “ကာကွယ်သိ၊ ရွှေ၍
 နာသွယ်၊ နတ်ပြည် ဆွယ်၏။” သ * ၁၆၈။ ၃၊ စွန်းထွက်
 သည်။ “သက္ကရာဇ်လည်း၊ ရှစ်ရာရှစ်ဆယ်၊ ကိုးခုဆွယ်လျက်။”
 သစ္စာ * ၂၄၅။ ၄၊ သွေးဆောင်သည်။ ခြားယောင်းသည်။
 မျှားသည်။
 - န / ဆွယ် / တူသု။ အတူ။ “နှိုင်းတမ်းလှတွင်၊ ဆွယ်
 မမြင်သား၊ တို့ရှင်ကိုလျက်၊ မလိုတမာ၊ ကဲ့ရဲ့ရှာသည်။”
 ဘူလင် * ၁၃၅။

ဇ - န / ဇာ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ရှစ်ခုမြောက်ဗျည်း။
 ဇက္ခ ဟုခေါ်သည်။
 ဇက္ခ - န / ဇက္ခ / ဇအက္ခရာ၏ အမည်။
 ဇနပုစိ - န / ဇနပုစိ / ကျေးရွာ။ တောရွာ။ ရွာသိမ်ရွာငယ်။
 “ဗိုလ်တန္တ (တို့) သော်လည်း မင်းတို့ အမေအကျွန် နေကုန်
 သည်ဟူ၍ ရွာငယ်ဇနပုစိတို့ကို လုယက်ပျက်ဆီးရာလေ၏။”
 ရာကျော်၊ ၃၃။ [ပါ]
 ဇနီး - န / ဇနီး / မယား။ “ကိုယ်ရောင်ထွန်းညှိုး၊ ရှင်သမီးနှင့်၊
 ဇနီးပျော်ပိုက်၊ ဓမ္မလျော်ထိုက်သား။” ဘူလင် * ၁၂၄။
 ဇနီးစင်ပွန်း - န / ဇနီးစင်ပွန်း / လင်နှင့်မယား။ “ထိုမင်း
 သား မင်းသမီး ဇနီးစင်ပွန်း နှစ်ယောက်တို့အား ဆန့်ကျင်
 သောစကားသည် ဖြစ်လေ၏။” မူရီ၊ ၃၇၇။
 ဇနီးမောင်နှံ - န / ဇနီးမောင်နှံ / လင်နှင့်မယား။
 ဇနီးသည် - န / ဇနီးသည် / မယား။
 ဇယ - န / ဇယာ / [ဗေဒင်] လေးဂဏန်း၊ လေးခုသင်္ချာ။
 “ထိုပြင်တူ၊ သုတဗျတ္တာ၊ ပေတာသေတ၊ ဇယနှင့်ဇော၊ စာ
 ယောစာယ၊ ခေါ်သမျှကို၊ လေးခုဆို၏။” ပေါ၊ ၂၊ ၄၇၈။
 [ပါ]
 ဇယ - ကြံ / ဇယာ / တဘက်နှင့် တဘက်၊ တမျိုးနှင့် တမျိုး
 ညီတူညီမျှ ဖြစ်သည်။ မလိုမလို ဖြစ်သည်။ “ခေါင်းသုံးစန်းသုံး
 ဇယပါ၊ ပြန်လှန်အိုး။”
 ဇယထု - န / ဇယာတု / အောင်မြင်ပါစေသတည်းဟု ဆုတောင်း
 သော စကားလုံး။ “တော်လျှားဆိုမူ၊ ဇယထုဟု၊ အောင်ဆု
 ပေးပေး၊ အောင်ရေးမစဲ။” မြား * ၁၀၈။ [ပါ]
 ဇယား - န / ဇယား / ခ၊ စာရင်းမှတ်ရန် မျဉ်းမျက်များဖြင့်
 ရေးဆွဲထားသော အကွက်အကန့်ပုံ။ ဇယားစောက်ပုံအင်း။

ဆွယ်တရား - န / ဆွယ်တယား / မိမိအလိုသို့ ပါအောင် သိမ်း
 သွင်းပြောဟောသော စကား။ “လွှတ်တော်တွင် ရွေးကောက်
 တင်မြှောက်ပေးပါရန် ဆွယ်တရားလည်း ဟောခဲ့သေး၏။”
 အလုပ်၊ ၁၃၆။
 ဆွယ်အာ - န / ဆွယ်တာ / သိုးမွေး၊ နိုင်လွန်း စသည်တို့ဖြင့်
 ရက်လုပ်သော အနွေးအကျိတ်မျိုး။ “အင်္ကျီလက်တံအပေါ်
 တွင် ဆွယ်အာလက်ပြတ်ကလေးကို ထပ်၍ဝတ်ခါ။” နိုင်ရှင်း။
 ၂၅၅။ [လိပ်]
 ဆွယ်ဆုံး - န / ဆွယ်လုန်း / မိမိအလိုသို့ ပါအောင် သိမ်းသွင်း
 ပြောဟောသော စကား။ “ဒီနေ့ ဆွယ်ဆုံး သွင်းထားပါ
 တယ်။” ချစ်ရည်။ ၃၇။

အင်းစောက်။ “မြန်မာနိုင်ငံ အချို့သောအရပ်တို့၌ ပူသော
 ရာသီနှင့် အေးသောရာသီတို့တွင် တိုင်းတာမှတ်ယူထားသော
 အပူချိန်ဇယားကို ကြည့်ပါ။” ဗေဒင်၊ ၁၅။ ၂၊ [ဗေဒင်] ဂြိုဟ်
 တို့ လှည့်သည့်နေရာ ဆယ်နှစ်ရာသီ စက်ဝန်း။ ဂြိုဟ်ခွင်။
 “နက္ခတ်အစဉ်၊ လိတ္တာဂြိုဟ်အိမ်၊ ဇယားငယ်ချိန်၊ ဟက္ခဒိန်
 ကောက် လိုက်လျှင်။” သာဠဉ္ဇ၊ ၁၂၆။ ၃၊ နာရီကွက်။
 နာရီခိုင်ကွက်။ “လှပသော ဇယား၊ အရောင်မပျက်သော
 ရွှေအိမ်ချေးမစားသော သံမဏိအစစ် နာရီမျှား။” တင်းစာ။
 ၄၊ စည်းကမ်း။ စနစ်။ “မိဘတို့က သားသမီး များကို
 အောက်သက်ကြွေအောင် နှစ်ဇယား နားလည်အောင် မခိုင်း
 စေဘဲ ထားတတ်ကြသောကြောင့်။” စီးပွား။ ၁၇၆။
 ဇယားကိုက် - ကြံ / ဇယားကိုက် / ခ၊ စာရင်းအင်း ညီညွတ်မှန်
 ကန်သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] တွက်ချက်ကိုက်သည်။ တွက်သားကိုက်
 သည်။ တွက်သား လိုက်သည်။ အကျိုးရှိသည်။ “ငွေချေး
 ငှားရာတွင်... အတိုးနှုန်းကြီးလျှင် နေရှင်ကြီး များသည်
 ဇယားမကိုက် သဖြင့် ငွေမချေးကြ။” နေရှင်၊ ၁၄၇။
 ၃၊ သင့်လျော်ညီညွတ်သည်။ “မယ်ရဆိုတာကတော့ စိတ်
 မထင်မရှင်ဆောင်တတ် အောင်တတ်နဲ့ မေမေကြီး သူနဲ့ ဇယား
 မကိုက်ဘူးကွဲ့။” ခွေ၊ ၁၄၈။
 ဇယားကျေ - ကြံ / ဇယားကျေ / စည်းကမ်းရှိသည်။ စနစ်
 ရှိသည်။ အကွက်စေ့သည်။
 ဇယားကြီး - ကြံ / ဇယားကြီး / စည်းကမ်းကြီးသည်။ စနစ်
 ကြီးသည်။
 ဇယားကွက် - န / ဇယားကွက် / ဇယားတွင်ပါသော အပိုင်း
 အကန့်။ “အောက်ပါစာရင်းဇယားကွက် ၁ တွင် ဇာန်ဆိုပါရှိ
 သည့် နည်းဥပဒေ တစ်တရာကို။” အင်းလက်ခွဲ။ ၁၄၆။

ဇယားချု - ကြိ / ဇယားချု / ၁၊ ဇယားတွင် ရေးမှတ်သည်။
ရေတွက်သည်။ “ငွေ ၄၀ ကို ဇယားချုကာ စာရင်းလုပ်
ကြည့်၍ မပြီးနိုင်အောင် ဖြစ်နေပေသည်။” သူ့လူ။ ၁၇၀။
၂၊ လုပ်ငန်းတရပ်ရပ်အတွက် အစီအစဉ်ပြုလုပ်သည်။ “လုပ်
ငန်းအစီအစဉ်ကို ဇယားချု၍ ပြဋ္ဌာန်းထားလေသည်။”
ဒေအုပ်။ ၁၈၀။

ဇယားတိုက် - ကြိ / ဇယားတိုက် / စာရင်းအင်းများကို တိုက်
ဆိုင်စစ်ဆေးသည်။

ဇယားတင် - ကြိ / ဇယားတင် / ဇယားတွင် ထည့်သွင်းရေး
မှတ်သည်။ ရေတွက်သည်။ “ပြိုဟ်စဉ်အမှန် ဖြစ်အောင်
ပြိုဟ်ထွန်း စရရာသီ အသံ လိတ္တာကို ဇယားတင် ပြီးကာ
လ။” ကမ္ဘာဦး။ ၂၈၆။

ဇယားတန် - န / ဇယားတန် / အဆင့်ဆင့်လုပ်ထားသော ဇယား
စု။ “ဗဟာနုဒါကို အသီးသီးသော မြောက်ကန်နီမြင့်မြောက်
ပြီးလျှင် ၉၀၀ ကိုလည်း ယထာရကန်နီနှင့် မြောက်၍ နှစ်
ပါးကိုရောပြီးမှ ၉၀၀ ၎င်းစားလဒ်ကို ဇယားတန်ဟူ၍ ထား
ရသည်။” စွယ်၊ ပ။ ၂၇။

ဇယားပုံ - န / ဇယားပုံ / ဇယား - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
“ထိုကားတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အစဉ်အကြယ် ဇယားပုံ
ကို ပြုလတ္တံ့ သည်ဖြင့် မှတ်။” အင်ဒို၊ ခု။ ၈၁။

ဇယားမြတ် - ကြိ / ဇယားမြတ် / တိတိကျကျသေသေချာ
ချာ။ ပြတ်ပြတ် သား သား။ “ဘုရား ဟောတော်မူသော
လောကုတ္တရာသတ္တိကို ပိဋကတ်တတ် ဆရာတော်များ ပဋိသန္ဓိ
ဒါလေးပါး လေးချက်သော ကိန်းခမ်းထား၍ ဇယားမြတ်
ဟောတော်မူကြလေသည်။” သထိနီ။ ၂၁။

ဇယားရွပ် - ကြိ / ဇယားရွပ် / အမှတ်စွာ ရွပ်တွေ့လေ့
သည်။ “သွေးကလေးလောင်လည်လို့ ဖြစ်ရတဲ့ ကိစ္စလဲမဟုတ်၊
ကျမတို့က ဇယားရွပ်ပြီး မျက်နှာအားရ လုပ်ရတဲ့ ကိစ္စလဲ
မဟုတ်။” စာဆို။ ၁၂၇၈။

ဇယားအင်းစောက် - န / ဇယားအင်းစောက် / ဇယားကွက် -
န၊ နှင့် အတူတူ။ “ဇယား အင်း စောက် စာရင်း အကျယ်
ကောက်သော်လည်း။” ပင်း၊ ခု။ ၂၂။

ဇယော်ဇယ - ကြိ / ဇယော်ဇယ / တော်စွာ လျော်စွာ။
ဖြစ်ကတတ်ဆန်း။ သမန်ကာလုံကာ။ “လဘက်ရည်ဆိုင်
ကလေးမှာလည်း ဇယော်ဇယ ဆိုင်ငယ်ကလေးဖြစ်ပြီး။” ရှု၊
၆၊ ၆၇။ ၄၇။

ဇရာ - န / ဇယာ / ဇရာ / အိုမင်းခြင်း။ ကြီးရင့်ခြင်း။ ရင့်ရော်
ခြင်း။ ဟောင်းနွမ်းခြင်း။ “အိုမင်းလှပြီဖြစ်သော ဇရာအရွယ်
တွင်း။” စာပြု။ ၂၄၇။ [ပါ]

ဇရာထောင်း - ကြိ / ဇယာထောင်း / အိုခြင်းတရား၏ ဖိစီးနှိပ်
စက်ခံရသည်။ “ရှုံ့တွသော အရေများပင် တွဲရရှိကျလျက်
ဇရာထောင်းခြင်းကို ခံရလေရာ” နာခံ။ ၁၄၉။

ဇရာဗုဒ္ဓလ - န / ဇယာဗုတ်ဗလ / အိုမင်းအားနည်းခြင်း။ “ငါ
သည် ဇရာဗုဒ္ဓလ ဖြစ်၍ ဈာန်ဝင်စားခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။”
မဟာဝင်။ ၉၅။ [ပါ]

ဇရာပိုင်း - န / ဇယာပိုင်း / အိုမင်းသောအရွယ်။ “ရှင်စောပု
မှာ အရွယ်တော်ဟိုင်းပြီး ဇရာပိုင်းသို့ ဝင်စပြုပြီ။” ဘွေ။
၃၇။

ဇရာဆို - န / ဇယာဆို / အသက်အရွယ် ကြီးရင့်သူ။ “ဇရာဆို
နှင့်ကညာပျို ဘောလွဲ။”

ဇရိတာ - န / ဇယန်ဒါ / ဝရန်တာ - န၊ ရှု။ “နေရာမှ
ထ၍ ဇရိတာသို့ ထွက်ပြီး လမ်းသလား နေရာ။” သံသွေး။
၁၉၀။

ဇရစ် - န / ဇယစ် / ဆူးပေါက်ပင်စဉ်ရှိ၍ ပိန်းပင်နှင့်ဆင်သော
တို့ စားရသည့် အပင်တမျိုး။ (အရွက်မှာ လက်ခြားဖြစ်
သည်။) “ဘုတဇာလ၊ လင်းတဇာ။ အဋ္ဌိရ၊ ဇရစ်။”
ဓာနိရုံ၊ ခု။ ၂၇၇။

ဇလား - န / ဇလား / ၁၊ စပါး၊ ဆန်စသည်တို့ကို ခြင်တွယ်ရန်
ပျဉ်ချပ်ဖြင့် အရွယ်အစားစား ပြုလုပ်ထားသော အထက်
ကား အောက်ချိုး လေးထောင့်ခွက်။ “ဆိုင်ဈေးတွင်း၊ ဖြစ်
ပြင်အိမ်နား၊ ဇလားတောင်းတင်း၊ ချိန်စဉ်းသီးသီး၊ အကြီး
အငယ်။” သာဓိ * ၃၁။ ၂၊ ဇလားသတ္တာန် ပြုလုပ်ထား
သောခွက်။ “စပါးကို ပဌမဉ္စရော ဇလား၌ စုဆောင်းပြီးမှ။”
ဆန်ကံ။ ၁၁။

ဇလီ - န / ဇလီ / ဝါထရံကိုဖြစ်စေ၊ ပျဉ်ထရံကိုဖြစ်စေ၊ ပိရိက်
ရသော ပျဉ်ပြား ဝါခြမ်း စသည်။ “ရွှေကျောင်းငှာနီသမုတ်
ညီသည်။ ဇလီပျဉ်ယောင်၊ မထောင်မိုး၊ တင့်စနိုးလည်း၊ မိုး
အုတ်ကြွပ်။” မာတော၊ နိဂုံး * ၂။

ဇလီမားတုံး - န / ဇလီမားတုံး / မီးရထား သံလမ်းအောက်က
ကန်လွန်ခံထားသော သစ်သားတုံး။

ဇလီသတ် - ကြိ / ဇလီသတ် / ဝါထရံ၊ ပျဉ်ထရံ စသည်တို့၏
အနားများ အဆက်များကို ဖုံးအုပ်သွားစေရန် ဖြစ်စေ၊
အောက်အမာခံနှင့် တွယ်ကပ်နေစေရန်ဖြစ်စေ ဝါခြမ်း၊ ပျဉ်
စသည်တို့ဖြင့် ဖုံးဖိကပ်ရိုက်သည်။ “အမိုးမှာ ကျွန်းပျဉ်ပပ်၊
ဇလီသတ်နေပူခံ။” နော၊ ခု။ ၁၀၁။

ဇလဲဆော် - န / ဇလဲဆော် / သစ်ခွပန်းဝါတမျိုး။ “သဇင်ဥ
ဟိုအုန်းမီးမှာ၊ ပတ်ဝိုင်းလျက် အစီအရီ၊ ဟောဟိုဆီ သစ်ခွ
ပေါ်၊ ဇလဲဆော် အတန်သွယ်၊ ကြည့်ရသွယ် အခင်းခင်း။”
ကားသား၊ ၁၂၁။

ဇလတ္တာ - န / ဇလတ်တာ / ပန်းပင်တမျိုး။ “စွယ်တော်ပန်း
ညက်၊ မြေကန်သား၊ ဝီသဝါနှင့်၊ ဇလတ္တာအနန်း၊ နွယ်ပန်း
ခွံညို၊ ပင်ပျိုကြက်မောက်။” ဟင်္သာ * ၆။

ဇလုတ်ကြီး - န / ဇလုတ်ကြီး / အောက်ခင်းနှင့် ခိုင်ပတ် ရွှေ
သို့၊ ပြုတ်ထွက် မသွားစေရန် လှည့်အိမ်ရှေ့မှ သိုင်းချည်
ရသောကြိုး။ “ဇလုတ်ကြီးကို ခိုင်အောင်ချည်နေ၊ ခိုင်ပတ်
ပြုတ်ထွက်သွားအိုးမယ်။”

ဇလုတ်မြောင်း - န / ဇလုတ်မြောင်း / အုတ်အင်တပြင် ပြုလုပ်
သော ခြံတိုင်း၊ ပြတင်းပေါက် စသည်တို့တွင် အုတ်မျက်နှာ
ပြင်သို့၊ ရေစီးမဆင်းရန် ရေစီးကြောင်းကိုဖြတ်၍ အလျား
လိုက်ဖော်ထားသော မြောင်း။

လေပ် - န / လတ် / အခေါက်၊ အခွက်တို့မှ အစေးပြုထွက်၍ အပွင့်ဖြူပွင့်သော ပင်လတ်တမျိုး။

ဇေ - န / လှေ / အဝကျယ်၍ စောက်တိမ်ပြီးလျှင် အတွင်းသို့ ရွှေစောင်းသွားသောခွက်။

ဇေနုညက် - န / ဇေနုညန့် / လျင်မြန်သောညက်။ “မောင်သုလ်ကလေးသည် ဇေနုညက်နှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်၍။” နေ၊ ဒု။ ၁၆။ [၁၂]

ဇေါ - န / ဇေါ / ၁။ ရွှေရောင်၊ ငွေရောင် စသော တောက်ပသော အရောင်တို့ဖြင့် စာလုံး ပန်းခက်ပန်းနွယ်၊ ရုပ်ပုံစသည် ရေးခြယ်သော အတတ်ပညာ။ “ရွှေမင်ဇေါ၊ ရောင်ပြောင်ရွှန်း၊ နန်းစဉ်ညွှန်းသည်။ ။ မော်ကွန်းရွှေစာ သိပိုင်းတည်း။” ဆွမ်း၊ ၃။ ။ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂ၊ ဓားချီးစသည်တွင် အလှကွက်ပေါ်အောင် ကနုကမာ၊ ကျောက်စိမ်း စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းမြှုပ်နှံသော အတတ်ပညာ။ “ဆင်စွယ်ချီး ရွှေစေလိမ့်က ဓားမြှောင်ကို ဆွဲနှုတ်ပြီး။” ဘွေ၊ ၁၅၃။

ဇေါ - န / ဇေါ / နှံသတ်မျိုး။ “ကြိုင်နေသော၊ ဇေါကျော်နှစ်၊ ပန်းစစ်ကရမက်၊...ဂန္ဓမျိုးလည်း။” ဘုလင် * ၄၉။

ဇေါ - န / ဇေါ / ဥယျာဉ်ခြေမြေတို့တွင် အလှစိုက်သော ပန်းတမျိုး။ “မဉ္ဇူနေသော၊ ရွှေဇေါ ရွှေပဒုမာ၊... ဂမုန်းအင်ထပ်တပန်းတို့ကို။” သမန်း၊ ပ။ ၂၉၆။

ဇေါသင့် - ကြိ / ဇေါသင့် / မျက်စိမှသည်။ မျက်စိမှန်သည်။

ဇေဇေဝေါ - ကြိဝိ / ဇေဇေဝေါ / မကွဲမပြား။ မသမကွဲ။ မတင်မကျ။ မသေမချာ။ မပြတ်မသား။

ဇေဇေဝက် - ကြိဝိ / ဇေဇေဝက် / မဝေ့နိုင်အောင်။ စိတ်နှစ်ခွဲဖြစ်လျက်။ “တင်တင်မြသည် ဘယ်ကလာပြီး သည်သဘောပေါ်ကိုရောက် ပြန်ပါလိမ့်မလဲ စိတ်ထဲမှာ ဇေဇေဝက်ဖြစ်သွားပြီး။” တင်မြ၊ ဒု။ ၈၆။

ဇိုးဇေါ - ကြိဝိ / ဇိုးဇေါ / ဇေဇေဝေါ - ကြိဝိနှင့်အတူတူ။ “စပိန်လူသည် ဇိုးဇေါရှိသောစိတ်ကို မတင်ပေါ်စေခြင်းငှာ လကျာမျက်စိ ကန်းပါသည်ဟု ရုတ်တရက် ဆိုလေ၏။” ကိုးကိုး၊ ၅၂။

ဇက်သာ - န / ဇက်သာ / အေးသော၊ အနုပြင်းသော ဓာတ်ဆားတမျိုး။ (မီးစားဇက်သာ၊ ရေစားဇက်သာဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။)

ငာ

ငာ - န / ငာ / ပိုက်ကွန်ကွက်၊ ပိုက်ကွန်ပေါက်ပုံဖြစ်စေ၊ ပန်းခက်ပန်းပွင့်ပုံဖြစ်စေ ပုံချည်၊ ဝါချည်၊ ရွှေချည်၊ ငွေချည်တို့ကို အပ်ဖြင့် ထိခွဲထားသော သို့မဟုတ် ရက်လုပ်ထားသော အကြားအပေါက်ပါသည့် အထည်။ “မောင်းနှင့်ဝတ်လုံ၊ ဘွဲ့ပုံနာမ၊ ဘဲရံဇာသတ်၊ ပိုင်းခြားမှတ်၍။” မဃ * ၆၇။ [၁၂]

ငာကျယ် - ကြိ / ငာကျယ် / အလုပ်ကိစ္စတွေပြားသည်။ အဆာကျယ်သည်။ “မန္တလေးက ကြွေးတွန်းယပ်တောင် သယ်လို ငာကျယ်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။” သွေး၊ ၇၉။ ၇၇။

ငာကွက် - န / ငာကွက် / ယှဉ်ပြား၊ ဝါးခြမ်း စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ရေမတ်ကွက်၊ လေးထောင့်ကွက်စသည်။ “နံရံအကာများမှာ သစ်ဝါးငာကွက်များ ကာနှံပါသည်။” သားချေ၊ ၂၁။

ငာချဲ့ - ကြိ / ငာချဲ့ / ဆာချဲ့ - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “အကျယ်အကျယ် ငာချဲ့၍ စကားရှည်လျားအောင် မပြော။” သင်းကြ၊ ၁၉၉။

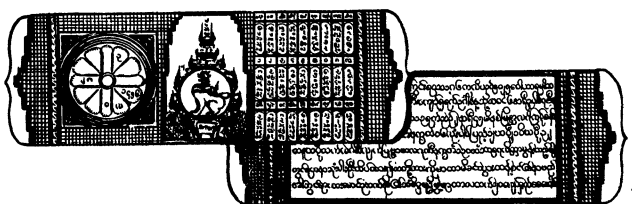
ငာချည် - န / ငာချီ / ငာထိုးရသော ချည်။

ငာဂဏာ - န / ငာဂဏာ / သေးငယ်သောပစ္စည်းများကို ဖိညှပ်ကိုင်တွယ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အမွှေးအမှင်စသည့် နုတ်ရာတွင်လည်းကောင်း အသုံးပြုသည့် အဖျားချွန်း ညှပ်တမျိုး။

ငာဂဏာ

ငာတာ - န / ငာတာ / ၁။ တဦးတယောက် မွေးဖွားချိန်၊ တစုံတခု ဖြစ်ပေါ်ချိန်တို့တွင် ဆယ်နှစ်ရာသီ၌ ဂြိုဟ်နက္ခတ်များ ရောက်တည်နေပုံကို ရေးမှတ်ထားသောအရာ။ “ကိုယ်ထီးကျန်စွာ၊ ငါကြမ္မာကား၊ ငာတာဂြိုဟ်တန်း၊ မသန့်စန်းလက်၊ ရှေးပိပါက်ကြောင့်။” ဘုလင်* ၂၆၇။ ၂၊ [ဥပစာ] ကံအကြောင်းတရား။ “မြန်မာတို့မှာ ငာတာညွှသည့်အရာ အင်္ဂလိပ်တို့မှာ ငာတာတက်သည့်အရာ။” ချုပ်ပုံ၊ မ။ ၈၆။

ငာတာ

ဇာတာကြည့် - ကြံ / ဇာတာကျိ / ဇာတာကို ကောင်း မကောင်း တွက်ချက်စစ်ဆေးကြည့်သည်။

ဇာတာခွင် - နှံ / ဇာတာခွင် / ပြိုဟ်များ ထည့်သွင်းထားသော ဆယ်နှစ်ရာသီပုံ။ “အရှေ့အရပ်ကစပြီး လကျောရပ် ရေတွက်ခြင်းဖြင့် ဇာတာခွင်၌ ဒဿဟောရာတွင် အသုံးပြုရလေသည်။” နက္ခတ်။ ၃၁။

ဇာတာစန်းလက် - နှံ / ဇာတာစန်းလက် / ဇာတာခွင်တွင် စန်းတည်ပုံ လက်တည်ပုံသော အချက်အလက်စ။

ဇာတာဆေး - ကြံ / ဇာတာဆေး / ဇာတာကြည့်သည်။

ဇာတာပေတာ - နှံ / ဇာတာပေတာ / ဇာတာ - နှံ။ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “ဇာတာမသန် အရှေ့ဘက်သို့ ကူး၍ နေသည်သာဖြစ်သည်။ ဇာတာပေတာသန်က သူ နေတမည်လော။” ကလာ။ ၁။ ၂။

ဇာတာပွဲ - ကြံ / ဇာတာပွဲ / ထန်းဖူးလွှာ၊ ဆင်စွယ်၊ ရွှေပြား စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ဇာတာတွင် ဇာတာရှင်၏ မွေးဖွားချိန် ပြိုဟ်ခွင်များ၊ တိုင်ဆယ်ပါး စသည်တို့ကို ရေးသွင်းသည်။ (ဇာတာ၏ကျောဘက်တွင် ပြိုဟ်ခွင်များ၊ အဝီပတ်တိုင်တိုင်ဆယ်ပါး၊ နက္ခတ်စဉ် စသည်တို့ကို ရေးသွင်း၍ ဝမ်းဘက်တွင် ဖွားသက္ကရာဇ်၊ လ၊ ရက်၊ နေ့တို့နှင့် အမည် စသည်တို့ကို စာ ၅ ကြောင်း၊ ၇ ကြောင်း၊ ၉ ကြောင်း ရေးသွင်းသည်။)

ဇာတာအိမ် - နှံ / ဇာတာအိမ် / ၁။ ဇာတာခွင်။ ၂။ ဇာတာထည့်ရသော အမိုးပါသည့် ခြင်းကြားငယ်။ ၃။ ဇာတာတွက်သဖွယ် ပြုလုပ်ထားသော ပန်းခက်ပန်းနှယ်။ “ဇာတာအိမ်သဖွယ် ဆင်စွယ်ချင်း ချုပ်စပ်၍ တရပ်ကပ်စီသော ဇာလီခန်းသားတွင်။” ရကြေ။ ၆၈။

ဇာတီ - နှံ / ဇာတီ / ၁။ တရသောဘဝ၌ ရုပ်တုထား နာမ်တုထားတို့ စတင်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း။ “ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတီ၊ ဇရာမရုဏဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည်ပင် အစဉ်မပြတ် ဖြစ်တတ်သောကြောင့် သံသရာမည်၏။” နရ။ ၁၈၃။

၂။ မွေးဖွားရာ အရပ်ဒေသ။ [၁]

ဇာတီချက်ကြွေ - နှံ / ဇာတီချက်ကြွေ / မွေးဖွားရာအရပ်။ “ယူဝနာခြောက်ဆယ်ရှိတဲ့ ခရီးကို... ကြွသောတော် မူလေရာ၌မာသ နှစ်လတိုင်တိုင် ကြာ၍သောအခါ ဇာတီချက်ကြွေသွားရာမြေဖြစ်တဲ့ ကပ်လတ်နေပြည်တော်ကြီးသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေတည်း။” သာရီ။ ၈။ ၁၃၅။

ဇာတီချက်မြှုပ် - နှံ / ဇာတီချက်မြှုပ် / ဇာတီချက်ကြွေ - နှံ။ နှင့် အတူတူ။ “ကျွန်တော်၏ဇာတီချက်မြှုပ်ဖြစ်သည့် ကမာရွတ်ရွာသို့... ပြောင်းရွှေ့ လာရောက် နေထိုင်ခဲ့လေသည်။” သံသာ။ ၁၄။

ဇာတီစိတ် - နှံ / ဇာတီစိတ် / မွေးရာပါစိတ်။ “ဇာတီစိတ်၏ လှုံ့ဆော်မှု များနှင့် အာသာဆန္ဒများ။” ပညာကြေ။ ၃၅။ [၁]

ဇာတီမာန် - နှံ / ဇာတီမာန် / ၁။ အမျိုးအနွယ်ကိုစွဲ၍ စိတ်နေမြင့်ခြင်း။ “မိခင်နှစ် သမီးချစ်ကို အဖြစ်မြတ်ဟန်၊ ဇာတီ

မာန်ဖြင့်၊ အလွန်ချီးမြှင့်၊ ကျင့်ခဲ့ရကား။” သူလင်* ၁၄၂။

၂။ အမျိုးသားစိတ်။ [၁]

ဇာတီရုပ် - နှံ / ဇာတီရုပ် / မွေးဖွားရာအရပ်။ “ချက်သိုဘုရား၊ မည်သို့သင့်အပ်၊ ဇာတီရုပ်ကား။” ကဝိန်။ ၁၁။

ဇာတီရုပ် - နှံ / ဇာတီရုပ် / ၁။ ဖြစ်ပေါ်ရုပ်။ “မဟာဘုတ်ရုပ်စသော နိဗ္ဗာန်ရုပ်တို့ ဥပါဒ်အားဖြင့် ဖြစ်လာသည်ရှိသော် ထိုရုပ်တို့၏ ဖြစ်စေသောသည် ဇာတီရုပ်... မည်သည်။” ဂမ္ဘီရာ။ ၆၈။ ၂။ ပင်ကိုယ်ရုပ်။ ပကတိရုပ်။ [၁]

ဇာတီသား - နှံ / ဇာတီသား / မွေးဖွားရာ အရပ်ချင်းတူသူ။ “ဦးဘနှင့်ဦးမြတို့မှာ ဇာတီသားဖြစ်ကြပါသည်။”

ဇာတီသင်္ချာပစ္စည်းကောင်း - နှံ / ဇာတီသင်္ချာ ပျစ်စီးဇေါင်း / သက်ရှိ၊ သက်မဲ့တို့ကို ရေတွက်ရာတွင် ပုံသဏ္ဌာန် လက္ခဏာတို့နှင့် အလိုက်အလျော သုံးစွဲရသည့် သင်္ချာနောက်ဆက်ကောင်းလုံး။ (ဂုဏ်ပျော့တမီး၊ ထီးနှစ်လက်၊ ကြက်သုံးကောင်၊ စောင်လေးထည် စသည်။)

ဇာတီဆွေး - နှံ / ဇာတီဆွေး / မိမိ၏ တိုင်ပြည်နှင့် အမျိုးအတွက် သက်စွန့်ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်တတ်သော သတ္တိ။ “ဇာတီဆွေးရှိလျှင် ပကတိသဘောအားဖြင့် အမျိုးနှင့်နိုင်ငံကို ချစ်ခင်၏။” စာဏကျ။ တ။ ၁၇၈။

ဇာတီမှိုလ် - နှံ / ဇာတီမှိုလ် / ကြီးမား ရှည်လျားသော အရွက်၊ ထူသောအခေါက်ရှိသည့် ပင်စောက်ကြီးတမျိုး။ (ခိုင်ခန့်ရှိသော အသီးဆန်ကိုနံ့သာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပရုဆေးအဖြစ်လည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။) “ရေနံစရှိ၊ ဇာတီမှိုလ်ခံစပ်၊ သနပ်ဂုံခေါ၊ သစ်ကြားသစ်အယ်။” ဂါထာ* ၃၃။

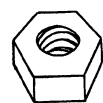
ဇာထိုး - ကြံ / ဇာထိုး / အပ်တမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုကာ ဇာချည်ဖြင့် ဇာပြုလုပ်သည်။

ဇာနည် - နှံ / ဇာနီ / အာဇာနည် - နှံ။ နှင့် အတူတူ။ “ဤသို့ ထူးလည်း၊ မတ်ဇာနည်တို့၊ ပြည်၏အလယ်၊ အင်းလေးသွယ်နှင့်။” သီလော* ၁၁၇။ [၁]

ဇာဗော်လီ - နှံ / ဇာဗော်လီ / ဇာပါသော မိန်းမအတွင်းခံအင်္ကျီ။ ချွေးခံအင်္ကျီ။

ဇာရီ - နှံ / ဇာရီ / တရားရုံး စီရင်ချက်ကို အတည်ပြုခြင်း။ ဒီကရီကို အတည်ပြုခြင်း။ “ပေါင်ရံတင်သွင်းထားသည့်ပစ္စည်းများကို ဇာရီပြုလုပ် ရောင်းချခြင်း။” အင်းလက်စွဲ။ ၁၆၈။ [လိပ်]

ဇာဝီ - နှံ / ဇာဝီ / မူလီချောင်းတွင် လှည့်တပ်ရသည့် ဝက်အူရစ်ပါသော သတ္တုတုံး။ (လေးမြောင်းဖြစ်စေ၊ မြောက်မြောင်ဖြစ်စေ လုပ်ကြသည်။) “ညာတိုင်နံ့ဘေးတဖက်မှ ဇာဝီသွင်းရန် အပေါက်ဖောက်ထားပြီး မူလီနှင့်ရုပ်ပေးခြင်း။” ဂျင်နီ။ ၄၀၂။

ဇာဝီ

ဇိ

ဇိ - န / ဇိ / လည်စေ။ “ဇိကိုကုတ်၍ နတ်ရွာတင်။” ပုည၊ ၁။
 ၇၉။
 ဇိကုပ် - ကြံ / ဇိကုတ် / လည်စေကို ဆုပ်ကိုင်သည်။
 ဇိအစ် - ကြံ / ဇိအစ် / လည်စေကို ညှစ်သည်။ “နဂါးပတ်လုံ
 ဝင်း၊ နတ်စက်ကွင်းနှင့်၊ လည်ရင်းကို ပစ်လိုက်လျှင်၊ ဇိအစ်၍
 သေရော့သည်။” ဝိဇယ၊ ၁၀၁။

ဇိ

ဇိဇဝါ - န / ဇိဇဝါ / မြူရာမှ ကြာသောအခါ အဝါရောင်သို့
 ကူးသွားသည့် မွေးသောပန်းပွင့်သည့်အပင်။ “ခေါင်ရန်းသင်း
 ခွေ၊ မိုတ်ဆွေမာလာ၊ ဇိဇဝါလွလွ၊ အသောကဟု၊ ဆင်း
 လှတထွေ။” ဌေး* ၃။
 ဇိဇာကျယ် - ကြံ / ဇိဇာကျယ် / အကျယ်ချဲ့သည်။ ချေးများ
 သည်။ အသာကျယ်သည်။ “ရိပ်သာမျှဆိုတဲ့အကောင်ဗျ။
 အင်မတန် ဇိဇာကျယ်တဲ့အကောင်။” ထွေ၊ ၁၈၇။
 ဇိဇာကြောင် - ကြံ / ဇိဇာကျောင် / ဇိဇာကျယ်သည်။ “အိ
 တာလီယန် လူမျိုးများသည်...မိတ်ဆွေ ရွေးချယ်သည့်နေရာ
 တွင် အဓိများသော ချေးခါးသောမြင့် ဇိဇာကြောင်နိုင်သော
 အခြေအနေမရှိဘဲ။” ဟင်္သာ၊ ၂၄၉။
 ဇိဇာချဲ့ - ကြံ / ဇိဇာချဲ့ / ဆာချဲ့ - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။
 “အဝတ်အစား အပျော်အပါး၌ ဇိဇာချဲ့တတ်သော မယား
 မျိုးကို တပ်မက်ရွေးချယ်မိလျှင်။” တော်ကောင်း၊ ၈၄။
 ဇိဇာ - န / ဇိဇာ / ထီးခရိုင်ပုံအခိုင်မြင့် အပွင့်ပွင့်၍ ဗာလာ
 စေ့ပုံ ခါးပုမွေးသောအသီးသီးသည့်အပင်ငယ်။ [ပါ]။
 ဇိဇာ - န / ဇိဇာ / ပင်စည်နှင့် အရွက်အောက်ဘက်တွင်အမွေး
 နုကလေးများရှိ၍ အရွက်ပတ်လည်တွင် မွေးသွားစိပ်ကလေး
 များပါရှိသော ဆေးဖက်ဝင်အမျိုးမျိုးပျော့ပင်။
 ဇိဝဇိ - န / ဇိဝဇိ / ယစ်ဝတ်တမျိုး။ “သစ်တောက်စိစိ၊
 ပင့်အောက်ဆီက၊ ငှက်ဇိဝဇိ၊ ချွပ်ညှိစို့တို့။” ကိနူရီ*
 ၁၅၅။
 ဇိဝဇေ - န / ဇိဝဇေ / အပင်၊ သတ္တဝါဟူသော သက်ရှိ နှစ်
 မျိုးကို လေ့လာသင်ကြားရသော အတတ်ပညာ။ [ပါ]။
 ဇိဝိဇာန - န / ဇိဝိဇာန / ၁။ သူတပါး အသက်ကို
 ချမ်းသာပေးခြင်း။ အသက်အလှူ။ ဘေးမဲ့ပေးခြင်း။ “ဇိဝိဇာ
 ခါန၊ အဘယခါန ဖြစ်စေခြင်းငှာ။” ၇၉၊ ပ။ ၅။
 ၂။ သူတပါး၏အသက်ကို ကယ်ဆယ်ခြင်း။ “အိယောကျ်ား
 အမိအား မလုပ်လင့်၊ ငါသည် အမိဇိဝိဇာနပြု၍ အသက်၏
 ချမ်းသာရာကို ဖေးအံ့။” ကန်မင်း၊ ၁၁၅။ ၃။ အသက်ကို
 ကယ်ဆယ်ခွင့်။ ဘေးမဲ့ပြုခွင့်။ “ရာဇဝတ်ကြီးစွာ သင်သူ
 တို့ကို နတ်ယူနိုင်သော ဇိဝိဇာနကိုလည်း ပေးတော်မူ
 သည်။” ကျင်ကျား၊ ၁၇။ [ပါ]

ဇိဝိန်ကြွေ - ကြံ / ဇိဝိန်ကြွေ / သေသည်။ “သေနတ်ခက်ရာဖြင့်
 ဇိဝိန်ကြွေနေသော။” စစ်သား၊ ၁၈၈။
 ဇိဝိန်ချုပ် - ကြံ / ဇိဝိန်ချုပ် / သေသည်။ “အိပ်ပျော် သွား
 သကဲ့သို့ ဇိဝိန်ချုပ်သွားကြောင်း။” သက်ရှည်၊ ၂၁၁။

ဇီး

ဇီး - န / ဇီး / တိရစ္ဆာန်တို့ ၏ဝမ်း၌ စွဲကပ်တည်သောကိုယ်ဝန်။
 “ဇီးအရင့်ရှိသော ကြွက်မကြီးတကောင်ကို။” နေ၊ ပ။ ၁၁၂။
 ဇီးကပ် - ကြံ / ဇီးကပ် /
 တိရစ္ဆာန်တို့ ၏ ဝမ်း၌ ကိုယ်
 ဝန်တည်လာသည်။ ပဋိသန္ဓေ
 ရှိသည်။
 ဇီးကွက် - န / ဇီးကွက် / ခေါင်း
 ကြီး၊ နှုတ်သီးကောက်မျက်စိ
 ပြ၊ အမွေးပွင့်၍ ဇီးကွက်ဟု
 အော်မြည်တတ်သော သား
 စားညှဉ့်ငှက်။
 ဇီးလျှော - ကြံ / ဇီးလျှော / တိရစ္ဆာန်တို့ ကိုယ်ဝန်ပျက်သည်၊
 သားပျက်သည်။ “ဇီးရှိသော နွားမများဖြစ်လျှင် များသော
 အားဖြင့် ဇီးလျှောခြင်း။” စွဲ၊ ၉။

ဇီးကွက်

ဇူ

ဇူဇိုင် - န / ဇူဇိုင် / အင်္ဂလိပ် ဆယ့်နှစ်လတွင် ခုနစ်လမြောက်
 လ၏အမည်။ [လိပ်]

ဇေ

ဇေဋ္ဌ - န / ဇေဋ္ဌ / ၁။ နက္ခတ်နှစ်ဆယ့်ခုနစ်လုံးတွင် ဆယ့်
 ရှစ်လုံးမြောက် နက္ခတ်။ “ဇေဋ္ဌန၊ ဇေဋ္ဌနက္ခတ်နှင့်။ နိယုတ္တော၊
 (ယှဉ်)သော။ မာသော၊ နယုဋ်လတည်း။” ကစ္စ၊ ၂၉၄။
 ၂။ နယုဋ်လ။ [ပါ]။
 ဇေတဝန်ဆောင် - န / ဇေတဝန်ဆောင် / သုံးထပ် လည်ပေါ်
 ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောင်။ (ကျောင်းတော်၊ အိမ်
 တော်၊ လွှတ်တော်၊ နန်းတော် စသည်တို့ကို ဆောက်လုပ်လေ့
 ရှိသည်။)
 ဇေယျ - နဝိ / ဇေယျ / အောင်မြင်ရာဖြစ်သော။ “မုစ္ဆိုးရိလ်
 ဟု၊ ခေါ်ဆိုတင်ထ၊ ဇေယျမင်္ဂလာ၊ ငါးမည်သာသော။”
 မိန့်ကျော်၊ နိဒါန်း။ [ပါ]။
 ဇေယျရုံ - န / ဇေယျရုံ / အောင်မြင်ရာဖြစ်သောအရပ်။ “ပုရ
 ဝေယန၊ ပုလ္လင်ပျံနှင့်၊ စံရာရိပ်မြ၊ ဇေယျရုံကို၊ဘုံစဉ်ယခု
 သက်ရမည်။” ဝိရီ၊ ပ။ ၆၇။

ဇေယျာဆုပ် - န / ဇေယာဇုတ် / လှော်ပြီးကုလားပဲမုန့်နှင့် ထန်း
လျက်ဆော့သွားသော စားဖွယ်။ ပဲဆုပ်။

ဇော

ဇော - န / ဇော / တစုံတရာ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဖြစ်ပေါ်နေ
သော စိတ်။ “မျက်မာန်ဇောနှင့်၊ တောမှာနေစေ၊ နှင်ထု-
ချေပြီး” ဝေပျို့* ၂၅။ [ပါ]

ဇောကပ် - ကြံ / ဇောကတ် / တစုံတရာ စိတ်ပြင်းပြင်းထန်ထန်
ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ စွဲလမ်းနေသည်။ “မနေချင် ပေ့အင်ထပ်
မည်ကြောင့်၊ တမမင်၊ ခွေပြင်ရပ်ဆိုသို့၊ ဇောကပ်မိတယ်။”
သာ။ ၈၈။

ဇောချွေးပြန် - ကြံ / ဇောချွေးပျန် / စိတ်တုန်လှုပ်ချောက်ချား
သောအခါမျိုး၌ ချွေးစေးထွက်သည်။ “သေလုမြောပါး ခံရ
သဖြင့် ဇောချွေးပြန်ကာ မချိမဆန် ဖြစ်သွားလေ၏။”
ဝိဝိ။ ၄၀။

ဇောစော - ကြံ / ဇောစော / စိတ်စော - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ

ဇောသန် - ကြံ / ဇောသန် / စိတ်အားထက်သန်သည်။ “သီလ
ချင်းပင်တူသော်လည်း ဇောသန်ရာအကျိုးကြီး၏ မှတ်လေ။”
လူကျင့်။ ၁၁၀။

ဇော်

ဇော် - န / ဇော် / ၁။ ဇော်ဂျီ။ “ရုပ်စုံသဘင်မှဇော်မှာ ဇာတ်
သဘင်မှ ဇော်ထက် ပိုမို၍ ကရပေသည်။” ပြည်က။ ၄၇။
၂။ [ဥပစာ] ထိပ်တန်းဖြစ်ခြင်း။ ထိပ်တန်းရောက်သူ။ “ကုန်
ရောင်းပုံ လမ်းမှန်တတ်ပါမှ၊ ဝမ်းနဲ့ပတ် တစ်ဇော်။” ထပ်။
၁၃၉။

ဇော်က - န / ဇော်ဂါ / ဇာတ်၊ ရုပ်သေးများတွင် ဇော်ဂါ၏
ကကြိုးကကွက်။

ဇော်ကလိစွက် - ကြံ / ဇော်ဂလိစွက် / ဝင်ရောက် စွက်ဖက်
သည်။ “စကားတရား လက်မသတ် ဇော်ကလိစွက် စကား
များစေတတ်သော ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက် အမိုက်ကိုလည်း။”
ပဲလဲ။ ၇၅။

ဇော်ကနီ - န / ဇော်ဂနီ / မိစ္ဆာနတ် မိန်းမတမျိုး။ (ဒေဝဇော်
ဂနီ၊ ဗျူဟဇော်ဂနီ၊ ယက္ခဇော်
ဂနီ၊ ဗုဒ္ဓဇော်ဂနီဟု လေးမျိုး
ရှိသည်။)

ဇော်ဂျီ - န / ဇော်ဂျီ / ၁။ မြေ
လျှိုး မီး ပျံ အတတ်၊ သက်
ပြောင်း သက် ခွာ အတတ်၊
ဆေး ဝါး မန္တ ဖား အတတ်
စသည်တို့တွင် ကျွမ်းကျင်
သူ။ ၂။ လူ မျိုး တ မျိုး ၏
အမည်။ “ကပ္ပလီ၊ လောသီ၊

ဇော်ဂျီ

ဇော်ဂျီ။ ကလယ်ကုလားနယ်တိုင်းမသိ။” ကျည်း။ ၄၆။ ၃။

ဇော်ဂျီရောင်။

ဇော်ဂျီမ - ကြံ / ဇော်ဂျီမန် / တစုံတရာကို ဖိုထိုးသောအခါ မီး
ဖုတ်သောအခါ အပူခံနိုင်ရန်နှင့် အတွင်းရှိဓာတ်များ ထွက်
မသွားနိုင်ရန် လုံစာသည့်ကို၌ အဝတ်စသည်တို့ဖြင့် အထပ်
ထပ်အုပ်သည်။ ဇော်မံသည်။ “သွပ် ဝိ ကို တင်၍ ၂ ဆေး
မှုန့်ကိုဖုံးပြီးလျှင် လုပ်တ်။ ဇော်ဂျီ ၉ ထပ်မံ... ၄ နာရီခန့်
ထိုး။” ဝိဇ္ဇာ။ ၂၀၄။

ဇော်ဂျီရောင် - န / ဇော်ဂျီယောင် / နီဝါမှိုင်းရောင်။

ဇော်ဆွဲ - ကြံ / ဇော်ဆွဲ / [ဥပစာ] အတော်ဆုံး ဖြစ်သည်။
အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်။ ထိပ်ဆုံးဖြစ်
သည်။

ဇော်တခိုင်လုံး - န / ဇော်တခိုင်လုံး / အကုသုတသမ္ပယုတ်ကိုလုံး
ရှိသော ရတုချနည်းတမျိုး။

ဇော်မံ - ကြံ / ဇော်မန် / ဇော်ဂျီမ - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။
“ကျီးကန်းတကောင်လုံး...အိုးသစ်တွင် ထည့်၍ ဇော်မံပြီး
မီးဖုတ်ပါ။” ဆေးတို။ ၈။ ၃၄။

ဇော်မွှား - န / ဇော်မွှား / အလွန်ပျိုးသော ဆောင်းတွင်း
ပန်းတမျိုး။ (အရောင်အမျိုးမျိုးရှိသည်။)

ဇော်ရန်း - န / ဇော်ယန်း / မရန်းစေ့ရောင်။

ဇံ

ဇံခံကြံ - ကြံ / ဇန်ဇန်ကျဲ / မဟုတ်မခံ ရဲရဲတင်းတင်း ပြောဆို
ပြုမူလုပ်ကိုင်သည်။ “ခင်မောင်နှင့်ခင်သော်မှာ စွာတာတာ
နှင့် အရာရာ ဇံခံကြံရမှ ကျေနပ်ရှာသူများ ဖြစ်ကြ၏။”
ဆရာမ။ ၁၀၈။

ဇံသီး - န / ဇန်သီး / အလွန်လှပသောမိန်းမ။ “ကောင်းမြေ
ပညာ၊ နှုတ်သစ္စာဖြင့်၊ ပဒုမာဝတီ၊ ခေါ်ညီမုည့်ပြီး၊ ကျောင်း
တွင်ကြီးသည်။ ။ ဇံသီး အလှယောင်ဆင်းတည်း။” ပြာ
ဇို* ၄၀။

ဇိုး

ဇိုးကနဲဇော်ကနဲ - ကြိဝိ / ဇိုးကနဲဇော်ကနဲ / ရုတ်တရက်။ အလျင်
အမြန်။ (ဆိုးကနဲဆတ်ကနဲဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

ဇိုးဇိုးဆတ်ဆတ် - ကြိဝိ / ဇိုးဇိုး ဇော် ဇော် / သွက် သွက် လက်
လက်။ ရုတ်တရက်။ အလျင်အမြန်။ (ဆိုးဆိုးဆတ်ဆတ်ဟု
လည်း တွေ့ရသည်။)

ဇက်

ဇက် - န / ဇက် / ၁။ မြင်ဦးခေါင်းတွင် ထပ်ဆင်ရသော ဇက်
သွား၊ ဇက်ကြိုးအစုံ။ “မြင်းကိုနိုင်လို ဇက်ကို ဆွဲ။ လှေကို

နိုင်လို့ တက်ကို ဆွဲ” ဩလင်။ ၂၆။ ။ မြင်းနှစ်ပါးစပ်ထဲတွင် ထည့်ရသော ဇက်ကြိုးတန်ဆာအစိတ်အပိုင်း။ “မြင်းအာစပ် ကိုကိုင်၍ ဇက်ကို ခွန်ထည့်၍။” မှန်း၊ ၄။ ၁၁၉။

ဇက်ကိုင် - ကြို / ဇက်ကိုင် / ၁၊ ဇက်ကို ထိန်းချုပ်သည်။

၂။ [ဥပစာ] (မြင်းဇက်ကို ကိုင်၍ မိမိသွားလိုရာကို သွားစေ သကဲ့သို့) လွှမ်းမိုး ခြယ်လှယ် စေနိုင်သည်။ “ဂျပန်စစ်ဘက်က ကိုဇော်ဗေကို ဇက်ကိုင်ထားတယ်လေ။” ရွှ၊ ၆၊ ၇၀။ ၂၄၆။

ဇက်ကုန် - ကြိုဝိ / ဇက်ကုန် / အစွမ်းကုန်။ လက်ကုန်။ “နောင် ဥဒါန်းတွင်ရစ်အောင် ဖွင့်လှစ်တိမ်မြင့်၊ ဘဝကတုန်ညောင်း၊ ဇက်ကုန်မောင်းလို့၊ မြေစောင်းမျှ နှင်တော့မည်။” ရတနာ။ ၄၂။

ဇက်ကုန်လွှတ် - ကြို / ဇက်ကုန်လွှတ် / [ဥပစာ] စွမ်းအားရှိသမျှ ပြုမူဆောင်ရွက်သည်။

ဇက်ကြော - န / ဇက်ကြော / ကုပ်ဆက်၍ အကြော။

ဇက်ကြိုး - န / ဇက်ကြိုး / စီးမြင်း၊ ရထားမြင်းတို့ ကို ချုပ် ထိန်းရန် ဇက်သွားအစွန်းနှစ်ဖျားနှင့် ဆက်ထားသောကြိုးရှည်။ “ကုန်းနှီးဇက်ကြိုး၊ အမျိုးမျိုးသော တန်ဆာ။” ဗုဒ္ဓဝင်။ ၃၄၉။

ဇက်ကွင်း - န / ဇက်ကွင်း / ဇက်ကြိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဇက် - ကြို / ဇက်ဝတ် / [သစ်တော] သစ်လုံးကို ဆင်၊ ကျွဲ နှင့် ဆွဲယူရာ၌ အရင်းခံဆင်း၊ အရင်းခံကျွဲတို့ အပြင် အခြားဆင်း၊ ကျွဲစသည်တို့က ကူညီဆွဲယူသည်။ “ဒီသစ်လုံး ချောင်းထဲကျတို၊ ကျွဲ ဘယ်နှစ်ရည်း ဇက်ခတ်ရသလဲ။”

ဇက်ချုပ် - ကြို / ဇက်ချုပ် / မြင်းအသွားနှောရန် ဇက်ကြိုးကို ချုပ်ကိုင်သည်။

ဇက်ခွံ - ကြို / ဇက်ခွံ / ဇက်သွားကို မြင်း ပါး စပ် ထဲ သို့ ထည့်သည်။

- န / ဇက်ခွံ / ဇက်ခွံ၊ ဓမ္မ။ “အာစပ်တွင် ရှိပါက ဇက်ခွံ ဖြစ်ပါသည်။” မြတ်တီ ၂၊ ၁၀။ ၆၀။

ဇက်ခွံ၊ ဓမ္မ - န / ဇက်ခွံခွံ / မြင်း၏ အာစပ် တွင် ရှိသော အမွေးဗွေတမျိုး။

ဇက်ဆွဲ - ကြို / ဇက်ဆွဲ / ၁၊ ဇက်ချုပ် - ကြို၊ နှင့် အတူတူ။ “လှကလေးစိန်ကိုစီးသော ဂျော်ဂါလှထွန်းအား ဇက်ဆွဲသည် ဆိုကာ မြင်းပွဲနှစ်ပတ် ပယ်လိုက်သည်။” ၂။ [ဥပစာ] အချိန် ကြန့်ကြာအောင်လုပ်သည်။ “နောက်ထပ် ဇက်ဆွဲပြီး ဆွေး နွေးရည်းမယောင်။” တင်းစာ။

ဇက်ပုံဗေး - ကြို / ဇက်ပုံဗေး / ၁၊ (ရုပ်နားနေခိုက်တွင် သက် သာသလိုနေနိုင်ရန်) မြင်း၏ ဇက်ကြိုးကို လျော့ပေးထား သည်။ “ထိုနေရာကျမှ မြင်းကို ဇက်ပုံဗေး ပြီးလျှင် မြင်းအောက်ဆင်း ဆေးဆွဲသောက်၍။” သံသွေး။ ၁၃။

၂။ [ဥပစာ] မချုပ်ထိန်းပဲ လွှတ်ထားသည်။ “မိန်းမကို ဇက်ပုံဗေးပေးသော လုလင်ပျိုသည် ကြီးပွားတိုး လမ်းကိုစွန့်လွှတ် ရလိမ့်မည်။” ရွှ၊ ၇၀။ ၂၉၇။

ဇက်ခဲလက်ရဲ - ကြိုဝိ / ဇက်ယဲလက်ယဲ / ဘေးရန်၊ အပြစ်စသည် တို့ကို အမှုမထားပဲ၊ အတင့်ရဲစွာ၊ ရဲရဲတင်းတင်း။ “ပြည်ပ

ရန်သတို့က ဇက်ခဲလက်ရဲ... ကျူးကျော်စော်ကားရဲ လာကြ ပုံမျှားကို။” ကိုယ်ပိုင်၊ ၄။ ၁၀၄။

ဇက်ဆေးလက်သေ - န / ဇက်သေ လက်သေ / မြင်းစီး ရာတွင် နေရာတကျ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း။

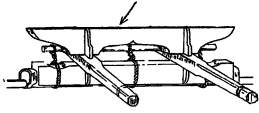
ဇက်သတ် - ကြို / ဇက်သတ် / ၁၊ မြင်း အသွားရပ်အောင် ဇက်ကြိုး ကို ဆွဲသည်။ ၂။ [ဥပစာ] အချိန်သတ်သည်။ ချုပ်ထိန်းသည်။

နှံသွား - န / ဇက်သွား / မြင်းနှစ်ပါးစပ် ထဲတွင် ထည့်ရသော ဇက်ကြိုးတန်ဆာ အစိတ်အပိုင်း။

ဇင်

ဇင် - န / ဇင် / ပိတ် အထူးတတမျိုး။ “လှင်ချင်းမှာ ဇင်ပြာ ရင်အင်္ကျီနှင့် ရှိုးရိုးပင် ဝတ်ထားသည်။” ဂန္ဓာ။ ၆၄။ [လိပ်]

ဇင်တုံး - န / ဇင်တုံး / လှည်းအိပ် တင်ရန်အတွက် လှည်းသန် ပေါ်ရှိ ဝက်စွယ်များ အကြားတွင် ကန့်လန့် တင်ထားသော တုံး။ “ငင်းဝက်စွယ် အကြားတွင် ဇင်တုံး ထည့်ရသည်။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၃၊ ၂။ ၂၁။

ဇင်တုံး

ဇင်နီယာ - န / ဇင်နီယာ / တောက်ပသော အရောင်ရှိသည့် ပန်းများပွင့်သော ဥယျာဉ်စိုက် အပင်တမျိုး။ (အရောင် အမျိုးမျိုး ရှိသည်။) [လိပ်]

ဇင်မဉ္ဇော - န / ဇင်မဉ္ဇာအုတ်စာ / ရွှေ၊ ပြေးဒီးနိုင်သော သက်ရှိသက်မဲ့ ပစ္စည်း။ “ထာဝရဉ္ဇော ဇင်မဉ္ဇောတို့ ၏တည်ရာ ဖြစ်သော မြေကဲ့သို့။” ဗုဒ္ဓဝင်၊ ပ။ ၁၉၉။ [ပါ]

ဇောင်း

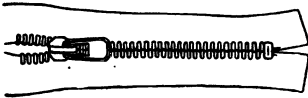
ဇောင်း - န / ဇောင်း / မြင်းထားရာ တင်းကုပ်။ “မြင်းမတမ်းမ ဇောင်းက လွှတ်သလို။” ပုံ။

ဇောင်းဂေါ - န / ဇောင်းဂေါ / မေးရိုးအောက်တွင်ရောင်၍ နှာခေါင်းမှ အရိအရွှံအတုံးအစုံ ကျဆင်းသော ကူးစက်တတ် သည့် လာ၊ မြင်း တို့ ၏ ရောဂါတမျိုး။

ဇောင်းမွေးထ - ကြို / ဇောင်းမွေးထာ / ကြက်၊ ဝက်၊ မြင်း စသည်တို့တွင် ဦးခေါင်းနောက်ဘက်၌ ပေါက်သော အမွှေး ထောင်သည်။

ဇစ်

ဇစ် - န / ဇစ် / သတ္တုခွေးသွားစိပ် တပ်ထားသော အစနစ်ခုကို ဆွဲညှပ်သွင်းကာ ချည်နှောင် ချုပ်စပ်ရသော ကိရိယာ။
“ကျွန်တော်လည်း...စပန်အင်္ကျီကိုဝတ်၍ ဇစ်ကို ဆွဲလိုက်ပြီး”
သွေး၊ ခပ်ဇိ။ ၁၄၃။ [လိပ်]

ဇစ်

ဇာတ်

ဇာတ်မြစ် - န / ဇစ်မျစ် / ခ၊ အကြောင်းရင်း။ အခြေခံ အချက် အလက်။ အရင်းမူလ။ “ရောဂါ၏ ဇာတ်မြစ်ကို မသိသော ကြောင့် ထိုက်သင့်စွာ မကုသခဲ့ပါ။” ကာလသား။ ၁၅၁။
၂။ မွေးဖွားရာအရပ်။ ဇာတ်ဌာန။ ချက်ကြွေရာဌာန။

ဇာတ်

ဇာတ် - န / ဇတ် / ခ၊ အဖြစ်။ ဘဝ။ “ပေါရိသန္တာနိ၊ ပေါရိသ အဆုံးရှိသော နာမ်တို့သည်။ မနုဿဇာတိယာ၊ လူဇာတ်၏။ ဝါ၊ လူသာမဉ်၏။ နာမာနိ၊ (အမည်) တို့တည်း။” ဓာနိနီ၊ ပ။ ၃၄၁။ ၂။ အမျိုးအနွယ်။ “မျိုးဇာတ်မဟု၊ ပင်နန်းသူ ကို၊ ကြည်ဖြူစေမ္ဘော၊ ကြင်နာသနား၊ ထောက်စာနာမှား လေင့်” ဝိရိ၊ ပ။ ၂၃၀။ ၃။ ပြာဟကအယုဝါဒအရ လူနေမှု အဆင့်အတန်း၊ အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမှု စသည်တို့ဖြင့် ဣန္ဒိယ အမျိုးသားတို့ ခွဲခြား သတ်မှတ်ထားသော အမျိုး။ (ခ၊ ပုတ္တားမျိုး ၂၊ မင်းမျိုး ၃၊ သူကြွယ်မျိုး ၄၊ သူဆင်းရဲ မျိုးဟု လေးမျိုးရှိသည်။) [ပါ]

ဇာတ် - န / ဇတ် / ခ၊ များသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘုရားလောင်း ၏ အတိတ်ဝတ္ထု အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာ။ “ငါးရာ ငါးဆယ် ဇာတ်ပင်လယ်မှ...၊ ဟတ္ထိပါလ၊ ဇာတကကား။” ကိုး၊ နိဂုံး * ၁။ ၂။ များသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘုရားလောင်း၏ အတိတ်ဝတ္ထုအဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာတို့ကို ဝေးကျွန်း ကပြသောပုံ။ “မြန်မာ့နိုးရာ သဘင်တွင် ဇာတ် အပြိုင် ရုပ်သေးဟူ၍ သုံးမျိုးရှိပေသည်။” ပြည်အက။ ၁၃။ ၃။ အကြောင်းကိစ္စ။ “သင်းလဲ ငယ်သမ္ပ မဟုတ်ဘဲ၊သင်းဇာတ် သင်းနိုင်လို့၊ ဖြစ်တော့မပေါ့။” သံသွေး၊ ခု။ ၂၆၂။

ဇာတ်ကား - န / ဇတ်ကား / ရုပ်ရှင်ကား။ “အသင်ကြည့်ခဲ့ သော ဇာတ်ကားမှ ဇာတ်လိုက်များ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက် များ...တခန်းပြီးတခန်း ဆက်စပ်ကာ အာရုံစူးစိုက် စဉ်းစား က။” လူလုံး၊ ခု။ ၂၀၂။

ဇာတ်ကောင် - န / ဇာတ်ကောင် / ဇာတ်၊ ရုပ်ရှင်၊ ပတ္တ၊ စသည် တို့တွင် ပါဝင်သူ။ “ပင်ကုအကမူ ရူး၊ အိမ်နောင်သည့် ရှေး မြန်မာ နန်းတွင်း ဇာတ်တော်ကြီးများကဲ့သို့၊ ဇာတ်ကောင် မြင်မြင် တူရိယာဟူသွင်း စုစုလင်လင်ဖြင့် ခင်းကူးကပြသည့် အကမျိုး ဖြစ်ပေသည်။” ပြည်က။ ၆၁။

ဇာတ်ကုန်ပွင့် - ကြို / ဇာတ်ကုန်ပွင့် / အဖြစ်အပျက် အကြောင်း အရာဟူသမျှကို အကုန်အစင် ပြောပြသည်။ “အခလို မြူး ကန့် ဇာတ်ကုန်ပွင့်ပြီး မြင့်ရဲ့ အထုပ်ဘောင်းကြီး ဖြေချ လိုက်ပြန်တော့။” ကချေ။ ၉၇။

ဇာတ်ကြီး - ကြို / ဇာတ်ကြီး / အမျိုးဇာတ်အားဖြင့် မြင့်မြတ် သည်။ “ဇာတ်နိဗ္ဗိဒ်နီနှင့် ဇာတ်ကြီးဟန်နီတို့ သင့်မြတ်မှု ကိုရင်း” လူချွန်၊ ပ။ ၁၂၀။

ဇာတ်ကြီးဆယ်တွဲ - န / ဇာတ်ကြီးဆယ်တွဲ / ဘုရားလောင်း ပါရမီပြည့်စုံ ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ဘဝကြီး ဆယ်မျိုး။ ဇာတ်တော်ကြီး။ (တော၊ ဇ၊ သု၊ နေ၊ မ၊ သူ၊ စန၊ နှာ၊ ဝိ၊ ဝေ ဟူ၍ အာဒိသကေတ နည်းအားဖြင့် ဇာတ်တော် ဆယ်ခု ရှိသည်။)

ဇာတ်ကြောစင်း - ကြို / ဇာတ်ကြောစင်း / အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာ အမှန်စွာ စသည်တို့၏ အစီအစဉ်ရှိသည်။

ဇာတ်ကြောရှည် - ကြို / ဇာတ်ကြောရှည် / အဖြစ် အပျက် အကြောင်းအရာ အမှန်စွာ စသည်တို့၏ အစီအစဉ် ရှည်လျား သည်။

ဇာတ်ကြောင်း - န၊ / ဇာတ်ကြောင်း / ခ၊ အဖြစ်အပျက်။ အကြောင်းအရာ။ “ဇာတ်ကြောင်း ဟော့ကို ပြန်လှန်၍ တွေး လိုက်မှုဖြင့်” ရွှေပြည်၊ ပ။ ၂၂။ ၂။ ဇာတ်သဘင်၊ ဝတ္ထု စသည်တို့တွင် ပါဝင်သော အကြောင်းအရာ။ “ပြည်တော် ပြန် ကောင်းပါတဲ့၊ ဇာတ်ကြောင်း ခြင်းရာ၊ မြန် ပြည်သူ စပယ်ကုံးငယ်လေး၊ ဆုံးအောင်ဖတ်ပါ။” ပုံတော်။ ၁။

ဇာတ်ကြောင်းပြန် - ကြို / ဇာတ်ကြောင်းပြန် / အဖြစ်အပျက်၊ အကြောင်းအရာ စသည်တို့ကို ပြန်လည်ပြောပြသည်။

ဇာတ်ကြောင်းထွန် - ကြို / ဇာတ်ကြောင်းထွန် / ဇာတ်ကြောင်း ပြန်သည်။

ဇာတ်ကြမ်း - န / ဇာတ်ကြမ်း / ထိုးခန်း ကြိုက်ငန်းများပါသော ရုပ်ရှင်ဇာတ်လမ်း။

ဇာတ်ကွက် - န / ဇာတ်ကွက် / ခ၊ ဇာတ်သဘင်၊ ဇာတ်ဝတ္ထု စသည်တို့တွင် ပါဝင်သော အခန်း။ “ဇာတ်ကွက်ဇာတ်ခန်း အလိုပုတယောက်က ပြောဆိုဘုရားရာတွင်” ယိုးဒယား။ ၆၂။ ၂။ ဘဝ၏အခန်း။ ဘဝ၏ကဏ္ဍ။ “လူတို့ ဘဝတာမှ ဇာတ်ကွက် ငယ်ကလေး တခန်းအတွက်ကို ယူငင်ကာ” စာပေ။ ၉၁။

ဇာတ်ကွက်စေ့ - ကြို / ဇာတ်ကွက်စေ့ / ဝတ္ထု၊ ဇာတ်လမ်း၊ အဖြစ် အပျက်စသည်တို့၊ စေ့စပ်ပြည့်စုံသည်။

ဇာတ်ကွက်လည် - ကြို / ဇာတ်ကွက်လည် / ခ၊ အဖြစ်အပျက်၊ အကြောင်းအရာ၊ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်း စသည်တို့ ပြီးပြည့် စုံသည်။ ၂။ အဖြစ်အပျက်၊ အကြောင်းအရာ၊ ဇာတ်ကွက် ဇာတ်လမ်း စသည်တို့ကို ကောင်းစွာသိရှိ နားလည်သည်။

ဇာတ်ခင်း - ကြံ / ဇတ်ခင်း / ၁၊ ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ကွက်တစ်ခုကို ခင်းကျင်းပြသသည်။ “မြေပိုင်း၊ ဗျူဟာတော်၊ နှုတ်၊ ဇာတ်၊ ဇာတ်တိုင်အောင် ခင်းကျင်းပြသသော ဇာတ်ခင်းပုံ ဇာတ်က ပုံမှန်သည်။” မဟာဆန်း၊ နိဒါန်း။ ၁။ ၂၊ တစ်တရ ဖြစ်ပျက် သည်နှင့်တူအောင် ပြုလုပ်သည်။ “သူတို့ တောင်ကြီးတက် ပြီး သူတို့ ဇာတ် ခင်း နေကြ သည်။” ၃၊ အဖြစ် အပျက် အကြောင်းအရာ စသည်ကို ပြောပြသည်။ “ယခုလို တွေ့ဆုံ ဘို့ဟာလဲ ခုလွှာတရားကြီးဖြစ်ပါတယ်။ အကွက်လယ်လယ် ဇာတ်ခင်းရအောင် မျက်နှာထား မတင်းစမ်းပါနှင့်။” မြင့်၊ ၄။ ၁။

- န / ဇတ်ခင်း / အဖြစ်အပျက်။ အကြောင်းအရာ။ “ကျပ်မောင်ကြီး နတ်မင်းက၊ ဇာတ်ခင်းကို သိလိုနေနှင့်၊ မိမိကို မေးလာလို့ ရှိပေါ့။” မယ်စက်။ ၇။

ဇာတ်ခေါင်းကွ - ကြံ / ဇတ်ခေါင်းကွ / ၁၊ ဇာတ်ကသောရာသီ ကုန်၍ဖြစ်စေ၊ အကြောင်း တစ်တရကြောင့်ဖြစ်စေ ဇာတ် သဘင် အဖွဲ့ဝင်တို့ တကြာစီ ဖြစ်သွားသည်။ ၂၊ [ဥပစာ] စုစေပေးရန်မှ ပျက်ပြားသည်။ “အမေကြီး ကွယ်လွန်သွား သောအခါကျွန်တော်တို့ ညီအစ်ကို မောင်နှမတရုဇာတ်ခေါင်း ကဲ့ သွားကြပါသည်။”

ဇာတ်ခုံ - န / ဇတ်ခုံ / ဇာတ်သဘင်၊ အငြိမ့်စသည် ကပြရာ စင်မြင့်၊ ဇာတ်စင်။

ဇာတ်စကား - န / ဇတ်စကား / ဇာတ်ပွဲ၊ ပြဇာတ်စသည်တို့တွင် ဇာတ်ကွက်အလိုက် ပြောဆိုသောစကား။

ဇာတ်စီး - ကြံ / ဇတ်စီး / ၁၊ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းကို သဘင် ပညာဖြင့် ဦးစီး ခေါင်းဆောင်သည်။ “မထွေးလေး အက၊ မထွေးလေး ဟန်အမူအယူ၊ မထွေးလေး ဇာတ်စီးပျိုစကား ယနေ့တို သူ့ကိုမိသူ မပေါ်သေး။” အထက်တန်း၊ ပ။ ၁၄၇။

၂၊ အကြောင်းကိစ္စ တစ်တရပ် ဦးဆောင် ကွပ်ကဲသည်။

- န / ဇတ်စီး / ၁၊ ဇာတ်ကွက်၊ ဇာတ်လမ်းကို သဘင်ပညာ ဖြင့် ဦးစီးခေါင်းဆောင်သူ။ ၂၊ အကြောင်းကိစ္စ တစ်တရပ် ဦးဆောင်ကွပ်ကဲသူ။

ဇာတ်စင် - န / ဇတ်စင် / ဇာတ်သဘင် ကပြရာ စင်မြင့်။ ဇာတ်ခုံ။

ဇာတ်စုံခင်း - ကြံ / ဇတ်စုံခင်း / အဖြစ်အပျက်၊ အကြောင်း အရာ စသည်တို့ကို စုံလင်အောင် ပြောပြသည်။

ဇာတ်ဆောင် - ကြံ / ဇတ်ဆောင် / ဇာတ်ပွဲတွင် ဝင်ရောက် ကပြသည်။ “အပျိုတော်များမှာ...ရိစ္ဆတော် အထိန်တော် စသည်ဖြင့် ဇာတ်ဆောင်ကြရပေသည်။” ပြည်က။ ၃၃။

- န / ဇတ်ဆောင် / ဇာတ်၊ ရုပ်ရှင်၊ ဝတ္ထု စသည်တို့ တွင်ပါဝင်သူ။ “မျက်နှာပုံ၊ ခေါင်းဆောင်းမျှားဆောင်း၍ ယန် အမူအယာဖြင့် ဇာတ်ဆောင်များ၏ စိတ်အစဉ်ကို ဖော်ပြရ ခြင်း။” ယဉ်ကျေး၊ ပ။ ၅၄။

ဇာတ်ဆွဲ - ကြံ / ဇတ်ဆွဲ / ၁၊ ဇာတ်ကို ကြာအောင် ချဲ့ထွင် သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] ကိစ္စကို ရှည်အောင်လုပ်သည်။

ဇာတ်ဆွန်း - န / ဇတ်ဆွန်း / ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ကွက်ကို ကပြ

နိုင်ရန် အသေးစိတ်ရေးသားညွှန်ကြားချက်။ “ရုပ်ရှင်ကား တစ်ခုကိုရန်...အဝမ်းဦးဦးနှင့် တိုင်ပင်ပြီး ဇာတ်ဆွန်းရေး ရန် စီစဉ်လေသည်။” လမ်း၊ နိဒါန်း။ “(ကြီး)။

ဇာတ်တူသား - န / ဇာတ်တူသား / မျိုးရိုးတော်၊ အလုပ်အကိုင် စသည် တူသူ။

ဇာတ်တော်ကြီး - န / ဇာတ်တော်ကြီး / ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့တွင် ပါဝင်သော ဇာတ်။ “ဗြဟ္မာနာရမ၊ မည်သော်သီး၊ ဇာတ် တော်ကြီးဟုအံ့ချီးငါးချောင်တော်၊ အပြီးမြောက်၍။” ဇေတ။ ၁၀၉။

ဇာတ်တိုက် - ကြံ / ဇာတ်တိုက် / ၁၊ ဇာတ်၊ အငြိမ့်ပြဇာတ်စသည် တို့အတွက် သဘင်သည်တို့ လေ့ကျင့်သည်။ “အဲဒီစာကို ခလယ်ခေါင်ချပြီး သဘင်သည်တရမှာ ဇာတ်တိုက်ရင်း စဉ်း စားကြ အငြင်းပွားကြ ဖြစ်နေကြတာပေါ့။” ဂုဏ်သံ။ ၁၂။

၂၊ [ဥပစာ] ကြိုတင်ညှိနှိုင်းစီစဉ်သည်။ “နက်ဖြန်ခါလောက် ကို မင်းဆရာနှင့်တွေ့ချင်သေးတယ်။ သေသေချာချာခဏ တိုက်ဘို့ အချက်တွေ ရှိသေးတယ်မောင်။” တင်မြ၊ တ။ ၁၃၄။

ဇာတ်ထုပ် - န / ဇာတ်ထုပ် / ၁၊ ဇာတ်၊ ရုပ်ရှင်၊ ရုပ်ရှင် စသည် တို့တွင် ခင်းကျင်းကပြသော ဇာတ်လမ်းအဖြစ်အပျက်။ “မင်း သားမင်းသမီး ၂ ပါးသွားကပြီး နောက်ဆုံး ဇာတ်ထုပ်တခု ခုကို မိုးလင်းပေါက်ကပြီးမှ ဇာတ်သိမ်းလေ့ရှိသည်။” ပြည် အက။ ၄၇။ ၂၊ အဖြစ်အပျက်။ အကြောင်းအရာ။ “ဤဇာတ် ထုပ်မှာ မောင်မောင်တုတ်နှင့် မောင်ငယ်ချယ်လှယ် ကြိုးကိုင် နေကြဟန် တူပါသည်။” စာဆို။ ၁၂၀။

ဇာတ်ထွက် - ကြံ / ဇာတ်ထွက် / ၁၊ ဇာတ် စတင်ကပြသည်။ ၂၊ ဇာတ်ပွဲတွင် ဆိုင်ရာအခန်းကို ကပြရန် ထွက်လာသည်။ “ဇာတ်၊ ရုပ်သေးကပြရာ၌ သူ့အခန်းဆိုက်ရာ သူ့ဝတ်စား တန်ဆာ ဆင်ယင်၍ ဇာတ်ထွက်သကဲ့သို့။” ပဋိစ္စ။ ၁၁၃။

- န / ဇာတ်ထွက် / ဇာတ်ကရန် ထွက်လာခြင်း။ “ဟာရီဇာတ်...ကပြသောပွဲကို မကြာမကြာသွားကြည့်၍ ဇာတ်ဝင် ဇာတ်ထွက် ဇာတ်ကွက် ဇာတ်ချက်တို့ကို သဘောကျ၍။” သံဆင့်။ ၄၃။

ဇာတ်နာ - ကြံ / ဇာတ်နာ / ၁၊ ဖွဲ့ကြည့်ပုံလိုသတ်၊ စာပတ် ပုံလိုသတ်၊ ခါစိတ်ကို ထိခိုက်စေသည်။ “လွမ်းလောက်သည့် အလွမ်းအဆောက်အဦတခု ဖြစ်လာအောင်၊ စကားနှင့်လင်္ကာ နှင့် စကားပြေနှင့် ပိုင်းပြီးသော်ကြ ပို့ကြသည်မှာ အလွန် ပြည့်စုံသည်။ ဇာတ်မနာ နာအောင် လုပ်ပေးနိုင်သည်။” နုပညာ။ ၇၈။ ၂၊ အဖြစ်ဆိုးသည်။ “ဤလို ဇာတ်နာလှ သော ဘဝများမှာ ပေးအပ်သောအသိဉာဏ်တို့ဖြင့်။” ကိုယ် မှိုင်း၊ ပ။ ၁၁၉။

ဇာတ်ပို့ - ကြံ / ဇာတ်ပို့ / ၁၊ ဇာတ်ကွက်၊ ဇာတ်လမ်းကို ပိုမို၍ ထိခိုက်အောင် အထောက်အကူပေးသည်။ ၂၊ ဇာတ်လမ်းသရုပ် ဆောင်သူတို့အား ဆီလျော်သောတီးကွက်ဖြင့် အထောက် အကူပေးသည်။

- န / ဇာတ်ပို့ / ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းကို ပိုမို၍ထိခိုက် အောင်အထောက်အကူပေးသူ။

ဇာတ်ပေါင်း - ကြံ / ဇာတ်ပေါင်း / ၁၊ ငါးရဲငါးဆယ် ဇာတ်
 တော်များအဆုံးတွင် ဘုရားလက်ထက်က မည်သူမည်ဝါသည်
 အတိတ်ဘဝတွင် မည်သူမည်ဝါ ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း စသည်ဖြင့်
 ပစ္စုပ္ပန်နှင့်အတိတ်ကို ဆက်စပ်ဟောကြားသည်။ “သတ္တဝါ
 မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်။ ဣဒ္ဓိဓမ္မဒေသနံ၊ ဤတရားဒေသနာ
 ကို။ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်တော်မူ၍။ သစ္စာနိ၊ သစ္စာလေးပါး
 တို့ကို။ ပကာသေတွာ၊ ပြတော်မူ၍။ ဇာတကသမောဓာနေသိ၊
 ဇာတ်ပေါင်းတော်မူ၏။” မဗ္ဗ၊ ၇၀။ ၂၊ ဇာတ်ပွဲတွင် ဇာတ်
 ကြောင်း နိဂုံးချုပ်သည်။ “မြန်မာဇာတ်သဘင်တို့ ခင်းကျင်း
 ကပြကြရာဝယ်... ဝန်ကြီး၊ ညီလာခံ... သဘင်... အပူတိုက်၊
 ဇာတ်ပေါင်းခင်းဟူ၍ အခင်းစဉ် ခွဲခြား သတ်မှတ်ထားကြ
 လေသည်။” ပြည်က။ ၂၆။ ၃၊ နောက်ဆုံးတွင် ပြန်လည်
 တွေ့ ဆုံသည်။ ပြန်လည်ကြုံတွေ့ သည်။ “ယခုမှ ကျွတ်လွတ်
 ကြသော နတ်ဗြဟ္မာတို့ လည်း ရွှေကျွတ်ကြသော အရိယာ
 တို့ နှင့် ဇာတ်ပေါင်းမိကြကုန်၏။” အနတ္တ၊ ၈၄။

ဇာတ်ပျိုး - ကြံ / ဇာတ်ပျိုး / ၁၊ ဇာတ်လမ်း ခင်းကျင်းကပြရန်
 ဇာတ်လမ်းခင်းအခြေခံကို ဖော်ထုတ်သည်။ ၂၊ ဇာတ်ခန်း
 တစ်ရာတွင် လေးနက်ပေါ်လွင်စေရန် အရိပ်အမြွက်ကို
 ကြိုတင်ပြသသည်။

ဇာတ်ပျက် - ကြံ / ဇာတ်ပျက် / ၁၊ အမျိုးဇာတ်၏ ထုံးတမ်း
 စဉ်လာကိုမလိုက်နာပဲနေသည်။ “ဇာတ်ပျက်သောဟိန္ဒူဖြစ်မှု”
 ဗုဒ္ဓဘာသာမိန့်မနှင့် လင် မယားအရာ မြောက်နိုင်သည်။”
 မဗ္ဗသတ်။ ၁၇။ ၂၊ ဘဝပြောင်းလဲသည်။ အပြစ်ပြောင်းလဲ
 သည်။ “လူဇာတ်ပျက်ဘီလူးမှဖြစ်သော ဘေး။” မြင်းမူ။
 ၄၁။ ၃၊ အုပ်သားလည်းမက ဇာတ်သမားလည်းမကျ ဖြစ်
 သည်။ “ရွာထဲမှဇာတ်ပျက်မကလေး... မိညိမ်း။” ငြိမ်၊ ၂၇။

- န / ဇာတ်ပျက် / ၁၊ အမျိုးဇာတ်၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ
 ကို မလိုက်နာပဲ နေသည်။ ၂၊ အကအသွန်တွင် လွန်ကဲစွာဝါသနာ
 ပါသော သဘင်သည်မဟုတ်သေး။

ဇာတ်ပွဲ - န / ဇာတ်ပွဲ / ဇာတ် ခင်းကျင်းကပြရာ သဘင်။
 “လေးမက ဇာတ်ပွဲမှာ မင်းသမီးလုပ်ဘူးလို့ ဆိုတတ်တာ။”
 ရွှေပြည်၊ ပ။ ၁၅၁။

ဇာတ်ဗျော - ကြံ / ဇာတ်ဗျော / ၁၊ ဇာတ်သဘင် ကပြရာတွင်
 လည်းကောင်း၊ ဇာတ်ဝတ္ထု ရေးသားရာတွင်လည်းကောင်း
 လိုရင်းသို့ မရောက်ပဲ ရှည်လျားသွားသည်။ ၂၊ [ဥပစာ]
 လိုရင်းသို့ မရောက်နိုင်ပဲရှိသည်။ “စေ့စပ်ရေးသည့် ဇာတ်ဗျော
 လျက်ရှိခဲ့သည်။” တင်းစာ။

ဇာတ်မြူး - န / ဇာတ်မြူး / ၁၊ ရယ်မောဖွယ်ရာ ကပြသော
 ဇာတ်။ ဟာသဇာတ်။ ၂၊ သွက်သွက်လက်လက် အချိတ်
 အဆက်ရှိရှိ ကပြသောဇာတ်။

ဇာတ်မြုပ် - ကြံ / ဇာတ်မြုပ် / သတင်းအစအနကို မကြားရ
 မသိရပဲရှိသည်။ “ကတိပေလိဂ်တို့နေကစပြီး နတ်သမီး
 ကလေးဟာလဲ အလားအသွားကိုဖြုတ်ပြီး ဇာတ်မြုပ်လို့ နေ
 ပါရော့တဲ့။” သာရီ၊ ဆ။ ၂၁။

ဇာတ်ရံ - န / ဇာတ်ရံ / ၁၊ ဇာတ်၊ ရုပ်ရှင်၊ ပြဇာတ် စသည်တို့

တွင် အကူအပံ့အဖြစ် သရုပ်ဆောင်ကပြမှု။ ၂၊ [ဥပစာ]
 အားပေးကူညီသူ။ “ကျွန်းစိုးမြင့် ချစ်ကိစ္စမှာပင် ချစ်မြိုင်က
 ဇာတ်ရံအနေနှင့် ပါဝင်ခဲ့ရသည်။” ချစ်ဗွေ။ ၁၂။

ဇာတ်ရည်လည် - ကြံ / ဇာတ်ယေလယ် / ၁၊ ဇာတ်ကွက် လည်
 သည်။ “ကိုယ့်မှာ ယခုမှ ဇာတ်ရည်လည် တော့သည်။”
 မြဝတီ၊ ၃၊ ၉။ ၂၇၇။ ၂၊ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းကို
 ကောင်းစွာ သိရှိနားလည်သည်။ ၃၊ [ဥပစာ] အကွက်
 လည်သည်။

ဇာတ်ရည်ဝ - ကြံ / ဇာတ်ယေဝါ / သဘင်သည်၏ အရည်အချင်း
 နှင့်ပြည့်စုံသည်။ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်။ “ယိမ်းတွင် ကပြ
 ယင်း အဆို အက ကျွမ်းကျင်၍ ဇာတ်ရည်ဝလာက။”
 ယဉ်ကျေး၊ ပ။ ၄၇၈။

ဇာတ်ရံ - န / ဇာတ်ယုန် / ဇာတ်ပွဲ၊ ပြဇာတ် စသည်တို့ ကပြရာ
 အဆောက်အအုံ။

ဇာတ်ရှုပ် - ကြံ / ဇာတ်ယူတ် / အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာ၊
 အမှုကိစ္စ စသည်တို့ ထွေးရောယှက်တင်ရှိသည်။

- န / ဇာတ်ယူတ် / ထွေးရောယှက်တင်ရှိသည့် အဖြစ်
 အပျက်၊ အကြောင်းအရာ၊ အမှုကိစ္စ။ “ဗမာနိုင်ငံရေး ဇာတ်
 ရှုပ်ကြီး... နောင် ၇ နှစ်အတွင်း ရှင်းသွားမည်အကြောင်း ရှိပါ
 တယ်။” ဗျူဟာ။ ၂၀၉။

ဇာတ်လိုက် - န / ဇာတ်လိုက် / ဇာတ်၊ ရုပ်ရှင်၊ ဝတ္ထု စသည်တို့
 တွင် အဓိကနေရာမှပါဝင်သူ။ “အမျိုးသမီးဇာတ်လိုက်နေရာ
 တွင် ယောက်ျားမင်းသမီးများက ပါဝင်သရုပ်ဆောင်လေ့ရှိ
 သည်။” ယဉ်ကျေး၊ ပ။ ၃၆။

ဇာတ်လမ်း - န / ဇာတ်လန်း / ဇာတ်၊ ရုပ်သေး၊ ရုပ်ရှင်၊ ပြဇာတ်၊
 ဝတ္ထု စသည်တို့ တွင် ပါဝင်သော အဖြစ်အပျက်၊ အကြောင်း
 အရာ။ “ဇာတ်အိမ် ဇာတ်လမ်း မတည်ဆောက်မီ... နတ်အသီး
 သီးတို့ အား ကန်တော့လေ့ရှိသည်။” ပြည်အက။ ၄၆။

ဇာတ်လုံးကွဲ - ကြံ / ဇာတ်လုံးကွဲ / အဖြစ်အပျက်၊ အကြောင်း
 အရာ၊ အခြေအနေ၊ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်း စသည်တို့ ပေါ်
 လွင်လာသည်။

ဇာတ်လုံးပေါ် - ကြံ / ဇာတ်လန်းပေါ် / အဖြစ်အပျက်၊
 အကြောင်းအရာ၊ အခြေအနေစသည်တို့ ထင်ရှားစွာဖြစ်သည်။
 “ကျွန်ုပ်၏မိခင်သည်သူ၏ကြွေကွဲဘွယ်ရာ အဖြစ်အပျက်ကို...
 စိကားပတ်ကုံးဇာတ်လုံးပေါ်အောင် ပြောပြတတ်ပေသည်။”
 ကမ္ပ၊ ၄၀။

ဇာတ်လွန် - ကြံ / ဇာတ်လွန် / အဖြစ်အပျက်၊ အကြောင်းအရာ၊
 အခြေအနေ စသည်တို့ကို ပြန်ပြောင်းပြောပြသည်။
 ဇာတ်ကြောင်းပြန်သည်။

ဇာတ်ဝင် - ကြံ / ဇာတ်ဝင် / အမျိုးဇာတ်တစ်ခုတွင် ပါဝင်သည်။
 “ဟိရဘူဇာ၊ ကျက်ပြီးသောအစာကို စားသူများ၊ ၎င်းတို့
 သည်... ခတ္တိယဇာတ်ဝင်မင်းမျိုးတို့၏ ပီကြီးများ ဖြစ်ကြကုန်
 ၏။” ကမ္ပ၊ ၂၂၁။

ဇာတ်ဝင် - ကြံ / ဇာတ်ဝင် / ဇာတ်ပွဲရက်တို့တွင် ပထမနေ့စတင်
 ကပြသည်။ “တပို့တွဲလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့ ဇာတ်ဝင်မည်။”

- န / ဇာတ်ဝင် / ၁၊ ဇာတ်ကပြရာတွင် ဆိုင်ရာအခန်း ပြီးဆုံးသဖြင့် အတွင်းသို့ ပြန်သွားခြင်း။ “ဗာရဓိဇာတ်.....ကပြ သောပွဲကို မကြာမကြာသွားကြည့်ရဲ့ ဇာတ်ဝင်ဇာတ်ထွက်..... တို့ကို သဘောကျရဲ့။” သံဆင့်။ ၄၃။ ၂၊ ဇာတ်ပွဲ၊ ပြဇာတ် တို့တွင် ပါဝင်သရုပ်ဆောင်သူ။ ဇာတ်ကောင်။ “ဇာတ် လမ်းမှာ သာသနာ့သမိုင်းဖြစ်၍ ဇာတ်ဝင်များ ပြောဆိုသည့် စကားကို မှာလည်း လူပြန်ကြိုက်မပါချေ။” ခါးကုန်း။ ၅။

ဇာတ်ဝင်ခန်း - န / ဇာတ်ဝင်ခန်း / (ဇာတ်၊ ပြဇာတ်၊ ရုပ်ရှင်၊ ဝတ္ထု တို့တွင်) ဇာတ်လမ်းနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်သောအခန်း။

ဇာတ်ဝင်စေား - န / ဇာတ်ဝင်စေား / ဇာတ်လမ်း၏အနှစ်သာရကို ဖော်ထုတ်သိကူးထားသော သီချင်း။

ဇာတ်သမ - န / ဇာတ်သမ / သဘင်ပညာဖြင့် အသက်မွေးသော အမျိုးသမီး။

ဇာတ်သမား - န / ဇာတ်သမား / သဘင်ပညာဖြင့် အသက်မွေး သူ။ သဘင်သည်။

ဇာတ်သိမ်း - ကြို / ဇာတ်သိမ်း / ၁၊ ဇာတ်ပွဲ၊ ဝတ္ထု စသည်တို့ ပြီးဆုံးသည်၊ ပြီးဆုံးစေသည်။ ၂၊ သေဆုံးသည်။ “ပါရမီရှင် သူတော်ဝင် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီးသည် (တရား)၁၉၄၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ၊ ၇ ရက်နေ့တွင် ဘဇျူပိုင်း တဇာတ်သိမ်းခဲ့ လေသည်။” လူချွန်၊ ၃။ ၆၇။ ၃၊ ပြတ်စဲသည်။ “ကုဇေ များစွာ သတ္တဝါတို့ သံသရာဝှံ့ဇာတ်သိမ်း၍ ခြေခြံ ဖြစ်ရလေသည်။” ကိုယ်ကျင့်။ ၂၃။ ၄၊ ပျက်စီးဆုံး ရှုံးသည်။ “နသျှူးခက်နက်ဇာတ်သည် ချီတက်တိုက်ခိုက်ရာ တီးဖြူးနိုင်.....နှစ်နိုင်လေပင် ဇာတ်သိမ်းရ၏။” သမိုင်း၊ ၁။ ၁၂။

ဇာတ်သွား - န / ဇာတ်သွား / ဇာတ်၊ ရုပ်သေး၊ ရုပ်ရှင်၊ ပြဇာတ်၊ ဝတ္ထု စသည်တို့တွင် ပါဝင်သော အဖြစ်အပျက်၊ အကြောင်း အရာတို့၏ အသေးစိတ်အစီအစဉ်။ “မယ်တော်လှိုက်လဲ့၊ သက်လုံကွဲမျှ၊ လူးလဲဆွတ်ကြွေ၊ သားမင်းဝေကြောင့်၊ ငိုလေ သည်များ၊ လုပ်ခဲ့ထားသည်။” ဇာတ်သွားမူည်စေကြောင်း တည်း။ ဗစ်ပါ။* ၉။

ဇာတ်သွင်း - ကြို / ဇာတ်သွင်း / ၁၊ အမျိုးဇာတ်၊ ယုံကြည်မှု စသည်တို့ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်စေသည်။ “စလှယ်ဆင်ရာ၊ သိက္ခာတင်ခြင်း၊ ဇာတ်သွင်းခြင်း၏၊ ကောင်းခြင်းခေါ်ရိုး၊ ဤဆုံကိုးသည်။ ။ အကျိုးအာနိသံသာတည်း။” မဆ* ၂၇။ ၂၊ အထူးသဖြင့် မကောင်းသောအလေ့အထ တခုခုကို လုပ်အောင်သိမ်းသွင်းသည်။ “ရညတော့ ကောင်လေးကို ဇာတ်သွင်း ပေးလိုက်မယ်။” ဦးရိပ်။ ၄၇။ ၃၊ ဇာတ်၊ ရုပ် သေး၊ အငြိမ့် စသည်တို့ကို အဖိုးအယူ၍ ရိုက်ကပြစေ သည်။

ဇာတ်အိမ် - န / ဇာတ်အိမ် / ဇာတ်လမ်း အကောင်အထည် ပေါ်လာစေရန် စီမံတည်ဆောက်ထားမှု။ “အိမ်နောင်ဇာတ် ဝတ္ထုကို..... အတော်ကြိုက်သူများသည်။ သို့သော်.....ဇာတ် ကြောင်းဇာတ်အိမ်ကို မြန်မာတို့နားမလည်ကြချေ။” လူချွန်၊ ၃။ ၂၇။

ဇန်

ဇန္ဓာဘယာ - ကြိဝိ / ဇန်ဒါဗယာ / ထွေထွေရာရာ။ ထွေလီ ကေလီ။ အထွေထွေအမျိုးမျိုး။ “တရားဓမ္မ အပေါင်းတို့ တွင်.....ဇန္ဓာဘယာစိတ် မထားဘဲ.....တခုခုကို ကျနစွာသိရန် လိုလေသည်။” ထိလက်စွဲ၊ ၃။ ၁၄။

ဇန္ဒဝါရီ - န / ဇန်နဝါ / အင်္ဂလိပ်ဆယ်နှစ်လကျော် ရှေ့ဆုံးလ၏ အမည်။ [လိပ်]

ဇမ်

ဇမ္ဗူသဓပြေ - န / ဇမ္ဗူသုဗျေ / ၁၊ စားရသောအသီး၊ လှည်း၊ လှေ၊ ရွက်တိုင် စသည်တို့၊ လုပ်သောအသားရှိသည့် သစ်ပင် ကြီး။ “ဇမ္ဗူသဓပြေပင်ယောစ၊ ကုက္ကုပေန။” ရာမ၊ ၁။ ၁၃၀။ ၂၊ တောင်ကျွန်း၏ အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သော သစ်ပင်ကြီး။ “ပြိုဝတ် သာ၊ မိမိလာဟု၊ မဟာမေရ၊ ဇမ္ဗူသဓပြေ၊ ထီးနန်း နေသာ၊ မိတ်ဆွေအစစ်၊ မင်းချင်းဖြစ်၍။” သာဓိ* ၇၇။ ၃၊ နှင်းဆီပွင့်အနံ့မွှေးသော အသီးသီးသည်ဆိုသော အပင် တမျိုး။ “အင်္ဂလိပ်နိုင်ငံ၌ ပေါက်ရောက်သော အသီးလုံး ကြက်ဥနှင့်တူသော.....နှင်းဆီပွင့် အနံ့မွှေးသော မှည့်လျှင် နီသော..... နှင်းဆီပင်မျိုးကို မြန်မာတို့က ဇမ္ဗူသဓပြေခေါ် သည်။” ဥတု။ ၂၂၉။ ၄၊ အကွာရာ သုံးဆယ့်ငါးလုံးရှိသော ရတုချနည်းတမျိုး။ “ပဉ္စတိ သ၊ နာမမည်ပြု၊ ဇမ္ဗူသဓပြေ၊ ထို့ထက်ထွေ၍၊ ချစေလက်၊ ထုံးမလားတည်း။” မဆ* ၆၂။

ဇမ္ဗူဒီပါ - န / ဇမ္ဗူဒီပါ / မြင်းမိုရ်တောင်၏ တောင်ဘက်တွင် ရှိသော ဇမ္ဗူ့သပြေပင်ပေါက်သောကျွန်း။ ဇမ္ဗူဒီကျွန်း။ တောင်ကျွန်း။ “ဇမ္ဗူဒီပါတကျွန်းလုံးမှာ၌တဲ လူတွေဟာ။” ထေရီ၊ ၃။ ၁၃၀။ [ပါ]

ဇမ္ဗူဒိပ် - န / ဇမ္ဗူဒိပ် / ဇမ္ဗူဒီပါ - န၊ နှင့် အတူတူ။ [ပါ]

ဇမ္ဗူရစ် - န / ဇမ္ဗူရစ် / ဇမ္ဗူ့သပြေသီးမှ ဖြစ်သည် ဆိုသော ရွှေ။ “ဘော်ငွေ ကျောငွေ၊ ဇမ္ဗူရစ်။” ရာမ၊ ၃။ ၅၆။ [ပါ]

ဇိမ်

ဇိမ် - န / ဇိန် / စည်းစိမ် - န၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ပက်လက် ကုလားထိုင်ပေါ်ဇိမ်နှင့်ထိုင်နေရသည်ဟု မြင်မက်သော် အကြံ အောင်ဆုံး” အိပ်ခန်း။ ၇။

ဇိမ်ခံပစ္စည်း - န / ဇိန်နံပုဂ္ဂံ / ၁၊ စည်းစိမ် ခံရန်အတွက် အသုံးပြုသောပစ္စည်း။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူတို့

သာ သုံးနိုင်သောပစ္စည်း။ ၂။ စားဝတ်နေမှုအတွက် မရှိလျှင် လည်းဖြစ်သောပစ္စည်း။

စိမ်ဆွဲ - ကြို / ဇိန်ဆွဲ / ၁။ ကြာရှည်စွာ စဉ်းစိမ်ခံသည်။ “အရက်ကို စိမ်ဆွဲသောက်ရင်း အချိန်ဖြုန်းနေကြလေ၏။” ထွေ။ ၃၈။

၂။ အချိန်ကြာအောင်လုပ်သည်။ “တော်တော်နှင့်မပြီးအောင် စိမ်ဆွဲ၍ လုပ်နေမိသည်။” ချစ်ဦး။ ၁၆၀။

စိမ်မယ် - န / ဇိန်မယ် / ပြည့်တန်ဆာမ။

ငုံ

ငုံ - န / ဇုန် / ၁။ အိမ်ကွေတာမျဉ်းကြောင်းနှင့် မျဉ်းပြိုင်ဆွဲထားသော မျဉ်းများဖြင့် သတ်မှတ်ထားသော ဘာသာတရပ်ဝန်း။ “အပုပိုင်းဇုန်ဝိုင်း နေသည် တမျိုးပေါ့ သည်။” ကင်းမယ်။ ၆၅။

၂။ မြန်မာပြည်အပုပိုင်းဒေသကဲ့သို့ သွေ့ခြောက်မှု စွတ်စိုမှု အလိုက် သတ်မှတ်ထားသော ရပ်ဝန်း။ ၃။ ခရိုင်နယ်ပယ် အကျယ်အဝန်း၊ သီးနှံထွက် အနည်းအများ စသည်တို့ကို စုပေါင်းသတ်မှတ်ထားသော ဒေသ။ “ဗွဲ့စည်းပုံမှာ နိုင်ငံတော်ကောင်စီသို့ တက်လာသော ခရိုင်ကိုယ်စားလှယ်များကို ဇုံအလိုက် စုလိုက်ခြင်းသာဖြစ်သည်။” သမ။ ၁၈၇။ [လိပ်]

ဇယ်

ဇယ် - န / ဇယ် / တောက်၍၊ ပစ်၍၊ ရွှေ့၍ ကစားရသော မန်ကျည်းစေ့၊ အိုးခြမ်းကွဲ စသည့်အရာ။ “လူ သူငယ်များ၊ ဇယ်ကစားရာမှာ၊ ခေါင်များလယ်။ ဇယ်ကိုလျှင်၊ နောက်က ဇယ်ခင်း၊ ငါးရာတွင်းလောက်၊ ရောက်ချင်သမျှ၊ နယ်တွင်း ကျအောင်၊ ပိုင်သည့်ထုံးကိုမြှော်၍။” မွေ။ ၅၂။

ဇယ်ခုပ် - ကြို / ဇယ်ခုတ် / ဇယ်ကို မြှောက်၍ လက်ဖမိုးပေါ်တွင် တင်စေပြီးလျှင် ယင်းကိုတဖန်လက်ဖြင့်ခုပ်၍ ဖမ်းကစားသည်။ “အိမ်သောတွင် ဇယ်ခုပ်တမ်း ကစားနေကြ၏။” တင်းစာ။

ဇယ်နွဲ့ - ကြို / ဇယ်နွှဲ / ဇယ်များကို မြှောက်၍၊ ကောက်၍၊ ဖမ်း၍ ကစားသည်။

ဇယ်စက် - ကြို / ဇယ်စက် / ၁။ ဇယ်ချကစားသည်။ “ပ(သ)န္တီ ကကိုဇွန်၊ ဇယ်စက်ကစားခြင်း (ကချားကစားခြင်းလည်း ဟု)။” သိက္ခိ။ ၂၂၁။ ၂။ ဇယ်များ တခုကိုတခု ဆက်ကာ ဆက်ကာ ထိခိုက်သည်။ “ကရိုဏ်းလေးချက်၊ နှုတ်ဝယ်ထွက်၊ ဇယ်စက်စိုးပဟာ။” ထောင့်။ ၁၁၉။ ၃။ [ဥပစာ] ကူးစက် ပြန့်ပွားသည်။ “လူသတ်ဝါး ထကြနေရာ၌ သတင်းတောက် များအထိ ဇယ်စက်လာပုံကို အများအသိပင် ဖြစ်သည်။” တင်းစာ။

ဇယ်တောက် - ကြို / ဇယ်တောက် / ၁။ ဇယ်တခုကို အခြားဇယ် တခုနှင့် ထိအောင် လက်ချောင်းဖြင့် တောက်ကစားသည်။ ၂။ လက်ချောင်းဖြင့် ဇယ်ကို တွင်းသွင်းကစားသည်။

ဇွဲ

ဇွဲ - န / ဇွဲ / အလတ်တခုခုကို စွဲစွဲမြဲမြဲ အားမလျော့ပဲ လုပ်ဆောင်ခြင်း။ “အလုပ်ကို ဇွဲသန်သန်နှင့် သည်းခံ၍လုပ်ခြင်း။” တိုးပွား။ ၆၃။

ဇွဲကောင်း - ကြို / ဇွဲကောင်း / စိတ်ရှည်လက်ရှည် စွဲစွဲမြဲမြဲ အားမလျော့ပဲ လုပ်ဆောင်သည်။

ဇွဲဆု - န / ဇွဲဆု / ပြေးပွဲ၊ ပြိုင်ပွဲ စသည်တို့တွင် ပွဲပြီးဆုံးသည် အထိ ဇွဲသန်သန်ဖြင့် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်သူအား ချီးမြှင့်သည့်ဆု။

ဇွဲနပ် - န / ဇွဲနပ် / ဇွဲ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ကျုပ်တို့...လူတွေ ကိုချည်း ရအောင်သာ ရွေးပေးချာ၊ ဇွဲနပ်နဲ့ ဆောက်ပြစမ်းပါမယ်။” ဇူလာ။ ၆၁။

ဇွတ်

ဇွတ် - ကြိဝိ / ဇွတ် / အတင်း။ အဓမ္မ။ တားဆီး၍မရပဲ။ “ပုလိုက် စုလိုက် ကိုက်လို စားမည့်နှယ်၊ တရားအလွတ်ဇွတ်ပြုမည့်နှယ် ဆိုလာလျှင်။” မွေ။ ၃၅။

ဇွတ်ရွရွ - ကြိဝိ / ဇွတ်ရွရွ / တားမရ၊ ဆီးမရ၊ အတင်း အဓမ္မ။ “မဟာပေါရိသားလည်း ယာဉ်သာစီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ခြေကို ဇွတ်ရွရွ ကိုင်ပြီးသော်။” ကိကုတ်။ ၇၂။

ဇွတ်တိဇွတ်တိုး - ကြိဝိ / ဇွတ်တိဇွတ်တိုး / မစဉ်းစားပဲ၊ မဆင်ခြင်ပဲ၊ အတင်း၊ အဓမ္မ။ “ဒီအရွယ်တွေဟာ မိုက်တိတိုက်ကန်း ဇွတ်တိဇွတ်တိုး အင်မတန်လုပ်တတ်ကြတာကလား။” မြဝတီ။ ၁၊ ၈။ ၂၃။

ဇွတ်တိုး - ကြို / ဇွတ်တိုး / ရှေ့သို့၊ အတွင်းသွားသည်။ ရှေ့သို့၊ အတင်းတက်သည်။ အတင်း အဓမ္မ လုပ်သည်။ “ရှေ့သို့၊ ဇွတ်တိုး၍ စလကြမ်း တိုက်ခိုက်တတ်သူကို။” လောမံ။ ၉၇။

ဇွတ်နှစ် - ကြို / ဇွတ်နှစ် / ၁။ နှစ်နာမုန်းသိလျက် ဆက်လက်ပြုမူသည်။ ၂။ မပြန်မလှည့် ရှေ့သို့ တိုး၍ လုပ်သည်။ “လူကြီး ရှေ့တယ်၊ လူငယ်နောက်လိုက်၊ ခွေးမကိုက်ဖြစ်ရကား ဇွတ်နှစ်၍သာ လိုက်ကြရလေ၏။” ဗျူ။ ၇၂။

ဇွတ်မှိတ် - ကြို / ဇွတ်မှိတ် / မှားမှန်းသိလျက် ဆက်လက် ပြောဆိုပြုမူသည်။ “ဒုက္ခဓမ္မဒေခန၊ အပြင်းအကဲ လွန်သွားဆဲမည့် ဆင်းရဲဒေခနာကိုလည်း။” ခေဓိယ။ မလွတ်ဘိတ်ဘိတ် ဝရံ အတိတ်ကယ်ကြောင့် ဇွတ်မှိတ်ခါခါစားရပါတော့အံ့။” အာတီ၊ တ။ ၁၈၄။

ဇွန်

ဇွန်

ဇွန် - န / ဇွန် / စပယ်ပန်းကဲ့သို့ နွေးသော အပွင့်ဖြူပွင့်သည့် ပန်းပင်။

ဇွန် - န / ဇွန် / အင်္ဂလိပ် ဆယ်နှစ်လတွင် ခြောက်လမြောက် လ၏အမည်။ [လိပ်]

ဇွန် - န / ဇွန် / ထမင်း၊ ဟင်းစသော စားဖွယ်သောက်ဖွယ် တို့ကို ခပ်ယူရသည့် လက်တံနှင့်အခွက်။ “ရွှေလင်ပန်း၊ ရွှေသန္ဓေ၊ ရွှေဇွန်တို့ဖြင့်။” မှန်၊ တ။ ၂၃၀။

ဇွန်မြစ် - န / ဇွန်ကျစ် / မနုလွန်း မရင့်လွန်း အသားကို ဇွန်ဖြင့် ခြစ်၍ရသောအရွယ် အုန်းသီးစိမ်း။ “မငယ်လွန်း မကြီးလွန်း၊ ဇွန်မြစ်တမျိုး အထိုးအုန်းသီး။” ပုည၊ ၁။ ၈။

ဈ

ဈ - န / ဇ / ဗျည်းသုံးဆယ်သုံးလုံးတွင် ကိုးလုံးမြောက်ဗျည်း။ ဈမျည်းသို့ဟု ခေါ်သည်။

ဈမျည်းဆွဲ - န / ဇာမျည်း / ဈအက္ခရာ၏ အမည်။

ဈာ

ဈာမန - န / ဇာမနာ / ၁။ မသွား။ အသုတ။ ၂။ လူသေ အလောင်းကောင်ကို မီးသင်္ဂြိုဟ်ခြင်း။ “အလောင်းတော် ဈာမနာသို့ ပြာချမည့်အခမ်းအနား၌။” မှာ၊ ပ။ ၁၃၀။ [ပါ]

ဈေး

ဈေး - န / ဇေး / ၁။ လူအများစုလေး၍ ကုန်ပစ္စည်းများကို ရောင်းဝယ်ရာ နေရာ။ “မြို့တွင်းမြို့ ပ။ ဟူသမျှလည်း ဈေးမ ဈေးမပေါ်၊ နှစ်သွယ်လမ်းကောင်း၊ အမြောင်မြောင်၌။” သိ* ၁၆၇။ ၂။ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားရာတွင် ချင့်ဝန်၊ ချိန်ဝန်၊ အရေအတွက် စသည်ကိုလိုက်၍ ပေးရသော ကုန်ဖိုးနှုန်း။ “ပန်ဘိုးနှင့်ဗိုန်ဘိုး၊ ဈေးဆိုးဈေးကောင်း၊ သောင်းပြောင်း ကျိတ်နယ်၊ ဆယ်ပေးထိုက်သောခါ။” ရာမ၊ ပ။ ၂။ ၃။ တန်ဖိုး။ “စာချဈေးယုတ်ကျသကဲ့သို့ ကျမ်းပြုဈေးလည်း ကျလျက်ရှိ၏။” လမ်းညွှန်။ ၂၂၉။

ဈေးကစား - ကြို / ဇေးကစား / ကုန်တန်ဖိုးကို တက်ချည်ကျချည် ဖြစ်အောင် လှုပ်သည်။ “ဂိုဒေါင်များဆီ၌ ငါပိများကို ဈေးကစား၍ ဝယ်ယူလိုက်ကြလေသည်။” ချ၊ ၃၊ ၂၉။ ၂၁။

ဈေးကောင်း - န / ဇေးဂေါက် / ၁။ ဈေးအဖြစ် သတ်မှတ်ထား သောနေရာတွင် ဈေးရောင်းသူထံမှ ကောက်ယူသော အခွန်။ “ကမ်းကင်းခ၊ သက္ကာစသား၊ ဆိပ်ကျဈေးကောင်း၊ ထုံးစံ ချေး... ခံက်၊ မချောက်မမျက်၊ ပန်ထွာဆက်၏။” ဓမ္မ* ၆၈။ ၂။ ဈေးကောင်း ကောင်းစွာ။ “သည်မှာပင် ချောစိန်က

ဈေးကောက် သက်အောင်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။” သွေး၊ ၁၁၇။ ၁၁၈။

ဈေးကိုင် - ကြို / ဇေးကိုင် / အမြတ်အစွန်းရသောဈေးနှုန်းဖြင့် ရောင်းရသည်။ ဈေးကောင်းကောင်းရသည်။ “အကယ်၍ ထိထိပက်ပက်၌ မိမိတို့ ကုန်များ ဈေးကိုင်လျှင်လည်း ရောင်း နိုင်ကြောင်း...ပြောပါသည်။” တောင့်ည၊ ၂၀၀။

ဈေးကောင်း - ကြို / ဇေးကောင်း / တန်ဖိုးကြီးသည်။ ဈေးမြင့် သည်။

ဈေးကိုင် - ကြို / ဇေးကိုင် / ၁။ ကြိုက်ဈေးရမှုရောင်းမည်ဟု သတ်မှတ်သည်။ “မိလားပြန်ဝင်လာလျှင် အုတ်ဈေးကိုင်ထား တတ်ကြ၏။” အိမ်၊ ၆၀။ ၂။ [ဥပစာ] မိမိ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို မြှင့်တင်ရန် အလွယ်တကူ မလိုက်လျော့ပဲနေသည်။ “သုံးနှစ် သုံးမိုးစေ့မှ လူကြီးတွေဆီမှာ ထုံးစံအတိုင်း တောင်းရမ်းယူ ရယ်လို့လဲ ဈေးကိုင်လိုက်သေးတယ်။” ဂွမ်းပုံ၊ ၃၉၇။

ဈေးကြီး - ကြို / ဇေးကြီး / ဈေးနှုန်းမြင့်သည်။ ဈေးနှုန်းလိုက် သည်။ ဈေးများသည်။

- န / ဇေးဂေါ် / ပိုလွန်သော ဈေးနှုန်း။ မြင့်မားသော ဈေးနှုန်း။ “စက္ကူတထုတ်လျှင် ၂၀ ...ဤသို့ ဈေးကြီးပေး၍ ဝယ်ရိုက်ရပါသည်။” သား၊ နိဂုံး၊ ၄။

ဈေးကြို - ကြို / ဇေးကျို / တဆင့်ပြန်ရောင်းရန် ဈေးသည်ငယ် တို့ ထံမှ ကုန်ပစ္စည်းကို ဈေးမရောက်မီကြို၍ ဝယ်ယူသည်။ “ပွဲပြတ်နှင့်ဗိုဇုတ်တိုင်၊ ဆွဲကိုင်သည့် ဂန့်၊ ပုတ်၊ ဂဟေပပ် ပွဲ စာရေး၊ ကုန်ပေးနှင့် ဈေးကြို ဥပမာပုံဆိုလျှင်။” ပုည၊ ၂။ ၆၈။

- န / ဇေးဂေါ် / ဈေးသည်ငယ်တို့ ထံမှ ကုန်ပစ္စည်းကို တဆင့်ဈေးသည်တို့က ဝယ်ယူသော နေရာ။

ဈေးကွဲ - ကြို / ဇေးကွဲ / (အထူးသဖြင့် နံနက်ခင်း ရောင်းချသော ဈေးတွင်) ရောင်းသူဝယ်သူ ပါးသွားသည်။ “ဦးစံချောင်းက အိမ်တွင် နံနက်စာတမင်တယ်ပြီး ဈေးကွဲချိန်လောက်ကျမှ ခေါ်ပတ် သွားရ၏။” မြဝတီ၊ ၈၊ ၁။ ၅၄။

ဈေးကွက် - န / ဇေးကွက် / ၁။ ဈေးအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော

နေရာ။ “ဗျူဈေးကွက်မှ ရွာပြင်ဘက်ဆီသို့ တန်း၍ အိမ်ဗျူ-
ဆောက်ရန်ဖြစ်သည်။” ကျန်းမား။ ၁၈၇။ ။ ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်
ပြုလုပ်နိုင်သည့် နယ်ပယ်ဒေသ။ “ဆန်ဟာ သိပ်ပြီး အကြီး
အကျယ် ဈေးကွက်လိုက်ရှာပြီး ရောင်းစရာ မလိုဘူး။”
နိုင်ငံစီး။ ၃၀။

ဈေးခေါ် - ကြံ / ဇေးခေါ် / ၁၊ ရောင်းလိုသည့်ဈေးနှုန်းကို
ဖွင့်ဟပြောဆိုသည်။ “ဆန်ပွဲရုံတို့က မျိုးသန့်တစ်စိတ်လျှင်
၅၂ / ဈေးခေါ် နေသော်လည်း ဝယ်ယူမည့်သူ မရှိချေ။”
၂၊ ဈေးသည်က မိမိ၏ ကုန်ပစ္စည်းကို ဝယ်ယူရန် ဆွဲဆောင်
ပြောဆိုသည်။ “လာပါ ယူပါ စာအုပ်အထူကြီး ၂ / မ
တန်ပါတယ်။ သိပ်ကောင်းတာသဟူ၍ ဈေးခေါ်ကြကုန်
သော...စာအုပ်ကိုယ်စားလှယ်။” ပပ။ ၁၆၅။

- န / ဇေးခေါ် / ဈေးဝယ်များများ လာသည် နီ
သော အဆောင်တမျိုး။ “ထိုအရည်အချင်းထက် စွမ်းသော
ဈေးခေါ်မရှိချေ။” စိုက်လိုက်။ ၄၀။

ဈေးခေါင်း - န / ဇေးခေါင်း / ဈေးတွင် ဈေးနှုန်းကောက်ခြင်း၊
အုပ်ထိန်းခြင်းစသည့်အလုပ်တို့ကို လုပ်ဆောင်ရသော အကြီး
အကဲ။

ဈေးခိုင် - ကြံ / ဇေးခိုင် / ကုန်ဈေးနှုန်း တက်လည်းမတက်
ကျလည်းမကျပဲ ရှိနေသည်။ “ကုန်အရောက်လည်း မရှိ၊
အနုတ်အသိမ်းလည်း မရှိသဖြင့် ဈေးခိုင်နေပါသည်။”

ဈေးချို - ကြံ / ဇေးချို / ဈေးဘက်သာသည်။

ဈေးချောင် - ကြံ / ဇေးချောင် / ဈေးပေါသည်။ ဈေး အ
သက်သာသည်။

ဈေးချုပ် - န / ဇေးချုပ် / အထည် ဖြစ် ရှိ ချုပ် ထား သော
အဝတ်အစား။ ဈေးထည်။ “အထည်သည် လင်မယားတို့၏
ဈေးချုပ်အထည်များကို။” ကမ္မ။ ၁၁။

ဈေးချုပ် - ကြံ / ဇေးချုပ် / ကုန်ပစ္စည်းအားလုံးကို သဘော
တူသောဈေးနှုန်းဖြင့် ဝယ်ယူသည်။

ဈေးခြင်းတောင်း - န / ဇေးချင်းခေါင်း / ဇေးဂျင်းခေါင်း / ဈေး
ဝယ်ရာတွင် အသုံးပြုသော ခြင်းတောင်း။

ဈေးခွန် - န / ဇေးခွန် / ဈေးကောက် - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
“ဥယျာဉ် ဆိပ်ခွန် ဈေးခွန်များကိုကောက်ခံသက်
ကြရန်။” ပပ။ ၁၂၆။

ဈေးငုတ် - န / ဇေးငုတ် / နောက်ဆုံးအရောင်းအဝယ်ဖြစ်ခဲ့သော
ဈေးနှုန်း။ “ထန်လျက်ဟောင်းများမှာမူ ဈေးငုတ်
အဝယ်မလိုက်။” တင်းစာ။

ဈေးစကား - န / ဇေးစကား / အခြေအမြစ်မရှိသော သတင်း
စကား။

ဈေးဆို - ကြံ / ဇေးဆို / ၁၊ ဈေးခေါ် - ကြံ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
၂၊ ရောင်းမည့်ဈေးနှုန်းကို မြင့်တင်ပြောဆိုသည်။ “ရွှေခါးပိုက်
ဆောင်နာရီနှင့် ရွှေကြိုးတို့ မှာလည်း ငွေများများ...ရအောင်
ငွေးငွေ... အပေါင်ဆိုင်သို့...ပို့လိုက်ခြင်း။” ရှု၊ ၆၊
၁၅၀။ ၃၊ [ဥပစာ] ဈေးကိုင် - ကြံ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။
ဈေးဆိုင် - န / ဇေးဆိုင် / ကုန်ပစ္စည်းများ ရောင်းချသော ဆိုင်။

- ကြံ / ဇေးဆိုင် / ၁၊ ရောင်းသူနှင့်ဝယ်သူတို့ရောင်းဈေး
တစုံတရာကို သတ်မှတ်၍ ရောင်းဝယ်မည်ဟု ကတိပြုထား
သည်။ “ထိုကဏ္ဍ၏ ဘယ်ဘက်ဘေးမှ ကွက်လပ်ကိုလည်း
ခပ်ချို့ချို့ရန်ရန် ဈေးဆိုင်ထားကြောင်း သိရပြန်သည်။”
မြဝတီ၊ ၁၊ ၄၇၊ ၈၀။ ၂၊ [ဥပစာ] နှစ်ဦးနှစ်ဘက် သဘော
တူညီမှုရှိရန် စေ့စပ်ပြောဆိုသည်။ “အထိန်းကြီးလည်း
သတိ၊ သမီးအဆိုနှင့် တောက်တုပ်မနေ ပြေးတံ့၍ ဈေးဆိုင်
လျင်။” ပင်း၊ ပ။ ၈၇။

ဈေးဆစ် - ကြံ / ဇေးဆစ် / ၁၊ ဈေးသည်ပြောသည့်တန်ဖိုး
အောက် လျော့ရောင်းရန် ပြောသည်။ ၂၊ [ဥပစာ] အပေး
အယူလုပ်သောကိစ္စတရပ်ရပ်တွင် မိမိ၏ လိုအပ်ဆန္ဒအတိုင်း
ဖြစ်ရန် ပြောသည်။ “ရန်ဒီမီရောက်မီ စစ်ပြင်ပြီးရေး
အချက်များကို မြန်မာတို့ သည် များစွာကြိုးစား၍ ဈေးဆစ်
နေသည်ဖြစ်။” ဟောဝင်။ ၂၅၃။

ဈေးဆန် - န / ဇေးဆန် / နိုင်ငံတွင်း၌ရောင်းချရန်အတွက် ကြိတ်ခွဲ
ထားသော ဆန်။ (မျှားသောအားဖြင့် မြီးတုံးစပ်းကို ကြိတ်ခွဲ
လေ့ရှိသည်။)

ဈေးဆွဲ - ကြံ / ဇေးဆွဲ / ဈေးပိုရလိုသဖြင့် ကုန်ကို မရောင်း
သေးပဲ ဆိုင်းငံ့ထားသည်။

ဈေးတင် - ကြံ / ဇေးတင် / ဈေးနှုန်းကို တိုးမြှင့်သည်။

ဈေးတင် - ကြံ / ဇေးတင် / ကုန်ပစ္စည်းကို ဈေးသို့ သွားရောက်
ရောင်းချသည်။ “ကျုပ်သမီးမပွဲဈေး ခံကလေးနှင့် ဈေးတင်
သို့။” ရှု၊ ၄၊ ၃၇။ ၂။

ဈေးတောင်း - န / ဇေးခေါင်း / ခံတောင်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဈေးတောင်းခေါင်းရွက် - န / ဇေးခေါင်းခေါင်းရွက် / ဟင်းသီး
ဟင်းရွက် စသော လူသုံးကုန်ပစ္စည်း အသေးအမွှားများကို
ခေါင်းဖြင့်ရွက်၍ ဖြစ်စေ၊ ပခုံးဖြင့်ထမ်း၍ဖြစ်စေ လှည့်လည်
ရောင်းချသူ။

ဈေးတည့် - ကြံ / ဇေးတည့် / ၁၊ အရောင်းအဝယ်ကိစ္စတွင် ရောင်း
သူနှင့် ဝယ်သူတို့ သဘောတူညီမှု ရကြသည်။ ၂၊ [ဥပစာ]
သာမန်အားဖြင့် သဘောတူညီသည်။

ဈေးတန် - ကြံ / ဇေးတန် / ဈေးနှုန်းကျသည့်အရှိန် သို့မဟုတ်
တက်သည့်အရှိန် ရပ်သွားသည်။

ဈေးတန်း - န / ဇေးတန်း / ရှည်လျားစွာ တည်ရှိသော ဈေး
ဆိုင်များ။

ဈေးတန်း - ကြံ / ဇေးတန်း / ဈေးနှုန်းသည် တက်လည်းမတက်
ကျလည်းမကျပဲ တာရှည်စွာတည်ရှိနေသည်။ “ဈေးကျခြင်း
ဈေးတန်းခြင်းများလည်း ရှိပေသည်။” ခန်းဝါ။ ၁၇၈။

ဈေးတွက် - န / ဇေးတွက် / လွယ်ကူသော အခြေခံဖြင့် အဆင့်
ဆင့် တန်ဖိုးကိုရှာသော တွက်နည်းတမျိုး။ “မူတူကိန်း
များကို ပေါင်းခြင်း၊ နှုတ်ခြင်း၊ မြှောက်ခြင်း၊ စားခြင်းတို့ကို
လေ့ကျင့်စေ၍ ဈေးတွက်ကို အထူးအားပေးသင့်၏။” သင်
နည်း။ ၂၉၁။

ဈေးထိုင်း - ကြံ / ဇေးထိုင်း / ဈေးအရောင်းရ ပါးသည်။

ဈေးထည် - န / ဇေးထည် / ဈေးချုပ် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “မိခင်၊

က အပ်ထည်များ ဈေးထည်များကို... လိုက်လံ ရွာဖွေယူခဲ့ရ၏။” ဖြစ်တယ်။ ၁၊ ၇။ ၁၈။

ဈေးထွက် - ကြံ / ဇေးထွက် / ဈေးထွင် ဈေးထောင်းသည်။

ဈေးနာ - န / ဇေးနာ / ဝါဈေး - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “တွက်ဆကုန်လမ်း၊ ထောင်းဝယ်ဖောက်ကား၊ ဈေးနာသွား၍၊ စီးပွားဖြစ်အောင်၊ လုံ့လဆောင်သော်။” ဘူလင်* ၃၃။ ၂။ ဈေး - န၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “ဆင်စွယ်ဖောင်းများကို ထောင်းမည့်အဟန့် ဈေးနာပြောဆိုကြသည့် ကုလားတို့လည်း။” သုသော၊ ၈။ ၁၁၁။

ဈေးနာ - ကြံ / ဇေးနာ / ဈေးနှုန်းကို စုံစမ်းသည်။ “တဦးကမှ၊ မြစ်ကမ်းအမျိုး... တဦးကမှ၊ အဖျင်း၊ နှင်းသွားကွဲစိန်... ခပ်ကွာကွာက၊ လာသမျှလူ၊ မည်သူမရွေး၊ ဈေးနာရမည်ဖြစ်ချေလျှင်။” ဓမ္မ။ ၁၂။

ဈေးနွေ - န / ဇေးနွေ / အချို့ဒေသတွင် ငါးရက်ကြိမ်၊ အချို့ဒေသတွင် ခုနစ်ရက်ကြိမ်စသည် သတ်မှတ်ဆင်းဝယ်သောနေ့။

ဈေးနှုန်း - န / ဇေးနှုန်း / ဈေး - န၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။

ဈေးနှိပ် - ကြံ / ဇေးနှိပ် / ပေါက်ဈေးထက် လျော့၍ဝယ်သည်။

ဈေးပါးစပ် - န / ဇေးပါးစပ် / ဝါ (ဈေးသည်၏ပါးစပ်ကဲ့သို့) စည်းကမ်းမဲ့ ပြောတတ်သော ပါးစပ်။ “ယုန်ဆယ်ထုပ်င့် သင့်ရုပ်ပိုက် မယုံတတ်၊ ဈေးပါးစပ်သာ ထင်သည်။” ဝင်ကန်။ ၈။ ၂။ (ဈေးသည်၏ ပါးစပ်ကဲ့သို့) စည်းကမ်းမဲ့ စားတတ်သောပါးစပ်။ “မေမသမီးက အစားကို ဈေးပါးစပ်လိုစားနေတော့၊ နေမကောင်း ဖြစ်မှာပေါ့။”

ဈေးပေါ - ကြံ / ဇေးပေါ / ဈေးချောင် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။

- န / ဇေးပေါ / အလွန် သက်သာသော ဈေးနှုန်း။

“ဂေါ်ကီသည်...အဟောင်းဆိုင်များမှ ဈေးပေါပေး၍ ဝယ်ရသော စာအုပ်ဟူသမျှကို...ဘတ်လေ့ရှိ၏။” ဂေါ်ကီ။ ၂၄။

ဈေးပေါက် - ကြံ / ဇေးပေါက် / ဤရွှေ၊ ဤမျှဈေးဖြင့် ထောင်းရသည်။ ဈေးနှုန်းဤရွှေ၊ ဤမျှရှိသည်။

- န / ဇေးပေါက် / လက်ရှိဈေးနှုန်း။ ပေါက်ဈေး။

“ဈေးများကို နာလိုက်ကလည်းလျော့ကျသည့်အတွင်း...ကင်းနားသို့ ထောက်မှပင် ဈေးပေါက်နှင့် ထောင်းချ၍ ပြန်နေရပြန်ပါသည်။” ကျီး။ ၅၁။

ဈေးပေါင်ကျိုး - န / ဇေးပေါင်ကျိုး / ဝါ ဈေးကွဲအိုး အချိန်။

“ဈေးပေါင်ကျိုး ဝယ်စားသော အလုပ်ကြောင့်။” ဥက္ကံ၊ နိဒါန်း။ ၂၄။ ၂။ ယင်းအချိန်တွင် လျော့ထောင်းသော ကုန်ပစ္စည်း။

ဈေးပျက် - ကြံ / ဇေးပျက် / ထောင်းရန် သတ်မှတ်ထားသော တန်ဖိုးလျော့သည်။ တန်ဖိုးကျသည်။

ဈေးစိုး - န / ဇေးစိုး / ယင်းချက်ထေဝယ်ရန် ပိုက်ဆံ။

ဈေးစိတ်နေ - န / ဇေးစိတ်နေ / ဈေးနေ့မတိုင်မီ အကြိုနေ့။

ဈေးနေ့မထောင်မီ တနေ့။

ဈေးမျက် - ကြံ / ဇေးမျက် / ဈေးပျက်အောင်လုပ်သည်။ ဈေးပေါသွားအောင်လုပ်သည်။

ဈေးမြတ် - ကြံ / ဇေးမြတ် / ထောင်းဝယ်ရမည့်ဈေးနှုန်းကို ကန့်သတ်သည်။ တန်ဖိုးကို ကန့်သတ်သည်။

ဈေးမှန် - န / ဇေးမှန် / ပေါက်ဈေးနှင့်မကွာသော ဈေးနှုန်း။

“ဤစာအုပ်ထဲတွင် ပေးထားသောဈေးနှုန်းများမှာ ဈေးမှန်များဖြစ်ခြင်းကြောင့်။” သီလပ်။ ၁၀၉။

ဈေးရင်း - ကြံ / ဇေးရင်း / ကုန်အထောင်းအဝယ်အတွက် ငွေကို အရင်းအနှီးပြုလုပ် မြှုပ်နှံသည်။ “ဦးလူခန့်သည် ဈေးရင်းရန်အတွက်ဆိုပြီး ကျွန်တော့်ထံမှ ငွေ ၁၀၀၀/- ချေးယူသွားပါသည်။”

- န / ဇေးရင်း / ဝယ်ရင်းတန်ဖိုး။

ဈေးထောင်း - ကြံ / ဇေးထောင်း / ကုန်ပစ္စည်းကိုပေး၍ တန်ဖိုးကိုရယူသည်။

ဈေးထိုက် - ကြံ / ဇေးထိုက် / ထောင်းဈေး တပြည့်ပြည့် မြင့်တက်လာသည်။ ဈေးအထောင်းရ သွက်လာသည်။

ဈေးထန် - ကြံ / ဇေးထန် / အကြောင်းတစ်ခုကြောင့် ဈေးသူဈေးသားတို့ လှုပ်လှုပ်ရွှေ့ပြစ်သည်။ “ဘာလေးညားလေးများ ဝယ်ထားကြ။ ဈေးပိတ်မတဲ့၊ ဈေးထန်သတဲ့။” ထွေထ။ ၆။

ဈေးထွေ - န / ဇေးထွေ / ကုန်ပစ္စည်း လှည့်လည် ထောင်းချသောလှေ။

ဈေးထွန် - ကြံ / ဇေးထွန် / အကြောင်းတစ်ခုကို အခြေပြု၍ ဈေးနှုန်းကို မတည်မမြဲဖြစ်အောင် လုပ်သည်။

ဈေးထွပ် - ကြံ / ဇေးထွပ် / ဈေးအထောင်းအဝယ် ထိုင်းနေရာမှ ထောင်းဝယ်မှု ပြန်လည်ဖြစ်ပေါ်စ ပြုသည်။

ဈေးဝယ် - ကြံ / ဇေးဝယ် / ကုန်ပစ္စည်းကို တန်ဖိုးပေး၍ ရယူသည်။

- န / ဇေးဝယ် / ဈေးဝယ်သူ။ “ယောင်လည်လည်ဖြစ်နေတတ်သော ဈေးဝယ်များကို မသိန်းမေသည်...ဘီးကြို။” အတာ၊ ၃။ ၈၆။

ဈေးသည့် - န / ဇေးသည့် / ဈေးထောင်းသူ။

ဈေးသုံး - ကြံ / ဇေးသုံး / ဝယ်ခြင်းစားသောက်သည်။

“လူငယ်တပည့်များကိုဈေးသုံးရန်ပိုက်ဆံတမတ်စီပေးသည်။” ဟင်း။ ၁၀၈။

- န / ဇေးသုံး / ဝယ်ခြင်း စားသောက်ရန် ငွေ။

“ကော့ကပ်သီးနှံအချို့ကို မျှီအတွက်သား၍ ဈေးသုံးအတွက်အနည်းငယ်ချင်း ထောင်းချသုံးစွဲနိုင်...လေသည်။” ပြည်သစ်။ ၇၁။

ဈေးသွက် - ကြံ / ဇေးသွက် / ဈေးအထောင်းရတွင်ကျယ်သည်။

“လုပ်ပြီးသားခားများကို လုယက်ဝယ်ခြင်းဖြင့် ခါတော့မှီလက်နက် ဈေးသွက်နေကြောင်း သိလိုက်ရသည်။” မြဝတီ၊ ၂၊ ၂၊ ၂၇၇။

ဈေးအေး - ကြံ / ဇေးအေး / ဈေးအထောင်းရ မတွင်ကျယ်ပဲ ပိုသည်။ အထောင်းရ ထိုင်းသည်။

ဈေးဦးဈေးများ - န / ဇေးဦးဈေးများ / ပထမဦးစွာ ထောင်းရခြင်း။ “ပိယာလုံးယူတော့ မတ်မတင်းနိုင်ဘူး တော်ရေ...။

ဘယ်နှယ်လဲ ဈေးဦးဈေးဖျားကြီး ဆိုကာ တီးတိုးဆဲဆိုရေ
ရွတ်ပြီး သွားလေ၏။” ၁၀၊ ၁၀၂။ ၉၃။

ဈေးဦးပေါက် - ကြံ / ဇေးအူးပေါက် / ၁၊ ဈေး စတင်ထောင်ရ
သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ဖြစ်သည်။

- န / ဇေးအူးပေါက် / ၁၊ ပထမဆုံးအကြိမ် ထောင်ရ
ခြင်း။ ၂၊ [ဥပစာ] ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ဖြစ်ခြင်း။ “အတင်
ရလွန်းသောသူကြီးကို ဈေးဦးပေါက်အဖြစ် သုတ်သင်ပစ်
လိုက်လေသည်။” ဇာနည်။ ၁၅၄။

ဈေးဦးမောက် - ကြံ / ဇေးအူးပောက် / ၁၊ ဈေး စတင်ဝယ်ယူ
သည်။ ပထမဆုံးအကြိမ် ဝယ်ယူသည်။ ၂၊ [ဥပစာ] ပထမဆုံး
အကြိမ် ပြုလုပ်သည်။ “သူနှင့်တကြိမ် ဦးစွာဈေးဦးမောက်
ခွင့်ရရန် ဘိုးတောအား တီးတိုးပြောသောကြောင်း ရိပ်မိ
သည်။” မသတ္တိ။ ၁၃၃။

ဈာန်

ဈာန် - န / ဇန် / ၁၊ မြေလျှိုး မိုးပျံ့နိုင်ခြင်းစသော အစွမ်း
သတ္တိ။ ၂၊ အာရုံတခုကို စူးစူးစိုက်စိုက် အထူးမြဲမြံစွာ ရှု
တတ်သောတရား။ တနည်း။ ထိုင်းမှိုင်းတွေဝေခြင်း စသော
ဆန့်ကျင်ဘက် နှိပ်ရဏတရားတို့ ကို လောင်ကျွမ်းအောင် ပြု
တတ်သောတရား။ (ယင်းဈာန်သည် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယ
ဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၊ ဟူမူဈာန်ဟူ၍ ငါးမျိုး
ပြားသည်။) “စိုက်စိုက်စူးစူး အထူးမြဲမြံ၊ ရှုအားသန်၊ ဈာန်
ဟုခေါ်သတတ်၊ ဟူသည်နှင့်အညီ ကောင်းသောအာရုံတို့၌
စိတ်၏ စူးစူးစိုက်စိုက်မှုသည် ဈာန်မည်၏။” ပရမတ်၊ ၃။
၂၉၀။ [၁]

ဈာန်ကြွ - ကြံ / ဇန်ကျွ / ၁၊ ဈာန်ပျံ - ကြံ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
“ကိုယ်ရင်ကလေးက ဘယ်လောက်များ ဈာန်ကြွသလဲဆို
တော့။” အာတီ၊ ၃။ ၁၇၁။ ၂၊ [အရပ်] သေသည်။
“အရှေ့ပိုင်းက လူ့စိုက်ပူတယောက်တော့ မနေ့ညက
မာလက ဈာန်ကြွသွားပြီကော။”

ဈာန်ပျံ - ကြံ / ဇန်ပျန် / ၁၊ ဈာန်တရား၏အစွမ်းဖြင့်
ကောင်းကင်တွင် သွားလာသည်။ “ကိုယ်ရင်ကလေးသည်
ကောင်းကင်က ဈာန်ပျံပြီးလိုက်လာတယ်တဲ့။” အာတီ၊ ၃။
၁၇၂။ ၂၊ [ဘန်း] ဆော့သည်။ “အပေါ်ထပ်က တစ်ခန်းစုန်းနှင့်
ဘယ်သူတွေ ဈာန်ပျံနေကြသလဲ။”

- န / ဇန်ပျန် / ဈာန်တရား၏ အစွမ်းဖြင့် ကောင်းကင်
တွင် သွားလာနေသူ။ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်။ “ထောင့်ငါးရာ ခြံ
တို၊ ပုထုဇန်လူသား၊ ရဟန္တာ ဈာန်ပျံမို့ ခံနိုင်မလား။”
ဝိဇယ၊ ၄၀။

ဈာန်ရ - ကြံ / ဇန်ယု / ဈာန်၏ အစွမ်းကို ပိုင်ဆိုင်သည်။
“ဈာန်ရမြေလျှိုး၊ တန်ခိုးကြီးစွာ၊ ထေရ်သင်္ဘောတို့။”
ဗုဒ္ဓပျို့၊ * ၁၉။

- န / ဇန်ယု / ဈာန်၏အစွမ်းသတ္တိကို ပိုင်ဆိုင်သူ။
ဈာန်ဇျော - ကြံ / ဇန်ဇျော / ၁၊ ဈာန်၏အစွမ်းသတ္တိ ပျက်
ပြယ်သွားသည်။ “လောက်ဈာန်ဆိုတာ မြဲတာမဟုတ်ဘူး။
ဘာမဟုတ်တာ ကလေးနှင့်ပင် ဈာန်ဇျော တတ်တာ
ကလား။” အာတီ၊ ၃။ ၁၇၀။ ၂၊ [ဥပစာ] ဂုဏ်သိက္ခာကျ
သည်။

ဈာန်ဝင်စား - ကြံ / ဇန်ဝင်စား / ဈာန်ချမ်းသာဖြင့်
မွေ့လျော်နေသည်။ “လင်းလွန်းရွှေစင်၊ ရွှေသစ်ပင်ဝယ်၊
ဈာန်ဝင်စားကာရက်ကြာသတ္တ၊ စေ့ကာလတွင်။” နာပျို့၊ * ၄။

ဉ

ဉ - န / ဉာ / ပါဠိပျည်း သုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ဆယ်လုံးမြောက်
ပျည်း။ မြန်မာမှုတွင် ဉဏ်၊ ဉဦးခေါင်းမဲ့ဟု ခေါ်သည်။
(ယင်းကို အစောကုသလဖြစ် မသုံး၊ အသက်အကုသလဖြစ်
သာသုံးသည်။)

ဉဏ် - န / ဉာဏ် / ဉာဏ်တရားအမည်။
ဉဦးခေါင်းမဲ့ - န / ဉာအူးခေါင်းမဲ့ / ဉာဏ်တရား အမည်တမျိုး။

ဉာ

ဉာဏ - န / ဉာနာ / သိမြင်တတ်သော တရား။ အသိတရား။
ဉာဏ်။ “သဒ္ဓါသီလ၊ ကျင့်စာဂ၊ ဉာဏ ဆင့်ကာလောင်း။”
တိုးပွား။ ၂၃၀။ [၁]

ဉာဏဗလ - န / ဉာနာဗလ / အသိတရား၏ အင်အား။ ဉာဏ်
အား။ ဉာဏ်၏အစွမ်းသတ္တိ။ “ဉာဏဗလ ထက်မြက်တို့။

.... စာရေးခြင်း၊ စာတတ်ခြင်း။” လူမှု။ ၂၅၆။ [၁]
ဉာဏက - န / ဉာဏ / ဆွေမျိုး။ မေါက်ဖော်။ [၁]
ဉာတီ - န / ဉာတီ / ဆွေမျိုး။ မိမျိုးဘမျိုး။ သွေးသားတော်
စပ်သူ။ [၁]

ဉာဉ်

ဉာဉ် - န / ဉာဉ် / ၁၊ စိတ်ထားသဘောထား။ အလေ့ဝါသနာ။
၂၊ ဉာဏ်ပညာ။

ဉာဏ်

ဉာဏ် - န / ဉာန် / ဉာဏ် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ထိုရသေ့တို့
သည်၊ ဗိဗ္ဗကျွဉာဏ်ဖြင့် ရှု၍။” သမန်၊ ၃။ ၂၆၁။ [၁]

ဉာဏ်စာ - ကြံ / ညွှန်စာ / ဉာဏ်ကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် အသုံးပြုသည်။ “ဤနည်းများမှာ ရှေးကမြန်မာအချင်းချင်း ဉာဏ်စာကြသော စာတတ်ရေးနည်းများဖြစ်သည်။” မျက်ပွင့်၊ ၂။ ၂၂။

ဉာဏ်ကူ - ကြံ / ညွှန်ကူ / ဉာဏ်၏ အကူအညီကို ရယူသည်။
ဉာဏ်ကောင်း - ကြံ / ညွှန်ကောင်း / ဉာဏ်ပညာ ထက်မြက်သည်။ သိလွယ်တတ်လွယ်သည်။

ဉာဏ်ကျယ် - န / ညွှန်ကျယ် / ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိမြင်နားလည်သူ။ “ဉာဏ်ကျယ်သူမိန့်၊ ငွေပန်းထိမ် တို့သည်။” သဗ္ဗန၊ ၁၆။

ဉာဏ်ကြီး - န / ညွှန်ကြီး / နက်နက်နဲနဲ သိမြင် နားလည်သူ။ “နည်းသစ် လမ်းသစ်များကို ကြံစည် စိတ်ကူးနေကြသည့် ဉာဏ်ကြီးဉာဏ်ကျယ်များ။” ဂိဇ္ဈာ၊ ၇၆။

ဉာဏ်ကြီးရှင် - န / ညွှန်ကြီးရှင် / ပညာဉာဏ် ကြီးကျယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ “အလုံ့ရဲကိုသိနိုင်သော ဉာဏ်ကြီးရှင်တစ်ပါး ဖြစ်လို့၏။” ရာမနု၊ ၂၂။

ဉာဏ်စဉ် - န / ညွှန်စဉ် / ဝိပဿနာတရား၏ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်သော ဉာဏ်အစီအစဉ်။ “အာရုံကူးပြောင်းတိုင်း ကူးပြောင်းတိုင်း ဉာဏ်စဉ်အတိုင်းလာ၍ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် တဖက်ကမ်းသို့ ရောက်မှ။” မင်းဝိ၊ ၂၉၅။

ဉာဏ်စမ်း - ကြံ / ညွှန်စမ်း / အသိတရားမည်မျှရှိသည်ကို စစ်ဆေးကြည့်သည်။

ဉာဏ်စွမ်း - န / ညွှန်စွမ်း / ညွှန်စွမ်း / အသိတရား၏ အစွမ်းသတ္တိ။ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွား။ “နောင်အခါ၌ အသက်မွေးဖြူနေထိုင်ရေတွင် လိုအပ်မည့် ဉာဏ်စွမ်းတို့နှင့် ပြည့်စုံလုံလောက်အောင်။” ကြံဉာဏ်၊ ၆။

ဉာဏ်စွမ်းဉာဏ်စ - န / ညွှန်စွမ်းညွှန်စ / ညွှန်စွမ်းညွှန်စ / ဉာဏ်အရည်အသွေး၊ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွား။ “ဉာဏ်စွမ်းဉာဏ်စထက်မြက်သောကျောင်းသားလေးနှစ်ယောက်လောက် မိမိမွေးစားသို့ ပေးပါ။” ဦးဥတ္တမ၊ ၁၁။

ဉာဏ်ဆင် - ကြံ / ညွှန်ဆင် / ၁၊ နည်းလမ်းကြံစည်ရှာဖွေသည်။ “စင်စစ်အားဖြင့် အကြံအစည်ကောင်းခြင်း ဉာဏ်ဆင်ပုံ ကိန်းဆင်ပုံကောင်းခြင်း ဖြတ်ထိုး ရုတ်တရက်ဉာဏ်ကောင်းခြင်းများကို ဥပယ်တမည်ခေါ်၏။” နိရိ၊ ၁၁၈။ ၂၊ လုပ်ကြံဖန်တီးသည်။ “ကျွန်တော် မတရားဉာဏ်ဆင်ကာ နှိပ်စက်ခြင်း မဟုတ်ပါ။” ရွှေပြည်၊ ပ။ ၅၃။

ဉာဏ်တော် - န / ညွှန်တော် / စေတီ၊ ပုထိုး၊ ဘုရားဆင်းတုတို့၏ အမြင့်ပမာဏ။ “ဤ မဟာ စေတီတော် ကို ရှုစမ်းလော့။ ဉာဏ်တော် သံတောင် တခု နှစ်ဆယ် ရှိ၏။” ပကိန်း၊ ၈၀။

ဉာဏ်တိမ် - ကြံ / ညွှန်တိမ် / အသိတရား နက်နဲခြင်း မရှိ။

ဉာဏ်တုံး - ကြံ / ညွှန်တုံး / အသိတရား ခေါင်းပါး သည်။ ဉာဏ်နည်းသည်။ “ပျက်တာမမြင်၊ ပျောက်လျှင်မရှု၊ ဗလပွာသုံး၊ ဉာဏ်တုံးသူအား၊ အမှူးထား။ ။လေးပါးပျက်စီးကြောင်း။” မင်ကျယ်၊ ၇၆။

ဉာဏ်ဆက် - ကြံ / ညွှန်ဆက် / သိလွယ်၊ မြင်လွယ်၊ နားလည်လွယ်သည်။

ဉာဏ်ဆိုင်း - ကြံ / ညွှန်ဆိုင်း / အသိတရား လေးကန်သည်။ အသိတရား သွက်လက်ခြင်း မရှိ။ “ရှင်စွေပန် ဉာဏ်ဆိုင်းရကြောင်း အတိတ်ကဝတ္ထု။” ဓမ္မပဒ၊ ပ။ ၃၂၂။

ဉာဏ်ဆုတ် - ကြံ / ညွှန်ဆုတ် / ကြံစည်တွေးတောသည်။ အကြံယူသည်။ “လူများသည် မိမိတို့၌ အသုံးဝင်သော အရာဝတ္ထုများကို ဉာဏ်ဆုတ်ကာ စမ်းသပ် လုပ်ကိုင် ကြ၍။” သဒ္ဓါ၊ ပ။ ၁၇။

ဉာဏ်နီဉာဏ်နက် - န / ညွှန်နီညွှန်နက် / မမြောင့် မမှန်သော အကြံအစည်။ ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲသော အကြံအစည်။ “ပရိယာယ်တော် ဉာဏ်နီဉာဏ်နက် အမျိုးမျိုး ထုတ်ပြီး နောက်။” ကေသီ၊ ၄၃။

ဉာဏ်နည်း - ကြံ / ညွှန်နည်း / အသိတရား ချို့တဲ့သည်။

ဉာဏ်ပညာ - န / ညွှန်ပညာ / ဉာဏ်၊ ဉာဏ် - န၊ တို့နှင့် အတူတူ။ “ထွန်းလင်းပြောင်သီ၊ အမြင်ရှိသော၊ ဗုဒ္ဓမည်သော၊ ဉာဏ်ပညာကား။” ရာသီ * ၇၃။

ဉာဏ်ပူဇော်ခ - န / ညွှန်ပူဇော်ခ / (ပညာဉာဏ်ကိုသုံး၍) ရေးသားခြင်း၊ ဟောပြောခြင်း စသည်တို့အတွက် ပူဇော်သော အခကြေးငွေ။ “ပေဒင်အရာတို့ ဉာဏ်ပူဇော်ခပေးပြီး မေးကြည့်တစ်ခါ။” အာစာ၊ ပ။ ၂၀၃။

ဉာဏ်ပွင့် - ကြံ / ညွှန်ပွင့် / ၁၊ သိရ မြင်လွယ်ကူသည်။ “ပါရမီဆဲလမ်းခန့်ဖြင့် ဉာဏ်ပွင့်၏။” စွယ်၊ ပ။ ၂၇။ ၂၊ အသိဉာဏ် ကြည်လင်လာသည်။

ဉာဏ်မီ - ကြံ / ညွှန်မီ / တွေးတောကြံစည်နိုင်စွမ်း ရှိသည်။

ဉာဏ်များ - ကြံ / ညွှန်များ / ၁၊ အမျိုးမျိုးကြံစည်တတ်သည်။ ၂၊ ကလိမ်ကျသည်။ “အတော်ပရိယာယ်ဉာဏ်များတဲ့ ဆရာကြီးသနော်။” ဒေရီ၊ စ။ ၆၇။

ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွား - န / ညွှန်ရည် ညွှန်သွား / အသိအမြင်အကြံအစည်၏ စွမ်းရည်အင်အား။ “ဝေနေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့ ၏ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွား ကြီးမားမြင့်မောက် နိဗ္ဗာန်တိုင် ပေါက်ရောက်နိုင်လေပြီ။” အရိယာသစ္စ၊ ၁၇၈။

ဉာဏ်ရည်တူ - န / ညွှန်ရည် / ဉာဏ်အရည်အသွေး တူညီသောသူ။

ဉာဏ်ရှင် - ကြံ / ညွှန်ရှင် / အတွေး အကြံ အသိအမြင် သွက်လက်ပြည့်စုံသည်။ “ဉာဏ်ရှင် ကာ ပညာထက်မြက်လှသဖြင့် အတန်ထဲတွင် ပဌမစွဲသည်သာ များလေသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၃၀၇။

ဉာဏ်လေး - ကြံ / ညွှန်လေး / ဉာဏ်ဆိုင်း - ကြံနှင့် အတူတူ။

ဉာဏ်သမား - န / ညွှန်သမား / တိတ်တိတ်ပန်း မကောင်းကြံလေ့ရှိသူ။ အကြံသမား။ “ဒုစိန္တိတံ၊ မတော်ကြံဖြင့်၊ အကြံသမား၊ ဉာဏ်သမားတို့၊ ကံမားဉာဏ်မှား၊ ကြံတိုင်းမှား၍။” မာထ * ၂၄၄။

ဉာဏ်သာ - ကြံ / ညွှန်သာ / တွေးတောကြံစည်ရာတွင် သူတပါးထက် ပိုဝံ့နိုင်သည်။

ဉာဏ်သက် - န / ညန့်သက် / အသိအမြင်တရား၏ ရင့်ကျက်မှု နှုတ်ပုံ ပမာဏ။

ဉာဏ်သစ်လောင်း - ကြိ / ညန့်သစ်လောင်း / အသစ်ဖြစ်သော အသိအမြင်တို့ကို ထပ်ဖြည့်သည်။ “ဉာဏ်သစ်လောင်း ပေး သည့် သင်တန်းတွင်။” ပြည်သား၊ ၂၂၇၃။ ၁၀။

ဉာဏ်သွား - ကြိ / ညန့်သွား / တွေးတောကြံစဉ်မှု ထက်ထက် မြက်မြက်ရှိသည်။ “တပည့်၏ရိုက်ကို လိုက်၍ ဉာဏ်သွား သလောက် ပိုချချင်ပေလိမ့်မည်။” လူချွန်၊ ၃။ ၂၀။

- န / ညန့်သွား / တွေးတောကြံစည်မှုထက်ထက်မြက် မြက်ရှိခြင်း။ “ဆရာတော်သည် ကျောင်းနေတပည့် ရှင်သာ မဏေတို့အနက် မည်သူ့သင်္ချာ ဉာဏ်သွားထက်မြက်သနည်း ဟု သိတော်မူလိုသဖြင့်။” ကဝိသေ၊ ၃၉။

ဥတ်

ဥတ် - န / ညတ် / ရဟန်းခံခြင်း၊ သိမ်သမုတ်ခြင်းစသောသံဃာ့ ကံဆောင်ရွက်ရာတွင် ကြိုတင်သိစေသော စကား။ “ရေတွင်း ရေအိမ်၊ ဥပုသ်သိမ်းနှင့်၊ ကသိန်ဥတ်တင်၊ အလှူရှင်ဖြင့်။” ဘုံ* ၈၀။ [၁]

ဥတ်ကထိန် - န / ညတ်ကထိန် / ဥတ်သင်္ကန်းလှူသော ပွဲ။ ကထိန်ပွဲ။ “ပဝါရဏာ၊ အခါထိမ်းမှတ်၊ သီတင်းကျွတ်၍၊ ဥတ်ကထိန်ခင်း၊ တိုင်ရောက်လျှင်းသော်။” ဗျူ* ၁၁၆။

ဥတ်သင်္ကန်း - န / ညတ်သင်္ကန်း / သံဃာက ဥတ်ကမ္ပဝါဟတ်၍ ကထိန်ခံဆိုက်သောရဟန်းအား ပေးသည့်သင်္ကန်း။ ကထိန် သင်္ကန်း။

ည

ည - န / ည / ဗျည်းသုံးဆယ့် သုံးလုံးတွင် ဆယ်လုံးမြောက် ဗျည်း။ ညကြီး၊ညဦးခေါင်းမျိုး၊ ညဦးခေါင်းတပ်ဟု ခေါ်သည်။ (ပါဠိတွင် ပညာ၊ အညမည စသည်တို့၌ ဥကလေးနှစ်လုံး ဆင့်အဖြစ် သုံးသည်။)

ည - န / ည / နေဝင်မှ နေထွက်ထိ အချိန်။ ညဉ့်။ ညကျောင်း - န / ညာကျောင်း / ညဦးအချိန် ပညာသင်ပေး သော ကျောင်း။

ညကြီး - န / ညာဂျီး / ညအက္ခရာ၏ အမည်။ ညကြီးမင်းကြီး - န / ညာဂျီးမင်းဂျီး / ည အချိန် မတော်။ “အချိန်ကလဲ ညကြီးမင်းကြီး ပါကလား။” ရွှေစင်မေ၊ ၇၃။

ညကြီးသန်းခေါင် - န / ညာဂျီးသုဂေါင် / ညဉ့်နက်သန်းခေါင်။ သန်းခေါင်ချိန်တိုက်။

ညခင်း - န / ညာဂင်း / ည - န၊ နှင့် အတူတူ။ “တရက်သော ညခင်း၌ မိုးလင်းအောင် ဟောတော်မူသည် မှာလည်း။” ခေါင်းသစ်၊ ၉၁။

ညချင်းပေါက် - ကြိဝိ / ညာဂျင်းပောက် / တညနှင့်အပြီး။ တည နှင့်အရောက်။

ညချင်းပြီး - ကြိ / ညာဂျင်းပြီး / တရုတ်ရာလုပ်ငန်းသည် တည တည်းဖြင့် ပြီးစီးသည်။

ညချမ်း - န / ညာဂျန်း / ညဦးပိုင်းအချိန်။

ညဇာ - န / ညာဇာ / ညနေပိုင်းစားသော ထမင်းနှပ်။

ညဈေး - န / ညာဈေး / ညဦးအချိန် ရောင်းသောဈေး။ “ဤ လမ်းကား မပင်ပန်း၊ ညဈေး မီးလမ်းဖြစ်သည်။” ရွှေလမ်း၊ ၅၁။

ညတာ - န / ညာတာ / ညာဝါ / ည၏ ကာလအပိုင်းအခြား။ “နေသည် ထိနုစနုရာအနက် တနေရာရာတွင် ရှိသောအခါ နေ့တာနှင့်ညတာသည် အတူတူဖြစ်၏။” လူထုသိပ္ပံ၊ ၂။ ၂၉။

ညတွင်းကြီး - န / ညာတွင်းဂျီး / ည အချိန်မတော်။ ညကြီး မင်းကြီး။

ညတွင်းချင်း - ကြိဝိ / ညာတွင်းဂျင်း / နေ့မကူးမီ ညအတွင်း၌။ “ယခု ညတွင်းချင်း ပြေးရလျှင် သာ၍ကောင်းမည်။” မှိုင်း၊ ၁၈။

ညနေ - န / ညာနေ / မွန်းလွဲသုံးနာရီခန့်မှ နေဝင်ချိန်ခန့်အတွင်း ကာလ။

ညနေခင်း - န / ညာနေဂင်း / ညနေ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ဆေး သမားကလည်း နက်ခင်း ညနေခင်းကို သွားလာလျှင်ကောင်း သည် ဆိုပါသည်။” လွတ်၊ ၂၄၆။

ညနေချမ်း - န / ညာနေဂျန်း / နေဝင်ခါနီးကာလ။ “ဗောဓိသတ် လည်း၊ ကျင့်ဝတ်ကိုယ်စွမ်း၊ ညနေချမ်းကို၊ မှည့်ရွှမ်းသစ်သီး၊ ရွာချေပြီးမှ။” မြား* ၆၀။

ညနေစောင်း - န / ညာနေစောင်း / ညနေခင်း။

ညမွှေးပန်း - န / ညာမွှေးဗန်း / အလွန်မွှေးသော ဖြူစိမ်းရောင် ပန်း ညအခါပွင့်သည့် အပင်။

ညရေညတာ - န / ညာရေညာဝါ / ညအချိန် ပေါ်ပေါက် သော အရေကုစို့။

ညရူ - န / ညာရူ / သူခိုး။ “ရေ့မှာသူရူ၊ တူတရူ၊ ညရူ တယောက် တွေ့မြင်သည်။” ဟိန်၊ ၃၂။

ညလုံးပေါက် - ကြိဝိ / ညာလန်းပောက် / ညဦးမှစ၍ မိုးလင်း သည်အထိ။ တညလုံး။ “ပွဲတော်ရက်တွင် လိရော့တို့ တအိမ်မှ တအိမ် ကူးပြောင်းကာဖြင့် ညလုံးပေါက် ကကြလေသည်။” ပြည်အက၊ ၁၁၈။

ညဝါ - န / ညာဝါ / ရဟန်းတော် များကို ညဦးအချိန်တွင် စာအုပ်လွတ် သင်ကြားပို့ချခြင်း။ ယင်းသို့ သင်ကြားပို့ချ သော ကျမ်းဂန်မျိုး။

ညသိပ်ရေ - န / ညာသိုတ်ယေ / ညဦးက ခပ်၍ တညတာ သို့လျှောင့်ထားသော ရေ။

ညစိပ်ညနေ - ကြိဝီ / ညာအိတ်ညာနေ / နေချင်းပြန် မဟုတ်ပဲ။

ညဦးခေါင်းထပ် - န / ညာအူခေါင်းဒတ် / ညအကူရာ၏ အမည်တမျိုး။

ညဦးခေါင်းနှို - န / ညာအူခေါင်းယို / ညအကူရာ၏ အခြား အမည်တမျိုး။

ညဦးယံ - န / ညာအူယန်း / ညကို သုံးပိုင်း ပိုင်းသော် ပထမ ပိုင်းဖြစ်သော အချိန်။ “ညဦးယံ၌ ပုဗ္ဗနိဝါသဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူသည်။” ကုလား၊ ပ။ ၃၀။

ညာ

ညာ - န / ညာ / လက်ယာဘက်။ “မိကိုညာက၊ ဖကိုလက်ဝဲ၊ ကိုဝံစွချီလျက်၊ ပခုံးထက်ဝယ်၊ အသက်ဆုံးအောင်၊ မြတ်နိုး ဆောင်၍၊ အခေါင်အပျား၊ လုပ်ကျွေးငြားလည်း။” ကိုး * ၅၅။

ညာ - ကြိ / ညာ / ခ၊ မဟုတ်မမှန် ပြောဆို ပြုလုပ်သည်။ လိမ်လည်သည်။ ၂၊ လုပ်ဟန်ဆောင်သည်။

ညာစာစု - န / ညာတယာ / ညာစာရုံ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ညာစာရုံ - န / ညာစာရုံ / ထန်းလျက်နှင့် ရေနယ်ထားသော မုန့်ညက်ကို ကြော်ထားသည့် မုန့်တမျိုး။ (မသိမုန့် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မုန့်ပေါက်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။) “ကြက်ကျပ်မုန့်နှင့်၊ စုန်စုန်တက်လျှ၊ ညာစာရုံက၊ စသည် ပေါင်းထပ်၊ နှာရည်ဆုပ်နှင့်။” ဝေပျို့ * ၉၆။

ညာစာပါတေး - န / ညာခါဗားဒေး / ညာတပါတေး / လိမ် လည်ဟန်ဆောင်ခြင်း။

ညာလက်ရုံး - န / ညာလက်ယုန်း / [ဥပစာ] အထူးတလည် အားကုန်ရသူ။ “ကျေးဇူးငှာ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ညာလက်ရုံးစစ် တပည့်ကြီးဖြစ်သည့်... လယ်တီပဏ္ဍိတ ဆရာ ဦးမောင်ကြီး။” လင်းပြ၊ နိဂါန်း။ ၁။

ညာသံ - န / ညာသုန် / ခ၊ ကဗျာတွင် အမြစ်သံ ဝိသန္ဓနီသံ မဟုတ်သော အသံ။ တက်သံ။ ၂၊ တူရိယာ ဂီတအရာတွင် မြင့်သော တက်သော သေးသော အသံ။ “တခါတရံ (စန္ဒယား၏) ညာသံ ကလေးတွေကို ခပ်စိပ်စိပ်ကစားနေရာ။” ဆောင်း။ ၁၀။

ညာသန် - ကြိ / ညာသန် / လက်ယာဘက်လက် လက်ယာဘက် ခြေ ဝို၍ ကျွမ်းကျင်သည်။

ညား

ညား - ကြိ / ညား / ခ၊ တွေ့ကြုံသည်။ ဆုံဆည်းသည်။ ကြုံ ကြိုက်သည်။ “လင်ဆာတိုမိန်းမများ၊ စုကုန်သော ညားရ တတ်တော့တယ်။” စယ်။ ၃၅။ ၂၊ လင်မယားအဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ “ကျော်တော့ လှေသူကြီးနှင့်၊ ညားတော့ လှေ ထိုးသားနှင့်။” စကားဖြေ၊ ပ။ ၄၄။

ညီ

ညီ - ကြိ / ညီ / တောက်လောင်သည်။ ထွန်းပသည်။ (မီး) စွဲ သည်။ “တန်ခိုးလျှဉ်း၊ နတ်ဘုရိတို့၊ ဇာတ်တည်ရာ၊ တုသိ တာနှင့်၊ ပမာတူသည်၊ နဂါးပြည်တွင်။” သူလင် * ၃၆။

ညီ

ညီ - န / ညီ / တမိတည်းပေါက် တတည်းပေါက် သားနှစ် ယောက်တွင် အငယ်လူ။

ညီ - ကြိ / ညီ / ခ၊ မျက်နှာပြင် တပြေးတည်း ပြန်ပြူးသည်။ “ခရီးပီပီ၊ မြေညီမထင်၊ မော်ခင်ရိုးလည်း။” ပြူကန် * ၁။ ၂၊ (အလျား၊ အနံ့၊ အမြင့်၊ အရွယ်အစား စသည်) ထပ်တူ ဖြစ်သည်။ တိုက်ဆိုင် လိုက်လျောသည်။ “သူတော်ချင်း ချင်း၊ သီတင်းမြေ၊ မြေ၊ ပေါင်း ဘက် တွေ့က၊ လေ့ လေ့ ကျက်ကျက်၊ ကျွမ်းဘက်ပီပီ၊ နှလုံးညီ၍၊ သွေးသည်ဝါ၊ ပြောဟောကြ၏။” ကိုး * ၂၀၉။ ၃၊ စည်းစည်းရုံးရုံးရှိသည်။ “အရှင့်ကို ငါတို့ ညီ၍ မင်းမြှောက်ကုန်အံ့။” ကိကု၏၊ ၆၆။

ညီညာ - ကြိ / ညီညာ / ခ၊ ညီ - ကြိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။ “မော်တော်ကားလမ်းကို ညီညာအောင် ညှိကြသည်။” ၂၊ ညီ - ကြိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ဝိသာခါကလည်း ကျွန်ုပ်ပြု သမျှပင် ဘောင် ညီညာပါမည်လောဟု မေး၏။” စွယ်၊ ၃။ ၃၇။ ၃၊ ညီ - ကြိ၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။ “တိုင်းပြည် နိုင်ငံ အစီးအပွား များပြားတိုးတက် စေကြောင်းများကို ညီညာ ဆောင်ရွက်စေခြင်းငှာ။” လွှတ်။ ၁။

ညီညာမြမြ - ကြိဝီ / ညီညာမျှမျှ / စည်းစည်း လုံးလုံး။ “ပြည်သူ အစိုးရကို ပြည်သူလူထု တရပ်လုံးက ညီညာမြမြ ထောက်ခံကြသောကြောင့်။” ခေတ်ဟောင်း။ ၁၆၄။

ညီညွတ် - ကြိ / ညီညွတ် / ခ၊ ညီ - ကြိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။ “ငါ သည် ခရီးလမ်းကြောင်းကို ကောင်းမွန် ညီညွတ်အောင် ပြုသဖြင့် လှည့်လည်ခြင်းငှာ သင့်၏။” သတ်။ ၁၆၁။ ၂၊ ညီ - ကြိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ပါဠိတော်လာ ဘုရားဩဂါမများ နှင့် ညီညွတ်စွာဖြစ်၏။” အသောက။ ၃၇။ ၃၊ ညီ - ကြိ၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။ “သူရဲကောင်းတို့ကို သစ္စာပေး၍ ညီညွတ် ပြီးမှ... ရွှေနန်းတက်တော်မူသည်။” ကိပု။ ၁၆။ ၄၊ မျှတ သည်။ “ငှာ သမုဋ္ဌာန်မှန်ကန် ညီညွတ်စေခြင်းငှာ... ဝါထပ် ရက်ငါးခြင်းကို ဖြစ်စေပြီးလျှင်။” လွှတ်။ ၁၂။

ညီတူ - ကြိ / ညီတူ / ခ၊ မျှတသည်။ “တဘက်သတ်သွား၊ သား ချည်းထိုပြီ။ သမီး ချည်းမှ၊ ရှင်လွတ် သူတို့၊ ညီတူပိုင်ရ၊ တနည်းပြအံ့။” အဓိပတ် * ၆၃။ ၂၊ တထပ်တည်း တပ်တည်း ဖြစ်သည်။ “အထက်ပါ အင်းကို ခုနစ်အင်း ညီတူ စက္က၊ တွင်ချ။” သိဒ္ဓိ၊ ပ။ ၇၁။

ညီတူညာတူ - ကြိဝီ / ညီညာသူ / ခ၊ တပြိုင်တည်း။ ၂၊ မျှမျှ တတ။ “ဥစ္စာပစ္စည်းများကို ညီတူညာတူ မခွဲ ယူနိုင်ကြ သဖြင့်။” လိပ်ကန်၊ ၃။ ၄၅။

ညီတူညီမျှ - ကြိဝိ / ညီတူညီမျှ / ထပ်တူထပ်မျှ။ မျှမျှတတ။
ညီနောင် - န / ညီနောင် / ညီနှင့်အစ်ကို။ “ထိုကားကို ကြား
လျှင် ညီနောင် နှစ်ပါးတို့သည် အားရဝမ်းသာရှိ၍။” ဇီ။
၅၆။

ညီမ - န / ညီမ / သမီးများတွင် ကြီးသူက ယေသူကို တော်
စပ်ပုံ။

ညီမျှ - ကြိ / ညီမျှ / တူညီသည်။ “ဝီရိယနှင့် သမာဓိတို့ကို
ညီမျှ အောင် ပြုလုပ်ရာ၏။” လက်စွဲ။ ၁၁။

ညီမျှခြင်း - န / ညီမျှချင်း / အရသာတောတူညီခြင်း။
ညီရင်းအစ်ကို - န / ညီယင်းအကို / တစ်တည်း တာတည်း
ပေါက် ဖြစ်သော ညီနှင့် အစ်ကို။

ညီလာခံ - ကြိ / ညီလာခံ / ရှင်ဘုရင်သည် မျူးကြီး မတ်ရာ
သေနာ ပတ်တိုနှင့် စည်းဝေး တိုင်ပင်သည်။ “တနေ့သုံးခါ
ညီလာခံ၍ မပြတ်စည်းဝေးလေ့ ရှိခြင်း။” ဟိန်။ ၇၁။

ညီလာခံ - န / ညီလာခံ / ၁။ ရှင်ဘုရင်သည် မျူးကြီးမတ်ရာသေ
နာပတ်တိုနှင့် ပြုလုပ်သော အစည်းအဝေး။ “ရိပ်ဖြူလှူလှူ၊
ညီလာခံတွင်၊ မိန့်သံပျံ့ပျံ့။ ဤသို့ ကျူး၏။” သာဓိ* ၈။

၂။ လူအများ ဆွေးနွေး တိုင်ပင်ရာ အစည်းအဝေးကြီး။
“တောင်သူလယ်သမားတိုက်နယ်ညီလာခံ။” လမ်း၊ နိဒါန်း။

(စ)။

ညီအစ်ကို - န / ညီအကို / မိတူဖတူ သို့မဟုတ် မိတူဖကွဲ
သို့မဟုတ် ဖတူမိကွဲမှ ပေါက်သော သားများ။

ညီအစ်ကိုမသိတသိအချိန် - န / ညီအကိုမသိအသိအချိန် / နောင်
ပြီးစ အချိန်။ နောင်ရိတရော။ “ထိုနေ့ နေဝင်၍ ညီအစ်ကို
မသိတသိအချိန်လောက်တွင် ဒကာမက အိမ်ရှေ့ ကြမ်းပြင်
သို့ ထွက်ပြီး။” ထိလက်စွဲ။ ၂။

ညီအစ်မ - န / ညီအစ်မ / မိတူဖတူ သို့မဟုတ် မိတူဖကွဲ သို့
မဟုတ်၊ ဖတူမိကွဲမှ ပေါက်သော သမီးများ။

၃။

၃။

၃။

ညီး

ညီး - ကြိ / ညီး / အလွန် ထွန်းတောက်သည်။ “ညီးလို့ ငယ်
လေး ဂါးအိုး၌ ကားအယ်သူ မြိုက်ခံပါလိမ့်။” သာ။ ၄၀။

ညီးညီးတောက် - ကြိ / ညီးညီးတောက် / အလွန်ထွန်းလင်း
တောက်ပသည်။

ညှ

ညှ - ကြိ / ညှ / စွဲလမ်းတပ်မက်အောင် ပြောဆို ပြုမူသည်။
“သင်၏ ခင်ပျိုနုကိုလ၊ မှောင်လို လင်ကိုညှ ရက်တယ်ကွယ်၊
ပြုသမျှများ။” သာဖြည့်။ ၅၇။

ညဲ

ညဲ - နစ / ညဲ / ရွယ်တူ သို့မဟုတ် ငယ်သော မိန်းမကို ခေါ်
ဝေါ် ပြောဆိုရာတွင် သုံးရသော နာမ်စား။ ညည်း။ “ဖခုံး
တဖက်ဖြင့် ညဲ တို့ကို ထမ်း၍မွေးမည်။” ရာဇ်၊ ၃။

ညဲ - န / ညဲ / မိန်းမ။ လုံမ။ “မင်းဖျားနေမျိုး၊ သေလျှင်
နှိုး၍ ညဲမျိုးမယ်ထွေး၊ ဝါရင်သွေးကို လေးလေးမြတ်မြတ်၊
စောရင့်အား၊ ပေးထိမ်းမြားဟု။” ဘူလင်* ၁၆၉။

ညံ

ညံ - ကြိ / ညံ / အသံ ဆူသည်။ “မြေခွေး တို့သည်
သောသောညံမျှ ဆူလင့်ကုန်၏။” ကိပုံ။ ၅၇၇။

ညံ - န / ညံ / အရွက်သော၍ ပင်စည်ပေးဖြစ်သော တနစ်ခံ
စိမ့်မြေပေါက် အပင်။ (ညံပေါက်၊ ညံသိပ်မျှ မျိုးကွဲများ
ရှိသေးသည်။)

ညံစာစာ - ကြိဝိ / ညံစာစာ / အသံစူးစူး။

ညံစီ - ကြိ / ညံစီ / ရွယ်ထွေးများပြားသော အသံ ဆူမြည်
သည်။ “ရတနာစကြာ သမ္ပရာဓမှ ပေါ်ထွက်၍သာ
တတောင်သောတူရိယာတို့ဖြင့် ညံစီမြည်ဟီး၍တက်ခြင်းကြီး
တက်၍ လာသော်။” သိရီ၊ ၅၂။

ညွှ

ညွှ - နဝိ / ညွှ / ၁။ ဖျင်းသိမ်သော။ “သူကြီးဟောင်း
ဦးဆုံးဆောင်မှာလည်း ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ခြင်းတွင် ညွှ၏။”
မောင်ဝ။ ၁၀၇။ “အထွန်အယက် ညွှသော လယ်ယာသည်
အသီးအပင်ညွှသကဲ့သို့။” နန်းစဉ်။ ၈၅။ ၂။ နိမ့်ကျသော။

“ရှင်ပင်ဘုရား တန်ခိုးတော်ကို ညွှစေ သကဲ့သို့ ရှိချိန်မည်။”
စိပုံ။ ၂၉၉။ ၃။ ကျလျော့သော။ “အမျက်တော်ရှိ၍ညွှမှ
မဂ်ဆရာနှင့် သုခမိန့် အတသုန်သည်။... တောင်းပန်သော
ကြောင့်။” စိပုံ။ ၂၁။ ၄။ ပျော့ပျောင်းသော။ သိမ်မွေ့
သော။ ချော့နုသော။ “ခြေလှည့်စွာ၊ နင်း၍လာသည်။ ။
ရောက်လှာရွှေပြည်မြို့တွင်းတည်း။ ပြာဇီ* ၄၅။ “မွေးရှည်
ညွှစွာ၊ ကတ္တိပတည်း။” သူဇာ* ၅၀။ “ကိုယ်အသားညွှသော်၊
...စီးပွားများ၏။” လောဟိ။ ၃၄။

ညွှ - ကြိ / ညွှ / (အနာ) သက်သာသည်။ (အနာရှိန်)အား
နည်းသည်၊ လျော့သွားသည်။ “ဆေးသမားလေးယောက်...
အနာညွှအောင် မန့်မှတ်စေ၏။” ကုလား၊ ၃။ ၄၉။

ညွှပျောင်း - နဝိ / ညွှပျောင်း / နုနယ်ပျော့အိသော။ “လင်း
ဘုရင်၊ နတ်ခွင်လဲပျောင်း၊ ဝရီးနောင်တွင်၊ ညွှပျောင်းသည်း
အ၊ မင်းရွှေကျူကို။” ယဝီ* ၃၉။

ညွှဖျင်း - နဝိ / ညွှဖျင်း / ၁။ (အရည်အသွေး) ယုတ်ညံ့သော၊
သေးသိမ်သော။ “ပဋိသန္ဓေက စပြီး ညွှဖျင်းတယ် ဆိုလျှင်

မြပြင်လို့ အလွန်ရဲခဲတာပေါ့။” သူရ၊ ပ။ ၁၆၀။ ၂။ (အဆင့် အတန်း) ယုတ်လျော့သော၊ နိမ့်ကျသော။ “ညွှန်အသွေး စက္ကူနှင့် အဝတ်များကို အသုံးပြုပါက။” စာချုပ်။ ၁၆။

ညွှန်ဆက် - နဝိ / ညွှန်ဆက် / ၁၊ နနယ်သိမ်မွေ့သော။ “ကိုယ် ရံမင်းတန်၊ အဝတ်မွန်ကား၊ အလွန်ကောင်းမြေ၊ ညွှန်ဆက် မွေ၏။” ဆု* ဂ။ ၂။ ဖြည့်ညင်းသာယာသော။ “ဖျင် ဖျင်ရွာလျက်၊ သံမထွက်ခဲ့၊ ညွှန်ဆက်ဖြည့်ညင်း၊ ဖြည့်သံကင်း လျက်။” စာသီ* ၃၁။

ညို

ညို - နဝိ / ညို / လိမ္မော်ရောင်နှင့် အမည်းရောင် ရောထား သော အရောင်မျိုးရှိသော။ “လေးခုအဆင်း၊ ညိုခြင်းမြမြ၊ ဝါလှရွှေရွှေ၊ နီထွေတျာတျာ၊ မြူစွာဆွသွ၊ ကသိကနီက။” စာသီ* ၅၈။

- ကြို / ညို / ၁၊ [ဥပစာ] (စိတ်နှလုံး) မကြည်မလင်ဖြစ်သည်။ “ညိုလှကနီ၌၊ သမာဓိ၌ဖြင့်၊ ကိလိ၌မလိ၊ စိတ်မညိုတညို။” ဘိဇ္ဇ* ၆၁။ ၂။ (မျက်နှာ) မသာယာ မကြည်မလင်ရှိသည်။ “ခိုင်၌ နေဟန်ဆောင်လိုက် မျက်နှာ ညိုလိုက်နှင့် ပြုမူနေ ဘ။” စာရေး။ ၆၅။ ၃။ [ဥပစာ] (စစ်ရေးတွင်) အခြေ မလှ ဖြစ်သည်။ “ဘယ်အခါမှာမှ စစ်ရေးတော် ညိုတယ်လို့ မရှိခဲ့ဘူး။” ထီး၊ ပ။ ၁၄၃။

ညိုစိမိမိ - န / ညိုစိမိမိ / အနည်းငယ် ညိုသော အသွေး အရောင်။ “မြင့်ရဲ့ အသားကလဲ ညိုစိမိမိမိမိ၊ သိပ်အဆင်ပြေ တာဘဲ။” အရှေ့က၊ ပ။ ၂၈၉။

ညို

ညို - နဝိ / ညို / အသွေးအရောင် မိုင်းအုံ့သော။ “စိမ်းစိမ်း ညိုညို၊ မိုမိုညက်ညက်၊ နက်နက်မည်းမည်း၊ ကြောက် ဖွယ်ချည်းလျှင်၊ ပေါပည်းသာချေ၊ နဂါးမြေတို့။” ဘူလင်* ၁၅၈။

- ကြို / ညို / ၁၊ ညို - ကြို၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “စာရဇေဝိညို မှာလဲ ကြည့်ရပါတယ်။ သူတပါး သိမြင်မှာလဲ စိုးရပါသေးတယ်။” ဝိစိ၊ ဣ။ ၂။ (စိတ်နှလုံး) အသင့်အတင့် မကြည်မလင်ဖြစ် သည်။ “ရုပ်သွင်ခေါက်ချိုး၊ ကြွလို့ညှိုး၍။ ။ မင်းရိုး နှလုံးညို၊ သနည်း။” ဘူလင်* ၂၄၂။

ညိုမှိုင်း - နဝိ / ညိုမှိုင်း / မည်းမမှောင်သော။ “ထုထွပ်စိမ်းရိ နေသော အဖိုးတန် သစ်တောမျှား၊ ညိုမှိုင်းမှန်ပြာသော တောင်စဉ်တောင်တန်းမျှား။” စွယ်ကျမ်း၊ ပ။ ၁၅၇။

ညိုဆကျည်း - န / ညိုဆကျည်း / ခြေသလုံး၏ ရှေ့ဘက်ပိုင်း။

ညိုး

ညိုးညို - ကြို / ညိုးညို / အသံမျိုးစုံဖြစ်သည်။ “ပုဇွန်စည် လည်း၊ တီးမှုတ်ညိုးညိုး။” ပဒေသာ။ ၈။

ညိုးညိုးညိုညို - ကြိဝိ / ညိုးညိုးညိုညို / အသံမျိုးစုံဖြစ်လျက်။ “လက်မိုင်း၍၊ ခိုးသွားရိုး၊ ညိုးညိုးညိုညို၊ စီရေတက်လာ သောအသံကဲ့သို့၊ အကြံတွယ် ရှိကြောင်းကို။” သီလ။ ၁၇။

ညက်

ညက် - ကြို / ညက် / ၁၊ (ထောင်း၍၊ ကြိတ်၍) နှုတ်သွေး အမှန်ဖြစ်သည်။ သိသိကြေသည်။ ထွားထွားကြေသည်။ ထောင်းထောင်းကြေသည်။ “ဤလိပ်ငယ်ကို၊ ဆုံဝယ်လည်း ထား၊ ကျည်ပွေ့ဖျားဖြင့်၊ ထွားထွားညက်ကြောင်း၊ မှန်မှန် ထောင်းသော်။” ဘူလင်* ဂ။ ၂။ (စဉ်းခုတ်၍၊ တွန်းယက် ၍၊ ခိုက်ခတ်၍) ကြေမှုသည်။ “သမန်းမျှားညက်တဲ့အခါကျ တော့၊ စပါးမျိုးစေ့မျှား ကြကြ။” သာဓက၊ ဒု။ ၇။

ညို၊ (အသားအရေ စသည်) ချောမွေ့၊ ထွားမွတ်သည်။ “ပြာရောင်ထွတ်ထွတ်၊ မွတ်မွတ်ထွားထွား၊ ရေသားနှစ်ညက်၊ လူထက်မက၊ အလှကျစ်လစ်၊ ဆဲခြောက်နှစ်သို့၊ ရောက်လစ် သောခါ။” ပြာဇီ* ၄၁။ ၄။ (အသွားအလာ၊ အတီးအမှုတ်၊ အဆိုအက၊ အရေးအသားစသည်) သိမ်မွေ့ ပြေပြစ်သည်။ “ကြမ်းမာခြေနှင်း၊ မပြင်းညှပ်သက်၊ လွန်ပြည့်ညက်စေ။” ဩပျီ* ၄။

ညက်ညော - ကြို / ညက်ညော / ၁၊ ညက် - ကြိ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “မှန်ပုံပုံ၊ ကုန်ညက်ညောခါမှ၊ သိန္နောနှင့် စက်၍နောပါ။” လား။ ၃၉။ ၂။ ညက် - ကြိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “မြေကွက်ကို ညက်ညောစွာထွန်းပြီးသော်။” ဇီ။ ၂၇၅။ ၃။ ညက် - ကြိ၊ ၃။ နှင့် အတူတူ ညက်ညော နှုတ်သွေး အသားအရေရှိသော သူငယ်မသည်။” မျောက်ဦး၊ ဂဇ။ ၄။ ညက် - ကြိ၊ ၄။ နှင့် အတူတူ။ “ပြောပျောင်းညက်ညောပြေချောသော စကား ကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်။” မဇ္ဈိ၊ ဒု။ ၇၉။

ညက်ညက်ကြေ - ကြို / ညက်ညက်ကြေ / ၁၊ အမှန်မှန် ဖြစ် သည်။ သိသိကြေသည်။ “အမြီးမှစ၍ ခေါင်းတိုင်အောင် အရိုးအသား ညက်ညက်ကြေကောင်းဘွယ် သိပ်နင်းခြင်း။” အထက်တန်း၊ ပ။ ၁၃၄။ ၂။ [ဥပစာ] ပိုင်နိုင်စွာ တတ် မြောက်သည်။ “ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာဘက်ကဖြင့် ညက်ညက်ကြီး ကြေပြီး။” မှာ၊ ပ။ ၁၈၉။

ညင်

ညင်ဆာ - ကြို / ညင်ဆာ / (အပြုအမူအဆို၊ အပြုအမူစသည်) သိမ်မွေ့ နှုတ်သည်။ “သီလရန်ကင်း၊ ရှင့်ဘမင်းကို၊ ဆင် မြင်းညင်ဆာ၊ ရတနာရွှေက၊ ထီးဖြူစာထား၊... ကွန်းပြောက် နန်းလယ်၊ စံဘွယ်ဘွယ်လျှင်။” ထီးနား* ၁၉။

ညင်း

ညင်း - နဝိ / ညင်း / အကြမ်း အတမ်း အလျင်အမြန် မဟုတ်သော။ အသာအမြည်း ဖြစ်သော။ “ပရမေမှန်ကင်း၊ လူ့သနင်းလျှင်၊ သံညင်းမိန့်ခြေ၊ ဟောတုံပေက။” ဂါထာ* ၄။

ညင်းညင်းသာသာ - ကြိဝိ / ညင်းညင်းသာသာ / ဖြည်းညင်း သက်သာစွာ။ သာယာညင်းပျောင်းစွာ။ နူးနူးညည်ညည်။

ညင်းပျောင်း - ကြိ / ညင်းပျောင်း / ချိုသာ နူးညည်သည်။ “လူကြီးလူကောင်း၊ လူအပေါင်းနှင့်၊ ညင်းပျောင်းတိုင်ပင်၊ ဘန်စီရင်လျက်။” ညွန့်ပေါင်း၊ ၈။ ၁၆။

ညောင်

ညောင် - န / ညောင် / အကိုင်မှု အမြစ်ထွက်၍ ပင်စည်ဖြစ် မြန်သော အစေးထန်းသည့် သစ်ပင်။ (ညောင်အမျိုးပေါင်း များစွာ ရှိသည်။)

ညောင်ကန် - န / ညောင်ကန် / တိန်ညင်ကြက်နှင့် ယိုးဒယား ကြက် စပ်၍ ပေါက်သောကြက်။ သာမန် အလတ်စားကြက် မျိုး။

ညောင်ကန် - န / ညောင်ကန် / တပြု။ တလံ၊ ညောင်ကန်၊ ထမ်းပိုး၊ အကျိုးဟူ၍ သူငယ်တို့ နှစ်ခုတွဲနေထွက်ရာတွင် ၆ သင်္ချာကို ရည်ညွှန်းသော စကားလုံး။

ညောင်ကြက် - န / ညောင် / ဂျတ် / ညောင်ပင်တမျိုး။

ညောင်ချင်းအို - န / ညောင်ချင်းအို / ညောင်ချင်းအို / နှုနာ ကြောင့်သေ၍ ဖြစ်သော သတ္တဝါသားနတ်။ (မီးဖိုဆောင် တွင်နေရသည်။) “ပျောက်မတားမ၊ မိရက္ခနှင့်၊ ခြောက်စ တီးတိုး၊ ညောင်ချင်းအိုတို့ ကို။” ပဒု။ ၂၇။

ညောင်ချဉ် - န / ညောင်ချဉ် / ချဉ်မြူမြူ။ ရွက်နှုတ် သုပ် စားရသော ညောင်ပင်တမျိုး။

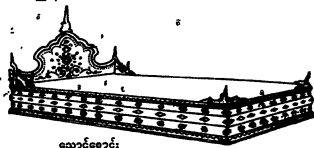
ညောင်ခြေစောက် - န / ညောင်ချီဒေါက် / ပင်စည် အကိုင် အခက်တို့မှ အမြစ်မျှား တွဲလျားကျနေသော ညောင်ပင် တမျိုး။ ပဲညောင်ပင်။

ညောင်စေး - န / ညောင်စီး / ၁။ ညောင်ပင်က ထွက်သည့် အစေး။ ၂။ ယင်းအစေးနှင့် တူသော အရည်ပျစ်ခဲ။ “တင်လဲခဲကား ထန်းလျက်၊ တင်လဲကား ထန်းလျက်မဖြစ်မိ၊ တင်လဲခြောက်ကား ယုဒအခါ ညောင်စေး ခေါ်၏။” အဓိကတ္တိ။ ၃၃။

ညောင်စေးကျ - ကြိ / ညောင်စေးကျ / (ထန်းလျက်ကြသကဲ့သို့ ၁။ ကြားစသည်ကို အရည်ကျသောအခါ) ညောင်ပင်၏ အစေးကဲ့သို့ ပျစ်ချသောအရည် ဖြစ်သည်။

ညောင်စောင်း - န / ညောင်စောင်း / အခြေလေးချောင်းတပ် သော အိုင်စင်။ ၁။ တည်။ “ကြောက်တွယ်ခြိမ်းမောင်း၊ ထိတ်

လန့်ကြောင်းလျှင်၊ ညောင်စောင်းသလွန်၊ ဗိမာန်မလွတ်၊ အောက်ထက်ပတ်၍၊ ကပ်လပ်တွဲလွှဲ ဆွဲလေကုန်။” ဘူလင်* ၁၅။ (ရှင်ဘုရင်၊ မိဖုရားတို့ စက်တော် ခေါ်သော ညောင်စောင်းမျှားကို ခြူးပန်းခြံနွယ်တို့ဖြင့် ခြယ်မွှမ်းထား သည်။)

ညောင်စောင်း

ညောင်နာနာ - ကြိဝိ / ညောင်နာနာ / ပျော့စိစိ။ ချည့်နဲ့နဲ့။ “ယောင်ချာချာနဲ့ညောင်နာနာ လူတစုကကောဗျ။” ခူလာ။ ၄၁။

ညောင်ပင်တစွေ - န / ညောင်ပင်တဆေ / ကလေးလူငယ်တို့၏ ကစားနည်းတမျိုး။ “လိက်တမ်းပြေးတမ်း၊ ညောင်ပင်တစွေ၊ ဘုတ်တလုပ်တောက်တဲ့။” အလင်းရောင်၊ ၁၊ ၅။ ၉၁။

ညောင်ပတ်ပင် - န / ညောင်ပတ်ပင် / သစ်ပင်၌ ညောင်ပင် ပေါက်ကာ ညောင်မြစ်တို့ ရစ်ပတ်ခြင်း ခံနေရသော အပင်။

ညောင်ပိနဲ့ - န / ညောင်ပိနဲ့ / ပိနဲ့ရွက်နှင့် ဆင်သော အရွက် ရှိသည့် ညောင်ပင်တမျိုး။

ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ - န / ညောင်ဗုတ်ဒေယ / ဂေါတမ မြတ်စွာ ဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ညောင်ပင်မျိုး။ ဗောဓိညောင်။

ညောင်မုတ်ဆိတ် - န / ညောင်မုတ်ဆိတ် / ၁။ ညောင်ပင်မှ တွဲ လျားကျနေသောအမြစ်။ ၂။ အင်္ဂုဏ်တို့မှ အမြစ်မျှားတွဲလျား ကျသောညောင်ပင်မျိုး။

ညောင်မျို - ကြိ / ညောင်မျို / ညောင်ပင်က အခြားသစ်ပင် စေတီ စသည်တို့တွင် တွယ်ပေါက်၍ ပုံးအုပ်လိုက်သည်။

ညောင်ရေ - န / ညောင်ယေ / ၁။ ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် ဗောဓိ ညောင်ပင်ကို သွန်းလောင်းသော ရေ။ ၂။ မေတ္တာပို့ ဆု တောင်း၍ သွန်းလောင်းသော ရေ။ “ဘုရားကျောင်းကန် ပတ်ရံလုံးမှ၊ သပ်ပတ်ညောင်ရေ အဝေဆုံးပို့။” ကျည်း။ ၂။

ညောင်ရေသွန်း - ကြိ / ညောင်ယေသွန်း / ဗောဓိညောင်ပင်ကို ရေလောင်းသည်။

ညောင်ရေအိုး - န / ညောင်ယေအိုး / ဘုရားကို ပူဇော်သော ပန်းမျှား ထိုးစိုက်ရသည့် အိုးစောက်တမျိုး။

ညောင်ရေအိုးစင်ပန်းအိုးစင် - န / ညောင်ယေအိုးစင်ပန်းအိုးစင် / ခြေထောက်ကို နောက်ပြန်ချိတ်ကာ လှည့်ပတ်ရသော ကလေး ကစားနည်းတမျိုး။ (အမျှားအားဖြင့် သုံးယောက်ကစားလေ့ ရှိသည်။)

ညောင်ရမ်းတိုင် - န / ညောင်ယန်းခိုင် / အိမ် မဆောင် တွင် အနောက်မြောက်ဘက်ရှိ တိုင်။ (အချို့က အနောက်တောင်

ဆိုသည်။) “တနည်း - ဥဉ္စ၊ ကြဋ်နု၊ ညောင်ရမ်း၊ သပြေ၊ ရဝေ၊ ကမ္ဘီဟန္တိ (၆) လုံးဖြင့်၎င်း ဖော်ပြထားလေ့ရှိသည်။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၃၊ ၈။ ၇၃။

ညောင်ရွက် - န / ညောင်ယွက် / ၁၊ ထီး၊ ဗိတာန၊ ဆည်းလည်း တို့တွင် ဆွဲရသော ညောင်ရွက်ပုံ သတ္တုပြားငယ်။ “လက်ရ ရက်သား၊ ညောင်ရွက်လူလူ၊ ရွှေကြယ်ချိုနှင့်။” ဘူလင် * ၃၃။ ၂။ ညောင်ရွက်ပုံ အပြောက်အမွမ်းတမျိုး။ “တရုတ်လက်၊ ညောင်ရွက်မပြောင်၊ အစောင်းအခိုး၊ အင်မငြိမ့်သား၊ နှစ်ထိမ် နင်းနှိပ်၊ ယင်းမရိပ်တည့်။” ကိနုရီ * ၁၆၉။ ၃။ စောင်းကောက် လက်ရုံး ထိပ်စွန်း။ “လက်ရုံးထိပ်စွန်းတွင် ညောင်ရွက်ရှိရ သည်။ စောင်းလက်ရုံးကို ရွှားသားဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၄။ ၅။

ညောင်လန်း - န / ညောင်လန်း / အရိပ်ကောင်းသော ညောင် ပင်ပုတမျိုး။

ညောင်အုပ် - န / ညောင်အုပ် / အရိပ်ကောင်းသော ညောင်ပင် ကြီးတမျိုး။

ညောင်း

ညောင်း - ကြိ / ညောင်း / ၁၊ ကြာမြင့်သည်။ တာရှည်သည်။ “ရှေးနှင့်အတူ၊ တယူစနား၊ ဗိုလ်ပါးဆောင်လျက်၊ ငြိမ့်ငြိမ့်ထွက်၍၊ တရက်မညောင်း၊ ကြွလေရောင်းသည်။” စုံပေါင်းနောင် တော် ထရုံးတည်း။” ကိုး * ၈၉။ ၂။ ရင့်သည်။ ဖိုသည်။ ဟောင်းသည်။ “သဗ္ဗညုဉာဏ် သမ္ဘာညောင်း၍၊ တောင်းပြီး သုမုန့်လျက်ကို။” ပရ၊ ၂၀။ ၃။ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သည်။ “ဗာလအစစ်၊ သုမုန့်ညစ်လျှင်၊ ဆန်မြစ်စေကြောင်း၊ ဖွဲ့ကို ထောင်းသော်၊ ပန်းညောင်းကာမျှ၊ ဆန်မရသို့။” ကိုး * ၃၃။ ၄။ ကိုယ်လက် တောင့်တင်းသည်။ “လက်မောင်းများ ညောင်း လာသည်တိုင်အောင် ကိုယ်ကို ကြွလိုက် ထိုင်လိုက် လေ့ကျင့် ပေးပါ။” ကာယလှ၊ ၄၉။ ၅။ (စပရို၊ လေးစသည်တို့၊ မုန်းကန်အား ပျော့ညည်းသည်။ “လုပ်ပြီး လေးများကို မညောင်းမပြယ်နိုင်အောင် ဆေးသည့်နေရာ။” လန်ဒန်၊ ၄။ ၂၇။ ၆။ (ဩဇာ၊ အာဏာတို့ ကို) ခံယူလိုက်နာသည်။ (ဩဇာအာဏာ) တည်သည်။ “ကြံကျယ်များတိုး၊ ကုသိုလ် ပျံ့၍၊ ဘုန်းမြီးပေါက်ညောင်း၊ ရှင်တော်လောင်းကား၊ ထို ပုဏ္ဏား၏၊ သားဟုတ်ခါ၊ ဖြစ်လေပါ၍။” ဓမ္မ * ၂၃။

ညောင်း - န / ညောင်း / အပင်ပေါက်စ၊ အစို ထွက်စ၊ အညှန် အညောက်ရောက်စ။ “သက်ငယ်ညောင်းတွေ နွားဝင်စား လိုက်တာ ကုန်လေရာ။” “ဗောဓိလောင်းဟု၊ ညှန်ညောင်း ရောက်နေ၊ ဘုရားစေတုဉ်း” ပါမီ * ၁၉။

ညောင်း - န / ညောင်း / ယောကျ်ား၊ မိန်းမတို့၏ အင်္ဂါဇာတ် အတွင်းမှ ကျိချွန်ရည်များ ကျဆင်းသော ကူးစက်တတ်သည့် ကာလသားရောဂါ။ ညောင်းကျရောဂါ။ “ရာသီမပေါ်မီ အပြုဆင်းခြင်းမှာ ဓမ္မတာဖြစ်၏။ ညောင်းဟု မခေါ်နိုင်။” ဝန်ရီ၊ ၈၁။

ညောင်းကျ - ငြ / ညောင်းကျ / ယောကျ်ား၊ မိန်းမတို့၏ အင်္ဂါဇာတ်အတွင်းဘက်မှ ရောဂါကြောင့် ကျိချွန်ရည်များ ကျဆင်းသည်။

ညောင်းကျရောဂါ - န / ညောင်းကျယောဂါ / ညောင်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

ညောင်းညာ - ကြိ / ညောင်းညာ / ၁၊ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သည်။ “မောင်ငို၊ ခရီးရောက်မဆိုက်ဖြစ်သည်။ ညောင်းညာတော် မူတော့မည်။” ဝိရီ၊ တ။ ၁၁၇။ ၂။ ကိုယ်လက်တောင့်တင်း သည်။ “ကိုယ်ခန္ဓာ၏ကြက်သားတို့သည် မလှုပ်မရွက်တဲ ညောင်းညာနေရသဖြင့်။” ကြို့ခိုင်း၊ ၇။

ညစ်

ညစ် - ကြိ / ညစ် / ၁၊ မင်မသန့် ဖြစ်သည်။ “ပတ္တမြားစစ်က ညှန်မှားနစ်သော်လည်း မညစ်နိုင်။” စာကကျ၊ ၂။ ၁၄။ ၂။ ပေ ကျသည်။ “ကလေး၏ချက်ကို ညစ်သော ထား၊ ကပ်ကျေး စသည်တို့ နှင့်ဖြတ်ပေးခြင်း။” ဝမ်းဆွဲ၊ ၁၅၇။ ၃။ ဟောင်းနွမ်း သည်။ “မြေကသွယ်မှ၊ ဆီမဲ့၊ ဝတ်လဲညစ်နှင့်။” ကော၊ ၁၉။ ၄။ မကြည်မလင်ဖြစ်သည်။ “မိန်းမနှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်ညစ် ရတတ်သည်။” ရှေ့ဖတ်၊ ၁၄၄။ ဦးနှောက်၏ကလာပ်များ စုပေါင်း၍ တည်ရှိသောအခါ၊ အပြုရောင်ညစ်ညစ်၊ မီးခိုး ရောင်သက်သက်ရှိသော... အနစ်တမျိုးကိုတွေ့ကြရပေမည်။” ခန္ဓာ၊ ၃၃။ ၅။ ဆိုးယုတ်သည်။ ယုတ်မာသည်။ “အလွန် ညစ်သော အောင်သိန်းပါတကား။” မောင်ဝ၊ ၁၀၁။ ၆။ ကောက်ကျစ်သည်။ တဘက်သား ကသိကအောက်ဖြစ် အောင် လှသည်။ “မဟုတ်ဘူး မင်းညစ်တာ။” ဇိုး၊ ၁၂။

ညစ်ကျိ - ကြိ / ညစ်ကျိ / ၁၊ ညစ် - ကြိ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “ခြေသည်းလက်သည်း၊ ပုပ်မည်းညစ်ကျိ၊ ရွတ်သနန်း။” ဘူလင် * ၃၉၈။ ၂။ ညစ် - ကြိ၊ ၅၊ နှင့် အတူတူ။ “မိစ္ဆာစိဋ္ဌိ၊ လူညစ်ကျိတို့။” သစ္စာ * ၂၂၃။

ညစ်ကျယ် - ကြိ / ညစ်ကျယ် / ၁၊ ညစ် - ကြိ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “ထိုမျှညစ်ကျယ်၊ မကောင်းမှုကို၊ ယခုဆေးကြော၊ လျော်စိမ့် သောဟု။” ဘူပေါင်း * ၁၉။ ၂။ ညစ် - ကြိ၊ ၅၊ နှင့် အတူတူ။ “ဇုကောဟု၊ မိစ္ဆာပြောထု၊ လူညစ်ကျယ်လည်း။” ဝေပျို့ * ၁၃၃။

ညစ်ကျယ်ကျယ် - ကြိဝိ/ညစ်ကျယ်ကျယ် / သူတပါးအပေါ် စီမံခွင့် လျက်၊ ကောက်ကျစ်လျက်။

ညစ်စုတ် - ကြိ / ညစ်စုတ် / ၁၊ ဟောင်းနွမ်းစုတ်ပြီသည်။ ညှိုးနွမ်း ပွဲခြောက်သည်။ “အဝတ်ညစ်စုတ်၊ ယုတ်ယုတ် မာမာ၊ ခွန်စုတ်၊ ဖွယ်ရာဖြင့်။” ဟင်္ကမ္တက၊ ပ။ ၁၆၂။ ၂။ ယုတ်မာ ဆိုးဝါးသည်။ “သောမြာဟုတော၊ လောဘတရား ဆိုးဝါး ညစ်စုတ် ပုဏ္ဏား ယုတ်သည်။” ဇင်း၊ ပ။ ၃၁၄။

ညစ်ညူး - ကြိ / ညစ်ညူး / ၁၊ ညစ် - ကြိ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “ယုဂ်နိဗ္ဗာန်ညစ်ညူးတိမ္ပပု၊ အပူသည်လက်။” ဘူလင် * ၈။

၂။ ညောင်-ကြုံ၊ ၅။ နှင့် အတူတူ။ “ယုတ်ပတ်ညောင်ညှိုး၊ ဟတ္ထနိမ၊ ကျမ်းညီလတ် လင်တရား။” ဝိဇယ။ ၄၆။

ညောင်ညှိုး-ကြုံ / ညောင်ညှိုး / ၁။ ညောင်-ကြုံ၊ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “အုတ်ခင်းသမ္ပမ်း၊ မညောင်ညှိုးအောင်၊ ညှိုးပျမ်းညှိုးပျမ်း၊ ကြိုးတန်းချလျက်။” ကုသ* ၁၈။ ၂။ ညောင်-ကြုံ၊ ၅။ နှင့်အတူတူ။ “တံငါမုဆိုး၊ လူယုတ်မျိုးတို့၊ ရွံ့စို့ထိတ်လန့်၊ ရက်ကြောက်စွန့်၍၊ လိုလွန်ပြုထွေ၊ ညောင်ညှိုးလေအံ့။” ဘုပေါင်း* ၃၄။

ညောင်ညှိုးညောင်ပတ်-န / ညောင်ညှိုးညောင်ပတ် / ၁။ မသန့်မစင်သော အဖြစ်။ “ကလေးတွေ ကြည့်လိုက်ပြန်တော့လဲ ဗိုက်ပူနံ့ကား အကျိက်ကပ်လုံးတီး ညောင်ညှိုးညောင်ပတ်နဲ့။” စာပီမာန်၊ ၂။ ၁။ ၈၄။ ၂။ ယုတ်မာဆိုးဝါးသောအဖြစ်။ “မိမိတောလည်သွားနေချိန်တွင် ဆိပ်ခိုသားမယားများညောင်ညှိုးညောင်ပတ်မဟုတ်တယုတ်များကို လုပ်ကြံမြောဆိပ်ခြင်း။” သွေး၊ ၁၇၂။ ၄၄။

ညောင်တေ-ကြုံ / ညောင်တေ / ၁။ ညောင်-ကြုံ၊ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “သွားပွတ်တည်သည့် အလွန်ညောင်တေလိမ့်မည်။” ပါဏာဝု၊ ၃၀။ ၂။ ညောင်-ကြုံ၊ ၅။ နှင့် အတူတူ။ “ယုတ်မာညောင်တေ၊ ဤကိလေကြောင့်၊ ဥဒေတယ်၊ ဂါထာပျံ့ကို၊ မခံရွတ်မိ။” မဃ* ၂၉။

ညောင်ထည်း-ကြုံ / ညောင်ထည်း / ညောင်ထေး / ၁။ မသန့်မစင်ဖြစ်သည်။ “မွေးမိအိမ်ရှင်၊ ငှက်ရွှေစင်ကြောင့်၊ မရှင်ညှိုးချိုး၊ နှလုံးညောင်ထည်း၊ ဖျားနာသည်းဟု။” ဟသ* ၁၄။ ၂။ မကြည်မလင်ဖြစ်သည်။ “ညှိုးနွမ်းညောင်ထည်းလျက်၊ ရဟန်းတောထွက်ကြီးလိုလို။” ကဝိသေ၊ ၂၁၀။ ၃။ ပေကျံသည်။

ညောင်ထတ်ထတ်-ကြုံဝိ / ညောင်ထတ်ထတ် / မသန့်မစင်ဖြစ်လျက်။ ပေကျံညှိုးနွမ်းလျက်။

ညောင်နွမ်း-ကြုံ / ညောင်နွမ်း / ညောင်နွမ်း / ပေကျံညှိုးနွမ်းသည်။ မကြည်မလင်ဖြစ်သည်။ မစင်မကြယ်ဖြစ်သည်။ “ဤကိယ်ကိမိ၍၊ ဖြူစင်ခွာသောပုဆိုးသည် ညောင်နွမ်း၏။” ကိကုတ်။ ၅၂၈။ “တစ်စင်သော အကြောင်းကြောင့် နှလုံးညောင်နွမ်း နှောင့်ရက်သောအခါ။” ကိပုံ။ ၆၁၅။

ညောင်ပတ်-ကြုံ / ညောင်ပတ် / ၁။ ညောင်-ကြုံ၊ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “သီလအဝတ်၊ ညောင်ပတ်နွမ်းစွာ၊ ရွှေကြာနေပြ၊ မလှရှပ်နေ။” ကုသ* ၆။ ၂။ ညောင်-ကြုံ၊ ၅။ နှင့် အတူတူ။ “ဘူရိဝတ်လည်း ညောင်ပတ်သည် နေသာစ မိတ်ပါပနှင့် ပေါင်း၍။” ဥက္ကံ။ ၇၀။

ညောင်ပတ်ပတ်-ကြုံဝိ / ညောင်ပတ်ပတ် / အရောင် မတောက်မလှ ဖြစ်လျက်။ မကြည်မလင်ဖြစ်လျက်။

ညဉ်

ညဉ်-န / ညဉ် / ၁။ ညဉ်-န၊ ၁။ ရှု။ “ဂုဏ်ရှိသူတို့ စောင်နှင့်တီးမှုတ်ခြင်းမှာ ရက်သည်တွင် မဝင်မပါ။ ဝါသနာညဉ်ရင်းအတိုင်း အပျင်းဖြေ စည်းစိမ်ခြင်း ဖြစ်သည်။” ဗန္ဓု။ ၅၂၃။ ၂။ ညဉ်-န၊ ၂။ ရှု။ “ပါရမီညဉ်၊

ကုသိုလ်ယုတ်၍၊ အလျဉ်နားဝ၊ ကြားကာမျှနှင့်။” ဝိပျို့* ၁၇၃။

ညဉ့်

ညဉ့်-န / ညဉ့် / ညဉ့် / ညဉ့်-န၊ နှင့် အတူတူ။ “နေခြည်ချုပ်တည်း၊ ညဉ့်အားနည်း၍၊ ည ဆည်းဆာရောင်း ရံမှောင်မှောင်တွင်။” ဘလ္လာ* ၁၈။

ညဉ့်နက်-ကြုံ / ညဉ့်နက် / ညဉ့်နက် / ညဉ့်နက်ကို ကျော်သည်။ “ရပ်ခမ်းဝါဆို၊ ရောက်လာတုံငြား၊ ညဉ့်သည့်မျှားကို၊ လစားနှိပ်စက်၊ ည ညဉ့်နက်သော်၊ ရုတ်တရက်စီး၊ ဖမ်းဆီး ခိုက်ပုတ်၊ ကြိုးချည်တံမှ။” နာနာ* ၉၂။

-န / ညဉ့်နက် / ညဉ့်နက် / ညဉ့်နက်ကို ကျော်သောအခါ ကာလ။ “သောက်ထုပ်သေရက်၊ ညဉ့်နက်လမ်းသွား၊ ရှုစားသဘင်။” တိုးပွား။ ၂၄၇။

ညဉ့်နက်သန်းခေါင်-န / ညဉ့်နက်သုဂေါင် / ညဉ့်နက်သုဂေါင် / သန်းခေါင်အချိန်တဝိုက်။ “တရုတတ၊ သောကဗျာပါ၊ ပြင်းစွာနှိပ်စက်၊ ညဉ့်နက် သန်းခေါင်၊ နှလုံး လောင်လျက်။” ဘူလင်* ၄၃၉။

ညဉ့်ယံ-န / ညဉ့်ယန် / ညအခါ။ “မဟာထေရ၊ အဘယဟ၊ နာမကျော်လျှံ၊ အနာဂံလျှင်၊ ညဉ့်ယံမိုးသောက်၊ ကျင့်စောက်မြဲမှတ်၊ မုစုဝတ်ကို၊ ညီညွတ်စွာလွန်း၊ ဆောက်တည်သန်းဖြင့်။” ဖုသိ* ၄၈။

ညဉ့်ရောက်နေလာ-န / ညဉ့်ရောက်နေလာ / ညဉ့်ရောက်နေလာ / ညဉ့်ရောက်နေလာ / ဝင်ထွက်သွားလာ အဆက်အဆံပြုခြင်း။ “လွတ်တော် စာရေးကြီး စသိမ်စား ကိုလည်း မင်းသားအိမ်သို့၊ ညဉ့်ရောက်နေလာ ပြုသည်ဟူ၍ ကွပ်မျက်တော်မူသည်။” သုသေတ၊ တ။ ၂၇၃။

ညဉ့်လယ်-န / ညဉ့်လယ် / ညဉ့်လယ် / သန်းခေါင်အခါ။ “ညဉ့်လယ် ၁၂ နာရီက နာရီပြန် ၃ ချက်အထိ ညဉ့်လယ်ယ်တွင်။” ရှု၊ ၉၊ ၁၀၁။ (င)။

ညဉ့်သုံးယံ-န / ညဉ့်သုံးယန် / ညဉ့် သန်းယန် / ညဉ့်ယံ၊ သန်းခေါင်ယံ၊ မိုးသောက်ယံဟူ၍ အညီအမျှ ခွဲထားသော ညဉ့်ကာလ အပိုင်းအခြားသုံးခု။ “သဗ္ဗညုဘုရားလည်း ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး ပရိတ်အရံအတား ပြုတော်မူ၏။” သံဝတ်။ ၁၄၄။

ညည်း

ညည်း-နဝ / ညည်း / ညည်း-နဝ၊ နှင့် အတူတူ။ (မိန်းမချင်းသုံးသည်က များသည်။) “ညည်းတို့ သခင် သမ္ပုဇ္ဈင်မင်းကြီးအား ဆက်ပါလော။” ကုလား၊ ပ။ ၁၄၆။

ညည်း-ကြုံ / ညည်း / ၁။ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲသဖြင့် ဆင်းရဲကြောင်း ထုတ်ဖော်ချီးညည်းသည်။ “သင်းတို့ မည်သို့ နေထိုင်၍ မည်သို့ စားသောက် ကြပါသနည်းဟု ခဏခဏ ညည်းမိ ကြ၏။”

ဂျမား။ ၆။ ၂။ ဝေဒနာခံစားရမှုကြောင့် အသံတိုးတိုးနှင့် ရှည်ရှည်ဆွဲ၍ အော်မြည်သည်။ ၃။ (ကြေးစည်၊ ခေါင်းလောင်းစသည် ထိုးပြီးသောအခါ) အသံ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ “ကြေးညည်းသံထက် ရှန်ရင်းကြမ်းသော၊ ရှေ့သွားပြစ်သော၊ ထိုးအပ်သောခေါင်းလောင်း၏ အသံကဲ့သို့ ဝိတက်သည်တူ၏” အဘိဓမ္မာ။ ၁၀၇။ ၄။ (သီချင်းကို) တကိုယ်ကြား ဆိုမြည်သည်။ “ကျွန်ုပ်တို့ ရပ်ရွာ ပြစ်ပါမူကား စားသွယ်သစ်သီး သီချင်းညည်းလျက် ဤနည်းနှင့် ပျော်ရွှင်သမှု လုပ်ကျွေးပြုပါင့်။” ပုံတော်။ ၂၀၆။ ၅။ (ကြောင်၊ ခိုငှက်စသည်တို့) အသံတိုးတိုးနှင့် ရှည်ရှည်ဆွဲ၍ အော်မြည်သည်။ “ဩသော်အားထောင်၊ ကျပ်ကြားမြောင်က၊ ဆင်ပြောင်ဟီးသံ၊ ကြောင် ညည်း သံနှင့်၊ သည်းတံပြန်ဖြည်း၊ အနည်းနည်းတံ။” ဝေပျို့။ * ၄၂။

ညည်းချင်း - န / ညီးဂျင်း / လွမ်းဆွတ်တမ်းတပုံကို ဖွဲ့ဆိုထားသော သီချင်းတမျိုး။

ညည်းညူ - ကြိ / ညီးညူ / ညည်း - ကြိ။ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “ဤသို့ ရင်သွေး၊ မိဘုန်းမွေးလျှင်၊ မေးမေးမြူမြူ၊ စမ်းသပ်မှုသော်၊ ဘုဇဂ္ဂရာဇာ၊ မင်းမြတ်စွာကား၊ ထွေသာညည်းညူ၊ မိန့်တော်မူ၏။” ဝိပျို့။ * ၃၃။

ညည်းညည်းတွဲတွဲ - ကြိဝိ / ညီးညည်းတွဲ / ညည်းညူလျက်။ ညည်းညည်းနှင့်။ “မင်းတို့ လဲ မင်းတို့ ကြိုက်နှစ်သက်ရာ ရှာယူကြံဖန်ဟု ညည်းညည်းတွဲတွဲနှင့် ပြောလေ၏။” သန်းမေ။ ၁၉၂။

ညည်းတွေး - ကြိ / ညီးတွေး / ၁။ ညည်း - ကြိ။ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “သာသနာတော် ဆုတ်ယုတ်နေတယ်ဟု ညည်းတွေး ကြလေသည်။” ဂတ်သာ။ ၈။ “ရသေ့ကြီးတပါး ညည်းတွေး ရွတ်ဆိုတဲ့ ပါဠိတော် ဂါထာတပုဒ်ကို။” သုရ။ ပ။ ၂၀၈။ ၂။ ညည်း - ကြိ။ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “နိဗ္ဗာန်၊ ညည်းတွေးလျက်။ ဝဇ္ဇာကို၊ နကရေ၊ ငှာ။” ဝိလေး။ ၂၇၃။

ညိတ်

ညိတ် - ကြိ / ညိတ် / ၁။ (ဦးခေါင်း၊ လည်စသည်ကို) ရှေ့သို့၊ ဝိုက်ချသည်။ “လွတ်ရာဝေးမြေ၊ ပြေးကြလေဟု၊ ဥပဓေကတိ၊ ထားရင်းရှိ၍၊ မျက်စိမှိတ်ခါ၊ လည်ညိတ်ခါနှင့်၊ မရာမရေ၊ ပုန်းလွှဲစေ၏။” ဝေပျို့။ * ၁၃၀။ ၂။ ငဲ့စောင်းသည်။ ငဲ့စောင်းအောင်လုပ်သည်။ ၃။ လုပ်လုပ်ရွှေ့ အရောင်တောက်ပသည်။ “ကြိုးသွယ်သန္တ၊ သိင်္ဂါဆွဲချိတ်၊ ပြောင်းညိတ်ညိတ်နိုး၊ ရွှေနန်းဘုံသာ၊ ဂီတညိတ်၊ ဇာဆိုညောင်ရွက်၊ မျက်နှာကြက်မှ။” မနော* ၆၀။ ၄။ အသံမျိုးစုံ ဆူဆူညူညူ မြည်သည်။ “သောင်းသောင်းဆူညံ၊ တရုမဆိတ်၊ တိုင်းလုံးညိတ်သည်။” ဂံ၊ ပ။ ၆၂။

ညွန်

ညွန် - န / ညွန် / သစ်အယ်မျိုးအဝင် ပင်စောက်တမျိုး။

ညပ်

ညပ် - ကြိ / ညပ် / ၁။ (သက်ရှိ သို့မဟုတ် သက်မဲ့တို့၏) အကြားတွင် ကျပ်တည်းစွာ တည်ရှိသည်။ “လူအုပ်ထဲတွင် တချီ တချီ ညပ် နေလိုက်သေးသည်။” ပြည်ရပ်။ ၃၇၆။ ၂။ တိုးပေါက်အောင် ပူးတွဲ ပြည့်ကျပ်နေသည်။ “ညပ်ပူးနေသောအပင်ကို နတ်ယူ၍။” တောင်သူ။ ၉၈။ ညပ်သပ် - ကြိ / ညပ်သတ် / တင်းကျပ်သည်။ “ကိုယ်ပိုင်ကားပေါင်းစုတို့ဖြင့် ရွပ်ထွေးပွေလီ ပြည့်ကြပ်ညပ်သပ်နေသည်။” ရွှေစင်မေ။ ၅၅။

ညွှတ်

ညွှတ် - ကြိ / ညွှတ် / ၁။ (အစွန်အဖျားအထွတ်အဖူး) ကိုင်းလာသည်။ “ပညောင်ရင်းသို့၊ ကပ်လျှင်းတုံလတ်၊ ပုဏ္ဏားထွတ်ကား၊ ခက်ညွှတ်ကိုင်းဆုပ်၊ သိမ့်သိမ့် လှုပ်လျက်။” ကိုး* ၉။ ၂။ (စိတ်) စောသည်။ ရှေးရွှေဘုံတည်သည်။ အာရုံစိုက်သည်။ “ကိုယ်နှုတ်ကို မလှုပ်ရှားစေဘဲ အရပ်ဝံ့သောဂုဏ်ကိုအောက်မေ့၍ ညွှတ်ခြင်းသည် စိတ်ဖြင့်ရှိခိုးခြင်းမည်၏။” ဩကာနိ။ ပ။ ၈။

ညွှတ်ကိုင်း - ကြိ / ညွှတ်ကိုင်း / ညွှတ် - ကြိ။ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “ညွှတ်ကိုင်းသောကိုယ်ဖြင့် တုန်လှုပ်၍ တုတ်တောင်ဆွေကို ကိုင်ခွဲလျက်။” ထေရ်ဝါနိ။ ၁၃၀။

ညွှတ်ကျိုး - ကြိ / ညွှတ်ကျိုး / ကျိုးနွဲ့ ခိုသေသည်။ “ခိုသေညွှတ်ကျိုးလက်အုပ်မိုး၍။” သာသမံ။ ၆၄။

ညွှတ်တွေး - ကြိ / ညွှတ်တွေး / ဦးညွှတ်တံတွေး၍ အမိုအသေပြုသည်။ “ဘုရားတရား၊ သင်္ခါအားကိုး၊ ညွှတ်တွေးသရွှာ၊ ဝန္တနာ၏။” ဓမ္မ* ၈၀။

ညွှတ်ပက်ညွှတ်ပက် - ကြိဝိ / ညွှတ်ပက်ညွှတ်ပက် / (ထမ်းပိုး၊ တံတားစသည်) တောင့်တင်းမာကျောခြင်းမရှိပဲ ခိုမဲ့တုံမြင့်တုံဖြစ်လျက်။ “ကျွန်တော်တို့၊ ဘောတန်တားက ညွှတ်ပက်ညွှတ်ပက်နဲ့။” နိုင်စီး။ ၁၀၃။

ညွှန်

ညွှန် - န / ညွှန် / စိစွတ်ပျော့စေးသော ရှိ။ နန်းနစ်။ “ရည်သွားယုတ်စိစိ၊ အားတိုင်းနှိုင့်လည်း၊ မနိမ့်ကိုယ်ပင်၊ ကျေးဇူးအင်ကြောင့်၊ ညွှန်တွင်စွန့်ပစ်၊ မကပ်ဆိတ်၊ မညစ်မညှေး၊ ဂုဏ်ရောင်မြူးအံ့။” ကိုး* ၂၇။

ညွှန်စေး - န / ညွှန်စေး / ညွှန်စီး / စိုစွတ် ပျော့ပေးသောမြေ။
“ရေသည်၎င်း ညွှန်စေးသည်၎င်း အကယ်၍ရှိသည် ဖြစ်အံ့။”
ကာယာ။ ၁၇၆။

ညွှန်နှစ် - န / ညွှန်နှစ် / ညွှန် - နှ။ နှင့် အတူတူ။ “ရေကန်၌ ရေ
ပြတ်သဖြင့် ညွှန်နှစ်သာ ကြွင်းသည် မဟုတ်တုံလော ဟု
လျှောက်သည်ရှိသော်။” ဟိကုတိ။ ၂၃၄။

ညွှန်ပျောင်း - န / ညွှန်ပျောင်း / အရည်ပျောင်းနေသော၌။
“ကိုယ်နှင့်မလယ်၍ ညွှန်ပျောင်း၌ မှာ တံတားဝင်းတော် မူ
သည့်နေ့မှစ၍။” ကာယာ။ ၇၂။

ညွှန်

ညွှန် - ကြိ / ညွှန် / သွယ်သည်။ ချွန်ထက်သည်။ အခေါင်အဖျား
ဖြစ်သည်။ အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည်။ “ဓူသ်လျင်းချိတ်၏
အသွင် ကျေးညွှန်သော လည်ရစ်မပေါ်ပဲ။” ဝေါ။ ၁၃၅။

- န / ညွှန် / အညွှန်။ အညွှက်။ သွယ်ချွန်သော
အဖျား။ “သဒ္ဓါပေသော်၊ မဇ္ဈတားဟန်၊ ကုသိုလ်ကြန့်၍၊
ဘုန်းညွှန်မပွား၊ တလျားလျားတည့်။” ကိုး*၁၀၄။ “တော
တွင်းဆိုင်၊ ပြောင်မွန်ဆင်ကို၊ လျင်လျင်သတ်တုံ၊ စွယ်ညွှန်စုံ
နှင့်၊ ရက်မြိုင်လယ်၊ သနားဘွယ်တည့်။” ဝရ* ၅။

ညွှန် - ကြိ / ညွှန် / [ပုစာ] သူတပါးကို ခုတ်လှုပ်၍ မိမိ
အထက်အကျိုးရှိအောင်လုပ်သည်။ “ထိုကြောင့် မစ္စတာအမ်
သည် ကျွန်တော်အပေါ်တွင်... ညွှန်သည်ဟု ကျွန်တော်ထင်
ပါသည်။” လျှောင်ချိုင့်။ ၁၄၄။

ညွှန်ပေါင်း - န / ညွှန်ပေါင်း / ၁။ အထပ်အတူအမျိုးမျိုး အပွဲ့
အညှစ်အမျိုးမျိုး စုစည်းထားခြင်း။ “မေတ္တာစာအမျိုးမျိုး
ညွှန်ပေါင်းချုပ်။” သမန်၊ ပ။ (ည)။ ၂။ ကောင်းသည်တို့
ကို စုထားခြင်း။ “ထိုညွှန်ပေါင်း စစ်သည်တို့မှာ သူမတူ
အောင် အတိုက်အခိုက် ကြမ်းတမ်းလှ၍။” စစ်သား၊ ဒု။ ၁၄။

ညွှန်ဖြူပိုး - န / ညွှန်ဖြူပိုး / ပေါးပင်ဖျက်သောပိုးတမျိုး။ ခေါင်း
ဖြူပိုး။ ပိုးလောင်မီး။

ညှာ

ညှာ - ကြိ / ညှာ / ၁။ သူတပါးအတွက် အနှစ်နာခံသည်။ ငဲ့ကွက်
သည်။ ထောက်ထားသည်။ “မရှောင်မညှာ၊ ပါကောတိပါတ၊
အသက်သတ်ကာ၊ မချွတ်ငရဲ၊ ခံစမြဲဟု။” ဘူလင်* ၉၀။
၂။ လျှော့ပေါ့ပြုမူသည်။ သက်သက်သာသာပြုမူသည်။ “မင်း
နှစ်ပါးကို၊ ထိမ်းမြားမက်လာ၊ ဆောင်သည့်ရာနှင့်၊ နန်းလျှာ
ခန့်၍၊ အိမ်ရှေ့ညွှန်ရှည်၊ ဆောက်နှင်းသည်ကို၊ ထူးလည်စေ
ရှာ၊ ချစရာသည်။” များစွာရှိ၍ ညှာသတည်း။” ဘူလင်*
၅၀။

ညှာတာ - ကြိ / ညှာတာ / ငဲ့ကွက်သည်။ ထောက်ထားသည်။ လျှော့
ပေါ့ပြုမူသည်။ “မိန်းမများသည် မိန်းမအချင်းချင်းအပေါ်
၌ ညှာတာလိုသောစိတ် မရှိ။” မစိတ်။ ၃၀။

ညှာတ - န / ညှာတ / ၁။ (အပွင့်၊ အသီး၊ အရွက်စသည်တို့

၏) အညှာ၊ အချောင်းအတံ။ “မြညှာတံရိုးသင့်နှင့်၊ ဆယ့်ကိုးပွင့်
ပန်းငုံကို၊ လှမ်းချန်၍ ဆွတ်ပြီးလျှင်။” ယုတ္တ၊ ၁။ ၃၉။
၂။ ထောက်ကန်ရသော ကျားတို့ကို ခိုင်ခံ့အောင် ညှပ်၍သိရှိက်
ထားသောပျဉ်များ။ “ထိုကျားစင် အထက်ပိုင်း၌လည်း ပိမိ
တောင်တင်းစေရန် ညှာတဟုခေါ်သော ပျဉ်ပြားများဖြင့် နှစ်
ဖက်ညှပ်၍ သံခိုက်ပြီး ထိန်းပေးရပေလိမ့်မည်။” လျင်နီ။
၁၅၀။

ညှိ

ညှိ - ကြိ / ညှိ / ၁။ မညီသည်ကို ညှိအောင် လုပ်သည်။ “မြေမ
ညီသော် ရေနင့်ညှိ။ လူမညီသော် သေနင့်ညှိ။” ဝေါလိ။ ၁၀။
၂။ စံကိုက်အောင် လုပ်သည်။ “နှစ်ခေါက်မပြန်၊ နှစ်ဘန်
မကြား၊ နှစ်ပါးမပြန်၊ လိမ်လစ်မတောင့်၊ မြားနှယ်ဖြောင့်သား၊
စောင်နှယ်လည်းညှိ၊ မာတလိကား။” ဘို*၆။ “အသံညှိနေ
ကြသော အိုးစည်သံ ခုံသံ။” ရှု၊ ၁၄၊ ၁၆၁။ ၇၂။ ၃။ တိုက်
ဆိုင်နှိုင်းယှဉ်သည်။ “သာသနာပါဠိ၊ ကျမ်းနှင့်ညှိလျက်၊ ခို
သည်ကိုမြှောက်၊ မြန်မာတော်၍။” မွေ*၁၁၁။ ၄။ အချင်းချင်း
သဘောကိုက်ညီအောင် လုပ်သည်။ “တောတွင်းသား၊ ကျေး
လက်လူမာလူစွမ်းတို့ကို ရနိုင်သရွေ့ ညှိချေဟု ဗောဓ်ကို စေ
တော်မူ၏။” မိမိ။ ၁၉၇။

ညှိ - ကြိ / ညှိ / ၁။ မီးစွဲညှိစေသည်။ ၂။ မီးတောက်ကွဲအောင်
လုပ်သည်။ မီးစွန်းသည်။ “ဆီးမီးတတိုင် ခေါင်းရင်းကညှိပြီး
လျှင် မျှောလိုက်၏။” မိမိ။ ၃၂၂။

ညှိဆို - ကြိ / ညှိဆို / ညီအောင်ပြောဆိုသည်။ “သူပုန်အရင်းတို့
အလုံးအရင်းနှင့် ရောက်လာ၍ ဘေးထိုက်ကာ ညှိဆိုလျှင်။”
ကုလား၊ ဒု။ ၃၇၄။

ညှိထွန်း - ကြိ / ညှိထွန်း / ညှိ - ကြိ၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “တိုက်
ခန်းတွင်းမှာ ကြီးစွာသော မီးတိုင်ကြီးကို ညှိထွန်းလေရာ။”
ရွှေပဒီ၊ ၁၃၅။

ညှိနှိုင်း - ကြိ / ညှိနှိုင်း / ၁။ ညှိ - ကြိ၊ ၃။ နှင့် အတူတူ။
“မည်သည့်ကျမ်းဂန်တို့ကလာသည်ကို အတပ်အကြပ် သိလို
ပါသည်။ ထုတ်နုတ်၍ ကျမ်းဂန်ညှိနှိုင်း၍ ပြတော်မူပါ။”
သမန်၊ ပ။ ၃၁၇။ ၂။ ညှိ - ကြိ၊ ၄။ နှင့် အတူတူ။ “အရေး
အရာ၊ အဖြာဖြာကို ပညာရှိနှင့် ညှိနှိုင်းချင့်မှ။” နေကန်။ ၂။

ညှိ

ညှိ - ကြိ / ညှိ / သားစိမ်း ငါးစိမ်းနံ့ကိုသို့၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်အနံ့ရှိ
သည်။ “အနတ္တ ဤရုပ်ကောင်ဝယ်၊ ညှိပုပ်ဟောင် ဆိုးညှစ်
တန်လှ။” ဂါ၊ ပ။ ၇၂။

ညှိစော် - န / ညှိစော် / စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော အညှိနီ။
“ဟင်းလျာတို့သော် မသင့်လျော်၊ ညှိစော်ဆိုးဝါး မျောက်
ဆိုသားကို၊ စားတွင်းမသတ် ဖြစ်ပါမည်။” ပင်း၊ ပ။ ၉၀။

ညိုဝိုင်း - န / ညိုဝိုင်း / မိမိခွေသောအခန်း။ “ကိုယ်နံနက် ခွေသွယ်လို မွေးပေတယ် မသိပါ။ အောင်၊ ညိုဝိုင်း လင်းတစ်ခင်း၊ နည်းတူရဲ့ နေ့”။ ပုညတေး။ ၄၀။

ညိုဟောက် - နဝိ / ညိုဟောက် / နံ့စေသော။ စက်ဆုပ်ဖွယ်အညိုနံ့ရှိသော။ “ဓါနပန်းသည် သလိပ်နာ၊ ယောင်သောအနာများကို နိုင်၏။ ညိုဟောက်သော အညစ်အကြေးနံ့တို့ကို ပျောက်ပယ်နိုင်၏။” ဓမ္မ။ ၁၇၁။

ညိုဟောင် - နဝိ / ညိုဟောင် / ပုပ်သိုးနံ့စေသော။ “ကော်လွင်ငွေ့လှန့်၊ ကျောက်ကန်ပုတ်တော်၊ ကိုက်ခဲတတ်သည်၊ သတ္တဝါသား၊ မထွားမဆူ၊ သိုးအုပ်ပင်လောင်၊ ညိုဟောင်သမျှ၊ မစားရသည်။ ။ နေညမကင်း ကြည်ရှောင်မင်း”။ ဩပျို့။ *၆။

ညွှာ

ညွှာ - ကြိ / ညွှာ / သား၊ ငါးစသည်ကို မီးဖုတ်သော အခါ ကြော်သောအခါတို့၌ ဆိုးရွားသောအနံ့ ထွက်လာသည်။ “လူစေးမညွှာ၊ ရဟော်ကတ၊ တောဝမြိုင်ချာ၊ ဆိတ်ငြိမ်စဉ်”။ ဇပျို့။ * ၁၃၇။

ညွှာခဲ - ကြိ / ညွှာခဲ / အညွှာနံ့ကို ခံယူသည်။

ညွှာခံစား - န / ညွှာဂန်ဇေး / အညွှာမိ၍ နေမကောင်းသည်ကို သက်သာစေနိုင်သောဆေး။

ညွှာစော် - န / ညွှာစော် / အညွှာနံ့။

ညွှာတိုက် - ကြိ / ညွှာတိုက် / သူတပါးအား အညွှာနံ့ခံရအောင် လုပ်သည်။ “မိ ညွှာတိုက်လွှတ်လိုက်သော ဒဏ်ကြောင့် ကိုသိန်းလွင်မှာ ခေါင်း မူးနောက်နောက် ဖြစ်လာသဖြင့်”။ ရှ၊ ၇၊ ၇၆။ ၇၇။

ညွှာမိ - ကြိ / ညွှာမိ / ခ၊ အညွှာနံ့ကို ရှူမိသည်။ ၂၊ အညွှာနံ့ ရှူမိ၍ ချောက် ရသည်။ “အိမ်တန်းလျား ဖြစ်ပေ၍ ခဏခဏ သံချောင်းမှာ ညွှာမိတတ်လှသည်။” တင်းစာ။

ညွှာလုပ် - ကြိ / ညွှာလုပ် / သား၊ ငါး စသည်ကို ကြော်သည်၊ မီးဖုတ်သည်။

ညွှာဝင် - ကြိ / ညွှာဝင် / မကျန်းမာသည့်အခါဖြစ်စေ၊ အနာပေါက်သည့်အခါဖြစ်စေ ညွှာမိသဖြင့် အနာထောက် တိုးလာသည်။

ညှိ

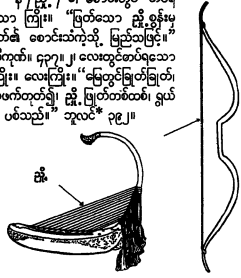
ညှိ - န / ညှိ / ဆန့်ထားသော လက်မထိပ်နှင့် လက်ညှိုးထိပ်တို့၏အကြားရှိ အတိုင်းအတာ။ “ဆေးတံတို့ တညှိလောက်၊ ရောသောက်တော့ပေး။” သာဠဉ္စ။ ၄၈။

ညှိဆိုင် - န / ညှိဆိုင် / လုံးဝန်းသော အရာတို့ကို လက်မထိပ်ချင်း လက်ညှိုးထိပ်ချင်းထဲ၌ တိုင်းရသော အတိုင်းအတာ။ “ကြိတ်ပြီးခါကို ဘတ်သည့် ဂွမ်းဘတ်စက်၊ ဘတ်ပြီးဂွမ်းကို ညှိဆိုင်၍ ဝိုင်းတောင်ကြီး၊ တဆက်တည်း အရှည်အလံဖြစ်အောင် လုပ်သည့်စက်”။ လန်ဒန်၊ ပ။ ၂၄၂။

ညှိ

ညှိ - ကြိ / ညှိ / မိမိလိုရာသို့ ပါအောင် စိတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်အာမူအရာဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဆွဲဆောင်သည်။ “လောကမှာ ဝဿကာရတဲ့၊ ငါ့စိတ်နှင့်တကယ်ညှိလျှင် ဘယ်သို့ သောသုမ္မ ခံနိုင်မိုးမရှိဘူး”။ သာရီ၊ ၈။ ၃၃။

ညှိ - န / ညှိ / ၁၊ စောင်းတွင် တပ်ရသော ကြိုး။ “ဖြတ်သော ညှိစွန်းမူနတ်၏ စောင်းသံကဲ့သို့ ဖြည်သဖြင့်”။ ကိုကုဏ်။ ၄၃၇။ ၂၊ လေးတွင်တပ်ရသော ကြိုး။ လေးကြိုး။ “မြေတွင်မြတ်မြတ်၊ တဖက်တုတ်၍၊ ညှိဖြတ်တစ်ထပ်၊ ရွယ်၍ ပစ်သည်”။ ဘူလင်* ၃၉၂။

ညှိတက် - န / ညှိတက် / ပေါးကြီးချက် - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ ညှိတတ် - န / ညှိတတ် / စိတ်ကိုညှိနိုင်သောအတ္ထိ။ “လူကို ညှိတတ်ကို လက်မထုတ်လွှတ်၍ လက်ဖြင့်သုံးသပ်ရန်လည်း မလို”။ အိပ်ဓမ္မ။ ၄။

ညှိုး

ညှိုး - ကြိ / ညှိုး / ၁၊ နှမ်းနယ်သည်။ ရွှင်ပျလန်းဆတ်ခြင်းမရှိ။ “ချို၊ တဲ့ပညာ၊ ညှိုးမျက်နှာနှင့်၊ ရွှံ့ရွာလန့်ထိတ်၊ အသံဆိတ်၏”။ ကိုး* ၆။ ၂၊ မိုနံ့သည်။ သေးသိမ်သည်။ “သံဃာဂိုဏ်း၏ ဂုဏ်ရောင်လည်း ညှိုးခဲ့ရလေသည်။” မြန်စိ၊ ပ။ ၈၁။

ညှိုးငယ် - ကြိ / ညှိုးငယ် / ၁၊ ရွှင်ပျခြင်း မရှိ။ “မဟာဒေဝီ၊ ကြွလှိုညှိုးငယ်၊ သနားဘွယ်တိ”။ ဂါတ* ၆၈။ ၂၊ သေးသိမ်သည်။ “လူ့ဘုံခွင့်၌၊ ဂုဏ်အင်ညှိုးငယ်၊ တန်ခိုးပြယ်လျက်၊ ကိုးကွယ်ရာမဲ့၊ လွန်စိုးသား”။ ဘိဇ္ဇ* ၇၄။

ညှိုးနွမ်း - ကြိ / ညှိုးနွမ်း / ၁၊ လန်းဆတ်ခြင်း ရွှင်ပျခြင်း ကင်းသည်။ “စိတ်မချမ်းသာသောအခါ၌ ရုပ်ပျားညှိုးနွမ်း ပိန်ခြောက်သည်”။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄၁။ ၂၊ ဘုန်းတန်ခိုး၊ သီလစသည် မှေးမှိန်သည်။

ညှိုးမှိုင်း - ကြိ / ညှိုးမှိုင်း / တွေဝေငေးမောနေသည်။ “ရယ်အား ကွယ်ပျောက်၊ ငိုအားမောက်၍ မဆောက်တည်နိုင် ညှိုးမှိုင်းပင်ပန်းခြင်းသို့ ရောက်လေ၏”။ နရ၊ ၄၂၁။

ညှိုးမှိုက် - ကြိ / ညှိုးမှိုက် / တောက်ပပြောင်လက်ခြင်း ကင်းသည်။

သေးသိမ်သည်။ “ကုသိုလ်အမှိုက် ညိုးမှိုက်ညစ်နွမ်းသဖြင့်ချမ်းသာခြင်းနှင့်မပြည့်စုံ” ထေရီ၊ ဒု။ ၁။
ညိုးရော် - ကြုံ/ညှင်း/ လန်းဆတ်ခြင်းမရှိ။ နွမ်းလှသည်။
“ယင်းသို့ အစာမဝင်ပါလျက် ညွှာကုန်မည်ကို နှမြောရကား အောင်အည်း၍သောနေသဖြင့် ခုနစ်ရက် ကြာမြင့်လတ်သော် ညိုးရော်ကြုံလို့စွာဖြစ်ရကား။” စွယ်၊ ပ။ ၂၀။

ညက်

ညက် - နဝိ/ညက်/ သေးငယ်သော။ ကျစ်သော။ လှိသော။
“ငှက်ပျောသူငယ်စာသည် အလုံးညက်၍ အဖီးငယ်၏” ကုထိုး။ ၂၀၂။

ညင်း

ညင်း - န/ညင်း/ ခါဖြူခြောက်ခြောက် အကွက်အပြောက်များ ပေါ်သော အရေပြားရောဂါတမျိုး။ ၂။ ဆင်သတ္တဝါ၏အရေတွင်ရှိသော အနီပြောက်၊ အနီကွက်။ “ဖီးကျီးအဆင်းညင်းလည်းနီတိ၊ အဝန်နှင့်” ကုသ* ၁၂။
ညင်း - န/ညင်း/ စက္ကူဖဲတွင်ပါသော လေးညင်းပွင့်ပုံပွင့်။
ညင်း - ကြုံ/ညင်း/ အမဲသား၊ ဆိတ်သား စသည်တို့ကို သေးငယ်သော အချောင်းအချောင်းဖြစ်အောင် လှီးသည်။
ညင်းထုံး - န/ညင်းလန်း/ ခုနစ်သံ၊ သံရိုးဟူ၍ခေါ်သော စောင်းသံတမျိုး။ (ဆင်ဟိုသံနှင့်တူသဖြင့် နိသာအဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။) “မင်းသားလည်း သာယာစွာ နှလုံးနှူးညွတ်ဘွယ်ရှိသော ညင်းထုံးလှလှအောက်ပြန် ပြည်တော်သံများကိုလည်ကာ ပတ်ကာ ပြောင်း၍တီးစေ။” အိနောင်။ ၂၉၇။

ညစ်

ညစ် - ကြုံ/ညစ်/ ၁။ လက်ချောင်းတို့ဖြင့် တင်းကျပ်စွာဆုပ်ကိုင်သည်။ ဖျစ်သည်။ အစ်သည်။ ၂။ တစ်စုံတစ်ရာ အရည်ဖြစ်စေ၊ အပတ်ဖြစ်စေ ထွက်လာအောင် ဖိအားကိုသုံးသည်။
“ဒို့ရည်ကို အကြွင်းမထားမ၍ ညစ်ကုန်၏” ဂဓေ၊ ၄၉၂။
၃။ [ဥပစာ] တစ်စုံတစ်ရာကို အကျပ်ကိုင်၍ ငွေစသည် ထွက်လာအောင် လုပ်သည်။ “မောင်ကနိတ်မှ ငွေထွက်အောင် ညစ်၍နေကြကုန်၏” မောင်ဝ။ ၈၁။
ညစ်ထုတ် - ကြုံ/ညစ်ထုတ်/ ၁။ တစ်စုံတစ်ရာတွင်းမှ အရည်ဖြစ်စေ၊ အပတ်ဖြစ်စေ ထွက်လာအောင် အားထုတ်သည်။ “ဝမ်းဆွဲဆရာမက မိုင်းစေတီ ညစ်ထုတ်ခြင်း မပြုရ။” ဝမ်းလက်စွဲ။ ၁၂။ “အဆီအနှစ်ညစ်ထုတ်ကာ ယုသွားကြပါလျက်။” ဗမာ။ ၃၆။ ၂။ တစ်စုံတစ်ရာကြောင်းကို ပြောကြားရန် မရအရ တိုက်တွန်းသည်။ “စကားကို မရအရ ညစ်ထုတ်တာဘဲ” ချစ်သိုလ်။ ၁၉။

ညှင်း

ညှင်း - ကြုံ/ညှင်း/ ၁။ နှိပ်စက်သည်။ အတင်းအဓမ္မ ခိုင်းစေသည်။ “စိတ်ကိုချုပ်ချိ၊ အရုပ်မျဉ်းမျဉ်း၊ ကိုယ်ကိုညှင်းလျက်။” ထိုင်းမျဉ်းမိန်းမိန်း နေသတည်း။” ဘုလင်* ၂၂။ “ငွေကြေးပိုက်ဆံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ညှင်းရန်မသင့်လျော်ချေ။” လူချစ်။ ၈။ ၂။ (ရင်းနှီးမှုကို အကြောင်းပြု၍) ငွေစသည်ကို အကျပ်ကိုင် တောင်းယူသည်။
ညှင်းဆဲ - ကြုံ/ညှင်းဆဲ/ ဒုက္ခပေးသည်။ နှိပ်စက်သည်။
ညှင်းဆိုး - ကြုံ/ညှင်းဆိုး/ ညှင်းလှည့်နွမ်းသည်။ “ခင်မင်တစ်၊ မရှိလှည့်ငှား၊ လှယောကျာ်းကို အမျှားပြစ်တင်၊ ဆိုလတ်ကျင်သော်၊ သွင်ပြင်ညှင်းဆိုး၊ ရှက်စနိုး၍။” ငွေ* ၁၀၀။
ညှင်းဆိုးဆိုး - ကြုံ/ညှင်းဆိုးဆိုး/ မျက်နှာ မရွှင်မလန်း မသာယာဖြစ်လျက်။ (ညှင်းသိုးသိုး ဟုလည်း သုံးကြသည်။)
ညှင်းပန်း - ကြုံ/ညှင်းပန်း/ နှိပ်စက်သည်။

ညပ်

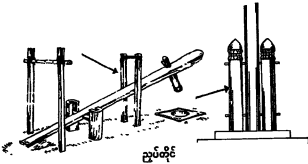
ညပ် - ကြုံ/ညပ်/ ၁။ အချောင်းအတံ နှစ်ချဖြင့် ဖိကိုင်သည်။ “ငွေနှင့်လည်း... ချဉ်း၏လည်ပင်းကို ညပ်၍လိက်ရာ။” ကိပ္ပိ။ ၉၁။ ၂။ တဘက်ထက်ပိုသော အရပ်မျက်နှာတို့မှ အတွင်းသို့ တွန်းပို့သည်။ ၃။ အကြားအလပ်တွင် ကျပ်တည်းစွာ တည်ရှိအောင်လုပ်သည်။ ချပ်သည်။ “ဓားမတို့ ခါးမှာညပ်ပါလို့” ကော။ ၂၇။ ၄။ အရာဝတ္ထုတစ်ခုခုကို ဘေးတဘက်တချက်မှာချ၍ တည်ရှိသည်။ “လက်ကတီးတွင် လက်ဝဲလက်ျာ ညပ်၍ပေါက်သော်။” လောဟိ။ ၂၃၃။ ၅။ (ကွမ်းညှပ်၊ ကတ်ကြေးစသည်တို့ဖြင့်) ကိုက်ဖြတ်သည်။ “ဆေးထိုးညှပ် နေရာမှ အမွှေးများကို ကတ်ကြေးဖြင့်ညပ်ပြီးလျှင် ပေါင်းချွေးရည်ဖြင့် ဆေးကြောရမည်။” ကူးစက်။ ၆၄။ ၆။ တပါတည်း ဖြစ်စေသည်။ ပူးတွဲပါဝင်စေသည်။ “လိမ္မော်သီးလုံးသေးများကို ညပ်ရောင်းလိုက်ပါ။”
- န/ညပ်/ ၁။ တစ်စုံတစ်ခု ကိုင်တွယ်ရန် မောင်းတံအစုံကို ပူးတွဲထားသောကိရိယာ။ “ဒေါက်တာသက်ဝေသည် ကလေးအား ညပ်ဖြင့်ဆွဲထုတ်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်သည်။” ဖယ်ကျော့၊ ဒု။ ၂၆။ ၂။ (ကျွံ၊ နွား၊ ဆင်၊ မြင်းတို့ကို) မလှုပ်နိုင်အောင် လက်ဝဲလက်ယာမှ ချုပ်ကိုင်ထားသည့် တုတ်တိုင်စုံ။ “ဆင်ဖြူမကို ညပ်လုပ်၍ စက်ဖြင့် ထုပြီးသော်။” သုသော၊ ပ။ ၃၈၂။ ၃။ သားငှက်တို့ကို ညပ်မိနေအောင် တောင်ပမ်းသော ကိရိယာ။ “ဘိမောင်းလည်း ညပ်၊ ကိုင်ပစ်ထား၍ တောင်ခြင်းထပ်။” နု။ ၃၆၉။ ၄။ ညပ်ရည်ထွက်အောင် ထန်းနီ ကိုညပ်ပြုပြင်ရသော ကိရိယာ။ ထန်းညပ်။ ၅။ အမဲသားငါးကိုညပ်၍ မီးကင်ရသောကိရိယာ။ ကင်ညပ်။ ၆။ ဝတ်စုံတစ်ခုကို ညပ်သော ကိရိယာ။ “ထင်းခွေယောကျာ်းကို ညပ်ခတ်၍စစ်လေ၏။” မှန်၊ ပ။ ၃၃၃။

ညွှပ်ကောက် - န/ညွှတ်ကောက်/အပျားကောက်သောခွင်သော ညွှပ်။ “ကျင့်သားရနေသော သူလက်ဖြင့် ညွှပ်ကောက်ကို ကိုင်ကာ လိုက်ယူ၍။” ၅။ ၁၃။ ၁၅၀။ ၂၁၈။

ညွှပ်ခေါက်ဆွဲ - န/ညွှတ်ခေါက်ဆွဲ/ ပေါင်းထားသော မုန့်ညက် ပြားကို ကတ်ကြေးဖြင့် ကိုက်ဖြတ်ထားသည့်ခေါက်ဆွဲ။ ယင်း ခေါက်ဆွဲဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော စားဖွယ်။

ညွှပ်နု - န/ညွှတ်နု/ တစ်တခုကို ပြုပြင်အောင် ဖမ်းကိုင်ထား သောနု။ “ပြန်တချောင်းကိုယူ၍ အောက်ပိုင်းကို ရေထဲ၌ နှစ်ပြီးလျှင် ညွှပ်နုတွင် မတ်မတ်ထောင်ထားပါ။” မြေခေါ်။ ၅။

ညွှပ်တိုင် - န/ညွှတ်တိုင်/ တံခွန်တိုင်၊ ဆန်ဖွပ်မောင်းစသည်တို့၊ မယိမ်းမယိုင်အောင် နှစ်ဘက်ညှပ်၍ စိုက်ထားသောတိုင်။ “ထောင်းနေကျဆန်ဖွပ်မောင်း.....ငှင်း၏ နံတောင်းခါးအခြေ နားတွင် တကျင့်လျှိုကာ ညွှပ်တိုင်နှစ်ခုစိုက်ပြီးလျှင် ခိုင်မာ စွာတပ်ထားသဖြင့်။” မန်ဗျာ။ ၂၆၆။

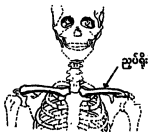

ညွှပ်ပူးညှပ်ပိတ် - ကြိပ်/ညွှတ်ပူးညှပ်ပိတ်/ မည်သည့်ဘက်သို့ မျှ ထွက်မရအောင် ပိတ်ကာဆီးဆို ထားလျက်။

ညွှပ်ပုံ - န/ညွှတ်ပုံ/ခင်္ဂါး၊ တံဆိပ်စသည့် ပုံစံတစ်ခုထပ်ပေါ် အောင် ဖိညှပ်ရသော ကိရိယာ။ “တခါတလေ ညွှပ်ပုံနဲ့ ဒင်္ဂါးကလေးဘာကလေး လုပ်တယ်။” ထူး။ ၄၉။

ညွှပ်မိနပ် - န/ညွှတ်မနတ်/ သည်းကြိုးကို ခြေမနှင့် ခြေညှိုးတို့ အကြားတွင် ညှပ်၍စီးရသောမိနပ်။

ညွှပ်ရိုး - န/ညွှတ်ရိုး/ ရင်ရိုးနှင့်လက်ပြင်ရိုးကို ဆက်ထားသော အရိုး။

ညွှပ်ဆွင်း - ကြိ/ညွှတ်ဆွင်း/၁၊ (ကျွဲ)နွား စသည်တို့ကို ညှပ် အတွင်း၌ထည့်ဆွင်းချည်နှောင်ထားသည်။ “ဆင်ဖြူပေါက်.... မင်းတရားကြီး ညွှပ်ဆွင်း၍စီးလိုက်ဆိုလျှင် သင်္ဃာတိဇာန်။” သုသော၊ ၄။ ၁၁၁။ ၂။ (ထန်းခို၊ အုန်းမူး၊ အုန်းသီးစသည်

တို့ကို) ညှပ်ဖြင့်ညှပ်ထားသည်။ “ထန်းခို၊ ထန်းသီး၊ အုန်း မူး၊အုန်းသီးစသည်တို့ကို.... ညှပ်ဆွင်းကြိတ်နယ်ကာ ပြုလုပ် ၍။” ကဝိန်။ ၃၀။

ညွှပ်အုတ် - န/ညွှတ်အုတ်/ အုတ်စိမ့်ထုတ် တလွှာနှင့်တလွှာ ဆက်ကြောင်း လွှဲစေရန်အတွက် လိုအပ်သော အကြားတွင် ချိုးဖဲ့ညှပ်ထည့်ရသော အုတ်။

ညွှတ်

ညွှတ် - ကြိ/ညွှတ်/ ညွှတ်စေသည်။ “ပဲခွပ်ခားမ၊ ပေါက်ဆိန် စသည်၊ မွမ်းမျှဆောက်ဦ၊ ယူခဲ့မကြွင်း၊ ပင်ရင်းကပ်ချဉ်း၊ ခက်မျဉ်းကိုင်ညွှတ်၊ အိုညောင်နတ်ဟု၊ ခေါ်လတ် တုံပြီး။” ကိုး* ၁၃။

- န/ညွှတ်/ ငှက်စသည်တို့ကို ထောင်ဖမ်းရသော ကွင်း လျှောကြိုးကွင်း၊ ကျောကွင်း။ “ခါတိန်ညှပ် တွန့်ကျူးသော အသံကိုကြား၍ ခါအမျှားကိုလာလျှင် ညွှတ်၌မိလေသဖြင့် မုဆိုးသည် တမ်း၍သတ်၏။” ဇိ။ ၇၆၂။

ညွှတ်ကွင်း - န/ညွှတ်ကွင်း/ ညွှတ် - နနှင့် အတူတူ။

ညွှန်

ညွှန် - ကြိ/ညွှန်/ ၁၊ (လက်ညှိုးထိုး၍)ပြသည်။ “ငါ့မယ်မင်းစိုး၊ ရေနတ်မျိုး၌၊ လက်ညှိုးညွှန်ကာ၊ လိုတော်ပါသည်၊ လောက် စွာသင်းပင်း၊ လုံးရင်းခြေရွှေ၊ ဖြင့်မိန့်ခြေဝယ်။” သူလင်* ၁၄၅။ ၂။ တစ်တခုကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ထုတ်ဖော် ပြသည်။ “လူနတ်မြဟွာ၊ သတ္တဝါကို၊ ပြည်သာနိဗ္ဗာန်၊ ခရီး ညွှန်လျက်။” ဂါထာ* ၂၃။

ညွှန်ကြား - ကြိ/ညွှန်ကြား/ ညွှန် - ကြိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ကျင့်ထုံးဖြစ်စေ၊ လူဗိုလ်ဇေအား၊ သက်သေ ညွှန်ကြား၊ တပည့်များကို၊ မှတ်သားကြထိုက်၊ ငွေကံတိုက်လျက်။” ပါပီ* ၆။ “ဆရာညွှန်ကြားသည့်အတိုင်းပြုစုကုသရန်ပင်ဖြစ်သည်။” မောင်မယ်။ ၆၂။

ညွှန်ကြားချက် - န/ညွှန်ကြားလျက်/ တစ်တရာကို လိုက် နာ ဆောင်ရွက်ရန် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုချက်။

ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် - န/ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်/ ဦးစီး ငွာနတခုကို ကြီးမှူးကွပ်ကဲ စီမံခန့်ခွဲရသောအရာရှိကြီး။

ညွှန်ပြ - ကြိ/ညွှန်ပြ/ ၁၊ ညွှန် - ကြိ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “မြို့ကြီးမျိုး၊ တံခါးဝတွင်၊ ပညောင်ပင်ကို၊ မျက်မြင်ညွှန်ပြ၊ ဤရာ၌၊ စောင့်ထန်ယ၊ နတ်မင်းထံဝယ်။” ကိုး* ၈။

၂။ ညွှန် - ကြိ၊ ၂၊ နှင့်အတူတူ။ “နေရာအလျူ၏ အကျိုး အာနိသင်နှင့် စပ်သောတရားကို ဟောကြား ညွှန်ပြ၍ ကြွလေ၏။” နဂ။ ၂၆၆။

ညွှန်း

ညွှန်း-ကြိ / ညွှန်း / ၁၊ ကိုးကားဖော်ပြသည်။ “ကျေးဇူးမြတ်စွာ၊ ကရုဏာဖြင့်၊ ပညာပြဋ္ဌာန်း၊ သုတ္တန် ညွှန်း၍၊ ကျယ်ဝန်းမြင်ပြော၊ စီရင်ဟောသား၊ ရှင်စောဘုရား၊ သုံးလူဗျားကား။” ဘူလင်* ၂၇၀။ ၂။ ညွှန်း-ကြိ၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “သဒ္ဓါကြည်လင်၊ တတ်အားကျင်မှု၊ ရှင်တို့ ပြုဘိ၊ ငါမွေးမိဖု၊ တစ်တိုက်တွန်း၊ ဘခင်ညွှန်းသော်။” ဘူပေါင်း* ၁၁၃။

ညွှန်းပြ-ကြိ / ညွှန်းပျဉ်း / ၁၊ ညွှန်း-ကြိ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “တဒ္ဓစ္စဝါ၊ ထိုဆိုပြီးသော အာမကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော။ ယေရောဂါ၊ အကြင်ရောဂါတို့ ကို၎င်း။ သာမာတုတိ၊ သာမမည်ကုန်၏ ဟူ၍။ ဥပဒိဿန္တေ၊ ညွှန်းပြ အပ်ကုန်၏။” တေသာ၊ ၁၃၁။ ၂။ ညွှန်း-ကြိ၊ ၂။ နှင့်အတူတူ။ “ထိုမဟာထေရ်ကြီး ညွှန်းပြအပ်သော အသျှင်အရယ်ထေရ်၏ ဓာတ်တော်များကို ထပ်နာရာ ဂူတည်ရာအရပ်ကား။” ခုံနန်း၊ ၁၉၉။

ဋ

ဋ-န / တာ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ဆယ့်တလုံးမြောက် ဗျည်း။ ဋ သန်လျင်းချိတ်၊ ဋခြေစင်းဟုခေါ်သည်။
ဋခြေစင်း-န / တာချေစင်း / တာချီစင်း / ဋအက္ခရာ၏ အမည်တမျိုး။ “ဋသံလျှင်းချိတ်အက္ခရာ၏ သင်္ကေတကား ဋခြေစင်းဟူ၍ အချို့သော သူဟောင်းတို့ ခေါ်ဝေါ်သည်။” ဝေါသစ်၊ ၁၃၄။
ဋသန်လျှင်းချိတ်-န / တာတလင်းဂျိတ် / ဋ အက္ခရာ၏အမည်။ “ထိုဋသံလျှင်းချိတ် အက္ခရာ၏ အသွင်သည် သံယုတ်ဖြစ်၍၊ ကကြီးဟူသော ဝဂ္ဂန္တဝယ် အောက်အတို့၌ တည်သော်လည်း အသွင် မတောက်သင့်။” ဝေါသစ်၊ ၁၃၅။

ဋီ

ဋီကာ-န / တိဂါ / ဒါ / ၁၊ အဋ္ဌကထာကို အကျယ်ချဲ့၍ ဖွင့်ပြသောပါဠိကျမ်း။ (ဋီကာပြောင့်၊ ဋီကာကျမ်း၊ ဋီကာလတ်

ဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိသည်။) “ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာအနု၊ ဆိုမှုလေ့လာ၊ အရိုးစာနှင့်၊ ဆန္ဒာလက်တိ၊ အဘိဓာန၊ စသည်တသွန်း၊ လမ်းကြောင်းညွှန်၍။” ဘူပေါင်း၊ ခိုဝှမ်း* ၁။ ၂။ အကျယ်ချဲ့၍ ရေးသားသောကျမ်း။ “စကိုင်းချောက်ဆီက၊ (ဘွဲ့ငါးကောက်) ကယ်တဲ့ စာဋီကာ။” ကောက်၊ ၂။ [ပါ]

ဋီကာချဲ့-ကြိ / ဒီဂါချဲ့ / ၁၊ ချဲ့ထွင်ပြောဆို ရေးသားသည်။ “ဒီဒီကရစ်ကို အမျိုးမျိုး ဋီကာချဲ့ အစိပွယ်ပေး ဝါးဖြန့်ချကြသော်လည်း။” ဒီမိုသစ်၊ ၃။

ဋီကာဖွင့်-ကြိ / ဒီဂါဖွင့် / ၁၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ပြောဆိုရေးသားသည်။ ၂။ ဋီကာချဲ့-ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “သပြေမြန် ကျွန်းညာဝယ်၊ မသွေဖွန် ညွှန်းစာနှင့်၊ လွမ်းဋီကာဖွင့်ရပ်တယ်။” ရွှေကဗျာ၊ ၁၂၄။

ဌ

ဌ-န / တာ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ဆယ့်နှစ်လုံးမြောက် ဗျည်း။ ဌဝမ်းဘဟုခေါ်သည်။
ဌဝမ်းဆဲ-န / တာဝမ်းဆဲ / ဌအက္ခရာ၏ အမည်။ “ဝိသောဓနီ ကျမ်းတို့၌ ဌဝမ်းဆဲ ထဆင်ထူး ၂ မျိုးသင့်။” ကစ္စ၊ ၁၄။

ဌာ

ဌာန-န / ထာနာ / ၁၊ နေရာ။ အရပ်။ “ဌာနန်းတော်၊ တန်ဆောင်၊ ပြအေးတော်၊ ကျုံးတော် လေးဌာနကို တဌာနတည်း တည်တော်မူသည်။” ကိပုံ၊ ၇။ ၂။ လုပ်ငန်းရပ်တရပ်ကို စီမံ

ခန့်ခွဲရသော အဖွဲ့အစည်း။ “နောင်သွားပေါလ၊ ဇနကအား၊ ဌာနအရာ၊ ကြီးကျယ်စွာသည်၊ သေနာပတိ၊ ပြည်ကြီးစွယ်သွား၊ ရည်မှန်ထား၏။” ဗျူ၊ * ၄။ ၃။ အဆင့် အတန်း။ အခြေအနေ။ “လူဆိုကတ၊ လူနှစ်ကဲ့၊ လူမလူလင်း၊ အကြောင်းရင်းကပ်၊ အခင်းတဌာနစီကိ”၊ နေကန်၊ ၃။ ၄။ အက္ခရာသံဖြစ်ရာ အရပ်။ ဌာန။ [ပါ]

ဌာနချုပ်-န / ထာနာကျတ် / လုပ်ငန်းတရပ်ကို စီမံခန့်ခွဲရသော ဗဟိုအရပ်။ လုပ်ငန်းတရပ်ကို စီမံခန့်ခွဲရသော ဗဟိုအဖွဲ့အစည်း။ “အထက်မြန်မာနိုင်ငံ တရားဌာနချုပ်ဝန်ကြီးမင်းမှူးတော် စာရေးကြီး။” လယ်မြေ၊ ပ။ ၇၂။

ဌာနခွဲ - န / ထာနာဘွဲ့ / ဌာနအောက်ဖြစ်သော အုပ်ချုပ်ရေး၏ အစိတ်အပိုင်း။

ဌာနစိတ် - န / ထာနာစိတ် / ဌာနခွဲ အောက်ဖြစ်သော အစိတ်အပိုင်း။

ဌာနမျိုး - န / ထာနာမျိုး / ဌာနကိုကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်သောသူ။

ဌာနရင်း - န / ထာနာယင်း / ပင်ရင်းဌာန။

ဌာနာ - န / ထာနာ / ရဲစခန်း။

ဌာနာဌာနကောသန္ဓဉာဏ် - န / ထာနာထာနာဌာနကောသန္ဓလှည့် / အကြောင်းဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို သိသောဉာဏ်။ အကြောင်းအရာ၊ အခြေအနေကို ချင်ချိန်ခွဲခြား သိသောဉာဏ်။ “အရာဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို သိတတ်သော ဌာနာဌာနကောသန္ဓဉာဏ်” စွယ်၊ ပ။ ၁၉၈။

ဌာနီ - န / ထာနီ / ၁။ နေထိုင်ရာအရပ်။ “ဗာရာဏသီ၊ ကျော်လွှဲသည်၊ ဌာနီရပ်သီး၊ ထိုပြည်ကြီးသို့။” သုလင် * ၁၄၇။ ၂။ နေထိုင်သူ။ “ဌာနီဖြစ်သော လူကို ဌာနဖြစ်သောညောင်စောင်း၌ တင်စား၍ ဆိုတိုသက်သို့။” ကန် မင်း၊ ၅။ “တိုက်မင်းကျောင်းဌာနီက၊ စာမရီစေတေ၊ ကျင့်သီလများ ထွေကို။” ပည၊ ၁။ ၁၀။ [ပါ]

ဌာနေ - န / ထာနေ / ၁။ မွေးဖွားရာအရပ်ဌာန။ “အောင်ဘုံဌာနေ၊ သာမျိုးထွေသား၊ သပြေရာဌာန၊ အချာခေါင်ထွတ်၊ ပြည်တလှူဝယ်။” မင်းရှင်၊ ၄။ ၂။ ဒေသတခုတွင် ကြာရှည်စွာ နေထိုင်သူ။

ဌာနန္တရ - န / ထာနန်ဇရာ / ရာထူး။ “မင်းအာဏာနှင့်ဌာနန္တရရပြီးသူဖြစ်၍။” စွယ်၊ ခု။ ၇၀။ [ပါ]

ဌာပနာ - ကြိ / ထာပနာ / ၁။ မွေတော်၊ ဓာတ်တော်နှင့်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို ဘုရားစေတီတို့တွင် ထည့်သွင်း ထည့်နေစေသည်။ “ထိုမင်းကြီး ဌာပနာတော်မူခဲ့သော ဓာတ်တော်များ ဟု ဖော်ပြထားသည်။” နတ်ပြည်၊ ၁၀၈။ ၂။ မုန့်လုံးစသည်တို့တွင် ယိုစေသည်ကို ထည့်သည်။ “ပုံ ဖက်ထုပ်အဖြူကျတော့ အထဲက ဌာပနာရတဲ့ အုန်းသီးမုန့်တုံးဟာ သိပ်သက်သာတာ ကိုယ့်လူရ။” ရှု၊ ၈၊ ၈၈။ ၁၆၇။

- န / ထာပနာ / ၁။ ဘုရားစေတီတို့တွင် ထည့်သွင်းထည့်နေစေသော မွေတော်၊ ဓာတ်တော်စသည်။ “မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ လကျော့စွယ်တော် ဓာတ်မြတ်အပျားကို နတ်ပြည်

သို့ဆောင်လျက် စူဠာမဏိစေတီတော်၌ ဌာပနာသွင်းသည်ကို ပြု၏။” ဓါဌာ၊ ၁၂။ ၂။ မုန့်လုံးစသည်တို့တွင် ထည့်သွင်းသောယို ထန်းလျက်စသည်။ “မုန့်လုံးနေရာပြု ထမ္ပာနုကြံသကာ ဌာပနာ ထည့်တယ်။” [ပါ]

ဌာပနာတိုက် - န / ထာပနာတိုက် / ဓာတ်တော်၊ မွေတော်စသော ဌာပနာတို့ကို သွင်းနှံရာ တိုက်ခန်း။ “မြတ်စွာဘုရား ဓာတ်တော်တို့ကို ဌာပနာတိုက် ပြု၍ ထားရခြင်း။” ဝိသုဒ္ဓါ၊ ၅။ ၇၃။

ဌီ

ဌီ - န / ထီ / တည်ဆဲ၊ ရှိဆဲအခိုက်။ အဖြစ်အပျက်တို့၏အလယ်အခိုက်အတန်း။ “အပျက်သို့ ရှေးရှုလျက်တည်ဆဲ ရှိဆဲကို ဌီခေါ်သည်။” မတ်စက်၊ ၉၇။ [ပါ]

ဌေး

ဌေး - ကြိ / ထေး / ကြွယ်ဝချမ်းသာသည်။ “ကြွယ်စချမ်းသာသည်ကို ဌေးသည်ဟု ခေါ်ကြ၏။” လောကဋ္ဌေ၊ ၉၂။

ဌာန

ဌာန - န / ထန် / ၁။ နေရာ။ အရပ်။ “ရပ်ဌာနဌာန၊ ဒေသသီလ၊ မေးမြန်းဆိုက။” ပြာဋီ * ၂၁။ ၂။ အကုသုတတို့ဖြစ်ရာ လည်ချောင်း၊ အာစောကစသော အရပ်။ “ရွက်ကြိမ်မြောက်ဌာနကရိုင်းပိပြင်စွာ ကမ္မဝါစာဖတ်ရွတ် သမုတ်အပ်သော သိမ်တော်ကို။” သုဿော၊ ဆ။ ၅၉။ [ပါ]

ဌာနိကရိုက်ကျ - ကြိ / ထန်ကရိုင်းကျ / ၁။ ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရာ၌ ပီသပြတ်သားသည်။ ရွတ်ဆိုရာ၌ ဌာနိကရိုက်နှင့် ညီညွတ်သည်။ “သရဏံ ဌာနိကရိုက်မကျ၍ သာမဏေအစစ် မဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်သည်မှတ်၍ နေလျှင်အပြစ်မရှိ။” ဝိနိဝိ၊ ၁၀၄။ ၂။ [ဥပစာ] ထုံးစံနှင့် ညီညွတ်သည်။ စနစ်နှင့်အညီ ပြုလုပ်သည်။ “ကွမ်းယာလဖက်အစုံကို ဖက်ခွက်နှင့်ဖြစ်စေ၊ ခြယ်ခွက်နှင့်ဖြစ်စေ လုပ်၍ ပူဇော်ပသရာ၏။ လူတို့ သုံးဆောင်ပြီးသော ပန်းကန်နှင့် မပြင်ဆင်ရ။ ရှေးမှအတိုင်း ပြုလုပ်မှ ဌာနိကရိုက်ကျ ချိန်သည်။” ကိုးဆူ၊ ၇။

၃ - န / ဝါ / ပျဉ်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ဆယ့်သုံးလုံးမြောက် ပျဉ်း။ ဒုရင်ကောက်၊ ဒုသကောက်ဟုခေါ်သည်။

ဒုရင်ကောက် - န / ဝါယင်ဂေါက် / ၁။ ဒု အက္ခရာ၏ အမည်။ ၂။ အတ္ထန်နိုက် စားရသော ကျောက်ခက်ပတ်တမျိုး။ “အဟိ

ဝေရ၊ စိန်ပန်း။ ကေသရီ၊ ဒုရင်ကောက်။ ရုဉှ၊ ကနစိုးပင်။”
ခေန်ရီ၊ ဒု။ ၂၉၅။ ၃၊ ဒုရင်ကောက်သဏ္ဌာန် ပန်းဖြူပွင့်
သော ချိုပင်တမျိုး။

ဒုသ်ကောက် - န / ဒါ / သန်ဂေါက် / ၁၊ ဒု အက္ခရာ၏ အမည်
တမျိုး။ “ဒုသ်ကောက်အက္ခရာ၏ သင်္ကေတကား သံယုတ်ဖြစ်

၁၊ ဣက္ခိ၏အောက်၌ တည်သော်လည်း အသွင်မတောက်
သင့်။” ဝေါသစ်။ ၁၃၅။ ၂၊ ဒုရင်ကောက်ပင်။ “ကန်နား
တလျှောက်၊ လိုရာရောက်သည်၊ ဒုသ်ကောက်ရွက်၊ ဖျားညွန့်
ထွက်သား။” ကုသ * ၂၉၆။

၁

၁ - န / ဒါ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ဆယ့်လေးလုံးမြောက်
ဗျည်း။ ဝရေမှတ်ဟုခေါ်သည်။

ဝရေမှတ် - န / ဒါ / ယေမှတ် / ဝအက္ခရာ၏ အမည်။ “ဝရေမှတ်

အက္ခရာ၏ သင်္ကေတကား ဣက္ခိ အက္ခရာနှင့် သံယုတ်
ဖြစ်သောအခါ အောက်၌ကပ်ဆွဲရသော်လည်း အသွင်မတောက်
သင့်။” ဝေါသစ်။ ၁၃၅။

ဏ

ဏ - န / နာ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ဆယ့်ငါးလုံးမြောက်
ဗျည်း။ ဣက္ခိဟုခေါ်သည်။

ဣက္ခိ - န / နာဂျိ / ဏ အက္ခရာ၏ အမည်။ “အချို့သော

သူတို့သည် ဣက္ခိကို ဟဆွဲ၏သို့ ရေးသည်ကား မသင့်နိုး။”
ဝေါသစ်။ ၁၃၆။

တ

တ - န / တ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် တဆယ့်ခြောက်လုံး
မြောက်ဗျည်း။ တစ်ပုဟု ခေါ်သည်။

တ - နဝိ / တ / ဆယ်ကိန်း၊ ဂုဏ်နိုး စသည်တို့နှင့် တွဲသော
အခါ သုံးရသော တစ်သင်္ချာ၏ အတိုကောက်။ တစ်။ “တရက်
တလ တနှစ် တသက် တဆယ့်။” ဘာဝနာ။ ၁၃၇။

တ - စည်း / တ / မသေချာသော အကြောင်းအရာကို ဖော်ပြ
ရန် နှစ်ထပ်ပြထားသော နာမ်ရှေ့တွင်ထား၍ သုံးရသော
စကားလုံး။ (တနေ့နေ့၊ တယောက်ယောက်၊ တအိမ်အိမ်
စသည်ဖြင့် သုံးသည်။)

တ - စည်း / တ / အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော အနက်ကို ဖော်ပြရန်
နှစ်ထပ်ပြထားသော ကြိယာရှေ့တွင် ထား၍ သုံးရသော
စကားလုံး။ (တနေ့ ငွေ၊ တစွတ်စွတ်၊ တဖွဲ့ဖွဲ့၊ တရွှေ့ရွှေ့၊
စသည်ဖြင့် သုံးသည်။)

တ - န / တ / ကြိယာကို ကြိယာဝိသေသနဖြစ်အောင် ဖန်တီး
ရာတွင် နောက်ဆုံးစာလုံးရှေ့တွင်ထား၍ သုံးရသော စကား
လုံး။ (သာဓက။ ။ ဂရုတစိုက်။ နေသားတကျ။
တိတ်တဆိတ်။ အရေးတကြီး။)

တ - ငြိ / တ / လိုလားမျှော်ခေါ် အောက်မေ့သည်။ မြွက်ဟ
ခေါ်ဝေါ် တောင်းဆိုသည်။ “ရောဂါလွန်မှ ဆရာကို တ
သက်သို့ ရှိနေပါသည်။” ထီး၊ ဒု။ ၃၁။ “လေ့တိမ်မှ အမိတ
သည်။” လောရော။ ၃၄။

တကတ - အာ / ဒဂဒိ / အံ့အားသင့်မှု၊ သဘောမကျမှု စသည်
တို့ကို ဖော်ပြသော အာမေဒိုတ်စကားလုံး။ “စာကလေး
တစောင်မှ မပေးဘူး တကတ၊ နေနိုင်လိုက်တာ။” သင်းကြံ။
၁၄၂။ “တကတ တော် အရေးရှိရင် ခေါ်လိုက်ရတာ။”
မယ်ဖြူ။ ၂၃။

တကတဲပုပိ - အာ / ဒဂဒဲမုာ် / အံ့အားသင့်မှု၊ သဘောမကျ
မှုကိုပြသော အာမေဒိုတ်စကားလုံး။

တကာ - န / ဒဂါ / အမျှား။ အပေါင်း။ အလုံးစုံ။ “မြို့တကာ
တွင် အစုံစမ်းခိုင်းထားလေ၏။” ဂေါ်ကီ။ ၅၃။

တကာ - န / ဒဂါ / ဝ၊ အလျှင် ယောက်ျား။ ဒါယကာ။
“တကာတို့လည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လျှံလေ၍။” ကိပုံ။
၁၇၇။ ၂။ ရဟန်းက လူယောက်ျားကိုခေါ်ရာ၌ သုံးစွဲသော
စကားလုံး။

တကာခံ - ကြိ / ဒဂါခံ / ဒကာခံ - ကြိ၊ ရှု။ “ရွှေပန်းအတွက်
တပည့်တော်က တကာခံပါမည်ဟု ပြောလေ၏။”
ဗဟိ။ ၂၂၄။ “စစ်တွေမြို့ကို ဖောက်ရင် မင်းလုပ်ချင်တာ
လုပ်၊ မစားဘူးတာ စား၊ ငါတကာခံပါမည်ကွာ။” ရှု၊ ၁၂၊
၁၃၉။ ၂၃။

တကာမ - န / ဒဂမုာ် / ဝ၊ အလျှင်မ။ ဒါယိကာမ။ “ထိုသို့
မြင်လတ်သော် တကာမကို တော်မြေငုံသည့်မှတ်၍ ငါနဲ့
ထားပါသည်။” နှ။ ၃၉။ ၂။ ရဟန်းက လူမိန်းမကိုခေါ်ရာ
တွင် သုံးစွဲသော စကားလုံး။ [၂]

တကား - စည်း / ဒဂါး / အံ့သြခြင်း၊ သဘောကြိုက်ညီခြင်း၊ စိတ်
တက်ကြွခြင်း။ အဓိပ္ပာယ်လေးနက်ခြင်း စသည်တို့ကိုပြသော
စကားလုံး။ “သံဘာတော် သာလျှင် ကိုးကွယ်ရာ ရှိ၏
တကား။” ဗဟိ။ ၃၇။

တကု - န / ဒဂု / တကူ - နှ၊ ရှု။

တကူးတက - ကြိဝိ / ဒဂူးဒဂါ / အထူးတလည်။ “မကြည့်မြဲက
တကူးတက လာဘိတ်ဟာ ဆိုတော့ လာချင်ပါတယ်။”
သမား။ ၇၁။ (တကူးတကနဲ့ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

တကဲကဲ - ကြိဝိ / ဒဂဲဂဲ / (တစ်တခုလုပ်ရန်) အားယူ ဟန်
ပြင်လျက်။ “တပ်ဗျူးက သတ်မယ်တကဲကဲလုပ်နေတာနဲ့။”
မြတ်ကို။ ၂၀၈။

တကုယ်ကောင်း - ကြိဝိ / ဒဂိုဂေါ် / မိမိတဦးတည်း၏ကောင်း
စားရေးအတွက်။ “ဘေးရန်ရောက်သောအခါတို့၌ တကုယ်
ကောင်းကြံလျက် စွန့်ထွက်၍မသွားတတ်ခြင်း။” ပြည်တီ။
၁၉၁။

တကုယ်တော် - န / ဒဂိုဂေါ် / တဦးတယောက်တည်း။

တကုယ်ရေတကာယ - န / ဒဂိုယေဒဂါယု / တယောက်ထီး
တည်း။

တကောက်ကောက် - ကြိဝိ / ဒဂေါက်ဂေါက် / (နောက်မှ)
အစဉ်တိုက်(လိုက်လျက်)။ “ငိုကြွေးမြည်တမ်းလျက် နောက်
မှ တကောက်ကောက် လိုက်လေ၏။” ဓမ္မပဒါ ပ။ ၈၃။

တကောင်ကြွက် - န / ဒဂေါက်ဂျက် / မိဘဆွေမျိုးမရှိ တဦး
တည်းအဖြစ်။ ယင်းသို့ဖြစ်သူ။ “ယခုလို ကံဇာတာ အမေး
ပိုမိုဆွဲသောအချိန်တွင် ကျွန်တော့်မှာ တကောင်ကြွက် ဖြစ်
နေရပါပြီ။” သက။ ၁၄၇။

တကောင်ကြွက်တမျက်နာ - န / ဒဂေါက်ဂျက် / တမျက်နာ /

တကောင်ကြွက် - န ၊ နှင့် အတူတူ။ “ဆွေဇေးမျိုးဝေး
တကောင်ကြွက်တမျက်နာ လာ၍နေရသေး။” ချစ်ဝေ။ ၅၁။

တကောင်တမြီး - န / ဒဂေါက်တမျီး / တကောင်တလေ။
တယောက်တလေ။ “ဟင်္သာတသက် လိုက်မည့်လူ ပါလျှင်
ရထားမြောင်းရမည်ဖြစ်၍ တော်ပါသေး၏။ ယခုမူ တကောင်
တမြီးမျှ မရှိ။” ရှု၊ ၇၊ ၇၆။ ၁၆၀။

တကောင်း - န / ဒဂေါင်း /
လည်တံရှည် သောက်ရေဆိုး။
ရေတကောင်း။ “သောက်ရာ
တကောင်း။ သင်းပျံ့ လှောင်းနှင့်။
ဆုတောင်းရည်ဆွန်း၊ ရေကော်
သွန်းလော့။” သူဝေ * ၂၉၂။

တကောင်း

တကိုင်စေးဆစ် - န / ဒဂိုင်လေးသွပ် / လက်တက်ဝိုင်းနှင့် လက်
လေးသစ်နှင့် ပမာဏ။ “အောက်မြန်မာပြည်၌ တကိုင်စေးဆစ်
မျှရှိသော ပျိုးစည်းကိုပင် ပျိုးပေါဟု ခေါ်သည်။” ရှု၊
၄၊ ၃၉။ ၇၁။

တကယ် - ကြိဝိ / ဒဂယ် / အမှန်။ စင်စစ်။ ကေန့်။ ကေန္တ။
“ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းကို တကယ် သဘောပေါက် လာသော
အခါ။” ဂမ္ဘိရူ။ ၁၆၇။

တကယ်တမ်း - ကြိဝိ / ဒဂယ်ဒန်း / တကယ် - ကြိဝိနှင့်အတူတူ။
“နွေဦးရာသီ၌ တကယ်တမ်းမရောက်သေးသမျှ နှင်းကျနိုင်
ပေသေးသည်။” လည်။ ၁၃၉။

တကယ်လို့ - ကြိဝိ / ဒဂယ်လို့ / အကယ်၍။

တကယ်လို့မျှား - ကြိဝိ / ဒဂယ်လို့မျှား / တကယ်လို့။

တကယ် - နဝိ / ဒဂို / အမှန် အဟုတ် အစစ်ဖြစ်သော။
တူးခြားသော။ “ထာဝရ တန်ခိုး (ဝါ) တကယ် တန်ခိုး။”
ဘောဂ။ ၁၀၆။

တကယ်ကို - ကြိဝိ / ဒဂိုကို / အမှန်။ စင်စစ်။

တကယ်တကယ် - ကြိဝိ / ဒဂိုဒဂယ် / အမှန်စင်စစ်။ ကေန့်မုချ။
“တကယ်တကယ် ဖြစ်ပျက်နေသော အကြောင်းအရာများ
ကို။” လူမှု။ ၃၇။

တကျ်းတည်း - ကြိဝိ / ဒဂျန်ဒီး / ပြေပြစ်ညီညာစွာ။ “လက်ဆစ်
ခြေဆစ်တို့သည် အဆစ်မထင် တကျ်းတည်း ညီညွတ်စွာရှိ
၏။” ဒါနု။ ၂၄။

တကျက်ကျက် - ကြိဝိ / ဒဂျက်ဂျက် / ဆူဆူ ညံ့ညံ့ ရန်ဖြစ်လ
လျက်။ “ကွေ့ဘော်လောင်ဘက်မရသဖြင့် တကျက်ကျက်နှင့်
မကြာမကြာ စကားများတတ် ကြလေသည်။” ထိလက်စွ
ပ။ ၁၀၀။

တကျည်ကျည် - ကြိဝိ / ဒဂိုဂျီ / ဝ၊ နားစူးနားဆာ။ “ဒီကောင်
မတွေ တကျည်ကျည် ကြွေးလိုက်တောင်းနေမှာကို မကြား
ချင်ဘူး။” မြဝတီ၊ ၁၊ ၁၁။ ၂၂၆။ ၂။ အသံ အဆက်မပြတ်
မြည်လျက်။ “မြင်းစွာသော အသံကို၊ ညံ့ညံ့စီစီ၊ တကျည်
ကျည်မြည်ကြွေး ဟစ်အော်လျက်။” ဗောဓိဝင်။ ၄၇။

တကျည်း - န / ဒဂိုး / သူဂိုး / ချက်၌ဆိုသော ကြွက်သားနှင့်
အကြောချ။ “တကျည်းသဘောကား ချက်အောက် လက်
၃-သစ်တွင် နေ၏။ ချက်ကို ချိ၍နေ၏။” ဓာတု၊ တ။ ၁၄၇။

တကျိတ်တည်း တညွတ်တည်း - ကြိဝိ / ဒဂျိတ်တီး တညွန်းဒီး / ဒဂျိတ်တည်းတညွန်းဒီး / (မကောင်းမှု၌) စိတ်တူ သဘောတူ (ပြုလုပ်သည်။)

တကြိုးတည်း - ကြိဝိ / ဒဂျိတ်ဒီး / ဒဂျိတ်ဒီး / တစိန်တည်း။ “ညဉ့်မှ မိုးလင်းအထိ တကြိုးတည်း အိပ်သည်။”

တကြောင်းစွဲ / န / ဒဂျောင်းစွဲ / တစုံတခု တစုံတယောက်ကို စွဲလမ်းမှုအားကြီးသူ။

တကြောင်းဆွဲ - န / ဒဂျောင်းစွဲ / ဝါ မျဉ်းကြောင်းဖြင့် ရုပ်ပုံ ဖော်သော ပုံဆွဲအတတ်။ “တကြောင်းဆွဲအရေးအသားဖြင့် လခါတည်းတူအောင် ရေးဆွဲပေးနိုင်၏။” လူလုံး၊ ဒု။ ၂၀၉။ ၂၊ နှငယ် နှင်းပိတ်အရပ်စသည်ကို တချက်တည်းရေးဆွဲခြင်း။ “ကျီးရုပ်သတ္တန် တကြောင်းဆွဲ အင်းလိမ်ကို ရေးပြီးလျှင်။” ကလေး၊ ဒု။ ၁၇။

တကွ - ကြိဝိ / ဒဂျု / အတူ။ မကွဲမကွာ။ “မျိုးစစ်ကြင်ဘော်၊ ရွှေချင်းဆော်သို့၊ မွေ့လျော်တကွ၊ သမဂ္ဂပြင်။” မြား * ၃။

တကွန်း - န / ဒဂျန်း / ဝါ ပင်လယ်ရပ်ခြား တိုင်းတပါး။ ၂။ တသက်တာ ထောင်ဒဏ်ခံရသူတို့ ကို ထားရာအရပ်။

တစာချင်း - န / တခန့်ဘုရင်း / အလွန်တိုတောင်းသောကာလ အတွင်း။ “လူသည် လေကို မရှူရှိုက်ရလျှင် တစာချင်းပင် သေလိမ့်မည်။” မောင်မယ်။ ၂။

တခါ - ကြိဝိ / တခါ / အကြိမ်အလွှဲအားဖြင့်။ “အကြေမြို့ ဆိုတဲ့ ပြေသို့ တခါနိုင်ရပြန်တော့။” မျောက်ခွံ။ ၇၈။ - န / တခါ / တခုသော အချိန်အခါ။ “သဘာဝဓမ္မပါရူ တယောက် တခါက ပြောသွားလေသည်။” ငှက်။ ၂၇။

တခါတခါ - ကြိဝိ / တခါတခါ / အမြဲမဟုတ်။ အခန့်သင့်သည့် အခါ။ တခါတရံ။ တခါတလေ။ “တခါတခါရွှေထွက်သည်။” ထိပ်။ ၇၂။

တခါတရံ - ကြိဝိ / တခါတယန် / တခါတခါ - ကြိဝိနှင့်အတူတူ။ “တခါတရံ လက်မ ၃၀၀ အထိ ရွာသွန်း လေသည်။” မြန်သွေး။ ၂၆။

တခါတလေ - ကြိဝိ / တခါတလေ / တခါတခါ - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “တခါတလေ ကွဲအက်စေ၏။” ဇီဝက။ ၁၁၇။

တခါတည်း - ကြိဝိ / တခါဒဲ / တခါဒီး / တခါတည်း။ တကြိမ် တည်း။ တချက်တည်း။ ချက်ချင်း။ “ဥပဓေ တရပ် အဖြစ် တခါတည်း ပြဋ္ဌာန်းလိုက်လေသည်။” လူမျှန်၊ ပ။ ၅၁။

တခီခီ - ကြိဝိ / တခီဂိ / ရုတ်တရက် တိုးတိုးတိတ်တိတ် ရယ် သောအသံကို ပြုလျက်။ “ကိုယ့်အကြံ အောင်၍ တခီခီရယ် ခြင်း။” နိုင်ဖြာ၊ ဒု။ ၁၅။

တခုလပ် - န / တခုလတ် / တလင်ကွာခိန်မ။ “ကမ္ဘာ့ရံ နု ဖတ် ဖတ်ထက်။ တခုလပ်သာထင်။” ထပ်။ ၇၁။

တခဲနက် - ကြိဝိ / တခဲနက် / အကြားအလပ်မရှိ တစိုင်တခဲဖြစ် လျက်။ တစုတဝေးတည်း ဖြစ်လျက်။ “တခဲနက် သောတိမ် တိုက်မှ ထွက်သော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့။” ကိုက်ကုတ်။ ၁၅။

တခေါ် - န / တခေါ် / လှမ်း၍ခေါ်သော် ကြားနိုင်လောက်

သော အကွာအဝေး။ “ခဲတပစ် တခေါ်၊ ဝါးတဖိုက်သော အတိုင်းအထွာများ။” ရဲလက်။ ၂၇၀။

တခီ - န / တခီ / ဝါ နယ်မြေဒေသ အပိုင်းအခြား။ “အနောက် မြောက်တောင်တန်း တခီတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြလျက်။” မြန်အုပ်။ ၁၇၂။ ၂။ အချိန်ကာလ အပိုင်းအခြား။ “ရန်ငွေမင်းလက် ထက်တော် တခီက၊ ရေစကြိုသည်၊ လေးရွာ၌တွင်။” ခွေး၊ ဒု။ ၅၁။

တခေါက်တကျင်း - ကြိဝိ / တခေါက်တကျင်း / တခေါက်တကျင်း / တကြိမ်လောက်။

တခစ်ခစ် - ကြိဝိ / တခစ်ခစ် / တခီခီ - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “တခစ်ခစ် ရယ်မောနေကြလေသည်။” ခါးကုန်း။ ၂၄၈။

တခန်းရပ် - ကြိဝိ / တခန်းယတ် / ရုပ်ရုပ်၊ ပြဇာတ်စသည်တို့တွင် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ထားသော အစိတ်အပိုင်း ပြီးဆုံးသည်။ “မော်ကွန်းဆရာ ဦးညိုဦးပင် တခန်းရပ်၍။” စာသမိုင်း။ ၂၁၈။

တခန်းရပ်ပြဇာတ် - န / တခန်းယတ်လျှဇာတ် / ဇာတ်ခန်း တခန်းသာ ပါဝင်သော ပြဇာတ်တို့။

တချော့ - န / တချော့ / ရွက်အိုးခြောက်လုံးစာ တန်းရည်ထည့် ကျို၍ရသော တန်းလျက်ပမာဏ။ “တချော့ဆိုသည် တစဉ်း တစယ်ကျိုကို ခေါ်၏။” စာမိမာန်၊ ၃၊ ၁၁။ ၄၇။

တချို - န / တချို / တစိတ်တဒေသ။ အနည်းငယ်။ “တထွေ ရပ်သော၊ အကင်းစိစို၊ ညို၊ ရှို၊ လျှင်၊ တချို၊ ရင်၍။” သစ္စာ * ၆၂။

တချို၊ တလေ - န / တချို၊ တလေ / တစိတ် တဒေသခန့်။ အနည်းငယ်မျှ။ “တချို၊ တလေ အနည်းငယ်မျှ ကံချွန်ကြ လျက်။” နီရီ၊ ပ။ ၅၄။

တချိုးတည်း - ကြိဝိ / တချိုးဒဲ / တချိုးဒီး / တမျိုးတစားတည်း။ တပုံစံတည်း။

တချက်တည်း - ကြိဝိ / တချက်ထဲ / တပြိုင်နက်။ အတူတကွ။ “နဂါးတို့ ကိုမြင်၍ တပြိုင်နက် တချက်တည်း ကြွေးကြော် ခိုမြည်တမ်းကြကုန်၏။” ဘူဇာတ်။ ၁၄။

တချက်လွှတ် - ကြိဝိ / တချက်လွှတ် / ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းခြင်း၊ ပြင်ဆင် ပြောင်းလဲခြင်း မရှိပဲ။ “ရှင်ဘုရင် ဆိုတာမျိုးဟာ တချက်လွှတ်အမိန့်တော်မှတ်ပြီးရင် ဘယ်လိုဘဲ တောင်းပန် ပေး မရဘူးပေါ့။” မြန်ပုံ။ ၁၃။

တခြား - န / တချား / ဝါ သိမြင်ဖော်ပြပြီးသော သက်ရှိသက်မဲ့ တို့ မတူပါးဖြစ်သောအရာ။ ၂။ တမျိုးတဖုံ၊ တသီးတသန့် ဖြစ်သောအရာ။ “အမေးလည်း တခြားအဖြေလည်းတခြား။” စတု၊ စ။ ၅၃။

တခြားတပါး - န / တချားဒဲတား / တခြား - န၊ ဝါ နှင့် အတူတူ။ “အတတ်ပညာဟူသည် ပြင်ပ တခြားတပါး၌ တည် လေသည် မဟုတ်။” သုခမိန့်၊ ၁၉။

တခွဲသား - န / တခွဲသား / မာန၊ ဣန္ဒြေစသည်တို့ ကြီးမားပုံကို ပြသော စကားလုံး။ “ဣန္ဒြေကြီး တခွဲသားနဲ့ နေကြတော့။” ချစ်ရည်။ ၆။

တချွတ်ချွတ် - ကြိဝိ / တချွတ်ချွတ် / သစ်ရွက်ခြောက်၊ စက္ကူ

စသည်တို့ ထိခိုက်မိသဖြင့် မြည်သောအသံမျိုး အဆက်မပြတ်ဖြစ်လျက်။

တဇွေ. ဇွေ. - ကြိဝိ / တဇွေ. ဇွေ. / အစိုနိမ့်ပြတ် တပြည်းပြည်း (ပုန်လောင်ကျွမ်းလျက်။) “ပြာဖူးထားသည့် မီးခံကဲ့သို့၊ တဇွေ. ဇွေ. လောင်ကျွမ်းလျက်။” ဗုဒ္ဓကား။ ၁၂၇။

တစဝေ - ကြိဝိ / ဗဇာဗဇာ / တပြည်းပြည်း။ နည်းနည်းချင်း။

တစပြင် - န / ဗဇာဗျင် / သုသေကောင် မြူဝံ့ရာ အရပ်။ သုသာန်။ သင်္ခါဦး။ “တစပြင်၌ သူကောင်လွမ်းသောပုဆိုးကဲ့သို့ ယူတော်မူ၍ ပုံသကဲ့သို့ဆောင်မြဲတည်း။” ကုလား။ ၀။ ၂၇၁။

တစဝေ - ကြိဝိ / ဗဇာဗာ / မပြတ်လေ စူးရှသော အသံကို ပြုလျက်။

တစိ - န / ဒဇိ / အနည်းငယ်။ “တစိမကျန်း၊ မှန်သည်ကိုသာ၊ လျှောက်တင်ပါအံ့။” ကုသ * ၄၉။

တစိစိ - ကြိဝိ / ဒဇိစိ / ၁။ (အသံ) အဆက်မပြတ် ဆူညံစွာ။ “ရွာထပ်ဆီမှ ချေးသံ တစိစိ ဖြစ်သွားသည်ဟု။” လေဇူး။ ၄၅။ ၂။ (အမြူပုံ၊ ချွေး စသည်တို့) အဆက်မပြတ် ထွက်လျက်။ “အကယ်၍ အနာဒိသောနေရာ ဖြစ်ခဲ့လျှင် အမြူပုံ တစိစိ နှင့် ပုပ်သော အရည်များ ထွက် လာ တတ် သည်။” ကူးစက်။ ၁၀၃။

တစူးစား - န / ဒဇူးစား / မိမိထင်ရာကို စွတ်လုပ်တတ်ခြင်း။ “အဖိုးကြီးကလဲ တစူးစား သူထင်ရာလုပ်တာ။” သင်းကြံ။ ၉၀။

 - ကြိဝိ / ဒဇူးစား / မိမိထင်ရာကို စွတ်လုပ်လျက်။ “ဉာဏ်ထုံထိုင်းသလောက် စိတ်ကလည်း တစူးစားနိုင်လိုက်သေးသည်။” ရွှ၊ ၈၊ ၉၂။ ၁၂၈။

တစေ - ကြိဝိ / ဒဇေ / ၁။ ပေါ် စင်စစ်။ ဧကန်။ “ကြောင်းခြင်းတွေသာ ရေငွေ့လျှင် သေချာတစေ လျှောက်ထားလေ။” ခေတ်စမ်း။ ၉၇။ ၂။ အမြဲမပြတ်။ မပြတ်မလပ်။ တရပ်ပဲ။ “တောက်လောင်၍ တစေ ကမ္ဘာအဆက်ဆက်နေသော မီး မသေ။” စတု၊ ၈။ ၂၆။

တစေတစောင်း - ကြိဝိ / ဒဇေဒဇောင်း / ဒဇိဒဇောင်း / တိုက်ရိုက်မဟုတ်၊ တည့်တည့်မဟုတ်။ မသိမသော။ “ဘိုးစအား အပြင်ဘက်ကို တစေတစောင်း အကြည့်ခိုင်းပြီး။” လေဇူး။ ၁၀၅။

တစိုးတစိ - န / ဒဇိဒဇိ / ၁။ အနည်းငယ်။ “ပဉ္စာလမ်းသည် တစိုးတစိ မျှ အမျက် မထွက်ဘဲ။” ကိပ္ပိ။ ၁၀၂။ ၂။ တစုံတချို့။ “မင်းကြီး၊ ထိုသဒ္ဓိန် ပုဂ္ဂိုလ်အား မောမပုရိသဟု ဆိုတော်မူအပ်သော စကားသည် တစိုးတစိလက္ခဏာသဘောရှိ၏။” မိလိန်။ ၂၇၂။

တစင်ထောင် - ကြိ / ဒဇင်ထောင် / သီးသီးခြားခြား လုပ်ကိုင်နေထိုင်သည်။ “နတ်သျှင်နောင် ရှင်သံခိုတို့ ၏ အာဘော်သို့ လည်း မလိုက်ဘဲ တသီးတခြား တလမ်းတစင်ထောင်၍ ဖွဲ့နွဲ့သည်။” စာသမိုင်း။ ၂၀၈။

တစောင်း - န / ဒဇောင်း / တဘက်ဘက်။ တနေရာရာ။ “ကိုယ်

မိုင်းမှား၊ ပုံကသိုက်အထုံဝါသနာနှင့်၊ လိုတိုင်းအစုံပါလို့၊ ‘လုံ’ ရတနာတွေကို အတင်းပိုက်ခါ တစောင်းက ထမ်းခဲ့ပြီး။” လေးချုပ်။ ၃၆။

တစောင်း - ကြိဝိ / ဒဇောင်း / ၁။ နံပါးဖြင့် လျောင်းလျက်။ “မြင်နံစောင်းငယ်၊ ဘယ်ညာ တစောင်း၊ တဖျင်မြောင်းလျှင်။” တန်ခိုး * ၂ (၃)။ ၂။ တည့်တည့်မတ်မတ်မဟုတ်။ တူရူ မဟုတ်။ ခပ်ရွေရွေ။ ခပ်ရွဲ့ရွဲ့။ “ချူစပ်စပ်ချောင်း၊ တစောင်းငါကြည့်၊ လည်လည်လာသွား။” ဘလ္လာ * ၇၂။

တစောင်း - န / ဒဇောင်း / ရှားစောင်း - န၊ ရှ။

တစည်း - န / ဒဇိ / တံစည်း - န၊ ရှ။ “စောင်းသောင်ကြည့်စိန်း၊ ငရဲထိန်းတို့၊ ကြောက်မိန်းမူးဝေ၊ တစည်းရွေသော်၊ မသေတတ်လျှင်း၊ အမိုးကြွင်း၍။” ဘသီ * ၁၇၇။

တစည်းတလုံး - ကြိဝိ / ဒဇိတလုံး / ညီညီညွတ်ညွတ် ပူးပေါင်းလျက်။ “တပုမများစွာတို့ က၊ ဆရာကြီးနှင့် တစည်းတလုံး ပေါင်းရုံးမကွ... အမြဲဆည်းကပ် နေထိုင်ပါမည့် အကြောင်းနှင့် ခွင့်တောင်းကြပြန်ပါ။” ဒေါင်းသစ်။ ၇၅။

တစိတ် - န / ဒဇိတ် / ၁။ လေးပုံလျှင် တပုံရှိသော ပမာဏ။ ၂။ ပဆစ်ပစ်ရာတွင် ကြွေတနေမှောက်၍ ငါးစေ့လန်သော အနေအထား။

တစိတ်တစေသ - န / ဒဇိတ်ဒဇေသ / အနည်း အကျဉ်း။ အချို့။ “ထိုစောဒနာစကားသည် တစိတ်တစေသ အားဖြင့် မှန်ပေ၏။” သာသမိ။ ၃၀၄။

တစိတ်တစမ်းတည်း - ကြိဝိ / ဒဇိတ်တစမ်း / ၁။ သဘောချင်း ထပ်တူထပ်မျှ။ စိတ်တူသဘောတူ။ တသဘောတည်း။

တစပ်တည်း - ကြိဝိ / ဒဇတ်ထံ / တလျှောက်တည်း။ တဆက်တည်း။ “ထိုရေထုနှင့် လောကန္တရိုက်ရေသည် တစပ်တည်း တဆက်တည်းဟု မှတ်လေ။” လောကလင်း။ ၆၈။

တစိမ်း - န / ဒဇိန်း / သူစိမ်း - န၊ ရှ။ “တစိမ်း သက်သက် ဖြစ်စေကာမူ၊ ဆွေမျိုးထက် ခင်မင် တတ်ကြတယ်။” ဝိယပ်။ ၉၉။

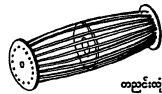
တစိမ်းတရဆံ - န / ဒဇိန်းတရဆံ / သူစိမ်းတရဆံ - န၊ ရှ။

တစိမ်းမြင့်မြင့် - န / ဒဇိန်းပျင်ပျင် / သူစိမ်းမြင့်မြင့် - န၊ ရှ။ “အချင်းချင်းတစိမ်းမြင့်မြင့် ဖြစ်ခဲ့ရ သည်ကို။” တင်းစာ။

တစုံတခု - န / ဒဇုန်တခု / အမှတ်မထင်သော တပ်အပ်သေချာ မသိရသော အရာဝတ္ထု အကြောင်းကိုစွဲ။ “တစုံတခုသော အကျိုးကိုမျှ ပေးခွင့်မရ။” လက်စွဲ။ ၆၅။

တစုံတယောက် - န / ဒဇုန်တယောက် / တပ်အပ်သေချာ မသိရသောသူ တဦးတယောက်။ “စစ်သည် ခုံမက်တို့ ပစ်လွှတ်သော လက်နက်သည် တစုံတယောက်ကိုမျှ မထိခိုက် ရေ။” နရ။ ၄၀၁။

တစုံတရာ - န / ဒဇုန်တရာ / တပ်အပ်သေချာ မသိရသော အရာ။ “အကြောင်းတစုံတရာကြောင့် ရုတ်တရက် ထိခိုက်နာကျင် ပေါက်ကွဲရသွား။” ပြုစု။ ၃။

တည်းလုံး

တစ္စုတ်စုတ် - ကြိဝိ / တစ္စုတ်စုတ် / မကြာခဏ။
 တစ္စုန်းတစ - န / ဒစ္စုန်းတစ / အနည်းအကျဉ်း။ တစိတ်
 တစေသ။ အချို့။ “မိန့်တော်ခွန်းကို၊ တစ္စုန်းတစ၊ မကြွင်း
 ရအောင်။” ကုသ* ၉၃။
 တဆေး - န / တဆေး / သေရည်သေရက် လုပ်ရာတွင် သုံးရ
 သော ကစော်ဖောက်သော ဆေးတမျိုး။ “တဆေး ခပ်၍
 ပြုအပ်သော ယစ်မျိုးသည် ကိစ္ဆာကိစ္ဆာမည်၏။” ကင်္ခါ။
 ၃၂၉။
 တဆက်တည်း - ကြိဝိ / တဆက်တီး / တဆက်ထဲ / စဉ်တိုက်။
 တောက်လျှောက်။ အကြားအလပ် မရှိပဲ။
 တဆင့် - ကြိဝိ / တဆင့် / တိုက်ခိုက်မဟုတ်ပဲ။ “အခွင့်မနေ့
 တဆင့်ပေး၍ အရေးမိအောင် ပို့ပါသည်။” သန့်။ ၁၆။
 တဆင့်ကြား - န / တဆင့်လျား / မူလပြောဆိုသူ၏ စကားကို
 တခြားသူထံမှ ကြားသိခြင်း။
 တဆင့်ခံ - န / တဆင့်ရန် / မူလပုဂ္ဂိုလ်ထံမှ မဟုတ်ပဲ အခြား
 တပါးမှ ခံယူခြင်း။ “တဆင့်ခံခေါင်းရွက် ဗျပ်ထိုးများသာ
 ဖြစ်ကြကုန်၏။” ကပ္ပ။ ၆၀။
 တဆင့်စကား - န / တဆင့်စကား / မူလပြောဆိုသူထံမှ မဟုတ်ပဲ
 တခြားသူထံမှ ကြားသိရသော စကား။
 တဆစ်ချိုး - န / တဆစ်ချိုး / တံတောင်ဆစ်ကွေးနှင့်တူသော
 အချိုး။ “ခြေလျားကို တဆစ်ချိုးတော့၍ ခတ်သောနည်း။”
 ခြင်းယိုင်။ ၃၈။
 တဆိတ် - န / တဆိတ် / ၁။ အနည်းငယ်။ စိုးစဉ်း။ စဉ်းငယ်။
 “အရွယ်ကလဲ၊ တဆိတ်ကြီးတော့။” ကောက်။ ၁၃၀။
 ၂။ ကျေးဇူးပြု၍ ဟူသော အနက်မျိုးဖြင့် အယဉ်အကျေး
 သုံးရသော စကားလုံး။ “ကျွန်တော်တို့ ကိုလဲ အိမ်ကို
 တဆိတ် ကြည့်လိုက်ပါလို့ မှာသွားတယ်။” သွေး။ ၁၆၀။
 ၂၂၀။
 တဆိတ်စာ - န / တဆိတ်စာ / မပြောပလောက်သော ပမာဏ။
 အနည်းငယ်မျှ လောက်သော ပမာဏ။ စိုးစဉ်းဖြစ်သော
 ပမာဏ။ “ရွှင်ပျော်တမ်းမှား၊ တဆိတ်စာမျှ၊ သာယာပါဘူး။”
 သုဇာ* ၁၂၂။
 တဆိတ်တပေါက် - န / တဆိတ်တပောက် / အနည်းငယ်။
 စိုးစဉ်း။ “မျောက်သိုး၏ ဥပမာ၊ လွန်စွာ ဆော့ချင်သော
 စိတ်တို့ သည်၊ တဆိတ်တပေါက် ပျောက်သွားသည်လည်း
 တကြောင်း။” မျောက်။ ၁၄။
 တဘောက်ကုန်း - ကြိဝိ / တဘောက်ကုန်း / မစဉ်းမစား။ မထိန်း
 မသိမ်း။ မဆင်မခြင်။ “တရူးထိုး တဘောက်ကုန်း ပြုလုပ်
 တတ်ထားမှီဘဲ။” တင်မြ။ တ။ ၂၆၄။
 - န / တဘောက်ကုန်း / ယင်းသို့ ပြုလုပ်တတ်သူ။
 တစ္စုတ်ထိုး - ကြိဝိ / တစ္စုတ်ထိုး / မဆင်မခြင်ပဲ။ အဆုတ်
 အဆိုင်မရှိပဲ။
 တည်းလုံး - န / တည်းလုံး / ချည်ခပ်မှ ချည်မျှင်ကို ရစ်သွင်း
 ထူ ဘီးလုံး။ “လှန်းပြီးချည်ကို တည်းလုံးတွင် ယောက်
 ၏။” အင်းလူး။ ၂၃။

တဏှာ - န / တနာ / ၁။ ရာစိတ်။ “ကမာမဂုဏ် တဏှာကို
 များစွာ လိုက်စားခြင်းကို ပြု၍။” ဂိဟိ။ ၂၂။ ၂။ လိုချင်
 တပ်မက်ခြင်း။ “တဏှာဟူသည်ကား အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့
 စသည်တို့၌ သာယာစိုမက် တပ်နှစ်သက်ခြင်းတည်း။”
 ဗုဒ္ဓသင်။ ၉၆။ [ပါ]
 တတလေ - စည်း / တတလေ / အနည်းအကျဉ်းအားဖြင့်
 ဖြစ်တတ်သည်။ ဖြစ်နိုင်သည်။ ဖြစ်ရာသည်ကို တင်ပြလိုသော
 အခါ တကောင်၊ တခါ၊ တယောက် စသည်တို့တွင် ဆက်တွဲ
 သုံးသော စကားလုံး။ (သာကေ။ ။ တကောင်တလေ၊
 တခါတလေ၊ တစီးတလေ၊ တဆိုင်တလေ၊ တပါးတလေ၊
 တမြို့တလေ၊ တယောက်တလေ။)
 တတိတတိ - ကြိဝိ / ဒဒိဒဒိ / တပြည်းပြည်း၊ တရွေ့ရွေ့၊ တစေ့
 (ယုတ်လျော့သည်။)
 တတိယ - န / တတိယာ / သုံးခုမြောက် ဖြစ်ခြင်း။ [ပါ]
 တတိယယ - န / တတိယာယနှင့် / မိုးသောက်ယံ။ [ပါ]
 တတေတေ - ကြိဝိ / ဒဒေဒေ / အဆက်မပြတ်။ “တရံမလျော့၊
 မပေါမပေ၊ တတေတေပင်၊ မစပြင်၍၊ မြစ်ဝင်ရေလောင်း၊
 ကုန်တောင်းစပါ၊ ပျိုးသောလားသို့။” သိ* ၁၅၆။
 တတိဒီးမွေး - န / တဒီးဒီးမွေး / ရနံ့မွေးသောပန်း ပွင့်သည့်
 အပင်တမျိုး။
 တတန် - န / ဒဒန် / တမျိုး။ တပုံ။ တနည်း။ တဆင့်။
 “ကုလားအုပ်ကို မြင်မက်မှု ချမ်းသာသူရအံ့၊ ကုန်းတတန်
 ရေတတန် ခရီးဝေး သွားရအံ့။” အိပ်စာနံ။ ၇။
 တတန်တက - ကြိဝိ / ဒဒန်ဒဂါ / ပင်ပန်းခံ၍။ ခဲယဉ်းစွာ။
 “စားရေ ခိုကျွားကုလားလည်း တတန်တက သယ်ပိုးယူင်မလာ
 နိုင်။” စွန်။ ၂၀၈။
 တတုံးတုန် - န / ဒဒန်ဒုန် / ထွန်တုံးတခု နှားတရည်းနှင့် ထွန်
 ယက် စိုက်ပျိုးနိုင်သော လယ်မြေယာမြေ။ (ဆယ်နှစ်က
 ခန့်ရှိသည်။) “နှားတရည်းမောင်း (၁၂ ကောင်) ကို
 တတုံးတုန်ဟု ခေါ်သည်။” ဒေဝင်။ ၆၅။
 တတေ - န / ဒဒေ / တခု။ တအုပ်။ အများ။ “ကျန်ရစ်ကြ
 ပေ၊ တို့ တတေလည်း၊ စိတ်စေတသိက်၊ ယွင်းမဖိတ်အောင်။”
 သံဝေ* ၂၉။
 တတွတ်တွတ် - ကြိဝိ / ဒဒွတ်ဒွတ် / အဆက်မပြတ် (ပြောဆို
 ရွတ်ဖတ်၊ မြည်တမ်းလျက်။) “အောက်ပါလက်ဘာတို့ ကိုရွတ်၍
 တတွတ်တွတ် သရဇ္ဈာယ်ပုံများ။” ခွေး။ ပ။ ၂၁။
 တထေရာတည်း - ကြိဝိ / တထေယာဒီး / တထေယာဒေ / တထပ်
 တည်း။ တသထေတိမ်း။ “မောင်အောင်ကျော်က သူနှင့်
 တထေရာတည်းတူသည်။” ကောင်း။ ၂၃။

တထေဝတည်း- ကြိဝိ / တထေဝါဒီး / တထေဝတည်း- ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ပုထုဇဉ်တို့၏ သဘောသည် အရူးနှင့် တထေဝတည်း ဖြစ်သည်။” သီလဝိ။ ၁၁။

တထေဝကံ- န / တထေဝကံ / တထေဝ။ တတန်း။ “ကရုဏာ ပွား၊ သနားတထေဝကံ၊ ဝမ်းမြောက်စွာပျံ့၊ ဝေဌမေတ္တာ။” သီလဝိ* ၂။ “ခရီးသထေဝကံ တက်ကြွပြန့်ပျံ့။” မြင့်၊ ဒု။ ၁၇။ “တိုင်းပြည်မရောက်မီ တထေဝကံနားဘူးသော သနပ်ပင်ကြီး။” ရာဇဝင်၊ ပ။ ၁၈၁။

တထိုင်တည်း- န / တထိုင်ဝံ / တထိုင်တည်း။ တချိန်တည်း။ “ဝတ္ထုတိုတပုဒ်ကိုတထိုင်တည်း ပြီးခဲ့သည်။” သံသာ။ ၁၁။

တထစ်ချ- ကြိဝိ / တထစ်ချာ / ကေန်။ ဒုချ။ ကိန်းသေ။ ကျိန်းသေ။ “အသည်လို တထစ်ချက်နီးသေ စကားမျိုးကို မပြောမဆိုသင့်ဘူးပေါ့။” ထေရ်၊ ဒု။ ၁၂။

တထပ်တည်း- ကြိဝိ / တထပ်တည်း။ တထပ်တည်း။ “မင်းအကုသလအလိုနှင့် သူ့အလို တထပ်တည်း ကျူ၏။” ဘာဝနာ။ ၁၇၄။

တစဂ်- န / တစဂ်၊ / တအောင်။ တစာ။ အခိုက်အတန့်။ “ကျင့်မေးရောင်၍ တစဂ်တခြင်း၌ အနိစ္စရောက်လေသည်။” ဣပုံ။ ၅၄၇။ “ကုသိုလ်တို့သည်မူကား တစဂ် ကုသိုလ်သာတည်း။” အနုတ္တ။ ၅၆။ [ပါ]

တန- ကြိဝိ / တနာ / စေ့စေ့စပ်စပ်သေသေချာချာ။ “ဂုဏသခင်၊ တန သင်ပေးသည်၊ ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော် ဖြစ်ဘုရား။” ကျီး။ ၅၈။ “မနုဿင် ဓိပတိ၊ မေးတော်၌၍၊ မိမိရ၊ တန သေချာ၊ လျှောက်သည်မှာကား။” ကုသ* ၁၃၃။

တနေ- န / တနေ / ၁၊ နေထွက်မှ နေဝင်အထိသောအချိန်။ ၂၊ တနေအတွင်းရရှိသော အပူချိန်။

တနေကုန်- ကြိဝိ / တနေကုန် / တနေလုံး။ နေထွက်မှ နေဝင်အထိ။

တနေကုန်တနေစန်း- ကြိဝိ / တနေကုန်တနေစန်း / တနေကုန်- ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ရွှေပုံထံသို့ တနေကုန်တနေစန်း လာထောက်နေနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။” ယမုန်။ ၃၀၃။

တနေ- ကြိဝိ / တနေ / ၁၊ မနေ့က အလျင်ဖြစ်သော နေ။ ၂၊ မကြာသေးမီ တနေနေ။

တနေချင်း- ကြိဝိ / တနေချင်း / တနေအတွင်းတွင်။ “တနေချင်း၌ မဟာသဌေးကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။” မင်။ ၅၀။

တနေတခြား- ကြိဝိ / တနေတချား / ၁၊ တနေလျှင် တမျိုး။ “နေ့က လွန်လေပြီးသော စကား သုံးရာ ခြောက်ဆယ်ကို အခြားအခြား မတူကြလေ တနေတခြား ငါဆိုလေအံ့။” ဗျာ။ ၆။ ၂၊ တဆင့်ပြီးတဆင့်။ “တက်သစ်သော နေ၊ ဆန်းသစ်သော လကဲ့သို့၊ တနေတခြား ဘုန်းတန်ခိုး မြင့်သဖြင့်။” ကဗျတ္ထ။ ၄၀၃။

တနက်နေ- န / တနက်နေ / နေရုနစ်နေတွင် ပထမနေ။

တနတ်- န / တနတ်လာ / နေရုနစ်နေတွင် ဒုတိယနေ။

တနိုင်း- ကြိဝိ / တနိုင်း / စွမ်းဆောင်နိုင်သမျှ။ “မင်း အလုပ်ကိုသာ ကြိုးစား လုပ်ပါ၊ ငါကတော့ တနိုင်း ကူမှာပဲ။”

တနည်းတဖုံ- န / တနီးတဖုံ / တခြားနည်းလမ်း။ “တိုင်းရင်း ဘာသာသင် ကျောင်းဆရာများကိုလည်း တနည်းတဖုံအားဖြင့် စုမပါင်းလေ့လာ သင်ပြခြင်း ပြုပါက။” တိုင်းရင်း။ ၄၇၇။

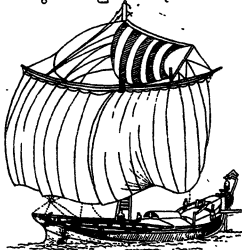
တနည်းတဖမ်း- န / တနီးတလန်း / တနည်းတဖုံ- န၊ နှင့် အတူတူ။ “ကိုယ်အမျိုး ကောင်းစားရေးကို တနည်းတဖမ်းအားဖြင့် လုပ်လျှင်လည်း နိုင်ငံရေးပင်ဖြစ်သည်။” သံသာ။ ၂၆။

တနပ်စား- န / တနတ်စား / တကြိမ်တခါမျှသာ အကျိုးရရှိခြင်း။ “ဒီမယ်...စုစု...မောင့်မေတ္တာကို တနပ်စား ထင်လို့ ဒီကေးပြောတလား။” သွေး၊ ၁၆၇။ ၂၂၀။

တနယ်မြေ- န / တနယ်မြေ / စနယ်မြေ- န၊ နှင့် အတူတူ။ “အခြားဒေသများ၌ အိုးလုပ်ရန် တနယ်မြေ မြေခံစသည်တို့ကို အသုံးပြုကြသော်လည်း။” တိုင်းရင်းမေ၊ ၁၄၊ ၁၂။ ၃၂။

တပသီ- န / တပသီ / ကိလေသာကို ခန်းခြောက် စေသူ။ မြိုးခြံ၍ ကျင့်သူ၊ ရသေ့။ “ဘုရား ချစ်သား၊ ရဟန်းများနှင့် ပုဏ္ဏားစောင့်၊ တပသီနှိုက်၊ စရိုက်ကျင့်တမ်း။” ဟာသ* ၉၃။ [ပါ]

တပါ- န / တပါ / ဒဗာ / မြစ်ကြောင်းသွားလေကြီးတမျိုး။ “မကြာခင်တွဲနှင့်မြစ်စေ၊ တိုက်ခင်း၊ တပါ၊ လောင်ဂျီနှင့် မြစ်စေ... ထွက်လာပါမည်။” စာ။ ၇၆။

တပါ

တပါ- န / တပါ / ငါးဖမ်းရန် ဒေါင်လိုက် ချမြုပ်ထားသော ဝါးယင်း။

တပါတည်း- ကြိဝိ / ဒဗာဒ် / အတူတကွ။

တပါး- နဝိ / ဒဗာဒ် / အခြားသော။ “တပါးသူတို့၏ လွှမ်းမိုးခြင်းကို။” သုဇာ၊ ဒု။ ၂၄၃။ “တပါးဆုကို ငါမလိုပြီ။” ကြမ္မာ။ ၁၈။

တပါးကျွန်- န / ဒဗာဒ်ကျွန် / ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတယောက် အပေါ်တွင်သာ သစ္စာစောင့်ကြွင်းခံသော နောက်လိုက်ငယ်သား။ “တပါးကျွန်သက်သက်မို့ သစ္စာဖျက်ဘို့ အိပ်မက်တောင် မကပ်ပါဘူး။” သန်းသန်း၊ ပ။ ၁၄။

တပါးသွား - န / ဒဗားသွား / ၁၊ မင်းသမီးတဦးတည်း သိဆို ကရန်ခြင်း။ တပင်တိုင်အက။ “မင်းသမီးတပါးသွား၊ သီးသီး ကောက်သိချင်းနှင့်တကွ။” မျက်ပွင့်။ ၁၅၃။ ၂၊ မိန့် ကျောက်တိုက်ကို တတန်းတည်း စီတားခြင်း။

တပိုတပါး - န / ဒဗိုဒဗား / အခြားတပါး။ “ရွှေတိဂုဏ်ကို၊ ဂုဏေ လိုသော်၊ တပိုတပါး၊ မသွားမကြွ၊ နေကာရမိမ့်။” ဟင်္သာ* ၁၆။

တပိုတပါးသွား - ကြို / ဒဗိုဒဗားသွား / ကျင်ကြီးကျင်ငယ် စွန့် သည်။ အခင်းကြီးအခင်းငယ် သွားသည်။

တပိုတွဲ - န / ဒဗိုတွဲ / မြန်မာဆယ်နှစ်လတွင်ဆယ်တလမြောက် လ၏အမည်။ (ဂုဏ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်ကိုရက် ရှိသည်။) တပေါက်တလမ်း - န / ဒဗောကံတလမ်း / တနည်းတလမ်း။

“တပေါက်တလမ်းက ဘယ်နှည်းနှင့်ပိုက်ဆံရအောင် ကြိုးစား ရပါမည်နည်း။” သုံးပွင့်။ ၂၃၅။

တပင်တိုင် - န / ဒဗင်ဒိုင် / တယောက်တည်းတည်း။ တခုတည်း တည်း။ (တပင်တိုင်နန်း၊ တပင်တိုင်မင်းသား၊ တပင်တိုင် မုန့်ဟင်းခါး၊ တပင်တိုင်လှေကား စသည် သုံးလေ့ရှိသည်။) “ပိတ်ချင်းတပင်တိုင်မြစ်ကို သွေး၍ လိမ်းသော် မပျောက် လား။” လား။ ၁၅။

တပေါင်း - န / ဒဗောင်း / မြန်မာ ဆယ်နှစ်လတွင် နောက်ဆုံး လ၏အမည်။ (ဂုဏ်ပေါင်း သုံးဆယ် ရှိသည်။)

တပေါင်းတည်း - ကြိုဝိ / ဒဗောင်းဒ် / အတူတကွ။ တပါတည်း။ “ပထဝီကာယကြီးပျက်မှုကို ရွှေလျှင် ဝဏ္ဏဓာတ် ပျက်မှုကို လည်း တပေါင်းတည်းပါအောင် ရှု။” ဘာဝနာ။ ၃၅။

တပိုင်းကြောင် - န / ဒဗိုင်းကျောင် / ထိုးကွင်းမင်ကြောင် ထိုးနဲ့ ဖာ၌ အပြည့်အစုံမထိုးပဲတားခြင်း။

- ကြိုဝိ / ဒဗိုင်းကျောင် / [ဥပစာ] မပြည့်မစုံ။ “တပိုင်းကြောင် ကျက်စာရရှိနှင့်၊ ခက်ပါလှသဘောဉာဏ်၊ တက်မာနအပြောသန်တယ်၊ ဒေါသမာန်ထူပွား။” ဂ၊ ပ၊ ၇၃။

တပိုင်းတေ - န / ဒဗိုင်းဒေဉာ / မပြည့်မစုံဖြစ်ခြင်း။ တဝက် တပျက်ဖြစ်ခြင်း။ “ဘုရားသမိုင်းကို၊ တပိုင်းတေသာ သိရပါ တယ်။” ကောက်။ ၁၁၅။

တပိုင်းတပစ် - န / ဒဗိုင်းဒဗျစ် / တပိုင်းတေ - န၊ နှင့်အတူတူ။

တပိုင်းရှူး - ကြို / ဒဗိုင်းယူး / ဆန္ဒ အလွန်ပြင်းပြသည်။ အရှူး အဖူး ဖြစ်သည်။ “မမခိုင်းတော်မမ္မာကို၊ လုပ်လို့ပေးချင် လိုက်တာ တပိုင်းကြီးရှူးနေပါတယ်။” စာဆို။ ၁၁၀၂။

တပိုင်းသေ - ကြို / ဒဗိုင်းသေ / ဆန္ဒအလွန်ပြင်းပြသည်။ အသေ အလဲဖြစ်သည်။ “လိုချင်ရုံ ဘယ်ကမလဲ တပိုင်းကို သေနေ တာပေါ့။” ရှု၊ ဂ၊ ၉၆။ ၈၅။

တပည့် - န / ဒဗို / ဒဗို / ဆရာထံမှ ပညာသင်ယူသူ၊ အဆုံး အမ ခံယူသူ။

တပည့်တပန်း - န / ဒဗိုဒဗန်း / ဒဗိုဒဗန်း / ၁၊ တပည့်။ ၂၊ နောက်လိုက်ငယ်သား။ “သစ်လုပ်ငန်းရှင်မြို့ပြ တပည့် တပန်းကလည်း တောင်တင်းပြန်။” ကမ္မ၊ ၂၅။

တပည့်တော် - နဝ / ဒဗိုဒေါ / ဒဗိုဒေါ / ဗုဒ္ဓဘာသာ ထုံးတမ်း

စဉ်လာအရ ရဟန်းအချင်းချင်းဖြစ်စေ၊ သီလရှင်အချင်းချင်း ဖြစ်စေ၊ လူက ရဟန်းကိုဖြစ်စေ ပြောဆိုသောအခါ မိမိကိုယ် ကို ညွှန်ပြသော ယဉ်ကျေးဖွယ်ရာစကား။

တပည့်တော်မ - နဝ / ဒဗိုဒေါမာ / ဒဗိုဒေါမာ / သီလရှင် အချင်းချင်းဖြစ်စေ၊ သီလရှင်က ရဟန်းကိုဖြစ်စေ၊ လူအမျိုး သမီးက သီလရှင်၊ ရဟန်းကိုဖြစ်စေ ပြောဆိုသောအခါ မိမိ ကိုယ်ကိုညွှန်ပြသော ယဉ်ကျေးဖွယ်ရာစကား။

တပည့်မ - န / ဒဗိုမာ / ဒဗိုမာ / ဆရာထံ၌ ပညာသင်ယူသော၊ အဆုံးအမ ခံယူသောအမျိုးသမီး။

တပည့်လက်သား - န / ဒဗိုလက်သား / ဒဗိုလက်သား / တပည့်။ “စာသင်တပည့်လက်သားငါးရာစီရှိသောဟူ၏။” သာလင်။ ၄၇။ ၂၊ နောက်လိုက်ငယ်သား။ “ထိုင်မသိမ်း အင်္ကျီကို အထူးကျနအောင် တပည့်လက်သား နှစ်ဆယ်ကျော် နဲ့ စီရံချုပ်လုပ်ရပါတယ်။” မဟာဆန်။ ၃၂။

တပည့်တံ - န / တဗိုတံ / ဒဗိုတံ / ဆရာတို့ အပေါ် တပည့် တို့က လိုက်နာကျင့်ဆောင်ရမည့်ဝတ္တရား။ “ညီညာတကြွ၊ ဆုံးမနာယု၊ လာမျက်ကြီးဆီး၊ ထိန်းလုပ်ကျွေး၊ သင်ကျွေးအံ့ရွတ်၊ တပည့်တံ၊ မချွတ်ငါးသော။” သိင်္ဂီ* ၃။ (ယင်းသည် ၁၊ ဆရာလာသည်ကိုမြင်လျှင် နေရာမှထ၍ ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း ၂၊ ဆရာကို ခဏားဆည်းကပ်ခြင်း ၃၊ ဆရာစကားကို နာယူ ခြင်း ၄၊ ရိုသေစွာလုပ်ကျွေးခြင်း ၅၊ အတတ်ပညာကို ရိုသေ စွာလေ့ကျက်သင်ကြားခြင်း ဟူ၍ ငါးပါးဖြစ်သည်။)

တပည့်သားမျိုး - န / ဒဗိုသားမျိုး / ဒဗိုသားမျိုး / တဗျိုသား မျိုး / တပည့် - န၊ နှင့် အတူတူ။

တပတ်ကျော - ကြို / ဒဗတ်ကျော / တကြိမ်တဖန်ထပ်၍ လုပ် သည်။

တပတ်နွမ်း - န / ဒဗတ်နွမ်း / အသင့်အတင့် သုံးစွဲပြီးသော အခြေအနေ။

တပတ်ရိုက် - ကြို / ဒဗတ်ရိုက် / လိမ်လည်သည်။ လှည့်စား သည်။

တပတ်ရစ် - န / ဒဗတ်ယစ် / ၁၊ တပတ်နွမ်း - န၊ နှင့် အတူတူ။ “မြမြသည် ပိုးလိုချည်တပတ်ရစ်အပြာနုကလေးကို ဝတ်ဆင် ကာ။” မြမြ၊ ၃၁။ ၂၊ အသင့်အတင့် ခြောက်သွေ့သော အခြေအနေ။ “ငင်းလှမ်းသည့်သားရေ တပတ်ရစ်ခန့်ရှိလျှင်။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၁၀၈။

တပတ်လှိုင်း - ကြို / ဒဗတ်လှိုင်း / တပတ်ရိုက်သည်။

တပတ်လျှို - န / ဒဗတ်လျှို / ၁၊ ဆံထုံးနည်း တမျိုး။ ၂၊ ကြိုး ချည်နည်းတမျိုး။

တပန်းရွှား - ကြို / ဒဗန်းယွန်း / (နှိုင်းယှဉ်ရာတွင်) အစကပင် အားနည်း ချက် တစုံတရာရှိ သည်။ “မေရီတို့ မိန်းမများ ဟာ တပန်းရွှားတတ်။” ဗြူ၊ ၈၄။

တယန်းသာ - ကြံ / ဒဗန်းသာ / (ခိုင်းယှဉ်ထူထွင်) အစကပင်
 ကားသာချက်တစုံတရာရှိသည်။ "ပန်းပြေဆွဲ အစကောင်း
 သူသည် တပြားလူများထက် တယန်းသာ၏။" လောဓံ။ ၁၄၄။

တပြေးကြီး - န / ဒဗန်းဂိုး / အမျှားကြီး။

တပုံတခေါင်း - န / ဒဗန်းတခေါင်း / တပုံကြီး။ အမျှားကြီး။

တမျှင်း - န / ဒဗန်း / အမျှင်း / လဟာထားသော ကြမ်းပြင်။

"ရွှေနန်းသာထက်၊ ရံကတမျှင်း၊ ထွက်လိုလျှင်လည်း။"
 ပေယျ။* ၇၁။

တပြားသား - န / တပြားသား / အနည်းငယ်။ စိုးစဉ်း။

တပြားကား - သပ် / ဒဗန်းဂိုး / (မြင်)ခွဲသော၊ ခွဲလျှင်။ "ထိုသို့
 တပြားကား၊ ထိုသူကို သစ္စာဆိုစေလော့။" မင်။ ၂၃။

တပြေ - န / ဒဗန်း / သပြေ / အသီးကိုစားရသော ဒီချောင်းသစ်
 ပင်ကြီးတမျိုး။ (သပြေဟုလည်း တွေ့ရသည်။) "သမန်းခါး
 ကြစု၊ အပြေတပြေ၊ သတ္တဝါချဉ်ပျစ်။" ဟင်္သာ* ၆။

တပြူး - န / ဒဗန်း / နှစ်ခုအရေအတွက်။ "ငယ်ကို နှစ်ခုပြူးစီ
 ကြွေကံ၍၊ တပြူးတလဲ စသည်ဖြင့် ခေါ်လျက်။" စွယ်
 ကျမ်း။ ၃။ ၂။

တပြေး - န / ဒဗန်း / အတူအညီ။ "ထွန်းပေါ်သမျှ၊ ထင်ရှား
 ရသည်။ ။ နေလတူပြိုင်တပြေးတည်း။" နာနာ* ၅၇။

တပြိုက် - န / ဒဗန်း / (လေ၊ မိုး စသည်) တကြိမ်၊ တခါ
 (တိုက်သည်၊ ရွာသည်။) "လေလည်းတလိုက်၊ မိုင်းတပြိုက်
 နှင်။" နာပျို့* ၆၇။

တပြိုင်နက် - ကြိတ် / ဒဗန်းနက် / တချိန်တခါတည်း။ အတူ
 ယှဉ်တွဲလျက်။ တချက်တည်း။ မရူးမနေောင်း။ "ဆိုကြီး၊
 စကြာဝှာတောင် တို သည်...တပေါင်းလပြည့် တနင်္ဂနွေနေ့က
 စ၍ တပြိုင်နက်ဖြစ်ကုန်၏။" ကုလား။ ပ။ ၁၀။

တပြန်စီး - ကြိတ် / ဒဗန်းစီး / ပြောင်းပြန်။ "ကျွန်တော်ကဘဲ
 တပြန်စီးတောက်တီးတောက်တဲ့ ပြောလိုက်ချေသေးသည်။"
 သွေး။ ၇၈။ ၃၇။

တပြေးကြီး - ကြိတ် / ဒဗန်းဂိုး / တစုတပေါင်းတည်း။ အမျှား
 အပြား။ "တပ်သားတွေ တပြေးကြီး ထွက်ပေါ်လာအောင်
 မွေထုတ်ပေးပြီး။" လေလာ။ ၄၀။

တပြေတခေါင်း - န / ဒဗန်းတခေါင်း / ဒဗန်းတခေါင်း / တပုံ
 တခေါင်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

တပြေပြင်းပြင်း - ကြိတ် / တပြေပြင်းချီးချီး / (ပေါ်)အဖန်တလဲလဲ။
 "ခွန်စံချေပြ၊ တောင်နေနက်၊ တပြေပြင်းပြင်း၊ လှည့်
 ရစ်စည်း၏။" လောဓူ* ၃၇။

တပွဲစား - န / ဒဗန်းစား / မသေခင်ကပင် သရဲ၊ တစ္ဆေသဖွယ်
 ဖြစ်နေသည်ဆိုသူ။ "ကျုပ်ကိုမသေခင်က တပွဲစားနေတဲ့
 လူလို့...ပြောနေကြသေးတယ်။" ရှု၊ ၇၊ ၇၈၊ ၈၆။

တပွဲတလမ်း - န / ဒဗန်းတလမ်း / တခါတချိန်။ "ကိုရာဇနီ တပွဲ
 တလမ်း၊ စစ်တုဂင် စမ်းကြရအောင် လားဗျာ။" သင်္ကြံ။
 ၁၀၃။

တပွဲစီး - န / ဒဗန်း / တကြိမ်တခါမျှသာအကျိုးရှိသောအရာ။
 တကြိမ်သုံး တခါသုံးဖြစ်သော အရာ။ "ဒေါသလက်နက်တွေ

ဆိုတာ တပွဲစီးကလေးသာ အောင်မြင်နိုင်တာ ကလား။"
 သာသီ။ ပ။ ၄၉။

တပွဲကံ - ကြိတ် / ဒဗန်းကံ / မီးထက်တွင် ဆွဲပွတ်ရုံမျှ။

တပြေတံ - န / ဒဗန်းတံ / နားနီ၊ စသည်ကို လှည့်မွှေရသော
 ဒလက်။ "ဆိတ်နီ၊ ကိုပြစ်စေ နားနီ၊ ကိုပြစ်စေ တပြေတံနှင့်
 ပူအောင်ထိုးရ။" ဥတု။ ၁၀၄။

တပြေတံ

တဖုနာ - ကြိတ် / တဖုနာ / ရသင့်ရတိုက်သော အကျိုးတစုံတရာ
 မရပဲရှိသည်။ "ငတ်မကြီးလဲ အောင်သက်သက်နဲ့၊ တဖုနာ
 သွားတာပေါ့။" ဝိမံ။ ၃၆။

တဖန် - ကြိတ် / တဖန် / နောက်တကြိမ်။ ထပ်၍။ "ကိလေသာ
 ရှိသောသူသည် တဖန်ပဋိသန္ဓေနေ၏။" မိလိန်။ ၄၈။

တဖျဉ်းစပ် - ကြိတ် / တဖျဉ်းစပ် / (ပေါ်) မညှစ်မညှတ်။
 ယွင်းယွင်းချွတ်ချွတ်။ "ကံမကောင်း အကြောင်းမသင့်၍
 တဖျဉ်းစပ်ပျက်စီးဆုံးပါး ပဲ့၍သွားသော်လည်း။" ချုပ်ပုံ၊
 ၈။ ၁၀၈။

တဖျဉ်းတောက်တောက် - ကြိတ် / တဖျဉ်းတောက်တောက် /
 တထွတ်ထွတ် မပြတ်မစဲ (မြည်တွန်သည်၊ ပြောဆိုသည်၊
 ညည်းညူသည်။) "တယောက်သောသားဖြစ်သူ ရန်ကုန်မှ
 ပြန်လာစဉ်ကလည်း ကြီးဒေါ်ယုသည် ဤလို တဖျဉ်းတောက်
 တောက်မြည်တွန်နေခဲ့သေး၏။" အတာ၊ ပ။ ၃၅။

တဖျဉ်းဖျဉ်း - ကြိတ် / တဖျဉ်းဖျဉ်း / မပြတ်မလပ် (ကိုက်ခဲ နာ
 ကျင်လျက်။) "တက်တဖျဉ်းဖျဉ်း၊ အနာယဉ်း၊ မျက်စဉ်း
 ခတ်ရမည်။" ကဝိသတ်* ၁၇၊ ၆။

တဖြူးဖြူး - ကြိတ် / တဖြူးဖြူး / (လေ) ညှင်းညှင်းသာသာ
 အဆက်မပြတ် (တိုက်သည်။) "လေတဖြူးဖြူး တိုက်လျက်
 ရှိသည်။" လည်။ ၁၁၄။

တဖြိုးတည်း - ကြိတ် / တဖြိုးဒဲ / တဖြိုးဒီး / (အလုံးအပန်း)
 တညီတညွတ်တည်း။ "ယင်းစေတီတို့မှာ... ဗောင်းရစ်မပါ၊
 တဖြိုးတည်း လုံးလုံးလျောင်းလျောင်း သစ္စာနန်ရှိသည်။"
 စွယ်ကျမ်း။ ၃။ ၄၃၀။

တဖြစ်လဲ - ကြိတ် / တဖြစ်လဲ / တမျိုးတပုံ ပြောင်းသည်။ ဘဝ
 ပြောင်းသည်။ "ပတ်လျှော့စေ ဆံခွေကျစ်ကယ်နှင့်၊ တဖြစ်
 ကတဲ့ လဲတော့မယ်။" ဘာဖြည့်။ ၅၈။

တဖြတ်တည်း - ကြိတ် / တဖြတ်တည်း / တမျိုးတစားတည်း။ တပုံ
 စံတည်း။ အတူတူ။

တဖွေ - ကြိတ် / တဖွေ / အဆက်မပြတ် တထွတ်ထွတ် ပြော
 ဆိုလျက်။ "ခဏခဏ တဖွေ ဟောချင် ပြောချင်တဲ့။"
 ကောက်။ ၁၄၉။

တဘီးလိပ် - ကြိတ် / တဘီးလိပ် / တဘီးလိပ် / တဘက်သတ်။

“အာနိသြောရမှာဖြင့် တဘီလိမ်ဆိုတဲ့စကားလိုပါ။ ကျွန်တော်က ကြိုက်လို့ ပိုးပေး သူ ပါစစ်က ချစ်ပါတယ်ကြိုက်ပါတယ်လို့ ပြန်ပြောဘူးသေးတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။” သွေး၊ ၄၀။ ၆၂။

တဘက် - န / ဖက် / ပခုံးတင်ပဝါတမျိုး။ (တံပက်ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

တဘက်ကမ်းခပ် - ကြို / တဖက်ကမ်းခပ် / ခ၊ (အတတ်ပညာ တရပ်ရပ်တွင်) ထူးချွန်စွာတတ်မြောက်သည်။ ၂၊ (အတတ် ပညာတရပ်ရပ်တွင်) အပြီးအဆုံးရောက်အောင် တတ်မြောက် ကျွမ်းကျင်သည်။ “အဂ္ဂိယ အတတ်မှာ တဘက်ကမ်းခပ် သလောက်ပြောဆိုကြား၍။” စကား၊ ၁။ ၄၉။

- ကြိဝိ / တဖက်ကန်းကပ် / ခ၊ (အတတ် ပညာ တရပ်ရပ်တွင်) ထူးချွန်စွာ တတ်မြောက်လျက်။ ၂၊ (အတတ်ပညာ တရပ်ရပ်တွင်) အပြီးအဆုံးရောက်အောင် တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်လျက်။

တဘက်စီးနင်း - ကြိဝိ / တဖက်စီးနင်း / တဘက်က သာလွန်း၍ တဘက်က နာလွန်းလျက်။ “တဘက်စီးနင်း တင်းတင်းမာမာ အော်ငေါက်ပြောဆို၍ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။” နာရီ၊ ၁၃၀။

တဘက်စောင်းနင်း - ကြိဝိ / တဖက်စောင်းနင်း / တဘက်နှင့် တဘက် မညီမျှ။ “စီးပွားရေး တဘက်စောင်းနင်း ဖြစ်နေ သောကြောင့်။” သမိုင်း၊ ၁။ ၄၂၅။

တဘက်ဆည့်ကန် - န / တဖက်ဆယ်ကန် / လျှိုတဘက်တွင် ပြေ ဖို့၍ ပိတ်ဆီးယူသော ချေကန်။ “တောင်ကျရေကို တဘက် ဆည့်ကန်ပြု၍။” ထိကုန်။ ၁၅၅။

တဘက်တချက် - န / တဖက်တချက် / ထိုမှာဘက်တွင်လည်း ကောင်း၊ ဤမှာဘက်တွင် လည်းကောင်း တည်ရှိခြင်း။ “လမ်းတဘက်တချက်တို့၌လည်း။” နန္ဒီ၊ ၇၀။

တဘက်တလမ်း - န / တဖက်တလမ်း / ဆန့်ကျင်ဘက်။ ဖီလာ။ “ထိုင်းသူပြည်သားတို့နှင့် တဘက်တလမ်း မဆန့်ကျင်ဘဲ။” ထီး၊ ၁။ ၅၅။

- ကြိဝိ / တဖက်တလမ်း / တနည်းတလမ်း အားဖြင့်။ “နှင့် တဘက်တလမ်း မကောင်းကြံနေတာ ငါ မသိဘူး မှတ်သလား။” တစ္ဆေ၊ ၁၀၆။

တဘက်နား - န / တဖက်နား / တဘက်သောသူ၏ စကားမျှကို သာ ကြားနာသိရှိခြင်း။

တဘက်ယတ်တ - န / တဖက်ယတ်တ / အမိုးတဘက်စောင်းမျှ သာ ရှိသော တံ။

တဘက်လတ် - န / တဖက်လတ် / မျက်စိတဘက် ချိုင့်သူ။

တဘက်လှည့် - န / တဖက်လှဲ့ / သွယ်ဝိုက် ကောက်ကျွေ့ သော နည်းပရိယာယ်။ “ဘမောင်ထံမှ တဘက်လှည့်ဖြင့် ငွေရ အောင် ကြံမည်။” လေဇူ။ ၁၄၃။

တဘက်သား - န / တဖက်သား / အခြား တဘက်က လူ။ တပါးသူ။ တခြားလူ။

တဘက်သတ် - ကြိဝိ / တဖက်သတ် / တဘက်တည်း။ “နန်းလုံး

ကေသီမင်းသမီးကို တဘက်သတ် စုံမက်သော နာဂဓတ္တ နဂါးမင်းသားသည်။” ဝိရိ၊ ၈။ ၁၁။

တဘောင် - န / အောင် / သူငယ်၊ သဘင်သည်နှင့် သူရွေးတို့ ပြောဆိုကြသောခိုမိတ်စကား။ “ငလျင်တော်လည်း၊ စံနည်း တဘောင်၊ တိမ်တောင်နီပြောက်။” ကိုး* ၆။

တမလွန် - န / တမလွန် / သေပြီးနောက်ဘဝ။ “ဤသို့၊ ပစ္စုပ္ပန် တမလွန်နှစ်တန်သောဘဝ၌ ရအပ်သော အပြစ်တို့သည်။”

နရ၊ ၃၅။

တမာ - န / တမာ / အရွက်ခါး၍ အစေးထွက်သော သစ်ပင် တမျိုး။

တမိပေါက် - န / တမိပောက် / တမအတည်းက မွေးသော သားသမီး။ ညီအစ်ကိုမောင်နှမ။

တမိသားချင်း - န / တမိသားလျင်း / တမိပေါက် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ငါသည် ထိုကျေးသားနှင့် တမိသားချင်းပင် တည်း။” မင်လတ်။ ၅။

တမဟုတ်ချင်း - ကြိဝိ / တမဟုတ်ချင်း / ခ၊ က ချက်ချင်း။ “မျက်ရည်ကိုသုတ် အပူရပ်ကို တမဟုတ်ချင်း ပယ်ကာရှင်း လိုက်ပါလော့။” မဇ္ဈိမ၊ ၁။ ၁၅၆။

တမေတမြော - ကြိဝိ / တမေတမျော / အချိန်ကြာမြင့်စွာ။ တမ - န / တမန် / ခရီးကြောင်းကိုဖြတ်၍ ဖို့ထားသော တာဝံ။

တမံတုတ် - ကြိ / တမံတုတ် / တာဝံ၊ ဆည်ဖို့သည်။ “ရွာနား က ချောင်းကျယ်ကြီးမျိုးကျတော့ တမံတုတ်ပီး ရေညှိယူ။” ယမုန်၊ ၃၆။

တမိုးတရံ - န / တမိုးတယန် / အမိုးတခုတည်း (ရှိသော အဆောက်အအုံ။) “ရဟန်းမည်သည်ကား မိန်းမနှင့် တမိုးတရံ တည်းသော ကျောင်း၌ နေ၍ မသင့်ချေ။” စွယ်၊ ၁။ ၃၀၉။

တမင် - ကြိဝိ / တမင် / ခ၊ တကူးတက။ အထူးတလည်။ “ကြက် ကောင်းဟုထင်သောကြောင့် တမင်မွေးထားရာ။” ဥပမာ၊ ၁။ ၃၄၃။ ၂၊ အကြောင်းမဲ့၊ တမင်သက်သက်။

တမက်လာ - ကြိဝိ / တမင်လာ / ခ၊ တမင် - ကြိဝိ၊ ခ၊ နှင့်အတူတူ။ “ခကာကလေးတယောက်သည် အောက်နိုင်ငံမှ တမက်လာ လာ၍။” ကတ်သာ။ ၃။ ၂၊ တမင် - ကြိဝိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။

“ဤသို့ တမက်လာ ရှောင်ဖယ်၍ နေခြင်းမှာ။” ခေ့။ ၁၂။ တမင်တကာ - ကြိဝိ / တမင်တကာ / ခ၊ တမင် - ကြိဝိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။ “မောင်ရှိရာ မမ တမင်တကာလာသည်။” စိုးသစ်။ ၇၀။ ၂၊ တမင် - ကြိဝိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။

“တမင်တကာ မိခင်ကို နှိပ်စက်ချင်တစိတ်နှင့် ပြောတာလား။” မြင့်၊ ၁။ ၂၉။ တမင်သက်သက် - ကြိဝိ / တမင်သက်သက် / ခ၊ တမင် - ကြိဝိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။

“ကျွန်တော်တမင်သက်သက် လာတာပါ ခင်ဗျာ။” လည်။ ၁၅။ ၁၅။ ၂၊ တမင် - ကြိဝိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “တမင်သက်သက် အကြံနဲ့ ထုံးမီး။” လွင်ကျွေ။ ၁၂။

တမည်ကောင်း - န / တမည်ဂေါင်း / နှစ်သက်ရာတခု၊ တမျိုး မျိုး။ “ပြန်မာကစားမျိုးများစွာရှိသော်လည်း သုံးယုံကိုသာ တမည်ကောင်းရွေး၍ ကစားပါသည်။” “သားသမီးတို့က

ပွဲကြီးပွဲရန်နှင့်ကျွေးမွေးကြပါသည်။ ကျွန်ုပ်ကမ္ဘာ့ဟင်းလေး စသော တမည်ကောင်းကိုသာ စားခဲ့ပါသည်။”

အမတ် - န / တမတ် / ငွေတကျပ်၏ လေးပုံတပုံ။ လေးပုံ ပုံလျင် တပုံရှိသော ပမာတ။

အမတ်တည်း - ကြိဝိ / တမတ်တီး / တပြောင့်တည်း။ တသမတ် တည်း။ “ယက္ခမူးလယ်၊ နတ်တို့ ဝယ်လျှင်၊ နီးနွယ်မေးမြူ၊ ဆည်းကပ်မှုလည်း၊ ရှေးတူဆိုနည်း၊ တမတ်တည်းသာ၊ ဆိုကုန် ခါတည်း။” ကိုး * ၁၁။

တမတ် - န / တမတ် / ဖန်ခါးသီးနှင့် သံချေးကို ခေလှို စိမ် ရသော နက်ပြာရောင် ဆိုးရည်။ “ပုဆိုးသင်တည်း၊ ဝါချည် တမတ်၊ ငရုတ်ကွမ်းသီးချင်းပြီးကြက်သွန်၊ ရောင်စန်မရူး။” သံ * ၁၆၇။

တမတ်ကြီး - န / တမတ်ကြီး / ရောင်စုံချည်မျှင်များကို ကျပ် တားသော အဆင်တန်ဆာ ကြီးတမျိုး။ “ရွှေလည်ရှိကို တမတ်ကြီးတပ်၍ လည်၌ဆင်စေ၏။” ဥဒါန၊ ဒု၊ ၅၁၄။

တမန် - န / တမန် / ၁၊ မင်းတပါးက မင်းတပါးထံသို့ စေလွှတ် ကောင်းဆိုခိုင်းသူ။ “သူ့ တိုင်းကားမှ၊ ဘိုးမျှားမင်းဆန်၊ လက်ဆောင်မွန်နှင့်၊ တမန်တံဆေး၊ သိုသေးလာကြိုက်၊ ချောက်မဆိုက်ဝယ်။” သံ * ၆၈။ ။ စေလွှတ်ခံရသူ။

တမန်း - န / တမန်း / ကောက်စိုက်ရန် ထွန်ယက်ထားသော မြေညက်။ (သမန်းဟုလည်း တွေ့ရသည်။) “လယ်ကွက် များ၌မူ ထွန် ၆ စပ်မျှ လိုက်ရုံနှင့်ပင် တမန်ရနိုင်သည်။” ဒေပင်၊ ၆၃။

တမန်းဆွဲ - ကြံ / တမန်းဆွဲ / ကောက်စိုက်ရန် အသင့်ဖြစ်အောင် ဆက်ဆုံးထွန်ယက်ပေးသည်။ “ကောက်စိုက်မတွေ့ စောစော ဆင်းလိမ့်မယ်၊ အရုတ်တက်ကတည်း တမန်းဆွဲကြ။”

တမန်းနှိုး - ကြံ / တမန်းနှိုး / စိုက်ပြီး စပါးပင် အကြားတွင် ပေါင်းလိုက်ထွန်ဖြင့် ထွန်ပေးသည်။

တများများ - ကြိဝိ / တများများ / (သွားရည်ကဲ့သို့၊ အရည် များ) အဆက်မပြတ် (ယိုစီးလျက်)။ “တံတွေးတများများ နှင့် လျှာပြတ်လွတ် ထွက်နေ၏။” မောင်မယ်၊ ၁၂၄။

တမျိုးတမျိုး - န / တမျိုးတမျိုး / တနည်းတမျိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။

တမျိုးတမည် - န / တမျိုးတမျိုး / တမျိုးတမျိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။ “အယူသည်သောဂိုဏ်းဘက်သို့ ပါသွားမည်ကို တမျိုးတမည် တွေးတောပူပင်နေရပြန်၏။” ပြုံးတင်၊ ပ။ ၄။

တပြေ - ကြိဝိ / တမျှမျှ / (ဝေရည်ကို အနည်းအကျဉ်း) မပြတ်မလပ် (သောက်လျက်)။ “တန်းရည်ကလေးကလည်း တပြေ ဖြစ်သည့်အပြင်။” စာအု၊ ၃၇၉။

တပြန်နေ - န / တမျှန်နေ / မနေက အလျင်ဖြစ်သော နေ။ “သင်သည် တပြန်နေက သုံးယောက်စာ ယူအပ်၏။” ယဝတ်။ ၃၃၆။

တပြန်နှစ် - န / တမျှန်နှစ် / မနှစ်က အလျင်ဖြစ်သော နှစ်။

တပြန်မနေ - န / တမျှန်မနေ / တပြန်နေ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “တကယ့်ကိုပြောတာပါကောင်မလယ်၊ တပြန်မနေကအပေ့ ကို ပြောသကြားသေးတယ်။” ယမုန်၊ ၄၉။

တမြူတမ - ကြိဝိ / တမျှန်တမာ / တရုတ်ဝေး။

တမြူတသိုက် - ကြိဝိ / တမျှန်တသိုက် / တမြူတမ - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ငင်းတို့ကို ချိပြီးလက်ဆွဲလျက် တမြူတသိုက် လာလေ၏။” ငါးကောက်၊ တ။ ၆၆၀။

တမွတ် - န / တမွတ် / [ပေါ] ၁၊ အခေါင်အတွတ်။ အကြီး အမြတ်။ “သန်းလူထွတ်၊ အခေါင်မှတ်သည်၊ တမွတ် မှန်ကင်း၊ ဦးရီးမင်း။” ဘူလင် * ၄၃၄။ ။ ရှင်ဘုရင်များ ယာဉ်စီးသောအခါ ဆောင်းသည့်တီး။ “မိုးရိုးမောက်မောက်၊ တမွတ်ဆောက်သို၊ ထွန်းတောက်ထိုဉ်၊ စောရောင်မြိုက် အား။” ဆု * ၁၆၂။

တမေး - န / တမေး / ခေတ္တက (အိပ်သည်။) “သူက စတင် ပြီး ရခင်ပေါ်မှာ တမေးလောက်အိပ်လို့ စမ်းပါလို့ ခေါ် လိုက်သည်။” ထေရီ၊ တ။ ၅၂။

တမေးတမိုတ် - န / တမေးတမိုတ် / တမေး - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ညဉ့်သုံးယံတလုံး တမေးတမိုတ် အိပ်ရခြင်း။” မေပုဒ၊ ပ။ ၂၃၃။

တမောင့် - န / တမောင့် / အနှောင့်အယှက်။ “သမန္တာက တမောင့်၊ ဘီလူးက တမောင့်နှင့် ခက်ပလေသည်။” ဝိသ၊ ပ။ ၃၃၉။

တမျှ - စည်း / တမျှ / အတူအညီ။ ကဲ့သို့။ သပ္ပယ်။ “နတ်သမီး တမျှလှသော ကချေသည်အပေါင်းကို။” တေ၊ ၉၁။

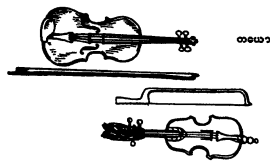
တမျှော်တခေါ် - ကြိဝိ / တမျှော်တခေါ် / အကျယ်အပြန့်။ ဝေးဝေးလံလံ။ “ပတ်ဝန်းကျင်တွင် တမျှော်တခေါ် ကြီးရှိနေ သည် သိပြန်ကြီး။” ယမုန်၊ ၁၁၈။

တယ် - န / တယ် / [ယက်ကန်း] ချည်မျှင်လေးပင်။

တယီစီး - န / တယီစီး / ဂျပ်ခတ်ထည် ရက်ဆုန့် ချည်မျှင် လေးပင်ပေးကာ လွန်အခါထိုးပြီး လက်ခတ်တခါ ခတ်ဆုမှ စည်းကဲ့သို့၊ ပေါ်လာသော ချည်တန်း။

တယူသန် - န / တယူသန် / အယူအဆ တမျိုးတည်းကို စွဲလမ်း နေခြင်း၊ စွဲလမ်းနေသူ။

တယော - န / တယော / ထိုးတံဖြင့် ထိုးရသော ကြိုးတပ် တူရိယာ။

တယော

တယောက်တပေါက် - ကြိဝိ / တယောက်တပောက် / သူကတမျိုး ငါကတမျိုး။ အမျိုးမျိုးအသုံပုံ။

တယောက်တပြန် - ကြိဝိ / တယောက်တပြန် / သူကတပြန် ငါက တပြန်။ တပြန်စီ တလှည့်စီ။

တယောက်တလဲ - ကြိဝိ / တယောက်တလဲ / သူကတလွည့် ငါ
ကတလွည့်။

တယောက်တလက် - ကြိဝိ / တယောက်တလက် / ကိုယ်စီကိုယ်ငှ။
လူတိုင်းလူတိုင်း (ပိုင်းဝန်းလျက်။) “ငါတို့ မျက်ခွ၊ ခွေဆင်းတု
ဟု၊တယောက်တလက်ပိုက်ကြလျက်တည်း။” မြား * ၃၇။

တယောင်တဆောင် - ကြိဝိ / တယောင်တဆောင် / ခမ်းနား
ကြီးကျယ်စွာ။ “ကျောင်းပို့ စကပုံ. ထေတ္တာ တယောင်
တဆောင် ပို့ သေးသည်။” ချ၊ ၇၊ ၇၃။ ၅၄။

တရကြမ်း - ကြိဝိ / ဒရဂျန်း / ဒလဂျန်း / အပြင်းအထန်။
အင်ကြီးအားကြီးနှင့်။

တရစပ် - ကြိဝိ / ဒရစတ် / ဒလစတ် / အဆက်မပြတ်။ မပြတ်
မလပ်။ “တရစပ်စပ်စပ်နေသည့် ကျည်ဆံများအကြားတွင်။”
စစ်သား၊ ဒု၊ ၁၈၅။

တရတွန်း - ကြိဝိ / ဒရတွန်း / တရကြမ်း - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။
“ဆင်တသန်းကျော်၊ကိုင်းကျူတောက်၊ ပြန့်တောပုံဝန်း၊
တရတွန်း၊ ကျွန်းကျွန်းကြီးများ၊ နင်း၍သွားသောအခါ။”
ဗုဒ္ဓ၊ ပ။ ၈၁။

တရန့် - ကြိဝိ / ဒရနန် / ဒလနန် / အနံ့ အပြား။ နေရာတကာ။
“သူရသတိ၊ ကူညီသည့်နှုတ်၊ တမိန့်ထုတ်၊ တပန်လုံးမှာ၊ မဆို
ပါပြီ၊ တွာခန့် မိုက်ခန့်၊ လေးသစ်ခန့် ကိုဘက်၊ တရန့် ကြ၊
ယဉ်သတ္တဝါတို့။” ဗုဒ္ဓ၊ ပ။ ၁၆၃။

တရပေ - ကြိဝိ / ဒရပေ / စည်းမျက်မံ။ ပေပေတေတေ။
“တရပေ တလတွန်း၊ တရပေ တလပေ၊ တရပြတ်ဟု
ဆိုသည်။” ကိုးဖြေ၊ ဒု၊ ၁၆၄။

တရမန်းကြမ်း - ကြိဝိ / ဒရမန်းဂျန်း / ဒလမန်းဂျန်း / တရကြမ်း -
ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

တရရှူး - န / တရရှူး / ကြ၊ သူတော် - န၊ နှင့် အတူတူ။
“ကြ၊ သူတော်ကိုတရရှူးဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။” စွယ်ကျမ်း၊
၂။ ၁၈၉။

တရရှူး

တရဟာ - န / ဒရဟာ / ဒလဟာ / ဟင်းလင်း။ အကွယ်အကာ
မရှိသောနေရာ။ “ရေပြင် တရဟာ၊ မြစ်ကံ၊ မြာ၊ မကြာရစေ။”
ပါပိ * ၄၀။

တရဟော - ကြိဝိ / ဒရဟော / ဒလဟော / အဆက်မပြတ်။
မရပ်မနား။ “ဇင်တိုက်ကယ် တရဟော၊ ညီတွေးပြောချက်မှာ၊
အတ္တနောမတိဖြစ်သံ။” ဗုဒ္ဓ၊ ပ။ ၁၂၁။

တရာ - န / တယာ / ယက်ကန်း၊ ပြန်မာ လက်ယက်ကန်းမှုတွင်
ချည်ပင်ပေါင်း ၁၂၀ ရှိသော အရေအတွက်။

တရာ - နဝိ / တယား / မှန်ကန်သော။ မျှတသော။ သာနာ
ညီမျှရှိသော။ “မောင်တော်ဟာ တရားပါရဲ့လား။” အာတိ၊
ဒု။ ၁၇၇။

တရာ - န / တယား / ခ၊ တော်တည့်မှန်ကန်ခြင်း။ ၂၊ အကျိုး
သင့်အကြောင်းသင့် ပြောဆိုသော စကား။ ၃၊ သဘော
သဘာဝ။ သိသင့်သိထိုက်သောအရာ။ “ပညာသည် တရား
တပါးတည်းဟု ဆို၍။” မိလိန်၊ ၄၉။ ၄၊ အမှုအခင်း၊ ဗုဒ္ဓသတ်
ဓမ္မသတ်။ ၂ပဒေ။ “တရားစီရင်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဝတ္ထုများ
ကို ပူးတွဲဆောင်ရွက်မြဲ ဆောင်ရွက်ကြလေသည်။” မြန်အုပ်၊
၅၀။ ၅၊ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်။ “တရားဓမ္မ၊ ဟူသမျှ
ကို၊ ကြောင်းစေတွဲ၊ အထဲနက်စွာ၊ သိလှည့်ပါလည်း။”
ဗုဒ္ဓ၊ ပ။ ၃၁။

တရားကား - န / တယာရီ / အရင်းခံသဘော။ “တောင်တခြင်း
ကို အာသယူ၍ ဆိုအပ်၏။ တရားကိုယ်သဘောအားဖြင့်
တကွာသာတည်း။” စတုရက္ခ၊ ၂၉၅။

တရားကျ - ကြိ / တယားကျ / ခ၊ အကောင်းအဆိုးကို ခွဲခြား
သိမြင်သည်။ ၂၊ သံဝေဂရသည်။

တရားခံ - န / တယခန် / ခ၊ တရာစွဲခံရသူ။ ၂၊ [၂ပဒေ] လွဲမှား
သောကိစ္စတခုခုအတွက် တာဝန်ရှိသူ။ “ဗုဒ္ဓဝင်၏ တရားခွင်
မှာခင်ဗျားတို့လဲ တရားခံများ ဖြစ်ကြမယ်။” ခေတ်သစ်
မိန့်၊ ၂၀။

တရားချ - ကြိ / တယားချ / ခ၊ အကောင်းအဆိုးကို ခွဲခြား
သိမြင် လက်ခံလာအောင် ပြောပြသည်။ “ရွှေစာက တတ်
သမျှ မှတ်သမျှနှင့် တရားချကာ ဖြေလျက်ရှိနေရပေ၏။”
ဘွေ၊ ၁၂၀။ ၂၊ ဟောကြားနေသောတရားကို အဆုံးသတ်
သည်။ “အဘိဓမ္မာတည်၍ တရားချလေ့ရှိကြတပုဒော်။”
အာတိ၊ ပ။ ၁၇၁။

တရားခွင် - န / တယခွင် / တရားစီရင်သော နေရာ။ “နယ်ပိုင်
ဝန်ထောက်မင်းကား တရားခွင်ပေါ်တွင် ထိုင်နေလေသည်။”
မောင်ဝ၊ ၁၂။

တရားကော - န / တယားကေး / ခ၊ တရားတော်နှင့် ပတ်သက်
သော စကား။ ၂၊ တရားတော်နှင့် ညီညွတ်သော စကား။
“ထိုကြောင့် ပညာရှိသသူသည် တရားကော့ကို ဆိုရ၏။”
ထိကုတ်၊ ၆၁၀။ ၃၊ တရားမမှု ဗုဒ္ဓဝတ်မှုများဆိုင်ရာစကား။
“ပြည်သူတို့ တရားကော့ အခြင်းအခိုရှိသည်များကို။”
လွှတ်၊ ၁၄။

တရားစာ - န / တယားစာ / ခ၊ တရားနှင့်ပတ်သက်သော စာ။
၂၊ တရားဟောရန် ရေးသားစီကုံးထားသည့် စာ။

တရားစွဲ - ကြိ / တယားစွဲ / တရားမှခင်းအတွက် တရားလိုက်
တရားရုံတွင် လျှောက်ထားအမှုလုပ်သည်။

တရားဆိုင် - ကြိ / တယားဆိုင် / အမှုသည်တို့ တရားချကြီး
ရှေ့ မှောက်တွင် ချေတင်ပြောဆိုသည်။

တရားတပေါင် - န / တယားအပေဘင် / တရားမမှု ဗုဒ္ဓဝတ်မှု။
အမှုအခင်း။ “အစွပ်အစွဲ၊ တရားတပေါင်၊ စုန်းယောဂ
တွေ့ရတတ်သည်။” ရှေ့ဖတ်၊ ၅၁။

တရားတွေ - ကြံ/တယားတွေ/တရားဖြစ်သည်။ တရားလို တရားတို့ အမှုဖြစ်သည်။ “ခိုလိုသောစိတ်ဖြင့် သူတပါး အင်္ဂုဗျာဉ်စသည်ကို တရားတွေ့၍ ယူအံ့။” ဝိဖြတ်။ ၄။

တရားတွေ့ - ကြံ/တယားတွေ့/တရားထိုင်သောအခါ မတွေ့ ပူးသောသော တရားတရားကို တွေ့မြင်သည်။

တရားထိုင် - ကြံ/တယားထိုင်/တရားကျင့်သည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်း ထိုင်သည်။

တရားနာ - ကြံ/တယားနာ/တရားဟောသည်ကို နားထောင် သည်။

တရားနားခံ - န/တယားနာခံ/ ၁။ တရားဟောခိုက် တရား ဟောပုဂ္ဂိုလ်က မေးခွန်းထုတ်သည်ကို ဖြေဆိုရသူ။ “ဆရာ တော်ဘုရားကြီးက တရားနားခံဖြစ်သူ မောင်ကျော်စံအား။” လယ်တီ။ ၇၄။ ၂။ ရှေးခေတ်တရားရုံးတွင် အထက်လူကြီး၏ အမိန့်ကို မယူရသူ။ “တရားရုံးတော်တွင် တရားသူကြီး ၄၊ တရားနားခံ ၄၊ တရားစာရေး ၄၊ခန့်ထားပြန်သည်။” ဝုဒ္ဓမင်း။ ၁၃၄။

တရားနိုင်ကျင့် - ကြံ/တယားနိုင်ကျင့်/မထောက်မပညာ ညှဉ်းဆဲ သည်။

တရားပိုင် - န/တယားပိုင်/တရားမူရင်းများကို စီရင်ခွင့်ရှိသူ။

တရားပျက် - ကြံ/တယားပျက်/စောင့်ထိန်းရမည့်ဝတ္တရားများ ပျက်ကွက်သည်။ “ကြာလေပေလေ၊ ပေလေ တရားပျက်လေ၊ တရားပျက်လေ အမှားကွက်နင်းကြလေပေ။” မဇ္ဈိမီ။ ၂။ ၈။

တရားပျိုင်း - ကြံ/တယားပျိုင်း/တရားရုံးတွင် အမှုပြိုင်ဆိုင် သည်။

- န/တယားပျိုင်း/တရားရုံးတွင် အမှုပြိုင်ဆိုင်ဘက် ဖြစ်သူ။

တရားပက် - န/တယားပက်/တရားပျိုင်း-န၊ နှင့် အတူတူ။

တရားမြစ် - ကြံ/တယားမြစ်/အမှုဖြစ်သည်။ တရားတွေ့သည်။

တရားမကြောင်း - န/တယားမကြောင်း/တရားမကြောင်း တွင် ပုဒ်နှင့် လျော်စွာဖြစ်ခြင်း။ “မြှင့်ကဲက တရားမကြောင်း စွဲပြီး တရားသူကြီး၏ ဒီဂရီအမိန့်ကို ရယူနိုင်၏။” သမဒေ။ ၂၀။

တရားမမှု - န/တယားမမှု/ (ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန် မှုမဟုတ်သော) ငွေကြေးကိစ္စ၊ အမွေကိစ္စ၊ နှုတ်ပြင်ကျူး လွန်သည်ကိစ္စစသော ကိုယ်ပိုင်အခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် တရားစွဲဆိုမှု။

တရားမရုံး - န/တယားမရုံး/တရားမမှုများကို စီရင်ရာရုံး။

တရားမဲ့ - ကြံ/တယားမဲ့/တရားလက်လွတ် ပြု မူ ကျင့် ကြ သည်။ ကိုယ်ချင်းစာနာမှု ကင်းသည်။

တရားမျှတ - ကြံ/တယားမျှတ/သာနည်းမျှရှိသည်။

တရားရ - ကြံ/တယားရ/ ၁။ တရားသဘောကို သိရှိ သဘောပေါက် နှလုံးဝိုက်မိသည်။ ၂။ သံဝေဂရသည်။

တရားရှင် - န/တယားရှင်/တရားသဘော ပြည့်တူ။ “မင်း အမတ်အစရှိသော ပညာရှိ တရားရှင် အပေါင်းတို့ သည်။” သတ်ကြီး။ ၂။

တရားရှင်လွှတ် - ကြံ/တယားရှင်လွှတ်/အထောက်အထား ခိုင်လုံလျှင် ပြန်လည်တရားစွဲဆိုနိုင်အောင် ယာယီလွှတ်ထား သည်။ “အပြစ်မရှိ တရားရှင်လွှတ် ဆိုတဲ့ အမိန့်လဲကျရော။” လေရူး။ ၁၆၇။

တရားလို - ကြံ/တယားလို/တရားသဖြင့် စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်ကို လိုလားသည်။ “ပုဏ္ဏားကို ငါတရားလို ပါသောဟု ဆို၏။” ထိုကုက်။ ၆၀၄။

- န/တယားလို/တရားစွဲဆိုသူ။ “တရားလိုတို့က လျှောက်ထားစွဲဆို၍။” လွှတ်။ ၃၆။

တရားလက်လွှတ် - ကြံ/တယားလက်လွှတ်/တရားမဲ့စွဲ။ “ထိုသို့ တရားလက်လွှတ် ပြုမူခြင်းသည်။” လူချွန်၊ ၂။ ၁၁။

တရားလမ်းကျ - ကြံ/တယားလမ်းကျ/တရားသဘောနှင့် ညီညွတ်သည်။

တရားလွန် - ကြံ/တယားလွန်/အလွန်အကျွံ ဖြစ်သည်။ “မင်းဟာက တယ်ပြီးတော့ တရားလွန် လှသကဲ့ကွယ်။” ခိုင်။ ၁၄၈။

- ကြံ/တယားလွန်/အလွန်အကျွံ။ “ဗျာလိပ်ခေါင်း ထဲတွင် ခွေးကိုပိတ်၍ ရိုက်သည့်အလား တရားလွန် အကြမ်း ပက်၍။” ဂျီဇော။ ၂၂၁။

တရားဝင် - ကြံ/တယားဝင်/ဥပဒေနယ်အတွင်း ကျရောက် တည်ရှိသည်။ “သက်သေခံ အထောက်အထားက တရားဝင် နေပြီ။” စာဆို။ ၁၅၁။

တရားသဖြင့် - ကြံ/တယားသဖြင့်/ထုံးစံနှင့်အညီ။ တရားနှင့် အညီ။ ကိုယ်ချင်းစာနာကား။ “စိတ်ကို တရားသဖြင့် ဆုံးမ ရခြင်းသည် အလွန်တရာ ကောင်း၏။” ကာယာ။ ၃၆။ “တိုင်းသူ ပြည်သားများကို တရားသဖြင့် အုပ်ချုပ်၏။” သမိုင်း။ ၂။ ၇၃။

တရားသူကြီး - န/တယားသူကြီး/တရားမူရင်း စီရင်သောသူ။

တရားသေ - ကြံ/တယားသေ/တထစ်ချ။ လျှော့နည်းထစ်။ “အချို့က တိရစ္ဆာန်စားလျှင် လူစားကောင်းသည်ဟု တရားသေ ယူမကြ၏။” မူ။ ၁၁၀။

တရားသေလွှတ် - ကြံ/တယားသေလွှတ်/အထောက်အထား မခိုင်လုံသဖြင့် အပြီးအပိုင်လွှတ်သည်။ “ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခံရခြင်း မရှိ။ တရားသေလွှတ်လိုက်သည်သာ များ၏။” သုဓဇာ၊ ၉။ ၂၇၀။

တရားဟော - ကြံ/တယားဟော/ ၁။ မြတ်စွာဘုရား၏ တရား တော်ကို ဟောကြားသည်။ ၂။ သူတပါးကို နားဝင်အောင် အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် ပြောသည်။

တရားကျွက် - န/တရားကျွတ်/ ကြံကျွက် - န၊ ၅။ “တရား ကျွက်၊ ငရုတ် ချင်းပြီး၊ ပိတ်ချင်းသီးက၊ စသည် အရုတ်၊ နာငုတ် တူးပြီး၊ ဆေးထိထိုကား။” ပါမီ* ၁၂၉။

တရားနီ - န/တရားနီ/ ကြံ - န၊ ၅။

တရားမလ - န/တရားမလ/ ကြံမလ - န၊ ၅။

တရား - ကြံ/တရား/ [ပေါ] ဆိုမြည်တမ်းတသည်။ “မင်းသမီး ပင်လယ်ကမ်းနားတွင် တရား မှီငြို နေစေ။” ကိကက်။ ၃၈။

တရေ - န / တယေ / ပင်လယ်ရေ စ တက်သည်မှ ပြန်ကျ၍ ရေ စစ်သည်အထိ ကာလ အပိုင်းအခြား။

တရေခဲ - န / တယေဂန် / ခ၊ တကြိမ်လျှော့ချနှင့်အသွေးအဆောင် ပျက်သော အဝတ်အစည်း။ ၂၊ [ဥပစာ] ခဏမျှသာ တည် သောအရာ။

တရေး - န / တယေး / တ ကြိမ် အိပ် ပျော် ခြင်း။ ဆေတ္တဓက (အိပ်သည်။)

တရေးတမော - န / တယေးတမော / ဆေတ္တဓက (အိပ်သည်။) “အိပ်ရှင်များကား ထမင်းစားပြီးသောအခါ တရေးတမော အိပ်တတ်ကြသည်။” မိုး။ ၇။

တရေးနီး - ကြိ / တယေးနီး / အိပ်ရာမှ နီးသည်။ “သူ့မှာ အဖျားကျ၍ တရေးနီးလာသည်။” ပုလဲ။ ၂၉။

- န / တယေးနီး / တရေးအိပ်ရာမှ နီးခြင်း။

တရော် - န / တယော် / အခေါက် လျှော်ကို ခေါင်းလျှော်ရာ တွင် သုံးရသော ချုံနွယ်ပင်။ (နွယ်တရော်၊ ပင်တရော်ဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။)

တရံ - န / တယန် / တကြိမ်။ တခါ။ “သကြား မင်းသည် နောက်တရံ၌ အကြံ ဤသို့ ပြု၏။” ပညာတိ။ ၇၂။

တရံဆံ - န / တယန်ဆံ / သူ၏မိမိတရံဆံ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “တရံဆံ လူများမြင်က ဥဦးလုံး အဖမ်းခံရလိမ့်မည်ဟု။” တင်းဆရာ။ ၇၈။

တရံတဆစ် - န / တယန်တဆစ် / တရံတခါ။ တကြိမ် တခါ။ တခါတလေ။ “အခြားဘာသာ၌ ထိုလူတ ငါးချက် ကို တရံတဆစ်မျှ မရှိနိုင်ချေ။” သာသမိ။ ၃၉။

တရံမပြတ် - ကြိဝိ / တယန်မပြတ် / အမြဲတမ်း။

တရံစောအခါ - န / တယန်ယောအခါ / လွန်ခဲ့ပြီးအချိန်တချိန်။ “တရံစောအခါ၊ ဥဿာ ပဉ္စသို့ ဂျှန်း စစ်သည် များ ချီလာ သည်။” သုသော၊ ပ။ ၂၆၈။

တရုတ်ကတ် - န / တယုတ်ကတ် / ပျဉ်ချပ်ကလေးများကို စရွေး တ်ဖောက်၍ တောင်နှစ်ဘက် တွင်ရွက်ထပ်ကန့်လန့်ထပ်သွင်း ထားသော တံခါးရွက်စသည်။ (အရှင်အသေနှစ်မျိုးရှိသည်။)

တရုတ်ကတ်ရွက် - န / တယုတ် ကတ်ယွက် / အရင်း ကား၍ အဖျားသွယ်သော လေ့ရွက်။

တရုတ်စံကား - န / တယုတ်စံကား / အပင်အရွက်တို့ မှ အစေ့ ထွက်သော ပန်းပင်ကြီး။ (အပွင့်အဖြူ၊ အနီ၊ အဝါရှိသည်။)

တရုတ်နံနံ - န / တယုတ်နံနံ / ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်အမြစ် သုံးရသော ဟင်းရွက်ပင်တမျိုး။

တရပ် - န / တယတ် / လူ၏ အမြင့်ပမာဏ။ (ဆင်တရပ်၊ ထန်း တရပ် စသည်ဖြင့်သုံးသည်။)

တရပ်တကျေး - န / တယတ်တကျေး / အခြားသောအရပ်ဒေသ။ ခရီးဝေးကွာသော အရပ်ဒေသ။ “တရပ်တကျေးသို့ စွန့်စား

သွားရောက်လိုသောစိတ် ပြင်းပြရကား။” စွယ်ကျမ်း။ ၁။ ၂၆။

တရွေးသွား - န / တယွေးသွား / ရွေးစေ့ တစုခန့်။ အနည်း ငယ်။

တရွတ်ဆွဲ - ကြိ / အယွတ်ဆွဲ / မြေတွင် တွဲလျားကျ ပွတ်ဆွဲသည်။ တရွတ်တိုက် - ကြိဝိ / အယွတ်တိုက် / မြေတွင် တွဲ လျား ကျ ပွတ်တိုက်လျက်။

တရွှံးထိုး - ကြိဝိ / တယှံးထိုး / တငွတ်ထိုး။ မစဉ်း မစား။ မဆင်မခြင်။

တရွှောင်ရွှောင် - ကြိဝိ / တယောင်ယောင် / ဖြည်း ဖြည်း ချင်း ချင်းနည်းနည်းချင်း (မကျန်းမာဖြစ်သည်။)

တရွှိန်ထိုး - ကြိဝိ / တယိုန်ထိုး / အရပ်အနား အဆုတ်အဆင်း မရှိပဲ။ ဆက်လက်လျင်မြန်စွာ။ “ကုန်ဈေးများ တရွှိန်ထိုး ကျဆင်းလာသည်။” ရေသောက်။ ၁၄၅။

တရွှိန်ရှိန် - ကြိဝိ / တယိုန်ယိုန် / တ ဖျဉ်း ဖျဉ်း - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

တလင်္ကုသီတင်း - န / တလင်္ကုသီသုဒင်း / တလင်္ကုသီအချိန် ကာလ။ “စိတ်အေးလက်အေး၊ အပူအပင်မရှိ တလင်္ကုသီတင်း ဘုရားဖူးသွားနိုင်ကြပေတယ်။” မောင်ဝ။ ၁၅၉။

တလေဟာ - ကြိဝိ / ဒလဟော / တရဟော - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “တံတားအောက်မှ တလေဟာ စီးဆင်းနေသော ရေအဟည်ကား။” ဂန္ဓ၊ ၁၅၀။ ၂၆။

တလာစီ - ကြိ / တလာစီ / အကျဉ်းထောင်တွင် အကျဉ်းသား များ၏ ပစ္စည်းများကို လှန်လှော စစ်ဆေး၍ တစုံတရာကို ရှာဖွေသည်။ “ဂျမဒါများသည် ရုတ်တရက် အချက်မပေးဘဲ တလာစီ တတ်၏။” ခန့်ရှင်။ ၂၆၃။

တလား - န / တလား / ခ၊ (ပေစာ၊ ပုရပိုက်စာ၊ ကွမ်းဆေး စသည်) တည့်စရာ။ သစ်သား သေတ္တာ။ ၂၊ လူသေကောင် ထည့်သည့်ခေါင်း။ “အလောင်းကောင်ကို လေးတောင်ပျဉ် တလား ဝယ် ပက်လက်လှန်ထားပြီးလျှင်။” ဩကာဝိ၊ ၂၁။

တလား - န / တလား / ရေပြွန်။ “ကျယ်မင်းရေကန်၊ တလား ပြွန်တို၊ ပေါက်သွန်ခဲပြီး။” ဓမ္မ * ၆၀။

တလော - န / တလော / ခ၊ တကြိမ်။ တခါ။ တခေါက်။ တဆင့်။ “တလောတခါ ဆရာရွတ်ပြပွဲမှာလည်း။” ခွေး၊ ၃။ ၅၅။ ၂၊ (မကြာသေးသော) အချိန်အခါ။ “ကျုပ်မှာ ခု တလော လက်ကိုင်တော်၌ခန့်လို့။” လွမ်း၊ ပ။ ၆၄။

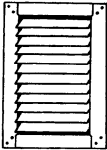
တလင်္ကွာ - န / တလင်္ကွာ / ယောက်ျားတဆက် ကွာပြီးသော မိန်းမ။ တလုပ်။

တလင်း - န / တလင်း / ကောက်စပါး စသည်နယ်ရာ မြေပြင်။ မြေညီမြေပြန့် အကွက်။

တလင်းခေါက် - ကြိ / တလင်းခေါက် / တလင်းကို ကျွဲ၊ နွား၊ လှည်းများဖြင့်နှင်း၍ မာသည်ထက်မာအောင် လုပ်သည်။

တလင်းတက် - ကြိ / တလင်းတက် / စပါးလုပ်ငန်း ပြီးစီးသည်။

တလင်းတက်ကျီဝင် - န / တလင်းအက်ကျီဝင် / စပါးလုပ်ငန်းပြီး စီး၍ ကျီကြတသို့ သွင်းပြီးချိန်။

တရုတ်ကတ်

တလင်းနယ် - ကြံ / တလင်းနယ် / ကောက်ပြန်ပေါ်တွင် ကျဲ၊
 နွားများကို အထပ်ထပ်လှည့်ပတ်၍ နင်းစေသည်။
 တလည် - န / တလဲ / သလဲ / အစေ့များ၍ အသားနီ အခွံမာ
 သော အသီးရှိသည့် သစ်ပင်။ သလဲပင်။
 တလိန်း - န / တလိန်း / လှေ၊ သင်္ဘောစသည်တို့ကို ဖာထေး
 လိမ်းသုတ်ရန် ပွဲလျက်၊ ကတ္တရာစေး စသည်။ (ဒလိမ်းဟု
 လည်း တွေ့ရသည်။)
 တလိန်းထေး - ကြံ / တလိန်းထေး / လှေ၊ သင်္ဘောတို့ကို
 ပွဲလျက်၊ အုန်းဆံစသည်တို့ဖြင့် ထေးဖာသည်။
 တလိန်းထိုး - ကြံ / တလိန်းထိုး / ၁၊ တလိန်းထေးသည်။ ၂၊ ယေ
 နှောနှောနှောက်သည်။ “ဆဲခွံ တလိန်းထိုး၍ ကြော်လှော်
 သည်။” ကဝိမုန့်။ ၂၆၂။
 တလမ်းမောင်း - န / တလန်းမောင်း / မော်တော်ကား စသော
 ယာဉ်များကို တဘက်ဘက်သို့ သွားလာခွင့်ပြုထားသော
 လမ်း။
 တလမ်းသွား - န / တလန်းသွား / မကောင်းမှု သက်သက်ကိုသာ
 ပြုသဖြင့် မကောင်းရာသို့ သာ ရောက်ရမည့်သူ။ “ငါတို့
 မှာလည်း...အကုသိုလ်အရာနှင့်ပင် အပါယ်လားရမည်။ တလမ်း
 သွား လူသာ ဖြစ်တော့သည်။” ဩဝါစာ။ ၇၉။
 တလုံးလဲ - ကြံ / တလုန်လဲ / အကြိမ်ကြိမ် အဖန် ဖန်။
 “အပါယ်လေးဘ၌ တလုံးလဲ ဆင်းရဲ တာရှည် ဖြစ်ကြမည်
 ကြောင့်။” ဝိဟိ။ ၃။
 တလုံးတလဲ - ကြံ / တလုန်တလဲ / ကြိုးကြိုးစားစား။
 “အစ်ကိုကြီးတို့မှာ မြို့က လူရည်တတ်ပေမဲ့ တောကဆန်
 လုံးတီးကို တလုံးတလဲ မှာပြီးချက်စားကြတယ်။” စာမိမာန်၊
 ၂၊ ၈၊ ၇၇။
 တလုံးတဲ - ကြံ / တလုန်တဲ / တစည်းတလုံး။ တစုတဝေး။
 တစုတပေါင်း။
 တလုံးတပါး - န / တလုန်တပါး / ၈ ကား တခွန်း တလေ။
 “တလုံးတပါး မျှ အကျိုးရှိသော စကားကို ကြားသိရပါသ
 မြင့်။” သမန်၊ ၁။ ၉၆။
 တလုံးတတည်း - ကြံ / တလုန်တဝါဒ / အားလုံး တ ပေါင်း
 တစည်းတည်း။ “သစ္စာလေးပါးကို တလုံးတတည်း ပြီးစီး
 စေနိုင်ခြင်းသည်။” ဖလံ။ ၁၁၆။
 တလျားတန် - န / တလယားတန် / အလျားလိုက် တတန်း၊
 အနံလိုက်တတန်း အုတ်ကိုစီခြင်း။
 တလွဲ - ကြံ / တလွဲ / မှားမှားယွင်းယွင်း၊ ချွတ်ချွတ်
 ချော်ချော်။ “ရီရီငါ့ကို တလွဲတင်နေတော့မယ်။” နေရီ။
 ၁၉၈။
 တလွေကြီး - န / တလှေကြီး / အများကြီး။ “ဆွေမျိုးတွေ
 တလွေကြီးရှိရန် သဘူမလကြာသလား။” ကျိုးဆောင်။
 ၁၁၉။
 တလောင်းလောင်း - ကြံ / တလှောင်းလှောင်း / (ယင်ကောင်
 စသည်တို့) အနွဲ့ ပျံသန်းနားနေလျက်။
 တလျှောက် - န / တလျှောက် / ရှည်လျားသော အစဉ်အတန်း။

“ပျိုလေးတို့လယ်တလျှောက်ပေါက်လွှာပါတို့ မှီနုတို့။” သာ။
 ၂၂။
 တလွှား - န / တလွှား / တရတဝန်း။ တခွံတပြင်။ “ခါးမ
 သည် အထက် တလွှား၌ ရှိသောအဆိပ်သည် ပြယ်၍။”
 ကိကုတ်။ ၂၃၇။ “အတွင်းအပြင်နေကုန်သော လူတလွှားပင်၊
 ပြေးသွားအုန်းအင်း၊ ရုန်ရင်းခတ်ကုန်လျက်။” ဇီ။ ၃၉၂။
 တဝ - န / တဝ / တမျိုး၊ တသီးတခြား။ “တီးမျိုးတဝ၊ ကမျိုး
 တတန်၊ နန်းဗိမာန်သည်။” ဘိဇ္ဇ * ၁၆၄။ “ဂုဏ်တသီး
 ဂုဏ်တဝ၊ ပန်းမျိုးစဉ်းချ၍။” ပညာ၊ ၁။ ၃၉။
 တဝ - ကြံ / တဝ / အလွန်၊ များစွာ။ “ဗုဒ္ဓရင်းသီးအရသာ
 တဝကောင်းသည်။”
 တဝဲလည်လည် - ကြံ / တဝဲလယ်လယ် / မရပ်မနား ချာလည်
 လှည့်လျက်။ “ဆံသရာဇ်မှ မလွတ်နိုင်ဘဲ တဝဲလည်လည်
 ကျင်လည်နေရချက်သည်။” ရနာဂုဏ်။ ၅၃။
 တဝက် - န / တဝက် / တစုံတရာကို ညီတူညီမျှ နှစ်ခုခွဲထားသည်
 မှ တခု၊ ထက်ဝက်။
 တဝက်တမျက် - န / တဝက်ဒဗျက် / တပိုင်းတစ။ “လတက်
 ရည်ပွဲမှ တဝက်တမျက်နှင့် ထသွားလေ၏။” မျိုးချစ်၊ ၁။
 ၁၄၄။
 တဝမ်းဆင်း - န / တဝန်းဆင်း / တမိတ်တည်းက မွေးသောသူ။
 “သဟောဒရိန်၊ ဗိတုအရင်း တဝမ်းဆင်း တို့၏။ ယာစနံ၊
 တောင်းခြင်းလည်း တပါး။” အဓမ္မ၊ ၂၀။
 တဝမ်းတခါး - န / တဝန်းတခါး / တယောက်တည်း အ တွက်
 စားဝတ်နေရေး။ “တဝမ်းတခါး မိမိအလိုရှိသလို ရွာမွေစား
 သောက်နိုင်သော။” မာဃ၊ ၁၃၉။
 တဝမ်းပူ - န / တဝန်းပူ / တအကွရာဇ် အမည်။
 တသ - ကြံ / တသား / လိုလား အောက်မေ့သည်။ မြက်ဟ
 ခေါ်ဝေါ်တောင်းဆိုသည်။ “နှစ်ဆူသော နေလကို တသ
 သက်သို့ ရင်း။” ကျည်း။ ၁၁။
 တသမတ်တည်း - ကြံ / တသမတ်သ် / ဖြောင့်မတ်စွာ။
 စဉ်တိုက်။ ဆက်တိုက်။ တဖြောင့်တည်း။ တသားတည်း။
 “မည်သည့်နည်းကိုမျှ တသမတ်တည်း လိုက် နာ ရန် မသင့်
 ချေ။” ကြညှစ်။ ၂၇၉။
 တသဝေမတီး - ကြံ / တသဝေမတီး / အနည်းငယ်မျှ မတိမ်း
 မစောင်းပဲ။
 တသားတည်း - ကြံ / တသားဒဲ / တညီတညွတ်တည်း။ တစပ်
 တည်း။ “ကပ်ပြားများကို အစဉ်သဖြင့် တသားတည်း ရှိ
 အောင် သိုထားရာသည်။” စာချုပ်။ ၂၇။
 တသီကြီး - ကြံ / တသီရိုး / တသီတတန်းကြီး - ကြံ၊ နှင့်
 အတူတူ။
 တသီတတန်းကြီး - ကြံ / တသီဒဒန်းရိုး / ဆက်ကာဆက်ကာ
 စီတန်းလျက်။ အများကြီး။ “စစ်များကို တသီတတန်းကြီး
 လျှောက်တိုက်နေသဖြင့်။” လူ့စည်း၊ ၁။ ၁၇၉။
 တသီးစား - န / တသီးစား / ၁၊ တခါပွင့်သီးပြီးနေသော ကျသွား
 သောသီးပင်။ “မည်သည့်တနှစ်ခံ တသီးစား သီးနှံမျိုးကို

မဆို၊” မြေခေါ်။ ၅၅။ ၂။ လယ်ယာတွင် သီးနှံနှံကြိမ်စိုက်ပျိုးခြင်း။

တသီးပုဂ္ဂလ - န/တသီးပုဂ္ဂလ/ သူတပါးနှင့် ဖက်စပ်ဆောင်ရွက်မှုမရှိခြင်း။ သီးခြားဖြစ်ခြင်း။ တကွယ်တည်းဖြစ်ခြင်း။ တဦးတည်းဖြစ်ခြင်း။ “မိန်းမများသည် တသီးပုဂ္ဂလ အဖွဲ့အစည်းထောင်ရန် မလို” ဟုရေး။ ၄၇။

တသူ - န/တသူ/ သာမန်ယောက်ျား မတ်တပ်ရပ်၍ မြောက်တားသောလက်ထိပ်မှ ခြေပေါ်အထိ အတိုင်းအတာ။ လက်ခုပ်တဖောင်။ “တသူဆိုသည်မှာ လက်ခုပ်တဖောင်ကို ဆိုသည်။” တိစက်။ ပ။ ၁၉။

တသက် - ကြိဝိ/တသက်/ ၁။ တဘဝတာ ကာလပတ်လုံး။ ၂။ အသက်ရှင်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး။ “ယော။ မိဘတို့ကို တသက်ကျွေးစေ။” နှ။ ၃၈။

တသက်တကျွန်း - ကြိဝိ/တသက်တကျွန်း/ တသက်ပန်လုံး ထောင်ချင်လျက်။ “အေးမောင်မှာ... လူသတ်မှုဖြစ်ခါ တသက်တကျွန်း ထောင်သို့ ကျသွားလေရာ။” ကေသီ။ ၄၇။

တသက်နှင့်တကွယ် - ကြိဝိ/တသက်နှင့်တကွယ်/ မွေးသည်မှ ယနေ့အထိ။ “တသက်နှင့်တကွယ် မကြားဘူးသော စကား။” မိုး။ ၇၇။

တသက်ပန် - န/တသက်ပန်/ အသက်ရှင်နေသောကာလအပိုင်းအခြားအားလုံး။ တသက်တာ။ တသက်လုံး။ “မင်းကို တသက်ပန်ပတ်လုံး စားလောက်အောင် ဆုကိုပေးလိမ့်မည်ဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။” ကုလား။ ၃။ ၁၄၉။

- ကြိဝိ/တသက်ပန်/ အသက်ရှင်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး။ “သီးသွားတို့ကိုလည်း တသက်ပန် လုပ်ကျွေးမွေးမြူစေ။” သတ်ကြီး။ ၂၃။

တသက်လုံး - န/တသက်လုံး/ တသက်ပန် - နှ။နှင့် အတူတူ။ “တသက်လုံး တံငါလုပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ပင်။” သက်မိန့်။ ၂၇၉။

- ကြိဝိ/တသက်လုံး/ အသက်ရှင်နေသော ကာလအပိုင်းအခြားအတွင်း။

တသက်လျှာ - န/တသက်လျှာ/ ၁။ အသက်ရှိနေသောအခိုက်အတန့်။ “တခါတည်းသာပြုမိနှင့် တသက်လျှာလုံး ဝေဒနာခံစားကြရသည်မှာ။” ပါဏာဝု။ ၁၀၁။ ၂။ ပေါ/ဓာ။ ယာယီ။ “ရေပွက်ပမာ တသက်လျှာတည်း။” မှုန်။ ပ။ ၃၄၇။

တသက်သက် - ကြိဝိ/တသက်သက်/ မပြုဘဲအောက်မေ့လျက်။ “ထိပ်စုထားကို၊ သနားစုံမက်၊ တသက်သက်နှင့်။” ဝိရီ။ ပ။ ၁၄၈။

တသိုက်တစန်း - ကြိဝိ/တသိုက်တစန်း/ တနေရာတွင် အများပေါင်းဆုံလျက်။ “ထိုအရပ်တွင် တသိုက်တစန်းဖြစ်၍ အသည်တကျ နေထိုင်ကြသည်။” ဇေယျ။ ၁၂၇။

တသတ် - န/တသတ်/ စာရေးရာတွင် တစ်အသံ အပြည့်အဝ မထွက်ပေါ်စေပဲ အတ်၊ အိတ်၊ အုတ် အသံများရရန်

တဗျည်းအပေါ် (°)လက္ခဏာတို့ ထည့်ခြင်း။ တဗျည်းဖြင့် အသတ်ပြခြင်း။

တသတ် - န/တသတ်/ တသီးတခြား။ “ယောက်ျားတသတ်၊ မိန်းမတသတ် ထိုင်နေကြသည်။”

တသုတ် - ကြိဝိ/တသုတ်/ တကြိမ်တခါ။ တစုတဝေး။ “ခက်ခဲသော သရုပ်သဘောကို တသုတ်တောတော်မူပါအံ့ဘုရား။” မျောက်ဦး။ ၁၃။ “မိုးတသုတ် ကောင်းကောင်းရွာသွန်းပြီးနောက်။” ဒေဝပင်။ ၁၅၂။

တသွန် - န/တသွန်/ တသတ် - နှ။ နှင့် အတူတူ။ “တောကြီးတသွန်၊ တောလတ်တသွန်၊ တောငယ်တသွန်။” လန်ဒန်။ ပ။ ၈၈။

တသွန် - န/တသွန်/ ပေါ/ တစုတဝေး။ တမျိုးတဖုံ။ တသီးတခြား။ “ဂိုဏ်းဂဏကျွဲများ၍ စကား တသွန် ဖြင်းခုံ အဓိကရုဏ်းဖြစ်လျက်သာ ရှိကြကုန်၏။” ဇေယျ။ ၁၂၀။

တသွေးတမွေး - န/တသွေးတမွေး/ အဆင်းသဏ္ဌာန် တမျိုးတဖုံ တင့်တယ်ကောင်းမွန်ခြင်း။ “သမီးကလေး...တသွေးတမွေးဖြစ်ကာ လိမ္မာရေးခြားရှိလာမည်။” မိုး။ ၃။

တသွန် - န/တသွန်/ တသွန် - နှ။ နှင့် အတူတူ။ “နဂါးတသွန်၊ ဂဠုန်တသွန်၊ ကုမ္ပဏိတတိုက်၊ ဂုဏ္ဍိကတစု၊ စတုမဟာ၊ ပေါင်းဘိလသို။” ပုံတောင်* ၂၇။ “အဝတ်ပြဆို၊ ယဉ်မျိုးတသွန်၊ ပန်းမာလိပ်သိမ်း၊ ...၊ အလျှူဝတ္ထု၊ ဆယ်စုမကင်း။” ကိုး* ၂၈။

တဟုန်ထိုး - ကြိဝိ/တဟုန်ထိုး/ မရပ်မနား။ မဆုတ်မဆိုင်း။ “ရန်သူများရှိရာသို့ တဟုန်ထိုးသွားလျက်ရှိသည်။” ပုလဲ။ ၂၇၃။

- နှိဝိ/တဟုန်ထိုး/ တချက်တည်း အားထုတ်သော။ “ထိုသူများကား တဟုန်ထိုး သတ္တိသာလျှင်ရှိ၍ ငွေမရှိသူများဖြစ်၏။” ခြင်္သေ့။ ၁၀၈။

တအား - ကြိဝိ/တအား/ အင်အားရှိသမျှ။ “တင်ပါးကို ဘိနပ်နှင့် တအား ပိတ်ကန်ချလိုက်ရာ။” ရိပ်။ ၁၁၉။

- န/တအား/ အားကိုးအားထား။ “ယောက်ျားကလေးတယောက်ရှိနေတာ ကျွန်မတို့ မိသားစုအတွက် တအားပါပဲ။”

တအိစိ - ကြိဝိ/တအိစိ/ တပြည့် ပြည့်။ တရွေ့ ရွေ့။ “နှစ်ယောက်သား တအိစိနှစ်အိပ်ပြန်ကြသည်။” မေလေး။ ၅၃။ “နက်စွာသော ရေတို့သည်လည်း လေခတ်သဖြင့် လှိုင်းတအိစိထကုန်၏။” ဇေတဝံ။ ၈၃။

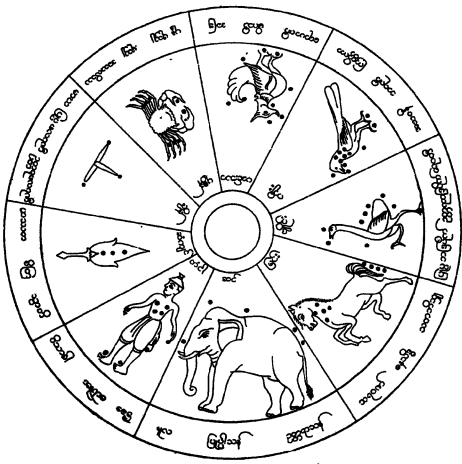
တအိစိ - န/တအိစိ/အသံ အဆက်မပြတ်မြည်လျက်။ “ကလေးသန်ထိုးသဖြင့် တအိစိခိုနေသည်။” “လှည်းသီး တအိစိခွဲသွားလာလျက်နေတာကို။” ပြည်သား။ ၁၊ ၁၃။ ၇။

တအူထုံ ဆင်း - န/တအူထုံဆင်း/ တစီတစည်းကမ်းသို့။

တအောင့် - ကြိဝိ/တအောင့်/ တအေး။

တအောင့်တနား - ကြိဝိ/တအောင့်တနား/ ခဏတဖြုတ်။

တအံ့နွေးနွေး - ကြိဝိ/တအံ့နွေးနွေး/ ၁။ အဆက်မပြတ် တပြည့်ဖြည်း ပူလျက်။ “ဝမ်းမီးညှို့သောသူတို့၏ ဖျားခြင်း

တာရာ

ခွင့်ပြုသည်။ “တာထွတ်သူက နေရာဝတ်ဟု အမိန့်ပေးလိုက်သည့်အခါတွင်” ခုနံ။ ၅။

တာဝတိံသာ - န / တာဝဒိန်သွာပွဲ / နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်တွင် ခုတ်ယမြောက်အထပ်။ [၁]

တာဝတိံသာပွဲ - န / တာဝဒိန်သွာပွဲ / သီတင်းကျွတ်လ မီးမြင်းမိပွဲ။

တာဝေ - ကြို/တာဝေ / လုပ်ငန်းနယ်ပယ် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်သည်။ “မင်းရဲကျော်စွာတပ်ကို ရဲမည်အစီအရင်ကို တာဝေ လှာရသည်ဟူ၍။” ကုလား၊ ခု။ ၃၄။

တာဝန် - န/တာဝန် / ၁။ လုပ်ဆောင်ရန် ကျရောက်သော အမှုကိစ္စ။ ၂။ ခံယူသောဝတ္တရား။

တာဝန်ခံ - ကြို/တာဝန်ခံ / ကျရောက်သောတာဝန်ကို ခံယူသည်။ “အစိုးရကတနင်္ဂလျှင် (၇-သိန်း)အထိ တာဝန်ခံ၍ ထောက်ပံ့သည်။” မီးရတား။ ၇။

- န/တာဝန်ခံ/ကျရောက်သောတာဝန်ကို ခံယူသောသူ။ “အုပ်ချုပ်ရေးအတွက် တာဝန်ခံဖြစ်သည်။” တိုင်းရင်း။ ၁၂။

တာဝန်မဲ့ - ကြို/တာဝန်မဲ့ / ပေါ့ပေါ့ တန်တန်။ “တာဝန်မဲ့လှသော ခေါင်းဆောင်ကိုမိုးသီး၏ အရည် အသွေး ကိုလည်း။” တင်းစာ။

တာသွား - ကြို/တာသွား/ ခရီးရောက်သည်။ ကျေးဇူးများသည်။ “သီလ၏ အကျိုးဟာ ဘယ်မျှလောက် တာသွားတယ်။” အာစာ၊ ပ။ ၁၀။

တာအိုး - န / တာအိုး / သကြန်အခါ တာစားသူကို အတွက် နံသင့်ပန်း စိုက်ထိုးရသော ပန်းအိုး။ မြူတာအိုး။ “တာအိုးကို မြင်မက်မှု မက်လာရုံအံ့။ ကလေးရအံ့။” အိပ်စာနံ။ ၁၄၂။

တား

တား - ကြို/တား/ ကာဆီးသည်။ ဆီးသည်။ မြစ်သည်။ ဟန့်သည်။ ဆို ပိတ်သည်။ ပိတ်ပင်သည်။

တား - ကြို/တား/ အရေးအကြောင်း ဆွဲသည်။ သားသည်။ “ခဲတံနှင့် မျှဉ်းကြောင်းကလေး လှလှတားပြီးမှရေးရသည်။” မျက်ဖွင့်၊ ၁။ ၂၄။

တားတား - စည်း / တားခြင်း / အလွန်နီးကပ်သည့် အမြစ်ကို ပြသော စကားလုံး။ “မက်လာဆောင်ခါနီး တားတားအချိန် ကလေး။” ကမ္မ၊ ၂၀၅။

တားမြစ် - ကြို/တားမြစ်/ တား - ကြို နှင့် တကွတူ။

တားဝရမ်း - န/တားဝရမ်း/ တားမြစ်သော အမိန့်စာ။ “ရုံး
တော်က တားဝရမ်းထုတ်ပေးရာ ကြန့်ကြာရှိနေလျှင်။” ရုံး။
၁၅၁။

တိ

တိ - ကြိ/တိ/ ၁၊ တိုအောင်၊ တုံးအောင်၊ ညီအောင်ဖြစ်တောက်
သည်။ “အရိပ်ကို မသိ။ အညွန့်ကို တိရော့သည်။” ဗျ။ ၃၄။
၂၊ မပိုမလိုဖြစ်သည်။ “နားခွက်မငယ်၊ တိကျယ်နုဖူး၊ ကော့
ဖြူးမျက်တောင်။” ကိုး* ၁၁၉။
တိကျ - ကြိ/တိကျ/ ၁၊ အပိုအလိုမရှိ ဖြစ်သည်။ “အနက်
အမိပ္ပာယ်တိကျလျက် ရေးကြီးခွင့်ကျယ် ကိစ္စများတွင်။”
မျက်ပွင့်၊ ၂။ ၁၆၄။ ၂၊ ပြတ်သားသည်။ “မတွေ့ အတွေ့
ရှာဖွေရုံစမ်း၍ တိကျပြတ်သားစွာ လေ့လာ သင့်လေသည်။”
ဗုဒ္ဓမာ၊ ၁၇၀။

တိစိစိဝိတ် - န/တိစိဝိတ်/ ၁၊ သင်းခိုင်(ခါးဝတ်) ၂၊ ကေသီ
(ကိုယ်ရှိ) ၃၊ နှစ်ထပ်သက်န်း (အပေါ်တင်) တည်းဟူ
သော သက်န်းသုံးထည်။ [ပါ]

တိဇအက္ခရာ - န/ တိဇအက္ခရာ/ ၁၊ ဌာနသုံးပါး၌ ဖြစ်သော
အက္ခရာ။ [ပါ]

တိတိ - ကြိဝိ/တိတိ/ ၁၊ ညီညီညွတ်ညွတ်။ အညီအမျှ။ “တိတိ
မြေပြင်၊ သိန္ဓောနင်သို့။” ကိုး* ၂၇။ ၂၊ မပိုမလို။ “မိဘ
များထံ နှစ်ကြိမ်တိတိ ခွင့်တောင်းလာရုံမက။” ကျင်ကျား။
၁၆။

တိတိခတ် - ကြိ/တိတိခတ်/ အဖြောင့်တိုင်တောသည်။ “တိတိခတ်
သော် အဝန်းယူစနာ ခုနစ်ရဲတယ်ရှိ၏။” သမန်၊ ပ။
၂၀၄။

တိတိရီရီ - ကြိဝိ/တိတိယိယိ/ ညီညီညာညာ။ မပိုမလို။ “ထက်
သောလက်နှက်နှင့် ခုတ်ထားသော အသားမှာ ၊ တိတိရီရီ
၂ ပိုင်းပြတ်ကွဲ၏။” ဝန်ရီ၊ ၄၂။

တိပိဋကဓရ - န/ တိပိဋကဏ္ဍဓရ/ ပိဋကတ်သုံးပုံကို နှုတ်ငုံ
ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ [ပါ]

တိရစ္ဆာန် - န/တိရိတ်ဆန်/တလိတ်ဆန်/ ကျွဲ၊ နွား၊ ကြက်၊ ငှက်
မြွေ၊ ငါးစသောသတ္တဝါ။ [ပါ]

တိဟိတ် - န/ တိဟိတ် / ၁၊ အ၊ အလောဘ ၂၊ အဒေါသ
၃၊ အမောဟဒုံသော ဟိတ်သုံးပါး။ ၂၊ ဤဟိတ်သုံးပါးရှိ
သောသူ။ ပဋိသန္ဓေစိတ်တွင် ဉာဏ်ပညာပါလာသောသူ။
“သမထ၌ ပဋိဘာဂ နိမိတ်ထင်လာလျှင် တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်လို့
သိရသလို။” ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ [ပါ]

တိ

တိ - ကြိ/တိ/ စ၍ အသစ်ပြုလုပ်သည်။ ထွင်သည်။ အထူး
သဖြင့် လယ်သစ်ထွင်သည်။ “ယာသင်လယ်တိ၊ တံဆယ်
သား။” ကိန္နရီ* ၅၄။

တိ^၁ - န/တိ/ ၁၊ မြေတွင် တွင်းတူးနေသော ကြောရိုးမဲ့ ပိုး
ကောင်။ တိကောင်။ ၂၊ မိမိ၏ဖြစ်က မွေးသောသူ။
“သားမြေးပွားလစ်၊ တိမြေးဖြစ်နှင့်။” ဗျေ* ၃၄။

တိ^၂ - န/တိ/ ကက်၊ သုံးပုံစံတို့ တွင် အပွင့်နှစ်ပွင့်ပါသော ဖဲချပ်။
(သုံးပုံစံတွင် မြန်မာဘက်က ဒုတိယအကြီးဆုံး ဖြစ်သည်။)

တိဇက္ခေ - န/ တိဇက္ခေ / (ကောက်ညှင်း၊ ကြသကာတို့ နှင့် လုပ်
သော) တရုတ်မှုန့်တမျိုး။ [တရုတ်]

တိတိတောဘ - ကြိဝိ/တိတိတောဒါ/ ပလီလော။ ခရာတောဘ။

တိထွင် - ကြိ/တိထွင်/ တိထွင်/စတင်အသစ်ဖန်တီးပြုလုပ်သည်။
“အသစ်အဆန်းများကို တိထွင်စမ်းသပ် လုပ်ကိုင်လိုသူ ဖြစ်
၏။” သက်ရည်။ ၃၄။

တိသီ - န/တိသီ/ ချောင်းဆိုးသွေ့ပါ အဆုတ်နာရောဂါ။ (အရိုး
စသည်တို့ တွင်လည်း ဖြစ်တတ်သည်။) [လိပ်]

တီး

တီး^၁ - ကြိ/တီး/ ၁၊ စည်၊ စောင်း၊ မောင်း၊ လင်းကွင်းစသည်
တို့ကို အသံမြည်အောင် ရိုက်ခတ်သည်။ “ဋ္ဌေစည်တီးတီး၊
ဋ္ဌေတီးဆောင်းဆောင်း။” ကိုး* ၁၃၆။ ၂၊ နားရင်း၊ ပါး
ရင်း၊ ရင်ပတ်စသည်တို့ကို ပုတ်ခတ်သည်။ ဆော်သည်။ နက်
သည်။ “ရင်ဘတ်ကဲ့တီး၍ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ငိုကြွေး
ကုန်၏။” နာဝင်။ ၃၉။ “ဈေးတွေ မတုလားလုပ်ပြီး
ကျွန်တော့ကိုတီးတာဘဲ။” နိုင်မီး။ ၉၈။ ၃၊ [သန်း] စား
မျှသည်။ “မရမ်းသီး ဆားရစ်မိလေးများ တီးချင်စိတ်
ပေါက်လျှင်။” ရွှ၊ ၁၃၊ ၁၇၁။ ၂၇၇။

တီး^၂ - န/တီး/ [ပေါ]လွန်လေပြီးသောကာလ။ အတိတ်ကာလ။
အတီး။ “ရှေးတီးဗိုလ်လူ၊ ရသေ့ဟူသား၊ စင်ဖြူဆောက်တည်၊
သြဖြတ်မည်နှင့်။” ကိုး* ၁၉။

တီးကွက် - န/တီးကွက်/ တူရိယာတခုခုဖြင့် တေးသီချင်း တီးမှုတ်
ရာတွင် ဖြစ်ပေါ်လာသော အသံအစီအစဉ်။ “တီးကွက်၊ မှုတ်
ကွက် ဇာတ်သီချင်းများနှင့်တကွ။” သုစာ။ ၄၈၁။

တီးခေါက် - ကြိ/တီးခေါက်/ ၁၊ အသံမြည်အောင်ရိုက်နှက်ခတ်
ပုတ်သည်။ “သစ်ခေါက်ကို တတောက်တောက် တီးခေါက်
လေသည်။” ငှက်။ ၁၆၅။ ၂၊ [ဥပစာ] သွယ်ဝိုက်၍ စုံစမ်း
မေးမြန်းသည်။ “မောင်မောင်မြင့် မေတ္တာကို သေသေ
ချာချာ တီးခေါက်ပြီး။” တင်မြ၊ တ။ ၁၁၇။

တီးခွင် - န/တီးခွင်/ လှေ၊ သင်္ဘောတို့ကို လွန်းတင်ရာအရပ်။
လွန်းဆိပ်။ သင်္ဘောကျင်း။

တီးတီး - ကြိဝိ/တီးတီး/ သူတပါးမကြားအောင် လေသံဖြင့်
(ပြောသည်။) တိတ်တဆိတ် (ပြောသည်။) “ကျွန်တို့
တီးတီး ပြောကြသော စကားကို။” သံဝတ်။ ၇၀။

တီးမိခေါက်မိ - ကြိ/တီးမိခေါက်မိ/ အသင့်အတင့် သဘော
ပေါက်သည်။ နားလည်သည်။ “လက်မူပညာအလုပ်ကလေး
များနှင့် အရောင်းအဝယ်ပညာကို တီးမိခေါက်မိခဲ့ပေရာ။”
ယဉ်ကျေးမှု၊ ၂၊ ၄၁။ ၁၁၄။

တီးလုံး - န / တီးလုံး / တေး သွား အလိုက် တီးမှုတ်သော တီးကွက်။

တီးဝိုင်း - န / တီးဝိုင်း / တူရိယာ တီးမှုတ်သော အဖွဲ့။

တု

တု - ကြို/တု / ခ၊ တုအောင်ပြုလုပ်သည်။ “စိတ္တဓန၊ နှိုင်းတု မရ၊ အဇ္ဈနမင်း၊ ကျော်စောခြင်းသို့။” တန်ခိုး* ၂ (၃)။

၂၊ ယှဉ်ပက်ပြိုင်ဆိုသည်။ “ဗားတုလို့ ခရုရန်၊ အိုင်ပျက်ရုံသာ ရှိတော့မှာပေါ့။” ပုံ။

တုဏှိဘော - န / တုန်နှိဗော / စကားမပြောပဲ ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း။ “စကားမပြော၊ တုဏှိဘောနှင့်၊ တောတွင်းသို့ ဝင်လေလျှင်။” ဥပမာ၊ ပ။ ၉၂။ [ပါ]

တုပ - ကြို/တုပါ/ တု - ကြို၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။

တုပြိုင် - ကြို/တုပါ/ တု - ကြို၊ ၂၊ နှင့်အတူတူ။

တုမှယောဂ - န / တုန်မှာယောဂ / [သရွှါ] မင်း၊ နှင်း၊ သင်စသည့် နှာမိစားများကိုခေါ်သော စကားလုံး။ [ပါ]

တုရင် - န / တုယင် / တုရိုက် - န၊ ရှု။ “တံခါးတော် မိန့်တုရင်နှင့် ဘယ်ရောင်မကြိုဘူးအောင်။” သာ၊ ၄၉။

တုရင် - န / တုယင် / ခ၊ ပြာသာဓ် အထောင့်အချိုးတို့တွင် ထောင်လျက် တပ်ဆင်ရသော အချွန်အတက်တမျိုး။ (တုရင်အပြား အလုံး နှစ်မျိုး ရှိသည်။) “ငရပ်၏အထက်၌ စိုက်ထောင်ထားသော တုရင်မှန်ကင်း ထုဓိကာတို့သည်။” နရ။ ၂၉။ ၂၊ ဒုယင် - န၊ ရှု။ “တုရင်ဝတ်လုံနှင့် ဖျင်ဝတ်လုံ ခြားနားပုံကား။” ချုပ်ပုံ၊ စ။ ၁၂၅။

တုရိုက် - န / တုရိုင် / နန်းတော်တံခါး၊ မြို့တံခါး စသည်တို့၏ အတွင်းအပြင်၊ လက်ယာဘက်၊ လက်ဝဲဘက်တို့တွင် စိုက်ထူထားသောတိုင်။ “သစ်နှင့် သံတိုင်၊ တုရိုက်ပြိုင်လျက်၊ ကြံ့ခိုင်ကြီးမား၊ မြို့တံခါးနှင့်။” မဃ* ၃၅၆။

တူ

တူ - ကြို / တူ / အမျိုးအစား၊ အသွင်သဏ္ဌာန်၊ သဘောတရား စသည်တို့ မကွဲမပြားဖြစ်သည်။ အနေအထား မကွဲမကွာဖြစ်သည်။

တူ - န / တူ / ညီအစ်ကို မောင်နှမ တော်စပ်သူတို့က မွေးသောသား။

တူ - န / တူ / သံတိပိခေါင်းဖြင့် ထုခတ်ရန်၊ ခြေခွဲရန်၊ သံရိုက်ရန် အသုံးပြုရသော အခိုးတပ် လက်သမား ကိရိယာ။ (ခေါင်းပြားတူ၊ ခေါင်းလုံးတူ၊ ဆိတ်ချိုတူ၊ တူခေါင်းရှင်၊ တူမကြီးဟု အမျိုးပြားသည်။)

တူ - န / တူ / တဆယ့်နှစ်ရာသီတွင် ချိန်နှင်ရပ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ရာသီ။ (သီတင်းကျွတ်လနှင့် တိုက်ဆိုင်သည်။) “တူလ

ရာသီ၊ ယှဉ်မှီဂုရု၊ ရုံးစုနက္ခတ်၊ ပနုရသံတွင်။” တန်ခိုး* ၁၈။ [ပါ]

တူ - န / တူ / ထမင်းစားရာတွင် အသုံးပြုရသည့် တုတ်ချောင်းအစုံ။ (ဂျပ်နုလူမျိုး၊ တရုတ်လူမျိုးတို့ သုံးကြသည်။) [တရုတ်]

တူညီ - ကြို / တူညီ / တူ - ကြို၊ နှင့် အတူတူ။ “တူညီသော အခွင့်အရေးများကို ရကြသည်။” ဒီမို၊ ၇။

တူညီဝတ်စုံ - န / တူညီဝတ်စုံ / တညီးနှင့်တညီး အဆင်အသွေး ပုံသဏ္ဌာန်တမျိုးတည်းဖြစ်သော ဝတ်စုံ။

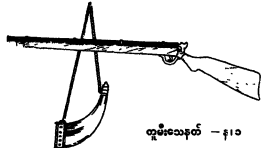
တူတူပုန်း - ကြို / တူတူပုန်း / တူတူဟူ၍ အော်ပြီးနောက် ပုန်းတမ်းရှာတမ်း စကားသည်။

တူတန် - ကြို / တူတန် / ယှဉ်ပက်နှိုင်းပြိုင်၍ ရသည်။ “သည်လောကမှာ တူတန်တဲ့ အရာတွေဟာ။ အလွန်တရာ များပေါ့။” သန်း၊ တ။ ၁၅။

တူပ - န / တူပ / ညီအစ်ကိုမောင်နှမ တော်စပ်သူတို့က မွေးသော သမီး။

တူမ - န / တူမ / ပန်းပိဆရာသုံး သံတူကြီး။ “စွယ်တော်မြတ်ကို ပေပေါ်သို့တင်၍၊ တူမဖြင့် ထုနက်စေပြန်၏။” ခုံနန်၊ ၉၅။

တူမီးသေနတ် - န / တူမီးသေနတ် / ခ၊ ယမ်း၊ ကျည်စေ့ စသည်တို့ကို ပြောင်းလဲ ထိုးထည့်ရသော ရှေးခေတ်သုံး မီးခတ်သေနတ်။ ၂၊ လုပ်သေနတ်တမျိုး။

တူမီးသေနတ် - န၊ ၁

တူမျှ - ကြို / တူမျှ / တူ - ကြို၊ နှင့် အတူတူ။ “အဆင်းဥစ္စာ အင်ခွင်တူမျှသော။” သံတော်၊ ၅၅။

တူယောင်ယိုးများ - န / တူယောင်ယိုးများ / တူသကဲ့သို့ဖြစ်သော အရာ။

တူရိယာ - န / တူရိယာ / သာယာသောအသံ အလို၊ ၄၊ တီးရမှုတ်ရသော ကိရိယာ။ (၁၊ ကြေးလုပ်တူရိယာ ၂၊ ကြိုးတပ်တူရိယာ ၃၊ သားရေတူရိယာ ၄၊ လေမှုတ်တူရိယာ ၅၊ လက်ခုပ်တူရိယာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ၁၊ အာတတ၊ တဘက်ပိတ်စည် ၂၊ ဝိတတ၊ နှစ်ဘက်ပိတ်စည် ၃၊ အာတတ ဝိတတ၊ အလုံးစုံပိတ်စည် ၄၊ ဆန၊ တခဲနက်စည် ၅၊ သုသိရ၊ အခေါင်းရှိသောစည်ဟူ၍ လည်းကောင်း တူရိယာ ငါးပါးရှိသည်။) “ပွင့်ငါးဖြာ၊ တူရိယာတို့၊ ခြင်္သေ့ပျံ့ပျူ၊ ဇရင်ကျူးလျက်။” ဘုံ* ၂၇။ [ပါ]

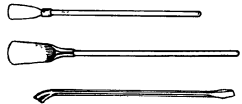
တူရွှေ - ကြိဝိ / တူရွှေ / မျက်နှာမူရာ။ တည်တည်။ “တံခါးလေးမျက်နှာ တူရွှေ။” ကိတုကံ။ ၉၈။ [မွန်]

တူသားနောင်မယ် - န / တူသားနောင်မယ် / မိမိအောက်
ငယ်ရွယ်သော ဆွေမျိုးသားချင်း။

တူသားပေသားရ - ကြိ / တူသား ပေသားယဉ် / ထူသားပေ
သားရ - ကြိ၊ ရှု။ “ပခုံး၌ လွယ်ကြိုးတို့ မှာလည်း တူသား
ပေသားရစပြုသော ကျွန်တော်၏ ညှပ်ရိုးသား များနှင့်
နားလည်မှု ရစပြုလေပြီ။” မြဝတီ၊ ၁၊ ၁၁။ ၈၈။

တူအရိုး - န / တူအရိုး / ညီအစ်ကိုမောင်နှမတို့ ၏ သားသမီး
နှင့် ယင်း ညီအစ်ကို မောင်နှမတို့ ဆွေမျိုး တော်စပ်ပုံ။
(တူရိုးဟုလည်း သုံးသည်။)

မြစ်အောင် တူးရသော ကိရိယာ။ “တူးရွင်း ပေါက်တူး၊
ဆောက်စူးကြီးငယ်။” အမေ၊ ၇၇၉။

တူးရွင်း

တူး

တူး - ကြိ / တူး / ၁ (ပေါက်တူး၊ တူးရွင်း စသည်တို့ဖြင့်) မြေ
ကြီးကို ပေါက်ကော်ထုတ်ယူသည်။ “ရှစ်သောင်းမြေတံ၊ တူး
မြို့ဥလည်း။” သစ္စာ * ၁၄၄။ ၂။ ကျင်း၊ ချိုင့် ဖြစ်အောင်
လုပ်သည်။

တူး - ကြိ / တူး / ချက်၊ ပြုတ်၊ ကြော်၊ လှော်ရာတွင် အကျက်
လွန်သည်။ “အလွန် မီးပူသောကြောင့် ထမင်းသည် တူး၏။”
မိလိန်၊ ၄၆၈။ [ပွန်]

တူးခါး - ကြိ / တူးခါး / ခါးသောအရသာရှိအောင် အလွန်တူး
သည်။ “မီးလွန်သွားလို့ ရှိရင် တူးခါးသွားရော။” လှေလာ။
၂၈။

တူးချစ် - ကြိ / တူးချစ် / အတူးလွန်သည်။ “ပထဝီနှစ်၊ မြေဆီ
သစ်လျက်၊ တူးချစ်မခါး၊ လူတို့ စားသည်။” လောဇ္ဇ * ၄၈။

တူးဆွ - ကြိ / တူးဆွ / မြေကြီးကိုပေါက်ကော် ကြွေစေသည်။
တူးတူးခါးခါး - ကြိဝိ / တူးအေးခါးဂါး / [ဥပစာ] အလွန်အကျွံ။
(တူးတူးခါးခါးငြင်းသည်၊ တူးတူးခါးခါး မိုက်သည် စသည်ဖြင့်
သုံးသည်။)

တူးဖော် - ကြိ / တူးဖော် / တိမ်မြုပ်နေသည်ကို တူး၍ဖော်ထုတ်
သည်။ “ဒုတိယအရေးကြီးဆုံး လုပ်ငန်းမှာ သတ္တုတွင်း တူး
ဖော်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၁။ ၂၅၀။

တူးဖို့ - ကြိ / တူးဖို့ / မြေကို တူး၍ မောက်ဖို့ အောင်
ပြုသည်။

တူးဖောက် - ကြိ / တူးဖောက် / မြေကိုတူး၍ လမ်းကြောင်း
ဖောက်လုပ်သည်။ “သင်္ဘောတစ်စင်း သွားလာနိုင်မှုမျှ
တူးဖောက်သည်။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၃၄။

တူးမြို့ - ကြိ / တူးမြို့ / မြင့်မောက်သောအရာကို တူး၍ ပြိုလဲ
စေသည်။

တူးမြောင်း - န / တူးမြောင်း / ရေယာဉ်သွားရန် ဖြစ်စေ၊ ရေ
သွယ်ယူရန်ဖြစ်စေ မြေကြီးကို တူးဖောက် ဖော်လုပ်ထားသော
ရေစီးကြောင်း။

တူးရွင်း - န / တူးရွင်း / အိမ်တိုင်၊ ခြံတိုင်စသည် စိုက်ရန် တွင်း

တေ

တေ - ကြိ / တေ / ၁ (ငါးဖယ်ကဲ့သို့ မာကျစ်အောင်၊ တံပူ
ကဲ့သို့ ပွရောင်းအောင်၊ သံခိုက်သို့ ပိပြားအောင်) အကြိမ်
ကြိမ်ထုနှက်သည်။ ၂။ (ဆေးနှင့်ပျားရည်ကဲ့သို့) ရောနှော
သမအောင် နယ်ကြိတ်သည်။

တေ - ကြိ / တေ / ဆိုးသည်။ ပေသည်။ မိုက်သည်။ “မာန
လည်း ထိုကဲ့သို့ ၎င်းပင် ထန်သည်၊ တေသည်၊ ညစ်သည်။”
ဂမ္ဘီ၊ ၁၂။

တေဆေး - န / တေဆေး / ဆေးမှုန့်ကို ပျားရည်၊ မန်ကျည်းမှုန့်
စသည်ဖြင့် ကြိတ်နယ်ထားသော ဆေး။

တေဇော - န / တေဇော / အပူဓာတ်။ မီးဓာတ်။ (သိတ
တေဇော၊ ဥက္ကတေဇောဟူ၍ နှစ်မျိုး ပြားသည်။) “တေဇော
မပိုင်လျှင်၊ ဆေး မကိုင်နှင့်။” တောင်သာ။ ၂၂။ [ပါ]

တေဇော် - န / တေဇော် / ဘုန်း။ ထန်ခိုး။ အာနဘော်။ “ဘုန်း
ပညာ တေဇော်နှင့်၊ အာဏာတော်ရှိင်မြောင်း။” ပုည၊ ၁။
၉၈။ [ပါ]

တေမီ - န / တေမီ / [ဥပစာ] စကားနည်းသူ။ “တသက်လုံး
က စကားနဲ့ခဲ့တဲ့ ကိုတေမီကြီး။” ကချေ။ ၁၂။

တေလေ - န / တေလေ / လေလွင့်ပျက်စီးနေသူ။ ဂျိုပိုး။

တေသားပေသားရ - ကြိ / တေသားပေသားယဉ် / ထူသားပေ
သားရ - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “တိုက်ခိုက်ခြင်းတွင် မိမိကိုယ်ကို
တေသားပေသားရ အောင် သံခတ်ရမည်။” ကွန်နစ်။ ၂၃။

တေသံ - န / တေသံ / အညစ်အကြေး ထုတ်ထားသော
သံမက်။

တေသံ - န / တေသံ / တီးမှုတ်ရာတွင် မူတည်သော တျာသံ
၏ လက်ဝဲဘက် ဒုတိယဖြစ်သော အသံ။

တေ့

တေ့ - ကြိ / တေ့ / ၁။ ထိန်ပျံ့ပြုလုပ်သည်။ “ခားနှင့်တေ့၍
ဘယ်သူလဲ” ဟု မရဲတရဲနှင့်မေးရာ။” စစ်သား၊ ၄။ ၈၀။
၂။ ထိလနိုးပါး တည်သည်။ ထိလနိုးပါး ထားသည်။ “သေနတ်

ပြောင်းတိုက် သူမ၏ နားထင်တည့်တည့်တွင် တေးထားလိုက်လေ၏။” အသ။ ၁၀၇။

တေးဆက် - န / တေးဇက် / ထိချီဆက်ခြင်း။ “မိပွယ်ကာရန်၊ မှန်ကန်တိုက်လိုက်၊ တေးဆက် ဆိုက်သော၊ ဦးတိုက် စပ်နည်းလည်းကောင်း။” ဘာရတီ၊ ပ။ ၈၃။

တေးဆိုင် - ကြို / တေးဆိုင် / ခ၊ မျက်နှာချင်းဆုံသည်။ “နှစ်ဦးတေးဆိုင်လျှင်၊ ငါ့ကို နိုင်အောင် ပြောတတ်မည် မဟုတ်။” ဥပမာ၊ ၃။ ၄၀။ ၂၊ တေးကြုံသည်။ “ဒုက္ခနာသတေးဆိုင်ရပြန်တယ်။” ဂန်ယပ်။ ၇၁။

တေးတေးဆိုင်ဆိုင် - ကြိဝိ / တေးဒေဆိုင်ဆိုင် / မျက်နှာချင်းဆိုင်လျက်။

တေးဖြတ် - ကြိ / တေးဖြတ် / [ဥပစာ] ခ၊ လုပ်ငန်း တခုခုကို အချိန်အလွန်နီးကပ်မှ ပြုလုပ်သည်။ ၂၊ လုပ်ငန်း တခုခုကို အချိန်အလွန်နီးကပ်မှ လွဲချော်စေသည်။

တေးလွဲ - န / တေးလွဲ / ကပ်၍လွဲခြင်း။ “မခံချိမခံသာ တေးလွဲလွဲရပ်ကို ဝမ်းနည်းသွားသော်လည်း။” လေရှူး။ ၃၉။

တေး

တေး - ကြိ / တေး / ခ၊ စိတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ရေးသား၍ဖြစ်စေ အမှတ်ပြုသည်။ မှတ်သည်။ “မိတ်ဆွေပြောပြတဲ့အချက်တွေကို ကျွန်တော်အားလုံး တေးမှတ်ထားပါတယ်။” လုပ်ရဲ။ ၉၉။ ၂၊ ရန်ငြိုးထားသည်။ “ဂလ္လစားချေမည်ဆိုသော သဘောထားဖြင့် တေး၍နေသည့် အမူအရာကို တွေ့ရ၏။” မိုးမြေ။ ၁၅၉။

တေး - န / တေး / သိချင်း။ “ဘာတေးကို ရေးသည့်မသိဘူးဆို၍ စာကိုပစ်ချလိုက်ကြသည်ကို ထောက်ရသဖြင့်။” မျက်ပွင့်၊ ၁။ ၂၀၆။

တေးခဲ - ကြိ / တေးခဲ / အဆိုကိုလိုက်၍ တီးရန်အစပျိုးသည်။ “စောင်းကို ပွေ့ကိုင်၍ တေးခဲလိုက်၏။” ဂျမား။ ၄၃။

တေးချင်း - န / တေးဂျင်း / သိချင်း။ “မည်သည့် တေးချင်းပေနှင့်။ သာယာတွယ်ကောင်းသော တေးသံပေလော။” ဒီဌေ။ ၈၁။

တေးထပ် - န / တေးအတ် / အခြေခံအားဖြင့် ဆယ့်ရှစ်ပိုဒ်ထား၍ ဖွဲ့ဆိုသော ကဗျာတမျိုး။

တေးသစ် - န / တေးသုန်ဇုန် / ခေတ်မီ တူရိယာမျိုးစုံနှင့် လိုက်ဖက်တီးမှုတ်သံ။

တေးသံရှင် - န / တေးသုန်ယှင် / တေးသီချင်းဖြင့် ဖျော်ဖြေသူ။ အဆိုတော်။

တေးသံသွင်း - ကြိ / တေးသုန်သွင်း / တေး သီချင်း များကို တိတ်ခွေတွင် အသံသွင်းသည်။

တေးသွား - န / တေးသွား / သိချင်း၏ အသံနေ အသံထား။ “တေးသွားနှင့် တီးလုံးတီးကွက်များကို။” လူရွာန်၊ ၃။ ၂၅။

တဲ

တဲ - ကြိ / တဲ / တည်း - ကြိ၊ ၅။ “ပုဏ္ဏားခုနစ်ယောက်တို့... သည်... ဥယျာဉ်စောင်အိမ်၌ တဲလေ၏။” န။ ၃၄။

- န / တဲ / ရပ်နားရန်၊ နေထိုင်ရန် ယာယီဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံ။ “အိမ်၊ ကျောင်း၊ တဲ၊ ကနား၊ ကွဲ၊ နွား။” န။ ၅၇။

တဲ - ကြိ / တဲ / ရန်စောင်သည်။ ဖက်ပြိုင်စစ်ထိုးရန် ပြင်ဆင်သည်။ “ဆိုင်ကြရန် တဲ၊ စစ်မြေပွဲဝယ်။” ဝိပျို့ * ၂၀၉။

တဲ - ကြိ / တဲ / (တိခိုက်၍သွေးခြည်) တည်သည်။ “အဝပေါက်ပြ၊ သွေးချည်တဲ၊ ကိုက်ခက်ယ်လှ၊ ယား။” ကဝိသတ် * ၇၉။

တဲတဲ - ကြိဝိ / တဲဒဲ / (ပျက်ရန်၊ ပြုတ်ရန်) အလွန်နီးကပ်စွာ ဖြစ်လျက်။ “မပြုတ်သေးသော တဲတဲကျန်နေသည့် အရွက်များမှာ။” လေရှူး။ ၉၅။

တဲဖုတ် - န / တဲဖုတ် / တဲကလေး။

တဲရှင် - န / တဲယှင် / ပြုတ်ရန်၊ တပ်ရန် လွယ်ကူသော တဲ။ “အနာတော် ပြင်းထန်လှသော ကြောင့်၊ မူးမတ် အပေါင်းတို့သည်၊ ဘုရင်ကို တဲရှင်တော်တွင် တင်ပြီးလျှင်၊ ပဲခူးသို့ အလျင်ထမ်း၍လာကြရ၏။” ဓာမိပိ။ ၄၅၄။

တဲအို - န / တဲအန် / ခဏတဖြုတ် နေထိုင်ရန် ဆောက်လုပ်သော တဲငယ်။ “တင့်အပ်နေလောက်၊ တဲအိုဆောက်လျက်။” သံ * ၆၈။

တဲ

တဲ - စည်း / တဲ / တဆင်စကား ပြောကြားသည့် အဖြစ်ကို ပြသော စကားလုံး။ “ပြည်ကြီးလျက်ကဲ့၊ ဤသို့၊ တဲဟု ကဲ့ရဲ့လွယ်စွာ။” ဓာမိပိ * ၁၈။

တဲတဲ - ကြိဝိ / တဲဒဲ / မသွယ်မဝိုက်ပဲ။ (တည့်တိုးဟုလည်း ရေးကြသည်။) “သူသည် မှန်သောစကားကို တဲတဲ ပြောရန် ဦးမလေးလှပေ။” ဂန္ဓီ။ ၁၈၉။

တော

တော - ကြိ / တော / ခ၊ ပြောဆိုသည်။ “ဗေဒင်လိုလို၊ အပိုတော့ လို့ ဝို သူပြောဆိုသည်ကို။” မိန်။ ၁၅။ ၂၊ သိချင်းစာသားတွင် မပါပဲ အပိုဖြည့်၍ ဖွဲ့နွဲ့ တီးမှုတ်သည်။ “ပုလဲသံ မှန်ကိုဖွင့်လျက် စောင်းနှင့်တော့၍ တီးမှုတ်ကြသောအခါ။” စာဖြူ။ ၂၃၂။

တော - န / တော / ခ၊ သစ်ပင်ချုံ့နွယ် ထူထပ်များပြားစွာ ပေါက်ရောက်နေသော အရပ်။ “အချို့ နေရာများတွင် အလှေပေါက်ကာ တောဖြစ်နေသည်။” နှင်းဆီ။ ၁၁၅။ ၂၊ မြို့ပြမှ ဝေးသော ခေါင်သောအရပ်။ “ကျွန်ုပ်၏ တူကလေးများကို

ရှင်ပြုရန် တောသို့ လိုက်သွားရပါမည်။” ခု၊ အခိုင်း။
 “တောခွေး၊ တောဝက်၊ တောကြောင်တို့သည်။” တိတ်။ ၅၇။
 ၄။ သက်ရှိသက်မဲ့ အများအပြားစုဝေး တည်ရှိနေရာ အရပ်။
 “ယခုလူများ ခေါင်းတင်နှင့် ကျားတော ဆင်တော မရှောင်
 မင်းသွားရတော့မယ်။” သာဓုနာ။ ၂၉။ “မစင်ဘင်တော
 မှာ၊ ရေဟောင်းလည်း တသောသော။” ရွှေကဗျာ။ ၁၀၄။
 ၅။ မကောင်းဆိုးဝါး။ အမှောင်ပယောဂ။ “ခဲတစ်မြေပွေး၊
 လက်နက်ဘေးနှင့်၊ တောဘေးမလွတ်၊ ဟောမချွတ်တည်း။”
 ဝိဇ္ဇာ။ ၁၇၇။ ၆။ သင်္ချိုင်း။ သုသာန်။ “သုသာန်တော
 ကုန်းရေဝတ်တွင် ပယ်... ပိုင်းခြားခဲ့တော်” လွတ်။ ၅၂။

တောကဗျာ - ကြံ / တောကဗျာ / ပျော်မြူးရန်တော၌ အသံ
 လိုက်သည်။ “ထိုမင်းသည် အောင်ပင်လယ်သို့ တောကဗျာ
 လည်ရာတွင်။” ဂီတ။ ၁၀၈။

တောကောင် - န / တောကောင် / ဝ၊ တောရိုင်း တိရစ္ဆာန်။
 “မီးရောင်တူ တထိန်ထိန် လင်းနေတဲ့အပြင် တောကောင်
 တွေကလဲ ‘ထနေတဲ့အတွက်’” တောသံရိုင်း။ ၆၆။ ၂။ မကောင်း
 ဆိုးဝါး။ အမှောင်ပယောဂ။ “သို့ရာတွင် တောကောင်ကို
 မခွာစေဘဲ၊ ဆေးနှင့် အတင်းထိုးချသောအခါ။” မြွေ။ ၁၆၇။

တောကျ - ကြံ / တောကျ / ဝ၊ မြို့မှ ဝေးကွာသည်။ ခေါင်
 သည်။ “မိမိတို့ နေရင်းရွာသည် အနည်းငယ် တောကျ
 သောကြောင့်၊ သူခိုးမားမြတ် ကို စိုးရိမ်သဖြင့်။” သုတ။ ၁။
 ၉၄။ ၂။ ရိုးအသည်။ “သူကြီးလုပ်ဆွဲမှာ ရိုးရိုးအဆ တောကျ
 သော အညာသားကြီးတယောက် ပြစ်ပါသည်။” ရွှေ၊ ၇။ ၇၄။
 ၂၂၈။ ခု၊ မြို့အလှေအထဲနှင့် မကိုက်ညီ။ “ကျွန်တော်
 ယခင်ကယခုထက်ပင် ကျွန်တော်တို့ အရပ်မှာ တောကျ၏”
 ဆန်း။ ၅။

တောကျဆည် - န / တောကျဆည် / မိုးကုန်သော အခါတွင်
 ကဲသို့ အိုင်မချောင်းမြောင်း ရေလျှံကွင်းတို့မှ ဆင်းလာသော
 ငါးတို့ကို ဖမ်းရန်လုပ်ထားသော ဆည်။ (ကျားကြီးဆည်၊
 ဆည်မကျားကြီးမိုးနောင်းဆည်စသဖြင့် ဒေသအားလျော်စွာ
 ခေါ်ကြ သေးသည်။) “တောကျဆည် များ ချထားရန်။”
 အင်းလက်သုံး။ ၁၄။

တောကျိုးကုန်း - န / တောကျိုးကုန်း / အသံ ကြမ်းတမ်းစူးရှ၍
 ကိုယ်ထည်ကြီးမားသော ကျိုးကုန်း။ ကျိုးအ။

တောကျောင်း - န / တောကျောင်း / ဝ၊ ရွာမှအနီးဆုံး အတောင်
 နှစ်ထောင်ခန့် ဝေးကွာသော အရပ်တွင် ရှိသော ကျောင်း။
 / တောရကျောင်း။ “ပစ္စိမ်၊ နိစ္စာအဆုံး၊ နေပညာသတ်၊ ကုပ်
 လုပ်လေးတာ၊ အပြန်ငါးရာရှိသော အရပ်သည်။ အာရဇာက
 နာမသေနာသန်၊ တောကျောင်း မည်း၏။” သီဂဏ္ဌီ။ ၃၉၉။
 ၂။ မဟာယာဉ်ဂိုဏ်း အဆက် အနွယ်တို့ သီတင်း သုံးသော
 ကျောင်း။ ပွဲကျောင်း - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

တောကြီးမျက်မည်း - န / တောကြီးမျက်မ / အလွန်ထူထပ်သော
 တော။ “ကျွန်တဝက်မှာ တော ကြီး မျက် မည်း များဖြစ်
 သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၁၂၄။

တောကြက် - န / တောကျက် / ကြက်အရိုင်း။

တောကြက်တောငှက် - န / တောကျက်တောငှက် / ဝ၊ တောတံ
 တွင်နေကြသော ကြက်ရိုင်းငှက်ရိုင်း။ ၂။ [ဥပစာ] မယဉ်ကျေး
 သောသူ။ အရိုင်းအရိုင်း။

တောကြောင် - န / တောကြောင် / ဝ၊ အိမ်ကြောင်နှင့်တူသော
 ကြောင်ရိုင်း။ နှုတ်သီးချွန်သော ကြောင်ရိုင်းတမျိုး။ “တော
 ကြောင်တောမျောက်၊ တောအလျောက်ဖြင့်။” ဘလ္လာ။ ၁၈။
 ၂။ [ဥပစာ] ရိုးသားခြေ။ “တိုင်းပြည်မြို့ရွာ မငြိမ်မသက်
 သောအခါ တောကြောင်များသည် ပေါ်ပေါက်မြို့ ဓမ္မတာ
 ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။” နိုင်ရင်း။ ၃၈။

တောကြမ်း - ကြံ / တောကျွန်း / ဝ၊ မကောင်းဆိုးဝါးတို့၏
 အနှောင့်အယှက် များသည်။ “နတ်ကြမ်းတောကြမ်းတဲ့ဌာန
 မျိုးဖို့။” မယ်ဖြူ။ ၁၃၄။ ၂။ သားရဲ တိရစ္ဆာန် တို့၏
 အနှောင့်အယှက် များသည်။

တောကျွဲ - ကြံ / တောကျွဲ / တောထဲတွင် ခရီးလွန်သွား
 သည်။ “သောင်းကျန်းသူတစ်စုကို လိုက်လံ တိုက်ခိုက်ရင်း
 တောကျွဲသွားကာ။” ရယ်စရာ။ ၂။ ၁၄၉။

တောကျွမ်း - ကြံ / တောကျွမ်း / တောကျွမ်း / တော၏အမြေ
 အနေကို ကောင်းစွာသိသည်။ “မင်းလည်း တောကျွမ်းသော
 သူတို့အနွှဲ မေးမြန်းစုံစမ်းသဖြင့်။” စွယ်၊ ပ။ ၂၁၅။

တောခို - ကြံ / တောခို / ဝ၊ (သူတော်ကောင်း တရား ကျင့်ရန်
 ဆိတ်ငြိမ်ရာ) တောသို့ သွားရောက်နေထိုင်သည်။ “လောဘ
 အေး၊ မောဟကင်းလို့၊ တောခိုတပြာ၊ ဆိတ်ငြိမ်သက်၊ ဝဋ်
 မှတတ်၊ ခြောက်ချက်လောင်းလျှာလိုသော်တည်း။” တိုးပွား။
 ၂၄၄။ ၂။ တောသော လုံခြုံရာတွင် ပုန်းအောင်းနေသည်။
 “အယုတ္တယကျဆုံးပြီးနောက်၊ တရပ်လူမျိုး ဘုရင်ခံတပ်သား
 တောခိုကာ။” ယိုး။ ၁၇၇။ ၃။ တောစသော လုံခြုံရာတွင်
 ပုန်းအောင်း၍ သောင်းကျန်းနေသည်။

တောခေါင်း - န / တောခေါင်း / ဝ၊ သစ်တောဌာန အရ၊
 ထမ်းတမျိုး။ ၂။ သင်္ချိုင်းစောင် လှကြီး။ “အမှိုက်ကောင်း
 အလောင်းကို တောခေါင်း တောထိန်းကံ ပို့စေ။” ၁၈၀။
 ၂၃၂။

တောချက် - န / တောချက် / ငရုတ်၊ ကြက်သွန် ၈...
 အနည်းငယ်ထည့်ကာ ဆီနည်းနည်း ရေများများဖြင့် မျက်
 ပြတ်ရသော ဟင်းချက်နည်းတမျိုး။ “ဌာနက တောချက်ကို
 တင်ပြင်ခွဲ စားချင်သည်။” မြတ်၊ ၇။ ၆။ ၂၈။ ကာလသား
 ချက် - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

တောခြေ - န / တောခြေ / တော၏အစပ်။ “တောခြေတောင်
 ခြေတို့တွင် နေလေ့ရှိကြသော ကြက်ငယ်မျိုး တို့သည်။”
 စွယ်ကျမ်း။ ၂။ ၂၄၂။

တောခြောက် - ကြံ / တောချောက် / ဝ၊ တောတိုးချုံအောင်း
 သတ္တဝါများ ထွက်လာ အောင် တောချုံတို့ကို ရိုက်ပုတ်
 သည်။ “ဆတ်သားစားချင်ယင် တောခြောက်ဖို့ လူလေး
 ယောက်ထည့်လိုက်ဗျာ။” ၂။ တောထဲတွင် မကောင်းဆိုးဝါး
 တို့က ခြောက်လွန်သည်။ “သရဲခြောက်သည်တောခြောက်
 သည်ဆိုရာ၌လည်း။” နိဂါမ။ ၁၂၉။

တောခြောက်-န / တောကျောက် / ခ၊ အလွန်ခါးသောလက်ဖက်
ခြောက်တမျိုး။ ၂၊ အရွက်ကြွေချိန်တွင် ပင်လုံးကျွတ် အရွက်
ကြွေသော တော။

တောခွေး - န / တောခွေး / အိမ်ခွေးနှင့် တူသော်လည်း အမြီး
ပွားသော ခွေးရိုင်း။

တောငှက်ပျော - န / တောငှက်ပျော / ခ၊ အလုံးသေးပြီး အစေ့
ပါသော ငှက်ပျောရိုင်းတမျိုး။ ၂၊ မပြုမပြင်ပဲ ပစ်ထားသဖြင့်
အစေ့ပါလာသော ခြံငှက်ပျောပင်။

တောစခန်း - န / တောစခန်း / တောတွင်း သွားလာရာတွင်
ခေတ္တရပ်နားရာ အရပ်။ “အသမ္ဘိန်မင်းသားနှင့် တောစခန်း
တွင် တွေ့၍” ဟိန်။ ၇-ဂ။

တောစာ - န / တောစာ / သစ်လုံးတို့၏ အသုံးမဝင်သော
အစိတ်အပိုင်း။ “ရွှေနန်းတော်ကြီး တည်လုပ်ရန် သစ်များကို
တောစာ ပယ်ရမည်” သုသော၊ ဆ။ ၂၇။

တောစာ - န / တောစာ / အမျက်ကျောက်တို့၏ အပြစ်အနာ
တမျိုး။ “စိန်ကျောက်တို့တွင် ခလပ်တောစာ ငယ်နာမစင်....
စသော အပြစ်မကင်းလျှင်” ရခိုင်ဝင်၊ ပ။ ၂၇၂။

တောစာ - န / တောစာ / အစေ့ကြီး၊ အလုံးသေး၊ အသားပါး
သော အသီးသီးသည့် သရက်ပင်တမျိုး။ “သရက်ဆိုရာမှာ
လည်း တောစာ ထိပ်ပေါက် မျောက်ခေါင်း ဆင်နင်း” ပုည၊
ခ။ ၉။

တောစာ - န / တောစာ / မကောင်းဆိုပါး တို့ကို ကျွေးမွေး
ရသော အစားအစာ။

တောစံပယ် - န / တောစံပယ် / အရွက်ချွန်း၊ အပွင့်သေးသော
စံပယ်ပင် တမျိုး။

တောစို - န / တောစို / အပင်တို့ အမြဲစိမ်းလန်းစိုပြည်နေသော
တော။ တောခြောက် - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

တောစိုးသစ်ပင် - န / တောစိုးသစ်ပင် / ခ၊ နတ်ရှိသည့်ဟူ၍
လူတို့ ပူဇော်သော သစ်ပင်။ အလွန် ကြီးမား သော သစ်ပင်။
“အရွက်အခက်နှင့် ပြည့်စုံသော တောစိုးသစ်ပင်ကို မြင်၍”
ဓမ္မပဒ၊ ပ။ ၂။ ၂၊ မပွင့်ပသီးသော ညောင်ကြွတ်ပိန့်စသော
သစ်ပင်။ “ယေ၊ အကြင်ရေသဖန်းစသော သစ်ပင်တို့သည်။
ပုပ်၊ အပွင့်ကို၊ ဝိနာ၊ ကြည့်၍၊ ပလန္တ၊ အသီးသီးကုန်၏။
တေ၊ တို့ကို၊ ဝနပုတ၊ တောစိုးသစ်ပင် တို့ဟူ၍။
ဂူစ္ဆန္တ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏” တောင် ပေါက် ဓာန်။ *
၃၀၈။

တောစိုး - န / တောစိုး / ထယ်သွားတပ်ရာ စခန်းနှင့် ထယ်
လျှာပေါက် အကြားရှိ အပိုင်း။ “ထယ်အုံ၏ တောစိုးကို
အနည်းငယ် ရှည်ထားသည်” စိုက်။ ၂၉၁။

တောစိုးသံ - န / တောစိုးသံ / တောတွင်း အချို့အချို့၊
နေရာ၌ အလိုလိုမြည်ဟိန်းသော အသံ။ “စက္ကနိဝိဇ္ဇာကလေး
အတွင်း၌ ဝေါကန တောစိုးသံကြီး မြည်ဟီး ပြီးနောက်”
ရွှေဝေ၊ ၁၃၊ ၁၇၀။ ၂၇၉။

တောတက် - ကြိ / တောတက် / ခ၊ ထင်း၊ ဝါး စသည်တို့
အတွက် တောသို့ သွားသည်။ “သည်ခွားနှင့် တောတက်၍

ထင်းခတ်ရသည်။” သွေး၊ ၁၀။ ၂၂၇။ ၂၊ အစိုးရအရာထမ်း
အမှုထမ်းတို့ ကျေးရွာများသို့ လှည့်လည် စစ်ဆေးကြည့်
ရှုသည်။

တောတိုင် - ကြိ / တောတိုင် / ခ၊ အသုဘမြုပ်နှံရန် သုသာန်
တွင် ဆိုင်ရာတို့ အား တိုင်တန်းသည်။ “ရမ်းဘိုကုန်းရွာသား
တို့၏ ဂုဏ်ပုဒ်သည် သုသာန်တစတွင် သရဏဂုံ မတင်းတော
မတိုင်ဘဲနှင့် မြုပ်နှံခြင်းခံရတော့မည်” သွေး၊ ၁၇၈။ ၁၇၁။
၂၊ မိမိ တောလိုက်မည့် နေရာကို သတ်မှတ်ကာ ဆိုင်ရာတို့
အား ပူဇော်ပသသည်။

တောတိုင် - န / တောတိုင် / တောထဲမှ ခုတ်ယူလာသည့်အတိုင်း
အသုံးပြုထားသော အိမ်တိုင်။ “ဝယ်သား မတတ်နိုင်၍
တောတိုင်ကို အသုံးပြုရပါသည်။”

တောတွင်းသား - န / တောတွင်းသား / ခ၊ တောသား - န၊
နှင့် အတူတူ။ ၂၊ တောသား - န၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။
၃၊ တောထဲတွင် နေထိုင် ကြီးပြင်းလာသူ။

တောထ - ကြိ / တောထ / ခ၊ တောမဟုတ်သည့် နေရာတွင်
ချွန်ယက်ပေါင်းများ ပေါက်ရောက်ရှုပ်ထွေးသည်။ “လယ်
မြေတွေ တောထနေတာကို ပြန်ယဉ်အောင်လုပ်တို” လမ်း၊
၄၁။ ၂၊ [ဥပစာ] အလွန်ရှုပ်ထွေး များပြားသည်။ “မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါးတရားတို့၏ ဖြူစင်ချောမွေ့ပုံကို မြင်သောအခါတွင်
သမုဒယသစ္စာ၊ တဏှာလောဘ၏ အမြည့်ခက်၊ အမြတ်ခက်၊
အသွားခက်၊ အလာခက် ရှုပ်ရှက်ခတ် တောထနေပုံကိုသရုပ်စုံ
ထင်လင်း၍၊ ရှင်းရှင်းကြီးမြင်နိုင်ကြပေသည်” အရိယသစ္စ၊
၄၈။

တောထိုင် - ကြိ / တောထိုင် / ကျင်ကြီးစွန့်သည်။ ချေးပါ
သည်။ နောက်ဖေးသွားသည်။

တောထုတ် - ကြိ / တောထုတ် / အမှောင်ပယောဂ မကောင်း
ဆိုပါးတို့ကို ပြုရွာမှ လည်းကောင်း၊ လူမမာမှလည်း
ကောင်း ထွက်ခွာသွားအောင် လုပ်သည်။ “သံပဲများကို
ထိတ်လန့်ဆူညံအောင် တီးကာ တောထုတ်လေ့ ရှိကြသည်။”
သည်း၊ ၁၇။

တောထွက် - ကြိ / တောထွက် / အိမ်ထောင်သားမွေးဘဝကို
စွန့်လွှတ်၍ တရားကျင့်ရန် တောရပ်သို့ ချဉ်းကပ်သည်။
“နိမိတ်လေးပါးကိုမြင်ဘိ၍သတိသံဝေဂရသဖြင့်မုချဆတ်ဆတ်
တောထွက်ပါလိမ့်မည်” ဇိ၊ ၁၈။

- န / တောထွက် / အသက်ကြီးမှ ရဟန်းပြုသောသူ။
အိမ်ထောင်ပြုပြီးမှ ရဟန်းပြုသောသူ။ “ဆရာမိုင်းရဲ့၊ ဆရာ
မိုင်းဟာ တောထွက်လား၊ ငယ်ဖြူလားဟု လျှောက်ထားမေး
မြန်းကြသည့်အပြင်” ခေါင်းသစ်။ ၃၁၆။ ငယ်ဖြူ - န၊
နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

တောထွင် - ကြိ / တောထွင် / လယ်ယာလုပ်ရန် တောချိုတို့
ကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းသည်။ “လယ်တောတခုလုံး တောထ
နေလို့ တော်တော်ဘဲ တောထွင်လိုက်ရတယ်” လည်။
၁၁၉။

တောနက် - ကြိ / တောနက် / တော၏နယ်ပယ် ဝေးခေါင်ကျယ်

ပြောသည်။ “တောနက်ရာ တောင်ကြားထဲသို့ ဝင်သွားကြ လေကုန်၏။” မှိုင်း၊ တ။ ၁၅၀။

-န / တောနက် / နယ်ယယ် ဝေးခေါင် ကျယ်ပြော သော တောကြီး။

တောနင်း - ကြို / တောနင်း / တောထဲတွင် အနှံ့အပြား လှည့် ပတ်သွားလာသည်။ “တပ်သားတစ်စုတို့လည်း တောနင်း၍ ရွာဖွေရာမှ။” ရွှေပြည်၊ ပ။ ၃၉။

တောနင်းတပ် - န / တောနင်းဒုတ် / တောထဲတွင် အနှံ့အပြား တိုက်ခိုက်ရှင်းလင်းရသည့် တပ်။

တောပိုက် - န / တောပိုက် / ခ၊ ပန်းပင်တမျိုး။ “ပြည်ပန်းရွှေ နှင့်၊ မိုသီးထွေပန်းမြိုက်၊ တောပိုက်မကြွင်း၊ တံဆင်ရင်းမာ၊ ...၊ ပုဇွန်ကြွ၍။” ဆု* ၁၆၆။ ၂၊ ရေဆန်တက်နေသော လှေနှစ်စင်းအကြားတွင်ခွဲ၍ ငါးထောင်ရသော ပိုက်အိတ် တမျိုး။

တောပစ် - န / တောပစ် / အမဲလိုက်ခြင်း။ “သစ်တောကြီး ဝိုင်းသို့ တောပစ်အမဲပစ် လိုက်လိုက်သွားရင်း။” လေရွေး၊ ၁၇၂။

တောပုန်း - န / တောပုန်း / တောတွင် ပုန်းအောင်းနေသော လူသိုး။ “တောပုန်း ခားပြတေ့ရန်ကို ကာကွယ်ရန်။” ဗျူဟာ။ ၁၀၉။

တောဝတ်နေ - န / တောဝတ်နေ / ဥပုသ်နေ့မတိုင်မီ နှစ်ရက်ဖြစ် တော နေ။ (ထိုနေ့တွင် တောကလူများ မြို့ကိုတက်၍ လှူ ဖွယ်ပစ္စည်းယူသည်။)

တောဘဲ - န / တောဘဲ / ဝမ်းဘဲငှက်အမိုင်း။

တောမီး - န / တောမီး / ခ၊ တောသစ်ပင်ချုံနွယ်တို့ကို လောင် သောမီး။ ၂၊ တောသစ်ပင် ချုံနွယ်တို့ကို မှို့သောမီး။ “တောမီးတိုက်စေ၍၊ လေအထက်ကလောင်လျှင် ဝါရမင်း မနေသော၍ လွင်သို့ထွက်လျှင်။” အထက်တန်း၊ ပ။ ၇၃။

တောမှား - ကြို / တောမှား / တောတွင် ကျားကိုက်ခံရသည်။ “ဆရာ ကိုတိုက်လှတယောက်...တောမှားလေပြီဟု။” ရှု၊ ၁၆၊ ၁၉၂။ ၁၄၉။

တောမှောက် - ကြို / တောမှောက် / အမဲလိုက်သူ အချင်းချင်း လူကို အမဲကောင်ထင်မှတ်၍ ပစ်သည်။ “တောမှောက်ခြင်း၊ တောစီးခြင်း၊...စသော အမဲလိုက်သူများ၏ သိမှတ်တွယ်ရာ များကို။” သွေး၊ ၁၈၉။ ၇၈။

တောရကျောင်း - န / တောယာကျောင်း / တောကျောင်း - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “တောရိပ်သာတောင်၊ တောရကျောင်း လည်း။” ဗုဒ္ဓပျို့* ၃၉။

တောရဆောက်တည် - ကြို / တောယာဆောက်တီ / တောရ ကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးသည်။

တောရမ်းပယ်ဖွဲ့ - ကြိဝိ / တောယန်းပယ်ဖွဲ့ / အတိအကျ အခိုင် အမာမဟုတ်ပဲ၊ စနစ်တကျမဟုတ်ပဲ၊ တွေးတောမှန်းဆ၍ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း။ ထင်ရာမြင်ရာ။ (တောရမ်းမယ်ဖွဲ့ ဟူ၍ လည်း ပြောဆိုရသေးကြသည်။)

တောရှင်း - ကြို / တောဟင်း / တောချိုပိတ်ပေါင်းတို့ကို ခုတ် ထွင်ရှင်းလင်းသည်။

တောလား - န / တောလား / တော၌ လှည့်လည် သွားလာရာ တွင် တွေ့မြင်စံစားရသည်တို့ကို ဖွဲ့ဆိုသောသီချင်းကဗျာ။ “တောလားဟူသည်မှာ တောတောင်၏ အခြေအနေ အလား အလာတို့ကို ဘော်ပြသော ကဗျာအဖွဲ့တည်း။” စာသမိုင်း။ ၃၇။

တောလိုက် - ကြို / တောလိုက် / အမဲလိုက်သည်။

တောလိုက်စာရေး - န / တောလိုက်စာရေး / အရာရှိ တောတက် ရာတွင် လိုက်ပါရသော စာရေး။

တောလိုက်အူပါ - ကြိဝိ / တောလိုက်အူနီဗာ / ကျေးလက်တော ရွာတို့၏ လေ့အလေ့တော်။ “တောလိုက်အူပါ၊ ကွမ်းရယ် လို၊ စားကြရ၊ အကြမ်းကြီးကလား။” နှောင်း၊ ၁၃။

တောလည် - ကြို / တောလယ် / ခ၊ တောသို့ အမဲလိုက်ထွက် သည်။ “ပေါက်ထူးထမ်း၍ တောလည်သောမုဆိုးတယောက် ကို ပုတ်သင်ယေမြင်လျှင်။” ကိုကုတ်၊ ၅၃၃။ ၂၊ အရာရှိ များ လုပ်ငန်းကြည့်ရှုစစ်ဆေးရန် နယ်ထွက်သည်။

တောလန့် - ကြို / တောလန့် / တောတွင် အချို့အချို့နေရာ၌ အလိုရှိ မြှုပ်ဖုံးနိမ့်သည်။

တောလွှတ် - ကြို / တောလွှတ် / ရိတ်သိမ်းပြီးသော လယ်ယာ ကိုင်ကျွန်းတွင် ကျွဲ၊ နွား စသည်တို့ ဝင်ထွက်သွားလာခွင့်ပြု လိုက်သည်။

တောဝက် - န / တောဝက် / အမွယ်ကောက်ချွန်သော ဝက် အမိုင်း။

တောဝင် - ကြို / တောဝင် / ခ၊ သူတော်တရားကျင့်ရန် တော သို့သွားသည်။ “ဆရာတော်ရှင်ဓမ္မပါလ တောဝင်တော်မူ၍ သီတင်းသုံးသောအရာတွင်။” ကုလား၊ ၁။ ၃၄၇။ ၂၊ အမှောင် ပယောဂ ကပ်သည်။ “မြေခဲသောသူတို့မှာ မြေဆိပ်တက် မြင်းနှင့် တပြိုင်နက် တချက်တည်း တောဝင်တတ်သည်။” လမ္ဘာ။ ၄၈။ ၃၊ ငှက်ပျော့ပင်စသည်တို့ ရိုင်းသွားသည်။ “အစေ့ပါသောငှက်ပျော့သီးကို တောဝင်နေသည့် ငှက်ပျော သီး...ဟု ဆိုစမှတ်ပြုကြလေသည်။” စာစီမာန်၊ ၂၊ ၈၊ ၇၃။

တောသား - န / တောသား / ကျေးလက်တောရွာတွင် နေ ထိုင်သူ။

တောသား - န / တောသား / ခ၊ တောခိုင်း တိရစ္ဆာန်။ “တိရစ္ဆာန်တောသား၊ သမင်များတို့၊ ခြောက်ပါးမာယာ၊ တတ်လေ့လာသည်။” မြား* ၉၄။ ၂၊ ကျားသတ္တဝါကို ဝေါသောအမည်တမျိုး။

တောသူတောင်သား - န / တောသူတောင်သား / တောသား - န၊ နှင့် အတူတူ။

တောသွား - ကြို / တောသွား / ကျင်ကြီးစွန့်သည်။ တောထိုင် သည်။ “ရေချိုးရာ၊ တောသွားရာ၊ အိပ်ပျော်နေရာ။” အိပ်မှု။ ၂၄။

တောအရက် - န / တောအယက် / တရားမဝင် ချက်သော အရက်။

တောအုပ် - န / တောအုပ် / သစ်ပင်များ ထူထပ်စွာ အုပ်အုပ် ဆိုင်းဆိုင်းပေါက်နေသော တော။ “အင်ကြင်းမြိုင်အမည်ရှိ သော တောအုပ်တွင်” လယ်တီ။ ၅၀။

တောအုပ် - န / တောအုပ် / သစ်တောဆိုင်ရာ အရာဝတ္ထု တမျိုး။ “တောခေါင်းအိမ်နှင့် တောအုပ်အိမ် ၂ အိမ်လည်း အပါအဝင်ဖြစ်လေသည်။” ဂန္ဓ၊ ၁၅၁။ ၁၃၂။

တောအုပ်ကနား - န / တော / ကနား / တောရပ်တောဝေး။

တော့

တော့ - ကြိ / တော့ / ခြေလက်စသည်တို့ဖြင့် တစ်တရာကို ပုတ်တော်၍ မြှောက်သည်။ “ပထမလူသည် ကျည်းသားကို မြှောက်ပြီးလျှင် ကျည်းတံနှင့် ခြင်းလုံးတော့သလို တော့ရ သည်။” အားတိုး။ ၁၇၉။

တော့ - စည်း / တော့ / မိန်းမများ ရင်းနှီးလေးစားသော သဘောဖြင့်သုံးသည့်စကားလုံး။ “ရော့တော့ရော့၊ ဝိန်နား ကပ်။” မုဒ၊ ၄။ ၅၉။

တော့ - စည်း / တော့ / ကြိယာကို ပြေပြစ်လေးနက်စေရန် ထောက်ပံ့သောစကားလုံး။ “ဤမျှသာပြောပါရစေတော့” “အဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့ကြလေတော့” “သေတေးမ လွတ်ငြိမ်းပါ စေတော့” “တရားစည်ကြီး တီးတော့အံ့။” “ပြေးစို့ တော့” “ပြည်ထဲအရေးသောတော့မည်။” “မသွားကြနှင့် တော့”

တော့ - သပ် / တော့ / ကြိယာနှစ်လုံး၏ ပူးတွဲဆောင်ရွက်ပုံကို ဖော်ပြသောစကားလုံး။ သောအခါ။ “သွားတော့ ခွေခွေ၊ နေတော့ စင်းစင်း။”

တော့တီးတော့တ - ကြိဝိ / တော့တီးတော့တ ၁၊ စကားပြော တတ်ခါစကဲ့သို့။ မဟိကလောပီကလာ။ “ထိုထိုမတ်ပင်ကြီး တို့၌ တော့တီးတော့တ တွန်မြူးကြသည်။” နီတိ။ ၁၅။ ၂၊ အသွားတတ်ခါစကဲ့သို့။ ယိုင်တီးယိုင်တိုင်။ “ခြေကျည်လို့ တွသည့်နယ်၊ တော့တီးတော့တကို မ မလျှင် မကြွနိုင်။” ရာမ၊ ၁။ ၁၇။

တော်

တော် - ကြိ / တော် / ၁၊ ဖြောင့်မတ်သည်။ မှန်ကန်သည်။ “ရဟန်းပြု၍၊ ဥဋ္ဌဖြောင့်တော်၊ မွေးရသော်လျှင်။” ငွေ* ၆၄။ “ဆိုလတ်တံခြင်း၊ တော်ဖြောင့်စင်းသည်။” ကိုး* ၂၂၉။ ၂၊ သင့်လျော်သည်။ လျှောက်ပတ်သည်။ တန်သည်။ “နာလည်းနာပျော်၊ နားနှင့်တော်အောင်။” လွေ* ၅။ “အချိန်တော်ပြီဖြစ်သည်။ရွှေစက်ကြာဖြစ်ပြီ။” ဝိရိယ၊ ၂၃၃။ ၃၊ ကြိုကြိုက်သည်။ အစန့်သင့်သည်။ “ဖူးရန်သင့်ပေး၊ တွေ့ တော်ချေက။” မဓ* ၄၂။

တော် - ကြိ / တော် / အဆွေအမျိုးဖြစ်သည်။ “ဤယောက်ျား ကား သင်နှင့်အသိုက်တော်သနည်းဟု မေးလတ်သော်။” မင်လတ်။ ၆၁၅။

တော် - ကြိ / တော် / ရပ်နားသည်။ ဆက်လက်ပြုလုပ်ရန် မလို။ “မင်းတို့မြေဖို့တာ တော်ဟေ့၊ ထမင်းစားကြမယ်၊ လာကြ။”

တော် - ကြိ / တော် / ကျွမ်းကျင်သည်။ “သူဟာ စာလဲတော် တယ်။ သဘောသကားယလဲ ကောင်းတယ်။” အရှေ့က၊ ၁။ ၇၃။

တော် - ကြိ / တော် / လိမ္မာသည်။ “မောင်မင်းဇော်ကလေး ဟာ အင်မတန်တော်ရှပါကလား။” ရှ၊ ၇၊ ၇၃။ ၉၄။

တော် - န / တော် / ၁၊ အရှင်သခင်။ ၂၊ မိန်းမများက သူတပါးကို လေးစားစွာပြောသော ထူးသောစကားလုံး။

- နစ / တော် / မိန်းမများက သူတပါးကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။

- နဝိ / တော် / မြင့်မြတ်သူတို့နှင့်ဆိုင်သည့် နာမ်ကို အထူးပြုသော စကားလုံး။ “ကျယ်ဝင်းဂုဏ်တော်၊ ကျေးဇူး တော်ကား။” ဝါဒီ* ၇၅။

တော်ကာကျ - ကြိ / တော်ဂါကျာ / သင့်ရဲ့သို့သည်။

တော်ကလျော်ကာ - ကြိဝိ / တော်ဂါယော်ဂါ / တော်ဂါ လယော်ဂါ / သင့်တင့်ရုံမျှ။ ဖြစ်ဆန်းကာမျှ။

တော်စပ် - ကြိ / တော်စပ် / ၁၊ အဆွေအမျိုး ဖြစ်သည်။ “ဆွေမျိုးပေါက်ဖော် တော်စပ်သောသူ တည်းဟု ဆို၍။” သံဝတ်။ ၄၀၀။ ၂၊ နီးစပ်ဆက်နွယ်သည်။ “ယဉ်ကျေးမှုချင်း တော်စပ်တာတွေ။” ဂန္ဓာ။ ၁၇၂။

တော်စွာလျော်စွာ - ကြိဝိ / တော်စွာလယော်စွာ ၁၊ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း။ “ကိုယ့်အခန်းထဲမှာပင် အစားအစာ ကိုစားသောက်ရသောအိမ်များတွင်မကား တော်စွာလျော်စွာ နှင့်ပင်ပြီးလေသည်။” အောက်။ ၆၃။ ၂၊ သာမန်မျှ။

တော်တော် - ကြိဝိ / တော်ဒေါ / အလွန်အကျွံ (တားမြစ် ငြင်း ယယ်သည့်အနက်ဖြင့် ကြိယာကိုအထူးပြုရာတွင် တော်တော် နှင့်မပြု။ တော်တော်နှင့်မရောက် စသည်ဖြင့် သုံးသည်။) “ခာကြီးပေကြီးများကို တော်တော်ဘတ်သည်။” လေ့လာ။ ၁။

တော်တော်တန်တန် - ကြိဝိ / တော်ဒေါတန်ဒန် / သင့်ရဲ့တင့်ရုံ။ အသင့်အတင့်။ “အင်္ဂလိပ်စာကလေး တော်တော်တန်တန် ရေးနိုင်ဖတ်နိုင်ကြသောအခါ။” မျက်ပွင့်၊ ၁။ ၁၅။

တော်တည့် - ကြိ / တော်တိ / မှန်ကန်သည်။ ဖြောင့်မတ်သည်။ “သူခိုတရား၊ တို့တွင်များသည်။ ။ မှန်ကားတော်တည့် ဖြောင့်တန်တည်း။” မဓ* ၅၀။

တော်နစ် - န / တော်နစ် / အားပြည့်ဆေး။ အားတိုးဆေး။ “အားအင်ပြည့်စုံလာစေရန်၊ စက်မျှလင့်များ တော်နစ်များ ကိုလည်း ပေးသင့်သည်။” ကူးရေဂါ၊ ၁၇၃။ [လိပ်]

တော်ပီရီ - န / တော်ပီရီ / ရေငုပ်သင်္ဘောမျှဖြစ်စေ၊ လေယာဉ်မှ ဖြစ်စေ ရေထဲတွင် ပစ်လွှတ်၍ သင်္ဘောတို့ကို ဖျက်ဆီးရ

သောလက်နက်။ (မျှားသောအားဖြင့် ကြာပျိုးဆေးလိပ် ပုံရှိသည်။) “တော်မီခိုများဖြင့် ဖောက်ခွံ ဖျက်ဆီးလိုက်ကြောင်း။” တင်းစာ။ [လိပ်]

တော်မီ - န / တော်မီ / သကြား သို့မဟုတ် သကတရည်၊ နှားနီ၊ တောပတ် စသည်တို့ကို ကျွဲခိုထားသော စားဖွယ်။ [လိပ်]
တော်မြောင် - ကြ / တော်မြောင် / တည်မတ် မှန်ကန်သည်။ “မင်းကြီးရန်နောင်ကား သစ္စာစောင့်၏၊ တော်မြောင်၏။” ကုလား၊ ဒု။ ၁၄၃။

တော်ဘုရား - န / တော်ဖယား / မင်းညီမင်းသား၊ စော်ဘွားတို့ကို ခေါ်သောအမည်။ “တော်ဘုရားသည် ဓားကိုအိမ်သို့ ပြန်သွင်းကာ။” သွေးသောက်၊ ၁၆၆။ ၁၄၀။

တော်မိဂန်း - န / တော်မိဂန်း / စက်သေနတ်အလံစား အပေါ်စားတမျိုး။ စက်ကလေး။ “တောင်ခါးပန်းကို ဗုံးချခြင်း တော်မိဂန်းနှင့် ပစ်ခြင်းများပြု၍။” ရာမန်း။ ၃၁၁။ [လိပ်]

တော်မိဂန်း

တော်မူ - စည်း / တော်မူ / ဒေါ်မူ / မြင့်မြတ်သူတို့နှင့်ဆိုင်သည့် ကြံ့သာကို အထူးပြုသောစကားလုံး။ “ကထာပတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသောအခါ။” ဝေဇာတ်။ ၁၀။

တော်မှန် - ကြ / တော်မှန် / တော်တည့်မှန်ကန်သည်။ “အမြင့်မြို့စား တရုများကြီးသည်... တော်မှန် ပြောခဲ့မတ်သော သဘောလည်းရှိသည်။” ကိပ်။ ၅၇။

တော်ရာလျှော်ရာ - န / တော်ယာလယော်ယာ / ၁။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောနေရာ။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအရာ။ ၂။ သာမန်။ “သိုက်စကားများကို တော်ရာလျှော်ရာ လူက ရေးသောစကား...ဟူ၍ မှတ်သားအပ်၏။” တိုးပွား။ ၁၄၂။

တော်ရိုစွဲလျှိုင် - ကြိဝိ / တော်ယိလယော်ယိ / တော်ယိလယော်ယိ / သာမန်။ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း။

တော်ရုံတန်ရုံ - ကြိဝိ / တော်ယုန်တန်ယုန် / သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရုံ။

တော်ရုံတန်ရုံ - ကြိဝိ / တော်ယုန်လယော်ယုန် / တော်ယုန်ယော်ယုန် / တော်ရုံတန်ရုံ။

တော်လေးဝ - န / တော်လေးဝါ / ၁။ အမရာဇေဝီ ၂။ စန္ဒကိနီရို ၃။ မိဒ္ဒဇေဝီ ၄။ သမ္ဘူလမိဒ္ဒဇေဝီဟူသော မိမိ၏ လင်ယောက်ျားအပေါ်၌ သစ္စာရှိသည့် မိန်းမမြတ် လေးပါး။ “တကာမ ယသော၊ တော်လေးဝရင်၊ ပြစ်မျိုးစင်ကို။” ဗုဒ္ဓပျို့။* ၁၈။

တော်လည်း - ကြ / တော်လဲ / ၁။ မြေကြီး မြည်ဟည်းသည်။ “ပြည်ကျော်ကပီ၊ တွင်းမြင့်ညို၊ သံတီတော်လည်း၊ ဟူသည့် နည်းဖြင့်။” ဓမ္မ* ၄။ ၂။ မိုးရွာသံ လေဟုန်ကြောင့် တိမ်တိုက်ချင်းတိုက်မိ၍ မြည်ဟည်းသည်။

တော်လျော် - ကြ / တော်လယော် / တော်ယော် / လျော်ကန်

သင့်မြတ်သည်။ “လုပ်ငန်းလည်း တင့်တယ်လျောက်ပတ်တော်လျော်သည်ပင်ဖြစ်သည်။” ရွှေဘူ* ၃၇။

တော်လှန် - ကြ / တော်လှန် / ၁။ ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်အောင် လုပ်သည်။ အချုပ်အနှောင်၊ အဖီအစီးမှလွတ်မြောက်အောင် လုပ်သည်။ “အမတ်လေးယောက်တို့ကို သင်တို့သည် ငါ၏ ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်စေတော့ဟု သိ၍ တော်လှန် စေ၏။” မဟော၊ ပ။ ၁၇၈။ ၂။ ဖိဆန်သည်။ ပုန်ကန်သည်။ ကာပြန်သည်။ “သည်မင်းသမီးများမှာ တော်လှန်ပုံမည်မဟုတ်ပါ။” ဝံသသစ်၊ ပ။ ၄၇၇။ ၃။ စနစ်တကျ တခုသို့ ဖြစ်စေ၊ အခြေအနေတခုမှ တခုသို့ ဖြစ်စေ လုံးဝပြောင်းလဲပစ်သည်။

တော်လှန်ရေး - န / တော်လှန်ယေး / ခေတ်ဟောင်း၊ စနစ်ဟောင်းမှ ခေတ်သစ်စနစ်သစ်သို့ ကူးပြောင်းရောက်ရှိအောင် အပြင်းအထန်အားထုတ်လုပ်ကိုင်ခြင်း။

တော်ဝင် - ကြ / တော်ဝင် / မင်းသုံးစွဲသုံး ဖြစ်သည်။ “အလောင်းဘုရားခေတ်တွင် ကျွန်ုပ်ပင်ကို တော်ဝင်ပင် ဖြစ်စေဟု သက်မှတ်ခဲ့သည်။” ရွှ၊ ၁၃၊ ၁၄၃။ ၇၄။

- န / တော်ဝင် / [ဥပစာ] တော်လေးဝဝင် ကဲ့သို့ ဖြင့်ဖြစ်သူ။ “ငင်ခင်ဆိုသူမှာ ခေတ်သစ် တော်ဝင်သူ တယောက်ဟု။” ရသေ့၊ ၂။ ၁၅၆။

တော်သလင်း - န / တော်သလင်း / မြန်မာ ဆယ့်နှစ်လတွင် မြောက်လမြောက် လ၏အမည်။ (ရက်ပေါင်း သုံးဆယ်ရှိသည်။)

တော်သလင်းခွေး - န / တော်သလင်းခွေး / [ဥပစာ] အမြင်မတော်အောင် တတ္တုဖြင့် သွားလာဆက်ဆံပြုမှု နေ့ထိုင်တတ်သူနှစ်ဦး။ “အိုင်တွေ့တိုင်း ခြေဆေးတော့ လူဝင်စစ်က တော်သလင်းခွေးဖြစ်တာပေါ့။” ထွေ။ ၁၅၂။

တော်အောင်လျော်အောင် - ကြိဝိ / တော်အောင် လယော်အောင် / တော်အောင်ယော်အောင် / ဖြစ်ကတတ်ဆန်း။ “တော်အောင်လျော်အောင် ပြီးပြီးပျောက်ပျောက် မလုပ်ရဘူး။” အာတီ၊ ဒု။ ၆၁။

တံ

တံ - န / တန် / အရွယ်တချောင်းသာရှိသည့် ဆင်။ “တည်တံ့ဟိုင်းဟာ စသော ဆင်ပေါက်မ တထောင်ကျော် ရတော်မူ၏။” မှန်၊ ပ။ ၃၃၀။

တံ - ကြ / တန် / လျှော့ပါးနိမ့်ကျသည်။ “လူဖြစ်လူဝံ၊ ခါတရံမျှ၊ မစဖွေး။” ဘလ္လု* ၅။ “အကျိုးဝေးလံ၊ ပညာတံလျက်၊ အကြံမပြေ၊ မှတ်ယှဉ်သေ၍။” မင်းကျော်* ၅၅။

တံ - န / တန် / အတံ - န၊ ရွှ။

တံကူ - န / ဒဂု / ၁။ လှေန်ပျဉ်ရိုက်ရာ မတ်တတ်သစ်သားကောက်။ (တကူဟုလည်း တွေ့ရသည်။) “မင်းကန်းကြက်လျှောက်၊ လက်ထောက်တံကူ၊ ယူသည်အပြား။” ကိုးရီး၊ ၂၁၁။ ၂။ လှည်းဘီးသစ်သားခွေ။ ၃။ အုတ်ပေါင်းခုံး လုပ်ရာတွင် အောက်က ယာယီခံရသော သစ်သားကောက်။

တံကဲ - န / ဒဂဲ / ဝါ ပလ္လင်နောက်မို့ အဆင်တန်ဆာ တမျိုး။
၂။ အမှီ။ နောက်ခံ။ နောက်မှီ။

တံကဲ - န ၁

တံကောက် - န / ဒဂေါက် / တံကောက်ကွေး - န၊ နှင့် အတူတူ။
တံကောက်ကြော - န / ဒဂေါက်ကျော / တံကောက်ကွေးရှိ အကြော။

တံကောက်ကွေး - န / ဒဂေါက်ကွေး / ဒူးဆစ်ကွေးအတွင်းဘက် နေရာ။ ခကောက်။

တံကျင် - န / ဒဂျင် / ဝါ သား၊ ငါးတို့ကို ထိုးလျှိုမီးကင်ရန် အဖျားတဘက်ချွန်ထားသော အချောင်းအတံ။ “ကျော့ကွင်း ညှတ်ရှင်၊ တံကျင်တစ်၊ ရှေ့ကဲ့သို့လျှင်။” ဘူလင်* ၄၀၃။

၂။ အပြစ်စက်ခံသူကို ထိုးလျှိုရသော အချောင်းအတံ။

“တံကျင် ထိုးကျပ်၊ ကွပ်ညှပ်လေရာ။” ဝေပျို့* ၁၂၇။

၃။ ကောင်းကင်တွင် သူလက တာရာခေါ် ကြယ်နှစ်လုံး။

“သူလကတာရာ ၂ လုံး၊ တံကျင်ကို ဆိုသည်။” နေမိတ်။ ၈၉။

၄။ နှံအဝင်ကိုထိုးရသော အချောင်းအတံ။ “နှံ၏ကိရိယာများ မှာ... (၂) ဓားနောခေါ် ပါးကွယ် (၃) တံကျင်ခေါ် ဆံထိုး။”

စွယ်ကျမ်း။ ၆။ ၁၈၀။ ၇။ တံခါးကျင်။

တံခါး - န / ဒဂါး / ဖွင့်၍ ပိတ်၍ရသော အရွက်တပ်ဆင်ထား သည့် ထွက်ဝင်ရန်အပေါက်။

တံခါးကျင် - န / ဒဂါးကျင် / ကန်လန်ကျင် - န၊ နှင့် အတူတူ။

တံခါးမရှိခင်းမရှိ - ကြိမိ / ဒဂါးမယိခါးမယိ / ဝင်လိဝင် ထွက်လို ထွက်။ အတားအဆီးမရှိပဲ။ “မြတ်စွာကို ထွက်လိုထွက် ဝင်လို ဝင် တံခါးမရှိခင်းမရှိ သက်လွှတ်ထားတော်မူသည်။” ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၇၄၆။

တံခါးရွက် - န / ဒဂယွက် / တံခါး၌ ဘပ်ဆင်ထားသော တံခါး ချပ်။

တံခါးရှင် - န / ဒဂါးယှင် / ဆည်မြောင်းတွင် ရေလွှတ်ရန် ဖွင့် ပိတ်၍ရသော ရေတံခါး။ “ရေ ဝင်လမ်း ထွက်လမ်းအတွက် တံခါးရှင်များ ထားရှိကာ။” ရွှေ ၁၂။ ၁၃၄။ ၁၅၃။

တံချူ - န / ဒဂျူ / အသီး၊ အရွက်၊ အဖွင့်တို့ကို ဆွတ်ချူ ရသော အချောင်းအတံ။

တံခွန် - န / ဒဂွန် / ဝါ အဖျား ချွန်၊ အဖျားနှစ်ခွံ၊ အဖျား သုံးခွံ စသည်ရှိသော အလံ။

“ကျောက်ဖျာငင်း၏။ တံခွန် ကုက္ကား စိုက်၏။” သံဝတ်။ ၁၆၅။ ၂။ စာရေးရာတွင် အဘက်လက္ခဏာ။ “ထို န အက္ခရာလုံးမှ သရ မရှိပုံရှိ သောငှာ တံခွန်လွှား သ တည်း။” တောင်တွင်းဖြူ။

၂၁။
တံခွန်စိုက် - ကြိ / ဒဂွန်စိုက် / [ဥပစာ] အကောင်းဆုံး အ တော်ဆုံးဖြစ်သည်။ “မြိုင်ပွဲ များတွင် တံခွန်စိုက်ခဲ့သူ။” ကြက်တောင်။ ၆၄။

တံခွန်တိုင် - န / ဒဂွန်တိုင် / ဘုရားအနီး ကျောင်းအနီးတွင် တံခွန်လုံးဆွဲဆင်ထားသော တိုင်။ “တရုတ်တိုင် တံခွန်တိုင် ပန်းခိုင်တို့ဖြင့်၎င်း။” မဟာဝင်။ ၂၃၅။

တံခွန်တိုင်ပွဲ - န / ဒဂွန်တိုင်ပွဲ / ကယားအမျိုးသားတို့၏ ကူထိုး ပွဲပွဲ။

တံခွန်ဖြူထွက် - ကြိ / ဒဂွန်ဖြူထွက် / (စပါးပင်တွင် ရောဂါ တမျိုးမျိုးဖြစ်သောကြောင့်) စပါးနဲ့ ဖြူရော်ညှိဖျင်းသည်။

တံခွန်လုံး - န / ဒဂွန်လုံး / ပါးပိုးလုံးသဏ္ဌာန် အဝတ်ကို လုပ် ထားသော တံခွန်။ “ဝါးပိုးဝါးဖြင့် တံခွန်လုံး တံခွန်ပြား မလေးပွားအထပ်ထပ် ရုဇမတ်ဆင်ယင်။” လယ်တီ။ ၆၇။

တံခွန်လွှား - ကြိ / ဒဂွန်လွှား / ဝါ တံခွန်ကို တိုင်တွင် တင်လွှင့် သည်။ ၂။ [ဥပစာ] (မာန)ထောင်လွှားသည်။ “အရာရာတွင် ဩဇာအာဏာကို တံခွန်လွှားတတ်ကြကုန်၏။” နိရို၊ ပ။ ၄၉။

၃။ အကရာထက်တွင် အသတ်လက္ခဏာ ရေးသည်။ “မြန်မာ စာတို့၌ တံ၊ ခံ၊ ရံ၊ လံ၊ သံ စသည်ဖြင့် ဗျည်းတို့ကိုတံခွန်လွှား ၍ ရေးသော်။” သော။ အညွန့်။

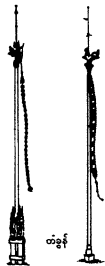
တံငါ - န / တငါ / ငါးဖမ်း၍ အသက်မွေးသူ။ ရေလုပ်သား။ “မုဆိုး၊ တံငါ၊ ပျားဖွပ်၊ သားထိုး၊ ငှက်ခတ်ပြု၍ နေသော အခါ။” ဘာဇနီ။ ၆၇။

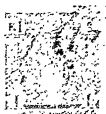
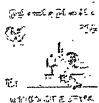
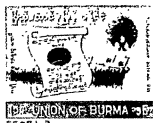
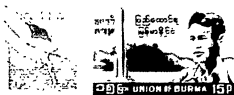
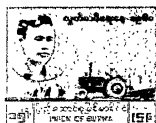
တံစားဝါး - န / ဒဂွန်ဝါး / လှသေကောင်ကို မီးရှို့ရာတွင် ထိုးဆွ ပေးရသော ဝါးလုံး။ (တံရှူးဝါးဟုလည်း ရှိသည်။)

တံစို - န / ဒဂို / မီးကင်ရန် သားငါးထိုးလျှိုရသော အဖျား ချွန် အချောင်းအတံ။ “တံကျင်တံစို၊ ရှေ့ကဲ့သို့လျှင်၊ ချင်း တို့ကိုယ်တိုင်၊ အတိုင်းပင်တည်း။” ဘူလင်* ၄၀၃။

တံစိုး - န / ဒဂို / မိမိအလိုသို့ ပါစေလို၍ ပေးသော လက် ဆောင်။ လာဘ်။ “ရွှေငွေတံစိုးလက်ဆောင်ပေး၍။” ကိပုံ။ ၅၁။

တံစက်မြိတ် - န / ဒဂက်မြိတ် / အမိုး၏အောက်ဘက် အနားစွန်း။

မြန်မာနိုင်ငံထုတ် တံဆိပ်ခေါင်းများ

တံစက်ရေ - န / ဒဇက်ယေ / တံစက်မြိတ်မကျသော ရေ။

တံစက်လက်ပြန်ရေ - န / ဒဇက်လက်ပျန်ယေ / ရေကို အိပ်၏ အဖိုးပေါ်သို့ နောက်ပြန်ဟက်တင်၍ တံစက်မြိတ်မှ ပြန်ကျလာသော ရေ။ (ပယောဂသေအတွက် အသုံးချသည်။)

တံစောင် - န / ဒဇောင် / အမျှားအားဖြင့် လေးတောင် ခန့်ရှည်၍ လုံးပတ် လက်မဝက်သာသာရှိသော ဆောက်ခုံး။ (အိုးစည် လက်တံ ဖောက်ရသည်။)

တံစဉ် - န / ဒဇင် / မြက်ပင်၊ ကောက်ပင်မျှားကို ခိုတ်ဖြတ်ရသော လက်ကိုင် မိုး တပ်အသွားကောက်သော သံကိရိယာ။

တံစဉ်

တံစဉ်စာ - န / ဒဇင်စာ / စပါးခိုတ်ရာတွင် ကြွင်းကျန်ရစ်သော စပါးနှံ။

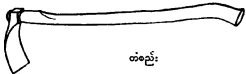
တံစဉ်ပြန် - န / ဒဇင်ဗျန် / (ရေ၌သော လယ်ကွက်များတွင်) ရိုးပြတ်မှထွက်သော စပါးနှံများကို တဖန်ခိုတ်ခြင်း။

တံစဉ်း - န / ဒဇင်း / သံကို တိုက်စားရန် မျက်နှာပြင်တွင် အသွားစိပ်စိပ်ဖော်ထားသော ကိရိယာ။ “သစ်သားတုံးပေါ်တွင် တင်၍၊ တံစဉ်းနှင့် ခုတ်ပစ်ရလေသည်။” ဂျင်နီ။ ၆၈။

တံစဉ်း

တံစည်း - န / ဒဇီး / အဖိုးရှည်တပ်ထားသော ပဲခွင်ကြီးတမျိုး။ “ပုဆိန်အရာမှာလည်း တံစည်းနှင့် မရာ။” ဟိ။ ၃၃။

တံစည်း

တံဆိပ် - န / ဒဇိတ် / ၁၊ ပေရွက်၊ ထန်းရွက်၊ မြေစေး၊ ချိပ်၊ စက္ကူ၊ သစ်သား၊ ရွှေခွက်၊ ငွေခွက်၊ စသည်တို့တွင် ခတ်နှိပ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အဖိုးရအမိန့်၊ အဖိုးရအာဏာပါသည့် အမှတ်အသား။ “သပြေကျွန်းတိပ်၊ ဖဏ္ဍလိပ်တက်၊ တံဆိပ်တင်ခတ်၊ အာဏာလွှတ်က။” ဇမျိုး* ၂၂၇။ ၂၊ ဂုဏ်ထူးဝိသေသတန်တရာအတွက် ရွှေ၊ ငွေ စသော သတ္တုပြားတွင် တံဆိပ်အက္ခရာ နှိပ်ပေးအပ်သော အာဏာတန်ဆာ။ တွဲအမည်။ “အသက်လည်မှ၊ သပြေတံဆိပ်၊ ရွှေလိပ်စည်ပေါင်း၊ နားချောင်းလက်စွပ်၊ လက်ကြပ်ပုတ်၊ ဆင်ပြီးလျှင်လည်း။” ဘုလင်* ၄၉။ “ဆရာတော်တို့ အားလုံး များစွာသော လှူဘွယ် ဝတ္ထုနှင့်တကွ အမည်တံဆိပ်လျှောက်သော။” ဘုလင်* ၁၀၀။

တံဆိပ် - န၊ ၂

- န၊ ၃

၁၊ ၄။ ၁၀၈။ ၃၊ အသင်း၊ အဖွဲ့၊ ရုံး၊ ကျောင်းစသောတို့၏ အမှတ်အသား။ “ထုတ်ပြီးသော သစ်ကို မြန်နိုင်သလောက်မြန်အောင် တိုင်းတာ၊ တံဆိပ်ရိုက်ပေးရမည်။” သစ်ညွှန်း၊ ပ။ ၉၀။

တံဆိပ်ခေါင်း - န / ဒဇိတ်ဂေါင်း / ချောစာ၊ ပြေစာ စသည်တို့တွင် ကပ်ရန်ရည်မှတ်၍ အခွန်တန်ဖိုးသတ်မှတ်ကာ တံဆိပ်အမှတ်အသား ရိုက်နှိပ်ထားသော စက္ကူစလမ်း။

တံဆိပ်တော်ခေါင်း - န၊ / ဒဇိတ်တော်ဂေါင်း / စာချုပ်စာတမ်းတွင် ကပ်ရသော အခွန်တော် တံဆိပ်ခေါင်း။

တံဆိပ်တုံး - န / ဒဇိတ်တုန်း / တံဆိပ်ရိုက်နှိပ်ရန် တံဆိပ်အမှတ်ထုထွင်းထားသော သတ္တုတုံး၊ ရေညှိဘတ်း စသည်။

တံဆိပ်ပင် - န / ဒဇိတ်ပင် / သစ်ထုတ်လုပ်ရန် သစ်တောဌာနက တံဆိပ်ရိုက် သတ်မှတ်ထားသော သစ်ပင်။ “ဥပမာတံဆိပ်ပင်များ၊ ခွာရာ၌ အသားဖုံးခြင်း သစ်ပင် ပြန်ရှင်အောင်ဖြစ်ရခြင်းများ။” သစ်စိုက်။ ၁၄။

တံဆယ် - န / တန်ဆယ် / ဒဇယ် / မုရင်းစပါးတမျိုး။ “မုရင်းတံဆယ်၊ မြောင်းကြီးငယ်နှင့်၊ ကောက်လယ်တလင်း၊ ရေယဉ်သွင်းအံ့။” ကုသ* ၃၀၆။

တံညွပ် - န / ဒဇုတ် / ကင်ညွပ် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ငါးအံ့စေသည်တို့ကို မီး၌ကင်ရန် တံညွပ်။” ကဗိမှန်။ ၁၀၃။

တံတား - န / ဒဇါး / ၁၊ မြစ်၊ ချောင်း၊ ချောက်ကမ်း၊ နိမ့်ဝှမ်းရာတို့ကို ဖြတ်ကျော်၍ တဘက်နှင့်တဘက် ဆက်သွယ်ဆောက်လုပ်ထားသော လမ်း။ “ကုတ်ထိတ်တံတားကြီးများကို ဆောက်လုပ်၍ ထားခြင်း။” လက်စွဲ။ ၁၂၅။ ၂၊ လေးသင်္ဘောတို့ ဆိုက်ကပ်ရန်၊ လှေတို့ ရေချိုးရန် မြစ်၊ ချောင်းကမ်းစပ်တွင် ဆောက်လုပ်ထားသော အရာ။

တံတားရှင် - န / ဒဇါးယှင် / တင်၍ ချဉ် ရအောင် ဆောက်ထားသော တံတား။ နင်းကြမ်း။

တံကားဦးတို့ - န / ဒဇါးအူးဦး / တံတား - န၊ ၂၊ နှင့်အတူတူ။

တံတောင် - န / ဒဇေါင် / လက်မောင်းနှင့် လက်ဖျံ ဆက်ရာ ခြေပြင်ကပ် အပိုင်း။

တံတောင်ဆစ် - န / ဒဇေါင်ဇစ် / တံတောင်တွင် အဆစ်နေရာ။ “လက်ပြန်ခွံနှင့် ဆက်သည်။ ဆက်နေသည့် နားလှည့်တံတောင်ဆစ် ဖြစ်သည်။” တွဲဘက်၊ ပ။ ၉။

တံတောင်ဆစ်ချိုး - န / ဒဇေါင်ဇစ်ချိုး / ဒီဂရီ ကိုဆယ်အောင် ကျေးထားသော ကံတောင်၏ ပုံသဏ္ဌာန် ဖြစ်ပေါ်နေသော အရာ။

တံတောင်ရိုးကြီး - န / ဒဒေါင်းယိုးဂျီး / လက်ယံရိုး နှစ်ရိုးတွင် အတွင်းဘက်က အရိုး။

တံတိုင်း - န / ဒဒိုင်း / ၁။ အုတ်၊ ကျောက်စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော အကာအရံ။ ၂။ [ပေါ] တိုင်းတားနိုင်ရည်ရှိခြင်း။ “ဖြစ်နိုင်မဖြစ်၊ စင်စစ်တံတိုင်း၊ ယုတ်မြတ်ခိုင်းလျက်၊ ဆင့်ခိုင်းပညာ၊ နှုန်းကြအပ်သည်။” ဆု* ၄၅။

တံတိုင်း

တံတွေး - န / ဒဒွေး / ဇဒွေး / ခံတွင်း၌ စိမ့်ထွက်သော အရည်။

တံတွေးကွက်ပက်လက်မျော - ကြံ / ဒဒွေးကွက်ပက်လက်မျော / [ဥပစာ] အမျှအမီ ကဲ့ရဲ့ရွတ်ချမှုကို ခံရသည်။

တံတွေးပေါက် - န / ဒဒွေးပောက် / တွေးထားသော တံတွေးအစက်။

တံတွေးဥ - န / ဒဒွေးအု / စေတွေး - န၊ နှင့် အတူတူ။ “မျောက်ဥ၊ တံတွေးဥ၊ ဝမ်းဘဲဥ။” မာကြာ။ ၇၄။

တံပူ - န / ဒဗု / သွားကို ပွတ်တိုက်ရန် တမာသား၊ မြရာသား စသည်တို့ကို သပ်ထားသော အချောင်းအတံ။

တံပူစား - ကြံ / ဒဗူစား / တံပူဖြင့် သွားတိုက်သည်။

တံပက် - န / ဒဗက် / တဘက် - န၊ ၁။ ရွှ။ “ထမီဖာ လိုပါသေးရဲ့၊ တံပက်ပါ လိုပါသေးရဲ့။” သာပြည်။ ၇။

တံပြက် - န / ဒဗျက် / တောင်တွင်း၌ စုပေါင်းမိ၍ ပေါ်ထွက်နေသော ရေ။

တံပုတ် - န / ဒဗုတ် / နှဲအခင် စွပ်ရသော သတ္တုပြွန်တံချောင်း။

“တံပုတ်ကလေးမှာ အလျားအားဖြင့် နွံကလေးတွင် တလက်မခွဲခန့်၊ နွံကြီးတွင် နှစ်လက်မခွဲခန့်ရှိ၍ ကြေးနီ၊ ကြေးဝါ၊ ငွေ တို့ဖြင့် ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၃၊ ၁၂။ ၁၂၀။

တံပျာ - န / ဒဗျာ / နွား၊ ကျွဲ၊ မြင်းသတ္တဝါတို့ကို ရိုက်ခတ်ရသော အတံ။ နှုတ်။ “ကိုက်တတ်သော ခွေးကို မကိုက်စိမ့်သောငှာ တံပျာနှင့် ရိုက်လျှင်။” ဇိ။ ၅၄၃။

တံမျဉ်းကြိုး - န / တမျဉ်းကြိုး / မျဉ်းချရသော ကြိုး။ လက်သမားသုံး အတိုင်းအတာ ကြိုး။ “လိတ် ကာဠသတ္တံ၊ ပြောင်ပြောင်တောက်သော တံမျဉ်းကြိုးကို၊ ပါတေတွာ၊ ချ၍။” ဣကုဏ်။ ၅၅၇။

တံမြက်စည်း - န / ဒဗျက်စီး / အမွေးအတောင်၊ အကိုင်းအခက်၊ အချောင်းအတံ စသည်တို့ကို စုစည်းထားသည့် အမှိုက်လှည်းရသော ကိရိယာ။

တံမြက်လှည်း - ကြံ / ဒဗျက်လှဲ / တံမြက်စည်းဖြင့် အမှိုက်တို့ကို သုတ်သင်သည်။

တံရှူးဝါး - န / တန်ရှူးဝါး / ဒဒူးဝါး / တံစူးဝါး - န၊ ရွှ။

တံလှပ် - န / တန်လှပ် / ၁။ နေ၏ အပူအခတ်။ “နေဆာပူစပ်၊ တံလှပ်မတိုင်း၊ မိုသ်လည်းမထောင်း။” တန်ခိုး* ၆။ ၂။ နေ၏ အပူရိုက်ကြောင့် မြေထက်တွင် ရေပြင်ပမာ တလှုပ်လှုပ်

ပေါ်နေသော အရိပ်အရောင်။ (တန်လှုပ်ဟုလည်း တွေ့ရသည်။) “တံလှပ်ကို ရေဟု လိုက်မှားသော ယောက်ျားက သို့။” သီလဝိ။ ၁၇။

တံလျှောက် - န / တန်လှေယောက် / တံစက်မြိတ်ကြောင်း အောက်တွင် ရေခံရန် သွယ်တန်းထားသည့် အရာ။ “ဝေးက ခန့်ရွယ်၊ တံလျှောက်သွယ်၍။” ဗျူပျို့* ၃၇။

တံသုတ် - န / တန်သုတ် / ဇဒုတ် / စတုတ် - န၊ နှင့် အတူတူ။

တံ

တံစား - ကြံ / တန်စား / ကြံကြံခိုင်ခိုင် ရပ်တည် သည်။ “လောက်လက် ခပ်သော အာရုံဖြင့် မေတ္တာတရားသည် မတုံစားနိုင်။” ဒေါသ။ ၅၆။

တံတွဲ - ကြံ / တန်စွန့် / တည်တည်ကြည်ကြည်။ “သည့်နှယ် ရစေ၊ နေစရာဟု၊ တုံတွဲစွန့်၊ ခံသည်ဏေ၊ ရှာဖွေကြသော။” ကိုး* ၂၉၃။

တုံတွဲစားစား - ကြံ / တန်ခွဲစားစား / တည်တည်ကြည်ကြည်။ ကြံကြံခိုင်ခိုင်၊ မြဲမြံမြဲမြံ။ “မထိတ်မလန့် တုံတွဲစားစား ယောက်ျားပြီသစ္စာ မဆုတ်မနစ် ပြုလုပ်သော သတ္တိ။” စာဏကျ၊ တ။ ၁၄၁။

တို

တို - နဝိ / တို / ၁။ (အလျားလိုက် အတိုင်းအတာ) မရှည်သော။ (အဝတ်အဆင်) မရှည်သော။ “ထိုဟေမမာလာ မင်းသိုးသည်၊ မကြုံမဆူ၊ မမြူမညို၊ မတိုမမြင့်၊ အသင့်ညီသာ၊ ကလျာငါးအင်၊ ပြစ်မျိုးစင်ရကား။” ဓါဌာ။ ၅၇။

၂။ (အချိန်ကာလ) မကြာသော။ “အသက်တိုသောသတ္တဝါ၊” တရား။ ၆၇။ ၃။ (စိတ်) သည်းခံမှု မရှိသော။ “စိတ်တိုသည်။” ၄။ (အပြောအဆို) ပြတ်တောင်းသော။ “အပြောတိုသည်။” ၅။ (မြော်မြင်မှု) ကျဉ်းမြောင်းသော။ “အမြင်တိုပုံမှာ။” ချုပ်ပုံ၊ ၃။ ၂၉၄။ ၆။ နှုမြောတတ်သော။ တွန့်တိုသော။ (ဈေးအရောင်း) ဘာသာထိုးထိုးမရှိသော။ “ငါးသယ်ကလဲ တိုလိုက်တာလွန်လို့။” ရွှ။ ၇၊ ၈။ ၇။

တိုကင် - န / တိုကင် / တုန်ကင် / ၁။ ဘက်တိုက် စသည်တို့က ငွေနှင့် လဲလှယ်ရန် ခွေစွဲ ထုတ်ပေးသော တံဆိပ် ရိုက်ထားသည့် သတ္တုပြား စသည်။ ၂။ အခွင့်အရမ်း၊ အခွင့်အလမ်း တစုံတရာအတွက် ကြိုတင် ထုတ်ပေးထားသော အမှတ်အသားပါသည့် သတ္တုပြား၊ ကတ်ပြား စသည်။ “ငါးကျပ်တန် လက်မှတ်ကလေး တိုကင်များကို အရောင်းအမျိုးမျိုးခွဲ၍။” သမ။ ၂၆၈။ [လိပ်]

တိုစိတိုစိ - ကြံ / တိုစိတိုစိ / တိုစိတိုစိ / နည်းနည်းကျဉ်းကျဉ်း၊ မကျယ်မမြန်ပဲ၊ မရှည်မလျားပဲ။ “တိုစိတိုစိ ထိရိမိရ လိုမုံကလေးမျှသာပွင့်ပြလိုက်ပေကြောင်း။” ဣဒ္ဓန္ဒာင်း။ ၇၆။

တိုတိုတောင်းတောင်း - ကြိဝိ / တိုတိုတောင်းတောင်း / ၁၊ စိတ်
မရှည်သော သဘောဖြင့်။ တိုတိုဖြတ်၍။ “တချို့ကိုမူကား
မောက်မောက်မာမာ ကြောက်လန့်သွယ်ရာ တိုတိုတောင်း
တောင်းပြောလိုက်လေ့ရှိ၏။” လူမယ်။ ၇၂။ (အတိအတော)
မရှည်။ (အဝတ်အစည်း) မရှည်။ ၃၊ (အချိန်) မကြာ
ပါ။ ၄၊ စိတ်ဆိုးလွယ်လျက်။ ၅၊ (မြှင့်မြင့်မှု) မကျယ်ပြန့်
ပါ။ ၆၊ (အပေးအကမ်း) နှုတ်တတ်လျက်။ (ဈေးအ
ရောင်း) သာသာထိုးထိုးမရှိပါ။

တိုတိုတုတ်တုတ် - ကြိဝိ / တိုတိုတုတ်တုတ် / လိုရင်းကို ချုပ်၍။
အကျဉ်းချုပ်ပြီး တိုတိုတုတ်တုတ် ကြားပါရစေ။။ ရှုပ။ ၁၆၆။
တိုတိုထွာထွာ - န / တိုတိုထွာထွာ / အတိုအစ။ တိုလီမိုလီ။
အသေးအမွှေး။ “တိုတိုထွာထွာထည့်လာသည့် လက်ဆွဲအိတ်။”
တင်းစာ။

တိုတောင်း - နဝိ / တိုတောင်း / တို- နဝိ။ ၁၊ ၂၊ ၃၊ ၄၊ ၅၊
၆၊ တို့ နှင့် အတူတူ။ ၁၊ “မန်းမဝေးမှာ ထမိန်တိုတောင်း
စွာဝတ်၍။” ယောတော်။ ၁၀၃။ ၂၊ “သက်တမ်းသည်
လွန်စွာပင် တိုတောင်း လှသော်လည်း။” လူထွယ်ပွဲ။ ၄။
၄၂။ ၃၊ “ကျွန်တော်၏ တိုတောင်းသော စိတ်ထားကို။”
အိမ်ထွယ်။ ၁၃၄။ ၄၊ “စကားပြော တိုတောင်းသော်လည်း။”
လင်းနီ။ ၁၉၂။ ၅၊ “အမြင် တိုတောင်းကာ တဘက်သတ်
ကျသော လုပ်သားများ။” ဒီသစ်။ ၂၈။ ၆၊ “မတိုတောင်း
ဘူး၊ အရောင်းသားကြိုခိုက်ကို ဝယ်ပါကြ။” ဝင်ကန့်။ ၃၅။
တိုထွာ - နဝိ / တိုထွာ / တိုတောင်း - နဝိ။ ၆၊ နှင့် အတူတူ။
တိုနုနု - ကြိဝိ / တိုနုနုနု / အမြင်မတော်အောင် တိုတောင်း
လျက်။ ရှည်သင့်သလောက် မရှည်ပါ။ “တိုနုနုဘွားရထား
ကျနေသော ဆံစည်းကလေးကို မြင်ရသည်တွင်ပူ။” စာဆို။
ဒု။ ၅၃၁။

တိုရေရှားရေ - ကြိဝိ / တိုယေယားယေ / ဈေးကြီးကြီးပေး၍။
ခက်ခက်ခဲခဲရှာ၍။ ရှားရှားပါးပါး။ “အစစအရာရာ တိုရေ
ရှားရေ ဝယ်ဝတ်ရတာကျတော့ ဘယ်သွား ထားသလဲ။”
သွေး။ ၁၀၂။ ၃၆။

တိုရှေ - န / တိုယေ / မတ်ပဲကြိတ်ရည်နှင့် စားရသော
အိုးကင်းကပ် ကုလားမုန့်ပြား။ [တိန္နီ]
တိုလီမိုလီ - န / တိုလီမိုလီ / ၁၊ အသေးအမွှေး။ တိုလီမိုလီစ။
တောက်တိုမည်ရ။ ၂၊ အတိုအစ။ အတိုအထွာ။
တိုလီမိုလီစ - န / တိုလီမိုလီစာ / တိုလီမိုလီ - န။ ၁၊ ၂၊ နှင့်
အတူတူ။

တို့.

တို့. - ကြိ / တို့. / ၁၊ (လက်ဖျား၊ ခြေဖျား၊ နှုတ်သီးဖျား
စသည်တို့ဖြင့်) အသာအယာထီသည်။ “လှောင်လက်ထိ၊
တို့.လိုက်မိလျှင်၊ နှမ်းရိညိုငယ်၊ ဖြစ်သောနှယ်သို့။” ဥပ္ပာ*
၁၇။ ၂၊ (အပူခတ်၊ အအေးခတ်၊ ဆေးရောင်စုံ စသည်
တို့. ကပ်တွယ်စွန်းထင်းအောင်) အသာအယာ ထီသည်။

“ကျော်လှသည် ပန်းချီ၊ အနီအဝါ၊ အပြာအညို၊ ဆေးရောင်
နှင့်တို့.၍။” မေ။ ၃၉။ ၃၊ (ဆင်၊ မြင်း၊ နွားတို့.ကို
ချွန်း၊ ကြိမ်၊ နှုတ်တို့.ဖြင့်) မောင်းနှင်သည်။ “သမိန်တော
ရာမလည်း မင်းရဲစည်သူကို မြင်လျှင် မတိုက်ပဲ ဘဝရှင်
မင်းတရားကြီးရုံသာသို့ ဆင်ကို အပြင်းတို့.၍ လွှတ်လာ၏။”
သုသော၊ ဒု။ ၂၀၆။ ၄၊ သာမန်မျှ ရှေးမှတ်သည်။ “မှတ်စု
သဘောမျိုးသာ တို့.တို့.ထားတာတွေပါပဲ။” စိတ်။ ၇၇။
၅၊ (ချဉ်ဖတ်၊ အပြုတ်စသည်တို့.ကို ငါးပိနှင့်တို့.၍ ထမင်း
တွင်) ပြုစုစားသည်။ ၆၊ တိတ်တဆိတ် တိုက်ပေးသည်။
“ဘယ်သူများ သွားတို့. လိုက်ပါလိမ့်မလဲ။” မောင်ဝ။ ၄၇။
တို့. - ပည်း / တို့. / ၁၊ အရေအတွက် တစ်ထက် ပိုသည်။
တရုတ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်သည်တို့.ကို ပြသော စကားလုံး။
“နတ်တို့.လည်း ငါအား ကြားလာ၏။” ထိကုတ်။ ၂၇၉။
၂၊ ယင်းပေါင်းစု၏ ပိုင်ဆိုင်ခြင်းကို ပြသောစကားလုံး။
- နစ / တို့. / ငါတို့ အစား သုံးရသော နာမ်စာ။
“ဘီလူးတယောက်၊ တို့.ကို ချောက်၍၊ လန့်ကြောက်ပြင်းဟန်၊
...ပြန်လတ်လျှင်းသည်။” ဘုလင်* ၇၆။
တို့.ကနန်းဆိတ်ကနန်း - ကြိဝိ / တို့.ကနန်းဆိတ်ကနန်း / ထိခိုက်
တို့.၍။ အနည်းအကျဉ်း။ အသင့်အတင့်။ (တို့.ကဆိတ်တို့.က
နန်းဟုလည်း တွေ့ရသည်။) “ဘီလပ်ပိတ် ခန်းဆည်းစိမ်း
ကလေးကို တို့.ကနန်းဆိတ်ကနန်း တွန်းပယ် လှုပ်ရှားသွား
သည်။” သံသေ၊ ဒု။ ၄၇၁။
တို့.ကပင်က - ကြိဝိ / တို့.ဂါပင်ဂါ / တော်ရုံ သင့်ရုံ။
“ငါးသား ပုဇွန်တောင်မှ သေးသေးမွှားမွှားကလေးတွေကို
ဝယ်ချက်လျှင် တို့.ကပင်က စားတတ်တယ်။” တစ္ဆေ။ ၆၈။
တို့.စရာ - န / တို့.စရာ / ငါးပိလျှင်၊ ငါးပိလျှင်နှင့် တို့.မြှုပ်၍
စားရသော ချဉ်ဖတ်၊ဟင်းရွက်ပြုတ်စသည်။ အတို့.။ အမြုပ်။
တို့.တိ - န / တို့.တိ / အသေးအမွှေး။ တိုလီမိုလီ။ “ဆပ်ပျာ၊
သကြား၊ မဲနယ်တို့.တိ အသုံးအဆောင် တိုလီမိုလီကလေး
တွေက။” သု.လူ။ ၁၇၃။
တို့.တို့.တိတိ - န / တို့.တို့.တိ / တို့.တိ - န။ နှင့် အတူတူ။
“ခင်ဗျားတို့.တို့.တိတိ သိချင်ရင် ကျုပ်ဖို့နား လာကြည့်
လဲဗျာ။” စာမိမာန်။ ၂၊ ၅၊ ၄၉။
တို့.ဖတ် - န / တို့.ဖတ် / နံ့သာမုန့် စသည်ကို ထည့်၍ မျက်နှာ
တွင် ခြယ်လိမ်တို့.ရိုက်ရသော အဝတ် စသည်။
တို့.ဖတ်ပုဝါ - န / တို့.ဖတ်ပုဝါ / တို့.ဖတ် - န။ နှင့် အတူတူ။
တို့.ဖိုးဖိုး - န / တို့.ဖိုး ဖိုး / သူနုစိဉ်းစပ်ကြားဝင်ရောက်၍
ရန်တိုက် ကုန်းချောခြင်း။ “လူယုတ်မာတွေကတော့ တို့.ဖိုး
ဖိုး လုပ်ကြလိမ့်မယ်။” မဉ္ဇူ၊ ၈။ ၁၁၉။
တို့.ဖျား - နစ / တို့.ဖျား / မိမိတို့.ကိုယ်ကို သိမ်းကျုံး၍
ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ “မမဆိုသည့် စကားကို တို့.ဖျား
ကြားပါဘူး။” ဝံသသစ်၊ ၁။ ၄၇၆။
တို့.လို့.တန်းလန်း - ကြိဝိ / တို့.လို့.တန်းလန်း / မပြီးမပြတ်ပါ။
“တပိုင်းတစုနှင့် တို့.လို့.တန်းလန်း တောင်းနေရုံ သပ်ပင်။”
တင်းစာ။

-န / တို့.လို့. တန်းလန်း / တပိုင်းတစ။
 တတက်တပျက်။ (တို့.လို့.တန်းလန်း.တိုးလိုးတန်းလန်း
 ဟူ၍လည်းတွေ့ရသည်။) “နမာ တို့.လို့.တန်းလန်းတွင်
 ပြန်၍မဖြစ်သလို ရှိနေသည်။” မှိုင်းမှန်။ ၃၁။
 တို့.လို့.တွဲလောင်း - ကြိဝိ / တို့.လို့.တွဲလောင်း / တန်းလန်း
 တွယ်ကပ်၍ ပါလာလျက်။ (တို့.လို့.တွဲလုံး၊ တို့.လို့.တွဲလုံး၊
 တိုးလိုးတွဲလုံးဟူ၍လည်း တွေ့ရသည်။) “သားငယ်မြေးဘု
 တို့.လို့.တွဲလောင်းနှင့် ရောက်လာကြကား။” စွန်။ ၅၁။
 တို့.ဟူး - န / တို့.ဟူး / တို့.ဟူး / ကြိတ်၍ စစ်ထားသော ပဲရည်
 ကို ကျိုပြီး စထားသည့် စားဖွယ် အစအပျဉ်။ [တရုတ်]

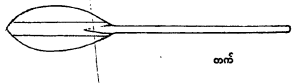
တိုး

တိုး - ကြိ / တိုး / ခ၊ ဝိလှပွားများလာသည်။ “အကုသိုလ်ကို
 သာ တိုး၍ ကျဉ်ပြန်သောကြောင့်။” ကာယာ။ ၇။
 ၂။ ရွှေ့သို့.တက်သည်။ “ရွှေ့.တိုး နေကံဆုတ်၊ မြတ်ယုတ်
 တသွယ်၊ အခန့်ငယ်၌။” သံဝေ* ၃။ ၃။ ကိုယ်ချင်း ထိပတ်
 လျက် ဝင်ရောက်သည်။ “မိခင်မြေကြီးရဲ့ ရင်ခွင်ထဲကို အရိန်
 နဲ့ ဝင်တိုးတောတာဘဲ။” ငန်း။ ၆၅။ ၄။ တွေ့.ဆိုကြုံကြိုက်
 သည်။ “တော်ကြာ စစတကြီးနဲ့တိုးနေလို့ အဆူခဲနေရ
 အံ့မယ်။” ဂျူ။ ၂။
 တိုး - နဝိ / တိုး / အသံမကျယ်သော။ “တိုးချည်တခါ၊ ကျယ်
 ချည်တလှည့်။” စစ်သား။ ၂၂။
 တိုး - န / တိုး / ဟိမဝန္တာတွင် နေသည်ဆိုသော ခြေလေး
 ချောင်း သားကောင်တမျိုး။ “သားရဲ မြင်းဆင်၊ သမင်တိုး
 အောင်။” ဩပျို့* ၃။
 တိုး - န / တိုး / ဝက်အုပ်ရစ်ကို သုံး၍ ဝန်ကိုမြှောက်ပင်ရသော
 ကိရိယာ။ ခုန်းကုလား။ (ခွေးတိုးဟုလည်း ခေါ်သည်။)
 “အိမ်မြှောက်ရအောင် ဦးသာဝဆီက ၁၀ တန် တိုးတလုံး
 ငှားခဲ့ကွာ။”
 တိုးကြိတ် - ကြိ / တိုးကြိတ် / တွန်းမိတိုက်ခိုက်သည်။ တွန်းကန်
 မိတိုက်သည်။ တိုးတွေ့သည်။
 တိုးချဲ့ - ကြိ / တိုးချဲ့ / ဝိဝိ ကျယ်ပြန့်စေသည်။ “ချိပ်လုပ်ငန်း
 များကို တိုးချဲ့.သင်ကြားရန်အတွက်။” တင်းစာ။
 တိုးတူပေါင်ဖက် - ကြိဝိ / ဦးခွပေါင်ဖက် / ဦးတူပေါင်ဖက် -
 ကြိဝိ။ ၅။ “လုပ်ဖော်လုပ်ဘက်တို့.ပွားလည်း မောင်ညီ၏
 ဘွင်းဘွင်းရှင်းရှင်းနှင့် တိုးတူပေါင်ဖက် ရက်ရောလိုက်လျှော
 သမမျှတ ပျော်ပါးစွာ လုပ်ကိုင်ပြုစု တတ်သော စေတနာ
 ရင်းကို။” သံသွေး။ ၁၄။
 တိုးတိုးကျိတ်ကျိတ် - ကြိဝိ / တိုးတိုးကျိတ်ကျိတ် / တိုးတိုးတိတ်
 တိတ် - ကြိဝိ နှင့် အတူတူ။ “မြို့.သူ မြို့.သားတို့.သည်
 ရဲသတ်အံ့ဩလျက် တိုးတိုးကျိတ်ကျိတ် ခေါင်းချင်းညိတ်ခါ
 ပြောဆို၍ နေကြလေ၏။” ကျီးဆောင်။ ၃။
 တိုးတိုးတိတ်တိတ် - ကြိဝိ / တိုးတိုးတိတ်တိတ် / သူ တပါး
 မကြားမသိအောင်။ သိုသိပ်ကျစ်လှစ်စွာ။ “လယ်တီဆရာ

တော် ဘုရားကြီးက တပည့်မောင်ဝဏ္ဏိတအား တိုးတိုးတိတ်
 တိတ် မိန့်တော်မူသည်။” လယ်တီ။ ၅။
 တိုးတိုးပေ - န / တိုးတိုးပေ / တိုးတိုးတိတ်တိတ် တိုင်ပင်ရ
 မည့် အပေါင်းအသင်း၊ အပေါင်းအဖော်။ “မောင်မောင်ငယ်
 မှာ တိုးတိုးပေ စကားနိုးနှောရန်မျှ မရှိ။” စာဆို။ ၁၅၃။
 တိုးတိုးသား - န / တိုးတိုးသား / ခွင့်မိန့် မရှိ၍ တိုးတိုးတိတ်
 တိတ်ရောင်းချရသော အမဲသား။
 တိုးတိုးသက်သာ - ကြိဝိ / တိုးတိုးသက်သာ / သားယူသင်းပျောင်း
 စွာ။ “တိုးတိုးသက်သာပင် မကတော့ဘဲ ဟောင်ဘွာ
 ဟောင်ဘွာနှင့် ပြော၍ နေမှ။” နဝေ။ ၂၀။
 တိုးတက် - ကြိ / တိုးတက် / ခ၊ ရွှေ့သို့. ချီသည်။ “ငါသည်
 ရွှေ့သို့. တိုးတက်၍ သွားငြားအံ့။ အစာတသတ်မင်းက နှစ်
 သက် လိမ့်မည်မဟုတ်။” ဣန္ဒိ။ ၂၃။ ၂။ ပွားများသည်။
 ပြန့်ပွားသည်။ “ထိုဥစ္စာရတနာသည် တိုးတက် ပြန့်ပွားရ
 မည်။” လူမှု။ ၃။ ၃။ စည်ပင်ထွန်းကားသည်။ “ကြက်ပျံ
 မကျ၊ စည်ဝတိုးတက်၊ မြစ်တဘက်က၊ ရွာလက်ခရိုင်။” မြား*
 ၁၃။
 တိုးနယား - န / တိုးနယား / တိုးသတ္တဝါ တမျိုး။ “အိုးဆည်
 ဝိုင်းမှာ ဇီးချောင်းကွင်းရွာမှ မြစ်က တိုးနယားနှင့် နွား
 ကျောင်းသားအက ပါဝင်ပေ၏။” မြဝတီ။ ၁၂။ ၁။ ၂၅။
 တိုးပွား - ကြိ / တိုးပွား / တိုးတက်ပွားများသည်။
 တိုးမြှင့် - ကြိ / တိုးမြှင့် / တိုးတက်မြှင့်မားစေသည်။ “လုပ်ခ
 တိုးမြှင့်ရေးကို တောင်းဆို နေကြရလေသည်။” ဘောက။
 ၂၁။
 တိုးလျှို - န / ဦးယို / ထုတ်ချင်းပေါက်။ ဟင်းလင်းပေါက်။
 “လမ်းမ တိုးလျှို၊ မှောင်ရိပ်ခိုနှင့်။” ပါပီ။ ၉။
 တိုးလျှိုပေါက် - န / ဦးယိုပေါက် / တိုးလျှို - န၊ နှင့် အတူတူ။
 “အရွှေ့နှင့်အနောက် တိုးလျှိုပေါက်ရှိနေသော အဝင်ဝမျှား။”
 ဒေဝီ။ ၁၃။
 တိုးလျှိုး - ကြိ / တိုးလျှိုး / ခ၊ ငုံ့ဝတ်တိုးဝင်သည်။ “အိမ်ပေါ်မှ
 ခုန်ချ တိုးလျှိုး၍၊ သူခိုးထွက်ပြေး လေသည်။” ဥပမာ။
 ၃။ ၂၀၄။ ၂။ ဦးနှိမ်ဆညှတ်သည်။ “ဒိဋ္ဌိမျိုးသို့၊ တိုးလျှိုး
 မဝင်၊ လွန်မြှူဝင်၏။” ရာသီ* ၁၉။
 တိုးတွေ့ - ကြိ / တိုးတွေ့ / တိုးတွေ့ / တိုးကြိတ်သည်။ “အချင်း
 ချင်း တိုးတွေ့ မိ၍ ဆေသူ။” သံဝတ်။ ၂၇။

တက်

တက် - န / တက် / လှေ၊ သမ္ဗန်စသည်ကို လှော်ရ ဆတ်ရသော
 ကိရိယာ။ “ခိုင်းမကိရိယာ၊ တက်လှေခိုင်၊ ညာလက် ကိုင်
 ၍။” နဒီ* ၆။

တက်

တက် - ကြံ / တက် / ၁၊ အနိမ့်မှ အမြင့်သို့၊ အကြေမှ အညာသို့၊ ရပ်တည်ရာအရပ်မှ မျက်နှာမှ ရပ်တည်ရာအရပ်သို့၊ ရွှေ့သွားသည်။ “ရေတံလှသော သူသည် ဆီးဖြူပင်သို့ တက်ရာ။” ကဝိနိ။ ၄၁။ “ချင်းတွင်းနေကံသက်၊ ရေတံဟက်တံ၊ တက်ခွာသော၊ သည်မြောက်မှာမျှ၊ ကျောက်ဖျာညိုမြ၊ ဆင်မ ကွဲခြေ။” စိန်ကျော်။ ၄၆။ ၃၉။ “ရှေ့သို့ တက်ခြင်း နောက် သို့ ဆုတ်ခြင်း အစရှိသော ကြံယာသို့။” နရ။ ၅၇၇။ ၂၊ တိုးပွားသည်။ “သားသနာတွင်၊ ခန္ဓာတည်လျက်၊ စီးပွား တက်၍။” ဂါထာ* နိဂုံး (၁)။ ၃၊ စီးပွား အုပ်ချုပ်သည်။ “ရခိုင်ကို စောမွန်ကြီးတက်ခါနီးသော်။” ထို။ ၉၄။

တက် - ကြံ / တက် / ၁၊ ရောဂါကြောင့်ဖြစ်စေ၊ စိတ်ချောက် ချားခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ကိုယ်လက်အင်္ဂါတို့ ရုတ်တရက် ခက်မာတွန့်လိပ်ကောက်ကျေ လာသည်။ “ခရီးမဲ့ ငိုကြွတ်ပြီး ဖြင့်ညှိုးတက်သို့။” ထိုသူတို့ ကို။ ဘူလင်* ၂၅၇။ ၂၊ ကိုယ်လက် အကြောအခြင်တို့ ညောင်းညာ တောင့်တင်း သည်။ “အကြောအချင်တောင့်တင်း၍ တက်လွန်းအားကြီး သောကြောင့်။” သက်စောင့်။ ၁၇၈။

တက်ကစီး - ကြိဝိ / တက်ကစီး / အပြည့်အစုံ၊ အဆင်သင့်။ “ရွှေထုပ်နှင့် အမယ်ကြီးကို တက်ကစီး သိမ်းပိုက်တော်မူပါ တော့။” စိန်။ ၁၂၃။

တက်ကုန်လက်ကုန် - ကြိဝိ / တက်ကုန်လက်ကုန် / [ဥပစာ] စွမ်းအားရှိသမျှ၊ အစွမ်းကုန်။

တက်ကပ် - နှ / တက်ကပ် / ၁၊ အသက်ဝမ်း ဆယ်နှစ်မှစ၍ အသယူယူတိုင်အောင် ဖြစ်တည်သော ကပ်။ ၂၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး စသည်တို့ တိုးတက်ပွားများသော ကာလအပိုင်း အခြား။ “စပါးဆန်ရေ ပေါများခြင်းစသောအားဖြင့် တနေ့ တခြား တိုးပွားသည့်အတွက် တက်ကပ်ဟူ၍ ခေါ်ရခြင်း သည်။” မင်ကျယ်။ ၃၀။

တက်ကျမ်း - နှ / တက်ကျမ်း / ယုတ္တိဗေဒအကြောင်း ရေးထား သော စာအုပ်။

တက်ကြွ - ကြံ / တက်ကြွ / ၁၊ (စိတ်အား ထက်သန်သည်။ “စိတ်အား တက်ကြွ၍ လာလောက်အောင်ယုံကြည်ရမည်။” သုခ။ ၆။ ၂၊ တောင်လွှားသည်။ “ဆရာတော် ဘုရားကြီး ကား ထောင်လွှား တက်ကြွ မာန်မာန်ဝန်ဝန်။” မန်ဗျာ။ ၁၃၀။

တက်ခေါက် - ကြံ / တက်ခေါက် / တောက်ခေါက် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “အိပ်ရာတောင်ပေါ်သို့ တက်၍ လူးလိပြီး ကာလ သက်မကြီးချ၍ တက်ခေါက်ပြီးလျှင်။” ဝှိုင်။ ပ။ ၁၀၈။

တက်ခေါ် - နှ / တက်ခေါ် / အစပျော့ပျော့ တိုးတက်သော ကာလ။

တက်ချက် - ကြံ / တက်ချက် / တက် - ပြီး၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “ခဲခိတ်ဖိန်များလွန်းလျှင် တက်ချက်တက်သည်။” စွယ် ကျမ်း။ ၂။ ၃၀၀။

တက်စာ - နှ / တက်စာ / ကိုယ်လက်အကြောအခြင်တို့ကို

ညောင်းညာတောင့်တင်းစေတတ်သော အစာ။ “အစေး အညှော်၌၍ အရသာနှင့်ပြည့်စုံသော တက်စာများကိုမူကား မစားဝံ့ချေ။” ယဇ်ကိ။ ၁၃၉။

တက်စေလက်စေ - ကြိဝိ / တက်စေလက်စေ / တက်စီလက်စီ / [ဥပစာ] ပြည့်ပြည့်စုံစုံ၊ လစ်ပင်းခြင်းမရှိပဲ။

တက်စွဲ - နှ / တက်စွဲ / ပြိုင်လေတွင် ပဲနင်းနှင့်ဦးစီးမှု တပါးသော လှေလှော်သမား။ “ဦး၊ ပဲ၊ တက်စွဲမည်မျှရှိသည်ကို ... မှတ် သားလေ၏။” မျက်ပွင့်။ ၁။ ၁၆၈။

တက်စွေး - နှ / တက်စွေး / တိုးတက်နေသော တန်ဖိုးနှုန်း။

တက်ညီလက်ညီ - ကြိဝိ / တက်ညီလက်ညီ / [ဥပစာ] အားထုတ် ကြိုးပမ်းမှု ညီမျှစွာ။ ပြည့်စုံညီညွတ်စွာ။ “ဦးစီးစီနီနှင့် တက်ညီလက်ညီ တွဲဖက်နိုင်သော မင်းသမီးများတွင်။” ယဉ်ကျေး။ ပ။ ၄၃။

တက်တူ - နှ / တက်တူ / ဆီမမြောက်နှင့် သတ္တဝါတူသော သတ္တဝါ တမျိုး။ “သန်းမြကြမ်းပိုး၊ ကြက်မျိုးပင့်ကူ၊ တက်တူ အိမ်မြောင်၊ အထောင်အသောင်း။” ဆု* ၉၇။

တက်တူခေါင်း - နှ / တက်တူခေါင်း / ထွက်ပြုလာစေ တထွာ တဖိုက်ခန့် ထန်နှိန်။

တက်တက်ကုန် - ကြံ / တက်တက်ကုန် / အားလုံး ကုန်ပျောက် သည်။ “ဝေဇ္ဇဝတ္ထုပါ ဒါနများကဲ့သို့ တက်တက်ကုန် သေပွဲ ဆင်ကြမည်သာ ဖြစ်လိမ့်မည်။” တင်းစာ။

တက်တက်စင် - ကြံ / တက်တက်စင် / အားလုံး ကုန်စင်သည်။ “ထင်းစိ၍ မီးမတောက်သည့်အတွက်ကြောင့် တက်တက်စင် မိုးလင်းရကား။” ဝါဘာ။ ၆၄။

တက်တက်ပြောင် - ကြံ / တက်တက်ပြောင် / အားလုံးကုန် ပြောင်သည်။ “ဆပင်ပါ အကုန်လောင်၍ တက်တက်ပြောင် ဖြစ်လေသတည်း။” ဥပမာ။ ဒု။ ၃၁၉။

တက်တင်း - နှ / တက်တင်း / အပ်ချည်ကို လွန်းငယ်ဖြင့် ထိုးယူ သော ဇာတမျိုး။ “တက်တင်းထိုး၍ နေတတ်ပေသည်။” ကမ္မ။ ၁၇၂။ [လိပ်]

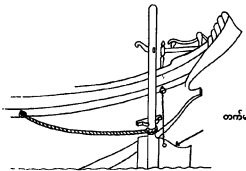
တက်နာ - နှ / တက်နာ / ကိုယ်အင်္ဂါတို့ ရုတ်တရက် ခက်မာ တွန့်လိပ်ကောက်ကျွေးလာသော အနာ။ “တွန့်နာ၊ တွန့်လိပ် နာ၊ တက်နာဟူသမျှကို။” ဝိဇ္ဇာ။ ၁၄၅။

တက်နေ - နှ / တက်နေ / စွန့်မတည့်၍ ဖြစ်သောနေ့၊ နံနက်ပိုင်း နေ။ “ရိညာဉ်နိမိတ်၊ လျှောက်တောင်းပန်ဆုံးလျှံဝန်ကြက်သရေ၊ ထွန်းတက်နေသို့။” ဂါထာ* ၂၃။

တက်ဖျားကျဖျား - နှ / တက်ဖျားကျဖျား / ကိုယ်ပူ တောင်လိုက် ကျလိုက်ဖြစ်သော အဖျားရောဂါတမျိုး။ “လွန်လျှင်တက်ဖျား ကျဖျားဖြစ်၍၊ ရက်ရှေ့သွားတတ်ပါသည်။” ကိုယ်တိုင်။ ၃၇။

တက်မ - နှ / တက်မ / ၁၊ လျှောက် ပဲ့ကိုင်ရသော အရိုးတပ် သစ်သားပျဉ်ချပ်။ “လှေတို့ သင်္ဘောတို့ မှာလဲ၊ တက်မဟာ အရေးကြီးသလို။” ပြည်တိ။ ၈၈။ ၂၊ [ဥပစာ] ဦးစီးဦးကိုင်။ “ဗာဏကပ္ပင်၊ တက်မတင်း၊ ငါတို့ မင်းလည်း၊ ဉာဏ်ရင်း ကိုယ်မှ၊ ရှိမှသာလျှင်။” ဂါစနီ* ၁၄၊ ပ။ ပုစ္ဆန်လုံးသတ္တဝါ၏ လက်မ။ “ကောက်နယ်တလင်းရှိလောက်သော ဗုဒ္ဓန်ကို

ဘုရားလောင်းသည် ဆင်မနှင့်အတူ နင်းချိုး၏။ တက်မ နှစ်ချောင်းတို့သည် မြစ်သို့ ကျလေ၏။” သမန်၊ ပ။ ၉၉။

တက်မ

တက်မကိုင် - န / တက်မကိုင် / လှေကို ပဲ့ကိုင်သောသူ။

တက်မကျင် - န / တက်မကျင် / တက်မတွင် တပ်ထားသော လက်ကိုင်တံ။

တက်မစင် - န / တက်မစင် / တက်မကိုင် ထိုင်သော စင်။

တက်မလှေ - န / တက်မလှေ / အနံ ဆယ်ပေ အလျား ပေငါးဆယ် ကျော် ခြောက်ဆယ်နီးပါးရှိ၍ စောက် ငါးပေခန့်ရှိသည့် ကျွန်း ပါးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ဝန်တင်လှေကြီး။

တက်ရေး - န / တက်ရေး / လှေလှော်သောအခါသုံးသော လှေလှော်နည်း။ (တက်ရေးသုံးဆယ်ခုနစ်ပါး၊ တနည်း ဆယ် နှစ်ပါး ရှိသည်။)

တက်ရိပ် - န / တက်ရိပ် / ဈေးနှုန်းစသည့် တိုးတက်မည့် အရိပ် အခြည်။ “စပါးဈေး တက်ရိပ်တတ်သည်ကို” မြန်သွေး။ ၁၉၀။

တက်လူ - န / တက်လူ / လူငယ်လွယ်။

တက်လက်ချ - ကြိ / တက်လက်ချ / မမြန်မနေ့ လှေလှော် သည်။

တက်လမ်း - န / တက်လမ်း / တိုးတက်ကောင်းမွန်ရန်အကြောင်း။ တိုးတက်လုပ်ဆောင်ရန် နည်းလမ်း။ “ထိုသို့သောလူမှာ လူ့မိုက်ဘဝမှ တက်လမ်း မရှိပြီ” ဝိပဿနာ၊ ပ။ ၃၇။

တက်လွမ်း - ကြိ / တက်လွမ်း / မြင့်သောအခြေအနေတခုခုသို့ ရောက်အောင် ကြိုးစားသည်။ “အထက်တန်းများသို့ရောက် အောင် တက်လွမ်းသင်ကြားကြရ၏။” သုခမိန်၊ ၂၂။

တက်သံ - န / တက်သံ / အ၊ အိ (၅)၊ အူ (၉)၊ အေ (၆)၊ အော် (၉)၊ အင်၊ အညို၊ အညို၊ အနံ၊ အမ်၊ အိန်၊ အိမ်၊ အုန်၊ အုမ်၊ အောင်၊ အိုင်၊ အို ဆိုသော အသံဆယ်ရှစ်မျိုး။ သံလွင်။ “သက်သံ တက်သံ၊ လေမှန်လေပြင်း” မန်ဗျာ။ ၃၇၅။

တက်သစ်စ - နဝိ / တက်သစ်စ / ပေါ်ထွန်းခါစ ဖြစ်သော။ အသစ်မြစ်ပေါ်စ ဖြစ်သော။ ထွက်ပေါ်စ ဖြစ်သော။ “မိတ္တေး တော် ဂေါတမီသည် ဖွင့်သစ်စ ဖြစ်သော ကြာဟဇ္ဈမ္မာ၊ တက် သစ်စဖြစ်သော နေလုလင်နှင့် တူတော်မူသော။” ထေရီဒါန။ ၉၅။

တက်သုတ်နှင့် ကြိ / တက်သုတ်နှင့် / ခ၊ လှေကို အမြန်လှော်

သည်။ ၂၊ [၃ပစာ] မြန်မြန်ထက်ထက် လှော်ကိုင်သည်။ “စာအုပ်ထွက်နိုင်ရေးအတွက် တက်သုတ်နှင့်ရသော။” နှစ်။ ၁၇၁။

တက်သုတ်ရိုက် - ကြိ / တက်သုတ်ယိုက် / တက်သုတ်နှင့်သည်။ “အစွမ်းထက်၍၊ တက်သုတ်ရိုက်ကာ လှော်ကြကုန်သော။” ဘဂဝါ၊ ပ။ ၁၉၂။

တက္ကစီ - န / တက်စီ / တက်ကစီ / အငှားမောင်းသော မော်တော်ကား။ [လိပ်]

တက္ကဗွန် - န / တက်ကဗွန် / အယူမှားသော တိတ္ထိရဟန်း။ “တိတ္ထိတက္ကဗွန်၊ ခပ်ပွန်းလည်းပစ်၊ ဤသူညစ်အား။” အလင် * ၄၇။

တက္ကဓေး - န / တက်ကဓေး / ဆင်ခြင်တွေးခေါ်မှုပညာ။ ယုတ္တိဓေး။

တက္ကသိလ် - န / တက်ကသိလ် / ခ၊ အထက်တန်းပညာရပ်များကို သင်ကြားပို့ချရာ ကျောင်းကြီး။ ၂၊ ဇာတ်တော်တို့တွင် လာရှိသော နွှာရတိုင်း၏ နေပြည်တော်။ (တဆယ်ရှစ်ပါး သော အတတ်တို့ကို သင်ကြားပို့ချရာ အချက်အချာ ဒေသ။) “တက္ကသိလ်ဆရာ ဒိသာပါမောက္ခထံမှ အလမ္ဗယ် အတတ်ကို သင်သိ၍” ပင်း၊ ပ။ ၁၃။

တိက်

တိက္ခဉာဏ် - န / တိတ်ခါဉာဏ် / ထက်မြက်သော ဉာဏ်။ “ဝေဒ ဉာဏ်၊ ဂမ္ဘိဉာဏ်၊ တိက္ခဉာဏ်တို့ဖြင့်။” သမန်၊ ပ။ (၈)၊ [၁]

တောက်

တောက် - ကြိ / တောက် / မီးအလုံ့ ထသည်။ - နဝိ / တောက် / ခ၊ ထွန်းပသော။ ထိန်လင်းသော။

“လေးဂါဝုတ်မျှောက်ရောင်တောက်၏။” နာနာ * ၁၃။ ၂၊ ပြောလက်သော။ ၃၊ (ဝမ်းမီးကို) ပိုမိုအားကောင်းစေ သော။ “ဝမ်းမီးကို တောက်စေတတ်၏။” အက်၊ ၄။

တောက် - ကြိ / တောက် / ခ၊ အဆိပ်သင့်သည်။ “သစ်သီး၊ သစ်ပွင့် စသည်တို့ကို စားသောက်မိ၍ တောက်သောအနာ။” ကုတေး။ ၂၆၃။ ၂၊ လှေ၊ လှည်း စသည်ကို စီး၍ မူးမော် သည်။ “လှေသင်္ဃိုတောက်၍ မူးတူးမိုင်တိုင် ဖြစ်နေခြင်း ကြောင့်” ကိုဝိတိတ်။ ၂၈။

တောက် - ကြိ / တောက် / ခ၊ လက်ချောင်းဖျား၊ ကြက်၊ ဂုတ် တို့၏ နှုတ်သီးများတို့ဖြင့် တီးခေါက်သည်။ “တံခါးရွက်ကို ၃ ချက်လောက်တောက်လိုက်သောအခါ” မှိုင်း၊ ပ။ ၁၆။ ၂၊ [၃ပစာ] တီးခေါက် - ကြိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ဤကောင်း မှာ ကျန်တော်ပါးလောင်းချင်၍ သေချာမည် မသေချာမည် သိရအောင် တောက်ကြည့်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။” ပပ၊ ၁၁၈။

ပါ။ ရေကိုလက်ချောင်းဖျားနှင့်ဆွတ်၍ ခါးပက်သည်။ “မျက်စိ
ကို ရေနှင့်သွေး၍ လက်နှင့်တောက်။” ဂုဏ္ဍ။ ၂၅။ ၄။ လက်
ချောင်းဖျားဖြင့် လွှင့်စဉ်စေသည်။ ဖယ်ရှားသည်။ “ရေတင်
နေသော အပေါ် အကျိုးကို လက်နှင့်တောက်စစ်လျက်ရှိသည်။”
ဝိတ်။ ၂၀။

တောက် - ကြံ / တောက် / (ဖိုး) ကိုက်ဖျက်သည်။ “အဝတ်
အစားများကို မတောက်စေရန်။” ဇယုကျမ်း။ ၆။ ၁၄၉။

တောက် - ကြံ / တောက် / (သမင်) အော်မြည်သည်။ “သမင်
တောက်သံ၊ ချေဟောက်သံနှင့်။” ဝေပျို့။ * ၄၂။

- န / တောက် / တောက်ခေါက်သံ။ “စောက်၊ ငါ့နှယ်
ဘယ်တော့များ ဝီလီကောင်းမျိုးကို ရှိရာပုဒ်မလဲနော်။”
မဟာအနု။ ၉၃။

တောက် - န / ခေါက် / ခေါက် - န။ ပါ။ ၅။

တောက်ခေါက် - ကြံ / တောက်ခေါက် / အလုံးကျသောကြောင်
လျှာထိပ်ကို အာခေါင်တွင်ကပ်ထိ၍ တောက်ဟူသောအသံကို
ထွက်အောင်လုပ်သည်။ တက်ခေါက်သည်။ “ဗိုလ်တင်ဦးသည်
ခေါ်သဖြင့် တဆတ်ဆတ်တုန်လာ၏။ ပြင်ဆန်စွာ တောက်
ခေါက်လိုက်ပြီး။” လမ်း။ ၁၆။

တောက်တု - ကြိဝိ / တောက်တု / [ပေါ] အလျင်အမြန်။
ရုတ်တရက်။ ချက်ချင်း။ မတိုင်မတွ။ “ဘယ်ကြောင့် သတ်ဘိ
သနည်းဟုဆို၍ တောက်တု ထပြုံးသော်။” ဇီ။ ၇၅၀။

တောက်တာ - န / တောက်တာ / အသီးကို တို့စားရသော
ချင်းပင်မျိုးအဝင် အပင်တမျိုး။ “တောရွှက်သတ္တဝါ
ကျွတ်တောက်တာ၊ ခေါင်ဆပ်ပြာတည်း။” ပဉ္စာ * ၆၃။

တောက်တီး တောက် တဲ့ - ကြိဝိ / တောက်တီး တောက် တဲ့ /
(ကောင်း) ရှေ့ နောက်မညီညွတ်။ ခြမိုးမခောက်မတည့်။
တွေ့ကဏ္ဍ။ မဟုတ်ကဟုတ်က။ “ဘယ်နှော့ ရွှက်ပြိုး၊
တောက်တီးတောက်တဲ့ ပြောရတာပဲ။” ကောက်။ ၁၂။

ဘောက်တဲ့ - န / တောက်တဲ့ / တောက်တဲ့ဟူသောအသံကို မြည်
တတ်၍ အလွန်တွယ်ကပ်ကတ်လေခြေဖဝါးလက်ဖဝါးရှိသည့်
ငှက်တို့။

တောက်တဲ့

တောက်တဲ့ကပ် - ကြိဝိ / တောက်ကပ် / [ဥပစာ] တောက်တဲ့
ကဲ့သို့ ချွေးရေအောင် ပူးကပ်လက်။ “ကပ္ပိယံတောင်ခြေရင်း၊
တောင်ငါးရာအောင်တပ်နှင့်၊ တောက်တဲ့ကပ် ချဉ်းပြီးလျှင်
အတင်းပင် ဆွဲရချည့် မိမိနှင့်။” ဝိကန့်။ ၆။

တောက်တဲ့ခေါင်းဖြူ - ကြံ / တောက်တဲ့ခေါင်းဖြူ / စပါးပင်
အပွားထဲမှ စပါးနု ပြုလုပ်ထွက်လာသည်။ “စပါးတွေ တောက်တဲ့
ခေါင်းဖြူ ကုန်ပြီ။”

တောက်တဲ့လက်ခါး - န / တောက်တဲ့လက်ခါး / ၁။ သစ်ပင်ကြီး
များတွင် တွယ်ကပ်ပေါက်နေထိုင်သော ဥပင်ကြီးတမျိုး။
(အရွက်ကြီးများမှာ လက်ခါးဖြန့်ထားသည်နှင့် တူသည်။)
ဘီလူးလက်ခါး။ မျောက်လက်ခါးဟုလည်း ခေါ်သည်။

၂။ အထိအတွေ့ ကြမ်းရှည် အရည်ရွှမ်းသော ပင်ငယ်တမျိုး။
တောက်တဲ့လိုက် - ကြံ / တောက်တဲ့လိုက် / ကြက်ညွန့်ခင်းတွင်
ကြက်ညွန့် အလက် အရွက်များ အဝါပြောက် အဖြူပြောက်
များ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

တောက်တိုမည်ရ - န / တောက်တိုမယ်ယာ / အတိုအထွာ။
အသေးအမွှေ။ တိုလိမ့်လိ။

တောက်တက်ရိုက် - ကြံ / တောက်တက်ယိုက် / မူးနောက်ချာလည်
သည်။ “တောက်တက်ရိုက် ဖွေရှာမှ မသေရသော စားသောက်
သုံးစွဲရသော။” ပင်း။ ပ။ ၉၄။

တောက်တောက်ကြော် - န / တောက်တောက်ကျော် / အသား
ကို စဉ်း၍ ကြော်ထားသော တရုတ်အစားအစာတမျိုး။
“အမိမ်းကြော်၊ တောက်တောက်ကြော်၊ ကော်မြန်ကြော်။”
ကိုယ်စိတ်။ ၄၈။

တောက်တောက်ခါးခါး - ကြိဝိ / တောက်တောက်ခါးခါး / မညှာ
မတား။ ရက်ရက်စက်စက်။ ပြတ်ပြတ်တောင်းတောင်း။ ပစ်ပစ်
ခါခါ။ “ရဟန်းတောင်တက်တော့မယ်လို့ တောက်တောက်
ခါးခါး တောင်ထွက်တော်မူသွားပြီ။” ဝိယပ်။ ၃။ ၁၁၁။

တောက်တောက်စဉ်း - ကြံ / တောက်တောက်စဉ်း / အသား၊
ကောက်ရိုး၊ ဆေးရိုး စသည်တို့ကို နှိပ်နှိပ်ဖွဲ့မြစ်အောင်
ခုတ်ဖြတ်သည်။

တောက်ပ - နဝိ / တောက်ပါ / တောက် - နဝိ။ ၂။ နှင့် အတူတူ။
“ပြည်အလုံး၌ အလုံးစုံသောလက်နက်တို့သည် တောက်ပ
လေကုန်၏။” ဓမ္မလဒါ။ ၈။ ၃၃၁။

တောက်ပြောင် - နဝိ / တောက်ပြောင် / အလင်းရောင် လွန်စွာ
ထွက်သော။ “ထိုအခါ ထေ့ထည်မှာ တောက်ပြောင်၍ လာ
လေသည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၃။ ၂၂၂။

တောက်ရပ် - န / တောက်ယတ် /
အခေါက်ကို သင်္ကန်းဆိုးရည်
လုပ်သော သစ်ပင်။

တောက်ရွာ - န / တောက်ယှာ /
သစ်တောက်ငှက်။ “ငှက်အ
တောက်ရွာ၊ ဝဲကားမြည်
တမ်း၊ အကျွမ်းတဝင်။”
နာနာ * ၁၀၀။

တောက်ရွာငှက်

တောက်လောင် - ကြံ / တောက်လောင် / မီးခွဲလို့၍ မီးလှံ
ထသည်။

တောက်လျှောက် - ကြိဝိ / ဒေါက်ယောက် / အရပ်အနားမရှိပဲ။
တခက်တည်း။ မီးရထား တောက်လျှောက် ခုတ်မောင်း
နိုင်ပြီ။” တင်းစာ။

တိုက်

တိုက် - ကြိ / တိုက် / ၁။ (ဒူး၊ ပခုံး စသည်တို့ နှင့်) အရှိန်အဟုန်
ဖြင့် ထိခတ်သည်။ “ခြေနှင့် ကန့်၊ ပနေသင့်နှင့် ပေါက်၊ ဒူးနှင့်
တိုက်သဖြင့်။” မျက်ပွင့်၊ ၁။ ၃၁၆။ ၂။ (လေ) တိုးဝေ့၊
ရွှေ့ရွားသည်။ “လေကလည်း တိုက်လှသဖြင့် များစွာအခံ
ခက်၏။” မောင်ဝ။ ၅၅။ ၃။ (စစ်သင်္ဘောအရ) ထိုးခုတ်
ပစ်ခတ်သည်။ “စောယွမ်းလည်း ဆီးကြို၍ တိုက်နှင့်လေ
လျှင်။” ကံပုံ။ ၂၅။ ၄။ (မြေ) လက်နက်အားကိုးဖြင့် အနိုင်
အထက် ပစ္စည်းလုယက်ယူသည်။ “ဒြပ်တိုက်သူများ မိကျန်ပြီ။”
တင်းစာ။ ၅။ အချင်းချင်း မသင့်မတင့်ဖြစ်အောင် လှုံ့ဆော်
ပေးသည်။ “ချစ်သူ ၂ ယောက် ကွဲသွားရအောင် ရန်တိုက်
ပေးနေ၏။” မင်သုတ်။ ၂၅။ “ကုန်းချောများမိုက်၊ သူများ
တိုက်၊ မိုက်အိုက် မမုန်းနှင့်။” ဟူချပ်။ ၄၀၂။ ၆။ စုန်း၊
နုတ် စသည်ဖြင့် အန္တရာယ်ပြုသည်။ “ဤမြေကို ကိုက်အောင်
တိုက်လေသည်လည်း တမ္မ၊” ဒေါသ။ ၁၁၉။ ၇။ (လောဘ
စသည်က) နှိုးဆွတွန်းပေးသည်။ “လောဘတိုက်ရာ၊ မလိုက်
သာသည်။” ပေပျို့။ * ၃၁။ ၈။ (ကပ်ရောဂါ) ကျရောက်
နှိပ်စက်သည်။ “ကပ်ကြီး ၃ ပါးတိုက်သည်ဖြင့်။” ရွှေစော။ ၂၆။
၉။ (လူဖြင့်) ပွတ်တိုက်ခွဲဖြတ်သည်။ “နှလုံးသည်ပွတ်၊ လွှတိုက်
ဖြတ်ချ၊ လွတ်လွတ်ထုတ်ယူ။” ဓမ္မ * ၉၅။ ၁၀။ (သွားပွတ်တံ၊
ဘီးစိပ်၊ ပိုက်စိပ်၊ ထွန်စိပ်၊ မီးပူ စသည်တို့ဖြင့်) အဖန်ဖန်
ပွတ်ဆွဲသည်။ “နောက် ၁၂ သွားစိုက် ထွန်စိပ်နှင့် တိုက်ပြန်
ရသည်။” ၁၁။ (မီး) ရှို့သည်။ “ထိုဆိမ်းထွန်းသောယောက်ျား
သည် ငါသည် ရွာကို မီးမတိုက်။” မိလိန်။ ၈၁။ ၁၂။ ယဉ်ဖက်
ညှိနှိုင်းကြည့်သည်။ “လက်တွေ့ စစ်ဆေးတိုက်ကြည့်သော
အခါ။” ရောင်းလယ်။ ၇၃။ ၁၃။ (မြင်း၊ ထိ စသည့် လောင်း
တမ်းကစားစွဲတွင်) လောင်းသည့်အတိုင်း ပေါက်သည်။
“စနေနေ့တွင် မြင်းလွှဲမှာ အတော်တိုက်သဖြင့်။” မိုင်းမွန်။ ၇၅။
၁၄။ (ကခြင်း၊ သိခြင်း စသည်ကို) အသားကျ ညက်သော
အောင် လေ့ကျင့်သည်။ “၂ လလောက်ကတည်းက ကပွဲတိုက်
နေသည်ကို သိနေကြသော လူထူမှာ။” တင်းစာ။ ၁၅။ (လေ၊
သင်္ဘော၊ ရွက်ကို) လေတွင် ဖြန့်လွှင့်သည်။ “သင်္ဘောကြီး
တစင်းသည် ရွက်တိုက်စက်ခတ်၍ မသွား။” နိယာမ။ ၁၃။
၁၆။ ဆိုသည်ကြုံကြုံသည်။ “အစည်းအဝေးချင်း တိုက်နေ
တယ်။”

တိုက် - ကြိ / တိုက် / (လည်း၊ ကား စသည်ဖြင့်) ပစ္စည်းကို
တင်ယူသယ်ဆောင်သည်။ “နောက်ချေးတိုက်နေရသော ဦး
သုတော်၏ နွားနှစ်ကောင်။” ဘာမြေ။ ၁၂။

တိုက် - ကြိ / တိုက် / ၁။ (ရေ၊ အပျော်၊ ဆေး စသည်ကို)
သောက်စေသည်။ “ငင်းရေကို ထန်လျက်နှင့် စပ်၊ ချိုမြမြ

ရှိအောင်လုပ်၍ တိုက်။” ကိချပ်။ ၁၆။ “ဆန်ပြုတ်ကို
နည်းနည်းချင်း ငွန်းဖြင့်တိုက်ပေးပါ။” ၂။ (နို့၊ ရည်ကို) စို့ ယူ
စေသည်။ “မြောက်နန်းမိဖုရားက နို့တိုက်ရသောကြောင့်။”
ဟိန်။ ၆။ ၃။ (ကျမ်းနှင့်အညီ) ကျိန်ဆိုစေသည်။ “မင်းမျိုးကို
သက်သေပြမှု ကျမ်းမတိုက်ရာ။” သမ္မဟ။ ၂၄။ ၄။ သစ္စာရေ
တိုက်သည်။ “ထိုသူတို့ ကို သစ္စာရေတိုက်ပြီးမှ။” ကံပုံ။ ၄၀၉။

တိုက် - န / တိုက် / ၁။ အုတ်၊ ကျောက်၊ အင်္ဂတေတို့ဖြင့် တည်
သောအဆောက်အအုံ။ လူတိုင်းလူတန်းစေနေနိုင်ရမယ်ဆိုရင်၊
အိမ်တွေ၊ တိုက်တွေကို ပိုဆောက်ပေးရမယ်။” ပြည်တီး။ ၃၁။
၂။ ကုန်ပစ္စည်း စီးဆောင်းသိုလှောင်ထားရှိရာအဆောက်အအုံ။
“စင်္ကြံတိုက်ကြ၊ အနက်မျှချည်း။” ကိုး * ၃၇။ ၃။ ကုန်ပစ္စည်း
ရောင်းရာ ဆိုင်ကြီး။ “ကုန်တိုက်။” ၄။ အိမ်၊ ကျောင်းတို့၏
အခန်း။ “တစ်ဆောင်မျှလောက်သော ၃ စွက်ကို ဆရာစားပေး
ပြီး၍ ပြသောတို့ ဝယ် တခုသောတိုက်နှိုက်။” မိလိန်။ ၂၀။
၅။ အိုးပုတ်ရာ မှီ။ “အိုးများကိုနေသော အောင်လွန်ပြီးနောက်
တိုက် (အိမ်) ထဲသို့ သွင်းထားနိုင်ကြသည်။” လက်ခတ်။ ၃၉။
၆။ ယွန်းထည့် စည်တို့ကို အသားသေအောင် လှောင်ရာ
မြေအောက်ခန်း။ ၇။ မြို့နယ်အပိုင်းအခြားတမျိုး။ “မြို့
သို့ မဟုတ် တိုက် ဒိုင်လည်းခေါ် ဝေါ်ကြသည်။” မြန်အုပ်။ ၈။
၈။ သူကြီးတိုင်းအုပ်ချုပ်ရာ ရွာစာ။ “အပျို့မြို့ အထက်တိုက်၊
မောင်းထောင်ရွာ။” ဘလ္လာ၊ နိဒါန်း။ ၃။ ၉။ တအုပ်တချုပ်
တည်းအောက်တွင်ရှိသော ရဟန်းကျောင်းအစု။ “ရန်ကုန်မြို့၊
ကျောင်းတော်ရာ ရွှေကျင်တိုက်။” လက်စွဲ၊ နိဒါန်း။ ၁၁။ နိုင်ငံ
အများ စုစုတည်ရှိရာ ကုန်းမြေအပိုင်းအခြား။ “ဥရောပ
တိုက်သားစသော သူများတို့၏။” လက်စွဲ။ ၁၂၈။ ၁၁။ ကြီးထူ
နက်မည်းသောအမှောင်။ “တိပုရာတိုက်ခန်း၌ ဆိမ်းမထွန်း
စေဘဲ အမှိုက်တိုက်ဖြစ်စေရ။” တေ။ ၆၆။ ၁၂။ ပိုင်နက်
နယ်ပယ်။ “ကြမ္မာငင်ဆိုက်၊ သေမင်းတိုက်သို့၊ လိုက်ရသော်
လည်း။” ငရ * ၄၀။

တိုက်ကင်း - န / တိုက်ကင်း / အခိုးပြားနေသော တိုက်။
ပြာသာဒ်ဦးပြည်း။ “မြေနီကုန်းတိုက်က တိုက်ကင်းကလေး
များမှာ။” သုတိ။ ၁။ ၁၆။

တိုက်ကင်း - န / တိုက်ကင်း / ရန်သူကို တိုက်ခိုက်ရန် လှည့်လည်
သော ကင်းအဖွဲ့။

တိုက်ကြပ် - န / တိုက်ကျပ် / ဘုန်းကြီး ကျောင်းတိုက်တွင်
တိုက်အုပ်ဆရာတော်ကို ကူညီဆောင်ရွက်ရသော ဆရာတော်။

တိုက်ကွက် - န / တိုက်ကွက် / ၁။ စစ်တိုက်ရန် အကွက်။ “ထိုတပ်
များကို တိုက်ကွက်တည်း၌ပင် အားသစ်လောင်း၍ ထပ်မံ
ဆင်နွှဲနိုင်သည်။” စစ်ရေး။ ၁၄။ ၂။ [ဥပစာ] ပြိုင်ဘက်
အသင်းဆန့်ကျင်ဘက်ပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့ကို တိုက်ရန် အကွက်။

တိုက်ခန်းအိမ် - န / တိုက်ခန်းအိမ် / အောက်ထပ်ကို အုတ်အင်္ဂတေ
ဖြင့်တည်၍ အထက်ထပ်ကို သစ်သားဖြင့် ဆောက်သောအိမ်။

တိုက်ခိုက် - ကြိ / တိုက်ခိုက် / ၁။ အရှိန်အဟုန်နှင့် ထိပါးသည်။
“သစ်ပင်တောင်ကမ်းတို့၌ တိုက်ခိုက်၍ သေစေပြီးမှ။”
သံဝတ်။ ၃၁။ ၂။ စစ်ရေးမက်ရေအရ ရန်ပြုထိပါးသည်။

အကြမ်းပတမ်း လှယ်ကယူသည်။ “ထီးနန်းတိုက်ခိုက်လှယ်ပုဂံ သိလွယ်ပြီဖြစ်၍။” ဟိန်။ ၅၇။ ၃။ ကုန်းချောသည်။ “သေကံ တိုက်အောင် တိုက်ခိုက် လျှောက်တင်ကြသည့်အမှုကြောင့်။”

ပုည၊ ၁။ ၇၂။

တိုက်ခတ် - ကြ / တိုက်ခတ် / (လေ) တိုးစေ့ ပြေးလွှားသည်။ “ထိုနောင်မှ ဝေရုဗ္ဗလေတို့ဖြင့် တိုက်ခတ်စေ၍။” သံဝတ်။ ၃၁။

တိုက်ခန်း - န / တိုက်ခန်း / လုံခြုံခိုင်ခံ့သော အခန်း။
တိုက်ချင်းပစ်ခိုး - န / တိုက်ချင်းချစ်ရင်း / တိုက်ကြီးတတိုက်မှ အခြားတတိုက်သို့ လှမ်းပစ်ခိုင့်သော ဒုဗျလက်နက်။

တိုက်ချွတ် - ကြ / တိုက်ချွတ် / အညစ်အကြေး စင်ကြယ်အောင် ပွတ်တုန်းသည်။ “သွားများကို သွားပွတ်တ် သွားတိုက်ဆေး များဖြင့် တိုက်ချွတ်၍။” အိမ်ဝန်။ ၂၃၁။

တိုက်စား - ကြ / တိုက်စား / မြေကြီးစသည်ကို ရေ၊ လေ စသည် တို့က တိုးစေ့ ပွန်းပဲ့စေသည်။ “မိုးရေများ တိုက်စားသွား၍ တကြောင်း။” မြန်သွေး။ ၅၆။

တိုက်စစ် - န / တိုက်စစ် / ၁။ ရန်သူကို မိမိက စတင်တိုက်ခိုက် ရသော စစ်ရေးကိစ္စ။ “ဆစ်တို့ သည် ဩစတြီးယားတို့၏တိုက် စစ်ကို ခံကြရသည်။” ကမ္ဘာ့ရေးရာ၊ ပ။ ၆၃။ ၂။ [ဥပစာ] ယှဉ်ပြိုင်ကစားရာတွင် မိမိတို့ဘက်က စတင်ထိုးဖောက်ကစားခြင်း။

တိုက်ဆိုင် - ကြ / တိုက်ဆိုင် / ၁။ ယှဉ်တွဲညှိနှိုင်းသည်။ “ဓမ္မစာမူ ဟောင်းတို့နှင့် ညှိနှိုင်းတိုက်ဆိုင်လျက်။” မင်းရှင်နိဒါန်း။ ၂။ တွေ့ဆုံကြုံကြိုက်သည်။ “ကုသိုလ်ဖြစ်ပွားရာအခွင့်ကြုံ ကြိုက်တိုက်ဆိုင်မိခြင်း။” လက်စွဲ။ ၈၄။ ၃။ ညီညွတ်သည်။ “ထိုအခြေအနေများနှင့်တိုက်ဆိုင်ညီညွတ်ရပေမည်။” သူငယ်။ ၁၇၂။

တိုက်ဆွေး - န / တိုက်ဆွေး / ကြာမြင့်စွာ သို့လျှောင့်ထားသဖြင့် ကုန်တိုက်ထဲတွင် ဟောင်းနွမ်းဆွေးပျက်နေသော ပစ္စည်း။ “တိုက်ဆွေးကုန်သားကြယ်ခွေ့လွန်စွာတူလှသည်။” ကလျာ။ ၂၂။

တိုက်စေး - န / တိုက်စေး / ဒိုက်စေး / တပ်သားလျှင် တကျပ် ဈေး။

တိုက်တာ - န / တိုက်တာ / ၁။ ဘုန်းကြီးကျောင်းတိုက်။ “ရှမ်းကလေးကျွန်းဆရာတော် မြန်လွန်တော်မူ၍၊ တိုက်တာ ပျက်ကာလ။” ကျင်ကျား။ ၁၈။ ၂။ အုတ်တိုက် နေအိမ်။ “တိုက်တာ အိမ်ယာ ကျောင်းကန်တို့၏။” စာဏကျ။ ပ။ ၁၂၇။ ၃။ ပစ္စည်းသို့လျှောင့်ရာ အဆောက်အအုံ။ “သူမှန်းထားနှင့်၊ ခိုးသားမင်းစစ်၊ တိုက်တာလှစ်လည်း။” ဇဗျူ။ * ၁၄၉။

တိုက်တိုက် - န / တိုက်တိုက် / အရပ်ပုပု။

တိုက်တွန်း - ကြ / တိုက်တွန်း / နှိုးဆော် ခိုင်းစေသည်။ “စေ့ဆော် သည်။” လှုံ့ဆော်သည်။ “ဥပယောဇင်ဟူသည်ကား တိုက်တွန်း သောစကားတည်း။” တောင်တွင်းမြေ။ ၁၀။

တိုက်တွက် - န / တိုက်တွက် / ဆိုင်ကြီးများမှ ထုတ်ရောင်းသော အဝတ်အထည် စသော ပစ္စည်း။

တိုက်နယ် - န / တိုက်နယ် / ကျေးရွာအစုဖြစ်သော နယ်မြေ အပိုင်းအခြား။ “သာမန်နယ်မြေအပိုင်းအခြား။” “ရန်ကုန်မြို့ လုံးဆိုင့်ရာ တိုက်နယ်များအလိုက် ဘောလုံးပိုင်းလှည့်ကို။” တင်းစာ။

တိုက်ပိတ် - ကြ / တိုက်ပိတ် / အခြားသော အကျဉ်းသားများ နှင့် ဆက်ဆံ ပြောဆိုခွင့် မပေးပဲ အကျဉ်းတောင်ထဲတွင် တဦးတည်း သီးခြားခွဲထားသည်။ “တခြားကောင်တွေကို တိုက်ပိတ် သလိုတော့ ဘယ်အရမ်းတိုက်ပိတ်လို့ ရမလဲ။” မြင့်နိုး။ ၉၃။

တိုက်ပန်း - န / တိုက်ပန်း / ၁။ လက်ဖြင့် လုပ်သော ပန်း။ ၂။ ဥယျာဉ်မြေတစ်ခု အလှစိုက်သော ပန်းရောင်၊ အဖြူ ရောင် ပွင့်တတ်သည့် နွယ်ပင်မျိုး။

တိုက်ပုအင်ကျီ - န / တိုက်ပုအင်ကျီ / ယောကျ်ားဝတ် အပေါ်ဖုံး အင်ကျီ။ “ရင်စေ့စာရှုတ်အင်ကျီ။

တိုက်ပွဲ - န / တိုက်ပွဲ / ၁။ စစ်ရေးမက်ရေအရာ တဘက်နှင့် တဘက် အင်အားပြိုင်ဆိုင်ရန်ပြုခြင်း။ “သူ့အား တိုက်ပွဲ တွင် လက်ရသမ်းမိသောကြောင့်။” ရိပ်။ ၃၀၂။ ၂။ တိရစ္ဆာန် ကြက်ငှက်တို့ကို တိုက်ပေးရာပွဲ။ “တိရစ္ဆာန် တိုက်ပွဲ များကို လည်း ပြုလုပ်ကျင်းပလေ့ရှိကား။” စွယ်ကျမ်း။ ၂။ ၁၆၅။ ၃။ လူအများစည်းရုံး၍ အင်အားတရပ်ကို ဆန့်ကျင်ခြင်း။ “သူတို့တော့...ထောင်အာဏာပိုင်တွေနှင့် တိုက်ပွဲ ဆင်ကြပုံ များကို ပြောပြလေသည်။” အခရု၊ က၊ ပ။ ၃၇၈။

တိုက်ဖတ် - န / တိုက်ဖတ် / အပူအပိမ့်ထွက်၍ အပူပြင်းသော ကျောက်တံတည်နှင့် နန်းပျားရောင်တမျိုး။ “ဦးနှောက်ရောင် အိပ်မက်ရောင်၊ တိုက်ဖတ်ပျား၊ ကာလဝမ်းရောင်စသည်တို့။” စွယ်ကျမ်း။ ၆။ ၄၀၀။ [လိပ်]

တိုက်ဖျက် - ကြ / တိုက်ဖျက် / တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးသည်။ “အင်အားနှင့်တို့ ပျက်စီးအောင်လုပ်သည်။” “မြို့ရွာကို တိုက်ဖျက်လုယူသောသူများကို။” စာဏကျ။ ပ။ ၉၀။

တိုက်ဖျိုက် - န / တိုက်ဖျိုက် / အရောင်ငန်းပျားနား။ “တိုက်ဖျိုက် ပျား၊ ကျောက်ကြီးရောင်။” မြန်ဝန်။ ၂၉။ [လိပ်]

တိုက်ရာပါပစ္စည်း - န / တိုက်ယာဗာပျစ်စီး / ဒြေ တိုက်ယူထား သော ပစ္စည်း။

တိုက်ရေယာဉ် - န / တိုက်ရေယာဉ် / စစ်တိုက်ရာတွင် အသုံးပြု သော သင်္ဘောငယ်။

တိုက်ရိုက် - ကြိပ် / ဒိုက်ယိုက် / မသွယ်မဝိုက်ပဲ။ တည့်တည့်။ “ကြားခံတဆင့်မရှိပဲ။” “ဘုရားရှင် တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူအပ် သော ပါဠိတော်ဖြင့်ရင်း။” မိလိန်။ ၂၄၃။

တိုက်ရည်ခိုက်ရည် - န / တိုက်ယိုခိုက်ယို / အစွမ်း၊ သတ္တိ၊ လက်ရံသည်။ လေ့ကျင့်မှု၊ ကျွမ်းကျင်မှုစသော စစ်သားတို့၏ အရည်အသွေး။

တိုက်လေယာဉ် - န / တိုက်လေယာဉ် / တဘက်ရန်သူကို တိုက်ရန် တည်ဆောက်ထားသော အဟုန်ပြင်းသည့် စစ်လေယာဉ်ပျံ တမျိုး။

တိုက်လိပ် - န / တိုက်လိပ် / လိပ်သတ္တဝါတမျိုး။

တိုက်လွှာ - န / တိုက်လွှာ / သစ်တုံးများကို ခွဲစိတ်သော နှစ်ယောက်ဆွဲလှူကြီး။

တိုက်သင်္ဘော - န / တိုက်သင်းစော / တဘက်ရန်သူ သင်္ဘော များကို တိုက်ရန်လက်နက်ကြီးများ တပ်ဆင်ထားသော လျင်မြန်သည့် စစ်သင်္ဘောတမျိုး။

တိုက်သွင်း - ကြံ / တိုက်သွင်း / ၁။ အိုးစသည်ကို မီးပုတ်သည်။ “ဟာ - ညနေ တိုက်သွင်း စရာ (အိုးပုတ်ရန်) မှီသေးတယ်။” သွေး၊ ၉၇။ ၈၄။ ၂။ ယွန်းထည်စသည်တို့ကို ဆေးအိပ်စေရန် မြေတိုက်တွင်ထားသည်။ ၃။ နွားသိုးများ မိုင်းသွားစေရန် လုံခြုံသောတိုက်တွင် လှောင်မွေးထားသည်။

တိုက်အုပ် - န / တိုက်အုပ် / ၁။ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းတွင် ဆရာတော်ကြီး၏ လက်အောက်၌ စီမံအုပ်ချုပ်မှု တာဝန်ကို ယူရသော ဆရာတော်။ “ဟဲ့ တယောက်လာစမ်း။ တိုက်အုပ် ဖုန်းကြိုးပင်ချေ။” ရှေးဟောင်း၊ ၄၉။ ၂။ အလုပ်တိုက်ကို အုပ်ချုပ်ရသော အကြီးအကဲ။ “အလုပ်တိုက်၏ တိုက်အုပ် ဖြစ်သော။” ပေါ်ဇော်၊ ၁။ ၂၇၁။

တိုက်အိပ် - န / တိုက်အိန် / အုတ်၊ အင်္ကျီတို့ဖြင့် တည်ဆောက်သော အဆောက်အအုံ။

တင်

တင် - ကြံ / တင် / ၁။ တခုပေါ်တွင် တခုကိုထားသည်။ “ရွှေလက်ဝါးဝမ်း၊ ပတ္တမြားမျက်နှာ၊ တင် လျက်ပြသို။” ဘိဇ္ဇာ* ၃၀။ ၂။ တခုခုတွင် တခုကိုထားသည်။ “လူမိုက်ကို ရှေ့တင်သော် မကြာခင် အပြစ်သိ၏။” ကိုဖြိုးသာ ရှင် ကျမကို လက်ထပ်တံးက တင်တောင်းခဲ့တဲ့ လယ်ကလေးတွေ။” ဂွမ်းပုံ။ ၁၂၇။ ၃။ နိမ့်ရာမှ မြင့်ရာသို့ ပို့သည်။ “နေမြတ်သာ၍ ဖြည့်မြင်သောနေရာသို့ တင်သဖြင့် အရှင်မိုးမင်းခြီးမြှင့်ပါသည်ကို။” ဝေါ၊ ၃။ ၂၇၃။ ၄။ ကျောက်မျက်ရတနာကို ရွှေလက်စွပ်တွင် တပ်ဆင်သည်။ “စိန်တင်လက်စွပ်၊ ပတ္တမြားတင် လက်စွပ်၊ ကြောင်တင် လက်စွပ်။” သုသော၊ ဆ။ ၃။ ၅။ သယ်ဆောင်မည့်ယာဉ်တွင် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ထားသည်။ “သေဒဏ်ဆော့ဆော့၊ လှေသင်္ဘောလည်း၊ ဝဲဩဇာတွင်၊ ဝန်ပြည့်တင်လျက်၊ နှစ်ချင်လလူ။” သောမ* ၅၅။ ၆။ (စလယ်) ဝတ်ဆင်သည်။ “အမျိုးနှင့် အကျင့်အလိုက် စလွယ်ကူးသွယ်တင် ခွင့်ရထုတ် ကို ဆိုလိုသည်။” ချုပ်ပုံ၊ ၃။ ၄၁။ ၇။ တဘက်၊ သက်နှီးစသည်ကို ခေါင်းပေါ်၊ ပန်ပေါ်တွင် ထားသည်။ “အင်နစမ္မိ၊ သစ်နက်ရေကို၊ ဧကအံသော၊ ပန်းတဘက်၌။ ကတွာ၊ တင်၍။” သမန်၊ ၁။ ၁၅၇။ ၈။ (ဈေးနှုန်းကို) တိုးမြှင့်သည်။ “စတီးဘုရားသားက လက်ဝါးကြီးအုပ် မျှေးဆင်ချင်သလို တင်ရောင်းကာ သွေးစုတ်

နေ၏။” ဗီဇွင်၊ ၄၁။ ၉။ (ရေနှင့်ပါမသွားပဲ) ကုန်းတွင် ကျန်ရစ်သည်။ “လင်္ကာဗီဇွင် ဝိဇယ မင်းသား တင် သည်ကို မြင်တော်မူလျှင်။” ကိကျဏ်၊ ၃၇၄။ ၁၀။ (မွေးသောသား သမီးသည်) မသေမပျောက်ပဲ ကျန်နေသည်။ “မွေးပါသော်လည်း ဖတင်။” ကာယာ၊ ၇၈။ “အမိုးအသား မာသော အခါ အသီးတင်သကဲ့သို့ မုတ်ရမည်။” ဂူကု၊ ၆၈။ ၁၀။ (အရွယ်အဆင်း) ပြောင်းသင့် သလောက် မပြောင်းပဲ နေသည်။ “အရွယ်တင်၏။ အသက်ရှည်၏။ ရောဂါကင်း၏။” ဓမ္မပဒ၊ ၈။ ၁၅၄။ ၁၂။ ကြွင်းကျန်ရစ်သည်။ “စပါးဆယ် ငါးတင်းကြိတ်ရာ ရှစ်လင်း တင်သည်။” “ရေတွင် ၃ - ခွက် ၁ - ခွက်တင်ကျီ။” လောကစာတံ၊ ၁၁၆။ ၁၃။ အကွရာ စသည်ဖြင့် ရေးမှတ်သည်။ “ဒုကနိပါတ်ကျမ်း၌ တင်လေသည်ကား။” သမန်၊ ၁။ ၂၉၁။ “ပဉ္စမ သင်္ဂါယ နာ တင်တော်မူ၍။” လွတ်၊ ၃။

တင် - ကြံ / တင် / ၁။ (လေးကြိုးကို) လေးတွင် တပ်ဆင်သည်။ လေးကိုပစ်ရန် လေးကြိုးကိုဆွဲသည်။ “လေးကြန့်ခိုင်ကို၊ တင်နိုင်ချခို၏၊ ဖက်ပြိုင်မပြု။” ဇပျို့* ၇၁။ ၂။ ကြို၍ ဆောင်ရွက်သည်။ “စောစောက တင်၍ လုံ့လကိုပြုခြင်းသည်။” မိလိန်၊ ၁၁၂။ “သူက မရောက်ခင် တင်၍ စစ်ကူတောင်းရမှ သင်မည်။” သုသော၊ ၈။ ၃၀။ ၃။ လျှောက်ထားပြောဆိုသည်။ သံတော်ဦးတင်သည်။ “အရေးအခွင့်ကို ဟုတ်မှန်တိုင်း တင်လေ၏။” ကာယာ၊ ၁၁၉။ ၄။ ပူဇော်ပသသည်။ “စာဦးကို ဇောင်ချမ်းမင်တွင် တင် စပတ်ပြု၏။” ကုလား၊ ၁။ ၁၇၀။ “ရွှေစလောင်းနှင့်အပြည့် တင်ထားသောတမင်း၊ စမဲဟင်းလျှာများ များသည်။” ကိပု၊ ၄၄။

တင် - န / တင် / တင်ပါး။ “ခါးစည်းတင်ကျယ်၊ ငယ်သော ဝမ်းတိုက်၍သော အို မိန်းမမြတ်။” လောပုဋ်၊ ၃။ ၆၃။

တင် - န / တင် / နွားဝန်တင်တို့ ကုန်းပိုးသယ်ဆောင်ရသော ပစ္စည်းသို့မဟုတ် ခြင်းတောင်း။ “လက်ဆောင်လက်နက်များနှင့် လက်ဘက် တဆယ့်ငါးတင် ဆက်၍ ကျွန်တော်ခံလာသည်။” သုသော၊ တ။ ၁၁၄။

တင်ကူး - ကြံဝိ / တင်ကူး / စော စောက ကြံလျက်။ တင် ကြံလျက်။ “ဩတ်တော်က တင်ကူးနှိုးဆော်ရသည်။” ချုပ်ပုံ၊ ၈။ ၁၁၄။

တင်ကျီး - န / ခင်ကျီး / ချေပုံ၍ ငါးရာစားသော ငှက်နက်။

တင်နဲ - န / တင်ဂုနဲ / ခြေလေးချောင်းသတ္တဝါ၏ ဒကျာကုန်း နောက်ပိုင်း။ “မြင်းပြေးစဉ်တွင် မြင်းတင်နဲ၌ ရပ်၍ စီးတော်မူ၏။” သုသော၊ ၃။ ၆၄။

တင်ချာ - န / တင်ချာ / ထိခိုက်ရှနသော အနာထည့်ရန် ဆေးရည်တမျိုး။ [လိပ်]

တင်ဂိုဏ်း - န / တင်ဂိုင်း / သက်နှီးကို မရပဲ လက်ဝဲမှခံထက်၌ လက်ကတော့ကင်၍ရွာတွင်းသို့ ဝင်နိုင်သည့်ဟုအယူရှိသော ရဟန်းအဖွဲ့အစည်း။ အတင်ဂိုဏ်း။ ဇိုဂိုဏ်း - နှုန်း ခိုင်းယှဉ်။ “တိရစ္ဆာကျောင်း ဘုန်းကြီး ရှင်ဇာလကင်္ဂရ မထေရ်ကစ၍ တင်ဂိုဏ်း ရှိုဂိုဏ်း ကွဲပြားကြသည်။” စတုဋီ၊ ၅၆။

တင်စား - ကြံ / တင်စား / တစုံတယောက်၏ သို့ မဟုတ် တစုံတခု၏ ဂုဏ်သက်ကိုအခြားတစုံတယောက် သို့ မဟုတ် တစုံတခု၏ ဂုဏ်သက်အဖြစ်ဖြင့် ပြောဆိုသည်။ “ဌာနိဖြစ်သော လူကို ဌာနဖြစ်သော ညောင်စောင်း၌ တင်စား၍ ဆိုဘိသကဲ့သို့။” ကန်မင်း။ ၅။

တင်စား - ကြံ / တင်စား / မြင့်မြောက်သည်။ “ဘိလပ်သား (လောဒါလဟိုဇီ) ၏ အမည်ကိုတပ်ကာ (ဒါလဟိုဇီလမ်း) ဟု တင်စား၍ မည်ခေါ်လာကြသလို့။” ဆူးလေ။ ၇၉။

တင်စား - ကြံ / တင်စား / အသားယူသည်။ စီးပွားသည်။ အသားယူသည်။ “တင်စားလိုတဲ့သဘောဖြင့် သည်လို မေးလိုက်ပြန်တယ်။” သောတာ၊ တ။ ၂၃၁။

တင်ဆေး - န / တင်ဆေး / အနာပေါ်တွင် တင်၍ ကုသော ဖယောင်းချက်စသော ဆေး။

တင်ဆောင် - ကြံ / တင်ဆောင် / ယာဉ်တွင် ထား၍ သယ်ယူသည်။

တင်ဆုံ - န / တင်ဆုံ / တပ်ပါးနှစ်ဘက်၏ အသားခိုင်။ “ဟတ္ထနိမိန်းမ၏ လက္ခဏာကား၊ တင်ဆုံကြီး၏။ မြင့်သောတပ်ပါးရှိ၏။” ကာမ။ ၇။

တင်တောင်း - ကြံ / တင်တောင်း / လက်ထပ် ထိမ်းမြားရာတွင် သတို့သားဘက်က ငွေကြေး၊ ပစ္စည်းဥစ္စာစသည် ပေးအပ်၍ သတို့သမီးကို ပေးရန်ပြောသည်။

တင်ခါ - န / တင်ခါ / မိမိက ပေးသွင်းနိုင်သောတန်ဖိုး၊ လုပ်နိုင်သော လုပ်တော် နှင့်အညီ ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းပါမည်။ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက် ပါမည် ဟူ၍ စကား ကမ်း လှမ်း သော စာ။ “အဆောက်အဦဆောက်ဘို့၊ တင်ခါလည်း ခေါ်ပြီး ရွေးပြီး ဖြစ်ပါတယ်။” နိုင်စီး။ ၂၁။ [လိပ်]

တင်ပါ - န / တင်ပါ / ရဟန်းအချင်းချင်းဖြစ်စေ၊ လူက ရဟန်းကိုဖြစ်စေ ပြောရာ၌ ဝန်ခံခြင်း၊ သဘောတူညီခြင်း အနက်ရှိသော စကားလုံး။

တင်ပါး - န / တင်ပါး / တင်ဆုံ၏ ဘေးဘက်ရှိ အသားစိုင်။

တင်ပါးချပ် - န / တင်ပါးချပ် / ခါးနှင့် တင်ဆုံအကြား နေရာ။

တင်ပါးခွက် - န / တင်ပါးခွက် / တင်ပါးတွင် ခွက်နေသောနေရာ။ “ချေဆိုသော်၊ လက်ဆိုသော်၊ တင်ပါးခွက်၊ အောင်သော်၊ ခါးမီးညောင်သော်။” ဇာဒိ။ ၇၄။

တင်ပါးဆုံ - န / တင်ပါးဆုံ / တင်ဆုံ - နှင့် အတူတူ။ “တင်ပါးဆုံနှင့် ပတ်တူက ကလေး၏ ပါးကလေးများ။” ဝမ်းဆွဲ။ ၈၃။

တင်ပါးဆွဲ - န / တင်ပါးဆွဲ / တင်ပါး၏ အောက်ပိုင်း။ ဖရဲဆွဲ။

“တင်ပါးခွက်ကသည် အခိုးသုံးချဖြင့် ပြီးကြ၏။” ဝင်းတို့၊ ကား... (၂) နောက်နှင့် အောက်ပိုင်းကို တင်ပါးဆွဲ။” ခန္ဓာ။ ၂၂။

တင်ပါးလွှဲထိုင် - ကြံ / တင်ပါးလွှဲထိုင် / တင်ပါးတဘက်ဖြင့် တေးတိုက် ထိုင်သည်။ “ခံတင်ပေါ်၌ တင်ပါးလွှဲထိုင်ကာ။” နှားခံ။ ၇၆။

တင်ပို့ - ကြံ / တင်ပို့ / ပစ္စည်းကို ယာဉ်တွင်တင်၍ ပေးပို့သည်။ “ကျမ်းစာစောင်တခု ပြုစုရန်၌ တင်ပို့ လိုက်လျှင်ပင်။” ဇာတိ။ ၁၃၂။

တင်ပျဉ်ချိတ် - ကြံ / တင်ပျဉ်ချိတ် / ခြေတချောင်းပေါ်သို့ ခြေတချောင်းကို ထပ်၍ ခွေသည်။ ထက်ဝယ်၍ ခွေသည်။ တင်ပျဉ်ခွေသည်။

တင်ပျဉ်ခွေ - ကြံ / တင်ပျဉ်ခွေ / တင်ပျဉ်ချိတ်သည်။ (တပ်လွှင့်ခွေဟုလည်း တွေ့ရသည်။) “မစ္ဆန္ဒခြောက်ပြစ်၊ ချပဆစ်နှင့်၊ ကျစ်လျစ်လှစေ၊ တင်ပျဉ်ခွေ၍။” ဩပျို့။ * ၃။

တင်ပြ - ကြံ / တင်ပြ / ၁။ အထက်လူကြီးထံသိသရန် ပေးလိုအကြောင်းကြားသည်။ “အဘယ်စကားကို တရားသဘင်၌၊

တင်ပြ ပြောဆိုကြသနည်း မေးတော်မူရာ။” မေဇာတ်။ ၂၂၀။

၂။ ရှေ့မှောက်သို့ ခေါ်ဆောင်ယူငင်၍ ထင်ရှားစွာပြသည်။

“သက်သေတင်ပြသည်ပြင်။” နိရို။ ပ။ ၆၁။ ၃။ ရှင်းလင်းပြောပြသည်။ “ဆေးရွက်ကို ထိခိုက်ပြောဆိုသော ရန်သူအချို့သည် ခိုင်မာလုံလောက်သော သက်သေကို တင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိ။” ဆေးရွက်။ ၄၄။

တင်မြှောက် - ကြံ / တင်မြှောက် / ၁။ ရာထူးတရားအတွက် ရွေးချယ်တာဝန်ပေးအပ်သည်။ “လူကြီးအဖြစ် တင်မြှောက်ကြလေသည်။” သမိုင်း။ ပ။ ၁၉။ ၂။ ပူဇော်ပသသည်။ “ပန်းထူး ပန်းဆန်းများကိုပင် တင်မြှောက် ပသရန်။” စာကကျ။ ပ။ ၈၃။

တင်လဲ - န / တင်လဲ / ကြံရည်၊ ထန်းရည်၊ ပျားရည်တို့ကို ချက်၍ဖြစ်သောပျစ်ခဲသော အရည်။ (တင်လဲကြည်၊ တင်လဲချို၊ တင်လဲခါ၊ တင်လဲပျစ်၊ တင်လဲရုပ် ဟူ၍ ငါးမျိုးကွဲသည်။) “တင်လဲခဲကား ထန်းလျက်၊ ထွင်လဲကား ထန်းလျက် မဖြစ်မိ။” အဋ္ဌကထာ။ ၃၉၃။ [မွန်]

တင်လျှောက် - ကြံ / တင်လျှောက် / တင်လှယောက် / (ကြီးမြတ်သူအား) ပြောပြသည်။ “တိုးတိုးဝင်ခံရက် တင်လျှောက်သည်တွင်း။” ချုပ်ပုံ။ ပ။ ၇၆။

တင်လွှာ - န / တင်လွှာ / အိုရင်ထံ တင်လျှောက်သော စာ။ “ရောက်လျှင်ရောက်ချင်း တင်လွှာ ရေးသား၍ ချက်ချင်းဆက်သွင်းသည်မှာ။” မှိုင်း။ ၅။ ၂၉။

တင်သွင်း - ကြံ / တင်သွင်း / ၁။ ရှေ့မှောက်သို့ ပေးပို့ ရှင်းပြသည်။ “ဥပဓေကို ဆွေးနွေးသဘောတူညီခွင့်ရရှိရန် တင်သွင်းလေသည်။” တင်းဆရာ။ ၂၀။ ၂။ ကုန်ပစ္စည်းစသည်ကို နိုင်ငံခြားမှ ယူဆောင်လာသည်။ “လိုင်ငံခံကုန်ပစ္စည်းများအဖြစ် တင်သွင်းခွင့် ပြုလိုက်သည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၁။ ၂၁၇။

တစ်ဓမ္မပုတ္တိညက် - န / တင်ခနုတ်ပတ်တိညက် / ၁။ ချင်းပေါ်ပေါက်လာသောညက်။ “ဤ စကားဖြင့် မင်းကြီး၏...တစ်ဓမ္မပုတ္တိညက် လျင်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ပြရ၏။” ကိကုတ်။ ၁၆၃။ [ပ]

တင့်

တင့် - နဝိ / တင့် / လျှောက်ပတ်သော။ သင့်မြတ်သော။ လျှောက်ကန်သော။ “ပညာရရင်၊ ပွဲလယ်တင့်လိမ့်။” ကိုး* ၂၇။

တင့်ကား - န / တင့်ကား / သံချိန်းကြိုးဖြင့် ရွှေ့ လျှား သော လက်နက်တပ်ဆင်ထားသည့် သံကိုယ်ထည် တိုက်ယာဉ်။
[လိပ်]

တင့်ကား

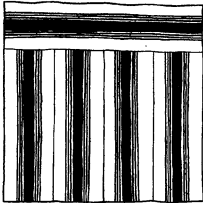
တင့်တောင်တင့်တယ် - ကြိဝီ / တင့်တောင် တင့်တယ် / လျှောက် ပတ်စွာ။ ကောင်းမွန်စွာ။ “မာသားနှင့် တင့်တောင်တင့်တယ် လက်ထပ်ထိမ်းမြားပြီးနောက်။” လူချွန်၊ ပ။ ၁၇၅။
တင့်တယ် - နဝီ / တင့်တယ် / ၁။ လျှောက်ပတ်သော။ သင့်မြတ် သော။ လျှော်ကန်သော။ “သုဓမ္မာစရပ်ကဲ့သို့ လျှောက် ပတ်ဆန်းကြယ် အလွန်တင့်တယ်စွာဖြစ်၏။” မဟော၊ ပ။ ၁၂။ ၂။ ကြည့်၍ ကောင်းသော။ အသရေရှိသော။ “တော တောင်ရေမြေတို့၏ ရှုမခန်းဘွယ်ရာ တင့်တယ် ပုံကို။” အာသံ၊ ၁၂။

တင်း

တင်း - ကြိ / တင်း / ၁။ ကြိုး။ အကြောစသည် ဆိုင်းတွ မှာတောင့်သည်။ ကြိုး၊ ဝက်အူ၊ သံပတ်စသည်ကို မှာတောင့် အောင်လုပ်သည်။ “ပုဆောက်ယိုတင်း၊ ဆက်ကြော တင်း ၏။” ဇီဝ၊ ၃၁။ “တင်းလွန်းလျှင်လည်း ပြတ်တတ်သည်။” ကိပုံ၊ ၃၃၀။ ၂။ ချိန်ခွင်ပေါင် တည့်မတ်အောင် အလေးပြည့်စွက် ပေးသည်။ “အလေးတင်းပေးနိုင်သော အုပ်စု။” တင်းစာ။ ၃။ အလျော့မပေးပဲ ခံရပ်တည်နေသည်။ တောင်ခံသည်။
တင်း - ကြိ / တင်း / (ပဲ၊ မူး၊ မတ်) လျော့နည်းသည်။ “ပိုက်ဆံ အကြွေ တကျပ်မှတင်း ၂ ပြားသာ တွေ့ရှိရလေသည်။” ကျိုးတောင်။ ၁၃။
တင်း - န / တင်း / ၁။ တဆယ့်ခြောက်ပြည့်ဝင်သော တောင်း။ “ဆိုင်ချေးတခွင့်၊ မြစ်ပြင်အိမ်နား၊ ဇလားတောင်းတင်း၊ ချိန်စဉ်းသီးသီး၊ အကြီးအငယ်။” သာဓိ * ၃၁။ ၂။ တဆယ့် ခြောက်ပြည့်ရှိသော ပမာဏ။ ၃။ ကြက်တင်း။ “ကြက်မ များ မဝင်နိုင်အောင် တင်း ကို ဖျက် ပစ် ရ လေ သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၂။ ၁၆၀။
- စဉ်း / တင်း / တဆယ့်ခြောက်ပြည့်ရှိသော ပမာဏကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးသော စကားလုံး။ (အရေအတွက်ကို ပြုလုပ်သောအခါ ဂဏန်းထက်တွင် ကင်းစီးရေရသည်။)
တင်းကုပ် - န / တင်းကုပ် / အိမ်၊ ကျောင်းတို့၏အပ၌ အလှူ ပေးရန်၊ ဆင်း၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား ထားရန်၊ ထမင်းချက်ရန် စသော အမှု ကိစ္စတို့ အတွက် ဆောက်လုပ် ထားသည့်

အဆောက်အအုံ။ “အလှူတင်းကုပ်နှင့် အလှူပေးသည်။” ကိပုံ၊ ၃၃၆။ “ဆင်းတင်းကုပ် မြင်းတင်းကုပ်၌လည်းကောင်း။” နှု၊ ၄၈။
တင်းကျပ် - ကြိ / တင်းကျပ် / ချောင် ခြင်း လျော့ ခြင်း မရှိ။ တောင်တင်းမာကျောခိုင်မြဲသည်။ “တင်းကျပ်သော စည်း ကမ်းနှင့် ကွပ်ကဲမှုသည်။” ဘောဂ။ ၂၃၃။ “ရင်မှာတင်းကျပ် သည်။” သက်စောင့်။ ၁၂၆။
တင်းကျမ်း - ကြိဝီ / ခင်းကျမ်း / အပြည့်အလုံးအပြီးအမောက်။ “တကိုယ်လုံး တင်းကျမ်း၊ ပီတိဟုန်လွှမ်းသဖြင့်။” ပုညဝတ်။ ၃၇။ “နက်စွာအဝှမ်း၊ ရေတင်းကျမ်းလည်း၊ နှိုင်းတမ်း မမျှ။” ဘူပေါင်း * ၁၀၀။
တင်းစဉ်းလဲ - န / တင်းစဉ်းလဲ / ထုံးစံအောက် မတရားသဖြင့် လျော့ပေါ့ထားသော တင်း။ “ထေရာဝဟာရော၊ ချိန်စဉ်းလဲ၊ တင်းစဉ်းလဲ၊ အသပြာစဉ်းလဲ အစရှိသည်ဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ခိုးခြင်းရင်း။” သီတာနီ၊ ပ။ ၂၁၇။
တင်းတိုးပေး - န / တင်းတိုးပေး / ပြန်ဆပ်သောအခါ သဘောတူ သတ်မှတ်ထားသော တင်းပိုကို ပေးရသော စနစ်ဖြင့် စပါး၊ ပဲ၊ နှမ်းစသည်ကို ချေးယူခြင်း။ “သူတို့ လုပ်စာမှာလည်း ၀၀လင်လင် မစားမသောက်ရလေဘဲ စပါးပေး တင်းတိုးပေး များယူ၍ ဝေးသောက်ခြင်းနှင့်ပင် ကုန်ခမ်းခဲ့ကြလေသည်။” သွေး၊ ၁၆၆။ ၁၃၂။
တင်းတင်း - ကြိဝီ / တင်းတင်း / ၁။ မာမာ။ တောင်တောင်။ “ပန်လျှော့ကဲကဲ၊ သုံးခါရွတ်သံ၊ တင်းတင်း ခံသည်။” နာနာ * ၁၂၀။ ၂။ ဆုတ်နစ်ခြင်းမရှိပဲ။ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ။ “သီလ မြတ်ခြင်း၊ စောင့်စည်းပြင်းလျက်၊ တင်းတင်း ကျင့်မည်၊ ပြတ် ပြတ်ရည်သည်။” ဘူလင် * ၂၂၇။ ၃။ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ၊ လုံးလုံးလျားလျား။ “ခင်ခင်သောမှာ လွန်ခဲ့တဲ့ နယုန်လကပင် ၁၇ နှစ် တင်းတင်းပြည့်၍။” စိုး၊ ၁၁။
တင်းတင်းမာမာ - ကြိဝီ / တင်းတင်းမာမာ / ၁။ ပြင်းပြင်း ထန်ထန်။ “သီပေါမင်းတရား ... အလိုမကျသည့် မျက်နှာတော် နှင့် တင်းတင်းမာမာ အမိန့်ပေး။” မာသစ်၊ ၅၂။ ၂။ မောက် မာစွာ။ မာရေကျောရေ။ “လူတဘက်ထားကို တင်းတင်း မာမာ မဆက်ဆံဖို့ အမြဲသတိပြုရမည်။”
တင်းတင်းရင်းရင်း - ကြိဝီ / တင်းတင်းရင်းရင်း / ၁။ ပြည့်ပြည့် ပြုံးပြုံး။ တောင့်တောင့်မာမာ။ “ခန္ဓာကိုယ်မှာ ကိုယ်လုံး ပေါ်မှန်အတွင်း၌ တင်းတင်းရင်းရင်း ပေါ် နေလေ၏။” ပုန် လောင်း၊ ၄၈။ ၂။ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ၊ ခိုင်ခိုင်ခံ့ခံ့။ “ဘုရား အဆုံးအမ မိန့်ခွန်းတော်ကို လေးနက်စွာ နှလုံးသွင်း၍၊ တင်း တင်း ရင်းရင်း ပြည့်ပြည့်ဝဝ အားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သ တည်း။” ဝိသယနာ၊ ဒု။ ၄၂။
တင်းတောင်း - န / တင်းတောင်း / တတင်းဝင်သော တောင်း။
တင်းတိပ် - န / တင်းတိပ် / မျက်နှာပေါ်တွင် ညို မည်း သော အစက်အပြောက် ပေါ်သည့် အနာတမျိုး။
တင်းတိပ် - ကြိ / တင်းတိပ် / အား ၄ သည်။ ကျော နပ် သည်။ ရောင်ရဲသည်။ အလိုပြည့်သည်။

တင်းထိပ် - န / တင်းဒိန် / ခြံရန်ဖြစ်စေ၊ အကျယ်အကာ အမြစ်
ကာရန်ဖြစ်စေ အနံ့တို့ ရွက်ထည်လေးစပ်ကို မတ်တတ်စပ်၍
တစ်ကို ထိပ်က လည်သီးအပြစ် ချုပ်ထားသော အထည်။
“ပုဟန်းအပေါင်းခြံရံလျက် တင်းထိပ်တွင်းဖြင့် မင်းအိမ်သို့
တိုင်အောင်။” ဒေဝက ၁၁။

တင်းထိပ်

တင်းပုတ် - န / တင်းပုတ် / ထွနက် ရိုက်ပုတ်ရန် လက်ကိုင် မိုး
အဖျားတွင် အဖျားတပ်ထားသော ထုတ်မျိုး။ “မြေကို
ဇနကမင်းကြီးသည် တင်းပုတ်နှင့် ထူခဲ့တော်မူရာ။” ပုံတော်။
၅၅။

တင်းပုတ်

တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့် - ကြိဝိ / တင်း ဗျေ၊ ကျပ် ဗျေ / အပြည့်
အစုံ။ လုံးဝ။ “ဥပဒေတိုင်းသည် တင်းပြည့်ကျပ်ပြည့်၏
စင်းလုံးချော ခြောက်ဖြစ်ကင်း သစ်စင်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။”
နိုင်ပြ။ ၁၉၇။

တင်းမာ - နဝိ / တင်းမာ / တောင်တင်း ခိုင်မာသော။ “ပုဏ္ဏ
ကမ္မလာကျောက်မျာ တင်းမာကြောင်းကို ဖြစ်လျှင်။” ကိပ်။
၆၁၀။

- ကြိ / တင်းမာ / တဘက်နှင့်တဘက် အလျော့မပေး
ပဲဖြစ်နေသည်။ “ဂျပန်နှင့်အနောက်နိုင်ငံများ ဆက်ဆံရေး
တင်းမာ လာသည်တွင်။” စွယ်ကျမ်း။ ၃။ ၁၀၇။

တင်းလင်း - ကြိဝိ / တင်းလင်း / ၁။ မပြီးမပြတ်ပဲ။ လက်စမသတ်
ပဲ။ တန်းလန်း။ “ဓမ္မပါလဗျီသည် လက်စတင်းလင်း
ကြွင်း၍ ကျန်ရစ်ခဲ့၏။” သုစာ။ ၁၂၂။ ၂။ မျက်မှောက်။

လက်ဝင်း။ မျက်မြင်ထင်ရှား။ “လူထွတ်သောဌ်နှင့်။ ချစ်စွာ
ရင်းကို။ တင်းလင်း မျက်မြင်။ ရှိစေ့တွင်၌။” သံ* ကု။

တင်းခါး - န / တင်းခါး / ထီးခါး။ ကောက်ညှင်းကျည်တောက်၊
တင်းတောင်စသည် လုပ်ရသော ဝါး။

တောင်

တောင် - န / တောင် / မြေမျက်နှာ ပြင်တွင် သဘာဝ
အလျောက် ပိုမောက်မြင့်မားစွာ တက်နေသော ကုန်း။

တောင် - န / တောင် / နေထွက်ရာကို မျက်နှာမူသောသူ၏
လက်ယာဘက် အရပ်မျက်နှာ။

တောင် - ကြိ / တောင် / တံတောင်ဖြင့် ဝိုင်းတာသည်။
“ဇီးသားတင်းကို စားမည့်သူ တတောင် တောင်၍ သုံးချောင်း
ဖြတ်။” ကဝေ။ ၃။ ၂၆။

- န / တောင် / တံတောင်ဖြင့် တိုင်းတာ၍ ရသော
နှစ်ဆယ့်လေးလက်သစ်ရှိသည့် အတိုင်းအတာ။ အတောင်။
(တဆယ့်ရှစ်လက်မ ရှိသော ပကတိတတောင်၊ တဆယ့်ကိုး
လက်မရှိသော သံတောင်၊ လက်မနှစ်ဆယ့်ရှစ်သော ဆင်တောင်
ဟူ၍ အမျိုးပြားသည်။) “သုံးမိုက်တတောင်။” လောဝီ။ ၅၄။

တောင် - ကြိ / တောင် / ခက်မာ တောင်တင်းသည်။ “ချက်
ထားသည့် တမင်းတွေ မာလိုက်သည်မှာ တောင်လို။”

တောင် - စည်း / တောင် / အယုတ်အမြတ်၊ အနည်းအများ။
အဝေးအနီးအနက်တို့ ကိုပြရာတွင် သုံးသောစကား။ (စကား
ပြောရာတွင် အသုံးများသည်။) “ကျွန်တော်တောင် ဆရာ
ကြီးအတွက် ဒေါသထွက်လာတယ်။” မောင်ပိုး။ ၃။ ၇၃။

တောင်ကလပ် - န / တောင်ကလပ် / ကျယ်ပြန့်ကားထွက်သော
တောင်ထိပ်ရှိသည့် တောင်။ “ပုပ္ပာတောင်ကလပ် အနီးအနား
တဝိုက်သာလျှင်။” တင်းစာ။

တောင်ကုန်း - န / တောင်ကုန်း / တောင်ခိုင့်တောင်ငယ်။

တောင်ကျချောင်း - န / တောင်ဂျချောင်း / မိုးရွာချိန် တွင်
တောင်ပေါ်ချောင်းများမှ အချိန်အဟုန်ပြင်းစွာ စီးဆင်းသော
ချောင်း။ ယမားချောင်း။ “အဟုန်ပြင်းတန်စွာ စီးဆင်း၍လာ
သော တောင်ကျချောင်း ယမားမြင်ကျယ်ကြီး၏။” ပက်။
၆။

တောင်ကြား - န / တောင်ဂျား / တောင်နှစ်ခုအကြားရှိအရပ်။
တောင်ကြားလမ်း - န / တောင်ဂျားလမ်း / တောင် တန်း ကို
တဘက်မှ တဘက်သို့ ခိုင့်သောနေရာမှ ဖြတ်ကျော်၍သွားရာ
လမ်း။

တောင်ကျွန်း - န / တောင်ကျွန်း / ကျမ်းဂန်လာ မြင်းမိုရ်
တောင်၏ တောင်ဘက်မျက်နှာ၌ ရှိသည်ဆိုသော ကျွန်း။
“တုအဏ္ဍပုတ္တုန်း။” တို့တောင်ကျွန်းလျှင်၊ ထွတ်စွန်းသန့်ငါး
တရာမင်းတို့။” ခုသိ* ၁၄၄။

တောင်ခါးပန်း - န / တောင်ဂဗန်း / တောင်ထိပ်နှင့် တောင်ခြေ အကြားရှိ တောင်စောင်းအရပ်။

တောင်ခိုး - န / တောင်ဂိုး / တောင်မှထွက်သော အခိုးအငွေ့။ “နံနက်စောစောတို့၌ တောင်ခိုး မြစ်ခိုး သေည်တို့သည်။” နန္ဒီ။ ၇၃။

တောင်ခေါင်း - န / တောင်ဂေါင်း / တောင်နံရံတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော သို့မဟုတ် ပြုလုပ်ထားသော တွင်းခေါင်း။ ဂူ။ ၂၁၆။ “ပိုက်ဂိုးအောင်း၊ တောင်ခေါင်း ၂၁၆၊ ဝေးကမြင်သော်။” ဟသာ* ၉။

တောင်ခြေ - န / တောင်ဂျေ / တောင်၏အနီးဝန်းကျင် မြေပြင်အရပ်။

တောင်ခြေရင်း - န / တောင်ချီယင်း / တောင်ချေယင်း / တောင်၏အောက်ဆုံးအရပ်။

တောင်ခန်း - န / တောင်စခန်း / တောင်ပေါ်တွင်တည်ရှိသော အပန်းမြေ နားနေရန် စခန်း။ “ကလောမြို့မှာ ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၏ တောင်စခန်းမြို့ဖြစ်၍။” စွယ်ကျမ်း။ ၁။ ၁၁၅။

တောင်လယ် - န / တောင်လတ် / ကုန်းမြေဒေသတွင် ပေါက်လေ့ရှိသော အမြူ သို့မဟုတ် အနီပွင့်သည့် အပင်ကြီးတမျိုး။ (လက်ထုတ်သစ်ဖုလည်း ခေါ်သည်။) “ကမ္ဗလူပွင့်ချပ်၊ တောင်လယ်နှင့်၊ ငုစပ်ငုရွှေ၊ ပင်လုံးဝေမျှ။” ဘလ္လာ* ၆၂။

တောင်စောင်း - န / တောင်ဇောင်း / တောင်၏ ဆင်ခြေလျှောအရပ်။ “တောင်စွယ် တောင်စောင်း တောင်လက်မောင်း။” အာဟာရ။ ၁၃၉။

တောင်စဉ် - န / တောင်ဇင် / တောင်တန်း။ “တောင်စဉ်ခုနစ်ထပ်အကြားသို့ ပစ်ချလိုက်၍။” မင်။ ၁၄။

တောင်စဉ် - န / တောင်ဇင် / ဖက်ရွက်ကို ပစ္စည်းထုပ်ရာတွင် သုံးရသော အပင်တမျိုး။ (အာခါလွတ်ပင်နှင့် ဆင်သည်။)

တောင်စဉ်ခုနစ်ထပ် - န / တောင်ဇင်ခွန်နထုတ် / မြင်းမိုရ်တောင်ကို ဝန်းရံနေသော တောင်များ။ (၁၊ ယုဂန္ဓရတောင် ၂၊ ဤသန္ဓရတောင် ၃၊ ကရဝိကတောင် ၄၊ သုဒဿနတောင် ၅၊ နေမိန္ဒရတောင် ၆၊ ဝိနတကတောင် ၇၊ အဿကဏ္ဍတောင် ၈၊ အတွင်းမှအပြင်သို့ အစဉ်လိုက် ဝန်းရံသည်။)

တောင်စဉ်ရေပူ - ကြိဝိ / တောင်ဇင်ယေမယာ / ရောက်တတ်ရာရာ။ အကြောင်းအကျိုးမရှိ။ “ပေါက်ပေါက်ရှာရှာတွေ တောင်စဉ်ရေပူ မေးတတ်တဲ့ဘုန်းကြီးကသဲ။” ကနီအင်း။ ၅၆။

တောင်ဆုပ် - န / တောင်ဇုတ် / ဆုပ်ထားသော လက်သီးထိပ်မှ တံတောင်ဆစ်အထိဖြစ်သော အတိုင်းအတာ။

တောင်တောင်ရေရေ - ကြိဝိ / တောင်တောင်ယေယေ / [ပေါ] ရောက်တတ်ရာရာ။ တေထေထေရာ။ “ပြစ်တင်ဆဲရေး၊ မလေးမား၊ ခန့်သားမဲအောင်၊ နှုတ်မရောင်တည့်၊ တောင်တောင်ရေရေ မြည်တမ်းလေ၏။” ဘုလင်* ၁၆၇။

တောင်တောင်အိအိ - ကြိဝိ / တောင်တောင်အိအိ / ဟိုဟို

သည်သည်။ ရောက်တတ်ရာရာ။ အဓိပ္ပာယ်မရှိ။ “မလေးမှာ တောင်တောင်အိအိ တွေးတောပူပန် လာမိလေ၏။” လက်ခတ်။ ၁၆။

တောင်တန်ကတိုး - န / တောင်ဒန်ဂိုး / အနှစ်မှ နံ့သာထွက်သော သစ်ပင်တမျိုး။

တောင်တန်ကြီး - န / တောင်ဒန်ဂိုး / အသားနံ့သာ ထွက်သော သစ်ပင်တမျိုး။ “သစ်ဆန်းကရမက်၊ ကျော်ညက် တောင်တန်ကြီး၊ တသီးကန်ဘလူ။” ကားသာ။ ၁၁၁။

တောင်တန်း - န / တောင်ဒန် / အရှည်အလျား တန်းနေသော တောင်။

တောင်တန်းဒေသ - န / တောင်ဒန်းဒေသ / တောင်ပေါ်အရပ်။

တောင်တန်းသား - န / တောင်တန်းသွား / တောင်တန်းဒေသတွင် နေသောသူ။

တောင်ထိပ် - န / တောင်ထိတ် / တောင်၏ထိပ်အရပ်။ တောင်ထွတ်။

တောင်ထိပ်ပန်း - န / တောင်ထိတ်ပန်း / အထက်မြန်မာပြည်တွင် စိုက်ပျိုးသော လက်ရွေးစင်အစုစုံ စပါးတမျိုး။

တောင်နှာမောင်း - န / တောင်နှာမောင်း / နိဗ္ဗိဒ္ဓိုင်းလျှောဆင်းသွားသောတောင်။ “တောင်နှာမောင်းများမှာလည်း မြစ်များ ဆုံးသည့်တိုင်အောင် စိတန်းလျက် ရှိကြလေသည်။” မိုးမိတ်။ ၉။

တောင်ပူစာ - န / တောင်ပူစာ / တောင်ကုန်းကလေး။

တောင်ပေါ်သား - န / တောင်ပေါ်သား / တောင်တန်းသား။

တောင်ပံ - န / တောင်ပန် / ၁၊ ကြက်ငှက်စသည်တို့ ပျံရာတွင် အသုံးပြုသည့် ကိုယ်အင်္ဂါ။ “ကျာကျာတသီး၊ အပြီးတောင်ပံ၊ လည်ဆံပြောက်ကွက်။” မြား* ၆၂။ ၂၊ [၂ပစာ] စစ်တပ်၊ ဘောလုံးစွဲသည်တို့၏ လက်ဝဲဘက် သို့မဟုတ် လက်ယာဘက် အစု။ “နီပိုလျှံ၏ ညာတောင်ပံမှ ဗိုလ်ပါရမက် များပြားတောင်တင်းသော်လည်း။” စစ်ရေး။ ၂၂။

တောင်ပိုး - န / တောင်ပိုး / တောင်ပူစာကလေးကဲ့သို့ မိုမောက်နေသော မြေအစု။

တောင်ပိန့် - န / တောင်ပိန့်နဲ့ / ပိန့်အမျိုးအနွယ်ဝင် အသားကို လှေထွင်း၊ လှည်းဘီးလုပ်ရသော သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။

တောင်ပုံရာပုံ - ကြိဝိ / တောင်ပုန်ယာပုန် / အများကြီး။ “ဆက်သကြသော လက်ဆောင်ပုဏ္ဏားတို့သည် တောင်ပုံရာပုံ၊ ပသိမ်းနိုင်အောင် ပေါများလေ၏။” ကဗျတ္ထ။ ၃၇၂။

တောင်ပြန် - န / တောင်ပျန် / ကောက်ကြီးစပါးတမျိုး။ “ငှက်ကြီးတောင်ပံ၊ ကျွဲတောင်ပြန်၊ ငသလွန် ငဆောက်၊ ကျောက် ဘန်ရင်း။” ညွန့်ပေါင်း။ ၈၊ ၂၂၉။

တောင်ပြန် - န / တောင်ပျန် / ရဟန်းဘောင်မှ လူတောင်သို့ ဆင်းလာပြီး အိမ်ထောင်မပြုပဲ ရဟန်းဘောင်သို့ ပြန်ဝင်လာသောရဟန်း။

တောင်ပြန်လေ - န / တောင်ပျန်လေ / တောင်ဘက်အရပ်မှ ပြန်၍တိုက်လာသော လေ။ တောင်လေ။ “တောင်ပြန်လေ

ညှင်း၊ ဆော်ချောင်းလို့၊ ရွှေချင်းကျတဲ့၊ ပွဲပွဲတုံးတွင်း။”
အံ့နောင်။ ၁၄၄။

တောင်ဘီရူး - န / တောင်ပီရူး /
အမြီးအတောင်အနက်ကျား၊
အမောက်ကား၊ နှုတ်သီးမျိုး
နှင့် ငှက်တမျိုး။ (တောင်
သူတီး၊ ဘီးတောင်ပိုဟုလည်း
ခေါ်သည်။)

တောင်ဘီရူး

တောင်မကျမြောက်မကျ - ကြိဝိ / တောင်မကျမြောက်မကျ /
စကောစက။ ဟိုမရောက်သည်မရောက်။ “မြန်မာစာကိုလည်း
မတတ်။ တောင်မကျ မြောက်မကျဖြစ်၍ နေတတ်ကြလေ
သည်။” အပျို။ ၁၃၁။

တောင်မအုပ် - န / တောင်မအုပ် / ဆေးခါးကြီး၊ တောင်မမိုး၊
လက်ထုတ်၊ သင်ပုန်းဟူ၍လည်း ခေါ်သော သစ်ပင်တမျိုး။

တောင်ယာ - န / တောင်ယာ / ၁၊ တောင်စောင်း ကုန်းတန်း
မြေနှင့်အရပ်တို့တွင် တောခတ်မြေရှင်း၍ ဖမ်းသိမ်းခိုက်ရာ
အကွက်။ ၂၊ မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်း၌ ဖမ်းခိုက်သိမ်းအပြီး
တွင် ပဲ၊ ပြောင်းစသည် စိုက်ပျိုးခြင်း။ ၃၊ ကောက်ကြီးပေါ်
တမျိုး၏အမည်။ “ကျွန်းကောက်မြီး၊ ကောက်ဝင်းကြီးမှ၊
ပတီးပု တောင်ယာ။” မြန်သွေး။ ၃၇။

တောင်ယာပေါ် - န / တောင်ယာပေါ် / တောင်ယာက ထွက်
သောပေါ်။

တောင်ယာပဲကုကာလ - န / တောင်ယာပဲကုကာလ / ထွန်ယက်
စိုက်ပျိုးချိန်။ “အကြိုက်တောစွာ၊ ဤအခါဝယ်၊ တောင်ယာ
ပဲကု၊ ကုလဟူ၍။” ဝိပျို့ * ၁၀၈။

တောင်ခိုး - န / တောင်ယံး / ၁၊ တောင်စဉ် တောင်တန်း။
“ကုန်းခေါင် တောင်စိုဉ် လှည့်လည်ကျက်စားသော ပုဆိုး
တွေ၍။” သာလင်။ ၉၁။ ၂၊ မွေးဆန်သော မြန်မာ
စကားကိုပြောသည့် ရှမ်းပြည်မြေလုပ်ဒေသနေ တိုင်းရင်းသား
တမျိုး။

တောင်ရောက်မြောက်ရောက် - ကြိဝိ / တောင်ယောက်မျောက်
ယောက် / အစီအစဉ်မရှိပဲ၊ ရောက်တတ်ရာရာ။ “အကျိုး
အကြောင်း အစီအစဉ်အတိုင်းမရှိပဲ တောင်ရောက်မြောက်
ရောက် ရောက်တတ်ရာရာ ရေးသားစီသဖြင့်။” ချုပ်ပုံ၊ ပ။
၂၁။

တောင်ရှည်ပုဆိုး - န / တောင်ယေပုဆိုး / ရှေးသုံး ယောက်ျား
ခါးဝတ်သည်။ (ယခုအခါတွင် အခမ်းအနား များတွင်သာ
ဝတ်ဆင်သည်။ ပလာပုဆိုးမှာ နှစ်နံ့စပ် အလျား ၁၀ တောင်
အနံ ၄၄ လက်မအထိ ရှိသည်။ အချိတ်ပုဆိုးမှာ နှစ်နံ့စပ်
အလျား ၁၀ တောင် အနံ ၅၄ လက်မအထိ ရှိသည်။)
“မိန့်ယသား ကုလားပသီတို့လည်း မြန်မာ တောင်ရှည်ပုဆိုး
နှင့် မြန်မာလိုဝတ်ကား။” နားခံ။ ၁၅။

တောင်လေ - န / တောင်လေ / နွေရာသီတွင် တောင်ဘက်မှလာ
သော လေ။

တောင်ဝေး - န / တောင်မွေး / သက်ကြီးရွယ်အိုများ လမ်း

လျှောက်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ အမြင့်ကိုတက်ရာတွင်လည်း
ကောင်း အားပြုရသောတုတ်ရှည်။

တောင်ဝေးတောက် - န / တောင်မွေးခေါက် / ခြေကိုညွှတ်၍
ခါးကိုကုန်းကာ နုတ်ရသော ပျိုးနုတ်နည်း။

တောင်ဝမ်း - န / တောင်ဝမ်း / တောင်နှစ်ခုအကြားရှိ လွင်ပြင်။
“ဂန္ဓမာဒနတောင်သည်ကား၊ တောင်လျှင် တောင်ဝမ်းဖြင့်
ပြီး၏။” ကုလား၊ ပ။ ၃၆။

တောင်သူ - န / တောင်သူ / ၁၊ နှမ်း၊ ပဲ၊ ပြောင်း၊ ဝါ စသည်
စိုက်ပျိုးစားသူ။ ၂၊ ပအိုဝ်လူမျိုးကို အခြားတိုင်းရင်းသား
တို့က ခေါ်သောအမည်။

တောင်သူကြီး - န / တောင်သူကြီး / ယာသမား။ “သခွားခင်း
ရှင်၊ ရွယ်အင်ရင်ပြီး၊ တောင်သူကြီးဖြစ်သော။” ခုံနန်း၊ ၁၆၈။

တောင်သူလယ်သမား - န / တောင်သူလယ်သမား / လယ်ယာ
ကိုင်းကျွန်း လုပ်ကိုင်သူ။

တောင်သူဦးကြီး - န / တောင်သူအားကြီး / တောင်သူလယ်
သမား - န၊ နှင့် အတူတူ။

တောင်ဦးကျောက် - န / တောင်အူကျောက် / သဲကျောက်
အနီ။

တောင်

တောင် - ကြိ / တောင် / ၁၊ မာတင်းသည်။ မာတင်းအောင်
လုပ်သည်။ ညောင်သာမာကျောသည်။ “ကျောတောင်ခြင်၊
မေးခိုင်ခြင်း မဖြစ်နိုင်။” ဥဏ္ဍ၊ ၂၆။ ၂၊ ခွန်အားဗလ
ကြိုင်သည်။ ပစ္စည်းဥစ္စာစသည် ပြည့်စုံသည်။ “ကျွန်တော်
တို့ရွာက ကျေးရွာ ကာကွယ်ရေးတပ်ကလဲ တောင်ပေါ်တယ်။”
လယ်မြေ။ ၆၇။ “ဉာတိဗလ ဆွေမျိုးတောင်ခြင်း။” သုတေ
သန။ ၄၀၆။

တောင် - ကြိ / တောင် / ဆေးစသည်ကို အတောင်လိုလုပ်သည်။
“နက်မြည်းနွားမြေ၊ တရေကရွ၊ ရွက်စနစ်ပြာ၊ ကွမ်းတမာ
နှင့်၊ ...အိပ်မွေ့သီးတည့်၊ ကြိတ်ပြီးလျှင်တောင်။” ဓာသို့၊
၂၂၃။

- န / တောင် / ဝါးနီးစသည်ကို ရက်လုပ်ထားသော
ကျည်တောက်။ (ရှေးကလေး၊ ဘွား၊ သန်လျက်စသည်တို့
ကို ထည့်သည်။) “မိမိတောင်မှ... ရွှေပေကိုထုတ်၍။”
ဏိကုတ်။ ၁၇၆။ “မြားနှစ်တည်ရာ၊ ပမာပြော၍ရွယ်၊ တောင်
သို့ နှယ်လျှင်။” ရဲတင်း* ၆၃။

တောင် - စည်း / တောင် / တောင် - စည်း၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
“စုတ်ပေတောင်ထမိန်၊ အစပ်က တရာ၊ အဖာက ဘရုဗ်စ်။”
ရေသည်။ ၉၃။

တောင်ခဲ - ကြိ / တောင်ခဲ / အလျှော့မပေးပဲ ရပ်တည်နေ
သည်။

တောင်တ - ကြိ / တောင်တ / မျှော်ခေါ် လိုလားသည်။
အောက်မေ့မျှော်လင့်သည်။

တောင်တဲ - န / ဒေါင်ခဲ / ကောက်ပဲသီးနှံတို့ကို ဖျက်ဆီးသော
 ခူအချို့နှင့် ပေါက်ဖက်အချို့၏ အမည်။
 တောင်တင်း - ကြံ / တောင်တင်း / ခါ ခိုင်မာသည်။ “တကွယ်
 လုံး ရှင်လန်းတောင်တင်း၍။” အာဟာရ။ ၁၈။ ၂။ ညောင်
 ညာမကျောသည်။ “ညောင်ညာတောင်တင်း ပူပြင်းသော
 အခါစသည်တို့၌။” သက်ဝိနည်း။ ၇၇။ ၃။ ခွန်အားဗလ၊ ပစ္စည်း
 ဥစ္စာစသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်။ “ကိုယ်ကယတောင်တင်း
 ထွားကျင်းသလောက်။” သမိုင်း။ ပ။ ၁၉၇။ “ပါတီအင်အား
 တောင်တင်းမူ ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။” ဒီမို။ ၇၃။
 “အင်အားတောင်တင်းသော စစ်တပ်ကြီးများ။” စစ်သား။
 ၃။ ၁၆၉။

တောင်း

တောင်း - ကြံ / တောင်း / ပေးရန်ပြောသည်။
 တောင်း - စည်း / တောင်း / ခါ၊ အလွန်အကဲအနက်ကို ဖော်ပြ
 သောစကားလုံး။ (ကြွယာပုဒ်တွင်ဆက်၍ အသုံးများသည်။) “အတိ
 ဒုလ္လဘ၊ ရခဲတောင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။” ဝိ။ ၃၉၇။ ၂။ မဟုတ်
 ကြွယာတွင် ဆက်၍သုံးရသော စကားလုံး။ ဖူး။ စဖူး။
 “မကြားတောင်းသော ထုံးတောင်းစကားကို။” မဗ္ဗဒေ။ ၆၇။
 တောင်း - န / တောင်း / ခါ၊ ဝါး၊ နှိုးစသည်ဖြင့် ရက်လုပ်သော
 ထည်စရာ။ ၂။ ဆယ့်ခြောက်ပြည့်ဝင်သော အခြင်အတွယ်
 ပမာဏ။ (အရေအတွက်ကိုပြလိုသောအခါ ဂဏန်းထက်တွင်
 ကင်းစီးရေးရသည်။) “တောင်း၊ တင်း၊ ပြည့်၊ စွတ် စသည်
 တို့ကိုလည်း ဟံသာဝတီ ခွေပြည်တော်နှင့် တညီတည်း
 ညီအောင် တားတော်မူ၏။” ဟံသာပုံ။ ၄၁၇။

တောင်း

တောင်း - နဝိ / တောင်း / [ပေါ်]တိုသော။ (နာမ်ပုဒ်နှင့် ဖက်
 တွဲသုံးသည်။) “လှိုတားအဲမောင်း၊ ကာတောင်းအဲမေး၊
 မရွေးလိုက်။” ကိုး* ၁၂၁။ “သိပ်နယ်လိုတိုင်း၊ ထဲကြဲလှိုင်း
 လျက်၊ ပြတ်ပိုင်းငုတ်တောင်း၊ လက်နက်ချောင်းလည်း။”
 ငဇု* ၆၄။
 တောင်းခံ - ကြံ / တောင်းခံ / ခါ၊ တောင်း - ကြံနှင့် အတူတူ။
 ၂။ အခွန်တော်၊ ကြေးစသည်ကို လိုက်လံယူငင်သည်။
 တောင်းစား - ကြံ / တောင်းစား / ထမင်းစသည်ကို တောင်းရမ်း
 စား သောက် ၍ အသက် မွေးသည်။ “ခွက်လက် ဆွဲ ၍
 တောင်းစားသကဲ့သို့။” ကာယာ။ ၇၂။
 တောင်းစဉ်းလဲ - န / တောင်းစဉ်းလဲ / အချင့်ပမာဏ မမှန်
 အောင် လုပ်ထားသော တောင်း။ “ချိန်စဉ်းလဲ တောင်းစဉ်း
 လဲ။” ကမ္မါ။ ၉၁။

တောင်းဆို - ကြံ / တောင်းဆို / ခါ၊ ရသင့်ရထိုက်သော အခွင့်
 အရေးအနေဖြင့် ပေးရန်ပြောသည်။ ၂။ ပေးရန် အလေး
 အနက်ပြောသည်။ “တိုင်းသူပြည်သားတို့က မနှစ်သက်၍
 တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ရမည်အကြောင်းကို သိသည်ပင်းကြီး
 အား တောင်းဆိုသောအခါ။” တိုးပွား။ ၂၅။
 တောင်းပန် - ကြံ / တောင်းပန် / တစုံတချုပ်လုပ်ရန် အသို့
 အသေ ပြောသည်။
 တောင်းရမ်း - ကြံ / တောင်းရမ်း / တောင်း - ကြံ၊ နှင့်
 အတူတူ။ “သူတပါး တောင်းရမ်းသည်ရှိသော် အနည်းငယ်
 ကိုသော်လည်း ပေးရမည်။” စတုရက္ခ။ ၁၅၄။
 တောင်းရမ်း - ကြံ / တောင်းရမ်း / စေ့စပ် ကြောင်းလမ်း
 သည်။ “ခန့်စင်ပစ္စည်းများနှင့်တောင်းရမ်းရန် ချိန်ဆိုသော
 လသို့။” ကဝိသေ။ ၁၃၁။

တိုင်

တိုင် - ကြံ / တိုင် / ခါ၊ အကြောင်းကြားသည်။ အခွင့်တောင်း
 သည်။ “အကြီးပြုသောသူနှင့် အဘော်ချင်းတို့ကို တိုင်၍
 သွားအပ်၏။” နု။ ၄၂။ ၂။ မကျေနပ်ချက်ကို လူကြီးမိဘ
 စသည်တို့ အား သတင်းပေး ပြောကြားသည်။ “တဘကျော်
 ကို တိုင်လိုက်လိမ့်မယ်။” ငွေပြည်၊ ပ။ ၁၅၁။ ၃။ အမှအခင်း
 ရှိ၍ အာဏာပိုင်ထံတွင် အစီရင်ခံ စွဲဆိုသည်။ “ပုလိပ်ကို ဘယ်
 လို တိုင်သတည်း။” ဂြိုဟ်။ ၅၇။ ၄။ သက်သေအဖြစ်ထား၍
 ပြောကြားသည်။ “သူနွှဲရေမြေနတ်မှ၊ တိုင်သက်သေစွဲမှတ်
 ၍။” ပုည၊ ၁။ ၄၇။
 တိုင် - ကြံ / တိုင် / ခါ၊ ယက်ကန်းရက်ရာတွင် ချည်မျှင်များကို
 ဖောက်ချည်ဖြင့် ရက်သွင်းရန် အလျားလိုက် တန်းပေးသည်။
 “တိုင်ပောက်ရွှေချည်၊ တံစားရည်နှင့်။” ဘု* ၄၂။ ၂။ အခြား
 သူက လိုက်၍ဆိုရန် အစချီ ဆိုပေးသည်။ “သံလှေပေမီ
 ဟူသောအပိုဒ်ကို မောင်တင့်လွင်က တိုင်ပေး၍။” ချစ်တယ်။
 ၅၄။
 တိုင် - ကြံ / တိုင် / ထိသည်။ ရောက်သည်။ ထိရောက်သည်။
 “နောင်မပွေးသည်။ ။တန်ခူးရာသီ ထိုင်ပျံ့။” မင်းရှင်။ ၁၁။
 တိုင် - န / တိုင် / ခါ၊ နန်းတော်၊ ကျောင်း၊ အိမ်စသည်တို့ကို
 တည်ဆောက်ရာတွင် ရက်နှင့်ထုပ်တန်းများကို လမ်းဆောင်
 ရန် မတ်တတ်စိုက်ထူရသော သစ်၊ ဝါး၊ အုတ်၊ ကျောက်၊ ကွန်
 ကရစ်၊ သစ်စသည်တို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်ရသည့် အချောင်းအတံ။
 (ကုမ္ဘီ၊ သပြေ၊ ကြနန်းဖို၊ ကြနန်းမ၊ ဥဉ္စ၊ စုံပင်လယ်ဟူ၍
 တိုင် ၆ တိုင် အသိအမှတ်ပြုသည်။) ၂။ သီးခြားစိုက်ထူသော
 အချောင်းအတံ။ “သင့်ရာရပ်ခိုက်၊ တိုင်ကြီး စိုက်လျက်။”
 ရာသီ* ၉၁။ ၃။ ဇာကသို့ ရာတွင် အသုံးပြုသော မူလတိုင်၊
 ဓာတ်တိုင်၊ စုတ်တိုင်စသည့် ခေါင်းလိုက် ဇယားကွက်များ။
 “မိပတိက၊ တပ်ပညာ၊ စသည့်မူတိုင်၊ ဆယ်ပါးတိုင်တို့၊
 ခိုင်၏ကိုယ်စီ။” ဥမ္မာ* ၄၇။ ၄။ နှစ်မိုင်ခန့်နှင့် ညီမျှသော
 အကွာအဝေး။ (၇-တောင်ရှိသော တာပေါင်း ၁၀၀၀

သို့မဟုတ် ပေပေါင်း ၁၁၁၁၂.၅ နှင့် ညီမျှသော အကွာ အဝေး။) “ကုန်းဘောင်ပြည်ကြီးမှ ခရီးခြောက်တိုင်ကွာ။” ရှေ့ထေ။ ၁၁။

တိုင်ကီ - န / တိုင်ကီ / ဓာတ်ဆီ၊ ရေခဲ၊ ရေစသည်တို့ကို လှောင် ရသော သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်သည့် စည်ကြီး။ [လိပ်]

တိုင်ကူးတမ်း - န / တိုင်ကူးခန်း / ကလေးအများက တတိုင်မှ တတိုင်သို့ ဦးအောင်ကူး၍ ကလေးတဦးက ကြားဖြတ်ကာ ဖမ်းဆီးရသော ကစားနည်း။ တိုင်ဦးတမ်း။

တိုင်ကပ်နာရီ - န / တိုင်ကပ်နာရီ / နံရံ၊ တိုက်ခေတ်တို့တွင် ချိတ်ဆွဲထားရသော နာရီ။

တိုင်ကြား - ကြ / တိုင်ကြား / ၁။ အထက်လူကြီးကို ပြောပြ သည်။ အစီရင်ခံသည်။ သတင်းပေးသည်။ “ခရိုင်ဝန်ထံ တိုင် ကြားအစီရင်ခံစေ၍။” လွတ်။ ၅၂။ ၂။ အခွင့်တောင်းသည်။ “ဗွေမိခင်နှင့်၊ ဘခင်နှစ်ဆွေ၊ တိုင်ကြားချေတော့။” ပါပီ* ၄။ ၃။ သက်သေအဖြစ်ထား၍ ပြောကြားသည်။ “ပြည်ကြီးရှင် အား၊ တိုင်ကြားချေပြီး၊ မြေကြီးကြည်းငေါ်၊ လှူစည်ဆော် သည်။” ဆု။ ၅၈။

တိုင်ချက် - န / တိုင်ချက် / နှစ်နာကြောင်း တင်ပြချက်။ အမှု အခင်းဖြစ်ပွားသည်ကို အာဏာပိုင်တို့ထံ အကြောင်းကြား စွဲဆိုချက်။ အထောက်အထားခိုင်လုံရင် ရဲဘက်ကလဲ သူတို့ တိုင်ချက်အတိုင်း လက်ခံရမှာပေါ့။” မေကျော့၊ ပ။ ၃၄၈။

တိုင်ချက်ဖွင့် - ကြ / တိုင်ချက်ဖွင့် / သက်ဆိုင်ရာ ပုဒ်မတပ်၍ အမှုအခင်းအဖြစ် လက်ခံသည်။

တိုင်ချည် - န / တိုင်ချည် / ယက်ကန်းစင်တွင် အလျားလိုက် တန်း ထားသော ချည်။ ဖောက်ချည် - န။ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

တိုင်ငုတ် - န / တိုင်ငုတ် / မြေတွင်စိုက်နေသော တိုင်တို။ “တိုင်ငုတ်ပေါ်တွင်မီးခွက်တထွန်းထားသည်။” ခြေလေး။ ၄။

တိုင်စာ - န / တိုင်စာ / အမှုအခင်း ကိစ္စတစ်ခုစာအတွက် တိုင် ကြားသော စာ။ “ရွှေသေတ္တာတွင်းက တိုင်စာများ ကိုလည်း။” စာဆို။ ၁၃၇။

တိုင်စား - ကြ / တိုင်စား / သတင်းပေး ပြောပြသည်။

တိုင်ဆိုင်းကြိုး - န / တိုင်ဆိုင်းကြိုး / တိုင်ဆိုင်းကြိုး / လွှေရွက် တိုင်၊ အလံတိုင်စသည်တို့ကို မလဲအောင် ရေ နောက်ဆိုင်း ထားသော ကြိုး။ “လက်ခြေနံခြေမြန် သိုရိုးကြိုးနှင့် သိုင်း ကြိုး၊ တိုင်ဆိုင်းကြိုးများကို ဖြတ်ရန်။” ရှု။ ၁၆၊ ၁၇။ ၁၇၃။

တိုင်ဆိုင်ကွင်း - န / တိုင်ဆိုင်ကွင်း / ဗူးလည်သီးခတ် ချည်နည်း တမျိုး။

တိုင်တော - ကြ / တိုင်တော / တိုင်တန်းသည်။ ပြောကြား သည်။ “တိုင်တောလျှောက်ထား၍ နားမဆံ့အောင်သော် လည်း ရှိရာသည်။” ဓာတေ။ ၂၄၂။

တိုင်တိုင် - စည်း / တိုင်တိုင် / အချိန်ကာလတလျှောက်။ ခရီး အကွာအဝေးတလျှောက် အနက်တို့ကို ပြသောစကားလုံး။ “တလတိုင်တိုင်၊ မိန်းမကွက်သေ၊ ကျေးကျေးနေလျက်။” ဘုပေါင်း * ၈။ “သုံးဂဏ်တိုင်တိုင် ကြိုတော်မူလင့်။” ဇာကုဏ်။ ၆၆၀။

တိုင်တည် - ကြ / တိုင်တည် / တိုင်မီ / ၁။ ပခာနထားသည်။ ဦးတည်သည်။ “ပဉ္စဂစ္ဆိ ငါးယောက်တို့ကို တိုင်တည်၍ မွေ့စွဲကြာတရားကို ဟောတော်မူသည်။” သုသေ၊ ပ။ ၄၈။ ၂။ သက်သေအဖြစ် တည်ထား တိုင်တန်းသည်။ “သုဗျော ဆရာတော်တို့ ကြားကြစေ တိုင်တည်၍။” မွေပြန်။ ၁၀။

တိုင်တန်း - ကြ / တိုင်တန်း / ၁။ မကျေနပ်ချက်ကို လူကြီးမိဘ စသည်တို့ အား ပြောကြားသည်။ “မကျေနပ်သောအချက် များကို ဖွင့်ဟတိုင်တန်းသည်ဟု ကြားသိရလေသည်။” လူထု၊ ၄၊ ၁။ ၅၂။ ၂။ အမှုအခင်းရှိ၍ အာဏာပိုင်ထံတွင် အစီရင် ခံဆိုသည်။ “ကုန်ပစ္စည်းများ ပျောက်ဆုံးသည်ဟု ဝန်၊ စစ်ကိုတို့ထံ တိုင်တန်းရာ အခွင့်မရသောကြောင့်။” ကဗျတ္ထ၊ ၃၇၇။ ၃။ သက်သေ အဖြစ် ထား၍ ပြောကြား သည်။ “ချောက်မွေတန်း၊ ကမ္မည်း ညွှန်း သည်။” တိုင်တန်း သက်သေ ကြားသတည်း။” တနဂ * ၄၃။

တိုင်ထောင်ပင် - န / တိုင်ထောင်ပင် / တိုင် သို့မဟုတ် စင်တင်ပေး ရသော ပဲတောင်ရှည်တမျိုး။

တိုင်ပင် - ကြ / တိုင်ပင် / ၁။ အတွေးအကြံ အယူအဆတို့ကို ညှိနှိုင်းပြောဆို နှီးနှောသည်။ “ကျိမိုးနှင့် စက္ကတေး တိုင်ပင် ကြပြီးလျှင်။” ဇာပုံ။ ၁၄။ ၂။ အကြံဉာဏ်တောင်းသည်။ “ငါ့ရှင်တို့ အဘယ်သို့ ပြုရပါကုန်အံ့နည်းဟု တိုင်ပင်ပြောဆို ကာ။” မဗုဒ္ဓ၊ တ။ ၁၈၈။

တိုင်ပြော - ကြ / တိုင်ပြော / တိုင်ကြားသည်။ ပြောကြား သည်။

တိုင်ဖူး - န / တိုင်ဖူး / တိုင်၏အထွတ်၊ ပြာသာခံတွင် ထီးအစား စိုက်ထူရသော အထွတ်။ “ကျောက်စာတိုင်များ၏ တိုင်ဖူး တွင်လည်း။” သမိုင်း၊ ပ။ ၁၇၇။ “အထူးအထူး၊ ဖြူး၊ ရ ဖူးသား၊ တိုင်ဖူးဆပ်သွား၊ မလေးပွားနှင့်။” ဆု * ၁၂၄။

တိုင်ဖုံး - န / တိုင်ဖုံး / အိမ်မျက်နှာစာရှိ တိုင်တိုကို ဖုံးကွယ် ထားသော ထုပ်။ “အိမ်ရှေ့ ခွေးကတက်ကို တက်မိလျှင် တိုင်ဖုံးနား၌...တိုင်နေသော မိန်းမတဦးသည်။” သုံးပွင့်။ ၂၃၈။

တိုင်ဖွန်း - န / တိုင်ဖွန်း / တရုတ်ပင်လယ်တွင် တိုက်ခတ်သော မလကြမ်းမုန်တိုင်းကြီး။ “ဟားရီးကုန်း၊ တိုင်ဖွန်း၊ ဆိုင်ကလုံး စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ် နေကြသော လေမုန်တိုင်းအမျိုးမျိုး။” ဟင်းစာ။ [တရုတ်]

တိုင်ရောက် - ကြံ / တိုင်ယောက် / ဆိုက်ရောက်သည်။ “၁၂၁၄ ခုနှစ်သို့ တိုင်ရောက်သောအခါ။” သဏ္ဌဇ၊ ၁။ ၁၉၆။

တိုင်သံ - န / တိုင်သန် / အက်၊ အောက်၊ အိုက်၊ အပ်၊ အိတ်၊ အုတ်၊ အပ်၊ အိပ်၊ အုပ် ဆိုသောအသံ (၁၀) မျိုး။ “မတက်စေဘဲ၊ မသက်စေဘဲ၊ မမြင်ဘဲ၊ မလျော့ဘဲ၊ မဆွဲငင်ဘဲ၊ မရပ်တံ့ဘဲ၊ ဆိုအပ်ဆိုပြီးသော တက်သံ နှိပ်သံနှစ်ခုတို့၏ အကြားမှ ရွတ်ဆိုအပ်သော အသံကိုပင် တိုင်သံဟူ၍ ဆိုလိုသည်။” ဘာရတီ၊ ပ။ ၁၄၂။

တိုင်အောင် - စည်း / တိုင်အောင် / အထိ ဟူသောအနက်ကို ပြသောစကားလုံး။ “ဖျက်ဆီးသူ၏ လည်ပင်း တိုင်အောင် ခြေမြှုပ်၍။” န။ ၇။

- သမ် / တိုင်အောင် / အထိ။ “အသက်တရာနေ၍ လူသေသည်တိုင်အောင် မပျက်သေး။” ဘာဝနာ၊ ဂဌ။

တိုင်ဦးတမ်း - န / တိုင်အုံးအုံး / တိုင်ကူးတမ်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

တိုင်း

တိုင်း - ကြံ / တိုင်း / ၁၊ ပမာဏကို စံတစ်ခုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်သည်။ ၂၊ နှိုင်းယှဉ်သည်။ “မိမိနှင့်တိုင်း၍ လုပ်ထားဘိသကဲ့သို့။” နန္ဒီ၊ ၄၇။ ၃၊ ခိုင်းနှိုင်းဆီရေးသည်။ “သို့သော် မပန်းအောင်နှင့် မပန်းရီတို့ ကား ထိပ်ပင် မထိ၊ ဂရုပင် မစိုက်၊ အရေးပင် မလုပ် ဆိုမြဲတိုင်း၊ တိုင်းမြဲတိုင်း၊ ဆိုမြဲတိုင်း။” သုံးပွင့်၊ ၉၉။

တိုင်း - နဝိ / တိုင်း / တခုမလုပ်၊ တယောက်မကြွင်း၊ တခါမကျန်၊ အားလုံး၊ အကြိုင်းမရှိဖြစ်သော။ “လူတိုင်း၏ မျက်စိတိုင်းမှာ မြင်ကွင်းတမျိုးစီရှိ၏။” ဗုဒ္ဓလမ်း၊ ၁၂၀။ “ရပ်တိုင်းရွာတိုင်း၊ ထုံးပိုင်းမကြွင်း။” ဝေပျို့၊ * ၂၉၁။

တိုင်း - သမ် / တိုင်း / (သည်) အတိုင်း။ (သည်) အလျောက်။ (သည်) နှင့် အညီ။ (သည်) နှင့် အမျှ။ “သွေ့ပုပ်မဂုတ်၊ ဟုတ်တိုင်းထွက်သည်။ ။ နှုတ်မြက်သံငေါ် ပြင်းပြင်း တည်း။” မနော* ၁။ “ဘယ်သူပင်ဟု၊ သိချင်လှမော၊ ငါမင်းစောကို၊ သဘောဟုတ်တိုင်း၊ မဆုတ်ဆင်းနှင့်။” ဥပ္ပာ* ၂၀။ “မူးမတ်များတို့၊ ကြားတိုင်းမြင်တိုင်း၊ ဆိုးယုတ်တိုင်းကို၊ ဟုတ်တိုင်းမတင်။” ဝိဇယ၊ ၁၄။

တိုင်း - န / တိုင်း / ၁၊ ရှေးက ဘုရင်မင်းတပါး ပိုင်ဆိုင်အုပ်ချုပ်သောနိုင်ငံ။ “ငါတို့၏ တိုင်း နိုင်ငံတို့သို့ အသို့လာရောက်ကြပါကုန်အံ့နည်း။” တိစ္ဆာ၊ ၇။ ၂၊ နိုင်ငံအတွင်းရှိ နယ်ပယ်ကြီးတခု။

တိုင်းကျပ်ပြည်ယေ - န / တိုင်းကျပ်ပါယ် / တိုင်းပြည်ကြီးတို့၏ အကြားတွင် တည်ရှိသော တိုင်းငယ်ပြည်ယေ။ “နယ်ရှင်စော်ဘွားကြီး၊ မြို့စားကြီးများ စိုးမိုး အုပ်ချုပ်လာခဲ့ကြသော တိုင်းကျပ်ပြည်ယေကလေးပင် ဖြစ်သည်။” မိုးမိတ်၊ ၈၀။

တိုင်းခြေပြည်မြစ် - န / တိုင်းကျေပါယ် / တိုင်းပြည်၏ အား

ထားရှိခဲ့ရာ။ “ဤသို့ တိုင်းခြေပြည်မြစ်ဖြစ်သော ကန်ချောင်း ဆည်ချောင်း အဝဝတို့ကို။” ဘုမန်း၊ ၅၃။

တိုင်းဆ - ကြံ / တိုင်းဆာ / ခန်းနှုန်းသည်။ ဆင်ခြင်သည်။ “ဥက္ကဆေးချက်ကို ရောဂါပျောက်ရုံ တိုင်းဆ၍ မေးလေ။” ရွှေကု၊ ၁၁၃။

တိုင်းတာ - ကြံ / တိုင်းတာ / ၁၊ တိုင်း - ကြံ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “ဝေနေယျအင်အားနှင့် တရားကို တိုင်းတာ၍။” သောမန၊ ၈။ ၂၊ တိုင်း - ကြံ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “မိနေတဝေ၊ တိုင်းတာနှိုင်းယှဉ်ခြင်းငှာ။” နရ၊ ၃၉၃။

တိုင်းတွ - ကြံ / တိုင်းတွ / ပေါ် ဆင်ခြင် စဉ်းစားသည်။ “ဝိညာဉ်စိတ်ကို တဆိတ်လိုလွန်၊ မကွန့်စေရတိုင်းတွသည်နိုင်၊ စွဲချုပ်ကိုင်၍။” ဆု* ၁၀၄။

တိုင်းထွာ - ကြံ / တိုင်းထွာ / ၁၊ တိုင်း - ကြံ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “အရာဝတ္ထုများကို တိုင်းထွာထည့် တပေါ၊ တလက်မဟူ၍ ပေါ၊ လက်မများဖြင့် တိုင်းထွာလေ့ ရှိခဲ့ကြသော်လည်း။” ကူးရောဂါ၊ ၁။ ၂၊ ဆင်ခြင်စဉ်းစားသည်။ “အကြောင်းအကျိုးတိုင်းထွာဆင်ခြင်မြော်မြင်ခြင်းနှင့်။” ဟိ၊ ၁၇။ ၃၊ တိုင်း - ကြံ၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။ “နရက်တော့ ကျုပ်က ဘာလောက်မှ မထင်ဟု တိုင်းထွာ၍ ပြောလေ၏။” စပယ်၊ ၂၄၅။

တိုင်းပြုပြည်ပြု - နဝိ / တိုင်းပြု၊ ပါ၊ ပျံ / တိုင်းပြည်ကို ပြုစု ပျိုးထောင်သော။ “ရတနာသီလကုန်းဘောင်ဝံသ ဒသမမြောက် တိုင်းပြု၊ ပြည်ပြု၊ ပြစ်တော်မူသော ဘဝရှင် မင်းတရားကြီးဘုရားသည်။” တင်းမိုင်း၊ ၉၉။

တိုင်းဗူး - န / တိုင်းဗုန်း / ပေါက်ကွဲစေလိုသည့်အချိန်တွင် ပေါက်ကွဲအောင် စီစဉ်ထားသော ဗူးလက်နက်။ “တိုင်းဗူးများမှာ မကြာမကြာ ပေါက်ကွဲလျက် နေ၏။” ကိုယ်မှတ်၊ ၂၅။ [လိပ်]

တိုင်းရေးပြည်ရေး - န / တိုင်းယေးမျိုးယေး / သာသနာတော်ရေးမှအပဖြစ်သော တိုင်းပြည်နှင့်ဆိုင်သည့် အရေးကိစ္စအဝဝ။ “သာသနာရေး တိုင်းရေး ပြည်ရေး မလွဲမကင်းသာ။” သာလင်၊ ၁၄၄။

တိုင်းရင်းသား - န / တိုင်းယင်းသား / မိမိ နေထိုင်သည့် တိုင်းပြည်တွင် မွေးဖွားသူ။ “ထိုလူမျိုးတို့သည် ရှေးအခါမှစ၍ မဇ္ဈိမတိုက်တွင် တိုင်းရင်းသားနိဗ္ဗာန်သားများ ဖြစ်ကြ၏။” လယ်မြေ၊ ပ။ ၅၀။

တိုင်းသိပြည်သိ - န / တိုင်းသိပါသိ / အနံ့အပြား ကျော်စောခြင်း။

တိုင်းသူပြည်သား - န / တိုင်းသူပါသား / တိုင်းပြည်ကို မှီတင်းနေထိုင်သူ။

တစ်

တစ် - ကြံ / တစ် / ဟင်းလျာ၊ သား၊ ငါး စသည်ကို အတုံးငယ်များအဖြစ် ခြတ်တောက်သည်။ “ကြက်သားကို တုံးတစ်၊ ဆီနှင့်ရော၍ လိုကား။” မြဝတီ၊ ၇၊ ၆။ ၂၈။

တစ်^၁ - ကြံ / တစ် / အပေါက်ဝတွင် မဝင်နိုင် မထွက်နိုင် ငြိမ့်ကပ်သည်။

တစ်^၂ - ကြံ / တစ် / ကျားသတ္တဝါသည် တစ်တစ်ဟူသော အသံကို ပြုသည်။ (မိတ်လိုက်သောအခါတွင် လည်းကောင်း၊ ထိတ်လန့်သောအခါတွင်လည်းကောင်း ဤသို့သော အသံကို ပြုသည်။) “ကျားမရဲ တစ်သည်။ လူမရဲ ဟစ်သည်။” ကျော်ပုံ။ ၁၀။

တစ်^၃ - နဝံ / တစ် / အရေအတွက်တွင် အငယ်ဆုံး။ အရေအတွက်နှစ်ခု၏ ထက်ဝက်။ ၁။ (ဆယ်၊ ဘယ်၊ ထောင်၊ သောင်း စသည်တို့ကို ဖော်ပြသောအခါ စသတ်ဖြတ်၍ တဆယ်၊ တရာ၊ တထောင်၊ တသောင်း စသည်ဖြင့် ရေးလေ့ရှိသည်။)

တစ်ဆီ - ကြံ / တစ်ဆီ / တစ်^၁ - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “လည်ပျံတွင် တစ်ဆီ နေသော အလုံးကို။” ချစ်ဘေး။ ၄၈။

တစ်တရာအံ - န / တစ်တယခန့် / အမြစ်တခုခု ကျူးလွန်ရာ၌ အဓိကဖြစ်သူ။

တစ်တီတူး - န / တစ် တီ ခူး / တစ်တီတူးဟူ၍ အော်မြည်တတ်သော လွင် တီး ခေါင်ငှက်။ (ယင်း ငှက် ကို တီတီ တွတ်ငှက်၊ တီတီထုတ်ငှက်ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။)

တစ်တီတူး

တစ်တီတူးပြေး - န / တစ်တီတူးပြေး / လယ်တွင် စပါးပင်ညံ့သဖြင့် ကျီးတိုးကျွတ် ဖြစ်နေခြင်း။ “စပါးပင်တွေကြည့်လိုက်ရ တစ်တီတူးပြေး ဖြစ်နေဒါဘဲ။ ဘယ်တော့စပါးရမလဲ။”

တစ်တစ်ခွေ - ကြံဝိ / တစ်တစ်ခွေခွေ / ပြောင်ပြောင်ရှင်းရှင်း။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း။ ပြတ်ပြတ်သွားသွား။ “မြန်မာပြည်တွင် အကျိုးအမြစ်ကို တစ်တစ်ခွေ ရေစလေ့ မရှိသေးသဖြင့်။” တင်းဆရာ။ ၁၁၇။

တစ်တစ်ရစ်ရစ် - ကြံဝိ / တစ်တစ်ယစ်ယစ် / (ကိုယ်လုံးကိုယ်ဖန်) မဖောင်းမပွ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်။ “ခွေ့ခွေ ကိုယ်လုံးသည် တစ်တစ်ရစ်ရစ် ရှိလေ၏။” ယမုန့်။ ၁၁၂။

တစ်နှစ်အံကျ - ကြံဝိ / တစ်နှစ်အံကျ / ဂဏနဏ။ သေသေချာချာ။

တစ်လစ် - ကြံဝိ / တစ်လစ် / တန်းလန်း။ အကျတ်မလွတ်။ “စဇ္ဇိတွင် လောက်စာတစ်လစ်ရှိ၍ မအိပ်နိုင်ရှိသော်။” ဇွယ်၊ ပ။ ၄၄၇။

တစ္ဆေ - န / တဆေ / သဆေ / သတ္တဝါသေ၍ ဖြစ်သည်ဆိုသော မကောင်းဆိုးဝါး။

တည်

တည်^၁ - ကြံ / တံ / တယ် / ၁ (တိုင်ပြည်၊ မြို့ရွာ၊ ဘုရားစေတီ၊ တိုက်တာ၊ နန်းတော်၊ လှေ၊ သင်္ဘော စသည်တို့ကို)

ဖွဲ့စည်း ဆောက်လုပ်သည်။ တည်ဆောက်သည်။ တည်ထောင်သည်။ “နန်းတည်တော်မူသည်။” ကိပ္ပ၊ ၆။

၂။ (ဈေးဆိုင် စသည်ကို) ခင်းကျင်းထားရှိသည်။ တည်ခင်းသည်။ “အိမ်နောက်ဖေး ဈေးဆိုင်တည်။” ၃။ (တမင်းအိုးစသည်ကို) မီးရိတ်ကွင်း တင်ထားသည်။ “ဖိနပ်ပေါ်တွင် အမြဲတည်ထားရသည်။” ဟင်း၊ နိဒါန်း။ ၁။ ၄။ (စားဖွယ်သောက်ဖွယ်ကို) ဧည့်သည်ရှေ့တွင် ချသည်။ “ထိုကျောင်းသားတို့နှင့် မိတ်ဖွဲ့ ပေးပြီးလျှင် လက်ဘက်ရည် တည်တော့၏။” အောက်။ ၁၁၀။ ၅။ (ဆန်ပုံချည် စသည်ကို) လုပ်သည်။ ၆။ (ကြက်ငှက် စသည်ကို) ဖမ်းယူရန် သွေးဆောင်သည်။ “တောကြက်ကို လိုသော်၊ တိန်ညင် အိမ်ကြက်နှင့် တည်မူရသည်။” ပေါဒို၊ ပ။ ၅၃၁။ ၇။ (ကောင်းကင်စသည်၌) ထောက်ရှိရပ်နေသည်။ “ဤသူငယ်သည် ရှင်မင်းကြီး သားတော်မှန်လျှင် တည်စေသော။” ကိကျဏ်၊ ၂၃၀။ ၈။ အကြောင်းရင်း အခြေခံအမြစ် ထားသည်။

“သွားလာရသော ခရီးများသည် ငွေပေါ်မှာ တည်လေသည်။” ငါးဦး၊ ၅၆။ ၉။ ဗုဒ္ဓမြေရသည်။ “အကျိုးဖြင့်... အရင်တုန်းကထက် တည်နေပါသေးလား။” ရွှေစင်။ ၁၅၃။ ၁၀။ ရပ်နားသည်။ ထောက်ရှိသည်။ ကိန်းဝယ်သည်။ “ဤလေးယောက်သောသူတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကြလေကုန်၏။” နရ၊ ၁၃၉။

တည်^၂ - န / တံ / တယ် / အချင်း တလက်မခန့် အသီးလုံးသီးသော အခေါက်အပွေး အကွက်အကွက်ကွာသော သစ်ပင်တမျိုး။ “သရက်ဖြင့်ကာ၊ တောက်ရွာဖြင့်ညီး၊ တည်သီးဖြင့်ပျူ၊ ရကောင်းစွဟူ။” မြား* ၄၇။

တည်^၃ - န / တံ / အရွယ်ရှည် တချောင်းသာထွက်သည့် ဆင်။ “စွယ်စုံတိုင်းဟု၊ တည်တလည်းဟူ၊ အဖြူအဝါ၊ အပြာအနီ၊ စုံစုံပြောင်ကွက်။” ပဉ္စာ* ၄၀။

တည်ကိန်း - န / တိကိန်း / [သင်္ချာ]မြှောက်ရန် စားရန် အခြေခံထားသော ကိန်း။

တည်ကြက် - န / တယ်ရက် / ၁။ တောကြက်ကို ဖမ်းရန် တည်ရသော အိမ်ကြက်။ တိန်ညင်ကြက်။ “ကြက်တည်သမားများမှာ မိမိတည်ကြက်၏ လိမ္မာ ပါးနှပ်မှုတို့ကိုသာ အသားယူလေ့ရှိရကား။” ရှု၊ ၁၆၊ ၁၈၈။ ၆၇။ ၂။ [ဥပဇာ] တစုံတရာ ရရှိရန်အတွက် ဟန်ဆောင်မြို့ဆွယ်ရသူ။

တည်ကြည် - နဝံ / တံဂျီ / ခိုင်မြဲသော။ တည်ငြိမ်သော။ “မကြောက်မရွံ့ ရဲရင့်တည်ကြည်စွာ... လျှောက်ထားသည်ကို ကြား၍။” ကိပ္ပ၊ ၅၅။

တည်ခင်း - ကြံ / တံခင်း / တယ်ခင်း / တည်ထား ခင်းကျင်းသည်။ “ဈေးတန်းကြီးများ တည်ခင်းကာ။” သဇိုင်း၊ ပ။ ၁၉၂။

တည်ခြင်းငါးပါး - န / တံဂျင်းငါးဗား / ခွးနှစ်ဘက်၊ လက်နှစ်ဘက်နှင့် နူးထိုး အခင်းကြမ်းပြင်၌ တည်ခြင်း။ (ထိခြင်း ငါးပါးဟုလည်း ခေါ်တတ်ကြသည်။)

တည်ငြိမ် - နဝံ / တံညိန် / မလှုပ်မရွှား တည်တံ့သော။

တည်ဆဲအမိန့် - န / တီတဲအမိန့် / မရုပ်သိမ်းသေးသော အမိန့်။
 တည်ဆောက် - ကြံ / တီဆောက် / (တိုင်းပြည်၊ မြို့ရွာ၊ ဘုရား
 စေတီ၊ တိုက်တာ၊ နန်းတော်၊ လှေ၊ သင်္ဘော၊ အသင်းအဖွဲ့
 စသည်တို့ကို) ဖွဲ့စည်း ပြုလုပ်သည်။ “ညီညွတ်တဲ့ ပါတီ
 တရပ်ကို ငါတို့ တည်ဆောက်ကြရမယ်။” လေ့လာ။ ၃၉။
 တည်တံ့ - ကြံ / တီဒန် / ၁။ မယိမ်းမယိုင် မပျက်မစီးရှိသည်။
 ပြေပြေသည်။ ခိုင်ခံ့သည်။ “သာသနာတော် တည်တံ့ရေးနှင့်
 ထွန်းကားရေးမှာ။” လူချွန်၊ ၅။ ၇။ ၂။ ငြိမ်သက်သည်။
 ဖြေဆိုသည်။ “သတို့သမီးကို မြင်လျှင် တည်တံ့နိုင်သသူ
 ကား မရှိ။” ပါရာ။ ၁၇။

တည်တည်ပပ - ကြိဝိ / တီဒီပါဗာ / ကျကျနန။ သေသေ
 ချာချာ။ ပြတ်ပြတ်သားသား။ (တီတီပပ၊ တည်တည်ပပဟု
 လည်း ရေးကြသည်။) “မလိုက်မလည်၊ တည်တည်ပပ၊ သို့
 လျှောက်ရမည်။” စိန်ကျော်။ ၂၂။ ၂၂(၂)။

တည်တောင် - ကြံ / တီတောင် / တည်ဆောက် / ဆိုဆင်း ပြုလုပ်
 သည်။ “ဧညတတို့မြို့ဟောင်းကို တည်တောင်တော်မူသင့်
 ကြောင်း...လျှောက်ထားသည်။” ညေ။ ၄၇။

တည်ပုဒ် - န / တီပုတ် / အတိအကျနှင့် အနက်ဖော်ရန် အခြေခံ
 တည်ထားသော စကားလုံး။

တည်မြဲ - ကြံ / တီမဲ့ / ကြာရှည်စွာ မပျက်မစီး ရှိနေသည်။
 “စည်းကမ်းနှစ်၏ တည်မြဲခြင်းကို ထောက်ထား၍။” တိုင်း
 ရင်း။ ၄။

တည်မှီ - ကြံ / တီမှီ / မှီခို တည်ရှိသည်။
 တည်ရာ - န / တီယာ / တည်ရှိရာအရပ်။ တည်ရှိရာပုဂ္ဂိုလ်။
 “မဟာသမ္မုတ္တန္တ တည်ရာရလတ္တံ့။” ကိကျက်။ ၁၂။ “မိုး
 ခြင်း၏ တည်ရာ၊ မြတ်နိုးခြင်း၏ တည်ရာ စသည်ဖြင့်။”
 ကနီ။ ၉။

တည်ရှိ - ကြံ / တီယို / ရပ်နားတည်နေသည်။ “လက်၊ မော်ကွန်း
 တို့သည် သားစဉ်မြေးဆက်အထိ ဆက်လက် တည်ရှိခဲ့ရာ
 မှ။” စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၁၃၉။

တည်အိုး - န / တယ်အိုး / ဆီ၊ ရေ စသည် ထည့်ရန် အမြဲတည်
 ထားရသော အိုး။ “ဝမ်းထဲက လက်ခံရဟန်တူသောလည်း
 တည်အိုးအဖြစ်မှ လောင်းအိုးမလုပ်နိုင်ဆိုသော သိဉ္ဇည်းဆရာ
 ကြီးနည်းတူ။” တင်းစာ။

တည့်

တည့် - နဝိ / တိ / တဲ့ / မတိမ်းမစောင်းသော။ မချွတ်မလွဲဖြစ်
 သော။ ဖြောင့်သော။ မတ်သော။

- ကြံ / တဲ့ / သင့်မြတ်သည်။ “ကိုးဆယ်ငါးကျပ်နဲ့ တည့်
 ရောပေါ့ဗျာ။” စာမိမာန်၊ ၁၊ ၁။ ၈၉။ “မန်ကျည်းသီး
 မှည့်မှာမှ လွန်၍ အလွန်တည့်၏။” ရှ၊ ၁၅၊ ၁၈။ ၇၉။

တည့် - စည်း / တိ / ဝါကျအဆုံးသတ်ကိုပြသော စကားလုံး။
 “ကြာသောနေ့ရက်၊ သက်ဆက်သည့်ချည်း၊ မနည်းကူးသီ၊
 များလေပြီတည့်။” နောင်၊ ၁ * ၁ (၁)။ “လဝန်းသတ္တန်

ကား ရုတ်တရက် မကွယ်တည့်။ ဖြည်းဖြည်းမှ ကွယ်သည်။”
 ဥတ္တမ။ ၈၉။

တည့် - စည်း / တိ / ၁။ နာမ်ပုဒ်ကို အထောက်အကူပြုသော
 စကားလုံး။ “တခြားသင်းသီး၊ နတ်မင်းထီးတို့၊ ရောင်ဖြိုးပြည့်
 ပြည့်၊ နေထွက်တည့်သို၊ နတ်တည့်ပျော်ရွှင်၊ နန်းဥကင်
 လည်း။” ဘိုး ၁၆။ ၂။ ကြိယာပုဒ်ကို အထောက်အကူပြု
 သော စကားလုံး။ “သရက်သီးကိုယူ၍ စားတည့်သည်နှင့်။”
 မဟာဝင်။ ၂၄၄။

တည့်တည့်ပပ - ကြိဝိ / တိဒီပါဗာ / တည်တည်ပပ - ကြိဝိ၊ ၅။
 တည့်တိုး - ကြိဝိ / ခဲ့ဒိုး / တဲ့တိုး - ကြိဝိ၊ ၅။ “ယခုလို တည့်တိုး
 တစ်မျှ မပြောဘူးပေ။” သံသွေး။ ၁၈။

တည့်မတ် - ကြံ / တီမတ် / တဲ့မတ် / ၁။ မယိမ်းမယိုင်ဖြစ်သည်။
 ဖြောင့်သားသည်။ တော်ဖြောင့် မှန်ကန်သည်။ “မိတ်ကို
 လေးမြတ်၊ ချစ်တည့်မတ်လော့။” မဆ* ၂၈၇။ ၂။ (န၊
 လ၊ နက္ခတ်တို့) ကောင်းကင်အလယ်တည့်တည့်သို့ ရောက်
 သည်။ “တွေ့အာကာဝယ်၊ စန္ဒာလမြတ်၊ ငွေမင်းနတ်နှင့်၊
 တည့်မတ်ကယ်စဉ်၊ သဝဏီလဲ။” ဆွဲနွဲ့မျိုး။ ၁၇။

တည်း

တည်း - ကြံ / တဲ / ညှိအိပ် ညှိနေ ရပ်နားနေထိုင်သည်။
 “အရပ်တပါးက လာ၍ ဥယျာဉ်သည် အိမ်တွင် တည်းနေပါ
 သည်။” န* ၃၂။

တည်း - ကြံ / တဲ / ချည်နှောင်သည်။ ချုပ်ထိန်းသည်။ “ဓမ္မာတွေ
 ကျင့်ဆုံး၊ လူသူခိုးကို၊ လည်ကြိုးတည်းလျက်၊ မြေလက်
 ကွန်ကွန်၊ မလွန်စေရ။” ရာသီ* ၂၀။

တည်း - ကြံ / တီး / ဖြတ်သည်။ “ရွှေစားနှင့်ချည်း၊ လေး
 ယောက်တည်းလော့။” သီလဝ* ၁၆၅။

တည်း - ကြံ / တီး / (စာပေအရေးအသားကို) စင်ကြယ် မှန်
 ကန်အောင် စစ်ဆေးပြုပြင်သည်။ “ပိဋကတ်သုံးပုံကို...ပေသို့
 တင်ပြီးမှ အထပ်တရတည်း၍ တားသတည်း။” ကုလား၊ ပ။
 ၁၃၃။

တည်း - စည်း / တီး / ဝါကျ အဆုံးသတ်ကိုပြသော စကားလုံး
 တမျိုး။ “အက္ခန်တို့ကား သူရဲကောင်းတည်းဟူမိ၍။”
 သမန်၊ ၅။ ၁၇၆။

တည်း - စည်း / တီး / တွဲဖက်ပုဒ်၏အနက်ကို ကန်သတ် လေး
 နက်စေသော စကားလုံး။ “အရှင်ဘုရား၊ အကယ်၍ တည်း
 မြေကြီးသည် လူအပေါင်းကို စောင့်ရှောက်အံ့။” မိလိန်။
 ၁၁။

တည်းခို - ကြံ / တီးခို / တဲခို / တည်း - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။

တည်းစပ် - န / တဲစပ် / ၁။ အတတ်အထည်ကို အပြီးအပိုင်
 မချုပ်မိ ခဏ ထိုးသိတ်ညှိုးထားရသော အချောင်းအတံ။
 တည်းအပ်။ “ဗန္ဓနမဏ္ဍေ၊ တည်းစပ် စားကာမျှဖြင့်၊ ဝါ၊
 တည်းအပ်တည်းကာမျှဖြင့်။” ပရိ၊ ၂၇၇။ ၂။ ဖက်ရွက်ချင်း
 ဖက်စပ်၍ ထိုးသိပ်သော တုတ်တံ။

တည်းကွ - ကြိ / တီးခွာ / ပေါ ၁၊ ထိန်းသိမ်းသည်။ “အဟော်
ဒေဝ၊ ပုဏ္ဏကလျင်၊ တည်းကွ ချုပ်လျက်၊ မြင်းကသက်၍။”
ပိပျီ* ၂၅၁။ ၂၊ စဉ်းစားချင်ချိန်လုပ်ကိုင်သည်။ “မုန့်စွ
ဆုံးဆ၊ ကြတည်းကွ၍၊ ညီလှမြတ်စွာ၊ ဘုရားလျာကို။”
ဘူလင်* ၂၈၈။ ၃၊ နှောင့်နှေးပင်နှံသည်။ “ကျားသစ်ရ
လည်း၊ သွားမြဲမည်၊ ချီသည်ခြေချက်၊ ကြသည်လက်ကို၊
မြေထက်မချ၊ ဆိုင်းတည်းကွ၏။” လောစူ* ၁၁၀။

တည်းမြတ် - ကြိ / တီးဖျတ် / စာပေအရေးအသားကို မူအမျိုးမျိုး
နှင့် တိုက်ဆိုင်ပြုပြင်သည်။ စာအုပ်၊ စာတန်း၊ မဂ္ဂဇင်း၊
သတင်းစာတို့ကို ပုံနှိပ်ရာတွင် မှန်ကန်ကျနအောင် ပြုပြင်
စီစဉ်သည်။

တည်းလည်း - ကြိဝိ / တီးပေး / ပေါ ၁၊ တန်းလန်း။ “လူတို့
ရွာသို့၊ ခြားရာမသိ၊ လာမိသည့်ကျိုး၊ ညွတ်ကြိုးတည်းလည်း၊
စိုးရိမ်သည်းသား။” ဟင်္သာ* ၃၆။

တည်းအပ် - န / တဲအတ် / ထိုးသိထွယ်တပ်ရသော အပ်။ တွယ်
အပ်။ “မင်းသမီးသည် သစ်ရွက်ကို တည်းအပ်ဖြင့် စပ်လျက်။”
မဟာဝင်။ ၁၂၆။

တည်းအိပ် - န / တဲအိန် / ညဉ့်အိပ် ညဉ့်နေ တည်းခိုရာ အိမ်။
နှုတ်ခွန်းဆက်သကြပြီးနောက် တည်းအိပ်သို့ သွားကြရ
၏။ ဂန္ဓာနု။ ၂၅၇။

တတ်

တတ် - ကြိ / တတ် / ၁၊ သိမြင်နားလည်သည်။ “ဤမိန်းမ
ငယ်ကား တရားအထွတ်လိမ္မာ၍၊ အလွန် တရားဆင်တတ်
ပေသည်ဖြစ်သောကြောင့်။” နု။ ၃၄။ ၂၊ ပြုနိုင်စွမ်း ဖြစ်နိုင်
စွမ်းရှိသည်။

တတ် - စည်း / တတ် / ပြုလေပြုထ ဖြစ်လေ ဖြစ်ထ ရှိသည်ကို
ပြသော စကားလုံး။ “ဖြစ်တတ် ပျက်တတ်သော အနိစ္စ
သဘောအရ။” ဟိနု။ ၅၇။

တတ်ကျွမ်း - ကြိ / တတ်ကျွမ်း / သိမြင် နား လည် သည်။
ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်သည်။

တတ်စွမ်း - ကြိ / တတ်စွမ်း / ပြုနိုင်ဖြစ်နိုင်သော အရည်အချင်း
ရှိသည်။ “လူမှုရေးရာတွင် တတ်စွမ်းသလောက် ဝင်ရောက်
ဆင်နွှဲနိုင်စွမ်းရှိစေမည်။” သင်မှု။ ၄၁။

တတ်တိုင်း - ကြိဝိ / တတ်တိုင်း / အလိုအလျောက်။ “စိတ်မေ့
လက်မြေ၊ တတ်တိုင်းဘဲနေပါတော့။” ပဒု။ ၁၂။

တတ်နိုင် - ကြိ / တတ်နိုင် / တတ်စွမ်း - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။
“ပြုခြင်းငှာ တတ်နိုင်လတ္တံ့ လောဟု မေး၏။” သမန်၊
ဝ။ ၃၁၁။

တတ်မြောက် - ကြိ / တတ်မြောက် / နားလည် ကျွမ်းကျင်
သည်။

တတ်ယောင်ကား - န / တတ်ယောင်ဂါး / တတ်ကျွမ်းနားလည်

ဟန် ဆောင်ခြင်း။ ဤသို့ ဟန်ဆောင်သူ။ “တတ်ယောင်
ကား ဝါဒသဘောတရားကို ကာကွယ် လှုံ့ဆော်သူ။”
ပါတီ။ ၁၄၆။ “ပညာသွယ် တတ်ယောင်ကားတွေက ဘုတ်စာ
ကို တတ်ထာများသောကြောင့်။” ရတနာ။ ၇၄။
တတ်သိလိမ္မာ - ကြိ / တတ်သိလိမ္မာ / အထူး သိမြင်နားလည်
သည်။ “လိယုဝင်ဟုတ်အား တတ်သိလိမ္မာသူတယောက်ဟု။”
ကျေးဇူး။ ၆-၇။

တတ်အား - ကြိ / တတ်အား / တတ်စွမ်း - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။
“ကိုယ်အသက်ကို၊ စုလျက်ခွဲဝေ၊ တတ်အားပေသည်၊ နှစ်လွေ
မပြား၊ သခင်သားကို။” ဒေါင်းသစ်၊ ၆၁။

တိတ်

တိတ် - ကြိ / တိတ် / ၁၊ အသံမရှိ၊ အသံမပြည်။ ငြိမ်သည်။
ဆိတ်သည်။ “လေတိတ်ရာအရပ်၌ ညီတုန်းအပ်သော ဆီမီး
တန်ဆောင်သည်။” ရာဇပါ။ ၃၀၈။ ၂၊ (လေတိုက်ခြင်း၊
မိုးရွာခြင်း၊ မီးခိုးထွက်ခြင်း၊ လှောင်ရခြင်း စသည်တို့) ရပ်စဲ
သည်။ “ငှက်မိုးခေါင် မြည်သံတိတ်မှ၊ ပျိုအိပ်မယ်လေး။”
သာ။ ၂၅။

တိတ်ဆိတ် - ကြိ / တိတ်ဆိတ် / အော်သံမြည်သံ မရှိ၊ ငြိမ်သက်
သည်။ “ဘုန်းကြီးမရှိဘဲ၊ တခါတဲ တိတ်ဆိတ်နေတာဘဲ။”
တဇ္ဇေ။ ၁၇၆။

တိတ်တမိုး - ကြိဝိ / တိတ်တမိုး / လျှို့၊ လျှို့၊ ဝှက်ဝှက်။ ပုန်းလျှိုး
ကွယ်လျှိုး။ တိတ်တိတ်ပုန်း။

တိတ်တဆိတ် - ကြိဝိ / တိတ်တဆိတ် / ၁၊ စကားမပြောဘဲ။
အသံမပြုဘဲ။ “တစ်တစ်သော စကားကိုမျှ မပြောမဆိုဘဲ
တိတ်တဆိတ်သာ နေလေ၏။” ဓမ္မဝတ်၊ ဒု။ ၇၉။ ၂၊ အသံ
မပေးပဲ။ လျှို့၊ လျှို့၊ ဝှက်ဝှက်။ ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုး။ “ညဉ့်
အချိန်၌ တိတ်တဆိတ်လှည့်လည်၍။” ဟိနု။ ၇၈။

တိတ်တိတ် - ကြိဝိ / တိတ်တိတ် / တိတ်တဆိတ် - ကြိဝိ၊ ၁၊ နှင့်
အတူတူ။ “အပူငွေ့၊ သူတပါး မပေးမကား။” ဘေရီ၊ စည်
ကြိုးသွယ် တိတ်တိတ်နေ၏။” ဓမ္မနိတိ။ ၁၇။

တိတ်တိတ်ပုန်း - ကြိဝိ / တိတ်တိတ်ပုန်း / တိတ်တမိုး - ကြိဝိ၊ နှင့်
အတူတူ။ “ဆိုပျက်နီတို့နှင့် မြေအောက် ကွန်မြူနစ်တို့သည်
တိတ်တိတ်ပုန်း ဆွေးနွေး၍။” နစ်ကျော့။ ၂။

တိတ္ထိ - န / ဒိတ်ထိ / အယူမှားသောသူ။ ဗုဒ္ဓအယူမှ တပါးသော
အယူရှိသူ။ “သာသနာတော်မှ တပါးသော အမှားယွင်းအကျင့်
ရှိသော တိတ္ထိတို့ ကျောင်း၍။” နု။ ၅၄၄။ ပါ။

တိတ္ထိ - န / ဒိတ်ထုန် / အတိတ်၊ ဒိမိတ်၊ အိပ်မက်တို့၏ ကောင်း
ကျိုး ဆိုပြစ်ကို ဟောသောကျမ်း။ “တိတ္ထိကျမ်း၌လည်း
နေလေးခါ ညဉ့်လေးခါ တနင်္ဂနွေရောက်ရာကို မှတ်၍ ဟော
သည်။” နန်းစဉ်။ ၁၅၉။

တုတ်

တုတ် - နဝိ / တုတ် / အလုံးအဖန် ဖွဲ့ ထွားကြီးခိုင်သော။ “နှုတ် သီးမှာလည်း တောကျီးကုန်းလောက် မတုတ်ချေ။” ၄၈။

တုတ် - ကြို / တုတ် / ခါ (ခါငှက်၊ ချဉ်သတ္တဝါတို့) အော်မြည် သည်။ “ရွှေခါယေတုတ်ပါလို့ ရွှေဘုတ်ကယ်သိပြိုင်။” သာ။

၈။ ၂။ (တလို၊ ခရာ စသည်တို့ကို) မှတ်သည်။ “ညနေ အချိန်တန်၍ ခရာတုတ်လိုက်သောအခါမှ ပြန်လာကြလေ သည်။” လိခြား။ ၃၃။ ၃။ (ပတ်မကြီးကို) တီးသည်။ “ပတ်မကြီးကလည်း တထိတ်တုတ်လျက်ရှိပေ၏။” မျက်ပွင့်၊ ၁။ ၁၀။ ၄။ (ကလော်) ဆဲသည်။ “ငါမငဲ့ကို မအေနဲ့တောင် တုတ်လိုက်တော့မလို့။” မဟာဆန်။ ၃၂။

တုတ် - ကြို / တုတ် / (တာတပ်) ဆည်ဖို့ သည်။ “တာတပ် တုတ်ထားသော ဒေသများမှ ရေများကို အစဉ်မပြတ် စုတ် ထုတ်ပစ်နေရ၍။” စွယ်ကျမ်း၊ ၈။ ၄၃။

- န / တုတ် / မြေပြိုမကျအောင် ခုခံထားရသော ပျဉ် ချပ်။ “တွင်းမှာ ချုတ်ချုတ်၊ ခတ်သည့် တုတ်၊ မပြုတ်နိုင် အောင်မီး” ကဗိသတ်* ၁၃၁။

တုတ် - ကြို / တုတ် / ခါ သောက်သည်။ “မဟာသမုဒ္ဓါ၊ ရေ ကို တုတ်လည်း၊ နည်းယုတ်ခန်းလျော့၊ တိမ်ပြိုကောဟူ။” ဘိ* ၇၆။ ၂။ [ဘန်း စားသည်။] “မီးဗိုတ်မှာ ကိတ်ပုံတွေ အဝတုတ်ပြီးနေပြီဘဲ။” ညို။ ၉၃။

တုတ် - န / ဒုတ် / (အထူးအားဖြင့် လက်နက်အဖြစ် ရိုက်နှက် ရန် ကိုင်ဆောင်သော) ဝါးလုံး၊ သစ်ချောင်း၊ ကြိမ် စသည်။ လှင်ကန်။ တောင်စုး။

တုတ် - န / တုတ် / သတ္တဝါတို့၏ အတွင်း၌နေသော ပိုးကောင် တမျိုး။ “ငှက်တုတ်ကောင်ကလေးများမှာ လူများ၏အတွင်း တွင်မက အခြားသော တိရစ္ဆာန်များ၏ အတွင်း၌လည်း တွေ့ရလေသည်။” ဓာဗိမာန်၊ ၂။ ၃။ ၂၆။

တုတ် - န / တုတ် / နွား၏ နောက်ခြေထောက် တချက်တချက် တရွတ်ဆွသော ရောဂါ။

တုတ် - စည်း / တုတ် / ယုန်သတ္တဝါ အရေအတွက်ကို ပြသော ကောလုံး။ “တောလည်ကြ၊ ရွှေက လူမှာ၊ ယုန်တတုတ် ကို၊ ဆုပ်မိကားနီး။” ဗျေ။ ၅၈။

တုတ်ကိုင်မြေပွဲ - န / တုတ်ကိုင်မျှော့ / မြင်းနွားကျွဲတို့၏ ခွာတွင် ဖြစ်တတ်သော ရောဂါတမျိုး။

တုတ်ခနေခင်း - န / ဒုတ်ခနေခင်း / အိမ်သာသုံး တုတ်တံ။

တုတ်ခိုင် - နဝိ / တုတ်ခိုင် / ကြီးထွားတောင့်တင်းသော။ “ကိုယ် လုံး ကိုယ်ထည် တုတ်ခိုင်၍။” ၄၈။ ၇၄။

တုတ်စိုက် - န / ဒုတ်စိုက် / (မျှားသောအားဖြင့်) ရေနက်သော လယ်၊ ရေများသော လယ်တို့၌ ကောက်စိုက်တံနှင့် ကောက်စိုက်ခြင်း။ လက်စိုက် - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

တုတ်တပြက်ခါတပြက် - ကြိဝိ / ဒုတ်အပြက်ခါအပြက် / ဒေါသ တကြီး အကြမ်းမက်လျက်။ “အစ်ကိုဖြစ်သူသည် နှမအတွက်

မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ကာ တုတ်တပြက်ခါတပြက် ဖြစ်နေသဖြင့်။” မြဝတီ၊ ၁၊ ၁၀။ ၁၃၉။

တုတ်တုတ် - ကြိဝိ / တုတ်တုတ် / ရေတသွင်သွင် စီးလျက်။ “မီးသည် တုတ်တုတ်၊ သမုန်နက်ဝှမ်း၊ ထိုဘက်ကမ်းသို့။”

ဗျေ* ၃၈။

တုတ်တုတ် - ကြိဝိ / တုတ်တုတ် / အနည်းငယ် (မလှုပ်ပဲ၊ မကြားရပဲ)။ “လှာ မန် စစ် သား များ တက်လာသည်ကို သိကြ၏။ သို့ရာတွင် တုတ်တုတ်မျှ မလှုပ်ဘဲ အိပ်ချင်ယောင် ဆောင်နေကြသည်။” စစ်သား၊ ပ။ ၁၆၄။

တုတ်တုတ်ခဲခဲ - န / တုတ်တုတ်ခဲခဲ / ဝါး၊ တောင့်တင်းခြင်း။ “ဒူးခေါင်း ပြောင်ပြောင်လင်းလင်းကလေးတွေနှင့် ပေါင်တန် များ တုတ်တုတ်ခဲခဲ ကလေးများမှာ အထင်းသားပေါ်နေ သည်။” သွေး၊ ၁၆၇။ ၁၆၂။

တုတ်ခား - န / ဒုတ်ခါး / ဓားအိမ်သဖွယ် ပြုလုပ်၍ ဓားထည့် ထားသော လက်ကိုင်တုတ်။ “သံကွန်ရက်ကို တုတ်ခားဖြင့် ချင်ချင်ခတ်သည်ကို။” ရွှေကဲ့။ ၄၂။

တုတ်မီး - န / ဒုတ်မီး / လက်နှိပ်ခတ်မီး။

တန်

တန် - ကြိ / တန် / လိုအပ်သည့်အချိန်အခါ၊ အတိုင်းအဆ၊ အရေအတွက်၊ အဖိုးအခ၊ အချဉ်အချင်း စသည်တို့နှင့် သင့် သည်၊ တော်သည်၊ ထိုက်သည်၊ တူသည်၊ မျှသည်။ “အလောင်းတော်နတ်သားအား ဘုရားဖြစ်ချိန်အခါ တန်ပါပြီ ဟု တောင်းပန်ကြလေကုန်သော်။” ဗုဒ္ဓ၊ ပ။ ၁၂။ “အလုံး နှင့်အနပ် မတန် အလွန်နိမ့်သော မိန်းမသည်လည်း။” တေ။

၃၃။ “အမှုထမ်းလူ နှစ်ရာတန်သည်။ သုံးရာတန်သည်...ဖမ်း စေ၍။” သုသေသ၊ ဆ။ ၇၆။ “ဥစ္စာငွေသုံးဆယ်က အထက် သို့ အများတက်၍ တန်သည်။” နု။ ၂၆။ “နှင်နှင်ငါ မတန်။ မြန်မြန်ငါတိုက်အိမ်က ဆင်း၍ သွားလေဟဲ့၊” မင်။ ၃၆။ “အိုးနှင့် ဆန်သည် တန်အောင် ချက်လျှင်...နူးနူးနပ်နပ် သုံး ဆောင်ရသကဲ့သို့။” လောမရာ။ ၁၁။ “မဟာမိတ်ဖြစ်တန် လျင် ဖြစ်စေရန် တကြော်ငြင်း။” နီတိ။ ၁၁။ “ထိုစကားများ ယုတ္တိမတန်။” ကရင်ဝင်၊ ပ။ ၁၈၈။

တန် - ကြိ / တန် / လုပ်နားသည်။ ဆက်လက် မဆောင်ရွက်။ “စားမိလျှင် မတန်ချင်ရှိလိမ့်မည်။” သေတ္တာ၊ ဒု။ ၁၅၄။ “စကားကြောရေမနေပါနှင့် တန်ပါ။” တင်ပြ။ ပ။ ၁၁။

တန် - နဝိ / တန် / ဆိုသော။ ယုတ်ညံ့သော။ ဖျင်းသော။ ခေသော။ “သံသရာရော၌လည်း အကျိုးတော် တန်၍ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ဘူးကြောင်းကို ထူးဟောင်းပျံ့ပြင် ရှိပါသည်။” ရကြော။ ၈။

တန် - စည်း / တန် / မျှားသောအားဖြင့် မဂ်၊ ဖိုလ်၊ စေတနာ စသော တရားတို့၏ အရေအတွက်ကို ပြသော စကားလုံး။ “မတုံးမပေ၊ မသွေမလှန်၊ ငါးတန်သီလ၊ စောင့်ထမယုတ်။”

တန်ရပ် - ၂ (၇)။ “လေးတန်သစ္စာ၊ နက်နဲစွာလျက်။”
 သောမဒ် ၂။ “ဆယ်တန်စိုရိုက်။” ပင်း၊ ဒု။ ၅။

တန် - န / တန် / (မျှားသောအားဖြင့်) ပေါင် ၂၂၄၀ မှီသော
 အင်္ဂလိပ်ချိန်တန်။ (၆၂၂ ဝိဿာခန့် လေးသည်။) [လိပ်]

တန်ကာကျ - ကြံ / တန်ဂါကျာ / တော်ကာကျ - ကြံ၊ နှင့်
 အတူတူ။ “ဘဝသက်တာတွင် အကောင်းဆုံးကို ရွေးလုပ်မှ
 တန်ကာကျသည်။” ကျော်ရေး၊ ၈။

တန်ကေး - န / တန်ကေး / ထိုင်း ငါးဖမ်းစက်လှေတမျိုး။ [ယိုး]

တန်ကြေး - န / တန်ကြေး / တန်ဖိုး - န၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
 “ဗွင်ဘူးသော ကြက်မျှားမှာမူ အဆင့်အတန်းအလိုက် တန်
 ကြေးအမျိုးမျိုးရှိလေသည်။” ရှု၊ ၁၆၊ ၁၈၈၊ ၆၇။

တန်ရူး - န / ဒဂူး / မြန်မာဆယ်နှစ်လတွင် ရွှေ ဆုံးလ၏အမည်။
 (ရက်ပေါင်း နှစ်ဆယ်ကိုးရက်ရှိသည်။)

တန်ခိုး - န / ဒဂိုး / လှေခြားသောအစွမ်း။ ထက်မြက်သောစွမ်း
 ရင်း။ ကြီးမားသောအင်အား။ ဘုန်း။ “ထင်ရှားကျော်
 ယ်း တန်ခိုးသတင်း၊ ဘုန်းကြီးခြင်းဖြင့်။” ဘုဏ်၊ ၁၂။

တန်ခိုး - န / တန်ခိုး / ရေတွင် နစ်မြုပ်နေသော သစ်ငုတ်။

တန်စယ် - န / တန်စယ် / ဒဇယ် / စပါးတမျိုး။ “မုရင်းတန်စယ်၊
 ကောက်သန့်လယ်၊ ကတ္တယ်မစိုက်ရာ။” ကဝိသင်္ဂ၊ ၄။
 “တန်စယ်စပါးနှင့် ရေဝင်စပါးသည် အတူတူ ဖြစ်သည်။”
 ဖေပင်။ ၁၂၅။

တန်ဆာ - န / တန်ဆာ / ၁၊ ဆင်ယင်စရာ။ အဆင်အယင်။
 “ဥယျာဉ်သည် ကျောင်း၏တန်ဆာဖြစ်၏။” ကြည်စာ၊ ၁၇၃။
 ၂၊ လက်နက် ကိရိယာ။ “အရပ်ရပ်တန်ဆာ စား ခိုကွာ
 မကြွင်း။” ပုညဝတ်၊ ၁၅။ ၃၊ အင်္ဂါဇာတ်။ “မြင်းမမျှား
 ဖြစ်မှ တန်ဆာနှင့် သားအိမ်လမ်းကြောင်းမှသော်ငှား။”
 ကူးရောဂါ၊ ၅၁။

တန်ဆာ - န / တန်ဆာ / မီးရထား၊ သင်္ဘောစသည်တို့ဖြင့် ကုန်
 တင်ပို့ ရုတ်တိုင်း ၁၊ ပစ္စည်းစာရင်း၊ တင်ပို့ ရုတ်တိုင်း စသည်
 တို့ကို ရေးမှတ်ထားသော ပြေစာ။ “ကုန်အချို့မှာ တန်ဆာ
 မဆောင်ဘဲ တင်လာသည်ကို။” တင်းစာ။

တန်ဆာပလာ - န / ဒဇာပလာ / ၁၊ ဆင်ယင် ဝတ်စားစရာ။
 “နာဘောင်ခံသော တန်ဆာပလာ။” ပဒပြန်၊ ၇၉။
 ၂၊ လက်နက် ကိရိယာ။ “စင် က ခိုယာ တန်ဆာပလာတို့
 အတွက် များစွာမသုံးဘဲ။” ပညာ၊ ဒု။ ၁၀၈။

တန်ဆောင် - န / တန်ဆောင် / ဒဇာဝင် / ဆီမီး။ ဆီမီးတိုင်။
 “ပန်းခက်ပန်းခိုင်၊ တန်ဆောင်ကိုင်လျက်။” ပြာဇီ * ၃၁။

တန်ဆောင်တိုင်ပွဲ - န / ဒဇာဝင်တိုင်ပွဲ / တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်
 နေ့တွင် ကျင်းပသော မီးထွန်းပွဲ။

တန်ဆောင်မုန်း - န / ဒဇာဝင်မုန်း / မြန်မာ ဆယ်နှစ်လတွင်
 ရှစ်လမြောက်လ၏ အမည်။ (ရက်ပေါင်း သုံးဆယ်ရှိသည်။)

တန်ဆောင်း - န / ဒဇာဝင် / ၁၊ အာရုံပြုရန်၊ ဝတ်ပြုရန် ဘုရား
 အနီးတွင် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံ။ ၂၊ အမိုး
 တွင် အထွတ်ထွတ်ထားသော အဆောင်။

တန်တော့ - စည်း / တန်ဒေါ / မိမိ၏ထင်မြင်ချက်၊ ယူဆချက်ကို

အတိအကျ ပြောလိုရာတွင် ဝါကျရှေ့မှ ထည့်၍သုံးသော
 စကား။ “တန်တော့ ဒီကောင် ငါ့ကို နှက်နေပြီ။”

တန်ပြန် - ကြံ / တန်ပျန် / ဒန်ပျန် / ၁၊ မကောင်းသော အကြံ
 အစည် အပြုအမူတို့သည် ကြံစည်ပြုမူသူကို ပြန်၍ထိခိုက်
 သည်။ “သူတပါးက မကောင်းကြံဘန်လျှင် တန်ပြန်စေ
 နိုင်တုံအရာမှာလဲ။” တင်မြ၊ ဒု။ ၉၆။ ၂၊ တုံ့ပြန်သည်။
 “ဝိညာဏ်စပ်တံကို တန်ပြန်တိုက်ခိုက်လျက်။” စစ်သား၊
 ပ။ ၁၃၇။

တန်ဖိုး - န / တန်ဖိုး / ၁၊ ပစ္စည်းအရာကိုဆင်းတပ်ရန် သတ်မှတ်
 ဘားသော ငွေ။ ၂၊ [ဥပစာ] ကျေးဇူးကပ်။ အကျိုး
 သက်ရောက်မှု။ “သစ်တောက်ငှက်...ပိုးမွှားမျှားကို သုတ်သင်
 ရှင်းလင်းပေးသဖြင့် မြန်မာသစ်တော၏ တန်ဖိုးကို ခိုင်မြဲ
 စေသောကြောင့်။” ကပ်၊ ၁၆၆။

တန်ဖိုးစား - ကြံ / တန်ဖိုးစား / လေးစား မြတ်နိုးသည်။
 “လွတ်လပ်ရေးကိုမြတ်နိုး၍ တန်ဖိုးစားခဲ့သော။” လူ့ချွန်ပ။
 ၁၉၁။

တန်မဲ့ - စည်း / ဒန်မဲ့ / မတန်မရာပြုလုပ်သည့် အခါမျိုးတွင် သုံးရ
 သောစကားလုံး။ ဖြစ်လျက်နှင့်။ တန်လျက်။ “မတားမေ
 သည် မိန်းကလေးတန်မဲ့ သိုင်းပညာ လေ့လာချင်သဖြင့်။”
 လမ်း၊ ၂၅။

တန်ရာတန်ကြေး - န / တန်ယာတန်ကြေး / ပစ္စည်း သို့မဟုတ်
 လုပ်အားနှင့် သင့်တော်သော အဖိုးအခ။

တန်ရာတန်ဖိုး - န / တန်ယာတန်ဖိုး / တန်ရာတန်ကြေး - န၊ နှင့်
 အတူတူ။ “တန်ရာတန်ဖိုးပေးလျှင် ဖတ်လိုသည့် စာအုပ်ကို
 မခက်မခဲ ရနိုင်ပေသည်။” မျက်ပွင့်၊ ၂။ ၁၃၇။

တန်ရုံ - ကြံပိ / တန်ယုန် / သင့်တင့်ရှိ။ အသင့်အတင့်။ “ထိုသို့
 အနည်း အမျှအားဖြင့် တန်ရုံ ပြည့်စုံပါသောကြောင့်။”
 ဝိဇ္ဇာ၊ ဒု။ ၂၂၅။

တန္တ - န / တန်ဒါ / [ပေါ] လူဆိုးသူခိုး။ “စစ်မက်မုခိမ်း၊ ခိုးသူ
 တန္တစားပြမရှိ။” ဗိုင်းလင်းကောင်းရာ၏။ * ၃၊ ၃၆၅။

တန္တ - န / တန်ဒါ / [ပေါ] ၁၊ ရှေးအစဉ်အလာ။ ထုံးတမ်း။
 “အရိုင်းအမျိုး တောင်ကိုကိုးဟည် ပြည်သူတို့ တန္တပြုကြ
 ကုန်၏။” ကဗီ၊ ၃၀၅။ ၂၊ ပုံပမာ။ “ထက်ရှည်အောင်
 တန္တဆောင်သော်။” ကိုး * ၃။

တန်

တန် - ကြံ / တန် / ရပ်ဆိုင်းသည်။ “သံလိုက်ကို ဖမ်းမည်ဟု
 ငန့်၍ တန်လျက်နေသည်။” ဓိပုံ၊ ၃၂၄။

တန် - စည်း / တန် / ရှည်သွယ်သော အပိုင်းအကန့်တို့ကို ရေ
 တွက်ရာတွင်သုံးသော စကားလုံး။ “လည်ရေး သုံးတန်ပြီး
 သော လက္ခဏာရှိစေ။” သမန်၊ မ။ ၄၄၂။

တန်စပ် - ကြံ / တန်ယတ် / ရွှေ၊ ရွှားနေရာမှ ရပ်သွားသည်။
 “ဖြစ်ရေတို့ သည်လည်း မစီးဘဲ တန်ရပ် ကုန်သည်။”
 မာလင်။ ၂။

တန်း

တန်း - ကြို/တန်း/ ခ၊ ကြို၊ လက်၊ အပြီးစသော ရှည်သွယ်သောအရာတို့ကို အလျားလိုက်ဆန့်သည်။ ယင်းတို့သည် အလျားလိုက် စန့်သည်။ “လက်၌လက်ကို ဆန့်တန်း၍။” ဂိတိ။ ၁၂။ ၂၊ ပြောင့်ပြောင့်ရှေးရှုသည်။ “မိမိတို့ အခန်းသို့ မတက်ကြတော့ဘဲ စာမပို့ခန်းသို့ တန်း၍ဝင်ကြ၏။” ပြည်သစ်။ ၃၉။ ၃၊ ကေနမုချဖြစ်သည်။ “လှေတစင်း ငဝ်ချိန်သုံးသောင်းဆိုင်ရင် ငွေသုံးသောင်းတော့ တန်းနေတာဘဲ။” ကမ္မ၊ ၂၇၄။ ၄၊ မဆုတ်မတိုးပဲ တန့်ရပ်နေသည်။ “အနာရောဂါ မတိုးမဆုတ် တန်း၍နေသည်။” ကဝိမုန့်။ ၁၁၄။ ၅၊ လူချင်း ခင်မင်မှု လျော့နည်းသွားသည်။

-န/တန်း/ ခ၊ ကြို/တန်း/ကြိတ်တန်းကဲ့သို့ သွယ်တန်းထားသောအရာ။ “တန်းတခုတွင်တပ်ထားသောစက်သီးနှစ်လုံးတွင် သွင်းပါ။” သိပ္ပံ။ ၁၁၁။ ၂၊ ဆိုင်တန်း အိမ်တန်းကဲ့သို့ စဉ်တန်းနေသော အရာ။ ၃၊ အဆင့်အတန်း။ “ခန့်စံတန်း၊ ရှစ်တန်း၊ ကိုးတန်းကဲ၍ အင်ထရမ်း စာမေးပွဲတွင်။” စကား။ နိဂါး။ ၄၊ နန်းတော်၊ အိမ်တော်တို့၏ လျောင်းတော်ဦးလက်ဝဲဘက်၊ လက်ယာဘက်တွင်ရှိသော အဆောင်များ။ “မာရုတင်သင်းမှူး ခန့်လျှင် ပြာသာဒ် တော်တွင် စွဲမြဲရသည်။ သူရဲကြီးသားတို့ တန်းမှာ မမြဲရ။” အင်ရုံ။ ၂၀၀။

တန်း - န/တန်း/ အချုပ်ခန့်။ ရာဇဗတ်မှုကို စစ်ဆေးဆဲအခါ ချုပ်ထားသောနေရာ။ “သူနိုးလူဆိုးမဟုတ်ကြောင်းကို အစစ်ခံ၍ တန်းစောင်မှလွတ်သည်။” ကြို့ခုံ။ ၂၅။

တန်းစီ - ကြို/တန်းစီ/ ခ၊ စစ်သား၊ ရဲသားစသည့်တို့ကဲ့သို့ ရင်ပေါင်တန်းရသည်။ ၂၊ လူအများ မိမိတို့ အလှည့်ကိုစောင့်၍ တယောက်နေောက်တယောက် ရပ်သည်။

တန်းညီ - ကြို/တန်းညီ/တန်းစီရာတွင် တယောက်နှင့်တယောက် အကွာအဝေးညီအောင် လှပ်သည်။

တန်းတူ - ကြို / တန်းတူ / အဆင့်အတန်း၊ အရည်အချင်း၊ အမျိုးအစားချင်းတူညီသည်။ “ကိုယ်နှင့် တန်းတူလူတွေနှင့် ချော။” အာတိ။ ပ။ ၁၃၁။

တန်းတန်းမတ်မတ် - ကြိဝိ/ တန်းဒန်းမတ်မတ် / ပြောင့်ပြောင့်တန်းတန်း။ “ထိုသူမှာ တိုက်ဝင်းထဲသို့ တန်းတန်းမတ်မတ် ဝင်လာသည်ကို တွေ့ ရလေသည်။” ဇောမိန်။ ၁၆။

တန်းမြတ် - ကြို/တန်းမျှတ်/ တန်းစီခြင်းကို မျှက်လိုက်သည်။ “တပ်ကြပ်ကြီးက တန်းမြတ်လိုက်ရာ။” လမ်း။ ၁၅။

တန်းလန်း - ကြိဝိ/တန်းလန်း/ ခ၊ ကြိုး၊ ကြိမ်၊ လှံ၊ မြား စသည်တို့ တန်းကပြုထားကာ တန်းကလွတ်လျက်။ “ချုပ်ချည်ကလေးများ တန်းလန်းကို မြင်ရပါသည်။” ချစ်ကြေး။ ၂၉။ ၂၊ မပြီးမပြတ်။ မပြတ်မမဲ။ လက်စမသတ်။ ပြုဆဲဖြစ်ဆဲ။ ပြုတန်းဖြစ်တန်း။ “အမိန့်တော်ကြီးကလဲ တန်းလန်းကြီးရှိသေးတယ်။” ထီး၊ ဒု။ ၁၆၅။

တန်းလျား - န/တန်းလား/ ခ၊ အရှည်အလျား ဆောက်လုပ်ထားသော လူအများနေရန် အဆောက်အအုံ။ “အလှူခံ

များနေတို့ တန်းလျားများ။” ပုံတော်။ ၂၂။ ၂၊ နံတန်းလျား - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ကုလားထိုင်တခုပေါ်တွင် ဖြစ်စေ၊ တန်းလျားတခုပေါ်တွင်ဖြစ်စေ။” မှန်လွတ်။ ၃၇။

တိန်

တိန်ညင် - န/တိန်ညင်/တညင်/ ကြက်၊ ငှက်၊ တိရစ္ဆာန်အရိုင်းတို့ကို များ၍ဖမ်းရန် သင်ကြားထားသော ကြက်၊ ငှက်၊ တိရစ္ဆာန်အယဉ်။ “အိမ်၌ ယဉ်အောင်မွေး၍ သင်ကြား၍ထားသော တညင်ငှက်ကို တိန်ညင်ခေါ်သည်။” နိရုတ်။ ၁၃၇။

တိန်ညင်ကြက် - န/တိန်ညင်ကျက်/ ခ၊ တည့်ကြက်။ ၂၊ တောကြက်။ တောကြက်အနွယ်ဖြစ်သော အိမ်ကြက်။

တိန်ညင်း - န/ တိန်ညင်း / ဒညင်း / ရေပုလင်းကို သုတ်ထိုးစားမျှသော နှုတ်သီးတုတ်ချွန်၍ အမွေးရောင်တောက်ပြောင်သော ငှက်။ “ငင်ယော်သောင်တင်း၊ ငွေတိန်ညင်းလဲ။” ဒွာသိမ်။ ၉၂။

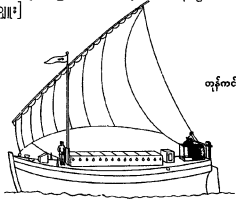

တိန်ညင်း

တုန်

တုန် - ကြို / တုန် / ခ၊ တ ဆတ် ဆတ် လှုပ် သည်။ ခါသည်။ ၂၊ ချောက်ချားသည်။ “တပြည်လုံး တုန်သွားစေ မဟုတ်လား။” ဇူလာ။ ၃၇။

တုန်ကင်း - န/တုန်ကင်း/ ကုန်ပစ္စည်းသယ်ဆောင်သော ဦးချွန်သည့်လှေကြီးတမျိုး။ “ကုန်များကို လှေကြီး၊ တုန်ကင်းကြီးများပေါ်သို့ ပြောင်းတင် ပေး ခဲ့၏။” ခရီးစဉ်။ ၁၀၀။ [ပသျှူး]

တုန်ကင်း

တုန်ချဉ် - န/တုန်ချဉ်/ ရွှောက်သံပရာမျိုးဝင် ပင်လတ်တမျိုး။

တုန်ချည် - ကြို/တုန်ချ်/ အားနည်း၍ တုန်တုန်ယင်ယင် ဖြစ်သည်။ “တုန်ချည်မူးဝေ၊ စင်းစင်းသေ၏။” မာတော*၁၄။

တုန်တုန်ယင်ယင် - ကြိဝိ/တုန်တုန် ယင်ယင် / တုန်ခါလျက်။
တုန်တုန်ရိုရို။ “သည်းအလျှိုက်ခန့်၊ တုန်တုန်ယင်ယင်၊ ခင်မင်
တိမ်းမူး၊ မြစ်ကွဲကူး၍။” ဘလ္လာ* ၆၈။

တုန်တုန်ရိုရို - ကြိဝိ/တုန်တုန်ယင်ယင် / တုန်တုန်ယင်ယင် - ကြိဝိ၊ ရှု။
တုန်ဖျား - န/တုန်ဖျား/ ခိုက်ခိုက်တုန်၍ အဖျားတက်သော
မီးယပ်ဖျား၊ ငှက်ဖျားစသည်။ “တုန်ဖျားမှန်က၊ ဆေးကိုပြု
မုချပျောက်မည်မှ။” လောက။ ၂၀၄။

တုန်လှုပ် - ကြိ/တုန်လှုပ်/တုန် - ကြိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။ ၂၊ တုန်
-ကြိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ငဇရစ်နီ မိုးကြိုးတက်သည် ဦးခေါင်း
ထက်ကျဘိသကဲ့သို့ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လျက်။” နရ။ ၃၁၂။

တုန်း

တုန်း - သမ်/ တုန်း/ ကြိယာဇိပြုသ်၊ ဖြစ်ဆဲပြုခိုက်၊ ဖြစ်ခိုက်
ကိုပြသော စကားလုံး။ “ပေးမှည့်တုန်းအခါ ဖိုလ်ရွှေမူ။”
ယော။ ၁၀၃။

တပ်

တပ် - ကြိ/တပ်/ ခ၊ တွယ်ကပ်ဆက်စပ်စေသည်။ သွတ်သွင်း
ပြုခိုင်းစေသည်။ ထည့်သွင်းဖြစ်တည်စေသည်။ “တပ်ထား
သောမျက်မှန်။” ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၂၇၇။ ၂၊ ကပ်ငြိသည်။
စွဲလမ်းသည်။ ခင်တယ်သည်။ “မိမိတရားကိုမြင်လျှင် တပ်သော
စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။” ကိပ္ပ၊ ၁၅၇။ ၃၊ (ဆေးရောင်) စွဲငြိ
သည်။ (ဆိုးရည်) ဆိုးသည်။ “ဖန်ရည်တပ်သား၊ ကုံးစပ်
ချုပ်သီး၊ သင်္ကန်းနီနှင့်။” မင်္ဂ* ၂၄။ ၄၊ (ကပ်ပွန်းရည်) သွန်း
လောင်းသည်။ အခါတော်အတိုင်း ပုခက်တင်၍ ကပ်ပွန်း
တပ်သည်။ သုသော၊ ဆ။ ၁၆၈။ ၅၊ (ဘွဲ့အမည်) အပ်
နှင်းသည်။ အမည်ပေးသည်။ “ကလျာဏကာရီ နာမည်
တပ်၍။” ကလျာ၊ နိဒါန်း။ ၄။ ၆၊ (အပြစ်ဒဏ်) ပေး
သည်။ “အစိုးရ တရားသူကြီးတို့က ခိုးသူအား ငွေဒဏ်
ကြေးဒဏ်တပ်သော်လည်း၊ သဏ္ဌာစား မထိကံ” လယ်ဖြေပ။
၄၃၉။ ၇၊ (ကိစ္စ) ဆောင်ရွက်သည်။ “ဇီဝိတနတကလောင်
ရုပ်သည် ဝိညာဏ်ဟူသော ဘဝင်ဝိညာဏ်စိတ်တို့၏ ပဋိသန္ဓေ
ကိစ္စတပ်ခိုက် အကယ်၍ဖြစ်လျှင်။” ရူကု။ ၂၅။

တပ် - န/တပ်/ (စစ်ဆင်၊ စစ်မြင်း၊ စစ်ရထား၊ စစ်လေ့၊ စစ်
သည်တော်၊ ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်၊ လေတပ်စသည်တို့၏) အဖွဲ့
အစည်း။ “ရေသည့်အလား၊ လေတပ် မှာကား၊ ရတနာမင်း
ခေါင်၊ ပြောင်ပြောင်လင်းစွာ။” အာသံ* ၂၈။

တပ် - န/တပ်/ ခ၊ အကာအရံ။ “ကြပ်ကြပ်လည်းနှောင်၊
တပ်တွင်း လှောင်သား၊ သူလှောင်ခိုးသား။” ဘု* ၁၁၄။
၂၊ ခံတပ်။

တပ်ကနဲ - ကြိဝိ/တပ်ခနဲ/သေချာစွာ (မြင်သည်။)
တပ်ကြပ် - န/တပ်ကျက်/ တပ်သားအနည်းငယ်ကို ကြီးကြပ်ရ

၍ အာဏိလက်တွင် အရစ်နှစ်ရစ် အမှတ်အသား ရှိသည့်
စစ်မှုထမ်း။

တပ်ကြပ် - ကြိဝိ/တပ်ကျက်/ အသေအချာ။ အတပ်အကြပ်။
“တပ်တင်အမှန်၊ ရှင်တို့ ဟန်ကို၊ အကျွန်သော်ကား၊ မြော်
သောအားဖြင့်၊ ယုံမှားမရှိ၊ တပ်ကြပ်သိပြီ။” ဓမ္မ* ၃၇။

တပ်ခံ - န/တပ်ခန့်/ ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် ချန်ထားသောစစ်တပ်။
“ကျည်ငိုင်းတို့ကို လူခြောက်ဆယ်ကျော်ပေးအပ်၍ တပ်ခံ
ထားခဲ့ပြီးမှ ကူးပါမည်။” သုသော၊ ဆ။ ၁၃၂။

တပ်ခေါက် - ကြိ/တပ်ခေါက်/ ခ၊ စစ်တပ်ကိုပြန်၍ ရုပ်သိမ်း
သည်။ “ကရူးဆိတ်စစ်တပ်ကြီး...ပုလိပ်ထောက်များ ဖြစ်ပွား
သဖြင့် တပ်ခေါက်ခဲ့ရသည်။” ဇွယ်ကျမ်း၊ ၇။ ၂၀၂။
၂၊ [ဥပစာ] အလျော့ပေးသည်။ အနှုံးပေးသည်။ အညှိခံ
သည်။ “သိုက်စာကို ကူးပြီးလျှင် တပ်ခေါက်၍ ပြန်လာခဲ့
လေ၏။” ရွှေပြည်၊ ပ။ ၉၀။

တပ်ခင်း - ကြိ/တပ်ခင်း/ စစ်တပ်များကို စီစဉ်ပြင်ဆင်သည်။
“မင်းကြီးလည်း လက်သုံးတော်လှုံကို ထောက်ကာ တပ်ခင်း
တုံးဆီသို့ ကြည့်ရှုသည်တွင်။” ဝိသသစ်၊ ၄။ ၅၃၃။

တပ်ချ - ကြိ/တပ်ချ/ စစ်တပ်များ ရပ်နားစခန်းချသည်။

တပ်ချီ - ကြိ/တပ်ချီ/ စစ်တပ်များ ချီတက်သည်။

တပ်ခွဲ - န/တပ်ခွဲ/ တပ်ရင်းအောက် တဆင့်နိမ့်သော စစ်သည်
အဖွဲ့ အစည်း။ (တပ်ရင်းရ ပါဝင်လေ့ရှိသည်။)

တပ်ငြိ - ကြိ/တပ်ငြိ/ တွယ်တာသည်။ စွဲ လမ်း သည်။
“ထိုကညာမကို တပ်ငြိတော်မူသည်ကို။” ပုံတော်၊ ၂၅၆။

တပ်စခန်း - န/တပ်စခန်း/ စစ်ချီရာတွင် လမ်းခရီး၌ တပ်များ
ခဏရပ်နားရာ အရပ်။ တပ်များရှိရာ အရပ်။ “တပ်စခန်း
လမ်းခရီး ဖြစ်သည်။ အပြစ်အလျှော့ တရားခံရန်များကို
လပ်စေ။” မျက်ပွင့်၊ ၂။ ၁၀၇။

တပ်ရ - န/တပ်ရ/ တပ်ခွဲအောက် တဆင့်ငယ်သော စစ်သည်
အဖွဲ့ အစည်း။ (တပ်စိတ်သုံးစိတ် ပါဝင်လေ့ရှိသည်။)

တပ်စိတ် - န/တပ်စိတ်/ တပ်စုအောက် တဆင့်ငယ်သော
စစ်သည်အဖွဲ့အစည်း။ (စစ်သည်ဆယ်ဦး၊ ဆယ့်တဦး
ပါဝင်လေ့ရှိသည်။)

တပ်စွဲ - ကြိ/တပ်စွဲ/ တပ်မက်စွဲလမ်းသည်။ “ကိလေသာဟူ
သော တပ်စွဲတို့၏ ပျက်ပြယ်ရာလဲ ဖြစ်၏။” ဝိပဿနာ၊
၃။ ၂၇၇။

တပ်စွဲ - ကြိ/တပ်စွဲ/ စစ်တပ်ကို အခိုင်အခံ ချုပ်သည်။
“ရုက္ခတိတေ ဥရောပမှာ တပ်စွဲနေသည်။” တင်းစာ။

တပ်စွန်း - ကြိ/တပ်စွန်း/ ခ၊ ဆိုးရည်၊ ဆေးရောင်စွဲသည်။
“ဖန်ရည်တပ်စွန်း၊ ဝတ်သင်္ကန်းနှင့်။” ငွေ* ၂၃။ ၂၊ ခြံတွယ်
စွဲလမ်းသည်။ “မိမိ တပီးယောကျာ်းကို တပ်စွန်းသည့်နှင့်
အညီ။” ကျည်း၊ ၂၂၂။

တပ်ဆင် - ကြိ/တပ်ဆင်/ ခ၊ (လက်နက်) စွဲကိုင်စေသည်။
“နိုင်ငံကာကွယ်ရေးအတွက် လက်နက်အင်အား တပ်ဆင်ရပါ
သည်ဆိုလျှင် အပြစ်ဆိုရန် အကြောင်းမရှိချေ။” တင်းစာ။
၂၊ (အဆင်တန်ဆာ) တွယ်ကပ်ပေးသည်။ “ကော်လာ ၂

ဘက်တွင် ရွှေရောင်သရဖူတလုံးစီ တပ်ဆင်ပေးသည်။” ယိုး။
၆၁။ “သံတပ်သွားကို တပ်ဆင်၍ထားသည်။” မြန်သွေး။
၆၂။

တပ်ဆုတ် - ကြိ/တတ်ဆုတ်/ စစ်တပ်ကို နောက်သို့ ပြန်ဆုတ်
သည်။

တပ်ဆွယ် - န/တတ်ဆွယ်/ ၁။ မူလတပ်၏ တာဝန်ကိုပင် ခွဲယူ
ဆောင်ရွက်ရန် အခြားတပ်တို့တွင် ပေါင်းဖွဲ့ ထားသော
စစ်သည်အဖွဲ့ အစည်း။ ၂။ ပင်မတပ်ကြီး၏အဆွယ်အဖွဲ့အစည်း။

တပ်တောင်တစိုက်ထု - န/တတ်တောင်တစိုက်ထု/ ၁။ စစ်သည်
အများအပြား။ ၂။ [ဥပစာ] လူစုလူဝေး။ “ကမ္ဘာကိုရ
အောင် တပ်တောင်တစိုက်ထုနှင့် ရွာမှူးနေကြတယ်။” ရွှေ
ပြည်၊ ပ။ ၃၇။

တပ်တပ် - ကြိဝိ/တတ်တပ်/ သေသေချာချာ၊ ထင်ထင်ရှား
ရှား (သိသည်၊ မြင်သည်၊ ကြားသည်။) “တပ်တပ်တို့နား၊
ဆတ်ဆတ်ကြားမှ။” ကိုး* ၂၀၀။

တပ်တပ်စွဲ - ကြိ/တတ်တပ်စွဲ/ အလွန်စွဲလမ်း၊ ငြိတွယ်သည်။
“ငွေသိုလျှင် သရေယိုအောင် တပ်တပ်စွဲပြီး လျှာတွဲလွဲကျ
အောင် မက်တဲဟာကြီးပါ။” မြင့်၊ ဒု။ ၁၂၂။

တပ်တပ်အပ်အပ် - ကြိဝိ/တတ်တပ်အပ်အပ်/ သေသေ
ချာချာ (သိသည်၊ မြင်သည်၊ ကြားသည်။) “မျက်စိနှင့်
တပ်တပ်အပ်အပ်မြင်ရလျှင် အားကျတတ်မယ်။” ဟံ။ ၁၂၇။

တပ်တပ်မှူးပုန်ကန်မှု - န/တတ်တပ်မှူးပုန်ကန်မှု/ စစ်သားများက
အစဉ်မျိုးကို ထကြွပုန်ကန်မှု။

တပ်တောက် - န/တတ်တောက်/ ၁။ စစ်တပ်၏ရဲကွဲ၊ အဝတ်
အစား၊ လက်နက်ခဲယမ်း၊ နေအိမ်အဆောက်အအုံ၊ ယာဉ်
စသည်တို့ကို တာဝန်ယူ စီမံခန့်ခွဲရသည့် ဗိုလ်။ ၂။ [ရှေး]
တပ်မကို အထောက်အကူပြုသော တပ်။ “တပ်တောက် တပ်
ခံ၊ အစိုဗိုလ်ခြေ၊ ကုဋေဋေနှင့်၊ အနေမြဲလှ၊ သူတပ်မကို။”
ရွှေကိုယ်* ၁၀။

တပ်ထုတ်ပွဲ - န/တတ်ထုတ်ပွဲ/ အပြစ်ရှိသော စစ်သည်ကို စစ်
အခမ်းအနားဖြင့် ထုတ်ပယ်သည်။ “စစ်ရဲဗိုလ် နှစ်ဦးအား
တပ်ထုတ်ပွဲကျင်းပပုံ။” တင်းစာ။

တပ်ထိန်း - န/တတ်ထိန်း/ စစ်သည်များ၏စည်းကမ်းထိန်းသိမ်း
မှုအတွက် ဆောင်ရွက်ရသော စစ်သည်။ “ရဲအဖွဲ့ တပ်ထိန်း
အဖွဲ့တို့က စောင့်ကြပ်ပေးလိုက်ကြောင်း။” တင်းစာ။

တပ်ထွက် - န/တတ်ထွက်/ စစ်မှုထမ်းဟောင်း။

တပ်ထွက် - န/တတ်ထွက်/ စစ်ချီခြင်း။

တပ်နုတ် - ကြိ/တတ်နုတ်/ ၁။ စစ်တပ်အချို့ကိုပြန်လည်ရုပ်သိမ်း
ဆုတ်ခွာစေသည်။ ၂။ [ရှေး] စစ်တပ်တို့ကို ပြန်လည်
ရုပ်သိမ်း ဆုတ်ခွာစေသည်။

တပ်နယ် - န/တတ်နယ်/ စစ်...တည်းတည်ရှိရာ နယ်မြေ။

တပ်နှစ်သက် - ကြိ/တတ်နှစ်သက်/ စွဲလမ်းမက်မောသည်။
“ရုပ်ဝေဒနာစသည်တို့၌ သာသနာတပ်နှစ်သက်ခြင်း တဏှာကို
သာ စွန့်ပစ်ရမည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို မှတ်ယူအပ်၏။”
ဝိသုဒ္ဓိ။ ၉၆။

တပ်ပေါင်း - န/တတ်ပေါင်း/ ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်၊ လေတပ်
စစ်သည်အပေါင်းကို ခြုံ၍ခေါ်သောအမည်။

တပ်ပေါင်းစား - န/တတ်ပေါင်းစား/ ရှမ်းပြည် စော်ဘွားကြီး
များလက်အောက်တွင် အမှုထမ်းရွက်ရသော မြို့စား စော်
ဘွားငယ်။ “ဌာနသီးခြားတပ်ပေါင်းစားနှင့်မြို့စားတိုက်ပိုင်း၊
...ရိပ်နန်းစည်သည်။” ကုသ* ၁၆၂။

တပ်ပျက် - ကြိ/တတ်ပျက်/ စစ်တပ်များ ဖျိဖရဲ ပြိုကွဲသည်။
တပ်ပျက်စိတ်လုပ် - ကြိ/တတ်ပျက်စိတ်လုပ်/ [ဥပစာ] ဖျိဖရဲ
ဖြစ်သည့်အဖွဲ့ အစည်းတခု၌ တာဝန်ယူလုပ်ကိုင်ရသည်။

တပ်ပြေး - န/တတ်ပြေး/ စစ်တပ်အမှုထမ်းရာမှ ထွက်ပြေးသူ။

တပ်ပြန် - န/တတ်ပြန်/ စစ်တိုက်ရာမှ ပြန်လာသောသူ။
“တပ်ပြန် လူအပေါင်းတို့က ပြောဆိုသောကြောင့်။”
ကဝိသေ၊ ၁၀၈။

တပ်ပျောက် - ကြိ/တတ်ပျောက်/ ၁။ စစ်သားများ ရပ်သူ
ရွာသားတို့ အကြားတွင် ဝင်ရောက်ရပ်ပျောက်နေသည်။
“ဂျပန်ကိုတော်လှန်ခဲ့၍ ယ-တပ်ပျောက်နေသော ပြောက်
ကျားတပ်သားများဖြစ်ပါသည်။” ၁၆၅။ ၆၀။ ၂။ တပ်
အဖြစ်ထင်ရှားပေါ်လွင်စွာ စုဝေးနေပုံ ပြန်ကြတိမ်းရှောင်
နေသည်။

တပ်ပြန် - ကြိ/တတ်ပြန်/ စစ်ဆင်မှုအတွက် တပ်များကိုပြန်၍
နေရာယူသည်။ “အချို့နေရာများတွင် တပ်ပြန်သော၍ တပ်
ရင်းနှစ်စုရှိလေသည်။” စစ်၊ ၂။ ၇၄။

တပ်ဖွဲ့ - ကြိ/တတ်ဖွဲ့/ စစ်သားများကိုဖွဲ့ စည်းသည်။
- န/တတ်ဖွဲ့/ ဖွဲ့စည်းထားသော စစ်သားစု။ တပ်မ
သို့မဟုတ် တပ်မဟာလိုက် ပါဝင်သော သီးခြားတပ်ဖွဲ့များ
သည်။” စစ်ရေး၊ ၃၉။

တပ်ဖွဲ့ - ကြိ/တတ်ဖွဲ့/ တပ်မက်သည်။ “ထိုမိန်းမတို့၏ လှပ
သောရုပ်အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ကိုမြင်၍ တပ်ဖွဲ့သောစိတ်
ရှိကြကုန်သည်။” ပေတ၊ ၂၄၉။

တပ်မ - န/တတ်မ/ ၁။ ကံချပ်ကာကားတပ်၊ အမြောက်တပ်၊
အင်ဂျင်နီယာတပ်၊ အချက်ပြဆက်သွယ်ရေးတပ်၊ ထောက်ပို့
တပ်၊ ဆေးတပ်၊ စစ်လက်နက်ပစ္စည်းတပ် စသည်တို့ ပါဝင်
သော တပ်မဟာ သုံးခုအပေါင်း။ ၂။ [ရှေး] စစ်တပ်
အများစုတွင် ပင်မဖြစ်သော စစ်တပ်။ “တပ်မတပ်ဦး၊ ဗုဒ္ဓ
ပြည့်လျောက်။” ဝိရိ၊ ပ။ ၂၇၂။

တပ်မကြီး - န/တတ်မကြီး/ တပ်မထက် တဆင့်ကြီးသော စစ်
သည်အဖွဲ့ အစည်း။

တပ်မတော် - န/တတ်မတော်/ ၁။ ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်၊ လေ
တပ်ပါဝင်သော နိုင်ငံတော်၏ ကာကွယ်ရေး တပ်ပေါင်းစု။
၂။ [ရှေး] ရွှေတပ်၊ နောက်တပ်တို့ကို ခြုံငုံထားသော
အလယ်ကစစ်တပ်ကြီး။ “ရှေ့တပ်၊ နောက်တပ်၊ တပ်မတော်
နှင့်၊ အသင့်အညီ၊ ရှေ့ချီနောက်ချီ၊ အစီအဆင်၊ အလျင်ရှေး
က၊ သာဂလသို့။” ကုသ* ၂၀၀။

တပ်မဟာ - န/တတ်မဟာ/ တပ်မအောက် တဆင့်ငယ်၍ တပ်
ရင်းထက် တဆင့်ကြီးသော စစ်သည်အဖွဲ့ အစည်း။ “တပ်မ

တတပ်တွင်....တပ်မဟာ ၃ တပ်ပါဝင်ဖို့ စည်းထားလေသည်။”
စစ်၊ ၁၊ ၂။ ၂၂။

တပ်မက် - ကြိ/တတ်မက်/ တပ်မြဲမက်မောသည်။ “ဘုရားရှင်
သည် ဘဝတို့ နှိုက် တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂ မရှိချေဟု
ဆိုသော်။” မိလိန်။ ၂၂။ “မိဖုရားငယ်၏ အဆင်းတက္ကန့်၌
တပ်မက်မှုရစ်၍ မပစ်စွန့်နိုင်။” ကိပု။ ၂။

တပ်မင်း - န / တတ်မင်း / ၁၊ [ရှေး] စစ်သည်တော်
တသောင်းကို အုပ်ချုပ်ရသူ။ တပ်ပေါင်းစားတို့ကို အုပ်ချုပ်
ရသော စော်ဘွားကြီး။ “အရည်အလိုက် စည်းစိမ်ကြီးစွာ
ပေးတော်မူ၍ ဗိုလ်မင်းတပ်မင်းခန့်တော်မူ၍။” ကုလား၊ ၁။
၄၀။ ၂။ ယခုခေတ်တွင် တပ်မဟာကို ကြီးမားရသော အရာရှိ။
“စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး လက်အောက်ရှိ ဘုရင်ကိတ်ဒီးယားခေါ်
တပ်မင်းအား။” ပြည်ကြေး၊ ၂၁၉။

တပ်မြေ - န/တတ်မြေ/ စစ်တပ်ကပိုင်ဆိုင်သော မြေ။
တပ်မြို့ - န / တတ်မျို့ / ၁၊ စစ်တပ်အမျိုးမျိုးတည်ရှိ၍ သီးခြား
စည်ပင်သာယာရေး လုပ်ငန်းများရှိသော တပ်မြေ။ “တပ်မြို့
အတွင်း လင်ကပ်စတားလမ်းတွင် အိပ်တဆောင် ငှားရမ်း၍
ထားလေ၏။” ဇိုး၊ ၂၁၄။ ၂။ [ရှေး] စစ်တပ်အမျိုးမျိုး
အခိုင်အမာတည်ရှိသောနယ်မြေ။ “မြို့တွင်းကိုမူ တပ်မြို့
ခံတပ်အနေဖြင့် စစ်စခန်းကြီး ပြုလုပ်ထားလေသည်။” ဟိ၊ ၂။
၆၁၀။

တပ်မြို့ - ကြိ/တတ်မျို့ / [ပေါ] တပ်မက်သည်။ “ပညာစက္ခု
မြို့ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်က၊ မည်သူကို မည်သို့၊ တပ်မြို့စုံမက်၊
နှစ်ကပ်စရာ၊အနုမြူခန့်မှမရှိ။” ပင်း၊ ၁။ ၈၆။

တပ်မြုပ် - ကြိ/တတ်မျုတ်/ ရန်သူ၏ဝိုင်းဝန်း မိန့်ပိတ်ခိုက်မှု
ကြောင့် စစ်တပ်ပြိုကွဲ ပျက်ပြုန်းသည်။ “စစ်သည်တို့ ဝန်းဝိုင်း
၍ တပ်မြုပ်မည်ရှိသည်အတွင်း။” ြင်သစ်မှတ်။ ၁၃၁။

တပ်မှူး - န / တတ်မှူး / ၁၊ တပ်စု၊ တပ်ခွဲ စသော စစ်သည်အဖွဲ့
အစည်းကို ကြီးမားရသော အရာရှိ။ ၂။ [ရှေး] စစ်သည်တစ်
ကို အုပ်ချုပ်ရသောအရာရှိ။ “လူဆယ်ယောက် တကြပ်။ ဆယ်
ကြပ်ကို တပ်မှူး တယောက်။” ဟံသာပုံ။ ၄၄၀။

တပ်ရေး - န/တတ်ယေး/ ၁၊ စစ်ရေး စစ်ရာနှင့်တကွ စစ်သား
များ၏ အရေးကိစ္စဆိုင်ရာ အမိန့်ထုတ်ပြန်ခြင်း၊ စာပေးစာယူ
ပြုခြင်း စသည်တို့ကို တာဝန်ယူ စီမံခန့်ခွဲရသည့် အရာရှိ။
၂။ [ရှေး] တပ်နှင့်စပ်သ၍ ရေးမှတ်တင်ဆိုရန်များကို ဆောင်
ရွက်ရသူ။ “တပ်စစ်ကို နှာခံ တပ်ရေး ခန့်ထားရန်။” လွတ်
သစ်။ ၁၉။

တပ်ရဲ - န / တတ်ယဲ/ မိမိ၏ တပ်နယ်မြေအတွင်း၌ တပ်သား
များ၏စည်းကမ်းကို ထိန်းသိမ်းကွပ်ကဲရသော စစ်မှုထမ်း။

တပ်ရင်း - န / တတ်ယင်း / ၁၊ တပ်ခွဲအများပါဝင်သော စစ်သည်
အဖွဲ့ အစည်း။ “ဗမာတပ်တော် တပ်ရင်း ၆ တပ်ခွဲ ၄။”
တင်းစာ။ ၂။ [ရှေး] ခံတပ်၏ ခြေရင်း။ “ခင်ဦးစား ငချစ်ညို
လည်း တပ်ရင်းသို့ ချဉ်း၍သော်လည်း မလုပ်မကြံ။”
လောလင်းရေး။ ၁၆။

တပ်ရင်းမှူး - န / တတ်ယင်းမှူး / တပ်ရင်းကို ကြီးမားရသော

အရာရှိ။ “မင်းကိုတော့ တပ်ရင်းမှူးဆီ ငါခေါ်သွားပေးပါ
မယ်။” မောင့်။ ၁၉။

တပ်လန် - ကြိ/တတ်လန်/ ၁၊ ရန်သူတပ်နှင့်တိုက်ရာမှ အရေး
မလွှာသဖြင့် ပြန်ဆုတ်သည်။ “ဗာရ်နတ် စစ်သည်တို့သည်
နောက်ဆုတ်တပ်လန်၍ ပြန်သွားကြကုန်ပြီ။” သမယ။ ၂၂၁။
၂။ [ဥပစာ] အကြမ်းအောင်မြင် ပြန်လှည့်လာရသည်။
“ဒေါ်သန်းတင်သည် တပ်လန်၍ သွားပြန်သဖြင့်။” တမ်း။
၁၁၀။

တပ်လွန် - ကြိ/တတ်လွန်/ ၁၊ စစ်တပ်များတိုက်ခိုက်ရန်အတွက်
အဆင်သင့် ဖြစ်နေစေရန် ရုတ်တရက် လုပ်ဆောင်သည်။
၂။ [ဥပစာ] အရေးကိစ္စ ပေါ်ပေါက်လာလျှင် အဆင်သင့်ဖြစ်
နေစေရန် နှိုးဆော်သည်။ “သူ၏အနားမှဆယ်တိမ်မှုများကို
တပ်လွန်လိုက်ပြီး။” သွေး၊ ၁၁၀။ ၂၇၇။

တပ်သား - န / တတ်သား / စစ်သား၊ ရှစ်ရိုး။

တပ်အပ် - ကြိဝိ / တတ်အတ် / သေသေချာချာ။ ထင်ထင်
ရှားရှား။ တည်တည် ဖြောင့်ဖြောင့်။ “သူဌေးသမီးရှိရာသို့၊
တပ်အပ်ရှေး၌ လာပြီးလျှင်။” ကညော၊ ၅၅။

တပ်အပ်သေချာ - ကြိဝိ / တတ်အတ်သေချာ / တိတိကျကျ။ အတိ
အကျ။ “ရွှေခိုးပုံကို မည်သူမှ တပ်အပ်သေချာစွာ မပြောနိုင်
ချေ။” ဂရီ။ ၅၄။

တပ်ဦးဘီလူး - န / တတ်အူးဘလူး / စစ်ဦးဘီလူး - န၊ နှင့် အတူတူ။
“တပ်ဦးဘီလူးပါ။ တိုက်မှုသာလျှင်၊ တစ္ဆာတမြို့၊ ကိုယ်
သို့ လက်ဝင်၊ အောင်မြင်တည်မှ၊ အားအန်ကျ၍။” သီလဝ*
၁၁၀။

တိပ်

တိပ်ခွေ - န / တိတ်ခွေ / ဖမ်းယူသောအသံကို ထိန်းသိမ်းထား
သော ပလတ်စတစ်ကြိုးခွေ။

တုပ်

တုပ် - ကြိ/တုတ် / ၁၊ (ကင်းမြီးကောက်၊ ပိတုန်း၊ ပျား) ထိုး
သည်။ “ကင်းမြီးကောက် တုပ်သော အနာကို ကုစားခြင်း
ငှာ။” ပါဏတ္ထိ၊ ၁။ ၂၄၄။ ၂။ (သန်း၊ သန်းဥတို့ ကို) လက်မ
လက်သည်းဖြင့် ဖိနှိပ်ခြေမှုသည်။ “ဤကဲ့သို့၊ တရားအရနှင့်
သန်းဥကို မတုတ်ပေဘူး။” ကားသား။ ၃၄။ ၃။ (လုံစသော
ချွန်ထက်သည့်အရာတို့ နှင့်) ထိုးသည်။ “ဥပါကောင်းလည်း
လှေကသက်၍ ကြိုနှင့်သည်ကို မြင်းသည်တယောက် လှံနှင့်
ပေါင်ကို တုပ်၍ လည်းချေ၏။” ဓိပုံ။ ၂၆၄။

တုပ် - ကြိ/တုတ် / ချည်နှောင်သည်။ “နှိုးချည်ဖြင့် ချည်နှောင်
ခြင်းက ရှောင်ဖြင့် တုပ်သည်ထက် ခိုင်တတ်သည်။” ဆောက။
၅၉၄။

တုပ် - ကြိ/တုတ် / ခြေလှမ်းရာတွင် ကြိုးဖြင့် ချည်နှောင်ထား
သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

တပ် - ကြိ/တုတ်/(ဒူး၊ ပုဆစ်တို့ကို) ချိုးခေါက်သည်။ “မိမိ ကိုင်ဆွဲ၊ လက်ထုပ်ငင်ရှား၊ ပုခွန်တုပ်၊ တုန်ကွေး၊ တုပ်ပျပ်၊ ပုဆစ်တုပ်။” ပေါဒို။ ၂၄၈။

တုပ်ကွ - ကြိ/တုတ်ကွ/ အနီအသေပြသည်။ မိုသေလေးစား သည်။ ညွတ်တွားသေသည်။

တုပ်ကွေးနာ - န/တုတ်ကွေးနာ/ ကိုယ်လက်ကိုက်ခဲသောအဖျား ခေါက်တမျိုး။

တုပ်နှောင် - ကြိ/တုတ်နှောင်/ (ကြိုးစသည်ဖြင့်) ချည်သည်။ “အမျက်ထွက်၍ ကြိုးတို့ဖြင့် တုပ်နှောင်ပြီးလျှင် မိုက်နက် ၍ တောင်လေ၏။” နရ။ ၃၇၅။

တုပ်ပျပ် - ကြိ/ တုတ်ပျပ်/ တပ်ကွ - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “လက်ခွက် တုပ်ပျပ်ကာ စနေစေ။” ဝိရိ၊ တ။ ၃၆။

တုပ်ဝပ် - ကြိ/တုတ်ဝပ်/တုပ်ကွ - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “နန်းရင် ပြင်သို့ ထွက်လာလတ်၍ တုပ်ဝပ် မိုသေစွာ ရှိခဲ့လျက်။” တေ။ ၈၄။

တမ်း

တမ်း - ကြိ/တန်း/ အရည်သဖြင့် ခိုင်မြဲအောင် ရေးမှတ်သည်။ “နောက်မှ အုပ်လွှမ်း၊ သိခိုင်းတမ်းသည်။” ဖတ်ကျမ်းနား ပါးလျှင်မြဲချီ။” တန်ခိုး * ၁။

- န/ တန်း/ ခါခိုင်မြဲသော အလေ့အကျင့်။ အမိုးအစဉ်။ ထုံးစံ။ “ဘုရားဟူကပွင့်စမ္မေး၊ ထိုနေ့ဦး၌၊ ဂုဏ်းပြု၊ မလွဲဖြစ် တမ်း၊ နို့သစ်ဆွမ်းကို။” ပါပိ * ၁၂။ ၂၊ မေ့တာ။ သဘော သဘာဝ။ “နှုတ်ထွက်မကြမ်း၊ လူတို့ တမ်းကား၊ ချီးမွမ်းပေ က၊ ကြိုက်တတ်လှ၏။” မဂ်စိုး * ၂၀။ “နှလုံးမကြမ်း၊ ကျင့် တမ်းမွေ့ညက်။” ကိုး * ၅။

- စည်း/တန်း/ ခါ ခိုင်မြဲခြင်းကိုပြသော စကားလုံး။ “မသွေတမ်း မန်းစိန္တေမှာ၊ ကျမ်းကိုန်ရေ သုံးကြချည်စို့။” ပုညတေး။ ၁၇။ ၂၊ သဘောတူညီမှုကို ပြသောစကားလုံး။ “သခင်လေလာ၊ ပန်းပွင့်လောင်းတမ်း၊ ရှင်ထူးတမ်း၊ ဆန်း တယ်လို ဟုတ်ဘူး။” ရာမ၊ ပ။ ၁၁၀။

တမ်း - ကြိ/ တန်း/ ရော်ရမ်းအောက်မှသည်။ သတိရ တောင့်တသည်။ “နမတော်ကို အာရုံတမ်း၍ လွှမ်းအားကြီး သည်နှင့်။” ဝံသသစ်၊ ပ။ ၂၇။

တမ်းစေ - ကြိ/တန်းစေ/တန်းစိ/ သတ်မှတ်ထားသော အရည် အချင်းကို မိသည်။ “လောကဓမ္မတာ တမ်းစေသောသူ သည်။” စတု၊ ပ။ ၃၆၁။

တမ်းတ - ကြိ/တန်းခါ/တမ်း - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “လွမ်းဆွတ် ကြည်ကွဲလှသည်နှင့်၊ တမ်းတသွဲ့နဲ့ ညည်းငြူရမည်မှာ။” ဝိရိ၊ ပ။ ၁၀၅။

တမ်းတမ်းစွဲ - ကြိ/တန်းအင်း/အလွန်အမင်း မက်မောစွဲလမ်း လျက်။

တမ်းပွန်း - ကြိ/တန်းပွန်း/ရော်ရမ်း ပွန်းဆသည်။ “အချို့နေ

ရာတွင် စာလုံးကို လုံးဝမတွေ့ရ။ သဘောလောက်ကိုသာ တမ်းပွန်း၍ ဘတ်ရ၏။” မျက်ပွင့်၊ ၁။ ၂၉၀။

တိမ်

တိမ် - ကြိ/တိန်/ ခါ စောက် မနက်။ “သမ္မုတ္တပင်လယ် အချို၊ နေရာများ၌ တိမ်ခြင်း နက်ခြင်း။” သင်နည်း။ ၁၇၇။ ၂၊ [ဥပစာ] အရည်အချင်း၊ အစွမ်းသတ္တိ၊ အသံသည် လျော့နည်းသည်။ “မိမိတို့ အသိဉာဏ်မည်မျှတိမ်သေးသည်။” ဂမိ၊ ၅။ “အသံတွေလည်းတိမ် လူတွေလည်းငြိမ်သွား လေ၏။” ချစ်စံ။ ၁၄၈။

တိမ် - န/တိန်/ ခါ ကောင်းကင်တွင် စုဝေးလွင်ပါးနေသော ခေ့ခိုးရေငွေ့ အစ။ “ကောင်းကင်မှာ အလိပ်လိပ် ထပ်မနား တက်ရှိလာသော တိမ်နှင့်တူ၏။” ကိပ္ပိ၊ ၁၁၉။ ၂၊ မျက်စိ အကြည်ကို ပုံးအုပ်နေသောအရာ။ ၃၊ ယင်းကြောင့်ဖြစ် သော မျက်စိရောဂါ။ “မျက်စိ မျက်အိမ်အတွင်း၌ ရှိသော တိမ်များကို။” ဆေးပညာ။ ၁၀။

တိမ်ကော - ကြိ/တိန်ဂေါ/ ခါ စောက်အနက် လျော့နည်း၍ ပြည့်ဝ လာသည်။ “ချောင်းမြောင်း တိမ်ကော၊ မျောသော အောက်ရေ၊ ဆန်တက်လေ၏။” ရသ၊ ၆၀။ ၂၊ [ဥပစာ] မှေးမှိန်ကွယ်ပေသည်။ ပျောက်ပျက်သည်။ အသုံးမဝင် မတွင် မကျယ်ဖြစ်သည်။ “ရှေးဟောင်း ကဗျာအဖွဲ့ အနွဲ့ အမျိုးမျိုး တို့ တိမ်ကောပျောက်၍ မသွားစေလိုသည် တကြောင်း။” ပဒေသာ။ ဒိုဒါနိ။

တိမ်ကျ - ကြိ/တိန်ကျ/ မျက်စိတွင် တိမ်ရောဂါ ဖြစ်သည်။ “မီးနှင့်လုပ်ကိုင်၍ အသက်မွေး စားသောက်သူများတို့သည် မျက်စိရောဂါတွက်၍ တိမ်ကျခြင်း၊ မျက်စိမှုန်ခြင်း များစွာ ဖြစ်တတ်ပါသည်။” မျက်ကူ။ ၁၄။

တိမ်ခိုး - န/ တိန်ဂိုး/ အခိုးအငွေ့ ပုံဖြစ်နေသော မိုးတိမ်။ “လောင်းမိုးခိုင်းကြိုး၊ တိမ်ခိုး မုန်တိုင်း။” စွယ်၊ ပ။ ၂၇၈။

တိမ်ခိုးငါးပိ - န/ တိန်ဂိုးငယ်/ အလွန်နူးညံ့သော မျှင်ငါးပိ တမျိုး။

တိမ်ခွပ် - ကြိ/ တိန်ခွတ်/ တိမ်စိုင့်တို့ အချင်းချင်း တိုက်ထိ၍ လျှပ်ရောင်ထွက်သည်။ “ကောင်းကင်ဝယ် တိမ်ခွပ်၏။” သုသော၊ ဆ။ ၃၀၃။

တိမ်ငုပ် - ကြိ/ တိန်ငုတ်/ မှေးမှိန် ပျောက်ပျက်သည်။ “တိတ္ထိ ဆရာများတို့ သည် မစားလောက်မတ်လောက်၊ ပျောက်ပျက် တိမ်ငုပ်လေလျှင်။” စွယ်၊ ပ။ ၁၆၅။ “မြန်မာဘာသာဘက်က တိမ်ငုပ်ဆဲရှိသောအချက်။” ဗန္ဓု၊ ၂၈၈။

တိမ်ညွန့်စား - န/ တိန်ညွန့်စား/ ခါ လေထဲတွင် နှာမောင်းကို ကြောက်မြှုပ် မိမိပါးစပ်ထဲသို့ နှာမောင်းကို ပြန်ထည့်သော ဆင်တမျိုး။ ၂၊ ကောင်းကင်ပျံနိုင်၍ တိမ်ညွန့်၌ ကျက်စား သွားလာနိုင်သည် ဆိုသော မြင်းပျံမျိုး။ “သိန္နောမျိုး အာဇာနည် မြင်းပျံ တိမ်ညွန့်စားရန်ရာကိုလည်း။” ဝေဇာတ်၊ ၄၄။

တိမ်တောက် - ကြံ / တိမ်တောက် / နေဝင်ခါနီးတိမ်တိုက်နေ
ရောင်ထိုး၍ နီနီဝါဝါအရောင်ဟပ်သည်။ “မိသားသားကင်းစင်
၍ တိမ်တောက်လျက်ရှိသည်။” ညှိုး။ ဂ။

တိမ်တိုက် - န / တိမ်တိုက် / ကြီးထူသောမိုးတိမ်။
တိမ်တောင် - န / တိမ်တောင် / တောင်ကုန်း တောင်တန်းပုံ
ဖြစ်နေသောမိုးတိမ်။ “မင်းလွင်ကမောင်မောင် တိမ်တောင်က
ဆင်းဆင်း။” ရာမ။ ပ။ ၁၀၆။

တိမ်ထိုး - ကြံ / တိမ်ထိုး / ဆင်းရိုင်းကြီးတွင် တည်သံတခုမှ
နောက်တည်သံတခုသို့ မပြောင်းမီ ပတ်လုံးမျှားကို ရောမွှေ
တီးသည်။

တိမ်ပုပ် - န / တိမ်ပုပ် / မည်းပုပ်ပုပ် အရောင်ရှိသော မိုးတိမ်။
“သိရိုင်းဝါ၊ လမျက်နှာကို၊ ဗျာပါတိမ်ပုပ်၊ လွှမ်းတည်အုပ်၍။”
သဇာ* ၇၉။

တိမ်မျှက် - ကြံ / တိမ်မျှက် / မှေးမှိန်ပျောက်ပျက်သည်။ လျှိုးလုပ်
ကွယ်ဝှက်သည်။ ထင်ရှားပေါ်လွင်ခြင်း ကင်းသည်။ “ငယ်မည်
သည် ပျည်ကြိယာဝတ္ထုကောင်မွန်ကံ တည်သည်နေမှစ၍
တိမ်မြုပ်ကွယ်ပလျက်။” နမူ။ ၅၇၀။

တိမ်လိုက် - န / တိမ်လိုက် / မျက်စိတွင်းရှိတိမ်ကို ဆွဲငင်ထုတ်ယူ
ရသော ကိရိယာ။ “ခါးငယ်ကလေးနှင့် ဖောက်ခွဲ၍ တိမ်လိုက်
ခေါ် ဓာတ်နှင့်ယူ၍ ဖယ်ရှားပစ်ရပါသဖြင့်။” မျက်ကု။ ၃၁။

တိမ်း

တိမ်း - ကြံ / တိမ်း / ၁။ အခြေငှာအမတ်၊ အမှန်တို့မှသွေဖည်
သည်။ စောင်းသည်။ ယိုင်သည်။ ယိမ်းသည်။ “ခေါင်းကို
တိမ်းကော၊ ငဲ့ကော၊ မော့ကောနှင့်သို့။” မာသစ်။ ၆။ ၂။ ချွတ်
သည်။ မှားသည်။ လွဲသည်။ “စာရင်းအင်း နားလည်လိုက်
ထားမျှားမှတော့ တပြားတချပ်မှ မတိမ်းရဘူး။” မြင့်၊ ပ။
၁၁၈။ ၃။ သွေ့ချောင်သည်။ ရှောင်လွှဲသည်။ “မကြင်နာ
လူတကာတိမ်းလို့ စိမ်းလေလေ။” ဒုကာ။ ၃၉။ “တိမ်းဟု
သည် ပေါ်ရာဇာ ပြတ်စဲရပ်စဲ၍ ရှောင်လွှဲနေသည်ကို တိမ်းဆို
သည်။” မီး။ ၁၆၁။

တိမ်းစောင်း - ကြံ / တိမ်းစောင်း / ၁။ ယိမ်းယိုင်သည်။ “ချက်
ချင်းပင် လေယာဉ်ပျံကြီးစာစောင်းလုံးမှာ တိမ်းစောင်းသွားပြီး
လျှင်။” စစ်သားဇု။ ၂၃၀။ “တိမ်းစောင်းမြေပြင်တောင်လျှင်
နှင့်ပထင်သည်။” နာပျို* ၂။ ၂။ လွဲမှားသည်။ သွေ့ပယ်သည်။
“ထိုလမ်းစဉ်မှ သွေ့ပယ် တိမ်းစောင်းခြင်း မရှိအောင်။” ဒီပို။
၇၇။ ၃။ တောက်ပြန်သည်။ ယွင်းပါးသည်။ “မင်းတင်မကောင်း၊
တိမ်းစောင်း ယွင်းသွေ့ ပြန်ပြန်ချေက။” ဒီပို။ ပ။ ၂၇၂။

တိမ်းညွတ် - ကြံ / တိမ်းညွတ် / ၁။ ယိမ်းယိုင်သည်။ ဆုံရာပါ
သည်။ “အာဂတပါကရသုဌေးလည်း ထိုနဂါး၏စည်းစိမ်၌
တိမ်းညွတ်သော စိတ်သည်ဖြစ်၏။” ဇီ။ ၂၂၇။ ၂။ တပ်မက်
သည်။ “နန္ဒဝါဏီဇုန်သည်မဟာဏီ သီဝအမတ်မြင်လျှင်
တိမ်းညွတ်သော စိတ်ဖြင့် ဝိန်းမောသည်ဖြစ်၍။” တဇ္ဇ။ ၅၃။
တိမ်းပါး - ကြံ / တိမ်းပါး / ၁။ မှားယွင်းသည်။ ချွတ်ချော်

သည်။ “မကင်းမညွတ်၊ ကျင့်ဝတ်တရား၊ တိမ်းပါးယွင်းသွေ၊
မရှိနေနှင့်။” ပုံတော်။ ၅၄။ ၂။ ယိမ်းယိုင်သည်။ “မေတ္တာ
တော် တိမ်းပါး၊ စိမ်းကားနိုင်တော့တာ။” အဝမ်း။ ၁၀၀။
၃။ ပျက်စီးသည်။ “မျက်မှောက်ခိဉ္စပစ္စက္ခသို့ အကျိုးအာနိ
သံသ တိမ်းပါး ချွတ်ချော်တတ်ကြသည်။” တိလကင်္ဂီ၊ ၅။
၅၃။ ၄။ သေဆုံးသည်။ “ခေါင်းဆောင်ကြီး တိမ်းပါးသွား
သဖြင့်။” စစ်သား၊ ပ။ ၁၃၉။

တိမ်းမပ် - ကြံ / တိမ်းမပ် / [ပေါ] ၁။ ညွတ်ယိုင်သည်။
“ကိုယ်လုံးတိမ်းမပ်၊ မြေထယ်ထယ်မျှ၊ ခပ်မပ်ပါ၊ လွှမ်းဟန်ချီ
လျက်။” ဌေး* ၇၀။ ၂။ တပ်မက်သည်။ “မင်းကြီးလည်း
ခယ်မတော် အဆင်းပြင်လျှာကို မြင်လေလျှင် တိမ်းမပ်သော
စိတ်ဖြင့် မရပ်မတည်နိုင်ချီ။” မုနီ။ ပ။ ၃၄၄။

တိမ်းမှောက် - ကြံ / တိမ်းမှောက် / ချွတ်ချော် ပြိုလဲသည်။
ယိမ်းယိုင်လဲပြိုသည်။ “ရထားတစင်းမှာ မဲဘာနှင့် အင်းတော်
ဘူတာများအကြား တိမ်းမှောက် သွားသည်ဟု သိရှိရသဖြင့်”
တင်းစာ။

တိမ်းယိမ်း - ကြံ / တိမ်းယိမ်း / ၁။ ချွတ်ချော် လွဲမှားသည်။
“ယောက္ခားတကာတို့သည် မြင်က တိမ်းယိမ်းမှူးမော်ကုန်
၏။” ထိပ်။ ၂၅၉။ ၂။ ပျက်စီးသည်။ “အဝန်ပြည်တော်
ကြီးမှာ တိမ်းယိမ်းရသည်အတိုင်း။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၁၀။

တိမ်းရှောင် - ကြံ / တိမ်းရှောင် / လွှတ်ရာ ကင်းရာသို့ ပဲခွာ
သွားသည်။ “အဂ္ဂရ မင်းသားသည်လည်း မိမိနေရာမှ
တိမ်းရှောင်လျက်။” ဣန္ဒီ။ ၁၁၉။

တုံ

တုံ - စည်း / တုန် / နာမ်၊ နာမ်စားကြိယာ၊ ကြိယာဝိသေသန
တို့ကို ပြေပြစ်စေသောစကားလုံး။ “ထိုစကားတုံ၊ ဒေါသချ၊
တွင်း ငြိသည် ထင်ခဲ့။” ကိုး* ၅၆။ “မြဲဗွာတ္တ၊ ကုမာရဟု၊
တွင်ထမည်၊ ငါတုံသည်လည်း။” ဘူလင်* ၃၄။ “အသီး
သီးသော သစ်ပင် တို့ကို ဆွတ်ချ၊ ဆိုသောငှာ ချဉ်းကပ်တုံ
ပါသော်လည်း။” ဝေဇာတ်။ ၁၁၀။ “အာသယံတုံနည်းဟု
မင်းကြီး မေးလတ်သော်။” ကြမ္မာ။ ၅။

တုံ - စည်း / တုန် / အလှည့်အလည် ပြုခြင်း ဖြစ်ခြင်းကို
ပြသော စကားလုံး။ အကြိမ်အဖန် ထပ်မံပြုခြင်း ဖြစ်ခြင်း
ကိုပြသောစကားလုံး။ “မိန်းမဖြစ်တုံ၊ ယောက်ျားဖြစ်တုံဟူ၍။”
သမန်၊ ပ။ ၄၉။

တုံ - ကြံ / တုန် / (ရေစီးဆင်းခြင်း) ရပ်တန့်သည်။ “ဗျာဒိတ်
နှင့်ကြုံ၊ မြစ်ရေတုံ၊ အဟိမ်းမပြေး။” ကဝိသတ်* ၁၅၂။
တုံဂိုဏ်း - န / တုန်ဂိုဏ်း / တင်ဂိုဏ်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

တုံ့

တုံ့ - ကြံ / တုန် / ၁။ ပြန်ပေးသည်။ “လက်ဆောင်များစွာတုံ့
တော်မူ၏။” မိပ်* ၃၇၈။ ၂။ လှည့်ပြန်သည်။ “တုံ့ကာပြန်ကာ

ဘယ်ညာရစ်သန်းလျက် ပြစ်။” ပီဇာတ်။ ၂၆။ ပ၊ နောက် ပြန်ဆိုတည်း။ “ခြေလှမ်းများသည် အနည်းငယ်တုံ့၍။” ပန်လောင်း။ ၁၇၁။

တုံ့ဆိုင်း - ကြိ / တုန်ဆိုင်း / နှောင့်နှေး လေးကန်သည်။

တုံ့နှေးတုံ့နှေး - ကြိဝိ / တုန်နှေးတုန်နှေး / ဆုတ်ဆိုင်း ဆုတ်ဆိုင်း။ နှေးနှေးကွေးကွေး။ ကြန်ကြန်ကြာကြာ။

တုံ့မြန် - ကြိ / တုန်ပျန် / ပြန်လှန်ပြုလုပ်သည်။ “အကြင်သူ သည် အမျက်ထွက်သောသူကို တုံ့မြန်၍ အမျက်ထွက်၏။” ပြည်တိ။ ၁၆၅။

တုံး

တုံး - ကြိ / တုန်း / ၁၊ အတစ်အပိုင်း အတိုအစဖြစ်အောင် ဖြတ်တောက်သည်။ ၂၊ ဦးဆံရိတ်သည်။ “ကတုံးကို တုံး ထားရုံမျှဖြင့် သာမဏ (သုတန်း) မဖြစ်နိုင်ပေ။” ဗုဒ္ဓကား။ ၂၈။ ပ၊ အခါရာသီ ကုန်ဆုံးသည်။ အဆုံးစွန်သို့ရောက် သည်။ “အဗ္ဗန္တရ သရက်တောကြီးတခု အသီးတုံးလျှင်။” ဓမ္မဒီ။ ၁၃၇။

- နဝိ / တုန်း / ၁၊ မချွန်သော၊ မထက်သော။ “ကပ်ကျေး တုံးနေပါက ချည်ခင်ကို ဖြတ်ရာတွင် တိရိစ္ဆာန် မရှိတော့ဘဲ မသေမသပ်ဖြစ်ရ၏။” ပန်းတိုး။ ၈။ “တုံးသောခဲတံကို ချွန် လိုက်ပါ။ တုံးသောခင်းကို သွေးလိုက်ပါ။” ၂၊ အစွန်းအစ ကင်းမဲ့သော။ “အပွေးတုံးသော ကော်တော။”

- န / တုန်း / ၁၊ သစ်သား၊ သစ်ပင်စသည်တို့ကို ဖြတ် တောက်ထားသော အပိုင်းအစ။ “ဗျာကျွန်တော် တုံးရွာချေ ဦးမည်။” ဝံသသစ်၊ ၃။ ၄၄၄။ ၂၊ ကုလားတက် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ခေါင်းလောင်းထိုးခြင်း၊ တုံးခေါက်ခြင်းစသော အားဖြင့် စည်းဝေးရန် အချိန်အချက်ပေးသောအခါ။” တိုး ပွား။ ၇၃။ ပ၊ ပုံနှိပ်စာစုံရာတွင်ဖြစ်စေ စာရေးရာတွင်ဖြစ် စေ အရပ်အနား အမြတ်အတောက်ကိုပြရန် သုံးသော မျဉ်း တိုက်လေး။ (-)။ “ဝါကျကို အမြတ်အတောက် မှန်ကန် စေရန် တုံးကို အသုံးပြုထားပါသည်။” ၄၊ [ဥပစာ] သစ်တုံးကဲ့သို့ မတုန်မလှုပ် တည်ငြိမ်နေသော အဖြစ်။ “ဘုရားပွဲများကို လိုက်ရသည်မှာ အလွန်အိပ်ရေးပျက်ပါ သည်...အိပ်လိုက်လျှင်လည်း တုံးပါလိင်။” လောင်ချိုင့်။ ၂၇၅။

တုံး - စည်း / တုန်း / အမေးပြစ်ကားလုံးတမျိုး။ (နည်း၊ လိ တို့နှင့် သဘောတူသည်။) “သတ္တိတံစား၊ ဘယ်ကြောင်း လျှာဖြင့်။ ။ ငါ့အား ရှိမခိုးသည်တုံး။” ဝိပျါ၊ * ၁၉၁။

တုံးကုလား - န / ခုန်းကုလား / ငှက်ကုလား - န၊ နှင့် အတူတူ။ တုံးကျော် - ကြိ / တုန်းကျော် / ၁၊ သေတော့မည်ဖြစ်ပြီးမှ ပြန် လည် ကျန်းမာလာသည်။ ၂၊ ကံကြမ္မာဆိုးနှင့် တွေ့ကြုံ သည်ဟု မမှန်သတင်းဖြစ်သောကြောင့် ယင်းကံကြမ္မာဆိုးမျိုး နှင့် မတွေ့ကြုံတော့ပုံရှိသည်။

တုံးခေါက် - ကြိ / တုန်းခေါက် / ကုလားတက်ခေါက်သည်။

တုံးတာ - နဝိ / တုန်းဝါ / ဉာဏ်ထိုင်းသော။ ထုံထိုင်းသော။

“အမိုက်မ တုံးတာနှင့် ယူနေတရာ ဝေးကွာသည် ဖြစ်စေ သော။” ပင်း၊ ပ။ ၃၃။

- န / တုန်ဝါ / ဉာဏ်ထိုင်းသော။ ထုံထိုင်းသော။

တုံးတိ - ကြိဝိ / ခုန်းဒိ / အညွန့်အတက် မရှိပဲ။ အစွမ်းအစ မရှိပဲ။ (စကားကို) တိုတောင်းစွာ (ပြောသည်။) “အဖျား နှစ်ဖက်တွင် တုံးတိ မဖြစ်ရဘဲ။” စွယ်ကျမ်း၊ ၄။ ၁၁၉။ “လူစွမ်းလူစ တုံးတိရာသို့လည်း ကျရောက်လေ၏။” ဒီရီ၊ ပ။ ၁၇၁။ “ဒေါ်ဒေါ် စကားက တုံးတိကြီး ဖြစ်သွားတယ်။”

နှစ်နှစ်။ ၁၃၃။

တုံးတိတိ - ကြိဝိ / ခုန်းဒိဒိ / တုံးတိ - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ဥများသည် တာဘက်တွင် ချွန်ပြီး တာဘက်တွင် တုံးတိတိ ဖြစ်နေ၏။” တေသိပ္ပံ၊ တ။ ၁၇၈။ “ယဉာဘက်က တုံးတိတိ ဖြစ်နေပါကလားလို့ စဉ်းစားမိလို့။” ဒေရီ၊ စ။ ၅၉။ “စကား စ မရှိဘဲ တုံးတိတိ မေးလိုက်သတဲ့။” မဉ္ဇူရီ၊ ၃။ ၁၆၈။

တုံးတေ - နဝိ / တုန်းဒေ / မထက်မြက်သော။ “ဦးမအိရေ၊ မွေးတုံးတေကို လံပေလုပ်။” ဗန္ဓု၊ ၁၉၁။ “တုံးတေ တုံးတေ၊ သစ္စာပေသော်။” ကိုး* ၁၀၄။

တုံးတုံ - န / တုန်ဆို / တုံး - န၊ နှင့် အတူတူ။

တုံးတိုက်တိုက်ကမ်းတိုက်တိုက် - ကြိဝိ / တုန်းတိုက်တိုက် ကန်း တိုက်တိုက် / ဖြစ်ချင်ရာ ဖြစ်ပါစေ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်။ (တုံးတိုက်တိုက်ကမ်းဆိုက်ဆိုက်၊ တုံးတိုက်တိုက် ကမ်းရိုက်ရိုက်၊ တုံးတိုက်တိုက် တိုင်တိုက်တိုက်၊ တုံးတိုက်တိုက် ကျားရိုက်ရိုက် ဟုလည်း တွေ့ရသည်။) “နေလို့ ပြင် မဖြစ်ချေ၊ စနစ်တွေ တယ်မကိုင်တာကြောင့်၊ တုံးတိုက်တိုက် ကမ်းတိုက်ဆိုက် သွားလိုက်ပါတော့ မည်သာတည်း။” မဉ္ဇူရီ၊ ပ။ ၁၉၇။

တုံးတင် - န / တုန်းဒင် / ဝင်းတဲထားသောဝါးလုံး။ “လှပျို ညံ့သည်၊ အပျိုထဲသို့ သွားရာ တုံးတင်ကနေ၍။ အရိုးမရှိဘူး လားဟု စကားစ၍ မေးလိုက်ရာ။” ကျည်း၊ ၂၁၆-၇။

တုံးတုံးချ - ကြိ / ခုန်းဒုန်းချ / စိတ်ပိုင်းဖြစ်သည်။ “ဤသို့ သန္နိဋ္ဌာန်လုံးလုံး တုံးတုံးချ၍ မှတ်ကြလော။” စတု၊ ပ။ ၁၀၇။

တုံးပေကတ်သတ် - ကြိဝိ / တုန်းပေကတ်သတ် / ခုန်းပေကတ် သတ် / အကြမ်းပတ်မီး အပင်အပန်း အဆင်းအရဲတို့ကို ခံနိုင် ရည်ရှိလျက်။

တုံးပေသရေနား - ကြိဝိ / ခုန်းပေသရေနား / တုံးပေကတ်သတ် - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

တုံးမောင်း - န / တုန်းမောင်း / ၁၊ မြို့၊ ရိုးမြို့၊ ခြေသို့ ကပ်လာ သော ရန်သူအပေါ် ဖြတ်ချ ရန် ဆွဲထားသော သစ်တုံး။ “လောက်လဲ တုံးမောင်း သံ ဆူးသံချွန်းမောင်းမှစ၍။” သုသော၊ စ။ ၁၃၁။ ၂၊ ကုလား တက်။ အုန်းမောင်း။

တုံးမောင်း - န၊ ၂

တုံးလုံး - ကြိဝိ / တုန်းလုန်း / ၁၊ အစန်လိုက်။ စန်စန်။ အလျားလိုက်။ “ချစ်ပုလည်း သေဟန်တုံးလုံး အိပ်၍နေ၏။” လောင်းရေး။ ၉၆။ ၂။ အဝတ်မပါပဲ။ “တကိုယ်လုံးကို အဝတ်မပါ ပလာအရှင်။ တုံးလုံးနေရခြင်း။” သိရီ။ ၂၈၄။

တုံးလုံးစာ - န / တုန်းလုန်းစာ / နာမကျန်းဖြစ်သောအခါ ထိုမင်းမစွမ်းသောအခါတို့၌ သုံးစွဲရန် ကြေးငွေစွာပစ္စည်း။ အိုနာစာ။ “မတ်တတ်စာရှိ၍ တုံးလုံးစာမရှိ။” ကုန်စုံ။ ၁၂။

မတ်တတ်စာ - န။ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

တုံးလုံးစက် - န / တုန်းလုန်းစက် / ဝန်ချီ ဝန်ဆွဲရန် ကြိုးရစ်လှည့်ပေးရသော သစ်တုံးယန္တရား။

တုံးလုံးနာ - ကြိ / တုန်းလုန်းနာ / တုံးလုံးလဲ၍ နာမကျန်းဖြစ်သည်။ “တုံးလုံးနာသောရုပ်နာမ် တေးရန်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်။” မက်သာ။ ၂၁၆။ မတ်တတ်နာ - ကြိ။ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

တုံးလုံးပက်လက် - ကြိဝိ / တုန်းလုန်းပက်လက် / ၁၊ လဲလျောင်း လျက်။ ကိုယ်ဆန့် လက်ဆန့် အိပ်စက် လျက်။ “တုံးလုံးပက်လက် အိပ်စက်လျက်။” ဓမ္မပဒ။ ပ။ ၂၅။ ၂။ အမြင်မတော်အောင်။ “တုံးလုံးပက်လက် သေနေကြသည် မှာမြင်မကောင်း။ မတော်တာတွေ ပေါ်နေ၍မျှ ဖုံးသို့မရှိ။” အရှေ့က၊ တ။ ၁၀၆၁။ “ပစ္စည်းများမှာလည်း မြေကြီးတွင် တုံးလုံးပက်လက် ရှိကြရသည်။” ယဉ်ကျေးမှု။ ၂၊ ၂။ ၆၈။

တုံးလုံးလဲ - ကြိ / တုန်းလုန်းလဲ / အလျားလိုက်လျောင်းသည်။

တယ်လီဖုန်း

တယ်လီဖုန်း - န / တယ်လီဖုန်း / ရုပ်လွင်ရုပ်ပမ်းခြင်း။ ရုပ်မြင်သံကြား။ “တယ်လီဖုန်း အရုပ်လွင်စက်အမျိုးမျိုး ထွက်ပေါ်လာလေသည်။” မတ်စ။ ၁၀၇။ [လိပ်]

တလ်

တလ် - န / တန်လဲ / [ပေါ] စက်ဆုပ်ရွံ့ရာမှ။ “ရွံ့ရှာတလ်၊ ကိုးရွာရမှ၊ ကျသည့်သွယ်သွယ်၊ စက်ဆုပ်သွယ်သည်။” သူဇာ* ၁၃၀။

တျာ

တျာချင်း - န / တယာဂျင်း / တရာဂျင်း/သံမှန်သံကျ တပေါက်သံနှင့်စ၍ တပေါက်သံနှင့်ဆုံးသော သံချင်းမျိုး။

တျာတျာ - နဝိ / တယာတယာ / [ပေါ] နီမြန်းသော။ “ကောဝိလာပွင့်၊ တျာတျာရင်နှင့်။” ပုညဝတ်။ ၁။

တျာသံ - / တယာသွန် / တီးမှုတ်ရာတွင် သံစဉ်ခုနစ်မျိုးအနက် သံစဉ်တမျိုးမျိုးကို မူတည်သောအသံ။ “လှီးတားလျှောက်ပြီးလျှင်၊ ပတ်နီများက၊ တျာသံခံ၍ တီး။” အိနောင်။ ၂၀။

တယ်

တယ် - ကြိ / တယ် / တည် - ကြိ၊ ၆၊ ၅။ “ကြက်တယ်သည် အခါ တယ်သည်။” တောတောင်။ ၁၆။

တယ် - အာ / တယ် / ငေါက်ငမ်းခြိမ်းခြောက်သောအာမေခိုတ်စကားလုံး။ သယ်။ “တယ်.... ငါ ဒါတစ္ဆေလားဟု ဒေါသနှင့်မဲ၍ ဆဲမလို လုပ်လိုက်လေ၏။” စပယ်။ ၁၅၅။

တယ် - ကြိဝိ / တယ် / အလွန်။ သိပ်။ “အထိန်းတော်ကြီး တယ် အောင်သွယ်ကောင်းနေသကဲ့။” စိုး။ ၅၄။

တယ် - ဝိ / တယ် / စကားပြောရာတွင် သုံးသော ကြိယာနောက်ဆက်စကားလုံး။ (‘သည်’နှင့်အသုံးတူသည်။) “လေးတယ်၊ အိုညောင်းတယ်၊ နာတယ်၊ ကျင်တယ်။” ရာမ၊ ပ။ ၁၀၃။

တယ်ကြီး - ကြိဝိ / တယ်ကြီး / လွန်လွန်ကဲကဲ။ “ကျုပ်တို့ အလုံပျံ့စွာနှင့် တယ်ကြီး မဝေးတဲ့ မုတ္တေရာကို ရောက်လာရေတဲ့။” ဒေါင်းသစ်။ ၂၂၇။

တယ်လီဖုန်း - န / တယ်လီဖုန်း / စကားပြောကြေးနန်း။ “ငါးမိနစ်ခန့်ကြာလျှင် တယ်လီဖုန်း မြည်တော့သည်။” ချစ်ထုံး။ ၁၃။ [လိပ်]

တျား

တျားတျား - စည်း / တယားတယား / နီးနီး။ ဆဲဆဲ။ လူလူ။ “ပွင့်ဆွဲတျားဖြစ်ရကား။” ပုညဝတ်။ ၁၉။

တျော

တျောသံ - န / တယောသွန် / တီးမှုတ်ရာတွင် မူတည်သော တျာသံ၏ လက်ဝဲဘက် စတုတ္ထဖြစ်သော အသံ။

တျင်း

တျင်းတျင်း - ကြိဝိ / တယင်းတယင်း / [ပေါ] အကုန်အစင်။ တခုမကျန်။ အကြွင်းမဲ့။ “နှင့်သစ်ပင်၏၊ မြစ်လျှင်မကြွင်း၊ ကုန်တျင်းတျင်းလျှင်၊ ချက်ခြင်းလျှင်ဆော၊ ပြတ်စိမ့်သောဟူ။” ကိုး* ၉။ “ရန်ခြောက်ဆစ်ကို၊ ပယ်လစ်တျင်းတျင်း၊ စင်အောင်ခွင်း၍။” သံဝေ* ၁၅။

မြို့

မြို့ - န / တရို / သုံးအေရေအတွက်။ “နတ်ဝိသုဒ္ဓိ၊ တုမရှိအား၊
မြို့ခွာရ၊ ရှိဦးလျက်။” ဂ။ ၁။ [သ]

မြို့ကရွက် - န / တရိုကရတ် / ပူဇော်သည့်အရာသုံးမျိုး။ (ယင်း
တို့မှာ ၁၊ ရေကောက်၊ ၂၊ ပိတ်ချင်း၊ ၃၊ ချင်းတို့ ဖြစ်
သည်။) “ငရုပ် ပိတ်ချင်း ချင်းနှင့် ပေါင်းဘိ၊ သုံးပါးရှိမူ၊
မြို့ကရွက်၊ သမုတ်ဝေါဟာ။” ဓာဋ္ဌီ။ ၁၆၀။ [သ]

မြို့ချိုး - န / တရိုချိုး / အချိုးသုံးချိုးထား၍ ဖွဲ့ဆိုသော
ကဗျာတမျိုး။

မြို့ဂ - န / တရိုဂ် / ထောင်သုံးထောင်ရှိသော ပုံ။ ဖိုခုံလောက်
ဆိုလို။ “မြို့ဂသဘော ဖိုဂသဘော ဖိုနောက်ဆိုသဘော။”
တင်းစာ။

မြို့ခေါသ - န / တရိုခေါသ / ခန္ဓာကိုယ် အပြစ်အနာအဆာ
သုံးမျိုး။ (ယင်းတို့မှာ ၁၊ သည်းခြေ ၂၊ လေ ၃၊ သလိပ်
ဖြစ်သည်။) “သန္နိပါတ်၊ မြို့ခေါသတို့သည် ဖြစ်ကုန်သော
ကြောင့်။” ဇီဝေတိ။ ၂။ [သ]

မြို့ပလ - န / တရိုပလ / ဖန်ခါးသီး၊ သစ်ဆိမ့်သီး၊ ဆီးဖြူသီး၊
ဤသုံးမျိုး။ ဇာတိပ္ပိုလ်သီး၊ ကွမ်းသီး၊ လေးညှင်း ဤသုံး
ပါး။ စပျစ်သီး၊ တလည်းသီး၊ စွန်ပလ္လံသီး ဤသုံးမျိုး။
ဆီးဖြူသီး၊ ကြစသီး၊ သစ်ဆိမ့်သီး ဤသုံးမျိုး။ [သ]

ကြင်း

ကြင်း - န / တရင်း / [ဗေဒင်] တရာသီ၏ သုံးပုံတပ်ဖြစ်သော
ကာလအပိုင်းအခြား။ “ကြင်းနဝင်းလက်စီး နက္ခတ်စသည်
ဖြင့်။” ကမ္ဘာဦး။ ၂၄။

ကြင်း - န / တရင်း / ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော အကြောင်းအရာ
တို့ကို ညွှန်ပြသည်ဟု ယူဆရသော လူတို့ ပြောဆိုသည့်
နိမိတ်ကောင်း၊ တဘောင်။ “သုဇယ်တို့ ကြင်းဆိုသည့်အလိုမူ၊
အမှုလွယ်ကား ပြီးကုန်ပါမည်။” ညေပုံ။ ၁၁၅။

ကြင်းကျေ - ကြို / တရင်းကျေ / ၁၊ မကောင်းသော အမင်္ဂလာ
များ ပျောက်ပြေငြိမ်းအေးသည်။ ၂၊ သုံးချပြင့်စားသော်
အကြွင်းမရှိပဲ သူညီ ဖြစ်သည်။

ကြင်းကျေနဝင်းကျေ - ကြို / တရင်းကျေ နဝင်းကျေ / ၁၊ ကြင်း
ကျေ - ကြို၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ ၂၊ သုံးချပြင့် လည်းကောင်း၊
ကုံးချပြင့် လည်းကောင်း စားသော် အကြွင်းမရှိပဲ သူညီ
ဖြစ်သည်။

ကြန့်

ကြန့် - န / ဒယန် / မြန်မာ စောင်းပညာတွင် ကြိုးတွဲနည်း
တမျိုး။ (ချွန်၊ ခြွန် ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

တွ

တွ - ကြို / တွ / ၁၊ အကြောအခြင် ဆိုင်းသည်။ “မြေကျွင်
လို့ တွသည်နယ်။” ရာမ၊ ပ။ ၁၈။ ၂၊ တုံ့ဆိုင်းသည်။
တွန့်တုံ့သည်။ “ဥစ္စာကျွေးကျွန်၊ ပေးသွန်စာဂ၊ မတွန့်တွ
သဖြင့်၊ တိ*သပါရမီ၊ ပြည့်စုံညီသော။” ပင်း၊ ၃။ ၉။
၃၊ ချည်နှောင်တုပ်ဆိုင်းသည်။ “သရက်ပင်က၊ တိုင်မှာတွန့်၊
တံတားသတွယ်၊ တုံ့ပယ်နင်းသွား၊ ဆွတ်ကာ စားတည်။”
မင်္ဂမိုး* ၇၇။

တွား

တွား - ကြို / တွား / ၁၊ မြက်ပင်စသည် မြေတွင်စပ်လျက် တည်
နေသည်။ “မြေပြင်ပေါ်တွင် တွားလျက် ပေါက်တတ်သည်။”
ဒေပင်။ ၁၇၄။ ၂၊ အလျားမှောက်လျက် ရွှေ့ရှားသည်။
“ရွှေ့နှောက်မွေးသွား၊ လေးယောက်သားတွင်၊ တွားတတ်
စကာ။” ရာသီ* ၁၀၀။ “ဤအရပ်သည် ရင်ဖြင့်တွား၍
သွားရသော အရပ်တည်း။” ဒေဂ်။ ၁၅၂။

တွားသွားကောင် - န / တွားသွားဂေါင် / မြေတွင် တွား၍သွား
သော မြွေ၊ မိကျောင်း၊ လိပ်၊ ဖွတ်စသော သတ္တဝါမျိုး။ “ငါး
ခေတ် တိမ်ကောပြီးနောက် တွားသွားကောင် ခေတ်သို့
ရောက်လာသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၁။ ၄၇၂။

တွီ

တွီ - န / တွီ / တိုင်ချည်တွင် ဖောက်ချည်ကို တပင်ချီ နှစ်ပင်ချီ
သို့ မဟုတ် နှစ်ပင်ထက်မက ချက်က ဖွဲ့ကကြောင်းပေါ် အောင်
ရက်ထားသော ရက်ထည်။ “သရက်ထည်၊ ပါပလင်၊ တွီ။”
လက်ရုံး။ ၆၆။ [လိပ်]

တွေ

တွေ - ကြို / တွေ / ၁၊ စိတ်တွင် မပြတ်မသား ဖြစ်နေသည်။
အဆုံးအဖြတ်မပေးနိုင်ပဲ ဖြစ်နေသည်။ “အစောင့်များသည်
ဘာကို ဘယ်လိုခိုင်၍ တွေ့၍ နေကြသည်မသိ။” ဂျူ။ ၁၃၇။
၂၊ သတိလစ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ မိန်းမောသည်။ “ရဲဘော်
တင်ရွှေကား....ရက်အတော်ကြာအောင် တွေ့နေသေးသည်။”
ဂျူ ၇၊ ၈၄။ ၁၃။

တွေတွေ - ကြိဝ် / တွေတွေ / အစဉ်မပြတ် (စီးယိုသည်။)
အယဉ်တွေတွေစီးသော မြစ်မရေသည်လည်း။ ကိပုံ။ ၁၇၉။

တွေဝေ - ကြို / တွေဝေ / ၁၊ တွေ - ကြို၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။
“မည်ရှင်မ၊ ကြောင့်ကြ ကင်းစေ၊ မတွေဝေနှင့်။” ဝေပျို့*
၁၁၁။ ၂၊ တွေ - ကြို၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ထိုပလိမောစရို
ရသည်ဖြစ်၍ တွေ့စေမိက်မိခြင်းသို့ လူတို့သည် ရောက်တတ်
ကုန်၏။” မိလိန်။ ၂၁။

တွေ.

တွေ. - ကြံ/တွေ. / ခါ ကြည့်မြင်သည်။ “မဟုပုတ္တိကာ၊ ထင်စွာမည်ရ၊ ဆင်းရဲလှသား၊ မိန်းမတယောက်၊ တွေ့လေမြောက်၏။” ကိုး* ၈။ ၂။ ဆုံသည်။ ဆုံမိသည်။ ၃။ ထိခိုက်ခံစားသည်။ “ငါ့ကို ဆင်းရဲတွေ့အောင် ပြုနိုင်မည်ကားခဲ၏။” ဟိ။ ၄၂။ ၄။ နောင်ကာလတွင် တခုခု ပြုလုပ်မည်ဟု ကြိုမင်စေပြောဆိုသည်။ “မိန်းမတယောက်မြင်တယ်လို့ တွက်ရင်တော့ ခင်ဗျားနဲ့ ကျွန်တော်နဲ့ တွေ့မှတ်။” ဂြိုဟ်။ ၇၆။

တွေ. ကရာ - န / တွေ့. ဂယာ / ထင်ရာ မြင်ရာ. အမျိုးမျိုး။ အမျိုးမျိုးအတွေ့ထွေ။ ကောက်ကရ။ ပေါက်ကရ။ “ရေခဲခြစ်တွေ ဘာတွေ တွေ့. ကရာတွေ မကျွေးနဲ့။” တွေ့။ ၁၀၅။

တွေ. ကရာရှစ်သောင်း - န / တွေ့. ဂယာယှစ်သောင်း / တွေ့. ကရာ - န။ နှင့် အတူတူ။ (တွေ့. ကရာ ခြောက်သောင်းဟုလည်း တွေ့. ရသည်။) ဤသို့ တွေ့. ကရာ ရှစ်သောင်း မြန်မာကုလသမဂ္ဂ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ အား ဆရာလုပ်ခါ မှာကြားခြင်းမူ။ တင်းစာ။

တွေ. ကြံ - ကြံ / တွေ့. ကျွန် / ခါ ဆုံမိသည်။ တိုက်ဆိုင်သည်။ ကြံကြံကြံသည်။ “မြွေမှာလည်း မြွေပါနှင့်တွေ့ ကြံကြံ သေရခြင်း။” နု။ ၃၂၅။ ၂။ ထိခိုက်ခံစားသည်။ “သဘာဝအာရုံနှင့် တွေ့. ကြံသည်ရှိသော် ကာမဆန္ဒ ဖြစ်တတ်သည်။” ကာယာ။ ၂၄။

တွေ. ဆုံ - ကြံ / တွေ့. ဆန် / ခါ တွေ့. ကြံ - ကြံခါနှင့် အတူတူ။ တရပ် စစ်သူကြီးတို့နှင့် တွေ့. ဆုံပြီးလျှင် အရေးစကား ပြောဆို၍ စစ်ပြေငြိမ်းကြ၏။” ကဗျတ္ထ။ ၃၉၈။ ၂။ တွေ့. ကြံ - ကြံ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “မကြမကြာ တွေ့. ဆုံ ပေါင်းသင်းရမသာလျှင်။” နီရီ။ ပ။ ၇၄။

တွေ့. ထိ - ကြံ / တွေ့. ထိ / ခါ ထိသည်။ ၂။ ထိခိုက်ခံစားသည်။ သားရေသည် နေပူနှင့်တွေ့. ထိက။” သက်စောင့်။ ၃၇။

တွေ့. မြင် - ကြံ / တွေ့. မျင် / မျက်စိဖြင့် ကြံကြံ ကို ထိခိုက်ခံစားသည်။

တွေး

တွေး - ကြံ / တွေး / ကြံဆသည်။ စဉ်းစားသည်။ စိတ်ကူးသည်။ “ပညာရှိ တွေးသော် သာဓိဗုဒ္ဓသည်ဟု ဆိုရှိခိုးသည်။” ကိပ္ပံ။ ၁၀၀။

တွေးခေါ် - ကြံ / တွေးခေါ် / မျှော်ခေါ်ကြံဆသည်။ “ကျေးဇူးရွှေလှော်၊ သဘောတော်လည်း၊ တွေးခေါ်မရ၊ စင်ကြယ်လှလျက်။” ကိုး* ၂၂၉။

တွေးဆ - ကြံ / တွေးဆာ / ဆင်ခြင်စဉ်းစားသည်။ “အမှုလူသမျှကို ချင့်မြော်တွေးဆလျက်။” တေ။ ၃၇။

တွေးတော - ကြံ / တွေးတော / ခါ သို့လော သို့လော ဆင်ခြင်စဉ်းစားသည်။ ၂။ သို့လော သို့လော ယုံမှားသည်။ တွေးတွေး - နဝိ / တွေးတွေး / နီမြန်းသော။ “လာခါရသာ၊ ချိပ်

ရည်ကျသို့၊ ရတနာသွေးရှင်၊ တွေးတွေး ထင်သား၊ လူလင်စောထီး၊ ထိုမင်းကြီးကို။” ဘုပေါင်း* ၇၆။

တွေးထင် - ကြံ / တွေးထင် / စဉ်းစားသည်။ ယူမှတ်သည်။ “ကွမ်းစားခြင်းထုံးစံမှာ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင်ရှိသည်ဟု တွေးထင်ရသည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၂။ ၂၂၃။

တွေးမြော် - ကြံ / တွေးမြော် / ကြံတင် စဉ်းစားသည်။ “တိုင်းရေးပြည်တော်၊ မူးမတ်တို့နှင့်၊ အခွင့်ရမီ၊ တွေးမြော်ညီသည်။ နိဿယကရီ၊ တရာမည်၏။” ကုသ* ၁၇။

တွေးရှု - ကြံ / တွေးရှု / ဆင်ခြင် စဉ်းစားသည်။ “နိဗ္ဗာန်ကို မြင်စေမူငယ်၊ တွေးရှုနှက်လေး။” မင်ချုပ်။ ပ။ ၃၄။

တွေးလုံး - န / တွေးလုံး / တွေးတော ဆင်ခြင်ချက်။ အကြံအစည်။ “မိုးမဆုံး မြေမဆုံး တွေးလုံးတို့သာ ပတ်ချာလည်လျက်။” ကမ္မ။ ၁၄၆။

တွဲ

တွဲ - ကြံ / တွဲ / ယှဉ်စပ်ပူးပေါင်းသည်။ ယှဉ်စပ်ပူးပေါင်းစေသည်။ အဖော်အပေါင်း ပြုသည်။ ယှဉ်ကပ်သည်။ “လှေကို တွဲခွံပါရစေ။” လွန်စန်။ ပ။ ၈။

- န / တွဲ / ခါ မီးရထားစက်ခေါင်းတွင် တွဲချိတ်ထားသော ရထား။ “၂-သင်္ဘောနှင့်တွဲထားသော ဝက်ပုံရေယာဉ်။” ကင်းစောင့်ကား...လုံးချင်းမဟုတ်၊ ဘေးတွင်တွဲတဲတွဲ ပါသေး၏။” မောင့်ဝါ။ ၁၈။

- စည်း / တွဲ / ပူးတွဲနေသောအရာအရာ အရေအတွက်ကို ပြသည့်စကားလုံး။ “ကနဦးသီးတဲတွဲနှင့်ပြား။” ဆန်း။ ၁၂၁။

တွဲ - နဝိ / တွဲ / အောက်သို့ တန်းလုံးကျနေသော။ “ဒေါသ၊ မာနကြီး၏၊ မျက်လုံးမျက်ဆန် ကျယ်၏။ နှုတ်ခမ်းတွဲ၏၊ ထူ၏။” ကမ္ဘာဦး။ ၂၂၄။

တွဲ - န / တွဲ / ကိုးမီးဖဲကစားရာတွင် ခုနစ်အရေအတွက်။ တွဲခွက် - ကြံ / တွဲခွက် / အတွဲ ပေါင်းသင်း သွားလာသည်။ နှင့်က ဒီပြင် ကောင်မတွေနဲ့ ပျော်လို့ ငါလဲ ဒီပြင်လူနဲ့ တွဲခွက်လာဇံတယ်။” မှော်၊ ၁။ ၈၆။

တွဲချိတ် - ကြံ / တွဲချိတ် - မီးရထားတဲတွဲနှင့်တဲတွဲ ဆက်သည်။ တွဲစပ် - ကြံ / တွဲစပ် / ပူးတွဲဆက်စပ်သည်။ “(နိဗ္ဗာန်နှင့်အဝီစိ)။ ကွာချင်တိုင်းကွာဘိ၍။ တွဲစပ်၍မရရှိသကဲ့သို့။” သမီးဝန်၊ ပ။ ၁။

တွဲထိုး - ကြံ / တွဲထိုး / ခရီးဝေးသွားမည့် မီးရထားသည် စတင်ထွက်ခွာမည့်နေရာတွင် ဆိုက်ကပ်သည်။

တွဲဖက် - ကြံ / တွဲဖက် / ပူးတွဲသည်။ ယှဉ်ဖက်သည်။ အတူတကွ ဖြစ်သည်။ “သူငယ်ချင်းတယောက်နှင့် တွဲဖက်၍...စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်းတွင်လည်း ပါဝင်လုပ်ကိုင်ရာ။” မျက်ပွင့်၊ ၂။ ၅၄။

- န / တွဲဖက် / ခါ... ပူးတွဲလုပ်ကိုင်သူ။ အတူတကွ လုပ်ကိုင်သူ။ “၂။ ပူးတွဲလုပ်ကိုင်၍ရနိုင်သူ။

တွဲလံတွဲလောင်း - ကြိဝိ / တွဲလံတွဲလောင်း / တန်းလန်းတွဲလျား
ကျလျက်။ “ကလေးတွေ တွဲလံတွဲလောင်းနဲ့။” ထွက်။ ၆၆။

တွဲလဲ - ကြိဝိ / တွဲလဲ / တစ်ခုတည်း ချိတ်ဆွဲထားသဖြင့်သော်
လည်းကောင်း၊ ငြိတယ်နေသဖြင့် သော်လည်းကောင်း တန်း
လန်းကျလျက်။ “ကိုဆင်းလည်း အိမ်ခါးပန်း၌ ခြေတွဲလဲ
ချ၍။” မြန်တို။ ၄။

တွဲလောင်း - ကြိဝိ / တွဲလောင်း / တွဲလဲ။ တွဲလျား။ တန်းလန်း။
“စက်သီးငယ်... လုံးပေါ်... တင်၍ ကြိုး ၁ ချောင်းကို
တွဲလောင်းထားပါ။” ရှင်နီ။ ၂၀၇။

တွဲလံချည် - န / တွဲလံချ် / ပိုးရောချည်ပါလံချည်။ “ပန်းရောင်
တွဲလံချည်တပတ်ရစ်ကို တောင်ချည်တပတ်သလို ဝတ်ထား၏။”
ကောင်း။ ၁၀၁။

တွဲလုံး - န / တွဲလုံး / ၁။ ခြင်းခတ်ရာတွင် အမျိုးမတူသည့်
ခြင်းပေါက်တို့ကို နှစ်မျိုးသုံးမျိုး စသည်ဖြင့် တွဲပက်ခတ်
ခြင်း။ ၂။ တွဲပက်တီးနိုင်သော ပတ်လုံး၊ ပတ္တလား၊ စနုဆား
စသည်။ “မောင်းတလုံးစီ၏ အသံအပြောင်းအလဲကို လိုက်၍
၎င်း၊ တီးကွက် အနွေး အလတ် အမြန်ကိုလိုက်၍၎င်း တွဲလုံး
သဘောကလေးများ ထည့်သွင်းတီးမှုတ်ခြင်းဖြင့်။” ပြည်က။
၈၇။

တွဲလျား - ကြိဝိ / တွဲလျား / တွဲလောင်း - ကြိဝိနှင့် အတူတူ။
“ဦးခေါင်းတွဲလျားကျ၍။” ကံကုက်။ ၁၄၄။

တွဲသမ္ဗန် - န / တွဲသန်ဗန် / သဘောတူသော တွဲယူရသော
သမ္ဗန်။

တွဲ

တွဲ - ကြိ / တွဲ / ၁။ တွယ်ကပ်သည်။ “စိန်ဥကွက်နှင့်၊ ဘယက်
ရှင်တွဲ။ ကျောက်မျိုးစုံတွဲ ပြီးလျှင်။” ရတနာ။ ၄၂။ ၂။ ဆွဲဆွဲ
ငင်ငင်၊ ပြည့်ပြည့်အေးအေး ပြောဆိုသည်။ သိဆိုသည်။
“မယ်မောင်နှမကိုယ်၊ ဦးကြိုတေ့တေ့၊ စေ့စေ့သွယ်ဝံ့၊ ခွန်း
ချင်းတွဲ လျက်၊ ပလဲပတင်၊ အသွင်အမူ၊ ချိုးနှယ်ကူ၍။”
ကုသိ။ ၂၁၂။

- နဝိ / တွဲ / တွဲလျားကျသော။ “ခြောက်ပြစ်မစွန်း၊ မစု
လွန်း၊ မထူလွန်း မထူ လွန်းသော နှုတ်ခမ်းတော်အများ။”
သဇ္ဇန။ ၈၈။

တွက်

တွက် - ကြိ / တွက် / ၁။ တခု နှစ်ခု စသည်ဖြင့် ရေသည်။
“အားထားသည့်အတိုင်း ငွေကိုတွက်၍။” အမွေ။ ၁၀၄။
၂။ အနည်းအများကို ချင်ချိန်သည်။ ချင်ချိန်ယူသည်။
“ခိုင်ပွဲ အလွန်များခဲ့သည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပရိသတ်က သိန်း
တန်ပင်ရှုံးမည်ဟု တွက်ထားကြ၏။” ရှု၊ ၁၃၊ ၁၁၇။ ၁၄၇။
၃။ ဂဏန်းယူစွာကို အဖြေချသည်။ “ပေါင်း၊ သို့လင်၊ ပဲနီ၊
နှစ်ထပ်တိုး အစရှိသည်တို့ကို တွက်ခိုင်းလျှင်။” လူမှု။ ၇၇။

၄။ သုတပါးမလုပ်လျှင် ငါလည်းမလုပ်ဟူ၍ ရှောင်ကွင်းခြင်း
ပယ်သည်။ တွက်ကတ်သည်။ “မိမိမလုပ်ချင်ဟု အချိန်စဉ်း
အား တွက်ရန်မှာလည်း မသင့်လျော်ချေ။” ကောင်း။ ၆၇။
တွက် - ကြိ / တွက် / တံတောင်၊ ခေ၊ သန်လျက် စသည်တို့
ဖြင့် နောက်သို့ဖြစ်စေ ဘေးသို့ဖြစ်စေ ထိုးနှက်သည်။
“တထောင်နှင့် တချက်ချက်တွက်၍ နှိုးပေးလေ၏။” ရူပ။
၄၇။

တွက် - န / တွက် / (လက်ခလယ်နှင့် လက်မကိုဖျတ်၍ အသံ
ထွက်အောင်) ပွတ်တီးသည့် အချိန်ပမာဏ။ “လက်ပစ်
တတွက်၊ ထက်ချည်းမြိုင်ယိုင်၊ လိုတော်နိုင်သို့။” ရဲတင်း။
၃၃။

တွက်ကတ် - ကြိ / တွက်ကတ် / တွက် - ကြိ၊ ၄၊ နှင့် အတူတူ။
“စေတနာသည် လူများလိုမတွက်ကတ်တတ်ချေ။” ဌာနီ။ ၉၃။
တွက်ကိန်း - န / တွက်ကိန်း / ၁။ အရေအတွက်။ ရေတွက်ခြင်း။
၂။ ရေတွက်နည်း။ “ကမ္ဘာတွက်ကိန်း၊ သိန်းနှင့်လေးထောင့်၊
သင်္ချေစက်ကွင်းသည်အတွင်းဝယ်။” ဗပျို့* ၂၆၉။ ၃။ မျှော်
မှန်းယူဆချက်။ ကြိုတင်ခန့်မှန်းချက်။ “သည်တွက်ကိန်း
အတိုင်း အချိန်ကို အကျိုးရှိအောင် သုံးစွဲနိုင်ပါလျှင်။” သူရ၊
ပ။ ၁၁၂။

တွက်ကျုံးဝင် - ကြိ / တွက်ကျုံးဝင် / အရေအတွက်တွင် ပါဝင်
သည်။ “မြွေသမားဟု၊ ခုနစ်ပါးတွင်၊ တွက်ကျုံးဝင်သည်။”
သောမ* ၁၄။

တွက်ချက် - ကြိ / တွက်ချက် / ၁။ တွက် - ကြိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။
“ဥတုသသိ နက္ခတ်ကျရာတွက်ချက်၍။” ခေတစာ။ ၅။
၂။ တွက် - ကြိ၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။ “သင်္ချာပညာနည်းဖြင့်
တိုင်းတာတွက်ချက်ခြေရင်းရန်။” သင်နည်း။ ၂၄၆။ ၃။ ဂြိုဟ်
နေဂြိုဟ်သား ဂြိုဟ်သွား ဂြိုဟ်လက်၊ နှိုင်းယှဉ်စစ်ဆေး ဆင်
ခြင်သည်။ “ပညာရှိဗေဒင်တတ်အပေါင်းတို့ကို တွက်ချက်
ဆေးကြောစေပြီးမှ။” ကုလား၊ ၄။ ၃၈၆။

တွက်ချင် - ကြိ / တွက်ချင် / စဉ်းစားဆင်ခြင်သည်။ ချင်ချိန်
ခန့်မှန်းသည်။ “ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၏ ဟူသော စကားကို၎င်း၊
ထောက်ဆတွက်ချင်၍ ဆိုလိုက်ပေ၏။” ခုံနန်း။ ၁၉၇။

တွက်ခြေ - န / တွက်ချေ / ၁။ ချင်ချိန်ခန့်မှန်းချက်။ “သက္ကရာဇ်
တို့ သက္ကရာဇ်ဖြင့် များသည် မည်သို့ရှိသည် သက္ကရာဇ်ကို
အစွဲပြု၍ ဆိုလိုသည်ကို၊ တွက်ခြေရအောင် အမိန့်တော် ရှိစေ
ချင်ပါသည်။” ဝဲနော်၊ ၁၃၁။ ၂။ ဂဏန်းတွက်ရန် အခြေခံ
သဘော။ “ရက်ခိုလ် နှစ်ခိုလ် အဓိမာသိပြီ၊ တွက်ခြေတို့ နှိုက်
လည်း၊ တချက်တည်း ကျသင့်သည်ကို မကျ။” ဗေဓိဇ္ဇာ။
၁၁၄။ ၃။ အခြေခံသဘော။ “မြန်မာတို့ ဘက်ကလည်း မြန်မာ
တို့၏ တွက်ခြေဖြင့် ကမ္ဘာပညာရေးတွင် နားမျက်စိဖွင့်ပေးခဲ့
သည့်ဆရာများအဖြစ်ဖြင့်...ကျေးဇူးတင်ကြရမည်။” ရာမန်း။
၂၁၄။

တွက်ခြေကိုင် - ကြိ / တွက်ချေကိုင် / တွက်ခြေနှင့် ကိုက်ညီ
သည်။ မျှော်မှန်းထားသည့်အတိုင်းဖြစ်သည်။ အကျိုးအမြတ်
ရှိသည်။

တွက်စစ် - ကြံ / တွက်စစ် / တွက်ချက်စစ်ဆေးသည်။ “မြို့သူမြို့သားတို့ လိုအပ်သော အများအပြားအတွင်းတွင် တွက်စစ်၍။” ထိုတက်။ ၁၀၀။

တွက်ဆ - ကြံ / တွက်ဆ / ချင့်ချိန် ခန့်မှန်းသည်။ ကြံစည် စဉ်းစားသည်။ “ရန်သူ၏အင်အားကို တွက်ဆရာ၌ မရမရာရှိ တတ်သည်။” စစ်ရေး။ ၈၀။

တွက်တား - န / တွက်တား / အပို။ တာဝန်။ “မင်းသွားစူးစူး၊ လမ်းမိုးနှိုက်၊ ပေါက်တူး ပေါက်ကာ၊ ကိုယ်တွက်တာဖြင့်။” မဟော်နာ * ၅၁။ “မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းဆိုသည်မှာ၊ တနေ့ တရက်၏ တွက်တာမဟုတ်ဘဲ။” လူချစ်။ ၇၄။

တွက်မှီး - န / တွက်မှီး / အစဉ်အလာအားဖြင့် အသုံးပြုလေ့ရှိ သော ဂဏန်းတွက်နည်း။ စက်မှီး။ “အမှန်အကန်ကို သိလို သော် တွက်မှီးနည်းအတိုင်း တွက်ချက်စစ်စစ်အပ်၏။” ကဗျတ္ထ။ ၂၆၅။

တွက်သားကိုက် - ကြံ / တွက်သားကိုက် / တွက်ခြေကိုက် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “ဂျာမဏီက ဥရောပအလယ်ပိုင်းကို ချိန်သည်။ ချိန်သည့်အတိုင်း ယခုအခါ တွက်သားကိုက်နေသည်။” လို။ ၃၀။

တွင်

တွင် - ကြံ / တွင် / (အမည်သတင်း၊ ဥဒါန်း၊ ရုဇင်၊ ပြောထုံး စသည်တို့) ထင်ရှားပေါ်ပေါက် တည်ရှိသည်။ “ဗြဟ္မာ့ဓတ္တ၊ ကုမာရဗျ၊ တွင်ထအမည်၊ ငါတို့သည်လည်း။” ဘူလင် * ၃၄။ “ဤကျမ်းစာလျှင် ငါးထောင် ရည်ညွှန်း၊ တည်စိမ့်တွန်း သည်၊ မော်ကွန်းတွင်လိမ့် နောင်လာတည်း။” နရ။ ၇၀၉။ “သည်ထုံးအတိုင်းလည်း တွင်၍ရှိပါသည်ကို။” ဝဲနော်။ ၁၄၅။

တွင် - ကြံ / တွင် / အလုပ်ကိစ္စ များများ ဖြန့်ဖြန့် ပြည့်စုံ ပြီးမြောက် အောင်မြင်သည်။ “တရားသာ တွင်အောင်ဟော ပါဟူ။” မောင်ပုံ၊ ဒု။ ၂၇။

တွင် - န / တွင် / ကိုယ်တွင်းမှ သွေးကို စုပ်ထုတ်ရသည့် ကိရိယာ။ (ဖန်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ချိုဖြင့်သော်လည်း ကောင်း၊ ဝါးဖြင့် သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ်ထားသည်။) “အပုပ်သွေးများကို ဓားငယ်နှင့်ထိုးခုတ် တွင်နှင့် စုတ်သကဲ့ သို့။” ဥတ္တံ။ ၈။

တွင် - ဝိ / တွင် / ၁။ အချိန်နေရာတို့ကို ပြသော စကားလုံး။ ခွံ။ မှာ။ ဝယ်။ “ဘုရားဖြစ်သောကမ္ဘာ၌ ကြာပွင့်တွင် ပါသော ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးတို့ကို။” နု။ ၁။ ၂။ အများမှ အနည်း။ အပေါင်းမှ အစိတ်ကို ခွဲထုတ်ပြရန် သုံးရသော စကားလုံး။ အနက်။ “လူတွင် ငါသာ အမြတ် အထွတ်။” ဓိပုံ။ ၁၅၅။

တွင် - န / တွင် / တွင်ခုံ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ကြေးသွန်းလုပ် ငန်းကို မူလသဘောမှာ (က)အမျိုးအစားနည်းတူ အောက် ဆုံ (စင်) ကို ပြုလုပ်ပြီး အပေါ်မှ ယောင် ကပ်ကာ

ယောင်ပုံကို တွင်ဖြင့် ပွတ်ထိုး အချောကိုင်ပြီးနောက်။” ငွေတာရီ၊ ၁၇။ ၁၁၆။

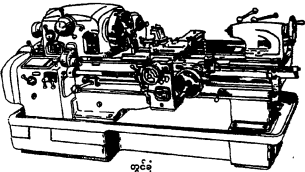
တွင်ကျယ် - ကြံ / တွင်ကျယ် / ၁။ အရေးပါ အရာထောက်သည်။ ဖြစ်မြောက် အောင်မြင်သည်။ ခေတ်စားသည်။ “အလုပ် အကိုင်များမှာ၊ တစ်တရာ ပြောရမရှိ တွင်ကျယ်လျက်ရှိ သောကြောင့်။” ကိုယ်။ ၆၀။ ၂။ တွင် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “ပြောစမှတ်ပြုအပ်သော စကား၏ လောက၌ တွင်ကျယ်၍ နေသောကြောင့်။” ခုံနုနု။ ၅၄။ ၃။ စွာသည်။ ဗိုလ်ကျ သည်။ ဆရာလုပ်သည်။ “ဂျပန်ပြည်သည်လည်း တရပ်ပြည် တွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက် တွင်ကျယ် နေခြင်းမှာ။” တင်း ဆရာ။ ၅၀။

တွင်ခ - ကြံ / တွင်ခန့် / သစ်သား၊ ဆင်စွယ်၊ သတ္တု၊ စသည် တို့ကို ခုံတွင်ထား၍ ပွတ်ခံသည်။ “မဟူရာဖောင်းရစ် တွင်ခ နှားဆွဲသီးတွင်။” စာဆို။ ၁၀၁၂။

တွင်ခုတ် - ကြံ / တွင်ခုတ် / တွင်ဖြင့် သွေးကို စုပ်ထုတ်သည်။ တွင်စုပ်သည်။

တွင်ခုံ - ကြံ / တွင်ခုံ / သတ္တုမျိုးတို့ကို တွင်ခုံတွင်ထား၍ ပြုပြင်သည်။

တွင်ခုံ - န / တွင်ရန် / သတ္တုမျိုးတို့ကို စို၊ ဆောက်တို့ဖြင့် ပွတ်တိုက် ရွှေဖျင်း ထွင်းပောက်ဖြတ်တောက်ရာ စက်။ “ခေါပုံ သင်္ဘောကျင်း တွင်ခုံအနီး။” ခေတ်ဟောင်း။ ၉၈။

တွင်ခုံ

တွင်စုပ် - ကြံ / တွင်စုတ် / တွင်ခုတ် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ ၎င်းတန်ဖိုးနေသော အဆီကို တွင်စုပ်၍ ယူ။ လတ္တု။ ၆၇။

တွင်တွင် - ကြံ / တွင်တွင် / ပေါက်ရောက်အောင်မြင်စွာ။ မပြတ် မလပ်ပဲ။ မနေမနားပဲ။ မဆုတ်မဆိုင်းပဲ။ “ည ညကို တွင်တွင် ရေးရသည့်အတွက် ၎င်းရှင်းလင်းလင်း မရှိလေသည်။” ဥတ္တံ။ အမှာတော်။

တွင်း

တွင်း - န / တွင်း / ၁။ များသောအားဖြင့် မြေပြင်တွင် ခပ် ဝိုင်းဝိုင်းတူးဖော်ထားသောကျင်း။ ဤသို့ သဘာဝအလျောက် ဖြစ်နေသောအရာ။ “ပြေးရလွှားရ တွင်းထဲပုန်ရနှင့်။” ကန်း။ ၄၈။ ၂။ လယ်တကွက်၊ လယ်တပွဲ၊ လယ်တရည်း ဆိုသကဲ့သို့၊ လယ်မြေအပိုင်းအခြားကိုပြသည့် စကားလုံး။ “လယ်တတွင်း

အနက်တွင် ကောက်ဦး အလှူကို ကိုးကြိမ်ပေးသောခါ။”
မဟာသာနီ။ ၄၂။

တွင်း - စည်း / တွင်း / ခါ ပြောတွင်း ဆိုတွင်း ဆိုသကဲ့သို့
အခိုက်အတန့်ကို ပြသည့်စကားလုံး။ “နိဂြောဓာနိကံ၊ စက်ခါ
ညဉ့်တွင်း၊ နံနက်ခင်းဝယ်။” ခမ္မ ၁။ ၂။ ဝါတွင်း၊ ဆောင်း
တွင်း။ ညဉ့်တွင်းဆိုသကဲ့သို့ ကာလအပိုင်းအခြားကို ပြသည့်
စကားလုံး။ “မိုးထီးတွင်းကို မြောက်လေ လာ၏။” ယော။
၆၇။

တွင်းချေး - န / တွင်းဂျီး / တွင်းဂျေး / ရေတွင်းထဲတွင်
ကျရောက်နေသော အမှိုက်သရိုက်စသည်။ “တွင်းချေးဆယ်
တွင် လူတယောက်သည်။” သွေး၊ ၄၀။ ၆၇။

တွင်းစား - န / တွင်းငေး / ချေးခေတ်က ရေခွံတွင်း ပိုင်ဆိုင်သူ။
“ရေခွံချောင်းမြို့နေ တွင်းစား မောင်ဘိုးဂုဏ်။” သုရာ။ ၇။

တွင်းစားရိုး - န / တွင်းငေးယိုး / ရိုးရာအလိုက် ရေခွံတွင်းဖော်
ခွင့်ရှိသော ဆွေမျိုးစုထဲမှ အကြီးအကဲ။ (တွင်းရိုးမလည်း
ခေါ်သည်။) “ငင်းတို၊ ခါ ဆွေမျိုးစုထဲမှအကြီးအမှူးလုပ်သူကို
တွင်းစားရိုး ဟု ခေါ်သည်။” မဃသတ်။ ၁၀၅။

တွင်းစိပ် - ကြံ / တွင်းစိန် / တွင်းငယ်တွင် ဂေါ်လီလုံးကို လှိပ်
သွင်းသည်။

တွင်းထွက်ပစ္စည်း - န / တွင်းထွက်ပျစိမ်း / ကျောက်မျက်ရတနာ၊
ရေခွံ၊ အတ္တစသည် မြေကြီးမှ တူးဖော် ရယူသောပစ္စည်း။
“တွင်းထွက်ပစ္စည်း တောထွက်ပစ္စည်းအစရှိသော ပစ္စည်းစိုင်း
မျှားကို။” ခန့်ဝါ။ ၉၇။

တွင်းပါး - ကြံ / တွင်းပါး / ယက်ကန်း ယဉ်သွားတပေါက်တွင်
ချဉ်နှစ်ပင်သွားရမည်ကို မှား၍ တပင်သာသွားသည်။

တွင်းပိုး - န / တွင်းပိုး / မုံရွာနယ်တွင်း တောင်ကထွက်သော
ပိုးကောင်ကြော့ လုပ်ရသည့် ပိုးကောင်။ “ဆောင်းဦးအခါ၊
ပရစ်လာသည်မျက်နှာဖုံးမျိုး၊ ငါးပိပိုးနှင့်တွင်းပိုးရွှေလှော်။”
ကုသ ၂၇၈။

တွင်းပိုး - န / တွင်းယိုး / တွင်းစားရိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။

တွင်းလပ် - ကြံ / တွင်းလတ် / ယက်ကန်း ယဉ်သွားတပေါက်
တွင် ချဉ်ပင် လုံးဝမသွင်းပဲ လပ်သည်။ “တမျှင်မျှသွားလျက်
မရှိလျှင် တွင်းလပ်သည်ဆိုသည်။” သာဗြည့်။ ၁၃၉။

တွင်းအောင်း - ကြံ / တွင်းအောင်း / [ဥပစာ] မရွေ့မရှား
မသွားမလှုပ် တနေရာထုတဝင်နေသည်။

တွင်းအောင်းသတ္တဝါ - န / တွင်းအောင်းသဗ္ဗဝါ / မြေအောက်
သတ္တဝါ - န၊ နှင့် အတူတူ။

တွတ်

တွတ် - ကြံ / တွတ် / အဆက်မပြတ် ပြောဆိုသည်။

တွတ် - န / တွတ် / ကြောက်စားရာတွင် ကြေတလုံးမှောက်ခြင်း
ကို ခေါ်သောအမည်။ “တွတ်ဟူသည်၊ ပါ-ဟူသည်တို့၌၊
တွတ်ဟူသည်ကား တစ်ဟူ၍၊ တခုသင်္ချာ အနက်ကြံ၍။” ဝေါ။
၃၂၃။

တွတ်တပတ် - န / တွတ်ဒပတ် / သုတ္တပတ် - န၊ ရှု။
“တွတ်တပတ် တိမ်ညင်း၊ နှစ်သင်းဩဇာ၊ မာလကနာနိက္ခံ။”
ကသ ၂၃။

တွတ်တီးတွတ်တာ - ကြံဝိ / တွတ်တီးတွတ်တာ / နားထောင်ချင်
စဖွယ် ခရာတာတာ အဆက်မပြတ် ပြောဆိုလျက်။ “ဒီတော့
ဘာလုပ်တို၊ သွားစေချင်သလဟု တွတ်တီးတွတ်တာပြောလေ
လျှင်။” မြူမြူ။ ၁၄၇။

တွတ်ထိုး - ကြံ / တွတ်ထိုး / ခ၊ နှုတ်က တွတ်တွတ်ဟူ၍ အဆက်
မပြတ်ဆိုကာ တဘက်လျှက် လိုက်ပုတ်ရသော တွတ်ထိုးတန်း
ကစားသည်။ “ဒီထိုးသည်။” “ခလေး အချို့သည် ဒီဟု ခေါ်
သော တွတ်ထိုးတန်းကစားနေကြ၏။” သွေး၊ ၁၇၄။ ၁၁၀။

၂၊ တွတ် - ကြံနှင့် အတူတူ။ “အချို့လည်း ပြုံးလေးနှင့်လား
နှင့် တတွတ်တွတ် တွတ်ထိုး နေကြသည်။” ပန်ခေါက်။ ၂၁။

တွန်

တွန် - ကြံ / တွန် / (ကြက်)ဥဒေါင်း ဥဩ၊ နွားမြေ့ စသည်တို့၊
ကြေးကြော်သံပြုသည်။ ဟစ်ကြော် အော်မြည်သည်။

တွန်ကျူး - ကြံ / တွန်ကျူး / (ငှက်စသည်) သာယာစွာ အော်
မြည်သည်။ “ချိုအေး သာယာစွာ တွန်ကျူးတတ်သည်။”
ငှက်။ ၆၈။

တွန့်

တွန့် - ကြံ / တွန့် / ခ၊ အရေပြားနှင့် အခြား ပျော့ပျောင်း
သော မျက်နှာပြင်မျှားတွင် ရှို့တွသည်။ “ကိုယ်အင်္ဂါအလုံး
လျှင် လျော့လျော့တွန့်သော အရေလည်းရှိ၏။” ပါရာ။ ၉၇။

၂၊ ကြိုးမျှင်စသည်တို့ ကောက်ကောက်ကွေးကွေး ဖြစ်သည်။
ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့သောအခါ၌ လည်းကောင်း တွန့်၍ ဆံ
အမွေတို့ကို ထောင်စေ၏။” ကာယင်။ ၁၈။ ၃၊ စိတ်
စေတနာ စသည် ဆုတ်နှစ်သည်။ “သည်အူ မျက်စိအလိုရှိကာ၊
ဆံယိုမတွန့်၊ စိတ်စေသန့်လျက်။” ဟင်္သာ* ၁၀၇။

တွန့်ဆုတ် - ကြံ / တွန့်ဆုတ် / ခ၊ တွန့် - ကြံ၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။
၂၊ နောက်သို့ ပြန်လှည့်သည်။ “ညည်းတွားပြီး နောက်သို့
တွန့်ဆုတ်လျက် ခွာတတ်ကြကုန်၏။” စာဏကျ။ ပ။ ၁၁။

တွန့်တို - ကြံ / တွန့်တို / ခ၊ စိတ်ဆန္ဒ နောက်ဆုတ်သည်။ နှေးနှေး
လေးကန့်သည်။ “သေဘေးမှ ကြောက်ခြင်းလည်း မရှိ။
စိတ်၏တွန့်တိုခြင်းလည်းမရှိ။” ကိကုတ်။ ၂၅၁။ ၂၊ နှမြော
သည်။ “ယောက်ျားဖြစ်စေ၊ မိန်းမဖြစ်စေ၊ တွန့်တို နှမြော
တတ်သည့်ဆိုလျှင်။” သူလူ။ ၁၇။

တွန့်ရှို့ - ကြံ / တွန့်ယှုန့် / အရေပြား စသည်တို့ အစင်းအစင်း
တွန့်လိပ်သည်။

တွန့်လိပ် - ကြံ / တွန့်လိပ် / အရေပြား စသည် အတွန့်တွန့်
အခေါက်ခေါက် ဖြစ်သည်။ “အကြင်အရေ၏ တွန့်လိပ်သော
အဖြစ်သည်။” ဆိဝတ်။ ၄၄၁။

တွန့်လိမ် - ကြံ / တွန့်လိန် / ကြိုးလွန်၊ ကိုယ်ခန္ဓာ စသည်တို့
ကောက်ကွေး နွေလိပ်သည်။ “ဝက်အူကိုသို့ တွန့်လိမ်သော။”
ကျေးဇူး၊ ၂၆။

တွန်း

တွန်း - ကြံ / တွန်း / ခ၊ မိမိထံမှ တဘက်ဘက်သို့ ရွှေ့ရှား
အောင် လက်စသည်ဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ “ဃနာထောဟတံကို
လင်သို့ ရွှေ့ရှာသော တွန်းဘိ၍။” ဘဝတ်။ ၁၁၆။ ၂။ (အညစ်
အကြေး ကင်းစင်အောင်) ပွတ်တိုက်သည်။ ပယ်ရှားသည်။
“သန့်ရေ ဆေးသွန်း၊ စင်အောင် တွန်းမှု။” ကိုး * ၈၅။
၃။ အပြင်းအထန်အားထုတ်သည်။ တိုက်တွန်းသည်။ “ဆောက်
မြတ်သူက ဖြတ်၊ ဒလစပ်တွန်း၍ လုပ်နေကြသည်များကို
မြင်ရသဖြင့်။” ပြည်သစ်။ ၁၁၅။ ၄။ [ဘန်း] တဘက်သားဒုက္ခ
ရောက်အောင် ကြံဆောင်သည်။ ပြောဆိုသည်။ “ကျွန်တော်
တို့က သက်သေလောက်သာ ဖြစ်သင့်ပါတယ် ဆရာရယ်
ဘယ်လိုများ ကျွန်တော်တို့ကို တွန်းထားကြလို့လဲ။”
ထန်းကုန်း။ ၇၁။

တွန်းကား - န / တွန်းဂါး / ဇာတ်ခုံပေါ်တွင် လက်ဖြင့်တွန်း၍
ထုတ်ရ သိမ်းရသော ကား။

တွန်းကန် - ကြံ / တွန်းကန် / အပြင်အပတ်သို့ ရွှေ့ရှားလွင့်ပါး
အောင် အားဖြင့်တိုးသည်။ “လေဓာတ်ဖောင်းပွ တိုးပွေ့
တွန်းကန် တောင်ခိုင်စေသောကြောင့်။” မတ်စက်။ ၄၃။

တွန်းခုံ - န / တွန်းကန် / ခ၊ ကောက်နယ် တလင်းတွင် စပါးကို
ရလန် တွန်းရ ယက်ရသော ကိရိယာ။ “လှေပြီစပါးကို တွန်းခုံ
သို့ မဟုတ် ဂျူတ်နှင့်စုပ်၍။” မြန်သွေး။ ၁၅၅။ ၂။ ဆီဆီ
နှုတ်ခမ်းသို့ တက်လာသော ပဲဖတ်၊ နှမ်းဖတ်တို့ကို ဆုံခွက်
ထဲသို့ တွန်းချသော ကိရိယာ။

တွန်းခုံ

တွန်းထိုး - ကြံ / တွန်းထိုး / အပြင်းအထန် တွန်းသည်။
“တွန်းထိုး သတ်ဖြတ်၍ ကြမ်းကြုတ်စွာ ခံရသော ငရဲ။” ပင်း။
ဒု။ ၈၄။

တွန်းလှည်း - န / တွန်းလှဲ / ခ၊ လက်ဖြင့်တွန်းရသော လှည်း။
၂။ လက်ဖြင့်တွန်းရသော သူနာတင်ယာဉ်။

တွန်းလှန် - ကြံ / တွန်းလှန် / ဆန့်ကျင်ဘက်အင်အားကို ရွှေ့ရှား
လွင့်ပါးအောင် တွန်းကန်သည်။ “မည်သည့်အရာကို မဆို
တွန်းလှန်ပယ်ရှားပြီးနောက်။” ဥပဒေ။ ၄၄။

တွန်းသဘော - န / တွန်းသင်းဗော / ရေနံတင်စာ စသည်တို့ကို
တွန်းပေးသော သဘော။

တွန်းအား - န / တွန်းအား / ခ၊ ဒီတွန်းပင်ကန်သော အတွန်း
သတ္တိ။ “တွန်းအားကို လျှပ်စစ်ဓာတ်ခွက်မှ ရ၏။” တွေ့သိပ္ပံ၊
စ။ ၇၀။ ၂။ တိုက်တွန်းအားပေးလှုံ့ဆော်မှု။

တွပ်

တွပ် - ကြံ / တွပ် / ခ၊ အမျက်ကျောက်တွင် အကွက်များပေါ်
အောင် သွေးသည်။ “ကျောက်ကို တွပ်သည်ဟု ပါသည်။
တွပ်ကွက် ဆိုဟန်ရှိ၏။” မုံမှတ်။ ၁၈။ ၂။ ငါးများချိတ်ဖို့
ငါးစာကို အနည်းငယ် ဟပ်သည်။ “ငါးဘူတင်း တွပ်သည်။”
ကဝိမုန့်။ ၁၁၂။ ၃။ [ဘန်း] စားသည်။ ၄။ [ဘန်း] ခြော
သည်။ ပြန်ချေသည်။

တွပ်ကွက် - န / တွပ်ကွက် / အမျက်ကျောက်တွင် တွပ်ထား
သော အကွက်။

တွပ်ကွက်လက်ကောက် - န / တွပ်ကွက် လက် ကောက် /
ဆောက်ဖြင့် တွပ်ကွက်များ ဖြတ်ဖော် ထားသော ရွှေလက်
ကောက်။ (ဆောက်ဖြတ်လက်ကောက်ဟုလည်း ခေါ်သည်။)

တွယ်

တွယ် - ကြံ / တွယ် / ခ၊ ကပ်ငြိသည်။ စွဲလမ်းသည်။ “ဥပါဒါ
နက္ခန္ဓာငါးပါး၌ တွယ်ကုန်၏။” စဘူ၊ ပ။ ၂၁၉။ ၂။ ပူးကပ်
ယှဉ်တွဲသည်။ ပူးကပ်ယှဉ်တွဲစေသည်။ ချိတ်ဆွဲသည်။ “အင်္ဂါ
ရင်းဖိုးမှာ တွယ်ထားသော လိပ်ပြာရုပ်မှာ လာနားနေသည်။”
မြင့်၊ မ။ ၇၁။ ၃။ [ဘန်း] တိုက်ခိုက်သည်။ ချသည်။ ဆော်
သည်။ “ဂျပန်က ခံနေမည် မဟုတ်။ ပြန်တွယ်လိုက်မည်
ပင်ဟူ။” ပန်လမ်း။ ၁၈၀။ ၄။ [ဘန်း] ဝှားသောက်သုံးဆောင်
သည်။ “ကွမ်းဆေးလဘက်တို့ ကိုလည်း သဘောအတိုင်းတွယ်
၏။” ကယ်လား။ ၇၀။

တွယ်ကပ် - ကြံ / တွယ်ကပ် / စွဲငြိသည်။ ပူးတွဲသည်။ မခွဲမခွာ
ရှိသည်။ “မိမိ၌ ကြီးကြီးငယ်ငယ် တွယ်ကပ်သမျှ အပြစ်ကို
လည်း။” တေ။ ၁၃၄။

တွယ်ကြိုး - န / တွယ်ဂျိုး / ပစ္စည်းတခုနှင့်တခုကို တွယ်ရသော
ကြိုး။

တွယ်ချိတ် - န / တွယ်ဂျိတ် / အဝတ်အထည် တခုနှင့်တခုကို
ချိတ်တွယ်ရသော သံချိတ်ငယ်။
“တွယ်ချိတ် အကြီးအအေး
အစုံ နှစ်ဒါဒင်ခန့် ရှိရမည်။”
မောင်မယ်။ ၁၉၉။

တွယ်ချိတ်

တွယ်တာ - ကြံ / တွယ်တာ / ကပ်ငြိသည်။ စွဲလမ်းသည်။ ငဲ့ကွက်
သည်။ စုံမက်သည်။ ခင်မင်သည်။ “အလျှူခံလာ၊ ရောက်
သောခါဝယ်၊ တွယ်တာမရှိ၊ ပေးဘိခင်လို့။” ဘူပေါင်း * ၄၄။
“ချစ်ခင်တွယ်တာစရာ မိမိမှာ သားသမီးတယောက်မျှလည်း
မရှိ။” မဟော၊ ပ။ ၉၃။

တွယ်နဲ့ - န / တွယ်နဲ့ / လက်ထောက်နဲ့ဆရာ။ “အသက်အရွယ် နဲ့နယ်လှသေးသော ရွှေပုံမှာ... တွယ်နဲ့သဘောမျိုး မပြစ်ရ လေအောင်။” ယမုနီ။ ၃၀၁။

တွယ်အပ် - န / တွယ်အတ် / ကြွေ။ အဝတ်အထည်စသည်တို့ ကို ချိတ်တွယ်ရသော ထိပ်ဖူးပါသည့် အပ်။ “တွယ်အပ်နှင့် ချိတ် များ မပေါ်မီခေါက်က လူတို့ သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၅။ ၁၇။

ထ - န / ထာ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် တဆယ့်ခုနစ်လုံး မြောက် ဗျည်း။ ထဆင်ထူးဟု ခေါ်သည်။

ထ - ကြို/ထာ/ ခါးလေးချင်းရာမှ ထိုင်ရန် အားထုတ်သည်။ ထိုင်ရာမှ ရပ်ရန်အားထုတ်သည်။ “ဘုရားလောင်းသည် ထို သဒ္ဓါဝလလင်အား အသေကောင်ကို ထစေတတ်သော မန္တရန် ကိုပေး၏။” သံဝတ်။ ၃၄၅။ ၂။ ငြိမ်သက်ရာမှ ကြွတက် လှုပ်ရှားသည်။ “လှိုင်းတွေထသော။” စာဏကျ၊ ပ။ ၁၀။ “ရောက်ပြီးထသဖြင့်။” မောင်မယ်။ ၆၆။ ၃။ သောင်းကျန်း သည်။ “ပြည်ထဲမှတ်ကာ၊ ခိုးသားထလျက်။” ဘုံ * ၁၃၁။ ၄။ ဖုတ်ကသည်။ “ဆယ်ခု ဆယ်ခု ကုန်သော အဖုတို့ သည် ထကုန်၏။” သမုနီ၊ ၃။ ၅။ ၅။ အပင်များ ပေါက်ရောက် ပွားတိုးသည်။ ၆။ ဖျားနာရာမှ ပြန်ကောင်းသည်။ ရောက်မှ ထမြောက်သည်။ “ထိုကျွန်သည် ဝေဓနာမှ မဆတ် သေဆုံး သည့်ကာလ။” သတ်ကြီး။ ၅၂။ ၇။ ကမြင်းကြောထသည်။ “ဟိုမိစိန်ချစ်၊ နှင်တယ်ထနေပါလား။” မေ့သည်။ ၁၅၂။

ထ - စည်း / ထာ / နာမဝိသေသနပစ္စည်း။ “သေ” ရှေ့တွင် ထား၍ လေးနက်၊ ခန့်ညားအောင် သုံးရသော စကားလုံး။ “ပူဇော်ခြင်းငှာ၊ ထိုက်တော်မူထသော။” ဝဲနော်။ ပဏာမ။ ထကားရာထိုင်ကာစား - ကြိဝိ / ထာကားယား ထိုင်ကားယား / အနေအထိုင်ပါပြားသေဝပ်မှု မရှိပဲ။

ထကြွ - ကြို / ထာကျာ / ခါး ငြိမ်သက်ရာမှ လှုပ်ရှားသည်။ “လှိုင်းကြီးတွေ အမြဲ ထကြွ ပုတ်ခတ်၍နေတာ။” သူရ၊ ပ။ ၁၅၅။ ၂။ ဆူပူ သောင်းကျန်းသည်။ “ပုခန်းနှင့် ချည်ပါ၊ လူလိမ်လှဆိုး၊ သူခိုးထားပြ၊ ထကြွသောင်းကြမ်းတဲ့ အရပ်ပါ ကလား။” ဝိဇ္ဇေ။ ၁၂၁။

ထကြွလုံ့ - လ - န / ထာကျာလုံ့လာ / ပေါ့ပါး လျင်မြန်ဖျတ်လတ် စွာ အားထုတ်ခြင်း။

ထဆင်ထူး - န / ထာဆင်ဒူး / ထ အကွရာ၏ အမည်။

ထညင်းကွင်း - န / ထညင်းဂွင်း / ထွန်ညင်းကွင်း - န၊ ၅။ ထညင်းကွင်း ပြတ်ကြိုးလက်တဆစ်။ ကုထိုး။ ၁၆၉။

ထညင်းကွင်း - န / ထညင်းဂွင်း / ထန်းပင်အလွတ် တက်ရာ၌ ခြေထောက်တွင် စွပ်ရသောကြိုးကွင်း။

ထညပ် - န / ထညတ် / ကင်ညပ် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ထထကြွကြွ - ကြိဝိ / ထာခါကျာဂျာ / ခါး လှုပ်လှုပ် ရှားရှား။ “ထိုအချိန်မှစ၍ ထထကြွကြွလှုပ်ရှားကာ အသက်ဝင်လာလေ သည်။” လူထုသိပ္ပံ၊ ၄။ ၂၀၉။ ၂။ ပေါ့ပါး လျင်မြန်စွာ။ ဖျတ်ဖျတ်လတ်လတ်။ ဝိရိယဝိဂ္ဂဟ။ “နိုးနိုးကြားကြား ထထ ကြွကြွမရှိ။” ဟံ။ ၂၉၇။ ၃။ ဆူဆူပူပူ။ “ထထကြွကြွလှုပ် လှုပ်ရွှရွပြစ်နေကြ၏။” ကျေးဇူး။ ၁၇၆။

ထနေောင်း - န / ထနေောင်း / သွေ့ ခြောက်သော ဒေသတွင် ပေါက်သော သစ်ပင်တမျိုး။ (ပင်စည်ကွေ့ကောက် တွန့် လိမ်သည်။ အစေး၊ အခေါက် ဆေးဖက်ဝင်သည်။)

ထဘီ - န / ထမိန် / ထမီ / ခါး အထက်ဆင့်၊ အကိုယ်၊ အနား ဟူ၍ သုံးပိုင်းပါသော မိန်းမ ခါးစက်ရင်ကွဲအထည်။ ၂။ မိန်းမ ဝတ်လုံချည်။ “မသိန်းမလည်း ထဘီတထည် လိတ်နေ ရာမှ။” အတာ၊ ပ။ ၅၂။

ထဘီချို - နဝိ / ထမိန်ကျုန် / ခါး လိင်ကိစ္စကို အထူးအရေးပေး သော။ ၂။ အောက်လမ်းနည်းကို အသုံးပြုသော။

ထဘီနားခိုစား - ကြိ / ထမိန်နားခိုစား / [ဥပစာ]မယားလုပ်စာ ကို အားကိုးနေထိုင်သည်။

ထဘီမြစ် - ကြိ / ထမိန်ဖျင် / မိန်းမဓမ္မတာသွေး လာသည်။

ထမနဲ - န / ထမနဲ / ထမင်းနဲ - န၊ ၅။

ထမင်း - န / ထမင်း / ကောက်စပါးမျိုးမှ ရသောဆန်ကို ချက် ထားသည့် အခြေခံစားဖွယ်။

ထမင်းကြော် - န / ထမင်းရော် / ဆီနှင့် ကြော်ထားသော ထမင်း။ (အသားဥပါစသည်တို့ကိုလည်းထည့်လေ့ရှိသည်။)

ထမင်းရူး - ကြိ / ထမင်းရူး / ခါး ထမင်းကို ထမင်းအိုးမှ ယောက်မ၊ ဇွန်းစသည်တို့ နှင့် ကော်ယူသည်။ ၂။ ထမင်းပွဲ ပြင်သည်။

ထမင်းချို - န / ထမင်းဂျိုး / အကျက်လွန်၍ အိုးတွင်ကပ်နေ သော ထမင်း။

ထမင်းချက် - န / ထမင်းလျက် / ထမင်း၊ ဟင်း ချက်တတ်သူ။ စားသောက်သည်။

ထမင်းချိုင့် - န / ထမင်းဂျိုင့် / ထမင်း၊ ဟင်း၊ စားဖွယ်သောက် ဖွယ် ထည့်ရန် ချိုင့်။

ထမင်းချဉ် - န / ထမင်းဂျဉ် / ခါး ချဉ်သော အရသာရှိသည့်

ထမင်း။ ၂။ အသားတမျိုးမျိုး၊ ခရမ်းချဉ်သီး စသည်တို့နှင့် ရောနှပ်ထားသော ထမင်း။ “အမဲသားနှင့် ထမင်းချဉ်၊ ဆီထမင်း။” စိတ်။ ၂၅။

ထမင်းချမ်း - န / ထမင်းကျွန်း / တနပ် အချိန်အခါလွန်သော ထမင်းအေး။ “ပဲပြုတ်နှင့် ထမင်းချမ်းကို လက်ဖက်ရည်ကြမ်းနှင့် မြည်း။” မောင်ဝ။ ၂။

ထမင်းခြောက် - န / ထမင်းကျောက် / အခြောက် လှန်းထားသော ထမင်း။

ထမင်းစားကျွန်ခံ - န / ထမင်းစားကျွန်ဂန် / ထမင်းစားရလှသူတပါးအလုပ်ကိုလုပ်ဆောင်ရသောသူ။ “ထမင်း နှပ်မှန်လျှင် တော်ပြီဆိုသော အတွေးဖြင့် ထမင်းစားကျွန်ခံသဘောမျိုး ဝင်လုပ်နေခြင်းဖြစ်လေ၏။” တွေ။ ၁၆။

ထမင်းစားဇွန်း - န / ထမင်းစားဇွန်း / စားပွဲဇွန်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

ထမင်းစားပွဲ - န / ထမင်းစားပွဲ / ထမင်းကျွေးရန် ဧည့်သည်များကို ဖိတ်ခေါ်ကျင်းပသော အခမ်းအနား။

ထမင်းစားရေသောက် - န / ထမင်းစားယေသောက် / [ဥပစာ] ၁၊ ဘာသာခြားစကားကို အနည်းအကျဉ်း တတ်ခြင်း။ “ပထမလူမှာ အင်္ဂလိပ်စာ ထမင်းစားရေသောက်တတ်သည်။” စစ်ခရီး။ ၃၇။ ၂၊ ပညာရပ်တခုခုကို အနည်းအကျဉ်း တတ်ခြင်း။ ၃၊ လွယ် ကူ သော အလုပ်။ အသေးအဖွဲ့ အလုပ်။

ထမင်းဆာ - ကြံ / ထမင်းဆာ / ဝမ်းတွင်းဟာ၍ ထမင်းစားချင်သည်။

ထမင်းထုပ် - န / ထမင်းဒုတ် / တယောက်စာ တနပ်စာခန့် ထမင်း၊ ဟင်းတို့ကို ထုပ်ထားသော အထုပ်။ “ဈေးသို့သွားသည်ရှိသော် ထမင်းထုပ်ထမ်း၍ လာသော ခရီးသွားယောက်ျားကို မြင်၍။” မခူ။ ၄၇။

ထမင်းနဲ့ - န / ထမင်း / ၁၊ ကောက်ညှင်းဆန်၊ ပြေပ၊ နှမ်း၊ အုန်းသီး၊ ချင်း၊ နှမ်းဆီတို့ကို ရော၍ထိုးသော စားဖွယ်။ “ကောက်ညှင်း၊ ထမင်းနဲ့ အစရှိသော ကြေခဲသော အစာတို့ကို၎င်း။” ၃၁။ ၃၃။ ၂၊ ပြုန်းစပ်ထမင်း။ ယာဂ။ “မဝလို့ ကျုံ့ထမင်းနဲ့မှ၊ ဝမ်းမပြည့်ပဲ။” သာပြည့်။ ၃၀။

ထမင်းပွေ့ရောက် - ကြံဝိ / ထမင်းပွေ့ယောက် / [ဥပစာ] အဆင်သင့်။ အခွံသင့်။

ထမင်းဖြူ - န / ထမင်းဖြူ / ထောပတ်ထမင်း၊ အုန်းထမင်း မဟုတ်သော မိုးရိုးချက်ထားသည့် ထမင်း။

ထမင်းရည် - န / ထမယေ / ထမင်းယေ / ထမင်းချက်ရာမှ ဖြစ်လာသော အရည်။

ထမင်းရည်ချောင်းစီး - ကြံဝိ / ထမယေချောင်းစီး / အကြီးအကျယ် (လှူ)သည်။ “အလှူရစေ၏၊ လက်နှင့် မကွာဆိုတာလို့၊ ထမင်းရည်ချောင်းစီးအောင် အလှူကြီး ပေးနေတာ။” မဉ္ဇူရီ၊ စ။ ၄၀။

ထမင်းရည်ပူစည်း - န / ထမယေပူစီး / ထုပ်ဆီးတန်းကစားရာတွင် ဘေးနှစ်ဘက်၌ သက်မှတ် ရေးဆွဲထားသော စည်း

များ။ (ထမင်းရည်ပူကြောင်း၊ ထမင်းရည်ပူချောင်းဟုလည်းခေါ်သည်။)

ထမင်းရည်ပူလာလွှဲ - ကြံ / ထမယေဗုလာယုလွှဲ / [ဥပစာ] ပြဿနာတရပ်ရပ်နှင့် ကြုံလာသောအခါ တာဝန်ကိုချောင်လွှဲသည်။

ထမင်း လက်ဆုံစားမယား - န / ထမင်း လက်ဆုံစားမယား / ၁၊ ထမင်းလက်ဆုံ စားခြင်းဖြင့် လက်ထပ်ယူသော မယား။ “ဒုတိယ ထမင်းလက်ဆုံစားမယား မိသိတို့ ပိုင်ထိုက်သည့် ဥစ္စာ ရပ်မျှားကို။” လွတ်သစ်။ ၉၂။ ၂၊ ထုံးစံနှင့် အညီ တောင်းရမ်းယူသော မယား။

ထမင်းလုတ် - န / ထမင်းလုတ် / ခံတွင်းနှင့် မျှတသော လက်တဆုပ်စာ ထမင်း ပမာဏ။

ထမင်းလုံး - န / ထမင်းလုံး / ထမင်းစေ့။

ထမင်းလုံး တစွေခြောက် - ကြံ / ထမင်းလုံးတစေ့ချောက် / ၁၊ (ချောက်ထဲသို့ လိမ့်ကျသည့် ချေးခွေးလိုက်၍ ပြေးရသည့် စသည်ဖြင့်) ထိတ်လန့်ဖွယ် အိပ်မက်ဆိုး မြင်မက်သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] အကြောင်း တခုခုကို စွဲ၍ အမြဲတမ်း တုန်လှုပ်ချောက်ချား နေသည်။ “ကျွန်ုပ်မှာ ထိုနေ့တညလုံး အိပ်စက်၍ပင် မရပါ။ ထမင်းလုံးတစွေခြောက်လျက်သာ ရှိပေတော့သည်။” ဂဇ္ဈိ။ ၁၂။

ထမင်းအိုးခွဲ - ကြံ / ထမင်းအိုးခွဲ / [ဥပစာ] သူတပါး ပျက်စီးဆင်းရဲအောင် လုပ်သည်။

ထမင်းအိုးတလုံးချက် - န / ထမင်းအိုးတလုံးချက် / ထမင်းတအိုးချက်ခန့်မျှ ကြာသော အချိန်။ “ထမင်းအိုးတလုံးချက် ခန့်ကြာလျှင်၊ တဖန် သူနာသည် မျက်လုံးတွင်၍ ကြည့်ပြန်ရာ။” ဝယ်။ ၁၆၃။

ထမင်းအုပ် - န / ထမင်းအုပ် / ၁၊ ထမင်းထည့်သည့် အပုံးပါသောအုပ်။ ၂၊ ထမင်း၊ ဟင်း၊ စားဖွယ် သောက်ဖွယ် ထည့်သောယွန်းအုပ်၊ ကြွေအုပ်စသည်။

ထမင်းဥပမာင်း - န / ထမင်းအူးမောင်း / မြေထမင်းအိုးတွင် စလောင်းပိုးမွှားထိ၍ စလောင်းခွက်ပုံ မောင်းမို့ နေသော ထမင်းအစု။

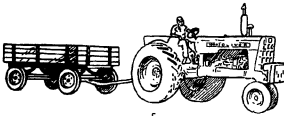
ထရံ - န / ထယန် / ၁၊ ကျူရီး၊ ဝါးလုံးတို့ကို ခွဲပေါက်၍ ဖြစ်စေ၊ ဝါးကို ခွဲဖြာ၍ဖြစ်စေ ရက်လုပ်ထားသော ကာရံစရာအချပ်။ ၂၊ ထရံကဲ့သို့ မတ်စောက်သော နံရံ။ “တောင်စောင်းထရံရေမှ၊ မိုးခဝလို့လယ်။” သာ။ ၆၉။

ကျူ ထရံ

ဝါးထရံ

ထရက်တာ - န / ထရက်တာ / ၁၊ လယ်ထွန်စက်။ ၂၊ ဝန်ဆွဲစက်။ “နို့ညှစ်စက်၊ ထရက်တာမှ အစ။” တင်းစာ။ [လိပ်]

ထရက်တာ

ထရက်ကား - န / ထရက်ကား / ဝန်လေးတင်ဆောင်သော လေးဘီးတပ် ခြောက်ဘီးတပ်ယာဉ်။ လော်ရီ။ “ထိုမှတစ်ဆင့် မြဲထဲသို့ ထရက်ကားတစ်စီး ထိုးဝင် သွားသည်ကို။” ပုန်လောင်း။ ၉။ [လိပ်]

ထရက်ကား

ထာ

ထာဝစဉ် - ကြိမ် / ထာဝစဉ် / အစဉ်အမြဲ။ အမြဲမပြတ်။ ထာဝရ။ “ထိုကြယ်နှင့် ဂြိုဟ်များသည် စက်ဝိုင်းပုံအတိုင်း လမ်းပြောင်းပုံ ထာဝစဉ် ရွေ့လျား၍ နေကြသည်။” ဂရိ။ ၃၉။

ထာဝရ - ကြိမ် / ထာဝရ / ထာဝယဉ် / ၁၊ အမြဲ။ အစဉ်။ မပြတ်။ “မျက်နှာထားကလည်း ထာဝရချိုသာ သဖြင့်။” ဘလွင်။ ၃။ ၂၊ မရွှေ့မရှား။ [ပါ]

ထာဝရကုသိုလ် - န / ထာဝယဉ် ကုသိုလ် / ထာဝရကုသိုလ် / ၁၊ အကြာအရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အလှူ။ “မင်းကေရာဇ်တို့ ဓမ္မတ၊ ထာဝရကုသိုလ် ကြီးကိုသာ၊ ချည်မှန်းရင်း ရှိပါသည် ဘုရား။” ထီး။ ပ။ ၁၂၂။ ၂၊ အစဉ်အမြဲပြုလုပ်သော အလှူ။ [ပါ]

ထာဝရဘုရား - န / ထာဝယဉ် ဖယား / ထာဝရဘုရား / ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်တို့၏ဘုရား။ “ထာဝရဘုရား ဖန်ဆင်းသည်။” နိယာမ။ ၁၅။

ထာဝရဥစ္စာ - န / ထာဝယဉ် အုတ်စာ / ထာဝရအုတ်စာ / လယ်ယာမြေကဲ့သို့ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ဥစ္စာ။ “လယ်သည် ဇမ္ဗိပဉ္စဥ္စာမဟုတ်၊ ထာဝရဥစ္စာ ဖြစ်သည်။” လိတာနီ၊ ဒု။ ၂။ [ပါ]

ထား

ထား - ကြိ / ထား / ၁၊ နေရာတစ်ခုတွင် ပစ္စည်း တခုခုကို တည်ရှိစေသည်။ “ထိုသလေးဆန်ကို ကျောက်ခွက်၌ ထားသည် ရှိသော်။” န။ ၂။ ၂၊ အပ်ပြုသည်။ ခြင်းချန်သည်။ အခြားတပ်းပြုသည်။ “သည်ကလွန်လျှင် ကျန်တော်မျိုးကို ထား၍ သိကြားပင်ကုသော်လည်း ချမ်းသာစွာ မရှိပြီ။” ပုညဝတ်။ ၄၇။ ၃၊ တစ် တဦးအား လုပ်ငန်းတရပ်ရပ်တွင် တာဝန်ချပေးသည်။ “ဦးထွန်းလွင်ကို ဂိတ်စောင့် ထားလိုက်ပါ။”

ထား - စည်း / ထား / ၁၊ ကြိယာ၏ လုပ်ငန်း တည်ဆဲဖြစ်သည်ကို ပြသော စကားလုံး။ “စွပ်ကျယ်အင်္ကျီကို ဝတ်ထားသော ဒုကာကြီးတယောက်။” ဟံ။ ၂။ ၆၇၈။ ၂၊ ကြိယာဆောင်ရွက်မှု ပြီးစီးသည်ကို ပြသော စကားလုံး။ “ခွေးများကိုတောင် မှုးထားသတုံ။” ခွေး၊ ပ။ ၉၇။

ထား - န / စား / စား - န၊ ရှူ။

ထားပြ - န / အမျှ / ၁၊ ရှူ။

ထားဝယ် - န / ဒဝယ် / တန်သီရိဝိုင်း ထားဝယ်ဒေသတွင် ပြောဆိုနေကြသော အသံကဲ့ မြန်မာစကားတမျိုး။

ထားဝယ်ကြိမ် - န / ဒဝယ်ကြိမ် / အကောင်းစားကြိမ်တမျိုး။

ထားဝယ်ဆောင် - န / ဒဝယ်ဇောင် / အမိုးနှစ်ထပ် လည်ပေါ်ဆောက်လုပ်ထားသော နန်းတော်ဆောင်။ (ဘုရင့်နောင်မင်းတရားလက်ထက် ထားဝယ်မြို့ပါ သူကောင်းသားမြေးတို့ကို ဤအဆောင်တို့တွင် မြှုပ်စေသည်။ ပုန်နန်းတော်၏ အရှေ့မြောက်ယွန်းကအဆောင်ကို မြှောက်ထားဝယ်ဆောင်၊ အရှေ့တောင်ယွန်းက အဆောင်ကို တောင်ထားဝယ်ဆောင်ဟု ခေါ်သည်။)

ထားဝယ်မှိုင်း - န / ဒဝယ်မှိုင်း / အပွင့်များ ဖြူရာမှ တဖြည်းဖြည်း ပန်းရောင်၊ ကြက်သွေးရောင်သို့ ပြောင်းသွားသော နွယ်ပင်တမျိုး။ “ထားဝယ်မှိုင်းလည်း ဆိုင်းဆိုင်းဝန်းကျင်၊ ဘုရားသျှင်ကို။ ပူဇော်ကြထွေ၊ ဆွတ်သာစေဟု။” ဂါထာ* ၃၉။

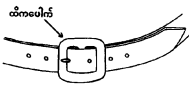
ထိ

ထိ - ကြိ / ထိ / ၁၊ ခိုက်တိုက်သည်။ ခိုက်တိုက်မိသည်။ “အိမ်ကို မထိအောင် မတိုက်အောင်။” ကာယာ။ ၈၇။ ၂၊ ကျရောက်သည်။ “သုတော်ကောင်းကို မကောင်းထင်မိ၊ ဘေးရန်ထိသည် ဆိုဘိသို့။” စကား။ ၁၀၁။ ၃၊ တိုင်ရောက်သည်။ “ဗိုက်ဟီးသံနက်၊ ကျော့ဝှန်းတက်သည်။” ဘဝဂ်ထိအောင် ထုတ်ချင်းတည်း။ ဇပျို့* ၁။ ၄၊ အချက်ပိုင်သည်။ လိုရာရောက်သည်။ “အတော်ထိတို့ စကားလုံးပါက လား။” စာဆို၊ ဒု။ ၆၄၆။ ၅၊ လက်နက်ရှုန် ထိုးခတ်ပစ်ခတ်ခံရသည်။ “စစ်မြေပွဲဝယ်၊ စိတ်ဗွဲပကတိ၊ လက်နက်ထိဟု၊ မရှိစဘူး။” သာဓိ* ၈။ ၆၊ ဆိုးရွားသည်။ နှစ်နာသည်။

“ဇနီးအောင်မှာ ပွဲမစမီကပင် ကိုးမီးဝိုင်းတွင် ထိထား၍။”
၁။ ၁၂။ ၁၃၉။ ၂၅။

ထိကပါးရိကပါး - ကြိမ် / ထိကဗားယိကဗား / နှုတ်ဖြင့်လည်း
ကောင်း။ ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း မထိတထိ စောင်းမြောင်း
သွယ်ရိုက် ပြောဆိုပြုမူလျက်။ “ငယ်သားနတ်သမီးများနှင့်
ထိကပါးရိကပါး ကစားရုံ စကားပြောရုံမှ တပါး။” ဝိစိ။
၉၁။

ထိကပေါက် - န / ထိကပောက် / ခါးပတ်ကြိုးခိုင်းမြဲအောင် ချုပ်
ထိန်းသော ကိရိယာ။

ထိကရုံး - န / ထိကယုန်း / ထိလျှင် ရုံးစုသွားသော ရွက်ပေါင်း
ရွက်ရှိသည့် ချုံနွယ်ပင်။ (ကုန်းထိကရုံး၊ ရေထိကရုံးဟု
အမျိုးပြားသည်။)

ထိခိုက် - ကြိ / ထိခိုက် / ၁။ အချိန်အဟုန်နှင့် တိုးမိတိုက်မိ
သည်။ “ရွှေခွက်တို့ကို ချွင်ချွင်ဟူသော အသံကို ဖြည့်စေ
လျက် တိုးစေ့ ထိခိုက်၍။” ခန့်နု။ ၁၈။ ၂။ ထိသည်။ ထိမိ
သည်။ “ကောင်းကင်ဟူသော အာကာသသည်...မဟာဘုတ်
တို့နှင့် မထိခိုက်အပ်သည်ကို။” လောကလင်း။ ၁၄။
၃။ ပုတ်ခတ် (ပြောဆို)သည်။ “ပွတ်မည့်သူ မရှိပါ၍ ကလပ်
ပုံနှင့်စားရပါသည်ဟု ထိခိုက်လျက် လျှောက်၏။” စွယ်။ ပ။
၁၉၇။ ၄။ စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်သည်။ “ဂန္ဓီ၏ စိတ်ကို
အထူးထိခိုက်စေတော့သည်။” လူချွန်။ ပ။ ၁၁၅။ ၅။ အခြေ
အနေ ယွင်းပျက်စေသည်။ ဆုံးရှုံးသည်။ နစ်နာသည်။
“စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ထိခိုက်သောကြောင့်။” ရေသောက်။
၈၇။

ထိခြင်းငါးပါး - န / ထိဂျင်းငါးဗား / ဦးချရာတွင် ခွန်းခတ်ကာ၊
လက်နှစ်ဘက်၊ နဖူးတို့၊ ကြမ်းနှင့်ထိခြင်း။ (တည်ခြင်း ငါးပါး
ဟုလည်း တွေ့ရသည်။) “ပဏာသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်
ဥပါသကာမ တဦးကဲ့သို့ ထိခြင်းငါးပါးဖြင့် ရှိခိုးလေသည်။”
ဂင်္ဂါ။ ၅၀။

ထိတွေ့ - ကြိ / ထိတွေ့ / ၁။ ထိ - ကြိ။ ၁။ နှင့် အတူတူ။
၂။ တွေ့ဆိုသည်။ ကျွန်တော်တို့ ကားသမား များသည်
ပြည်သူလူထုနှင့် အမြဲတမ်း ထိတွေ့ နေကြသူများ ဖြစ်ပါ
သည်။

ထိနမိဇ္ဇ - န / ထိနမိတိဒါ / ထိုင်းမှိုင်းခိုက်မျဉ်းခြင်း။ “ထိန
မိဇ္ဇ ဝင်လာလျှင်၊ ဘာဝနာ အလာကင်း။” ကိတ်စာ။ ၃၁။
[ပါ]

ထိပါး - ကြိ / ထိပါး / ၁။ ထိတွေ့သည်။ “ဝိညာဉ်ငါးပါး
အာရုံငါးပါးထိပါး၍။” သမန်။ ပ။ ၁၇၆။ ၂။ ပုတ်ခတ်
(ပြောဆို) သည်။ “ထိပါးတရံ၊ သူနှင့်ဆဲလည်း၊ ရန်သံ
မထွက်။” ဓမ္မ* ၅၃။ ၃။ ရန်စစ်တိုက်ခိုက်သည်။ “လကျီ၁

ပျံချို၊ ရွှေဘိုဆိုသို့။ မထိရမ်းကား၊ လာထိပါးက။” ပလိဝ်*
၄၄။ ၄။ ရန်စစ်သည်။ ရန်ရွာသည်။ နေ့ဘင်္ဂယုက်သည်။
“ဆွင်ခြင်း စသည့်ဖြင့် ထိပါးတတ်၏။” ဂိဟိ။ ၂၁၀။

၅။ (လက်နက်စသည့်) ခတ်ခဲရသည်။ “မီးချိန် မီးပူထိပါးရာ၌
၎င်း၊ နေပူချိန် ထိပါးရာ၌၎င်း။” ပဋိစ္စ။ ၁၂၉။

ထိမိ - ကြိ / ထိမိ / ပေါက်ရောက် အောင်မြင်သည်။ လိုရင်း
ရောက်သည်။ “တို့တိုက်တိုက်နှင့် လိုရင်း ရောက်အောင်
ရေးသားထားသဖြင့် ထိမိစေစပ်လှပေသည်။” ဟိန်။ ၅။

ထိမှန် - ကြိ / ထိမှန် / ချိန်ရွယ်၍ ပစ်လွှတ်ရာသို့ ဆိုက်ရောက်
သည်။ ပစ်လိုက်သောအရာက ခိုက်တိုက်သည်။ “ချိန်၍တား
သော အမှတ်တခုခုကို ထိမှန်အောင် ပစ်လွှတ်သော မြား။”
တိုးတက်။ ၁၁၁။

ထိရောက် - ကြိ / ထိရောက် / ထိမိသည်။ အကျိုးသက်ရောက်
သည်။ “ထိုကဲ့သို့ ဟောပြောမှ ထိရောက်ကြောင်း။” ဂင်္ဂါ။
၉၆။

ထိ

ထိ - န / ထိ / လက်မှတ်ဝယ်ယူ ထားသူတို့အား ကံစမ်းမဲ
ခွက်ခြင်းဖြင့် ဆုငွေများကို ခွဲဝေပေးသည့် စံနစ်။ ယင်းလုပ်
ငန်း။

ထိ - ကြိ / ထိ / ကြောက်ရွံ့သည်။ စိုးရိမ်သည်။ လေးစား
သည်။ ခန့်ညားသည်။ (ပဋိသေသဘော အသုံးများ
သည်။) “မုန်းသည်ကိုလည်း မကြောက်၊ ငေါက်သည်ကို
လည်း မထိ၊ အရှင့်ဆီမှာ။” ရကြေး။ ၁၄၁။ “ဂုဏ်အင်
သတ္တိ သည်လောက်ရှိမှ၊ ပြည်သိပါပြီ၊ ဘဇာစီလိမ့်။”
နာယျိ။* ၅၉။

ထိထိုး - ကြိ / ထိထိုး / ၁။ ကံစမ်းရန် ထိလက်မှတ် ဝယ်
သည်။ ၂။ [ဥပစာ] ကံစမ်းသည်။

ထိပေါက် - ကြိ / ထိပေါက် / ၁။ ထွက်ပေါ်လာသော ကံစမ်း
မဲနှင့် ဝယ်ယူထားသော လက်မှတ် နံပါတ် တိုက်ဆိုင်သည်။
၂။ [ဥပစာ] မမျှော်လင့်ပဲ အကျိုးခံစားရသည်။ (ဆန့်ကျင်
ဘက် အဓိပ္ပာယ်မျိုးဖြင့်လည်း သုံးသည်။)

ထိပွင့် - ကြိ / ထိပွင့် / ထိထိုးသူတို့အတွက် ကံစမ်း မဲခွက်
သည်။

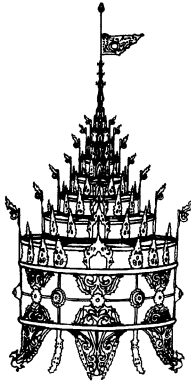
ထိမထင် - ကြိ / ထိမထင် / မလေးစား။ မခန့်ညား။
မကြောက်ရွံ့။ “ရဲရင့်တဲ့ အရာမှာ အာဇာနည်ဆိုလောက်ကဲ့။
ရွံ့မကြောက် ထိမထင်။” ပညာတေး။ ၄၈။

ထီး

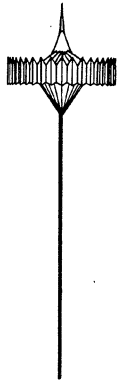
ထီး - န / ထီး / ၁။ နေ၊ မိုး ကာကွယ်ရန် အရိုး တပ်၍
ဆောင်းမိုးရသော ဖွင့်ပိတ်၍ ရသည့် အသုံးအဆောင်။
၂။ ရှေးခေတ် မင်းစိုးအရာရှိတို့ ၏ အဆင့်အတန်းကို အမှတ်ပြု
သော ထိတမျိုး။ (မှုတော် မတ်တော်တို့အတွက် ထီးနီ၊

ထီး - န၊ ၂

- န၊ ၄

- န၊ ၅

စော်ဘွားတို့ အတွက် ထီးဝါ၊ ဘုရင်ခံမင်းပြုရသော ညီတော် သားတော်တို့ အတွက် ထီးဖြူ ဖြစ်သည်။ ပန်းဆိုးထီးကို လည်း တခါတရံ သုံးသည်။) “မူးမတ်တိုင်းတို့၊ ထီးကျိုင်း မပါ၊ ကြိုကြွလာသည်။” သာမိ* ၅၀။ ၃၊ [ဥပစာ] ထီး ဆောင်း မင်းအဖြစ်။ ရှင်ဘုရင်အဖြစ်။ ထီးနန်း။ “ငါတို့ နောင်တော်၊ မင်းဥပေါ်ကို၊ ထီးသော်လည်းပေး၊ အရေး မပြော၊ ကျန်းခက်ချော်မှု၊ စစ်သော်လည်းထိုး။” သိ* ၁၀၅။ ၄၊ စေတီအထွတ်၊ ပြာသာစိအထွတ်တို့တွင် စိုက်ဆောက်ရ သော ကြေးမွှေး၊ သံမွှေးစသည်တို့ကို ကြိုးစဉ်ငယ်လိုက်အဆင့် ဆင့် လုပ်ထားသည့် အဆင့်တန်ဆာ။ ၅၊ ဘုရားလှူရန် စက္ကူကို ထီးပုံပြုလုပ်ထားသော ပစ္စည်း။

ထီး^၁ - န / ထီး / အမ၏ ဆန်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော အဖို။ အထီး။

ထီး^၂ - ကြိဝိ / ထီး / တဦးတည်း။ တခုတည်း။ “အတိုင်အပင်၊ ဘော်မမြင်၊ ထီးချင် ထီးစေတော့။” ဟိန်။ ၃၂။

ထီးကျိုးစည်ပေါက် - န / ထီးကျိုးစိပောက် / ရန်သူတို့ တိုက် ဖျက်၍ ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို လုယူသဖြင့် စိုးစံဆင်မင် ပျက်စီး ခြင်း။ ယင်းသို့ ပျက်စီးသောကာလ။ “ထီးကျိုးစည်ပေါက်၊ ရောက်သောအခါ၊ မဆိုရာတုား။” ဥက္ကံ။ ၅၁။

ထီးကျောက် - န / ထီးကျောက် / ထီးကျောက် / သနပ်ခါး ကျောက်ပျဉ်လုပ်ရသော ကျောက်တမျိုး။

ထီးခေါင်း - န / ထီးခေါင်း / ထီးလက်တံပျား စိုက်သည့်နေရာ။

ထီးချက် - န / ထီးချက် / ထီး၏ အထွတ်။ “စေတီအထက်၊ ခရာသီးနှင့်၊ ရွှေထီးချက်က။” ဝိဇယ။ ၂၈။

ထီးဆောင်း - ကြိ / ထီးဆောင်း / ၁၊ ထီးကို ဖွင့်၍ ဦးခေါင်း ထက်၌ မိုးအုပ်သည်။ “ညှိုးညှိုးညှိုး၊ ရွှေထီးဆောင်းလျက်၊ ကွမ်းလောင်းကွမ်းခွက်။” တန်ခိုး* ၃၂။ ၂၊ [ဥပစာ] မင်း အဖြစ်ကို ယူသည်။ “သွားစွယ်ချောင်းလျှင်၊ ထီးဆောင်း လက္ခဏာ၊ မင်းဖြစ်စာဖြင့်။” ဌေး* ၅၈။

ထီးတင် - ကြိ / ထီးတင် / စေတီအထွတ်တွင် ထီးကို တပ်ဆင် သည်။ “ပုထိုးတော်ကြီးကို ထီးတင်ထွက်တော်မူကြောင်း။” လန်ဒန်။ ၃၊ ၃၆၃။

ထီးတည်းကြီး - ကြိဝိ / ထီးဒီးဂျီး / တဦးတည်း။ တခုတည်း။

ထီးထီးမားမား - ကြိဝိ / ထီးဒီးမားမား / တဦးတည်း။ တခု တည်း။ ထင်ထင်ရှားရှား။ မားမားမတ်မတ်။ “ယခုအခါ၌ ကား မင်းလှခံတပ်တခုသာလျှင် ပြန်မာတို့ လက်ထဲတွင် ထီးထီးမားမား ကျန်ရှိနေပေသေး၏။” မင်းလှ။ ၁၇၂။ “သူ့ယယ်ကွင်းအတွင်း ကန်သင်းမျိုးပေါ်တွင် ထီးထီးမားမား

ကြီး ပေါက်ရောက်လျက်ရှိသော လက်ပံပင်မှာလည်း။” လယ် မြေ။ ၁၆၇။

ထီးထမ်းလမ်းလျှောက် - န / ထီးအင်းလမ်းလျှောက် / [ဥပစာ] အလုပ်အကိုင် မည်မည်ရရ မှီသို့။ ယောင်သုံးဆယ်။ တေလေ။ “ရဟန်းမှာ ထီးထမ်းလမ်းလျှောက်ခေါ်၍ ယောက်ျားမှာ ယောင်သုံးဆယ်ဟု ခေါ်ပေသည်။” ထိလက်စွဲ၊ ၁။ ၁၆၇။

ထီးနန်း - န / ထီးနန်း / ၁။ ထီးဖြူတော်နှင့်နန်းတော်။ “အပြည် ပြည် အမင်းမင်းတွေရဲ့ ထီးနန်းကို။” ဒုလား။ ၃၀။

၂။ ရှင်ဘုရင် အဖြစ်။

ထီးပြိုင်နန်းပြိုင် - ကြိဝိ / ထီးချိုင့်နန်းချိုင့် / တခေတ်တည်းတွင် တနိုင်ငံစီ၌ မင်းဖြစ်လျက်။ “ဝိတိုဒိလ ဘုရင်မကြီးနှင့်အတူ ထီးပြိုင်နန်းပြိုင် အုပ်စိုးခဲ့စဉ်။” တင်း။ ၃၉။

- န / ထီးချိုင့်နန်းချိုင့် / တခေတ် တည်းတွင် တနိုင်ငံစီ၌ မင်းဖြစ်ကြသူ။

ထီးဖြူ - န / ထီးဖြူ / မင်း၊ မိဖုရားခေါင်တို့ အသုံး အဆောင် ထီး။ (မင်းမြှောက်တန်ဆာ ငါးပါးတွင် တပါးအပါ အဝင် ဖြစ်သည်။ မင်းတို့ ဘိသိက်ခံရာတွင် သုံးဆောင် သော ထီးဖြူ အမျိုးမျိုးပြားသည်။ ဘုရင်ခံ မင်းပြုသော ညီတော် သားတော်များ၊ ဇေရိကြီးဝါကြီး ရဟန်းတော် များ ဆောင်ခွင့် ရှိသည်။)

ထီးမွန်နန်းရာ - န / ထီးမွန်နန်းရာ / နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသား၏ ဟန်အမူအရာ။ အဆွေတော်မင်းမှာ။ ထီးမွန်နန်းရာကို အင်မတန်မှ နားလည်ပါတယ် ထားထားရဲ့။” မဟာဆန်။ ၇၇။

ထီးရဲနန်းရဲ - န / ထီးယန်နန်းယန် / ဘုဗလွင်တွင် ထီးဖြူ စိုက်ခင်း နန်းနှင့် ဟော်တို့၏ ထုပ်ကတွင် ထီးရဲကံခွင့်၊ နန်း များ ဟော်များ၌ နေထိုင်ခွင့် ရသော ဘုရင်ခံ သို့မဟုတ် ဇော်ဘွား။

ထီးရိုး - န / ထီးယိုး / ၁။ ထီးရိုးတွင် တပ်ဆင်ထားသော လက်ကိုင်အမျိုး။ ၂။ [ဗေဒင်] လက်ပဝါးတွင်ရှိသော အရေး အကြောင်း လက္ခဏာတမျိုး။ “ထီးရိုးခေါ် ကြိမ္မာလမ်း ကြောင်းသည် လက်ခလယ်ရင်း စနေဂြိုဟ်ရှိရာသို့ ပြောင်း ပြောင်းသွားလျက် အကွက်များလည်း ကင်းနေလျှင် အလွန် ချမ်းသာတတ်သည်။” တိုင်းရင်းမေ၊ ၁၆၊ ၁၇။ ၇၁။

ထီးရိုးနန်းနွယ် - န / ထီးယိုးနန်းနွယ် / ရှင်ဘုရင်၏ အချိန်အရာ ကို ဆက်ခံမည့်သူ။ “အရှင်မင်းကြီး၌ ထီးရိုးနန်းနွယ်ကို စောင့်ရှောက်အံ့သော သားတော် တယောက်မျှ မရှိ။” တေသစ်။ ၂၂။

ထီးရိုးဝါး - န / ထီးယိုးဝါး / ထီးရိုးအဖြစ် အသုံးပြုသော ဝါး တမျိုး။

ထီးရန်နန်းရန် - န / ထီးယန်နန်းယန် / ရှင်ဘုရင် အဖြစ်လျှာထား ရန်ထားခြင်း ခံရသူ။ အိမ်ရှေ့မင်း။

ထီးသုံးနန်းသုံး - န / ထီးသျှန်းနန်းသျှန်း / ၁။ နန်းတွင်းသူ နန်း တွင်းသားတို့ အသုံးပြုပြောဆိုသော စကား။ “ထီးသုံး နန်းသုံးစကား အဆင့်အတန်းသို့ ရောက်ရှိ လာပြီလျှင်။”

စွယ်ကျမ်း၊ ၂။ ၃၇၆။ ၂။ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတို့ အသုံးပြုသော အရာဝတ္ထု။ “ထိုခေတ်အထိ ပတ္တလားသည် ထီးသုံးနန်းသုံးဖြစ်ခဲ့ဟန် မတွေ့သေးပေ။” စွယ်ကျမ်း၊ ၇။ ၄။

ထု

ထု - ကြိ / ထု / ၁။ လက်သီး၊ တင်းပုတ်ကဲ့သို့သော အဖု အလုံး၊ အခိုင်အခဲတို့ ဖြင့် ခပ်ပြင်းပြင်းခွက်သည်။ နက်သည်။ ပစ်သည်။ ခတ်ပတ်သည်။ “အမတ်ကြီးတို့သည် တောင်သူ ကြီးလည်ကုပ်ကို ထု၏။” န။ ၁၂၄။ ၂။ ဆောက်သေည်တို့ ဖြင့် ရုပ်ပုံပေါ်အောင် ပြုလုပ်သည်။ “ထုံးဆောင်ပုံတု၊ ရေး သားထုသို့၊ ရှင်မူလူမှု။” ဘုပေါင်း* ၁။ ၃။ [ဥပစာ] သူတပါး ထိခိုက်နှစ်နာအောင် ပြောဆို ရေးသားသည်။ “တယ်လီဖုန်းကမ္ဘာကို ထုနှင့် မကျေနပ်သေး။” ပေါ်ဇော်၊ ၂။ ၂၃၃။

ထု - န / ထု / ဒု / ၁။ အထု၊ အစိုင်။ အခဲ။ ၂။ အမျှား။ အစအဝေး။ “ကျောင်းသားထုနှင့် အမြဲ ဆက်သွယ်နေရ သဖြင့်။” ကင်းမယ်။ ၇။

ထုချေ - ကြိ / ထုချေ / သူတပါးက စွပ်စွဲဖြစ်တင် ပြောဆိုသည် ကို ကျေပျက်အောင် ပြန်လည်ဖြေကြားသည်။ ချေပသည်။ “သာသနာ့ပိုင်တိုက်သို့ တင်လိုက်၍ ထုချေဟု။” ဥပမာ၊ ၃။

၂၉။ ထုချေလွှာ - န / ထုချေလွှာ / စွပ်စွဲဖြစ်တင်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အဖြစ်အပျက်ကို ရှင်းလင်းတင်ပြသောစာ။

ထုခြေ - ကြိ / ထုခြေ / ကြေမှုသွားအောင် ထုသည်။ “မျက် မြင် မြေကြီးခဲတခုကို လက်နဲ့ ထုခြေပါက အခဲက တဖြေးဖြေး သေးသိန်သော အမှုန်ကလေးတွေ ဖြစ်ပုံကို ပြလိုက်သည်။” ညာဖီ။ ၇၇။

ထုခွဲ - ကြိ / ထုခွဲ / ၁။ ကွဲအောင်ထုသည်။ ထု၍ ကွဲအောင် လုပ်သည်။ ၂။ ပစ္စည်းတစုတရာကို ရောင်းချ၍ ငွေပေါ်အောင် လုပ်သည်။ “နိုင်ငံတကာသို့ တင်ပို့ရောင်းချ ထုခွဲရာ။” နီတိ။ ၁၇၁။

ထုတ် - န / ထုတ် / ချီးမွမ်းခြင်း။ ကောင်းချီးကောင်း။ [ပါ]

ထုတက် - ကြိ / ထုတက် / (အကြိမ်ကြိမ် ထပ်ဆင့်သဖြင့်) အထု ထူလာသည်။ “ကျောင်းသားကလေးတွေ စွန့်ပစ်ထားသော ဆွမ်းထမင်း၊ ဆွမ်းဟင်းကျွန် များကလည်း ထုတက်ပြီး။” မြဝတီ၊ ၃၊ ၉။ ၁၆၃။

ထုထည် - န / ထုထည် / ၁။ အထုအထည်။ အစိုင်အခဲ။ အရွယ်။ ပမာဏ။ “ထုထည်ခိုင်ခံ့သော မြို့ရိုးကြီးများဖြင့်။” သမိုင်း၊ ၂။ ၂၁၁။ ၂။ [သမိုင်း] ကုဗအတိုင်းအတာ။ “ထိုအနံ့ဇာတုံး ကို ထုထည် ၁ ကုဗလက်မ ရှိသော။” သမိုင်း၊ ၂။ ၁၀၀။

ထုပ်က - န / ထုပ်က / [ဗိ] ထီးအောက်ရှိ ပြာသားအထွတ်။ (တင်း၊ ငှက်ပျော့ဖူး၊ ကြက်သွန်ခေါင်းဟူ၍ အစိတ်အပိုင်း

များပါဝင်သည်။) “အမွှေးထုပ်ကား ကိုဖြင့် တန်ဆာဆင်
အပ်သည်ဖြစ်၍။” ဇောတ်။ ၆၁။ [ပါ]

ထုသားတေးသားရ - ကြံ / ထုသားတေးသားယာ / ထုသား ပေ
သားရ - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။

ထုသားပေသားရ - ကြံ / ထုသားပေသားယာ / ခ၊ ဆင်း ရဲ
အမျိုးမျိုးနှင့် တွေ့ကြုံဖူး၍ ခန့်ခိုင်ရည်ရှိသည်။ ၂၊ အတွေ့
အကြုံများသည်။ “တော်လှန်ရေးတိုက်ပွဲများမှ ရရှိခဲ့သော
အတွေ့အကြုံတို့ဖြင့် ထုသားပေသားရ နေပေပြီ။” စစ်သား၊
၃။ ၉၉။

ထူ

ထူ - ကြံ / ထူ / ခ၊ လဲလျောင်းရာမှ ထိုင်တအောင် ချီမသည်။
“လက်ကိုတွဲ၍ ထူရအောင်။” ကမ္မီ။ ၃၉၄။ ၂၊ တောင်မတ်
အောင် လုပ်သည်။ “စစ်သင်္ဘောတစ်စင်း ပေါ်တိုက်အလံကိုထူ၍
လာလေရာ။” နားခံ။ ၁၁၈။ ၃၊ (သက်သေသားကေအဖြစ်)
တင်ပြသည်။ “ဋီကာဖြင့် သက်သေ ထူလျက်။” ပုည၊
၁။ ၁၀၄။

ထူ - နဝိ / ထူ / ခ၊ ချပ်ပြားသောအရာ၏ အထူကြီးသော။
“ဤနှစ်သိန်းလေးသောင်းအထူထူသော မြေကြီးသည် ရေ
ပေါ်ခိုက် တည်၏။” မိလိန်။ ၁၀၆။ ၂၊ သိပ်သည်းသော။
တခနက်ဖြစ်သော။ “မထူမပါး အများကောသောဆိပ်လည်း
ရှိ၏။” ဒါဌာ။ ၅၈။ ငါးညီမျှကား၊ စေးထူတော့စွန်း၊ ဟိမ
ဝန်သို့၊ အားသွန်ကိုယ်ထီး သွားလေပြီးသော်။” ဘူလင် *
၂၇၉။ ၃၊ များပြားသော။ “ရှေးခါဖြစ်လျှင်၊ ငါ့သစ်လံနှင့်၊
တင်ကြသည့်လားဘိသပ်ထူ၏။” ဂါစန် * ၃၁။ ၄၊ အရှက်
အကြောက်စသော ခံစားချက်တခုခုကြောင့် အသားအရေ
ဖိန်းကနဲ ရှိန်းကနဲဖြစ်သော။ “တကိုယ်လုံး ထူကနဲ ဖြစ်သွား
ကာ။” မိုးမြေ။ ၅၅။ ၅၊ (ဉာဏ်ပညာ) လေးထိုင်းသော။
နံ့သော။ အသော။ ဖျင်းသော။ “ထိုင်းလဲထိုင်း၊ ထူလဲထူ။
ဉာဏ်မကုတို့ လင်လှဘောကြီးနှင့်သာ။” မိုး၊ ပ။ ၁၉၆။
၆၊ [ဥပစာ] အရေထူ - နဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

ထူထူထောင်ထောင် - ကြံဝိ / ထူထူထောင်ထောင် / အ မြေ အ နေ
ဆုံးနေရာမှ ပြန်လည်ထောင်ဆွန်သွားလျက်။ “ရောဂါ
တရွေ့ရွေ့ ကျသွားပြီး ပြန်လည် ထူထူထောင်ထောင် ရှိလာ
သည်အထိ။” လေရူး။ ၂၇၀။

ထူထဲ - နဝိ / ထူး / အထုအထည် ကြီးမားသော။ ထူ သော။
“ဆောက်ချဲ့နယ်လိပ်တို့သည် ထူထဲစွာ၏။” ကိပ္ပံ။ ၂၃၈။

ထူထောင် - ကြံ / ထူထောင် / ခ၊ တည်ဆောက်သည်။ ဆောက်
လုပ်သည်။ “လယ်တီတိုက်ကြီး၊ စမ္မာနိုး၍၊ လက်ဦးထူထောင်၊
သံဃာရောင်ဖြင့်၊ ပြောင်ပြောင်ထိန်ဝင်း၊ အမှန်လင်းအောင်၊
ဘန်ဆင်းတော်မှပေတသော။” လယ်စာ။ ၁၀။ ၂၊ ကူညီမစ
သည်။ “မြို့ပြပြည်ရွာတို့ကို မညစ်မနွမ်းရအောင် ထူထောင်
မစသဖြင့်လည်းကောင်း။” ကိပ္ပံ။ ၁၃၃။

ထူထပ် - နဝိ / ထူထပ် / အထုအထည် ကြီးမားသော။ များပြား
သော။ တခနက်ဖြစ်သော။ “ရမ္မက်ဒေါသ၊ မောဟထူထပ်၊
လူ့အရပ်ဝယ်။” ရာသီ * ၄။

ထူပိန်း - နဝိ / ထူပိန်း / ခ၊ အကြားအလပ်မရှိအောင် များပြား
သော။ “မျက်နှာပြင်သည် ထူပိန်း၍။” လူထုသိပ္ပံ၊ ၄။ ၂၁။
၂၊ ရိုးအနံ့ချာသော။ “မျက်လုံးချင်းဆိုင်အောင်၊ ကြော့ကွင်း
ထောင်နေသည်ကို မောင်တင်မြင့် ရိပ်မိသောအခါ ထူပိန်း
သော အမှုအရာနှင့်။” သန်း၊ ပ။ ၁၀၅။

ထူပျစ် - နဝိ / ထူပျစ် / ထူပိန်း - နဝိ၊ နှင့် အတူတူ။
ထူပြော - နဝိ / ထူပြော / ပေါများသော။ များပြား သော။
“အန္တရာယ်ထူပြော၊ ဘယ်လူတဦး၊ မရောက်ဘူးတဲ့၊ ဘီလူး
တောမို့။” ဝိဇယ။ ၄၃။

ထူပ - ကြံ / ထူပ / ခ၊ ချိပ်တောင်ပေးသည်။ “လူမမာကို
ထူမ၍ပေးသည်။” မာသစ်၊ ၉၁။ ၂၊ ထူထောင်ပေးသည်။
“မပွဲ၊ ပြုံးသေးသောသောသားတို့၏ နေထိုင်မှုတဝက် ထူပ
မြင့်တင်ပေးကြတော့မည် ဖြစ်သဖြင့်။” လူထုပညာ၊ ၃၊
၃။ ၃၁။

ထူလပိန်း - န / ထူလပိန်း / အကြားအလပ်မရှိအောင် များပြား
ခြင်း။

ထူလပျစ် - န / ထူလပျစ် / ထူလပိန်း - န၊ နှင့် အ တူ တူ။
“အရေမှာလည်း ထူလပျစ် ရှိနေတတ်သည်။” ရေကု၊ ပ။
၂၇၁။

ထူလအန်း - န / ထူလအန်း / ထူ အန်း နေ ခြင်း။ “အညာ သူ
ထူလအန်းကြီး ဖြစ်သောကြောင့်၊” ချစ်ဝေ၊ ၁၀၀။

ထူအ - နဝိ / ထူအ / နံ့ဖျင်းသော။ ထိုထိုင်းသော။

ထူအန်း - နဝိ / ထူအန်း / ခ၊ ဖောရောင်သက်သို့ ဖြစ်သော။
၂၊ တင်းကျပ်သောအတွေ့ရှိသော။

ထူး

ထူး - ကြံ / ထူး / ခေါ်သောအခါ ပြန်လည် ပြောကြားသည်။
“ခြင်းရာလုပ်တော်၊ တခွန်းခေါ်ကာ၊ ကျူးကြော်တုမီး၊ ထူး
ကြမြဲလျှင်။” ဗုဒ္ဓပျို့၊ ၄၇။

ထူး - နဝိ / ထူး / အများနှင့်မတူသော။ ခြားနားသော။ သီး
သန့်ဖြစ်သော။ သာမန်ထက်ပိုလွန်သော။

ထူး - န / ထူး / ဆင်သတ္တဝါ လုပ်ရားသွားလာမှုကို ချုပ်ထိန်း
ရန် ခြေတွင် တပ်ဆင်ထားသော ခြေချင်း။ “ထူးကို ဖြတ်ပြီး
လျှင် ဦးစီးကို ထိုး၍ ထွက်သည်ကို။” သုသော၊ ဆ။ ၁၈၁။
ထူး - န / ထူး / မြေကြီးတွင် အလိုအလျောက် ဖြစ်ပေါ်နေ
သော တွင်းကျင်း။ “အကျွန်ုပ်တို့ အမိမှာ မြေ မွေး သီ
သောကြောင့်....ချင်းအသက်ကို မသေစေချင် ကြင်နာ၍
ခြံပွတ်အနား၊ ထူးတွင် ထားပေးတည်း။” အမွေ။ ၁၇၁။

ထူး - စည်း / ထူး / တခုတည်း တဦးတည်းအဖြစ်ကို ပြသော
စကားလုံး။ တည်း။ ထီး။ “ကိုယ်တော်ထူးဖြင့်၊ သန်းကူး
နိဗ္ဗာ၊ ပစ္စေကာနှင့်။” ရာသီ * ၁၀။

ထူး - န / ခူး / ခူး - န၊ ရှ။
 ထူးကဲ - နဝိ / ထူးကဲ / ခြားနားပိုလွန်သော။ “အဘက်ဘက်မှ အတိုင်းအဆမရှိ သာလွန်ပွန်မြတ် ထူးကဲလှသည်ဟု။” မနုဗျာ။ ၂၈။
 ထူးကွင်း - န / ထူးကွင်း / ခ၊ ဆင် ထူး ကြိုးကွင်း၊ သံ ကွင်း။ “နွား၊ ကျွဲမှာတော့ ကြိုး၊ ဆင်မှာတော့ ထူးကွင်း၊ မြင်းမှာ တော့ နှုတ်လိမ်သတဲ့။” သာဓုနာ။ ၄၉။ ၂။ ဆင်ထူး တပ်ရာ ဆင်၏လက်ဆစ်အရစ်။ ၁၉-လက်၊ ၂၀-ထူးကွင်း၊ ၂၁-ခွာလတ်။” ယဉ်ကျေးမှု။ ၃၊ ၅။ ၉၈။
 ထူးခတ် - ကြိ / ထူးခတ် / ဆင်၏ခြေထောက်တို့တွင် ထူးကွင်း တပ်သည်။ “ပညတ်ချက်တွေ့ရှိနေပြန်တော့ ထူးခတ်ထားတဲ့ ဆင်ပြောင်ကြီးလို့။” ပြည်သား။ ၂၊ ၂၀။ ၂၀။
 ထူးခြား - နဝိ / ထူးဂျား / အများနှင့်မတူသော။ ကွဲပြားသော။ ဆန်းသစ်သော။
 ထူးချွန် - နဝိ / ထူးချွန် / ပိုလွန်ကောင်းမြတ်သော။ သာလွန် သော။ “ပါရမီထူးချွန်၊ တိုင်းထက်လွန်၊ ကောင်းမွန်စွာ ဖြည့်ရအောင်။” ပဒ။ ၂၄။
 ထူးဆန်း - နဝိ / ထူးလန်း / မ ဖြစ် ဖူး မြဲ ဖြစ်သော။ မဖြစ်စဖူး ဖြစ်သော။
 ထူးတွင်း - န / ထူးတွင်း / ထူး - န၊ နှင့် အတူတူ။ ထူးပေါက်။ “ထူးတွင်းငယ် သစ်ပင်ခေါင်း၊ အောင်းတယ်လို့ မလွတ် သာ။” သာပြည်။ ၁၃။
 ထူးထွေ - နဝိ / ထူးထွေ / အမျိုးမျိုးအပုံပုံဖြစ်သော။ ထူးခြား သော။
 ထူးပေါက် - န / ထူး ပောက် / ထူးတွင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အပေါက်။ “ခြံအံတွင်းမျှားက၊ ရေစိမ့်ဝင်ပြီး ထူးပေါက်များ ဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။” ပြည်သား။ ၁၊ ၄၈။ ၂၂။
 ထူးပွတ် - န / ထူးပွတ် / နှစ်ဆယ့်ဆူ တွဲနေသော ဆင်ထူးကွင်း အစု။ “ထူးပွတ်မဆိုင်း၊ စိတ်ဆင်ရိုင်းကို။” ဝိစိတ်။ ၁၄။
 ထူးမြတ် - နဝိ / ထူးမျတ် / ထူးကဲ - နဝိနှင့် အတူတူ။ “သူတော် တကာ ဖြည့်ကျင့်ရိုးတွင်၊ မိုးကဲထူးမြတ်သော။” တေ။ ၄၂။
 ထူးသတ် - ကြိ / ထူးသတ် / ဂွေသတ် - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။
 ထူးအိုင် - န / ထူးအိုင် / အထက်က ရေကျရှိ ဖြစ်ပေါ်လာသော ရေအိုင်။ “ဤအာကာသ ကံ၊ မှ ကျရာ တိရဂ်လကျောက် ပျဉ် ယူဇနာငါးဆယ်လောက် ကျယ်သော ချောက်ကြီး ထူးအိုင် ကြီးဖြစ်၏။” ပက်။ ၁၅။

ထေ

ထေ - ကြိ / ထေ / ခ၊ ပျောက်ဆုံးသောအရာကို တည်သော အရာနှင့် အစားထိုးသည်။ ဆုံးရှုံးမှုကို အောင်နိုင်မှု မြတ် စွန်းမှုကို နှင့် အစားထိုးသည်။ “အရှုံးကို အမြတ်နှင့် ထေ သည်။” ကဝိမုနိ။ ၁၂၀။ ၂။ သုံးပုံပုံကစားရာတွင် ခင်းထား သော ဖဲပြားကို မချိက်ချင် မလိုက်နိုင်သောအခါ မိမိလက်ထဲမှ မလိုသော ဖဲပြားကို မှောက်၍ ပေးလိုက်သည်။ “သုံးပုံပုံ

ကစားရာ၌ ထေပေးရခြင်းသည် အဓိကမဟုတ် နောက်ဆုံး ကိုယ်ပိုင်ကကျယ်သို့ နိုင်ဘို့ အရေးကြီးလေသည်။” သွေး၊ ၁၊ ၂။ ၂၂။
 ထေ - န / ထေ / ကျွဲရေခွားရေကို မီးဖုတ် ရေစိမ် ဆေးကြော ကာ နှပ်နှပ်လှီးထားသော လက်သုပ်စားဖွယ်တမျိုး။
 ထေရဝါဒ - န / ထေရဝါဒါ / သျှင် မဟာ က သပ စသော မထေရ်ကြီးတို့ အဆက်ဆက်စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းလာခဲ့ သည့် ဗုဒ္ဓသာသနာ။ “ထေရဝါဒ သာသနာတော်သည် သုဝဏ္ဏာမိမ္မိတဆင့် ပုဂံပြည်သို့ ပြန့်ပွားလာသည်ဖြစ်ရာ။” စွယ်ကျမ်း။ ၃။ ၄၃။ [ပါ]
 ထေရီ - န / ထေယံ / ထေရီ / ရဟန်းမိန်းမ။ “ဥပလဝဏ်ထေရီ၊ ဘိက္ခုနီတို့။” ပြာဋိ * ၃၉။ [ပါ]
 ထေ ရူပတ္တိ - န / ထေ ရုတ် ပတ် တံ / ရဟန်းတော် တို့၏ အတ္တုပ္ပတ္တိ။ “ဆရာတော် ဘုရားကြီး ၏ ဘုန်းတော် ဇွင့် ထေရူပတ္တိ။” ဤဟင်္သာ။ ၇၀။ [ပါ]

ထေ့

ထေ့ - ကြိ / ထေ့ / ခ၊ တေ့ဆိုင်ဆက်စပ်ပေးသည်။ “တ စ မရွှေ၊ သံပျဉ်ထေ့သို့၊ ရေစေ့စိပ်စိပ်၊ သိပ်သိပ်သည်းသည်း။” ဘုလင် * ၃၄။ ၂။ မထိတထိ ဇောင်းချိုတ်မြောဆို ပြုမူသည်။ “မျက်လုံးကလေးနှင့် ထေ့လိုက်သည်တွင်။” တင်မြ၊ တ။ ၁၆။
 ထေ့လုံး - န / ထေ့လုံး / သရော်တော်တော် ချိတ်တိတ်တိတ် မြောသော စကားလုံး။ “မှတ်ဆိတ်မွေးကြီးလဲ ဖြူနေပြီ။ ဒါပေမဲ့ သူ့ထေ့လုံးကလေးတွေက။” ထွက်။ ၈၈။
 ထေ့သံ - န / ထေ့သန် / အ မြစ်သော သရသံ။ “လေကား လေကိုပင် နိမ့်သံ ထေ့သံ ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။” အင်းလူး ဖြေ။ ၇။

ထေး

ထေး - ကြိ / ထေး / လှေ၊ သမုန်တို့ ၏ စပ်ကြောင်းစသည်ကို ပွဲလျက်၊ အုန်းဆံ စသည်တို့ဖြင့် ပိတ်ဆိုသည်။
 ထေးကြောင်း - န / ထေးကျောင်း / ပွဲလျက်ဖြင့် ထေးဟာထား သော စပ်ကြောင်း အက်ကြောင်း။ “ကြိတ်လတ်ဖယောင်း၊ ထေးကြောင်း သေသတ်၊ သဲပါတ်ထည့်သွင်း၊ ဖိခြင်း အလေး။” နတ်ညွန့်။ ၃၉။
 ထေးဆံ - န / ထေးလန် / လှေ၊ သမုန်တို့ ၏ ပျဉ်ပြားအစပ်တွင် ဟာထေးရသော အုန်းဆံကြိုး၊ ဂုနီကြိုးစသော ဖယောင်း။

ထဲ

ထဲ - န / ထဲ / အတွင်း။ အထဲ။ “အဝိထွတ်က၊ မိဝမ်းထဲဝယ်၊ ယူစွဲသနွေ၊ ကိန်းဝပ်လေဟု။” ကိုး * ၁၂။

ထဲထဲနယ်နယ် - ကြိဝိ / ထဲထဲနယ်နယ် / ၎င်း၎င်းနီးနီး။ “သူနှင့် ကျွန်တော် ထဲထဲနယ်နယ် ပေါင်းမှ မပေါင်းဖူးပဲ။”

ထော

ထောပနာ - န / ထောပနာ / ထောမနာ - န။ ၅။ “ပရိသတ် ကြီးမှာ အထူးဆုည့်လျက် ကောင်းချီးမြှောက် ထောပနာ ပြုကြလေသည်။” မြန်ချွန်။ ၂၁၄။ [ပါ]

- ကြိ / ထောပနာ / ထောမနာ - ကြိ။ ၅။ “သောင်း ပြောင်းတွေလာ ပရိသတ် ထောပနာ အောင် ဟောကာ ပြောကာနှင့်။” ကိုးဆူ။ ၁၉၃။ [ပါ]

ထောပေး - န / ထောပေး / နှိုမေးကို ဒလက်တံနှင့် လှည့်၍ အထက်သို့ တက်လာသော အဆိမ့်။ ဆီဦး။ မလိုင်။ “နွား နို့ဆန့်၊ သကာပျော်မွှေး၊ ထောပေး ထောပတ်၊ နှမ်းချွတ်ဆီ ကြည်၊ ဆုံငယ်ရည်နှင့်။” ကိုး * ၁၇၈။

ထောပတ် - န / ထောပတ် / ထောပေးကိုချက်၍ ရေနင့် ဖိန်ခဲ တို့ အောက်၌ထိုင်သောအခါ အထက်တွင် တည်ရစ်သော အဆိမ့်။

ထောပတ်ပ - န / ထောပတ်ပ / ပဲကြီးစေ့ထက် အနည်းငယ် ကြီးသော ပဲစေ့ခြောက် အဖြူတမျိုး။

ထောပတ်သီး - န / ထောပတ်သီး / မှည့်သောအခါ အပြင်ခွံအညို ရောင်ရှိ၍ အတွင်းသား ထောပတ်အတွင်ရှိသည့် စားရသော အသီးတမျိုး။

ထောမနာ - န / ထောမနာ / ချီးမွမ်းခြင်း။ (ထောပနာ ဟု လည်း တွေ့ရသည်။) နားဝယ်ချမ်းချမ်း၊ ချီးမွမ်း ထောမနာ။ ကိုး * ၆။

- ကြိ / ထောမနာ / ချီးမွမ်းသည်။ “ဝမ်းလည်းရှင်စွာ၊ ထောမနာ ချီး” သီလဝ * ၃။ [ပါ]

ထောလဗတ် - န / ထောလဗတ် / အရွက်ကို ခေါင်းလျှော်ရည် တွင် ထည့်လေ့ရှိသော ချိုပင်တမျိုး။

ထော့

ထော့ကျိုး - န / ထော့ကျိုး / ခြေထောက်တောက် မသန်စွမ်းသူ။

ထော့ ကျိုး ထော့ ကျိုး - ကြိဝိ / ထော့ ကျိုး ထော့ ကျိုး / ခြေ ထောက်တောက် မသန်စွမ်းသူ လမ်းလျှောက်သကဲ့သို့။

ထော့နဲ့ထော့နဲ့ - ကြိဝိ / ထော့နဲ့ထော့နဲ့ / ထော့ကျိုး ထော့ကျိုး - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

ထော့နင်းထော့နင်း - ကြိဝိ / ထော့နင်း ထော့နင်း / ထော့ ကျိုး ထော့ကျိုး - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ဂျပကလေးသည် ချက် ခြင်းပင် ထော့နင်းထော့နင်းပြု၍ ထ၍။” မောင်ဂို။ ၇၃။

ထော်

ထော် - နဝိ / ထော် / ကော့လန်သော။ “အမြဲထော်နေသော နှုတ်ခမ်းကြီး။” ခင်လေးတို့။ ၁။ ၁။

ထော်လော် - ကြိဝိ / ထော်လော် / မပြေမပြစ်။ မညီမညွတ်။ မဝိမပြား။ “နှုတ်ခမ်းထော်လော်၊ ငေါ်တော်ငေါက်တောက်။” လေပျို့ * ၇၂။ “မညီမညွတ်၊ ကရွတ်ကရော်၊ ထော်လော် စောင်းထောင်၊ ချောက်မြောင်ကျဉ်းကျပ်။” ဩပျို့ * ၃၅။ “ငါပင်ငါသာ၊ ဆောင်ယူသွားမည်ဟု၊ စကားထော်လော်၊ သားကိုခေါ်၍၊ လှည်းပေါ်က အဆင်းမှာ။” ပက်စွက၊ ပ။ ၄၉။

ထော်လော်ကန်လန် - ကြိဝိ / ထော်လော်ကန်လန် / ဖိလာဆန် ကျင်လျက်။ အကြောင်သရော်၊ မသွားတော်၌၊ ထော်လော် ကန်လန်၊ ချုံနွယ်ညွန့်၌၊ အတွန့်ရွှောက်ရွှောက်၊ ငြိလေမြောက် အံ့။” ပါမိ * ၇၁။

ထံ

ထံ - န / ထန် / တည်နေရာအရပ်။ အနီးအပါးအရပ်။ အထံ။ “သီရိရာဇန သူကြွယ်ထံသို့ သွားလေ၍။” ပါရာ။ ၈။

ထံတျာ - န / ထန်တရာ / ထန်တယာ / ရံတသံ။ တူရိယာသံ။ “သမန္တဇာ၊ တေးထံတျာတွင်၊ သံသာသစ်လွင်၊ ခြေချေသင် လျက်။” ကိရိနီ * ၃၀။

ထံပါး - န / ထန်ဗား / အနီးအပါးအရပ်။ “သုံးလူပျား၏၊ ထံပါး နှိုက်တွင်း၊ စောင့်လွှာကျင်လျက်၊ နတ်ရှင်သိကြား၊ ပျော်ပါး စိမ့်မည်။” ဂါထာ * ၇၃။

ထံမှောက် - န / ထန်မှောက် / မျက်မှောက်အရပ်။ “ဘုရားရှင် ထံမှောက်သို့၊ ဝင်ရောက်ရှိခိုး နေထိုင်ပြီးလျှင်။” အသောက။ ၂၃၂။

ထံရင်း - န / ထန်ယင်း / ထံပါး - န၊ နှင့် အတူတူ။ “အန္တရာယ် ထိုကျောက် ရောက်သည့် နောက်အခါ၊ ဝေဒနာ မရှင်း၍ ထံရင်းသို့ ကပ်ရမည်လည်းခက်။” ကျည်း။ ၁၀။

ထို

ထို - နဝိ / ထို / ကာလအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒေသအားဖြင့် လည်းကောင်း ကွာလှမ်းသည့် သက်ရှိသက်မဲ့တို့ကို ညွှန်ပြ သော စကားလုံး။

- နဝိ / ထို / သက်ရှိသက်မဲ့တို့ကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ “ထိုတိုင်း ထိုပြည်နိုင်ငံအလုံး ဝပြောသာယာ၏။” န။ ၃၆၇။

ထို - ကြိ / ထို / [တန်း] အရက်မူးသည်။ “ကံသာဈေးကစ၍ စဉ်တိုက် သောက်ခဲ့သဖြင့် အတော်ပင် ထို၍ နေလေသည်။” စအူ။ ၃၇။

ထိုက်သို့ - သမ် / ထိုက်သို့ / ရွေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း။

ထိုထို - နဝိ / ထိုထို / ညွှန်ပြအပ်သော သက်ရှိသက်မဲ့တို့၏

ပျားသောအဖြစ်ကို ပြသောစကားလုံး။ “ဤနည်းကိုမှီ၍ ထိုထိုသော ဇာတ်တို့၌ ပါရမီအပြားကို ထုတ်အပ်၏။”

ထိုထိုကြွကြွ - န / ထိုထိုအိမ် / အထွေထွေအမျိုးမျိုး။ အဘက်ဘက်။ အရပ်ရပ်သိမ်း။ “ထိုထိုကြွကြွဖြင့် ကျမ်းဆိုညွှတ်၍ မစိစစ်သလို။” စွယ်၊ ပ။ ၁၅၃။ “ဘုရားရှင်ကို မှီခိုပြီး၍ ထိုထိုကြွကြွ ကြည့်သည်ရှိသော်။” မေပဒ၊ ပ။ ၇၆။

ထိုနည်းအတူ - သမ် / ထိုနည်းအတူ / ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းအရာအတိုင်း။

- ကြိဝိ / ထိုနည်းအတူ / ထိုနည်းတူစွာ။ ထိုနည်းနှင့်။ ထိုနည်းလည်းကောင်း။ “ထိုနည်းအတူ၊ အိမ်ထောင်စုဝယ်၊ သီးခြား၍။” သမ္မဟ၊ ၁၃၄။

ထိုမြို့ - သမ် / ထိုမြို့ / [ပေါ်] ထိုပုဂ္ဂိုလ်။ ထိုအပြင်။ ထိုနောက်။ အထ၊ ထိုမြို့၊ ထုတရံ၊ အသီးသီးသော။ ဧကအမ္ပ၊ သရက်တပ်ကို။ ဇသျှ၊ ၁၆၄။

ထိုမှတစ်ပါး - သမ် / ထိုမှတစ်ပါး / ဆိုခဲ့ပြီးသောအရာမှ အခြားတစ်ပါး။ ထို့ပြင်။ ထို့နောက်။ “ထိုမှတစ်ပါး ကြွင်းကျန်သမျှ ဥစ္စာရပ်ကို။” အမေ၊ ၄၇၁။

ထိုမှတစ်ပါး - န / ထိုမှတစ်ပါး / ထိုထိုကြွကြွ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ဤကယ်မှ ချမ်းသာရာရောက်တော့မည်ဟုကြံလျက် ထိုမှတစ်ပါး ကြည့်ရာတွင် မိန့်မအံ့တယောက်....ကို မြင်၍။” အိပ္ပ၊ ၁၃၇။

- ကြိဝိ / ထိုမှတစ်ပါး / ခေါက်တံခေါက်ပြန်။ လူလောဆန်ခတ်။ “ပဌမဇောဉ်ပါသော ဝါယောဓာတ်သည် ဝှပ်အပေါင်းကို ထိုမှတစ်ပါး လှုပ်စေခြင်းငှာ။” ဓာသို့၊ ၁၃၂။

ထိုရာအခါ - သမ် / ထိုရာအခါ / ထိုအခါ၌။ ထိုကာလ၌။ “ထိုရာအခါ ဝက်တခုသည် ရွာဟောင်းဆု၌ ကျက်စားသည်ရှိသော်။” သမန်၊ ပ။ ၃၀၈။

ထိုရွှေထိုမျှ - နစ / ထိုရွှေထိုမျှ / ထိုအတိုင်းအတာ အရေအတွက် ပမာဏ။

ထိုသို့ - သမ် / ထိုသို့ / ထိုကဲ့သို့ - သမ်၊ နှင့် အတူတူ။ “ထိုသို့ ပေါသောအခါ ဘုရားသခင်တို့ ပွင့်တော်မူရာဖြစ်သော မဟာဗောဓိပလ္လင်တည်ရာ မြေအရပ်သည် ရွှေဦးစွာ ဖြစ်၏။” ကုလား၊ ပ။ ၈။

ထို့

ထို့ကြောင့် - သမ် / ထို့ကြောင့် / ထိုအကြောင်းကြောင့်။ “ထို့ကြောင့် အမျိုးဝတ်ကို အစဉ်လိုက်သည်ဖြစ်၍။”

ထို့နောက် - သမ် / ထို့နောက် / ထိုမှနောက်၌။ “ထို့နောက် သာသနာတော် ၁၉၈၃ ခုနှစ် သက္ကရာဇ် ၈၀၁ ခုနှစ်တွင်။” စွယ်၊ ပ။ ၅၃။

ထို့ပြင် - သမ် / ထို့ပြင် / ထိုပုဂ္ဂိုလ်။

ထို့အတူ - သမ် / ထို့အတူ / ထိုနည်းအတူ - သမ်၊ နှင့် အတူတူ။ “ထိုနောင်မှ ပဉ္စမယာဉ်၌ ထို့အတူပင် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော ပီတိဖြစ်ပြန်ပြီ။” ဒေဂါ၊ ၄၃။ “ထို့အတူ အသက်ရှင်သော ကိုယ်သည်လည်း အသုဘသည်လျှင် ဖြစ်၏။” ကာယာ၊ ၅။

ထိုး

ထိုး - ကြိ / ထိုး / ၁၊ တစုံတခုကို အရှိန်အဟုန်နှင့် တိုက်ခိုက်မိအောင် လုပ်သည်။ (လက်သီးဖြင့်ထိုးတုတ်ဖြင့်ထိုးသည်။)

၂၊ တီးခတ်သည်။ (ကျောက်စည်ထိုး၊ ခေါင်းလောင်းထိုး၊ နာရီထိုးသည်။) ၃၊ ကြားညွှပ် ထည့်ထားသည်။ (သေဇက်ကို ခါးတွင်ထိုး၊ ဆေးလိပ်တို့ နားမှထိုး စသည်။) ၄၊ အဆက်မပြတ်မေ့၍ ချက်သည်။ (ဆိပ်မင်းထိုး၊ ထမင်းနံ့ထိုး၊ ဟိုထိုးစသည်။) ၅၊ ကိုက်သည်။ (ကြမ်းပိုးထိုး၊ နုကျယ်ထိုး၊ ပိုးထိုး၊ လောက်ထိုး စသည်။) ၆၊ ရက်သည်။ ချုပ်လုပ်သည်။ (ကြိမ်ထိုး၊ ကုန်ထိုး၊ ခြွင်းလုံးထိုး၊ ဇာထိုး၊ ပန်းထိုး၊ ဖက်ထိုးစသည်။) ၇၊ လောင်းပေးသည်။ (ထိုထိုး၊ လောင်းတမ်းထိုး၊ အနီထောင်ထိုး စသည်။) ၈၊ ပမာဏ၊ အလေးချိန်စသည် တိုးအောင်လုပ်သည်။ (ဖွဲ ထိုး၊ ရေထိုး စသည်။)

၉၊ (အကျိုးတရုတ်ရာကို မျှော်ကိုး၍ ပစ္စည်းတစုံတရာကို) ပေးသည်။ (ငွေထိုး၊ တစ်ထိုး၊ လက်ဆောင်ထိုး၊ လာဘ်ထိုးစသည်။) ၁၀၊ တစုံတခုကို အထဲသို့ ရောက်အောင်လုပ်သည်။ (လေထိုး။) ၁၁၊ ရေးသားသည်။ (ကမ္မည်းထိုး၊ ကျောက်စာထိုး၊ စာတန်းထိုး၊ လက်မှတ်ထိုး စသည်။) ၁၂၊ ဆောက်လုပ်သည်။ (ခဲနံ့ထိုး၊ ငြိမ်းထိုး၊ တံထိုး၊ တံတားထိုး၊ နင်းကြမ်းထိုးစသည်။) ၁၃၊ စုစည်းအောင်လုပ်သည်။ (စက်ထိုး၊ တံရိုးထိုး၊ ခားဖြင့်ထိုး၊ လှံဖြင့်ထိုး စသည်။) ၁၄၊ ချောမွတ်အောင်လုပ်သည်။ (ရွှေပေါ့ထိုး။) ၁၅၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသည်။ (နိုးထိုး။)

၁၆၊ အလင်းရောင်ရသည်။ အလင်းရောင်ရအောင်လုပ်သည်။ (ဆလိုက်ထိုး၊ နေရောင်ထိုး၊ မီးမောင်းထိုးစသည်။) ၁၇၊ ရွေ့သို့ တိုးပေးသည်။ (စားပွဲထိုး၊ မေးထိုး စသည်။) ၁၈၊ အမှုတော်ရအောင်လုပ်သည်။ (ဖိုထိုး၊ မီးထိုး စသည်။) ၁၉၊ အသံမြည်အောင် လုပ်သည်။ (စုတ်ထိုး၊ တယောထိုး စသည်။) ၂၀၊ တူးဆွထုတ်ဖော်သည်။ (ထယ်ထိုး၊ မြက်ထိုး စသည်။)

ထိုးကျ - ကြိ / ထိုးကျ / အရှိန်နှင့် စောက်ထိုးကျသည်။

ထိုးကြိတ် - ကြိ / ထိုးကြိတ် / လက်သီးဖြင့် မိန့်ပိတ်ထိုးနှက်သည်။ “လူမမာခန်းထဲတွင် ကျန်တော်ကို လာဘ်မကြံပီတော့သည်။ ထုံးစံအတိုင်း ဝိုင်းပြီး ထိုးကြိတ်ကြပါသည်။” လှောင်ချိုင်း၊ ၁၆၉။

ထိုးကွင်း - န / ထိုးကွင်း / ခါး
 နှင့်ပေါင်တွင် မင်နှင့် ထိုးမှတ်
 သော လုပ်စုံ။ မင်ကြောင်။
 “ထိုးကွင်းကို ရွေးက ကော်
 ရစ်ဟု ၎င်း... ခေါ်ကြ၏။”
 ဆင်ယင်။ ၅၁။

ထိုးကွင်းရှူးကျ - န / ထိုးကွင်းဒူး
 ၇၃ / ဒူးဆစ်ထိအောင် ထိုး
 ထားသော မင်ကြောင်။ “ထိုး
 ကွင်းရှူးကျထိုးကြပေသည်။”
 သမိုင်း၊ ပ။ ၃၇၉။

ထိုးကွင်းမြေစိုက် - န / ထိုးကွင်း
 မျေ့စိုက် / မြေမျက်စိလောက်
 ထိအောင် ထိုးထားသော မင်
 ကြောင်။

ထိုးချ - ကြံ / ထိုးချာ / ထိုးကျအောင်လုပ်သည်။ “လေယာဉ်ပျံ
 မောင်းသမားက တိပ်ဒီနှင့်အတူ သူ့ လေယာဉ်ပျံကို
 သတိထားကြီးပေါ်သို့ ထိုးချလိုက်သည်။” ဂင်္ဂါ။ ၁၀၂။

ထိုးစစ် - န / ထိုးစစ် / ၁။ မိမိက လက်ဦးမှယူကာ မိမိ၏ တိုက်
 ခိုက်သော စစ်ရေးကိစ္စ။ “ရန်သူတို့၏ ထိုးစစ်မှာ။” ပုလဲ။
 ၂၇၄။ ၂။ ရန်သူ၏ နယ်မြေအတွင်းသို့ မိမိတို့က ထိုး
 ဖောက် ဝင်ရောက်သော စစ်ရေးကိစ္စ။ ၃။ [ဥပစာ] မိမိက
 လက်ဦးအောင် ပြောဆိုပြုမူ လုပ်ကိုင်ခြင်း။

ထိုးစစ်ဆင် - ကြံ / ထိုးစစ်ဆင် / ၁။ မိမိက စတင် ရန်မှု တိုက်
 ခိုက်သည်။ “ထိုးစစ်ဆင်လာသော ရန်သူအား။” စစ်သား၊
 ဒု။ ၁၉၉။ ၂။ ရန်သူ၏နယ်မြေအတွင်းသို့ မိမိတို့က ထိုး
 ဖောက် ဝင်ရောက်သည်။ ၃။ [ဥပစာ] မိမိက လက်ဦးအောင်
 ပြောဆိုပြုမူလုပ်ကိုင်သည်။

ထိုးစည် - န / ထိုးစည် / ကျောက်စည် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ထိုးဆေး - န / ထိုးဆေး / စုတ်တံမြွှန်း၊ အပ်တို့ဖြင့် အကြော
 တွင်းသို့ ဖြစ်စေ၊ အသားထဲသို့ ဖြစ်စေ ထိုးသွင်းရသော
 ဆေး။ လျှာနာ ခွာနာအတွက်မှာမူ ထိုးဆေး မရှိပါ။”
 ရောင်းဝယ်။ ၁၁၉။

ထိုးဆင်း - ကြံ / ထိုးဆင်း / မြင့်ရာမှ နိမ့်ရာသို့ ဖြစ်စေ၊ အထက်
 မှ အောက်သို့ ဖြစ်စေ အရှိန်ဖြင့် ရွှေ့သည်။

ထိုးဆိတ် - ကြံ / ထိုးဆိတ် / ငှက်နှုတ်ခါးချွန်ဖြင့် ထိုး၍ နှုတ်ခမ်း
 တို့ဖြင့် ကိုက်ဟပ်သည်။ “ကျီး လင်းတတို့သည် သင်၏
 ကိုယ်ကို ထိုးဆိတ်၍ စားကြကုန်လတ္တံ့။” စပျာ။ ၇၈။

ထိုးဆွ - ကြံ / ထိုးဆွ / ၁။ ချွန်ထက်သောအရာဖြင့် ပူအောင်
 ရွှေအောင် လုပ်သည်။ ၂။ အပ်ပျား လှံပျား စသည်တို့ဖြင့်
 မခံသာအောင်၊ နာကျင်အောင် အကြိမ်ကြိမ် ထိုးသည်။
 “အပ်ပျားဖြင့် တကိုယ်လုံးကို ထိုးဆွတ်သကဲ့သို့။” တေ။
 ၆၇။ ၃။ [ဥပစာ] စိတ်မခံသာအောင် ပြောဆိုပြုမူသည်။
 “သူတပါးတို့၏ စိတ်နှလုံးကို ထိုးဆွသော။” စာဏကျ၊ ပ။
 ၁၅၇။

ထိုးကွင်း

ထိုးဇာတ် - န / ထိုးဇာတ် / ကြံပန်တီထွင်ရေးသားသော ဇာတ်။
 လုပ်ဇာတ်။ “သမိုင်းယောင်ယောင် ထိုးဇာတ် ပြုလုပ် ကပြ
 ကြသည်ကို။” ပေါမီ၊ ပ။ ၈၈။

ထိုးတံ - န / ထိုးတံ / ၁။ တယောထိုးရသော အတံ။ ဘိုးတံ။
 “တယောကို ထိုးတံဖြင့် ထိုးရ၏။” စွယ်ကျမ်း၊ ၄။ ၄၁၆။

၂။ ရှေးခေတ်က အမြောက်မြောင်းတွင်းသို့ ယမ်းနှင့်
 အမြောက်ဆန်တို့ကို ထည့်သွင်းသောအခါ ထိုးဆောင်ပေး
 ရသော အချောင်းအတံ။ (အမြောက်ထိုးတံ အမြောင်းနှင့်
 အကောက်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။) “သေနတ်နှင့်ဆိုရာ ဝေါ
 ဟာရတို့တွင် ယမ်းထိန်း၊ ပတ်တလုံးထိုး၊ ထိုးတံ၊ ခဲ၊...ဟူ၍
 ဝေါဟာရများ ကြွယ်လှပေသည်။” မြဝတီ၊ ၁၊ ၁၂။ ၁၅။

ထိုးတက် - ကြံ / ထိုးတက် / တရှိန်တည်းအပေါ်သို့ တက်သွား
 သည်။ “ခရီးသည်များကို တင်ဆောင်ပြီးနောက် လေယာဉ်
 ပျံသည် မြေပြင်မှ ကောင်းကင်သို့ တရှိန်တည်း ထိုးတက်
 သည်။”

ထိုးထား - ကြံ / ထိုးထား / ရစုမစိုက်ပုံ ဖတ်ထားသည်။ “အရေး
 မကြီးဟု ယူဆပြီး ပါတိကို မတင်ပြပဲ ထိုးထားမိကြောင်း။”
 ရှု၊ ၈၊ ၉၀၊ ၄၃။

ထိုးထိုးထောင်ထောင် - ကြံဝိ / ထိုးထိုးထောင်ထောင် / မတ်မတ်
 ရပ်တည်လျက်။ “မြက်ခိုင်းပင်များထိုးထိုးထောင်ထောင်နှင့်။”
 ချစ်ကြေး။ ၁၉၃။

ထိုးထိုးထွန်ထွန် - ကြံဝိ / ထိုးထိုးထွန်ထွန် / ဆတ်ကနဲ၊ ဆတ်ကနဲ
 တွန်လိမ်လှုပ်ရွလျက်။ “မမြင့်စရာ ထိုးထိုးထွန်ထွန်အကြော
 ဆွဲတကျိုး မမြစ်လာသော်လည်း။” ရှု၊ ၁၀၊ ၁၁၀။ ၂၅။

ထိုးထွင်း - ကြံ / ထိုးထွင်း / အထဲသို့ ဝင်ရောက် ချင်းဖောက်
 သည်။ “မီးကြိုးစက်ကဲ့သို့ ထိုးထွင်းသော ပညာရှိသည်။”
 မိလိန်၊ ၃၃။

ထိုးထွင်း - ကြံဝိ / ထိုးထွင်း / နက်နက်နဲ့နဲ့၊ နက်နဲ့ရွာ။ “မိမိ
 အလိုလို ကိုယ်တော်တိုင် ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော။”
 ဘူဇာတ်။ ၆၉။

ထိုးထွင်းဉာဏ် - န / ထိုးထွင်းညွန့် / နက်နဲ့ရွာ ချင်းဖောက်သိ
 မြင်သောဉာဏ်။ တိထွင်ဉာဏ်။ “စာဆိုသူမှာ ထိုးထွင်းဉာဏ်
 နှင့် ကြံလုံးစည်လုံးများကိုလည်း တွေ့ရပေသည်။” စာသမိုင်း။
 ၁၇၂။

ထိုးနှံ - ကြံ / ထိုးနှံ / ပယောဂဆေး၊ ပြီးဆေး၊ ကာကွယ်ဆေး
 တို့ကို ကိုယ်တွင်ထိုးသွင်းသည်။ “ဆေးနှံဆေးနှံစသည်တို့ကို
 ထိုးနှံသည်ရှိသော် ကိုယ်ပျောက်၏။” ရာဇပါ။ ၁၄၁။

ထိုးနှက် - ကြံ / ထိုးနှက် / ၁။ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ရန်မှတိုက်ခိုက်
 သည်။ “ရှမ်းတပ်နှင့် ဝိုင်းဝန်းပြီး ဒလဒွန်း ထိုးနှက်ခတ်ပြတ်
 လျက် ရက်ရက်စက်စက် သတ်ပါစေတု။” မျောက်၊ ၅၇။
 ၂။ အရှိန်ဖြင့် ရှုံးဝင်အောင် လုပ်သည်။ “ဘီလူး၏စကားကို
 နား၌သတ်ကျင်စူးဝင် ထိုးနှက်သကဲ့သို့...မကြားချင်။” လော
 ဖွင့်၊ ဒု။ ၆၆။ ၃။ [ဥပစာ] သူတပါးမခံသာအောင် ပြော
 ဆိုရေးသားသည်။ “သူတပါးကို ပြန်လှန်ထိုးနှက်ရန် ဝါသနာ
 မရှိသဖြင့်။” သိပ္ပံကျော်၊ ၁၈၇။

ထိုးမြ - ကြံ / ထိုးပျံ့ / ၁၊ မျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် အလင်းရောင် ကိုဖြစ်စေ၊ အဝိုက်ကိုဖြစ်စေ ကျရောက်အောင် လုပ်သည်။
“မှောင်နေသော အခန်းတွင် ရုပ်ပုံများကို ထင်ရှားစွာ မြင် ရန် အလင်းရောင်ဖြင့် ထိုးမြသည်။” ၂၊ လက်ညှိုးညွှန်းမြ သည်။

ထိုးဖောက်-ကြံ / ထိုးဖောက် / ၁၊ ချွန်ထက်သော အရာဖြင့် ထိုး၍ ပေါက်စေသည်။ “လိမ်မော်သီးကို ထိုးဖောက်ကာ။” သင်ဗု။ ၁၇၄။ ၂။ ချင်းနင်းမြတ်သန်းသည်။ “အခြားအမျှင် စည်းများကို ထိုးဖောက်၍ အပြင်သို့ထွက်၏။” ရုက္ခမှတ်။ ၂၀၃။

ထိုးမုန့်-န / ထိုးမုန့် / ကောက်ညှင်းဆန်ကို ကြိတ်၍ အုန်းနို့၊ သကြားတို့နှင့်နယ်ကာ ဆီနှင့်ထိုင်း၍ ချက်လုပ်ရသော မုန့်။

ထိုးဝါး-န / ထိုးဝါး / လှေရွှေ့အောင် မြေကြီးတွင် ထိုး၍ တွန်း ကန်ရသော ဝါးလုံး။

ထိုးသား-န / ထိုးသား / ၁၊ လှေထိုးသမား။ “လှေကြီးပေါ် မှ ထိုးသားများကို လှမ်းတဲ့ ကြည့်မိ ပြန်သည်။” စာမိမာန်။ ၄၊ ၉။ ၄၈။ ၂၊ ကစားပိုင်းတွင် လက်သည်မဟုတ်သော လောင်းကစားသူ။

ထိုးသုတ်-ကြံ / ထိုးသုတ် / ၄က်သည် အဟုန်ဖြင့် ပျံဆင်း၍ အစာကို နှုတ်သီးဖြင့် ကိုက်ဟပ်ချီယူသည်။

ထိုးအပ်-ကြံ / ထိုးအပ် / မလွှဲမရှောင်သာ၍ လက်လွှတ်ပေး အပ်လိုက်သည်။ “မြေများကိုပင် မြီဖွင့်များသို့ ထိုးအပ်ကြ ရလေသည်။” သမိုင်း၊ ၃။ ၂၂။

ထက်

ထက် - နဝိ / ထက် / ၁၊ (မြား၊ ဓား စသည်တို့) မတုံးသော အသွား၊ မြသောအသွားရှိသော။ “နှုတ်ကောင်းလျှာပါး၊ ထားထက်သွားသို့။” ဟင်္သာ* ၆၆။ ၂၊ စိတ်ဝက်ထန်သော။ “ထက်လွန်းသော မင်းကို အများမုန်းတတ်သည်။” ဣပုံ။ ၁၁။ ၃၊ (သေအရက်၊ ဝမ်းမီး စသည်တို့) ပြင်းသော။ “ကြာရွက်တို့ နှိုက် ထက်လွှာသော သေကို ထည့်ပြီးသော် အညှက် စည်း၍ များစွာထားပြီးမှ သတင်ကစားကုန်၏။” ဣကုဏ်။ ၃၄။ ၄၊ [ဥပစာ] (စောနာ၊ ဉာဏ်၊ တန်ခိုး၊ အကြံ၊ အစွမ်း၊ အာဏာ စသည်တို့) စူးစူး ပေါက်ထောက် သော။ “အမှန်အားဖြင့် ဆရာတော်သည် ကြမ်းသည်ဟု ဆို ရမည်ထက် ထက်သည်ဟုဆိုလျှင် ပို၍ သင့်လျော်ပေမည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၈။ ၁၉၇။

ထက် - န / ထက် / အပေါ်။ အထက်။ “ရတနာရောင်ချက်၊ စကြာနှံထက်သို့၊ မတက်ဝင်မီ။” ပြာဠိ* ၃၅။

ထက် - စည်း / ထက် / ပိုလွန်သည့်အနက်ရှိသော စကားလုံး။ “အဘထက် သားဗာလ ကြီး။” မြင့်၊ ပ။ ၇။ “ရှေ့ကို မိုက် သည်ထက် မိုက်တော့မှာသိ။” စပယ်။ ၉၁။

ထက်ကြပ် - ကြိပ် / ထက်ကျပ် / အတူတကွ။ မကင်းမကွာ။

“တနေ့သုံးကြိမ် လျှာတွယ်ဝတ္ထုနှင့် ထက်ကြပ် ဆည်းကပ် သည်။” ဝိနော၊ ၆၉။

ထက်ခြမ်း - န / ထက်ချန်း / ညီတူညီမျှဖြစ်စေ၊ မညီမျှဖြစ်စေ နှစ်ချခြမ်းထားသည်မှ တခြမ်း။

ထက်ခြမ်းကွဲ - န / ထက်ချန်းကွဲ / ထက်ခြမ်းကွဲနေသောအရာ သို့မဟုတ် ထက်ခြမ်းခွဲထားသောအရာ။ “ထွက်လမ်းလွဲလိုက် ကြတာအခုတော့ ထက်ခြမ်းကွဲကြီးဖြစ်နေပါပြီဗုရ။” ဇုလာ။ ၃၆။

ထက်စည် - န / ထက်စီ / မျက်နှာဝ နှစ်ဘက်ကျယ်၍၊ ခါးလယ် သေးသော စည်တမျိုး။ “ထက်စည် ဟူသည်ကား အလယ် သေး၍ အဝှစ်ဘက်ကြီးသော စည်မျိုး။” ကာနု။ ၁၄၇။

ထက်တိုင် - သမ် / ထက်တိုင် / (ယခု၊ ယနေ့ စသည်) တိုင် အောင်။ ထက်ထိ။ “ယခုထက်တိုင်၊ ဘုန်းမဇ္ဈိင်ကို၊ ခိုင်ခိုင် မှီဘူး၊ သည်ကျေးဇူးကြောင်း။” ပါပိ။ ၂၇။

ထက်ထိ - သပ် / ထက်ထိ / ထက်တိုင် - သမ်၊ နှင့် အတူတူ။ / “ယခု ထက်ထိ ထိုဦးပဉ္စင်းလူထွက်ကလေး ရှိသေး၏။” ပက်။ ၂၃။

ထက်ပိုင်း - န / ထက်ပိုင်း / ညီတူညီမျှဖြစ်စေ၊ မညီမျှဖြစ်စေ နှစ်ပိုင်းချိုးဖြတ်ထားသည်မှ တပိုင်း။

ထက်ပိုင်းကျိုး - ကြံ / ထက်ပိုင်းကျိုး / နှစ်ပိုင်းကျိုးသည်။ “ဆေးတံမှာ ထက်ပိုင်းကျိုး၍ သွားပါပြီ။” သုတိ၊ ပ။ ၂၄၅။

- န / ထက်ပိုင်းကျိုး / ယင်းသို့ ကျိုးသောအရာ။ “ဤကျောက်တံ ထက်ပိုင်းကျိုးပင် ရေး၍ဖြစ်သေးကြောင်း။” ရှု၊ ၁၀၊ ၁၁၂။ ၈၀။

ထက်ပိုင်းမြတ် - ကြံ / ထက်ပိုင်းမြတ် / ညီတူညီမျှ နှစ်ပိုင်းမြတ် သည်။ “တံဘားသည် ထက်ပိုင်းမြတ်သွားကား။” ငါးဦး။ ၁၃။

- န / ထက်ပိုင်းမျှတ် / ယင်းသို့ မြတ်သော အရာ။ ခေါက်ချိုး။

ထက်မြက် - နဝိ / ထက်မျက် / ၁၊ ထက် - နဝိ၊ ၁၊ နှင့်အတူတူ။ “ပြင်းတန်ထက်မြက်ပေဆိုသော လက်နက်စွမ်း။” တင်း စာ။ ၂၊ ထက် - နဝိ၊ ၃၊ နှင့် အတူတူ။ “ထိုးဆေးများ ကဲ့သို့ ထက်မြက်သည့် ဆေးသစ်များကို ရွာဖွေကြံဆရန် ပြဿနာပေါ် ပေါက်လာသည်။” သိပ္ပံရေးရာ၊ ၄၅။ ၃၊ ထက် - နဝိ၊ ၄၊ နှင့် အတူတူ။ “ပညာကျယ်နက်၊ ဉာဏ်ထက်မြက် ၏။” မဃ။ *၃၂၉။

ထက်ရှု - ကြံ / ထက်ယုန် / [ပေါ] ၁၊ ထက်ဝန်းကျင် ခြုံရုံ သည်။ အလုံးစုံ ပြည့်စုံသည်။ “ဥစ္စာဝမ်းနား၊ ကျွဲနွားလယ် တာ၊ မျှာစွာကျွန်ကျေး၊ သူဌေးထက်ရှု၊ သူကြွယ်တံလည်း ကုံလုံပစ္စည်း။” တန်ခိုး* ၂(၉)။ ၂၊ အညီအညွတ်ဖြစ်သည်။ “သမ္ပဉာဏ်စုံ၊ ဗုဒ္ဓဘုံသို့၊ ထက်ရှုတိုင်မြောက်၊ အထွတ်ထောက် က။” ရာသီ* ၁၁။ “သတင်ခံမြဲ၊ ကဆုန်ပွဲကဲ့၊ ကြိုက်ခဲ ထက်ရှု၊ ရှုစေတုံသော်။” ပုံတောင်* ၁၁။

ထက်ဝက် - န / ထက်ဝက် / တစ်တစ်ရာကို ညီတူညီမျှ နှစ်ခွဲထား

သည်မှ တစ်ခု။ တစ်ဝက်။ “အရှင်မဟာကဿပသည် ထက်ဝက်သော သံဃာနှင့်တကွ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူ၏။” ဝံသမေ၊ ဒု။ ၆၈။

ထက်ဝက်စား - န / ထက်ဝက်စား / ခ၊ ထက်ဝက် ခံစားခွင့်။ “ဆပ်ညပ်ဆိုင်းတွင် ဆပ်ညပ်အလုပ်ရသဖြင့် ထက်ဝက်စားနှင့် ဝင်လုပ်ပါသည်။” ထောင်သား။ ၄၂။ ၂။ ယင်းသို့ ခံစားခွင့်ရှိသူ။

ထက်ဝန်းကျင် - န / ထက်ဝန်းကျင် / အရပ်မျက်နှာ အားလုံး။ အဘက်ဘက်။ “အရပ်ထက်ဝန်းကျင်မှ လာသော ကုန်သည်တို့ကို” ကိပု။ ၁၁၃။

ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ - ကြိဝိ / ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ / ခြေနှစ်ချောင်းကို ကြက်ခြေဝင်သဖွယ် ကျောချီကာ တင်ပါးချ၍ ထိုင်လျက်။ တင်ပျဉ်ခွေထိုင်လျက်။ ကောင်းကင်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေပြီးမှ။ သံဝတ်။ ၉၈။

ထက်သန် - ကြိ / ထက်သန် / အားကောင်းသည်။ ပြင်းပြသည်။

ထက်အောက်ပြန် - ကြိ / ထက်အောက်ပြန် / အထက်က အရာအောက်သို့ အောက်ကအရာ အထက်သို့ ရောက်သည်။

ထောက်

ထောက် - ကြိ / ထောက် / ခ၊ အလေးအပင် တစုံတရာကို အချောင်းအတံမျိုးဖြင့် ချိပိုင်မည်။ “ဘုရားကုမ္ဘာ၌ ညောင်ထောက်ခြင်း” လူမှု။ ၃၈။ ၂။ အချောင်းအတံမျိုးဖြင့် တို့ထိသည်။ ဖိတွန်းသည်။ “တတောင်ဆစ်နှင့် ထောက်၍” စစ်သား။ ပ။ ၂၂၉။ ပ၊ မစကူညီသည်။ “စလင်းမြို့သည် ဂိက္ခာထောက်သော မြို့ဖြစ်ပေသည်။” ထီး။ ၈။ ၆၁။ ၄။ [ဗေဒင်] ရည်ညွှန်းသည်။ အစပြုသည်။ “စဉ်း လက်မှ ထောက်၍ ဥပစုဉ်းအိပ်ကျအံ့” သုဇာ။ ၁၂၂။ “လက်ဝဲရစ်လှည့်၍ ထောက်သောအခါ။” ရှေ့ဖတ်။ ၁၁၇။ ၅။ အကူအညီ ပေးလို၍ဖြစ်စေ၊ မေးမြန်းလို၍ဖြစ်စေ ကြားဖြတ်ဝင်၍ ပြောဆိုသည်။ “ဝန်ထောက်မင်းက ထောက်၍ မေးလိုက်ပြန်သည်မှာ” ဗဟိ။ ၆၄။

ထောက် - ကြိ / ထောက် / ခ၊ ချင့်ထွက်သည်။ ဆင်ခြင်သည်။ နှိုင်းချင့်ဆင်ခြင်သည်။ “အကျိုးစီးပွား တိုးတက်ပြည့်စုံရာသော အကြောင်းကို ထောက်တော်မူ၍” လွတ်။ ၁၂။ ၂။ ချင့်ထွက်သည်။ စာနာသည်။ “ကျွန်တော် နောင်ရေးကိုထောက်၍ မလုပ်မကြံခဲ့ပါ။” ကိပု။ ၁၃၀။ ပ၊ အကိုးအကားပြုသည်။ မိုးသည်။ “မြစ်ပင်လယ်သို့ လှေငယ် မပေါ်။ ပုဂံ ထောက်၍” ကုသ။ ၃။

ထောက် - ကြိ / ထောက် / ခ၊ (အသက်အရွယ်) ကြီးရင့်သည်။ “အသက်အရွယ် ထောက်လာသော ဤအချိန်တွင်လည်း” ချစ်တယ်။ ၉၆။ ၂။ (ခရီးလမ်း) ကွာလွန်းသည်။ “လာခဲ့ရတဲ့ ခရီးကလဲ၊ အတော်ထောက်တာနဲ့။” စိုး။ ၁၀၀။

ထောက် - ကြိ / ထောက် / (ခရီးသွားရာတွင်) စခန်းချ ရပ်နားသည်။ “ခရီးလမ်းလျှောက်၊ စခန်းထောက်လျက်။” ဓမ္မ။ ၈၉။

ထောက် - ကြိ / ထောက် / ခ၊ လာ၊ မလာ လူလွှတ် စုံစမ်းသည်။ “ခွယ်ဘောဇဉ် ပြင်ဆင်ပြီးနောက် လူထောက်၍ ဆွမ်းစားချိန် ကြားလျှောက်စေပြီး” နိကာယ်။ ၈။ ၁၈၈။ ၂။ (စာရေး၍) အကြောင်းကြားသည်။ “ကျမက စာထောက်လျှင် လူအရောက် လာခဲ့လို့” နော၊ ဒု။ ၉၂။

ထောက်ကူ - ကြိ / ထောက်ကူ / မစကူညီသည်။ ချီးမြှင့်ထောက်ပံ့သည်။ “သိကြားသော်မူ၊ စိတ်ထပူကာ ထောက်ကူလိမ့်မည်” ကုသ။ ၃၈၉။

ထောက်ကန် - ကြိ / ထောက်ကန် / ပင့်မ တွန်းလိုက်သည်။ “ဝါယောဓာတ် ထောက်ကန် လှုပ်ရှားတတ်သော” ဟိန်။ ၈၇။ “ကျားများသည် မိမိထောက်ကန်သော ဝတ္ထုကို” သက်စောင့်။ ၆။

ထောက်ကြံ - န / ထောက်ကြံ / သစ်မှာပင်ကြီးတမျိုး။

ထောက်ကွက် - န / ထောက်ကွက် / ခ၊ ထောက်ပြနိုင်သော အားနှင့်ချက်။ ၂။ ထောက်ခံသလိုနှင့် ကန်ကွက်ခြင်း။

ထောက်ခံ - ကြိ / ထောက်ခံ / ခ၊ ပင့်မသည်။ “ပြာသစ်ဆောင်တွင် ရစ်မျက်နှာထောက်ခံသည်ကိုလည်း ကတံ ခေါ်ဝေါ်သည်။” ရှေ့ထု။ ၄။ ၂။ အားပေးကူညီသည်။ အဆိုတင်သွင်းချက်ကို ပြည့်စွက်ပြောဆို သဘောတူညီချက်ပေးသည်။ “လေးနက်စွာ ထောက်ခံပြောဆိုသူမှာ” ဆေးပညာ။ ၉။

ထောက်ခံချက် - န / ထောက်ခံချက် / သင့်မြတ်ကြောင်း ဖေးမပြောဆိုရေးသားချက်။ “ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်သူ၏ ထောက်ခံချက်ကို လိုက်နာပြီး” ပေါ်ဇော။ ဒု။ ၁၇၈။

ထောက်ခံစာ - န / ထောက်ခံစာ / သင့်မြတ်ကြောင်း၊ မှန်ကန်ကြောင်း ဖေးမ တာဝန်ယူ ရေးသားသောစာ။ “ကြီးကျယ်သော ပုဂ္ဂိုလ် မြောက်များစွာထံမှ ထောက်ခံစာ ပေါင်းမြောက်များစွာကို” တင်းစာ။

ထောက်ခံပွဲ - န / ထောက်ခံပွဲ / အသင်းအဖွဲ့ တခုခု၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို နှစ်သက်သဘောကျကြောင်း ပြည့်စွက်ပြောဆို သဘောတူညီချက်ပေးသော လူစုလူဝေး။

ထောက်ချင့် - ကြိ / ထောက်ချင့် / စာနာသည်။ ဆင်ခြင်သည်။ မျှော်တွေးသည်။ “အနုအရင့်၊ ထောက်ချင့်စာနာအရာရာကို မင်္ဂလာညွှန်းမှု၊ ပန်းသို့၊ ခူးမှု။” သံဇေ။ ၁၃။

ထောက်စွဲ - န / ဒေါက်စွဲ / ချိုင်းထောက် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ထောက်စာ - ကြိ / ထောက်စာ / ခ၊ ထောက်ချင့်စာနာသည်။ ဆင်ခြင်မျှော်တွေးသည်။ “သားသမီးမျက်နှာကို မြင်လိုသော ငါ့ကိုရင်း၊ ထောက်စာသနားသဖြင့်” ဝေဇာတ်။ ၁၀၆။ ၂။ နှိုင်းယှဉ်ဝေဖန်သည်။ “ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ သံသရာကို မကောင်းဆိုသည်မှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ထောက်စာ၍ ဆိုပေသည်။” လယ်ဖြေ။ ပ။ ၁၉။

ထောက်ဆ - ကြိ / ထောက်ဆ / ချင့်ထွက် ဆင်ခြင်သည်။

“မင်းလိုလိုက် မင်းကြိုက်တင်မှ ချမ်းသာရ ဟူသည်ကို ထောက်ဆပြီးလျှင်။” ထိလက်စွဲ၊ ၄။ ၆၃။

တောက်ညွှာ - ကြံ / ထောက်ညွှာ / ငဲ့ကွက်စာနာသည်။ “မိမိတို့ သာသနာကို ထောက်ညွှာသင့်လျက်။” နိဗ္ဗာ၊ ၉။

တောက်တို - န / ဒေါက်တို / ၁၊ အိမ်၏ကြမ်းခင်းကို ခိုင်မာစေရန် အောက်မှ ထောက်ရသော တိုင်တို။ “ကျောင်းအိမ်ကိုလျှင်၊ ထောက်တိုခွမုန့်၊ တိုင်တွင်းသန့်နု၊ သည်ကန်ထုပ်လျောက်၊ ကျားကန်ထောက်၍။” ဓမ္မ* ၅၁။ ၂၊ လူ၏လက်မ။ “ထောက်တို၊ ရန်လို၊ သုထက်က။” သတိနိ။ ၇။

တောက်တည်ရာ - န / ထောက်တံယာ / ရပ်တန့်ရာ။ မိမိရာ။ အားထားရာ။ “သာသနာ၌ အမျိုးကောင်းသားတို့၏ ထောက်တည်ရာကား သီလသာတည်း။” မဂ်သာ။ ၆။

တောက်ထား - ကြံ / ထောက်ထား / ၁၊ ဆင်ခြင်နိုင်ဆဲသည်။ စင်စစ်ကော စာနာသည်။ “ဘုရားလောင်း လျှောက်ထားသော စကားကိုကား ထောက်ထား ဆင်ခြင်ခြင်း မရှိပါ။” မဟော၊ ၁။ ၁၅၀။ ၂၊ ညှာတင်ငဲ့ကွက်သည်။ “သုတပါးတို့အား ထောက်ထားခြင်း မရှိပါ။” ဝေဇာတ်။ ၂၄။ ၃၊ ကိုးကားသည်။ “ထို နှစ်သုတ်များကို ထောက်ထား၍။” ကာယာ။ ၃၀။

ထောက်ပံ့ - ကြံ / ထောက်ပံ့ / ကူညီသည်။ ချီးမြှောက်သည်။ ချီးမြှင့်သည်။ စောင့်မသည်။ မစသည်။

ထောက်ပံ့ကြေး - န / ထောက်ပံ့ကျေး / လစဉ်ဖြစ်စေ၊ နှစ်စဉ်ဖြစ်စေ ပုံမှန် အကူအညီပေးသော ကြေး။

ထောက်ပံ့ရေး - န / ထောက်ပံ့ရေး / စားဖွယ် သောက်ဖွယ်နှင့် အခြားလိုအပ်သော ပစ္စည်းအသုံးအဆောင်များကို ဖြန့်ဖြူးသော ကိစ္စ။

ထောက်ပြ - ကြံ / ထောက်ပြော / ၁၊ လက်နှင့်ထောက်၍ ပြသည်။ ၂၊ အမှားအမှန်ကို သေချာစွာ ညွှန်ပြသည်။

ထောက်မ - ကြံ / ထောက်မာ / ပေးမကူညီသည်။ “ပေးကမ်းထောက်မ မျှတခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော အတိုင်းမဆိုသော ဥစ္စာရွှေငွေ။” ကုလား၊ ၁။ ၁၀၉။

ထောက်မှန် - န / ထောက်မှန် / ဒေါက်မှန် / ဒေါက်ဖြင့် ထောက်၍ ထောင်ထားသော ကြည့်မှန်။ (မျှားသောအားဖြင့် ကိုယ်လုံးပေါ် မှန်မျိုး ဖြစ်သည်။)

ထောက်မျှော် - ကြံ / ထောက်မျှော် / ချင့်ချိန် နှိုင်းဆသည်။ ငဲ့ကွက်စာနာသည်။ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သည်။ “ဉာဏ်ရည်ရှိလျှင်၊ ထိုသည်သက်၊ ခုမုကွယ်တော်၊ အကြောင်းလျော်အောင်၊ ထောက်မျှော်သမျှ၊ သုကောင်းပြုက။” ဂါစိန်* ၇။ “တူတော်တော်သွားကြီးတို့... ပျက်စီးမည်ကို ထောက်မျှော် ရပ်ဆိုင်းရှိသည်။” လွတ်။ ၁၉၆။ “မင်းခေါင်လည်း နေပြည်တော်၏ အရေးကို ထောက်မျှော်သောအားဖြင့် ခေကြောင်း ကြည်းကြောင်း ဆန်တော်မူလေ၏။” ရာဇိပ်။ ၄၀၆။

ထောက်ရှာ - န / ထောက်ရှာ / ၁၊ အသီးကို စားရသော သစ်ပင်တမျိုး။ “ထောက်ရှာတည်သီး၊ အိပ်ဆီးတလည်း၊ စွန်သည်းသင်းတောက်၊...ချီမြက်ပိန်းနဲ့။” ဘူလင်* ၄၂။

၂၊ အသားမာ၍ အမြင့်ပေ ၁၀၀ ခန့်ရှိသော သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။ (ကြက်မိုးဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။) ၃၊ ဆေးဖက်ဝင်သော အရွက်ရှိသည့် သစ်ပင်ငယ်တမျိုး။ (ကြောင်းဖုန်းကြီးဟုလည်း ခေါ်သည်။)

ထောက်လှေကား - န / ဒေါက်လှေဝါး / ဒေါက်ဖြင့် ထောက်၍ ထောင်ရသော လှေကား။ “လိက်ဂူများတွင် မြေပြင်မှနေ၍ ထောက်လှေကားများဖြင့် တက်ကြသည်။” စာစီမာန်၊ ၅၊ ၉။ ၂၄။

ထောက်လှမ်း - ကြံ / ထောက်လှမ်း / ၁၊ မေးမြန်းစုံစမ်းသည်။ “သင့်ရာအမတ်ကို စေလွှတ် ထောက်လှမ်းသော။” နရ။ ၂၀၅။ ၂၊ (ရေ အတိမ်အနက်ကို ထိုးဝါး စသည်ဖြင့်) ထောက်၍ စုံစမ်းသည်။ “ရေပြင်ကျယ်ဝန်း၊ သမုန်ကမ်းလည်း၊ ထောက်လှမ်းမမိ၊ ဝေးကြသိ၏။” သောမ* ၈၀။

ထောက်လှမ်းရေး - န / ထောက်လှမ်းရေး / လျှို့ဝှက် လုပ်ဆောင်ချက်တို့ကို လျှို့ဝှက်စွာ မေးမြန်း စုံစမ်းခြင်း။ ယင်းသို့ စုံစမ်းသောအဖွဲ့ စသည်။ “သံခါးရှိ ယုဒီတို့ကိုလည်း လည်ချပ်အတွက် ဂျူရစ်(စ်)၏ ထောက်လှမ်းရေးမှာ မလုံလောက်ကြောင်း ထင်ရှားနေပေသည်။” တိုး။ ၈၆။

ထိုက်

ထိုက် - ကြံ / ထိုက် / ၁၊ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည်။ သင့်သည်။ အပ်သည်။ တော်သည်။ “ဂုဏ်ရှိသောသူသာလျှင် ခိုခိုခြင်းကို ခြခြင်းငှာ ထိုက်၏။” တော။ ၃။ ၂၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် တိုက်ဆိုင် ကြုံကြိုက်သည်။ “ရွှေပြည့်ကြီးသိုက်၊ ခေါ်သိုက်၊ ထိုက်သူ သုံးစွဲရလတ်။” ရွှေပြည့်၊ ၁။ ၇။ ၃၊ (ကံ၊ ဖန် စသည်) သင့်ရောက်သည်။ “အိမ်တော် နန်းတော် သာသနာပိုင် ဆရာတော်များထံ သောက်ထိုက်အောင် တိုက်ခိုက်လျှောက်တင်ကြသည့်အမှုကြောင့်။” ပုည၊ ၁။ ၇၂။ ၄၊ အစိုးတန်သည်။ “အဘိုး အတိုင်းမဆို ထိုက်သည့်ပစ္စည်းများ။” ဟံသာဝင်၊ ၄၁၂။

- န / ခိုက် / ကံအကြောင်းတရား။ “ခင်ဗျားထိုက်နှင့် ခင်ဗျားကံ၊ ကျုပ်တော့ ရန်မများချင်ဘူး။” စကား၊ ၁။ ၅၀။

ထိုက်တန် - ကြံ / ထိုက်တန် / ၁၊ သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည်။ “ငှက်အပေါင်းကို စည်းဝေးစေ၍ ထိုက်တန်သသူကို ပြဟုခမည်းတော်ဆိုသော်။” ဂါစိန်* ၁၃၁။ ၂၊ တန်ဖိုး (မည်ရွှေ၊ မည်မျှ) ရှိသည်။ “ဇလီလ သတိ၊ သားကား အဘိုးအခွင့် ထိုက်တန်သော ယောက်ျားကောင်းဖြစ်ပေသည်။” နရ။ ၂၄၅။

ထိုက်ရာ - န / ထိုက်ရာ / သင့်လျော်လျောက်ပတ်သောနေရာ။ “မိန်းမကပ်၊ နှင့်မခင်၍ပြင်ပြင်ထွက်ဘူး၊ နှင့်ကို မကြိုက်၍၊ ငါထိုက်ရာ နားသည်ကို။” စကား၊ ၁။ ၅၉။

ထိုက်သက် - ကြံ / ထိုက်သက် / ၁၊ သင့်လျော်သက်ဆိုင်သည်။ “ထိုက်သက် သင့်လျော်သည့် တရားရိတ် တောင်းခံရန်ရှိသည် များကို။” လွတ်။ ၅၂။ ၂၊ (တန်ဖိုး) ကျသင့်သည်။ “ဥစ္စာနံ

ဥစ္စာခို၊ ကုန်သိုင်းဖြတ်စာထွက်၊ အချက်မျှားကို၊ ထိုက်သက်
ချင်လတ်၊ ပြတ်အောင်စီရင်။” နေကန်။ ၂၃။
ထိုက်သင့် - ကြံ / ထိုက်သင့် / လျော်ကန်လျောက်ပတ်သည်။
ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ - ကြိဝိ / ထိုက်သိအားလျော်စွာ /
သင့်သလို။ တော်သလို။ သင့်တော်သလို။ “မိမိလည်း
ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ သုံးစွဲရမည်။” နိမာ။ ၁၉၅။

ထင်

ထင် - ကြံ / ထင် / ၁၊ ပုံသဏ္ဌာန် ပေါ်သည်။ ဖြစ်ပေါ်သည်။
ပေါ်လွင်သည်။ မြင်သာသည်။ သိသာသည်။ အမှတ်အသား
ဖြစ်သည်။ “မိုးရှိလောက်စင်၊ အကျိုးထင်၍။” ရာသီ* ၁။
၂။ (စိတ်ဖြင့်) မြင်သည်။ မှတ်သည်။ ယူဆသည်။ “သင်သည်
ငါတို့ မျှောက်ကို မတမ်းဘူးသော မိကျောင်းထင်၍ ရယ်သည်
ဟုဆိုလျှင်။” ကိပု။ ၁၄၁။
ထင် - န / ထင် / ၁၊ သုံးပုံတွင် မြန်မာဘက်က အကြီးဆုံးဖြစ်
သော တဆယ့်နှစ်ပွင့်ပါသည့် ဖဲချပ်။ ၂၊ ကက်ဖဲတွင် တတိယ
အကြီးဆုံး ဖဲချပ်။ (အဖြူခြောက်ပွင့် အနီခြောက်ပွင့်အတက်
အောက်ထောင့်တန်းပါသည်။ ကက်ပုံ၊ ၅။) (တရုတ်)
ထင်ကြေး - န / ထင်လှေး / ထင်မြင်မှန်းဆချက်။ ထင်မြင်ယူဆ
ချက်။- မျှော်မှန်းချက်။ အထင်။ “ထင်ကြေး အမျိုးမျိုး
ဆွေးနွေးချက် အပုံပုံ။” မိုးမြေ။ ၇။
ထင်ကြေးကိုက် - ကြံ / ထင်လှေးကိုက် / မျှော်မှန်းချက်အတိုင်း
ဖြစ်သည်။ ထင်မြင်ယူဆချက်အတိုင်း ဖြစ်သည်။ ထင်ကြေး
မကိုက်သဖြင့် ခပ်စောစောကပင် မျက်နှာ မသာယာလှ။”
ဂတိသာ။ ၄၇၂။
ထင်ကြေးပေး - ကြံ / ထင်လှေးပေး / ထင်မြင်ယူဆချက်ကိုပြော
ပြသည်။ “အချို့သော သူတို့က ၎င်း ဆရာတော်ကြီးပင်
ရေးသားသည်ဟု ထင်ကြေးပေးကြ၏။” ကယ်လား။ ၁၁။
ထင်စား - ကြံ / ထင်စား / မျှော်ကိုးသည်။ မျှော်မှန်းသည်။
မျှော်လင့်သည်။ အားကိုးသည်။ “ဝဋ်ဓမ္မထွက် ထွက်နိုင်
ကြမယ်လို့ ထင်စားမိပါဘူး။” ဒေရီ၊ ဒု။ ၁၉၈။
ထင်တလုံး - န / ထင်တလှန်း / ထင်မြင်ယူဆချက်။ မိမိကိုယ်မိမိ
အထင်ကြီးခြင်း။ “လူတကိုယ် ထင်တလုံး ရှိမြဲမှာ။” ပေါ်ဇော်၊
ပ။ ၂၆။
ထင်ပေါ် - ကြံ / ထင်ပေါ် / ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။
ထင်ပြ - ကြံ / ထင်ပျံ့ / [ပေါ်]ထင်ရှားသည်။ “ဒါန၏အကျိုး၊
တန်ခိုးထင်ပြ၊ ဤသို့ တုံ့ဟု။” ပုညဝတ်။ ၁၄၃။
ထင်မိယောင်မှား - ကြိဝိ / ထင်မိယောင်မှား / ယုံမှား သံသယ
ဖြစ်လျက်။ “ငါ၌ ဘာအခက်အခဲမှ မရှိ၊ ဘာအမှားမှ မရှိဟု
ထင်မိယောင်မှားနေသလား။” လောခံ။ ၆၇။
ထင်မြင် - ကြံ / ထင်မြင် / ၁၊ ထင်ရှားစွာ ပေါ်လာသည်။
“ရေဝိုထင်မြင်၊ တံလွပ်သွင်ဖြင့်။” ကုသ။ ၂၁၃။ ၂၊ သိသည်။

ယုံမှတ်သည်။ သဘောရသည်။ သဘောပေါက်သည်။ “မွေ့နှုန်း
ရကန် ဟူသော နာမည်ပညတ်သာလျှင် မှန်ကန်သည်ဟု
ထင်မြင်သဘောရပေသည်။” ဓမ္မ။ နိဒါန်း။
ထင်မြင်ချက် - န / ထင်မြင်လျက် / ယူဆချက်။ အယူအဆ။
“ကာမဂုဏ်ငါးဖြည့် ချမ်းသာသည်ဟူသော စွဲလမ်းထင်မြင်
ချက်ကြောင့်။” ထေရီ၊ တ။ ၁၉။
ထင်မှတ် - ကြံ / ထင်မှတ် / ယူဆသည်။ ထင်မြင်ယူမှတ်သည်။
“ခပ်သိမ်းသောသူ၏အသက်ကို ကိုယ်တော်၏ အသက်ကဲ့သို့
ထင်မှတ်ခြင်းပြုပါလော။” ခဉ္စ။ ၁၁။ “သီလမရှိဘဲလျက်
သီလရှိသည်ဟု ထင်မှတ်ရအောင်။” မဂ္ဂင်။ ၇၃။
ထင်ယောင်ထင်မှား - ကြိဝိ / ထင်ယောင်ထင်မှား / ထင်မိယောင်
မှား - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “မိမိ တန်ခိုးဖြင့် သူတပါးတို့
စိတ်နှလုံးကို ထင်ယောင်ထင်မှား ချီအောင် ဘန်ဆင်းတက်
သော သိကြား။” မဟော၊ ပ။ ၃၇။
ထင်ယောင်မြင်ယောင် - ကြိဝိ / ထင်ယောင်မြင်ယောင် / စိတ်တွင်
ထင်မြင်လျက်။ “ဟင်းသီးဟင်းရွက် အခင်းမျှားကို ထင်ယောင်
မြင်ယောင် လာစေပါသည်။” ယိုး။ ၃၇။
ထင်ရာ - န / ထင်ယာ / တွေ့ ကရာ။ စိတ်ကူးပေါက်ရာ။
ထင်ရှား - ကြံ / ထင်ယား / မြင်သာသည်။ သိသာသည်။
ပေါ်လွင်သည်။ “သေခြင်းတရားကို ထင်ရှားသိစေလို
သဖြင့်။” ကာယာ။ ၆၇။
ထင်ရှားရှိ - ကြံ / ထင်ယားရှိ / ၁၊ မျက်မြင်ခံစွင့်တင်နေသည်။
“ငါတို့ ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူသောအခါ၌။”
တိုးပွား။ ၁၉။ ၂၊ သဘောတရား သေချာစွာတည်နေသည်။
“သန္တပုဒ်ဆရာသဘော၊ ထင်ရှားရှိတဲ့။ အရိယဝေဇယန်၊ နေရ
ဗန်ကို၊ ကေနိမနေ၊ ပေးတတ်သသူ။” ဓမ္မ၊ ဒု။ ၉၉။
ထင်လင်း - ကြံ / ထင်လင်း / ရှင်းလင်းထင်ရှားသည်။ “ငါ၌
ဉာဏ်အမြင် ထင်လင်းခဲ့ပြီ။” ဗုဒ္ဓမာ။ ၂၇၀။
ထင်လုံး - န / ထင်လှန်း / ထင်မြင်ယူဆချက်။ မျှော်မှန်းချက်။
“ပုထုဇနိအန္တုတေဟာ ... ကောင်းကျိုးကိုခံစားရမယ် ထင်လုံးနဲ့
ယုံကြည်၍ ဆည်းပူးကြတယ်။” ဝိဇ္ဇာဒီ။ ၃၀။
ထင်ဟင် - ကြံ / ထင်ဟက် / အသွင်သဏ္ဌာန် အရိပ်အရောင်
(မှန် စသည်တွင်ကဲ့သို့) ပေါ်ထင်သည်။ “တရုပ်ပြည်ကြီး
... ပုသဏ္ဌာန်မှာ ကျွန်တော်၏ ဟဒယ၌ ထင်ဟပ်သော
ပုသဏ္ဌာန်ဖြစ်ပေ၏။” ဂန္ဓာ။ ၇။

ထင်

ထင် - ကြံ / ထင် / စိုးရိမ်ဖွယ်၊ ကြောင်ကြဲဖွယ် စသည်တို့
အတွက် သံသယဖြစ်သည်။ “အရှင်နန်းမတော်ဘုရား စိတ်ထင်
စိုးနှောင့်တော်မူလာလေသည်။” စာဆို။ ၁၃၁၉။
ထင် - ကြံ / ထင် / ထင်၏။ ထင်မှတ်၏။ “ရွှေသမင်တောက်သံ
ထင်။” မြိုင်။ ၄၀။

တင်း

တင်း - ကြံ / တင်း / စွန်းသည်။ အစွန်းအကွက် ထင်သည်။
 “အကျင့်တည်းဟူသော ပုဆိုးကို၊ မပိုမတင်း မစွန်းရအောင်။”
 ကိုးရိုး၊ ဂဏ။

တင်း - ကြံ / တင်း / ထင်ရှားပေါ်လွင်သည်။ ထင်သာမြင်သာ
 သည်။ “နေရာထဲတွင် တင်းနေသည်။” စိတ်။ ၉၇။

တင်း - န / တင်း / မီးထည့်ရသော လောင်စာသစ်သား။

တင်းကလား - န / တင်းကလား / လူသေကောင် မီးရှို့ရာတွင်
 မီးသွေးမဖြစ်သေးသော မီးလောင်ထင်းစ။ “တထူပမ၊ ထို
 တင်းကလားလျှင်၊ ဥပမာရှိသောသူတူ၍။” ဝိဋ္ဌနိ၊ ဒု။ ၂၄၇။

တင်းခွေ - ကြံ / တင်းခွေ / တင်းကို ရှာဖွေစုဆောင်းသည်။

တင်းခွေရေစပ် - န / တင်းခွေယေဆတ် / အသေးအပွဲ အိမ်မှ
 အလုပ်။ “တင်းခွေရေစပ်သမားတို့၏ အဖြစ်သို့သာ။”
 သရာဇ၊ ဒု။ ၃၀၇။

တင်းစ - န / တင်းစ / တင်းချောင်းငယ်။

တင်းစင် - န / တင်းစင် / တင်းချောင်းများ တင်ထားသိမ်းရာ
 စင်။

တင်းဆိုက် - ကြံ / တင်းဆိုက် / တင်းကို လောင်စာအဖြစ် အသုံး
 ပြုသည်။ မီးဆိုက်သည်။

တင်းပေါက် - န / တင်းပေါက် / တင်းစကလေး။
 - ကြံ / တင်းပေါက် / ပုဆိန်ဖြင့် တင်းတုံးကို ပေါက်ခွဲ
 သည်။

တင်းပုံခေါင်းချ - ကြံဝိ / တင်းပုံနဂါးကျွဲ / [ဥပစာ] (လင်မယား
 အဖြစ်) သေသည့်တိုင်အောင်၊ အသက်ထက်ဆုံး၊ မိုးမြေပြာကျ
 (ပေါင်းသင်းသည်)။ “မေမေကြီး လက်ထပ်လေးခဲ့မယ်၊
 တင်းပုံခေါင်းချ ပေါင်းရပါစေ။” မြဝင်း၊ ၁၇၇။

တင်းမီး - န / တင်းမီး / တင်းမီး - န၊ နှင့် အတူတူ။ “တင်းမီး
 အစား ကျောက်မီးသွေးကို သုံးကြပုံ။” သမိုင်း၊ ဒု။ ၁၂။

တင်းရှူး - န / တင်းရှူး / တောင်ပေါ်တွင် ပေါက်၍ အပွင့်
 ချောင်းပုံ အရွက်ရှိသော အစေ့ အဆီထွက်သော သစ်ပင်
 ကြီးမျိုး။

တင်းရှူးဆီ - န / တင်းရှူးဆီ / တင်းရှူးပင်မှ ထွက်သော အဆီ။

တင်းရှူးဆော့ - န / တင်းရှူးသစ်တာ / တင်းရှူးသားနှင့်
 လုပ်သော ဆော့။

တောင်

တောင် - ကြံ / တောင် / ၁၊ မတ်မတ် တည်သည်။ “မြေမိုး
 စောင်းတောင်၊ အုံ့လောက်အောင်လျှင်။” ဓမ္မ * ၁၃။

၂၊ မတ်မတ် တည်စေသည်။ စိုက်ထူသည်။ ထူသည်။ “ခရီး
 လေးခုအဆင့်ရှိ စိုက်တောင်၍။” ဂီတိ၊ ၁၄၁။ ၃၊ (တိုင်းပြည်)
 တည်ဆောက်သည်။ “အသီးသီး ပြည်တောင်ကြ၍၊ မင်းပြု
 ကြသည်။” သမန်၊ ဒု။ ဂဏ။ ၄၊ (ဇာတ်၊ ဆိုင်း၊ လည်း၊ လွှ

စသော) အသက်မွေးမှုလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်သည်။ “သွန်
 မိဘများက မြင်းလည်းများ တောင်သဖြင့်။” ဆက်ဆံ၊ ၁၆၀။

၅၊ (ကုန်ချေး) ကျနေရာမှ ပြန်တက်လာသည်။ “ဆီချေး
 ပြန်တောင်လာလေပြီ။” တင်းစာ၊ ၆၊ [ဥပစာ] မာနကြီး
 သည်။ ၇၊ (သား၊ ငါး၊ ကြက်၊ ငှက် စသည်တို့ကို) ဖမ်းရန်
 ညွှတ်ကွင်း၊ ပိုက်၊ မြိုး စသည်တို့ကို တည်ထားသည်။ “မူဆိုး
 တောင်၍ထားသော ကျော့ကွင်း၌။” ဟိ၊ ၂၇။

တောင် - န / တောင် / အပြစ်ရှိသူကို အပြစ်အလျှောက် တရား
 ဥပဒေအရ သွင်းလောင်ထားရာ အဆောက်အအုံ။

တောင် - န / တောင် / ဆယ်ဆတက် ကိန်းစဉ်တွင် စတုတ္ထ
 ကိန်း။ တရာဆယ်လီ။ ၁၀၀၀။ “ငါးရာဖြစ်မည် တောင်
 ဖြစ်မည်ကိုလည်း သိလိုပါသည်။” သမန်၊ ပ။ ၂၇၇။

တောင်က - န / တောင်က / အိမ်သစ်တက်မင်္ဂလာ၊ လက်ထပ်
 မင်္ဂလာ စသည်တို့တွင် ကချင်အမျိုးသားတို့ အိုးစည်၊
 မောင်း၊ လင်းကွင်း၊ နွဲ့တို့ကို တီးမှုတ်၍ စုပေါင်း ကကြသော
 အကတမျိုး။

တောင်က - န / တောင်က / တရုတ်အမျိုးသားတို့ကို ယဉ်ကျေး
 ဖွယ်ရာ ခေါ်သော အမည်။ [တရုတ်]

တောင်ကျ - ကြံ / တောင်ကျ / တောင်ဒဏ်အပြစ်ပေးခြင်း
 ခံရသည်။ “ထိုသူ၏ မိုက်မှုကိုသာ အကြောင်းပြု၍ သင်းမိုက်
 လို့ တောင်ကျသည်ဟု ကဲ့ရဲ့စကားဖြစ်သတည်း။” နိရုတ်၊
 ၉၁။

- န / တောင်ကျ / တောင်ဒဏ်အပြစ်ပေးခံရသူ။

တောင်ကြိုးချပ် - န / တောင်ကြိုးချပ် / အမှုစစ်ဆေးဆဲ တရားခံ
 ကို တောင်တွင် ဆက်လက်ချုပ်နှောင်ထားခြင်း။

တောင်ကြပ် - န / တောင်ကြပ် / အကျင့်တောင်ကို ကြီးကြပ်
 ရသော တောင်မှူးအောက် အရာရှိငယ်။ “တောင်မှူး
 တောင်ကြပ်များကို တွေ့ခြင်ပါတယ်တဲ့။” စာဆို၊ ၁၀၆၃။

တောင်ခါ - ကြံ / တောင်ခါ / ၁၊ အခါကြီးရက်ကြီးများတွင်
 တောင်သားတို့ကို အစုလိုက် အပြုံလိုက် လွှတ်ပစ်သည်။
 ၂၊ တောင်သားများကို တောင်ခန်းအတွင်းမှ ထွက်စေပြီး
 ပစ္စည်းရှာဖွေသည်။

တောင်ချ - ကြံ / တောင်ချ / တောင်ဒဏ်အပြစ်ပေးသည်။

တောင်ချောက် - န / တောင်ချောက် / အစာဖြင့် ဖြားယောင်း
 ကာ ဝင်ပေါက်သမျှရှိ ထွက်ပေါက်မရှိသော တိရစ္ဆာန်
 တောင်သော ချိုင့်၊ တွင်း၊ ကျင်း၊ ခြံ စသည်။

တောင်စာ - န / တောင်စာ / [ဥပစာ] တောင်ကျလောက်အောင်
 ဆိုးပေနေသူ။

တောင်တသက် - န / တောင်တသက် / အမြင့်ဆုံးတောင်ဒဏ်။

တောင်တိုက် - ကြံ / တောင်တိုက် / လေးညှို့ ကို လေး၏ ချက်သို့
 အရောက် ဆွဲတင်သည်။ “မော်လှသည့် မြားချွန်၊ လွန်လှသည့်
 ရွှေညှို့၊ မိုးလုံးပြို တောင်တိုက်၊ ပုံတင်ဖိုက်ကမ်းဆွဲ။” ရာမ၊
 ပ။ ၃၂။

တောင်တိုက် - ကြံ / တောင်တိုက် / မသွယ်မဝိုက်ပဲ တိုက်ဖိုက်
 ဆန့်ကျင်သည်။

ထောင်တန်း - န / ထောင်တန်း / ထောင် - န၊ နှင့် အတူတူ။
“ထောင်တန်းများကို ပြီးခိုင်းကောင်းမွန်အောင် ဆောက်လုပ်
စေရမည်။” လွတ်။ ၅၆။

ထောင်စ - ကြ / ထောင်စာ / ထောင်အတွင်း၌ အကျဉ်းသား
များ ဆူပူသောင်းကျန်းသည်။

ထောင်ထား - ကြ / ထောင်ထား / ထူကြသည်။ ပုန်ကန်သည်။
“ရှိုင်းပျံ့ ဆိုးသွမ်း သောင်းကျန်းထောင်ထားလိုဟန် အကြံ။”
မဟော၊ ပ။ ၁၅၆။

ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း - နဝိ/ထောင်ဒေါင်မောင်းမောင်း/
အရပ်အမောင်း မြင့်မားသော။ “ထောင်စောင်မောင်းမောင်း
ယောက်ျားပြီသော လူတယောက်ဖြစ်လေသည်။” မြတ်ရာ။
ဂ။

ထောင်ထွက် - န / ထောင်ထွက် / ထောင်ကျဖူးသူ။

ထောင်စက် - န / ထောင်စန် / ထောင်ချသော အပြစ်စက်။

ထောင်နှုတ်ခမ်းနင်း - ကြ / ထောင်နုခန်းနင်း / ပြစ်မှုသင့်ရောက်
နိုင်သော လုပ်ငန်းတခုခုကို လုပ်ကိုင်နေသည်။

ထောင်နှုတ်ခမ်းလျှောက် - ကြ / ထောင်နုခန်းလျှောက် / ထောင်
နှုတ်ခမ်းနင်း - ကြ၊ နှင့် အတူတူ။

ထောင်ပြေး - န / ထောင်ဗျေး / ထောင်မှ ထွက်ပြေးသော
ထောင်သား။

ထောင်ဖမ်း - ကြ / ထောင်ဖန်း / ပရိယာယ်ဆင်၍ ဖမ်းဆီးသည်။
“ချောင်းမြောင်းတိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ထောင်ဖမ်း၍ တိုက်ခြင်း၊
မြို့ကြီးများကို ဝိုင်းရံပိတ်ဆို့ခြင်းများသာ များလေသည်။”
စွယ်ကျမ်း၊ ဂ။ ဂဂ။

ထောင်မှူးဝ - န / ထောင်မှူးဝ / အကျဉ်းထောင်၏တခါးတွင်
လူဝင်ထွက်ရာ တခါးပါက်။

ထောင်လွန် - ကြ / ထောင်လွန် / အရေးတကြီးကိစ္စ ပေါ်ပေါက်
လာလျှင် ထောင်အမှထမ်းကို အသင့်ရှိနေစေရန် ထောင်
သံချောင်းကို အချိန်အတော်ကြာအောင် ခပ်သွက်သွက်
ခေါက်သည်။

ထောင်လွှား - ကြ / ထောင်လွှား / စိတ်ထား မောက်မာသည်။
မာန မြင့်မားတက်ကြွသည်။ ဘဝင်မြင့်သည်။ “လွန်စွာ
ထောင်လွှားတက်သော မာန်ကိုလည်း။” ဇောတိ။ ဂ။

ထောင်ဝင်စာ - န / ထောင်ဝင်စာ / အကျဉ်းသားကိုတွေ့ရန်
အခွင့်တောင်းသော စာ။

ထောင်ဝင်စာခံ - ကြ / ထောင်ဝင်စာခံ / အကျဉ်း သား ကို
တွေ့ရန် အခွင့်တောင်းသည်။

ထောင်သား - န / ထောင်သား / ထောင်ကျ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ထောင့်

ထောင့် - နဝိ / ထောင့် / ခ၊ မမြောင့်မမြို့ဖြစ်သော။ မမြေ
မဖြစ်ဖြစ်သော။ ထစ်ထစ်ငေါ့ငေါ့ရှိသော။ “အစည်းအဝေး၌
အတော်ထောင့်သော မေ့ခွန်ပစ္စည်းများ မပါကြ၏။”

၂၊ စိတ်နှလုံး မကြည်မသားဖြစ်သော။ “စိတ်ထဲ၌ ထင်ကနဲ
ထောင့်သွားရက။” ချစ်သက်။ ၁၄၉။

- န / ဒေါင့် / ခ၊ မျဉ်းနှစ်ကြောင်း သို့ မဟုတ် မျက်နှာ
ပြင်နှစ်ခုတို့ ဆုံရာနေရာ။ “တရိုက်တွင်ရှိသော ထောင့်
သုံးထောင့်တို့၏ ပေါင်းကိန်းသည်။” ဂရိ၊ ၂၃။ ၂၊ အရပ်
မျက်နှာနှစ်ခုတို့ ဆုံရာနေရာ။ ၃၊ ချောင်ကျသော အရပ်။
“ကျွေးရွာကော်မီတီ မောင်လူကြီးသည် ထောင့်ထောင့်မှ
ထ၍ လာပြန်၏။” မောင်ဝ။ ၁၁၁။

ထောင့်ကန်ဇော - န / ဒေါင့်ဂန်ဇော / ဘောလုံးကစားရာ၌
မိမိဘက်သားနှင့် ထိခိုက်မိသောကြောင့် ဘောလုံးသည်
ဂိုးစည်းအပြင်ဘက်သို့ ထွက်သွားလျှင် အခြားတဘက်က
ယင်ကိစ္စစည်းထောင့်မှ ကန်ရသော ဘော။

ထောင့်ကျဉ်း - န / ဒေါင့်လှိုင် / ထောင့်မှန်ထက် ငယ်သော
ထောင့်။

ထောင့်ကျယ် - န / ဒေါင့်လှယ် / ထောင့်မှန်တခုထက်ကြီး၍ နှစ်ခု
ထက် ငယ်သော ထောင့်။

ထောင့်ကြား - န / ဒေါင့်လျား / ကျဉ်းမြောင်းချောင်ကျသော
ထောင့်ကွေးအရပ်။ “ဟိုတယောက်ကလဲ မင်းကတော်၊ ဒီ
တယောက်ကလဲ မင်းကတော်၊ ဟိုထောင့်ကြားထဲကသူကလဲ
မင်းကတော်နှင့်၊ အချင်းချင်း ဖော်နေလိုက်ကြတာ။” မဉ္ဇူ၊
ပ။ ၅၀။

ထောင့်ကြီးအုပ် - န / ဒေါင့်ချီးအုပ် / လယ်ကွက်ထောင့်တခုမှ
မျက်နှာချင်းဆိုင်ထောင်သို့ ထွန်ပြီးလျှင် လက်ဝဲရစ်လှည့်ပြန်
ခဲ၍ ထွန်ရေးစပ်သည်တိုင်အောင် အပြန်ပြန်ထွန်နည်း။

ထောင့်ကွေး - န / ဒေါင့်ကွေး / ထောင့်၏ အတွင်းဘက်အရပ်။
ကွေ့ ဟိုက်နေသောအရပ်။ “ပင်လယ်ထောင့်ကွေး တောင်
ခြေရင်းတွင်။” ပြင်သစ်မှတ်။ ၁၇၇။

ထောင့်ချိုး - န / ဒေါင့်ချိုး / မျဉ်းနှစ်ခုဆုံရာ အထောင့်အချိုး
ဖြစ်နေသော နေရာ။ “သို့ရာတွင် မြို့၏ ထောင့်ချိုးဖြစ်၍
...ထောင့်ချိုးအလိုက် တဘက်စီ ချိုးဝင်ထားလေသည်။”
ရာမန်း။ ၁၁၃။

ထောင့်စေ့ - ကြ / ဒေါင့်စေ့ / ခ၊ အစိတ်အပိုင်း ပြည့်စုံသည်။
“လူအပေါင်းတကျပ်သည် ဆိုင်းနှိုက် ထောင့်စေ့သည်ဟု မပြော
ကြသည်။” ရှု၊ ၉၊ ၁၀၁။ (သ)။ ၂၊ အကွက်စေ့သည်။

ထောင့်တိုက် - န / ဒေါင့်တိုက် / လေးထောင့်လယ်ကွက်ကို
စေ့နှင့် အောင် ထွန်ခြင်း။

ထောင့်တန်း - ကြဝိ / ဒေါင့်ခန်း / ထောင့်တခုမှသည် အခြား
ထောင့်တခုသို့ မျက်နှာချင်းဆိုင်လျက်။ “ထိုသူငယ်သည်
ထောင့်တန်းအကြောဆွဲလျှင်။” လောဟိ။ ၇၇။

ထောင့်တန်းဆွဲ - ကြ / ဒေါင့်ခန်းဆွဲ / (လေဖြတ်ရောဂါဖြစ်သူ)
လက်ယာလက်နှင့် လက်ဝဲခြေ သို့မဟုတ် လက်ဝဲလက်နှင့်
လက်ယာခြေ တွဲ၍ အကြောဆိုင်သည်။ “လူတို့၌ ကိုယ်
တခြမ်းသော ထောင့်တန်းဆွဲ၊ အဆွဲ ရောဂါမျိုးကို။” ကုထုံး။
၁၃၈။

ထောင့်ဖြတ် - န / ဒေါင့်ဖြတ် / စတုရံတွင် မျက်နှာချင်းဆိုင်

ထောင့်များကို ဆက်သောမျဉ်း။ “ထောင့်မြတ် ဖိလဝါ တက်တက်စင် ကွာကြမည်။” ပုညဝတ်။ ၁၃၇။

ထောင့်မကျိုး - နဝံ / ခေါင်မကျိုး / အမူအရာ မပြေမပြစ် ဖြစ်သော။ သေဝပ်ပါပြားခြင်း မရှိသော။

ထောင့်မှန် - န / ခေါင်မှန် / ဒဂရီ ၉၀ ရှိသော ထောင့်။

ထောင့်သန်း - ကြိဝိ / ခေါင်သန်း / ထောင့်တန်း - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “အလျား အနံ ထောင့်သန်းရေသော် တည်ရင်း အသက် ထွက်စေ။” စွယ်ကျော်၊ ပ။ ၁၀၇။

- န / ခေါင်သန်း / ထောင့်တန်း အကြောဆွဲ သူငယ် နာ ထောင့်တမျိုး။

ထောင့်သိမ်း - ကြိ / ခေါင်သိမ်း / ပစ္စည်းတစ်ခုတည်း၊ ချွန်ထက် သောအနားကို ချောမွေ့ အောင်လုပ်သည်။

ထောင့်အရပ် - န / ခေါင်အရပ် / အရပ်မျက်နှာနှစ်ခုအကြား အရပ်။

ထောင်း

ထောင်း - ကြိ / ထောင်း / ၁၊ (ငါးပိ၊ ငရုတ်၊ ကြက်သွန် စသည် တို့ကို ဆုံတွင် ထည့်၍) ကျည်ပွေ့ဖြင့် ညက်အောင်ပြုလုပ် သည်။ ၂၊ စားကို ဆုံတွင်ထည့်၍ ဆန်ဖြစ်အောင် ကျည်ပွေ့ ဖြင့် တွဲသည်။ “စားရွာချရလျှင် ထောင်းစေသည်။” ကိပ္ပံ။ ၁၅၉။ ၃၊ (ကျောက်ကုန်း၊ ကျောက်ပြင်ကို) တံတောင် ဖြင့် ထွနက်သည်။ “မကောင်းလျှင် ကျွန်တော် အထောင်း ခံရလိမ့်မည်။” ဝံသသစ်၊ ပ။ ၂၀၃။ ၄၊ (ဇရာတရာ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ မိုးလေ၊ မြူခိုး စသည်တို့) ဖိစီးနှိပ်စက်သည်။ “ချမ်းမြေ့သန့်၊ ပြင်းထန်မူ၊ လွန်မြူမထောင်း။” ဂါထာ* ၉။

ထောင်းကနဲ - ကြိဝိ / ထောင်းကနဲ / ဒေါသအရှိန် ရုတ်တရက် ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာလျက်။ “ထောင်းကနဲ ဒေါသထွက် ပြီး။” ဣပြည်၊ ဒု။ ၁၇၇။

ထောင်းတား - ကြိ / ထောင်းဒါ / အနှိပ်အစက်ခံရသည်။ “မင်းရဲ ကျော်စွာ၊ ဘယ်ထောင်းတား၍၊ ကြောက်ရွာအံ့နည်း။” ငရဲ* ၃၅။

ထောင်းထောင်း - ကြိဝိ / ထောင်းခေါင်း / ၁၊ မုန့်မုန့်ညက်ညက် (ကြေသည်။) “သင်၏ဦးခေါင်း၌၊ ထောင်းထောင်းကြေ ပုတ်ခတ်လျက်။” သံဝတ်။ ၅၅၃။ ၂၊ အရှိန်အဟုန် ပြင်းထန် စွာ။ “အမျက်ဒေါသ ထောင်းထောင်းထလျက်။” သံဝတ်။ ၃၁။

ထောင်းလမောင်း - ကြိဝိ / ထောင်းလမောင်း / ၁၊ ထောင်း ထောင်း-ကြိဝိ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “မိုးရိုးပေါ်မှာ နွား ကျောင်းနိုင်၏။... ထို့ကြောင့် မူးများ ထောင်းလမောင်း ကြေနေအောင် ပျက်စီးနေပါသည်။” ရှု၊ ၁၃၊ ၁၄၀။ ၁၁၀။ ၂၊ ထောင်းထောင်း - ကြိဝိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “မြင်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ထောင်းလမောင်းတအောင် ဒေါသထွက်မိ လေ၏။” နားခံ။ ၃၁။

ထိုင်

ထိုင် - ကြိ / ထိုင် / ၁၊ ကြမ်းပေါ် ခုံပေါ်စသည်တွင် တင်ပါး ဆုံကို ချ၍ ကိုယ်ပိုင်းကို ထောင်မတ်ကာနေသည်။ ဆောင့် ကြောင့်နေသည်။ “ဝမ်းလျှားထိုတတ်၊ ထိုင်တတ်၊ လေးဖက် တွားပြီးသော်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၁။ ၁၁၇။ ၂၊ အရည်တွင် ပါသော အမှုန်အမွှားစသည့် အောက်သို့ ပိပြားဝပ်ကျသွား သည်။ “ထောပေးကို ရေကြည်ရေနှင့် စင်ကြယ်စွာဆေးပြီး ၍...အောက်၌ ထိုင်၍အဆီသည်။” ဥတု၊ ၁၂၀။

ထိုင်ခုံ - န / ထိုင်ဂုန် / ထိုင်ရာ ခုံ။

ထိုင်စား - ကြိ / ထိုင်စား / အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အလုပ် တခုခုကို မလုပ်ပဲ နေထိုင်သည်။ “ခင်ခွယ်မှာ ရှိသမျှကလေး နှင့် ထိုင်စားနေ၍ မဖြစ်။” လေဈး။ ၂၁၂။

- န / ထိုင်စား / ယင်းသို့ နေထိုင်သူ။ “အလုပ်အကိုင် ကတော့ မရှိဘူး ထိုင်စားပေါ့။” မေရက်။ ၆၄။

ထိုင်ဆို - န / ထိုင်ငို / အတီးအမှတ်နှင့်ဖက်တွဲကာ အက မပါပဲ သီချင်းသက်သက်ဖြင့် သီဆိုပျော်ဖြေသူ။ “ထိုင်ဆိုမှာ တူရိယာနှင့် ဆီလျော်အောင်... နားဝင် ချို့သာအောင် ဆိုရ၏။” မြဝတီ၊ ၇၊ ၇။ ၁၀၃။

ထိုင်မသိမ်းအင်္ကျီ - န / ထိုင်မသိမ်းအင်္ကျီ / ၁၊ ရွေးခေတ် လက်ကြပ်ခါးတို့ ယောက်ျားဝတ်အင်္ကျီဖြူ။ “ဘုရင်မင်းမြတ် မှာခါးသမိတ်ဖြူကိုချုပ်လုပ်သည့် ထိုင်မသိမ်းအင်္ကျီနှင့်ပန်းပွင့် ပါသည့် ပန်းရောင်ဘောင်းဘော်တို့ ဆင်မြန်းလျက်။” ရာမန်း။ ၂၆၈။ ၂၊ သဘင်သည်၊ မင်းသား၊ မင်းသမီးတို့ ဝတ်ဆင် သော အင်္ကျီ။

ထိုင်ရာမထ - ကြိဝိ / ထိုင်ယာမထာ / ချက်ချင်း။ လက်ဝင်း။ ဆက်တိုက်။ “ယနေ့ပင် ထိုင်ရာမထ ဆင်ခြေဆိုလိုပါသည် ဟုပြောလျှင်။” ကဝိသေ။ ၁၃၂။

ထိုင်သမိတ် - န / ထိုင်သုဗိတ် / လိုလားချက် တစ်တရာရအောင် အလုပ်ခွင်တွင် အလုပ်မလုပ်ပဲ ထိုင်၍ဆန္ဒပြခြင်း။ “ထိုင်သမိတ် မှာ အလွန်ခရီးရောက်သည်။” ရှု၊ ၈၊ ၉၆။ ၈၇။

ထိုင်း

ထိုင်း - ကြိ / ထိုင်း / မမြောက်မရ ဖြစ်သည်။ “ဖုံများ ထပ်ပြီး မိုသီးရေမြင့် ထိုင်း၍။” လေဈး။ ၉၈။

ထိုင်း - ကြိ / ထိုင်း / ၁၊ သွက်သွက်လက်လက်မရှိ။ လေးကန် သည်။ “မိုးအေးကြီးက ဘုတ်ထိုင်း၏။” ကိုယ်တွေ့။ ၆၇။

“နားမဆိုင်၊ နားမထိုင်နိုင်။” ဥတု၊ ၂၆။ ၂၊ (ခြံ၊ လျှာ တို့) မမှမ်းမသန်ဖြစ်သည်။ ဆိုသည်။ “သစ်ပင်အဖျား၊ စွဲသည်ပျားကို၊ ယောက်ျားခြေထိုင်း၊ မိုင်းသည်အတူ၊ ပမာ မလျက်။” သစ္စာ* ၆၈။ “စကားခပ်တုန့်၊ ရှိခွင့်လျှာထိုင်း။” မြား* ၆၇။ ၃၊ (အရောင်းအဝယ်) မသွက်လက်။ “အရောင်း ရထိုင်းလျှင် နေစောင်းမှုပြန်လာတတ်လေသည်။” မြန်တို။ ၁။

ထိုင်း - န / ထိုင်း / ယိုးဒယားလူမျိုး။ ယိုးဒယားပြည်၏ တရားဝင်အမည်။

ထိုင်းမှိုင်း - ကြံ / ထိုင်းမှိုင်း / ၁။ လေးကန်သည်။ ပျဉ်းတွဲသည်။ “ဉာဏ်ပညာ ထိုင်းမှိုင်း ဆုတ်ယုတ်တတ်ခြင်း။” တိုးပွား။ ၂၄၀။ ၂။ သွက်လက်ကြည်လင်ခြင်း မရှိ။ “ဆီမီးကို အထူးသဖြင့် လျှူဒန်းပုံလျှင်၊ ဖြစ်လေရာဘဝတိုင်းမှာ ထိုင်းမှိုင်းခြင်းဆိုတဲ့ မောဟအငွေ့ အသက်များ ‘နည်းပါး၍ အသိအလုံမခွာ ဉာဏ်ပညာအလင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတတ်တယ်။’ ထေရီ၊ ၄။ ၉၄။ ၂။ မမြောက်မသွေ့ စွတ်စွတ်စိုစို ရှိသည်။ “စွတ်စိုထိုင်းမှိုင်းသော နက္ခတ်တာရာကြည့်တိုက်သို့ သွား၏။” ကျေးဇူး။ ၁၁၂။ ၄။ (အရောင်းအဝယ်) မသွက်လက်။ “အရောင်းအဝယ် ထိုင်းမှိုင်းခြင်းသည်။” လူချွန်၊ ပ။ ၆၁။

ထပ်

ထပ် - ကြံ / ထပ် / ၁။ (ခေး၊ ပုဆိန် စသည်တို့ဖြင့် သစ်သား၊ ဝါး စသည်တို့ကို) အရာထင်အောင်ခတ်သည်။ “အစေး ရှိသောသစ်ပင်ကို ထား၊ ပုဆိန်တို့ဖြင့် ထပ်လျှင် အစေးထွက် သကဲ့သို့။” ကာနု။ ၂၆၉။ ၂။ စကားလုံးတို့၏ အဓိပ္ပာယ် အင်းများကို အထူးသဖြင့် အစပျဉ်းများကို ထပ်တလဲလဲ ရှုတ်၍ ရုပ်ဆိုင်း ရုပ်ဆိုင်း စကားပြောသည်။ “စကားထစ်နေ သဖြင့်။” ချေ။ ၁၂၁။ ၃။ မပြေမပြစ်ရှိသည်။ နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာသည်။ “သွင်းကုန်လိုင်စင်ကိစ္စ ထစ်နေတာနဲ့။” ရသေ၊ ၂။ ၅၅။

- န / ထပ် / ၁။ ထင်အောင်ခတ်ထားသောအရာ။ “မြေ ကြီးနှင့်ကပ်နေသည့် မှုန်ထစ်ကို။” သစ်ညွန့်။ ပ။ ၇၆။ ၂။ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်နေသောအရာ။ အထစ်။ “အကြောင်း ဝါးစစ်၊ ကျေးဇူးနှစ်ကို၊ သုံးထစ်လှေကား၊ ကျင့်သုံးပါးဖြင့်၊ ငါကားရကြ၊ ဤသို့ သံ၏။” ပါဠိ* ၈၄။

ထပ် - ကြံ / ထပ် / ၁။ မိုးချွန်းသည်။ မိုးခြိမ်းသည်။ “ကြောက် မက်ဘွယ်မိလ်းကြီးတို့သည် ထစ်ကုန်၏။” မဟာဝင်။ ၁၆၇။ ၂။ အပြင်းအထန် မြည်သည်။ “သံထင်ကြွေးဟစ်၊ ကြိမ်းကာ ထစ်လျက်။” သာဓိ* ၂၃။

ထစ်ကနဲ - ကြိတ် / ထစ်ခနဲ / ရုတ်ခြည်း။ “ထစ်ကနဲရှိ စာပုံပါ မှောက်ပစ်သော ခေတ်။” ကန်း။ ၅။

ထစ်ချွန်း - ကြံ / ထစ်ချွန်း / (မိုးကြိုးသံ) မြည်ဟည်းသည်။ “ရွာဘုန်းတော်မီး၊ ဝရဇ်ထစ်ချွန်း၊ မိုလ်းကြိုးမှုန်းသို့။” ကော။ ၆။

ထစ်ငေါ - ကြံ / ထစ်ငေါ / (ကောင်းပြောဆိုခြင်း အမှုတစ်ခုတရာ ဆောင်ရွက်ခြင်း စသည်တို့တွင်) မပြေမချော ရုပ်ဆိုင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ “ပြောသားကျသုတယောက် မဟုတ်သေးသည့် အတွက် ရှေ့လောကြီးပြီး ထစ်ငေါသွားသည့်အခါ ရယ်မော ခြင်းခံရသည်။” ဆန်း။ ၃၇။ “အစိုးရအလုပ်မှာတော့ နှောင့်နှေးထစ်ငေါပြီး” ဗျူဟာ။ ၁၅၇။

ထစ်ထစ် - ကြိတ် / ထစ်ထစ် / [ပေါ] ထင်ထင်ရှားရှား။ “မျက် မြင်ထစ်ထစ်၊ ယခုဘဝ၌၊ ရှင်ချစ်တောထွက်၊ စွန့်ခွဲခွဲကွဲကွဲ၊ လျှို၊ ပုဂံမရို၊ အားလုံးသိ၏။” ကိုး* ၃။ “တိမ်ပုပ်မည်းညစ်၊ ရှင်းရှင်းလင်းလျက်၊ ထစ်ထစ်ပထင်လအသွင်သို့။” ဘိုး* ၁၇။

ထည့်

ထည့် - ကြံ / ထည့် / ၁။ ခန့်ညားကြီးကျယ်သည်။ ၂။ မာနကြီးသည်။ သွေးကြီးသည်။

ထည့် - စည်း / ထည့် / အဝတ်အထည်ကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးသော စကားလုံး။ “စံမှတ်အမည်၊ လေးထည်စေ့အောင်၊ ငါမဆောင်တည့်။” ရာသီ* ၃၇။

ထည့်ထည့်ဝါဝါ - ကြိတ် / ထည့်ထည့်ဝါဝါ / ၁။ ကြီးကျယ် ခမ်းနားစွာ။ ၂။ သွေးကြီးမွေးကြီး။ “မူးမတ်ဝတ်စား များနှင့် ထည့်ထည့်ဝါဝါဖြစ်သည်။” သုသော၊ ၈။ ၃၄၅။

ထည့်ထည့်ဝင်ဝင် - ကြိတ် / ထည့်ထည့်ဝင်ဝင် / ထည့်ထည့်ဝါဝါ။ ခန့်ခန့်ညားညား။

ထည့်လဲ - န / ထည့်လဲ / ၁။ ပြောင်းလဲ ဝတ်ဆင်ရာ အထည်။ “သရက်ထည့်ဆန်းလုံချည်ကလေးကို ထည့်လဲဝတ်နိုင်ကြသေးတယ်။” ချစ်စို့။ ၁၅၄။ ၂။ [ပုစုစာ] တမျိုးပြီးလျှင်တမျိုး လဲလှယ်ခြင်း။ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ။ “ယောကျ်ားတွေ ထည့်လဲ တွဲတာ။” တင်းစာ။

ထည့်ဝါ - နဝိ / ထည့်ဝါ / ကြီးကျယ်သော။ ခမ်းနားသော။ ခန့်ညားသော။ “ခန့်ညားထည့်ဝါသော လူထုအင်အားဖြည့်ကြီး” အမြင်။ ၁၂။

ထည့်

ထည့် - ကြံ / ထိ / ထုံ / ၁။ အတွင်းသို့ သွင်းသည်။ “ဘယားအိတ်၌ ထည့်၍ သွားလေ၏။” ကိပ္ပ။ ၆၃၈။ ၂။ လောင်စာများကို မီးအားကြီးအောင် မီးထဲသို့ ထည့်သွင်းသည်။ “ထိုသို့ဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် မီးထည့်ဆိုသနည်း မေး၍။” ကိကုဏ်။ ၁၅၄။ ၃။ သူတပါးနှင့်အတူ လိုက်ပါစေသည်။ ၄။ ဟင်းသီး၊ ဟင်းရွက်တို့ကို ချဉ်ဖတ်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်သည်။ ၅။ ရွှေချသည်။ “ပြည်ဆံတော် ဘုရားရှင်ကို ထီးချထားကုသ၍ မြေတိုင်အောင်ရွှေထည့်တော်မူသည်။” သုသော၊ တ။ ၁၈။ ၆။ ရာထူးခန့်ထား အမှုထမ်းစေသည်။ ခိုင်းစေသည်။ “ကျွန်တော်ကို ခြံ၊ စားထည့်ပြီလျှင်။” ခိပုံ။ ၁၅၉။

ထည့်သွင်း - ကြံ / ထိသွင်း / ထုံသွင်း / အတွင်းသို့ ရောက်အောင် ပြုလုပ်သည်။ “ငှက်များအားလုံးကို ဤစာအုပ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။” ငှက်။ နိဒါန်း။

ထုတ်

ထုတ် - ကြံ / ထုတ် / ဝေးထွန်းပျော့ပျောင်းသည်။ မပျော့မမာ ဖြစ်သည်။ “အဖိုးတောင်တန်း၊ တိမ်ညွန့်ဟန်လည်း၊ တသွန် ထင်မှတ်၊ တပဝတ်၍၊ မထင်မပြောင်း၊ ကြိုင်နုလောင်း သား။” ဘူလင်* ၄၉။

ထိတ်

ထိတ် - ကြံ / ထိတ် / ၁၊ တုန်လှုပ် ချောက်ချားသည်။ လန့် သည်။ ရှိ၊ သည်။ “အလို ထိတ်ပါကတော့သည်။” ဝံသသင်္ဂ၊ ၃။ ၃၀၀။ ၂၊ [ပေါ] လှုပ်လှုပ်ရွရွ ဆူဆူညံည စည်စည် ကားကားရှိသည်။ “ကြိုးကြွားကရိတ်၊ တောလုံးထိတ်မျှ၊ ညိုက်ညိုက်တုန်တုန်” ဆု* ၆၉။

ထိတ် - န / ထိတ် / ခြေ၊ လက်၊ လည်ပင်းတို့ ကို ဖွဲ့နှောင် ချုပ်တည်းရသော လက်ထိတ်၊ ခြေထိတ်၊ မြေထိတ်၊ လည်ထိတ် စသည်။ “ထူး ထိတ်၊ သံခြေကျဉ်း အစရှိသည်တို့မှ။” မာလင်။ ၁၁။

ထိတ်ကနဲ - ကြိဝိ / ထိတ်ခနဲ / ရုတ်ချည်း ထိတ်လန့်လျက်။ “အေးကနဲ စိတ်၊ ထိတ်ကနဲ ဝမ်းသာ။” ရာမ၊ ပ။ ၄၁။

ထိတ်ခတ် - ကြံ / ထိတ်ခတ် / ထိတ်တုံးတွင် ခြေကိုထည့်ထား ချုပ်နှောင်သည်။ “မြီစားကို ထိတ်ခတ်တောင်းပိုင်စေ။” နှူ။ ၇၅။

ထိတ်တုံး - န / ထိတ်တုန်း / ပျဉ်ချပ်ထူ နှစ်ချပ်၏ အနားတွင် လခြမ်းပုံအပေါက်နှစ်ပေါက်စီ ဖောက်၍ ခြေကို ထည့်သွင်း ချုပ်နှောင်ရန် ပြုလုပ်ထားသော အရာ။ “ထိတ်စရာ ထိတ် တုံးကို မီးမြှိုက်ချေသော်။” နှူ။ ၈၆။

ထိတ်ထိတ်ကြ - နဝိ / ထိတ်ထိတ်ကျ / အကောင်းဆုံး ဖြစ်သော။ အတော်ဆုံးဖြစ်သော။ “ထိတ်ထိတ်ကြပညာရှိကြီးပေါက္ခာ။” ကိုယ်မှိုင်း၊ ပ။ ၂၄၁။

ထိတ်ထိတ်ပျာပျာ - ကြိဝိ / ထိတ်ထိတ်ပျာပျာ / ထူကြွေမဲ့အောင် တုန်လှုပ်ချောက်ချားလျက်။

ထိတ်ထိတ်မွမ်းမွမ်း - ကြံ / ထိတ်ထိတ်မွန်းမွန်း / [ပေါ] အလွန် များပြား စည်ကားသည်။ “ထိုသောကစ၊ ထိုဂုဏ်တွင်လာဘ် ပြောမြင်သည်။ ။ဝန်ကျင် ထိတ်ထိတ် မွမ်းမွမ်းတည်း။” ကိုး* ၁၃။

ထိတ်လန့် - ကြံ / ထိတ်လန့် / တုန်လှုပ်ချောက်ချားသည်။

ထုတ်

ထုတ် - ကြံ / ထုတ် / ၁၊ အတွင်းမှ အပြင်သို့ ယူသည်။ ထွက် စေသည်။ “အမင်္ဂလာပြုရာအနောက်တံခါးဖြင့် ထုတ်စေ၍။” တေ။ ၇၁။ ၂၊ မူလတည်ရာမှ အပြင်သို့ စွန်းထွက်စေသည်။ ၃၊ ကောက်နှုတ်ယူသည်။ (စစ်တမ်းထုတ်၊ မေးခွန်းထုတ်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ထုတ်စသည်။)

ထုတ်ကုန် - န / ထုတ်ကုန် / နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ ရောင်းချသော ကုန်ပစ္စည်း။ “ထုတ်ကုန်၊ သွင်းကုန်၊ ၎င်းအရေအတွက်နှင့် တန်ဖိုးများကို။” ကြာညက။ ၃၁၂။

ထုတ်ချေး - ကြံ / ထုတ်ချေး / ငွေအသုံးလိုသူအား ငွေကို အတိုး နှင့်ဖြစ်စေ အတိုးမဲ့ဖြစ်စေ ခကထုတ်ပေးသည်။ “ကုန်သည် များအား ငွေကြိုတင် ထုတ်ချေးခြင်းမပြုတော့။” စစ်တမ်း။ ၂၅။

ထုတ်ချောက် - ကြိဝိ / ထုတ်ချောက် / လိုရာစခန်းသို့ အဆုံး အတား အနှောင့်အယှက်မရှိပဲ။ “သေက ထုတ်ချောက်၊ အပါယ်ရောက်၏။” ကိုး* ၈၄။

ထုတ်ချင်း - ကြိဝိ / ထုတ်ချင်း / တဘက်မှ တဘက်သို့ ဖောက် ထွင်းပေါက်ရောက်လျက်။ တိုးလျှံ။

ထုတ်ဆင် - ကြံ / ထုတ်ဆင် / (ပုဒေ၊ အမိန့် စသည်တို့ ကို) ကြော်ငြာပြဋ္ဌာန်းသည်။ “နန်းတော်တွင်း၌ အမိန့်အာဏာ ထုတ်ဆင်တော်မူ၏။” သီရိ၊ ၂၇၀။

ထုတ်ဆောင် - ကြံ / ထုတ်ဆောင် / အပြင်သို့ ယူခဲ့သည်။ (ကျမ်းဂန်စာပေမှ) နုတ်ယူသည်။ “နုတ်နှင့် တကွသော လူတို့ ကို သံသရာဝဲမှ ထုတ်ဆောင်၍။” မာလင်။ ၃၈။ “သင်္ဂယနာ သုံးတန်တင်သောကျမ်းတို့မှ ထုတ်ဆောင်၍.. ဆိုပေလတ်။” ကုလား၊ ပ။ ၅။

ထုတ်နှုတ် - ကြံ / ထုတ်နှုတ် / ကြီးအထဲမှ အစိတ်အပိုင်းကို ဖြစ်စေ အမျှားအထဲမှ တစ်တရာကိုဖြစ်စေ ခွဲခြားယူငင်သည်။ “ကျမ်းဂန်တို့မှ ထုတ်နှုတ်ရေးသားအပ်သော။” နရ၊ ၅၅၅။

ထုတ်နှုတ်ချက် - န / ထုတ်နှုတ်ချက် / ထုတ်နှုတ်ထားသော အချက်အလက်။ “မိန့်ဆိုခဲ့သောစကားချပ်များထဲမှထုတ်နှုတ် ချက်များဖြစ်သည်။” လွှဲချွန်၊ ပ။ ၅၅။

ထုတ်ပယ် - ကြံ / ထုတ်ပယ် / အပြစ်တစ်ခုရာကြောင့် (အဖွဲ့၊ အစည်း၊ ရာထူးတာဝန် စသည်တို့မှ) ထုတ်ပစ်သည်။ “၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် ဆိုဗီယက်ရုရှားအား နိုင်ငံပေါင်းချုပ် အသင်းကြီးမှ ထုတ်ပယ်ခဲ့၏။” စွယ်ကျမ်း၊ ၁။ ၁၉၃။ “၎င်းတို့ ကို သင်ရိုးသင်တန်းမှထုတ်ပယ်ခြင်း မပြုနိုင်ချေ။” ကြာညက။ ၄၅။

ထုတ်ပြန် - ကြံ / ထုတ်ပြန် / (အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်စသည်ကို) ကြေငြာသည်။ “လွှတ်တော်သို့ ထုတ်ပြန်သည့် အမိန့်။” လွတ်။ ၁။

ထုတ်ဖော် - ကြံ / ထုတ်ဖော် / ထုတ်ယူဖော်ပြသည်။ “မိမိတို့ သဘောမကျသည့်အကြောင်းကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ထုတ်ဖော် ပြောဆိုအပ်၏။” တိုးပွား။ ၈၁။

ထုတ်လုပ် - ကြံ / ထုတ်လုပ် / ပစ္စည်းထွေထွေထုတ် လွှတ်မြှောက် အောင် ဖန်တီးပြုလုပ်သည်။ “မော်တော်ကားကို အမြောက် အမြားထုတ်လုပ်နိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူများတွင်။” သယ် ဝို။ ၆။ “သစ်သစ်ဖွဲ့များမှ ဆန်တုထုတ်လုပ်နိုင်ရန် ကြိုးစား လျက်ရှိသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၃၄၅။

ထုတ်ဝေ - ကြံ / ထုတ်ဝေ / (စာအုပ်၊ စာတန်း စသည်တို့ကို) ပုံနှိပ်ဖြန့်ဖြူးသည်။

ထုတ်ဝေသူ - န / ထုတ်ဝေသူ။ / အရင်းအနှီး စိုက်ထုတ်၍
စားအပ်စားတန်း ဖြစ်အောင် စီမံဆောင်ရွက် ဖြစ်ချီသူ။
ထုတ်သန်း - ကြိဝိ / ထုတ်သန်း / ပေါ် ထုတ်ချင်း။ တိုးလျှို။
“မြင့်ဖျားဆာဝဂ်၊ လွှားလွှားတက်၍၊ အောက်ထက်ထုတ်သန်း၊
မြတ်မြတ်မြန်းသော်။” ကိန္နရီ* ၁၇။

ထန်

ထန် - နဝိ / ထန် / ၁၊ (အမှိုက်အဟုန်း၊ စွမ်းအင်သတ္တိ) ပြင်း
သော။ “ထန်စွာသော တောမြေဟောက်၏ အဆိပ်သည်။”
ဏိပုံ။ ၁၄၄။ ၂၊ (စိတ်နေသဘောထား၊ အပြောအဆို)
ခက်မာသော၊ မာကျောသော။
ထန်ထန်မာမာ - ကြိဝိ / ထန်ဒန်မာမာ / (စိတ်နေသဘောထား၊
အမူအရာ၊ အပြောအဆို) မာကျောစွာ။ “ထန်ထန်မာမာ
နှင့် ညစွာစွာဖြစ်ကုန်ကြလေ၏။” မျောက်။ ၈၆။

ထန့်

ထန့် - ကြိ / ထန့် / မပျော့မာဖြစ်သည်။ မစိုမခြောက် ဖြစ်
သည်။ “အိုးပုံစံမျှား ထန့်သွား မာသွား၍ အကိုခံ
လောက်သည့်အခါ။” တိုင်းရင်းမေ၊ ၁၄၊ ၁၂။ ၃၅။

ထန်း

ထန်း - န / ထန်း / အကိုင်းမထွက်သော အပင်အမျိုးအစား
အဝင်း၊ ပင်စည်မတ်စောက်၍ အပျားတွင် ယပ်ဝန်းပုံ အရွက်
မျှား စုပေါက်သောအပင်ကြီးတမျိုး။ (ယင်းအပင်မှ ထွက်
သောထန်းရည်ကို သကာ၊ ထန်းလျက်ချက်၍ စားသုံးကြ
သည်။) ၁၊ ကျေးမြီး၊ ၂၊ လက်မြော် ၃၊ ဆင်ခြေပေါ် ၄၊ သမီး
လှ ၅၊ ရည်ရ ၆၊ ပင်ထွက်ဟူ၍ အသက်အလိုက် အရွယ်
ခြောက်မျိုးသတ်မှတ်ထားသည်။)
ထန်းကျင့်လေကား - န / ထန်းကျင့်လေကား / ၁၊ ပြောင်းရွှေ့
နိုင်သောလေကားပေါ်တမျိုး။ “ဤတောင်သို့ တက်ကြကုန်
လော့ဟုဆို၍ ထန်းကျင့်လေကားကိုလွှဲလျက်။” ဓမ္မဒါ၊ ၃၊
၄၀၀။ ၂၊ ရင်းတောင်။
ထန်းကြော - န / ထင်္ဂျော / ထန်းဂျော / ထန်းလက်မှစွာ၍
သပ်ယူရသော အကြော။ (နှီးအဖြစ်သုံးသည်။)
ထန်းလေကံတဲ - န / ထင်္ဂလကံတဲ / ထန်းရက်ဖြင့်မီးကာ ဆောက်
လုပ်ထားသော တဲ။ “အကာအရံမရှိသော ထန်းလေကံတဲ
ပေါ်တွင်။” မောင်ပုံ၊ ၃၊ ၂၄။
ထန်းခေါက်ဟာ - န / ထင်္ဂေါက်ဟာ / ခင်္ဂေါက်ဟာ / ထန်းကြော
ဖြင့် ရက်လုပ်ထားသော ဟာ။

ထန်းဝ - န / ထင်္ဂ / ထန်းစာ / ထန်းရည်ခံရန် ပြုပြင်ထား
သော ထန်းခိုင်။
ထန်းစေ့မှတ် - န / ထင်္ဂမှတ် / အဆန်ထုတ်ထားသော ထန်း
စေ့မှတ်။ (ဆိုမှတ်အဖြစ် သုံးရသည်။)
ထန်းစစ် - န / ထင်္ဂ / ထန်းလက်ရင်းနှင့် ထန်းပင်စည်အကြား
တွင်ဖြစ်သော ဇာကွန်ရက်သဖွယ် အစိတ်အပိုင်း။ “ထန်းပုန်း
ပတ် ထန်းစစ်တို့ကို တံမြက်စည်း သုံးရသေးတယ်။”
စာဝိမာန်၊ ၃၊ ၉။ ၅၅။
ထန်းဆော်လေ - န / ထင်္ဂော်လေ / ထန်းဇော်လေ / ထန်းတက်
လုပ်ငန်းကို စတင်ရာ ကပိ၊ တွဲလ တပေါင်းလတို့တွင် တိုက်
သော လေ။ “ထန်းဆော်လေသက်၊ ပင်ခြေထက်လည်း၊
ယော့ရွက်မြေမြှဲ ကြွေမစံနှင့်။” ထိပ်ထွေး* ၃၉။
ထန်းညှပ် - န / ထညှတ် / ထန်းရည် ထွက်အောင် ထန်းနို့ကို
ဖိညှပ်၍ ပြုပြင်ရသော သစ်သားညှပ်။
ထန်းတဖျား - န / ထန်းတဖျား / ထန်းပင်ကြီးတပင်၏ အရပ်
ခန့်ရှိသော အမြင့်။ “လကလေး ထန်းတဖျားလောက် မြင့်
သောအခါ။” ဝိနိ၊ ၇၂။
ထန်းတရင်းတက် - န / ထန်းတယင်းဒက် / ထန်းသမားတဦး
တနေ့တက်သော ငါးဆယ်ကျော် ခြောက်ဆယ်အထိ ဖြစ်
သည့် ထန်းပင်အရေအတွက်။
ထန်းတက် - ကြိ / ထန်းတက် / ထန်းရည်ခံရန် ထန်းပင်ကို တက်
သည်။
ထန်းထု - ကြိ / ထန်းထု / ထန်းရည်ထွက်အောင် ထန်းသီးညှာ
တံကို ဆောက်ခေါက်ဖြင့် ထုသည်။
- န / ထန်းထု / ထန်းထုရသော ကိရိယာ။ ဆောက်ခေါက်။
“ထန်းထုနှင့် ထန်းသီးငယ်၏ အညှာရင်း၊ အဆစ်ကြားကို
ထု၍ ထန်းနွေးရသည်။” ရှု၊ ၁၄၊ ၁၆၆။ ၇၅။
ထန်းထန်း - ကြိဝိ / ထန်းဒန်း / ရေငွေ့ဖြင့် စိုတိုတို စေးတေး
တေးဖြစ်လျက်။ “ကိုယ်အဝတ်ကို၊ မချွတ်မလှန်း၊ ခပ်ထန်း
ထန်းကြောင့်၊ သန်းဥသန်းပြ၊ ရွှေလည်းတက်။” ဟံချပ်ပုံ။
၂၉၁။
ထန်းနို့ - န / ထနို့ / ထန်းဖိုပင်မှထွက်သော ထန်းရည်ရရှိသော
လက်ချောင်းသဖွယ် အစို့။ “ထန်းသမားစားဘို့၊ ထန်းနို့
က ထွက်ရသည်။” ပုံ။
ထန်းနွေး - ကြိ / ထန်းနွေး / ၁၊ ထန်းရည်ခံရန် ထန်းနို့ကို ထန်း
ကြောဖြင့်ပတ်၍ စည်းသည်။ ၂၊ ထန်းရည်ခံရန် ထန်းသီးနှုတ်
အညှာရင်းကို ထုပေးသည်။
ထန်းပလပ် - န / ထန်းပလတ် / ထပ်လတ် / ထန်းလက်ကို ဒုတ်
လိုက်သောအခါ ထန်းပင်တွင်ကပ်၍ ကျန်ခဲ့သော ထန်းလက်
အရင်းဆိုင်။ ထန်းပပ်။ “ထန်းပလပ် နတ်ရုပ်ထင်ဆိုဘကဲ့
သို့၊ ၎င်းကောင်းမှန်းဆိုမှန်း မသိ။” ဂန္ထ၊ ၁၃၃။ ၂၈။
ထန်းပင်မြစ် - န / ထပ်ပင်မျစ် / ထန်းစေ့ကို မြေတွင်မြှုပ်ထားရာမှ
ပေါက်လာသော ထန်းပင်အစို့။ (ပြုတ်၍ဖြစ်စေ၊ ဖုတ်၍
ဖြစ်စေ စားရသည်။)
ထန်းပပ် - န / ထန်းပတ် / ထန်းပလပ် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ထန်းမူး - န / ထမူး / ထမူး / မပွင့် မကားသော ထွက်ခါစထန်း
ရွက်။

ထန်းဖူးရစ် - န / ထဖူးယစ် / ရှေးခေတ်သုံး အမြောက်လက်နက်
တမျိုး။ “ရိုင်ဘတ် ထန်းဖူးရစ် အမြောက်လုပ်နည်းကို”
လန်ဒန်၊ ဒု။ ၂၇၇။

ထန်းဖို - န / ထဖို / ထန်းအဖိုပင်။ (အသီး မသီး။)
ထန်းဖိုဦးထန်းလျက် - န / ထဖိုအိုးထည့်က် / ထန်းဖိုပင်မှ ဦးဦး
ဖျားဖျားရသောအရည်ကို ချက်သော ထန်းလျက်။

ထန်းမ - န / ထမာ / ထန်းအမပင်။ (အသီး သီးသည်။)
ထန်းမြေ - န / ထန်းမြေ / ကြက်ဥခိုးမြေ - န၊ နှင့် အတူတူ။
(ကျိုင်းခေါင်းမြေဟုလည်းခေါ်သည်။)

ထန်းရည် - န / ထယ် / ထယေ / ထန်းရေ / ခ၊ ပြုပြင်ထား
သော ထန်းသီးနုညာမှ လည်းကောင်း၊ ထန်းခွံမှလည်း
ကောင်း ယိုထွက်သော အရည်။ ထန်းရည်ချို။ (ယင်းအရည်
ကို သောက်ရသည်။ ထန်းလျက်ချက်ရသည်။) ၂၊ ကစော်
ဖောက်ပြီးသော အရည်။ ထန်းရည်ခါး။

ထန်းရည်ခါး - န / ထယ်ကိုး / ထယေကိုး / ထန်းရည် - န၊ ၂၊
နှင့် အတူတူ။

ထန်းရည်ခိုး - န / ထယ်ကိုး / ထန်းခိုး ခိုင်တွင် တချောင်းတည်း
သီးခြားတည်သော ထန်းခိုး။ (ထန်းနွေးသောအခါ ယင်း
ကို ချိုးဖတ်ရသည်။)

ထန်းရည်ချို - န / ထယ်ဂျို / ထန်းရည် - န၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။

ထန်းရည်ချိုး - န / ထယ်ဂျိုး / ကစော်ဖောက်ထားသော ထန်း
ရည်၏ အနယ်။

ထန်းလက် - န / ထလက် / ထန်းရွက်၏ အရိုးတံ။

ထန်းလည်ဆစ်ကျိုး - န / ထန်းလယ်ဇစ်ကျိုး / ခ၊ ထန်းရွက်
ဖျားထွက်ရအင့် ပြတ်သွားသော ထန်းပင်။ ၂၊ [ဥပစာ]
အညွန့်တုံးသော ဘဝ။ တိုးတက်ရန် အလားအလာမရှိသော
ဘဝ။ အားကြီးရာမဲ့ဘဝ။ “ထန်းလည်ဆစ်ကျိုးမြင်ရရှာသော
သူ မိခင်လည်း ဖတဆိုသားအား အမျှားနည်းတူ ပြုစုပျိုး
ထောင်ချင်ပေလိမ့်မည်။” လူချွန်၊ ဒု။ ၁၉။

ထန်းလုံးပျောက် - န / ထန်းလုံးပျောက် / ထန်းပင်လုံးကို ကွဲကွဲ
ပြားပြား မပြင်နိုင်လောက်သော ခရီးအကွာအဝေး။ “ခရီး
ဘယ်လောက် ဝေးလဲကွာ၊ ထန်းလုံးပျောက် ကွာပါတယ်
ဦးကြီး။” ဗျိုင်းနား။ ၁၅၀။

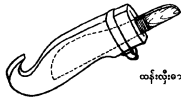
ထန်းလျက် - န / ထန်းလယ်က် / ထညက် / ထန်းရည်ချိုကိုချက်၍
ရသော အတုံးအခဲ။ (ထန်းဖိုထန်းလျက်၊ ထန်းမထန်းလျက်
ဟူ၍ နှစ်မျိုးပြားသည်။)

ထန်းလျက်ခိုးကောင် - န / ထညက်ခိုးဂေါင် / အဆိပ်အတောက်
မရှိသော အရောင်နက်သည့် ခါချဉ်နှင့်တူသော ပွရွက်ဆိတ်
ကြီးတမျိုး။

ထန်းလျက်မြူဆုပ် - န / ထညက်ဖျူလတ် / ထန်းဖိုရည်နှင့်ထန်းမ
ရည်တို့ ကို ချက်၍ရသော အရမ်းကြီး ထန်းလျက်။

ထန်းလျက်အိုးတွေ - ကြံ / ထညက်အိုးတွေ / [ဥပစာ]
အကြိုက်တွေ့သည်။

ထန်းလှီးခား - န / ထန်းလှီးခား / ထန်းရည်ခံရန်ထန်းခိုး၊ ထန်း
သီးတံတို့ကို လှီးရသော ခား။ ခားခိုး။

ထန်းလှီးခား

ထန်းလျော - ကြံ / ထန်းလျော / ထန်းပင်ပေါ်မှ လိမ့်ကျသည်။
ထန်းလျော် - န / ထန်းလျော် / ထန်းလက်မှ ခွာယူထားသော
အခေါက်ကြော။

ထန်းသမား - န / ထန်းသမား / ထန်းတက်လုပ်ငန်းဖြင့် အသက်
မွေးသူ။

ထန်းသီးမုန့် - န / ထသီးမုန့် / ထန်းသီးမုန့် / ထန်းသီးမှည့်၏အခွံ
မျှင်မှ ညှစ်ယူသော အနှစ်နှင့် ဆန်နှစ်၊ ထန်းလျက်တို့ကို
ထေ့၍ လုပ်သောမုန့်။

ထိန်

ထိန် - ကြံ / ထိန် / အပါရောင်ထွက်သည်။ ထွန်းလင်းသည်။
တောက်ပသည်။ “ရဝိရောင်ရှိန်၊ လေးကျွန်းထိန်သည်။” ဝိရိ၊
ပ။ ၇၃။

ထိန်ထိန် - ကြံဝိ / ထိန်ဒိန် / အလွန် (ထွန်းလင်း တောက်ပ
သည်။) “ထိန်ထိန်ဦးအောင် ထွန်းညှိထားသော ဆီမီး
ရောင်တွင်။” စစ်သား၊ ဒု။ ၂၇။

ထိန်ထိန်လင်း - ကြံ / ထိန်ဒိန်လင်း / ခ၊ နေထွက်၍ နေ့ဘက်သို့
ရောက်သည်။ မိုးစင်စင်လင်းသည်။ ၂၊ အလင်းရောင်
အလွန်တောက်ပသည်။

ထိန်

ထိန် - ကြံ / ထိန် / [ပေါ] ကျော်စောသည်။ “မြေပြင်ထိန်မျှ
ပြစ်ခဲ့၏တကား။” ဇောတံ၊ ၇၇။

ထိန်ဆူ - ကြံ / ထိန်ဆူ / [ပေါ] အနံ့အပြား ကျော်စောသည်။
“ဇာတ်တော် ဟောင်းကို... သံခြေမွှေးကြူ၊ ဟောတော်မူ
သည်။” ထိန်ဆူတင် လိုက်ပွဲကတည်း။ ဘလ္လာ* ၁။

ထိန်း

ထိန်း - ကြံ / ထိန်း / ခ၊ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်သည်။ “ပင်လယ်
ထိန်းသား၊ နတ်မိန်းမမြတ်။” ဇပျို့* ၃၀။ ၂၊ ချုပ်တည်း
သည်။ သိမ်းဆည်းသည်။ “စိတ်ကိုမထိန်းနိုင်ဘဲ တပြိုင်နက်
ငိုကြွေးကြကုန်၏။” ထေရ်ဝါဒ၊ ၉၀၊ ၃၊ (ကလေးသူငယ်ကို)
စောင့်ရှောက်ကြည့်ရှု ကျွေးမွေးပြုစုသည်။ “မင်းကြီးဆွေ

သည် သားဖြစ်သူ သွင်ရဲထွတ်ကို ထိန်းရလေ၏။” ထီး၊ ပ။ ၁၇၅။ ငှါ စောင့်စည်းသည်။ “နိစ္စအားဖြင့် စောင့်အပ်ထိန်း အပ်သောကြောင့် နိစ္စာလိမည်သော သိလက်ကို။” ဩ ကာနီ၊ ဗ။ ၅၃။

ထိန်း- ကြံ / ထိန်း / (ကုန်းကို) ရေတွက်သည်။ “တည်ရက် ကိုးရေတွက်ခန့်ကို။ ကုန်းထိန်းမူ၊ တသိန်းငါးသောင်း၊ ရက်ပေါင်းကိုးရာ၊ နှစ်ဆယ်ကြာအောင်၊ သည်းစွာပြင်းပြ၊ ငိုကြွေးကြ၏။” ဘလ္လာ* ၉၁။

ထိန်းကျောင်း- ကြံ / ထိန်းကျောင်း / ထိန်း- ကြံ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “သိုးအုပ် ဆိတ်အုပ်များကို ရွှေ့ပြောင်း ထိန်း ကျောင်းကြသောအခါ။” ယမိုင်း၊ ပ။ ၂၁။ “စင်ကြယ်သိလ၊ အာစာရနှင့်၊ မွေ့ထိန်းကျောင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့။” ဟသာ* ၃၀။

ထိန်းချုပ်- ကြံ / ထိန်းချုပ် / ထိန်း- ကြံ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ “ဗိုလ်တို့များကို ပြန်၍ ထိန်းချုပ် ထားရလေသည်။” ထီး၊ တ။ ၂၇၂။

ထိန်းယ- ကြံ / ထိန်းယာ / [ပေါ] (ကလေးသူငယ်ကို) စောင့် ရှောက်ကြည့်၍ ကျွေးမွေးပြုစုသည်။ “ရွာသူသားငယ်ကို ချိုး ထိန်းယသောသူ၏အဖြစ်။” သဒ္ဒါတီ၊ ပ။ ၇၂။

ထိန်းသိမ်း- ကြံ / ထိန်းသိမ်း / ၁၊ ထိန်းချုပ် - ကြံ နှင့် အတူတူ။ “စိတ်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်သည်။” စတု၊ ပ။ ၂၄။ ၂၊ စောင့်စည်းသည်။ “ပညာငါးပါးတို့ကို ထိန်းသိမ်းခြင်း။” ကာယာ။ ၈၇။ ၃၊ ကြီးကြပ်အုပ်ချုပ်သည်။ “ဇာထိုးအုပ် ချုပ် အိမ် ထိန်းသိမ်းမှု အလုပ်အကိုင်တို့ အပြင်။” ပန်လမ်း။ ၂၃၇။ ၄၊ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ထားသည်။ “ဆိုးသွမ်းလှသ် တရုတ် ပြည်သူ့ရဲက ထိန်းသိမ်းထားလိုက်ပြီ။”

ထပ်

ထပ် - ကြံ / ထပ် / ၁၊ တခုပေါ်ကို တခုထပ်၍တင်သည်။ ယင်း သို့ ဆင့်၍တည်သည်။ ၂၊ တခုနောက်တခုအကွာ၍ တည်သည်။ “ခန့်စပ်ထပ်သော တတိုင်း။” သမန်၊ ပ။ ၂၂၅။ ၃၊ နောက်တ ကြိမ်ပြန်လုပ်သည်။ “ငင်းနေ ခြင်္သေ့သံအရာရှိတို့လည်း ရှေ့ တော်သို့ ထပ်၍ ဝင်သည်။” ခြင်္သေ့မှတ်။ ၃။ ၄၊ (ဖွဲ့စည်း ချင်း)လဲသည်။ “သူ့မယားကို စပါးနှင့်ထပ်ခဲ့သည်ဟု ထင်မှတ် ပြီးလျှင်။” စကာ၊ ပ။ ၉၉။ ၅၊ (စပ်အင်အား)ဖြည့်တင်းသည်။ “သမိန်အပရ...တို့ ကလည်း ဆင်မြင်းရဲမှတ်သာ ထပ်တော် မူပါ။” ကျွန်တော်တို့ ခံနိုင်အောင် မည်။” ကုလား၊ ပ။ ၄၂၄။
- စည်း / ထပ် / ၁၊ အထပ်ထပ်အဆင့်ဆင့် ဖြစ်သောအရာ တို့၏ အရေအတွက်ကို ပြသောစကားလုံး။ “ဗိမာန်ခြောက် ထပ်၊ ထက်နုတ်ရပ်ဟု၊ တပ်တပ်မသိ။” ဘူလင် * ၁၈၁။

၂၊ ထမင်းစားသောအကြိမ်ကိုပြသော စကားလုံး။ နပ်၊ - န၊ ၁၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

ထပ်ကိန်း- န / ထပ်ကိန်း / [သဒ္ဒါ] ကုန်းတခုကို ကုန်းတ ဖြင့် သတ်မှတ်ထားသောအကြိမ်အတိုင်း မြောက်၍ရသော ရလဒ်။ “ထပ်ကိန်းတခု၏ အထပ်ပေါင်းကို ဖော်ပြသည့် ကုန်းကို အထပ်ညွှန်းကုန်းဟု ခေါ်သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၅။ ၂၂၅။

ထပ်ကျော့- ကြံ / ထပ်ကျော့ / တကြိမ်ပြန်၍ လုပ်သည်။

ထပ်ခိုး- န / ထပ်ခိုး / တထပ်သားရှိမည့်အိမ်တွင်း၌ နေရာလွှဲ ဖြုလုပ်ထားသော အထပ်ကလေး။

ထပ်ချော့- န / ထပ်ချော့ / ၁၊ လုံးတီးဆန်နှင့် ဆန်ဖြူအကြား ဖြစ်သော ဆန်။ ၂၊ လုံးတီးဆန်ကို ဒုတိယအကြိမ် ဖွပ်သော စက်။ “နောက်တဖန် ဒုတိယစက်ကို ထပ်ချော့ဟု ခေါ်လေ့ ရှိ၏။” ဆန်စက်။ ၉။

ထပ်ချုပ်- န / ထပ်ချုပ် / မကျယ်မကျဉ်း စီစဉ်ထားသော စာရင်းကို ထပ်၍ ချုပ်ထားသောစာရင်း။ “တလကကြိမ် စာ ရင်းကျယ် ချုပ်လတ်ထပ်ချုပ်အသေအချာနှင့်။” လွတ်။ ၂၂၃။

ထပ်ဆင့်- ကြံ / ထပ်ဆင့် / ထပ် - ကြံ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “အတူတကွ စုပေါင်းထပ်ဆင့်၍ ပြုပြင်မည်ဆိုလျှင်။” လူမှု။ ၁၄။

- ကြံဝိ / ထပ်ဆင့် / ၁၊ တခုနောက်တခုဆက်၍ တည် လျက်။ “ပုတီးများ ဆယ်နှစ်ကလောက် ထပ်ဆင့်ဆွဲကြ သည်။” ပြည်သာ၊ ၁၉။ ၂၊ နောက်ထပ်တဖန်။ ထပ် မံ၍။ “ဤအမရပူမြို့ကို ထပ်ဆင့်၍ ပြင်ဆင် တည်လုပ်လို လျင်လည်း။” ရာမန်၊ ၃၉။

ထပ်ဆင့်လက်မှတ်- န / ထပ်ဆင့်လက်မှတ် / လက်မှတ်ထိုးပြီး စာရွက်စာတန်းတွင် အခိုင်အမာဖြစ်စေရန် ဖြည့်စွက်ရေးထိုး သော လက်မှတ်။

ထပ်တရာ- န / ထပ်တယာ / ၁၊ လျှို့ဝှက်ညွှန်းကို အထပ်ထပ် အလွှာလွှာဖြစ်အောင်လုပ်၍ အိုးခင်းပက်တွင် ဆီပူထိုးထား သော မုန့်။ “ဒါဏ်ပေါက် စမုဆာ ထပ်တရာမုန့်နှင့်။” ကဗျာ ဘဏ်။ ၅၈။ ၂၊ အဝါရောင်ပန်းများပွင့်သည့် အရည် ရွှမ်းမင်။ “မိုးရွေ့ထပ်တရာ၊ ဇလတ္တာသပြေ၊ သင်းခွေကြက်မောက်။” သုဓနု။ ၂၀။ ၃၊ အပြုပြင်ဆင်သော အမျက်ကျောက် အညွှ စာတမျိုး။ “ထပ်တရာကျောက်မှာ အပြုပြင်ဆင်သော်လည်း အညွှမျိုးဖြစ်၍ အဓိမတန်ပေ။” စာမိမာန်၊ ၂၊ ၁၀။ ၅။ ၄၊ ကျွဲ၊ နွား စသည်တို့၏ ဝမ်းတွင်း၌တွေ့ရသော အထပ် ထပ်အလွှာလွှာဖြစ်နေသည့် အကြမ်းတမျိုး။

ထပ်တလဲလဲ- ကြံဝိ / ထပ်တလဲလဲ / အကြိမ်ကြိမ်အမန်ဖန်။ “ထိုရော်စပ်စပ်၊ မကြားအပ်အောင်၊ ထပ်တလဲလဲ၊ ငါ့ကိုဆဲ လည်း။” ဗျူ၊ * ၁၈။

ထပ်တူ- ကြံဝိ / ထပ်တူ / မကွဲပြား။ တမျိုးတစားတည်း။ “ခပ်သိမ်းကုန်သော အဋ္ဌကထာတို့၌ ထပ်တူဆိုကုန်၏။” မင်လတ်။ ၂၁၂။

ထပ်တူထပ်မျှ- ကြံဝိ / ထပ်တူထပ်မျှ / အတူတူ။ တမျိုး

တစားတည်း။ “သမ်၊ ထပ်တွန့်အပ်။ လတန္ဒ၊ ခြေပါစေ ကုန်သတည်း။” ကလျာ။ ၇၁။

ထပ်တွန့် - ကြံ / ထပ်တွန့် / (မကျေနပ်သဖြင့်) တကြိမ်ပြန်၍ ပြောဆိုပြုလုပ်သည်။ “စာရင်းထဲလဲ ကျုပ်တို့ နာမယ်တွေ ထပ်မနေပါနဲ့ဟု မကျေချမ်းသောအသံနှင့် ထပ်တွန့်လိုက်ပြန် သည်။” လယ်မြေ။ ၄၁။

- န / ထပ်တွန့် / စာသားကိုဖြစ်စေ အသံကိုဖြစ်စေ တန်ပြန်၍ ကောက်သောသံချင်းကဗျာ။ “ဘင်သံ၊ ခရာသံ၊ ထပ်တွန့် စသည်တို့ကို။” မျက်ပွင့်၊ ၂။ ၁၃၈။

ထပ်မနား - ကြိဝိ / ထပ်မနား / ထပ်ကာထပ်ကာ။ “ကောင်းကင် မှာ အလိပ်လိပ် ထပ်မနား တက်၍လှသောတိမ်နှင့် တူ၏။” ထိပ်၊ ၁၁၉။

ထပ်မံ - ကြိဝိ / ထပ်မံ / နောက်တကြိမ် (ပြုလုပ်သည်။) “ထပ်မံ ထည့်သွင်းတော်မူအပ်သော အရာတို့နှင့် တကွ။” ဂိဟိ၊ ၂။

ထပ်ရှည် - ကြိ / ထပ်ယို / [ပေါ] တူမြင်သည်။ ထပ်တွန့်အပ် မှီသည်။ “မိကရောက်လွှာ၊ မိုးသူဇာနှင့်၊ ပမာထပ်ရှည်၊ ပြိုင် ၍ကြည့်သော်။” မြား၊ ၄၇။

ထပ်လောင်း - ကြိ / ထပ်လောင်း / ထပ်ဖြည့်သည်။ “မေတ္တာ မောင်းတွင်၊ အတိုင်းထက်အလွန် ထပ်လောင်း၍ ပြု ကြောင်း။” ကန်မင်း၊ ၈။

ထပ်သား - န / ထပ်သား / ပါးလွှာသော သစ်သားချပ်မျှားကို ထပ်၍ကပ်ထားသော သစ်သားချပ်။

ထိပ်

ထိပ် - န / ထိပ် / ၁၊ အထွတ်။ ရှေ့ပိုင်း အစွန်အဖျား။ “တောင်ထိပ်၌ တည်၍နေသောသူသည်။” စာကကျ၊ ၁။ ၂၀၇။ ၂၊ အဦးအစ။ ၃၊ ဦးခေါင်း၏အထွတ်။ ဦးထိပ်။

ထိပ်ကပ်နာ - န / ထိပ်ကပ်နာ / နှာခေါင်း ပတ်ဆို့ နေသော ရောဂါ။ “ဆောင်းမေးခါးနာ။” ကွပ်ဟီးနာနှင့် ဖွတ်စအိုနာ၊ ထိပ်ကပ်နာ၊ သွားဖုံးပတ်နာ။” ခွာသိမ်ခိပ်။ ၁၂၀။

ထိပ်ခေါင်တင် - န / ထိပ်ခေါင်တင် / ၁၊ လက်မထပ်သေးသော ဘုရင့်သမီးတော်များကို ခေါ်သောဝေါဟာရ။ “လက်မထပ် မိကလမာ ဥပမာ-လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်။ ကန့်ထိပ်ခေါင်တင်။ ကွပ်ရွာထိပ်ခေါင်တင် စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ရသည်။” ရွှေနန်း သုံး။ ၂၂၀။ ၂၊ ဦးထိပ်ထက်၌ တင်ထားအပ်သော မြင့်မြတ် သူ။ “တိလောကမုန်ကျ၊ သယမ္မုဇေဗျာဏ်ထိပ်ခေါင်တင် ဖြစ် သော ရုပ်ချစ်ကိုယ်တော်မြတ်ဘုရား။” သဇန။ ၈၅။ “ရွှေ နန်းသခင်၊ ထိပ်ခေါင်တင်ငယ်။” ပိရီ၊ ၁။ ၉၂။

ထိပ်ဆံကြိုး - န / ထိပ်ဆံကြိုး / လေး၊ သဘောတူ၊ ဆိုက်ကပ် သောအခါ လှေသဘောရွှေ့ မသွားအောင် ချည်နှောင်သော ကြိုး။

ထိပ်ဆုံး - န / ထိပ်ဆုံး / ၁၊ အထွတ်အဖျား အရောက်ဆုံး။

အစွန်အဖျားအရောက်ဆုံး။ ၂၊ အဦးအစ ပထမ။

ထိပ်တိုက် - ကြိဝိ / ထိပ်တိုက် / ၁၊ မျက်နှာချင်းဆိုင်။ ပက်ပင်း။ ၂၊ တပြိုင်နက်တည်း။ ပြိုင်တူ။

ထိပ်တန်း - န / ထိပ်တန်း / အပေါ် ဆုံး။ အဦးဆုံး။ အကောင်း ဆုံး။ “ထိပ်တန်းကျသော ခေါင်းဆောင်ဆိုသတို့။” မျောက်။ ၈၆။

ထိပ်တန်းလျှို၊ ဝှက် - န / ထိပ်တန်းလျှို၊ ဝှက် / အလွန်လျှို၊ ဝှာထိန်းသိမ်းလျှို၊ ဝှက်ထားရသောစာ သို့မဟုတ် အကြောင်း အရာ။

ထိပ်ပေါက် - န / ထိပ်ပေါက် / အညှစ်စား သရက်တမျိုး။

ထိပ်ပိတ် - န / ထိပ်ပိတ် / ၁၊ အဦးအထိပ်က ပိတ်ထားသော စာရာ။ “တံ၊ ထိုအံးထိပ်ပိတ်ကို။ ဝန်ဝါ၊ အတိုင်းကိုသော်၎င်း။ စတုရသံဝါ၊ လေးထောင့်ကိုသော်၎င်း။ ကတု၊ ပြု၍။” ဓာတုနာ၊ ၁၆၂။ ၂၊ အလွန်ဆုံးဖြစ်သောစာရာ။ “သုန္ဒိဝံ၊ အကောင်းဆုံးတကွ ထိပ်ပိတ်ဖြစ်သော တရားကိုသာလျှင်။” ဓမ္မဿာရ၊ ၁၀၆။

ထိပ်ဖူး - န / ထိပ်ဖူး / ၁၊ အထွတ်အဖျားပိုင်း။ “ခိုးပျံ၏ ထိပ်ဖူး။” ၂၊ အထွတ်အမြတ်။ “ရတနာတို့၏ ထိပ်ဖူး။” အာတိ၊ ၈။ ၂။

ထိပ်ဖုံး - န / ထိပ်ဖုံး / လက်ဖက်ခြောက်အိတ် များကဲ့သို့ ပစ္စည်းတရုတ်သည့်သော အိတ်၏ထိပ်ကို ဖုံးကရန် ဆက်စပ် ချုပ်လုပ်ထားသော အရာ။

ထိပ်ဖျား - န / ထိပ်ဖျား / အမြင့်ဆုံး အပေါ် ဆုံးနေရာ။ “အပွင့် သည် အကိုင်းထိပ်ဖျားတွင် ပွင့်တတ်သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၃၇၇။

ထိပ်ဝ - န / ထိပ်ဝါ / ၁၊ အခေါင်းရှိသော ပိုက်လုံး၊ ခေါင်း တိုင် စသည်တို့၏ ထိပ်စွန်း။ “ခေါင်းတိုင်ထိပ်ဝကို ဖြတ်သန်း တိုက်ခတ်သွားသော လေအဟုန်သည်။” ကျန်းမာ။ ၃၇။ ၂၊ သစ်လုံး ကြိမ်လုံး စသည်တို့၏ ထိပ်မျက်နှာ။ “ထိပ်ဝ ဆယ်လက်မခန့်ရှိသော သစ်လုံးများဖြင့်။” ဆေးရွက်။ ၁၉၇။ “ထိပ်ဝ လက်မဝက်ရှိ၍ ပေါသောကြိမ်နှင့်။” ဥပဒေ။ ၁၀၃။ ၃၊ လမ်း၏အဝင်ဝ။ “မနေ့ညကတောင် ပိုက်ဆံတဲပဲ နဲ့ သွားစားပီးဘီလေ...ထိပ်ဝက နှစ်ပြားလောက်ရေဆိုင်မှာ ပေါ။” အတာ၊ ၁။ ၄၇။

ထိပ်သီး - န / ထိပ်သီး / [ဥပစာ] အတော်ဆုံး၊ အကောင်းဆုံး။ အကြီးဆုံး။

ထိပ်သီးညီလာခံ - န / ထိပ်သီးညီလာခံ / နိုင်ငံခေါင်းဆောင် ကြီးအချင်းချင်း တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးသော အစည်းအဝေး ကြီး။

ထိပ်အုပ် - န / ထိပ်အုပ် / ၁၊ နား၏ ထိပ်အပြင်ကို အုပ်ရ သော တန်ဆာ။ “နှို့ကို နားမရုပ်ကလေးလုပ်ပြီး ရွှေချူ၊ ရွှေထိပ်အုပ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ပြီးလျှင်။” ထီး၊ ၈။ ၁၁၉။ ၂၊ ထီး၊ တိုင် စသည်တို့၏ အဦးအထိပ်က ပိတ်ဖုံးထားသော အရာ။

ထုပ်

ထုပ် - ကြို / ထုတ် / ၁။ ထုပ်ပစ္စည်းကို အဝတ်အထည် စက္ကူ၊ ဖိနပ်စွက် စသည်တို့ဖြင့် လွှမ်းအုပ်ပတ်ရစ်သည်။ ၂။ အထုပ်အုပ်၍ ဖြစ်သည်။
- ၃။ ထုတ် / ထုပ်ထားသောအရာ။ အထုပ်။ “သူမြတ်သူတော်၊ ပစ္စိကျော်နှင့် တွေ့သော်ကစ၊ ထောင်ထုပ်ရသို” ဟံသာ ၇၉။

ထုပ် - ၃။ ထုတ် / ၁။ အိမ်ရှေ့ အိမ်နောက် တန်းနေသော လက်ခံတိုင်နှစ်လုံး၏ထိပ်ကို စရွေးစွပ်၍ဖြစ်စေ တွယ်ကပ်၍ ဖြစ်စေ ဖမ်းကိုင်ချုပ်နှောင်ထားသော သစ်သားတန်း။ ၂။ လှည်းကန်အိမ်တွင် ရွှေပိုင်းက ကန့်လန့်ဖြတ်ထားသော သစ်သားတန်း။

ထုပ်စွပ်လျှောက်စွပ် - ၃။ ထုတ်စွတ်ယောက်စွတ် / အိမ်၏လက်ခံတိုင်ထိပ်များရှိ စရွေးစွပ်တွင် စွပ်ကာ လေးမျက်နှာ ဖမ်းကိုင်ချုပ်နှောင်ထားသော ထုပ်လျှောက်အစုံ။ အိမ်ဆောင်မှာ ထုပ်စွပ်လျှောက်စွပ်ရန်ယံခံ၍ ဝိုင် ၂ ထပ်မိုးသည်။” အင်ရ။ ၁၀။

ထုပ်ဆီး - ၃။ ထုတ်ဆီး / ကန့်လန့်စည်း (ထုပ်)များ ရေး၍ အစောင့်များက ဖမ်းနိုင်အောင် ရှောင်တိမ်းတိုးဖြတ် ကျော်လွှားကာ ကစားနည်း။

ထုပ်ဆီးတိုး - ကြို / ထုတ်ဆီးတိုး / ကန့်လန့်စည်း (ထုပ်)များရေး၍ အစောင့်များက ဖမ်းနိုင်အောင် ရှောင်တိမ်းတိုးဖြတ်ကျော်လွှားကာ ကစားသည်။

ထုပ်မိုး - ကြို / ထုတ်မိုး / ထုပ် - ကြို၊ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “ငွေငါးလက်၊ မြွေစာ ထုပ်မိုး၊ ကြိုးနှင့်လည်တွင်၊ ဆွဲပေးကျင်၏။” ပြာဇ္ဇာ ၆၀။

ထုပ်ပတ်လျှောက်ပတ် - ၃။ ထုတ်ပတ်လှယောက်ပတ် / အိမ်၏လက်ခံတိုင်ထိပ်များကို လေးမျက်နှာဖမ်းကိုင်ချုပ်နှောင်ထားသော ထုပ်လျှောက်အစုံ။ ယင်းထုပ်လျှောက်တို့၏ အတိုင်းအရှည်။ “တိုင်များ၏အခြေကို ထုပ်ပတ်လျှောက်ပတ်များ မကပ်တွယ်မီသာလျှင် ထိန်းထားရန် လိုလေသည်။” ဂျင်နီ၊ ၅၁။

ထမ်း

ထမ်း - ကြို / ထန်း / ၁။ ဝန်တို့ ပုခွံ၌ တင်လျက် သယ်သည်။ “အပေါင်းမြွမ်းမြွမ်း၊ ဦးဆုံးထမ်းဟု၊ ခိုင်တမ်းခိုင်လှ၊ ပမာမှုသို့...” ဘူလင် ၁၄၇။ ၂။ ဝန်တို့ ပခုံး၊ တန်း စသည်ဖြင့် ပင့်မထားသည်။ ၃။ (အလုပ်တာဝန်ကို) ဆောင်ရွက်သည်။ “အသက်ကိစ္စနှင့်၊ အမှုတော်ထမ်းသော် ကောင်း၏။” ဗျာ။ ၆၃။ ၄။ (အခွန်အတုတ်ကို) ပေးသည်။ “ထိုသူတို့သည် အခွန်မထမ်းကြရချေ။” သမိုင်း ၃။ ၂၄။

- စည်း / ထန်း / ထမ်းရသော ပစ္စည်းအရေအတွက်ကို ပြ

သည့် စကားလုံး။ “အနုဝတတ်အိုင်မှ တနေ့ရှစ်ထမ်းသော ခေတီကို...ပို့ဆက်လာကုန်၏။” မဟာဝင်။ ၈၂။

ထမ်းစင် - ၃။ ထန်းစင် / ၁။ ထမ်းပိုးနှစ်ခုအပေါ် ထိုင်စရာ ပြုလုပ်ထားပြီး လူထမ်းသယ်ဆောင်ရသော ရွေးသုံးလူထမ်းယာဉ်။ (၁။ ထမ်းစင်ခွက် ခါးပန်းဆက် ၂။ ထမ်းစင်တလံ ၉ ဝန်း ၃။ ထမ်းစင်တလံ ၆ ဝန်း ၄။ ထမ်းစင်တလံ ၃ ဝန်း ၅။ ထမ်းစင်လက်ခတ် ဟူ၍ ထမ်းစင် ၅ မျိုးရှိသည်။) “လူခြောက်ယောက် ထမ်းရသော ထမ်းစင်ပေါ်သို့ တက်စီး၍၊” အာထေ။ ၅၀။ ၂။ တန်းနှစ်ခုတွင် ခက်ထည် စသည်ကို တပ်ပြီး လူနာတင်လျက် သယ်ရသောအရာ။ “သူနာပြုဆရာမနှင့် သူနာထမ်းစင်ကိုအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့ရသော်လည်း။” စစ်သား၊ ၃။ ၂၀၇။

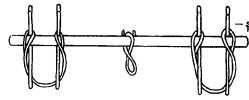
ထမ်းဆောင် - ကြို / ထန်းဆောင် / ၁။ ဝန်ကို လူ၏ပခုံးပေါ်တင်လျက် သယ်ယူသည်။ “(၅)ပိဿာမျှလေးသော ဝန်ကို၊ ထမ်းဆောင်နိုင်သော။” လက်စွဲ။ ၂၀၉။ ၂။ (အမှုတာဝန်ကို) လုပ်ကိုင်သည်။ “တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကြရန် သဘောတူကြလေသည်။” တိုင်းရင်း၊ ပြဋ္ဌာန်းချက်။ ၃။ (အခွန်အတုတ်ကို) ပေးသည်။ “တံဆိပ်ခွန် မည်သူက ထမ်းဆောင်ရမည်နည်း။” ဥပဒေ။ ၃။

ထမ်းပိုး - ကြို / ထန်းပိုး / ပခုံး၊ ကျောက်ကုန်းတို့ဖြင့် ဝန်ကို သယ်သည်။ “ထမ်းပိုး၍ ပစ်ချခြင်းခံရသောအခါ။” စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၁၄၃။

- ၃။ ဒဗ္ဗိ / ၁။ ဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရာ၌ အသုံးပြုရသော ဝါးချောင်း၊ သစ်ချောင်း။ “အလယ်တွင် လူနေ၍၊ ထမ်းပိုးနှင့် ထမ်းသော်။” ကန်မင်း၊ ၈။ ၂။ ထယ်၊ ထွန်၊ လှည်း စသည်တို့ကို ဆွဲရန်သော ကွဲ့၊ နွားတို့၏ ပခုံးတွင် တင်ရသည့် သစ်သားတုံး စသည်။ “ထွန်တုံး၊ ထမ်းပိုးတို့ကို ခိုးမှုကား” နှ။ ၁၁၁။ ၃။ ထမ်းပိုးတပြန်နှင့် ညီမျှသော လေးတောင်ခန့် အတိုင်းအရှည်။ “ထမ်းပိုးမှာ (၄) တောင်ထွာရှိသည်။” မြဝတီ၊ ၂။ ၉။ ၂၁၂။

ထမ်းပိုး - ၃။ ၁

- ၃။ ၂

ထမ်းပိုး - ၃။ ဒဗ္ဗိ / ရှိရင်းပစ္စည်း၏ တဆပြန် ပမာဏ။ “နွေတိုင်းထက် ထမ်းပိုးလွန်၍ တဆပြောက်အိုးသော ထက်လှစွာသော သေကို တိုက်၍။” ဂိဏ္ဍိ၊ ၄၄။

ထမ်းပိုးကောင်း - ကြို / ဒဗ္ဗိကောင်း / (ကွဲ့၊ နွားတို့) ထမ်းပိုး

ထမ်းပိုး ဝန်ကို ရုန်းဆွဲရာတွင် ချောမောပြေပြစ် သွက်လက်သည်။

ထမ်းပိုးကျင့် - ကြံ / ဒဗ္ဗိကျင့် / ကျွဲ။ နွားတို့ကို ထမ်းပိုးတပ်၍ သူရဲခံတော်အောင် လေ့ကျင့်ပေးသည်။ “နွားတကောင်ကို ဝန်ရုန်းခိုင်းတို့ ထမ်းပိုးကျင့်ပါတယ်။” ပြည်တိ။ ၅၅။

ထမ်းပိုးကျင့် - န / ဒဗ္ဗိကျိုး / ကျွဲ။ နွားတို့၏ လည်ပင်းကို ထိန်းချုပ်ရန် ထမ်းပိုးအပေါက်တွင် ထိုးစိုက်ထားသော တုတ်။

ထမ်းပိုးကျည်းတွင်း - န / ဒဗ္ဗိကျိုးတွင်း / လူ၏ ပခုံးနှင့် လည်ပင်းဆုံရာ ဘေးတဘက်တချက်ရှိ ချိုင့်ခွက်။

ထမ်းပိုးကြိုး - န / ဒဗ္ဗိကျိုး / ထမ်းပိုးကျည်းတွင် စွပ်၍ နွားလည်ပင်းကို သိုင်းချည်ရသော ကြိုး။

ထမ်းပိုးထုတ် - န / ဒဗ္ဗိထုတ် / ထွန်ညှင်းကွင်း မရွေ့ရှားနိုင်အောင် ထမ်းပိုးတုံး အလယ်တွင် စိုက်သွင်းထားသော ငုတ်တိုင်။ (ယင်းငုတ်တိုင်သည် နှစ်ချောင်းရှိသည်။)

ထမ်းပိုးတုံး - န / ဒဗ္ဗိတုံး / ထမ်းပိုး - န၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။

ထမ်းပိုးထမ်း - ကြိဝိ / ဒဗ္ဗိအင်း / ဥပစာ။ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှု ညီမျှစွာ။ “သစ္စာနှင့်ပညာသည် ထမ်းပိုးထမ်း အလွန်ညီညွတ်၏။” ခိုဝိ၊ ပ။ ၁၆၂။

ထမ်းပိုးထမ်းညီ - ကြိ / ဒဗ္ဗိအင်းညီ / ဥပစာ။ မိမိတို့ စွမ်းအား ရှိသလောက် တက်ညီလက်ညီ အားထုတ်မှုရှိသည်။

ထမ်းပိုးနပ် - ကြိ / ဒဗ္ဗိနပ် / ကျွဲ။ နွားတို့ကို ထမ်းပိုးထမ်းရန် သင်ကြားလေ့ကျင့်ပြီးဖြစ်သည်။

ထမ်းရွက် - ကြိ / ထန်းယွက် / ခ၊ ထမ်းဆောင် - ကြိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။ “ပင်၌ အမိကို ထမ်းရွက်လျက်။” တေ။ ၁၀၀။

၂။ ထမ်းဆောင် - ကြိ၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “အိမ်ရှေ့မင်း စည်းစိမ်အတိုင်းနေ၍ အမှုတော်ကို ထမ်းရွက်သည်။” ကိပု။ ၁၀။

ထိမ်

ထိမ် - ကြိ / ထိန် / ခ၊ ကွယ်ဝှက်သည်။ ပုံးကွယ်သည်။

“သညက်စွကို စုလတန်ကြီး မသိအောင် ထိမ်ထားလို့ မဖြစ်ဘူး။” ထောင်ည။ ၂၄၀။ ၂။ မိန်းမတို့၏ဓမ္မတာသွေး လာနေကျအတိုင်း မလာပဲနေသည်။

ထိမ် - န / ထိန် / အဝေ့တွင် တောင်ပံသဖွယ် ဒလက်ပါရှိသော သစ်ပင်ကြီးတမျိုး။

ထိမ်ချွန် - ကြိ / ထိန်ချွန် / ထိမ် - ကြိ၊ ခ၊ နှင့်အတူတူ။ “လင်၏ ကျေးဇူးကို မထိမ်ချွန်အပ်။” ကညော။ ၂၃။

ထိမ်ချွန်မှု - န / ထိန်ချွန်မှု / အမှန်ကို ပုဒ်မိ ကွယ်ဝှက်သော ဖြစ်မှု။

ထိမ်ဖြူး - ကြိ / ထိန်ဖြူး / ပေါ (ဂုဏ်ကျေးဇူး စသည်ကို) ပုံးကွယ်ဝှက်သည်။ “အမတ်သေနာပတိ အစရှိသည်တို့၏ ကျေးဇူးကို မထိမ်ဖြူးသဖြင့် လည်းကောင်း။” ကိပု။ ၁၁၃။

ထိမ်ဝှက် - ကြိ / ထိန်ဝှက် / ပုံးကွယ်သည်။ “မိမိ ပြုမိသော အမှုအရာကို မထိမ်ဝှက်သော စိတ်ဓာတ်။” သင်နည်း။ ၂၄။

ထိမ်း

ထိမ်းမြား - ကြိ / ထိန်းမြား / ထိန်းမျှန်း / လက်ထပ်သည်။ မင်္ဂလာဆောင်သည်။ စုလျားခွန်ပတ်သည်။

ထိမ်းမှတ် - ကြိ / ထိန်းမှတ် / အသိအမှတ်ပြုသည်။ သမုတ်ခေါ်ဝေါ်သည်။ “အမျှားတကာ ထိမ်းမှတ်သော နတ်ကို တိုင်တည်၍ ဘုရားမြတ်စွာ ခြေရင်းတော်၌ မြီရှင်ကို သစ္စာပြုစေ။” န၊ ၆၈။

ထုံ

ထုံ - ကြိ / ထုန် / ခ၊ ထိုင်းခိုင်းလေးကန်သည်။ “ခြေလက်ခုံဆန်း၊ နှုတ်ခွန်းမရ၊ ထုံတအတည်း၊ ဗာလစတေ၊ လုပ်ခြေထွန်စား၊ နွားနှင့်အတူ။” ခရီး၊ ၃၅။ ၂။ ဉာဏ်အမြင် ထက်မြက်မှုကင်းသည်။ “မြော်ထမချ၊ ကျေးဇူး၊ အာရုံမပွင့်။” နာနာ၊ ၆၄။

၃။ ကိုယ်အင်္ဂါတို့ တပျဉ်းပျဉ်းဖြစ်ကာ အထိအတွေ့ကို မသိသာသို့ ဖြစ်သည်။ “အင်္ဂါအပိုင်းအချို့တို့၌ ခြေင်း ထုံခြင်းဖြစ်သည်။” ပါဏာဝု၊ ၃၀၈။

ထုံ - ကြိ / ထုန် / ခ၊ အနွဲ့စွဲငြိစေသည်။ စွဲစိမ့် တည်နေသည်။ အနွဲ့စွဲသည်။ အနွဲ့ကို စွဲစေသည်။ “ကောသလမင်းကြီးသို့ ထုံ၍ တားသော ရေနံသားကို ဆောင်ယူချေ၍။” ကိကျင်၊ ၈၈။ ၂။ စွဲမြဲသော အလေ့အထရှိသည်။ “သူ့ဝါသနာကား ဆေးဝါးကုသခြင်းနှင့် သူနာပြုစုခြင်းတွင် ထုံလေသည်။” လူချွန်၊ ပ။ ၁၀၂။

၃။ စွဲမြဲအောင် အထပ်ထပ်အခါခါ လုပ်သည်။ “ဥပသ်စောင့်သုံးသောအခါတို့၌လည်း မိမိသီလအာရုံဖြင့် တကိုယ်လုံး ထုံစေပြီးလျှင်။” ထေရီ၊ ၃။ ၁၆။

ထုံကျဉ် - ကြိ / ထုန်ကျဉ် / ထုံ - ကြိ၊ ၃။ နှင့် အတူတူ။

ထုံဆေး - န / ထုန်ဆေး / ခွဲစိတ်ရာ၌ နာကျင်မှုကို မခံစားရအောင် ထိုးရသော ဆေး။

ထုံထိုင်း - ကြိ / ထုန်ထိုင်း / သွက်လက်မှု ကင်းသည်။ နှေးကွေးလေးကန်သည်။

ထုံနာ - န / ထုန်နာ / ခြေလက်လေးလံ ထုံကျဉ်သော ချောပါ။ ထုံနာကျဉ်နာ။

ထုံနာကျဉ်နာ - န / ထုန်နာကျဉ်နာ / ထုံနာ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ထုံနာရီ - န / ထုန်နာရီ / ထုန်နာရီ / အာဟာရခောက် ချို၊ ထုံနာရီနှင့် ဖောထောင်သော ထုံနာကျဉ်နာတမျိုး။ “ဗိတာမင်ဘီမျှား ချို၊ တုံလျှင် ဗယ်ရီဗယ်ရီထုံ၊ ထုံနာရီ၊ ကိုနာရီသက် ချောကပြစ်ခြင်း။” စွယ်ကျမ်း၊ ၇။ ၄၆၀။

ထုံပေပေ - ကြိဝိ / ထုန်ပေပေ / ခ၊ ပေကတ်ကတ်။ ၂။ သွက်လက်မှု မရှိပဲ။ နှေးကွေးလေးကန်စွာ။

ထုံပေါင်းချက်နည်း - န / ထုန်ပေါင်းချက်နည်း / ထမ်းကုံးရေနှေးငွေ့ဖြင့် ပေါင်း၍ ကျက်နပ်စေသောနည်း။

ထုံသင်း - န / ထုန်သင်း / နုံသစ်။ “တဘက်မှန်ထောင်ပြည့် ခ၊ ထုံသင်းထုပ် ခ၊ နှင်းရည်ဘူး ခ။” လွှတ်။ ၁၄၁။

ထုံ

ထုံ၊ ပိုင်းထုံ၊ ပိုင်း - ကြိဝိ / ထုံနိုင်းထုံနိုင်း / ပြတ်တောင်း ပြတ်တောင်း။ ကြိုးကြားကြိုးကြား / ၎င်းနေ ထုံ၊ ပိုင်းထုံ၊ ပိုင်း မိုးမပြတ် ရွာသွန်းသည်။" မြဝတီ၊ ၁၊ ၁၁။ ၇၉။

ထုံ၊ ပိုင်းနေ - ကြိ / ထုံနိုင်းနေ / ပုဆစ်နှစ်ဘက်ကို ချခွေ၍ ခြေနှစ်ဘက်ကို တင်ပါးဆုံဘေး၌ ထားလျက် ထိုင်သည်။ ဘုရားအား ၎င်း၊ ဆရာ့အား ၎င်း၊ ဝတ်ပြုသောအခါ စသည်တို့၌ ထုံ၊ ပိုင်းနေသင့်ကြောင်းကို။" စွယ်၊ ပ။ ၂၃၄။

ထုံး

ထုံး - ကြိ / ထုံး / ကြိုး စသည်ကို အဖုအလုံးသဖွယ်ဖြစ်အောင် ပတ်ရစ်ပွဲ့ချည်သည်။ "စည်ကြီးကိုတော့ အဝတ်ကျပ်ကျပ် ထုံးထားဒါနဲ့ ရိုက်တာဘဲ။" ဂုဏ်သံ၊ ၂၃။

- စည်း / ထုံး / အထုံးအဖွဲ့ တို့ကို ရေတွက်ရာတွင် သုံးရသော စကားလုံး။ "မြက်ခြောက်တထုံးကို။" ဂေါ်ကီ။ ၅၂။

ထုံး - န / ထုံး / လိုက်နာစီပြုစရာ။ နည်းလမ်း။ အရိုးအစဉ်။ အစဉ်အလာ။ "ဆေးထုံးနှင့် ညီသည်အတိုင်း လူတို့ကိုဖြစ်လျှင်။" နု။ ၉။

ထုံး - န / ထုံး / ကန်ရေ၊ မြစ်ရေ စီးသွားစရာလှ ဖြစ်ပေါ်သော ရေအိုင်ကြီး။ "ပင်လယ်မြစ်တွင်း၊ ဆည်အင်းပတ်ကုံးအိုင်ထုံးတပြင်၊ ကောင်းကင်ပုံနား၊ အသွားအလာ၊ ရွှေဟင်္သာတို့။" သာဓိ* ၅။

ထုံး - န / ထုံး / ထုံးကျောက်ကို မီးဖုတ်၍ရသော ပစ္စည်း။ (အင်္ဂတေ လုပ်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ ကွမ်းစားရာတွင်လည်းကောင်း သုံးရသည်။ မီးဖုတ်ရုံမျှဖြစ်သော ထုံးကို မဖောက်ထုံး၊ ရေဖုန်း၍ အမှန်ဖြစ်သွားသော ထုံးကို ဖောက်ထုံးဟု ခေါ်သည်။) "လက်ငါးချောင်းတွင် ထုံးသုတ်ပြီလျှင်၊ လက်သုံးချောင်းတွင် အိုးမည်းသုတ်၍။" ကြမ္မာ။ ၈။

ထုံးကျောက် - န / ထုံးကျောက် / ထုံးဓာတ် အများပါသော မြေဖြူကျောက်။ "မိုးထဲတွင် ထုံးကျောက်တထပ် ထင်းတထပ် အစဉ်လိုက် စီ၍။" ဆောင်နိဗ္ဗိ။ ၁၆။

ထုံးကြက်တက်ရေ - န / ထုံးကျက်တက်ယေ / ထုံးစိမ့်ထားသော ရေကြည်။ (ဆေးဖက်ဝင်သည်။) "သံဆပ်ပြာရေကြည်၊ ထုံးကြက်တက်ရေတို့ကို။" ကုထုံး။ ၈၀။

ထုံးခြောက်ရောင် - န / ထုံးကျောက်ယောင် / လိမ္မော်ရောင်မျှော့။

ထုံးစံ - န / ထုံးစံနံ / အရိုးအစဉ်။ အစဉ်အလာ။ ဓလေ့ဘာသာ။

ထုံးတုံး - ကြိ / ထုံးတုံး / [ဥပစာ] အမှတ်အသား ပြုသည်။

ထုံးတမ်း - န / ထုံးတမ်း / အစဉ်အလာ။ ဓလေ့ထုံးစံ။ "ဓမ္မတာထုံးတမ်းအလျောက် သားသမီးများအတွက် မိဘလုပ်သူတို့ ကအိမ်ထောင်ဘက် ရွေးချယ်ကြရာတွင်။" တိုးပွား။ ၁၇၆။

ထုံးတမ်းစဉ်လာ - န / ထုံးတမ်းစဉ်လာ / ဓလေ့ထုံးစံ။ အာလေအထ။ အလေ့အလာ။ "ငါတို့ ဗမာ့ အယူအဆအတိုင်း ထုံးတမ်းစဉ်လာတွေကို လိုက်နာနေကြရတယ်။" တင်းစာ။

ထုံးနနင်း - န / ထုံးနနင်း / ထုံးနှင့်နနင်းမှုန်ကို ရေနှင့်စပ်ထားသော အရာ။

ထုံးနည်း - န / ထုံးနည်း / လိုက်နာဖွယ် အစဉ်အလာ။ ဥပဒေ။ ဤသို့ ရုံးစည်း၊ မင်း ထုံးနည်းဖြင့်၊ ရေကြည်းသတ်၊ မွမ်းမုမ်းဖြင့်မျှ။" သာဓိ* ၆၄။

ထုံးပေါက် - ကြိ / ထုံးပေါက် / ထုံးကြောင့် ပူလောင်နာဖြစ်သည်။

ထုံးပေါက် - ကြိ / ထုံးပေါက် / ထုံးအိုင် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ "နတ်မင်းဝလာ၊ ဒေဝရာဇာ၊ စေတုတ္ထကြူ၊ ခေါက်၊ ရေရွေးမောက်၍၊ ထုံးပေါက်အင်းအိုင်၊ ဂနိင်စိမ့်စမ်း၊ တင်းကျမ်းသုန်သုန်၊ စီးသွယ်ခြံသည်။" တောလား။ ၁၇-၁၆။

ထုံးပုံ - န / ထုံးပုံ / မှတ်သား လိုက်နာဖွယ် အစဉ်အလာ။ "လိုက်ငြားလျှင်၊ လည်လို့ ပြေးရတယ်။ ထုံးပုံ ရှိသေး။" သာ။ ၂၄။

ထုံးဖောက် - ကြိ / ထုံးဖောက် / မီးဖုတ်ထားသော ထုံးကျောက်ပုဂံကို ရေဖြင့် ဖျန်းပက်သည်။ "ဤသို့ ထုံးဖောက်ရာ၌ မိန်းကလေးများ အလုပ်ရကြ၍။" လူထုပညာ၊ ၂၊ ၁၂။ ၅၇။

ထုံးဖွဲ့ - ကြိ / ထုံးဖွဲ့ / ၁။ အထုံးအဖွဲ့ ပြုလုပ်သည်။ "ဆေးရေရုံကတား မိန်းမလေးတဦး၏ဆံပင်ပြုပြင်ထုံးဖွဲ့ထားပုံပင် ဖြစ်သည်။" ပုဂံခေတ်။ ၁၂၅။ ၂။ (စည်းကမ်းဥပဒေ စသည်တို့ကို) ပြုလုပ်ပြဋ္ဌာန်းသည်။ "ထုံးဖွဲ့ အပ်သော စည်းမျဉ်းဥပဒေများ ရှိရမည်။" မြန်သွေး။ ၂၁၇။ ၃။ ကဗျာ၊ လင်္ကာ စသည်ကို ရေးသားစီကုံးသည်။ "ထုံးဖွဲ့၍ လွှတ်ပါလျှင်၊ ရွက်ကမ္ဘာ မေ့သွားကွဲ့ လေး။" မင်ချုပ်၊ ပ။ ၃၇။

ထုံးမိစံမျှ - ကြိဝိ / ထုံးမိစံမျှ / အရိုးအစဉ်နှင့် ညီညွတ်စွာ။

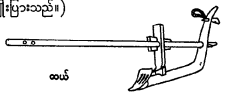
ထုံးမိစံမျှ - ကြိဝိ / ထုံးမိစံမျှ / အရိုးအစဉ်နှင့် ညီညွတ်စွာ။

ထုံးသက်နံ - န / ထုံးသက်နံ / စေတီ၌ သုတ်လိမီးထားသော ထုံး။

ထုံးဟောင်း - န / ထုံးဟောင်း / အရိုးအစဉ်က ဆင်းသက်လာသော ထုံးစံဥပဒေ။ "ယင်းသို့ အကြောင်း ရှေးထုံးဟောင်းအလာ ရှိပါသည်။" ခဉာပုံ။ ၂။

ထယ်

ထယ် - န / ထယ် / လယ်မြေ၊ ယာမြေ၊ ကိုင်းမြေတို့၏ မြေဆီလွှာကို အသွားဖြင့် ထိုးခွဲလှန်လှောပေးသော ကိရိယာ။ (တပင်တိုင်ထယ်၊ ထယ်ခွေးကောက်၊ တုံးလုံးထယ်၊ သိပ္ပံထယ်ဟူ၍ အမျိုးပြားသည်။)

ထယ်

ထယ်ကြောင်း - န / ထယ်ချောင်း / ထယ်ထိုး၍ မြေတွင် ပေါ်လာသော အရေးအကြောင်း။ ထယ်ရေး။ “ထယ်ကြောင်းများသည် တခုနှင့်တခု စပ်သွားပြီးလျှင်။” ဒေပင်။ ၆၂။ ထယ်ကွဲ - ကြို / ထယ်ကွဲ / လယ်တကျက်လုံး ထယ်ထိုးပြီးသည်။ “ဤထွန်းတို့ လယ်မြင့် ထယ်ကွဲလို့ ထယ်စာချေနေကြပြီဗျာ။”

ထယ်ခွဲ - ကြို / ထယ်ခွဲ / ထယ်ထိုးသည်။ ထယ်စာ - န / ထယ်စာ / ထယ်ထိုး၍ လန်တက် လာသော မြေစာ။ “ထယ်စာတွေဟာ ထယ်သွားရဲ့ ရှေ့မှဘဲ ပုံပုံကျလို့ ထယ်စာအိနေတော့ နွားရုန်းရတာလဲမသက်သာဘူး။” စာမိမာန်၊ ၁၊ ၉။ ၁၁၄။

ထယ်ခွယ် - န / ထယ်ခွယ် / ထယ်သွား၏ အစိတ်အပိုင်းတခု။ “ထယ်မင်းအုဇိ ဖနေသင့်များသည် ထယ်သွားဦး၊ ထယ်ခွယ်၊ နှာယောင်ဟူသော ၁ ဖက် ၃ နေရာတို့နှင့် ကျင်တွယ်ကိုက်ရသည်။” တင်းစာ။

ထယ်တုံး - န / ထယ်တုံး / ထယ်သွား၊ ထယ်လျှာတိုင်၊ လက်ကိုိုင်တိုင်တို့ တပ်ဆင်ရာ အခြေခံ သစ်တုံး။ “ထယ်တုံးကို သစ်သားဖြင့် ခပ်ကောက်ကောက်ပြုလုပ်ထား၍။” မြန်သွေး။ ၆၂။

ထယ်ထိုး - ကြို / ထယ်ထိုး / မြေဆီလွှာကို ထယ်သွားဖြင့် ထိုးခွဲလှန်လှောင်သည်။ “မြေကို ကောင်စွာ ထယ်ထိုး ထွန်တိုက်ထားရန် လိုသည်။” ဆေးရွက်။ ၁၉၀။

ထယ်စူး - န / ထယ်စူး / ထယ်တုံး - န၊ နှင့်အတူတူ။ “ထယ်သွားများနှင့် ထယ်စူးများ အနုတ်အသိမ်းမှာ။” မြန်စီး၊ ၁။ ၁၆၁။

ထယ်ရေ - န / ထယ်ယေး / ထယ်ယေး / ထယ်ကြောင်း - န၊ နှင့်အတူတူ။ “ငင်းထွန်ရေ ထယ်ရေပြီးလျှင်။” တောင်သူ။ ၄၉။

ထယ်ရိုင်း - န / ထယ်ရိုင်း / အရိုင်းပုံ စက်ထယ်သွား။

ထယ်သန် - န / ထယ်သန် / ထယ်ကို နွားတပ်၍ဆွဲရန် တပ်ဆင်ထားသော သစ်သားချောင်း။ “မြေမြို မြေပျော့ မြေနုတွင် အသုံးပြုသော ထယ်မှာ ထယ်တုံးသေးရသည်။ ထယ်သန်တို့၍ နိမ့်ရသည်။” တင်းစာ။

ထယ်သွား - န / ထယ်သွား / မြေတွင် စူးဝင်ထိုးကော်ရန် ထယ်တုံးထပ်တွင် တပ်ရသော သံပြားချွန်။ (၁၊ စုတ်ချွန်။ ၂၊ အာလောင် ၃၊ ၈၈ ၄၊ ၁၇ ၅၊ ကျေး ၆၊ ကိုင်း ၇၊ စကင်း ၈၊ ညောင်ကိုင်း ၉၊ ကုလား ၁၀၊ သိပ္ပံပူဇော် အမျိုးမျိုးရှိသည်။)

ထေရ်

ထေရ် - န / ထိ / ထေ / ဆယ်ဝါရပြီးသော ရဟန်း။ “ဝိနည်းစိုရ် အရှင်ဥပါလိထေရ်တည်း။” ရွှေထေ။ ၁၂။ [၁၂] ထေရ်ကြီးဝါကြီး - န / ထေရ်ကြီးဝါကြီး / ဝါတော် ကြီးရင့်သော

ရဟန်း။ “ဝါဆိုရန် ကြွရောက်လာသည့် ထေရ်ကြီးဝါကြီးတပါးနှင့် တူနေလေသည်။” သူလူ။ ၁၅၂။ ထေရ်ရင့်ဝါရင့် - ကြံစိ / ထေရ်ဝါရင့် / ရဟန်းတော်တို့ ဝါကြီးဝါငယ် အရင့်အလိုက်။ ဝါစဉ်။

ထွာ

ထွာ - ကြို / ထွာ / လက်ကိုပြန့်၍ လက်မထိပ် လက်ခလယ်ထိပ်တို့ဖြင့် တိုင်းတာသည်။ “အယ်လောက် ရှည်သလဲ သိရအောင် ထွာမိမ်းပါ။”

- န / ထွာ / လက်မထိပ်နှင့် လက်ခလယ်ထိပ် အတွင်းရှိ အတိုင်းအရှည်။ တတောင်၏ ထက်ဝက်။ တဆယ်နှစ်လက်သစ်။ ကိုးလက်မအထွာ။ “တောင်၊ တာ၊ ထွာ၊ မိုက်၊ လက်သစ်စသော အတိုင်းအရှည်များကိုလည်း အညီအမျှ တချက်တည်း စီစဉ် ပညတ်တော်မူ၏။” ရာဇဝိပ်။ ၁၄၅။

- စည်း / ထွာ / အထွာအရေအတွက်ကိုပြသောစကားလုံး။ (ရှေးသောအခါ ဂဏန်းကို ပစ္ဆိမရေချေ ရေးရသည်။) “သုံးထွာလုံးပတ်၊ ကိုးတောင်မြတ်ထက်။” မင်းရင်။ ၁၈။

ထွာ - ကြို / ထွာ / ဓားဦးကို မရှေ့စေပဲ ဓားရိုးကို ပင့်ချည်ချချည်လှုပ်ကာ လှီးဖြတ်သည်။ (အချို့ဒေသတွင် ထွာဟူ၍လည်း သုံးနှုန်းကြသည်။) “ဆေးကို ထားမောက်ဖြင့် ထွာသည်။” ယ။

ထွာဆိုင် - န / ထွာဦင် / လက်ဝါးနှစ်ဘက် လက်မထိပ်ချင်း လက်ခလယ်ထိပ်ချင်း ထိ၍ တိုင်းတာရသော အဝန်း။

ထွာညှိုဆိုင် - န / ထွာညှိုဦင် / လက်ဝါးနှစ်ဘက် လက်မထိပ်ချင်း လက်ညှိုးထိပ်နှင့် လက်ခလယ်ထိပ်တို့ကို ထိ၍ တိုင်းတာရသော အဝန်း။

ထွား

ထွား - ကြို / ထွား / ၁၊ (စတိုင်၊ လေ) များသည်။ “မင်းက လေမထွားပါနဲ့။” ကိုယ်တွေ့။ ၈၂။ ၂၊ (တန်ခိုး၊ မိုက်လုံး၊ လေလုံး) ကြီးသည်။ “သားတယောက်မျှ၊ မပေါက်မဘွား၊ ညည်းမပိတ်ကနယ်၊ မိုက်လုံးထွား။” ကော။ ၂၅။

- နှိပ် / ထွား / ကြီးမြင့် ဝါးပွားသော။ “မြရည်ကျိုင်းထွား၊ နောင်ညီဘွားသည်။” သတိကြီး။ ၁၁၁။

ထွားကျိုင်း - ကြို / ထွားကျိုင်း / ခွံ ပြီး ရှည်မြင့်ကြံ့ခိုင်သည်။ “လှပထွားကျိုင်းတဲ့ ကျူပန်းခိုင်ကြီးတွေ။” ထေရ်၊ ၁။ ၁၅၄။

ထွားထီး - န / ထွားထီး / ဘုရားရှေ့တွင် အလှအပ ကပ်လှူသော ထီး။ “ထွားထီးမှာ ဘုရားရှင်ပွားတော် အငယ်နှင့် အလှသက်သက် ပြုလုပ်လေ့ရှိပါသည်။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၃၊ ၂။ ၇၂။

ထွားထွားညက်ညက် - ကြိဝိ / ထွားထွားညက်ညက် / ကြေကြေ
မွေ့မွေ့ သဘောပေးလေ့ရှိပြီး ယုတ်စွဲမြောပါ။ ကိုသော လား
သိ၊ ထွားထွားညက်ညက်၊ ယုတ်စေသော်ဟူလေ။ လွတ်။
၂၈။

ထို့

ထို့ - ယင်း / ထို့ / ရွံ့ရှားစွာဆုပ်နှက်ပြသော အာမေဍိတ် စကား
လုံး။ "တစ်ခွင်လည်း ထို့ဟူ၍ ကဲ့ရဲ့စကားကို ဆိုတော်မူ
၏။" ထိပ်။ ၂၆။
- ကြိ / ထို့ / ရွံ့ရှားစွာဆုပ်သည်။ "လူတွေက သူတို့ကို
မြင်တိုင်း ထို့နေကြတော့။" ခါးကုန်း။ ၆၇။

ထွေ

ထွေ - ကြိ / ထွေ / ခါး အမျိုးမျိုးအပုံပုံ ဖြစ်သည်။ "ရောဂါ
ထွေ၍ လက်ခြေကိုမျှ အနီးမရသော နောက်ကာလ၌။" စတု
ရက။ ၄၀။ ၂။ စိတ်ရှုပ်ပေသည်။ "စိတ်မထွေလင်း။" စတု
တ။ ၂၀၆။ ၃။ (ဒူးရက်) မူးသည်။ "ဗျက်နှာကြီး နီလို
နဲ့နဲ့တော့ ပထွေလာတယ် ယင်တယ်။" ချစ်ကြွေး။ ၇၁။

- ဝဉ် / ထွေ / အမျိုးမျိုးပြသော အရာတို့ကို ရေ
တွက်ရာတွင် သုံးရသည့် စကားလုံး။ "ဟောပါ လေတော့၊
တထွေမှတ်ရာ၊ အရွယ်မှတ်လျှင်။" ထပ်။ ၈၇။

ထွေ - န / ထွေ / ပစ်ကစားရသော အိုးခြမ်းကွဲ စသည့် ချပ်
ပြားသော အရာ။ "ထွေပစ်ရသည့်လည်း လက်မတည့်။"
တာရာ။ ၆၇။

ထွေခင်း - ကြိ / ထွေခင်း / ခါး တဦးက ပစ်လွှတ် ထားသော
ထွေကို ထိမှန်အောင် သော်လည်းကောင်း၊ အနားသို့ ရောက်
အောင်သော်လည်းကောင်း အခြားတဦးက ထွေတစ်ခုဖြင့် ပစ်
လွှတ်ကစားသည်။ ၂။ ထွေကို စည်းနှင့် နီးအောင်
တယောက်တလွှတ်ပုံ အပြင်ပစ်သည်။

ထွေငေါ် - ကြိ / ထွေငေါ် / ပေါ် ပြောကြားသည်။ မိန့်
ကြားသည်။ ဟောကြားသည်။ "သာဓိပုတ္တရာ၊ ထေရ်မြတ်
စွာအား၊ တိုင်တည်ထား၍၊ ဝဏ္ဏထွေငေါ်၊ ဂါယာကျော်
ဖြင့်။" ဟောမော် မိန့်မြွက်ပြသတည်း။ ပြာဇီ။ ၁၀၁။

ထွေတလာ - ကြိဝိ / ထွေတလာ / အမျိုးမျိုးအပုံပုံဖြစ်လျက်။
သံခြေပြင်း၊ သံချိုညှင်းနှင့်၊ လွှမ်းတင်းနေရာ၊ ထွေတလာ
ဖြင့်။ "လှိုက်ကာ ငါ့သို့ ဆိုကြ၏။" အလွှာ။ ၄၈။

ထွေထွေထွေ - ကြိဝိ / ထွေထွေထွေ / ထူးထူးခြားခြား။

ထွေထွေထွေ - န / ထွေထွေထွေ / အမျိုးမျိုးအပုံပုံ။ "မိမိ
၏ ဉာဏ်ပညာသည် ပစ္စေသကဲ့သို့၊ ထွေထွေထွေကို ကို
ခိုင်းချိန်၌ ယူဆနိုင်သည်။" သမန်၊ ပ။ (င)။

ထွေပ - ကြိ / ထွေပ / ခါး ထွေခင်း - ကြိ၊ ခါး နှင့်အတူတူ။
၂။ ထွေခင်း - ကြိ၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။

ထွေပြား - ကြိ / ထွေပြား / ထူးထွေကွဲပြားသည်။ "ဆွေတော်
သားလျှင်၊ ထွေပြားကုယ်ကို ဤသို့ ဆို၏။" ဓမ္မ။ ၃၁။

ထွေရာလေးပါး - န / ထွေယာလေးဗား / အမျိုးမျိုးအပုံပုံ။
"ထွေရာလေးပါးပျံတော် ပွားရန်လဲ အကြောင်းမရှိပါ။"
ရွှေပြည်။ ၅။ ၁၇၇။

ထွေလာ - နဝိ / ထွေလာ / အမျိုးမျိုးအပုံပုံဖြစ်သော။

ထွေလာကေလာ - ကြိဝိ / ထွေလာကေလာ / အထူးထူး
အထွေထွေ။ အရွယ်ရွယ်အပွေပေ။ "အိမ်ရှင်မကို ထွေလာ
ကေလာ အပြစ်တွေပြောပြီး။" ချစ်စို့။ ၁၈၄။

ထွေလီကာလီ - ကြိဝိ / ထွေလီကာလီ / ထွေလာကေလာ -
ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။

ထွေသိ - န / ထွေသိ / ပေါ် မိန့်ခွန်း စကား။ အမိန့်
တော်။ "မွေးဘဏ္ဍေသံ၊ ဦးမြင့်ခံလျက်။" သံ။ ၁၄။

ထွေး

ထွေး - ကြိ / ထွေး / တံထွေး။ အစာ စသည်တို့ကို ခံတွင်းမှ
စွန့်ထုတ်ပစ်သည်။ "ထမင်းကို ထွေး၍။" မင်လတ်။ ၁၀၃။

ထွေး - ကြိ / ထွေး / စောင်၊ အနီး စသည်တို့ဖြင့် လုံခြုံအောင်
ရစ်ပတ်ခြုံရံထားသည်။ "မိမိတို့ ကိုယ်ကိုလည်း အနီးထည်
များဖြင့် ထွေးထားသည့်အပြင်။" ခုန့်။ ၆၉။

- န / ထွေး / ဆံချည်ထွေး၊ ကြိုးထွေးဆိုရာတွင် ပါသော
အထွေး။ "ကြိုးထွေးကြိုးကို ဖြင့်မက်မှ ငွေရေကြေးရေ
အလွန်အလွန်ကျပ်တည်းအံ့။" အိပ်ခန်း။ ၃၉။

- နဝိ / ထွေး / ခြံယက်ရှုပ်ပေသော။ အရေရေအနွေ
နှော ဖြစ်သော။ ပုဆိုးရေစပ်သော။ "ထိုထိုနေရာ၌ ကြည့်
သောအခါ ရုပ်တရားနှင့် မထွေးရအောင် ဒုက္ခဝေဒနာကို။"
အနတ္တ။ ၄၀။

ထွေးခံ - န / ထွေးခံ / တံထွေးထွေးရာ ခွက်။ ထွေးအင်။
ပြတို့။

ထွေးထွေးနွေးနွေး - ကြိဝိ / ထွေးထွေးနွေးနွေး / စောင်စသည်
ဖြင့် ပတ်ရစ်ခြုံရံ၍ နွေးစေလျက်။ "ထွေးထွေးနွေးနွေးနေရ
မည်။" မောင်မယ်။ ၈၁။

ထွေးယက် - နဝိ / ထွေးယက် / ရေထွေး ယက်စပ်သော။ ရှပ်
ပွေသော။ "အာရုံကြောများ ထွေးယက်လျက် ရှိသည်။"
ဂရိ။ ၅၂။

ထွေးရာယက်တင် - ကြိဝိ / ထွေးရာယက်တင် / အရေရေ
အနွေနှော။ အယက်ယက် အတင်တင်။

ထွေးလားလုံးလား - ကြိဝိ / ထွေးလားလုံးလား / ခါး သတ်
ပတ်လုံးထွေးလျက်။ "လင်နှင့်မယား အထင်မှားကြ၍ ထွေး
လားလုံးလားနှင့် သတ်ပတ်၍ နေကြလေ၏။" ဗဟု။ ၂၂၈။

၂။ အရေတင်။ "လူမျိုးခွဲများနှင့် ထွေးလားလုံးလား
ရေရေနှောနှော နေထိုင်ကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။"
နာရီ။ ၄၃။ ၃။ မကွဲမပြား။ "တပတ်ရက်တဲ့ သဘောနှင့်
ထွေးလားလုံးလား ပြောဆိုလေ၏။" သန်းသန်း၊ ပ။ ၁၅၂။

ထွေးလုံးရစ်ပတ် - ကြိဝိ / ထွေးလုံးယစ်ပတ် / ၁၊ ထွေးလား
 လုံးလား - ကြိဝိ၊ ၁၊ နှင့်အတူတူ။ ၂၊ ထွေးလားလုံးလား
 - ကြိဝိ၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။ ၃၊ ထွေးလားလုံးလား - ကြိဝိ၊
 ၃၊ နှင့် အတူတူ။
 ထွေးအင် - န / ထွေးအင် / ထွေးခံ။ “မိုးမိတ်စော်ဘွား
 ဂန္ဓာရဋ္ဌသီရိဝံသမဟာရာဇာကို ရွှေထွေးအင် သနားတော်
 မူသည်။” မိုးမိတ်။ ၂၁၃။
 ထွေးအန် - ကြိ / ထွေးအန် / ဝမ်းတွင်းမှ အစာ စသည်ကို
 အန်ထုတ်ပစ်သည်။ အရိယာတို့ စွန့်ပစ် ထွေးအန် အပ်သော
 မကောင်းမှုဒုစရိုက်တို့ကို။” မဂ်သား။ ၈။

ထွက်

ထွက် - ကြိ / ထွက် / ၁၊ အတွင်းမှ အပြင်သို့ ရောက်သည်။
 “ဦးငွေရကား အင်းမှ မဆွဲရသေးမီ ငွေငါးဆယ် ထွက်ရရှာ
 ၏။” မောင်ဝ။ ၈၀။ ၂၊ ဖြစ်ထွန်းသည်။ “အချို့သော
 ကြွက်ကား၊ တစ်ရွက် သုံးပြည် ထွက်သည်ဟူ၏။” သုသော၊
 တ။ ၅၅။ ၃၊ ဖွဲ့စည်းသည်။ “စစ်ကိုင်းမြို့မှ ထွက်လာသည်
 ကို။” ကျင်ကျား။ ၅၇။ ၄၊ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုသည်။
 “မပြယ်မပျက်၊ မှန်တိုင်းထွက်အောင်။” ကုသ* ၁၈။
 ထွက်ကုန် - န / ထွက်ကုန် / ၁၊ ဒေသအလိုက် ဖြစ်ထွန်းသော
 ကုန်ပစ္စည်း။ ၂၊ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့သော ကုန်ပစ္စည်း။
 “ထွက်ကုန် ဝင်ကုန်တို့ အကြောင်း။” လူမှု။ ၄၈။
 ထွက်ခတ်ခတ် - ကြိ / ထွက်ခတ်ခတ် / ဖွဲ့စည်းခါနီးတွင်
 ဒုက္ခပေးသည်။ “ဂျပန်ဖျက်၍ မပျက်သော အဆောက်အဦ
 များစွာကား အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်က မြေလှန်စီမံဖြင့် ထွက်ခတ်
 ခတ်သွားကြသည်။” ရာမနိုး။ ၃၀၅။
 ထွက်ချက် - န / ထွက်ချက် / တရားရေးအရ စုံစမ်း မေးမြန်း
 သဖြင့် ထုတ်ဖော် ပြောဆိုသော စကား။ “ကျွန်တော်တို့
 ဆရာဝန်တွေရဲ့ ထွက်ချက်တွေဟာ သာမန်လူတွေရဲ့ ထွက်
 ချက်နဲ့ မတူပါဘူး။” မေကျော့၊ ပ။ ၃၅၁။
 ထွက်ခွာ - ကြိ / ထွက်ခွာ / မူလတည်ရာ အရပ်မှ အခြား
 တပါးသို့ ဖွဲ့စည်းသွားသည်။
 ထွက်ခွာရာပစ် - န / ထွက်ခွာယာပုတ် / [သဒ္ဒါ] အခြားတပါး
 သို့ ထွက်ခွာလာသော တစ်စုံတစ်ရာ၏ မူလ တည်ရှိခဲ့ရာ အရပ်
 ကို ပြသော စကားလုံး။ မူ။
 ထွက်ငွေ - န / ထွက်ငွေ / သုံးစွဲသော ငွေ။
 ထွက်စာ - န / ထွက်စာ / အလုပ်ခွင်၊ အသင်းအဖွဲ့ စသည်တို့
 တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ရပ်နားခွင့်ပြုရန် ဖန်ကြားစာ။
 “တပ်ထဲက ထွက်စာတင်ရရော။” ရွှေစင်မေ။ ၂၉။
 ထွက်စာတင် - ကြိ / ထွက်စာတင် / ထွက်စာကို ဆိုင်ရာအထက်
 လှူဒါန်းသို့ ပေးပို့သည်။
 ထွက်ဆိုချက် - န / ထွက်ဆိုချက် / ထွက်ချက် - န၊ နှင့် အတူတူ။
 “စိန်ချွန်း၏ ထွက်ဆိုချက်မှာ ထိုမျှသာ ဖြစ်သည်။”
 မြတ်ကို။ ၃၄။

ထွက်နပ် - ကြိ / ထွက်နပ် / [ပေါ] စားဖွယ် သောကုဗ္ဗယ်
 လက်ဆောင်ပစ္စည်းဖြင့် ညှဉ်းတတ်ပြုသည်။ “ဧည့်သည်အား
 လည်း စကားနတ်ဆက်၊ မေးလင့်လျက်တည်း၊ လိုက်ဘက်
 သင့်တွေ၊ ထွက်နပ်စေလျက်။” ကိုး* ၁၄၉။ “ပြည်ဘုရင်
 နုရပတ်လည်း ခရီးဦးကြိုဆို၍ များစွာ ထွက်နပ်၏။” မှန်၊
 ဒု။ ၁၅၁။
 ထွက်ပေါ် - ကြိ / ထွက်ပေါ် / အပြင်သို့ ပေါက်ထွက်လာ
 သည်။ ထင်ရှား ဖြစ်ထွန်းလာသည်။ “သံမြေပြင်၌၊ အောင်
 တုံးသွားတို့သည် ထွက်ပေါ်လျက် ရှိတန်၏။” စိပဿနာ၊
 ပ။ ၁၁၀။
 ထွက်ပေါက် - န / ထွက်ပေါက် / ၁၊ အပြင်သို့ ထွက်ရန်
 အပေါက်။ “အလျင်အမြန်ထွက်ပြေးသောအောင် များစွာထွက်
 ပေါက်တံခါး အဝထား၍၊” တေသစ်။ ၅၀။ ၂၊ [ဥပစာ]
 လွတ်မြောက်ရန် အခွင့်အလမ်း။ “အပါယ်တုံ မည်သည်...
 ထွက်ပေါက် မရှိ။” ဘာဝနာ။ ၉။
 ထွက်ပြု - ကြိ / ထွက်ပြု / အပြင်သို့ တစွန်းတစ ပေါ်လာ
 သည်။ “ထွက်ပြု ခါးမြစ်သော - လဝန်းကလည်း။” ရွှေ
 ပြည်၊ ပ။ ၁။
 ထွက်ပြေး - ကြိ / ထွက်ပြေး / လွတ်ရာသို့ ပြေးသွားသည်။
 တိမ်းရှောင်သွားသည်။
 ထွက်မြောက် - ကြိ / ထွက်မြောက် / ၁၊ (ဝဋ်ဆင်ရဲမှ) လွတ်
 မြောက်သည်။ “သေခြင်းသဘောမှ ထွက်မြောက်သူ။” လယ်
 ဖြေ၊ ပ။ ၂၇။ ၂၊ ထွက် - ကြိ၊ ၁၊ နှင့် အတူတူ။ “ပုရောဟိတ်
 တို့သည် မြေနုန်းတော်မှ ထွက်မြောက်၍။” သုသော၊ တ။
 ၁၈၉။
 ထွက်ရပ်လမ်း - န / ထွက်ရပ်လမ်း / ၁၊ ပြေးခတ်၊ သံခတ်
 စသည်သောအောင်လုပ်သော အင်္ဂါရပ်နည်းလမ်း။ “သာယာ
 ဝတ်မင်းတရား ထွက်ရပ်လမ်းကို လိုက်စားသဖြင့်။” စာပြု။
 ၁၀၂။ ၂၊ ဝိဇ္ဇာရိရိဖြစ်အောင် လုပ်သောနည်းလမ်း။ “သူလဲ
 ထွက်ရပ်လမ်းက လိုက်နေတဲ့ ဆရာကြီးဘဲ။” နတ်သိုက်။
 ၁၀၄။ ၃၊ လွတ်မြောက်ရာလမ်းကြောင်း။ “ပစ္စည်းမဲ့တို့၏
 ထွက်ရပ်လမ်း ကြောင်းပေါ်တွင်သာ မှီ၍။” ပုလဲ။ ၈၇။
 ထွက်သက် - န / ထွက်သက် / နှာခေါင်းမှ ထုတ်သောလေ။
 “သန်တပုဏ္ဏားသားကို စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ၍ ပူပြင်းလှသဖြင့်
 ပြင်းပူသော ထွက်သက် ဝင်သက်ကို လွှတ်၏။” ဇင်း၊ ပ။
 ၂၇၁။
 ထွက်သစ်စ - န / ထွက်သစ်စ / ထွက်ပေါ်ခါစ အရာ။ “ဤ
 ပြဟု၌ ထွက်သစ်စသောလမ်းနှင့် မြတ်စွာဘုရား မျက်နှာ
 တော်တူသည် ဟူ၏။” ယော။ ၂၀၈။

ထွင်

ထွင် - ကြိ / ထွင် / ၁၊ (ယာထွန်ရန်၊ လမ်းလုပ်ရန် စသည်တို့
 အတွက် တောချုံစသည်တို့ကို) ခုတ်ယယ်ရှင်းလင်းသည်။
 “လမ်းသစ်များထွင်ရာ၌ ပေါက်ဆိန်တို့သည် အလွန်အသီး

တန် အသုံးဝင်သကဲ့သို့။” လောခံ။ ၁၅၆။ ၂။ (ရွှပ်နေသည်ကို) ရှင်းအောင်လုပ်သည်။ “ဘိုးဘိုးရွှပ်တဲ့ ချည်ခင်ကို ဘိုးဘိုးထွင်းပေးတော့။” ဆွေ။ ၈၈။ ၃။ (ရွှပ်ဝင်နေသော ဆူးသည်ကို) ထွက်အောင် ကော်ထုတ်သည်။ “ထိုစူးသော ငြောင်ကို ထုတ်ယူ ထွင်းအံ့။” မိလိန်။ ၁၇၈။ ၄။ အသစ် အဆန်းကို စတင်ပြုလုပ်သည်။ “ထိုမင်း အစထွင်း၍ သိတိဋ္ဌ ကျွန်း၌ လူနေလှူထိုင်ဖြစ်သည်။” စွယ်၊ ၄။ ၂၀၂။

ထွင်းလုံး - န / ထွင်းလုံး / ၁။ တကယ့်အဖြစ်မဟုတ် ကြံဖန် ပြောဆိုသော စကား။ အဲဒီထွင်းလုံးဟာ အခုအထိလဲ လူတွေ စိတ်ထဲမှာ စူးလျက်သဲသဲသေးတယ် မဟုတ်လား။” ငြိမ်းသို့။ ၁၉။ ၂။ အသစ်အဆန်း ဖန်တီးထားသော အရာ။ “တည်ကြည်သော နဂိုလီယန် မုတ်ဆိတ်ထားခြင်းတို့မှာ တရိုး၏ ထွင်းလုံးတို့ပင် ဖြစ်လေသည်။” လူချွန်၊ ၄။ ၅၃။

ထွင်း

ထွင်း - ကြိ / ထွင်း / ၁။ ဆောက်စသော ကိရိယာတို့ဖြင့် ထွင်း ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။ ဖောက်သည်။ ၂။ ထွင်းထု - ကြိုနှင့် အတူတူ။ ထွင်းဖောက် - ကြို၊ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “လေး ကြိမ်မြောက် ပစ်သောမြားသည် ခြင်္သေ့မင်း ခံတွင်းကို ထွင်း၍ သွားသဖြင့်...သေလျှင်။” ကိုကုတ်။ ၃၇၃။

ထွင်းထု - ကြိ / ထွင်းထု / (ဆောက်စသော ကိရိယာတို့ဖြင့်) ဘလောက်၊ ရုပ်တုစသည်တို့ကို ပြုလုပ်ဖန်တီးသည်။ “ရင်ဆိုသော စကားလုံး ထွင်းထု၍ ထားသည်ကို တွေ့မြင်ပြန်လျှင်။” မယ်မ။ ၂၀၃။

ထွင်းဖောက် - ကြိ / ထွင်းဖောက် / ၁။ ထုတ်ချင်းပေါက်ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။ “ပဲသုမြေအောက်၊ သေလာကျောက်ကို၊ ထွင်းဖောက် ရှက်သွယ်၊ အမြစ်သွယ်သို့။” သာဓိ* ၇၀။ ၂။ ချင်းနှင်းဝင်ရောက် ဖြတ်ကျော်သည်။ “ကလျာဏပုထုဇဉ် နယ်တွင်းသို့ ချင်းနှင်းထွင်းဖောက် လွယ်ကူစွာဆိုက်ရောက်လာပါသည်။” လယ်တီ။ က။

ထွတ်

ထွတ် - န / ထွတ် / အထွတ်၊ သေသိပ်၊ အခေါင်အဖျား။ အမြတ်။ အညွန့်။ “ပညာရှိမတ်၊ ကဝိထွတ်ကို၊ တွတ်တွတ်သံချို၊ ဤသို့ဆို၏။” တိက်* ၄၇။

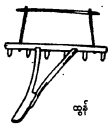
— ကြိ / ထွတ် / အပူ အပိမ့် များဖြစ် ပေါ်နေသည်။ မျက်နှာတခလုံး ထွတ်နေလို့ မမှန်းတတ်ဖူး။” မြဝတီ။ ၂။ ၁။ ၈၃။

ထွတ်မြင်းနာ - န / ထွတ်မြင်းနာ / လည်ပင်းကြီးနာ။ “ကြက်ချုပ်မြို့ဆိုသည်... ဖူးသွားယောင်သော အနာ၊ ထွတ်မြင်းနာ၊ လေနာ၊ သလိပ်နာများကို ပယ်တတ်၏။” အဗ္ဗ။ ၁၅၁။

ထွတ်အိုင်းနာ - န / ထွတ်အိုင်းနာ / အပူအဖောင်းပေါက်သော ပြည်တည်နာ။ သွေးစုနာ။ “ပိဋကော၊ ထွတ်အိုင်းနာ။” ဓာနိဋ္ဌိ၊ ပ။ ၄၅၈။

ထွန်

ထွန် - န / ထွန် / မြေစိုင်းမြေခဲကို ခွဲခြေရန်၊ သစ်စေ့ချရန်၊ သစ်စေ့ကို မြေဖူးရန်၊ ကြားပေါင်းလိုက်ရန်စသော လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုသည့် ကိရိယာ။ (အသွားသုံးချောင်းမှ ဒုတိယချောင်းအထိ ပါတတ်သည်။ ကကြီးထွန်၊ စက်ထွန်၊ ထွန်တိုကလေး၊ မျိုးစေ့ချထွန်၊ ယာထွန်၊ လယ်ထွန် စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိသည်။) “နွားတို့ကို ထွန် မူချွတ်၍။” သံဝတ်။ ၂၇၀။

— ကြိ / ထွန် / ထွန်ကို မြေကြီးပေါ်တွင် ဆွဲရန်သည်။ “ဝိဓာနဝါစာဏ်အခါ၌ ထွန်အပ်၏။ ဤအခါ၌ကား စိုက်ပျိုးအပ်၏။” ဝိသု။ ၂၂၄။

ထွန်ကိုင်း - န / ထွန်ကိုင်း / ထွန်တုံးအစွန်နှစ်သက်၌ ဖောက်ထားသော အပေါက်နှစ်ပေါက်တွင် တစစ်စိုက်၍ ကွေးနေအောင် တပ်ထားသော လက်ကိုင်။ ယင်းအပေါက်တို့၌ အချောင်းနှစ်ခုထပ်တွင် ဆက်၍တပ်ထားသော လက်ကိုင်။ “ပန်းလွှဲအဟန်၊ မြစိတ်မွန်ဖြင့်၊ ထွန်သန် ထွန်ကိုင်း၊ တုဒိုင်းဟိရိ။” ကိုး* ၉၃။

ထွန်ကြောင်း - န / ထွန်ကြောင်း / ထွန်သွားခြစ်သော အရေးအကြောင်း။ ထွန်သွား၏ လမ်းအကြောင်း။ “ထွန်ကြောင်းတွေကား အမြင့်ရော အနိမ့်ပါ တဆက်တည်း ရှိနေသည်ကို တွေ့ခဲ့ရပါသည်။” ညီလာ။ ၁၁၂။

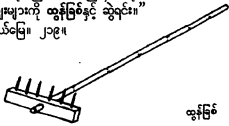
ထွန်ချ - ကြိ / ထွန်ချ / လယ်ယာထွန်သည်။

ထွန်ချေး - န / ထွန်ချေး / ၁။ ထွန်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော မြေစိုင်းမြေခဲ။ “များစွာသော ထွန်ချေးတို့သည် ရွှေသားဖြစ်သည်ကို မြင်သော်။” ဝိမာ၊ ပ။ ၃၇။ ၂။ ထွန်သွားတွင် ကပ်ပါလာသော မြေကြီး၊ မြက်ဖတ် စသည်။

ထွန်ချေးခါ - ကြိ / ထွန်ချေးခါ / ၁။ ထွန်တွင် ကပ်ပါလာသော ထွန်ချေးကို ကွာကျအောင်လုပ်သည်။ ၂။ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးမှု လုပ်ငန်းပြီးပြတ်သဖြင့် စုပေါင်းကာ အပျော် စားသောက်သည်။

ထွန်ချက် - န / ထွန်ချက် / ထွန်မြစ် - နှ၊ နှင့် အတူတူ။

ထွန်မြစ် - န / ထွန်မြစ် / ကောက်ပဲသီးနှံ အမှော်အမှိုက်များကို ဆွဲထုတ်ရန် အသွားတပ်ထားသည့် လက်ဆွဲကိရိယာ။ (ထွန်ချက်ဟုလည်း ခေါ်သည်။) “စုဆောင်းထားသော နောက်ချေးများကို ထွန်မြစ်နှင့် ဆွဲရင်း။” လယ်မြေ။ ၂၁၉။

ထွန်မြစ်

ထွန်စာ - န / ထွန်စာ / လယ်ယာထွန်ရာ၌ ထွက်ပေါ်လာသော မြေစိုင်မြေခဲ။ “ငါ့အရပ်ကား ထွန်စာခံရုံထဲ မြေပြင်တည်း။” ငါးကောက်၊ ၅။ ၂၆၂။

ထွန်စက် - န / ထွန်စက် / လယ်ယာ ထွန်ရသော စက်။
ထွန်စိပ် - န / ထွန်စိတ် / ထွန်သွားအမျှားကို စိပ်စိပ် စိုက်ထားသော ထွန်။

ထွန်ညှင်းကွင်း - န / ထွန်ညှင်းကွင်း / ထွန်သန်နှင့် ထမ်းပိုးကို ကန့်လန့်ထိုး၍ ဆက်ရန်ပြုလုပ်ထားသော ကြိုးကွင်း။

ထွန်တုံး - န / ထွန်တုံး / ပျဉ်းကတိုးသား၊ ကနစိုသား စသည်ကို အလုံးဖြစ်စေ ခြောက်မြှောင့်ဖြစ်စေ ရွှေ၍ ထွန်သွားများတပ်ရသော တုံး။

ထွန်တုံးချွတ်ချိန် - န / ထွန်တုံးချွတ်ချိန် / နံနက် ဆယ်နာရီခန့်အချိန်။

ထွန်တုံးပေါက် - ကြိ / ထွန်တုံးပေါက် / လယ်ယာလုပ်ငန်းတွင် ထယ်ထိုး၊ ထွန်ယက်ခြင်းအမှု တနှစ်တာအတွက် ပြီးစီးသည်။
- န / ထွန်တုံးပေါက် / ယင်းသို့ ပြီးစီးသော အချိန်။

ထွန်တုံးပိတ် - ကြိ / ထွန်တုံးပိတ် / ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသော လုပ်ငန်း ပြီးပြတ်သည်။ (ထွန်တုံးပိတ်ဟူသည် တွေ့ရသည်။) “ထွန်တုံးပိတ်ပြီး လေးငါးရက်အတွင်း။” သွေး၊ ၉၆။ ၈၄။

ထွန်ဖြုတ် - ကြိ / ထွန်ဖြုတ် / တနေ့တာအတွက် ထွန်ယက်ခြင်းလုပ်ငန်း ပြီးဆုံး၍ ထွန်မှနွားကို ဖြုတ်သည်။ “ကန်သင်းဆွဲ လက်စသတ် အောင် ၃ ခေါက်မျှ မောင်းနှင်ပြီး နောက်ထွန်ဖြုတ်လိုက်လေ၏။” မြဝတီ၊ ၆၊ ၁၀။ ၉၀။

ထွန်ယက် - ကြိ / ထွန်ယက် / လယ်ယာမြေကို ထွန်ဖြင့်ထွန်သည်။ “ချိန်ခါတန်ပြီး၊ ရှေးဦးကြီးက၊ နင်းစီး ထွန်ယက်၊ ပုပ်စွာညက်သော်။” ဓမ္မ* ၇၈။

ထွန်ရေ - န / ထွန်ရေ / လယ်ယာထွန်ရန် ဆည်မြောင်းမှ ဖွင့်လွှတ်ပေးသော ရေ။

ထွန်ရေ - န / ထွန်ရေ / လယ်၊ ယာထွန်ပုံထွန်နည်း။ (ယခုအခါတွင် ခရုပတ်ထွန်နည်း၊ တောငါးကြီးအုပ်ထွန်နည်း၊ လျားစောင်းထွန်နည်း၊ နှစ်စောင်းထွန်နည်း၊ လေးကွက်ကျားထွန်နည်းတို့ကို အသုံးပြုနေကြသည်။)

ထွန်ရေစပ် - ကြိ / ထွန်ရေစပ် / ၁။ ထွန်ရေ၊ ထွန်ကြောင်းချင်း ထိစပ်အောင်ထွန်သည်။ ၂။ လယ်ကွက်၊ ယာကွက်တခုလုံး နှ့်စပ်အောင် ထွန်ယက်၍ ပြီးဆုံးသည်။ “ကိုဆေးရိုးက ထွန်ရေစပ်ပြီး ထိစပ်သေးလယ်ကွက်၏ ကန်သင်းခြေကို ငန်းပြားစိုက်လိုက်ကာ။” သွေး၊ ၁၊ ၃။ ၁၁၅။

ထွန်ရေညက် - ကြိ / ထွန်ရေညက် / ထွန်ဖြင့်ထွန်၍ မြေကြီးညက်နေသည်။ “အကယ်၍ လယ်အားလုံးကို ထွန်ရေညက်

အောင် ထွန်ပြီးနေပေပြီ။” သွေး၊ ၁၉၈။ ၉၀။

ထွန်ရေဝ - ကြိ / ထွန်ရေဝ / ဆိုင်ရာ လယ်ကွက်၊ ယာကွက်၌ ထယ်ထိုးခြင်း၊ ထွန်ယက်ခြင်းအမှုတို့ ပြည့်စုံသည်။

ထွန်သန် - န / ထွန်သန် / ထွန်တုံးတွင်စိုက်၍ ထမ်းပိုးနှင့် ဆက်သွယ်ရသော သစ်သားချောင်း။

ထွန်သွား - န / ထွန်သွား / ထွန်တုံးတွင် တပ်ရသော အသွား။ (တနှစ်သီးပုံ၊ ဂုမင်းရွက်ပုံဟု အမျိုးပြားသည်။) “သတိတရား၊ ထွန်သွားလှင်ကန်၊ သင့်ကြန်စုံပြီး။” ကိုး* ၉၉။

ထွန်

ထွန် - ကြိ / ထွန် / ဆတ်ကန် ဆတ်ကန်ထွန်သည်။ “ထိမ်းကြီးကို၊ မပြီးခွဲပြော၊ ပီတိဇောသည်။” ထန်လောမျက်ခြည် ထွန်၏တည်း။” တပေါင်း* ၇၇။

ထွန်ထွန်လူး - ကြိ / ထွန်ထွန်လူး / ၁။ ဆတ်ဆတ်ခါ ထွန်လိမ်လူးလိုမိနေသည်။ “ကြီးကျယ်တဲ့ဇာတိထု ထွန်ထွန်လူး စိန်မြားချွန်စူးသောကြောင့်။” သာဓိ၊ ပ။ ၂၅။ ၂။ [၂၀၈] ထွန်မြေမဆည်နိုင်အောင် ဖြစ်သည်။ “တဏှာက ဆွင်လို့၊ လိုချင်လိုက်ရတာ ထွန်ထွန်လူး။” တင်မြ၊ ပ။ ၁၃၈။

ထွန်း

ထွန်း - ကြိ / ထွန်း / ၁။ (ဆီမီးတန်ဆောင် စသည်ကို) မီးညှိသည်။ ၂။ (နေလ စသည်တို့) အရောင် တောက်ပသည်။ “မြင်တန်မြောက်သား၊ ရှစ်သောင်းများ လည်း၊ တရားပြည့်ဝန်း၊ လနူးထွန်း၏။” ပြည်စုနီ* ၂။ “တနေ့လုံး ထွန်းသော နေလလင် ဝင်သက်သို့။” ထိကုတ်၊ ၂၀၄။ ၃။ (ကျွန်းသောင် စသည်တို့) ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်သည်။ “သောင်လည်းမထွန်း၊ ကျွန်းလည်းမပေါ်။” ဗျို* ၃၉။ ၄။ (သားသမီး) ပေါက်ပွားသည်။ “သားများသွန်းသွန်း၊ တထွန်း၏။” သံ* ၇။ ၅။ သီးသန့်ထူးခြားစွာ ဖြစ်ပေါ်သည်။ “တစ်ပေါက် တယောက် ထွန်း။” ပုံ။ ၆။ (အနက်အဓိပ္ပာယ်) ရှင်းလင်းဖော်ပြသည်။ “တအတ္တဇောတနာ၊ ထိုအနက်ကို ထွန်းကုန်သော။” ခွေ၊ ၃၈ ပါးကန်သော။..... ဤပရိဝိတက္ကမည်သော ဂါထာတို့ သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။” ဇေယျာ၊ ၅။ ၃၈။ ၇။ (ဝမ်းမီး) အပူရှိန် ကောင်းသည်။ “ဤဆေး နှစ်နည်းသည် ဝမ်းကို ထွန်းစေတတ်ပါသည်။” မာကြာ၊ ၁၁၃။

ထွန်းကား - ကြိ / ထွန်းကား / ၁။ ထွန်း - ကြိ၊ ၃။ နှင့် အတူတူ။

ထွန်ရေ ၊ ခရုပတ်

တောငါးကြီးအုပ်

လျားစောင်း

နှစ်စောင်း

လေးကွက်ကျား

“ဒုတိယအင်းဝ ကောင်းစားစဉ် ခေတ်ကပင် ပေါ်ပေါက် ထွန်းကားလာခဲ့သည်ဟု။” လူ၊ နိဒါန်း။ ၈။ ၂။ ထွန်း - ကြံ၊ ၇၊ နှင့် အတူတူ။ “သားသမီး ထွန်းကားလျှင် ဆွဲပေးပါဟုပင် စကားမစပ် ပြောခဲ့ဘူးပါသည်။” ခြိမ်း၊ ၂၆၁။ ၃၊ ထွန်း - ကြံ၊ ၅၊ နှင့် အတူတူ။

ထွန်းဦး - ကြံ / ထွန်းဦး / တောက်ပ လင်းပြောင်သည်။ ဗူးတောင်းငုပ်နှစ်၊ ကျောက်စင် ခက်တရော်၊ အိမ်ခြမ်းပေါ် သို့၊ ညက်မော်ငုပ်တိမ်၊ ညက်သိပ်ထွန်းဦး၊ နားကြီးမမြိုက်၊ နားငယ်ကြိုက်၍။” နာနာ* ၁၀၈။

ထွန်းညို - ကြံ / ထွန်းညို / တောက်ပ လင်းပြောင်စေသည်။ မီးထွန်းသည်။ မီးညိုသည်။ “ဖန်မီးအိမ်အမျိုးမျိုး လုံးဝ ၁၀၀ လောက်ထွန်းညို ပူစေကြသည်။” တင်းမိုင်း၊ ၁၄၀။

ထွန်းတောက် - ကြံ / ထွန်းတောက် / အရောင်လင်းသည်။ “စည်ရပ်ဆိုင်းဆိုင်း၊ မြန်ခန်းတိုင်းဝယ်၊ မြင်ခိုင်းပင်းယ၊ ထွန်းတောက်ပ၍။” တန်ခိုး* ၂(၁)။

ထွန်းထိန် - ကြံ / ထွန်းထိန် / တောက်ပလင်းပြောင်သည်။ ထွန်းထွန်းပေါက်ပေါက် - ကြိဝိ / ထွန်းထွန်းပေါက်ပေါက် / သီး သန့်ထူးခြားစွာ။ “ကဗျာရေးနည်းကို နားလည်လျှင် စာဆို တယောက် ထွန်းထွန်း ပေါက်ပေါက် ဖြစ်ရမည်ဟု အကြံတံ ကာ။” မျက်ပွင့်၊ ၂။ ၂၇၂။

3

ဒ - န / ဒါ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ဆယ့်ရှစ်လုံးမြောက် ဗျည်း။ ဒထွေးဟု ခေါ်သည်။

ဒကာ - န / ဒဂါ / ဒါယကာ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “မြတ်စွာ ဘုရား၏ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒကာရင်းကြီး ဖြစ်၏။” သာသနံ၊ ၃၁၅။ [ပါ]

ဒကာခံ - ကြံ / ဒဂါခန့် / ပေးသည်။ လျှံသည်။ ကျွေးမွေးသည်။ “ဘိုင်ကျနေရင်လဲ မပူပါနှင့်။ မြင့်ကြီးက ဒကာခံပါမယ်။” အရှေ့၊ ၈၊ ပ။ ၁၇၃။

ဒကာပ - န / ဒဂမဉ္ဇ / ဒါယိကာပ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ဒကာ ဒကာမတို့ သစ္စာတရား ပျက်ကွက်ပြီးလျှင်။” တိုးပွား။ ၂၇၂။ [ပါ]

ဒညင်း - န / ဒညင်း / အနှံ့ပြင်းသော အစေ့ကို တို့ စားရသော အသီးသီးသည့် သစ်ပင်။

ဒထွေး - န / ဒါဒွေး / ဒ အက္ခရာ၏ အမည်။ “ခက္ခေကောင် ဒထွေးယောင်၊ နယ်လှုပ်ကလေးကလဲ ထရံထောင်။” သာ ဖြည့်။ ၁၂၃။

ဒမြ - န / ဒမျာ / လက်နက်ဖြင့် အကြမ်းဖက် ခြိမ်းခြောက်ကာ ပစ္စည်းကို လုယူသူ။ “အမှိုက်တဆူ ဒမြနှင့် တူလေသည်။” ပင်း၊ ၁။ ၅၉။

ဒယီးယိုင် - ကြိဝိ / ဒယီးယိုင် / ယိမ်းယိမ်းယိုင်ယိုင်။ “အူမဲ့

ထွန်းပ - ကြံ / ထွန်းပ / အရောင်လင်းသည်။ “ထိုသူတို့သည် ကိုယ်ရောင်ဖြင့်သာ ထွန်းပကုန်လျက်။” နု။ ၁။

ထွန်းပေါ် - ကြံ / ထွန်းပေါ် / ထင်ရှားပြစ်တည်သည်။ “ထိရုံ တွေ ထွန်းပေါ်သည့်အခိုက်တွင်။” မြင့်၊ ပ။ ၂။

ထွန်းပြ - ကြံ / ထွန်းပြ / (အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို) ရှင်းလင်း ဖော်ပြသည်။ “ဆင့်ဝိဘတ်သည် သမ္မာန်အနက်ကို ထွန်းပြ တတ်၏။” ဝိပုဒ်။ ၂၄၁။

ထွန်းပြောင် - ကြံ / ထွန်းပြောင် / အရောင် တောက် ပသည်။ သာသနာအရောင် ထွန်းပြောင် ပွင့်လင်းသည်ထက် ပွင့်လင်း အောင်။” လယ်တီ။ ၁၄၇။

ထွန်းလင်း - ကြံ / ထွန်းလင်း / အရောင်ထင်ရှား ပေါ်ထွက် သည်။ “တဆွဲနှစ်တောင်ရှိသောအရပ်ကို ထွန်းလင်းနိုင်၏။” သမန်၊ ပ။ ၂၂၄။

ထွန်းဝင်း - ကြံ / ထွန်းဝင်း / အရောင်ထင်ရှား ပေါ်ပေါက် သည်။ “ထွန်းဝင်းတေဇိန်၊ ထွတ်နရိန်လည်း။” သေတ္တာ၊ ပ။ ၃၀၀။

ထွန်းသစ် - ကြံ / ထွန်းသစ် / အသစ်အဆန်း ဖြစ်ထွန်းပေါ် ပေါက်သည်။ “ကာသိကရာဇ်၊ တိုင်းနယ်ခေတ်၌၊ ထွန်းသစ် ကြေငြာ၊ တောဇာထန်ပြင်း၊ ဗြဟ္မဒတ်မင်း၏။” လောပွင့်၊ ၃။ ၆၄။

ဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်မှာ ချာကနဲလည်ကာ ဒယီးယိုင် ဖြစ်သွား၏။” ကမ္မ၊ ၁၃၇။

ဒယဉ်တိုက် - ကြံ / ဒယဉ်တိုက် / (ပုဆိုးအစွန်း၊ ထတီအနား စသည်တို့ကို) ဖားဖားလျားလျား မြေနှင့် ပွတ်တိုက်စေ သည်။

ဒယဉ်သီ - ကြံ / ဒယဉ်သီ / (ပုဆိုးအစွန်း၊ ထတီအနား စသည် တို့ကို) ဖားဖားလျားလျား မြေနှင့် နီးစေသည်။

ဒရဝမ် - န / ဒရဝမ် / တံခါးစောင့်သမား။ အစောင့်လူ။ “ဒရဝမ် ကုလားကို တွေ့၍။” မြင့်၊ ပ။ ၂၅။ [ပါရင်]

ဒရိစ္ဆုတ် - ကြိဝိ / ဒရိစ္ဆုတ် / တန်းလန်း ဖားလျား။ “ဤငါး တန် ဂတိ၌၊ ဒရိစ္ဆုတ်၊ မလွတ်သာ မပယ်သာ၊ ရှောင်၍ မသွားသာ။” ဥက္ကံ၊ ၅၅။

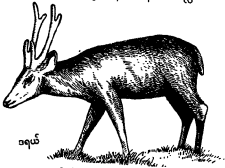
ဒရောသောပါး - ကြိဝိ / ဒယောသောပါး / ကတိုက်ကရိုက်။ အလျင်စလို၊ အလောတကြီး။ ကမန်းကတန်း။ ကတော ကမျော။ အူယားဖားယား။ “အိမ်ထိုမှ ဒရောသောပါး ပြေးဆင်းလာကာ။” ကမ္မ၊ ၁၇၁။

ဒရိုင်တာ - န / ဒရိုင်ဗာ / (အထူးသဖြင့်) မော်တော်ကားကို မောင်းနှင်သည်။ [လိပ်]

ဒရိန်း - န / ဒရိန်း / ဒလိန်း / စစ်ရေးပြ လေ့ကျင့်ခြင်း။ [လိပ်]

ဒရယ် - န / ဒယယ် / ကိုယ်လုံးရှည် ခြေလက်တို၍ ဦးချို

လှသော သမင်မျိုးအဝင် တိရစ္ဆာန်တမျိုး။ “အောင်နှင့် ဥကျယ်၊ ဒရယ်ပိုင်ပေါက်၊ နွားနောက်နီနီ။” ဘလ္လာ * ၁၈။

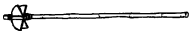

ဒရယ်

ဒရယ်ကြိုး - န / ဒယယ်ဂျိုး / ငုံ သို့ မဟုတ် စည်၏ ပန်းကုံးကြိုး များကို ဆွဲဆင်းထားသော ဘေးပတ်လည်ရှိ သားရေစိမ်းကြိုး။

ရွတ်ဆွဲ - ကြိဝိ / ဒယွတ်ဆွဲ / တရွတ်ဆွဲ - ကြိဝိ၊ ရှ။
ရွတ်တိုက် - ကြိဝိ / ဒယွတ်တိုက် / တရွတ်တိုက် - ကြိဝိ၊ ရှ။
လကြမ်း - ကြိဝိ / ဒလဂျန်း / တရကြမ်း - ကြိဝိ၊ ရှ။
လစပ် - ကြိဝိ / ဒလဇတ် / တရစပ် - ကြိဝိ၊ ရှ။
လီ - န / ဒလီ / ဖျပ်ကြမ်းအခင်း။ [ဟိန္ဒူ]

လက် - န / ဒလက် / ခါရဟတ်ကဲ့သို့ လည်သော လှည့်ရသော ကြက်ခြေပစ္စည်း။ “ဦးနှောက်ကို လက်နှင့် မွှေသလို။” သင်းကြ၊ ၂၂၃။ “သုက ကစားသော လက်ကလေးကို စောင်းရာ။” လှောင်ချိုင့်၊ ၂၇၆။ ၂။ ပန်ကော၊ ရဟတ် စသည်တို့တွင် ပါသော အရွက်တံ။ “လက်တံတားသော ဘီးငယ်” အက်၊ ၃၄။

လက် - န၊ ၁

- န၊ ၂

လက်တံခါး - န / ဒလက်ဒဂါး / ဒလက်ကဲ့သို့ လည်ပတ်စေရန် လှည့်တွန်းရသော တံခါး။

လက်လည် - ကြိ / ဒလက်လယ် / လည်ပတ်သည်။ ချာလည် ပတ်လည်လိုက်သည်။ “ဘာကြောင့် မယားအတွက် သား အတွက်နှင့် လက်လည်နေအောင် ပူပင်သောက အမျိုးမျိုး ချောက်ရပါသလဲဆိုတော့။” အာစာ၊ ပ။ ၁၄၅။

လန် - န / ဒလန် / ခါ၊ တဦးနှင့်တဦး ဆက်သွယ်ပေးသူ၊ ပွဲစား။ အောင်သွယ်။ “နုစရာထု၊ လူညာပွဲစား၊ လန်များနှင့်။” ရွှေ၊ ပ။ ၄၉။ ၂။ တဦး၏အကျိုးအတွက် လှည့်ဖြားသော နည်းဖြင့် ဆက်သွယ်ပေးသူ။ အလံဂျူး။ “တရားစွဲမည်ကို ကြောက်အောင် လန် ဦးဖြူလီလှနှင့် ချောက်၍။” မှိုင်းမွန်၊ ၁၉၀။ [ဟိန္ဒူ]

လိမ့်တုံး - န / ဒလိန်ဒုန်း / ခါ၊ တစုံတရာကို ပြန်ဖြူးညီညာ စေရန် အပေါ်ကနေ၍ လှိမ့်ပေးရသော ကိရိယာ။ “အချင်း သုံးလေးလက်ဖျံ သစ်သားလိမ့်တုံးတခု ပါရှိလေသည်။”

ဒေပင်။ ၆၀။ ၂။ တစုံတရာကို ရွှေ့ရှားစေရန် အောက်ကခံ၍ လှိမ့်ပေးရသော တုံး။

ဝသ - န / ဒါသာ / တဆယ်။ ဆယ်ချ။ [ပါ]
ဝသမ - နဝိ / ဒါသမာ / ဒတ်သမာ / ဆယ်ချမြောက်ဖြစ်သော။
- န / ဒါသမာ / ဒတ်သမာ / ဒုကဏန်း အစိတ်အပိုင်းရှေ့တွင် ရေးမှတ်ရသော အစက်အပြောက်။ [ပါ]
ဝသမစနစ် - န / ဒါသမာစနစ် / ဒတ်သမာစနစ် / ဆယ်လီစိတ် သော ချင့်ဝန် ချိန်ဝန် တိုင်းတာမှုစနစ်။ ဆယ်လီစနစ်။
ဝသမအမှတ် - န / ဒတ်သမာအမှတ် / ဝသမ - န၊ နှင့် အတူတူ။
ဝသနဗေဗ - န / ဒတ်သနာဗေဗ / တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုပညာ ရပ်။ [ပါ]
ဝသနိကဗေဗ - န / ဒါသနိကဗေဗ / ဝသနဗေဗ - န၊ ရှ။ [ပါ]
ဖဟတ် - န / ဖဟတ် / အသားကို လှည်းသန့်၊ အိမ်တိုင် စသည် လုပ်ရသော သစ်ပင်တမျိုး။ “မန်ကျည်းနှင့်သန့်ပ၊ ဖဟတ်နှင့် သန့်ထိမ်း။” သာဗြေ၊ ၁၈၉။

ခါ

ခါ - န / ဒါ / သက်ရှိသက်မဲ့တို့ကို ရည်ညွှန်းရာတွင် သုံးသော စကားလုံးတမျိုး။ “ခါဘယ်သူ့ အိမ်လဲ။ ခါဘယ်သူ့ သားလဲ။”

ခါဇင် - န / ဒါဇင် / တဆယ်နှစ်မှ တဆယ်နှစ်အပေါင်း။ [လိပ်]
ခါန - န / ဒါနာ / ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း။ “ခါနမေမ၊ စောင့်လေ့ သိထား။” ကိုး * ၅။ [ပါ]

ခါနတ္ထု - န / ဒါနာဝတ်ထု / ပေးလှူရာ ပစ္စည်း။ (ခါ၊ အနု၊ ထမင်း ၂၊ ပါန၊ အဖျော် ၃၊ ဆရာ၊ ကျောင်း၊ အိမ် ၄၊ ဝတ္ထု၊ ပုဆိုး ၅၊ ယာန၊ ယာဉ် ၆၊ မာလာ၊ ပန်း ၇၊ ဝိလေပန၊ နံ့သာပျောင်း ၈၊ ဂန္ဓ၊ နံ့သာ ၉၊ သေယျ၊ အိပ်ရာနေရာ ၁၀၊ ပဇီမယျ၊ ဆီမီးစာနံ့ဆောင်ဟူ၍ ဆယ်မျိုးရှိသည်။) [ပါ]

ခါဗယ်ကရောင်း - န / ဒါဗယ်ကရောင်း / အနံ့ လက်မနှစ်ဆယ်နှင့် အလျား လက်မသုံးဆယ်ရှိသော စက္ကူအရွယ်။ [လိပ်]

ခါဘာ - န / ဒါဗာ / မင်းသမီးသတ်။ “ဘုရင်ခံခါဘာပွဲကိုလဲ သွားစရာရှိသေးတယ်။” ဆရာမ။ ၂၃၃။ [ပါရှင်]

ခါယကာ - န / ဒါယကာ / ရဟန်းက လူ့ယောကျ်ားကိုခေါ်သော စကား။ ဒကာ။ [ပါ]

ခါယိကာမ - န / ဒါယကာမာ / ရဟန်းက လူမိန်းမကို ခေါ်သော စကား။ ဒကာမ။ “ငါတို့ ဘုရားရှင် သက်တော်တင်ရား ရှိတော်မူသောအခါ၌ လူဒါယကာ ခါယိကာမ တို့သည်။” တိုးပွား။ ၁၉။

ခါဂ္ဂ - န / ဒါဂ္ဂ / ဒါယု / နံ့သာအထူးတမျိုး။ “သရက်မဉ္ဇူ၊ ခါဂ္ဂ ပန်းနီ၊ ထပျံ၊ ပျံလျှင်။” ဘုံ * ၄၃။

ခါဂ္ဂိကာ - န / ဒါဂ္ဂိကာ / ခါ၊ ဦးစီးအုပ်ချုပ်သူ။ “ခါဂ္ဂိကာ လူကြီးများ၏။” ပေါ်ဇော၊ ဒု၊ ၇၇။ ၂။ ရုပ်ရှင်ကားရိုက် ရာတွင် ညွှန်ကြားစီမံသူ။ [လိပ်]

ခါလီ - န / ဒါလီ / လည်ဆွဲပုစွန်တမျိုး။ “မျက်ကောင်းထပ်စီ၊ ခါလီကျည်းလုပ်၊ မျက်တိချုပ်သား။” ငွေ * ၈၁။

ဝါဟုများ - န / ဝါဟုများ / ကိုယ်ပူ အလွန်ပြင်းသော အဖျား။
“လူမှန်း မသိတချက် သိတချက် ဖြစ်နေလျှင်၎င်း၊ အပူကြီး
သော ဝါဟုများဟု ဆိုရ၏။” ကိုယ်တိုင်။ ၃၄။

ဒီ

ဒီစကြိတ် - န / ဒီစထရိတ် / ခရိုင်ခေါ်သော အုပ်ချုပ်ရေးနယ်။
စီရင်စု။ “ပညာဝန်သည် ဒီစကြိတ်စာသင်ကျောင်းတက်အဖွဲ့
တခုရ၏။” တိုင်းရင်း။ ၁၀၃။ [လိပ်]

ဒီဋ္ဌ - ကြိပ် / ဒိတ်ထာ / မျက်မြင်။ ကိုယ်တွေ့။ မျက်မှောက်။
အထင်အရှား။ ကေနအမှန်။ အသေအချာ။ အတိအကျ။
ချက်ချင်းလက်ဝင်း။ “ကိုယ်တော်တိုင် ဒီဋ္ဌ သိမြင်တော်မူရ
သဖြင့်။” နိမာ၊ ၁။ ၃၉။ [ပါ]

ဒီဋ္ဌဓမ္မ - ကြိပ် / ဒိတ်ထာဒဓမ္မ / မျက်မှောက်ထင်ထင်။ “သည်လို
ဖြစ်ရခြင်းများဟာလဲ ဒီဋ္ဌဓမ္မ အကျိုးပေးတာဘဲ။” ဒေရီ၊ ၁။
၇၇။ [ပါ]

ဒီဋ္ဌမျက်မြင် - ကြိပ် / ဒိတ်ထာမျက်မြင် / မျက်မှောက်ထင်ထင်
မြင်လျက်။ “ဒီဋ္ဌမျက်မြင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော လယ်ယာ
ပိုင်ပျိုးခြင်း။” ကြည့်က။ ၅၁။

ဒီဋ္ဌသီ - ကြိပ် / ဒိတ်ထာသီ / ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကြပ် သိသည်။

ဒီဋ္ဌ - န / ဒိတ်ထိ / ၁၊ အမြင်။ အယူအဆ။ ယုံကြည်ချက်။
၂၊ မှားသောအမြင်။ အခြေမရှိသောအယူအဆ။ အကြောင်း
မဲ့သော ယုံကြည်ချက်။ “ကောင်းမြင်မရှိ၊ ဒီဋ္ဌသဘော။”
ရာသီ* ၁၄။ ၃၊ အယူမှားကို ယူသောသူ။ “ပုရဏ ကသပ
အစရှိသော ဒီဋ္ဌခြောက်ယောက်တို့ သည်။” မင်၊ ၄၅။ [ပါ]

ဒီသာပါဓမ္မာက္ခ - န / ဒီသာပါဓမ္မာက်ခါ / အရပ်ထက်ဝန်းကျင်
တွင် ထင်ရှားသော ဆရာကြီး။ “တက္ကသိုလ်ဆရာ
ဒီသာပါဓမ္မာက္ခထံမှ အလမ္ဗာယ်အတတ်ကို သင်ဘိ၍။” ပင်း၊
၁။ ၁၃။ [ပါ]

ဒီ

ဒီ - န / ဒီ / ဤ။ သည်။

ဒီ - န / ဒီ / နေ၊ လ တို့၏ ဆွဲငင်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော
ပင်လယ်ရေ အတက်အကျ။ ပင်လယ်မှ တက်လာသော ရေ။
“ရေမောက်တက်လာ၊ ဒီတိုတာထင်၊ မြင့်ရှာဖွေဖွေး၊ သောင်
ထက်ပေါ်မှာ၊ လှိုမိကာထွေးလျက်။” ကားသာ၊ ၁၄၆။

ဒီကရီ - န / ဒီကရီ / တရားမ တရားသူကြီး စီရင်ချက်အတိုင်း
လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ချမှတ်သည့် အမိန့်။ “အချစ်တော်ညီ
မည်ကိ၊ ဒီကရီချအံ့ခင်လေး။” မြင့်၊ ၁။ ၁၆၃။ [လိပ်]

ဒီဈေး - န / ဒီဈေး / ဒီရေ တက်ရာကျရာ ဈေးဝင်း။
“ဒီဈေးဝင်း ဒီရေတိုးတက်သကဲ့သို့၎င်း။” ဘာဝနာ၊ ၂၂။

ဒီဂရီ - န / ဒီဂရီ / ၁၊ တက္ကသိုလ်က ပေးအပ်သော ဘွဲ့။ “ဒီဂရီ
လက်မှတ် ရဘို့အတွက်။” ဟံ၊ ၁။ ၄၇၀။ ၂၊ ထောင့်တိုင်း

ယူနစ်။ ထောင့်မှန်၏ အစိတ်ကိုးဆယ်တွင် တစ်စိတ်နှင့်ညီမျှ
သော ထောင့်။ “ဒီဂရီမည်မျှ လည်သွားသည်ကို အောက်ပါ
နည်းဖြင့် တိုင်းတာလေ့ရှိသည်။” အာ၊ ၈၈။ ၃၊ စက်ဝန်း၏
အစိတ်သုံးရာခြောက်ဆယ်တွင် တစ်စိတ်နှင့်ညီမျှသော အဝန်း
ပိုင်း။ အသံ။ “၂၃၉ ဒီဂရီ (အသံ) အကွာ၌ ရှိသော။”
ဒေပင်၊ ၁၀။ ၄၊ အပူချိန် ယူနစ်။ “အဖျား အပူချိန် ဒီဂရီ
၁၀၀ မှ ၁၀၅ အထိ တိုးတက်တတ်၏။” မောင်မယ်၊ ၅၈။
[လိပ်]

ဒီဃ - န / ဒီဂါ / မျက်စိနှစ်ခါမှိတ် ရှည်ကြာသော အသံ။ “ထိုသို့
ရှည်သောကာလ၌ ယှဉ်တတ်သော သတ္တိကြောင့်၊ ...ဒီဃ
ပဏ်ကုန်၏။” ပုဒ်စစ်။ ၄။ [ပါ]

ဒီဃနှစ် - န / ဒီဂါနှစ် / ယခု အသုံးပြုနေသော မြန်မာသက္ကရာဇ်။
သက္ကရာဇ်ရှည်။

ဒီဆိုင် - န / ဒီဇိုင် / မြစ်ဝကျွန်းပေါ် အရပ်တွင် ပင်လယ်မှ တက်
လာသော ဒီနှစ်ခုတွေ့သော နေရာ။ “ဒီဆိုင်ရေညှိ ထိုထို
ရေစိမ်း၊ ခပ်သိမ်းထွေလည်။” ပုံချုပ်၊ ၁။ ၁၁။

ဒီဇင်ဘာ - န / ဒီဇင်ဘာ / အင်္ဂလိပ်ဆယ့်နှစ်လတွင် နောက်ဆုံး
လ၏ အမည်။ [လိပ်]

ဒီဇိုင်း - န / ဒီဇိုင်း / အချိတ်၊ အကောက်၊ အပြောက်၊ အကွက်
စသော အနုပညာလက်ရာ ပုံစံရေးဆွဲချက်။ စနစ်ပုံစံ။ “မည်
သည် အထပ်အတွက်မဆို ကြိုက်ရာအကွက် ဒီဇိုင်းဖြင့် စီစဉ်
နိုင်သည်။” ဆောက်၊ ၆၅၀။ [လိပ်]

ဒီဇယ်စက် - န / ဒီဇယ်စက် / ဒီဇယ်ဆီကို လောင်စာအဖြစ်
သုံးသော စက်။

ဒီဇယ်ဆီ - န / ဒီဇယ်ဆီ / လောင်စာအဖြစ်သုံးရသော ဆီပျစ်
တမျိုး။

ဒီထိုး - ကြိပ် / ဒီထိုး / တွတ်ထိုးတမ်း ကစားသည်။

ဒီဒီတီ - န / ဒီဒီတီ / ပိုးသတ်ဆေးတမျိုး။ “ဒီဒီတီသည် လူသိ
များသော ပိုးသတ်ဆေးဖြစ်သည်။ ဇွယ်ကျမ်း၊ ၅။ ၂၆၈။
[လိပ်]

ဒီပနီ - န / ဒီပနီ / အကြောင်းရပ်တို့ကို အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်း
ဖွင့်ဆိုဖော်ပြသော ကျမ်း။ “လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး
စီရင်ရေးသားသော ဒီပနီစာအုပ်။” မျက်ပွင့်၊ ၂။ ၁၉၈။ [ပါ]

ဒီပိုး - န / ဒီပိုး / လှေ၊ သမုန်၊ တံတား စသည်တို့၏ ရေမြှုပ်ပိုင်း
ကို စားသော ရေခွံပိုင်း ပိုးတမျိုး။ “လက်ဆက်တကျ လှေမှု
ခိုင်လျက်၊ ဒီပိုးပျက်သည်။” ညွန့်ပေါင်း၊ ၃။ ၆၃။

ဒီမိုကရေစီ - န / ဒီမိုကရေစီ / ပြည်သူတို့၏ ဆန္ဒအရ ပြည်သူ့
ကိုယ်စားလှယ် များဖြင့် နိုင်ငံ အုပ်ချုပ် နည်း စနစ် တမျိုး။
“ဒီမိုကရေစီစေတီဟု ဆိုကြခြင်းသည်။” ဟံ၊ ၁။ ၁၉၄။ [လိပ်]

ဒီပိုင်း - န / ဒီပိုင်း / အလျား နှစ်ဆယ့်နှစ်လက်မခွဲနှင့် အနံ
ဆယ်ခုနှစ်လက်မရှိသော စက္ကူအရွယ်။ “ဒီပိုင်းအစားနှင့်
(အလင်းရောင်)အစား စက္ကူပမာအမျိုးကိုလည်း အသုံးပြု
ကြသည်။” မြေတိုင်း၊ ၈၄။ [လိပ်]

ဒီရေ - န / ဒီယေ / ရေတက် ရေကျ ရေသေ ရေထ မှီသော
ပင်လယ်ရေ။

စီလုံး - န / စီလုန်း / လမ်းခင်း
ရန် ဖုတ်လုပ်ထားသော မြေ
ကျက်လုံး။ “လမ်းကို စီလုံး
သို့ မဟုတ် ကျောက်ခင်းစေရ
မည်။” ငါးနှစ်။ ၂၆။

စီလုံးကောင် - န / စီလုန်းဂေါင် /
မြေချောင်းအရပ် လတာပြင်
မျှား တွင် ကျက် စား သော
ငှက်ငယ်တမျိုး။

စီလှိုင်း - န / စီလှိုင်း / လှိုင်းလုံးအဖြစ် တက်လာသော စီရေ။
“စီလှိုင်းနှင့်ပုံပုံ သံခွံနှင့်ကျွန်းမော်။” ဂုမာ ဒု။ ၁၁၈။

စီလုံးကောင်

ဒီး

ဒီးကုပ် - န / ဒီးကွဲ / ကယားအမျိုးသားတို့၏ စပါးစိုက်ပြီး
ချိန်၌ ပြုလုပ်သော ပွဲ။

ဒီးဒီး - ကြိတ် / ဒီးဒီး / (ချွေးရည်၊ မျက်ရည်၊ ချွေးရည် စသည်တို့)
အဆက်မပြတ် (စီးကျလျက်။) တုတ်တုတ်။ တော့တွေ။
“ချွေးဒီးဒီးကျနေတဲ့အချိန်ဖြစ်တယ်။” တင်းစာ။

ဒီးဇူး - န / ဒီးဇူး / ကုတ်ဟည်းပင်၊ လက်ပံပင်တို့နှင့် အမျိုးတူ
သော သစ် ပင် ကြီး တ မျိုး။
“ပိတောက်၊ ဒီးဇူး၊ မျောက်
ငို။” ဂုဏ်မုတ်။ ၄၀၇။

ဒီးခုတ် - န / ဒီးခုတ် / ဦးချီးကဲ့
သို့ အမွှေးဖုတ်နှစ်ခု ရှိသော
ညှိငှက်ကြီး။ အမြီး
ကုပ်ကုပ်နဲ့၊ ဒီးခုတ်တကောင်
က။” မျောက်ငို။ ၂၄၁။

ဒီးခုတ်

ခု

ခုကုဋ် - န / ခုဂုတ် / တိစီဝင်တို့တွင် ပါဝင်သော သင်္ကန်းကြီး။
နှစ်ထပ်သင်္ကန်း။ “ခုကုဋ်သင်္ကန်းကြီးကို လေးခေါက်ခေါက်၍
ကျောက်ဖျာထက်မှာ ခင်းလေရာ။” သာသပ်။ ၁၆၅။

ခုကတိ - န / ခုဂဒိ / မကောင်းသောလားရာ။ အပါယ်ဘုံ။
“နောက်အဘို့၌ ခုကတိရဲဘုံသို့ ကျရောက်ရလေသည်။”
ငါးသီလ။ ၂။ [ပါ]

ခုစရိုက် - န / ခုဇယိုက် / မကောင်းသော အကျင့်။ (ကိုယ်ဖြင့်
ပြုလုပ်သော ကာယခုစရိုက်သုံးပါး၊ နှုတ်ဖြင့်ပြောသော ဝစီ
ခုစရိုက်လေးပါး၊ စိတ်ဖြင့်ကြံသော မနောခုစရိုက်သုံးပါးဟူ၍
ခုစရိုက်ဆယ်ပါးရှိသည်။) “တရားနှင့်မယှဉ်သော ခုစရိုက်ကို
ကြည့်၍။” ဟိပုံ။ ၁၇၃။ [ပါ]

ခုတိယ - ခုဝိ / ခုတိယာ / နှစ်ခင်မြက်ဖြစ်သော။ [ပါ]

ခုတက် - ကြို / ခုတက် / အထပ်ထပ် အစုအပုံ ဖြစ်သည်။ ထုတက်
သည်။ “ဟင်းသီးဟင်းရွက်အပုပ်တွေ ခုတက်အောင် ကြက်စိ
ကြက်စိဖြစ်နေတဲ့ ခဲဘော်ချွေး။” ရှု၊ ၆၊ ၆၅။ ၆၀။

ခုနဲဓေး - န / ခုနဲဓေး / (အရပ် အမျှားကြီး) “စိုက်တို့ မြေနေရာ
လွတ်တွေလဲ ခုနဲဓေးပါဘဲ။” ယမုန်။ ၃၅။

ခုမင်လ - န / ခုမင်လ / နာရေး သေရေးကိစ္စ။ “ရပ်ရွာ၌
သာမှု၊ နာမှု၊ ခုမင်လ သုမင်လပွဲများတွင်။” ထိလက်။ ဒု။
၂၉။ [ပါ]

ခုယင် - န / ခုယင် / မင်းသုံး ဝတ်လုံအင်္ကျီ၏ ပခုံးစွန်းစသည်တွင်
တပ်ဆင်ရသော အချွန်အတက် အကော့အညွတ်။ ယင်းခုယင်
တပ်ထားသော ဝတ်လုံအင်္ကျီ။ “အင်္ကျီခုယင်၊ သင်တိုင်းဖျင်ကို
သို့ ပင်မချွတ်၊ နေ့တိုင်းဝတ်လျက်။” ပါမီ * ၆၄။

ခု၊ သ၊ န၊ သော - န / ခုသနာသော / သူတပါး သားမယားကို
ဖြစ်မှားခြင်း။ (လောဟကဗျာဇာတ်၌ ခဲနေရသော သူဌေးသား
လေးဦးတို့ မြည်တမ်းသည့် ခု၊ သ၊ န၊ သော ဟူသော အကရာ
လေးလုံးမှ လာသော ဝေါဟာရဖြစ်သည်။) “လင်ရှိမယား၊
ခု၊ သ၊ န၊ သော.....သူ ဘာတခုကိုမှ သတ်မရတော့။” မြတ်နိုး။
၇၉။

ခုသီလ - န / ခုတ်သီလ / အကျင့်ယုတ်သောသူ။ “ထိုတ်ငါ
မုဆိုအစရှိကုန်သော ခုသီလတို့ သည်။” သံဝတ်။ ၁၈၈။ [ပါ]

ခူ

ခူပေနာပေ - ကြိတ် / ခူပေနာပေ / အကြမ်းပတမ်း ခံနိုင်ရည်
ရှိလျက်။ “ခူပေနာပေ ထုပြီးတေပြီး ခံသားရနေပြီ။” နိမ့်။
၃၃၇။

ခူလာ - န / ခူလာ / အဆစ်အမျက်တို့ ထိုးကျင့်ကိုက်ခဲသော
ယောက်ျားရောဂါ။ “အားနဲ့သူတို့ မှာ..... ချောင်းဆိုးသွေးပါ
ဝသော ခူလာအမျိုးမျိုး.....ဖြစ်ပေါ် လာနိုင်၏။” ဝန်ရီ။ ၁၁၄။

ခူလာပါဒရက် - န / ခူလာပါဒယက် / ခူလာရောဂါ။ “ခူလာ
ပါဒရက်မီးယပ်ကြောင့်ဖြစ်သော မျက်စေ့နာမျိုးလည်း ရှိတတ်
သေးသည်။” ကိုယ်တိုင်။ ၂၅။

ခူး

ခူး - န / ခူး / ပေါင်နှင့် ခြေထောက်အကြားရှိ အဆစ်။ ပုဆစ်။
“ဆံဆေးရေနှင့် ခြေကိုဆေးပါ၊ ခူးထိသာတည့်။” အဋ္ဌမ္မ။ ၅၇။

ခူးခေါင်း - န / ခူးခေါင်း / ခူးဆစ် အပေါ်ဘက်။
ခူးချောင် - ကြို / ခူးချောင် / ခြေထောက်တွင် အားအင်ကုန်ခန်း
သည်။

ခူးဆစ် - န / ခူးခစ် / ခူးခေါင်းရှိရာ နေရာ။ ပုဆစ်။ “အလွန်
ကြီးသော ခူးဆစ်လည်းရှိသည်။” ပညဝတ်။ ၁၁။

ခူးတိုက် - န / ခူးတိုက် / ၁၊ နွားလည်း အပြင်တမ်းမီးကျည်းတွင်
ချည်ရသော ပန်းပွားသုံးဆင့်နှင့် လှည်းတန်ဆာ။ ၂၊ ခူးဆစ်

ခန့်ပမာကရှိသော အမြင့်။ ၃။ ဦးဆစ်ခန့်မြင့်သော အုတ်စိ

ရေတွင်း၏ အထက်ပိုင်း။

ဦးတိုက်ဆွေးနွေး - ကြံ / ဦးခိုက်ဆွေးနွေး / ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ စည်းဝေးဆွေးနွေးသည်။ သုံးဦးသားတို့သည် ဆိတ်ငြိမ်စွာ အရပ်တွင် ဦးတိုက်ဆွေးနွေးကြပြီး။ ကချင်။ ၂၄၅။

ဦးတိုင် - န / ဦးခိုင် / လယ်ယာမြေကွက်တို့၏ နယ်ခြားသတ်မှတ် ရန်ခိုက်သော တိုင်။ “အမိန့်ပေးခွင့်ရသူ ဂဟန်းတော်က ဦးတိုင် နယ်ခြားသတ်မှတ်ခြင်းမပြုဘဲ။” သာယာ။ ၁၈။

ဦးတုန် - ကြံ / ဦးတုန် / အလွန် ကြောက်ရွံ့ တုန်လှုပ်သည်။ “သရဲမီးရောင်ကို မြင်စဉ်က ဦးတုန်ခဲ့သော စစ်သားကြီး သည်။” ဂျမား။ ၁၄၃။

ဦးတုတ် - ကြံ / ဦးတုတ် / ဦးကို ကွေး၍ ထိုင်သည်။ ပုဆစ်တုပ် သည်။

ဦးထောက် - ကြံ / ဦးထောက် / ၁။ ဦးကို ကြမ်းပြင်း၊ မြေပြင် စသည်တွင် ထောက်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] အရွှံ့ဖေးသည်။

“ဖောက်ပြန်ရေးသမားလောကကြီးကို မင်းဦးထောက်လိုက်ရာ ရောက်မှာပေါ့။” သက။ ၈၀။

ဦးထောင်ပေါင်ကား - ကြံဝိ / ဦးခေါင်ပေါင်ဂါး / (အနေအထိုင်) ကိုးစိုးကားများ။ မကျစ်မလျစ်။

ဦးပိတ် - န / ဦးပိတ် / အုတ်တံတား၊ ဝရန်တား၊ တိုက်ခေါင်ဖျား စသည်တို့တွင် တည်ဆောက်ထားသော အကာနိမ့်။ “ဘေးမှ အောက်နံရံက ထားတည်း ထိုးတက်လာသော ဦးပိတ် နံရံများသာ.....ထားတတ်ရာ။” ဆောက်။ ၇၃၁။

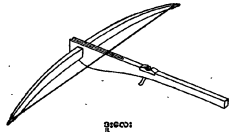
ဦးပုန်းတိုက် - ကြံ / ဦးပုန်းတိုက် / [ဥပစာ] တိတ်တိတ်ပုန်း မကောင်းကြသည်။

ဦးပုန်း - န / ဦးပုန်း / ပေါင်ပုန်းကြွပ်။

ဦးရင်း - န / ဦးရင်း / ဆူး ပေါက်သော အခွံ အနံ့ပြင်း သော အသားရှိသည့် အမြွှာ ပါရှိသော အသီးသီးသော သစ်ပင်။ [ပညာ]။

ဦးရင်းဩဇာ - န / ဦးရင်းအောဇာ / အခွံတွင် ဆူးကျွဲကျွဲ ပေါက်သည့် ဦးရင်းသီးနှင့်တူသော အသီးသီးသည့် ဩဇာပင် တမျိုး။

ဦးလေး - န / ဦးလေး / သစ်သားလက်ကိုင်တွင် လေးကိုင်းကို ကြက်ခြေဝတ်တပ်၍ မြားဖြင့်ပစ်ရသော လက်နက်။ “မိုးကြိုး ပစ် သစ်သားကိုယူ၍ ဦးလေးလုပ်။” ကဝေ၊ ဒု။ ၁၆။

ဦးလေး

ဦးလမ်း - န / ဦးလန်း / လမ်းတို။ ဖြတ်လမ်း။ “တံခါးလမ်း၊ ပြလမ်း၊ ဦးလမ်းများကို။” ကုန်း၊ တ။ ၂၇၅။

ဦးလုံး - န / ဦးလန်း / ဆိုင်းဝိုင်းတွင် လက်ဝဲဘက် အကြီးဆုံး ခုံမှ ခြောက်လုံးမြောက်ဖြစ်သော ဗုံ။ “ထိုခန့်စစ်လုံးမှတည်ပြီး တေလုံး၊ တောလုံး၊ ဦးလုံး၊ ခုန်းလုံးအားဖြင့် လေးလုံး။” ယဉ်ကျေးမှု။ ၁၊ ၂။ ၅၄။

ဦးဝါး - န / ဦးဝါး / ကချင်လူမျိုးတို့၏ အကြီးအကဲ။

၆၆

ဒေဆီ - န / ဒေဆီ / အဝါရောင် အလယ်ချက်မှ ပွင့်ချပ်ဖြူများ ပြာထွက်သော နေ့ခါပွင့် ညခါသည့် ပန်းပင်။ “ဂန္ဓမာလန်း သည့် ဒေဆီ၊ နေ့ကြာ၊ ထပ်တရာ စသည်တို့နှင့် အတူ။” စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၉၀။ [လိပ်]

ဒေလီယာ - န / ဒေလီယာ / လွှာချင်း၊ လွှာထပ် ရောင်စုံပန်း များပွင့်သော ပန်းပင်တမျိုး။ “ဒေလီယာပန်းကို မြင်မက်မှု မကြာမီ ငွေမျှားမျှားရဆုံး။” အိပ်ဓာန။ ၁၆၇။ [လိပ်]

ဒေဝ - န / ဒေဝါ / နတ်။ [ပါ]

ဒေဝဓမ္မ - န / ဒေဝါဒမ္မ / ရှက်ခြင်း၊ ကြောက်ခြင်း ဟူသော လောကပါလတရားနှစ်ပါး။ “ဒေဝဓမ္မကို ဟောတတ် သူကိုမေး၍၊ ကိုးကွယ်ပေါင်းဖက်လေ။” မင်။ ၁၈။ [ပါ]

ဒေဝနာရီ - န / ဒေဝနာရီ / သင်္ဘောစိုက်ဘာသာ၊ ဟိန္ဒူ ဘာသာတို့ကို ရေးသော အက္ခရာ။

ဒေဝါလီ - န / ဒေဝါလီ / ဟိန္ဒူတို့၏ မီးထွန်းပွဲ။ [ဟိန္ဒူ]

ဒေဝါလီခံ - ကြံ / ဒေဝါလီခံ / ကြွေးမဆပ်နိုင်၍ ဖွဲ့ညှင်းများကို ကြွေးရှင်များအား ခွဲဝေပေးရသောအဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ “ပေးရာရှိပေရာ၊ ဒေဝါလီခံ ရတော့မည့် ကိန်းသို့ပင်။” တင်းဓာ။

ဒေဝေါ - န / ဒေဝေါ / မိုးတိမ်နက်။ “အခါမသွေ သဘောတွေ နှင့်၊ ဒေဝေါကို ရွာပါစေလို့၊ ဆရာကဝေ ဆုမွန်တောင်းတဲ့ ပြင်။” ဒေါင်းသစ်။ ၃၂၄။ [ပါ]

ဒေသ - န / ဒေသ / နေရာ။ အရပ်။ [ပါ]

ဒေသခံ - န / ဒေသဂုဏ် / ဆိုင်ရာအရပ်တွင် မူလကပင် နေထိုင် သူ။

ဒေသစာရီ - န / ဒေသဇာယီ / ဘုရား၊ ဂဟန္ဓာတို့ အရပ်ရပ် ကို လှည့်လည်သွားလာခြင်း။ “တက္ကသိုလ်ပြည်မှသည် ဒေသ စာရီလှည့်ရာတွင်။” ကံကုန်။ ၁၉၅။ [ပါ]

ဒေသစိတ် - န / ဒေသဘူမိ / မိမိနေရပ်ကို တွယ်တာစွဲလမ်း သော စိတ်။

ဒေသစိတ် - န / ဒေသဘူမိ / နယ်မြေ၏ အပိုင်းအစိတ်။

ဒေသစွဲ - န / ဒေသဘူမိ / ပိုမိုခန့်ရပ်ကို စွဲလမ်းခြင်း။ “ဒေသစွဲ အစွဲအလမ်းကြီးသူများဖြစ်ကြသဖြင့်။” ကရင်။ ၃။

ဒေသနာ - န / ဒေသနာ / မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသည့် တရားတော်။ (၁) ပိနည်းမိဂ္ဂက ဟူသော အာဏာဒေသနာ

၂။ သတ္တန်ပိဋကဟူသော ဝေါဟာရဒေသနာ ၃။ အဘိဓမ္မာ ပိဋကဟူသော ယမ္မတ္ထဒေသနာဟု သုံးမျိုးပြားသည်။) [ပါ]

ဒေသီယဝေါဟာရ - န / ဒေသီယာဝေါဟာရ / အရပ်တခုတွင် သုံးနှုန်းပြောဆိုသော သီးခြားဘာသာစကား။ ဒေသန္တရ ဝေါဟာရ။ [ပါ]

ဒေသန္တရ - န / ဒေသန်တရ / တပါးသောအရပ်။ အရပ်တပါး။ အရပ်အထူး။ “ဒေသန္တရလူထုတွေနဲ့ ဆက်ဆံရေးမှာ၎င်း။” လေ့လာ။ ၄၀။

ဒေသန္တရဗဟုသုတ - န / ဒေသန်တရဗဟုသုတ / ဒေသအမျိုးမျိုးနှင့်ဆိုင်သော ဗဟုသုတ။ [ပါ]

ဒေသန္တရဝေါဟာရ - န / ဒေသန်တရဝေါဟာရ / ဒေသီယ ဝေါဟာရ - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဒေသန္တရအချိန် - န / ဒေသန်တရအချိန် / အရပ်ဒေသတခု နှင့်ဆိုင်သော သီးခြားအချိန်နာရီ။

ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး - န / ဒေသန်တရအုပ်ချုပ်ရေး / အရပ် တခုနှင့်ဆိုင်သော သီးခြားအုပ်ချုပ်ရေး။

ဒေါ

ဒေါ - န / ဒေါ / အမျက်ဒေါသ။ စိတ်ဆိုးခြင်း။ စိတ်တိုခြင်း။ အမျက်ထွက်ခြင်း။ သည်စကား နောက်ထပ်၍ မပြောပမ်းပါ နှင့်ဟု ဒေါကလေးပိပိုနှင့် ဆိုလိုက်လေ၏။” ဗယ်။ ၈၆။ [ပါ]

ဒေါကန် - ကြံ / ဒေါကန် / အမျက်ထွက်သည်။ စိတ်ဆိုးသည်။ ဒေါထသည်။ ဒေါပွသည်။

ဒေါကြီးပောကြီး - ကြိဝိ / ဒေါကြီးပောကြီး / အမျက်ပြင်းစွာ ထွက်လျက်။ “ဒေါသဲယုံက ဒေါကြီးပောကြီးနှင့် ပြောလေ သည်။” ထမ်း။ ၁၀။

ဒေါထ - ကြံ / ဒေါထ / အမျက်ထွက်သည်။ စိတ်ဆိုးသည်။ ဒေါကန်သည်။ ဒေါပွသည်။

ဒေါဒေါရသကိန်း - န / ဒေါဒေါရသ ကိန်း / သာသနာ သက္ကရာဇ်မှ နှစ်ပေါင်း ၆၂၂ ကို ဖြိုသော သက္ကရာဇ်ဖြိုကိန်း။ “ဒေါဒေါရသကိန်းကား အရှည်။ ဆေဟူကိန်းကား အတိုဖြစ် လေသတည်း။” ကုလား။ ပ။ ၁၃၈။ (ဒေါ = ၂၊ ဒေါ = ၂၊ ရသ = ၆)

ဒေါန - န / ဒေါန / အနံ့ဗွေးသော အရည်ရွှန်းပင်တမျိုး။ “မုဉ္ဇူက တဝ၊ ဒေါနက တပုံ၊ အင့်နှင့်အပွင့်။” မျောက်ဋီ။ ၂၃၃။

ဒေါပါ - ကြံ / ဒေါပါ / ပြင်းထန်စွာ လှုပ်ရှားသော ဟန်အမူအရာ ရှိသည်။

ဒေါပွ - ကြံ / ဒေါပွ / အမျက်ထွက်သည်။ စိတ်ဆိုးသည်။ ဒေါ ကန်သည်။ ဒေါထသည်။ “သူ့အကြောင်း ပြောပြနေမယ်ဆို ယင်း တရားနာသလိုသတ်တွေလဲ ဒေါပွပြီး။” မုဉ္ဇူ၊ ပ။ ၁၇၁။

ဒေါပောင်း - ကြံ / ဒေါပောင်း / ဒေါထသည်။ “သူ့ရေပန်းကန် ကို မောက်ရမ္မလာမဟု ခင်သန်းမြင့်က ဒေါပောင်းသော အခါ။” မောင်ဝ။ ၂၁၆။

ဒေါမနုဿ - န / ဒေါမနုတ်သု / စိတ်မချမ်းသာခြင်း။ နှလုံး မသာယာခြင်း။ စိတ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခဝေဒနာသည် **ဒေါမနုဿ** မည်၏။” ကော။ ၇၈။ [ပါ]

ဒေါသ - န / ဒေါသု / အမျက်ထွက်ခြင်း။ စိတ်ဆိုးခြင်း။ “အဆင်းမလှသော သတ္တဝါသည် ဒေါသ၏ အကျိုးဆက် တည်း။” ဂုဏ်တွင်။ ၃၄။ [ပါ]

ဒေါသ - န / ဒေါသု / (အရေးအသား၊ ကျောက်မျက်ရတနာ၊ ခန္ဓာကိုယ် စသည်တို့၏) အပြစ်အနာအဆာ။ “ကျောက် မျိုးမှလည်း ဒေါသပယ်ရှား၊ ပတ္တမြားနီရဲ။” သီလဝ* ၂၁။ [ပါ]

ဒေါသကြီး - ကြံ / ဒေါသုကြီး / အမျက်ထွက်မှုပြင်းထန်သည်။

ဒေါသထွက် - ကြံ / ဒေါသုထွက် / စိတ်ဆိုးသည်။ “ဒေါသထွက် နေသော ရေမနီသည်။” လူရွာနီ၊ ဒု။ ၉၅။

ဒေါသမြစ် - ကြံ / ဒေါသုမြစ် / ဒေါသထွက်သည်။

ဒေါသသုံးပါး - န / ဒေါသုသုံးပါး / သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ၁။ သလိပ် ၂၊ သည်းခြေ ၃၊ လေ ဟူ သော ဓာတ်သုံးပါး။ “လေ သည်းခြေ သလိပ် ဟု ဆိုအပ် သော ဒေါသသုံးပါးကို သည်။” မီး။ ၁၉။

ဒေါသအိုး - န / ဒေါသုအိုး / [၂၃၈၁] အမျက်ကြီးသောသူ။

ဒေါသပုနိထ - ကြံ / ဒေါသုပုနိထ / အမျက်ပြင်းစွာ ထွက် သည်။ “တချို့လဲ သူတို့ကို အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်အောင်၊ ငတ် အောင် လုပ်ရပ်မလားဆိုပြီး ဒေါသပုနိထကား။” လုပ်ရပ်။ ၉၀။

ဒေါ

ဒေါဂျစ် - န / ဒေါဂျစ် / ဂျစ်ကားကြီးတမျိုး။ [လိပ်]

ဒေါရင်းကောင် - န / ဒေါယင်းဂေါင် / ခိုးကျွေးအချိန်တွင် ရှည် လျားစူးစူး ကျယ်လောင်စွာ အဆက်မပြတ် အော်မြည်တတ် သော အပင်စုပ် ပိုးကောင်ကြီးတမျိုး။ (အထီးသာလျှင် အော်မြည်နိုင်သည်။) “ပုစဉ်းကြီး ပုစဉ်းရင်ကွဲ ခေါ်ဝေါ်ကြ သည့် ဒေါမြို့တော် ရွှေနန်းတော်မှတပါး အခြားအရပ်များ မှာ ဒေါရင်းကောင်လည်း ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြ၏။” ဝေါလီ။ ၂၄၃။

ဒေါ်

ဒေါ် - န / ဒေါ် / အချိုအသေ အယဉ်အကျေးအားဖြင့် မိန်းမ တို့၏ အမည်ရေက ထည့်သုံးရသော စကား။

ဒေါ်ကြီး - န / ဒေါ်ကြီး / အမေ၏အစ်မ။ ကြီးကြီး။ ကြီးတော်။ အဒေါ်ကြီး။ (အချို့အရပ်တွင် အဘေ၏ အစ်မကိုလည်း ဒေါ်ကြီးဟု ခေါ်သည်။)

ဒေါ်ဒေါ် - န / ဒေါ်ဒေါ် / အမေ၏ညီမ။ ဒေါ်လေး။ အဒေါ် အရွယ် မိန်းမ။ (အချို့အရပ်တွင် အဘေ၏ နှမကိုလည်း ဒေါ်ဒေါ်ဟု ခေါ်သည်။)

ဒေါ်လာ - န / ဒေါ်လာ / အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ကနေဒါ
နိုင်ငံ စသည်တို့တွင် သုံးသော ငွေကြေး။ [လိပ်]

ဒေါ်လာပြား - န / ဒေါ်လာများ / ရွှေနာရီကြီး ရွှေဆွဲကြီး
တို့တွင် တပ်ဆွဲသော ရွှေဒင်္ဂါး။

ဒေါ်လာပြား

ဒေါ်လေး - န / ဒေါ်လေး / အဒေါ်လေး။

ခံ

ခံပေါက် - န / ခန့်ပောက် / အသား၊ ထောပတ်၊ ကြက်သွန်၊
ချင်းစိမ်း၊ လှော်ကောင်။ ဖာလာစေတို့နှင့် ပေါင်းချက်ထား
သော ထမင်း။ သားပြွမ်းထမင်း။ ခန့်ပေါက်။ [ပါရှင်]

ခို

ခိုတိ - န / ခိုတိ / အိန္ဒိယနိုင်ငံသားတို့၏ ခါးဝတ်ပုဆိုး။ “ကိုယ်
အောက်ပိုင်းတွင် ခိုတိကို ခါးတောင်ကျိုက်၍ ဝတ်ကြသည်။”
စွယ်ကျမ်း။ ၁။ ၁၅၃။ [ဟိန္ဒူ]

ခိုဘာလာ - န / ခိုဗာလာ / ဆေးဖက်ဝင်သော သကြားဖြူ
တမျိုး။ “ကျောက်သွေးနှင့် ခိုဘာလာသကြားကို ဖျော်ပြီး
လျှင်” စပယ်။ ၁၆၈။ [ဟိန္ဒူ]

ခိုဘီ - န / ခိုဘီ / အဝတ်လျှော်သမား။ ခဝါသည်။ “ခိုဘီ၊ ထမင်း
ချက်၊ ခါရဝမ်း။” မှတ်စလင်။ ၁၅။ [ဟိန္ဒူ]

ခိုဘီချ - ကြ / ခိုဘီချ / အဝတ်ကို ခိုဘီက လျှော်ဖွပ် မီးပူတိုက်
သည်။ ခဝါချသည်။
- န / ခိုဘီချ / လျှော်ဖွပ် မီးပူတိုက်ထားသော အဝတ်
အထည်။

ခိုဘီပေး - ကြ / ခိုဘီပေး / ခိုဘီကို လျှော်ဖွပ်စေသည်။

ခို

ခို - နစ / ခို / [အရပ်] ငါတို့။ ကျွန်ုပ်တို့။ တို့။

ခို များ - နစ / ခို များ / [အရပ်] မိမိကိုယ်ကို ရည်ညွှန်းပြော
သော နာမ်စာ။ (မိမိနှင့် နီးစပ်သူတို့ ကိုလည်း ရည်ညွှန်းလို
ရိပ် ပြသည်။)

ခိုး

ခိုး - န / ခိုး / လက်ဖြင့်လှည့်ကာ ပစ်ကစားရသော ချပ်ပြား
စိုင်း။ လက်ဖြင့်လှည့်ကာ ပစ်ကစားရသော အလုံး။ ခဲ့ညှင်း
စေ။ “ဂဲ့ညှင်းခိုးကဲ့သို့ ကောင်းကင် သို့ ထိုးမြှောက်၍ ပစ်
လိုက်၏။” မဟာဝင်။ ၂၆၃။

ခိုး - န / ခိုး / ၁။ ဆိုင်းအဖွဲ့တွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော ခုံ
တမျိုး။ “ကုန်းဘောင်ခေတ် ဆိုင်းများမှာ ယခုခေတ် ခိုး
တီးသူများ ပါဝင်ခြင်း မရှိချေ။” တူညွှန်း။ ၁၀။ ၂။ ခိုးပတ်။

ခိုးကနဲဒက်ကနဲ - ကြိဝိ / ခိုးကနဲဒက်ကနဲ / မဆိုင်းမတွ ဖျတ်ဖျတ်
လတ်လတ် (ပြောဆိုသည်။) “အိုင်အေ အောင်သူ ဘယ်နှစ်
ယောက်ဆိုသည်တို့ကိုလည်း ခိုးကနဲ ဒက်ကနဲ ပြောနိုင်ပါ
သည်။” မြဝတီ။ ၃။ ၂၈။

ခိုးခြောက် - န / ခိုးလျောက် / ငါးငယ် ပုစွန်ငယ် ရေရာ
အခြောက်။ “ခိုးခြောက် ၂၅၅” တင်းစာ။

ခိုးငါးပိ - န / ခိုးပိ / ငါးဖယ်အောင်း ငါးပိကောင် အလတ်စား
နှင့် အငယ်စား။

ခိုးတူပေါင်ဖက် - ကြိဝိ / ခိုးဒုဗောင်ဖက် / ဆိုးအတူ ကောင်း
အတူ။ သာအတူ နာအမျှ။ “နိုင်ငံတော်သမိုင်းတလျှောက်လုံး
ခိုးတူပေါင်ဖက် လက်တွဲနေခဲ့သော ကရင်တို့အား။” စွယ်
ကျမ်း။ ပ။ ၉၇။

ခိုးခိုးခေါက်ခေါက် - ကြိဝိ / ခိုးခိုးခေါက်ခေါက် / ဖျတ်ဖျတ်
လတ်လတ်၊ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း (ပြောဆိုသည်။) “ဝမ်းထဲတွင်ရှိ
သလောက် ခိုးခိုးခေါက်ခေါက် ပြောနေရာ။” ကန်း။ ၁၃၃။

ခိုးခိုးခေါင်ခေါင် - န / ခိုးခိုးခေါင်ခေါင် / မြည်သောအသံတမျိုး။

ခိုးခိုးခိုးခိုးခိုး - န / ခိုးခိုးခိုးခိုးခိုး / မြည်ဟည်းသော အသံ
တမျိုး။

ခိုးခိုးခိုးခိုး - န / ခိုးခိုးခိုးခိုး / မြည်သော အသံတမျိုး။
“ဝန်းကျင်ပတ်ကုံး အလုံးစုံ အခိုးအလျှံနှင့်တကွ သံတောင်
ကြီးရှုပ်လုံးတို့သည် ခိုးခိုးခိုးခိုးခိုး၊ ခိုးချွန်းသံမက မြည်ဟိန်း
လျက်။” ဩကာတီ။ ၂၅။

ခိုးပတ် - န / ခိုးပတ် / လည်တွင် လွယ်၍ တီးရသည့် အလျား
နှစ်ပေခန့်၊ ထိပ်အချင်း ကိုး
လက် မ ခန့် ရှိသော ဗုံတို့။
“ရှေးအခေါ်အားဖြင့် ပုံတို
ဟုခေါ်သော ခိုးပတ်တူရိယာ
များမှာ။” တူညွှန်း။ ၁၆။

ခိုးပတ်

ခိုးပတ်သံ - န / ခိုးပတ်သံ / ခိုးပတ်နှင့် တွဲဖက်သီဆိုရသော
သံချင်းသံ။ “အနီခိုးပတ်သံရဲ့ အစိတ်ပိုင်းမှာတော့။” ခေါင်း
သစ်။ ၂၁၅။

ခိုးပြား - န / ခိုးပြား / တကျပ်လျှင် ခြောက်ဆယ်လေးပြားရှိ
သောဇေတိက နှစ်ပြားတန်ပိုက်ဆံ။ “ကြီးစားမှ ခိုးပြားရ
သတဲ့။” ရယ်စရာ။ ၂။ ၉။

ခက်

ခက် - န / ခက် / ဦးခေါင်းခွဲတွင် ပေါက်သော အရေပြား
ရောဂါ။ “ဆိမြစ်နှင့် ဆီအိမ် အသစ်မမြတ်သည်ကို ဝေါဟာရ၌
ခက်စားသည်ဆိုကြ၏။” ကာယဝ။ ၁၇။

ခက် - န / ခက် / စာရေးရာ၊ စာပုံနှိပ်ရာတွင် အသုံးပြုသော
ကန်လန်မြတ်တုံး (-) အမှတ်အသား။ [လိပ်]

ခက်ကနဲ - ကြိဝိ / ခက်ကနဲ / အချက်ကျကျ လျင်မြန်ဖျတ်လတ်
စွာ (ပြောသည်။) “စကားတွေ အပိုမပြောပါနဲ့၊ လိုသော
အချက်ကသာ ခက်ကနဲလျောက်ပါ။” ကောက်သစ်။ ၁၇။

ခက်ထိ - န / ခက်ထိ / အပြေးပြိုင်ပွဲတွင် ပြိုင်သူတို့ တချိန်
တည်း ပန်းစင်ခြင်း။ သရေပွဲဖြစ်ခြင်း။ ဝမ်းနည်းခြင်း
ဝမ်းသာခြင်းနှစ်ခု ခက်ထိတိုးနေသကဲ့သို့ ရှိလေသလား မသိ
နိုင်ချေ။ မြဝင်း။ ၁၁၇။ [လိပ်]

ခက်စာ - န / ခက်စိနု / တောင်မျက်နှာအရပ်။ [ပါ]

ခက်စာယဉ်စွန်းတန်း - န / ခက်စိနုယဉ်စွန်းအင်း / နေ့၏တောင်
ဘက်အကျဆုံး ခရီး။ “ခက်စာယဉ်စွန်းတန်း၏ အပြင်ဘက်
သမပိုင်းဗိုအတွင်းကျသော အပိုင်းသည်။” တိုက်ကြီးများ။
ဒု။ ၁၀၀။

ခက်စာသာခါ - န / ခက်စိနု
သာခါ / မဟာဗောဓိပင်၏
တောင် ကိုင်း မှ ပွားသော
သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ ဗောဓိပင်၏
အရပ်ကို ထွင်းထူသည့် ဗုဒ္ဓ
ရုပ်ပွားတော်။ ယင်းရုပ်ပွား
တော်၏ပုံအတိုင်း ထုလုပ် ကိုး
ကွယ်သည့် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်။
“ဆင်းထုစေတီတော် ခက်စာ
သာ ခါပုံများ။” သုသော၊
ဆ။ ၄၀ [ပါ]

ခက်စာသာခါ

ခက်

ခက်ရစရိယာ - န / ခက်ကရာဇရိယာ / ခုတ်ခါစရိယာ / ဘုရား
လောင်းတို့ နောက်ဆုံးဘဝတွင် ကျင့်ရသည့် ခဲယဉ်းသော
အကျင့်။ “ကျင့်ခက်ခက်ရစရိယာခြောက်နှစ်ကြာမှ။” ဓာတ်*
၁၁။ [ပါ]

ခက် - န / ခုတ်ခါ / ဆင်းခါခြင်း။ ခြုံငုံခြင်း။ နာကျင်ခြင်း။
ပင်ပန်းဆင်းရဲမှု။ “ခက်ဝေဒနာကို ခဲစားရလေ၏။” ဂိဟိ။
၆၉။ [ပါ]

ခက်ပေး - ကြိ / ခုတ်ခါပေး / ဆင်းရဲခြုံငုံခြင်းအောင် လုပ်သည်။
“အမေရိကန်တို့သည် ရှေးက ကျွန်ုပ်တို့ကို များစွာ ခက်
ပေးသည်မှာ။” ရုပ်နှင့်မန။ ၂၇။

ခက်များ - ကြိ / ခုတ်ခါများ / ဆင်းရဲခြုံငုံခြင်းသည်။ “သျှောင်
ထိုးခြင်းအမှုတို့ကို ခက်များသည်ဟု နှလုံးဝိုက်ပြီးလျှင်။”
ကုသိုလ်။ ၆။

ခက်ရောက် - ကြိ / ခုတ်ခါရောက် / ပင်ပန်းဆင်းရဲသောအပြစ်
သို့ ရောက်သည်။ “လင်ပုစိရုံ မခါတရီခက်ရောက်တဲ့ အချို့
မိန်းမများ။” ဒေရီ၊ ဒု။ ၁၂၇။

ခက်ရှာ - ကြိ / ခုတ်ခါရှာ / ခါ ဆင်းရဲပင်ပန်းအောင် ပန်တီး
သည်။ “မောင်မောင်နှယ် ကိုကို ကို ခက်ရှာလေသည်။” ဝိသ
သစ်၊ ဒု။ ၄၇၇။ ၂။ ပင်ပန်းခဲချီ အရေးစိုက် အလေးမူသည်။
“မမသောက အတိုးတန် ဖစ္ဆည်းတွေပါကလာ။ အလကား
ခက်ရှာလို့ ဝယ်လာတယ်။” တင်မြ၊ တ။ ၆၇။

ခက်သွက် - န / ခုတ်ခါသွက်ခါ / ပင်ပန်းဆင်းရဲမှု အမျိုးမျိုး။
“အို... ဒီလိုခက်သွက်တွေတော့ ဒီလိုဟာတွေကို တွေးနေတဲ့
အချိန်မရပါဘူး။” ကချေ၊ ၉၈။

ခက်သွယ် - န / ခုတ်ခါသွယ် / ဆင်းရဲပင်ပန်းရောက်နေသူ။ “ဤ
ကဲ့သို့ အသီးသီးခက်ကြီးဘိမိချီ နေကြရှာသော ခက်သည်
သုံးတို့တို့သည်။” စပယ်။ ၁၁၂။

ခက်တ - န / ခုတ်ခါတ / ခါ ကိုယ်အင်္ဂါ ချို့တဲ့သူ၊ ဘိုမင်း
မစွမ်းခိုသူ စသည်။ “ခက်တ သူဆင်းရဲအပေါင်းတို့။” စတု၊
ဒု။ ၉၁။ ၂။ မပြည့်မစုံ ပင်ပန်းဆင်းရဲသော ခက်သည်။
[ပါ]

ဒေါက်

ဒေါက် - န / ဒေါက် / ခါ ဝန်လေးစီအားကို ထောက်ကန်ပင်မ
ထားသော အချောင်းအတံ။ “ပတ္တာရှိသော ဒေါက်နှင့်
ထောက်ထားလေသည်။” ရေသွင်း။ ၁၀။ ၂။ လည်းဘီး
တွင် ပုံတောင်းမှ တကဲ့သို့ ဖြာထွက်သွားသော အချောင်း
အတံ။ ၃။ ကျွဲဆိုး၊ နွားဆိုးတို့ကို အသွားအလာခက်အောင်
လည်ပင်းတွင် တပ်ဆွဲထားသော အချောင်းအတံ။

ဒေါက် - န / ဒေါက် / [ဘန်း] ပိန်ပ်။

ဒေါက် - န / ဒေါက် / ကိုယ်အမြင့်။ အရပ်အမောင်း။ “အရပ်
အမောင်း ဒေါက်ကောင်းကောင်းလူတွေ။” ရွှေနီ၊ ၄၇။
ဒေါက်ကနဲ - ကြိဝိ / ဒေါက်ကနဲ / ခက်ကနဲ - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။
“သူမ အသိလိုဆုံးကိုသာ ဒေါက်ကနဲ မေးခြင် သိခြင်သော်
လဲ။” ငြိမ့်။ ၁၀၀။

ဒေါက်ခြာ - န / ဒေါက်ချာ /
ရသေ့များ ဆောင်းသော
ဦးထုပ်တမျိုး။ “ငါစိတ်ရုံ
ဆင်မြန်းတဲ့ လျော်တေ
သက်နိုးဒေါက်ခြာသပိတ်။”
မင်နာ။ ၁၉၂။

ဒေါက်ခြာ

ဒေါက်ခြေချင်း - န / ဒေါက်ချိုခြင်း / ကြိုးလေးသော အမူကို
ကျုံးလွန်သည့် အကျဉ်းသမားကို ခတ်သော ခြေချင်းတမျိုး။

“မင်းတို့ ကောင်လေးနှစ်ကောင် မဟန်ဘူးဟေ့၊ မှန်မှန်ပြော
ရင်ပြော၊ မပြောရင် ဒေါက်ခြေချင်း ခတ်မယ်။” သွေး၊
၁၆၀။ ၂၀၇။

ဒေါက်တာ - န / ဒေါက်တာ / ၁၊ ဆရာဝန်။ ဆရာဝန်ဘွဲ့။
၂၊ ပါရဂူ။ ပါရဂူဘွဲ့။ [လိပ်]

ဒေါက်တို့ - န / ဒေါက်တို့ / ၁၊ အိမ်ခြံကြမ်းပြင်ကို ထောက်ခံ
ထားသော တိုင်တို့။ ၂၊ ထောက်တို့ - န၊ ၂၊ နှင့် အတူတူ။

ဒေါက်တိုင် - န / ဒေါက်တိုင် / အခြေခံအားဖြင့် အထောက်အကူ
ပြုသူ။

ဒေါက်မိနပ် - န / ဒေါက်မနတ် / ခုံပြင် ဦးနိမ့် မိန်းမစီး မိနပ်။

ဒေါက်ဖို - န / ဒေါက်ဖို / လှည်းဘီး လှည်းဒေါက် စသည်တို့ကို
ပြုပြင်ရာဌာန။ “လှည်းဘီးသံခွေ လဲလှယ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်
ခြင်း စသည်တို့ လုပ်ကိုင်ပေးရာဌာနကို ဒေါက်ဘီးဖို သို့
မဟုတ် ဒေါက်ဖိုဟု ခေါ်ကြ၏။” သွေး၊ ၁၆၇။ ၉၅။

ဒေါက်မြတ် - ကြို / ဒေါက်မျှတ် / ၁၊ ကြိုးစက်ခံရသော တရားခံ
ကို ကြိုးပေးရာ၌ ကြိုးစင်မှ ဒေါက်ကိုမြတ်သည်။ ၂၊ [ဘန်း]
သိက္ခာချသည်။ အရက်ခွဲသည်။

ဒေါက်လှည်း - န / ဒေါက်လှ် / ဘီးတွင် ဒေါက်တပ်၍ ပြုလုပ်
သော လှည်းတမျိုး။

ဒိုက်

ဒိုက် - န / ဒိုက် / ရေစီးတွင် မျောလိုက် ကမ်းတွင်တင်လိုက်ရှိ
သော အမှိုက်စု။

ဒိုက်စပါး - န / ဒိုက်ဇဗား / အင်းအိုင် ရေစပ်တွင် အလေ့ကျ
ပေါက်သော စပါးရိုင်းတမျိုး။ “စပါးညှို့ ဆန်နီမျှားသော
ဒိုက်စပါးမျှားမှာ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းထွက်သော် ကျေနပ်ကွယ်ရာ
ဖြစ်သည်။” ဆန်စက်။ ၇။

ဒိုက်ဖောင် - န / ဒိုက်ဖောင် / မြစ်ရေတွင် ဖောင်ဖွဲ့ နေသော
အမှိုက်စု။ “ဒိုက်ဖောင်များ ဗေဒါပင်အုပ်များကို ကိုးတွေ
သွားရသည့်အခါ။” ရွှ၊ ၅၊ ၅၂။ ၄၁။

ဒိုက်သရေ - န / ဒိုက်သယော / မြစ်ရေစီးတွင် မျောပါနေသော
အမှိုက်စု။ “အမှိုက်သရိုက်၊ ဒိုက်သရေတို့ဖြင့် ပြွမ်းသော
ရေရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။” ခဗ္ဗ၊ ၁၆၇။

ဒိုက်

ဒိုက်တီ - န / ဒိုက်ဂမိ / အပါယ်လေးဘုံ။ “ဒိုက်တီထောက် မရှိ
လျှင်၊ ဒိုက်တီဌာန၊ ပါယ်လေးဝသို့၊ ကြွမည်သာကြံ။” ပုည
ဝတ်။ ၈၉။ [ပါ]

ဒိုင်

ဒိုင် - န / ဒိုင် / ၁၊ သေနတ်၏ အရင်းပိုင်း။ “သေနတ်ဒိုင်နှင့်
ရိုက်ပြီး။” တင်းစာ။ ၂၊ မြေကြီး ခိုင်မာသိပ်သည်းအောင်

မတ်တတ်ဆောင်ပေးရသော ဝန်လေးကိရိယာ။ “တကြိမ်လျှင်
၉” စီ အမြင့်လောက်ဖို့ပြီး ဒိုင်နှင့်ဆောင်ပါ။” ဂျင်နီ၊ ၁၆။

ဒိုင် - န / ဒိုင် / အကောင်းဆုံး အတော်ဆုံးဖြစ်သူ။ “လူပျိုတွေ
ထဲက ဒိုင်ဆိုတာ အနှစ်ရခိုင်ပါတယ်။” နှစ်၊ ၃၉။

ဒိုင်တုံး - န / ဒိုင်ဒုန်း / မြေစိုက်တိုင်ကို အမြင့်မှ လွှတ်ချဆောင်
သွင်းရသော ဝန်လေး ကိရိယာ။

ဒင်း

ဒင်္ဂါး - န / ဒင်းဂါး / တံဆိပ်ခတ်နှိပ်၍ အလေးချိန်နှင့် တန်ဖိုး
သတ်မှတ်ကာ သွန်းလုပ်ထားသော ရွှေငွေ စသည် သတ္တု
ပြား။ “လက်ဆောင်ကျွန်း၊ စိစဉ်ခြားလျက်၊ ဒင်္ဂါးရွှေ
ကောင်း၊ ငွေတသောင်းနှင့်။” မြား၊ ၂၀။ [သ]

ဒင်္ဂါး

ဒင်္ဂါးချိန် - န / ဒင်းဂါးဂျိန် / ကျပ်သုံးငွေဒင်္ဂါးနှင့် ချိန်စက်ယူ
သော အလေးချိန်။

ဒင်္ဂါးတိုက် - န / ဒင်းဂါးတိုက် / ဒင်္ဂါးသွန်းလုပ်ရာ စက်ရုံ။
“လက်နက်စက်ရုံ အလုပ်မှ၊ သံဘိုကြီး၊ ဒင်္ဂါးတိုက်၊ ယက်ကန်း
စက်ရုံမှစ၍။” လွှတ်။ ၈။

ဒေါင်

ဒေါင် - န / ဒေါင် / အရပ်အမောင်း။ ကိုယ်အမြင့်။ ဒေါက်။

ဒေါင်ကျကျပြားကျကျ - ကြိုင် / ဒေါင်ကျဉ်းကျဉ်း ပျားကျဉ်းကျဉ်း /
[ဥပစာ] ဆင်းရဲသည်ဖြစ်စေ၊ ချမ်းသာသည်ဖြစ်စေ။

ဒေါင်ချာစိုင်း - ကြို / ဒေါင်ချာစိုင်း / ချာချာလည်သည်။ ကသိ
လတ်တဖြစ်သည်။

ဒေါင်တင်း - န / ဒေါင်တင်း / သွေးကြီးသည်။ မာန်ကြီးသည်။
သူတပါးကို အဖက်မတန်သလိုလုပ်သည်။

ဒေါင်ဒေါင်မြည် - ကြို / ဒေါင်ဒေါင်မြို / [ဥပစာ] အဆင့်အတန်း
စံမီသည်။ ကောင်းသည်။ “လူစေတက်စေ ဒေါင်ဒေါင်မြည်
ကြတို့ရှိသည်။” တင်းစာ။

ဒေါင့်

ဒေါင့်တလိပ် - န / ဒေါင့်ဒလိတ် / စိမ်းဝါရောင် အပွင့်ငယ်များ
ပွင့်သည့် နွယ်ပင်။ “မြတ်လေးဖြူနီ၊ နှင်းဆီနီသိပ်၊ ဒေါင့်
တလိပ် ဒန်သလက်၊ ပန်းညက်မြစ်ကိုင်။” ကုသု၊ ၂၉၅။

ခေါင်းသီး - ကြံ / ခေါင်းသီး / အလျားအနံ့ တိုတောင်းသည်။
“ဝတ်စားအင်္ကျီ၊ ခေါင်းသီးကိုလို့ ခန့်ချီပြီဆိုသည့်နှယ်။” ဂမ၊
ပ။ ၁၁၁။

ခေါင်းသီး - ကြံ / ခေါင်းသီး / စောင်းသည်။ ရွဲ့သည်။ “စကား
မပြော၊ စိတ်နေခေါင်းသီး၊ ကျွန်တော်မျိုးက။” မွေ။ ၂၇။
“ဝတ်လိုက်သည့်ပုဆိုးမှာ၊ ခေါင်းသီးကြီးပင်။” ဥပက။ ၂၈။

ခေါင်းသန်းနာ - န / ခေါင်းသန်းနာ / အဖုအကျိတ် ပေါ်သည့်
ကူးကပ်တတ်သော ကျွံ၊ နွား၊ သိုး ထောက်တမျိုး။ (အရေပြား
ခေါင်းသန်းနာ၊ အဆုတ်ခေါင်းသန်းနာ၊ အခေါင်းသန်းနာ ဟု
သုံးမျိုးရှိသည်။) “လက်၊ ပေါင် စသည်တို့၌ အဖုအကျိတ်
ပေါ်၍... ဤထောက်ကို မြန်မာလိုခေါင်းသန်းနာဟူ၍ ခေါ်ဆို
ကြ၏။” ထေကု၊ ပ။ ၁၄၃။

ခေါင်း

ခေါင်း - န / ခေါင်း / ၁။ အထီး၏ ပြီးအုပ်တောင်များတွင်
မျက်လုံးများပါ၍ ဦးစွန်းရှိသော ငှက်ကြီး။ ဥဗေါင်းငှက်။
(ယင်းငှက်၏တွန့်သံကို အီးဝေဟု မြန်မာတို့က အသံအမုတ်
ပြုသည်။) ၂။ ခေါင်းတံဆိပ် ရှိသည့် ဆိုသော နေမင်း။
၃။ ခေါင်းတံဆိပ် ခတ်နိုင်သော ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်း
မြန်မာဒင်္ဂါး။ “ပျိုတို့ မောင် ဝါဝါဝတ်ကို၊ ခေါင်းခွပ်ချည့်
လေး။”

ခေါင်း

ခေါင်းမြဲ - န / ခေါင်းဂျန် / ဆုဇမတ်။ ဆုဇမတ်ဖြင့် ကာရံထား
ခြင်း။ “ယင်းသို့ ပြီးလတ်သော် မူယော၊ နံ၊ ဝါ၊ ပြောင်း၊
ပ၊ ပေါ၊များကို ကြံပြန်ရလေ၏။ ထိုသို့ပြီးလျှင် ခေါင်းမြဲ
လိမ္မော်ကာလျက်။” မြန်မာမင်း။ ၂၃။

ခေါင်းခွက် - န / ခေါင်းခွက် / ဥဗေါင်းရုပ်ပါသော လည်ဆွဲ
တန်ဆာတမျိုး။ “ကျမပျက်နာကျ၊ ခေါင်းခွက်အသွင်ထား
ကြပါတော့။” ဓာတ်ပြား။ ၉၀။

ခေါင်းဂမုန်း - န / ခေါင်းဂမုန်း / ခေါင်းပြီးကွက်နှင့်ဆင်သော
အရွက်ပျားရှိသည့် ဂမုန်းပင်တမျိုး။

ခေါင်းပေါး - န / ခေါင်းပေါး / အင်းအိုင်ရေပင်တွင် အလေ့ကျ
ပေါက်သော ပေါ၊ပိုင်တမျိုး။ ခိုက်ပေါး - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

ခေါင်းစုတ် - န / ခေါင်းစုတ် / စိန်ပန်းကလေးပင်။ (စော်
ကလေးအနီဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။)

ခေါင်းတထူမောင်းတလူ - ကြိဝိ / ခေါင်းဒလူမောင်းဒလူ / ကိုး
ရိုးကားရား။ ဝိပဉ်တိတ်သီ။ ဖိုးရိုးကားရား။

ခေါင်းတောက် - ကြံ / ခေါင်းတောက် / ချာချာလည်သည်။
မူးနောက်သည်။ “အရင်ဘုရား ပျောက်သွားလို့။ ရွာလိုက်
ရတာ။ ခေါင်းတောက်နေတာပဲ။” မျောက်။ ၁၅၉။

ခေါင်းတည်မောင်းတည် - ကြိဝိ / ခေါင်းခိုမောင်းခို / ခေါင်း
တလူမောင်းတလူ - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “မမြဲမေ့ကိုယ်တိုင်
မီးဖိုထဲက ခေါင်းတည်မောင်းတည်နှင့် ပြေးထွက်လာရစမြဲ။”
သုတ္တိ၊ ပ။ ၂၇၂။

ခေါင်းခေါ် - န / ခေါင်းခေါ် / ခေါင်းတံဆိပ် ခတ်နိုင်သော
သော ကျပ်သုံးငွေဒင်္ဂါး။

ခေါင်းပေါင် - န / ခေါင်းပေါင် / အခြေတပ်ထားသော ဗျပ်
တမျိုး။

ခေါင်းပေါင်

ခေါင်းဖန်ဝါ - န / ခေါင်းဖန်ဝါ / ၁။ အနားချောရွက်ဆိုင်များ
ပေါက်သည့် ပန်ပင်တမျိုး။ ၂။ မုန့်ကြွပ်တမျိုး။ ၃။ [ကဗျာ]
နေ။

ခေါင်းပြီးကွက် - န / ခေါင်းပြီးကွက် / ၁။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာတွင်
ပင်ခေါ်သောပန်ပင်။ ၂။ မုန့်စိကွက်ကို နေထောင်မိ၍ပေါ်
လာသောအလင်းရောင်။ ၃။ မြေပျံရွက်ထောက်ကြောင့် အရွက်
တွင် ပေါ်လာသော အနားရစ်ဝါသည့် အနက်ပြောက်။

ခေါင်းရွေး - န / ခေါင်းရွေး / ဝါးကို ခွဲစိတ်နီနီဖြာ၍ တောင်း၊
တင်း ဖျာ၊ ရိုင် ရက်သောအလုပ်။ (ခေါင်းရွေးဟုလည်း တွေ့ရ
သည်။) “နွေကုရာ၊ မည်သင်ခေါ်ရော၊ ခေါင်းရွေးလည်းဟု၊
ကျူထရံက၊ နီးလွှာသမား၊ ကပ်ဝါခွဲခြမ်း၊ အမှုထမ်း၌။”
ကုသ* ၃၃၄။

ခေါင်းလည်ဆစ်ဆစ် - ကြံ / ခေါင်းလယ်ဇစ်တံ / လေမိုးအန်
ကြောင့် လဲနေသောပေါးပင် အများဆစ်မှ ထောင်ထလာ
သည်။

ခေါင်းလန်း - န / ခေါင်းလန်း / အခြေတပ်ထားသော ဗန်းကြီး။
(ထမင်းစားပွဲအဖြစ် သုံးသည်။)

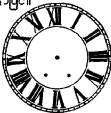

ခေါင်းလန်း

ခေါင်းသိုး - ကြံ / ခေါင်းသိုး / ခိုင်းသည်။ မယဉ်ကျေး။ “တော
 ကိုယ်တောလက် ထွန်တက်နှားစီးခေါင်းမြီးဖြူမျိုး၊ လူ့ခေါင်း
 သိုး၊ ရိုးလဲသည်တောင်သူ။” ရာမ၊ ပ။ ၇၅။
 ခေါင်းသိုးပင် - ကြံ / ခေါင်းသိုးပင် / ပုဆိုးကို တိုတိုပင်မသည်။

ခိုင်

ခိုင် - န / ခိုင် / ၁၊ ရောင်းဝယ်ရာဗဟိုဌာန။ ၂၊ လောင်းတမ်း
 ကစားပွဲကို ကြီးကြပ်လုပ်ဆောင်သူ။ ၃၊ လောင်းတမ်းကစား
 ဝိုင်းတခုတွင် အလျော်အစားကို တာဝန်ယူသူ။
 ခိုင်ကွက် - န / ခိုင်ကွက် / ၁၊ နာရီတွင် ဂဏန်းများ ရေးမှတ်
 ထားသော မျက်နှာပြင်။ ၂၊ တယ်လီဖုန်းတွင် လက်လှည့်
 ပေါက်ကလေးများအောက်ရှိ ဂဏန်းများရေးမှတ်ထားသော
 မျက်နှာပြင်။

ခိုင်ကွက် - န၊ ၁

- န၊ ၂

ခိုင်ခံ - ကြံ / ခိုင်ခံ / ၁၊ ကုန်ပစ္စည်းများကို တဦးတည်းချုပ်ကိုင်
 ရောင်းချသည်။ ၂၊ လောင်းယမ်း ကစားဝိုင်း တခုတွင်
 အလျော်အစားကို တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်သည်။ ၃၊ [ဥပစာ]
 တဦးတယောက်တည်း တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်သည်။
 ခိုင်နမ့် - န / ခိုင်နမ့် / စက်စွမ်းအင်ကို လျှပ်စစ်စွမ်းအင်အဖြစ်သို့
 ပြောင်းပေးသောစက်။ [လိပ်]
 ခိုင်နီဆော - န / ခိုင်နီဆော / ယခုအခါ ကွယ်ပျောက်သွားပြီ
 ဖြစ်သော တွားသွားသတ္တဝါကြီးတမျိုး။ [လိပ်]
 ခိုင်နယ် - န / ခိုင်နယ် / ရှေးခေတ်သုံး အုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေ
 အပိုင်းအခြားငယ်တမျိုး။ နယ်သီး နယ်ခြား ရွာနယ်ခိုင်နယ်
 ခွဲခြား၍။ သာဟု။ ၁၈၁။
 ခိုင်ဗင် - န / ခိုင်ဗင် / ဦးစောက်ကျွမ်းထိုးခြင်း။ ပြေးခုန်ဝမ်း
 လျှားထိုးခြင်း။ [လိပ်]
 ခိုင်ပျူး - န / ခိုင်ပျူး / စပါးရောင်းဝယ်ရာ ဗဟိုဌာန၏ အကြီး
 အကဲ။
 ခိုင်ယာရီ - န / ခိုင်ယာရီ / ၁၊ နေ့စဉ်အတွေ့အကြုံများကို
 မှတ်တမ်းတင်ထားသောစာအုပ်။ ၂၊ နေ့စဉ် ရေးမှတ်လိုသည်
 များကို မှတ်တမ်းတင်ရန် ပြုလုပ်ထားသော စာအုပ်။ [လိပ်]
 ခိုင်လူကြီး - န / ခိုင်လူကြီး / ကစားနည်းဥပဒေများကို ညွှန်ကြား
 ဆုံးဖြတ်ပေးရန် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ထားသော လူကြီး။
 အားကစားပွဲများကို စည်းကမ်းဥပဒေနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်
 ခန့်ခွဲရသော လူကြီး။
 ခိုင်အာခီ - န / ခိုင်အာခီ / ခိုင်ခြားအစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသား
 ကိုယ်စားလှယ်များ တာဝန်ခွဲဝေအုပ်ချုပ်သော အုပ်ချုပ်ရေး။

အုပ်ချုပ်သူနှစ်မျိုး တာဝန်ခွဲဝေအုပ်ချုပ်သော အုပ်ချုပ်
 ရေး။ [လိပ်]

ခိုင်း

ခိုင်း - န / ခိုင်း / ၁၊ ခေါင်လျောက်နှင့် လက်ခံလျောက်တွင်
 အမိုးစောင်းနှင့် တပြေးညီစွာ တန်းနေသော သစ်သား။
 ၂၊ ယိုင်နေသော အိမ်နံရံ၊ ဝင်းထရံ စသည်တို့ကို ထောက်
 ကန်ထားသော ကျားတမျိုး။
 ခိုင်း - န / ခိုင်း / ၁၊ သားရေကို
 အဝန်းအခုံး လုပ်ထားသော
 သစ်စေးသရိုက်ကို ဟည်ပြုဒါး
 သုတ် ရွှေရေးသည့် ကာမျိုး။
 ၂၊ ခိုင်းစွဲသူရဲ။ ၃၊ ခိုင်းစွဲသူရဲစု
 အဖွဲ့။ ၄၊ ယှဉ်ပြိုင်မှု တခုခု
 တွင် အနိုင်ရသူ သို့မဟုတ်
 အနိုင်ရသည့်အဖွဲ့ အား ချီးမြှင့်
 သော ခိုင်းပုံဆူပစ္စည်း။

ခိုင်း

ခိုင်းနမိုက် - န / ခိုင်းနမိုက် / ယမ်းတီလူး။ [လိပ်]
 ခိုင်းလွှ - န / ခိုင်းလွှ / လေးကိုင်းပုံ လက်ကိုင်တွင် လေးကြိုး
 သဖွယ်တပ်ထားသော လွှ။

ခိုင်းလွှ

ဒက်

ဒက် - န / ဒက် / ၁၊ ကျူးလွန်မီသော အပြစ်အတွက် အအုပ်
 အချုပ် အကြီးအကဲက စည်းကမ်းဥပဒေအရ ပေးသဖြင့် ခံယူ
 ရသောအပြစ်။ (ကြိမ်ဒက်၊ ငွေဒက်၊ ထောင်ဒက်၊ သေဒက်
 စသည်။) ၂၊ ကျရောက်သော သေးအန္တရာယ်။ “ဒဏ်၊ ညှဉ်း
 ပန်းနှိပ်စက်ခြင်းတည်းဟူသောဒက်ကို၊ နိဓာယ၊ ပယ်ချ၍။”
 သာသမ်။ ၃၄၇။ “နေပူဒက်ကြောင့် ဆင်ရေသည် ကျုံ့၍ ဝင်
 ပေါက်ပိတ်သွားလေရာ။” သာဌေး။ ၆၃။ [ပိ]
 ဒက်ကျော - ကြံ / ဒက်ကျော / ယိုမိုက်ရရှိသော ဒက်ဆုဒက်ချက်တို့၊
 ပျောက်ကင်းသည်။
 ဒက်ခံ - ကြံ / ဒက်ခံ / ကျူးလွန်မီသော အပြစ်တစုံတရာအတွက်
 အအုပ်အချုပ် အကြီးအကဲက ပေးသောဒက်ကို ခံယူရသည်။
 “ကျောင်းနောက်ကျသဖြင့် ဒက်ခံနေရသည်။”

ဒဏ်ခတ် - ကြိ / ဒန်ခတ် / ၁၊ အပြစ်တစ်ခုရာအတွက် ကြိမ်
စသည်ဖြင့် ခိုက်သည်။ “ကြိမ်လို့၊ လှံတို့ဖြင့် ဒဏ်ခတ်ရာ
သတည်း။” န။ ၄၈။ ၂၊ ဒဏ်ပေးသည်။

ဒဏ်ငွေ - န / ဒန်ငွေ / အပြစ်တစ်ခုရာအတွက် အာဏာပိုင်
တို့က အမိန့်ချမှတ်သဖြင့် ပေးဆောင်ရသောငွေ။

ဒဏ်ဆယ်ပါး - န / ဒန်ဆယ်ပါး / ၁၊ သာမဏေကို ဒဏ်ပေး
ထိုက်သောအပြစ်ဆယ်ပါး။ ၂၊ မပြစ်မှားအပ်သူကို ပြစ်မှား
သဖြင့် ခံရသောဒဏ်ဆယ်ပါး။ (ယင်းတို့ကား ၁၊ ကြမ်း
သောဝေဒနာခံစားရခြင်း ၂၊ ပစ္စည်းဆုံးရှုံးခြင်း ၃၊ ကိုယ်
အင်္ဂါပျက်စီးခြင်း ၄၊ ရောဂါနှိပ်စက်ခြင်း ၅၊ ရွှေ့သွပ်ခြင်း
၆၊ မင်းဘေးသင့်ခြင်း ၇၊ စွပ်စွဲခံရခြင်း ၈၊ ဆွေမျိုးပျက်စီး
ခြင်း ၉၊ ညှဉ်းစိပ်ပျက်စီးခြင်း ၁၀၊ အိမ်မီးလောင်ခြင်းတို့
ဖြစ်သည်။)

ဒဏ်တပ် - ကြိ / ဒန်တပ် / ဒဏ်ငွေ ပေးစေသည်။ ဒဏ်ခိုက်
သည်။ “တပျက်ယင် တပြားဒဏ်တပ်မယ်။” ပြည်နီ။
၅၃။

ဒဏ်ထိ - ကြိ / ဒန်ထိ / ၁၊ အပြစ်ရောက်သည်။ ၂၊ အပြစ်ပေး
ခံရသည်။

ဒဏ်နာ - န / ဒန်နာ / ထိခိုက်ဒဏ်ရာတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော
အနာ။

ဒဏ်ပီ - ကြိ / ဒန်ပီ / ၁၊ လေးလံသောပစ္စည်း အစိတ်ရ၍ ဒဏ်ဖြစ်
သည်။ “ဒဏ်ပီသော် အခံ မခက်လား။ ဂျားပင် ပျိုမြစ်...စား
သော် မပျောက်လား။” လား။ ၇။ ၂၊ [ဥပစာ] အလုပ်
တခုခုကို အရှည်အကြာ စူးစူးစိုက်စိုက် လုပ်ကိုင်ခဲ့ရ၍ ပင်ပန်း
နွမ်းနယ်သည်။

ဒဏ်ပေး - ကြိ / ဒန်ပေး / အပြစ်ပေးသည်။ ဆုံးမသည်။
“သင်တို့တောထဲမှိုက် မြင့်ရှည်စွာနေ၍ ယခုမှလာသည်ဖြစ်
သောကြောင့် သင်တို့ကို ငါ ဒဏ်ပေးမည်။” ဟိကုတ်။ ၉၃။

ဒဏ်ရာ - န / ဒန်ယာ / ခုတ်ထပ်၊ ခိုက်နှက်၊ ပစ်ခတ်၊ ထိခိုက်၊
ကိုက်ဟပ်၍ ဖြစ်ပေါ်သော အနာအရာ။

ဒဏ်ရာစစ်ချက် - န / ဒန်ယာဒန်ဂျက် / ဒဏ်ရာ - န၊ နှင့်
အတူတူ။

ဒဏ်ရေဝ - ကြိ / ဒန်ယေဝ / ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်တို့ဖြင့် ပြည့်နေ
သည်။

ဒဏ်ခိုက် - ကြိ / ဒန်ယိုက် / ကြိမ်ဒဏ်ပေးသည်။ ငွေဒဏ်တပ်
သည်။

ဒဏ်သေ - ကြိ / ဒန်သေ / ဖြတ်၍ ပြတ်၍ ပြောင်းလဲ၍မရ။
အရှင်မဟုတ်။ အခိုင်အမာ ဖြစ်သည်။ ပုံသေဖြစ်သည်။
“ကက်အိမ်မှာ နီပြာပန်းရေလျက် ဒဏ်သေ အမိုး သမီးကိုင်
နှင်း” ချ။ ၇၊ ၇၅။ ၁၀၆။

ဒဏ်သင့် - ကြိ / ဒန်သင့် / အပြစ်ရောက်သည်။ “နိဂဏ္ဌသီလကို
ပေးသောသူသည် သာမဏေဖြစ်မှုကား ဒဏ်သင့်ရာ၏။” ဩ
ကာဝီ။ ၁၀၁။

ဒဏ္ဍာရီ - န / ဒန်ဒါယီ / ဉာဏ်ကျွန်ပြု၍ ပန်တီးရေးသားပြော
ဆိုသော ပုံဝတ္ထု။ လုပ်ငတ်။ ထိုးငတ်။

ဒုတ်

ဒုတ်ဒုတ်ထိ - ကြိဝိ / ဒုတ်ဒုတ်ထိ / အဆုံးတိုင်အောင် (ရောက်
သည်။) “အပယ်ခံရလို့ ဒုတ်ဒုတ်ထိ ကျရောက်ကြရလေ
သည်။” မိန်းမာတ်။ ၁၄၁။

ဒုဏ္ဍာ - န / ဒုတ်တာ / စိမ်းပြာပြာအရောင်ရှိ၍ ဆေးဖော်စပ်
ရာတွင်ဖြစ်စေ၊ အင်္ဂါရတ်ထိုးရာတွင်ဖြစ်စေ၊ အထည်စသည်
ဆေးရောင်ခိုင်စေရန် ပြုလုပ်ရာတွင်ဖြစ်စေ အသုံးပြုရသည့်
ပစ္စည်းတမျိုး။

ဒန်

ဒန် - န / ဒန် / ၁၊ ကြေးနီ၏အင်္ဂါရပ်အမည်။ “ကြေးနီ (ဒန်)
သံ(လောဟာ) ပြတား(သုတ) ငွေစင်၊ ခဲမဖြူ (နာ)တို့ကို
သင့်တော်သောဆေးတို့ဖြင့် စပ်ဆိုင်သော ပြုဘွယ်ဟူသမျှကို
ပြုလုပ်တတ်သော ဝိဇ္ဇာခံရသည် မှီ၌ ရောကျပြုလုပ်လိုက်
ရာ။” ကျည်း။ ၁၃၄။ ၂၊ အိုးခွက်လုပ်ရသော သတ္တုဖြူတမျိုး။
ဒန်ပူ - န / ဒန်ပူ / သွားကိုပွတ်တိုက်ရန် သစ်သားကို သပ်ထား
သော အချောင်းအတံ။

ဒန်ပုစား - ကြိ / ဒန်ပုစား / ဒန်ပူဖြင့် သွားတိုက်သည်။ “သွား
တိုက်ခြင်းကို ရှေးအခါ ဒန်ပုစားသည်ဟု ခေါ်သည်။” စာဝိ
မာန်၊ ၃၊ ၇။ ၂၆။

ဒန်ပေါက် - န / ဒန်ပေါက် / ဒံပေါက် - န၊ ရှ။
ဒန်ရည်စိမ် - ကြိ / ဒန်ယေစိမ် / နှစ်ကယ်သတ္တုကို လျှပ်စစ်ဓာတ်
ဖြင့် ကူးပြောင်းစွဲထင်စေသည်။ “ဒန်ရည်စိမ်စက်ဘီးဘောင်။”
အာ။ ၄။

ဒန်အိုး - န / ဒန်အိုး / ဒန်သတ္တုဖြင့်လုပ်ထားသော အိုး။

ဒန္တဝီ - န / ဒန်ဒဝီ / ရေစီးကမ်းပြိုသွားရောဂါ။

ဒန္တအာဓာရာ - န / ဒန်ဒဇာအာဓာရာ / သွားအရပ်ကို လျှာဖျား
ဖြင့်ထိ၍ ဆိုရသော တ၊ တ၊ ဒ၊ ဇ၊ လ၊ သ အက္ခရာခုနစ်လုံး။
[ပါ]

ဒန္တဌာနီ - န / ဒန်တဌာနီ / ဒန္တအက္ခရာများဖြစ်ရာ သွား
အရပ်။ [ပါ]

ဒန္တသုစင် - န / ဒန်သုစင် / အပွင့်ဖြူငယ်ဖျား ပွင့်သော
မြက်ကြားပေါက် အပင်တမျိုး။ (မန်းပင်၊ သကြားရွက်ပင်၊
ထောင့်ဆေးခြောက်ပင်ဆေးချိပင်ဟူ၍လည်းခေါ်ကြသည်။
ပဉ္စင်းပါးကို ပြုတ်၍ ငုံလျှင် သွားနာပျောက်သည်ဟု ဆို
သည်။)

ဒန်

ဒန်ကျွဲ - န / ဒန်ကျွဲ / လမ်းဘေးတွင် ပေါက်လေ့ရှိသည့် ပန်းဝါ
ပွင့်သော ချုံပင်ငယ်တမျိုး။

ဒန်သလွန် - န / ဒန်သလွန် / ဒန်သလွန် / အရွက်နှင့် သီးတောင်
ရှည်ကို ဟင်းချက်စားရသော သစ်ပင်။ (အပွင့်ဖြူသည်။

အသီးတောင့်တွင် အမြောင်းကိုမြောင်းရှိသည်။ သုံးမြောင်း
စေ့တွင် အတောင်များပါသည်။)

ခန်း

ခန်း - န / ခန်း / လွင်စီးရန် တွဲလျားဆိုင်ထားသော ကြိုး။
ခန်း - န / ခန်း / ၁။ အရှက်နှင့်အညွန့်ကို လက်သည်။ ခြေ
သည်း အနိသီးထုတွင် သုံးလေ့ရှိသော အပင်ငယ်။ ခန်းကြီး
ပင်။ “ခြေသည်းလက်သည်း ခန်းပြင်ဆိုးသကဲ့သို့ ရှိအံ့။”
ကာမ။ ၂၄။ ၂။ အပွင့်ရောင်မျိုးစုံအတွက် အလှစိုက်သော
အပင်ငယ်။ (ရင့်မှည့်လျှင် ပေါက်ကွဲသောအစေ့အိမ်ရှိသည်။)
ခန်းကြီး - န / ခန်းကြီး / ခန်း - န။ ၁။ နှင့် အတူတူ။
ခန်းပေါက် - ကြံ / ခန်းပေါက် / တန်းထားသောကြိုးကို တောင့်
တင်းအောင် အခြားကြိုးတချောင်းဖြင့် ဆွဲဆိုင်သည်။

ခိန်

ခိန် - န / ခိန် / ခိန်ချဉ် - န။ နှင့် အတူတူ။ “ခိုမှ ခိန်နှင့်
ထောပတ် ထုတ်လုပ်ခြင်း။” စွယ်ကျမ်း။ ၆။ ၁၇။
ခိန်ခဲ - န / ခိန် / ထောပတ်ထိုးရာမှ ထွက်လာသော ခိုခဲ။
“ထောပတ်ထိုးရာ ထောပတ်။ ခိန်ခဲ၊ ခက်တက်ရည် သုံးခု
ဖြစ်သကဲ့သို့။” ကာနု။ ၄၁။
ခိန်ချဉ် - န / ခိန်ချဉ် / ချဉ်ဉ် ခံပျစ်နေသော နွားနို့။ ကျွဲနို့
စသည်။ ခိန်။

ခိန်း

ခိန်းတလိန်းနတ် - န / ခိန်းတလိန်းနတ် / မယား လင်ငယ်နေ
သောကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ လင် မယားငယ်နေ
သောကြောင့်သော်လည်းကောင်း ကျန်ရစ်သူ မနေနိုင်မထိုင်
နိုင်ဖြစ်ခြင်း။ အရှားအမှား စွဲလမ်းကပ်ငြိခြင်း။ “သီပေါမင်းမှာ
မိန်းမ ခိန်းတလိန်းနတ်စွဲကပ်သည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၇၉။
ခိန်းသံ - န / ခိန်းသံ / ၁။ တားဝယ်ဘက်တွင် ထွန်းကားသည့်
သီဆိုတီးမှုတ်သံတမျိုး။ “တနင်္သာရီတားဝယ်နယ်တွင် ခိန်းသံ
တည့်ညံ့ဖြင့် ငါးခဲမရေချပွဲ (မိုးခေါ်ပွဲ) များ ကျင်းပကာ။”
ပြည်အက။ ၁၁။ ၂။ မြန်မာသီချင်းသွား တမျိုး။ ယင်း
သီချင်းသွားအတိုင်း တီးမှုတ်ထားသော အတီးတမျိုး။
“ခိန်းသံ၊ ကရင်ဩသံ၊ သီဂီသံ၊ လှေတော်သံ...အစရှိတဲ့
သီချင်းသွားများပါတာ။” ဂုဏ်သံ။ ၁၀။

ခုန်း

ခုန်း - န / ခုန်း / ၁။ ဧည့်သုံးချက် ဝါးတချက်ပါဝင်သော နဂို
စည်း နှစ်ခုအပေါင်း။ ၂။ ပတ်ဝိုင်းတွင် လက်ဝဲဘက် အစွန်ရှိ
ပတ်လုံးရှစ်လုံး။ ၃။ ပတ်ဝိုင်း၏ လက်ဝဲအပြင်ဘက်ရှိ ပတ်မ

ကြီး။ ခြောက်လုံးပတ်၊ ခုန့်လင်းကွင်း၊ စည်းတို၊ စည်း၊ ဝါးတို
ကို ခေါ်သောအမည်။ (ယင်းတို့သည် တေးသွားပေါ်အောင်
တီးမှုတ်ရန် အသံမစုံ။ သံစုံတူရိယာတို့ဖြင့် တီးမှုတ်ရာတွင်
ပြည့်စွက် ကူညီပေးရသည်။)

ခုန်းကုလား - န / ခုန်းကုလား /
နိမ့်ကျသွားသော အဆောင်
များကို မြှင့်ရန် သုံးရသော
မြောက်စက်။ ဤအထိုင်တွင်
ခုန်းကုလား တင် နိုင် မှီ သာ
အ မြင့် ဆောင် ပေး သည်။”
ဆောက်။ ၄၇၀။

ခုန်းကုလား

ခုန်းကကြီး - န / ခုန်းကကြီး / ပတ်
ဝိုင်း အတွင်း ခုန်း ပတ် လုံး
ရှစ်လုံးတွင် အစွန်က အကြီး
ဆုံးပတ်လုံး။

ခုန်းကြိုး - န / ခုန်းကြိုး / ညှင်းလုံးသံစဉ် ညှိထားသော
စောင်းကောက်ကြိုး တဆယ့်သုံးကြိုးတွင် အပေါ်ကြိုး
ရှစ်ကြိုး။

ခုန်းချ - ကြံ / ခုန်းချ / အလျင်အမြန်၊ မရပ်မနားပြေးသည်။

ခုန်းစီး - ကြံ / ခုန်းစီး / မြင်းကို ခုန်းပြေးစေ၍ စီးသည်။

ခုန်းစိုင်း - ကြံ / ခုန်းစိုင်း / ၁။ မြင်းကို ခုန်းစီးသည်။ “ဟိုမှာ
လူတယောက် မြင်းခုန်းစိုင်းလာနေတယ်။” ဂျ။ ၁၆၀။

၂။ အပြေးအလွှား အလျင်အမြန်သွားသည်။ “ကျောင်းက
ဆင်းချိန်များတွင် အိမ်သို့ ခုန်းစိုင်းပြန်လာကာ။” ဆန်း။ ၂၇။

ခုန်းဆောင် - ကြံ / ခုန်းဆောင် / အလျင်အမြန် မရပ်မနား
ပြေးသည်။

ခုန်းထိုက် - ကြံ / ခုန်းထိုက် / အလောတကြီး။ အပူတပြင်း။

ခုန်းနွား - န / ခုန်းနွား / အပြေးသန်သော နွား။

ခုန်းမြင်း - န / ခုန်းမြင်း / အပြေးသန်သောမြင်း။ ပြိုင်မြင်း။
“ဂိတ်ဖွင့်၍ လွတ်လိုက်သော ခုန်းမြင်းကဲ့သို့။” ရှု၊ ၈၊ ၉၃။

၁၇၉။

ခုန်းရိုက် - ကြံ / ခုန်းရိုက် / နွား၊ မြင်း စသည်ကို ခုန်းပြေး
အောင် ရိုက်နှက်မောင်းနှင်သည်။

ခုန်းလှည်း - န / ခုန်းလှဲ / လျင်မြန်စေရန် ပြုလုပ်ထားသော
လှည်းယာဉ်တမျိုး။

ခုန်းဝေး - ကြံ / ခုန်းဝေး / ၁။ နားလည်မှု နည်းပါးသည်။
၂။ ထိုသည်။ ထိုင်းသည်။ အသည်။ “မင်းအတော် ခုန်းဝေး
ပါကလား။” သုတို၊ ၁။ ၅၆၄။

ခိပ်

ဝိဇ္ဇာကျေ - န / ဝိတ်ဗာစကချ / အလေးရှိသောအဆင်းကို မြင်
နိုင်စွမ်းသော ဉာဏ်မျက်စိ။ “အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ဝိဇ္ဇာကျေ
ဉာဏ်အရာ၌ တောဒဂ်ရသည်။” တေဒဂ်။ ၆၅။ [၁]

ဒိဗ္ဗသောတ - န / ဒိတ်ဗာသောတာ / အဝေး၌ဖြစ်သောအသံကို ကြားနိုင်စွမ်းသောဉာဏ်နား။ ဘုရားမြတ်စွာ သည်လည်း သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ရွှေကျောင်း ဂန္ဓကုဋ်တိုက်၌ နေတော်မူ လျက်ပင် ထိုနတ်သမီး၏ ငိုကျွေးသံကို ဒိဗ္ဗသောတနားဖြင့် ကြားတော်မူသောကြောင့်။ သံဝတ်။ ၃၃၁။ [ပါ]

ရုပ်

ရုက္ခိက္ခန္ဓရုပ် - န / ရုတ်မိတ်ခန့်တရားကတ် / အစာငတ်မွတ်၍ ပျက်စီးသော ကပ်။ “မောဟလွန်ခဲ့လျှင် ရုက္ခိက္ခန္ဓရုပ် တည်ဟူသော ငတ်မွတ်ခြင်းဘေး။” လောကုပ်။ ဂဇ။ [ပါ]

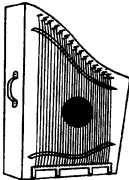
ရုံ

ရုံ - န / ရန် / ၁။ ထွေပစ်စားရာတွင် ထွေပစ်သူတို့ ရပ်နေရာ စည်းကြောင်း။ “လာ။ ရုံကို တို့ အယင်ရောက်တဲ့သူ ပွေပဟေ့ ဟု ပြော၍ မောင်ဟန် ပြေးလေသည်။” သုံးပွင့်။ ၂၆၁။ ၂။ ဂေါလီပိတမီး ကစားရာတွင် ခွင့်ရာနောက်က ထောင် ထားသော ပျဉ်ချပ်စသည်။ “မောင်ငယ် ခင်းလိုက်သော ဘုရဲကား မကောင်း။ သုံးလုံးသည် ခုံတွင်ကပ်၍ သုံးပွင့်ဆိုငံ ဖြစ်နေလေ၏။” သုံးပွင့်။ ၂၆၂။

ရုံနာ - န / ရန်နာ / ပွဲလျက်၊ ရေခုံး၊ ထုံးမှုန့်တို့ကို ရေစပ် ထားသော လှေထေးရသည့်ပစ္စည်း။

ရုံနာ - န / ရန်နာ / အသိတရား ခေါင်းပါးသောသူ။ ထုံထိုင်း ခိုးအသော သူ။

ရုံမင်း - န / ရန် မင်း / ၁။ စည် တူရိယာ ဆယ်နှစ်မျိုးတွင် တမျိုး။ “ပဉ္စင် ရုံမင်းခွက်ခွင်း စည်းကြီး မှတ်တီးဘွယ်အမျိုး မျိုးတို့ကို ခြံရံစေပြီးလျှင်။” မဟာဝင်။ ၂၅၅။ ၂။ ယခု ခေတ်ပေါ် စောင်းပြား တူရိယာ တမျိုး။ “ယခုခေတ် ရုံမင်း ခေါ်သော စောင်းပြား တူရိယာမျိုးကိုသို့ ကြိုး ၁၀ ချောင်းတပ် စောင်းပြားများ ယင် ဖြစ်လေသည်။” တက္ကနိ။ ၃။

ရုံမင်း - န၊ ၂

ရုံရင်း - န / ရန်ယင်း / စတင်ရာနေရာ။ မူလ အခြေအနေ။ မူရင်း။ “အတွင်းက ရောဂါမစင်ကြယ်တော့ အပြင်က ဘယ်လို ကုက ရုံရင်းပြန်ရောက်တာတဲ့။” သက်ရှည်။ ၁၇၅။ “သို့နှင့် ရုံရင်းအတိုင်း မြေတိုင်စာရေး ပြန်ဖြစ်လေသည်။” အရှေ့က။ ပ။ ၁၂။

ခုံး

ခုံး - န / ခုန်း / ၁။ မီးလောင်ယမ်း၏ တွန်းကန်အားကြောင့် အပြင်သို့ ဖြစ်စေ၊ အဝေးသို့ ဖြစ်စေ ပြေးထွက်သော တဘက် ပိတ်ကျည်။ (ဘီးတပ်၍ဖြစ်စေ၊ ကြိုးတန်း၍ဖြစ်စေ၊ အလွတ် ဖြစ်စေ ရှိ လွတ်ရသည်။ တန်းလုံးထွင်းသောခုံးမှ ဝါး ကျည် လုပ်သော ခုံးထိ ခုံးအမျိုးမျိုးရှိသည်။) ၂။ ခုံးကဲ့သို့ အလျင် အမြန်ပြေးခြင်း။

ခုံးခံ - ကြိ / ခုန်းခန့် / ၁။ အကြမ်းပတ်မ်း အသုံးပြုသည်။ ပေပေတေတေ အသုံးချသည်။ “နွားပြာမှာ ခုံးခံနိုင်၍။” စွယ်ကျမ်း။ ၆။ ၁၆၇။ “ပိုးကြီးလဲချည် တပတ်နွမ်းကို ခုံးခံ နေသော ကိုယ့်ညို။” ရှု၊ ၇၊ ၇၅။ ၁၀၇။ ၂။ ပေ၍ခံသည်။ အပေအတေ အပင်အပန်းခံသည်။ “မင်းမွေးမေ ငါက ဆဲ ရင်လ၊ မင်းဖေအို မောင်ခဲပြမှာတဲ့၊ မုန်းနိုင်ဘဲ ကျဲရေလိုနွယ်၊ ခုံးခံတော့တယ်။” ဥပက။ ၃၇။

ခုံးချ - ကြိ / ခုန်းချ / ခုံးခံ - ကြိ၊ ၁။ နှင် အတူတူ။

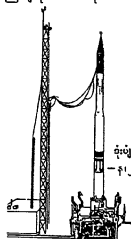
ခုံးချင်း - န / ခုန်းချင်း / ခုံးမီးကျည်မျှားကို မီးရှို့ပစ်လွှတ်သော ခုံးပွဲတွင် သိဆိုသောသီချင်း။ “ခုံးလွှတ်သောအခါ သိဆို အပ်သော ကဗျာသီချင်းကို ခုံးချင်းဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။” ကဗျာစုံ။ ၃၇၀။

ခုံးခြောက် - န / ခုန်းဂျောက် / အမြီးမချိုးသော ပုစွန်တုပ် ခြောက်။ “ဆားသောသောနဲ့ ငါပိတောင် လေးငါကျပ်၊ ခုံးခြောက် တဆယ်သား ငါးမူးပေးအားနေရတာ ဘယ်မှာ လောက်နိုင်ပါ့မလဲ။” သွေး၊ ၁၇၂။ ၃၈။

ခုံးစပ်လှေ - န / ခုန်းဇတ်လှေ / လှေနှစ်ဘက်ကိုမြှင့်ထားသော လောင်ခုံးလှေကြီးတမျိုး။ (ခုံးစပ်ကြီးဟုလည်း ခေါ်သည်။) “ကိုးတောင်ဆယ်မိုက်၊ သွယ်ဝိုက်လုံးကပ်၊ ခုံးစပ်ပိန်းနှော၊ သင်္ဘောဇာလုပ်၊ ကြိမ်ချုပ်ဂေါ်တူ၊ ရေသော်မူလျှင်။” ကိန္နရီ* ၁၃။

ခုံးတိုက် - ကြိ / ခုန်းတိုက် / ဘုန်းကြီးပျံကို လောင်တိုက်ပေါ် သို့ တင်လျက် ခုံးလွှတ်၍ မီးသဉ္စာဟ်သည်။

ခုံးပျံ - န / ခုန်းပျန် / ၁။ ခုံး ဖြင့်ပစ်လွှတ်သော ခုံးလက် နက်။ ရန်သူလေယာဉ်ပျံ မှီရာသို့ ခုံးပျံများဖြင့် အလို အလျောက် ချိန်ရွယ်ပစ် ခတ်ကြောင်း။ တင်းစာ။ ၂။ အာကာသယာဉ်ကို အာ ကာသအတွင်းသို့ ပစ်လွှတ် တင်ပေးသော ခုံးမျိုး။

ခုံးယိမ်း - န / ခုန်းယိန်း / ကရင် အမျိုးသားတို့၏ယိမ်းအက။

ခုံးရောင်း - ကြိ / ခုန်းယောင်း / အရေအတွက် အမျိုးအစား စသည် မခွဲခြားပဲ ရောင်းသည်။

ဒယ်

ဒယ် - န / ဒယ် / ဒန်သတ္တု။ သံသတ္တုစသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော စောက်တိမ်၍ အဝပက်ပြသော ချက်ပြုတ်ရန်အိုး။ (အိုးငယ်လျှင် လက်ကိုင်ကိုင်နှစ်ဘက် ပါတတ်သည်။) “ခန့်ရည်ကို သကြားချက်ထဲ၌ သံဒယ်ကြီးများကို အသုံးပြုကြရ၏။” ရှု၊ ၉၊ ၁၀၈။ ၁၁၄။

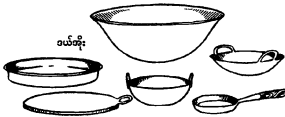
ဒယ်စောက် - န / ဒယ်စောက် / ဒန်သတ္တု။ သံသတ္တု စသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော မတ်စောက်သည့် ဒယ်အိုးတမျိုး။ (တဘက်တွင် လက်ကိုင် ခိုးရည် တပ်ထားသည်။)

ဒယ်ပက် - န / ဒယ်ပက် / ဒယ်ပြား - န။ နှင့် အတူတူ။ “ရေပွက်ပွက်ဆူနေသော ဒယ်ပက်ထဲသို့။” လောကဓာတ်။ ၂၉။

ဒယ်ပိုင်း - န / ဒယ်ပိုင်း / ဒယ်အိုး - န။ နှင့် အတူတူ။

ဒယ်ပြား - န / ဒယ်ပြား / ပက်သောဒယ်အိုး။ “အသုံးပြုသော ဒယ်ပြား၊ ပေါက်ခွန်း။” ဆောက်။ ၁၇၇။

ဒယ်အိုး - န / ဒယ်အိုး / ဒယ် - န။ နှင့် အတူတူ။ (ဒယ်အိုးကို သံပုရာပိုင်း၊ ရွှေကပ်ပိုင်းဟူ၍ အချို့အလိုတွင် ခေါ်သည်။) “ခရည်ပြည့်သော ဒယ်အိုး၌ ပဒါးပြာကို ကွမ်းရိုးတတို့ သာ ခပ်ရသည်။” မတ်စက။ ၂၆၂။

ဒယ်အိုးကင်း - န / ဒယ်အိုးကင်း / အလွန်ပက်သော ဒယ်အိုး။ “ဒယ်အိုးကင်းကို မှောက်၍ထားသကဲ့သို့။” ဘေသာ။ ၆၀။

ဒုလ်

ဒုလ္လဘတရားငါးပါး - န / ဒုန္နလဗ္ဗတယားငါးဗား / ရခဲသော တရားငါးပါး။ (ယင်းတို့မှာ ၁။ ဘုရားပွင့်သည်ကာလကို ရခဲခြင်း၊ ၂။ လူအဖြစ်ကို ရခဲခြင်း၊ ၃။ သစ္စာပြည့်စုံမှုကို ရခဲခြင်း၊ ၄။ ဂုဏ်အဖြစ်ကို ရခဲခြင်း၊ ၅။ သူတော်ကောင်းတရား နှာရမှုကို ရခဲခြင်းတို့ဖြစ်သည်။)

ဒြပ်

ဒြပ် - န / ဒရတ် / အထည်ကိုယ်။ ဂုဏ်ဒြပ်။ “နွား၏ချို၊ ကိုယ်တကောင်လုံး အသားအရိုးသည် ဒြပ်။” ကော။ ၁၀၈။ “အဆင်းကလဲ ဒြတ်၊ စကားကလဲ တတ်၊ ဒြပ်ကလဲ မြင့်။” လောရည်။ ၃၇။ [သ]

ဒြပ်စင် - န / ဒရတ်စင် / [ဓာတု] ဓာတုဗေဒ သဘောအားဖြင့် တပ်မံ၍ မခွဲစိတ်နိုင်တော့သော အထည်ကိုယ်။ “ရေဒီယို

သတ္တိရှိသည့် ဒြပ်စင်များမှ စွန့်ထုတ်ပေးသော စွမ်းအင် အကြောင်းကို။ သိပ္ပံရေးရာ။ ၁၁။

ဒြပ်ထု - န / ဒရတ်ထု / [ဓာတု]ထု မှီသော ဒြပ်။ “ဒြပ်ထု တည်မြဲနိယာမ မှန်ကန်ခြင်း။” ခြေဓာ။ ၂၀။

ဒြပ်နှော - န / ဒရတ်နှော / [ဓာတု] ဒြပ်စင်များ သာမန်အားဖြင့် မူလဂုဏ်များ ဓာတ်မပြောင်းပဲ ရောနှောနေသော အရာ။ “ဒြပ်နှောတို့၏ ထူးခြားသော ဂုဏ်အင်္ဂါများ။” ခြေဓာ။ ၂၀။

ဒြပ်ပေါင်း - န / ဒရတ်ပေါင်း / [ဓာတု] ဒြပ်စင်များ အချိုးမှန်ကန်စွာ မူလဂုဏ်များ ဓာတ်ပြောင်းကာ စုပေါင်းနေသော အရာ။ “ဓာတုဗေဒ အခေါ်အဝေါ်အားဖြင့် ဒြပ်စင်နှင့် ဒြပ်ပေါင်း နှစ်မျိုးရှိသည့်အနက် ဆားသည် ဒြပ်ပေါင်း ဖြစ်၏။” ရှု၊ ၁၁၊ ၁၂၄။ ၇၇။

ခွ

ခွယ်ခွယ် - ကြိတ် / ခွါယန်ခွါယန် / အစုံအစုံ။ “ဗမာမှုများကို မကြားရဘဲ ခိုးချသိချင်းတွေသာ ခွယ်ခွယ် နှိုင်းယှဉ်ကြားနေကြရမည်ဆိုလျှင်။” တင်းစာ။ [ပါ]

ခွါ

ခွါဒရာ - န / ခွါဒယာ / ၁။ ဆယ်နှစ်ရာသီရပ်များဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသော ခါးကြိုး။ ခါးပတ်။ “မင်းသမီးဝတ်ဆင်ရန်... နားချောင်း၊ ဘယက်၊ ခါးကြိုး၊ ခွါဒရာများကို ရွှေဒေါင်းပေါင်နှင့်...ခင်းကျင်းရသည်။” မြန်မင်း။ ၇၃။ ၂။ ဘယက်တန်ဆာ၊ လက်ကောက်၊ ပုတီးစသော ထီးနန်းသုံး အဆင်တန်ဆာများ။ [ပါ]

ခွါဒရာစက် - န / ခွါဒယာစက် / ဆယ်နှစ်ရာသီစက်ဝန်း။ “အဘိသေကာ၊ မင်္ဂလာနှင့်၊ ခွါဒရာစက်၊ နက္ခတ်သဘင်၊ လျှောက်တင်ပျက်ဖြစ်၊ ရွှေနားလှစ်၍။” ကုသ* ၁၂၂။

ခွါဗိပ္ပာယကော - န / ခွါဒိတ်ပါယာဇဂါး / အနက်နှစ်မျိုးထွက်သော စကား။

ခွါရ - န / ခွါယာ / ၁။ ကျင်ကြီးစွန့်ရာ အပေါက်။ “ထိုအနား ခွါရအနား၌ကပ်ပြီး...စိုက်ဆင်းသည်။” ဆေးတို့၊ တ။ ၇၀။ ၂။ ထွက်ရာဝင်ရာ အပေါက်။ “နိဗ္ဗာန်ဝင်စ၊ မုတ်ခွါရ၍။” ဗျူ။* ၃။ [ပါ]

ခွါရဂိုဏ်း - န / ခွါယာဂိုင်း / ၁၂၁၇ ခုနှစ်လောက်တွင် အသျှင်ဥက္ကံသမာလာ အမည်တော်ရှိသော အုတ်ဖိုဆရာတော် စတင်တည်ထောင်သည့် သံဃာဂိုဏ်း။

ခွံ

ခွံသင်္ကန်း - န / ခွံသင်္ကန်း / သင်ပိုင်နှင့် ကေသီသင်္ကန်းအစုံ။

ဒို့ဟ - န / ဒို့ဟ / စိတ်နှစ်ခွဲဖြစ်ခြင်း။ “ဆေးကုသည့်အခါ ဒို့ဟ ကင်း၍ တည်ကြည်ရဲရင့်စွာ ဆောင်ရွက်လေ့ရှိခြင်း။” ဝန်ရီ။ ၁၀။

ဒို့ဟိတ် - န / ဒို့ဟိတ် / ၁။ အလောဘ၊ အဒေါသဟူသော ဟိတ် နှစ်ပါး။ ၂။ ဤဟိတ်နှစ်ပါးတို့ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသူ။ “ထို မန္တသလောက၌ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သုဂတိအဟိတ်၊ ဒို့ဟိတ်၊ တိဟိတ်...ဖြစ်ကုန်၏။” နရ။ ၄၇၆။ [ပါ]

ဌေး

ဌေး - န / ဌေး / နှစ်ခုအရေအတွက်။ “ယိုးဒယားမင်းသည် ဟေဟူသော ဂဏန်းခြေကို ပေးသော် ဌေးဟူသော ဂဏန်း ခြေကို ပေးမည်။” ဣပုံ။ ၄၇၂။ [ပါ]

ဌေးချိုး - န / ဌေးချိုး / အချိုးနှစ်ချိုးထား၍ ဖွဲ့ဆိုသော ကဗျာတမျိုး။ “ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် တေးထပ်၊ ဌေးချိုး၊ လေးချိုး၊ ပတ်ပျိုး...စသော သီချင်းတို့သည်။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၁၊ ၁။ ၁၈။

- ကြံ / ဌေးချိုး / ထက်ဝက်ဖြစ်အောင် ဖြတ်ပိုင်းသည်။ “သံကြိုး ၂ စင်းနှင့် တိုင်းတာရသမျှကို ဌေးချိုး (တဝက်) ဖြု၍။” မြေတိုင်း။ ၁၃၂။

ဌေးတော် - န / ဌေးတော် / မိခင်၏ညီမ။ ဖခင်ညီ၏မယား။ “နှင်းဥယျာ အဘလည်း ဆုံး၊ အမိလည်း ဆုံး၊ ယခုအခါ ဌေးတော်တယောက်နှင့် အတန်ဆင်းရဲစွာ နေရသည်ဟု။” မျက်ပွင့်၊ ၁။ ၉၉။

ဌေးတော် - န / ဌေးတော် / ၁။ နှစ်လုံးဆင့်ထားသော အက္ခရာ။ (ကကြီးနှစ်လုံးဆင့်သကဲ့သို့ တူသောအက္ခရာနှစ်လုံးဆင့်သည် ကို သဒ္ဒါဌေးတော်၊ ကကြီးနှင့် ခဌေးဆင့်သကဲ့သို့ မတူ

သော အက္ခရာနှစ်လုံးဆင့်သည်ကို အသဒ္ဒါဌေးတော်ခေါ်သည်။) ၂။ နှစ်ခုတွဲ။ နှစ်ယောက်တွဲ။ “ဖြစ်နှင့် မဖြစ်၊ စင်စစ်တတိုင်း၊ ယုတ်မြတ်ခိုင်းလျက်၊ သင့်နှိုင်းမညပဲ၊ နှိုင်းကြ အပ်သည်။” ။ထက်ကြပ် ဌေးတော်နှစ်ဦးတည်း။” ဆု။ ၄၇။ [ပါ]

ဌေးရောဥပစ်ရော - န / ဌေးယောအုဗတ်ယော / ဘေးဒုက္ခမျိုးစုံ။ “စိတ်လက်ကလဲ မချမ်းသာ၊ သွေးဆုံးချိန်ကလဲ ရောက်နေတာကတမျိုးနဲ့ ဌေးရောဥပစ်ရော ယှဉ်နေလို့။” မြဝတီ၊ ၁၁၊ ၆။ ၃၂။

ဌေးလေး - န / ဌေးလေး / မိခင်၏ညီမ။ “သူ့ ဌေးလေးကို အမကြီးဟု ခေါ်ပါသည်။” စက်ယုတ်။ ၁၁၀။

ဌေးလမ်း - န / ဌေးလမ်း / (မီးရထား) လမ်းနှစ်သွယ်။ (မီးရထား နှစ်စီးတပြိုင်တည်း အစုန်အဆန် သွားလာနိုင်သည်။)

ခွန်

ခွန်တွဲ - ကြံ / ခွန်တွဲ / နှစ်ခုယှဉ်ဖက်သည်။ “ချစ်ကြွက် ခွိသေဟူသော စကားသုံးရပ်စလုံး ခွန်တွဲ၍ ထားခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။” ဆက်ဆံ။ ၁၆။ “အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် အမှုထမ်းသားများ ခွန်တွဲ၍။” ဒေအုပ်။ ၇၁။

ခွန်း

ခွန်းဈေး - န / ခွန်းစန်းဒါး / ၂ သူတောင်းစား။ ဈေးလ။ “ခွန်းဈေးတို့ ပင်လျှင် အချုပ်အချာအာဏာကို ရရှိလပြီ။” စာခွန်း။ ၆၉။

ခ - န / ခ / ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးတွင် ဆယ့်ကိုးလုံးမြောက် အက္ခရာ။ ဓအောက်မြိုက်ဟု ခေါ်သည်။

ခနရို - န / ခနရို / ငွေအောင်းအနီး များစွာရှိသော သူ။ လက်ဝါးကြီးအုပ် ခနရိုလုပ်ငန်းများကို သိမ်း၍ တိုင်းပြည်ပိုင်လုပ်ရန်။” ဝိလမ်း။ ၁၉။

ခနီ - န / ခနီ / အုန်းရွက်နှင့်တူသောအရွက်ရွည်ကို ပျစ်၍ အမိုးအကာလုပ်ရသော ဒီချောင်းအပင်။

ခနီတအက္ခရာ - န / ခနီတအက်ဓယာ / ဟသံကပ်၍ တင်းတင်းပြင်းပြင်း ရွတ်ဆိုရသော အက္ခရာ။ (ခ ဃ၊ ဆ ဈ၊ ဌ ဗ၊ စ ဓ၊ ဖ၊ ဘ ဟူ၍ ဆယ်လုံးခွဲသည်။) “ကြမ်းတမ်းခက်မာစွာ ရွတ်ဆိုရသော အက္ခရာသည် ခနီတအက္ခရာ မည်၏။” ဘာရတီ၊ ၁။ ၂၀၆။ [ပါ]

ခနီထိုး - ကြံ / ခနီထိုး / ခနီရွက်ကို အပျစ်ဖြစ်အောင် လုပ်သည်။

ခနီပျဉ် - န / ခနီပျဉ် / ပျဉ်ထားသော ခနီ။

ခနီဘောင် - န / ခနီဘောင် / ခနီကိုင်းခတ်ပြီး၍ ကျန်နေသည့် ပင်ရင်းမှ အငုတ်။ ခနီလက်၏ အရင်းပိုင်း။

ခနု - န / ခနု / ဂွမ်းကုန်းမြင့်မြင့် အနောက်ဘက် အစပ်တွင် နေထိုင်သော မြန်မာတမျိုး။

ဓနုကွက် - န / ဒနုကွက် / ပန်းပုလက်ရာ အပြောက်တမျိုး။
“အချို့ လေးတလက်မပျဉ်ပြားကို ဓနုကွက်ဖော်၍ ထောက်
ခံကြသည်။” တူညွှန်း။ ၁၀။

ဓနုရာသီ - န / ဒနုရာသီ / တဆယ့် နှစ်ရာသီတွင် မြင်းကိုယ်
ရှိသော လေ့စွဲယောက်ျားရုပ်ဖြင့် မှတ်အပ်သည့် ရာသီ။
“ဓနုရာသီအဆုံးဖြစ်သော ဥတြာသန်နကွတ်။ ဟဌမပါဒ်။”
အဋ္ဌတြာ။ ၂၂၇။

ဓနုန်း - န / ဒနုန်း / ချောင်းဘေးရေစပ်တွင် ပေါက်သော ဆူး
ပေါက်သည့် အုန်းထန်းပင် တမျိုး။

ဓမကရိုက် - န / ဓမကရိုက် /
ရဟန်းတို့၏ ပရိက္ခရာရှစ်ပါး
အ ဝင် ဖြစ် သော ရေ စစ်။
ကရိုက်။ “ရေစစ် ဓမကရိုက်
ဟူသော ပရိက္ခရာတော်တို့
ကို။” သမန်၊ ပ။ ၂၅၂။ [ပါ]

ဓမကရိုက်

ဓမင်း - န / ဒမင်း / ပင်လယ်စပ်နှင့် မြစ်ဝများတွင် ငါးငယ်၊
ပုစွန်ငယ်များကို ထောင်ဖမ်းရသော ကတော့ပုံ ငါးဖမ်း
ကိရိယာ။

ဓမင်းငါးပိ - န / ဒမင်းငါးပိ / ဓမင်းနှင့် ထောင်၍ရသော ငါးငယ်
ပုစွန်ငယ်များကို နေ့ရုန်း၊ ဆားပက် ထောင်းလုပ်သော
စိမ်းစားငါးပိ။

ဓလေ့ - န / ဒလေ့ / လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်။ ထုံးစံ။ အလေ့အထ။
အလေ့အကျင့်။ စရိုက်။ သဘော။ “ရပ်ရွာဓလေ့ လယ်
ထွန် ယာခုတ် လုပ်စားနေထိုင်ရာ။” ဟိပုံ။ ၁။

ဓအောက်မြိုက် - န / ဒါအောက်ချိုက် / ဓ အကူရာ၏
အမည်။ “ဓချာကို ဓချာဟူ၍ ဓအောက်မြိုက်ကို ဓမြိုက်ဆိုပြု
သကဲ့သို့။” ဓာန်ပါဌ်။ ၅၅။

ဓာ

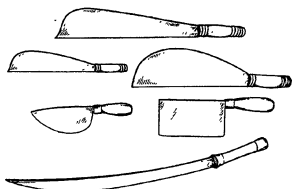
ဓာတုဓေတီ - န / ဒါတုဓေတီ / ဓာတ်တော်ကို ဌာပနာ၍ တည်
သော ဓေတီ။ [ပါ]

ဓာတုဗေဒ - န / ဒါတုဗေဒါ / ခြပ်စင်တို့ ပေါင်းစပ်တည်ရှိပုံ၊
ပြုမူလုပ်ရှားပုံတို့ကို လေ့လာသော သိပ္ပံပညာ။ [ပါ]

ဓာတုဗေဒပစ္စည်း - န / ဒါတုဗေဒါပစ္စည်း / ဓာတုဗေဒနည်းဖြင့်
ပြုလုပ်ထားသော ပစ္စည်း။ (ဓာတုဗေဒချည်၊ ဓာတုဗေဒစိန်၊
ဓာတုဗေဒဆန်၊ ဓာတုဗေဒဓမ္မ စသည်။)

ဓား

ဓား - န / ဒါး / ခုတ်၊ လှီး၊ ဖြတ်၊ ခွဲ၊ ထိုးသွင်းရန် အသွား
တဘက်သာပါသော အမှီးတပ် သံလက်နက်။ (ထား၊ ဒါး
ဟူ၍လည်း ရှိသည်။)

ဓား

ဓားကောက် - န / ဒါကောက် / ၁။ အိုးစည်၊ ဦးပတ်၊ ဗုံတို့ကို
ထွင်းရာတွင် သုံးရသော လက်နက်တမျိုး။ “(စည်)အချော
ထွင်းပြီးသော် အပြင် နှစ်ဖက်ကို ဂျုတ်ဖြင့် လည်းကောင်း
အတွင်းနှစ်ဖက်ကို ဓားကောက်ဖြင့် လည်းကောင်း သိမ်းပေး
ရ၏။” တင်းစာ။ ၂။ ဝါးကိုင်။ ဝါးခက်စသည်တို့ကို အမြင့်
သို့ လှမ်းကာ ဆွဲယူ ဖြတ်တောက်ရသော အမှီးရှည်တပ်
ရကောက်ပုံ ဓားကောက်မျိုး။

ဓားကျင်း - ကြို / ဒါးကျင်း / ဓားကို အိုးနှုတ်ခမ်း စသည်တွင်
ဘယ်ပြန်ညာပြန်ခတ်၍ သွေးသည်။

ဓားခုတ်ကောင် - န / ဒါးခုတ်ကောင် / ရွှေ့လက်နှစ်ချောင်းကို
မြှောက်ချီထားသော နှံ့ကောင်တမျိုး။

ဓားစာခံ - ကြို / ဒါးစာခံ / [ဥပစာ] သူတပါးအတွက် ဒဏ်
ခံရသည်။ “မင်းက ကြားထဲက သက်သက်ဝင်ပြီး ဓားစာခံ
နေရသလို ဖြစ်နေတယ်။” မောင့်။ ၁၈၂။

— န / ဒါးစာခံ / [ဥပစာ] သူတပါး အတွက် အခွံ
မသင့်လျှင် ဒဏ်ခံရမည့် သူ။ “သူသည် ထိုသူနှစ်ယောက်ကို
ဓားစာခံ သဘောနှင့် ဘမ်းသက်သို့ ပြုလုပ်ထားရာ။”
ဗောဓင်။ ၁၄၈။

ဓားစက် - န / ဒါးစက် / အသွားအရှည် တပ်ထားသော လယ်
ကွင်း မြက်ခွတ်စက်။ “ဓားစက်မှာ ဓားရှည်သွား များကို
အရှည်လိုက် ခြောက်သွားခန့် ထွန်တုံး၌ တပ်ဆင်ထားခြင်း
ဖြစ်သည်။” ရှု၊ ၄၊ ၃၉။ ၇၁။

ဓားဆေး - ကြို / ဒါးဆေး / ဓားကို မီးဖုတ်၍ ရေတွင်ချကာ
မာအောင် လုပ်သည်။

ဓားဆောက် - န / ဒါးဆောက် / ဓားမှီး။

ဓားဆောင် - န / ဒါးဆောင် / အမှီးထဲသို့ ဝင်သွားသော ဓား
၏ အစိတ်အပိုင်း။ အမင်း။

ဓားထက် - ကြို / ဒါးထက် / [ဥပစာ] အာဏာ ပြင်းသည်။
ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သည်။ “မင်းတရားကြီးထက်ပင် ဓားထက်
သော မိဖုရားခေါင်ကြီး ထံတော်သို့ ဝင်ရောက်ခစားရဦး
မည်။” ဂန္ထ၊ ၁၆၀။ ၁၉၁။

ဓားနှိုး - န / ဒါးနှိုး / ထန်ခိုင်၊ ထန်စက် လှီးရသော ဦးခိုင်း
ဓားပါး။ “ကိုဦးတာကလည်း ယင်းထောင်ကို အပင်ခြေမှ

ထောင်ခဲ့ပြီး ဓားနှိုးကို ခါးမှာ ချိတ်လျက်။” တောတောင်။ ၁၂။

ဓားနှော - နံ / ခါးနှော / နဲ့တူရိယာတွင်းနတ်ခမ်းနှင့်ကပ်၍ တပ်ထားသော ချပ်ပြာခင်း။ “နဲ့၏ ကရိယာများမှာ(၁) တပွတ်နှင့်အခပ် (၂) ဓားနှောခေါ် ပါကွယ်။” စွယ်ကျမ်း။ ၆။ ၁၈၀။

ဓားပြ - န / ဒမ္ပု / ဓမ္ပု - န၊ ၅။

ဓားပြား - န / ဒမ္ပု / အနှောင့်နှင့် အသွားတို့၏ အကြား ဓား၏ ပြားချပ်သော အစိတ်အပိုင်း။ “တချက် နှစ်ချက် ဓားပြားနှင့်ဖိုက်ပြီး။” ရွှေပြည်။ ပ။ ၁၆၄။

ဓားပြန် - န / ဒါးပြန် / တရုတ်သံတည်းတွင် ဖုတ်ယအကြိမ် ခုတ်သော ဓနိဟက်။ “ဓားပြန်ခေါ် တထပ်ပြန်၍ ကျော့သော ဓနိမှာ မလွတ်သေး ပိုးစားလေသည်။” ၅။ ၁၂။ ၁၄၁။ ၄၈။

ဘေးပွင့် - န / ဒါးပွင့် / ဒေပွင့် / ထန်းရိခိုင်ကို ထိုးခွဲရာတွင် သုံးသည့် ဦးချွန်သော ဓားအမြွှင်။

ဓားဖြတ်သင်္ကန်း - န / ဒါးဖြတ်သင်္ကန်း / ပိတ်ကောင်းကို အခန်းခန်းဖြတ်၍ ပြန်ချုပ်ထားသော သင်္ကန်း။

ဓားမ - န / ဒမ္ပု / သင်္ကန်းပါးကြီးတို့ကို ခုတ်ဖြတ်ခွဲရှေ့ရာတွင် သုံးရသော ဓားကြီး။

ဓားမချပ် - န / ဒမ္ပု / ၁။ လှည်းဆောင်ပန်းတွင် ဓားမစိုက်ထားရာ သစ်သားတန်း။ လှည်းဆောင်ပန်းရေ ဖျားဓားမချပ်ဝယ် ထိုးထားသော ဓားမကြီးတချောင်း။ “တောတောင်။ ၄။ ၂။ လူ့ကိုယ်တွင် ခါး၏ အောက်ပိုင်း ကျောဘက်။

ဓားမဆေးကျ - န / ဒမ္ပု / ပန်းပဲဖိုတွင် ပြင်ရဖန်များ၍ မကောင်းတော့သော ဓားမ။ “ဓားမဆေးကျ။ သုံးမရသော အပြစ်သို့ ရောက်နေပြီဆို၍။” မြတ်သက်။ ၁၇၉။

ဓားမနောက်ပိတ်ခွေး - န / ဒမ္ပု / နောက်ပိတ်ခွေး / ၁။ ဓားခိုးများတွင် နောက်ဆုံးက အခွေး။ ၂။ [ဥပစာ] လှည့်လှေဗိုင်း။ “အကြီးဆုံးလူက လူတော်လှချွန်၊ အလုပ်က မတင်မကျ၊ အငယ်ဆုံးမှာ ဓားမနောက်ပိတ်ခွေး။” တင်းစာ။

ဓားမဦးချွန် - န / ဒမ္ပု / ဒမ္ပု / မြေလပ် မြေခိုင်းကို ကိုယ်တိုင် စတင် ခုတ်ထွင်ကျင်းယူသော လယ်ယာမြေ။ “ဓားမဦးချွန် တည်ထွင်ရန်လည်း နေရာလွတ်ပေါများခြင်း အရင်းခံရှိသည် အတွက်ပင်တည်း။” ချုပ်ပုံ။ မ။ ၂၀။

ဓားမောက် - န / ဒမ္ပု / အစိုးရှည် တပ်ထား၍ အရွက်ပြားသော ဓားဦးချွန်ကော့။ “ပဋိဒိဋ္ဌိ...ချောမွတ်သွားစေရန် ဓားမောက် ဓားကောက်တို့ဖြင့် စိတ်ရှည်စွာ လှည့်ပတ်၍ အချောကိုင်သည်။” ၅။ ၁၄၊ ၁၆၁။ ၇၂။

ဓားမြှောင် - န / ဒမ္ပု / ထိုးစိုက်ရန်အတွက် ခါးကြားတွင် ဆောင်ရသော ဓားချွန်။

ဓားရေး - န / ဒါးယေး / ဓားကစားခြင်း။ ဓားကစားပုံ။ “သုံးဆွဲခွန်တန်၊ ဓားရေး ပွန်ကို။ ။အားသွန်ပြီးကြ ဝေလေကုန်။” ကုသ* ၂၇၇။

ဓားရှည် - န / ဒမ္ပု / အများအားဖြင့် ကာကွယ်ရန်အတွက် ကိုင်ဆောင်သော ဓားအလျားရှည်။ (ငှက်ကြီးတောင်၊ စလူပွား၊ လင်းကင်းစသည်ဖြင့် ဓားရှည်အမျိုး ပြားသည်။)

ဓားလွတ် - န / ဒလွတ် / ဓားအိမ်မှ ချွတ်ထားသော ဓားရှည်။

ဓားလွယ် - န / ဒလွယ် / ဓားအိမ်တွင် သွင်း၍ ကြိုးဖြင့်လွယ်ကာ ဆောင်သောဓားရှည်။

ဓားလွယ်ခုတ် - န / ဒလွယ်ခုတ် / ထောင်ဖြတ်။ မျက်စောင်းထိုး။ “တပ်စခန်းနှင့် ဓားလွယ်ခုတ် နေရာတွင် ကျွန်းပုံတို့ကို ရေးဆွဲထားသည်။” ဂန္ထ၊ ၁၄၇။ ၁၃၆။

ဓားလှီးချည် - န / ဒါးလှီးချည် / ပုစွန်တုတ်သားကို ဓားဖြင့် ဖြတ်၍ ထည့်ထားသော ပုစွန်ချည်။

ဓားလှီးပုစွန် - န / ဒါးလှီးပုစွန် / ၁။ ဘိန်းမုန့်၊ အထက်မီးအောက် မီးပုစွန်နှင့် ဆင်သော မုန့်တမျိုး။ ၂။ တရုတ်မုန့်တမျိုး။

ဓားသ - ကြ / ဒါးသ / ဓားကို ပန်းပဲဖိုတွင် ပြန်လည်ပြုပြင်သည်။

ဓားသားများ - န / ဒါးသားများ / ဓားသွားကြီးငယ်၊ ဝက်အူလိမ်၊ ဗူးပွင့်၊ ဝက်အူလှည့်၊ ဇူးချွန်၊ လွှဲသွား စသည်တို့၊ ပူးတွဲလုပ်ထားသော မောင်းချဓား။

ဓားသွေးကျောက် - န / ဒါးသွေးကျောက် / ဓားသွားကို ထက်အောင် ပွတ်တိုက်ရသော ကျောက်။ ဓားသွေးရသော ကျောက်။

ဓားတိပ် - န / ဒမ္ပု / ဓားသွား လျှိုထည့်ထားရန် ပစ္စည်း။ “ယင်းခါးပတ်တွင် ဓားအိမ်ချိတ်ထားသည်။” ကယား။ ၁၂၇။

ဝိ

ဝိဋ္ဌာန် - ကြ / ဒိတ်ထန် / အဝိဋ္ဌာန်ပြုသည်။ စိတ်ကို ဆုံးဖြတ်သည်။ စိတ်ကို စွဲမြဲစွာ ဆောက်တည်သည်။ “ထိုအခါ မက်မေလော ရေစောင့်နတ်သွားကို တိုင်တည်၍ အလောင်းစည်သမီးကြီး ဝိဋ္ဌာန်တော်မူရာ။” ရာခိပ်။ ၁၄၇။

ဝိဋ္ဌာန်ချက် - န / ဒိတ်ထန်ချက် / စိတ်ကို စွဲမြဲစွာ ဆောက်တည်ချက်။ “မဟာသုဘဒ္ဒါရဲ့ ဝိဋ္ဌာန်ချက်ဟာ။” ထေရာ၊ ၃။ ၁၅၄။

ဝိ

ဝိထိုး - ကြ / ဒိထိုး / ဝိစိမြည်၍ တဘက်လူကို လက်ဖြင့် ထိပတ်ကစားသည်။ တွတ်ထိုးသည်။ တွတ်ထိုးတမ်း ကစားသည်။

ဝိဝိ - န / ဒိဝိ / မြည်သံ တမျိုး။ “ယဇ္ဇမ္ပ ရုတ်တရက် မြင်လေသကဲ့သို့ ဟာဟာ ဝိဝိ မြွေမြွေဟု အော်ဟစ်၍။” ခေါသ။ ၁၁၆။

ဝိး

ဝိး - န / ဝိး / [ပေါ] ကြီးမြတ်သောသူ။ “လောက လူ့ခွင်၊ လူတွင်မင်းခံ၊ စက်ရှင်စီးလျက်၊ ဘုန်းကြီးစေကာ။” မဃ ၂၂၉။

ဝိးဝိး - ကြိဝိ / ဝိးဝိး / ဝိးဝိး - ကြိဝိ၊ ခူ။ “ကိုယ်မှ ချွေးဝိးဝိး ယိုစီးလေ၏။” စွယ်၊ ပ။ ၂၄၂။ “ဦးခေါင်းမှ ဝိးဝိး ယိုကျသော သွေး။” စွယ်၊ ဒု။ ၁၄၈။

ဓူ

ဓူတင် - န / ဓူတင် / ကိလေသာကို ဖယ်ရှား ခွာပစ်နိုင်သော အကျင့်။ (တိစီဝရိတ်ဓူတင်၊ ပတ္တပိကဓူတင်၊ အရသကင်ဓူတင် စသည်ဖြင့် ဓူတင်တမာယသုံးပါးရှိသည်။) [ပါ]

ဓူရ - န / ဓူရ / (မျှားသောအားဖြင့် ရဟန်းတော်တို့မှချ) ထမ်းဆောင်ရမည့် တာဝန်။ (၁၊ စာသင်ရခြင်း၊ ဂန္ထဓူရ။ ၂၊ တရားထိုင်ရခြင်း၊ ဝိပဿနာ ဓူရ ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိသည်။)

ဓူဝံ - န / ဓူဝံ / ကမ္ဘာ၏ မြောက်ဝင်ရိုးစွန်းခန့် ကောင်းကင်တွင် အမြဲတည်နေသော ကြယ်။ (အထပ်တရာ ကြာပွင့်သဏ္ဌာန်ရှိသော ဒါရုတာရာဟုလည်း ခေါ်သည်။) “ဓူဝံသည်။ ဧဝတိနက္ခတ်စက်နှင့် တပြိုင်နက် လှည့်သည်ဖြစ်၍။” မကာရန်၊ ၄၉။

ဓူး

ဓူးရိုးဓူးရား - ကြိဝိ / ဓူးရိုးဓူးရား / တွေးတောဆင်ခြင်မှုစွာ။ ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုး။ တောင်မှန်းမြောက်မှန်း မသိပါ။ အလိုတကြီးဓူးရိုးဓူးရား၊ ငှက်မိုက်မျှားကား။” ကိုး* ၂၄၆။ “ဓူးရိုးဓူးရား၊ စကားထိခိုက်၊ တိုက်ခိုက်ကြီးနှင့် ဆိုရာတွင်။” ဓမ္မ၊ ၂၇။

ဓာတ်

ဓာတ်* - န / ဓာတ် / ၁၊ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော ကဲ့သို့ သော အရင်းခံသော တရား။ “မဟာဘူတ၊ ဓာတ်မမျှသော်၊ ဧဝကမျှာမိ၊ စင်စစ်မို့အံ့။” ဘူပေါင်း* ၁၂။ ၂၊ သက်ရှိသက်မဲ့တို့၏ မူလသဘော။ “ဗေဒင်ကျမ်း၊ ဓာတ်ကျမ်း အင်းဆိုင်မှော်ဝင်အစရှိသော ကျမ်းတို့သည်။” မျက်ပွင့်၊ ၁။ ၂၇၇၊ ၃၊ ရွှေဧကွေ့သို့ မြေထွက်သတ္တု။ “မြေသယံဇာတ်၊ သံဓာတ်လျက်ြတ်။” ပုည၊ ၁။ ၃၊ ၄၊ ဘုရား၊ ရဟန္တာတို့ ကဲ့သို့ ထူးမြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလောင်းကို မီးသင်္ဂြိုဟ်ရာမှ ကြွင်းသော အမှီးတော်စသည်။ “ရတနာတမ္ပတိ၊ ရှင်တောင့်ဓာတ်အား၊ ပို့လတ်သရော်။” တန်ခိုး* ၁၂။ ၅၊ အစာဟောင်း။ “ဓာတ်ကို လျင်မြန်စွာ မှန်စေပါသည်။” တင်း

စာ။ ၆၊ ဗေဒင်နည်းတမျိုး။ “စုတ်ပါပထက်၊ မြိတ္တဓာတ်မြေ၊ ပုံစုဝေသော်။” ခိုင်နိုင်* ၂။

ဓာတ်* - န / ဓာတ် / [သဒ္ဒါ] ကြိယာပုဒ်၏ အရင်းအမြစ်။ “ဓာတ်နှင့်ပစ္စည်း၊ နည်းပညာ၌။” ရာမ၊ ပ။ ၆။

ဓာတ်ကူး - ကြိ / ဓာတ်ကူး / အလေ့အကျင့် အရည်အချင်းတခု ကူးစက်ပြောင်းဝင်သွားသည်။ “ဆီဒိယမ်ဓာတ်သတ္တုသည် ရေနင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဓာတ်ကူး လေသည်။” ဘာသာ၊ ၁၀။ “မိခင်ရဲ့ အမူအရာဟာ သားသွီး အပေါ်မှာ အများဆုံး ဓာတ်ကူး တတ်ပါတယ်။” တေဇော။ ၁၁၉။

ဓာတ်ကင် - ကြိ / ဓာတ်ကင် / အနာရောဂါကို ဓာတ်ရောင်ခြည်ဖြင့် ကုသသည်။

ဓာတ်ကျ - ကြိ / ဓာတ်ကျ / ၁၊ ဓာတ်သဘောချင်း တိုက်ဆိုင် ညီညွတ်သည်။ “အခြား ပြုတ်ရည်များ ဓာတ်ကျရာ လေးပါလေ။” မီး၊ ၇၉။ ၂၊ စိတ်သဘောချင်း တိုက်ဆိုင် ညီညွတ်သည်။ “ဟိုမှာ ကြည့်လိုက်စမ်း၊ ခမ်းမောက်နှစ်ယောက် ဓာတ်ကျ နေလိုက်တာ။

ဓာတ်ကြီးလေးပါး - န / ဓာတ်ကြီးလေးပါး / ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဆိုသည့် မဟာဘူတ တရား လေးပါး။ (မြေ၊ ရေ၊ မီး၊ လေဟု မြန်မာပြန်သည်။)

ဓာတ်ကြော - န / ဓာတ်ကြော / အတွင်းသဘော။ ဓာတ်ယာယီ။ “မောင့်ဆရာ ဓာတ်ကြောကို စောစောက မသိလား။” ကိုး။ ၂၂။

ဓာတ်ကြီး - န / ဓာတ်ကြီး / လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ပို့ဆောင်သောကြိုး။

ဓာတ်ကြိုက် - န / ဓာတ်ကြိုက် / ဓာတ်ကြီးလေးပါးနှင့် သင့်မြတ်သည်။ “လောက၌ မကျန်းမမာ ချို့ကြရာ၌ ဓာတ်ကြိုက်သောအစာ ဓာတ်မကြိုက်သော အစာဟူ၍ ရွေးချယ်ကြရ၏။” ဘာဝနာ။ ၁၆၂။

ဓာတ်ကြမ်း - န / ဓာတ်ကြမ်း / နုနယ်နယ်မဟုတ်သော ဆေး၊ ဓာတ်စာ။ “ဓာတ်ကြမ်းက ဆေးသမားတို့က ရောဂါအပေါင်းသည် သွားများမှ တင်၍ဖြစ်သည်ဟု။” လူထုသိပ္ပံ၊ ၄။ ၁၀၁။

ဓာတ်ခဲ - န / ဓာတ်ခဲ / ၁၊ လျှပ်စစ်ဓာတ် သိုလှောင်ထားရာ ကျည်တောက်။ “သမန် ဖက်ထရီအိုး၊ သို့မဟုတ် ဓာတ်ခဲတို့သည် အားကုန်ခန်းသွားသောအခါ။” စွယ်ကျမ်း၊ ၈။ ၉၇။ ၂၊ အရှိတ်ပညာဖြင့် ဓာတ်အမျိုးမျိုးကို စီရင်ထားသော သတ္တုခဲ။ “သတ္တုကွတ္တံစသော ဓာတ်ခဲသတ္တုကို သွေး၍။” သေတ္တာ၊ ပ။ ၃၅ - ၃၆။

ဓာတ်ခံ - န / ဓာတ်ခံ / အရင်းခံ သဘောတရား။ အခြေခံသဘောရင်း။ “ပါရမီ ဓာတ်ခံ နည်းပါးသူ ဖြစ်၍ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရချေ။” သာသန၊ ၇၃။

ဓာတ်ခိုးဓာတ်ငွေ - န / ဓာတ်ခိုး ဓာတ်ငွေ / ဓာတ်သတ္တုတို့မှ ထွက်သော အခိုးအငွေ။ “ဓာတ်ခိုးဓာတ်ငွေ မျှသာ ထွက်သောတွင်း။” ရေနံ၊ ၄။

ဓာတ်ခိုက် - ကြိ / ဓာတ်ခိုက် / တမျိုးမျိုးသော ဓာတ်သဘာဝ

နှင့် တိုက်ဆိုင်ကြုံကြိုက်သည်။ “တစ်စီးစားချင်တဲ့ စရိုက်နှင့် သူ့ အလုပ်ဓာတ်ခိုက် နေတာပေါ့လေ။” သာရီ၊ မ။ ၁၁၉။

ဓာတ်ခိုက် - ကြို / ဒတ်ခိုက် / တမျိုးမျိုးသော ဓာတ်သဘာဝ ကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာ ပျက်စီးသည်။

ဓာတ်ချူ - ကြို / ဒတ်ချူ / စတိုပေါက်မှ ဆေးတောင်၊ ဆပ်ပြာရည် စသည်တို့ သွင်းကာ ချုပ်နေသောဝမ်းကို အပြင်သို့ ထွက်လာအောင် လုပ်သည်။ ဝမ်းချူသည်။ “နာနပ်ခြင်း၊ အဆေးကျွေးခြင်း၊ ဝမ်းနုတ်ခြင်း၊ ဓာတ်ချူခြင်း၊ ချွေးထုတ်ဟု ဆိုအပ်သော ငါးပါးသော အမှုကို။” သာဂရ။ ၂၅၅။

ဓာတ်ချင်ပေါင် - န / ဒတ်ချင်ပေါင် / ချင်ပေါင်ခါးပင် တမျိုး။

ဓာတ်ချုပ် - ကြို / ဒတ်ချုပ် / ဝမ်းမသွား ခိုင်မြဲသည်။

ဓာတ်ခွဲ - ကြို / ဒတ်ခွဲ / ရောယှက်ပေါင်းစုနေသော ဓာတ်တို့ကို (တခုစီ ဖြစ်အောင်) ခွဲထုတ်သည်။ “ဘာကျီးနီးယား ဆေးမျိုးစေ့ ဆယ်မျိုးကို လေသလုပ်ခံပြီး ခြောက်သွေ့သော အခါ ဓာတ်ခွဲကြည့်ရာ။” ဆေးရွက်။ ၃၁။

ဓာတ်ခွဲခန်း - န / ဒတ်ခွဲခန်း / ဓာတုဗေဒစသော သိပ္ပံနည်းများအရ ဓာတ်တို့ကို စုံစမ်းလေ့လာရာ အခန်း။ “ဓာတ်ခွဲခန်းတွင် လေ့လာစုံစမ်းမှုများအရ။” ရိက္ခာ။ ၆၇။

ဓာတ်ခွက် - န / ဒတ်ခွက် / လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် အသံကို ဖမ်းယူပို့ဆောင်ပေးသော ကိရိယာ။ “စကားပြောဓာတ်ခွက် ဆိုသို့ တစ်လွှာရာ။” ပြည်ရပ်။ ၁၀၉။

ဓာတ်ငုပ် - ကြို / ဒတ်ငုပ် / ဓာတ်ကြီးလေးပါးတွင် တပါးပါး မပွင့်မပေါ် ဖြစ်သည်။

ဓာတ်ငွေ - န / ဒတ်ငွေ / ဓာတ်သတ္တုတို့မှ ဖြစ်ပေါ်သော အငွေ။ “ဟိုက်ဒရိုဂျင်သည် တွေ့ရှိသမျှသော ဓာတ်ငွေတို့တွင် အပေါဆုံးဓာတ်ငွေ ဖြစ်၍။” သည်း။ ၆၄။

ဓာတ်စာ - န / ဒတ်စာ / ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ညှိပေးရန် စားရသော အစာ။ ကျန်းမာရေးနှင့် သင့်လျော်မည့် အစာ။

ဓာတ်စာကျ - ကြို / ဒတ်စာကျ / ခ၊ ဓာတ်စာ အဖြစ် သင့်မြတ်သည်။ “မိခင် မမာရာ၊ ယုန်သားဓာတ်စာကျသဖြင့်။” မင်ကျယ်။ ၁၅၂။ ၂။ [၁၂၀စာ] ရွေးချယ်နှစ်သက်သဘောကျသည်။ “အရေးတော်ပုံအတွက် ဓာတ်စာကျသော အလုပ်သမား။” ဘုံမား။ ၃၆ - ၃၇။

ဓာတ်စီး - န / ဒတ်စီး / ပစ္စည်းတခုကို ဖြတ်၍ သွားသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အား။ “လျှပ်စစ်ဓာတ်စီး၏ အပူသတ္တိ။” အား။ ၆၉။

ဓာတ်စက် - န / ဒတ် စက် / ဓာတ်ပြားကို လှည့်၍ အပ်ဖြင့် ခြစ်ကာ အသံထွက်စေသော စက်။

ဓာတ်ဆရာ - န / ဒတ်ဆရာ / ဆေးမပေးပဲ ဓာတ်စာကျေး၍ ရောဂါကုသော ဆရာ။

ဓာတ်စက်

ဓာတ်ဆား - န / ဒတ်ဆား / ပင်းခတ်ဆားနှင့် ဂုဏ်သတ္တိများ တူသော ပစ္စည်းမျိုး။ “ဆီဒီယမ်ဓာတ်ဆားနှင့် ပိုက်ကဆီယမ် ဓာတ်ဆားတို့ အများအပြား ပါဝင်ကြသည်။” ထွေပုံ။ ၂၂။

ဓာတ်ဆီ - န / ဒတ်ဆီ / ခ၊ ရေနစ်မီးမှ ထုတ်ယူသော စက်မောင်းဆီတမျိုး။ ၂၊ ခွန်အားကို ဖြစ်စေသော အာဟာရအဆီအနှစ်။ ဩဇာ။ “အစာအာဟာရထုတ် ပါသော ဩဇာဟူသော ဓာတ်ဆီ။” နုသု။ ၆၆။

ဓာတ်ဆင် - ကြို / ဒတ်ဆင် / တစ်တခုကို ရရန်ဖြစ်စေ၊ တစ်တယောက်ကို ထိခိုက်အန္တရာယ် ရစေရန် ဖြစ်စေ လောကီပညာဖြင့် စီရင်သည်။ “ရောဂါတော်ကို ဓာတ်ဆင်ပြီး ကုသနိုင်ကြောင်းပါ။” လောရည်။ ၈၁။ “နက္ခတ်ရာသီရွေးပြီး၊ ဓာတ်ပေး ဓာတ်ဆင် မှာ။” ခွေမြည်။ ပ။ ၁၅၆။

ဓာတ်တော် - န / ဒတ်တော် / ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ဂဟန္တာတို့၏ အလောင်းမှ ကြွင်းရစ်သော အမိုးစသည်။ (ဗုဒ္ဓ၏ နဖူးသင်းကျစ်တော်၊ စွယ်တော်လေးချောင်း၊ ညှပ်ရိုးတော် နှစ်ချောင်းတို့ သည် မဏ္ဍုလပြည်ဖြင့် အသမ္ဘိန္ဒဓာတ်တော်ဟု တွင်သည်။ ကြွင်းသည်တို့ ကား ကွဲပြားသဖြင့် သမ္ဘိန္ဒဓာတ်တော်ဟု တွင်သည်။)

ဓာတ်တိုင် - န / ဒတ်တိုင် / ခ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ် နန်းကြိုးသွယ် တန်းထားရာ တိုင်။ ၂၊ ဓာတ်ကြီး လေးပါး စသည်တို့နှင့် ညှိနှိုင်းရေချထားသော ဖောင်း။ “ဓာတ်တိုင်ကျရာ ကြံရည် တည့်က ကြံရည်..... တိုက်လေ။” မီး။ ၁၄၇။

ဓာတ်နာနတ် - န / ဒတ်နာနတ် / လူမမာကို ဓာတ်စာ အဖြစ် ကျွေးရသော နာနတ်သီး အလုံးကြီးမျိုး။

ဓာတ်နက် - န / ဒတ်နက် / ကြိယာပုဒ်၏ အရင်းအမြစ် ဖြစ်သော ဓာတ်၏ အနက်။ “ဓာတ်နက်ကြားရာ၌၊ သူ အဘိတ္တဝေဟု ချာသပ်ပြန်သည်။ ချီးမွမ်းခြင်းဟု ပေးသင်ပပ်လည်း သင့်၏။” သွေးကြီး။ ၃။ ၂၅၀။

ဓာတ်နုတ် - ကြို / ဒတ်နုတ် / ဝမ်းတွင်းမှ အစာဟောင်းထွက်အောင် ဆေးစားသည်။ ဝမ်းနုတ်သည်။

ဓာတ်ပုံ - န / ဒတ်ပုံ / ခ၊ ရုပ်ကူးဆေး တင်ထားသော မှန်ပြား ကော်ပြားစသည်တို့တွင် အလင်းရောင်ကျစေ၍ ကူးယူသောရုပ်ပုံ။ “မိမိ ရင်၌ ထိုးထားသော ကြယ်သီး ဓာတ်ပုံကလေးကို။” ဘလွင်။ ၁၁။ ၂။ ဓာတ်တော်များ စုဝေးရာစေတီ။ “နတ်စာတင်တမ်း၊ ပင်ဇောင်ချမ်း၌၊ မြင်းကမ်းသိကြား၊ ဘုရားဓာတ်ပုံ၊ ပတ်ပတ်ပုံမျှ။” ဣသျှိ။ ၂၁။

ဓာတ်ပုံရိုက် - ကြို / ဒတ်ပုံရိုက် / ရုပ်ပုံကို ရုပ်ကူးဆေးတင်ထားသော မှန်ပြားကော်ပြားစသည်တို့တွင် စွဲထင်စေသည်။

ဓာတ်ပျက် - ကြို / ဒတ်ပျက် / ဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့ ဖောက်ပြန်သည်။

ဓာတ်ပျက် - ကြို / ဒတ်ပျက် / ပါပ၊ သူငှား၊ အမြဲတ္တ၊ ကောလီဆီသော ဓာတ်များ ဖောက်ပြန်သည်။ “မြန်မာဘုရင်တို့ ဘိသိက်ခံမည်ရှိသော၊ ဦးစွာဓာတ်ပျက် ဓာတ်ဆန်းကိန်းခန်းကာလကို ရွေးရသည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၈။ ၂၇၄။

ဓာတ်ပျက် - ကြံ / ဒတ်ပျက် / ဝမ်းမမှန် ဖြစ်သည်။

ဓာတ်ပြာ - န / ဒတ်ပျာ / ဓာတ်သတ္တု အမျိုးမျိုးကို ဆေးဝါး အတွက် မီးရှို့ထားသော ပြာ။

ဓာတ်ပြား - န / ဒတ်ပျား / ဓာတ်စက်ဖြင့် အသံထွက်အောင် လုပ်ရန် အကြောင်းပြု၍ အသံဖမ်းထားသော ချပ်ပြားဝိုင်း။

ဓာတ်ပြန် - ကြံ / ဒတ်ပျန် / [ဗေဒင်] အန္တော့ကို ဒန်းလှည့်၍ လည်းကောင်း၊ ပေါက်ကို ကံပေါက်ဟူ၍လည်းကောင်း ချေ နောက်ပြန်သည်။ “ဓာတ်ပြန်၍ ရိုက်သော်ကား။ သင့်ရံမျှ သာ ဓာတ်နာနိုင်သည်ဟူ၍ မှတ်လေ။” အင်္ဂလိပ်။ ၂၀၀။

ဓာတ်ဝို - န / ဒတ်ဝို / [ဗေဒင်] အဓိရေဝေးဟူသော သင်္ကေတ နှင့် အညီ တနင်္ဂနွေ၊ ကြာသပတေး၊ ဂုဏ်နှင့် ဗုဒ္ဓဟူး ဖြစ်သော နံဂြိုဟ်။ တနည်း၊ အရှေ့စေတဟူသော သင်္ကေတ နှင့်အညီ တနင်္ဂနွေ၊ တနင်္လာ၊ အင်္ဂါနှင့် ဗုဒ္ဓဟူးဖြစ်သော နံဂြိုဟ်။ “အဓိရေဝေး၊ ဓာတ်ဝိုလေး၊ ကျန်တေး မရှိရာ။” သံဃော။ ၁၈၆။

ဓာတ်ဖက် - န / ဒတ်ဖက် / အန္တော့၊ ဂဗ္ဘေ၊ စရေ၊ ဝံသေဆို သော အချင်းချင်းသင့်မြတ်သည့် နံဂြိုဟ်တို့၏ အတွဲအဖက်။ “မူလဓာတ်ဖက်၊ ပါဌ်အနက်ဖြင့်၊ မြတ်အကူရာ။” ဗန္ဓု။ ၇၉။

ဓာတ်ဖူး - န / ဒတ်ဖူး / အအေး သို့ မဟုတ် အပူကို ထိန်းချုပ် နိုင်အောင် ဖန်သားနှစ်လွှာ အကြားတွင် လေဟာနယ် ထား၍ ပြုလုပ်ထားသည့်ဖူး။

ဓာတ်မ - န / ဒတ်မ / [ဗေဒင်] တော ကြောင် ဆိတ် သား သင်္ကေတ နှင့် အညီ စ နေ၊ တနင်္လာ၊ အင်္ဂါနှင့် သောကြာ ဖြစ်သော နံဂြိုဟ်။ တနည်း၊ ဓမ္မရာသီဟူသော သင်္ကေတ နှင့်အညီ စနေ၊ ကြာသပတေး၊ ဂုဏ်နှင့် သောကြာဖြစ်သော နံဂြိုဟ်။

ဓာတ်ဖူး

“တောကြောင်ဆိတ်သား၊ ဓာတ်မမျှား၊ မမှားသတိမှား။” သံဃော။ ၁၈၆။ “ဓမ္မရာသီဓာတ်မပြီဟူ။” ဗေဒဝိဇ္ဇာ။ ၁၂၁။

ဓာတ်မီး - န / ဒတ်မီး / ၁၊ (အလင်းရောင်ရန်အတွက်) ဓာတ်ဆီ၊ ဓာတ်ငွေ့၊ လျှပ်စစ် ဓာတ်အားတို့ဖြင့် ထွန်းညှိ သော ကိရိယာ။ “အိမ်သို့ ရောက်လျှင် ဓာတ်မီးမျှား ထိန် လျက်ရှိသည်ကို မြင်ရလေ၏။” မြမြ။ ၁၃၅။ ၂၊ သတ္တဝါ တို့၏ ကိုယ်ငွေ့။ “ဥဿာဒေါသော ကိုယ်ကိုစောင့်သော ဓာတ်မီးတို့၏ အဟုန်ကြောင့်။” မီး။ ၂၃၆။ ၃၊ အစာကို ခြေချက်သော ဝမ်းတွင်းအပူငွေ့။

ဓာတ်မီးချောင်း - န / ဒတ်မီးချောင်း / လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် ထွန်းညှိသော မီးချောင်း။

ဓာတ်မီးခြစ် - န / ဒတ်မီးခြစ် / ချွေးသွားစိပ်သံဘီးနှင့် မီးခတ် ကျောက်ကိုပွတ်ရာမှ ပွင့်သောမီးဖြင့် ဓာတ်ဆီထွက်ဝှမ်းတွင် မီးညှိစေသော ကိရိယာ။

ဓာတ်မီးပူ - န / ဒတ်မီးပူ / လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် မီးပူတိုက်ရ သော ကိရိယာ။

ဓာတ်မီးဖို - န / ဒတ်မီးဖို / လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၊ ဓာတ်ငွေ့ တို့ဖြင့် ချက်ပြုတ်ရသော မီးဖို။ “ကျွန်တော်တို့ ဓာတ်မီးဖို တွေ၊ လေမီးဖိုတွေ၊ ရေနံမီးဖိုတွေဆိုတာ။” နိုင်စိုး။ ၄၃။ (လေမီးဖိုကို အချို့အရပ်တွင် ဓာတ်မီးဖိုဟုခေါ်သေးသည်။)

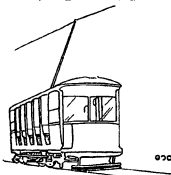
ဓာတ်မီးလုံး - န / ဒတ်မီးလုံး / လျှပ်စစ် အလင်းရောင်မီးစာ သတ္တုဆံခြည်မျှင်ထည့်ထားရာ ဖန်လုံး။

ဓာတ်မြေဩဇာ - န / ဒတ်မြေဩဇာ / ဓာတုဗေဒနည်းအရ ဖော်စပ်ထုတ်လုပ်ထားသော မြေဩဇာ။

ဓာတ်မှန် - န / ဒတ်မှန် / ၁၊ အိက္ခစရေးရောင်ခြည်ဖြင့် ဓာတ်ပုံ ရိုက်သော ကိရိယာ။ “ဤဓာတ်မှန်ရိုက်ကိရိယာမှာလည်း။” အား။ ၁၁။ ၂၊ ယင်းသို့ ရိုက်သော ဓာတ်ပုံ ဖလင်ပြား။ “ဒေါက်တာ ဘုရားသည် ဓာတ်မှန်အကူအညီဖြင့် ကျွန်တော့် ရောဂါကိုကြည့်ပြီး။” ရွှ၊ ၇၊ ၈၃။ ၁၁။ ၃၊ မျက်စိ၏အကြည် ပယာဇ။ “နေကိုမြင်လို၍၊ စက္ခုဟူသော ကမ္မဇ ဓာတ်မှန် နှင့် ချိန်သောအခါ။” ရွှကု။ ၂၅၇။

ဓာတ်ယာယီ - န / ဒတ်ယာယီ / ဓာတ်ကြော-နားနှင့် အတူတူ။ “ဆရာခ၏ ဓာတ်ယာယီကို သိသည့်အတိုင်း။” ထွေ။ ၄၁။

ဓာတ်ရထား - န / ဒတ်ရထား / လျှပ်စစ် ဓာတ်အားဖြင့် သံလမ်းပေါ်တွင် သွားသောယာဉ်။ “ဗဟန်းကောလိပ်သို့ ဘုရားလမ်းဓာတ်ရထားဖြင့် မလာနိုင်ရှာတော့ဘဲ။” လွန်း။ ၁၉၃။

ဓာတ်ရထား

ဓာတ်ရိုက် - ကြံ / ဒတ်ရိုက် / ၁၊ မိမိတို့ အလိုအတိုင်းဖြစ်လာ အောင် ဗေဒနည်းတမျိုးဖြင့် စိပ်ဆောင်ရွက်သည်။ “ကုန် တွင်ကျယ်၍ အမြတ်အစွန်းကြီးအောင် ဓာတ်ရိုက်နည်း။” သူဌေး။ ၈၅။ ၂၊ ဓာတ်ပုံရိုက်သည်။ “မြေဘဝါးတော်မြတ်၌ ဓာတ်ရိုက်ဘိသကဲ့သို့ ရုပ်ပုံထင်ရလေ၏။” သာသမ်။ ၂၁၈။ ၃၊ ပိတ်ပေါ်တွင် ဆေးရောင်ရတို့ဖြင့် ပုံအမျိုးမျိုးနီပိတ်သည်။ “ဓာတ်ရိုက်လဲချီက နှစ်ထည်။” သွေး။ ၃၇။ ၁၆၃။

ဓာတ်ရည်စိမ် - ကြံ / ဒတ်ရည်စိမ် / သတ္တုတခုပေါ် ၌ အခြား သတ္တုတခု၏ အမြှေးစွဲထင်အောင် လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့် ပြုလုပ် သည်။

ဓာတ်ရှင် - န / ဒတ်ရှင် / ၁၊ ရုပ်ရှင်။ အရိပ်ပြပွဲ။ “ဤလုပ် ငန်းကို ဓာတ်ရှင်လုပ်ငန်း ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်း... စသည့်ဖြင့်... ခေါ်ဝေါ်လျက်။” ဇော်စမ်း။ ၂၉။ ၂၊ [အင်္ဂို] ပြဒီးလုံး။

သံလုံး။ “အဂ္ဂိရတ်သမားတို့ ခေါ်သော ဓာတ်ရှင်မှာ ပြတားလုံး သံလုံးဖြစ်ချေသည်။” မေးခွန်း။ ၂၉။ ပ၊ တောက်လောင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော တေဇောနှင့် ရွှေ့ရွှားခြင်း လက္ခဏာရှိသော ဝါယောဓာတ်နှစ်ပါး။ “တေဇောနှင့် ဝါယောသည် ဓာတ်ရှင်မည်၏။” လင်းပြ။ ၇။ င၊ ပဋိသန္ဓေတည်စ ရုပ်စု။ “အနှစ်ကလလရုပ်တွင် ဇီဝိတ ဓာတ်ပါဝင်၍ ၎င်းသည် ဓာတ်ရှင်ဖြစ်၏။” ဗုဒ္ဓမာ။ ၁၆၆။

ဓာတ်လိုက် - ကြံ / ဒဏ်လိုက် / ခ၊ လျှပ်စစ် ဓာတ်အားသည် သတ္တဝါ၏ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် ဝိသေသအာဝဏ္ဏအတွင်းသို့ စီးဝင် ထိခိုက်သည်။ “ဓာတ်တိုက်ကို ထိင်သဖြင့် ဓာတ်လိုက်၍ အော်လိုက်ရာ။” တင်းစာ။ ၂။ မိတ်ဓာတ်၊ ရန်ဓာတ်တို့ နှင့်အညီ အကောင်းအဆိုးဖြစ်သည်။ ပ၊ ဆွဲဆောင်သည်။ “သူ၏အရည်အသွေးသည် ဓာတ်လိုက် စေတတ်ရကား။” ငါးဦး။ ၁၆၄။ င၊ ကူးစက်သည်။ “ဝါသနာစရိုက်ဟာ အလွန် ဓာတ်လိုက် ထာဝရနော။” ထေရီ၊ ဒု။ ၅၄။

ဓာတ်လုံး - န / ဒဏ်လုံး / အဂ္ဂိရတ်ထိုး၍ရသော သတ္တုလုံး။ “ထို ဓာတ်လုံးကို ကိုယ်၌ပြုစွာ ဆောင်ရသော်။” ဝိဇ္ဇာစရ။ ၃၄။ ၂။ ရှေးခေတ်က ဓာတ်စက်ဖြင့် အသံထွက်အောင်လုပ်ရန် အပ်ကြောင်းဖြင့် အသံဖမ်းထားသည့် သံဖြူလွှာပါး အုပ်ထားသော လုံးလျောင်း။ “အသံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော တန်ခါမှတို့ကို ဓာတ်လုံး ခေါ် ဆလင်းဒါ (ပြောင်းလုံး) အပေါ်၌၎င်း၊ ... အရာထင်အောင် ပြုလုပ်၍ ရနိုင်သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၅။ ၃၈။

ဓာတ်လေကား - န / ဒဏ်လေကား / လူ၊ ဝန်စည် စလယ်တို့ကို တိုက်အိမ်တထပ်မှ တထပ်သို့ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြင့် မတင်လျှော့ချ ပို့ဆောင်သော အရာ။ “လေးငါးဆင့် တိုက်နှင့် နေ။ ဓာတ်လေကား နှင့်တက်။” ပညာ၊ ပ။ ၇၂။

ဓာတ်လျှော - ကြံ / ဒဏ်လျှော / ဝမ်းပျက်၍ ဝမ်းသွားသည်။

ဓာတ်သီ - ကြံ / ဒဏ်သီ / အခြေအနေကို သိသည်။ စိတ်သဘောကို သိသည်။ “အိမ်နီးချင်း ကာလသားများကို ဓာတ်သီ ဖြစ်၍ ခွေးလောက်သာ ထင်သည်။” ပိဋက၊ ပ။ ၁၆၅။
- န / ဒဏ်သီ / ယင်းတို့ သိသောသူ၊ ယင်းသို့ သိခြင်း။ “သူတို့ လို ဆရာသမားမျိုးသည် ဓာတ်သီ ချင်းက သည်လို ဖော်ထုတ်ပြဆိုလျှင် လည်စင်းခံနေတတ်သည်။” အရှေ့က၊ တ။ ၈၄၂။

ဓာတ်သေ - န / ဒဏ်သေ/ဓာတ်မာခြင်း လက္ခဏာရှိသော ပထဝီနှင့် ပွဲ နှောင်းခြင်း လက္ခဏာရှိသော အာပေါဓာတ်နှစ်ပါး။ “ဓာတ်လေးပါးတို့တွင် ပထဝီနှင့် အာပေါသည် ဓာတ်သေမည်၏။” လင်းပြ။ ၇။ ဓာတ်ရှင် - န၊ ပ၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

ဓာတ်သက် - န / ဒဏ်သက် / လက်တတ်သော သဘောရှိသည့် ဓာတ်။ “ဆေးဇော်ဂီမြတ်၊ လေးလံမာလျက်၊ ဓာတ်သက် ဓာတ်တက်၊ ဓာတ်ပျက်၊ ဓာတ်ရိုက်၊ ဓာတ်သမိုက်ဖြင့်။” ကိနုရီ * ၆၅။
- ကြံ / ဒဏ်သက် / ခ၊ မိုးရိုးထက် အနည်းငယ်ပို၍ ဝမ်းသွားသည်။ “အော့အန်ခြင်း ဝမ်းလျှော ဓာတ်သက်ခြင်း

ကို။” ခုံနန်း၊ ၇၃။ ၂။ ဝမ်းသွားသည်။ “ဓာတ်သက်ရန် လမ်းလျှောက်ခြင်း။” ဇီဝက၊ ၁၃။

ဓာတ်သက် - န / ဒဏ်သက် / [ဗေဒင်] ပါ၊ သူရဇ္ဇ စသော ဓာတ်လေးပါးတို့၏ အသက် အပိုင်းအခြား။ ၁၁၃၆ ခ၊ ကဆုန်လဆန်း - ၆ - ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ အပြုတ္တ ဓာတ်သက် ၁၆ - နှစ်ကို ၁၆ - ရက်ပြု၍ စံတော်မူ ပြီးလျှင်။” ကဗျတ္ထ၊ ၃၉၄။

ဓာတ်သက် - န / ဒဏ်သက် / ဓာတ်တို့နှင့် ကိုက်ညီသော သဘော။ “သားငယ်ကို ပညာတိသွားရာ ဓာတ်သက် ပါအောင် (မော့-ချမ်းသာ) ဟု။” စာပြု။ ၄၉။

ဓာတ်သတ္တု - န / ဒဏ်သတ်တု / ခ၊ သံ၊ ကြေး စသော တွင်းထွက်ပစ္စည်း။ “သံဖြူအစရှိသည့် ဓာတ်သတ္တုများထွက်ရာ။” သင်နည်း။ ၁၃၉။

ဓာတ်သွား - ကြံ / ဒဏ်သွား / ဝမ်းသွားသည်။ “ဓာတ်သွားခြင်းသည် ကောင်း၏။” ဇီဝက၊ ၁၃။

ဓာတ်သွား - န / ဒဏ်သွား / ဓာတ်သဘော။ “ထန်းလျက်၏ ဓာတ်သွားမှာ အချီအားကြီး၏။ နှုတ်ကို မြန်စေတတ်၏။” ဇီဝိ၊ ၃၀။

ဓာတ်သွား - န / ဒဏ်သွား / ခ၊ ပထဝီစသော ဓာတ်တို့၏ မိမိသက်တမ်းအားလျော်စွာ ရွှေ့ပြောင်းခြင်း။ “တပေါင်းလပြည့်ကျော် တရက် တနင်္ဂနွေနေ့ကစ၍၊ အာကန္တရက် တေဇော ပဋိသန္ဓေ တဆွဲနှစ်ရက် ဓာတ်သွား၏။” နသု။ ၂၅။
၂။ တန်ခူးလစသော ဆယ်နှစ်လကို အန္တောဓာတ် ဂဗ္ဘဓာတ် စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား ပြဆိုခြင်းသဘော။ “သုံးမျိုးလမှန်၊ ဓာတ်သွားရန်ကို၊ နည်းခံမှတ်ယူ။” ခွါသိမ်စိပ်။ ၁၉။

ဓာတ်အား - န / ဒဏ်အား / လျှပ်စစ်ဓာတ်၏ စွမ်းအား။ “စက်ရုံတွင်းမှထုတ်လုပ်သော ဓာတ်အားသည် ဖြန့်ဖြူးစေတိုင်းများ မှတဆင့် မြန်မာတနိုင်ငံလုံးသို့ ဖြန့်ဖြူးရသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၈။ ၂၉၂။

ဓာတ်အိုး - န / ဒဏ်အိုး / ခ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား သိုလှောင်ထားရာအိုး။ “လျှပ်စစ်ဓာတ်ကို ဓာတ်အိုးတွင် စုဆောင်းသိုလှောင်၍။” စိတ်လင်း။ ၂။ ၂။ ဓာတ်စက် - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဓပ်

ဓမ္မ - န / ဒဏ္ဍ / တရား။ ဟုတ်မှန်သောသဘော။ အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ကောင်းစွာ ဟောပြောအပ်သော စကားအစဉ်။ အဖြစ်သနစ်။ ကျင့်ဝတ်။ ဝိနည်းမျိုးကြွင်းသော ဗုဒ္ဓ၏ စကားတော်။ “အတတ် ပညာ အကျင့် သိလသည် ဓမ္မ။” သုဇာ။ ၂၂၇။ [ပါ]

ဓမ္မကထိက - န / ဒဏ္ဍကထိက / တရားဟော ပုဂ္ဂိုလ်။ “တထောင်မျှလောက်သော ဘိက္ခုနီမတို့ အား သင်ကြားပြသ၍၊ ဓမ္မကထိကကြီး ဖြစ်သတည်း။” ဇိ။ ၃၄၉။ [ပါ]

ဓမ္မကြောင်း - န / ဒမာဂျေသ် / တရားတော်နှင့်အညီဖြစ်သော အရေအရာ။ “ဘုရားရှင်တရားတော်မှာလည်း အမွေတရား ဟူ၍ရှိသောကြောင့်၊ လောကဓကြောင်းကို အမှီပြု၍လည်း၊ **ဓမ္မကြောင်း**ကို မှတ်သိအပ်၏။” အဓမ္မ။ ၁၀။

ဓမ္မခန့် - န / ဒမခန့် / **ဓမ္မက္ခန္ဓာ** - န၊ နှင့် အတူတူ။ “အင်္ဂါကိုး တန်၊ **ဓမ္မခန့်**အပေါင်း၊ ရှစ်သောင်းလေးထောင်။” ပြာဠိနိဂုံး ၈။ [ပါ]

ဓမ္မကြာ - န / ဒမစက်ကျာ / ဗုဒ္ဓသည် ပဉ္စဂိုဏ်းတို့၏အား အား ဟောသောတရား။ ဗုဒ္ဓ၏တရားစိုး။ “ပဋိသန္ဓေ စံမြန်း သည်ကစ၍၊ ဘုရားဖြစ်ပြီးလျှင်၊ **ဓမ္မကြာ** တရားကို ဟော တော်မူသည်တိုင်အောင်။” သီရိ၊ နိဒါန်း။ ၈။

ဓမ္မစေတီ - န / ဒမဇေဓီ / ၁၊ ပိဋကတ်တော်လာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စသော တရားတော်တို့ကို ဌာပနာထားရာ စေတီ။ “ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်စသည်တို့ကို ခြွေပြား ငွေပြား၊ ပေရွက် စသည်တို့၌ ရှေး၍ ဌာပနာသော စေတီသည်၊ **ဓမ္မစေတီ**မည်၏။” သမန၊ ပုံ။ ၄၅၇။ ၂၊ ပိဋကတ်တော်ကျမ်းကန်များ။ “**ဓမ္မစေတီ**ဖြစ် သော ပိဋကတ်တော်။” သာဓုရေ၊ ၁၊ ၄။ ၁၁၈။ [ပါ]

ဓမ္မစက် - န / ဒမစက် / ၁၊ ဓမ္မကြာတရားတော်။ “ဟောလှစ် **ဓမ္မစက်**၊ ပဉ္စဂိုဏ်းကို” ရာသီ၊ ၂၉။ ၂၊ တရားတော်၏ တန်ခိုး အာဏာ။ “အကျွန်ုပ်၏ အာဏာစက်လည်း ဖြစ်ပါစေမည်။ အရှင်ဘုရားတို့၏ **ဓမ္မစက်**ကိုလည်း ဖြစ်စေတော်မူပါကုန်။” ဥဒါန၊ ၃။ ၄၆၅။ [ပါ]

ဓမ္မတာ - န / ဒမတာ / ၁၊ ဓမ္မနိယာယနှင့်အညီ ဖြစ်ခြင်း၊ မြဲသော အစဉ်အလာ။ ဖြစ်မြဲသုံးစသော။ “တဘဝ၌ တခါစသောမြဲ **ဓမ္မတာ** ဖြစ်ကြ၏။” စွယ်၊ ပ။ ၂၇။ ၂၊ မိန့်မတို့ဥတုသွေး။ “နေ့ကဆုံးအကြိမ် **ဓမ္မတာ** စဖြစ်သည့်နေ့မှ သုံးလနတ်၍” “ဝမ်းလက်စွဲ။” ၄၃။ [ပါ]

ဓမ္မတာဝန် - န / ဒမတာဝန် / ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခြင်း။ “ခင်ခင်သော မှာ **ဓမ္မတာဝန်**ရွက်ဆောင်၍ သားသွားမြင်သောအခါ။” စီး၊ ၂၂၉။

ဓမ္မဒါန - န / ဒမဒါန / ပိဋကတ်ပို့ချခြင်း၊ ပိဋကတ်သင်ယူ ခြင်း၊ တရားဟောခြင်း၊ တရားနာခြင်း၊ တရားဆွေးနွေးခြင်း၊ တရားနည်းသွင်းခြင်း၊ တရားတော်ဆိုင်ရာ စာအုပ်များကို လှူ ခြင်းခြင်းစသော တရားအလှူ။ “မိမိသိသော တရားကျမ်းဂန် ကို သူတပါးတို့အား ဖြန့်ဖြူးသော **ဓမ္မဒါန**။” ဗုဒ္ဓိသင်။ ၁၃။ [ပါ]

ဓမ္မဉ္စာ - န / ဒမဒုဉ္စာ / တရားတမန်။ သာသနာပြု ပုဂ္ဂိုလ်။ “ကိုးတိုင်းကိုးဌာနတို့သို့ **ဓမ္မဉ္စာ**တော် သာသနာတမန်များ စေလွှတ်၍။” စွယ်ကျမ်း၊ ၈။ ၁၆။ [ပါ]

ဓမ္မဒေသနာ - န / ဒမဒေသနာ / ၁၊ တရားဟောပြောခြင်း။ “သုတပါးအား တရားဟောသော စေတနာကို **ဓမ္မဒေသနာ** ခေါ်သည်။” ဗုဒ္ဓခြေ၊ ၆၀။ ၂၊ ဟောပြောသောတရား။ “တခုသော **ဓမ္မဒေသနာ**ဖြင့် ဆုံးမရသော် ကောင်း၏ဟု။” ကိကကံ၊ ၄၂၉။ [ပါ]

ဓမ္မဝိဋ္ဌာန် - န / ဒမဒုဝိဋ္ဌာန် / ၁၊ ယေဘုယျသဘောကို ရည်စူး

ခြင်း။ ၂၊ တရားသဘောကို ရည်ရွယ်ခြင်း။ (ပါဠိအာမုန့်မှာ မောဓိဋ္ဌာန်ဖြစ်သည်။) “အခွင့်သင့်၍ ဝေဘန်ခြင်းမှာ အပြစ် ပေါ်လွင်စေရန်မဟုတ်။ **ဓမ္မဝိဋ္ဌာန်**အဖြစ်ဖြင့်သာ ဝေဘန်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။” ရဲလက်၊ နိဒါန်း။ (c)။ ပုဂ္ဂလဝိဋ္ဌာန် - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။ [ပါ]

ဓမ္မမိတ်ဆွေ - န / ဒမဒုမိတ်ဆွေ / တရားဓမ္မရေရာ၌ အတူပါဝင် လုပ်ဆောင်ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းခြင်းရှိသူများ။

ဓမ္မရေး - န / ဒမဒုယေး / **ဓမ္မကြောင်း** - န၊ နှင့် အတူတူ။

ဓမ္မဝတ် - န / ဒမဝတ် / တရားနှင့်ဆိုင်သောကိစ္စ။ တရားကျင့်ဝတ်။ “ရာဇဝတ် လောကဝတ် **ဓမ္မဝတ်** သုံးဝ။” ရာမ၊ ပ။ ၁၂။ [ပါ]

ဓမ္မသဝန - န / ဒမဒုသဝန / တရားနာခြင်း။ “ဓမ္မသဝန၊ ဓမ္မဒေသ နာဟူသော ဂန္ထကုသိုလ်။” ကာနု၊ ၂၇၄။ [ပါ]

ဓမ္မသတ် - န / ဒမသတ် / တရားဥပဒေ အဆုံးအဖြတ်တို့ကို ပြသောကျမ်း။ “ဓမ္မသတ်အစောင်စောင်၊ ရွှေမျဉ်းတွင်လှန်ခါ ကြည့်ပါတော့။” မျောက်၊ ၁၃၀။ [ပါ]

ဓမ္မာစရိယ - န / ဒမာစရိယ / ၁၊ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ စသည်ကို သင်ကြားပို့ချသောဆရာ။ စာချပုဂ္ဂိုလ်။ “ပါဠိအဋ္ဌကထာ စသည်ကို သင်သောဆရာသည်၊ **ဓမ္မာစရိယ**။ တပည့်သည်၊ ဓမ္မန္တေဝါသကာ။” ဝိဝိ၊ ၃။ ၃၇၉။ ၂၊ စာချတန်းစာမေးပွဲ အောင်မြင်သူ။ “ငါးနှစ်အတွင်း အဆိုပါ အဋ္ဌကထာကြီး သုံးကျမ်းကို အောင်မြင် တတ်မြောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား... **ဓမ္မာစရိယ** မှဝါစက ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် သတ်မှတ်၍ ကိုးကွယ်ကြ သည်။” သာဟု၊ ၁၉၉ - ၂၀၀။ [ပါ]

ဓမ္မာရုံ - န / ဒမာယုန် / တရားဟောရာ၊ ဘုရားရှိခိုးဝတ်တက်ရာ၊ အလှူပေးရာအဆောက်အအုံ။ [ပါ]

ဓမ္မာရုံ

ဓမ္မာရုံ - န / ဒမာယုန် / အာရုံငါးပါးမှ ကြွင်းသောအာရုံ။ တရား အာရုံ။ “ရင်ဆင်တနာသည် **ဓမ္မာရုံ** ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံ အားဖြင့် **ဓမ္မာရုံ**။” ဗုဒ္ဓရှင်း၊ ၉၀။ [ပါ]

ဓမ္မာသောက - န / ဒမာသောကာ / ဆန်ကျင်ဘက်ဖြစ်ခြင်း၊ မသင့် မတင့်ဖြစ်ခြင်း။ မတည့်ခြင်း။ “မိမိနှင့် **ဓမ္မာသောက** ဖြစ်နေ သူ။ တင်းစာ။

ဓမ္မိယလဇ္ဇ - န / ဒမိယာလတ်ဒါ / တရားသဖြင့် ရှာဖွေရရှိသော ပစ္စည်း။ မှန်ကန်သောနည်းဖြင့် ရှာဖွေရရှိသော ပစ္စည်း။ “ဓမ္မိယလဇ္ဇ စင်ကြယ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ကိုသာ သုံးဆောင် သောအားဖြင့်။” ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁။ [ပါ]

ဓမ္မက္ခန္ဓာ - န / ဒမခန့်ဒါ / မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော တရားတပုဒ်၊ တရားတရပ်၊ တရားတယုံ၊ မြတ်စွာဘုရား ဟော

တော်မူအပ်သော တရားအစုအပေါင်း။ ဓမ္မဝန်။ “တခုသော အနုသန္ဓေရှိသောသုတ်သည် တခုသော ဓမ္မက္ခန္ဓာ ပည့်၏။” ဥဒါန၊ ၃။ ၄၇၇။ [ပါ]

ဓမ္မန္တရာယ် - န/အမနိဒရယ်/ ဒမနိဒယယ်/ ဝ၊ တရားတော်အပေါ်

ကျရောက်သော အန္တရာယ်။ တရား၏ အနှောင့်အယှက်။ “ရာဇဝဿေဉာဏံ ပန အခေါင်အနိကံ၊ ဓမ္မန္တရာယ်၊ မာနမတ္တယံ သည်။” သိရူ*၁၈၆။ ၂၊ [ဥပစာ] နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူ။ အနှောင့်အယှက်ပေးသူ။

န

န^၁ - န/န/ ဗျည်းသုံးဆယ်သုံးလုံးတွင် အလုံးနှစ်ဆယ်မြောက် အက္ခရာ။ နငယ်ဟု ခေါ်သည်။

န^၂ - ကြိ/န/ ဝ၊ ညှိသည်။ ဖျင်းသည်။ အသည်။ နံသည်။ “အလွန်း န လွန်းလှ၏။” နီတိ။ ၈၃။

နကောင်း - န/န/နဂေါင်း/ ဝ၊ (ပါဠိစကားလုံး န - အတ္ထိတွင် ကဲ့သို့) အနက်သီးခြားရှိသော န အက္ခရာ။ “နအက္ခရာနှိုက် အနက်မြင်သည်ကို နကောင်း... ဟူသောစကားသည် သဘော ယုတ္တိရှိသည်ဖြစ်၏။” ဝေါသစ်။ ၁၃၈။ ၂၊ မြန်မာအက္ခရာ ရေးရာတွင် ဦးခေါင်းကို အစက်အပြောက်သဖွယ် ရေးသော နငယ်။

နကန်း - န/န/နဂန်း/ ဝ၊ (ပါဠိစကားလုံး နမော တွင်ကဲ့သို့) အနက်သီးခြားမရှိသော နအက္ခရာ။ “နကန်းတလုံးကိုမူ မသိ တတ်သော၊ အမှတ်မဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြောဟောမိသော၊ ပမာဒ လော စကားမျိုးဖြစ်သည်။” ဖလံ။ ၁၉။ ၂၊ မြန်မာအက္ခရာ ရေးရာတွင် ဦးခေါင်းကို အစက်ပြောက်သဖွယ် မရေးသော နငယ်။

နကမ္ပတိ - ကြိ/န/နကပတိ/ မတုန်လှုပ်။ “ပီတိမှာ နကမ္ပတိ မတုန်လှုပ်ခဲ့။” စစ်သား၊ ပ။ ၂၁၉။

နကျယ်ကောင် - န / နကျယ်ဂေါင် / ဌ၊ ပျော့ဖြင့် အိမ်လုပ်ကာ သားဖောက်သော ပျားမျိုးနွယ်ပိုးကောင်။ (နကျည်၊ နဂါဟု လည်း တွေ့ရသည်။)

နကျယ်အိမ် - န/နကျယ်အိန်/ဌ၊ ပျော့ဖြင့်နကျယ်ကောင်ဆောက် သော အခန်းဆက်အိမ်။

နကထာ - န/နကထာ/ရက်ထည်ထွင် ဖောက်ထားသော ရွှေချည်၊ ငွေချည်၊ ကြေးချည်။ ယင်းအမှန်။ “အထည် ရွှေနကထာထိုး ပိုးရည်းတောင်ဇာချယ် ကြယ်ကြခေါင်းပေါင်း ၁။” မြန်မင်း။ ၁၂၉။

နကဘာရီအုန်း - န/နကဗာယီအုန်း/အလုံးသေး အသားထူသော

အုန်းတမျိုး။ (ဘက်လားပင်လယ်အော်တွင်းရှိ နကဘာရီကျွန်း စုစု စတင်မျိုးစွားသည်။)

နဂါး - န/နဂါး/ ပါဠိကျမ်းဂန်လာ တန်ခိုးကြီးသော မြွေ။ (အကြမ်းအားဖြင့် ၁၊ ရေနနဂါး၊ ၂၊ မြေနနဂါးဟု ၂ မျိုး ပြားသည်။ အနုအားဖြင့် တထောင့်နှစ်ထယ်လေးမျိုး ပြား သည်။)

နဂါးကျစ် - န/နဂရုဗ်/ သဘာဝအလျောက် ဖြစ်တည်နေသော ညွန့်အိုင်။ နဂါးပွက်။ ဌ၊ မီးတောင်။ “နဂါးကျစ် နဂါးပွက်ဟု ခေါ်ဝေါ်သမည်ကြသည့်၌ ပွက်ကြီးများရှိသော၊ ရေတာရှည် မြို့နယ်။” သုတ၊ ၁။ ၅၂။

နဂါးငွေ့ - န/နဂငွေ့/ ကောင်းကင်တွင် အစိုးအငွေ့သဖွယ် တန်းနေသော ကြယ်မှန်စု။ “မရတုက်နိုင်အောင် များပြား လွှာသော ကြယ်များပါဝင်၍ နဂါးငွေ့ ဟု ကျွန်ုပ်တို့ ခေါ် ဝေါ်သောအရာဖြစ်လေသည်။” အံ့ချိုး။ ၂၈။

နဂါးပတ် - န / နဂပတ် / ပါဠိကျမ်းဂန်လာ ကျော့တွင်းတမျိုး။ “နဂါးစွဲမှတ်၊ နဂါးပတ်ကို၊ ရတတ်ချေက၊ ဂဠုန်မှလျက်၊ မိကမြဲကို၊ မလွတ်နိုင်ရှင်။” မနော * ၂၈။

နဂါးပတ် - န/နဂပတ်/၁၊ နဂါးများ ရပ်ပတ်နေသည့်ပုံဖြစ်ပေါ် ခြင်း။ “တက်ဆလို၊ ဆိုနိုင်ဘူ၊ မိုနဂါးပတ်လိမ်၊ ခါးပတ်အိမ် မှာ။” သာမြည်။ ၁၁၇။ ၂၊ နွယ်ကြီးများ ရပ်ပတ်သဖြင့် အတစ်ထစ်ဖြစ်နေသောသစ်။ ၃၊ ရပ်လိမ်၍ တက်သော ခြင်းခတ်နည်းတမျိုး။ “ရင်လိမ်နဂါးပတ်၊ ဒေလီအစရှိသော ရှေးသမုဒ္ဒါးခတ်ပေါက် ခတ်နည်း။” ယဉ်ကျေးမှု၊ ၁၊ ၃၊ ၃။ ၄၊ အဆောင်တမျိုး။ “ကျေးရွှေမွေးလို၊ အညီသခွတ်၊ နဂါးပတ် သက်တင်၊ ညွန့်ရှင်ဆောင်မောင်း။” ကုသ * ၁၅၈။

နဂါးမွက် - န/နဂမွက် / ဝ၊ နဂါးကျစ်တွင်း။ ၂၊ သီချင်းဂီတသံ တမျိုး။ “ညွန့်သွယ်ညွန့်ကံ၊ ဗောဓိရွက်နုင်၊ နဂါးမွက်လုံ၊ ကုသသံဖြင့်၊ စိတ်မရ၊ အစမမြင်၊ ရွှေလွှာငုံမူ၊ သံရှင်မြမြ၊ သာယာလှ၏။” သိရူ * ၅၂။

နဂါးမုံ - န / နဂယုန် / နဂါးရုပ်ခြုံရုံ ရပ်ပတ်ထားပုံ။ နဂါးလည် - န/ နဂလှဲ့ / အိမ်ထက်စောင့်သော နဂါး၏ ဦးခေါင်း၊ အမြီး၊ ကျော၊ ဝမ်းတို့ လှည့်ပတ်တည်ရှိရာ အရပ်မျက်နှာကို တွက်ခြင်း။

နဂို - န / နဂို / အဝင်းခံသဘော။ မူလသဘော။ ပကတိ။

ပင်ရင်း။ ပင်ကို။ “ပရိယာယ် အပိုလျှံတယ်။ နဂို မာန်ကြီး ပေမို့ လေး။” ပညတော။ ၁၈။

နဂိုရည် - န / နဂိုယ် / မြိုရင်းစွဲ အရည်အချင်း။

နငယ် - န / နငယ် / နအက္ခရာ၏ အမည်။

နငယ်နပင်းပိတ် - န / နငယ်နပင်းပိတ် / အက္ခရာကို ဝန်းရံမိ အောင် ခြေပိုင်းကို ရစ်ဝိုက်ရေးထားသော န ငယ်အက္ခရာ။ (နငယ်ကွင်းပိတ်၊ နငယ်နကွင်းပိတ် ဟုလည်းရေးကြသည်။ ယင်းကို တုတ်ပြီး၊ ဓားပြီးအဖြစ် ဆေးမင်ကြောင် ထိုးလေ့ ရှိသည်။)

နစီ - န / နစီ / မြစ်။ “ယမ္မနာဟု၊ မဟာဂမ္ဘိ၊ နစီမြစ်ဝှင်၊ စိစင်လေပြီ။” ဘူပေါင်း* ၅၀။ [၁၂]

နနွင်း - န / ဆနွင်း / နနွင်း / ဝါထိန်သော မြစ်ပေါင်းကို အမှန် ထောင်၍ ဟင်းခတ်ရသော အရည်ရွှမ်းပင်။ ဆနွင်း။ (နီနွင်း၊ နံနွင်း ဟုလည်း တွေ့ရတတ်သည်။) “ဝါစေချင် လျှင်နနွင်းသည်၊ နက်စေချင်လျှင် စစ်ဆေးသုတ်၊ နီစေချင် လျှင် ပန်းဆီအုပ်။” ဝိဇ္ဇေ* ၁၁၉။

နနွင်းကျား - န / ဆနွင်းကျား / အဝါရောင်တွင် အနက်ပြောက် ရှိသော နနွင်း။

နနွင်းခါး - န / ဆနွင်းခါး / အရသာ ခါးသည့် နနွင်း။ (ဆေး ဖက်ဝင်သည်။)

နနွင်းခေါင်း - န / ဆနွင်းခေါင်း / နနွင်းမြစ်ဖူး။ “ပြည်တွင်လူသိန်၊ ကုံအိတ် နနွင်းခေါင်း၊ လင်းလေ၊ မိမြစ်၊ ပဉ္စကနီ။” သက် ဆေး။ ၂၁။

နနွင်းစိမ်း - န / ဆနွင်းစိမ်း / နနွင်းမြစ်ဖူး အစိမ်းအစို။ “ဇလယ် ဖြူမြစ်၊ နနွင်းစိမ်းဥ ဝဋ္ဋာအစစ်၊ ထိုဆေးစုကို။” ဝိဇ္ဇာဓရ။ ၃၀။

နနွင်းတက် - န / ဆနွင်းတက် / နနွင်းပင်၏ မြစ်ဖူး။ နနွင်းခေါင်း။ “ကန်ချုပ်နီမြစ်၊ ရွာနီမြစ်၊ နနွင်းတက်၊ နနွင်းနွယ်၊ စရည်း ခေါက် ၎င်းတို့ကို အမှူစီရ အမှန်ပြု၍။” မြိုင်သာ၊ ပ။ ၂၄။

နပန်း - န / နပန်း / တဦးနှင့်တဦး ဆွဲဖက်အားပြိုင်၍ အောက် ခြေလွှတ်ကာ မြေသို့ ကျအောင် လုံးသတ်ခြင်း။ “ခါးပုံ ကို ဆွဲပြီးလျှင်၊ ခဲလိုက်သည့်မိန်းမ၊ နပန်းချမည်လို့။” ပါပီ။ ၃၈။

နပန်းထုံး - ကြို / နပန်းလွန်း / နပန်းအတတ်ဖြင့် တဦးနှင့်တဦး အနိုင်အရှုံး လုံးသတ်ကြသည်။ ကျင်ကိုင်သည်။

နပန်းဆုံး - န / နပန်းဆုံး / မီးလောင် ဗုံးသတ်တမျိုး။ “နပန်းဆုံး ကိုသုံးခြင်း၊ ရောဂါ ပိုးမွှားပုံးကို သုံးခြင်း။” ညီလာ။ ၁၇၀။

[လိပ်]

နပုံးပဏ္ဍာန် - န / နပုန်း ပန်းခွတ် / ယောကျ်ား လည်း မဟုတ် မိန်းမလည်း မဟုတ်သူ။ လိင်မထင်ရှားသူ။ “ယောကျ်ား မဟုတ်၊ မိန်းမ မဟုတ် နပုံးပဏ္ဍာန် ဖြစ်ရပြန်တယ်။” အဘိ၊ ၈။ ၇၇။ [၁၂]

နပုလ္လိင် - န / နပုန်းလိန် / ၁။ [သဒ္ဒါ] အထီးလည်း မဟုတ်၊ အမလည်း မဟုတ်သော အရာ။ “ပု ဆိုး ဟူသော နာမ် သည် အသက်မရှိသော အရာ၏အမည်ဖြစ်သောကြောင့် နပုလ္လိင် ဟု

ခေါ်သည်။” မြန်ဒါသစ်။ ၅၁။ ၂။ လိင်မထင်ရှားသောသူ။ [၁၂]

နဖား - န / နဖား / ၁။ ကျွဲ၊ နွားတို့၏ နှာခေါင်းတွင် ကြိုးလျှို ရန် ဖောက်ထားသောအပေါက်။ (နှာဖားဟုလည်း တွေ့ရ သည်။) “နှာဖားပယ်ယူရာ၌...တင်းသီး တပ်ပါး နဖားကို ဆွဲကြည့်ခြင်း။” မိန်းခောက်။ ၇၅။ ၂။ သစ်တီးတွင် လည်း ကောင်း အပ်တွင်လည်းကောင်း ကြိုးလျှိုရန် ဖောက်ထား သော အပေါက်။ “သစ်ကိုနိုင်လိုလျှင် နဖား၊ နွားကို နိုင်လို နှာကွင်း။” ပေါဒါ။ ၃။ ၂၂၆။ ၃။ ဝက်အူလှည့်သွင်းရာချိုင့်။ “တာရှည်စွာ သုံးဆွဲနေရသဖြင့် ဝက်အူနဖားများ ပွန်းတီး၍။” ပန်းထိမ်။ ၁၃၁။

နဖားကြိုး - န / နဖားကြိုး / ၁။ ကျွဲ၊ နွားတို့၏ နဖားပေါက် တွင် သွင်းလျှိုကာ ချို့နေသက် တွင် သိုင်း ချည် ထားသော ကြိုး။ ၂။ ကျွဲအချင်း၊ နွားအချင်းတို့တွင်ပါသော ကြိုးနှင့် ဆင်သည့် အကြောကလေး။

နဖားကြိုးတပ် - ကြို / နဖားကြိုးတပ် / [ဥပစာ] မလွတ်လပ် အောင် ချုပ် နှောင်သည်။ ဩဇာ ညောင်းအောင် လုပ် သည်။ “အာဇာရှင်စနစ်သည် တနေ့ထက် တနေ့... လူထုကို တိုး၍သာ နဖားကြိုးတပ်၏။” ကျောင်းစီ၊ ဒီခါနီး။ ၆။

နဖားကြမ်း - ကြို / နဖားကြမ်း / (ကျွဲ၊ နွားတို့ကို) နဖားကြိုး ဖြင့် ဆွဲဆောင်ရ ခဲယဉ်းသည်။ (နဖား ပြင်း ဟုလည်း သုံးသည်။)

နဖားကွင်း - န / နဖားကွင်း / သစ်လုံးနဖားပေါက်ကို ချိတ်ဝင် ဆွဲယူရသော ကိရိယာ။

နဖားချွတ် - ကြို / နဖားချွတ် / နဖားကြိုးကို ချွတ်သည်။ ကျွဲ နွားများ အိုမင်း၍ မခိုင်းစေပဲ လွှတ်ထားသည်။

နဖားစူး - န / နဖားစူး / ကျွဲနွားတို့ကို နဖားဖောက် ရသော စူးချွန်။

နဖားထိုး - ကြို / နဖားထိုး / နဖားပေါက်ထဲသို့ ကြိုးကို လျှို သွင်းသည်။

နဖားပေါက် - န / နဖားပေါက် / နဖားကြိုး၊ အပ်ချည်၊ အချောင်းအတ် တမျိုးမျိုး သွင်းလျှိုရန် ဖောက်ထားသော အပေါက်။ (နှာဖားပေါက်ဟုလည်း တွေ့ရသည်။)

နဖားလွယ် - ကြို / နဖားလွယ် / (ကျွဲနွားတို့ကို) နဖားကြိုးဖြင့် ဆွဲဆောင်ရ လွယ်ကူသည်။

နဖူး - န / နဖူး / ၁။ မျက်ခုံးတို့ အထက် နားသယ်တို့ အကြား နေရာ။ “သက်တင်စို့လား၊ နဖူးများပယ်၊ ရွှေပြားသင်းကျစ်၊ ရွှေပန်းနှစ်ဖြင့်။” ဘူပေါင်း* ၇၅။ ၂။ (မြစ်ကမ်း၊ ကျုံး စသည်တို့၏) ထိပ်အပြင်။ “ရေဝဇေမြစ်မျိုး၊ ကမ်းနဖူး ထက်။” မဃ* ၅၈၈။

နဖူးကြိုး - န / နဖူးကြိုး / ရွက်ပတ်လည်တွင် အိတ်သွင်းတပ် ဆင်ထားသောကြိုး။

နဖူးစာ - န / နဖူးစာ / ရှေးကပြုဖူးသောကံ။ ကြမ္မာ။ အထူး သဖြင့်ကား မိန်းမနှင့်ယောကျ်ား နီးစပ်ပေါင်းသင်းရအောင် စေ့စပ်ပေးသောကံ။ ရှေးရေကံ။ (ဟိန္ဒူတို့၏ အယူတွင်

ပြဟောကြီးသည် လူတို့ မွေး၍ ခြောက်ရက်မြောက်သောနေ့၌ လူ၏နမူနာတွင် ကံကြမ္မာကို ရေးမှတ်သည်ဟု ဆိုသည်။) “မေးကနမူနာစာက နှိုးဆော်စေရပ်ပါကား။” ထီး၊ ပ။ ၆၂။

နမူနာစည်း - န / နမူနာစည်း / ဝ၊ လူ၏နမူနာတွင် စည်းနှောင်ရသော အဆင်တန်ဆာ။ “ရွှေနမူနာစည်း ကြီးများကို နမူနာစည်းလျက်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၂။ ၃၂၆။ ၂။ ထိုကံတာ မဏ္ဍပ်တို့၏ အပြင်ဘက် အထက်ပိုင်းကို လှည့်လည် ရပ်ပတ်သော အတန်း။ “ဤဘုရားကျောင်းကြီး၏ ပတ်လည် နမူနာစည်းကို လက်ရာကောင်း လက်ရာမှန်မြစ်သော ပန်းနု ပန်းပြောင်များဖြင့် စီရိယ်ထားလေသည်။” မေကျော၊ ၂။ ၂၁၄။

နမူနာစွေ၊ နမူနာစွေ - ကြိဝိ / နမူနာစွေ၊ နမူနာစွေ / တွေ့တော့ဆိုင်ဆိုင်။ မျက်နှာချင်းဆိုင်။ ရင်ဆိုင်။ မာလာယုကား... အာရပ်တို့နှင့် နမူနာစွေ၊ နမူနာစွေ ကြုံတွေ့ခဲ့ရလေသည်။” စာမိမာန်၊ ၆၊ ၄။ ၁၄၇။

နမူနာရေခူးရေ - န / နမူနာရေခူးရေ / သွင်ပြင်လက္ခဏာ။ ရုပ်သဏ္ဌာန်အရည်အသွေး။ “လူကလေး၏ နမူနာရေခူးရေ ရှုပကယကိုကား သဘောကျပြီး။” မယ်မ၊ ၄၄။

နမူနာသင်းကျစ် - န / နမူနာသင်းကျစ် / ဝ၊ ဗုဒ္ဓ၏ နမူနာထက်တွင် ရပ်၍ ပေါ်သော အသားလွှာ။ “မြတ်စွာဘုရား သခင်၏

နမူနာသင်းကျစ်တော်တော်။” ပြည်သာ၊ ၁၊ ၄။ ၁၅။ ၂။ ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်း။ နမူနာစည်း။ “နမူနာသင်းကျစ်ဖြင့် ချယ်လှယ်အပ်သော ဦးခေါင်းလည်း ရှိတော်မူ၏။” သာသမိ၊ ၁၇၁။

နဘူးနွယ် - န / နဘူးနွယ် / တောင်း၊ ပလုံးလုပ်ထု၌ ကြိမ်အစား သုံးရသော ချုံနွယ်ပင်တမျိုး။

နဘူးလိပ် - န / နဘူးလိပ် / သေနတ်ပြောင်းတွင်း၌ လိပ်ပတ်၍ ဖောက်ထွင်းထားသော မြောင်း။

နဘေး - န / နဘေး / ဝ၊ သစ်သားတွင် ဟက်ထားသောအနား။ “ပျဉ်ပြားတို့ကို နံဘေးချင်းချင်း စပ်ဟပ်ခဲ့သော် နံဘေးစပ် နဘေးစပ်ဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့။” ဘာရတီ၊ ပ။ ၉၀။ ၂။ ကဗျာလင်္ကာတို့၌ စာပိုဒ်များကို အသံထပ်၍စပ်ခြင်း။ “စာရေးဆရာက ဉာဏ်ရှိသမျှကုန်၍ လုံးထပ် နဘေးတေးထပ်... ရေးထားပြီးများ ပါရှိရာ။” မျက်ပွင့်၊ ၁။ ၂၄။

နဘေစပ် - န / နဘေစပ် / ဝ၊ သစ်စာအချင်းချင်း နဘေဖြင့်

ထပ်၍စပ်ခြင်း။ ၂။ စာပိုဒ်များကို နဘေထပ်၍ စပ်ခြင်း။ “အက္ခရာအနည်းအများအလိုက် အပိုဒ်အချင်းချင်း ကာရန် တူစပ်ဆိုခြင်းကို နဘေစပ် နည်းဟု ခေါ်ဆို ရလေသည်။” ကဗျာစုံ၊ ၈၇။ (သဘောက။ ။ မြေဝသန်မဟုတ် တွင်မ၊ ရေယမုန် နှစ်ကြိမ် တယ်နှင့်၊ တေဇဂုဏ် ဝတ်မြို့ ပေပေါ၊ ပလီလို လွှမ်းခြုံ။)

နဘေထပ် - န / နဘေထပ် / နဘေသဘောဖြင့် ထပ်ထားခြင်း။
နဘေရွေပေါ - န / နဘေရွေပေါ / သစ်သားကို နဘေထိုးရသော ရွေပေါ။

နမသလေး - န / နမသလေး / ဝ၊ ဆန်လုံးသေး၍ အနံ့မွှေးသော ကောက်လတ်စပ်ကတမျိုး။ “သင်းပျံ မွေးကြိုင်သော နမသလေး ထမင်းတို့ သည်။” ပင်း၊ ၃။ ၅၆။ ၂။ ကမ္ဘာဦးက အလိုအလျောက် ပေါက်သည်ဆိုသော စပါးတမျိုး။ (အထူးသဖြင့် ကသည်းပြည်၊ ရခိုင်ပြည်တို့က လာသော နတ်စပါး၊ ကောက်လတ်စပ်ကတမျိုး။)

နမူနာ - န / နမူနာ / ဝ၊ အရည်အချင်းနှိုင်းယှဉ်ရန် အခြေခံပြုထားသော အရာ။ စံ။ “ခရီးစဉ် မှတ်တမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ ထူးခြားစံယူ နမူနာ ပြုထိုက်သော။” ဗဟိယန်၊ နိဒါန်း။ တ။ “ပညာရှိတို့ မည်သည်... ကောင်းမြတ်သော အကျိုးတရားများကို သာလျှင်... နမူနာစံပြအနေဖြင့် ပြည့်စုံစံစား ရသူများဖြစ်ကြလေသည်။” မင်းမြ၊ ၁၅။ ၂။ ပုံစံ။ “ရုပ်ပုံများနှင့် နမူနာပုံစံများကို။” သင်နည်း။ ၁၆။ [တိန္တိ]

နမူနာထူး - ကြိဝိ / နမူနာထူး / ထိုင်းရှိုင်းတွေလေ့ကျက်။ သတိလက်လွတ်။ “မိဘတို့ သည် ရှက်သလို ကြောက်သလိုနှင့် နမူနာထူး ပေါ့ပေါ့တန်တန် နေ၍။” သူဌေး၊ ၄၄။ “နမူနာထူး၊ စိတ်ကူးယွင်းချွတ်။” ပညတ်စံ၊ ၁၂၆။

နမူနာထိုင်း - ကြိဝိ / နမူနာထိုင်း / နမူနာထူး - ကြိဝိ၊ နှင့်အတူတူ။

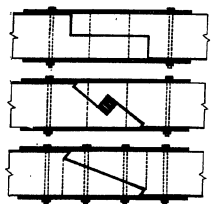
နမော်နမဲ့ - ကြိဝိ / နမော်နမဲ့ / မေ့မေ့လျော့လျော့။ ပေါ့ပေါ့ဆဆ။ သတိမမူပဲ။ ဂရုမစိုက်ပဲ။ အမှတ်တမဲ့။ “မတော်မတဲ့ နမော်နမဲ့နေလို့။” မောင်ပုံ၊ ၃။ ၈၅။ “ယစ်မျိုးခြင်းအလေ့ပါသနာကို မမြတ်နိုင်သူဖြစ်လေရကား နမော်နမဲ့ ဆိုသလို နေမိလေ၏။” နေရီ၊ ၁၂။

နမိန့်ညင်း - န / နမိန့်ညင်း / နှားမြေရင်း - န၊ ရှု။ “မျောက်မြီးယန်းလှေးမြက်မွေးမြေရင်း၊ နမိန့်ညင်း ငယ်ရောင်၊ ပျားကြီးတောင်ပြောင်စာ၊ မြက်သန္တာနှင့်။” မြန်မူ၊ ၁၂၉။
နယီးနယား - ကြိဝိ / နယီးနယား / ဟိုလိုလို သည်လိုလို။ နုရာ၊ နယီးနယား၊ ရောင် (ယောင်) ဝါးဝါးသတ္တဝါတို့ သည်။” တိဿ၊ ၅၇၁။

နယူပဒေသ - န / နယူပဒေသ / နည်းလမ်းညွှန်ပြချက်။ နည်းဥပဒေသ။ “သွါစည်းမျဉ်းကို စောင့်စည်းရုံမျှအပ် အထွက်ရှိက်ပြီး ကော်နေက နယူပဒေသ မရှိခဲ့ချေ။” စာခြေ၊ ၁၅။

နယုန် - န / နယုန် / မြန်မာတဆယ့်နှစ်လတွင် သုံးလမြောက်လ၏အမည်။ (ဂုဏ်ပေါင်း နှစ်ဆယ့်ကိုးရက် ရှိသည်။)

နဂကန်ချဉ်ပေါင် - န / နဂကန်ချဉ်ပေါင် / နဂကန်ချာကထွက်

နဘေစပ်

သောချဉ်ပေါင်။ “အောင်တိုး ငယ်ခေါ်၊ ဝက်သား ကျော် ဆယ်ပြန်သံလိုက်စေတော့၊ မထိုက်တယ်ဆိုရင်ခံရမယ်၊ နရကန် ချဉ်ပေါင်၊ ချက်ကယ်နှိုင်း လဲရက်ပါဘူး။” ရတနာ။ ၃၄။

နရား - န / နယား / ခြေလက်၊ အတောင်၊ ဦးချိုစသည်ပါသော အရပ်တမျိုး။ ဆိုင်းခိုင်းတွင် ပတ်မတ်မသောအရပ်။ (ပန်းပု လက်ရာ၊ ပန်းရန်လက်ရာတို့ တွင် နရားရုပ်ကို သုံးလေ့ရှိသည်။) “မြင်းမ နှင့် နရား သင့်၍ မွေး မြင်လျှင် သိန္နော မြင်းခေါ် ကြောင်း။” မြင်းကျမ်း။ ၇။ “နရားကျော့၊ စိန်ရစ်တံက၊ ပတ်ရစ်သံယာဉ်အောင် ထိုးလို့၊ နတ်စောင်းကြိုး ညှိဆရာ။” ဟော်ဇာတ်။ ၇။

နရား

နရီ - န / နယီ / ၁။ ပဟိရည်။ “ပြည်ထောင်ပီပီ၊ ထိုးနရီနှင့်၊ ပေါသီတိုင်းခွင်၊ မင်းကျော်ထင်အား။” ခင်ထွေး* ၂၀။ ၂။ ပဟိရ်စည်တိုးချက်။ “တော်ဘိ ကျပ်သွားလွဲချေအံ့မယ်။

နရီ စေလွှတ် နှိုးသဟာပ။” မြဝတီ။ ၇။ ၇။ ၂၀၇။
နရီစည်း - န / နယီစိုး / စည်းသုံးချက် ဝါးစာချက် ပါဝင်သော စည်းတမျိုး။ “ဆိုင်းကလ အောက်ကသွားလို့ စည်းကလေးက မှန်မှန် မှန်မှန်သွားပြီးတော့ စည်းကလ စည်းကြီး၊ နရီစည်း ခေါ်ပါတယ်။” ဂီပေ။ ၄၉။

နရက် - န / နရက် / နယက် / အပါယ်ငရဲ။ “သူ့အိမ်ပြစ်မှား သော ယောက်ျား တို့၊ ကိုကား နရက်၌ ချလေကုန်၏။” ယသ။ ၃၉၁။

နရည်း - န / နယီး / ကြေးနောင်ကို အသားပေး၍ တီးမှတ် ရသော တူရိယာသံ။ (ရှေးက ညအချိန် ကျုံးတွင်းတွင် ရေကင်းလှည့်ရာ၌ တီးလေ့ရှိသည်။) (၁။ ပတ်သာ ၂။ ၄။ ၃။ မောင် ၄။ ၃။ ၅။ ကြေးနင်း ၆။ လင်းကွင်းဟူ၍ တူရိယာ ဟစည်းခြောက်မျိုး ပါဝင်သည်။) “ရေကင်း နရည်း၊ ဆိုင်း တူရိယာတို့၊ တီးမှတ်ခြင်း။” ပညာယိုး။ ၁၇၉။

နရည်းသံ - န / နယီးသွန် / နန်းတော် အိမ်တော်တို့၌ အချိန် နာရီကို သက်မှတ်စောင့်ထိန်းရန် အတွဲအဖက် တူရိယာများ နှင့်တီးရသော နရည်းတီးသံ။ ရေကင်းသံ။

နရန်း - န / နယန်း / ၁။ လက်ရန်း။ အစွန်အနားအရပ်။ “တင့်တယ်လျောက်ပတ်စွာ တန်ဆာဆင်အပ်သော ပြလက် ရန်တည်းဟူသော နရန်းတို့သည်၎င်း။” ရွှေဘို။ ၈၁။ ၂။ ကမ်းပါး။ “စက္ကဝါနရန်း၊ ရေကပ်ပန်းရိုက်သံကို။” ဝိဇယ။ ၉၆။ ၃။ စည်းကမ်း။ ထုံးစံ။ နည်းနာ။ “ကျင့်သုံးမြဲဖြစ်သော ထုံးနရန်း၊ အရိုးအစဉ်ကို မဇ္ဈိမသော။” ဇေယျ။ ၁၀၈။ “စီးနှင်း စဉ်းမိုး၊ မြင်းရှေးကြိုးလည်း၊ ထုံးတီး နရန်း၊ ကြော့ကြော့ လန်းမျှ။” ရဲတင်း* ၇၅။

နရဲ - န / နယွဲ / အသီးကိုစားရသော သစ်ပင်တမျိုး။

နလပိန်းတုံး - န / နလပိန်းစုန်း / ဘာမျှမသိသောသူ။ လူအ လူနု။ လူပျင်းလူညံ။ အသက် ၂၁ နှစ်အရွယ်မှစ၍ နလပိန်း တုံး ရုံးသတင်းထောက် ပေါက်စကလေးဘဝမှ။ တင်း။ ၄။

နလင်ကျော် - န / နလင်လျော် / လူလင်ကျော် - န၊ ရှ။ “သက် ရင်းကြီးမြစ်၊ နလင်ကျော်မြစ်၊ မယားနှင်းမြစ်၊ မွေးကိုင် မြစ် စသော သစ်မြစ်တို့သည် ဆင်တူရိုးများ များသာဖြစ် သည်။” စာစိမာန်၊ ၂။ ၄။ ၂၀။

နဝကမ္မ - န / နဝါကန်မာ / ရဟန်းတော်များ၏ အထွေထွေ ကိစ္စကြီးငယ်။ “ထိုအဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘွဲ့တံဆိပ်ရ ဆရာတော် များအား၊ နဝကမ္မအလို့ငှာ... အနာမာသဝတ္ထု၊ ၁၀ဝိ ကျစီ ချီးမြှောက် လျှူဒါန်းလျက်ရှိသည် ဟူ၏။” သာဟု။ ၁၉၈။

နဝပ - နဝိ / နဝမာ / ကိုးခုမြောက်ဖြစ်သော။

နဝရတ် - န / နဝရတ် / အမျက်ကျောက်ကိုးမျိုး။ (၁။ ကျောက် နီ (ပတ္တမြား)၊ ၂။ ပုလဲ ၃။ သန္တာ ၄။ မြ ၅။ ဥဿယား ၆။ စိန် ၇။ နီလာ ၈။ ဂေါမိတ် (မှတ်) ၉။ ကြောင် ပါဝင်သည်။) “နဝရတ် ကိုးပါးကိုလဲ၊ သမီးကညာ အရပ်မှာ ချယ်စိတ်ယ်။” ထေရီ၊ ၃။ ၁၈၈။ [ပါ]

နဝလီ - န / နဝလီ / ကုန်ပစ္စည်းကို လေး၊ သင်္ဘော စသည်တို့ဖြင့် အငှားသယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း။ “သင်္ဘောဖြင့် ကုန်သယ် သည့် နဝလီလုပ်ငန်း၊ ကလေးမျှသာ ဖြစ်ခဲ့၏။” နယ်မြေ။ ၉။

နဝေတိမ်တောင် - ကြိဝိ / နဝေတိန်ဒေါင် / နားဝေတိမ်တောင် - ကြိဝိ၊ ရှ။ “ဝါဝါမှလည်း နဝေတိမ်တောင် နှင့် ယောင် ချာချာ ဖြစ်နေရှာ၏။” အသက်။ ၂၇။

နဝံပီယံ - န / နဝံပီယန် / အသစ် အသစ်ကို နှစ်သက်ခြင်း။ “နဝံပီယံ ဆိုသလို ကလေးသူငယ်တို့မှာ... အဟောင်းကို ပစ်၍ အသစ်ကိုအာရုံတပ်မက်သကဲ့သို့။” စပယ်။ ၄၉။

နဝင်ပီယံ - န / နဝင်ပီယန် / နားထောင်၍ကောင်းခြင်း။ အသံ သာယာခြင်း။ “နဝင်ပီယံ ကို လိုက်စားကြခြင်း ဖြစ်လေ သည်။” အပျို။ ၆၇။

နဝင်း - န / နဝင်း / ကိုးစိတ်တွင် တစိတ်။ ကိုးပုံတွင် တပုံ။ တရာသီ၏ ကိုးပိုင်းတပိုင်းဖြစ်သော အခိုက်အတန့်။ “ငှက်သံ ကြွင်း၊ နဝင်း မကောင်း၊ တိတ်အပေါင်းတို့သည်။” ပညာ၊ ၁။ ၁၂။

နဝင်းကျေ - ကြို / နဝင်းကျေ / ကိုးကနန်းနှင့် စားလျှင် ပြတ် သည်။ “နဝင်းကျေရင် ကောင်းတယ်။” တင်းစာ။

နသလယ် - န / နသလယ် / နားသယ် - န၊ ရှ။ “နပူးကျယ် ကျယ် နသလယ် ချိုင့်ချိုင့်နှင့် အယ်စီတာ။” သက်ပြင်း။ ၁၇၆။

နသတ် - န / နသတ် / စာရေးရာတွင် အန်အန်အန်း၊ အိန်အိန် အိန်း၊ အုန်အုန်အုန်းအသံများရန် နယည်းအပေါ်၌ ဤ(°) လက္ခဏာကို ထည့်ခြင်း၊ နယည်းဖြင့် အသတ်ပြုခြင်း။

နာ

နာ - ကြိ / နာ / ခ (ဆိုပြောသည်။ ဟောကြားသည်။ အော်မြည်သည်။ တီးမှုတ်သည်။ စသည်တို့ကို) နားထောင်သည်။ ရှိသောစွာ နာမြင်းငှာ။ ကံ။ ၁၉။ ၂။ (တိုက်တွန်းသည်။ ခိုင်းစေသည်။ ဆုံးမသည် စသည်တို့ကို) ခံယူသည်။ မင်းကြီး နာလော့ ပုံတခုဆိုအံ့။ ကြမ္မာ။ ၁၈။ ၃။ (တထောင်စနည်း သတင်းစကား စသည်တို့ကို) ထောက်လှမ်း စုံစမ်းသည်။ သတင်းယူသည်။ “စစ်ကိုင်းမြို့ကို တည်ထောင်ရသော် သင့်မည်လောဟု တံဆောင် နာစေသော်” စွယ်။ ပ။ ၁၁၆။ “မေးမေးမြန်းမြန်း၊ စခန်းသွားရာ၊ သတင်းနာ၍” ဥတိနိ* ၁၂။

နာ - ကြိ / နာ / ခဆင်းခဲမှုကို ကိုယ်စိတ်တို့ဖြင့် ခံစားရသည်။ “အလုံးအရပ် ပိန်ပိန်မြင်မြင် လူမှာ မျက်လုံးတဖက်ကို ထိုးချီ အပြင်း နာသည်။” တင်းခိုင်း။ ၂၇။ ၂။ ရောဂါရောက်သည်။ မကျန်းမမာဖြစ်သည်။ “ဝန်ကြီး ပဒေသရာဇာလည်း သံလျင်မြို့တွင် နာ၍ ကွယ်လွန်ရှာ၏။” လောင်း။ ၁၆၉။ ၃။ ဆုံးရှုံးသည်။ အခွင့်အရေး လက်လွှတ်သည်။ “အသူရာတို့ စစ်ရှုံးချက်နာ ဘူးသည်။” ပုံတော်။ ၁၇၄။ ၄။ တင်းကျပ်ပြင်းထန်သည်။ “ဗညားဗလ အကွပ်အညွှပ် နာလသောကြောင့် တလိုင်းမင်းရဲမက်တို့ မဆတ်မနစ် စွန့်၍ခံသည်ကို။” သုသေ။ ၈။ ၉၇။ ၅။ ခိုင်မြဲသည်။ “မိုကောင်းဆရာ၊ ဆုံးမခါ၊ စိတ်မာစွဲမတ်နာရမည်။” ဟချပ်။ ၄၂။ ၆။ စိတ်နာကျည်းသည်။ ကိုကို အပေါ်မှာ ကျန်မ နာလွန်းလို့ ပါ။

နာ - န / နာ / [အဂ္ဂိ] ခဲသတ္တ။ “နာ ဆိုသည်မှာ ခဲကိုခေါ်သည်။” ဆေးကျော်။ ၉၀။

နာကျင် - ကြိ / နာကျင် / ခ၊ အခံရဆင်းရဲသည်။ “သည်းခဲခိုက်မျှ နာကျင်လှ၍” သတ်ကြီး။ ၄၁။ ၂။ ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းသည်။ “သင်းတို့ကြက် ၂ ခုလည်း ခွပ်ကြ၍ နာကျင်ပင်ပန်း နှမ်းရဲစေဦးဟု။” ထိပုံ။ ၇၂။ ၃။ ရောဂါခံစားသည်။ “ဤ ကိုယ်ကာယသည် အနာရောဂါ ပြည့်နှက်၍ နေ၏။ နာကျင် ကိုက်ခဲ၍နေ၏။” ဗုဒ္ဓကား။ ၆၁။

နာကျည်း - ကြိ / နာကျိုး / ဆင်းရဲမှုကို ခံစားရသည်။ စိတ်နှလုံးထိခိုက်သည်။ “နှမတော်နှင့် ဖက်စပ်၍ ပြောရမည်ကို နာကျည်းတော်မူသည်ဆို၍” ဝိသသစ်။ ၃။ ၂၇။

နာကြား - ကြိ / နာကျား / တရားဟောသည်ကို နားထောင်သည်။ “မြတ်စွာဘုရားထံသို့ လာရောက်ပြီး တရားတော်ကို နာကြားရသောကြောင့်။” လောကလင်း။ ၁၉၉။

နာခံ - ကြိ / နာနာ / လေးလေးစားစား နားထောင်သည်။ “ပညာရှိသောသူ၏ စကားကို ကောင်းစွာနာခံ မှတ်သားလျက်။” သုဋ္ဌေး။ ၃၄။

နာဂ - န / နာဂါ / ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်မြောက်ဘက် အိန္ဒိယ မြန်မာနယ်စပ်တွင် နေထိုင်သော မြန်မာတိုင်းရင်းသား လူမျိုးတမျိုး။

နာဂရီ - န / နာဂရီ / သစ်ကရိုက် ဘာသာကို ရေးလေ့ရှိသော အက္ခရာ။ (ဒေဝ နာဂရီဟုလည်း ခေါ်သည်။) “မုန့်၊ ပြု၊ နာဂရီ၊ ဟင်္ဂလီ၊ ပါဠိ၊ မြန်မာ အက္ခရာ စာများဖြင့်” စာကြည့်။ ၅။

နာတာရှည် - ကြိ / နာဒါယေ / နာဒါယီ / နှစ်လ ကြာရှည်စွာ ပျားနာနေသည်။ “ရမ္မက်ကြီးသောသူ၊ နာတာရှည်သောသူ၊ အလွန်ဆင်းရဲသောသူ။” အသွယ်။ ၈၀။

- န / နာဒါယေ / နာဒါယီ / နှစ်လ ကြာရှည်စွာ စွဲကပ်နေသော ရောဂါ။ “ကုမ၍ လွတ်အံ့ မထင်သော နာတာရှည်များကို။” ကုထုံး။ နိဒါန်း။ ၈။

နာတာလွှဲပွဲ - န / နာတာလွှဲပွဲ / ခရစ်တော် မွေးနေ့ပွဲ။ ခရစ္စမတ်ပွဲ။

နာနာဘာဝ - န / နာနာဗာဝါ / ခ၊ တဓမ္မ၊ သရဲ စသော မကောင်းဆိုးဝါး။ “နာနာဘာဝ၊ ဘိလူးမလည်း။” ဘိရု* ၇။ ၂။ သေက္ခကဲ့ခြင်း။ “အမိ၊ အဘ၊ နှမ၊ အစ်ကို၊ အစ်မသော ချစ်အပ်သူတို့နှင့် နာနာဘာဝဟု ဆိုအပ်သော သေသဖြင့် ကွဲရခြင်း။” မာလင်၊ ပ။ ၂၉၂။

နာနတ် - န / နာနတ် / အသီးလုံးထိပ်တွင် အပင်ငယ်ပေါက်နေပြီး မျက်ကွင်း မျက်ကွက်များ ဖြစ်ပေါ်နေသော အပင်။ (အပုပ်ဦး အမေရိကတိုက် ဇာတိဖြစ်သည်။)

နာနတ်

နာနတ်ကြီး - န / နာနတ်ကျီး / နာနတ်ပင်နှင့် ဆင်၍ အရွက်ကြီးမား ရွယ်လျားသော အပင်တမျိုး။ (အရွက်မှ ချည်ယှင်ထုတ်နိုင်သည်။)

နာနတ်ချည် - န / နာနတ်ချီ / နာနတ်ကြီး အရွက်မှရသော လျှော်ချည်။ “နာနတ်ချည် ကဲ့သို့ ပိုးတူကို ယက်လုပ်ထားသော လုံချီဖြစ်လျက်။” အဘ၊ ပ။ ၉၆။

နာနတ်လျှော် - န / နာနတ်လျော် / နာနတ်ချည်။

နာမ - န / နာမာ / အမည်။ သို့ အမည်။ သမုတ်ခေါ် ဝေါ်ခြင်း။ “ဘုရား၏ နာမတော်ကို ရွတ်ဆို၏။” ကပ္ပ။ ၂၇၄။ “သီဟဋ္ဌဟု နာမခေါ်ညွှန်း၊ ဘိလူးကျွန်းဝယ်။” ဝိဇြေ။ ၁၄၃။ [ပ]

နာမကရဏဟိလော - န / နာမာကရနာမင်ဂလာ / နာမည်မှည့်သောဟိလော။ “ဘွားမြင်တော် မူသည်နေ့မှသည် ရက်ပေါင်း ၁၀၀ ပြည့်၍ နာမကရဏဟိလောပြုရသည်။” မြန်မင်း။ ၈၉။ [ပ]

နာမကျန်း - န / နာမကျန်း / မကျန်းမမာ ဖြစ်ခြင်း။ “မိမိ၏ ဝတ်ရေးစားရေး နာမကျန်းကိစ္စကြီးငယ်များကို။” ဝန်ထမ်း။ ၂၀၀။

နာမယောဂ - န / နာမာယောဂါ / [သဒ္ဓါ] သူ၊ သင်၊ ထို၊ ယင်း စသည့် နာမ်စားများအတွက် ခေါ်သောစကားလုံး။ “သူ၏ဟု ယော နာမ်စားသည် အပြောခံရသောသူ၏အစား သုံးသော

ကြောင့် နာမယောဂ ဟု ခေါ်သည်။” မြန်၏သစ်။ ၉၆။
[ပါ]

နာမဝိသေသန - န / နာမာဝိသေသန / [သဒ္ဒါ] နာမ်ကို အထူးပြုသောပုဒ်။ (ကြိယာ. နာမဝိသေသန၊ နာမ နာမ ဝိသေသန၊ အရေအတွက်နာမဝိသေသန၊ အညွှန်းနာမဝိသေသန၊ ပမာဏနာမဝိသေသန၊ ဟူ၍ ငါးမျိုးပြားသည်။) “နာမ ဝိသေသနသည် နာမ်၏အကြောင်းအရာ အဓိပ္ပာယ်ကို ထူးအောင်ဖြစ်စေ၊ ကျဉ်းအောင်ဖြစ်စေ ပြဆိုရန် နာမ်၌ ဆက်စပ်သောပုဒ်ဖြစ်သည်။” ကျောင်းခါ။ ၄၆။ [ပါ]

နာမသတ် - န / နာမသတ် / ကုသလကို ကုသိုလ်၊ ကမ္မကို ကံ၊ နာမကို နာမ်၊ ရူပကို ရုပ်စသည်ဖြင့် ဘာသာရင်း ပုဒ်ကိုပင် အသုံးပြု၍ ဘာသာပြန်ခြင်း။ ရူပကို၊ ရုပ်ဟု နာမသတ် အနက်မပြန်ဘဲ။” သောတာပန်။ ၂၁။

နာမ - န / နာမနာ / နာမ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ဘုရားသခင် နာမကော်သည် မရေတွက်နိုင်အောင် ၍သည်။” ဝနော။ ၁၅၁။ “တေဇ်ရ၊ အဂ္ဂသာဝကမဟာမောဂ္ဂလာနဟု နာမ ထင်လျှားတော်မူသည်။” မဇ္ဈိမ။ ၁၇။

နာမည် - န / နာမီ / နန်မယ် / ဝ၊ အမည်။ နာမ။ ၂၊ ထင်ရှား ကျော်စောခြင်း။ “ဂုဏ်ပြိုင်သည်ဟူသည် အသင်းကိုမီ၍ ဂုဏ်ရှိခြင်း နာမည်လိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။” တိုးပွား။ ၇၀။ [ပါ]

နာမည်ကောင်း - ကြံ / နာမီကောင်း / နန်မယ်ကောင်း / ထင် ရှားကျော်စောသည်။ “နာမည်ကောင်း သွားရင် ရွှေ နေက ပေပဲ့ တရားသူကြီး ဖြစ်ချင်ဖြစ် တာ ဘဲ။” မောင့် တွက်။ ၂၃-၂၄။

- န / နာမီဂေါင်း / နန်မယ်ဂေါင်း / ထင်ရှား ကျော်စောခြင်း။ “စိတ်ချပျံ့ကြည်ရသော သူတယောက်ဟု သော နာမည်ကောင်းကို ဂုဏ်အောင်ကြီးစားခြင်းသည်။” ကယ့်လူ။ ၅၃။

နာမည်ကြီး - ကြံ / နာမီကြီး / နန်မယ်ကြီး / ထင်ရှား ကျော် စောသည်။

- န / နာမီဂျိုး / နန်မယ်ဂျိုး / ထင်ရှားကျော်စော သောပုဂ္ဂိုလ်။ “ဝရမ်းပြေး နာမည်ကြီးစုံထောက် စာရင်း ဝင်း” ရဘော်။ ၂။

နာမည်ခံ - ကြံ / နာမီခံ / နန်မယ်ခံ / အမည် တခုခုကို ရယူသည်။ “ဝဏ္ဏ နာမည်ခံ ဦးသိန်း။”

- ကြံဝိ / နာမီဂန် / နန်မယ်ဂန် / အမည်ကို ခံယူရုံ လောက်သာ။ “စက်ချုပ်သင်တန်းကို နာမည်ခံ ဖွင့်ထားခဲ့ပြီး ကားမဲ့စား လျှောက်လုပ်နေပါသည်။”

နာမည်ဆိုး - ကြံ / နာမီဆိုး / နန်မယ်ဆိုး / မကောင်းသတင်း ထွက်သည်။

- န / နာမီဇိုး / နန်မယ်ဇိုး / မကောင်းသော အမည် သတင်း။

နာမည်တူ - န / နာမီတူ / နန်မယ်တူ / လိမ်လည်တူ၍ ခံယူ သောအမည်။

နာမည်တက် - ကြံ / နာမီတက် / နန်မယ်တက် / ထင်ရှား

ကျော်စောလာသည်။ “အနုညော ပါရမီရှင် မောင်နှမ တရ သည်...အချိန်ကောင်း အရွယ်ကောင်း နာမည်တက်စကောလ တွင်ပင် ကွယ်လွန်ခဲ့ကြလေသည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၇။ ၁၂၂။

နာမည်ထွက် - ကြံ / နာမီထွက် / နန်မယ်ထွက် / အထူးအမြင့် အမည်သတင်း ပျံ့နှံ့ထင်ရှားသည်။ “အင်းဝ၊ စစ်ကိုင်းတို့ ကား ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရတို့အတွက် နာမည်ထွက်ခဲ့၏။” ဂန္ထ။ ၁၃၈။ ၂၇၁။

နာမည်ပျက် - ကြံ / နာမီပျက် / နန်မယ်ပျက် / အမည်သတင်း ဆိုးဝါးသည်။

နာမည်ပြေး - ကြံ / နာမီပြေး / နန်မယ်ပြေး / အမည်သတင်း ကျော်ကြားနေသည်။ “သခင်ပေါက်စများဟု နာမည်ပြေး သူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း” ဆန်း။ ၁၀၅။

နာမည်ဖျက် - ကြံ / နာမီဖျက် / နန်မယ်ဖျက် / အမည်သတင်း ဆိုးယုတ်အောင်လုပ်သည်။ “ကျွန်ုပ်တို့ သစ်ကို နာမည်ဖျက် ဘို့ လုပ်သောကြောင့်။” တို့တော။ ၅။

နာမည်မြစ် - ကြံ / နာမီမြစ် / နန်မယ်မြစ် / အမည်သတင်း ပေါ်ထင်နေသည်။

- ကြံဝိ / နာမီဗျစ် / နန်မယ်ဗျစ် / အမည်သတင်း ပေါ်ထင်ရုံမျှ။ “ဗုဒ္ဓ တရားကိုယ်အစစ်ကို ညစ်ငြမ်းစွာ အဓိပ္ပာယ်ပျက်အောင် ကောက်ပြီး ဟောပြော၍ စီးပွားမြစ် ကောင်း ကြောင့် ကြောင့်ပြောဖြစ် ဂုဏ်ဖြစ် နာမည်မြစ်လုပ်နေကြတဲ့။” တက်ဘန်း။ နိဒါန်း။

နာမည်ယူ - ကြံ / နာမီယူ / နန်မယ်ယူ / ထင်ရှား ကျော်စောမှု ကို ရယူသည်။

နာမည်ရ - ကြံ / နာမီယူ / နန်မယ်ယူ / အမည်သတင်း ကျော်စောသည်။ “စိတ်မပျက်ဘဲ ဆက်လက်၍ ကြိုးစားခဲ့ရာ တစတစ နာမည်ရလာလေသည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၇။ ၃၆၁။

နာမည်ရင်း - န / နာမီယင်း / နန်မယ်ယင်း / အရင်းခံဖြစ်သော အမည်။ “စာရေးသူများ၏ နာမည်ရင်းများကိုသာ ထည့် စေလို၏။” မြန်မူ။ ၂၂၄။

နာမည်ဂုဏ် - န / နာမီဂုဏ် / နန်မယ်ဂုဏ် / လျှို့ဝှက်ခေါ်ဝေါ် သော အမည်။ “နေထွန်းဆိုသော သူ့နာမည်ဂုဏ် ကိုသာ ကျွန်တော်အား ပေးသည်။” အရှေ့က၊ တ။ ၉၉၁။

နာယက - န / နာယက / ရှေ့ညွှန်လမ်းပြသူ၊ ခေါင်းဆောင်။ ဦးစီး၊ အကြီးအကဲ။ “တာဝန်သည် အကြီးအမှူး ဦးစီး နာယကဖြစ်သော ငါ၏အပေါ်၌ ကျရောက်၍ နေချေပြီ တကား။” ဥပမာ၊ ပ။ ၁၅၅။ [ပါ]

နာယကဂုဏ် - န / နာယကဂုဏ် / ခေါင်းဆောင်တို့တွင် ရှိအပ် သော အရည်အချင်း။ (၁) ခမာ၊ သည်းခံခြင်း၊ ၂၊ ဇာဂရိယ၊ ခိုးကြားခြင်း၊ ၃၊ ဥဋ္ဌာန၊ ထကြွလုံ့လရှိခြင်း၊ ၄၊ သိင်္ဃိတက၊ ခွဲခြမ်း စေခြင်းဖြင့်၊ ၅၊ ဒယာ၊ သနားကြင်နာခြင်း၊ ၆၊ ဣက္ကနာ၊ မြှော်မြင်ဆင်ခြင်ခြင်း ဟူ၍ ခြောက်ပါးရှိသည်။) “လူကို မြင်မှန်ပင် နာယကဂုဏ်နှင့်ပြည့်၍ ပြောင်းမတ် တည်ကြည်ကြောင်းကို ရုပ်သွင်က အထင်အရှား ပေါ်နေ သည်။” သူ့လူ။ ၂၈၈။ [ပါ]

နာယူ - ကြံ / နာယူ / လေးစားစွာ နားထောင်သည်။ “အရှင် နာဂသိန်၏ စကားအရသာ နှုတ်ထွက်ပြောနေတာကို နာယူ၍ မမြီးနိုင်ခြင်းကြောင့်။” မီး။ ၂၉၃။

နာရီ - န / နာယီ / ၁။ ယခုအခါ တရက်၏ နှစ်ဆယ်လေးပုံတွင် တပုံ။ မိနစ်ခြောက်ဆယ်။ “နာရီပိုင်း မိနစ်ပိုင်း စက္ကန့်ပိုင်း အထိ ခွဲခြားသတ်မှတ်တတ်ကြ၏။” သမိုင်း။ ပ။ ၇၁။ ၂။ ရှေးအခါက တရက်၏ အပုံခြောက်ဆယ်တွင်တပုံ။ “ထိုတနေ့နှင့် တညဉ့်ခေါ် တရက်ကို နေ့နာရီ သုံးဆယ် ညဉ့်နာရီ သုံးဆယ် အားဖြင့် နာရီပေါင်း ၆၀ စိတ်၏။” လောကုပ်။ ၁၀၅။ ၃။ အချိန်ကာလကိုပြသောကိရိယာ။ “၂၄ နာရီတွင် ၅ စက္ကန့်မျှသာ အချိန်မှားသော နာရီကောင်းများ ပေါ်ထွက်လျက်ရှိ၏။” ရှု။ ၁၁၊ ၁၂၄။ ၅။ ၄။ အချိန်ကာလ။ “မင်္ဂလာနာရီ၊ ရောက်ပါပြီဟု၊ ထုံးမှီရေ တမ်း။” သဒ္ဒါ။ ၃၇။ ၅။ နရီစည်း - န၊ နှင့် အတူတူ။ “သဘင်ဆိုင်ရာ ထုရိယာဖက် အသံအနှုန်းမှာ စည်းဝါးကို နာရီဟု ဆိုသည်။” မြန်ဘင်။ ၁၀၈။

နာရီ

နာရီချ - န / နယ်လျှ / ဇာတ်သဘင်တွင် စခန်းချသည့်အခါ ဆိုရသော ဆိုင်းဆင့်စကား။ “ဆိုင်းဆင့်၊ ပတ်တိုက်၊ လေပြေထိုး၊ နာရီချ၊ စသည်တို့ကိုသာ သေချာဂန အာရုံစူးစိုက်လှပေသည်။” စာပီမာန်၊ ၄၊ ၄။ ၁၃။

နာရီစင် - န / နာယီစင် / နာရီတပ်ဆင်ထားသော စင်ဖြင့်။

နာရီပြန် - န / နာယီပြန် / မှန်းတည့်ချိန်မှဖြစ်စေ၊ သန်းခေါင်ချိန်မှဖြစ်စေ ငါးနာရီခန့်အထိအတွင်းကလ။ “၁၂ နာရီလောက်က နာရီပြန် တချက်အတွင်း။” သမန်း၊ ပ။ ၈။ “ဝါခေါင်လဆန်း ၁၀ ရက်၊ နာရီပြန် နှစ်ချက်တွင်။” ဥပမာ၊ ၃။ ၂၃။ “ညဉ့်လယ် ၁၂ နာရီက နာရီပြန် ၃ ချက်အထိ ညဉ့်လယ်ယံတွင်။” ရှု၊ ၉၊ ၁၀၁။ (င)။ “နတ်တော်လဆန်း ပုံရက်-တနင်္လာနေ့၊ နာရီပြန် ၄-ချက်အချိန်တွင်။” ယဉ္ဇာ။ ၈၃။ “ဝိကာလေ၊ နေလွဲမွန်းတိမ်၊ ပဉ္စဘာဂါယ၊ နာရီပြန် ၅ ချက် အချိန်၌။” ဝဇ္ဇ၊ ၃၃၉။

နာရီမွေ - ကြံ / နာယီမွေ / နာရီသံချောင်း ခေါက်သည်။

နာရီဝက် - န / နာယီဝက် / တနာရီ၏ တဝက်သော ကာလအပိုင်းအခြား။ မိနစ်သုံးဆယ် အချိန်ကာလ။

နာရီအိတ် - န / နာယီအိတ် / တိုက်ပုံအင်္ကျီ၊ ရုပ်အင်္ကျီတို့တွင် နာရီထည့်ရန် လုပ်ထားသော ဘေးထိုးအိတ်ငယ်။ “သော့ကိုလည်း မိမိ၏ရုပ်အင်္ကျီ အတွင်းနာရီအိတ်တွင် ထည့်ထားလိုက်လေ၏။” မေ့သည်။ ၇၇။

နာရေး - န / နာယေး / သေမှုကိစ္စ။ ဒုမင်္ဂလကိစ္စ။ အသုဘကိစ္စ။ “သာရေး နာရေးနှင့် စပ်ဆိုင်သော စာများ။” သင်နည်း။ ၁၀၃။

နာလို - ကြံ / နာလို / (သုတပါးကောင်းစားသည်ကို) နှစ်သက်သည်။ ကြိုက်သည်။ သဘောကျသည်။ ရှုခိုက်သည်။ “တစ်တယောက်သောသူ ကြီးပွားထွန်းကားလာလျှင် နာလို နှစ်သက်ခြင်းမရှိ မှု၍ ဖျက်ဆီးဆုတ်ယုတ်ခြင်းကိုသာ အလိုရှိကုန်၏။” တိုးပွား။ ၇၁။

နာလိုခံစက် - ကြံ / နာလိုခံစက် / ဝမ်းထဲတွင် ကျိတ်၍ မခံချိမခံသာဖြစ်သည်။ “လူပုလင်းထိ ခံရခြင်းအတွက် သူ့မှာ နာလိုခံစက် ခေါ်သေအမျက် ချောင်းချောင်းထွက်ကာ။” ရှု၊ ၉၊ ၉၇။ ၁၀၇။

နာလန်ထ - န / နလန်ထ / အကြာအရှည် ဖျားနာရာမှ ပြန်လည်သက်သာ နေကောင်းလာသူ။ “ဤသို့သော ပျို့လိတို့ကို နာလန်ထ...ဟု ခေါ်လေသည်။” သင့်အာ၊ ၈၊ ၂။ ၂၆။

- ကြံ / နာလန်ထ / ၁။ အကြာအရှည် ဖျားနာရာမှ ပြန်လည် သက်သာနေကောင်းလာသည်။ “နာတာရှည် ဖျားနာပြီးသည့်နောက် နာလန်ထ လာသော လူများသည်။” အဟာကု။ ၉၂။ ၂။ [ဥပစာ] အခြေအနေဆိုးရာမှ ပြန်ကောင်းလာသည်။ “တို့နှစ်ယောက်က၊ နာလန်ထချင်၍၊ ပုဗ္ဗနိမိတ် ကောင်းဟိတ်မိ၍၊ ယနေ့ကြိုပြီဟု။” ကာမေ။ ၁၆၀။

နာလန်ထူ - ကြံ / နလန်ထူ / ၁။ နာလန်ထသည်။ “အဟာရပြတ်ရာမှ၊ နာလန်ထူ လာသဖြင့်။” ဘေ။ ၁၃၂။ ၂။ [ဥပစာ] ဆိုးညစ်ရာမှ ပြန်ကောင်းသည်။

နာသာ - ကြံ / နာသာ / နားထောင်ရန် သင့်လျော်သည်။ “အသံ၏သာယာခြင်း အမိန့်အဆို နာသာခြင်း။” တေသစ်။ ၁၀၈။

နာသိက္ခာဌာနီ - န / နာသိက္ခာထန် / နိဂ္ဂဟိတ် (သေးသေးတင်အသံ) နှင့် ငါ၊ ဤ၊ ဤ၊ နံ၊ မိ အသံတို့ ဖြစ်ရာ နာခေါင်းအရပ်။ “ထိုကြောင့် နာသိက္ခာဌာနီဟု ခေါ်ဆိုသည့် နာဌ် ဖြစ်ကုန်သော နံ၊ မိ၊ င် (နိဂ္ဂဟိတ်) သံတို့ သည်၊ တခုနှင့်တခု ပြောင်းလဲတတ်သည်ဟု မှတ်ရ၏။” မြန်လ။ ၆။

နား

နား^၁ - န / နား / အသံကို ကြားတတ်သော ကိုယ်အင်္ဂါ။ “အချို့သောသတ္တု အားနားနှောခြေ၊ လက်။” လက်စွဲ။ ၂၅။

နား^၂ - ကြံ / နား / ၁။ ရပ်သည်။ တန့်သည်။ လူပိရူးသွားလာရာမှ ရပ်တန့်သည်။ “ဝိမရေယဉ်သည်၊ တည့်ရာတွင် မနား။” တေ။ ၇။ ၂။ အပန်းဖြေသည်။ ၃။ (ငှက်စသည်တို့) ပျံသန်းရာမှ နေရာတခုခုတွင် ဆင်းသက်ရပ်တန့်သည်။

နေသည်။ “ဤညောင်ပင်တွင် တနေ့အဘို့ ငါတို့ နေပါအံ့ ဟူ၍ နားကြလေ၏။” ထိုကုန်။ ၅၉၄။ ၄။ ဂြိုဟ်နှင့် လ တို့ တွေ့ဆုံထပ်မံသည်။ “ကြာသံပတေးကြယ် လထက်နား ၏” ကုလား၊ ပ။ ၁၅။

နားကလော - ကြံ / နားကလော / နားခံသာဖြစ်သည်။ နား မချမ်းသာဖြစ်သည်။ နားကြားပြင်းကပ်သည်။ “နတ်ဒေဝါ တို့ ကလည်း၊ အာဇ္ဇာဝကာ၊ သိမြင် မမြင်သော၊ နားကလော အောင် စကားကြောမရွေနှင့်။” ပုညဝတ်။ ၂၁။

နားကောက် - န / နဂေါက် / လက်သုံးသစ်ခန့်ရှည်၍ အများ ကောက်သော နားဝတ်တန်ဆာတမျိုး။

နားကိုက် - ကြံ / နားကိုက် / နားခေါင်းတွင်းတွင် နာကျင် သည်။ “မိမိခွက်နက် ထောပတ်နှင့်သုတ် မီးဖာ နွေးနွေး ကင်၍ နားကိုသုတ်။ နားပုတ် နားကိုက်လွတ်၏။” ခေတ၊ တ။ ၂၀၉။

နားကင်း - န / နဂင်း / ဝ၊ နား၏ရှက်လွှာ။ “နား၏အများ ထူခြင်းတပါး၊ နားကင်း ထူခြင်းတပါး။” ကာမ။ ၃၉။ ၂။ မကိန္ဒ၊ သဗ္ဗ၊ ဗောင်းတော်တို့နှင့် တွဲဖက်ထားသော နားတန်ဆာ အညွန့်အတက်။ “အရှင်သီကြားမင်း၊ နားကင်း ကြီးကွင်းလို့၊ ဘယ်အမှု၊ ဘယ်ကိစ္စနဲ့ ကြွလာတော်မူပါ သလဲလို့ လျှောက်ထားလေတော့။” မဉ္ဇူ၊ ပ။ ၁၁၇။

နားကင်းထူ - ကြံ / နဂင်းထူ / [ဥပစာ] နားထူ - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။

နားကင်းပါး - ကြံ / နဂင်းပါး / [ဥပစာ] နားပါးသည်။ နား လည်လွယ်သည်။ နားကြားလွယ်သည်။ “ကြံ့ သည်...အနံ့ သိလွယ်သည်ဖြင့် အလွန် နားကင်းပါးသည်။” ဇွယ်ကျမ်း၊ ၂။ ၁၀၈။

နားကပ် - န / နဂတ် / နားပေါက်တွင် ပန်ဆင်သော နောက် ပိတ်ပါသည့် အဆင်တန်ဆာတမျိုး။

နားကပ်

နားကျ - ကြံ / နားကျဉ်း / သဘောပေါက်သည်။ နားလည် လက်ခံသည်။ “ထိုသို့ အကျွန်ုပ် လျှောက်သမျှ စကားနှင့် နားကျတော်မူလျှင် နာတော်မူဦးလော့။” မဟော၊ ပ။ ၉၀။

နားကျပ် - န / နဂျပ် / ဝ၊ နလုံး၊ အဆုပ်စသည်တို့၏ လုပ်ရှားမှုကို နားထောင်ရသော ဆရာဝန်သုံး ကိရိယာ။ “သွေးတိုးနေပုံကို နားကျပ်ဖြင့် နားထောင်က သိနိုင်၏။” ဇွယ်ကျမ်း၊ ၆။ ၁၇၇။ ၂။ နားနှစ်ဘက်တွင် ကပ်၍ နား ထောင်ရသော အသံဖမ်းကိရိယာ။ ပ၊ နားလေးသို့တို့ အသံပြုသော အသံဖမ်းကိရိယာ။

နားကျပ် - ကြံ / နားကျပ် / နားအတွင်းသို့ ကြက်တောင် စသည် သွင်း၍ ပွတ်လှည့်သည်။

နားကျပ်ခွက် - န / နဂျပ်ခွက် / အသံဖမ်း နားကျပ်တွင် ပါ သော နားထောင်ရသည့်ခွက်။ “ကရုဇ္ဈတ်(လ်) စက်မျိုးနှင့် နားကျပ်ခွက်များကို ပပျောက်သွားစေပြီး။” သိပ္ပံရေးရာ၊ ၁၉။

နားကြားပြင်းကပ် - ကြံ / နားကျားပြင်းကပ် / နားကလော သည်။ နားမထောင်ချင်ဖြစ်သည်။ အခြားတိုင်းပြည်များ၌ ဟွန်းတီးခြင်းကို နားကြားပြင်းကပ်ကြသည်။” တင်းစာ။

နားကြားလွဲ - ကြံ / နားလွဲ / တလွဲကို ကြားသည်။ အမှား ကို ကြားသည်။

နားကွင်း - န / နဂွင်း / နားပေါက်တွင် ပန်ဆင်သော အကွင်း တန်ဆာ။ “ဝ ယောကျ်ားများ ခေါင်းတွင် ဆံတိုထားသူ များက များပြီး...နားတွင် ငွေနားကွင်းအချို့...ပန်ထားသူ လည်းရှိသည်။” ရွှ၊ ၁၆၊ ၁၂။ ၂၆။

နားခါး - ကြံ / နားခါး / ကြားပြင်းသည်။ မကြားချင် ဖြစ်သည်။

နားခဲတော် - န / နဂန်ဒေါ် / ရှင်ဘုရင်ထံသို့ သွင်းသင့်သော လျှောက်လွှာ စသည်တို့ ကို ယူဆောင်ဆက်သခြင်း၊ ရှင်ဘုရင် က ချမှတ်သော အမိန့်တော်တို့ ကို ယူဆောင်ထုတ်ပြန်ခြင်း အမှုများကို ဆောင်ရွက်ရသော ရှေးခေတ် အရာရှိတမျိုး။

နားခံသာ - ကြံ / နားခံသာ / နားသက်သာသည်။ “ကသ၊ အဘယ်သူ၏၊ ဝတ္တံ၊ ဆိုအပ်သော၊ ပရသ၊ ကြမ်းကြုတ်ယုတ် မာ နား မခံသာသော စကားကို၊ ခမေယျ၊ သည်းခံစာ သနည်း။” ဂိဟိ၊ ၂၅၄။

နားခင် - န / နခင် / နားခေါင်းတွင် အသံလိုင်းခိုက်ခတ်ရာ အမြှေး။ “ပြည်များလွန်လျှင် နားခင်ကို ဖောက်၍ ယိုထွက် တတ်သည်။” မောင်မယ်၊ ၂၇။

နားချ - ကြံ / နားချဉ်း / သဘောပေါက်အောင် ပြောပြသည်။ နားလည် လက်ခံအောင် ပြောပြသည်။ နားသွင်းသည်။ “အမှတ်ဖမ်းများကိုလည်း လိမ္မာအောင် နားချ၍။” ထီး၊ တ။ ၂၄၃။

နားချမ်းသာ - ကြံ / နားချမ်းသာ / ဝ၊ နားထောင်၍ကောင်း သည်။ ၂။ ကောင်းသတင်းကို ကြားရ၍ စိတ်ချမ်းသာသည်။ “သူတပါးတို့ နားမချမ်းသာဘွယ်သောစကားတို့ ကို မဆိုရ၍ နားချမ်းသာဘွယ်သော စကားတို့ ကို ဆိုခြင်း။” တိုးပွား၊ ၅၉။

နားခွက် - န / နခွက် / ဝ၊ နားခွက်၏ အရင်းအမြစ် အတွင်း ဘက်။ “ရွှေလည်ကျင်းကျင်း၊ နှာရင်း နားခွက်၊ မျက်နက် မျက်ဖြူ။” ဘိုး၊ ၆၇။ ၂။ တယ်လီဖုန်း၊ ဝိုင်ယာလက်စသည် တို့ကို နားထောင်သောအခါ နားတွင်ကပ်၍ ထားရသော အသံဖမ်းခွက်။ “တဖက်၌ရှိသော နားခွက် အတွင်း၌ကား မြင်းခွာသဏ္ဌာန် သံလိုက်တုံ့ရှိ၍ ထိုသံလိုက်ကို သတ္တု ဝါယာကြိုးများဖြင့် ရစ်ပတ်၍ထားပေသည်။” စာပီမာန၊ ၁၊ ၁၂။ ၂၃။ ပ၊ ရှေးခေတ် သေနတ်တွင် ယမ်းထည့်ရသည့်

ခွက်။ “သေနတ်နှင့်ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့တွင်...ကျည်ထိန်း၊ နားခွက်၊ မီးမောင်း...ဟူ၍ ဝေါဟာရများ ကြွယ်ဝလှပသည်။” မြဝတီ၊ ၁၊ ၁၂။ ၁၇၂။

နားခြံ - ကြို/နားခြံ/ ကြားရပ်နားချစ်သည်။ “လောကတန်းရှင်ရန် စကားကို ကြားနာရလျှင် နားခြံကုန်၏။” ဥတ္တမ၊ ၃၇။

နားစူး - ကြို/နားစူး/ (မြည်သံကျယ်လောင် စူးရှ၍) ကြားနာရ မသက်မသာရှိသည်။ “စိတ်ဆိုး၍ နားစူးအောင် အော်ဟစ်သော အမူအရာဖြင့်။” ကိုးမြေ၊ ၅။ ၅၉။

နားစိုက် - ကြို/နားစိုက်/ စူးစိုက် နားထောင်သည်။ “ကဲ...ဝတ္ထုသွားကို နားစိုက်လို့ သာ အာရုံပြုကြပေတော့။” သာရိတ၊ ၅၂။

နားစောင့် - န/နစောင့်/ လည်းဘီး ကျွတ်ထွက်မသွားအောင် လှည့်စင်ခိုးခွန်ရှိ အပေါက်တွင် ဖေါင်လိုက် လျှိုစိုက်ထားသော အချောင်းအတံ။ “လှည့်နားစောင့်မှာ လည်းဘီးမကျွတ်ခြေခြင်းငှာ ဝင်ခိုးထိပ်နားတွင် စိုက်ထား၏။” မြဝတီ၊ ၂၊ ၉။ ၂၁၂။

နားစိပ် - ကြို/နားစိပ်/ စေ့စပ်စွာ နားထောင်သည်။ “ထွေ့နက်သိပ်၊ စကားချိပ်ကို၊ နားစိပ်တို့ပါ။” ဝေပျို့၊ ၂၁၁။

နားစိမ်း - ကြို/နားစိမ်း/ ကြားနာကျင့်မရှိ။ “နားစိမ်းသူများ ပင် သူ့ သိချင်းအတိုင်း အရသာခံတတ်နေပြီ ဖြစ်ရကား။” တင်းစာ။

နားစွင့် - ကြို/နားစွင့်/ ၁၊ စူးစိုက်နားထောင်သည်။ ၂၊ တစ်တရာကို အာရုံစိုက်၍ နားထောင်သည်။ “ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားတို့ နားစွင့်၍ နေသော။” ဥဂ္ဂ၊ ၁၂။

နားစွန်နားမျှား - ကြို/နားစွန်နားမျှား/ မသေမချာ၊ မဝိမသာ၊ ဝိုးတိုးဝါးတား (ကြားရသည်။) “အသည် ဘတင်းကို နားစွန်နားမျှား ကြားရပါသည်။” စာဆို၊ ၁၄၄။

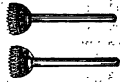
နားဆွဲ - န/နဆွဲ/ ၁၊ တွဲလဲချ၍ ပန်ဆင်ရသော နားဝတ်တန်ဆာတမျိုး။ နားသန့်သီး၊ ယေရုဿလုံ၊ ပွားငွေပန်းပွင့် နားဆွဲများကို တပ်ဆင်လေ့ရှိသည်။ ကယား၊ ၃၂။

၂၊ ဆင်နားရွက်၏ အောက်ပိုင်းအစွန်း၊ ၃၊ ဆင်၏နားအထက်ပိုင်း ရှေ့ ခပ်ကျကျနေရာတွင် တပ်ဆင်ရသော အဆင်တန်ဆာတမျိုး။ (ကကြီး၊ ပုံ၊ ၅)။

နားညောင်း - ကြို/နားညောင်း/ (ကဗျာ) နားထောင်သည်။ “ပရမောဒနိုး၊ ရွှေနားညောင်းလော့။” ဂါထာ* ၂၃။

နားတင်းတီး - ကြို/နားတင်း/ အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် နားမထောင် ထောင်အောင် ပြောသည်။ “ကျိုးလို့သည့် အသံနှင့်။ အင်မတန်ကြီး၊ နားတင်းတီးသောခါ၊ အိမ်နီးချင်းကို လည်း မနာလို၊ ကိုယ်ရေတူကိုလည်း အားကျ။” သီလတ္ထ၊ ၂၇၀။

နားတောင်း - န/နတောင်း/ နားပျဉ်းတွင် အပေါက်ဖောက်၍ ပန်ဆင်ရသော နောက်ပိတ်ဖပါသည့် နားတန်ဆာတမျိုး။ (ခေါင်းပိတ်၊ ခေါင်းပွဲ နှစ်မျိုးရှိသည်။)

နားတောင်း

နားတောင်းကြိုး - န/နတောင်းကြိုး/ ဗုံတို သားရေကြက်ထုတ်သားရေကို စွပ်ထားရသော သားရေကြိုးကွင်း။

နားတောင်းဝတ် - န/နတောင်းဝတ်/ နားတောင်းပန်ရသော နား၏အစိတ်အပိုင်း။ နားပျဉ်း။

နားတွင်း - န/နားတွင်း/ နား၏ တွင်းခေါင်း။ “နားတွင်းတို့မှ နှုတ်ချောင်းသည် ယိုဖိ၏။” ကယား၊ ၆။

နားထူ - ကြို/နားထူ/ လွယ်လွယ်ကူကူ နားမကြား။ လွယ်လွယ်နှင့် နားမလည်။ “ယခုကာလ နားထူမှာ လူဟူ၍ ဖြစ်ပါပြီလျက်။” ဝက်စာ၊ ၃၇။

နားထင် - န/နထင်/ နားထူနှင့် နားရွက်အကြား ဦးခေါင်း၏ ပြားချပ်သော အစိတ်အပိုင်း။

နားထောင် - ကြို/နားထောင်/ ၁၊ ကြားရအောင် အားထုတ်သည်။ ၂၊ နာခံသည်။ လိုက်နာသည်။ နာယူသည်။

နားထိုင်း - ကြို/နားထိုင်း/ နားကြားသောစွမ်းရည် အလွန်အားနည်းသည်။ နားမကြားဖြစ်သည်။ နားအလွန်လေးသည်။ “ဆွံ့အ နားထိုင်းဘွယ် လက္ခဏာ တစ်တရာမျှမထင်။” တေ၊ ၄၂။

နားထိုင်းပါးထိုင်း - န/နထိုင်းပါးထိုင်း/ နားလေးခြင်းအဖြစ်။

နားထွေး - ကြို/နားထွေး/ ကြားနာရ မလင်းမလင်းဖြစ်သည်။ နားရွပ်သည်။ “ယခုအထိ လူထုတွင် နားထွေးနေသောသော။” ဒီလင်း၊ ၁။

နားထွင်း - ကြို/နားထွင်း/ ၁၊ (နားတောင်း နားကပ် ပန်ဆင်ရန်) နားပျဉ်းတွင် အစွပ်ဖြင့် အပေါက်ဖောက်သည်။ “အကြင်မိဘတို့ သည် သားသမီးတို့ ကို...နားထွင်းသောအခါ...လက်ရောက်ပေးသမျှ ဥစ္စာသာ သင်းသီးဥစ္စာဖြစ်၍။” အမွေ၊ ၂၆၇-၆။ ၂၊ (သောက်ရေထည့်သော ဗူးသီးခြောက်တွင် ရေဝင်ရေထွက်) အပေါက်ဖောက်သည်။ “သင် ရေခပ်သောဗူးသည်ကား၊ နားမထွင်းတကား။” သုသော၊ ပ။ ၁၆၇။

နားနားနေနေ - ကြို/နားနားနေနေ/ ပြည်းပြည်းသက်သက်။ “အနာရသည်ဆိုရာ၌ ဒီလဟော မသင်းဘဲ နားနားနေနေဆင်းသည်ကို ဆိုသည့်။” ဆန်စက်၊ ၆၇။

နားနီး - ကြို/နားနီး/ သဘောပေါက်လွယ်သည်။ အသိပြန်သည်။ တတ်လွယ် သိလွယ်သည်။

နားနင့် - ကြို/နားနင့်/ ကြားနာရ မသက်မသာ ရှိသည်။ “နားနင့်ကာ နှလုံးအိမ်ကြီး။” ရွှေပြည်၊ ပ။ ၁၄၂။

နားပါး - န/နားပါး/ နား - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ယခု

အစဉ်းအစားသို့ မလာမရောက်။ နားပါး မထောင်ခြင်း သည်။” ချုပ်ပုံ၊ ဒု။ ၂၀၉။

နားပါး - ကြိ / နားပါး / နားကြားလွယ်သည်။ နားလည်လွယ် သည်။ “သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့၏ ဘေးရန်ကို အစဉ်အမြဲထိတ် လန့်လျက် ကျက်စားကြသော သားကောင်များ၌ အလွန် နားပါးခြင်း။” ပညာခြေ။ ၄၆။

နားပူ - ကြိ / နားပူ / ခါ ကြားရသည်မှာ မသက်သာ။ “ဘလ ပွက်ကြီးဆူ၊ နားပူ၍ မုန်းလောက်အောင်။” ဝိရိ၊ ပ။ ၃၂၃။

၂။ ကြားရ မသက်သာအောင် ထပ်တလဲလဲ ပြောသည်။ “သူများနှင့်မတူ၊ အလွန်ပင် နားပူပါသည်။” ဥပမာ၊ ဒု။ ၁၀၀။

နားပူတိုက် - ကြိ / နားပူတိုက် / ထပ်တလဲလဲ ပြောသည်။ “အခြားသူများအား သတိရှိရန် သတိချပ်ရန် နားပူတိုက် ခြင်း။” ပါတိ။ ၁၄၉။

နားပူနားဆာ - ကြိဝိ / နပူနဆာ / ထပ်တလဲလဲ (ပြောဆိုတိုက် တွန်းသည်။) “ရေးကြီးသုတ်ပြာ နားပူနားဆာ လုပ်လာပြန် ၏။” ရှေ့စင်မေ။ ၅၉။

နားပူသံကျပ် - ကြိဝိ / နားပူသံကျပ် / နားမချမ်းသာအောင် အတင်းမရမက (ပြောဆိုသည်။)

နားပေါက် - ကြိ / နားပေါက် / ဝါသတင်းစကား ရောက်သွား သည်။ “ဒီအကြောင်းတွေ ဖယ်စိန် နားပေါက်သွားတော့။” ရှ၊ ၁၂၊ ၁၄၁။ ၂။ ၂။ [ဥပစာ] သဘောပေါက် နားလည် သည်။ “သူတော်တရား...နားပေါက်စိမ့်သောငှာ။” ဂုဇမေ။ ၂၄၇။

- န / နားပောက် / နပောက် / ဝါ နားတောင်းပန် ရန် အပေါက်။ “နားပေါက်ရှိ၍ မှတ်မိသည်ဆိုသော သက် သောက်ပြုလေ့ရှိ။” ရဲလက်။ ၃၀၆။ ၂။ (ရှေးခေတ်သုံး အမြောက်၏ အရင်းတွင်) မီးရှိ ရန် ယမ်းထည့်ထားရာ အပေါက်။ “အမြောက်နားပေါက် စဉ်းငယ် တိမ်ယောင်ရှိ သည်။” သုသော၊ စ။ ၈၀။

နားပင်း - ကြိ / နားပင်း / နား လုံးဝမကြားဖြစ်သည်။

- န / နပင်း / နားမကြားသောသူ။

- နဝိ / နပင်း / ရေထည့်ရန် အပေါက်မဖောက်ရသေး သော(ဝါးကျည်တောက်၊ ဗူးသီးခြောက် စသည်။) “ဝါးနား ပင်းကို ရေသွင်း၍ မဝင်။” ကျော်ပုံ၊ ၄၄။ “ဗူးနားပင်းတွင်၊ ရေမဝင်သို့။” မဃ* ၄၆၈။

နားပင်းကူးကား - န / နပင်းကူးကား / နား မကြားသောအဖြစ်။ “နားပင်းကူးကားနှင့် သူများပြောသည့်စကားကို မကြားရ။” သိုး။ ၄၂။

နားပင်းတိုင် - န / နပင်းတိုင် / တာတဖန် ဆည်ဖို့ ရာတွင် မြေကြီး များကို ပြိုမကျ အိမ်ကျအောင် ထိန်းပေးသော တိုင်။

နားပင်းပိတ် - န / နပင်းပိတ် / အခေါင်းအပေါက် ရှိသင့်လျက် မရှိ၊ အသားပိတ်နေသောအရာ။ ခေါင်းပိတ်။

နားပန် - န / နပန် / ဝါ နားပေါက်တွင် ပန်ဆင်ရသော နား တန်ဆာတမျိုး။ “ဧဠေဝတီကုမ္မာရီ၏ ကျောက်စီ နားပန်

ဝေဘူပုံနှင့်။” ဝင်ကန်။ ၅၈။

၂။ နားပန် ဝတ်ဆင်ရာ နား အစိတ်အပိုင်း။ “လက်ျားနား ပန်တော်မူသည် ရစ်သန်းဝိုက် ကူးသဖြင့်။” သဇန။ ၁၇။

၃။ လေ့ ဆိုင်ရာ ကိရိယာ တမျိုး။ “ပွင့်ရွပ်ဂန်တန်၊ နား ပန်နှင့်ကျားထပ်ဆံထား၍။” ကုသ* ၁၄၁။

နားဖန်

နားပန်း - န / နပန်း / ဝါ နားရွက်အောက်နေရာ။ “ဦးခေါင်း နားပန်းဆေးလျှော်၍။” ရာဇသေ။ ၃၀၇။ ၂။ ရှေးခေတ် အမြောက်၏ ခါးပိုင်းဘေးနှစ်ဘက်တွင် စွန်းထွက်နေသော သဏ္ဌိ။

နားပန်းကွင်း - န / နပန်းကွင်း / ဝါ တောင်း၊ ပလုံး စသည်တို့ ၏ နှုတ်ခမ်းတဘက်တချက်၌ ထပ်ထားသောကွင်း။ ၂။ ရစ်၏ နားပန်းတိုင် နှစ်ခုတွင် ဝင်ရိုးလျှိုရန် တပ်ထားသောကွင်း။

နားပန်းစွန်း - န / နပန်းစွန်း / ဝါ ဝင်ရိုးအစွန်း။ ၂။ နားစောင့်။ ၃။ လူ၏လက်ဝဲလက်ယာ နားတို့ ၏ ရှေ့ နားတစ်ကိုက်နေရာ။

နားပန်းဆံ - န / နပန်းဆံ / နားရွက်ပေါ်တွင် တွဲလျားကျနေ အောင် ရချည်ထားသော ဆံပင်စု။ “နားပန်းဆံနှင့်၊ နောက် ဆံလည်းထား။” ဟံချပ်။ ၉။

နားပန်းဆံ

နားပန်းဆံကြိုး - န / နပန်းဆံကြိုး / လေ့တွင် ရွက်ကြိုးတမျိုး။

နားပန်းတိုင် - န / နပန်းတိုင် / ရစ်တွင် ဝင်ရိုးကို ထိန်းသော ငုတ် တိုင်နှစ်ခု။

နားပန်းပေါက် - န / နပန်းပေါက် / ဝါ လှည်းဝင်ရိုး၌ နား စောင့် သွင်းလျှိုရာ အပေါက်။ ၂။ လက်ဆွဲပုံတွင် လက်ကိုင် တပ်ရန် အပေါက်။

နားပျဉ်း - န / နားပျဉ်း / နားရွက်တွင် တွဲလျားဆွဲနေ သော အပျော့ပိုင်း။ နားဖက်။

နားပြည်ယိုနာ - န / နားပျိုယိုနာ / နားတွင်းမှ ပြည်ယိုသော အနာ။

နားပွင့် - န / နပွင့် / ဝါ ပန်ပွင့်ပုံ လှုပ်ထားသော နားဝတ် တန်ဆာ။ “ရတီသုမတ်ခန့် စိန်နားပွင့်ကလေး။” ချစ်ရည်။ ၂၉။ ၂။ နားပွင့်သဏ္ဌာန် ဝက်အူခေါင်း၊ စို့ထိပ်၊ ဆောက် အဖင်းတားစသည်။ “နားပွင့်နှင့် သပ်အစုံ ထည့်သွင်း၍ သပ်ရိုက်သွင်းလိုက်သောအခါ။” ဂျင်နီ။ ၄၀၃။

နားဖာ - န / နဖာ / နား၏အပြင်ခန်းတွင်ဖြစ်ပေါ်သော ဝါရင့်
 ရောင် အညစ်အကြေး။ နဖာချေး။ “နားတွင်းနှစ်ဘက်တို့
 မှ နားဖာသည် ယိုစီး၏။” ဂဗေ၊ ၅၆။

နားဖာကလေး - န / နဖာကလေး / နားဖာချေးကိုကော်ထုတ်
 ရသော ကိရိယာ။

နားဖာချေး - န / နဖာချေး / နဖာဂျီး / နားဖာ - န၊ နှင့်
 အတူတူ။

နားဖက် - န / နဖက် / ခ၊ နားပျဉ်း - န၊ နှင့် အတူတူ။ ၂၊ နား
 တောင်းပန်ရာ နားပေါက်။ “စိသစွာ ရပ်လယ်မှ၊ နားဖက်
 ကျယ် ကြွသင်တိုင်းငယ်နှင့်၊ ရိုင်းလှတယ်လေး။” ဝံသသစ်၊
 ပ။ ၃၉၉။ ၃၊ နားပျဉ်းတွင်ပန်သော နားတောင်း။ “ငွေ
 နားဖက်ကျယ်၊ ရွှေတိုင်းငယ်တယ်။” သာပြည်။ ၁၂၇။

နားဖောက် - ကြိ / နားဖောက် / နားပျဉ်းတွင် အပေါက်ဖောက်
 သည်။ “ယောက်ျားလေးများအတွက်မူ သားဦးကိုသာ
 နားဖောက်လေ့ရှိသည်။” ရှမ်း၊ ၁၉၂။

နားဖောက် - ကြိ / နားဖောက် / နေ့စဉ် ကြောင်းလမ်း
 သည်။ မြန်းသည်။ “ဘာဘူကြီးထံ တောင်းပန် တိုးနှိုး၍
 နားဖောက်ဖေပါ။” မှိုင်း၊ ပ။ ၉၃။

နားမရံကွင်း - န / နမရံကွင်း / လျှောက်၏ တိုင်ဆိုင်းကြီး
 များကို ထိန်းသောခွေ။

နားမရံဆိုင်း - န / နမရံဆိုင်း / လျှောက်၏ တိုင်ဆိုင်းကြီး
 အစု။

နားယောင် - ကြိ / နားယောင် / (လိမ်လည် လှည့်ဖြားပြောဆို
 သည်ကို) အဟုတ်အမှန်ဟု မှတ်ယူသည်။ “ငါသည် မလိမ္မာ
 သော အဆွေဝေပွန်း၏ ချီးမွမ်းသော စကားကို နားယောင်
 ၍ တင်ပြမှားသဖြင့်။” ဗိ၊ ၂၂၆။

နားယောင်ပက်ကား - ကြိဝိ / နယောင်ပက်ကား / ယောင်
 တောင်တောင် ကြောင့်တက်တက်။

နားယဉ် - ကြိ / နားယဉ် / ကြားရပန်များ၍ ရိုးနေသည်။

နားရံ - န / နယန် / နားတွင်းမက်လာတွင် ဝဲယာခြံရံနေသော
 အပေါင်းအဖော်။ “နားရံ မင်းသွီး မှူးမတ်သွီးကို ဝဲယာခြံ
 လျက်။” ကွန်း၊ ၃။ ၄၇၄။

နားရင်းအုပ် - ကြိ / နယင်းအုပ် / နားရင်းကို ရိုက်ပုတ်သည်။

နားရိုင်း - ကြိ / နားယိုင်း / ကြားနေကျမဟုတ်၍ ထူးဆန်းနေ
 သည်။ “ခေတ်လူငယ်တွေ ပြောဆိုနေကြသော စကားကို
 ကျွန်တော်တို့ အဖိုးကြီးတွေ နားရိုင်းနေပါသည်။”

နားရည် - ကြိ / နားယိုဝါ / နားယေဝါ / ကြားနေကျ ဖြစ်၍
 တတ်သိကျွမ်းဝင်သည်။ နားယဉ်သည်။

နားရွက် - န / နယက် / ခ၊ သစ်ရွက်ပို၍သော အပြင်နား။
 ၂၊ နားရွက်ပို၍သော အရာဝတ္ထု။ “ထယ်သွား၏ နားရွက်
 နောက်မှ။” စိုက်။ ၃၉၁။

နားရွက် - ကြိ / နားယက် / ကြားသိရ၍ ရက်သည်။ “ပွဲစား
 ကြီးက မပြောင်း ပြောတဲ့စကားကို နားရွက်လှသည်ဟုဆို၍
 သွားလေ၏။” မှိုင်း၊ ပ။ ၅၄။

နားရှင်း - ကြိ / နားယိုင်း / အသိအမြင် ရှင်းလင်းသည်။ သဘော

ပေါက် နားမည်သည်။ “အခုထက်ပိုမိုပြီး နားရှင်းနိုင်စရာ
 ရှိပါတယ်။” နိယာမ၊ ၁၅၄။

နားရှပ် - ကြိ / နားယုတ် / အသိအမြင် ရှပ်ထွေးသည်။ “နား
 ပါးရှပ်ထွေးရာသည်။” စွယ်၊ ပ။ ၁၂၆။

နားလေး - ကြိ / နားလေး / ခ၊ နားထိုင်းသည်။ ၂၊ နားရှပ်
 သည်။ “သမ္မောဟဝိနောဒနိ အဋ္ဌကထာ၌ ဤထက်ပင်
 အကျယ်လာသေး၏။ နားလေးကြမည်ကြောင့် မရေဝံပြီ။”
 ဂမ္ဘီရာ။ ၂၀၁။

နားလည် - ကြိ / နားလယ် / ခ၊ သဘော ပေါက်သည်။
 သိသည်။ သိမြင်သည်။ ၂၊ ကျွမ်းကျင်သည်။

နားလည်မှု - န / နားလယ်မှု / သဘောကြိုက်ညီမှု။

နားလည် - ကြိ / နားလဲ့ / လိမ်လည်လှည့်ဖြား ပြောဆိုသည်။
 “အခြားတိုင်းပြည်များ အကြောင်းကို နားလည်ချင်တိုင်း
 လှည့်တားလေရကား။” ဟစ်လာ။ ၁၉၄။

နားလှည့်ပါးလှည့် - ကြိဝိ / နလဲ့ ပလဲ့ / လိမ်လည် လှည့်ဖြား
 လျက်။

နားဝေတိမ်တောင် - ကြိဝိ / နဝေတိမ်ဒေါင် / အသိ ယောင်ချာ
 ချာဖြစ်လျက်။ ဇဝေဝေါဖြစ်လျက်။ “ကောင်းစွာနားမလည်
 နားဝေတိမ်တောင် ဖြစ်သွားသည်။” ငဘ၊ ၁၇၄။

နားဝေနားဝါ - ကြိဝိ / နဝေနဝါ / မသိမကွဲ။

နားဝေး - ကြိ / နားဝေး / သဘောမပေါက်ရှိသည်။ အသိနေ
 သည်။ ထုထိုင်သည်။ “ဆရာကြီးကား နားဝေးလှသေး
 ၏။” မာယ၊ ၁၇၆။

နားဝင် - ကြိ / နားဝင် / ခ၊ သဘောပေါက် နားလည်သည်။
 ၂၊ (ထန်တယောက်၏စကားကို) နှစ်သက်သဘောကျသည်။
 “ပြောပါများက၊ နားဝင်သောဟု၊ ပုံကိုယူ၍။” ဗုဒ္ဓပျို့၊ *၉၆။

နားဝင်ချို - ကြိ / နဝင်ချို / နားကြားရ ချိုသာသည်။

နားသမက်လာ - န / နားသွားမင်ဂလာ / (နားတောင်း၊ နားကပ်
 ပန်ဆင်ရန်) နားပျဉ်းတွင် အပ်ဖြင့် အပေါက် ဖောက်ထွင်း
 သောမက်လာ။

နားသန်သီး - န / နသန်သီး /
 ပုလဲလုံအစသည် တပ်ဆင်ထား
 သော နားဝတ် တန်ဆာ။
 “တခါတရံ လက်ကောက်များ
 နားသန်သီးများ အပြစ်နှင့်
 လည်း တတ် ဆင် ကြလေ
 သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၇၊ ၃၁၁။

နားသယ် - န / နသယ် / နား၏ နောက်ဘက်အရပ်။ နသလယ်။
 “သူ့ခိုက် ပိပြီဟု... နားသယ်ကို ရိုက်လေရာ။” နေရီ၊
 ၂၀၆။

နားသွင်း - ကြိ / နားသွင်း / နားဝင်အောင် ပြောပြသည်။
 နားချသည်။ “သေနကအမတ် နားသွင်းထားသော အထက်
 စကားနှင့် ညီသည်ဖြစ်၍။” မဟလာ၊ ပ။ ၁၅၇။

နားအေး - ကြိ / နားအေး / နားသက်သာရာရသည်။ “မင်းတို့

နားသန်သီး

က နားအေးရင်ပိုးရောဆိုပီး ခလေးကို လူရိုက်ချင်မှ ဖိုက်တာ။” ထွေ။ ၁၈၇။

နားအေးပါးအေး - ကြိဝီ / နားအေးပါးအေး / စိတ်လက်ချမ်းသာစွာ။ ငြိမ်းချမ်းသက်သာစွာ။

နားအူ - ကြ / နားအူ / နားတွင်း၌ ဆူဆူညံညံအသံများ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။

- န / နားအူ / ယင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်သော ရောဂါ။

နားအံ - န / နအံ / နား၏ လိုက်ခေါင်းသဖွယ် ဖြစ်သော အစိတ်အပိုင်းနှင့် ဝန်းကျင်တဝိုက်။ “နားအံ့ပွင့်အံ့သကဲ့သို့ နှလုံးကိုကွဲသကဲ့သို့ ကြောက်မက်စွယ်သော အသံကို ဖြစ်စေ၏။” ထိကုတ်၊ ၃။ ၁၃၀။

နိ

နိကာယ် - န / နိကာယ် / ၁။ တရားတော် သုတ်အစုအပေါင်း။ (၁။ ဒီဗန်နိကာယ် ၂၊ မဇ္ဈိမနိကာယ် ၃၊ သံယုတ္တနိကာယ် ၄၊ အင်္ဂုတ္တနိကာယ် ၅၊ ဓမ္မနိကာယ်ဟု ငါးပါးရှိသည်။)

၂။ ဂူပနိကာယ်ဆိုသော အသွင်အပြင် အဆင်းသဏ္ဌာန်။ “နုနုမွတ်မွတ်၊ ထွတ်ထွတ် ထွားထွား၊ ပါးပါးချပ်ချပ်၊ သပ်သပ်သွယ်သွယ်၊ ဆင်းနိကာယ်ကို။” သစ္စာ*၁၄၉။ “ပျိုဖွံ့ဆင်းရွယ်၊ မြတ်နိကာယ်တို့။” မင်းရှင်၊ ၁၅။ ၃။ သန္တနိကာယ်ဆိုသော အသံ အကဲအလေး။ ဆမာဒေသ၊ သန္တနိကာယ်၊ နံ့၊ ကျယ်မန္တန်၊ တတ်ပွန်ဆေးကူ။” ကိုး* ၆။ [ပါ]

နိဂုံး - န / နိဂုံး / ကျေးလက်တောရွာ။ “တိုင်းစွန်မြို့ နားနိဂုံးဇနပုဒ်တို့ ကို။” ထိဝံ၊ ၁၁၃။ [ပါ]

နိဂုံး - န / နိဂုံး / (ကျမ်းဂန်စသည်တို့၏) နောက်ဆုံးအချုပ်စကား။ အဆုံးသတ်စကား။ “စာကိုယ်တွင် နိဂုံးမပါ။” သာလင်၊ ၁၂၃။ [ပါ]

နိဂုံးချုပ် - ကြ / နိဂုံးချုပ် / ၁။ ကျမ်းပြီး နိဂုံးစကားကို ရေးသည်။ ၂။ နောက်ဆုံး အချုပ်စကားကို ဆိုသည်။ အဆုံးသတ်သည်။ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာကို နိဂုံးချုပ်၍ ဟောတော်မူရာ၌။” ယမိုက်၊ ၄၈။

နိဝါနိ - န / နိဝါနိ / ၁။ တစုံတရာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကို ဖော်ပြသောစကား။ စကားပလ္လင်ခံ။ အချီးစကား။ ၂။ ဖောက်ဖြတ်ခြင်းအကြောင်းကို ပြသောကျမ်း။ “ကျမ်းဂန်ရာဇဝင်၊ ဗေဒင်ဇာတ်လမ်း၊ ဆေးနိဝါနိနှင့်။” နေကန်၊ ၁၁။ ၃။ အခြေပြုစာအုပ်။ “ရသစာပေ နိဝါနိ။” [ပါ]

နိဝါနိမျိုး - ကြ / နိဝါနိမျိုး / အချီးစကားကို စတင်ပြောဆိုသည်။ “အဆောင်မှူးချုပ်က ဤသို့ နိဝါနိမျိုးမျိုးလိုက်လေသည်။” ဆောရီး၊ ၁၃၁။

နိပါတ် - န / နိပါတ် / ၁။ ငါးရာဇာဓိပတိနှင့် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်တို့တွင် ဂါထာအရေအတွက် အင်္ဂါအရေအတွက်တို့ကို အသီးသီးမှတ်၍ ကြီးအညံ့ယလိုက် ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော ကျမ်း၏အပိုင်းအခန်း။ “အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ ဧကနိပါတ်

ကျမ်းတို့တွင်။” သမန်၊ ၃။ ၃၆။ ၂။ နိပါတ်တွင်လာသော ဇာတ်ဝတ္ထု။ “ဓမ္မရာဇဝင်၊ ဗေဒင်နိပါတ်၊ ဝတ္ထုဇာတ်နှင့်။” ကုသ* ၂၀။ [ပါ]

နိပါတ်ခင်း - ကြ / နိပါတ်ခင်း / ၁။ ငါးရာဇာဓိပတိတို့တွင် လာသောဇာတ်ဝတ္ထုကို ခင်းကျင်းပြသသည်။ ၂။ ငါးရာဇာဓိပတိတို့တွင် လာသော ဇာတ်ဝတ္ထုပါအခန်းအချို့ကို ရုပ်သေအဖြစ် ခင်းကျင်းပြသသည်။

နိပါတ်ပုဒ် - န / နိပါတ်ပုတ် / [သဒ္ဒါ] အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပိုမိုပေါ်လွင် ထင်ရှားလာအောင် အထောက်အကူ ပြုသော အဖြည့်စကားလုံး။ [ပါ]

နိမိတ် - န / နိမိတ် / ၁။ ကောင်းမည်၊ ဆိုးမည်၊ ပျက်မည် စသည်တို့ကို ကြိုတင်သိစေနိုင်သော အကြောင်း။ အမှတ်လက္ခဏာ။ “ကောင်းမြတ်သော နိမိတ်လက္ခဏာ။” လွတ်။ ၂၂၂။ ၂။ အနိပ်အခြည်။ “ပြင်းစွာရယ်၍ နိမိတ်အမှတ်ပြုသည်။” အိမ်မှ၊ ၂၇။ ၃။ နယ်မြေအပိုင်းအခြား။ “မြေနယ်နိမိတ်အပိုင်းအခြား။” လွတ်။ ၆၃။ ၄။ အင်္ဂါဇာတ်။ “အိပ်စလွယ်ရောင်သည်။ နိမိတ်ရောင်သည်။ ကျင်ပြောသည်။ ကျင်အောင်သည်။” ဇာတု၊ ၃။ ၈၅။ [ပါ]

နိမိတ်ကြီးလေးပါး - န / နိမိတ်ကြီးလေးပါး / အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားမြင်သော သူတို့၊ သူနာ၊ သူသေ၊ ရဟန်းဟူသော နိမိတ်လေးပါး။

နိမိတ်ပြ - ကြ / နိမိတ်ပြ / တစုံတရာဖြစ်လာမည်ကို ကြိုတင်သိနိုင်စေရန် အဆိုပြုအခြည်ပြသည်။ “မင်္ဂလာစေတီ၊ မမြို့မိက၊ နိမိတ်ပြသို၊ သာသနာရပ်ထူး။” တန်ခိုး* ၃။

နိမိတ်ပြမေးခွန်း - န / နိမိတ်ပြမေးခွန်း / အဖြေကို အစဖော်လမ်းခင်းပေးသော မေးခွန်း။

နိမိတ်ဖတ် - ကြ / နိမိတ်ဖတ် / ထင်ပေါ်လာသော နိမိတ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုကောက်ယူတင်ပြသည်။ “လူသေလျှင်မိုးကောင်းမည်၊ ချောင်းစီးမည် နိမိတ်ဖတ်ယူလေဟန်။” အင်းလူး၊ ၆။

နိယတဗျာဒိတ် - န / နိယတဗျာဒိတ် / ဘုရားလောင်းအား ဘုရားဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဘုရားတဆူက မိန့်ကြားသည့်စကား။ “နိယတဗျာဒိတ် ဧကန်အနေဖြင့် မိန့်ကြားသော ဘုရားစကားတော်။” ဥဇ္ဈာ၊ ၂၀။ [သ]

နိယတုံ - န / နိယတုံ / (အင်္ဂါ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ ကြာသပတေး၊ သောကြာ၊ စနေဆိုသော) ကြိုက်ပါးလွှဲတို့သည် အမြင်အားဖြင့် မရွေ့မပြောင်းပဲ ရပ်တည်နေပုံရှိခြင်း။ “ဗုဒ္ဓဟူးဂြိုဟ် ခုနစ်လတိုင်တိုင် နိယတုံပြု၏။” မှန်၊ ၁။ ၂၄၄။

နိယာမ - န / နိယာမ / နိယာမ / ၁။ သဘာဝဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်။ ဓမ္မတာ။ အမှန်မလွဲဖြစ်ခြင်း။ ၂။ [သိပ္ပံ] ဖြစ်မြဲသဘော။ “ဂူပဗေဒတွင် အာဒိမီဒီ (၆) နိယာမဟူ၍ နိယာမတရပ်ရှိသည်။” လက်ပံ၊ ၁။ ၁၀၆။ [ပါ]

နိယံ - ကြိဝီ / နိယန် / အမြဲမပြတ်။ “ထိုအခါမှစ၍ ဝက်သမထေရ်လည်း ဘုရားရှင်ထံသို့ နိယံမပြတ် ဆည်းကပ်သောအခါ။” စွယ်၊ ၁။ ၃၄၈။

- န / နိယန် / (ပါဠိသဒ္ဒါနည်း) ခဲရာခဲဆစ်တို့ကို မြန်ဖာ

လင်္ကာတို့တို့ဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိပေါင်းစည်းထားသောကျမ်း။ သဒ္ဓါ
 နည်းဥပဒေသတို့ကို ပြသည့် ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ။ [၁၂]
နိရောဓသေဋ္ဌာ - န / နိရောဓါယဝါစာ / ဆင်းရဲခြင်းအကြောင်း
 တို့ ချုပ်ငြိမ်းရာအမှန်တရား။ နိဗ္ဗာန်။ [၁၂]
နိဗ္ဗာန်နည်း - န / နိဗ္ဗာန်တို့ / အက္ခရာအပိုင်းလာခြင်း၊ အက္ခရာ
 တို့ ရှေ့နောက် နေရာပြောင်းခြင်း၊ အက္ခရာတို့ ဖောက်ပြန်
 ခြင်း စသည်ကိုပြသော သဒ္ဓါနည်း။ [၁၂]
နိဝါတ - န / နိဝါတ / မိမိကိုယ်ကို နှိပ်ချခြင်း။ မာနကိုချိုးနှိမ်
 ခြင်း။ “ရိုသေတတ်ခြင်း နိဝါတတရားလည်း မင်္ဂလာတပါး။”
 ရှေ့နိ။ ၂။ [၁၂]
နိဿယ - န / နိတ်ဿယ / ၁။ စွဲမှီရာ။ အမှီပြုရာ။ “ဥညာ
 သင်ခြင်နိဿယတို့ကို အလိုရှိ၍ လာရောက်သောသူ။” ကိုး
 ကိုး။ ၂၆။ ၂။ ထုံးနည်း။ နည်းနာ။ လိုက်နာဖွယ်။ “နည်း
 နာနိဿယအတိုင်း။” ဥပဒေ။ ၆၁။ ၃။ ပါဠိတချက် ပြန်မာ
 တချက် ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း။ “လင်းသောသနသို့ ဆရာ
 တော်ကြီး စီရင်ရေးသားသော အဘိဓမ္မာဝိသုဒ္ဓိ အဋ္ဌကထာ
 နိဿယသစ်။” [၁၂]
နိဿရည်း - န / နိတ်ဿရ် / ထုံးနည်း။ နည်းနာ။ လိုက်နာ
 ဖွယ်။ “ကျင့်ထုံးကျင့်နည်း။ နိဿရည်းမှတ်ယူ မေးတော်မူ
 လျှင်။” နာနာ။ နိဂုံး ၄။
နိဿရည်းစရာ - န / နိတ်ဿရ်ဿယ / နည်းနာသင်ကြားပေး
 သောစရာ။
နိသီရိင် - န / နိသီရိင် / ရဟန်းသုံး ထိုင်စရာ အောင်းတမျိုး။
 “အဆာမရိသော နိသီရိင်သည် အပ်၏ဟု ယူသည်လည်း
 တပါး။” ဝိ။ ၃၁၀။ [၁၂]
နိသင်္ခဏတင် - န / နိသင်္ခဏတင် / ထိုင်ခြင်းဣရိယာပုထိဖြင့်
 တရားကျင့်သောစုတင်။ [၁၂]
နိသျည်း - န / နိတ်ဿရ် / ရဟန်းငယ်များ အဆုံးအမခံ၍ မှီခို
 နေအပ်သော ဆရာရဟန်း။ “ဥပသမ္ပာဒ်ကို တောင်းလာ
 သောသူ၊ နိသျည်းတောင်းလာသော သူတို့ အား ငါ၏အဆုံး
 အမကောင်းကို နားထောင်ပါအံ့လော။” ဩကာဝိ။ ၁၀၄။

နိ

နိ - နဝိ / နိ / သွေး၊ မီးကျိုး၊ ကြက်မောက်၊ ယာဉ်ပြေး၊
 ပတ္တမြားတို့ ၏ အရောင်မျိုးဖြစ်သော။
နိကြင်ကြင် - န / နိက္ခင်ဂျင် / ဖျော့သောအနီရောင်။
နိကြန့်ကြန့် - န / နိက္ခန့်ဂျင် / ကြေးနီရောင် အဖျော့မျိုး။
နိကြန့်ကြန့် ရွှေရောင်သို့ ပြောင်းလဲ သွားစေနိုင်သည်။
 အား။ ၃၁၁။
နိဝံဓပ - န / နိဝံဓတတ် / မနှိုက်အရောင်မျိုး။ “နေလောင်
 ၍နိဝံဓပဖြစ်သော ကျောပြင်ကြီးသည်။” ညှိ။ ၆၀။
နိတာထွေး - န / နိတာထွေး / ၁။ နီရဲသောအရောင်။ “ကြေး
 အဝိတ်မီး သုံးဆယ်စီနှင့်၊ ငွေနီတာထွေး၊ တမျိုးလောက်ပေး
 တတ်သည်။” ဗေဗျာဓျုပ်။ ၈။ ၂။ နီရဲသောအရောင်ရှိသည့်

ဓမ္မစကလေးငယ်။ “တိုးအောင်တွင် နိတာထွေး သားလေး
 အား။” ၇။ ၈၃။
နိတာရ - န / နိတာယ / အလွန်နီသောအရောင်။
နိတိ - န / နိတိ / လမ်းညွှန်ခြင်း။ လမ်းညွှန်ချက်။ လမ်းညွှန်
 ဆုံးမသောစကား။ [၁၂]
နိနမ်းနှမ်း - န / နိနမ်းနှမ်း / ညှိုးမှိန်သော အနီအရောင်။
 “ကျောက်မဟူရာ၊ ဖြူဝါဝါများပင် စိမ်းပြာပြာ နိနမ်းနှမ်း
 နှင့်။” အိတာလျှံ။ ၉၂ (က)။
နိပါး - န / နိပါး / နိဗ္ဗာန် / ၁။ အနီရောင် ဆိုးဆေးတမျိုး။
 “အစေအဆီဖြင့် ဆိုးနားခမ်းတွင် သုတ်လိမ်းရသော နိပါးသို့
 ထည့်သွင်း။” ဥတု။ ၁၃၁။ ၂။ အနီရောင် ချက်ထည်တမျိုး။
 “ကတ္တီဝါ သက္ကလပ်၊ ပရုတ်နိပါး ဆက်ကြကုန်၏။” ဗိပုံ။
 ၁၇၆။
နိပြာတ် - န / နိပြာတ် / ၁။ အနီရောင်တဘက် အပြာရောင်
 တဘက်ပါသော ခဲတံတမျိုး။
နိပြန်း - ကြိ / နိယုန်း / တောက်ပြောင်နီရဲသည်။ “ပန်ရည်
 နိပြန်း၊ သက်နိုးပစ္စု။” ဘုံ* ၄၉။
နိယုန်မီး - န / နိယုန်မီး / ဓာတ်ငွေ့တမျိုးကို လျှပ်စစ်ဓာတ်
 ဖြတ်စီးခြင်းဖြင့် ထွန်းညှိရသော အလင်းရောင်မီး။ “နိယုန်မီး
 ကို လေဆိပ်များတွင် အချက်ပြမီး အဖြစ်... အသုံးပြုကြ
 သည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၆။ ၉။
နိလာ - န / နိလာ / ၁။ ဖောက်ထွင်းမြင်သာအောင် ကြည်လင်
 သောအပြာရောင် အမျက်ကျောက်တမျိုး။ (၁။ နိလာ ၂။ နိလ
 ကတ္တီ ၃။ ဥပနိလာ ၄။ ဣန္ဒနိလာဟု လေးမျိုးပြားသည်။)
 “နိလာခေါ်ဆို၊ ကျောက်အလိုကား၊ အောက်မည်းညိုပွင့်၊
 ပန်းသို့တင်၏။” စွယ်၊ ၈။ ၆၁။ ၂။ အရောင်အသွေးအမျိုး
 မျိုးရှိသော ကျောက်များ။ [၁၂]

နိး

နိး - ကြိ / နိး / ခရီး၊ ကာလအားဖြင့် မကွာမဝေးဖြစ်သည်။
 “နိဗ္ဗာန်ပြည်ကြီး နိးလျှီဟု။” စတု၊ တ။ ၉။
 - စည်း / နိး / အရာဝတ္ထုတခုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ရာတွင် သုံးရ
 သော စကားလုံး။ “တောင်ငယ်လောက်နိး သိုက်ကြမို့လုပ်
 နေသော။” ရွှေထေ။ ၆၀။
နိးကပ် - ကြိ / နိးကပ် / အနားတွင် ဖြစ်သည်။
နိးကမ်း - ကြိ / နိးကမ်း / နိးကပ်သည်။ “မင်းတွင်ဝင်၍ ခစား
 လေ၏။ မင်းကြီးလည်း နိးကမ်းစွာ စေတော်မူ၏။” သုသော၊
 ပ။ ၂၂၀။
နိးဂရိပ် - န / နိးဂရိပ် / ကပ္ပလီ - န၊ နှင့် အတူတူ။ [လိပ်]
နိးစပ် - ကြိ / နိးစပ် / ၁။ မဝေးမကွာဖြစ်သည်။ “ပြည်ရွာ
 နိးစပ်၊ တောရပ်အခြား၊ တပါးပါးသို့။” သံ* ၉၇။
 ၂။ ရင်းချာသည်။ ကျမ်းဝင်ခင်မင်သည်။ “ထံတော်ချဉ်းကပ်၊
 နိးစပ်နေထိုင်။” သူလာ * ၉၄။ ၃။ ဖြစ်နိုင်စရာ အကြောင်း

နီ

ရှိသည်။ “အသန့်အပ္ပံ၊ ဝတ်စားတန်းဆာရှိသောသူညီသားနီးစပ်
ရာ၏ဟု လျှောက်သော်။” ကိပ္ပံ။ ၉၇။

နီးနီး - စည်း / နီးနီး / ဖြစ်လှပေတတ်။ ခြုံလှပေတတ်။ “အနှစ် ၅၀
လောက်နီးနီး ပြောဆိုရန်။” ဒီနစ်။ ၁၅၁။

နီးနီးနားနား - န / နီးနီးနားနား / မဝေးမကွာ မလွှမ်းမကမ်း
သောနေရာ။

နီးပါး - ကြို / နီးပါး / မဝေးမကွာဖြစ်သည်။ မလွှမ်းမကမ်းဖြစ်
သည်။ “ရွေးကပြစ်ဘူး၊ အကြောင်းထူးသည်၊ ဘီလူးဘဝ၊
နီးပါးလှ၍။” သောမ* ၇။

- စည်း / နီးစား / နီးနီး - စည်း၊ နှင့် အတူတူ။ “မိုး
လောက်နီးပါး ကြီးပွားတိုးတက်၍ လာကြခြင်းငှာ။”
ဗောဓိ။ ၆၇။

နီ

နီ - ကြို / နီ / ၁။ ညက်သည်။ သိမ်မွေ့သည်။ နူးညံ့သည်။ “ဘတ်
အပ်သော ဝါဂွမ်းလွှာနှင့်မခြား သောက်ချိုးကြယ်အလား
ကဲ့သို့၊ ပြုံးမြိုးပြက်ပြက် အရောင်ထွက်၍။” သုံးဖြေ။ ၆၆။
၂။ ပျိုမြစ်သည်။ “တရုဏာ၊ နုကုန်သော။ ပုတ္တက၊ သားငယ်
တို့သည်။” ငါး၊ ၄၀၄။ ဂ။ ၃။ မရင့်။ မရင့်ရော်။
“အပ်အခက်၊ အရွက်အပွင့်၊ နုရင့်အသီး၊ လွန်ပွားတို့သို့။”

ရာသီ* ၉၈။ ငါ၊ မရင့်ကျက်။ “ရှည်လျားရွေးခါ၊ နုသေးစွာ
လျက်၊ အိမ်ရာခမ်းနား၊ စွန့်သည့်မျှားသာ။” ဇပျို့* ၂။

၅။ [ဥပစာ] လိုက်လျောသည်။ (ပြုသမျှ နုရသည်ဟု သုံးရ
သည်။)

နီထွား - နဝိ / နီထွား / နူးညံ့ပျိုမြစ်သော။

- န / နီထွား / နူးညံ့ပျိုမြစ်ဖွံ့ဖြိုးသူ။ “ချစ်ခင်အိမ်သူ၊
ငယ်မှုနီထွား၊ သမီးသားတို့၊ ပျော်ပါးရပ်ဌာန၊ မြေနက်သန်
သို့။” ပုည၊ ၁။ ၇၁။

နီထွတ် - နဝိ / နီထွတ် / အလွန်ချောမြေ့ နူးညံ့သော။

နီနီထွတ်ထွတ် - ကြိဝိ / နီနီထွတ်ထွတ် / အလွန် ချောမြေ့ နူးညံ့
စွာ။ “ကလျာငါးခါ ကြာဝတ်စသို့၊ နီနီထွတ်ထွတ်၊ မှတ်မှတ်
မွေ့မွေ့၊ မြေ့မြေ့ ချောချော၊ လွန်လှပေသ၍။” ဘူလင်*
၃၇။

နီနယ် - နဝိ / နီနယ် / ပျောင်းပျော့နွဲ့လှသော။ ပျိုမြစ်ငယ်
ရွယ်သော။ “နတ်ဟန်နီနယ်၊ ရာဟုမယ်အား။” ကိနုရီ* ၁။

နီပျို - နဝိ / နီပျို / သစ်လွင်လန်းဆန်းသော။ ငယ်ရွယ်ရွှမ်းစို
သော။ “ယနေ့သာ ပွားသစ်သော နွားသူငယ်နှင့်အတူ နီပျို
သော မျက်မှေးတော်လည်း ရှိတော်မူ၏။” သမန်၊ ပ။ ၁၈။

နီဖပ် - နဝိ / နီဖတ် / စိုပြည်နူးညံ့သော။ “မြရေညိုပြာ၊ ကန်
တော်သာငယ်၊ ပန်းကြာနီဖပ်၊ စကားငဲ့လှံ၍။” ငွေပျာ။
၇၀။

နီပျဉ် - န / နီပျဉ် / အချိန်မရောက်မီ မှည့်သည့်အသီး စသည်။
“မလွှမ်းမကမ်းသောကြောင့် မှည့်ကြရသော်လည်း နီပျဉ်
မျှားသာ ဖြစ်ကြလေသည်။” ပန်ခေါက်။ ၁၅၃။

နီ - ကြို / နီ / ၁။ နီနာရောဂါဖြစ်သည်။ ၂။ အပင်တွင် သစ်ရွက်
မျှားတွန့်လိမ် ထုပ်နီး ကပ်ကွေးသည်။

နီနာ - န / နီနာ / အရေပြားရောဂါတမျိုး။ (ကုဋ္ဌဟူ၍ လည်း
ကောင်း အနာကြီးဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်သည်။ နီနာ
ကြီးခုန်မျိုး၊ နီနာငယ် ဆယ်တမျိုးရှိသည်။)

နီး

နီး - ကြို / နီး / ၁။ မာကျောရာမှ ပျောင်းညံ့ ပျော့အိသွား
သည်။ နုညက်ကြေမှုသည်။ “ဟင်းကို နူးနေအောင်ချက်ပ။”
မာတော၊ ၁၃၄။ ၂။ [ဥပစာ] ပါးနပ်လိမ္မာသည်။ “သည်
လိုအရာမှာတော့ ဖေါဖူးဟာ အတော်နူးပါရဲ့။” မြင့်၊ ပ။
၁၅၆။

နီးညှဲ - နဝိ / နီးညှဲ / ပျော့ပျောင်းချောမွတ်သော။ သိမ်မွေ့
ညက်ညောသော။ “မင်းကြီး၊ အမျိုးနူးညံ့သော မိန်းမတို့
သည် ရှိကုန်၏။” မိလိန်။ ၁၀၅။

နီးညွတ် - ကြို / နီးညွတ် / (စိတ်) ပျော့ပျောင်းသည်။ “နူးညွတ်
တွယ်၊ အကြီးအကျယ် တန်ခိုးပြတော်မူပုံကို။” ထေရီ၊ ဒု။
၇၅။

နီးနုတ် - ကြို / နီးနုတ် / ၁။ ပျော့ပျောင်းသည်။ ပြေပြစ်ချော
မွေ့သည်။ “မီးနှင့်ကျိုချက်၍ ပြောပျောင်း နူးနပ်သော
အခါ။” ဓာတ်ကျမ်း၊ ၈၈။ ၂။ ကျမ်းကျင်လိမ္မာသည်။
“စကားမျိုးစုံကို တတ်တဲ့ပြင် နူးနပ်ပုံ အမူပြာလွန်းလို့။”
ရွှေပြည်၊ ပ။ ၁၆၈။

နေ

နေ - န / နေ / ၁။ ကမ္ဘာမြေကို အပူဓာတ်နှင့် အလင်းရောင်
ပေးသော ကောင်းကင်ဗိမာန်ကြီး။ (ကမ္ဘာမြေက နေကို
လှည့်ပတ်သွားနေသည်။) ၂။ တနင်္ဂနွေဂြိုဟ်။

နေ - ကြို / နေ / ၁။ မှီတင်းရပ်တည်သည်။ ကိန်းသည်။ တည်
ရှိသည်။ ၂။ ရပ်နားသည်။ “ဇုသို့ပလ္လင်္ကေ၊ ဤရွှေပလ္လင်၌။
နိသိနေန၊ နေသော။” စွယ်၊ ပ။ ၁၁။ “မင်းသားလည်း
နေတော်မူကြပါဦး။ မောင်ကြီးလည်း လိုက်ပါရောမည်။”
ဝံသသစ်၊ ဒု။ ၄၉၄။ ၃။ (လင်) ယူသည်။ (ယော) ယူသည်။
“အဘသေ၍ အမိနောက်လင် မနေသော်လည်း။” သမ္မာ။
၆၂။

- စည်း / နေ / ဆက်လက်ဖြစ်တည် ဆောင်ရွက်သည်ကို
ပြသောစကားလုံး။ “သွားနေသည်။” ကျောင်းဒါ၊ ၁၀၄။

နေကာ - န / နေဝါ / နေရောင်မထိုးအောင် ကာရသောအရာ။

နေကောင်း - ကြိ / နေကောင်း / ကျန်းမာသည်။ ရောဂါကင်းသည်။

နေကောင်းထိုင်သာ - ကြိဝိ / နေကောင်းထိုင်သာ / ကျန်းကျန်းမာမာ။ ရောဂါကင်းရှင်စွာ။

နေကုန် - ကြိ / နေကုန် / နေ၏အလင်းရောင် ကုန်ဆုံးသွားသည်။ မိုးချုပ်သည်။ “မမကြီးကလဲ သည်နေ့မှ နေကုန်အောင်သွားနေလို့ကတော့”။ စိုးသစ်။ ၁၆၆။

နေကုန်နေခန်း - ကြိဝိ / နေကုန်နေခန်း / တနေလုံး။ “ပန်းကိစ္ဆာက ခါ တရွာဝင် တရွာထွက် နေကုန်နေခန်းရောင်းပါမူ”။ ရွှ၊ ၇၊ ၇၈။ ၂၅၁။

နေကျ - ကြိ / နေကျ / နေသည် မွန်းတည့်ရာမှ အနောက်သို့ ဆင်းသည်။ မွန်းတိမ်းသည်။ မွန်းဖမ်းသည်။ “နေထန်းတဖျားမျှလောက်သာ အမြင့်ရှိတော့၍ နေကျ အချိန်သို့ ရောက်ခဲ့လေသည်။” ယမုန်။ ၁၀၈။

နေကျ - စည်း / နေကျ / ဖြစ်တည်ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်ကို ပြသောကောင်းလုံး။ “စားနေကျ ကြွေဘင်းအား”။ ပုံ။

နေကျော် - ကြိ / နေကျော် / နေသည် မွန်းတည့်မျဉ်းကို ဖြတ်သည်။ နံနက်ဘက်မှ ညနေဘက်သို့ ကူးပြောင်းသည်။ “လုပ်ရင်းမတ်တတ်ပင်ဖြစ်စေ နေကျော်ပြီး မဆလာခဲသည့် အချိန်မှစ၍”။ ဆောက်။ ၂၂၈။

- ကြိဝိ / နေကျော် / တောင်နှင့်မြောက် တန်းလျက်။

နေထိုက် - ကြိဝိ၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

- န / နေကျော် / နံနက်က ချ၍ ညနေအချိန်အထိ တားသော ထန်းရည်။

နေကျော်အိမ် - န / နေကျော်အိမ် / အရှေ့ကို သို့မဟုတ် အနောက်ကို မျက်နှာလှည့်၍ ဆောက်ထားသောအိမ်။

နေကြာ - န / နေကျာ / နေသွားရာကို ပန်းပွင့်လှည့်၍ လိုက်သော အပင်။

နေကြစ် - ကြိ / နေကျစ် / နေကြတ် - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။

နေကြတ် - ကြိ / နေကျတ် / ကမ္ဘာနှင့်နေအကြားတွင် လပြတ်သွားခိုက် လက ကွယ်လိုက်သောကြောင့် နေဝန်းသည် အလုံးစုံသော် လည်းကောင်း၊ တစ်စိတ်ပိုင်းသော် လည်း ကောင်း ကွယ်ပျောက်သွားသည်။ နေကြစ်သည်။

နေခို - ကြိ / နေခို / ၁။ နေပူ၍ အချိန်တွင် ဝင်နေသည်။ “အပူဖြင့် ထင်းရှူးပင်ခိုမှီမှာ နေခိုပီးတော့... မျှော်ကြည့်မိတယ်”။ ရွှ၊ ၈၊ ၉၅။ ၂၂။ ၂။ နေပူသောအချိန်တွင် ခရီးသွားလာမှုကို ဆွေ့ရပ်နားသည်။

နေခင်းထိုင်ခင်း - န / နေခင်းထိုင်ခင်း / နေထိုင်စရာ အခြေအနေ။ “သာယာဝတီမှာ နေခင်းထိုင်ခင်းသာသည်ဟုဆိုပါ”။ လေရူး။ ၁၅၅။

နေချီ - ကြိ / နေချီ / ညနေဘက်ရောက်၍ နေ၏အပူရှိန် လျော့နည်းသည်။

နေခြည် - န / နေဂျီ / နေ၏ရောင်ခြည်။ “ရွှေနန်းပြာသစ်တို့သည် နေခြည်ကျောက်ခြင်း၊ လေပေါ်ခြင်းတို့ကြောင့် ရွှေတို့သည် အားလုံးလွှင့်ကုန်၏”။ ကိပုံ။ ၄၆၂။

နေစာမြက် - န / နေစာမျက် / မြေစာမြက် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “စိမ်းသော အဆင်းရှိသော နေစာမြက်တို့လည်း မိုးလွှမ်းကုန်သည်ဖြစ်၍”။ ဘုသျှ။ ၁၄၀။

နေစား - ကြိ / နေစား / နေပူ နေရောင် ထိခိုက်၍ အရောင်အဆင်း ပျက်သည်။ နေလျက်သည်။

နေစား - ကြိ / နေစား / (လင်မယားအဖြစ်) ပေါင်းသင်းနေထိုင်သည်။ “အကြင်လင်မယားတို့သည် ကွာ၍ မယားသည် လင်သစ် နေစား လေ၏”။ အမွေ။ ၃၈။

နေစောင်း - ကြိ / နေစောင်း / နေသည် မွန်းတည့်ရာမှ အနောက်ဘက်သို့ ဆင်းသွားသည်။ (နှစ်နာရီမှ လေးနာရီအကြားအတွင်း သုံးလေ့ရှိသည်။)

နေစွယ် - န / နေစွယ် / အပူပြင်းခိုက်ဖြစ်သော နေ၏ရောင်ခြည်။ “နေစွယ်တဆိပ်ကျသောအခါ”။ မှိုင်း၊ ပ။ ၅၈။

နေစွယ်ကျိုး - ကြိ / နေစွယ်ကျိုး / ညနေလေးနာရီခန့် အပူရှိန်နည်းသွားသည်။ “နေစွယ်ကျိုး၍ မိုးဦးပျော့သွားလေလေ သူ့ကိုယ်တွင် အားသစ်ပြည့်လာလေလေ”။ ကိ၊ ၂၊ ၃၆။

နေဆာ - န / နေဇာ / နံနက်ခင်း ပူနွေးသော နေရောင်ခြည်။ နေပူဆာ။

နေဆာလှို - ကြိ / နေဇာလှို / နေပူဆာထဲတွင် အနွေးဓာတ်ရအောင် နေသည်။ နေပူဆာလှိုသည်။

နေဆိုး - ကြိ / နေဆိုး / မကျန်းမာဖြစ်သည်။ “အဖေမောင်အတော်နေဆိုးသလားဟု တပ်မံ၍ စိုးရိမ်စွာ မေးမြန်းသည်။” မိုး။ ၃။

နေဆိတ် - ကြိ / နေဇိတ် / လျှစ်လျူဖြူသည်။ နေရက်သည်။

နေညာသီး - န / နေညာသီး / နေထွက်ရာဘက်တွင် ရှိသော သစ်သီး။

နေညို - ကြိ / နေညို / ညနေစောင်း နေပူချိန်လျော့လာသည်။

နေတက် - န / နေဂက် / နံနက်ပိုင်းအချိန်။ “ညနေနက်နှင့်၊ နေတက် မွန်းမတ်၊ နေစောင်းလပ်က”။ ခွာသိမ်မိပ်။ ၁၀၂။

နေတားတကျ - ကြိဝိ / နေတားကျော့ / အနေအထား မွန်ကန်စွာ။ နေသားတကျ။ “လက်ထဲတွင် သံပြား နေတားတကျ ရှိသွားမှ”။ ခုန့်။ ၇၉။

နေထီးဆောင်း - ကြိ / နေထီးဆောင်း / နေဝန်း ပတ်လည်တွင် တစ်စိတ်တဒေသအားဖြင့် အရောင်အဝန်း ထင်သည်။ “နေထီးဆောင်းခြင်း သို့မဟုတ် ပျံလွှားကွက်များ နှိပ်နှိပ်ပျံ့ပျံ့သန်းခြင်းတို့သည် မိုးရွာမည့် အထိမ်းအမှတ်များဟု”။ လူထုသိပ္ပံ၊ ၁။ ၄၆။ နေအိမ်ဖွဲ့ - ကြိ၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

နေထိုင် - ကြိ / နေထိုင် / ဗိုတင်းရပ်တည်သည်။

နေထိုင်မကောင်း - ကြိ / နေ ထိုင် မကောင်း / မကျန်း မမာ ဖြစ်သည်။

နေထန်းတဖျား - န / နေထန်း တဖျား / နံနက် ရှစ် နာရီခန့်အချိန်။ “နံနက်...ရှစ်နာရီခန့် အချိန်ကို နေထန်းတဖျား”။ ချေ။ ၇။

နေထွက် - ကြိ / နေထွက် / အရှေ့မှူးကပ်စက်ပိုင်းမှ နေဝန်းပေါ်လာသည်။

- န / နေဒွက် / နေထွက်သောအခိုက်အတန့်။ “ယခု နံနက်နေထွက်ကို မိုက်သည့် မှောင်သည် တစုံတခုဖြစ်သော ပယောဂနှင့် တူချေသည်။” ဝိသသစ်၊ ဒု။ ၃၅၇။

နေထွက်တပြု - န / နေထွက်တ ပျူ / နေထွက်စအချိန်။ “ချင်း တင်းပသိမ္မာက နေထွက်တပြု ကို နှင်သော်။” ကနိမင်း။ ၆၁။

နေနာရီ - န / နေနာယီ / ခွဲဝိတ် ယတ်မှတ်ထားသော ကိရိယာ ယဝါတွင် နေရိပ်ကျခြင်းဖြင့် အချိန်ကို ယတ်မှတ်သော နာရီ။

နေနိုး - ကြိ / နေနိုး / နေနဲ / (နေလွဲညစာအတွက်) မွန်းတည့် ခါနီးသည်။ “တပါးသောရဟန်းသည်...ဆွမ်းရပ်ခဲပြီး၍နေနိုး သောအခါ တဦးသောသူ၏ အိမ်သို့ ရောက်လေ၏။” ဝိမာ၊ ပ။ ၄။

နေနေသာသာ - သမ် / နေနေသာသာ / ဝေးလို့။ မဆိုထား နှင့်။ “အမြတ်နေနေသာသာ အရင်းပင် မရသဖြင့်။” လက်စွဲ။ ၂၆။

နေနိုင် - ကြိ / နေနိုင် / နေနိုင် / နေဆိတ်သည်။ နေရက်သည်။ “မိမိတို့...နေနိုင်တော်မူကြလှသည်။” ဝိသသစ်၊ ဒု။ ၅၇။

နေနည်း - ကြိ / နေနဲ / ညနေပိုင်းသို့ အတော် ရောက်သွား သည်။ “နေနည်း၍ သွားက နှိုးသဖြင့် အိပ်ရာမှ ထသည့်အခါ။” ပညာယုံ။ ၃၂။

နေပါစေ - ကြိ / နေပာစေ / တစုံတယောက်၏ ဆန္ဒကို ငြင်း ပယ်သည်။ “ကျွန်တော်က နေပါစေဟု ပြောကာ ကိုယ့် သေတ္တာကလေး ကိုယ်ဆွဲရာ။” ယောဓိသား။ ၃၀။

နေပူ - ကြိ / နေပူ / နေထွက်၍ အပူဝတ်ပြင်းသည်။ - န / နေပူ / နေ၏အပူငွေ့။ နေ၏ ပူနွေးသော ရောင် ခြည်။ “နေပူကဲ့ကဲ့မှာ ရေပက်ခဲထွက်လို့ အပူမီးပြီး။” တွက်။ ၇။

နေပူခင်း - န / နေပူနံ့သီး / နေပူတွင် မှည့်သော သစ်သီး။ နေပူပစ်ခင်း - န / နေပူပစ်ခင်း / နေပူပြင်းသော ပြင်ပနေရာ။ နေ၏ ပူပြင်းသောဓာတ်ငွေ့။ “ဆင်းရဲတာနဲ့ တောမှာဘဲ နေပီး နေပူပစ်ခင်းမရှောင် အလုပ်လုပ် စားရတယ်။” ယမုန့်။ ၂၄။

နေပူဆာ - န / နေပူဆာ / နံနက်ခင်း ပူနွေးသောနေရောင်ခြည်။ နေဆာ။

နေပူဆာလို့ - ကြိ / နေပူဆာလို့ / နေဆာလို့သည်။

နေပူမိ - ကြိ / နေပူမိ / ပူပြင်းသော နေငွေ့၊ နေရောင် ထိခိုက် ခြင်းခံရသည်။

နေပူလှန်း - ကြိ / နေပူလှန်း / ခြောက်သွေ့ စေလို၍ နေပူတွင် တားသည်။

နေပြ - ကြိ / နေပျာ / အသင့်အတင့် နေပူလှန်းသည်။

နေပြောက် - န / နေပျောက် / အပေါက်ငယ်မှ ထိုးဝင် ထပ်ပေါ် သော နေရောင်။ “မင်္ဂလာ မဏ္ဍပ် ရောက်။ နေ ပြောက် မထိုး။ ရွှေချပ် ငွေပျပ်တို့ဖြင့် မိုးကာရ၏။” ညဉ့်။ ၉။

နေပွင့် - ကြိ / နေပွင့် / မိုးသားတိမ်တိုက် အကြားမှ နေထွက် သည်။

နေပထိထိုင်မထိ - ကြိဝိ / နေပထိထိုင်မထိ / တည့်ငြိမ်စွာ မနေ နိုင်ပါ။ ချောက်ချောက်ချားချားဖြစ်လျက်။ “နယ်ပိုင်ဝန် ထောက်မင်းသည်...မချီမဆန်သော အိပ်မက်ကို မြင်ရ၍

နေပထိထိုင်မထိ ဖြစ်သည်နှင့်။” စပယ်။ ၅၂။

နေပထိထိုင်မသာ - ကြိဝိ / နေပထိထိုင်မသာ / ပူပန် သောက ရောက်လျက်။ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်လျက်။ “မြန်မာတို့က အေးဆေး စွာ ပြန်ကြားသောအခါ အင်္ဂလိပ်တို့မှာ နေပထိထိုင်မသာ ဖြစ်လာကြသည်။” မင်းလှ။ ၃၃။ “မိခင်သည် နေပထိ ထိုင်မသာ ဖြစ်ပြီးလျှင် အသိကျယ်လာလိမ့်မည်။” ဝမ်းလက် စွဲ။ ၁၇၈။

နေပြ - ကြိဝိ / နေပျံ / ထုံးစံအတိုင်း။ မူလအတိုင်း။

နေမြင်ထမြင် - န / နေမျှင်လျာတွင် / ခါ အမိုးပရိယူ ဖြစ်နေ သောအခါ။ ၂။ နက္ခတ်ဗေဒပညာတွင် ကျွမ်းကျင်တတ် မြောက်သူ။ “လောကီကိန်းခန်း နက္ခတ်ဗေဒဗျာဖြင့် နေမြင် ထမြင် ဖြစ်တော်မူတဲ့ ဘုန်းတော်ကြီး ဦးဆိုး။” ခင်ကာ၊ နိဒါန်း။ ၆။

နေမြင် - ကြိ / နေမျှင် / နံနက်ခင်း၏ နောက်ပိုင်းဘက်သို့ ရောက်သည်။

နေယူဓေါသ - န / နေယူဓေါသ / ပြောဆို ရေးသား ရာ၌ အခြားစကားလုံးကို ဖြည့်မယူပဲ အနက်မသိသော သော အဖြစ်။ [ပါ]

နေရာ - န / နေယာ / ခါ ထိုင်စရာ၊ နေစရာအရပ်။ တည်ရှိရာ ဌာန။ ၂။ ရာဇာ။

နေရာကျ - ကြိ / နေယာကျ / ခါ သင့်လျော် လျောက်ပတ် စွာဖြစ်သည်။ “သင်္ဘော၊ သမ္ပန်များကို နေရာကျ ဆင့်ဆိုထိန်း သိမ်းရန်။” လွှတ်။ ၇။ ၂။ အိမ်ထောင်ကျသည်။ “ဆရာ လေးနဲ့ ကလေးမ နေရာကျခိုင်းရင်။” သင်းကြံ။ ၉၆။

- ကြိဝိ / နေယာကျ / နေရာ တကျ။ သင့် လျော် လျောက်ပတ်စွာ။ “ငါ၏အဆွေတော်အားနေရာကျအဘိသိက် ခံပါစေဟု နှလုံးပြု၍။” မဟာဝင်။ ၁၆၇။

နေရာချ - ကြိ / နေယာချ / ခါ သင့်လျော် လျောက်ပတ်စွာ ထားသည်။ “အလုံးစေ့အောင် နေရာချ၍ မပြတတ်။” ဥတ္တမ။ ၅၃။ ၂။ အိမ်ထောင်ပြုစေသည်။ ပေးစားသည်။ “ငါ့သူငယ်ချင်း သွီးများနှင့် ငသားနှစ်ယောက်ကို တခါ တည်း နေရာချ ရတော့မည်ဟု။” စိန်။ ၁၈။

နေရာငါးသွယ် - န / နေယာငါးသွယ် / ရှင်ဘုရင် ကန်တော့ခံပဲ တွင် မြေနန်း၏ လက်ယာ ဆောင်တော်၊ လက်ဝဲဆောင်တော် တို့၌ ရာထူးကြီးစဉ်ငယ်လိုက် ခွဲခြား ယတ်မှတ် တားသော နေရာငါးမျိုး။ (ခါ၊ ခူး ၂၊ တော် ၁၊ စနည်း ၄၊ အတွင်း ဘဝေါ ၅၊ အပြင်ဘဝေါ ၅ နေရာငါးမျိုးရှိသည်။)

နေရာတကာ - န / နေယာဒဂါ / အရပ်ခပ်သိမ်း။ အမှုကိစ္စ အားလုံး။

နေရာတကျ - ကြိဝိ / နေယာဒကျ / သင့်လျော် လျောက်ပတ် စွာ။ သူ့ နေရာနှင့်သူ။

နေရာထား - ကြိ / နေယာထား / အရေးပေးသည်။ လေးစား သမှုပြုသည်။ “လူကြီးမိဘများကို နေရာထား၍ ကန်တော့ လေ့ရှိကြသည်။” ကယား။ ၃၆၄။

နေရာထိုင် - န / နေရာထိုင် / (အများအားဖြင့် ရဟန်းတော်တို့ သုံးသော) ထိုင်စရာအခင်း။ “ကုလားထိုင်ပုံ၊ နေရာထိုင်၊ အပ်ရာခင်းစသော သားနေရယ်ပစ္စည်းထည်များကိုလည်း။” နယ်။ ၁၀၄။

နေရာထိုင်ခင်း - န / နေယာထိုင်ခင်း / နေရာ ထိုင်စရာ အခင်း အကျင်း။ “သင်္ဃောသို့ ရောက်သောကာလ၊ နေရာထိုင်ခင်း တို့ကို ခင်းကျင်းပြီးလျှင်။” စိုး။ ၂၀။

နေရာရွာ - ကြိ / နေယာယာ / ၁၊ အလုပ်မရှိ အလုပ်ရွာသည်။ ရုက္ခရွာသည်။ အပင်ပန်းခံသည်။ “နေရာရွာလိုက်တာဗျာ၊ အားနာစရာကြီး ချက်မနေပါနဲ့တော့။” ရှု၊ ၈၊ ၉၅။ ၄၈။ ၂၊ ရုက္ခပေးသည်။ “မယ်ဝန်က အရေးမလုပ်လောက်တဲ့ အနွယ်စုတ် ကုတ်စုတ်တွေကို ဘာပြုလို့ လာပြီးလျှင် နေရာရွာ၍ မေးနေရသတည်း။” ဝိင်း၊ ၃၊ ၁၆၈။

နေရင် - ကြိ / နေလှင် / နေရိုင်းပြင်းသည်။ “နေအတန်ရင်လှပါ သေးသည်။ ညနေပန်းခုံတော်ဝယ် ထွက်တော်မူပါ။” ဝိသ သစ်၊ ပ။ ၂၂။

နေရောင် - န / နေယောင် / နေ၏ အလင်းရောင်။

နေရပ် - န / နေယတ် / နေထိုင်ရာ အရပ်။

နေရိပ် - န / နေယိတ် / နေရောင်ကို တခုခုက တားဆီး၍ဖြစ်ပေါ် လာသော အမှောင်။

နေလိုက် - ကြိဝိ / နေလိုက် / အရှေ့ နှင့်အနောက် တန်းလျက်။ “ဝင်းအလယ်က နေလိုက်ဆောက်လုပ်သည့်တောင်အဆောက် အဦတွင်။” ပုညမိုင်း။ ၅၈။ နေကျော် - ကြိဝိ၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

နေလောင် - ကြိ / နေလောင် / နေ၏အပူငွေ့ ထိလွန်းသဖြင့် အသားအရေ ပန်းသစ်ပင် စသည်တို့ ညှိုးရော် နွမ်းရိသည်။ “နှင်းဆီပန်းကလေး နေလောင် သလို ဖြစ်ပါပေါ့ကလား။” ထင်မြ၊ တ။ ၄၉။ “တောသားဆိုတော့ နေလောင်ပြီး မဲနေတာပေါ့။” ထမ်း။ ၂၂၃။

နေလုံးပျောက် - ကြိ / နေလုံးပျောက် / နေဝင်သည်။

နေလျက် - ကြိ / နေလျက် / နေစား - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “အဝတ်တွေ နေလျက်လို့ ပြုကုန်ပြီ။”

နေလွဲ - ကြိ / နေလွဲ / နေသည် မှန်းတည့်မျှင့်ကို ကျော်သည်။

“ဝိကာလေ၊ နေလွဲသောအခါ၍။” ဝိလေး။ ၁၃။ - န / နေလွဲ / နေမှန်းယိုမ်းချိန်။ “သက္ကရာဇ် ၁၁၇ - ၃၊ နွယ်တလဆန်း လေးရက်နေ့ နေလွဲတဘဝါးတွင်။” ဇီ၊ ၁၅၅။

နေလွဲညစာ - န / နေလွဲညစာ / မွန်းတည့်ပြီးနောက် စားသော အစာ။ “နေလွဲညစာ စားခြင်း ဝိကာလတောနေမှ ရှောင် ကြဉ်သော။” ခုန်နံ။ ၁၅၄။

နေလွန်း - ကြိ / နေလွန်း / နေပူထဲတွင်ထားသည်။ “နွယ်ချို ဖြစ်ပျားကို ဖြတ်တောက်နေလွန်း၍။” ဇီ၊ ၁၇၇။

နေလှပ် - ကြိ / နေလှပ် / နေလွန်းသည်။ “အချက်အကြော်၊ အလှော်အပုတ်၊ အပြုတ်အကင်း ကြပ်တင်နေလှပ်၊ သနပ် ချဉ်ပိမ်း” လူနာနေ။ ၁၁၂။

နေဝင် - ကြိ / နေဝင် / အမြင်အားဖြင့် နေသည် အနောက် မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းတွင်းသို့ ဆင်းသည်။

နေဝင်မျိုးဗျ - န / နေဝင်မျိုးဗျ / နေဝင်၍ မှောင်စပျိုးချိန်။ နေဝင်မီးငြိမ်း - န / နေဝင်မီးညှိန်း / နေဝင်ချိန်မှစ၍ မီးဖိုတွင် မီးမရှိသော ငွေ့ခေတ်ထုံးစံ။

နေဝင်မီးငြိမ်းအမိန့် - န / နေဝင်မီးညှိန်းအမိန့် / နေဝင်ချိန်မှစ၍ အိမ်အပြင်ဘက် မြို့ရွာသို့ မထွက်ရန် တားမြစ်သော အမိန့်။ “နေဝင်မီးငြိမ်းအမိန့် ထုတ်ထား၍ ပတ်ဝန်းကျင် တခွင်တွင် မှောင်အတိကျနေသည်ဟု ထင်ရသော်လည်း။” မေကျော့၊ ပ။ ၇၁။

နေဝင်မိုးချုပ် - န / နေဝင်မိုးကျွတ် / နေဝင်ပြီးနောက် အလင်း ရောင်ကွယ်ချိန်။ “အလုပ်ချိန်မှာ နံနက်လင်းသည်မှ နေဝင် မိုးချုပ်အထိ ဖြစ်သည်။” ရှမ်း။ ၁၁၆။

နေဝင်ရီတရော - န / နေဝင်ယီဝယော / ညဦး မှောင်စပျိုးချိန်။ နွားခိုင်းသွင်းချိန်။ ညီအစ်ကိုမသိတသိ အချိန်။ “နေဝင်ရီ တရော မမှောင်တမှောင်အချိန်မှာ ဇေတဝန် ကျောင်းတော် သို့ သွားတယ်။” သာဓိ၊ ၃၊ ၅၉။

နေဝင်ရီရီ - န / နေဝင်ယီဝ / နေဝင်မျိုးဗျ။ နေဝင်ရီတရော။ “ထိုနောက် နေဝင်ရီရီသောအခါ မမခင်နှင့် မမတင်တို့ သည် လာကြ၍။” စိန်။ ၁၁၉။

နေသံ - ကြိ / နေသံ / နေရောင် သာသာယာယာ ထွန်းပ သည်။

နေသံ - ကြိ / နေသံ / ၁၊ ဝေဒနာ သက်သာသည်။ “ကိုယ်ပူ ရင်သာရှိ၍ ပနေသံသော ဝေရန်သေးနည်းကား။” မီး။ ၁၃၁။ ၂၊ နေထိုင်လောက်သည်။ ဆုံသည်။ “ငါ့ကျောင်း က နေသံပါ၏။” ကားပုံ။ ၇၂။ ၃၊ မိမိနှင့် မဆိုင်သကဲ့သို့ သဘောထားနိုင်သည်။ “အယ်နွယ်ပင်လှသော်လည်း ကျွန်မ ဘာသောနေသံပါ။” ဝိရီ၊ ပ။ ၃၄၆။

နေသံထိုင်သာ - ကြိဝိ / နေသံထိုင်သာ / အနေရ အထိုင်ရ သက်သာစွာ။ “ရေချိုးနည်းမှန်းလျှင်...တကယ်လုံး လန်းသန်း လာမည်။ အရေပြား စံပြနေပြန်သောပြီး နေသံထိုင်သာ ဖြစ်လာမည်။” လူထုသိပ္ပံ၊ ၆၊ ၉၉။

နေသားကျ - ကြိ / နေသားကျ / အတော်ကလေး အနေကြာ သွား၍ နေတတ်ထိုင်တတ်ရှိသည်။

နေသားတကျ - ကြိဝိ / နေသားကျ / ဆီလျော်သင့်မြတ်စွာ။ သင့်တင့် လျောက် ပတ် စွာ။ “မိမိတို့ နှင့် နေသားတကျ ဖြစ်အောင် စပ်ဟပ်ပြုလုပ်ရ၏။” ရှု၊ ၈၊ ၈၄။

နေသတ် - ကြိ / နေသတ် / ငါးပိလုပ်ရာတွင် ငါးပိကို စည်မှ ထုတ်၍ နေလွန်းသည်။ “ထိုသို့ နေလွန်းခြင်းကို နေသတ်ခြင်း ဟု ခေါ်ဆို၏။” ရှု၊ ၁၆၊ ၁၈၄။ ၇၀။

နေအား - ကြံ / နေအား / နေရက်သည်။ စိမ်းကားသည်။

နေအေး - ကြံ / နေအေး / နေစောင်း၍ နေပူရှိန် လျော့သွားသည်။ ကျုပ်တော့ နေအေးမှတစ်ဆင့် သွားတော့မယ်။ ချိုင်းနား။ ၁၇၇။

နေအောက်သီး - န / နေအောက်သီး / နေ ဝင် ရာ ဘက် တွင် ရှိသော အသီး။

နေအိမ် - န / နေအိမ် / နေထိုင်ရာ အဆောက်အအုံ။

နေအိမ်ပွဲ - ကြံ / နေအိမ်ပွဲ / နေထိုင်ပတ်လည်တွင် အလင်းရောင်ဝန်း၍ ပေါ်သည်။ လလုံး၏ ပတ်လည်တွင်...ငွေရောင်အဆင်းနှင့်လင်းနေသော ကိရိမိနား ခေါ် နေအိမ်ပွဲ သည် အလင်းကွင်းကို၎င်း တွေ့မြင်နိုင်သည်။ စွယ်ကျမ်း၊ ၆၊ ၅၅။

နေဦးသား - န / နေအားသား / [ဓမ္မသတ်] ပထမ မယားက မွေးသော သား။ “အလျင် နေဦးသား... ဆောင်ရွက်နိုင်က အဘအရာကို နေဦးသားရစေ။” အဓမ္မ၊ ၁၈၇။

နေ့

နေ့ - န / နေ့ / ၁။ နေထွက်မှ နေဝင်အထိဖြစ်သော ကာလအပိုင်းအခြား။ “တနေ့တရက်၊ တနံ့နက်မျှ။” မဃ* ၂၄၂။

၂။ ရက် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ကဆုန်လဆန်း တဆယ့်လေးရက်နေ့။” သုသာ၊ ၆၊ ၃၃၉။ ၃။ တနင်္ဂနွေ၊ တနင်္လာ စသော အမည်တို့၏နေ့ကံ၌ သုံးသောစကားလုံး။ “တပေါင်းလပြည့် တနင်္ဂနွေနေ့၌။” န၊ ၂။

နေ့ကောင်း - န / နေ့ကောင်း / ၁။ နေ့စောင့်သား၍ ပေးရသော အကြေးငွေ။ ၂။ နေ့ပြန်တိုးအတွက် နေ့စဉ်ပြန်ဆပ်ငွေ။

နေ့ကောင်းရက်သာ - န / နေ့ကောင်းရက်သာ / မင်္ဂလာရှိသောနေ့ရက်။ ပြဿဒါး စသည်တို့မှ ကင်းလွတ်သောနေ့ရက်။ “မိမိတို့ ဆောက်လုပ်ထားသော တိုက်အိမ်ကြီး ပြီးစီးသဖြင့်၊ နေ့ကောင်းရက်သာ ရွေး၍ အိမ်တက်မင်္ဂလာပရိတ်နာ ပြုလုပ်ပြီးလျှင်။” တင်မြ၊ ၁၊ ၁၆။

နေ့ကျောင်းသား - န / နေ့ကျောင်းသား / ကျောင်းအိပ်ကျောင်းစား မဟုတ်သော ကျောင်းသား။

နေ့ကြီးရက်ကြီး - န / နေ့ကြီးယက်ကျီး / ဝါဝင်ဝါထွက် ဥပုသ်နေ့၊ လွတ်လပ်ရေးနေ့ စသော နေ့တစ်နေ့မြတ်။ “သာသနဒါယကာ မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့လက်ထက်နေ့ကြီးရက်ကြီးများ၌နေ့ပြည်တော် လေးမျက်နှာ လမ်းဆုံတိုင်း လမ်းဆုံတိုင်း ရွှေပေနှင့် ဂရုဓမ္မဘတ်သည့်အရာမှာလည်း။” ဂူဇ၊ ၁၊ ၁၁။

နေ့ခင်း - န / နေ့ခင်း / နေမှန်းတည့်မှ မှန်းယမ်း သုံးနာရီအထိ အချိန်အပိုင်းအခြား။ “အချို့ ကိုယ်တော်များကား...နေ့ခင်းက အလွတ်ကျက်ထားသမျှကို အာရုံမရှိ ရွတ်ကြလေသေးသည်။” ကမ္မ၊ ၇၄။

နေ့ခင်းကြောင်တောင် - န / နေ့ခင်းကျောင်တောင် / ထင်သာမြင်သာရှိသော နေ့ခင်းအချိန်။ “နေ့ခင်းကြောင်တောင်ပင်ဖြစ်စေကာမူ၊ တရွာလုံးမှာ လူမှုရှိသေးရဲ့လားဟု ထင်စရာ

ဖြစ်အောင်ပင် တိတ်ချက်သားကောင်းနေ၏။” သွေး၊ ၁၃၄။ ၆၀။

နေ့ခင်းစာ - န / နေ့ခင်းစာ / နေ့ခင်းအချိန် စားသောအစာ။ နေ့လယ်စာ။

နေ့ချင်း - ကြိဝိ / နေ့ချင်း / တနေ့တည်း။ တနေ့အတွင်း။ “ဆယ်ရက်သွားရသော ခရီးကို နေ့ချင်း ရောက်နိုင်သော အစွမ်းရှိ၏။” ခုံနံ၊ ၂၁၇။

နေ့ချင်းညချင်း - ကြိဝိ / နေ့ချင်းညချင်း / အဆောတလျင်။ ချက်ချင်း။ “ကျေးရွာတခုလုံး နေ့ချင်းညချင်း မူလနေရာကို စွန့်ခွာပြီး... ရွာသစ်တည်လေ့ရှိကြသည်။” ကချင်၊ ၁၇၇။

နေ့ချင်းပေါက် - ကြိ / နေ့ချင်းပေါက် / တနေ့တည်းတွင် (ခရီး) ရောက်ပေါက်သည်။ ခရီးအကြား၊ တနံ့နားမထောက်၊ နေ့ချင်းပေါက်၏။ ဇပျို့* ၁၇။

နေ့ချင်းပြီး - ကြိဝိ / နေ့ချင်းပြီး / တနေ့တည်းတွင် (ကိစ္စ) ပြီးပြတ်လျက်။ “နေ့ချင်းပြီး ပြောင်းလဲ၍ ရနိုင်ပါသည်။” ပြည်သား၊ ၆၊ ၂၃။

နေ့ချင်းပြန် - ကြိဝိ / နေ့ချင်းပြန် / တနေ့တည်းတွင် (ခရီး) သွား၍ ပြန်လာလျက်။ “ဘတ်ချောင်း ဗိုလ်တစ္ဆေကို မုတ္တမသို့ စေလွှတ်ရာ နေ့ချင်းပြန်ရောက်၊ အကြောင်းထူးမရှိကြောင်းနှင့်။” တစ္ဆေ၊ ၅၃။

နေ့စာ - န / နေ့စာ / နေ့ဆွမ်း - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ဘုန်းပေးနေ့စာ၊ စားငှာဆွမ်းဖြင့်။” ဓမ္မ*ဂ၊ ၁။

နေ့စား - န / နေ့စား / ၁။ တနေ့အလုပ်လုပ်သည့်အတွက် လုပ်ခကို နေ့ချင်းရှင်းပေးသောစနစ်။ ဤသို့ သော အလုပ်မျိုး။ ဤသို့ ရသော အခကြေးငွေ။ “နေ့က စိုက်တတ်လာတော့ နေ့စား စိုက်မှာပေါ့။” ဘာမြေ၊ ၁၇။ “နေ့စားအလုပ်ကို လုပ်သော သူတို့မှာလည်း။” မင်္ဂကျယ်၊ ၂၁၉။ “နေ့စားပိုက်ဆံထဲက၊ အခွန်အတုတ်တွေ၊ အနှုတ်ခံရတာတော့။” စာကား၊ ၁၀။ ၂။ ယင်းကဲ့သို့ အလုပ်လုပ်သူ။

နေ့စားလပေး - န / နေ့စားလပေး / တနေ့စာ လုပ်ခများကို တလကုန်မှ စုပေါင်းရှင်းပေးသောစနစ်။ “ဗမာဝံရွာတခုတွင် နေ့စားလပေး ပညာသင်အဖြစ်။” သုတိ၊ ၁၊ ၄၃။

နေ့စားလိုက် - ကြိ / နေ့စားလိုက် / နေ့စားအလုပ်ကို လုပ်သည်။

နေ့စေ့လစေ့ - န / နေ့စေ့လစေ့ / နေ့စဉ်လစဉ် / မွေးဖွားရန်အချိန် ရေရောက်နေသော အခြေအနေ။ “ကျွန်အာသောနေ့စေ့လစေ့မိခင်များကိုသာ မီးပွားပေးနိုင်ခွင့် ရှိသည်။” ဝမ်းလက်စွဲ၊ ၃၈။

နေ့စဉ် - ကြိဝိ / နေ့စဉ် / နေ့တိုင်း။ တနေ့မပြတ်။

နေ့စဉ်မှတ်တမ်း - န / နေ့စဉ်မှတ်တမ်း / အပြစ်အပျက် များကို နေ့စဉ် မှတ်သားထားချက်။ ယင်းသို့ မှတ်သားထားသော စာအုပ်။ “အတွင်းဝန်များ၏ တာဝန်ဝတ်တရားအတိုင်း နေ့စဉ်မှတ်တမ်းစာရင်းများကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီးလျှင်။” အာဝရေ၊ ၆၀။

နေ့စဉ်ရက်ဆက် - ကြိဝိ / နေ့စဉ်ယက်ဆက် / တနေ့ပြီးလျှင် တနေ့။ တနေ့မပြတ်။

နွဲ့ - န / နွဲ့ / တစ်တရာ ဖြစ်ပေါ်ရာ သက္ကရာဇ်၊ လ၊ ရက် အမှတ်အသား။ ရက်စွဲ။ မေးစာမှစ၍၊ နွဲ့စွဲ၊ ရက်စွဲ အမှတ် အသားနှင့်တကွ။ လွတ်။ ၅၃။

နွဲ့ဆက်ရက်ဆက် - ကြိဝိ / နွဲ့ဆက်ယက်ဆက် / နွဲ့စဉ်ရက် ဆက် - ကြိဝိနှင့် အတူတူ။ “သဒ္ဒာစောင်ကလံ ထက်ထက်ပို့ နွဲ့ဆက်ရက်ဆက်ပြုရတဲ့ ဝတ္ထုများတွေကို မှားတယ်မထင်ဘဲ၊ ချွင်းလို့ သာနေပေတယ်တဲ့။” မဇ္ဈိမီ ပ။ ၅၆။

နွဲ့ဆွမ်း - န / နွဲ့စွန်း / ရဟန်းနှင့်သာမကတော့၊ မွန်းမတည့်မီ စားသော ဆွမ်း။

နွဲ့တော - န / နွဲ့ဝါ / နွဲ့အချိန်၏ အပိုင်းအခြား။ “နွဲ့တော ညတော ညီသောအချိန်တို့ကို တွေ့ဖို့လေသည်။” ဂရိ။ ၁၇။

နွဲ့တွက် - န / နွဲ့ရွက် / တနေ့အလုပ်လုပ်၍ရသော အကျိုး အမြတ်။ အခကြေးငွေ။

နွဲ့တွက်ကိုက် - ကြိ / နွဲ့ရွက်ကိုက် / ၁၊ နွဲ့တွက်ရငွေ ကောင်း မွန်သည်။ နွဲ့တွက်စည်သည်။ ၂၊ တနေ့အတွက် သတ် မှတ်ထားသော အလုပ်ဝတ္ထုများ ပြီးမြောက်သည်။

နွဲ့တွက်စည် - ကြိ / နွဲ့ရွက်စိ / နွဲ့တွက်ကိုက် - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။

နွဲ့ထူးနေ့မြတ် - န / နွဲ့ထူးနေ့မျှတ် / နွဲ့ကြီးရက်ကြီး - န၊ နှင့် အတူတူ။

နွဲ့နေ့ညည - ကြိဝိ / နွဲ့နေ့ညညာ / နွဲ့ရောညပါ။ အခါ မလပ်။ အချိန်မရွေး။ “နွဲ့နေ့ညည ကရုဏ်ပါတယ် သို့ရဲ့။” မယ်ဖြူ။ ၁၇။

နွဲ့ပုပ် - န / နွဲ့ပုတ် / ၁၊ အချည်းနှီး အကျိုးမဲ့ ကုန်ဆုံးသွား သောနေ့။ နွဲ့ပုပ်ရက်တွေအတွက်နှင့် စိတ်စက် မကြည် မသာ။ ရွှေပြည်၊ ၅။ ၁၂၂။ ၂၊ ပြဿဒါးရက်စသော အမှု လုပ်ဆောင်ရန် မကောင်းသောနေ့။

နွဲ့ပြန်တိုး - န / နွဲ့ပြန်တိုး / ချေးငွေအချို့ နှင့် သတ်မှတ်ထား သောအတိုးငွေကို နွဲ့စဉ်နွဲ့တိုင်းအရစ်ကျ ပြေလည်အောင် ပြန်ဆပ်ရသော ငွေတိုးချနည်း။ “အားလုံးလိုလို ချေးကြရ တာဘဲဆရာ။ နွဲ့ပြန်တိုးချေးရတယ်။” မြန်တို။ ၃၆။

နွဲ့ပို့ညစာ - န / နွဲ့ပို့ ညစာ / လိုအပ်သောအခါ အဆင်သင့် ရရန် သိမ်းဆည်းသိုလှောင်ထားသော ပစ္စည်း။ “ငါးခြောက် ငါးပိ လုပ်ငန်းများသည်... နွဲ့ပို့ ညစာ လိုသောအခါတွင် အချိန်မရွေးရစေရန်... ထင်ရှားခဲ့သောလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ခဲ့ ၏။” ရှု၊ ၁၂၊ ၁၄၁။ ၅၃။

နွဲ့မအားညမအား - ကြိဝိ / နွဲ့မအားညမအား / [ဥပစာ] အချိန်မရွေး။ မလုပ်မနား။ ဆက်တိုက်။

နွဲ့မီးညမီး - ကြိဝိ / နွဲ့မီးညမီး / [ဥပစာ] အဆက်မပြတ်။ မလုပ်မနား။ အပူတပြင်း။ “နွဲ့မီးညမီးဆက်ပြီး သွက်သွက် လယ်အောင် သမံရ ဒုက္ခ များကုန်တော့တာဘဲ။” ဒေရီ၊ ၅။ ၇၇။

နွဲ့မြင်ညပျောက် - နဝိ / နွဲ့မြင်ညပျောက် / [ဥပစာ] လျင် မြန်စွာ ပျက်စီးတတ်သော။ ဇေးမျှသာခဲသော။ နွဲ့မြင်

ညပျောက် အလုပ်မျိုးတွင် ငွေကို ရက်ရက်ရောရော သုံး သလောက်။” မျက်ပွင့်၊ ၂။ ၁၃၆။

နွဲ့ရက် - န / နွဲ့ယက် / အခါကာလ။ အချိန်အခါ။ “မမြင့် နွဲ့ရက်၊ ငယ်ရွယ်သက်က၊ တောထွက်ခဲနွဲ့။” ကိုး* ၁၅။

နွဲ့ရည်ရက်များ - ကြိဝိ / နွဲ့ယေယက်များ / ကာလ ရည်ကြာ စွာ။ “နွဲ့ရည်ရက်များရှိလတ်သော် ဥယျာဉ်သည်မလည်း သွီးငယ်မြင်လတ်၍။” နု။ ၃၂။

နွဲ့ရည်လများ - ကြိဝိ / နွဲ့ယေလာများ / နွဲ့ရည်ရက်များ - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

နွဲ့လစေ - ကြိ / နွဲ့လွှဲဝိ / မွေးဖွားရန် အချိန်စေရောက်သည်။ “မယ်တော် နွဲ့လစေ၍ ပွားမြင်လျှင်။” ချုပ်ပုံ၊ ၈။ ၃၀၁။

နွဲ့လားညလား - န / နွဲ့လားညလား / အရေး တစ်တရာ မကြာမီ ဖြစ်ပေါ်တော့မည့်အချိန်အခါ။ “နွဲ့လားညလား ဖြစ်နေရသည့်အချိန်မျိုး၌။” ကမ္မ၊ ၁၀၀။

နွဲ့လယ် - န / နွဲ့လယ် / နွဲ့၏ အလယ်ပိုင်းအချိန်။

နွဲ့လယ်ကြောင်တောင် - န / နွဲ့လယ်ကျောင်တောင် / နွဲ့ ခင်းကြောင်တောင် - န၊ နှင့် အတူတူ။

နွဲ့လယ်စာ - န / နွဲ့လယ်စာ / နွဲ့လယ်အချိန်တွင် စားသော အစာ။ “ရထားပေါ်တွင်မူ နွဲ့လယ်စာ စားကြရပါသည်။” ယိုး။ ၃၈။

နွဲ့လယ်နေခင်း - န / နွဲ့လယ်နေခင်း / နွဲ့၏အလယ်ပိုင်း။

နွဲ့ဝါ - န / နွဲ့ဝါ / ရဟန်းကျောင်းတို့တွင် နွဲ့အခါ စာကို ကြည့်၍ သင်ကြားပို့ချခြင်း။ “နံနက်ဆွမ်းစားအပြီးနှင့် ညဝတ်တက်အပြီးတို့၌ နွဲ့ဝါညဝါပို့ချခြင်း။” သမန်၊ ၁။ ၈။

ညဝါ - န၊ နှင့် နှိုင်းယှဉ်။

နွဲ့ဝက် - န / နွဲ့ဝက် / နွဲ့၏ ထက်ဝက်ကာလ အပိုင်းအခြား။

နွဲ့သင့်နံသင့် - နဝိ / နွဲ့သင့်နံသင့် / မွေးနေ့မွေးနှံနှင့် လိုက် လျောသော။ “ဗေဒင်စကားသုံး၍ နွဲ့သင့်နံသင့် ဖြင့် ရေးပညာရှိများ ရေးသားစီကုံးလေ့ရှိကြသည်။” ရှေးဗျာ။ ၁၉၈။

နွဲ့သန့် - ကြိ / နွဲ့သန့် / (ဘုရား၊ ရဟန္တာတို့) နွဲ့အေချိန် သင့်လျော်သောနေရာ၌ သီးသန့်နားနေသည်။ “ဘုရားသခင် သည်လည်း ဤမဟာဝိတ္ထုဥယျာဉ်၌ နွဲ့သန့်တော်မူ၍။” မဟာဝင်။ ၁၈၈။

နွဲ့သန့်ဝင် - ကြိ / နွဲ့သန့်ဝင် / နွဲ့သန့် - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “ဘုရားသခင် နွဲ့သန့်ဝင်သော ဂူဟူ၍လည်း ပြောကြသည်။” နတ်လမ်း။ ၃၁။

ခဲ

ခဲ - န / ခဲ / နည်း။ နိဿယ။ “ရှစ်ဖြာမူ၊ ပမာနဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓ ဆူဆူ မြတ်ဘုန်းလွတ်၊ ဆောင်ယူတော်မြ၊ ဤထုံးနက်၊ မလွဲ စေမ၊ လုံ့လပြုမူ။” သံဝေ* ၄၉။ “ဓမ္မာရ်ခေလွဲအောင်၊ တန်ပြုမို၊ ဆရာအို၏။” ပုညဝိင်း။ နိဂုံး။

- စည်း / ခဲ / ကဗျာလက်တွင် အသုံးသတ်ရာ၌ သုံးသော

စကား။ “နေပြည်တော်မှာရင်၊ အမယ်လေး ထွန်းခိုက်ရဲ့ပဲ
တဲ့မ၊ မောင်ကြီးရေ လွမ်းလိုက်လေနဲ့။” ဆွဲနှစ်မျိုး။ ၃၇။
နဲ-ကြ / နဲ / နည်း- ကြ၊ ရှ။ “အဘမရှိ၊ အမိမဲ့သား၊ ရေနဲ
ငါးကဲ့သို့ ဖြစ်ပသောကြောင့်။” မှိုင်း၊ ပ။ ၃၈။

နဲ

နဲ-ကြ / နဲ / မခိုင်မခံ ယိမ်းယိုင်တုန်လှုပ်သည်။ “ကျွန်ုပ်၏
သွားကို မနဲကြိုင်ခိုင် မယိုင်မကျိုးခင်။” ဟိတော။ ၉၉။

နော

နော° - န / နော / ကိုးကဏန်း။ [ပါ]
- ကြ / နော / [ဥပစာ] နားလည် ကျွမ်းကျင်သည်။
“အမယ်လေး...မြင် သွားလိုက်တာမှ နောလို။” တင်မြ၊ ဒု။
၁၈၆။
နော° - စည်း / နော / နော် - စည်း၊ နှင့် အတူတူ။
နောကျေ - ကြ / နောကျေ / [ဥပစာ] သဘောပေါက် နားလည်
သည်။ ကျွမ်းကျင်သည်။ “မိအေးလတ် က အိမ်ထဲကမထွက်
ပေမဲ့ သိလိုက်တာမှ နောကျေလို့။” မြဝတီ၊ ၁၊ ၉။ ၄၁။
နောကြောင်း - န / နောရောင်း / ကိုးကြောင်း - န၊ နှင့်
အတူတူ။ “ကေကြောင်း၊ ခွေးကြောင်း ဤသို့ အစရှိသော။
နဝန္တဝိဓိနာ၊ နောကြောင်းအဆုံးရှိသော စဓိတ်အစီအရင်
ဖြင့်။ နိဂန္ထရုဏာနာ၊ အခြားမဲ့ ရေတွက်ခြင်း၏။” သဒ္ဒ
နီတိ၊ ဒု။ ၅၀။
နောကေနော - ကြ / နောကေနော / [ဥပစာ] သဘော
ပေါက်နားလည်သည်။ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသည်။ “ယောကျ်ား
တွေသဘော နောကေနော ပြီးသားပတော်။” ရှု၊ ၄၊ ၃၈။
၁၃၄။ [ပါ]

နေ့

နေ့ - ကြ / နေ့ / ၁၊ ပလီပလာလုပ်သည်။ ခွဲယူပေါ်ပြောဆို
သည်။ “နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်မင်းသည် သမီးကိုလွှဲ၍ အရိုးကို
နေ့သသည်။” စပယ်၊ ၆၇။ ၂၊ ကျီစယ်ကစားသည်။ “တီတီ
တာတာ နေ့သကလေးကို ချော့မြူထွေးမယ်။” အဝမ်း၊
၄၄။

နေ့

နေ့ - စည်း / နေ့ / ချစ်ခင်လေးစားမှုရှိပြုရန် ကြိယာကိုအထူး
ပြုသော စကား။ (နေ့၊ နေ့ ဟူ၍လည်း သုံးတတ်သည်။)

နေ့ဘေပန်း - န / နေ့ဘေပန်း / ဝတ်ဆံမျှင်နှစ်ခုရှိ၍ ပွင့်ချပ်ငါးခု
ဆိုင် ကတော့သဏ္ဌာန်ပွင့်သောပန်း။ (အညို၊ အနီ၊ အပြာ။
အဝါ အရောင် လေးမျိုး ရှိသည်။ လိပ်စရွှေ၊ လိပ်ဆူးရွှေ၊
လိပ်သရွှေ ပန်းဟူ၍ အမည် အမျိုးမျိုးပြားသည်။) “ပန်း
နေ့ဘေက အနန်းစ၍၊ သော်ကသင်းစွာ၊ နှင်း မသောတည်၊
ယင်းမာရင်ခတ်၊ မျက်ရှင်ခတ်သို့။” ကိန္နရီ* ၁၇၇။

နေ့

နေ့ - စည်း / နေ့ / နော် - စည်း၊ နှင့် အတူတူ။

နံ

နံ° - ကြ / နံ / မကောင်းသောအနံ့ ထွက်သည်။ မကောင်း
သောအနံ့ကို ခံစားရသည်။
နံ - န / နံ / ခန္ဓာကိုယ်၊ အရာဝတ္ထု စသည်တို့ ၏ လက်ဝဲဘက်
လက်ယာဘက်ဖြစ်သော ဘေးအရပ်။ “ခေါင်းကွဲနံပေါက်
သတ်ကြသည်လည်းတပါး။” နု။ ၃၉။
နံ° - န / နံ / ၁၊ ခုနစ်ရက်သားသမီးတို့ မွေးသည့်နေ့နှင့်
စပ်ဆိုင်သော ဂြိုဟ်။ “နတော် တနင်္ဂနွေသား။ သုစာ။ ၇၆။
၂၊ နံသင့်အက္ခရာနှင့် သတ်မှတ်ထားသော ဝတ္ထုပစ္စည်း
အမည်။ [ပါ]
နံကထိုင် - န / နံကထိုင် / ဂျုံ၊ ထောပတ်၊ သကြား စသည်တို့၊
ဖြင့် ပြုလုပ်ရသည့် မုန့်တမျိုး။ [ဟိန္ဒူ]
နံကာလ - န / နံကာလ / ဝါခေါင်လကို ရွေးကခေါ်သော
အမည်။
နံကျဉ်း - န / နံကျဉ်း / တိတိကျဉ်းကျဉ်းဖြင့် လိုရင်းစေ့ရုံ
ပြန်ဆိုရေးသားသော မှီရာနိဿယ။ “နိဿယပြန်ရာတွင်နံကျဉ်း၊
နံကျယ်နံပျောက် ဟူသော နည်းများရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရ
သည်။” မြန်သုဂ္ဂ၊ ၄၅၊ ၂။ ၁၃၅။
နံကျယ် - န / နံကျယ် / အဓိပ္ပာယ်အမှားအထားနှင့်တကွ ဆန်း၊
လက်၊ သဗ္ဗာနည်း၊ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဝိကာ အာစရိယာ
ဝါဒနည်းများဖြင့် အကျယ်ပြန်ဆိုရေးသားသော မှီရာနိဿယ။
နံကြား - န / နံကျား / နံရိုးတို့ ၏ အကြားအရပ်။ “ဘလာတီ
မောင်းရေခြားရယ်နှင့်၊ နံကြားသာ ထိုးလိုက်ချင်တော့ မောင့်
ကိုယ်ငယ်။” မှိုင်း၊ ပ။ ၁၇၆။
နံဂြိုဟ် - န / နံရိုး / မွေးနေ့နှင့်ဆိုင်သည့်ဂြိုဟ်။ “ဗေဒင်အလို
အရ နံရိုးဂြိုဟ်သည် နံဂြိုဟ်ပေါ်၌စီး၍ နေသောကြောင့်။”
သုစာ။ ၅၆၂။
နံငယ်ပိုင်း - န / နံငယ်ပိုင်း / ၁၊ အတိအကျသောပုဆိုး။ ၂၊ ရလေ
ပိုင်း။ “ဦးရွှေလှူအောင်တွင် ပုဆိုးတထည်နှင့် နံငယ်ပိုင်းတခု
သာ ရှိပေ၏။” မောင်ဝ။ ၁၃၃။

နံစော် - ကြိ / နံနံစော် / မကောင်းသောအနွံ ထွက်သည်။
 နံစောင်း - န / နံနံစောင်း / ဝါ နံစောင်း။ “ဘိသောနံစောင်း။
 ဥက္ကောင်းကျောရင်။” ဗမာ* ၄၇၇။ ၂။ လယ်ကွက်၏ အနံ
 အလိုက် ခပ်စောင်းစောင်း ထွန်ထားသော ထွန်ကြောင်း။
 “လက်တွေ့ လုပ်ကိုင်နေကြသည်၌ လေးကွက်ကျား ၂ လွှာ၊
 ခေါင်အုပ် ၂ လွှာ၊ လျှားစောင်း ၂ လွှာ၊ နံစောင်း ၂ လွှာဖြင့်
 ဂလ္လာသော အမျှားအားဖြင့် ထွန်ယက်ကြလေသည်။” ၅။
 ၁၅၊ ၁၈၊ ၆၉။

နံစပ် - န / နံနံစပ် / အောက်ဆုံးနံရိုးနှင့်ခါး စပ်နေသောနေရာ။
 “ပွင့်ကြောင်မျှားကို နံစပ်သို့ တိုင်အောင် ထိုးရသည်။” ပစပ်။
 ၁၇၂။

နံညွန့် - န / နံနံညွန့် / နံသော၏အောက်ပိုင်း။ “တကျည်းတူလှာ
 သရေကား နံညွန့်ဆီးချိုက်တွင် နှင့်နှင့်နာ၏။” သက်ဆေး။
 ၁၇၂။

နံတို - န / နံနံတို / ဝါ နံရိုးတို့တွင် အတိုဆုံးသော အောက်ဘက်
 နံရိုး။ ၂။ ရှစ်ခုမြောက် နံရိုးသည် အခြားနံရိုးများထက်
 တိုသောနား။ “သွားကြားရေယို၊ တယ်လူးချို၊ နံတိုနံကျပ်
 မမွေးအပ်။” ယိသော။ ၁၃၀။

နံတောင်း - န / နံနံတောင်း / ယထွတ်တို့၏နံသော။ နံပါး။ “ကဦး
 ကညောင်း၊ မြင်းနံတောင်းလယ်၊ ဘယ်ညာတစောင်း၊ တယှင်
 ပြောင်းလျှင်။” တန်ရ* ၂ (၃)။

နံထောင် - န / နံနံထောင် / ဝါ လှေတွင် ပျဉ်ချပ်တို့ ဖြင့် စပ်ထား
 သော နံသော။ “သစ်သားစို့ များထောင်ကာ နံထောင်ပျဉ်
 ပြားများကို စို့ ပေါက်များဖောက်၍ စပ်၏။” တင်းစာ။
 ၂။ ရွက်ထည်ပျဉ်စစ်အနံ။ “အသစ်လတ်လတ်၊ နတ်ဝတ်
 နံထောင်၊ အတောင်ကိုးရာ။” ဘု* ၉၀။ “ဖယ်တင်ပခုံး၊
 လှည်းပိုးရာ၊ တထွာနံထောင်၊ သုံးတောင်အလျား၊ မှတ်သား
 ပညပ်၊ သည်သာအပ်၏။” ရာသီ* ၃၇။

နံနံ - န / နံနံနံ / ဝါ အစော၊ အရွက် အနံပြင်းသော တနစ်စံ
 ဟင်းစားပင်။ (တရုတ်နံနံ၊ မြန်မာနံနံ၊ ရှမ်းနံနံဟု ခေါ်သည်။)
 နံနက် - န / နံနံနက် / နေအချိန်၏ ဝေ့ ပိုင်း။ မနက်။ “ထိုနေ့
 နံနက်၊ အရက်တက်ဝယ်။” ဗမာ* ၆၀။

နံနက်ခင်း - န / နံနံနက်ခင်း / နံနက်ပိုင်း။ နံနက်အချိန်။

နံနက်စာ - န / နံနံနက်စာ / နံနက်အချိန် စားသောအစာ။

နံနီဝ် - ကြိ / နံနံနီဝ် / ဝါ တဘက်သား အကျိုးနည်းအောင်
 ယကြလုပ်သည်။ “ငစည်အရပ်ဖြင့် ဘုရင်အား နံနီဝ်ကာ
 နတ်ရွာစံစေသည့်ဇာတ်လမ်း။” ပြည်က။ ၆၁။ ၂။ ချိုးနှိမ်
 သည်။

နံနီဝ် - ကြိ / နံနံနီဝ် / ဝါ နံနီဝ် - ကြိ၊ ဝါ နှင့် အတူတူ။ “အင်္ဂလိပ်
 များ အုပ်ချုပ်ခဲ့စဉ်က မြို့ကိုနံနီဝ်သောအားဖြင့်...အောင်
 မြေရပ်တွင် သမိုင်း တည်ထား ခဲ့ကြောင်း။” တင်းစာ။
 ၂။ နံနီဝ် - ကြိ၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။

နံပါး - န / နံနံပါး / ဝါ လူ့ ကိုယ်တွင် ချိုင်းကြားအောက်အရပ်။
 နံတောင်း။ နံသော။ “အသ၊ ထိုလက်ကတီးကြား ချိုင်း၏။
 အခေ၊ အောက်အဘို့ အရပ်သည်။ ပယံ၊ ပယ- နံပါး

နံသောမည်၏။” တောင်ပေါက်ခန့်* ၁၆၂။ ၂။ ဘေးဘက်
 အရပ်။ “မြင်းပိုတောင်၏ အရှေ့ နံပါးသည် ငွေဖြင့်ပြီး၏။”
 သမန်၊ ပ။ ၁၁၄။ ၃။ အနီးအပါးအရပ်။ “သူတပါးတို့ အိမ်
 သို့ ရောက်၍ အိမ်နောက်ဖေး နံပါး၌နေ၏။” ဝိမာန။ ၈။

နံပေါ် နံကြားထောက် - ကြိ / နံနံပေါ်နံကြားထောက် / နံရိုး
 အပေါ် နံရိုးအကြားတို့တွင် လက်ညှိုးထောက်၍ ဖြစ် မဖြစ်
 မှန် မမှန်စသည်ဖြင့် ကြိုတင်နိမိတ်ဖတ်ဟောပြောသည်။

နံပါတ် - န / နံနံပါတ် / အရေအတွက်တခုခုကို ကိုယ်စားပြုသော
 သင်္ကေတအမှတ်။ “အမှာ နံပါတ်နှင့်တကွ ဆေးပုလင်း
 ဆေးဘူးရှိခဲ့သော်လည်း။” လယ်မြေ၊ ပ။ ၃၀။ [လိပ်]
 နံပါတ်ကုန် - ကြိ / နံနံပါတ်ကုန် / ဝါ (သာမန်လူတို့ ဝတ်ဆင်
 သော အင်္ကျီ၊ ဖိနပ် စသည့်) အကြီးဆုံးအရွယ်ကိုပင် ဝတ်၍
 မတော်ဖြစ်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] (အထူးသဖြင့်ဆိုးသွမ်းသည့်
 အရာတွင်) အစွန်အဖျားသို့ ရောက်သည်။

နံပါတ်ချိတ် - ကြိ / နံနံပါတ်ချိတ် / ဝါ သတ်မှတ်ထားသော
 အရေအတွက်သို့ ဝင်သည်။ ၂။ အိမ်ထောင်ပြုရန် ရွေးချယ်
 သတ်မှတ်သည်။

နံပါတ်တုတ် - န / နံနံပါတ်တုတ် / ရွေးခေတ် ရဲအမှုထမ်း ကိုင်
 ဆောင်သော တုတ်။

နံပါတ်ပြား - န / နံနံပါတ်ပြား / ဝါ (မော်တော်ကား စသည့်
 တွင်) မှတ်ပုံတင်ကနန်းရေးထားသော ချပ်ပြား။ ၂။ တိုကင်
 - န၊ နှင့် အတူတူ။

နံပြား - န / နံနံပြား / ဂျုံ(ပုညက်)ကို ပြားကာ ဖိ၍ ကပ်၍ ကင်
 ရသော မုန့်တမျိုး။

နံပြောက် - န / နံနံပြောက် / နံကျုံး၊ နံကျယ်တို့ ကဲ့သို့ ပြန်ဆို
 ရေးသားခြင်းမဟုတ်ပဲ ခက်ခဲသော ပုစိလောက်ကိုသာ ရွေး
 ချယ်၍ ပြောက်ကျားပြန်ဆိုရေးသားသော ဝိရာနိဿယ။

နံစိုနံပထောက် - ကြိ / နံနံစိုနံမာ့ထောက် / နံပေါ် နံကြား
 ထောက် - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။ “အရပ်ဆိုးလောက်အောင်
 နံစိုနံပထောက်ပြီး ရမ်းသန်းပြီး လုပ်တာတော့မဟုတ်ပါဘူး။”
 နိုင်စီး။ ၆၁။

နံဖက် - န / နံနံဖက် / အောင်ပကုလား၊ ဆွေသားနောင်ရင်း
 ဆိုသော လက်နှင့်ရောရသည့် အဖက်သင့်သောမွေးနွံ။

နံသေး - န / နံနံသေး / နံပေါ် - ခန္ဓာကိုယ် ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့ ၏
 ဘေးအရပ်။ နံပါး။

နံမည် - န / နံနံမည် / နံနံမျို / နံနံမည် - န၊ ဝါ၊ ၂။ ၅။

နံရံ - န / နံနံရံ / အိမ်၊ ကျောင်း၊ အဆောင်တို့တွင် ကာရံ
 ထားသော အကား။

နံရံပတ် - နဝိ / နံနံရံပတ် / နံရံတွင် ချိတ်ထားသော၊ ကပ်
 ထားသော (စာစောင်၊ ပန်းချီကားစသည်။)

နံရိုး - န / နံနံရိုး / ကျောနံရိုးမှ ဝမ်းရင်ဘတ်သို့ အစုံလိုက်
 ဖြာထွက်လာသော အရိုး။

နံသင့်သင်္ချာ - န / နံနံသင့်သင်္ချာ / ပြိုယ်တို့ အတွက် သတ်မှတ်
 ထားသော သင်္ချာကနန်း။ တနင်္ဂနွေ = တစ်။ တနင်္လာ =
 နှစ်။ အင်္ဂါ = သုံး။ ဗုဒ္ဓဟူး = လေး။ ကြာသပတေး =

ငါး။ သောကြာ = ခြောက်။ စနေ = ခုနစ်၊ သုည။
 ဟုဟု = ရှစ်။ ကိတ် = ကိုး။ မိတ္တူ = ဆယ်။
 နံသင့်အက္ခရာ - န / နန့်သွင်အက်ခယာ / ပြိုဟ်တို့အတွက် သတ်
 မှတ်ထားသော အက္ခရာ။ တနင်္ဂနွေ = အ။ တနင်္လာ =
 က၊ ဝ၊ ဂ၊ ဃ၊ င၊ အင်္ဂါ = ဝ၊ ဆ၊ ဇ၊ ဈ၊ ည။ ဗုဒ္ဓဟူး =
 ယ၊ လ၊ ဝ။ ဟုဟု = ခ။ ကြာသပတေး = ပ၊ ဖ၊ ဇ၊ သ၊ မ။
 သောကြာ = သ၊ ဟ။ စနေ = င၊ ဌ၊ ည၊ ဝ၊ က၊ တ၊ ထ၊
 ဒ၊ ဓ၊ န။

နံ

နံသ - န / နန့်သွာ / အမွှေးနံ။ အမွှေးနံမှီသော ဝတ္ထုပစ္စည်း။
 (နံသမျိုးလေးပါး၊ ငါးပါး၊ ဆယ်ပါးဟူ၍ ပြားသည်။)
 အတွင် သိတာ၊ အမွှေးတွင်လည်း နံသ။” ဝိဖြေ။ ၁၄။
 နံသဆီ - န / နန့်သွာဇီ / နသဆီ / ဝ၊ စန္ဒကု။ နံသစသည်
 တို့မှ ထုတ်ယူသောအဆီ။ ၂။ ကောက်ကြီး စပါးတမျိုး။
 “စပယ်၊ စာမစာ။ ဝက်မစားနှင့်၊...ထွေးနိုင် နံသဆီ စပါး
 နီတည့်။” မြန်သွေး။ ၃၇။
 နံသနီ - န / နန့်သွာနီ / နသနီ / အဆင်းနီသော အနှစ်နံသ
 တမျိုး။
 နံသပု - န / နန့်သုပု / သီးမွှေးငှက်ပျောတမျိုး။
 နံသပျောင်း - န / နန့်သွာပျောင်း / လိမ်ကျရန်ဖြစ်သော၊ နံသ
 ရည်အပျစ်။ တတိုင်းဘယောင်း၊ နံသပျောင်းက၊ လူး
 ပြောင်းနှင့်ဆပ်၊ ပီစပ်ပျိုး။” ဗမာ* ၅၇၅။
 နံသဖြူ - န / နန့်သွာဖြူ / နသဖြူ / အဆင်းဖြူသော အသား
 နံသတမျိုး။
 နံသရောင် - န / နသယောင် / ထုံးနှင့်ဆေးဖိန်းကို အမျှရေ
 ချဖြစ်သောအရောင်။ အဝါပျော့ရောင်။

နို့

နို့ကိုဥ - န / နို့ကိုဥ / မြေထက်တွင်
 အမြစ်ဖုလုံးလုံး ဖြစ်ပေါ်သော
 မုန့်လာပင်။ ခါးမုန့်လာ။
 နို့ဝင်ဇာ - န / နို့ဝင်ဇာ / အင်္ဂလိပ်
 ဆယ်နှစ်လတွင် ဆယ်တလ
 မြောက်လ၏ အမည်။ [လိပ်]

နို့ကိုဥ

နို့

နို့ - န / နို့ / ဝ၊ သတ္တဝါတို့၏ ရင်သား။ မိန်းမ၏ အသား
 မြတ်။ ၂။ လူသို့ မဟုတ် တိရစ္ဆာန်မိခင်၏ မှ ထွက်သော
 သားငယ်တို့၏ အာဟာရဖြစ်သည့် အရည်။ နို့ရည်။ ၃။ သစ်

ပင်၊ သစ်သီးစသည်တို့မှ ထွက်သော နို့ရောင် အစေးရည်။
 ၄။ (လက်ဖက်ရည်ကုသေးသည်တို့၏) နှုတ်သီး။ ၅။ လှေဝန်း
 တွင် တပ်ဆင်ရသော သစ်သားအပူတမျိုး။
 နို့ - စည်း / နို့ / ထပ်ဆင့်ပြောဆိုရန် အပျိုးသောစကားလုံး။
 ကန်း - ကြံ / နို့ ကန်း / နို့ ရည် လုံးဝမထွက်ပဲ ရှိသည်။
 ကြောင်း - န / နို့ ကြောင်း / နို့ ရည်စိန်ထွက်ရာ လမ်းကြောင်း။
 ခဲ - န / နို့ ဂ / မုရိုးစေး စသည်ဖြင့် ခဲအောင် ပြုလုပ်ထား
 သော နို့ရည်ဖြစ်ပစ္စည်း။
 နို့ချ - ကြံ / နို့ ချ / ကျွဲ၊ နွားမ စသည်တို့သည် သားငယ်ရှိ
 ရန် နို့ရည်ကို လွှတ်ပေးသည်။
 နို့ချင် - န / နို့ ဂျင် / အချဉ်ဓာတ်ကြောင့် ခဲယဉ်းသွားသော
 နို့ရည်ဖြစ်ပစ္စည်း။ နို့ ဓမ်း။ မစားကောင်းသော အရာများ...
 နို့ချွဲ - ကြံ / နို့ ခွဲ / ဝ၊ သားငယ်ကို မိခင်၏နို့ရည်မှ အခြား
 အစားအစာသက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ပို့ပေးသည်။ ၂။ သားငယ်
 သည် မိခင်၏နို့ရည်ကို မစို့တော့ပဲရှိသည်။
 နို့စို့ - ကြံ / နို့ စို့ / နို့ရည်ကို စုပ်ယူသောက်မျှီသည်။
 - န / နို့ စို့ / နို့စို့သောအရွယ်ဖြစ်သည့် ကလေး။ “နို့စို့
 သူငယ်တို့ မှာ၍။” မင်လတ်။ ၅၆၈။
 နို့စို့ဖက် - န / နို့ စို့ ဖက် / မိန်းမတဦးတည်း၏ နို့ရည်ကို အတူ
 စို့သောက်သူ။ “ငရမန်ကန်းမူကား၊ ငါ အထိမ်းတော်သား
 ဖြစ်၍ ငါနှင့် နို့စို့ဖက်ဖြစ်သည်။” ရာဝင်၊ ပ။ ၁၄။
 နို့စိမ်း - န / နို့ စိမ်း / ဝ၊ မကျီချက်ရသေးသော နို့ရည်။
 ၂။ ထက်ဝက်ခန့်ကျန်အောင် ကျီချက်၍ စည်တွင်သွတ်ထား
 သော နို့ရည်။
 နို့ဆီ - န / နို့ ဇီ / ဝ၊ ရေကုန်အောင် ကျီထားသော နို့ရည်။
 ၂။ သကြားရောကာ ပျစ်အောင်ကျီထားသောနို့ရည်။ (ယင်း
 ကို စည်သွတ်ထားလေ့ရှိသည်။)
 နို့ဆီဗူး - န / နို့ ဇီဗူး / ဝ၊ နို့ဆီထည့်ထားသော ဗူး။ ၂။ ဆန်
 တပြည်၏ ရှစ်ပုံလျှင် တပုံနှင့်ညီမျှသော ချဉ်ပန်။
 နို့ဆွဲ - ကြံ / နို့ ဆွဲ / နို့စို့ ကလေးငယ်သည် မိခင်၏နို့ကို အစို့
 များသည်။
 နို့ညာ - န / နို့ ညာ / နို့စို့ ကလေး၏ အထက်မြစ်သော ကလေး။
 နို့ညှပ် - ကြံ / နို့ ညှပ် / (နွားမ၊ ကျွဲမ စသည်တို့မှ) နို့ရည်ကို
 ညှစ်ယူသည်။
 နို့တိုက် - ကြံ / နို့ တိုက် / နို့ရည် သောက်စို့စေသည်။
 “နို့ထိန်းသည် မိမိ နို့တိုက် အပ်သော သားကိုသာ စောင့်
 ရှောက်အပ်သကဲ့သို့ မှတ်အပ်၏။” ကာနု။ ၄၁။
 နို့တိုက်သတ္တဝါ - န / နို့ ခိုက်သတ်တဝါ / သားငယ်ကို နို့ရည်
 တိုက်ကျွေး မွေးမြူသော သတ္တဝါ။
 နို့တင် - ကြံ / နို့ တင် / ကျွဲ၊ နွားမ စသည်တို့သည် သားငယ်
 နို့စို့ရန် နို့ရည်ကို ချွေးပြွေမှ ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းသည်။
 နို့တစ် - န / နို့ တစ် / တရားဥပဒေအရ ဖြစ်စေ၊ တရားဝင် ဖြစ်
 စေ၊ ကြိုတင် အကြောင်းကြားစေ။ “ဥ-လ နို့တစ်အားဖြင့်
 အလုပ်ထွက်ကြရ၏။” ဗမာ။ ၁၂။ “တဖက်အမှုသည်များ

သို့ နို့တစ်ပေး အကြောင်းကြားရလေသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၄။ ၃၂။ [လိပ်]

နို့ထမင်း - န / နို့အမင်း / နို့ရည်နှင့် ကျိုချက်ထားသော ထမင်း။

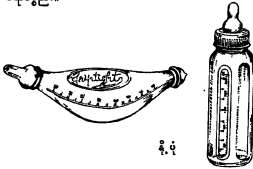
နို့ထိန်း - န / နို့ဒိန်း / နို့သည် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ကလေးကို တောင်းယူလျှင် နို့ထိန်းများနှင့် မွေးထားသတဲ့။” အာစာ၊ ၁။ ၁၅။

နို့ခမ်း - န / နို့ဒိန်း / နို့ချဉ် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “နို့ရည်သည် ကာလရှည်သော် နို့ခမ်းဖြစ်သည်။” မိလိန်၊ ၆၂။

နို့နှစ် - န / နို့နှစ် / နို့ကို ကျိုချက်ထားသော အဆီအနှစ်။ (ဝါပျော့ပျော့ အဖြူရောင်ရှိသည်။)

နို့နှစ်ရောင် - န / နို့နှစ်ရောင် / ဝါပျော့ပျော့ အဖြူရောင်။ အပွင့်တို့၏အရောင်မှာ အဖြူရောင်၊ နို့နှစ်ရောင်နှင့် ခရမ်းရောင်ဖြစ်သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၇။ ၃၉။

နို့ပုံ - န / နို့ပုဒ် / နို့သီးခေါင်းတပ်ထားသော သားငယ် နို့ပို့စရာပစ္စည်း။

နို့ပျဉ်း - န / နို့ပျဉ်း / မိန်းမ၏ တွဲလျားကျသော ရင်သား။ တချို့မှာလည်း မဂ္ဂကိုင် နို့ပျဉ်း တွဲလွှဲနှင့်နေရ၏။” လမ်း၊ ၇။

နို့ပြတ် - ကြို / နို့ပြတ် / ၁၊ သားငယ်သည် မိခင်၏နို့ရည်ကို မစို့တော့ပဲ ရှိသည်။ ၂၊ အမိတစ်ထုတ်ဖြစ်၍ အချိန်မရောက်မီ နို့မစို့ရ ဖြစ်သည်။ “နို့ပြတ် သည့်အရွယ်တွင် ကလေးနှင့် သင့်လျော်သော အာဟာရဖြစ်သည့် အစာကို လုံလောက်စွာ ကျွေးရမည်။” မောင်မယ်၊ ၁၇။

နို့ဗွေး - န / နို့ဗွေး / နို့စို့ ကလေးတို့တွင် နို့ကြောင့် ဖြစ်တတ်သော ပွေးရောဂါတမျိုး။

နို့ဖိုး - န / နို့ဖိုး / [ဥပစာ] မိခင်၏ မွေးကျေးဇူး။

နို့ဖိုးဆတ် - ကြို / နို့ဖိုးဆတ် / [ဥပစာ] မိဘတို့ကို သားသမီးတို့က တာဝန်ယူ လုပ်ကျွေးသည်။

နို့ပြတ် - ကြို / နို့ပြတ် / ကလေးငယ်အား နို့ရည်တိုက်ကျွေးခြင်းကို ရပ်စဲလိုက်သည်။

နို့ဖူး - န / နို့ဖူး / နို့သီးခေါင်းစွပ်၍ ကလေးအား နို့တိုက်ရသောပစ္စည်း။

နို့မျက် - ကြို / နို့မျက် / မိခင်၏ နို့ရည်ကို လုံလောက်စွာ မရရှိခြင်း၊ ရပါလျက် မသန့်ရှင်းစေ ကလေးငယ် ပိန်ကျူချဉ်နဲ့သည်။ “ထိုမိန်းမသည် ဥတုလာမြန်သောကြောင့် ပဋိ

သန္ဓေ အမြဲမြန်၍ မွေးသွားသော သားငယ်တို့ နို့မျက်တတ်သည်။” ရှုကု၊ ၆၇။

နို့မွှေး - န / နို့မွှေး / နို့ရည်ကို ပြုလုပ်ထားသော အမွှေး။

နို့ရည် - န / နို့ရည် / နို့ရည် ၁၊ သားငယ်ကို တိုက်ကျွေးရန် မိခင်၏ နို့မှ ယိုထွက်သော အရည်ဖြူ။ ၂၊ သစ်ပင်မှထွက်သော အစေးရည်ဖြူ။ “မဏ္ဍပ်ဝန်းကျင်၌ နို့ရည်ရှိသော ပညောင်သား၊ သဖန်းသားတို့ကို စိုက်၏။” သုသော၊ ၁။ ၁၈။ ၃၊ ကောက်စပါးအသီးတွင် အဆန်ဖြစ်ရန် စတင်တည်လာသော အရည်။ “စပါးများ နို့ရည်တည်သည်မှစ၍ မလိုက်သိမ်းချင်း ဖျက်ဆီးစားသောက်သော ကြက်တူရွေး။” သွေး၊ ၂၇။ ၁၆။

နို့ရည်ကြည် - န / နို့ရည် / နို့သီးမှ ထွက်သော နို့မဟုတ်သည့်အရည်ကြည်။ “နို့မဟုတ်ဘဲ အဝါရည်များ ဖြစ်၍ (ကိုယ့်စိတ်) နို့ရည်ကြည်ဟု ခေါ်၏။” ဝမ်းလက်စွဲ၊ ၂၃။

နို့ရည်တည် - ကြို / နို့ရည်တည် / စပါးလုံးများမှ နို့ရည်အသွင်စတင် ဖြစ်ပေါ်သည်။ “ကောက်လျှင်စပါးတွေဆိုလျှင် နို့ရည်တည် သည့်အကွက်က တည်။” မြန်၊ ၁၂။

နို့လည် - ကြို / နို့လည် / သားသည်အမေ သွေးနှင့် စိတ်ထိခိုက်သောကြောင့် နို့ထွက်ရုံသွားသည်။

နို့လိမ် - န / နို့လိမ် / ကလေးရပ်နေရန် နို့ရည် နို့ပူးမပါသော နို့သီးခေါင်း။ “နို့လိမ် သို့မဟုတ် နို့မပါသည့် နို့ပူးတို့ကို ပေး၍။” မောင်မယ်၊ ၁၇။

နို့သီး - န / နို့သီး / သားမြတ်၏ ထိပ်အရပ်။ နို့သီးခေါင်း။

နို့သီးခေါင်း - န / နို့သီးခေါင်း / ၁၊ နို့သီး - န၊ နှင့် အတူတူ။ ၂၊ နို့ပုံ - န၊ နှင့် အတူတူ။ “သူက နေ့စဉ် နို့သီးခေါင်း ကလေးနှင့် နို့သောက်ရတကူ။” လည်၊ ၈။

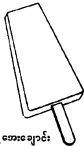
နို့သက် - ကြို / နို့သက် / မိခင်၏နို့ရည် အလိုအလျောက် ယိုထွက်သည်။ “နို့ရည်များသည် တဖုန်းဖုန်းထွက်လျက် နို့သက်ရလေသည်။” ဒေတီ၊ ၆၇။

နို့သက်ခံ - ကြို / နို့သက်ခံ / [ဥပစာ] ကိုယ်တိုင် အားမထုတ်ဘဲ သူတပါးကို မှီခိုအားထားသည်။ “မတ်မည့်ဆရာ ရေးသားတော်မူသော...ဥပမာကို နို့သက်ခံလျက် သင်္ကြယ်အကောက်ဆရာများရေးသား၍ ပြောဆိုကြခြင်းသည်။” နုတ်၊ ၁။ ၂၃။

နို့သည် - န / နို့သည် / သူတပါး၏သားငယ်ကို အငှား နို့တိုက်ရသော သားသည်မိခင်။

နို့အေး - န / နို့အေး / ၁၊ အေးအောင် လုပ်ထားသောနို့ရည်။ ၂၊ ယင်းနို့ရည်ကို သကြား၊ရေခဲစသည်တို့ဖြင့် ပြုပြင်ထားသော သောက်ဖွယ်။

နို့အေးချောင်း - န / နို့အေးချောင်း / နို့ဖြင့် လုပ်ထားသော ရေခဲချောင်း။

နိ.အစ - န / နိ.အစ / နိ.အစ - န။ နှင့် အတူတူ။
 နိ.အစ - န / နိ.အစ / နိ.ဝိ.ကလေးတို့၏ ခံတွင်း၌ ကပ်ငြိနေ
 သော နို့ရည်အညို။ “ချင်းမျှတည်း ခံတွင်းတွင်မှ နိ.အစ
 မဝင်သေးဖြစ်သည်။” ကဝိဒီ။ ၄၂၄။
 နိ.အို - န / နိ.အို / အမသတ္တဝါတို့တွင် အကြီးဖြစ်နေသော
 ရင်သား။
 နိ.အိုသား - န / နိ.အိုသား / ဆိတ် နွား စသည်တို့၏ နို့အို
 အသား။

နိုး

နိုး - ကြိ / နိုး / ဝါ အိပ်ပျော်ခြင်းမှ ထသည်။ ၂။ ရပ်တည်
 ငြိမ်သက်နေရာမှ လှုပ်ရှားသည်။ “သိမ်ငိုက်အုပ်စိုး ကျွန်းလုံး
 နိုးမျှ၊ မင်းမျိုးပြည်စွာ။” ဓမ္မ * ၉၇။
 နိုး - စည်း / နိုး / ဝါ ကိစ္စတစ်ခုခု ဖြစ်ပွယ်ရှိကြောင်းဖြစ်ဟန်
 လက္ခဏာရှိကြောင်း၊ မျှော်ကြောင်းကိုပြသည့် စကားလုံး။
 “နားကြားနိုး၊ စကားပြောနိုး၊ ခြေလက်လှုပ်ရှားနိုး ထင်ပြီ။”
 တေ။ ၁၁၀။ ၂။ ကြိယာပုဒ်ကို သာမန်အတိုးပြသော စကား
 လုံး။ “မပျော်နိုင် နိုး၊ ဤလင်ဆိုးကို။” သတိကြီး။ ၄၁။
 နိုးကြား - ကြိ / နိုးကြား / ဝါ နိုး - ကြိ။ ဝါ နှင့် အတူတူ။
 “ချမ်းသာစွာ အိပ်ရခြင်း၊ ချမ်းသာစွာ နိုးကြားရခြင်း။”
 လောစရာ။ ၂၇၂။ ၂။ နိုး - ကြိ။ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “တမျိုးသား
 လုံး နိုးကြားတာ၊ မိမိတို့လူမျိုးများ ကျန်းမာတောင့်တင်း
 ပူလုံမှုကို အာရုံစူးစိုက်လာသောအခါတွင်။” ခင်လေး။ ၅။
 ၃။ သတိမလစ် ဖြစ်သည်။ သတိထားသည်။ မေ့လျော့ခြင်း
 ကင်းသည်။ အမှတ်တရနေသည်။ “သတိသမ္ပဇ်ယှဉ်သော
 နှလုံးတည်းဟူသော နိုးကြားခြင်းနှင့်လည်း ယှဉ်တော်မူထ
 သော။” ဝိနော။ ပထာ။ ၁။
 နိုးနိုး - စည်း / နိုးနိုး / နိုး - စည်း။ ဝါ နှင့် အတူတူ။ “စာပို့
 ကုလား ခပ်ဝေးဝေးကလာလျှင် စာပါနိုးနိုးနှင့် မျှော်ကိုး
 စောင့်စား၍။” မြင့်။ ၁။ ၁၄၇။
 နိုးနိုးနိုးနိုး - ကြိဝိ / နိုးနိုးနိုးနိုး / ဝါ မငြိမ်မသက်ဖြစ်လျက်။
 ၂။ မတည်မငြိမ် တန်လှုပ်ချောက်ချားလျက်။ “ရွှေတိကျိုး၍၊
 နိုးနိုးနိုးနိုး၊ ပြည်လုံးလှန်သော်။” ဇပျို့ * ၁၂။
 နိုးနိုး - ကြိ / နိုးနိုး / ဝါ မငြိမ်မသက်ဖြစ်သည်။ ၂။ မတည်မငြိမ်
 တန်လှုပ်ချောက်ချားသည်။ “လူတို့ နှာခန့်ပညာဖြန့်သည်။ ။
 နိုးနိုးနိုးလုံး ခွေပျောင်းတည်း။ ကိုး၊ နိုးနိုး * ၈။

နက်

နက် - နဝိ / နက် / မီးသွေးအရောင်ဖြစ်သော။ မည်းသော။
 နက် - နဝိ / နက် / ဝါ မျက်နှာပြင်မှ အောက်သို့ နိုင်ဆင်း
 သော။ “ရှစ်သောင်းလေးထောင် အစောက် နက်ပြီးတော့
 ကမ်းတဘက်ကိုမျှ မမြင်ရအောင် အလွန်အမင်း ကျယ်ဝန်း
 လှတဲ့ မဟာသမုဒ္ဒရာ။” ဝဇူအော၊ ပ။ ၄၇။ ၂။ [ဥပစာ]

အလွန်အထူးဖြစ်သော။ “ငါသို့ လောက်စင်း၊ ပညာအင်မြင့်၊
 စုံလင်ပြီလော၊ ဆင်းရဲနက်သား၊ ဤသူများကို။” ဓရိယ။
 ၁၀၃။ ၃။ (တော၏) အတွင်းဘက်သို့ ဝေးကွာဆင်းသွား
 သော။ ခေါင်သော။ “တောလည်းတောနက်၊ ကျေးငှက်
 ရှုထိတ်၊ လူဆိတ်ဆိတ်၌။” သဗ္ဗာ * ၅၈။ ၄။ အကြံအစည်၊
 အတွေးအခေါ် စသည် လေးနက်သော။ “အကြံအစည်
 နက်လှသောကြောင့်။” ကိပုံ။ ၂၄၆။
 နက်ကီ - ကြိ / နက်ကီ / ပေါ်များစွာရှိသည်။ ပြည့်ဖြိုးသည်။
 (နက်ကို)ဟူ၍လည်း တွေ့ရသည်။ “ဆွဲလေးကုဋေ၊ အိပ်ခြေ
 နက်ကီ၊ သာဝတ္ထိဝယ်။” ဇပျို့ * ၂၆၀။
 နက်ကျော - နဝိ / နက်ကျော / တပါးအရောင်မနေ၊ ပကတိ
 နက်မှောင်သော။ “တောင်လုံးမရော၊ မည်းနက်ကျောသည်၊
 သဘောတရား၊ ကျီးအမျိုးတွင်။” ဆ * ၁၇၉။
 နက်ကြုတ် - နဝိ / နက်ကြုတ် / အထူးမည်းနက်သော။ “အသား
 အရေနက်ကြုတ်လျက် ဘုတ်၊ ပြိန္တာ၊ ဘီလူးတို့ ကဲ့သို့၊ အလွန်
 လျှင် အဆင်းမလွှဲခြင်း...ရှိ၏။ ဓမ္မဝတိ၊ ၁။ ၂၂၂။
 နက်ကတစ် - န / နက်ကတစ် / ဓာတ်ပုံပညာတွင် မှန်ချပ် သို့ မဟုတ်
 ကော်ပြားပေါ်၌ ဆေးသားကို အလင်းရောင် တိုက်ခိုက်ထိ၍
 သဘာဝ၏ အလင်း အမှောင် ပြောင်းပြန်ဖြစ်ကာ ပေါ်လာ
 သောရုပ်ပုံ။ (ယင်းရုပ်ပုံမှ ဓာတ်ပုံများကို ကူးယူရသည်။)
 “ဓာတ်ပုံကို နက်ကတစ်နှင့်တကွ ပေး၍ စေလိုသည်။” တင်းစာ။
 [လိပ်]
 နက်ဝံ - နဝိ / နက်ဝံ / ပေါ်အထူးနက်နဲသော။ “ဆယ်ခုနက်ဝံ၊
 ထူစေတွင်၊ တအင်မချို့၊ လျှေးငှက်တို့ ကြောင့်။” ကိုး * ၅။
 “နက်ဝံစက်ကြံညီ၊ ဗုဒ္ဓနိဗ္ဗာန်၊ ကျူးချီနက်ဝံ၊ သိချင်းသံကို၊ တရံ
 နားမှ၊ ကြားတည့်လာသော်။” ဝိပျို့ * ၄၁။ “အကောဓ
 ထူစေကို၊ နက်ဝံအမွန်ပြု၍ ကျင့်သုံးဆောက်တည်ရမည်။”
 ကဝိဒီ။ ၂၄၂။
 နက်ထဲ - န / နက်ထဲ / အထက်နိုင်ငံတွင်ပေါက်သော သရက်
 ကောင်တမျိုး။ (နက်တက်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။)
 နက်တံ - နဝိ / နက်တံ / ပေါ် နက်နဲသော။ “စကားနက်တံ၊
 ဒေဝစံ၊ ရည်လဲလွန်နက်နဲ။” ကဝိသတ် * ၃၁၇။
 နက်နဲ - နဝိ / နက်နဲ / ဝါ သိနိုင်ခဲသော။ “အလွန်အကဲ၊ ဖြေနိုင်
 ခဲသား၊ နက်နဲပစ္စာ၊ ခက်ရာထူကို။” ပြာဋီ * ၁၀၆။ ၂။ အလွန်
 လေးနက်သော။ “ကိုယ်စွန့်ခံ၍၊ မဖြစ်ပျက်၊ နက်နဲကျင့်သုံး၊
 သုတော်ထိုးပြု၊ နှလုံးမှိတ်တပ်၊ စိတ်ကိုချုပ်လော့။” ဘုံ၊
 နိဂုံး * (င)။
 နက်နော - ကြိဝိ / နက်နော / နက်နဲစွာ။ “တထူးသဘော၊
 နက်နောကုန်စင်၊ သိမြင်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်
 မြတ်ကြီးသည်။” သာဓက၊ ၁။ ၆။
 နက်နက်နောနော - ကြိဝိ / နက်နက်နောနော / အလွန်နက်နဲစွာ။
 “မူလ ပင်ရင်းသဘောကို နက်နက်နောနော တွေးတော
 စဉ်းစားခဲ့လျှင်။” လူသေ၊ ၇၂။
 နက်ပြာရောင် - န / နက်ပြာရောင် / အနက်ရောင်နှင့် အပြာ
 ရောင်စေ့နေသော အရောင်။

နက်မြန် - န / နက်မျှန် / ယနေ့မှ နောက်တနေ့။

နက်မြန်ခါ - န / နက်မျှန်ခါ / နက်မြန် - န၊ နှင့် အတူတူ။

နက်မျှောင် - နဝိ / နက်မျှောင် / အလွန်မျှောင်နက်သော။

နက်မျှိုင် - နဝိ / နက်မျှိုင် / အစောက်အလွန်နက်သော။ “ကျွန်းမျှောင်လည်၍ ချေပြင်မှာ နက်မျှိုင်၍။” စွယ်ကျမ်း၊ ၁။ ၂၆၉။

နက်သတ် - န / နက်သတ် / နက္ခတ် - န၊ နှင့် အတူတူ။ “တိမ်တောင်နီပြောက်၊ စိုရောင်တမ်းခွန်၊ လှည့်ဖန်နက်သတ်၊ နေကြတ်စဉ်းနာ၊ ဥတ္တာပျံသန်း၊ လဝန်းတာရာ၊ ချင်းနင်းလားသား။” ကိုး * ၆။ [သ]

နက္ခတ် - န / နက်ခတ် / ခါ ကြယ်။ တာရာ။ ၂။ လဝိမာန် ဖြတ်သန်းသွားရာဝန်း၌တည်ရှိသည့် ကြယ်အရ။ (ခါ အသဝနီ ၂။ ဘရဟ် ၃။ ကြတ္တကာ ၄။ ရောဟတီ ၁။ မိဂသီ ၆။ အတြ ၂။ ပုဗ္ဗဗျူဟ ၁။ ဖုသျှ ၉။ အသလိယ ၁။ မာသ ၁။ ပြုပ္ပဖလဂုဏ် ၁။ ဥတ္တရဖလဂုဏ် ၁။ ယထာ ၁။ စိတြ ၁။ သွတ် ၁။ ဝိသာခါ ၁။ အနုရာဓ ၁။ ဇေဋ္ဌ ၁။ မူလ ၂။ ပြုပ္ပာသန် ၂။ ဥတ္တရာသန် ၂။ သရဏ် ၂။ နေသိဒ္ဓိ ၂။ သတိသျှ ၂။ ပြုပ္ပာသခြဝိဂ် ၂။ ဥတ္တရသခြဝိဂ် ၂။ ရေဝတီ ဟူ၍ ၂။ လုံးရှိသည်။ ဥတ္တရာသန်နှင့် သရဏ်အကြားတွင် အဘိဓိကီ သွင်း၍ ရေတွက်သည်လည်း ရှိသည်။ ပုံ စာမျက်နှာ ၂၈၈ ရှိ။) [ပါ]

နက္ခတ္တဗေဒ - န / နက်ခတ်တာဗေဒါ / နေ၊ လ၊ ကြယ်၊ တာရာ စသော ဂြိုဟ်၊ နက္ခတ်ဆိုင်ရာ ပညာ။ [ပါ]

နက္ခတ်မျှောင် - န / နက်ခတ်မျှောင် / နက္ခတ်၊ တာရာ ဂြိုဟ် စသည်တို့ကို မျှော်ကြည့်လေ့လာရာ အဆောက်အအုံ။

နိဂ်

နိက္ခ - န / နိတ်ခါ / ရွှေစင်အလေးချိန်တမျိုး။ (ကျပ်တရာသို့ မဟုတ် တပ်သားနှင့် ညီမျှသည်။) “တနိက္ခဟူသည်ကား အကျပ်တရာ ရှိ၏။ (ဤအကျပ်တရာကို တကြိမ်ခေါ်သတည်း။)” မဟာသာနီ။ ၇။ “နိက္ခဟူသည် ကျပ်ချိန်တရာ (တပ်သား) တည်း။” ကစ္ဆည်း။ ၄၄၇။

နိက္ခမ - န / နိတ်ခမာ / အိမ်ထောင်သက်မွေးတဝေမှ ထွက်ခွာ၍ ရသေ့ရဟန်းပြုခြင်း။ တောထွက်ခြင်း။ သူမြတ်လောင်းတို့၊ ကျင့်ကောင်းစွာလေ၊ နိက္ခမဟုက်ရုံလွယ်မြတ်၊ အကျင့်ဝတ်ကို။” ပါမီ * ၅။ [ပါ]

နောက်

နောက် - နဝိ / နောက် / (မြူမှုန်အနည်၊ အနှစ်၊ အညစ်အကြေးတို့ ကြောင့် ရေသည်) မကြည်မလင်းဖြစ်သော။ “မြစ်ရေလည်း ဒီတိုင်အောင် တဖြစ်လုံး နောက်၏။” ကိပု။ ၄၂။ ၂။ (စိတ်နှလုံး) ရှုပ်ထွေးမိမ့်ဖန်သော။ “ယခုဘဝင်၊ မွှင်နောက်လိမ့်မိ။” မယ်ဒက်။ ၈။

နောက် - ကြိ / နောက် / ရယ်စရာလုပ်သည်။ ရယ်စရာပြောသည်။ ကျီစားသည်။ ပြောသည်။ စသည်။ “ကျွန်ုပ်မှာ မယုနိုင်သဖြင့် စကားပြန်က နောက်နေသည် ထင်၍။” တင်းစာ။

နောက် - န / နောက် / ခါ ကျောဘက်အရပ်။ “နေပြောနောက်ကြည့်၊ ညပြော အောက်ကြည့်။” ၂။ ကျော။ “မျောက်အမျိုးတို့၊ ကျောက်မီးအလယ်၊ နောက်ပိုင်းလွယ်နှင့်၊ သားငယ်ရပ်ဝိုက်၊ မြူအောင်မြိုက်၏။” ကိနုနီ * ၆၀။ ၃။ ကုန်ဆုံးခဲပြီးသော ကာလ။ “နောက်တုန်းက ပြစ်မှားခဲ့သော အပြစ်များကို ခွင့်လွှတ်တော်မူပါ။” ၄။ ဖြစ်လတ္တံ့ သော ကာလ။ လာမည့်ကာလ။ (နောက်နေ၊ နောက်လ၊ နောက်နှစ် ဟူ၍ သုံးသည်။) “နောက်တလခန့်ဆိုတွင် ကန်၍။” မေ့။ ၂။

နောက်ကျ - ကြိ / နောက်ကျ / ရည်ညွှန်းသောအရာရှိ လွန်ပြီးမှ ဖြစ်သည်။ နှောင်းသည်။ အလျင်အဦး၏နောက်တွင်ဖြစ်သည်။ “အင်းဝခေတ်လူတော်ဆရာတော် အနှစ်စင်းဆယ်မျှ နောက်ကျသည်ဖြစ်ရကား။” လူဦး ၈။

နောက်ကျီ - နဝိ / နောက်ကျီ / (စိတ်၊ ရေ) မကြည်မလင်းဖြစ်သော။ “နောက်လည်းနောက်ကျီ၊ ရေခါးတလျှင်။” ရာသီ * ၁၃၅။ “နောက်ကျီရွပ်ပွေ့ ခိုဝေဝေဖြစ်လာသော သူ့ စိတ်ကို။” ကနီး။ ၁၃၈။

နောက်ကျော - န / နောက်ကျော / ကျောက်ကုန်း။ ကျောကုန်း။

နောက်ကျောတက် - ကြိ / နောက်ကျောတက် / ကျောကုန်းနှင့် ကုပ်ဆက်တို့ တောင့်တင်းသည်။ “စာမကြည့်နိုင်အောင် နောက်ကျောတက်သည့်ရောဂါ။” တင်းစာ။

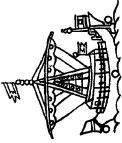
နောက်ကြောင်း - န / နောက်ကျောင်း / ဖြစ်ပြီးခဲ့သော အကြောင်းကိစ္စ။

နောက်ကြောင်းပြန် - ကြိ / နောက်ကျောင်းပြန် / ခါ ဖြစ်ပြီးခဲ့သော အကြောင်းများကို ပြန်ပြောပြသည်။ ၂။ ခရီးကို ဆက်လက်မသွားတော့ပဲ လှည့်ပြန်သည်။ “လှည့်များမှာ ရှေ့ သို့ မသွားဘဲ လာခဲ့သောလမ်းသို့ နောက်ကြောင်းပြန်နေသည်ကို ထိတ်လန့်စွာ တွေ့ရ၍။” လူထုပညာ၊ ၂။ ၁၁။ ၁၇။

နောက်ကွယ် - န / နောက်ကွယ် / ကျောဘက် ကွယ်ရာအရပ်။ မမြင်ကွယ်ရာ အရပ်။

နောက်ခံ - န / နောက်ခန် / ခါ နောက်ကျောဘက်တွင် တည်ရှိနေသောအရာ။ “ပန်းချီကားချပ်မှာ ပြာလဲ့သောကောင်းကင်ကို နောက်ခံပြု၍။” ညို။ ၃၈။ ၂။ [ဥပစာ] ပတ်ဝန်းကျင်အသိုင်းအဝိုင်း။ “ရေသေ့ပုဂ္ဂိုလ်သည် မည်သို့သောသူ ဖြစ်သည် စသော နောက်ခံအခြေအမြစ်များကို သိရသောအခါ။” မန်ဗျာ။ ၃။

နောက်ခံကား - န / နောက်ခန်ကား / ခါ မြန်မာ့ဦးရာဇာတ်ခုံတွင် ကပြသုတ္တံ၏ကျောဘက်တွင်ရှိသော တခုခုသော ကား။ (ဇာတ်ကွက်၊ ဇာတ်ခန်းနှင့် ဆီလျော်အောင် ရေးခြယ်ထားသည်။) ၂။ [ဥပစာ] အပြစ်အပျက်တခုခုကို ပေါ်လွင်အောင် ဖန်တီးသော အကြောင်းအရာ။

			
အသဝနီ	ဘရဏီ	ဣတ္ထိကာ	ရောဟဏီ
			
ပိဝသီ	အဗြ		ဖုယျ
		ပုန္ဒဖုယျ	
အသလိယာ	မာဃ		မြို့ပြဇလဂုဏီ
			
ဗိတ္တရဇလဂုဏီ	ဟဿတ	စိတြ	သ္မာတိ
			
ဝိသာခါ	အနုရာဓ	ဇေဋ္ဌ	မူလ
			
မြို့ပြာသန်	ဗိတ္တရာသန်	သရဝဏ်	ဓနသိဒ္ဓ
			
သတဘိသျှ	မြို့ပြဘဗြိဂိန်	ဗိတ္တရာဘဗြိဂိန်	ရေဝတီ

နောက်ခံတီးလုံး - န / နောက်ခံတီးလုံး / ဇာတ်၊ ပြဇာတ်၊ ရုပ်ရှင် စသည်တို့တွင် ဆိုင်ရာ ဇာတ်ကွက်၊ ဇာတ်လမ်းတို့နှင့် လိုက်လျောအောင် မထင်မရှား တီးမှုတ်ပေးထားသော တီးလုံး။

နောက်ခိုင်း - ကြံ / နောက်ခိုင်း / ကျောခိုင်းသည်။ ကျောပေးသည်။

နောက်ချွန် - ကြံ / နောက်ချွန် / အများနှင့် အတူမလိုက်ပဲ နောက်တွင် နေခဲ့သည်။

နောက်စေ့ - န / နောက်စီ / ဦးခေါင်း၏နောက်ပိုင်း အနည်းငယ် ဖုနေသော နေရာ။

နောက်စွန် - န / နောက်စွန် / တခုခု၏ နောက်ဘက် အစွန်ပိုင်း။

နောက်ဆံ - န / နောက်ဆန် / နောက်စေ့ထိက်တွင် ပေါက်သော ဆံပင်။ “ဆံစည်းထောင်ထောင်၊ ညိုရောင်ညိုညို၊ နောက်ဆံ ဆီနှင့်၊ ချစ်မိဘွယ်သာ၊ စဉ်ကာတဖန်၊ နေစေလျက်တည့်။” သူဇာ * ၅၉။

နောက်ဆင် - ကြံ / နောက်ဆန်ငယ် / [ဥပစာ] ငဲ့ညှာထောက်ထားစရာ တခုခုအတွက် စီးရိပ်ကြောင်ကြယ်သည်။ ပူပင်သောကရောက်သည်။ “သူ့ကို အားကုန်ပြု၍ထားသန့်ဦးကို စိတ်မချနိုင်။ နောက်ဆင်နေရှာ၏။” သံသွေး။ ၇၅။

နောက်ဆံတင်း - ကြံ / နောက်ဆန်တင်း / [ဥပစာ] နောက်ဆံတင်းကြို၊ နှင့် အတူတူ။ “ခင်ခင်အတွက် သွားများနောက်ဆံတင်းလှုပ်သည်။” မိုင်း၊ ပ။ ၁၁၃။

နောက်ဆက် - န / နောက်ဆက် / ဦးခေါင်း နောက်ပိုင်းတွင် ရှိသော အရိုးဆက်။

နောက်ဆက် - န / နောက်ဆက် / [သဒ္ဒါ] စကားလုံး၏နောက်က ဆက်တည့်ရသော အဆက်ပစ္စည်း။ (သာဓက။ ။ စားစရာ၊ သွားခြင်း၊ ဖုလ်ဖွယ်၊ တင်ပြချက်၊ ရာဇဝတ်မှု)

နောက်ဆက်တွဲ - န / နောက်ဆက်တွဲ / ၁။ အာရပ်စသည်တို့တွင် အဆုံး၌ ဖြည့်စွက်ထည့်သွင်းထားသော အခန်း။ ၂။ [ဥပစာ] မူလအဖြစ်အပျက်နှင့် ဆက်စပ်နေသော နောက်ထပ် အဖြစ်အပျက်။

နောက်ဆိုင်းကြိုး - န / နောက်ဆိုင်းကြိုး / လှည်းအိမ် ခိုင်မြဲစေရန် လှည်းအိမ်နှင့် လှည်းသန်နောက်စွန်းချည်ရသောကြိုး။

နောက်ဆုတ် - ကြံ / နောက်ဆုတ် / ၁။ နောက်ဘက်သို့ ပြန်သွားသည်။ ၂။ မျက်နှာကိုမလှည့်ပဲ နောက်သို့ အနည်းငယ် ရွေ့လျားသည်။ ၃။ [ဥပစာ] တစုံတခုကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်း မပြု။ လက်လျော့သည်။

နောက်ဆုံး - န / နောက်ဆုံး / ၁။ ကျောဘက် အစွန်ဆုံးနေရာ။ ၂။ အားလုံးတို့ ၏နောက်ဖြစ်သောကာလ။ “ရှင်းချာထပ်ဆင့်၊ ချစ်ဘုန်းသင့်သည်၊ မိခင်ရင်သွေး၊ နောက်ဆုံးမွေးတည့်။” ဇပျို့ * ၁၆။

နောက်ဆုံးပေါ် - န / နောက်ဆန်းဗော် / နောက်ဆုံးပေါ်သော အရာ။ အသစ်အဆန်းဖြစ်သော အရာ။

- နှိပ်/နောက်ဆန်းဗော်/နောက်ဆုံးပေါ်သော။ အသစ်အဆန်းဖြစ်သော။

နောက်ဆုံးပိတ် - န / နောက်ဆန်းဗော် / အားလုံးတို့ ၏နောက်။ “နောက်ဆုံးပိတ်တွင်မှ သင်သည် ကျွန်ုပ်၏ အကျိုးကို မြင်စပြုလာ၏။” ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၁၂၅။

- နှိပ်/နောက်ဆန်းဗော်/ အားလုံးတို့ ၏နောက်ဖြစ်သော။

- ကြိပ်/နောက်ဆန်းဗော်/အားလုံးတို့ ၏နောက်ဖြစ်လျက်။

နောက်ဆွဲ - န / နောက်ဆွဲ / ၁။ အားလုံးတို့ ၏ နောက်။ “ကာယကံရှင်နှင့်၊ တူလျှင်ပင်ခဲလှပြီ၊ နောက်ဆွဲက လိုက်ရကြောင်းမှာ။” လင်း၊ ၁၂၄။ ၂။ နောက်လိုက်။ နောက်မြှီးဆွဲ။

နောက်ဆွယ် - န / နောက်ဆွယ် / ၁။ အဆုံးအစွန်တွင် ယှဉ်ကပ်တည်ရှိသော နေရာ၊ ကာလ။ “အထိန်းတော်နှင့်ဦးကိုလည်း ဂုဏ်နောက်ဆွယ်က တင်စေ။” အိနောင်၊ ၂၅၃။ ၂။ ထပ်မံဖြည့်စွက်သော အရာ။

နောက်တီးနောက်တောက် - ကြိပ်/နောက်တီးနောက်တောက်/ ပြောင်ချောချော။

နောက်တိုး - န / နောက်တိုး / နောက်ထပ် တိုးပွားသော အရာ။

နောက်တွဲ - န / နောက်တွဲ / ၁။ နောက်တောင့် ထိုးမွှေးထားသောဆံတုံး။ “ဆံပင်နောက်တွဲ...ထိုး၍။” မသတ္တိ၊ ၇၇။ ၂။ ပုဂံခေတ် ဆံထိုးနည်းတမျိုး။

နောက်ထ - န / နောက်ထာ/ ဆိုင်းနောက်ထ - နှ၊ နှင့် အတူတူ။ နောက်ထိုးပစ် - ကြံ / နောက်ထိုးပစ် / နောက်ပစ် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “ပစောက်ကို နောက်ထိုးပစ်၍ ပဲခူးဟု ခေါ်ပြန်သည်။” ရွှေတိဂုံ၊ ၁၂၁။

- န / နောက်ထိုးပစ် / နောက်ပစ် - နှ၊ နှင့် အတူတူ။

နောက်ထိုင် - န / နောက်ထိုင် / ၁။ ဆင်ကျောက်ကုန်းနောက်ပိုင်းတွင် စီးသောသူ။ (ဆင်) ပဲစီး။ ၂။ ဆိုင်ခိုင်းနောက်ဘက်တွင် ထိုင်၍ သီဆိုတီးမှုတ်သူ။ “လင်းကွင်းက ချက်မုန့်၊ ဝါးလက်ခတ်က အရံ၊ မြိုင်လှသည့် နောက်ထိုင်သံ။” ရာမ၊ ပ။ ၃၆။ ဆိုင်းနောက်ထ - နှ၊ နှင့် ခိုင်းသည့်။

နောက်ထပ် - ကြံ / နောက်ထပ် / နောက်မှ ထပ်မံ ဖြည့်တင်းသည်။ “နေပြည်တော်မှ နောက်ထပ်၍ ချီတက်စသော အင်အားပြည့် စစ်ကုတပ်များမှာ။” မင်းလှ၊ ၂၉။

- ကြိပ် / နောက်ထပ် / နောက်ထပ်ကြိမ်။ နောက်တဖန်။ “ထိုကျွန်းသို့ နောက်ထပ်မသွားနှင့်ဟု တားမြစ်၏။” မာတော၊ ၁၀၀။

နောက်ထုံး - န / နောက်ထုံး / နောက်တွဲထိုးထားသော ဆံထုံး။

နောက်နေ - န / နောက်နေ / ရည်ညွှန်းသောနေ နောက်တနေ။

နောက်နောက်က - ကြိပ် / နောက်နောက်က / ယခင်ယခင်အခါ။ အတိတ်ကာလ။

— နဝိ / နောက်နောက်ကံ့ / ယခင်ယခင်အခါ
က ဖြစ်သော။ အတိတ်ကာလက ဖြစ်သော။

နောက်နောင် — ကြိဝိ / နောက်နောင် / လာလတ္တံ့သောအချိန်။
နောင်အခါ။ အနာဂတ်ကာလ။

— နဝိ / နောက်နောင် / လာလတ္တံ့သောအချိန်တွင်
ဖြစ်လတ္တံ့သော။ နောင်အခါတွင် ဖြစ်လတ္တံ့သော။ အနာဂတ်
ကာလတွင် ဖြစ်လတ္တံ့သော။

နောက်နောင်း — ကြိဝိ / နောက်နောင်း / နောက်နောင် — ကြိဝိ၊
နှင့် အတူတူ။

— နဝိ / နောက်နောင်း / နောက်နောင် — နဝိ၊ နှင့်
အတူတူ။ “နောက်နောင်း သာသနာ၊ ပြုမည်သာဟု မဟာ
သာဝက၊ ကဿပအား၊ ကိုယ်ထူထား၍၊ နိဗ္ဗာန်သည့်သွင်း၊
ချီးမြှောက်အပ်ဖြင့်။” ယဝဝ။ ၉၉။

နောက်ပေါ် — နဝိ / နောက်ပေါ် / နောက်မှ ဖြစ်ထွန်းလာသော။
“နောက်ပေါ်လူးတားများကဲ့သို့။” အင်းလူး။ ၅။

နောက်ပိုး — ကြိ / နောက်ပိုး / မိန်းမ ချစ်ကြိုက်လာအောင်
ယောကျ်ားက ပြုသည်။ ယောကျ်ား ချစ်ကြိုက်လာအောင်
မိန်းမက ပြုသည်။ “ဒေါ်လေးကို လာပြီး နောက်ပိုးနေတဲ့
သူဌေးကလေးပေါ့ ဦးလေးထွန်းရဲ့။” ဝမ်းပုံ။ ၁၁၄။

— န / နောက်ပိုး / နောက်ပိုးသူ။ “သည်နောက်ပိုးနှင့်
မောင်ရခိုးတို့ကို သနားလိုက်ပါစိတော့သည်ဟု။” စကား၊
ပ။ ၁၃၀။

နောက်ပိုး — န / နောက်ပိုး / နောက်ပိုင်း။ ကျောဘက်အရပ်။
“ကေအင်းမိအိုများအား နောက်ပိုးမှနေပြီး လစ်သလို တိုက်
ခိုက်ပြီး။” တင်းစာ။

နောက်ပိုးကျိုက် — ကြိ / နောက်ပိုးကျိုက် / ခါးတောင်းကျိုက်
သည်။ အောက်ပိုးကျိုက်သည်။ “သံဝေလွယ်၊ နောက်ပိုးကျိုက်
ခြင်းကို၊ ခါးတောင်းကျိုက်ခြင်းကို။” စုသစ်။ ၂၃၂။

နောက်ပိုးတက် — ကြိ / နောက်ပိုးတက် / နောက်က ထပ်ပိုး၍
တက်လာသည်။ “ကာလဝိပါက နောက်ပိုးတက်။” မျောက်။
၁၀၀။

နောက်ပိုးမြက် — န / နောက်ပိုးမြက် / မိုးမြက် — န၊ နှင့် အတူတူ။

နောက်ပေါက် — ကြိ / နောက်ပေါက် / နောက်မှ ပေါ် ပေါက်သည်။
“နောက်ပေါက်တဲ့နေ့တွေတဲ့။” မျောက်။ ၁၅၂။

— န / နောက်ပေါက် / နောက်မှ ပေါ် ပေါက်သော
သူ။ “ကျွန်သောဒိုးပတ် နှစ်ယောက်၊ ဝါးလက်ခတ်နှစ်ယောက်
ကိုမှ နောက်ပေါက်တွေဖြစ်၍ ကျွန်တော်မသိပါ။” မြန်။ ၃၄။

နောက်ပိုင်း — န / နောက်ပိုင်း / ၁။ နောက်ဘက်ကျသော နေရာ။
“သင်္ဘောနောက်ပိုင်းမှ ပျံဝဲလိုက်ပါလာသော။” ငှက်။ ၆။

၂။ ဇာတ်၊ ဝတ္ထု စသည်တို့၏ ပြီးဆုံးခါနီး အပိုင်း။ “စာအုပ်၏
နောက်ပိုင်းတွင် ယင်းတို့၏အကြောင်း စုံလင်စွာ ရေးသား
ထားသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။” သင်္ချာ၊ ပ။ ၆၁၆။ (၁)။

၃။ [ဥပမာ] တာဝန်ရှိသူ၏နောက်တွင်ရှိနေသော အခြေအနေ၊
အရောက်စွ။ “အဲဒီလို တိုက်တွန်းတဲ့အခါ နောက်ပိုင်းအေး
သေးတူးမျှ၊ စားတို့ ရှာရအုံးမယ်လို့.... ပြောတာကို

ကျွန်တော် မကြာခဏ ကြားခဲ့ရဘူးပါတယ်။” ပြည်တီ။
၂၁။

နောက်ပစ် — ကြိ / နောက်ပစ် / မြန်မာအက္ခရာထက်တွင် အသံ
အတွက် မျဉ်းစောင်းရေးသည်။ နောက်ထိုးပစ်သည်။ “ပဲနှင့်
စလယ်၊ ပါလိမ့်ဝယ်၊ တင့်တယ်နောက်ပစ်မှ။” သိသော။ ၄။

— န / နောက်ပစ် / ယင်းသို့ ရေးသော မျဉ်းစောင်း။
နောက်ထိုးပစ်။ “ယသတ်၊ နောက်ပစ်၊ တသတ်၊ နသတ်။”
စွယ်၊ ပ။ ၃။

နောက်ပိတ် — န / နောက်ပိတ် / ၁။ အဆုံးတွင် ပိတ်ဆို့သော
အရာ။ “ထိပ်စွည်းသည် အလွန်ပေါက်ကွဲ လွယ်သဖြင့် ကျည်
ဆံနောက်ပိတ်များ၍ အသုံးပြုကြသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၇။

၁။ ၁။ ၂။ အဆုံးစွန်ဖြစ်သောအရာ။ “သံသရာခန်း၊ သွား
ဗလမ်း၏ ဆုံးစွန် နောက်ပိတ်ဖြစ်သော။” သိရီ၊ ၄၀၇။

၃။ အညှိုးဆုံး အပျင်းဆုံး။ “နောက်ပိတ်ပါးများပင် ဖြစ်နေ
သေးလေသည်။” တင်းစာ။ ၄။ နောက်ပိတ်ဖိနပ်။ “ယခု
ခေတ် ဆံတောက်နှင့်လုံချည်ကိုဝတ်၍ နောက်ပိတ်စီးပြီးထား
သော ပြန်မာလူငယ်နှင့်တူ၏။” နုရည်။ ၁၇၆။

နောက်ပိတ်ခွေး — န / နောက်ပိတ်ခွေး / ၁။ ဓားရိုး၏ နောက်
အစွန်းကို ပတ်ထားသောသံပြာခွေး။ ၂။ အညှိုးဆုံး အပျင်း
ဆုံး။ “ဤမျှဖြင့် မရိပ်မိ၍ မသိပါသေး၊ ဆိုသည့်လူ၊ နောက်ပိတ်
ခွေးလူ။” ပက်ဏ္ဍက၊ ပ။ ၇၉။

နောက်ပိတ်ဆုံး — န / နောက်ပိတ်ဆုံး / နောက်အကျဆုံး၊ နောက်
အရောက်ဆုံးအချိန်၊ နေရာစသည်။ “ကုန်သည်ကြီး ကုန်
သည်ကလေးတွေလဲ နောက်ပိတ်ဆုံး ကျနေပေမဲ့။” ဂင်။ ၂၇။

နောက်ပိတ်ဖိနပ် — န / နောက်ပိတ်ဖိနပ် / ခြေခြီးနှင့် ခြေဖနောင့်
တို့ကို ပိုး အုပ် နေသောဖိနပ်တမျိုး။ ခြေနင်း။

နောက်ပိတ်ဖိနပ်

နောက်ပြီး — သင် / နောက်ပြီး / နောက်ပျိုး / ဆောင်ရွက်မှုတခုနှင့်
တခု ဆက်စပ်ပေးရာတွင် သုံးသောစကားလုံး။ ထိုနောက်။
“ဘတော၊ ရှေးဦး ငါတို့ မွေးမြူသည်ဖြစ်၍။ နောက်ငါတို့ ကို။
ဘသိသတိ၊ နောက်ပြီး မွေးမြူပါလတ္တံ့ တည်း။” ပါရာ၊ ၁၇၄။

နောက်ပြောင် — ကြိ / နောက်ပြောင် / ရယ်စရာဖြစ်အောင်၊ မခံ
ချင်ဖြစ်အောင် ပြောဆိုပြုမူသည်။

နောက်ပြန် — ကြိဝိ / နောက်ပြန် / နောက်သို့ ပြန်လျက်။ ကျော
ဘက်သို့ ပြန်လျက်။ နောက်ခိုင်းလျက်။

နောက်ပွား — နဝိ / နောက်ပွား / နှောင်းကာလတွင် ပေါက်ပွား
ဖြစ်ပေါ်သော။ “နောက်ပွား၊ ကျမ်းဂန်များကို ယဉ်ပွား
ပြီးလျှင်။” ချုပ်၊ တ။ ၉၇။

နောက်ပေး — န / နောက်ပေး / ၁။ အိမ်ရှေ့စသည်တို့၏ နောက်
ဘက်အရပ်။ “မိချောင်းဆိုင် နောက်ပေးရှိ တမ္ပက်ရွာကလေး

တွင် စခမ်းချနေကြ၏။” မြန်တို။ ၁၉၄။ ၂။ မဝင်။ ကျင့်ကြီး။ “ဟေ့လူ၊ မလုပ်ပါနဲ့ဗျာ။ နောက်ပေးကုန်းလာတဲ့ လက်ကံမျက်နှာသုတ်ရသလား။” အဓမ္မ၊ က၊ ၅။ ၆၀။

နောက်ပေးချောင့် - န/နောက်ပေးကျောင့်/ အိမ်ခံနောက်ပိုင်း ချောင့်ကျသောနေရာ။

နောက်ပေးတည် - ကြံ/နောက်ပေးတယ်/ ကလေးငယ်ကို ကျင့်ကြီးသွားစေသည်။

နောက်ပေးနောက်မီ - န/နောက်ပေးနောက်မီ/ ခ၊ အိမ်စသည် တို့၏ ကျောဘက်ပိုင်း။ ၂။ မဝင်။ ကျင့်ကြီး။ “နောက် ပေးနောက်မီ ကျင့်ကြီး ကျင်ငယ် မစွန့်ဘူး။” တင်းစာ။ ၃။ ကျင့်ကြီး ကျင်ငယ်စွန့်ရာအရပ်။ အိမ်သာ။ “ကိင်း နောက် ပေး နောက်မီသို့ရအောင် လာ၊ ကျမလိုက်ပြမယ်။” တွေ။ ၇။

နောက်ပေးသွား - ကြံ/နောက်ပေးသွား/ ကျင့်ကြီး စွန့်သည်။ ချေးပါသည်။ မစင်စွန့်သည်။

နောက်ပေးအိုး - န/နောက်ပေးအိုး/ မစင်စွန့်ရာအိုး။

နောက်ဖယ် - န/နောက်ဖယ်/ ခ၊ ဦးခေါင်းတွင် နောက်စေ့ အောက်အရပ်။ “နဖူး နောက်ဖယ်ကို ရွှေကံ၍ ကိုက်သော် ဥသျှောင်အနာတည်း။” ဓာမီ။ ၄၅။ ၂။ ကျောဘက်အရပ်။ သူများလို ဇက်မရသောဖြင့် နောက်ဖယ်နားမှာသာ နေ ချီ။ စာအုပ်။ ၂၃။

နောက်ဖယ်တွင်း - န/နောက်ဖယ်တွင်း/ ဦးခေါင်းနောက်ဖယ်ရှိ ချိုင့်ခွက်။ “နော်စေ့ထွက်မှာ၊ ပညာထိုးထွင်း၊ နောက်ဖယ် တွင်း၊ နက်ခြင်းပျင်းရိများ။” သံဃော။ ၁၂၀။

နောက်ဖြစ် - နဝိ/နောက်ဖျစ်/ ခ၊ အတိတ်ကာလတွင်ဖြစ်ပေါ် သော။ ၂။ အနာဂတ်ကာလတွင် ဖြစ်ပေါ်သော။

နောက်ဘဝ - န /နောက်ဘဝ/ ခ၊ ဖြစ်ပြီး ခဲ့သောဘဝ။ ၂။ ဖြစ်လတ္တံ့သော ဘဝ။

နောက်မယား - န/နောက်မယား/ နောက်မှယူသော မယား။

နောက်မြီး - န/နောက်မီး/နောက်ဖျီး/ (လည်း၊ ရထားစသည် တို့ ၏) နောက်စွန်းပိုင်း။

နောက်မြီးဆွဲ - န/နောက်မီးဆွဲ/ [ဥပစာ] နောက်ထိုက် - န၊ ၃။ နှင့် အတူတူ။

နောက်မို - န /နောက်မို/ ခ၊ ကျောဖြင့်မိုရသော အရာ။ ၂။ နောက်မိုပါသော ထိုင်စရာ။ “ယန်းရဲအောက်က နောက်မို ပေါ်တွင် စာကြည့်ရင်း အိပ်ပျော်နေလေ၏။” မိုင်းပ။ ၅၇။

နောက်ယောင်ခံ - ကြံ/နောက်ယောင်ခံ/ ခ၊ တစ်စုံတစ်ရာမှ နောက် ထိုက်သော မထင်မရှားလိုက်၍စုံစမ်းသည်။ နောက်ယောင် မှ အမှတ်တရ မထင်မရှားလိုက်၍စုံစမ်းသည်။ နောက်ယောင် လိုက်သည်။ “သူ နောက်မှ နောက်ယောင်ခံပြီး လိုက်ကြည့် ပါသည်။” ထောင်ည။ ၂၇၀။ ၂။ အတုယူသည်။ အတုစိုး သည်။ “လယ်ထိဦးကောဝိက နောက်ယောင်ခံပြီး ရေးနေ တာ။” ယောဝင်း။ ၁၉။

နောက်ယောင်ထိုက် - ကြံ/နောက်ယောင်လိုက်/နောက်ယောင် ခံ - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။

နောက်ထိုက် - န/နောက်ထိုက်/ခ၊ နောက်က လိုက်ပါသောသူ။

“ခမည်းတော် သုဓမ္မဒနမင်းကြီးက နောက်ထိုက်တထောင် စီနှင့်” ကန်မင်း။ ၄၄။ ၂။ (အလုပ်တစ်ခုတွင်)ငယ်သား။

“ပညာမရ၊ လျပ်ပေါ်လှ၊ သူများနောက်ထိုက်သာ။” ညွန့် ပေါင်း။ ပ။ ၁၀။ ၃။ [ဥပစာ] တစ်စုံတစ် ဘေ့ညီအဖြစ် ခံယူသူ။

- ကြံ/နောက်လိုက်/ သူတပါး၏နောက်က လိုက် သည်။ “ဦးစသည် နောက်ထိုက်ခြင်းအားဖြင့် မထင်ပေါ် နိုင်မှန်း သူ့ထံသည်။” လူချွန်၊ ၅။ ၂၆။

နောက်ထိုက်နောက်ပါ - န/နောက်လိုက်နောက်ပါ/ နောက်က အတူတကွ လိုက်ပါလာသူ။ “နောက်ထိုက်နောက်ပါ လက် သားပေါင်းများစွာနှင့်။” စာအကျ၊ တ။ ၁၄၂။

နောက်လင် - န/နောက်လင်/ နောက်မှ ယူသော လင်။

နောက်လွယ် - န /နောက်လွယ်/ ပခုံး၊ နဖူးတို့ဖြင့် လွယ်၍ ကျောဖြင့် သယ်ဆောင်ရသော ထည်စရာ။

နောက်သားနောက်မြေး - န/နောက်သားနောက်မြေး/ နောင် အခါ ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့ သော ဆွေစဉ်မျိုးသက်။

နောက်အိမ်ထောင် - န/နောက်အိမ်ခေါင်/ နောက်မှယူသော လင်။ နောက်မှယူသော မယား။

နိဂ

နိဂ္ဂဟိတ် - န/နိဂ္ဂဟိတ်/ အံ၊ အိံ၊ အံ့ အသံများရအောင် မြန်မာအက္ခရာများထက်တွင် တင်သော အစက်အပြောက်။ သေးသေးတင်။ ဗိဇ္ဇူ။ “ဤနိဂ္ဂဟိတ်ဟူသည်ကား မြွှာမှု နှိုက် သေးသေးတင်ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အပေါ်နှိုက်ရေး သောအပေါက်အစက်မျှကိုသာ ယူအပ်၏။” ဝေါသစ်။ ၅၂။ [ပါ]

နင်

နင် - နစ/နင်/ မိမိက ဦးတိုက်ပြောဆိုနေသူကို ညွှန်ပြသော စကားလုံး။ (ကြီးသူက ငယ်သူသို့ ဖြစ်စေ၊ ရွယ်တူတန်းတူ ချင်းဖြစ်စေ သုံးရသည်။)

နင် - ကြံ/နင်/ ခ၊ (လည်ချောင်းတွင်)တစ်ဆို့ သည်။ “အရည် သောက်လိုက်လျှင် နင်၏။” မောင့်မယ်။ ၁၂၁။ ၂။ (နား၊ နလုံး၊ အသည်း စသည်တို့ တွင်) တစ်ဆို့ သည်။ “မချေပင်၊ သင်းဆီသံကို၊ ငြောင့်တံသင်းသွင်၊ ရွှေနားနင်၍။” ယဇီပီ။ ၄၄။ “သို့ ကလောက်စင်းနလုံးနင်လျက်။” ကပ်မော်ပ။ ၁၆၀။ “တိမ်တွေကညိုတော့၊သဲဆို့၍ နင်လွန်းလို့။” ကိတ်စာ။ ၂၇။

နင်ပေဆေ - န/နင်ပေဆေ/ မိုင်းမိုင်းခိုင်းခိုင်း ပြောဆိုခြင်း။ တိုင်းထွာခြင်း။

နင်လားလေး - ကြံဝိ/နင်လားလေး/ တဦးနှင့်တဦး သူနိုင် ငါနိုင် ပြိုင်ဆိုင်ပြုမူလျက်။ “စကားပြောရာမှလဲ အခြေ အတင် နင်လားလေးပြောရမှအရသာရှိတော့ပါ။” နှစ်နှစ်။ ၆၃။

နင်း

နင်း - ကြ/နင်း/ ခ၊ တင်းကျပ်ပြည့်လျှံသည်။ “မင်းဆွေစိုးမျိုး၊ နှယ်ရိုးချည်းသာ၊ ထက်ကာပွားဆင်း၊ ပြည့်နှက်နင်း၍။ ဇပျို့* ၁၂၄။ ၂၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး လေးသည်။ ကုန်များနှင့်နေအောင် တင်ဆောင်ထားသည့် ဟိုက်ခရိုခေါ် ကူးတို့ သတော်။” တင်း စာ။ ၃၊ (အသည်း၊ နှလုံး၊ ရင်၊ စိတ်စသည်တို့) မခံမရပ် နိုင်အောင်ရှိသည်။ “ငါဆရာမှာ နော်ကွယ်၊ နှလုံးမှာနှင့် နင်း ပြီး။” မျောက်ဦး။ ၁၆၄။

နင်းနှင့်သီးသီး - ကြိဝိ/ နင်းနှင့်သီးသီး/ မခံ မရပ် နိုင် အောင်၊ မခံသာအောင် (ပြောဆိုသည်။)

နင်းသီး - ကြိ/ နင်းသီး/ မခံမရပ်နိုင်အောင် ဖြစ်သည်။ မခံသာ အောင် ဖြစ်သည်။ “လိမ္မာလောက်သောအရွယ် ၄၀ က ၆၀ အတွင်းလောက် ရှိပြီဟူသည်မှာ နင်းသီးလှစွာ ထင်သည်။” တင်းမိုင်း။ ၂၂၉။

နင်း

နင်း - ကြ/နင်း/ ခ၊ ခြေပြင် စသည်တို့အပေါ်သို့ ခြေကိုချ သည်။ “ဘဝါးကို မြေသို့ နင်းသောအခါ၌။” နရ။ ၆၂၈။ ၂၊ ခြေဖြင့်ဖိနိုင်သည်။ “တဆူသော လကျှာအောက်ခောက်၊ စွယ်တော်မြတ်ကိုကား ခေါနပုဏ္ဏားသည် ခြေဖျားစွန်းဖြင့် နင်းဖိ၍ မသိအောင် သိက္ခာပြန်၏။” ဒဌာ။ ၁၄။ ၃၊ အညောင်းပြေအောင် ကိုယ်ပေါ်တက်၍ အစွန်အဆန် လျှောက်သည်။ “အပျိုကြီး ဒေါ်ညွှာကို တခါတခါနင်းပေး ရသကဲ့။” တင်းစာ။ ၄၊ တစုံတရာအတွင်းသို့ ချင်းဖောက်ဝင် ရောက်သည်။ “သံတောင်းလချင်း၊ အင်္ဂါနင်းသော်၊ ရက် တွင်းမသန့်၊ ထိုအခန့်တွင်။” မြား* ၉၅။ ၅၊ အနှံ့ အပြား ကြည့်ရှုလေလာသည်။ “ပညာရှိများနှင့်တိုင်ပင်၍ မြို့ယာ နင်းသော်။” ဓိပုံ။ ၁၆၃။ ၆၊ (စာပေကျမ်းဂန်) ပေါက် ရောက်သည်။ “နှုတ်ထွက်ဖြိုးဖြိုးလက်ရတိုးလျက်၊ ကျမ်းရိုး နင်းမိ၊ ဟကာသိသည်။” ဆ* ၃၁။ ၇၊ ခြေဖြင့်ဖိ၍ လုပ် ရှားလည်ပတ်စေသည်။ “စက်ဘီးနင်းခြင်းကို ဖက်စပ်ယှဉ်တွဲ ယူ၏။” သင်မှု။ ၁၁၄။ ၈၊ တစုံတရာအပေါ်သို့ မော်တော် ကား၊ လှည်းစသည်တို့ ဖိ၍ ဖြတ်ကျော်သွားသည်။

- န/နင်း/ နင်းကွင်း - န၊ နှင့် အတူတူ။ “သုံးချက် စမ်းဆွင်း၊ နင်းနှင့်ကကျည်း၊ ဇက်စည်းနှင့်ဇက်။” ကုသ* ၂၅၈။

- ကြိဝိ/နင်း/အလွန်အကျွံ (ပြုမှု လုပ်ဆောင်သည်။)

“အားမလွှဲအားမရဖြစ်ပြီး၊ နင်းအော်နေကြတာသဲ။” ထွက်။ ၇၇။

နင်းကန် - ကြိဝိ/နင်းကန်/ အလွန်အကျွံ။ “အမြတ် နင်းကန် တင်ထားလျှင် ထိုဆိုင်လူမလာ။” ခေတ်ဟောင်း။ ၁၃၂။

နင်းကြမ်း - န/နင်းကျန်း/ ခ၊ ကျန်းခမြောင်းစသည်ကိုဖြတ်၍အရှင် ထိုးခင်းထားသော တံတား။ “ရေတွင်းရေကန် တံတား နင်းကြမ်းစသော နိဗ္ဗဋ္ဌာဝရကုသိုလ်တော်များ။” သုသော၊ ဆ။ ၃၁၃။ ၂၊ ယာယီတံတားတမျိုး။

နင်းကြမ်း - န၊ ၁

နင်းကွင်း - န/နင်းကွင်း/ မြင်းစီးသူ ခြေဖျား ထိုးသွင်းထားရန် ကြိုးဖြင့်တန်းလန်းဆွဲထားသော သံကွင်း။ နင်း။ “ပြီးသိုင်း ခါးတောင်၊ ရင်အုပ်၊ နင်းကွင်း စသော ကုန်းကတန်းဆာ ကိရိယာစုံကို ယူ၍။” ဗုဒ္ဓဝင်။ ၈၄။

နင်းနယ် - ကြိ/နင်းနယ်/ ခ၊ ခြေဖြင့် အနှံ့ အပြား နင်းသည်။ ၂၊ ခြေဖြင့် နင်းခြေသည်။ “ရုဋ္ဌကုမာရ မင်းသားသည် သပိတ်တော်ကိုလှ၍ မြေ၌ပစ်ခွံလျက် နင်းနယ်၍ မုန့်မုန့် ညက်ညက် ချေသည်ကို။” ထိပုံ။ ၃၆၈။

နင်းပြား - န/နင်းပြား/ ခ၊ [၁၂၀၀] အဝိအနိပ် ခံနေရသူ။ “ကျွန်စနစ်ကြောင့် နင်းပြားဖြစ်နေရသော။” ရေသောက်။ ၁၆၉။ ၂၊ ငွေပန်းထိမ်လုပ်ငန်းတွင်သုံးသော ဆောက်တမျိုး။ “တွန့်လိမ်နေသော နေရာများကို ပြေပြစ်အောင် နင်းပြား ခေါ် ဆောက်များဖြင့် ထုလုပ်ပေးရ၏။” စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၂၅၁။

နောင်

နောင် - န/နောင်/ ခ၊ လာလတ္တံ့ သောအခါ။ အနာဂတ် ကာလ။ “နောင် တမလွန် ဘဝတို့ ၌လည်း။” လက်စွဲ။ ၇။ ၂၊ နောက်အဖို့။ “ဒိဗ္ဗကျွတ်ဖြင့်ကြည့်သည်ရှိသော် စုတိမျှကို သာမြင်၍ စုတိနောင်ပဒ္ဓိသန္ဓေကိုမြင်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော ကြောင့်။” သမန်၊ ပ။ ၁၃၃။

နောင် - န/နောင်/ ခ၊ ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်တွင် အကြီး။ အစ်ကို။ “မိခင်မြက်နည်းမှ၊ တရားချီလျက်၊ ညီညီ အမူး၊ နောင်နောင်ဦးသည်။ ။ဖူးလော့ ပြဟူနှစ်ပါးတည်း။” ကဝိ မဏိ၊ ပ။ ၇၂။ ၂၊ အကြီးအကဲ။ အထွတ်အထိပ်။ “ပြည် မ တမ်းခွန်၊ ဓမ္မသောဏ် ဥသျှောင်၊ မင်းများနောင်ကား။” ကဝိမဏိ၊ ပ။ ၇၀။

နောင်ကြီး - န/နောင်ကြီး/ အစ်ကိုကြီး။ (မိမိထက်ကြီးသော သူဝမ်းကိုလည်း ယောကျ်ားချင်း နောင်ကြီးဟု လေးလေး စားစား ခေါ်သည်။)

နောင်ကြည် - ကြို/နောင်ကျင်/ နောင်မလုပ်ရဲအောင်ဖြစ်သည်။
သတိတရားရသွားသည်။ “ထောင်၏ အဓိကသဘောမှာ
လူဆိုးများကို နောင်ကြည်စေရန် ရည်ရွယ်ရင်း ဖြစ်ရကား။”
တင်းစာ။

နောင်ခါ - န/နောင်ခါ/ နောင်လာလတ္တံ့ သောအခါ။
နောင်ဂျိန် - န/နောင်ဂျိန်/ ၁။ ဇာတ်၊ ရုပ်ရှင် စသည်တို့တွင်
ထိုးခန်း၊ ကြိတ်ခန်း၊ ပြေးလိုက်ခန်းတို့အတွက် တီးသော
တူရိယာသံ။ ၂။ ရုပ်ရှင်တွင် ထိုးခန်းကြိတ်ခန်း၊ ပြေးလိုက်ပစ်
တတ်ခန်း။

နောင်ဂျိန်တီး - ကြို / နောင်ဂျိန်တီး/ ရန်ဖြစ်သည်။ “သုန္ဒ
ကိုမျိုးဝင်းတို့လူဆိုးတွေနဲ့နောင်ဂျိန်တီးကြတာပေါ့။” ပြုဟ်။
၂၅၉။

နောင်တ - န/ နောင်တ/ ပြုသင့်သည်ကို မပြုမိသည့်အတွက်
နောင်အခါ ပူပန်ခြင်း။ မပြုသင့်သည်ကို ပြုမိသည့်အတွက်
နောင်အခါပူပန်ခြင်း။

နောင်တရ - ကြို/နောင်ခါယာ/ ပြီးခဲ့သော အမှုအတွက် စိတ်
နုလှပပူပန်ခြင်း ဖြစ်မိသည်။ သတိတရားရသည်။

နောင်တော် - န/နောင်ဒေါ်/ အစ်ကိုကို အယဉ်အကျေး ခေါ်
ဆိုသော အခေါ်အဝေါ်။

နောင်ခိုင်း - န/နောင်ခိုင်း/ ရွေးခေတ်က ပဟိရ်စင်မှ တီးခတ်
လိုက်သော ခေါင်းလောင်းသံနှင့်စည်းသံ။ “ကျူဆင့်မှ နတ်
စည်း၊ ပဟိရ်နောင်ခိုင်း၊ ကြေးစည်းဝိုင်းနှင့်၊ ပတ်ဆိုင်းပတ်
သား၊ အပြိုင်ရှာလို့။” ညွှန်တောင်း၊ ဒု။ ၁၂၅။

နောင်ဘဝ - န/နောင်မဝါ/ ဖြစ်လတ္တံ့ သောဘဝ။

နောင်ရေး - န/နောင်ယေး/ နောင်အခါ ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့ သော
အရေးကိစ္စ။

နောင်လာနောက်သား - န/နောင်လာနောက်သား/ သားမြေး
အစဉ်အဆက်။

နိုင်

နိုင် - ကြို/နိုင်/ ၁။ ယှဉ်ပြိုင်ရာထဲတွင် အသာရသည်။ “သူဌေး
လည်း အရှင်မောဂ္ဂလာန်နိုင်သည့်ကြား၍” ပါရာ။ ၂၀- ၂၁။
၂။ ချီမရန် စွမ်းရည်ရှိသည်။ “ချီနိဝန်တထောင်ကိုသာ နိုင်
သောလေးကို သဟဿထာမနေဆိုသည် ဖြစ်တန်ရာ၏။”
သမန်၊ ပ။ ၃၇။ ၃။ ထိန်းသိမ်းရန် စွမ်းရည်ရှိသည်။ “သက်နှီး
နိုင်သော ၁၃ နှစ်အရွယ်သို့ ကျကာလ။” ကျင်ကျား။ ၁၆။
“ဆရာသည် မိမိ၏တပည့်များကို နိုင်သည်။” ၄။ အမှုတခုခု
တွင် ကျွမ်းကျင်သည်။ “တရုတ်တို့သည် မြင်းစီးအရာ၌ နိုင်
လှသည်။” ကုလား၊ ဒု။ ၁၀၁။ ၅။ တတ္တုပစ္စည်း၊ အရည်
အချင်းစသည်တို့ သာလွန်များပြားသည်။ “တံခွန်ဝိသနွန်
မနိုင်စေနှင့်။ ငါးပိသားပျား မကြိုင်စေနှင့်။” ဝေါ၊ ၁၉၇။
“အချို့နိုင်သောအဖျော်ရည်။” မတ်စက။ ၁၆၃။ ၆။ စီးပွား

နှိပ်နှင်းပြုမှုသည်။ “မောဝ်ကြီးကို အင်မတန် ညီတော်နိုင်
သည်။” ဝံသသစ်၊ ဒု။ ၄၂၅။

- စည်း/နိုင်/ ၁။ ကြိယာ စွမ်းဆောင် နိုင်ခြင်းကို ပြသော
စကားလုံး။ “ကိစ္စအကျိုးမည်သည်ကို တစုံတယောက်သော
သူသည် တားမြစ်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။” ကာယာ။ ၂။
၂။ ကြိယာအခွင့်အလမ်းရှိသည်ကို ပြသောစကားလုံး။ “အလို
ရှိရာ သွားနိုင်ပါသည်။” လန်ဒန်။ ၁၈။

နိုင်ကွက် - န/နိုင်ဂွက်/ အောင်နိုင်ရန် အခွင့်အရေး။ “နိုင်ကွက်
ရ၍ နိုင်ရသည်။” ကေသီ၊ ၁၉၁။

နိုင်ချက် - န/နိုင်ဂျက်/ အောင်နိုင်ပုံ အောင်နိုင်နည်း။ “ပြည်
မင်း စောရန်နောင်သည် တောင်ငူပျံချီကြီးကို တိုက်
သောပွဲသည် နိုင်ချက်ကောင်းလှသောကြောင့် ထိုကလေး၌
ထင်ရှားကျော်စောလှသည်။” ဝဲနော်၊ ၁၅၆။

နိုင်ချင်ကြက် - န/ နိုင်ဂျင်ကြက်/ အခြားကြက်ကို မြင်တိုင်း
ဆိတ်ချင်၊ ခွပ်ချင်၊ နိုင်ချင်စိတ်ပြင်းထန်သောကြက်။ “သမိန်
အဝိုင်က မြန်မာမင်းသားသည် နိုင်ချင်ကြက်ကဲ့သို့ တိုက်
ဘက်မြင်လျှင် ထွက်၍ တိုက်လေ့ရှိပါသည်ဟု လျှောက်လေ
၏။” နာပိ။ ၄၃၀။

နိုင်ခြေ - န/နိုင်ဂျေ/ အောင်နိုင်ရန်အခြေအနေ။ “ခပ်ဆင်
နေသော ပြင်သစ်တပ်ပွဲ ယှားအတွက် နိုင်ခြေအများကြီးရှိ
သလို ဖြစ်နေပေ၏။” စစ၊ ၁၊ ၃၃။ ၁၁၂။

နိုင်ငံ - န/ နိုင်ဂန်/ နိုင်ငံနဲ့ ၁။ ဘုရင်တပါးတည်း၏ အုပ်ချုပ်မှု
အောက်တွင်ရှိသော နယ်မြေအပိုင်းအခြား။ အစိုးရတစ်
တည်း၏ အုပ်ချုပ်မှု အောက်တွင်ရှိသော နယ်မြေအပိုင်း
အခြား။ ၂။ [ဥပစာ] အလိုဆန္ဒနယ်ပယ်။ “လောဘနိုင်ငံ
ဒေါသနိုင်ငံ၊ မောဟနိုင်ငံသို့ မလိုက်မူ၍။” သုတေ၊ ၈။
၁၆၇။ “မယားနိုင်ငံသို့ လိုက်သောသင်နှင့် တူသောသူသည်
အတိမှာရှိဆုံးညးဟု ခြိမ်းချောက်လိုက်၏။” ဂိဟိ။ ၂၉၀။

နိုင်ငံကူးလက်မှတ် - န/နိုင်ဂန်ကူးလက်မှတ်/ အမည်ဖော်ပြ ရေး
မှတ်ထားသူအား နိုင်ငံခြားသို့ သွားရောက်နိုင်ခွင့် အပ်နှင်း
လျက် အာဏာပိုင်တို့ က ထုတ်ပေးသောလက်မှတ်။

နိုင်ငံခြား - န/ နိုင်ဂန်ဂျား/ မိမိနိုင်ငံမှတစ်ပါးဖြစ်သော နိုင်ငံ။

နိုင်ငံခြားရေး - န/နိုင်ဂန်ဂျားယေး/ နိုင်ငံခြားနှင့်သက်ဆိုင်သော
အရေးကိစ္စ။

နိုင်ငံခြားသား - န/နိုင်ဂန်ဂျားသွား/ တိုင်းတစ်ပါးသား။ တိုင်း
တစ်ပါးမှ မိမိနိုင်ငံတွင် ဓမ္မေတာရောက်နေထိုင်သူ။

နိုင်ငံတကာ - န/နိုင်ဂန်ဒေါက်/ အတိုင်းတိုင်းအပြည်ပြည် “ဒုတိယ
နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့ချုပ်၏ သဘောတရား ဆရာများက။”
ဘော်ဗစ်။ ၁၃၀။

နိုင်ငံတော် - န/နိုင်ဂန်ဒေါ်/ ၁။ နိုင်ငံ - န၊ ၁။ နှင့် အတူတူ။
၂။ အစိုးရ။

နိုင်ငံတော်သီချင်း - န/ နိုင်ဂန်ဒေါ်သရား/ တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုး
ဂုဏ်ကို ကြီးမြင့်စေရန်၊ ဇာတိမာန်ဘက်ကြွစေရန် ဂုဏ်ပြု
ရေးစပ်ထား၍ အခမ်းအနားများတွင် တရားဝင် သီဆိုရန်
သတ်မှတ်ထားသော သီချင်း။

မြန်မာနိုင်ငံတော် သီချင်း

တရားမျှတ လွတ်လပ်ခြင်းနဲ့မသွေ၊ ဒို့ ပြေငြိမ် မြေ၊ များလှ
ခပ်သိမ်း၊ ငြိမ်းချမ်းစေတို့၊ ခွင့်တူညီမျှ ဝါဒဖြူစင်တဲ့မြေ၊
ဒို့၊ ပြေငြိမ် မြေ၊ ပြည့်စုံသောစုအမွေ အမြတ်တည်တဲ့စေ၊ အစဉ်အ
ပြုစေ၊ ထိန်းသိမ်းစို့ လေ။

(ကမ္ဘာမကြေ ဗမာပြေ ဒို့ ဘိုးဘွား အမွေစစ်ဖို့၊ ချစ်
မြတ်နိုးလေ)၊ ပြည့်စုံသောစုကို အသက်ပေးလို့ ဒို့ ကာကွယ်
မလေ၊ ဒါဒို့၊ ပြေ ခြေ၊ ဒါဒို့၊ ပြေ ဒို့၊ ပိုင်နက်မြေ၊ ဒို့ ပြေ ဒို့၊ မြေ
အကျိုးကို ညီညာစွာ ဒို့ တတွေ ထမ်းဆောင်ပါစို့ လေ ဒို့၊
တာဝန်ပေ အဖိုးတန်မြေ။

နိုင်ငံတော်အထိမ်းအမှတ်တံဆိပ် - န / နိုင်ငံနဂါး အထိမ်းအမှတ်
ခဏီ / စင်ကြယ်မြင့်မြတ်ခြင်း၊ တည်ကြည်ရင့်ရင့်ခြင်း၊ အလုပ်
သမား လယ်သမားတို့ ခံသရုပ်ကို ဖော်ဆောင်ခြင်း စသော
ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံ၍ နိုင်ငံတော်ကို ကိုယ်စားပြုသော
တံဆိပ်၊ (ပြည့်သူ့ လွှတ်တော် စာချွန်တော်၊ နိုင်ငံတော်
ကောင်စီအမိန့်၊ အစိုးရပြန်တမ်း စသည်တို့ တွင် သုံးသည်။)

နိုင်ငံတော်အလံ - န / နိုင်ငံနဂါး အလံ၊ မိမိတို့ လူမျိုး၏ဇာတိ
ကျေး ဇာတိမာန်တက်ကြွစေရန် အမျိုးသားစဉ်းစက်လက္ခဏာ
တို့ ဆောင်သည့် ပုံစံ၊ အရောင်တို့ကို ဆီလျော်အောင်
သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော နိုင်ငံတော်ကို ကိုယ်စားပြုသည့်
အလံ။

နိုင်ငံရေး - န/နိုင်ငံရေး/ နိုင်ငံနှင့်ဆိုင်ရာ အရေးအရာများ။

နိုင်ငံရေးသမား - န/နိုင်ငံရေးသမား/ နိုင်ငံရေးကို ဦးစားပေး
ဆောင်ရွက်သူ။

နိုင်ငံစင်ခွင့် လက်မှတ် - န / နိုင်ငံစင်ခွင့်လက်မှတ် / နိုင်ငံကူး
လက်မှတ်ပေါ်တွင် ထပ်ဆင့်ရေးသား အခွင့်ပြုသောနိုင်ငံတခု
အတွင်းသို့ ဝင်ရန် လက်မှတ်။

နိုင်ငံဝန်ထမ်း - န/နိုင်ငံဝန်ထမ်း/ နိုင်ငံ၏တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်
နေသော အမှုထမ်း၊ အရာထမ်း။

နိုင်ငံသား - န/နိုင်ငံသား/ နိုင်ငံတော်၏သစ္စာတော်ကို ခံယူ
စောင့်ထိန်းလျက် နိုင်ငံတော်ကခွင့်ပြုထားသော အခွင့်အရေး
များကို ရရှိသူ။

နိုင်ငံစွမ်း - န/နိုင်ငံစွမ်း/ နိုင်ငံစွမ်း/ အမှတ်တရကို ဆောင်ရွက်နိုင်
သော စွမ်းရည်သတ္တိ။ ကျောက်ရေကို ကာကွယ်နိုင်စွမ်း
မရှိချေ။” မောင်မယ်။ ၇၇။

နိုင်ငံထက်စီးနင်း - ကြိတ်/နိုင်ငံထက်စီးနင်း/ ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်စွာ
ဖိနှိပ်ညှဉ်းပန်းလျက်။ နိုင်ငံလုံးမီးထက်။ “စပါးကျိုကို ဝင်သိမ်း
လိုသိမ်းခြင်းဖြင့် နိုင်ငံထက်စီးနင်း အကျင့်ခံရပြီ။” နဝ။
၇၈။

နိုင်ငံနင်း - ကြိ / နိုင်ငံနင်း/ ခ၊ နိုင် - ကြိ၊ ပ၊ နှင့် အတူတူ။
“ဗုဒ္ဓဝတ်တော်နှင့် မကင်းသည့်အမှုမျိုးများကို ကြပ်ကြပ်
တည်းတည်း စစ်ကြော၍ နိုင်ငံနင်းအောင် မြစ်။” လွတ်။ ၂၂။
“မျက်စိကို မတော်ရာကိုမကြည့်စေရန် နိုင်ငံနင်းအောင်ဆုံးမရ
မည်။” လယ်မြေ၊ ပ။ ၇။ ၂၊ နိုင် - ကြိ၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။

“မိဘတို့ က သားငယ် ကို မရွံ့စေနှင့် နိုင်ငံနင်းအောင်သတ်
ပုတ်ခဲ့ရမည်။” ကာယာ။ ၈၆။ ပ၊ ကျမ်းကျင့်ပိုင်နိုင်သည်။

“အသက် ၉ နှစ်အရွယ်တွင် ကာရန်စသည်တို့ ကို နိုင်ငံနင်းနေပြီ
ဖြစ်ကြောင်း။” စွယ်ကျမ်း။ ၆။ ၃၉၀။

နိုင်ငံနိုင် - န/ နိုင်ငံနိုင်/ ပုခက်တွင်းအရွယ် ကလေးငယ်အတွက်
ထမ်းကို ခေါ်သောအမည်။ “မနုမန် သို့ မဟုတ် နိုင်နိုင်ဟု
ခေါ်သော ဝါးဖက်ကစီနှစ်တို့ ကို။” သုတိ၊ ပ။ ၂၇၂။

နိုင်ငံပေါက် - န/နိုင်ငံပေါက်/အောင်နိုင်ဖို့ အခွင့်အလမ်း။ “ဒီကိစ္စ
မှာ သူတို့တာမရတာနဲ့ နိုင်ပေါက်ကိုင်တာဘဲလို့ တမြို့လုံး
ကျော်ကြားနေတာဘဲ။” မောင်။ ၁၂၆။

နိုင်ငံမတ် - န/ နိုင်ငံမတ်/ သူတပါး၏ ဖိနှိပ်ပြုမူခြင်းကို ခံနေရသူ။
“သူ့ မျော အခုလိုမျက်နှာငယ်ဘဝနဲ့ လူတကာနိုင်မတ်ဖြစ်နေ
ရှာတာ မဟုတ်လား။” မောင်။ ၁၇၉။

နိုင်ငံရာစား - ကြိ/နိုင်ငံရာစား / အားရှိသူက အားမဲ့သူကို ဖိစီး
နှိပ်စက် အမြတ်ထုတ်သည်။ “ငွေရှင် ကြေးရှင်တို့သည် ယခု
ထက်တိုင် နိုင်ငံရာစားကုန်းပင် ခိုပါသေးသည်။”

- န/နိုင်ငံရာစား/ယင်းသို့ အမြတ်ထုတ်သူ။ “သတ္တဝါ
တို့ သည် တဦးကိုတဦး ရှိသဖြင့်မရှိ။ နိုင်ငံရာစား ဖြစ်နေ
သဖြင့်။” မင်ဝတ်။ ၁၇၇။

နိုင်ငံလိမီးထက် - ကြိဝိ/နိုင်ငံလိမီးထက်/နိုင်ငံထက်စီးနင်း - ကြိဝိ၊
နှင့် အတူတူ။ “သူများအပေါ်တွင် နိုင်ငံလိမီးထက် လုပ်ချင်
သည်။” ပေါ်ဇော်၊ ဒု။ ၆၈။

နိုင်ငံလွန် - န/နိုင်ငံလွန်/ ဓာတုဗေဒနည်းဖြင့် ဖန်တီးသောချည်မျှင်
ကို ရက်လုပ်သည့် အထည်တမျိုး။ (ဆီနိုင်လွန်၊ ဇာနိုင်လွန်၊
မှန်နိုင်လွန်စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိသည်။) “နိုင်ငံလွန်သည်
နှစ်ပေါင်းများစွာ ခေတ်စား၍ နေပေလိမည်။” ဆင်ယင်။
၉၇။ [လိပ်]

နိုင်ငံ

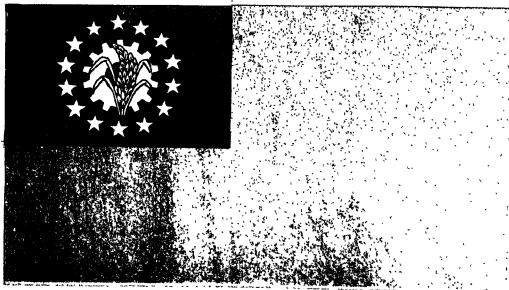
နိုင်ငံချင်း - ကြိဝိ/နိုင်ငံချင်း/နန်းဂျင်း/ ခ၊ တူညီသော ချင့်ဝန်၊
ချိန်ဝန်အတိုင်းအတာအရ။ ဆာတူ။ “ဧကမိဂျန်း သံနှင့်
လွှက်ကို နှိုင်းချင်းလဲရသည်ဟူ၍ ကြားသည်။” ပုဏ္ဏ။ ၁၆။
၂၊ များများ။ “ခင်ဗျားတို့ တောင်ထက်ထမ်းစားရတာ
သိနိုင်ချင်းနဲ့။” သွေး၊ ၁၆၆။ ၁၇၇။

နစ်

နစ် - ကြိ / နစ် / ခ၊ (ရေ ညှန် စသည်တွင်) မြုပ်သည်။ ဝင်
သည်။ “ရေတံခံတွင် လှေတင်၍ လည်းသောကြောင့် လှေနှစ်
လေ၏။” ဓိပုံ။ ၃၃၇။ ၂၊ နောက်သို့ ဆုတ်သည်။ ပြန်လည်
သည်။ “အခြင်းဆတ္တာသည်၊ သင်သည်ပြန်နှစ်လော့။” ဝံသ
မေ၊ ပ။ ၃၂၇။ ပ၊ (ဝေဒနာပြင်း၍) မိန်းမောတွေဝေသည်။
မျှောသည်။ “ဝက်ရှူးနာ၊ တက်၍ နစ်၍ မျှော၍ နေသော

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် အထိမ်းအမှတ်တံဆိပ်

ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်အလံ

အနာ။” ဘေသာ။ ၁၅။ ၄။ မြုပ်နှံခြယ်သည်။ “အနှစ်
ရဲရဲ၊ ပုလဲသွယ်မြစ်၊ စီချယ်နှစ်သို့။” ဗျူ။* ၂၃။

နဝ် - န / နဝ် / ကလောင်တံတွင် တပ်ရသော စာရေးရန်
အသွား။ [လိဝ်]

နဝ်ကယ် - န / နဝ်ကယ် / ငွေရောင်းသတ္တုတမျိုး။ [လိဝ်]

နဝ်နာ - ကြံ / နဝ်နာ / အကျိုး ပျက်စီးသည်။ ဆုံးရှုံးသည်။
ထိခိုက်သည်။ “ကြေးမူများတွင် ပြိုရှင်မှာ နဝ်နာ၍ မြစားမှာ
သက်သာသည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၂၀။

နဝ်နာကြေး - န / နဝ်နာကြေး / အကျိုးပျက်စီးဆုံးရှုံး ထိခိုက်
သည့်အတွက် ပေးရသော လျော်ကြေးငွေ။

နဝ်နာချက် - န / နဝ်နာချက် / အကျိုး ပျက်စီးဆုံးရှုံးချက်။
“မိမိတို့ အလိုရှိသော နဝ်နာချက်များကို အလုပ်ရှင်များထံမှ
တောင်းဆိုနေခိုက်။” ရုပ်နှံပုဒ်။ ၂၅။

နဝ်နော - ကြိဝ် / နဝ်နော / [ပေါ] နက်နက်နဲနဲ (ဆင်ခြင်
သည်။) “ပညာလိုက်လျော့၊ ကြံတွေးတော၍။။” နဝ်နော
ရူဆင်ခြင်လက်တည်း။” ဝေပျို့။* ၁၇။

နဝ်နဝ်နည်းနည်း - ကြိဝ် / နဝ်နဝ်နီနီ / [ပေါ] အသေအချာ။
ခြေခြေမြစ်မြစ်။ နက်နက်နဲနဲ။ “ဤကျမ်းသစ်ကို၊ နဝ်နဝ်နည်း
နည်း၊ ပျိုးလေးမည်တို့၊ ငွေ့နည်းစေ့စေ့၊ သိပြီး၍လျှင်။” ဝိပျို့၊
နိဂုံး* ၅။

နဝ်မျော - ကြံ / နဝ်မျော / ၁။ ရေတွင် နဝ်မြုပ်မျောပါသည်။
၂။ သတိလစ်မိနိုးမောသည်။

နဝ်မြုပ် - ကြံ / နဝ်မျက် / (ရေ၊ ညွှန် စသည်အောက်သို့) ဝင်
သွားသည်။

နဝ်မွန်း - ကြံ / နဝ်မွန်း / ၁။ (ရေ စသည်တွင်) မြုပ်ဝင်၍
အသက်ရှူရ ခဲယဉ်းသည်။ ၂။ [ဥပစာ] (ဘဝ) ဆုံးရှုံးသည်။
“သူ အနားသွားမိလျှင် ကျွန်တော့ ဘဝသည် နဝ်မွန်း တော့
မည်ဟု ထင်လိုက်လေသည်။” အရှေ့က၊ တ။ ၁၀၆၀။

၃။ [ဥပစာ] အလုပ်၊ တေးဂီတ၊ အနုပညာ စသည်တို့ တွင်
အလွန်အမင်း စိတ်ဝင်စားနေသည်။ “ကျောင်းသား၏အလုပ်
မှာ စာမှန်မှန်ကျက်ရန် ဖြစ်၏။ တေးဂီတတွင် နဝ်မွန်းနေရန်
မဟုတ်။”

နိဝ်

နိဝ် - န / နိတ် / [ပေဒင်] အနိမ်ဆုံးနေရာသို့၊ ရောက်နေသော
မြို့။ [ပေါ]

နိဝ်ဇူ - ကြိဝ် / နိဝ်ဇူဝါ / အမြဲမပြတ်။ ထာဝစဉ်။ “ကြွက်
သတ္တဝါသည် နိဝ်ဇူဝါမျက်ဆီး၏။” ငါးနှစ်၊ ၃၈။ [ပေါ]

နိဝ်ဘတ်ဆွမ်း - န / နိတ်ဗတ်ဆွမ်း / အမြဲမပြတ် လျှာသော
ဆွမ်း။ “မထေရ်အား၊ နေ့စဉ်မပြတ်၊ နိဝ်ဘတ်ဆွမ်း လျှာပေး
ကမ်း၏။” ဥပမာ၊ ၅။ ၂၄၄။

နိဝ်ဘတ်ဝတ် - န / နိတ်ဗတ်ဝတ် / အမြဲပြုသော အကျင့်။

“ဘုရားအားငင်း၊ မယ်တော်အားငင်း၊ ရွာတည်တောင်၍၊ နိဝ်
ဘတ်ဝတ်ကို မင်းက ဖြစ်စေ၏။” သမန်၊ ၃။ ၃၁။

နိဝ်သီလ - န / နိတ်စာသီလ / အမြဲ စောင့်ထိန်း အပ်သော
သီလ။ “ငါးပါးသီလတည်လည်း နိဝ်သီလမျိုးတည်း။” ဝိသီ၊
၂၈။ [ပေါ]

နည်း

နည်း - န / နီး / စနစ်။ ဥပဒေ။ လိုက်နာဖွယ်။ “နတ်ပြည်
သွားလည်း၊ တပါးမလှ၊ သည်နည်းသာဟု၊ ခြင်းရာပြုထွေ။”
တန်ခိုး* ၈။ [ပေါ]

- ကြိဝ် / နီး / ကဲ့သို့။ လို၊ သဖွယ်။ နည်းတူ။ နှယ်။
“သက်မင်းစောနွယ်ကို ကောင်းလှပြု၊ အမည်နှင့် သားတော်
သံတွဲစားနည်း မင်းဆောင်ပေးတော် မူလေသည်။” ခေ။
၄၂။

နည်း - နဝ် / နဲ / (အရေအတွက် အတိုင်းအတာ) မများသော။
နည်းသော။

နည်း - စည်း / နီး / အဘယ်၊ အတိ၊ မည်သည့်စသော စကား
လုံးတို့ဖြင့် မေးသော မေးခွန်းများကို အဆုံးသတ်ရသော
စကားလုံး။ “ပန်းအနုမောဒနာပြုသော အရှင်ကား အဘယ်
အရှင်နည်းဟု မေး၏။” ပါရာ။ ၇။

နည်း - စည်း / နဲ / [ပေါ] ချစ်ခင်မြတ်နိုးမှုကိုပြရန် နာမ်နှင့်
တွဲဖက်သုံးရသော စကားလုံး။ (သာဓက။ ။ ဆွေ့နည်းမိနည်း၊
မောင်နည်း၊ မယ်နည်း၊ ရှင်နည်း၊ လင်နည်း။)

နည်းကျ - ကြံ / နီးကျ / နည်းနှင့် ကိုက်ညီသည်။

နည်းခံ - ကြံ / နီးခံ / သင်ယူသည်။ “ပညာရှိထံ၌ နည်းခံမှီဝဲ
ဆည်းကပ်ရ၏။” ဝက်၊ ၈၀။

နည်းခိုး - ကြံ / နီးခိုး / အတူယူသည်။ ခိုးသည်။ “မိမိသဘော
ကျသော်လည်း၊ အသင်းသားများကို မစွန့်မ၍ အသင်း
သားတို့၏အလိုသို့လိုက်ရာ၌ စိကြိဝါခိုမင်းဝတ္ထုကို နည်းခိုး
ရ၏။” တိုးပွား။ ၅၄။

နည်းခနစ် - န / နီးခနစ် / လုပ်လုပ်ထိုး။ “ပညာသင်ကြားရေး
နည်းခနစ်ကို။” လူမှု။ ၁။

နည်းတူ - ကြိဝ် / နီးတူ / (တစုံတရာ တည်းတယောက်နှင့်) ထပ်
တူထပ်မျှ။ တနည်းတဖုံတည်း။ “စကားပြေသည် ကဗျာ
ထက်ပင် အရေးကြီးသေးသည်ဟု မဆိုသောသော်လည်း၊ ကဗျာ
နည်းတူ အရေးကြီးသည်ဟူ၍ကား ဆိုသင့်သည်။” အထက်
တန်း၊ ပ။ နိဒါန်း။

နည်းနယ် - န / နီးနယ် / နည်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

နည်းနာ - န / နီးနာ / နည်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

နည်းနည်းကျဉ်းကျဉ်း - ကြိဝ် / နဲနဲကျဉ်းကျဉ်း / အနည်းငယ်။
စိုးစဉ်း။ အနည်းအကျဉ်း။

နည်းနည်းချင်း - ကြိဝ် / နဲနဲချင်း / တကြိမ်တကြိမ်လျှင် အနည်း
ငယ်စီ။ “နှစ်ရှည်စီချက်အလိုက် ပြန်ဆပ်ရသောငွေကိုလည်း

နတ်

ချေးနိုင်သည်။ အရပ်ကျ နည်းနည်းချင်း ပြန်ဆပ်ရသည်။”
လုပ်ရုံ။ ၈၀။

နည်းနည်းစီ - ကြိဝိ / နဲနဲစီ / နည်းနည်းချင်း - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။ “နည်းနည်းစီ အကြိမ်ပေါင်း များစွာ ကျွေးရမည်။” မောင်မယ်။ ၉၂။

နည်းနည်းနောနော - ကြိဝိ / နဲနဲနောနော / နည်းနည်းပါးပါး။ တော်သင့်ရုံ။ (မဟုတ်ကြိယာနှင့် တွဲ၍ သုံးလေ့ရှိသည်။) “နည်းနည်း နော နော ပေ သည့် လူ မဟုတ်။”

နည်းပရိယာယ် - န / နိုးပရိယာယ် / အကျိုးတစုံတရာ ဖြစ်ပေါ်အောင် တမျိုးတဖုံ စီစဉ်ပုဒ်တီးယူသော အစီအစဉ်။ “နည်းပရိယာယ်တို့ကိုအသုံးပြုသည့်ဘက်က အမြဲလိုလို အနိုင်ရရှိလေ့ရှိ၏။” ဂျပန်။ ၂၇။ [ပါ]

နည်းပါး - နဝိ / နဲပါး / နည်း - နဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

နည်းပေးလမ်းပြ - ကြိ / နိုးပေးလမ်းပြ / ညွှန်ကြား ပြသသင်ပေးသည်။

- န / နိုးပေးလမ်းပြ / ညွှန်ကြားပြသသင်ပေးသူ။ ဆရာ။ ခေါင်းဆောင်။

နည်းပြဆရာ - န / နိုးပြသသူ။ / နည်းနာနာကို သင်ကြားပို့ချ ပြသပေးသောသူ။

နည်းဗျူဟာ - န / နိုးဗျူဟာ / စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးစသည်တို့တွင် အောင်မြင်မှုရရန် အသုံးပြုသော နည်းစာမျိုး။ “ပုဂ္ဂိုလ်များမြောက်ဘက် ဥပ မိုင်းမျှ ကွာလှမ်းသော တပ်ကုန်းမြို့သို့ချဉ်းနင်းသိမ်းပိုက်နိုင်ရေးသည် ရောင်စုံသောင်းကျန်းသူတို့၏ နည်းဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်ဖြစ်သည်။” ရှေ့သို့၊ ၂၄၊ ၄။ ၄၈။ [ပါ]

နည်းများမမီ - ကြိဝိ / နဲများမမီ / နည်းသည်ဖြစ်စေ များသည်ဖြစ်စေ။ “မိမိတို့ ပြုဘွယ်ကိစ္စအတိုင်း သဒ္ဓါခွန်အားနည်းများမမီပေးစွန့်လိုသော စေတနာတို့ကို။” ကညော။ ၁၂၁။

နည်းမို - ကြိ / နိုးမို / စနစ်၊ ဥပဒေ၊ အထောက်အထားစသည်တို့ကို အတုယူသည်။ မှီငြမ်းပြုသည်။

နည်းမန်လမ်းမှန် - န / နိုးမန်လမ်းမှန် / မန်ကန်သောနည်းလမ်း။

- ကြိဝိ / နိုးမန်လမ်းမှန် / နည်းလမ်းမှန်ကန်စွာ။

နည်းယူ - ကြိ / နိုးယူ / နည်းမိုး - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။

နည်းလမ်း - န / နိုးလမ်း / နည်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

နည်းသေ - န / နိုးသေ / ပြုပြင် ပြောင်းလဲ၍ မရသော နည်း။ အခိုင်အမာ ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ထားသောနည်း။ ပုံသေနည်း။ “ဓမ္မဝိနယ ဝိချနည်းသေ ပြသလျက်နေတော် မူသတည်း။” ကဝိန်။ ၁၇။

နည်းဥပဒေ - န / နိုးဥပဒေ / ပင်မဥပဒေပါ ကိစ္စရပ်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ချောမောစေရန် အစိုးရက အသေးစိတ်ဖွင့်ဆိုပြဋ္ဌာန်းပေးသော ဥပဒေတမျိုး။ “သမဝါယမ တရားဥပဒေတွင် အက်ဥပဒေ နည်းဥပဒေနှင့် စည်းကမ်း ဥပဒေဟူ၍ပါဝင်ကြသည်။” သမ။ ၂၉။ [ပါ]

နတ် - န / နတ် / ၁။ တန်ခိုးရှိသည်ဟု ယူဆ၍ အာချီ၊ တိုက်ကွယ်ကြသော အခြားဘုံသားစာမျိုး။ (သမ္မတစသော နတ်သုံးမျိုးစုံ တွင်ဥပပတ္တိနတ်မျိုးဖြစ်သည်။) ၂။ နတ်စိမ်း - န၊ နှင့် အတူတူ။ ၃။ အလိုအလျောက် ဖြစ်ပေါ်သောအရာတို့ကို မုည့်ခေါ်ရာတွင် ထည့်သုံးရသောပုဒ်။ (သာဓက။ ။ နတ်စပါး။ နတ်ရေတွင်း။)

နတ်ကတော် - န / နတ်ကတော် / ၁။ နတ်များ ပူးဝင်ကခုန်ဟောပြောတတ်သော မိန့်မ။ နတ်ကောက်ထားသော မိန့်မ။ နတ်ထိန်း။ ၂။ ဇာတ်၊ ဂုဏ်သေးတွင် ပထမဦးဆုံးညဉ့်တွက်ကသော အပျိုတော်။

နတ်ကနားပေး - ကြိ / နတ်ကနားပေး / မဏ္ဍပ်ကနားဆောက်လုပ်၍ နတ်ပွဲ ကျင်းပပူဇော်သည်။

နတ်ကိုး - ကြိ / နတ်ကိုး / နတ်ကို ပူဇော်ပသသည်။ “နတ်ကိုးခြင်း၊ စလောင်းကိုးခြင်းစသော။” သာသမ်။ ၇၀။

နတ်ကောက် - န / နတ်ကောက် / ၁။ အလိုအလျောက်ပေါက်သော ကောက်ပင်မျိုး။ “အလိုရောက်သား၊ နတ်ကောက်သလေး၊ ဆန်ကောင်းရွှေး၍။” သစ္စာ* ဂဇ။ ၂။ ဂျုံစပါး။ “ကျမြို့သူ လူး၊ ဂေါဓု၊ နတ်ကောက်။ ဝါ။ ဂျုံ။” တောင်ပေါက်ခာန့်* ၂၅၆။

နတ်ကောက် - ကြိ / နတ်ကောက် / နတ်တပါးပါးက ချစ်မြတ်နိုးသဖြင့် ဇနီးအဖြစ် သိမ်းပိုက်သည်။

နတ်ကပ် - ကြိ / နတ်ကပ် / နတ်က ချစ်ခင်စောင့်ရှောက်သည်။

နတ်ကျ - ကြိ / နတ်ကျ / နတ်ပွဲသည်။ “ကျွန်ုပ်၏အဘိုးကား နတ်ကျသကဲ့သို့ တကိုယ်လုံး တုန်လျက်။” ကမ္မ။ ၄၃။

နတ်ကြီး - ကြိ / နတ်ကြီး / နတ်၏ဩဇာအာဏာ ပြင်းထန်လွှမ်းမိုးသည်။ နတ် ကြမ်းသည်။ “ဒီနေရာက သိပ်ကို နတ်ကြီးတယ်။ ဒီလိုအပြုအမူမျိုးတွေကို နတ်မကြိုက်ဘူး သလား။” မေကျော့၊ ၃။ ၉။

နတ်ကြမ်း - ကြိ / နတ်ကျန်း / နတ်ကြီး - ကြိနှင့် အတူတူ။ “နတ်ကြမ်းသည့်တော ...တွင် ကျင်ကြီးကျင်ငယ် မစွန့်ရ။” ကယား။ ၂၅၀။

နတ်ကွန်း - န / နတ်ကွန်း / နတ်နေရန်ဟူ၍ ရည်ရွယ်ကာ ဆောက်လုပ်သော ဗိမာန်။ နတ်ဝင်။ “ကန်ရိုးပေါ်တွင်မိန်းမပုပ်နှင့်နတ်ကွန်းနတ် နန်းဟု တခုရှိသည်ကို။” ကိပ္ပာဓ။

နတ်ကွပ် - န / နတ်ကွပ် / ငှားစေတလုံးတည်းရှိခြင်း။ ငှားစေတလုံးတည်းရှိသောသူ။

နတ်ကွန်း

နတ်ချင်း - န / နတ်ချင်း / နတ်နှင့်ဆိုင်သော သိချင်း။

နတ်ချည်လွင့် - ကြို / နတ်ချိုလွင့် / ချည်ကဲ့သို့ အမျှင်များ လေထဲတွင် လွင့်ပျံ့သည်။ (နိမိတ်တူးတမျိုးဟု မြွေက အယူရှိသည်။) ပြောင်းစံ ကျောက် တည်၊ မြတ် နောင် ခြည် နှင့်၊ နတ်ချည်လွင့်ဟန်။ ဥပ္ပာ * ၄၆။

နတ်စား - ကြို / နတ်စား / မိုးရာအလိုက် နတ်ကိုပူဇော်ပသပြီး သက်ဆိုင်ရာမိသားစု လက်ဆုံစားသည်။ “ယင်းဝက်သားတုံးဖြင့် အိမ်ထောင်စုအလိုက် နတ်စား၍ လိပ်ပြာခေါ်ကြိုးချည်ကြရသည်။” ကရင်။ ၂၇၇။

နတ်စင် - န / နတ်စင် / နတ်ကွန်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

နတ်စိမ်း - န / နတ်စိမ်း / အသေဆိုးနှင့်သေရ၍ ဖြစ်သွားသော နှာနာဘာဝ။ “သေသောသူတိုင်း နတ်စိမ်းချည်းမဖြစ်နိုင်။” စိတ်လင်း။ ၁၄၂။

နတ်ဆိုး - န / နတ်ဆိုး / မကောင်းသောနတ်။

နတ်ညှင်း - န / နတ်ညှင်း / ခေါ်ခြင်းကောင် - န၊ နှင့် အတူတူ။

နတ်တူးဖွင်း - န / နတ်တူးဖွင်း / အလိုလို ဖြစ်နေသော မြေတွင်း။

နတ်တော် - န / နတ်တော် / မြန်မာဆယ့်နှစ်လတွင် ကိုးလမြောက်လ၏ အမည်။ (ဂျက်ပေါင်း နှစ်ဆယ့်ကိုးရက် ရှိသည်။)

နတ်တင် - ကြို / နတ်တင် / ၁၊ နတ်အား အစားအစာ အဝတ်အထည် ပန်းမန်တို့ဖြင့် ပူဇော်ပသသည်။ “အသက်သတ်၍ နတ်တင်ခြင်း။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၉၇။ ၂၊ (ကစားစွဲစသည်တွင်) အရေးမယူပဲ ပလုပ်စေသည်။ အရင်ဟာမှာ၊ နတ်သာတင်လိုက်ပေအံ့တော့။” ဝဏ္ဏ၊ ၃။ ၉၆။

နတ်ထင်း - န / နတ်ထင်း / ထင်းရှူးပင်တမျိုး။

နတ်ထိန်း - န / နတ်ထိန်း / နတ်အိုက်စွဲကို ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရသူ။

နတ်ဖိုး - န / နတ်ဖိုး / နတ်နှင့်ဆိုင်သော တီးမှုတ်ခြင်းတမျိုး။ “ရွာစားကြီး ခြပ်မညှိုးသူက နတ်ဖိုးနဲ့ တက်သုတ်နက်ပြီး” ခုလား။ ၂၀။

နတ်နေ - န / နတ်နေ / [ဗေဒင်] မည်သည့်နေ့တွင် မည်သည့်အရပ်မျက်နှာ၌ နတ်နေသည်ကို ပြဆိုခြင်း။ (နတ်နေကို နောက်ထား၍ ချီးသွားရသည်ဟု ဆိုသည်။) “သင်ကြားခဲ့ရသည်မှာလည်း နတ်နေ စက်နေ၊ လာဘ်နေ... ရာသီနှင့်တကွ မှတ်သားသင်ကြားရသည်။” သာဟု။ ၂၆၈။

နတ်နေကုန်း - န / နတ်နေကုန်း / ၁၊ ခေါင်ကုန်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

နတ်နေကုန်း - နတ်နေကုန်း အလျားတွင် သုံးလေးရောင်သာ ကျိုးတီးကျဲတဲ့ ကျွန်နေသည်ကို တွေ့ရ၍။ မျက်ပွင့်၊ ၂။ ၂၇၂။ ၂၊ [ဥပစာ] အကြီးအကဲ။ ရိုသေလေးစားအပ်သောသူ။

နတ်နန်း - န / နတ်နန်း / ၁၊ နတ်ကွန်း - န၊ နှင့် အတူတူ။ ၂၊ [ဥပစာ] ပြည့်တန်ဆာအိမ်။

နတ်ပူး - ကြို / နတ်ပူး / နတ်က လူတို့ဝင်ရောက်ပူးကပ်သည်။

နတ်ပေါက် - န / နတ်ပေါက် / အုန်းသီး အခွံမှာတွင်ရှိသော အစို့ထွက်မည့် အပေါက်ငယ်။ “အုန်းထယ်ကြီးကြီးတလုံးကို

အခွံနှင့်၍ နတ်ပေါက် တပေါက်ကို ဖောက်။” ဆေးတို၊ ၈။ ၁၀၈။

နတ်ပန်းဆော် - ကြို / နတ်ပန်းဆော် / (မြေပင် စသည်တို့) စတင်ပန်းဖွင့်သည်။ “ပေါင်းသိမ်းအပြီးလောက်တွင် စောစောက မျိုးစေ့ချထားခဲ့သော မြေပင်များ အပင်ပေါက်ကာ နတ်ပန်းဆော်နေလေပြီ။” ဓမ္မ၊ သို့၊ ၂၊ ၉။ ၁၂။

နတ်ပျက် - န / နတ်ပျက် / နတ်ဆိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။ “ကျိုးကန်းပဲ့ပြတ်၊ သည်းပွတ်အံ့ချော၊ ထွက်တွယ်သာတည်၊ သို့ ပါကိုလျက်၊ ထိုနတ်ပျက်မှာ၊ မှက်တကောင်နား။” ပဉ္စာ* ၉၀။

နတ်ပြ - ကြို / နတ်ပြ / ရှင်လောင်း စသည်တို့ကို နတ်စင်၊ နတ်ကွန်းရှိရာသို့ ခေါ်သွားပြီးစောင့်ရှောက်ပါရန်ပြသသည်။

နတ်ပြက် - န / နတ်ပြက် / ဇာတ်၊ ရုပ်သေး စသည်တို့တွင် ပိုသတ် ဖယ်၍အောင် နတ်အဖြစ် သရုပ်ဆောင်ရသောသူ။

နတ်ပြည် - န / နတ်ပြီ / အထက်ကောင်းကင်တွင် တည်ရှိသော နတ်တို့၏နေရာဌာန။

နတ်ပွဲ - န / နတ်ပွဲ / ၁၊ နတ်တို့ကို ပူဇော်ပသရန် ပြင်ဆင်ထားသော ပစ္စည်းအစု။ ၂၊ နတ်တို့ကို ပူဇော်ပသရန် ကျင်းပသော သတင်အခမ်းအနား။

နတ်မီး - န / နတ်မီး / ၁၊ ဥက္ကဋ္ဌ။ ကြယ်ပျံ။ “ဥက္ကဋ္ဌပါတောစ၊ ဥက္ကဋ္ဌလျည်း၊ နတ်မီးလှံသန်းခြင်းသည်သည်။” အဟု၊ ဖြစ်လေ၏။” တော်၊ ၄၂။ ၂၊ တောင်တန်းများပေါ်တွင် ညအခါ မြင်ရသော လောင်နေသည်မီး။ “ကန်တော်ကြည်မြေ၊ သည်သရွေ့ကို၊ မြူငွေ့မှောင်မှောင်၊ နတ်မီးပြောင်သည်၊ ဆင်တောင်မြင့်သန်း၊ မောင်းငယ်စွန်းမှာ။” ပုည၊ ၂။ ၆။

နတ်မေး - ကြို / နတ်မေး / မြစ်ပြီး ဖြစ်လတ္တံ့သော အကြောင်းတို့ကို နတ်ကတော်ထံ မေးမြန်းသည်။

နတ်ယဉ် - ကြို / နတ်ယဉ် / နတ်ပွဲဝင်ရန် လွယ်ကူသည်။

နတ်ရွာဝင် - ကြို / နတ်ယာစန် / ဘုရင်၊ မိရူး၊ စသည့်၊ ဘဝပြောင်းသည်။ “ခမည်းတော် သီဟဗာဟုမင်းကြီးနတ်ရွာဝင်၍ သားတော်အငယ် သုမိတ္တနန်းတက်သည်နှင့်။” ဝိဇယ။ ၇၈။

နတ်လမ်း - န / နတ်လန်း / ဘုရား၊ ကျောင်းစသည်တို့ သို့ သွားရန် ကောင်းစွာဖောက်လုပ်ထားသော လမ်း။ “ရုပ်ပွားတော်မြတ် ကန္တကုဋ်အုတ်ခုံအောက်ခြေက ပလ္လင်ထိပ်ရောက် ပင့်ဆောင်နိုင်အောင် နတ်လမ်းစောင်းတန်းကြီးအလုပ်ကို... တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်ရသည်။” ဝဏ္ဏ၊ ၂။ ၂၇၀။

နတ်လမ်းညွှန် - န / နတ်လန်းညွှန် / နတ်က ညွှန်ပြသကဲ့သို့ ရေးသားထားသော လမ်းညွှန်စာ။ “ဆရာကြီးထံယိတ်ဆရာမဲ့၊ ရေးသော မီးရထားနတ်လမ်းညွှန်ကို ကူးပါရစေ။” ကားသား၊ ၁၀။

- ကြို / နတ်လန်းညွှန် / လိုရာခရီးသို့ ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် ရောက်အောင် ညွှန်ပြသည်။ “မြို့မမောင်ထံသို့ စာရေးသူတို့ ကိုနတ်လမ်းညွှန်လိုက်သောကြောင့်။” တင်း၊ ၁။ ၁။

နတ်ဝင် - ကြို / နတ်ဝင် / နတ်ပူး - ကြို နှင့် အတူတူ။

နတ်ဝှက် - ကြို / နတ်ဝှက် / နတ်မျှားက မတွေ့ရ မမြင်ရအောင် ခဏတဖြုတ် ကွယ်ဝှက်ထားသည်။

နတ်သမီး - န / နတ်သမီး / ခ၊ နတ်မိန်းမ။ ၂၊ [ဥပစာ] ပြည့်
တန်သမာ။ ၃၊ သစ်ပင်တမျိုး။

နတ်သမီးကမ်း - န / နတ်သမီးကမ်း / မြင့်မားမတ်စောက်သော
ကမ်းပါး။ “ကောင်းကင်ခိုင်းဝေ၊ ဗုဒ္ဓတိုင်းလေနှင့်၊ မြစ်ရေ
ညာစီး၊ မြေကြီးတောင်ထွတ်၊ နတ်သမီးကမ်း၊ အက်ခြမ်း
ပြိုကွဲ။” ဥပ္ပာ* ၄၆။

နတ်သမီးကွမ်းသွေး - န / နတ်သမီးကွမ်းသွေး / ခ၊ မြက်ပင်တွင်
ထွယ်ငြိနေသော အမြွှပ်တမျိုး။ ၂၊ နီသောအကောင်ငယ်
တမျိုး။ “အစွယ်ခြောက်ချောင်းနှင့်တကွ နတ်သမီးကွမ်းသွေး
ကောင်အဆင်းနှင့် တူသော နီသော ညှိုးခေါင်းရှိ၍။” သီရိ။
၉၄။

နတ်သမီးချည်ခင် - န / နတ်သမီးချိုက် / ဆောင်းဝင်စ လယ်
တော၌ တွေ့မြင်ရသော ပြုပြုမွေးမွေး အမျှင်တန်းများ။
နတ်သမီးပေါက် - န / နတ်သမီးပောက် / စောင်းကောက်တွင်
ကြက်ထားသော သားရေရှိသည့်အပေါက်။

နတ်သား - န / နတ်သား / နတ်ယောက်ျား။
နတ်သူငယ်မြူ - ကြို / နတ်သယံဇာတ / ၁၊ ဂွဉ်နီမိနတ် ပျော်ရွှင်
သည်။ ၂၊ ကလေးငယ်အိပ်နေစဉ် ရယ်မြူသည်။
နတ်သန် - န / နတ်သန် / မိမိတို့၏အဖြစ်အပျက်ကို သိဆိုတင်ပြ
သော နတ်သီချင်း။

နတ်သံနှော - ကြို / နတ်သန်နှော / ခ၊ ပူးဝင်သောနတ်က
ဖြစ်ပျက်ခဲ့သောအကြောင်းကို ပြောပြသည်။ ၂၊ [ဥပစာ] ဖြစ်
ပျက်သည့်အကြောင်းကို သနားစဖွယ်ပြောပြသည်။ “ဘုန်း
ကြီးမျှယောင်ကျူးရာ၌၎င်း၊ နတ်သံနှော၍ ပြောဆိုရာ၌၎င်း။”
စွယ်ကျမ်း ၃။ ၂၄။

နတ်သံပတ် - န / နတ်သန်ပတ် / နတ်သံကိုဟစ်၍ သိဆိုသည်။
“ပဌ နယ်ရှင်ပယ်ရှင်များကို ကန်တောရန် အုန်းကွက်ပျော့ပွဲ
နှင့် နတ်ကတော်ထွက် နတ်သံပတ်။” မြန်ဘင်း ၅၇။

နတ်သက်ကြွေ - ကြို / နတ်သက်ကြွေ / နတ်၏အသက်တမ်း
ကုန်ဆုံးသည်။ “မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အရှေ့....
သီတင်းသုံးနေတော်မူသောအခါ၊ နတ်သက်ကြွေ၍ စုတေရအံ့
သောသိကြားမင်းသည် နတ်အပေါင်းနှင့်တကွ ဆည်းကပ်
လာရာ။” ကဗျတ္ထ။ ၁၃။

နတ်သင်း - န / နတ်သင်း / နတ်ကွပ် - န၊ နှင့် အတူတူ။ (နှား
နှင့်စပ်၍ပြောသော အသုံးအနှုန်း။) “ကျွန်တော့နှားက နတ်
သင်း ခွေးတလုံးကျွန် ဦးကြီး။” သွေး၊ ၁၆၀။ ၂၂၉။

နတ်သတ် - န / နတ်သတ် / အပင်မလဲဘဲ ထောင်လျက် ဝေနေ
သောသစ်ပင်။ “ပင်သေနတ်သတ်၊ ခွန်ပတ်ရေဝင်၊ ခေါ်တွင်
ငါးကြင်းခွံ။” သိသော။ ၁၆၄။

နတ်သတ်အော်လည်း - န / နတ်သတ်အော်လဲ / လေတိုက်၍
ဖြစ်စေ အခြားသဘာဝ အကြောင်းတရပ်ရပ်ကြောင့် ဖြစ်စေ
လျှိုသေခြောက်နေသောသစ်ပင်။ (နတ်သတ်ကော်လဟူ၍
လည်းရှိသည်။)

နတ်သွေးကျောက် - န / နတ်သွေးကျောက် / အလိုအလျောက်
အရောင်ထွက်၍ ချောမွတ်နေသော အမျက်ကျောက်မျိုး။

နတ်အုန်းသီး - န / နတ်အုန်းသီး / မင်းမဟာဂိရိနတ်ကို ရည်စူး
၍အိမ်တွင်း၌ ချိတ်ဆွဲထားသောအုန်းသီး။

နတ္ထိ - ကြို / နတ်ထိ / မရှိ။ မဖြစ်။ [၁]

နုတ်

နုတ် - ကြို / နုတ် / နုတ် / ခ၊ စွဲစိုက်နေရာမှ ဆွဲငင်ထုတ်ယူ
သည်။ “မိမိခွဲသောထားကို နုတ်တံစွပ်တုံပြု၏။” မုန့်၊ ပ။
၄၂၂။ ၂၊ အများမှ အနည်းကို ထုတ်ယူသည်။ “တခါတရံ
တုတ်စ ကလေးများပေးကာ ပေါင်းခိုင်း နုတ်ခိုင်းသည်။”
ကျော်ဇော။ ၃၄။ ၃၊ ရုပ်သိမ်းသည်။ “မင်းကြီး မဟာ
သီလဝနှင့် စစ်ကနာအာရာရိုတို့ကို နုတ်ပြီးလျှင်။” သုသော၊
မ။ ၃၁၄။

နုတ်ကိန်း - န / နုတ်ကိန်း / နုတ်ကိန်း / ကိန်းတခုမှ ထုတ်ယူ
ရမည့်ကိန်း။ “မူလသက္ကရာဇ်ကို တည်၊ စုတ်ပျက်ရာခတ်၏
နုတ်ကိန်း စားကိန်းနှင့် နုတ်စား။” ထမ္မ၊ ၁၁။

နုတ်ကြွင်း - န / နုတ်ကြွင်း / နုတ်ကြွင်း / ထုတ်ယူ၍ ကြွင်း
ကျန်ရစ်သော ကိန်း။ “၎င်းသက္ကရာဇ်ကိုတည်၍၊ ၁၃ ခု
နုတ်လျှင်၊ ၁၇၅ ခုကြွင်း၏။ ထိုနုတ်ကြွင်းကို၊ ၂၁ နှင့်
စားလျှင် ၂၇ ကြွင်းပြန်၏။” လား၊ ၅၇။

နုတ်ခြေ - န / နုတ်ချေ / နုတ်ချေ / နုတ်ကိန်း - န၊ နှင့် အတူတူ။

နုတ်ထွက် - ကြို / နုတ်ထွက် / နုတ်ထွက် / (ရာထူး စသည်ကို)
စွန့်ပစ်ထွက်ခွာသည်။

နုတ်ပယ် - ကြို / နုတ်ပယ် / နုတ်ပယ် / ခ၊ ထုတ်ယူပယ်ပစ်
သည်။ ၂၊ ရာထူးမှ ထွက်စေသည်။

နုတ်သိမ်း - ကြို / နုတ်သိမ်း / နုတ်သိမ်း / ပြန်ယူသည်။ ပြန်
လည်ထုတ်ယူသည်။ “၎င်းဘုရင်က လက်လျော့၍ နည်းသစ်
အစီအမံကို ပြန်၍နုတ်သိမ်းပေးသည်။” ချုပ်ပုံ၊ တ။ ၉၇။

နိဒ္ဒ

နိဒ္ဒေသ - န / နိတ်ဒေသ / အကျဉ်းကို အကျယ် ညွှန်ပြခြင်း။
“ဝိပြုတ်အကျယ်သည် အကြွင်းမဲ့ ချီခြင်းကြောင့် နိဒ္ဒေသ
မည်၏။” ပါရာကတ္ထိ၊ ၃။ ၇၄။ [၁]

နိဒ္ဒာရက - န / နိတ်ဒါရက / အများမှ အနည်းကိုထုတ်ယူခြင်း
အနက်။ “နိဒ္ဒာရကေစ၊ အပေါင်းမှ အစိတ်ထုတ်ရာပြန်သော
နိဒ္ဒာရကအနက်၌လည်း။” ကစ္စ၊ ၁၂၁။ [၁]

နန့်

နန့် - ကြို / နန့် / ခ၊ (ခွေးမြီး၊ လူ့ ခွေးတို့) လှုပ်သည်။ “လဘက်
ခြောက် ခွေဖီဖူးကလေးကို အိမ်ဦးက ခွေးနန့်သောက်နေတော်
မူပါ။” စာဆို၊ ပ။ ၂၁၅။ ၂၊ (မြေကြီးစသည်တို့) တုန်လှုပ်
သည်။ “ဝှန်ဆူထိတ်လန့်၊ မိုးမြေနှန့်၏။” ဆင်မယ်* ၅။

၃၊ တုလေ့မရှိ ပြုမူသည်။ ပျံ့သည်။ ကမြင်းသည်။ “ယား
ငယ်တွေနဲ့ နန်းချင်တိုင်းနန်းနေလို့ မို့။” နှစ်။ ၁၅၈။
နန်းကြောဆွဲ - ကြံ / နန်းကျောဆွဲ / နန်း - ကြံ။ ၃၊ နှင့် အတူတူ။
နန်းနန်းတက် - ကြံ / နန်းနန်းတက် / တုလေ့မရှိ ဖြစ်သည်။ ကိုယ်
နှုတ်စောင်စည်းမှုမရှိ ဖြစ်သည်။ “ကိုယ်ကလဲ တီးချင်လျက်တာ
နန်းနန်းတက်နေတာတည်းလား။” ဆောင်း။ ၉၅။

နန်း

နန်း - န / နန်း / မင်း၊ မိဖုရားနှင့် နတ်များနေရာ အဆောင်။
နန်း - န / နန်း / ၁၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ထား
သော ကြိုးမျှင်။ ၂၊ နန်းကြိုးသဖွယ် သောသောမျှင်မျှင် ရေ
ထားသော အကြောင်း။
နန်း - န / နန်း / ပိုးကရင်နှင့်ရှမ်းအမျိုးသမီးတို့၏အမည်ရှေ့က
ထည့်သုံးသော စကားလုံး။
နန်းကတိ - န / နန်းကတိ / ကောက်ညှင်းပေါင်း တုန်းနို့ဆမ်း
ပုန့်။ [ယိုး]
နန်းကျ - ကြံ / နန်းကျ / ရှင်ဘုရင်အဖြစ်မှ လျော့ကျသည်။
နန်းကြီး - န / နန်းကြီး / ဆန်ကြမ်းကို နန်းကြိုးကြီးသဖွယ်
လုပ်၍ ဟင်းနှင့်စားသောပုန့်။ ကြာဆဲကြီး။
နန်းကြိုး - န / နန်းကြိုး / သတ္တုကိုအမျှင်ပြုလုပ်ထားသောကြိုး။
နန်းချ - ကြံ / နန်းချ / ရှင်ဘုရင်အဖြစ်မှ လျော့ကျစေသည်။
နန်းဓမ္မ - န / နန်းဓမ္မ / နန်းကြီးအဓမ္မ။
နန်းစံ - ကြံ / နန်းစံ / မင်းအဖြစ် အုပ်စိုးသည်။
နန်းစိုက် - ကြံ / နန်းစိုက် / နန်းတော်ဆောက်၍ မင်းအဖြစ်
စိုးစံသည်။
နန်းစဉ်စာ - န / နန်းစဉ်စာ / နန်းတော်တွင် အစဉ်အဆက်
ထားသော မှတ်တမ်း။ “ကမ္ဘာတန်ဆာ၊ နန်းစဉ်စာနှင့်။”
မဆ* ၄၂။ “မဏိကဏ္ဍလ၊ ပုံချခတ်တမ်း၊ မျက်စိလှုပ်သား၊
ကိန်းကပ်ကမ္ဘာ၊ နန်းစဉ်စာကို၊ လေယူချန်မိုး၊ ကြံပြားစီး၍။”
ငြိမ်းကြီးဆင်ပေအံ့သတည်း။” လောက* ၂။
နန်းစွန့် - ကြံ / နန်းစွန့် / မင်းအဖြစ်ကို စွန့်လွှတ်သည်။
နန်းဆန် - ကြံ / နန်းဆန် / နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတို့၏
အသွင်အပြင်အမူအရာနှင့် ဆင်တူသည်။
နန်းဆွဲ - ကြံ / နန်းဆွဲ / ၁၊ သတ္တု၊ ကြေးတို့ကို နန်းပေါက်တွင်
ညှင်း၍ ဆွဲကာအမျှင်ဖြစ်အောင်ပြုလုပ်သည်။ ၂၊ သားရေကို
ကြိုးပေးဖြစ်အောင် စိုက်ကာစိုက်ကာ လီးသည်။
နန်းတော် - န / နန်းတော် / မင်း၊ မိဖုရားတို့နေရာ အဆောက်
အအုံ။
နန်းတက် - ကြံ / နန်းတက် / ရှင်ဘုရင်အဖြစ်ကို ခံယူသည်။
နန်းတင် - ကြံ / နန်းတင် / ၁၊ ရှင်ဘုရင်အဖြစ် တင်မြှောက်
သည်။ “ပြည်ဘုရင်သတိုးမင်းစောကို နန်းတင်သည်။” သုစာ။
၉၆။ ၂၊ မိဖုရားမြှောက်သည်။ “ကျွန်တော်မ ငနွယ်ကုန်းသမီး
ဟု လျှောက်လျှင် ယူ၍နန်းတင်လေ၏။” ကုလား၊ ၃။ ၁၆၄။

နန်းတည် - ကြံ / နန်းတည် / နန်းတော် ဆောက်လုပ်သည်။ “စဉ်
စိုက်သွားလား၊ တောင်တခါးလယ်၊ မင်းဖျားဘုန်းစည်၊ ပွင့်နန်း
တည်သား၊ ခြေပြည်ဝင်နီး၊ ပြင်ခရီး၌။” ကိုး* ၈။
နန်းတွင်းဆေး - န / နန်းတွင်းဆေး / မင်း၊ မိဖုရားများ အစဉ်
အဆက်အသွယ်ပြုခဲ့သောဆေး။ “နန်းတွင်းဆေး ရန်ပုံခွင်းဆေး
များကို။” သက်စောင်။ ၁၅၈။
နန်းတွင်းဇာတ် - န / နန်းတွင်းဇာတ် / နန်းတွင်းတွင် ဖတ်နာရန်
ခင်းကျင်းပြုရန် ရေးသော ဇာတ်ဝတ္ထု။
နန်းထိုင် - ကြံ / နန်းထိုင် / မင်းအဖြစ်ကို ခံယူသည်။ မင်းလုပ်
သည်။ “တောင်ငူဘုရင်သည် ဟံသာဝတီနန်းသို့ တက်၍ နန်း
ထိုင်သည်။” ကိပ်။ ၅၄။
နန်းထိုင်ဖား - န / နန်းထိုင်ဖား / ဝါခေါင်၊ တော်သလင်းလတို့၌
ကန်သင်းရိုးတွင် တကောင်တည်းထိုင်နေလေ့ရှိသော အသက်
ကြီးသော စားဖား။
နန်းပေါက် - န / နန်းပေါက် / ၁၊ နန်းပျဉ်တွင် ခိုသော
အပေါက်။ ၂၊ လှည်းဘီးတွင် ဝင်ရိုးတပ်ရာ အပေါက်။
နန်းပျဉ် - န / နန်းပျဉ် / နန်းကြိုးထွဲရန် အပေါက် ငယ် များ
ဖောက်ထားသော ကြေးပြား၊ သံပြား။ “သံချောင်းမြစ်
အောင် ကြိတ်ပြီးလျှင် နန်းပျဉ်များအတွင်းတွင် ထည့်ကာ။”
လူထုသိပ္ပံ၊ ၃။ ၁၇၄။
နန်းပြား - န / နန်းပြား / ဆန်ကို အမျှင်အပြားလုပ်၍ ဟင်းနှင့်
စားရသော ပုန့်။
နန်းပျားဓမ္မ - န / နန်းပျားဓမ္မ / လှည်းပုံတောင်း အဖျား
တဘက်တချက်တွင် စွပ်တပ်ထားသော သံချွေ။
နန်းမ - န / နန်းမ / အကြီးဆုံး နန်းတော်ဆောင်။ “နန်းတက်
တော်မူသော အခါ မြေနန်း တက်တော်မူသည်။ ပြီးမှ
နန်းမတက် တက်တော်မူ၏။ နန်းတက် ထမင်း စားတော်ခေါ်
၏။” မှန်၊ ၁။ ၁၈၈။
နန်းမတော် - န / နန်းမတော် / တောင်နန်းမတွင် စံနေတော်မူ
သော မိဖုရားခေါင်ကြီး။ “အရှင်နန်းမတော် မိဘုရားခေါင်
ကြီးဘုရား” မှိုင်း၊ ၁။ ၁၁၀။
နန်းမြို့ - န / နန်းမြို့ / မြို့၊
ရိုးကြီး ကာရံထားသောနန်း
တော်ရှိရာအုပ်စု။ “မင်းသား
တပ်တော် လည်း နန်းမြို့
တွင်းသို့ ဆိုက်၍။” ဝံသသစ်၊
၁။ ၁၅၇။
နန်းမြင် - န / နန်းမြင် / ၁၊ အ
တေးသို့ လမ်းပေါ်ကြည့်ရန်
ကြောင် လိပ် လှေခါး တပ်၍
ပြာသာဒ်ပေါက်ကာဆောက်
ထားသည့် မျှော်စင်။ ၂၊ မြေ
နန်းပြာသာဒ်၌ခိုသောဘုရင်
မင်းမြတ် စံနေတော် မူသော
အဆောင်။

နန်းပြင် - ၃၊ ၁

နန်းရံ - န / နန်းယန် / နန်းတော်နှင့် နေခွင့်ရသော စော်ဘွား၊ ဘုရင်ခံစသည်။

နန်းရင်းခွေ - န / နန်းယင်းခွေ / လှည်းပုံတောင်းအရင်း တာကတချက်တွင် စွပ်တပ်ထားသော သံခွေ။

နန်းရင်းဝန် - န / နန်းယင်းဝန် / ဘုရား အကြီးဆုံး ဝန်ကြီး။ ဝန်ကြီးချုပ်။

နန်းရန် - န / နန်းယန် / မင်းအဖြစ် လျာထားခြင်း ခံရသော မင်းသား။ အိမ်ရှေ့ မင်း။ ဥပရာဇာ။

နန်းလိမ် - န / နန်းလိန် / နန်း ကြီးများကို ပွားတွဲလိမ်ကျပ် ထားသော အရာ။ (နန်းလိမ် လက်ကောက်၊ နန်းလိမ် မြေ ချင်းဟူ၍ ရှိသည်။) နန်းလိမ်စက်ကောက်

နန်းလုံးကြိုင် - န / နန်းလုံးကျိုင် / မွေးကြူသော ပန်းဝါ ပွင့်၍ သစ်စေးထွက်သော ဆူးပေါက်သည့် သစ်ပင်တမျိုး။

နန်းလုံး - ကြံ / နန်းလုံး / ခ၊ သတ္တု၊ သားရေကို ကြိုးလွန်း ငယ်မြစ်အောင် လုံးသည်။ ၂၊ ချင်းစိမ်း၊ သရက်သီးစိမ်း စသည်တို့ကို အမြောင်းအမြောင်း လုံးသည်။

နန်းသေး - န / နန်းသွေး / ခ၊ သေးမျှင်သော နန်းကြိုး။ ၂၊ ဆန်ကြမ်းကို သေးသော နန်းကြိုးသဖွယ်လုပ်၍ ဟင်းနှင့် စားရသော မုန့်ဖတ်။

နန်းသက် - န / နန်းသက် / မင်းအဖြစ်ဖြင့် နိုင်ငံကို အုပ်စိုးသော ကာလအပိုင်းအခြား။ “မိမိ၏ နန်းသက် တလောက်လုံးတွင် ...စစ်ပွဲများ ဆင်နွှဲတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၆။ ၁၃၆။

နန်းဦး - န / နန်းအိုး / နန်းတော်၏ အဦးအထိပ်အရပ်။

နုန့်

နုန့် - ကြံ / နုန့် / အားနည်းသည်။ ညံ့သည်။ လေးသည်။ နှေးသည်။ ထိုင်မှိုင်းသည်။ “ပညာဓိက ဘုရားလောင်းတို့ အား ပညာထက်၏။ သဒ္ဓါနုန့်၏။” ပကိစ္ဆာ၊ ပ။ ၃၄၅။ “ဤစူဠနိကား ယခုဘဝသာ ပညာနုန့်သည်။ လေးလံထိုင်း မှိုင်းသည် မဟုတ်။” ဝိ၊ ၁၆၃။ “သိမ်မွေ့နုညံ့သော ကိုယ် ပို၏။ ဝမ်းနီးနုန့်၏။” သုဇာ၊ ၁၈၀။

နုန့်နု - ကြံ / နုန့်နု / ခ၊ မခိုင်မာ ဖြစ်သည်။ ၂၊ အားနည်း ပျင်းသိမ်သည်။ “ညီညာတော်မဲ့တေးရန်များ၍ ပြည်အားနု၊ နုန့်နု ပျက်စီးတတ်ချေသည်။” ဝိဇယ၊ ၆၄။

နုန့်နုန့် - ကြံဝိ / နုန့်နုန့် / ဖြည်းဖြည်း။ နှေးနှေး။ မျဉ်းမျဉ်း။ ကူငြေတံသ၊ အရာမက၊ ခွေငြေသော၊ တောင်မျှ စုန့်စုန့်၊ နုန့်နုန့်ပြုံးပြုံး၊ ကြယ်မျှ တို့၍။ ဆု* ၂၄။

နုန့်နုန့် - ကြံဝိ / နုန့်နုန့် / လှုပ်လှုပ်ရှားရှား။ “စစ်ပွဲနုန့်နုန့်၊ မြေပုန် ထောင်းထောင်း၊ ကောင်းကင်ခြောင်းမျှ။” ပုံတောင်* ၂၇။ “ဆွဲနစ်ခေါ်တိတိ၊ ပည်းသိစစ်ခြေ၊ တွက်ရေဖြင့်၊ မြေကြီး နုန့်နုန့်၊ မြေပုန်ကောင်းကင်၊ လောက်မျှပင်တည့်။” သုဇာ* ၁၀၁။

နုန့်နုနု - ကြံ / နုန့်နုနု / နှေးနှေးသည်။ လေး ကန် သည်။ “ပုဏ္ဏားသိသည်။” ဤ မိန်းမ သည် နုန့် နုန့် ထိုင်းမှိုင်း လှပါ သည်။” မဃ၊ ၁၊ တ။ ၁၈၄။

နုန်း

နုန်း - န / နုန်း / ရေစီးနှင့်ပါလာ၍ မြစ်ထဲ ချောင်းထဲစသည် တို့တွင် အနည်ထိုင်သောရှည် နှစ်မြေဆီ။

နုန်းကျောက် - န / နုန်းကျောက် / နုန်းအနည်ထိုင်၍ ဖြစ်သော ကျောက်။

နုန်းတင် - ကြံ / နုန်းတင် / နုန်း အနည်ထိုင်သည်။ (နုန်းထိုး သည်၊ နုန်းပို့ သည် ဟုလည်းသုံးသည်။)

နုန်းတင်မြေခွ - န / နုန်းတင်မြေခွ / နုန်းများ အနည် ထိုင်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော မြေ။

နုန်းမြေ - န / နုန်းမြေ / နုန်းကဖြစ်သော မြေ။

နပ်

နပ် - ကြံ / နပ် / ခ၊ အပူဓာတ်ကြောင့် ထမင်း၊ ဟင်းစသည် ကျက်သည်၊ ပျော့ပျောင်းနူးညံ့သည်။ “အုပ်၍ မနပ်သော ငှက်ပျောက်သို့။” မြင့်၊ ပ။ ၁၅၁။ ၂၊ တတ်သိလိမ္မာသည်။ ပါးသည်။ “ကိုလေးတို့ကလဲ ပါးလိုက် နပ်လိုက်တာမှ လှစ် နေတာပဲ။” ရှု၊ ၈၊ ၉၅။ ၂၅၄။ ၃၊ (ကျောက်ဆောင်) ရင့်ကျက်သော အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ “ကျောက်မနပ်၍... ကျောက်ဖေးအဝတ်မှ ဝမ်းလိုက်၍ သေသည်လည်းရှိပါသည်။” မာကြာ၊ ၁၂၉။

နပ် - စည်း / နပ် / အစားအစာ စားသောအကြိမ်ကို ရေတွက် ထုတွင် သုံးသောစကားလုံး။ “ထမင်းသုံးနပ် မစားရ။” ဓိပုံ၊ ၃၄၅။

နပ်ကျော်စား - ကြံ / နပ်ကျော်စား / ထမင်းစသည်ကို နပ်နုန် အောင်မစားပဲ အကြိမ်ကျော်၍ စားသည်။ “ထမင်းကို နပ်ကျော်စားလို နေကြလေငြား။” သာပြည်။ ၃၀။

နပ်နော - ကြံ / နပ်နော / ခ၊ တတ်သိလိမ္မာသည်။ ပါးသည်။ “သူ၏ဓာတ်ကြောကို၊ နပ်နောနေအောင်သိတံ။” အာတိ၊ တ။ ၃။ ၂၊ ကျွဲ၊ နွားတို့ကို သင်ကြားလေ့ကျင့်ပြီး ဖြစ်သည်။ “ထိုနောက် ထမ်းပိုး နပ်နော ရှိသောအခါမှ ထွန်မှုတိုက်မှု ဟူသော...ခိုင်းစေမှု ဤကား နွားဥပဿတည်း။” ဗောဓိ၊ ၂၆။

နိဝံ

နိဝံ - ကြံ / နိဝံ / နိဝံကျတိမ်ကော ပျောက်ကွယ်သွားသည်။ “တောလယ်ခိုပ်မှီး၊ အတိတ်မျိုးဟု၊ တန်ခိုးနိဝံကျနု၊ တိရစ္ဆာန် လျက်။” ကိနုနိ* ၁၀။ “သည်းခြေသလိပ်၊ လေမျိုးနိဝံ၍၊ အဆိပ်ပွားပွား၊ မြေလေးပါးသို့။” ပဉ္စာ* ၂၁။ “ဆောင်မြန်

ကွယ်မှိတ်၊ တိတ်သည့် ကြယ်မျှ၊ နိမိတ်လေရှင်။” ဝိမော် * ၁၂၅။

နိမိတ် - နဝိ / နိတ် / [ဘန်း] ကောင်းမွန်သော။ သင့်မြတ်သော။ ဟန်ကျသော။ “အဲဒါကမှ နိမိတ်။” မြတ်ရာ။ ၂၃၀။

နပ်

နပ် - နဝိ / နတ် / သေးမွဲသော။ သေးသိမ်သော။ သိမ်ငယ်သော။ သိမ်ဖျင်း သော။ ယုတ်နိမ့်သော။ နိမ့်ကျသော။ ဂုဏ်ငယ်သော။ “မြတ်ဘုရင်မှာ၊ ရာဇဝင် နပ်ကရောမည်။” ဝိဇယ။ ၈၄။

နိမိတ်

နိဗ္ဗာန် - န / နိတ်ဗန် / ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ခြင်း။ အစစ်အမှန်ဆုံးသော ငြိမ်းအေးချမ်းသာခြင်း။ “နိဗ္ဗာန်၊ ပုပုန်ခြင်း ကိုယ်တွင်းမီး ငြိမ်းခြင်း ချမ်းမြေ့ခြင်း နိဗ္ဗာန်သို့။” ဂမ္ဘီ။ ၁၈။ [ပါ]

နိဗ္ဗာန်ကုတို့ - န / နိတ်ဗန်ကုတို့ / ကုသိုလ်ဖြစ် အခမဲ့ ပို့ဆောင်သောကုတို့။

နိဗ္ဗာန်ကုန် - န / နိတ်ဗန်ကုန် / (ဘုရားနှင့်ဆိုင်ရာ သံဃာနှင့်ဆိုင်ရာ) ရောင်းဝယ်ရန်ပစ္စည်း။ “သင်္ကန်း၊ ပရိက္ခရာ၊ နိဗ္ဗာန်ကုန်မျှားကို ရောင်းချလေသည်။” ဦးနု။ ၁၀။

နိဗ္ဗာန်ကျောင်း - န / နိတ်ဗန်ကျောင်း / ပျံလွန်တော်မူသော ရဟန်းတော်၏ အလောင်းကို အခမ်းအနားနှင့် ထားရာကျောင်း။

နိဗ္ဗာန်ဆော် - န / နိတ်ဗန်ဆော် / ကောင်းမှု ကုသိုလ် ပြုလုပ်ရန် ကြွေးကြော်ဆော်သောသူ။

နိဗ္ဗာန်ဈေး - န / နိတ်ဗန်ဈေး / (ဘုရားမွဲ၊ ကျောင်းမွဲ တို့ သို့) လာသူတို့ ကို အခမဲ့ ကုသိုလ်ဖြစ်ကျွေးမွေးခြင်း။

နိဗ္ဗာန်ယာဉ် - န / နိတ်ဗန်ယာဉ် / ၁။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း မဂ္ဂင်ရပ်ပါး တရား။ ၂။ ဘုရားကျောင်းကန်မျှားသို့ အခမဲ့ကုသိုလ်ဖြစ် ပို့ ပေးသောယာဉ်။ ၃။ အသုဘယာဉ်။ “ဆရာကြီး၏ ရုပ်ကလာပ်ကို တင်ဆောင်ထားသော နိဗ္ဗာန်ယာဉ်သည် သုဘာန်သို့ ရှေ့ရှုထွက်သွားလေပြီ။” မိုးဝေ၊ ၁၈။ ၁၁၃။

နိမိစ္ဆ - န / နိတ်မိန့်ဒါ / ငြိမ်းငြိမ်းခြင်း။ [ပါ]

နာမ်

နာမ် - န / နန် / ၁။ သတ္တဝါတွင် ရုပ်ဖွဲ့အပဖြစ်သည့် ခံစားတတ်သော၊ မှတ်သားတတ်သော၊ ပြုပြင်တတ်သော၊ သိမြင်တတ်သောတရား။ “နာမ်တရားဆိုသည်ကား၊ စိတ်တခုယုတ် ကိုးဆယ်နှင့်၊ စေတသိက် ခွေပညာသတို့ တည်း။” ဂါ၊ ပ။ ၁၂၀။ ၂။ [သဒ္ဒါ] သက်ရှိသက်မဲ့တို့ ၏အမည်။ “အသိဟူသရွေးကို နာမ်ဟုခေါ်သည်။” မြန်မာစာ။ ၅။ [ပါ]

နာမ်စား - န / နန်စား / [သဒ္ဒါ] နာမ်၏ အစားသုံး ရသော စကားလုံး။

နမ်း

နမ်း - ကြို / နန်း / ၁။ နဖူး၊ ပါး၊ နှုတ်ခမ်း စသည်တို့ကို နှာခေါင်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ခမ်းဖြင့်ဖြစ်စေ ထိတွေ့သည်။

၂။ (အနံ့ကို) နှာခေါင်းဖြင့် ရှုပ်ယူသည်။ ၃။ (ကမ်းနားကို) ရေထဲခိုက်သည်။ “ကမ်းနားကို ရေနမ်းသည်။” ယု၊ ၅၆၁။

နမ်းထုပ် - န / နန်းထုပ် / (မီးနေသည်) နမ်းရှူရန် စနစ်နက်စေလှော်ကို ထုပ်ထားသော အထုပ်။

နမ်းရှုပ် - ကြို / နန်းယုတ် / ၁။ နဖူး၊ ပါး၊ နှုတ်ခမ်းစသည်တို့ကို နှာခေါင်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ခမ်းဖြင့် ဖြစ်စေ ထိတွေ့ ရှုပ်ယူသည်။ “သာဓကမြင်လျှင် နမ်းရှုပ်ကိုစပ်၍ နေစဉ်။” ကိပု။ ၆၁၉။ ၂။ (အနံ့ကို) နှာခေါင်းဖြင့် ရှုပ်ယူသည်။ “ပေါက်ပန်းကိုသွတ်ချွေ၍ နမ်းရှုပ်ကြရာ။” စာကကျ၊ ပ။ ၁၀၂။

နိမိတ်

နိမိတ် - ကြို / နိန် / ကျဆင်းသည်။ ဝပ်ကျသည်။ ပိပြားသွားသည်။ “စမြင်းကျေ၏။ လေနိမိ၏။” ဓာတု၊ ပ။ ၂၇၀။ “ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသော ဝါဒတပါးကို အကြောင်းနှင့်တကွ ကောင်းစွာ နိမိအောင် နှိပ်နင်း၍။” ဝဇီယာ။ ၈၇။

နိမိတ်ဘုရား - န / နိန်မိတ်ဘုရား / ၁။ ဗုဒ္ဓ၏ကိုယ်စား ဖန်ဆင်းထားသော ဘုရား ရုပ်ပွားတော်။ “ကိုယ်တူ ရုပ်ပွားထားခဲ့သော နိမိတ်ဘုရား ကိုယ်တော်စစ် ဘုရားသည် အသွင်သဏ္ဌာန်၊ အသိအမှတ်အားဖြင့် ထူးပြားကွဲလွဲခြင်း မရှိ၍၊ မသိနိုင်လေသည်။” ဇီ၊ ၄၂၁။ ၂။ သာသနာကွယ်ခါနီး၌ ဗုဒ္ဓ၏ ဓာတ်တော်များ စုပေါင်း၍ ပွင့်သောဘုရား။

နိမ့်

နိမ့် - နဝိ / နိန့် / ၁။ (အရပ်အမောင်းစသည့် အထက်အောက်) တို့သော၊ ပူသော၊ ပျပ်သော၊ ကွသော၊ မမြင့်သော။ “အတန်ငယ် အရပ်လည်း နိမ့်သည်။” ကိပု။ ၄၇၄။ ၂။ လျော့ကျသော။ “မမတို့ ကို၊အမှုတစ်ပြု၍၊အရေးနိမ့်တော်မူသည်။” ဝိဂီ၊ ပ။ ၁၁၇။

နိမ့်ကျ - ကြို / နိန့် ကျ / အောက်ဘက် သို့ ရောက်သည်။ ကျဆင်းသည်။ ယုတ်ညံ့သည်။ “စိုးမိုးပိုင်သ၊ စည်းစိမ်မှလည်း၊ နိမ့်ကျမထင်၊ တူကျင်၏လော။” ဟင်္သာ * ၆၄။ “သင်၏ ကပ်ဇာတက နိမ့်ကျသည်ဟု။” လက်စွဲ။ ၂၀၈။

နိမ့်ဆင်း - ကြို / နိန့်ဆင်း / တဖြည်းဖြည်း နိမ့်သွားသည်။ “စိန်လောရင် ပင်လယ်ကွေ့ ကမ်းခြေများအထိ နိမ့်ဆင်းသွားသော။” စွယ်ကျမ်း၊ ၆။ ၆၄။

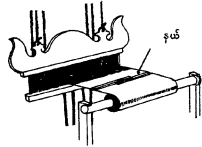
နိမိတ်ပါး - ကြံ / နိမိတ် / နိမိတ်ကျသည်။ ဆုံးရှုံးသည်။ “အဆီးရီး ယားတို့ နိမိတ်ပါးသွားသောအခါ။” သမိုင်း၊ ပ။ ၈၆။ “အတာ အပန်းဆုံးသော အပြုအမူမှာ အခြေအနေ နိမိတ်ပါးသွားမှုကို အဘက်မတန်သလို ဆက်ဆံတတ်သော ဝေလုရီး၏ အမူအရာ ပင်ဖြစ်၏။” အတာ၊ ပ။ ၂၃။

နိမိတ်ခွင်း - နဝိ / နိမိတ်ခွင်း / အလွန်နက်ရှိုင်းသော။ “ပြင်ယံ နိမိတ်ခွင်း၊ ခပ်ဆိုးညံ့ညို၊ ယုဂန္ဓါရိဝယ်။” ဝိရီ၊ ပ။ ၇၀။ ကမ္ဘာမြေပြင်၏ နိမိတ်ခွင်းချိုင်းစွမ်းရာ။” ညာမဂ၊ ၁၊ ၃။ ၁၈။

နိမိတ်လျှော - ကြံ / နိမိတ်လျှော / တဖြည်းဖြည်း နိမိတ်သွားသည်။

နိမိတ်သံ - န / နိမိတ်သံ / တဖြည်းဖြည်း နိမိတ်သံ။ (အား၊ အိ၊ အူ၊ အေးစသော ဝစ္ဆန္ဒလုံးပေါက်သံတို့ ဖြစ်သည်။)

နယ် - န / နယ် / ယက်ကန်းစင်တွင် ယက်ကန်းသားကို မတွန့် မရုန်းအောင် ထောက်ကန်ရသော သိန္နဇာတိ တူတတ်။

နယ်ကန် - ကြံ / နယ်ကန် / ယက်ကန်းသားကို နယ်ဖြင့် ထောက် ကန်သည်။

နယ်ကျဉ်း - နဝိ / နယ်ကျဉ်း / အရေးကိစ္စ အကြောင်းအရာ အတွေးအခေါ် စသည် မကျယ်မပြန့်ဖြစ်သော။

နယ်ကျယ် - နဝိ / နယ်ကျယ် / အရေးကိစ္စ အကြောင်းအရာ အတွေးအခေါ် စသည် ကျယ်ပြောသော။

နယ်ကျွဲ - ကြံ / နယ်ကျွဲ / သူတပါးပိုင်နက်ထဲသို့ ကျူးကျော် ဝင်ရောက်သည်။ “စားကျက်လွန်၍ နယ်ကျွဲသွားလေသော်။” သုခမိနိ၊ ၈၉။

နယ်ခံ - န / နယ်ခံ / ထိုနယ်တွင် မွေး၍ ထိုနယ်တွင် ကြီးသူ။ ဇာတိသား။

နယ်ချဲ့ - ကြံ / နယ်ချဲ့ / ၁။ မိမိ၏ပိုင်နက် ကျယ်ပြန့်အောင် သူတပါး၏ပိုင်နက်ကို သိမ်းယူခဲ့၊ ထွင်သည်။ “ဤကဲ့သို့ နယ်ချဲ့ ခဲ့ကြခြင်းကြောင့် ပြင်သစ်ဘုရင်သည် တဖြည်းဖြည်း အကြီး ဆုံးသော ပြေပိုင်ရှင်ကြီး ဖြစ်လာလျက်။” လောကီဇာတ်။ ၃၄၅။ ၂။ တိုးပွားစေသည်။ “ဓာတ်မီးတို့သည် ဤကိုယ် ကောင်ကို တနေ့တခြား တိုးပွားစေကုန်၏။ နယ်ချဲ့ကုန်၏။” ရူပဗီ၊ ၄၁။

- န / နယ်ရဲ့ / မိမိ၏ပိုင်နက်ကို ခဲ့၊ ထွင်သူ။ “နယ်ချဲ့ တို့က သွေးခွဲ၍။” ဂဇ္ဇာ၊ ၆၈။

နယ်ခြား - န / နယ်ခြား / တိုင်းပြည်နိုင်ငံတခု၏ အပိုင်းအခြား အစွန်အဖျားအရပ်။ နယ်နိမိတ်။ “မြန်မာနိုင်ငံ နယ်ခြား တိုင်အောင် လာ၍ ကြိုဆိုနှင့်၏။” ကိပ်၊ ၁၉၃။

နယ်ခြားမှတ်တိုင် - န / နယ်ခြားမှတ်တိုင် / တိုင်းပြည်နိုင်ငံတခု ၏ နယ်နိမိတ်ကို ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ဖိုက်ထူထားသော တိုင်။

နယ်စားပယ်စား - န / နယ်စားပယ်စား / အုပ်ချုပ်ရေး နယ် ပယ်တခုခုကို အပိုင်စားအုပ်ချုပ်ရသော အရာရှိ။ “တန်ခိုး မကြီးသော မင်းများလက်ထက်၌ နယ်စားပယ်စားများမှာ... အခွင့်အရေးများ ရှိကြလေသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၁၁၅။

နယ်စူး - န / နယ်စူး / ယက်ကန်းစင်သုံး နယ်ကိရိယာတွင် တပ် ထားသော သိန္န။

နယ်စပ် - န / နယ်စပ် / နယ်နိမိတ် ဆက်စပ်ရာ အရပ်။ နယ် ခြား။ “တရုတ် နယ်စပ်ကို ဝင်သွားပြီ။” ရွှေပြည်၊ ပ။ ၇၁။

နံ

နံ - နဝိ / နံ / ညံ့ဖျင်းသော။ သိမ်ငယ်သော။ သေးနပ် သော။

နံချာ - နဝိ / နံချာ / နံ - နဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

နွဲ

နွဲ - ကြံ / နွဲ / နွဲမံနယ် အားနည်းသည်။

နွဲချည့် - ကြံ / နွဲချည့် / ပင်ပန်းနွမ်းနယ် အားလျော့သည်။

နွဲခွေ - ကြံ / နွဲခွေ / ပင်ပန်းနွမ်းနယ် ပျော့ခွေသည်။

နယ်

နယ် - ကြံ / နယ် / ၁။ (မြေစေး၊ မုန့်ညက်စသည်ကို) ထောင့်ော ကြေမှုအောင် လက်ဖြင့် မိန့်ပ်သည်။ “မြေညက်နှင့်နယ်၍ သရွတ်ပြုလျက်။” နရ၊ ၂၉၉။ ၂။ ကောက်သီးကြွေအောင် ကောက်ပြန်ပေါ်တွင် ကျ၊ နွားများကို နင်းစေသည်။ “ကောက်ပဲတို့ကို စိုက်ပျိုးစေလျက်... ရိတ်ကုန် နယ်ကုန် လျက်။” သမန်၊ ပ။ ၁၉၆။ ၃။ (သားရေစိမ်းကို ဖန်ရည် စိမ်၍) ကျက်နပ် အောင် လုပ်သည်။ “ကောင်းစွာ အဘန်ဘန် နယ်အပ်သော သားရေ၏။” ဓာနိဋ္ဌိ၊ ၁၃၆။

နယ် - န / နယ် / ၁။ သာမန်အရပ်အပိုင်းအခြား။ “ဤလောက အရွတ်နယ်တခွင်မှာ။” မယ်ဒဂ်၊ ၉။ ၂။ အုပ်ချုပ်ရေး အရ သီးသန့် ခွဲခြားထားသော အရပ်အပိုင်းအခြား။ “ယခု မှတ်သားကြသည့် နယ်တွင်၊ မြို့၊ ကျေး၊ သစ်တပ်လုပ်၍။” န၊ ၆။ ၃။ စစ်တရင်တွင် အရှိန်အဟိ အနည်းဆုံးအရပ်။ “ဗြစ် နယ်စေ့၊ စစ်ကို ဘုရင်ခွေလို၊ ဆင်သေလျှင် နယ်မနင်း နိုင်ဘူး၊ ရထားပြိုင် ဆိုင်တဲ့မင်းမှာ၊ မြင်းခွကွက်ဆုံး။” သာပြည့်၊ ၅၆။

နွား

နယ်စွန်နယ်များ - န / နယ်စွန်နယ်များ / နယ်၏ အစွန်အဖျား အရပ်။ နယ်ခြား။ နယ်စပ်။ “ခရိုင်များစွာတို့တွင် နယ်လှည့် ဗျာတ်သတ်အဖွဲ့များရှိလေရာ ၎င်းတို့က နယ်စွန်နယ်များ ဇာား အဓိကအားဖြင့် တောလက်ကျေးရွာများသို့ လာရောက် ကပြ ကြလေသည်။” ဆိုလေ။ ၂၂၄။

နယ်ဆီ - န / နယ်ဇီ / ကိုယ်လက်အင်္ဂါတို့ကို ဆုတ်လိမ်း ဆုပ်နယ် ဝန် သိ။ “ကိုယ်အလုံးကို နယ်ဆီလိမ်း၍။” သံဝတ်။ ၂၉။

နယ်ဆင်း - ကြံ / နယ်ဆင်း / ကိစ္စတခုခုနှင့် နယ်ပယ်သို့ သွား ရောက်သည်။

နယ်ဆုံးနယ်များ - န / နယ်ဇုန်းနယ်များ / နယ်စွန်နယ်များ - န၊ နှင့် အတူတူ။

နယ်နိမိတ် - န / နယ်နိမိတ် / နယ်မြေ အပိုင်းအခြား အရပ်။ နယ်ခြား။ နယ်စပ်။ “ဗြူနီပေါယ် နယ်နိမိတ်မှာ။” ပန်လမ်း။ ၂၂။ “တပုပ်နိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်မှ သေသည်ထက် ဝေးစေခြင်း ငှာ။” သဇင်း။ ပ။ ၂၉၈။

နယ်နု - န / နယ်နု / ပေါ် ပဲနယ်သိုးရည်။ “ယက်ကန်း ဝိုင်းတာ၊ နံသာပန်းမျိုး၊ နယ်နုသိုးလျက်။” ငွေ* ၄၇။ “သပန်းခါးသီးနှင့် သံချေးရော၍ စိမ်း။ ကြို၍ဆို။ တမုတ် ဖြစ်၏။ ရွံ့တွင် တနေ့စိမ်း နယ်နု ဖြစ်၏။” စွယ်။ ပ။ ၁၀၃။

နယ်နုင် - ကြံ / နယ်နုင် / နေထိုင်ရင်းအရပ်မှ အခြားအရပ်သို့ ထွက်သွားစေသည်။ “စတာလင်အား ၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင်.... ဆိုက်ဗီးရီးယားသို့ နယ်နုင်လိုက်လေသည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၃။ ၃၂၂။

နယ်ပယ် - န / နယ်ပယ် / ၁။ အပ်ချုပ်မှဆိုင့်ရာ အရပ်အပိုင်း အခြား။ “မိမိတို့ နေထိုင်သည့် ခရိုင်နယ်ပယ်သည်။” သင် နည်း။ ၁၁၆။ ၂။ ဩဇာအာဏာ ပျံ့နှံ့ရာနေရာ။ “ပြန့်မာ ဘာသာစကား စာပေနယ်ပယ်ကလေးမျှသာတွင်။” မန်ဗျာ။ ၃၃။

နယ်ဖတ် - ကြံ / နယ်ဖတ် / နယ် - ကြံ။ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “မည်သည့် အစာမျိုးမဆို သမအောင် နယ်ဖတ်၍ ကျွေးမွေး ရန် မမေ့အပ်ပေ။” မွေး။ ၄၂။

နယ်မြေ - န / နယ်မြေ / နယ် - န၊ ၂။ နှင့် အတူတူ။ “ဗြူ ကျေး ရွာနှင့်တကွ နယ်မြေပါဖြစ်စေ၊ ပေါင်နုရောင်းချ လွှတ်အပ်မရှိ စေရ။” လွတ်သစ်။ ၃၉။

နယ်ရပ် - န / နယ်ယုတ် / နယ် - န၊ ၃။ နှင့် အတူတူ။

နယ်ရင်ပယ်ရင် - န / နယ်ယုင်ပယ်ယုင် / နယ်ပယ် တခုခုကို အုပ်ချုပ်စီမံပိုင်သောသူ။

နယ်လု - ကြံ / နယ်လု / ပိုင်နက်ကို သူရအောင် ငါရအောင် အားထုတ်သည်။

နယ်လွန် - ကြံ / နယ်လွန် / နယ်ကွဲသည်။

နယ်လှည့် - ကြံ / နယ်လှံ့ / မိမိ အုပ်ချုပ်ရသော နယ်တွင် ထိုထို ဤ၍ လှည့်ပတ်သွားလာ ကြည့်ရှုစစ်ဆေးသည်။

နယ်သတ်တိုင် - န / နယ်သုတ်တိုင် / နယ်မြေ သတ်မှတ်ချက်ကို ပြရန် စိုက်ထူထားသော တိုင်။

နွား - န / နွား / လှည့်ဆွဲ ထွန်ယက်ရာတွင် အသုံးပြုသော မြေလေးချောင်းသတ္တဝါ။

နွား - န / နွား / ရက်မတင်ရန် တိုင်တွင် ကပ်ရိုက်ထားသော သစ်သားအခံ။ “သံရိုက်၍ဖြစ်စေ၊ ရိုး နှက်၍ဖြစ်စေ တွယ်ကပ် ခုခံထားသော သစ်သားကို နွား ဟူ၍ ခေါ်လေ့ရှိသည်။” ချုပ်ပုံ။ မ။ ၅၃။

နွား - န / နွား / ပနွက်တိုင် မြေထဲဝင်အောင် ကြိုးဖြင့် ချိမ လွှတ်ချဆောင်ပေးရသော အလေးတုံး။ “ထိုလမ်းထုအတိုင်း အလေးချိန် ၅ ဟန်နီတိမှ ဟန်နီတိ ၄၀ (တန်တစ်ထပ်မှ ၂ တန် ခန့် လုပ်ငန်းကိုလိုက်၍ လေးသော) နွားတရ ရှိသည်။” ဆောက်။ ၃၇၇။

နွားကုတ်လက်ကိုင် - ကြွပ် / နကုတ်လက်ကိုင် / [ဥပစာ] တခုခု ကို အမြဲအစွဲ ဆုပ်ကိုင်ထားလျက်။

နွားကန် - န / နွား / နွားမောင်းသော ကြိမ်လုံး။ တံဖျာ။ နှင့်တံ။ “လယ်ထွန်ပြန်၊ နွားကန်ကို ပစ်ချ၊ ဆာမွတ်ချိန် ကျ သောကြောင့်။” ရတနာ။ ၅။

နွားကန်ကြီး - န / နွား / နွားကန်ကြီး / ကန်ကြီး - န၊ နှင့် အတူတူ။

နွားကန်နာ - ကြံ / နွားနာ / [ဥပစာ] ကျိုးနွံသည်။ “ရိုသေ လေးစားသည်။

နွားကျ - ကြံ / နွားကျ / [ဥပစာ] နံ့သည်။ အသည်။ ဖျင်းသည်။ “အတော်နွားကျတုံအကောင်းတံ။” စာအုပ်။ ၂၀၁။

နွားကျောက် - န / နွားကျောက် / နွားတွင်ပေါက်သော ကျောက် ရောဂါ။ (နွားကျောက်ရည်ကို ကျောက်ရောဂါကာကွယ်ဆေး အဖြစ် လူတွင် ထိုးနှံရသည်။)

နွားကျောင်းသား - န / နွားကျောင်းသား / စားကျက်တွင် နွားကိုလွှတ်၍ ထိန်းစောင့်သူ။

နွားကျပ် - န / နွား / နီညိုရောင် အမွေးရှိသော နွား။ (၁။ ထမ်းပိုးကောင်းသော နွားကျပ်ရွှေ ၂၊ ထမ်းပိုးသင့်သော နွားကျပ်ပုပ် ၃၊ ထမ်းပိုးညံ့သော နွားကျပ်တူး ဟူ၍ သုံးမျိုး ပြားသည်။) “နွားကျပ်။ နွားကျပ်နှင့် သင့်သော နွားမှ ကောင်းသည်။ နွားလားဥသဘ ပေါက်ပွားနိုင်ကြောင်းလည်း ထင်ရှားရှိချေသည်။” ဖာလုံး။ ၃၁။

နွားကျပ်မြေ - န / နွား / နီညိုရောင် အဆင်းရှိသော မြေကြီး။

နွားကြော - န / နွား / အလုံးအရပ်၊ အပြေးအလွှား၊ လှပ ကောင်းမွန်သဖြင့် အထူးမွေးထားသော နွား။ “နွားကြော ခိုလေ ချုံထိုးလေ။” ပုံ။

နွားကြောင် - န / နွား / ကိုယ်တွင် အနက်စင်းရှိသော နွား။

နွားကျွေးတောင်း - န / နွားကျွေးတောင်း / နွားစာထည့်ရသော အဝကျယ် တောင်းကြီး။ (လှည်းဖြင့် ခရီးသွားရာတွင် ယူ ဆောင်သွားလေ့ရှိသည်။)

နွားချေးပဲကွဲ - ကြံ / နွားချေးပဲကွဲ / ပဲစင်ဖြင့် သစ်စိမ်းမြေဩဇာ

ကျေးသည်။ “ပဲပင်မျိုးတို့ဖြင့် သစ်စိမ်းမြေဩဇာ ကျေးသည် ကို နွားဈေးပဲကုလှ ဆိုကြသည်။” ဖေပင်။ ၂၈၆။

နွားဈေးပိုး - န / နောက်ချီးပိုး / ကြံပိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။

နွားငတ်ရေကျ - ကြိဝိ / နတ်ယေဂျာ / (ရေငတ်နေသော နွား သည် ရေကိုတွေ့သောအခါ များစွာ သောက်သကဲ့သို့) အငမ်းမရ(ဖြစ်သည်။) ငမ်းငမ်းတက်(ဖြစ်သည်။) “မိတ်း မမြင်၊ လေမမြင်၊ အဆင်အခြင်မရှိ စုတ်ထိုးမရ နွားငတ်ရေ ကျ ဖြစ်တတ်၏။” မက်သာ။ ၉၃။

နွားစားကျက် - န / နွားလျက် / ကျွဲနွားများ ကျက်စားရာ အရပ်။ “မြက်ခင်းများမှာ အလွန်နု အလွန်ချိုမြသဖြင့် နွားစားကျက် ပြုလုပ်ရန် အထူးသင့်တော်ပေ၏။” ခရီးစဉ်။ ၃၃။

နွားစားကျင်း - န / နွားဇဂျင်း / သစ်တုံးကို လှေဝမ်းကဲ့သို့ ထွင်းထားသော နွားစာမြက်ထည့်ရာ ခွက်။

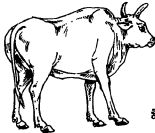
နွားစားခွက် - န / နွားစခွက် / သစ်သားကို စပ်လုပ်ထားသော နွားစာထည့်စရာ ခွက်။

နွားစားငုတ် - န / နွားစတုတ် / ရေနီးရာတွင် ပေါက်လေ့ရှိသော ဆေးဖက်ဝင် ပင်ငယ်တမျိုး။ “ကျွဲကောမင်းကုတ်၊ နွားစားငုတ်၊ မျောက်လုတ်နှင့်သစ်တီး” ကဝိသတ်* ၁၃၄၁။

နွားဈေး - န / နွားဇေး / နွားများကို ထောင်းဝယ်ရာ ဈေး။ “ဈေးကွယ်မြို့သည်... နွားကုန်သည်များအတွက် နွားဈေး အဖြစ်လည်း လူသိများပြား ကျော်ကြားသော မြို့ဖြစ်လေ သည်။” ဗွယ်ကျမ်း။ ၇။ ၉၇။

နွားတင်းကပ် - န / နွားတင်းကုတ် / နွားထားရာ တဲအုံ။

နွားနောက် - န / နနောက် / နွားနောက် / ရွှေ့ပိုင်း ကျွဲနှင့်တူ၍ နောက်ပိုင်း နွားနှင့်တူသော သတ္တဝါ။ တောနွား။

နွားနောက်

နွားနင်း - န / နနင်း / နွားလိုက် - န၊ နှင့် အတူတူ။

နွားပုခက် - န / နွားပခက် / လူ့ခြေတိတ်သောအခါဖြစ်စေ၊ ညှစ် အခါဖြစ်စေ ခြေလေးချောင်း စုံရပ်၍ ဝမ်းပိုက်ကို ပုခက်ကဲ့သို့ လှဲသော နွား။ “နွားပုခက် အမွှေးခက်။ ကုလားလက် ဝသာက္ကက်။”

နွားပေါ - န / နပော့ / ဒိုးရာပါ နွား။ “နွားပေါကို ထုတ် သကဲ့သို့၊ သုတ်သုတ်ကြီး နှင်လိုက်ရပါသည်။” ပုည၊ ၂၊ ၅၃။

နွားပေါက် - န / နပောက် / အရွယ်ရောက်စ နွားထီး။

နွားပိုက် - န / နပိုက် / နွားထီး။ “ခြောက်သောင်းသော နွားပိုက်၊ တသိန်းသော နွားမတို့သည် မြက်ခန့်၍ လိုက်ကြ ကုန်၏။” ဝံသမေ၊ ၁။ ၁၉။

နွားပြီး - န / နဟိုး / ထင်းကွပ်ပြီး နွား။

နွားပြေး - န / နပေး / ပြိုင်လည်းတွင် အတိုင်ဘက်က ထားရ သည့် ခုန့်ပြေးသော နွား။ ထိုနွား ၂ ကောင်မှာ နွားနင်း (အလည်)နှင့် နွားပြေး(အတိုင်)တို့ ဖြစ်ကြသည်။ မြဝတီ၊ ၂၉။ ၂၁၁။

နွားပတမ်း - န / နမဒန်း / သားမမွေးသေးသော နွားမငယ်။ “နွားပတမ်းလျှင်၊ သားမခင်သို့။” ဝေပျို့* ၂၀၈။

နွားမနီသန်လျက် - န / နမနီသန်လျက် / ဆူးပေါက်သော တွယ်တက်ချုံပင်တမျိုး။

နွားမအိုနောက်ကျသား - န / နမအိုနောက်ကျသား / ၁၊ နွားမ ၏ နောက်ဆုံးမွေးသော သား။ ၂၊ [ဥပစာ] မိခင်အသက် ကြီးမှ မွေးသော သားသမီး။

နွားမီးချ - ကြိ / နမီးချာ / တင်းကပ်တွင်းရှိ နွားများကို ခြင် မကိုင်နိုင်ရန် မီးခိုးမိုင်းတိုက်သည်။

နွားမုန်ညင်း - န / နမုန်ညင်း / နွားဓမ္မရင်း - န၊ ၅။

နွားမုန်းမြဲထုတ် - န / နမုန်းချန်စုတ် / [ဥပစာ] နေရာဌာန တခုတွင် အလိုမရှိသဖြင့် ပထုတ်ခြင်း ခံရသူ။

နွားမျက်ခိုး - န / နွားမျက်ခိုး / ဆိတ်မျက်လုံး - န၊ နှင့် အတူတူ။

နွားမျက်ခိုး - န / နွားမျက်ခိုး / ကုလားမျက်ခိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။

နွားမြီးကွင်း - န / နမြီးကွင်း / သားငှက်ထောင်ဖမ်းရန် နွားမြီး ဆံကို လုပ်ထားသော ညွတ်ကွင်း။

နွားမြေရင်း - န / နွားမျှေယင်း / စိမ့်မြေပေါက် မြက်တမျိုး။ (နမုန်ညင်း၊ နွားမုန်ညင်း၊ နွားမြက်ရင်းဟုလည်း ခေါ်ကြ သည်။)

နွားရွေးရှူးထိုး - ကြိဝိ / နယူးရှူးထိုး / မစဉ်းမစား။ မဆင် မမြင်။ အရမ်းကာရော။ ကမ္မရွေးထိုး။ “အစာမစားရလျှင် သေရတော့မည်ဟု မှတ်ထင်နေကြ၍... ထိုကဲ့သို့ နွားရွေးရှူးထိုး စားမျိုးကြခြင်းဖြစ်၏။” အဟာကု။ ၁၃၅။

နွားခိုင်းသွင်းချိန် - န / နယိုင်းသွင်းချိန် / ညနေ နေဝင်ချိန်။ “တနေ့သောနေ့၌ နွားခိုင်းသွင်းချိန် ၇ နာရီလောက်မှာ။” တစ္ဆေ။ ၁၆။

နွားခွေ - န / နယေ / နို့တရောင်အမွှေးရှိသည့် နွား။

နွားလဗိုး - န / နွားလဗိုး / နွား၏ လက်ပြင်ထက်တွင် ရှိသော အပုအလုံး။

နွားလားဥယထ - န / နွားလားအုတ်သုပာ / ၁၊ နွားအုပ်ကို ဦးစီးသော နွား။ ၂၊ [အဂ္ဂိ]ကျောက်ချဉ်ဖြူ၏ အဂ္ဂိရတ် အမည်။

နွားလိုက် - န / နလိုက် / ပြိုင်လည်းတွင် အလှည့်ဘက်က ထားရသည့် ဆင်ဟန်သွားတတ်သော နွား။ နွားနင်း။ “လယ်သမားကြီးဦးဘိုးသီးသည် နွားလိုက်တကောင် လိုသဖြင့် အခြားရွာကဝယ်၍ လာတယ်။” ဝိဇ္ဇာဒိ။ ၁၀၂။

နွားလည်ပျဉ်း - န / နွားလယ်ဗျင်း / ၁၊ နွားလည်ပင်းတွင် တွဲလျှားကျနေသော အရေပျဉ်း။ ၂၊ သစ်ပင်တမျိုး။

နွားလမ်း - န / နွားလမ်း / [ဗေဒင်] ပြဿနာသို့၊ မေထုန်ရာသီ၊ ကရကင်္ဂရာသီ၊ သိဟ်ရာသီတို့တွင် နေလတို့ သွားရာလမ်း။

နားလျှာကြီး - န / နယာဂျီး / ခ၊ နွယ်ပင်တမျိုး၏ အမည်။
 ၂၊ သစ်ပင်တမျိုး၏ အမည်။
 နွားဝန်တင် - န / နွားဝန်တင် / ကျောက်ကုန်းပြင် ကုန်ပစ္စည်း တင်ဆောင်သယ်ယူသော နွား။ “ကုန် အထည်အလိပ်များ နွားဝန်တင် သုံးရာကျော် လေးရာခန့်နှင့်” သုသော၊ ၈။ ၃၄၅။
 နွားသိုး - န / နသိုး / မသင်းကပ်ရသေးသော နွားသိုး။
 နွားသိုးကြီးမြတ် - ကြိဝိ / နသိုးကျိုးမျှတ် / [၂၂၈၁] စည်းလွဲ ကမ်းမဲ့။ အရမ်းကာရော။ “ဘာဖြစ်လို့ ဒီလို နွားသိုးကြီးမြတ် မိုက်ကြော့ခဲ့တာတွေ ရှိနေတာလဲ။” ဂဂါ ၇။ ၈၀။
 နွားသိုးကြောင် - န / နသိုးကျောင် / သင်းသော်လည်း မစင်သော နွား။ သိုးကြောင်။

နွေ

နွေ - န / နွေ / တပေါင်းလပြည့်ကျော် တရက်မှ ဝါဆိုလပြည့် အထိ ဖြစ်သော ကာလအပိုင်းအခြား။
 နွေခေါင်ခေါင် - န / နွေခေါင်ဂေါင် / နွေဥတု၏ အလယ်ပိုင်း။ “ထိုကောက်ရိုးနွယ်နှင့်ထိုမိန်းကလေးကို ကား... နွေခေါင်ခေါင် ပြေခြောက်ခြောက်တွင် ခေါင်းထောင်နိုင်သူများ ဖြစ်၏။” မျက်ပွင့်၊ ၁။ ၁၂။
 နွေပေါက် - ကြို / နွေပေါက် / နွေဥတု အစပြုသည်။
 နွေဦးပေါက် - န / နွေဦးပေါက် / နွေဥတု အဦးအား။

နွေး

နွေး - နဝိ / နွေး / အနည်းငယ် ပူသော အတွေ့ ရှိစေရာ။
 နွေးနွေးထွေးထွေး - ကြိဝိ / နွေးနွေးထွေးထွေး / ပူနွေးသော အတွေ့ကို ရရှိစေလျက်။ “ဟဲ့၊ လေထိုက်မခံနဲ့။ ဓောင် လေးမြဲပြီး နွေးနွေးထွေးထွေးနဲ့။”

နွဲ့

နွဲ့ - ကြို / နွဲ့ / ခ၊ ညွတ်ယိမ်းသည်။ “ဤ ရေခဲနံပြားပင်ကား တောင်လေးလားလည်း ပြောက်သို့ နွဲ့၏။” ကိပုံ၊ ၂၂။ ၆။
 ၂၊ ဓမ္မဗျာဓိ။ တာသည်။ ခွဲသည်။ ကနွဲ့ကရ သံကလေးနွဲ့နှင့် နွဲ့တတ်သော ကလေးပမာ။ စာဆို၊ ၃။ ၇၇၄။
 - နဝိ / နွဲ့ / (ကံ၊ အား၊ စည်းစိမ် စသည်တို့) သိပ်ငယ်၊ ညိုဖျင်းသော။ “ကြက်သရေပဲ့၊ ဘုန်းကံက နွဲ့သန့်ငံ။” ဝိရိ၊ တ။ ၂၄။
 နွဲ့ ဆိုးဆိုး - ကြို / နွဲ့ / ဦးဆုံး / ချစ်မှန်းသိ၍ မိမိအလို ပြည့်စေရန် ချစ်သော သူတို့အား စိတ် အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေသည်။ “ခင်ဘုန်းတို့ စိတ်မျိုးလို နွဲ့ ဆိုးဆိုးတဲ့ အလှေကို ဘင်အိုမှ တော်မှာ ထပ်ပါရဲ့။” ထီး၊ ၃။ ၁၀၈။
 နွဲ့နောင်း - နဝိ / နွဲ့ / နှောင်း / နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသော။ “ညီညံ့

ပျောင်းပျောင်း၊ ချက်ဖယောင်းသို့၊ နွဲ့နောင်းခေါက်ချို။ ကျိုးနဲ့လိလိ၊ ရှိသည့်အရွယ်၊ အပျိုငယ်က။” ကိုး* ၁၃၃။

နွံ

နွံ - ကြို / နွံ / ခ၊ နှိပ်စင်းသွားသည်။ “ကန်ဖိုးကန်သောင် ယိုယွင်းနွံနွံသည်။” သုသော၊ ဆ။ ၁၅၉။ ၂၊ ပျပ်ပပ်သွားသည်။ ညွတ်ကျိုသည်။ “ရတနာသုံးပါး အစံသို့၊ ကပ်နွံ ဖြစ်လေ့ရှိသော။” ဗိ၊ ၆၇။ ၃၊ ငြိမ်သက် သွားသည်။ “သွားလည်းမြဲမြံ၊ လေပျိုးနွံ၍။” ကြေး၊ ၁၄၀။
 - န / နွံ / နန်း - န၊ နှင် အတူတူ။ “နွံနွံသော ပတ္တမြား ရတနာ ကိုကား သင်ထုတ်ဖော်မယုတ် နေမည်လော။” လူရေး၊ ၅၀။
 နွံနာ - ကြို / နွံနာ / ရိုသေကြောက်ရွံ့ ကျိုညွတ်သည်။ “ပြန်တီးမှုသည် စည်းကမ်းမဲ့ခြင်း မနွံနာခြင်းကို ဖြစ်စေ၏။” ကပ္ပ၊ ၂၅၂။

နွမ်း

နွမ်း - နဝိ / နွမ်း / ခ၊ ဆိုသော။ ညှိုးမှိန်သော။ “ဝတ်လဲ တော်နွမ်းသည်ကို ခါစွပ်၍ ဖြူစင်သော်။” ကိပုံ၊ ၁၇၇။
 ၂၊ နွမ်းနားနည်းပါးသော။ “လူတွေ နွမ်းတွေမှာ ရေငတ်လို့ ပန်းပြီး နွမ်းကုန်ကြတာပေါ့။” မဇ္ဈိမ၊ ၈။ ၂၆။
 နွမ်းချည် - နဝိ / နွမ်းချို / ခွန်အားကုန်ခန်းသော။ “မျက်နှာ မလှည့်၊ နွမ်းချည်ခွေလိပ်၊ နာရိပ်နာခြည်။” မုရု* ၅၀။
 နွမ်းနယ် - နဝိ / နွမ်းနယ် / နွမ်းနယ် / အလွန် ပင်ပန်းညှိုးငယ်သော။ အလွန်မေးမှိန်ညှိုးသော။ “ယခုမြို့တွင်းသူရဲဗိုလ် ပါတို့ အလွန်ငတ်မွတ် နွမ်းနယ်လှချေသည်။” သုသော၊ တ။ ၃၇၀။ “ငါတို့ မင်း ဟူသည်လည်း အခြံအရံ အစရှိသော အညစ်အကြေးကြောင့် နွမ်းနယ်၏။” ကိကုတ်၊ ၄၁၀။
 နွမ်းပါး - နဝိ / နွမ်းပါး / နွမ်းပါး / ခ၊ ဆင်းရဲပင်ပန်းသော။ “ထင်မရှားနွမ်းပါးသော အသွင်ဖြင့် ပြည့်မှ ခွာထွက်၍။” သမန်၊ ပ။ ၄၀၈။ ၂၊ မပြည့်မစုံ၊ မကံမလုံဖြစ်သော။ ညှိုးငယ်သော။ “ရွေးကဲခွဲခွဲနား ငုတ်နွမ်းပါးသော သူတို့သည်။” အဘိ၊ ၈။ ၁၀၈။
 နွမ်းရိ - နဝိ / နွမ်းရိ / နွမ်းရိ / ခ၊ ပင်ပန်း ညှိုးငယ်သော။ “သင်းတို့ ကြက် ၂ ခုလည်း ခွပ်ကြ၍ နာကျင်ပင်ပန်း နွမ်းရိ စေဦးဟူ။” ကိပုံ၊ ၂၂။ ၂၊ ဟောင်းမြင်း ညှိုးမှိန်သော။ “ငါသည်လည်း တပါးကုန်လော သာကန်းနွမ်းရိကုန်သော ရဟန်းတို့အား ပေးအံ့သောဌာ ထိုပုဆိုးတို့ကို ခံအပ်ကုန်၏။” ငါး၊ ၁၅၇။ ၄၀။
 နွမ်းလျှာ - နဝိ / နွမ်းလျှာ / ပင်ပန်းညှိုးငယ်သော။ “သူ၏ မျက်နှာမှာ ဖြူပတ်ဖြူပေဟန်နှင့် အားအင်ဆုတ်ယုတ် နွမ်းလျှာ နေပုံရနေ၏။” စစ်သား၊ ၃။ ၂၁၂။

နွယ်

နွယ် - ကြံ / နွယ် / (ကြိုးနှင့် တူသော အပင်) တနေရာမှ တနေရာသို့ တွယ်ယှက်ကူးဆက်ပြန်ပွားသည်။ “သည်တပင် ကုန်ပြန်လျှင် တိုတပင်ကို နွယ်ပြန်၏” အဓိပ္ပာယ်။ ၁၀၀။

-န / နွယ် / ၁။ တွယ်ယှက်ရပ်ပတ် ကူးဆက်ပြန်ပွားသော ကြိုးနှင့်တူသည့် အပင်။ “(ပေါလတာ) အမည်ရှိသော နွယ် သည် ဖြစ်ပေါ်၍လာ၏။” လက်စွဲ။ ၄၅။ ၂။ ဆွေစဉ်မျိုး ဆက်။ အနွယ်။ “နာ၊ နေမင်းနွယ်ရင်း၊ သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသည်။ ဇယယော၊ အောင်လေပြီ။” ကဝိဇာတ်။ ၁။ ၄၇။

နွယ်ကြိုး - န / နွယ်ကြိုး / ကြိုးသဖွယ်သုံးရသော နွယ်ပင် ပြတ်။ “ဓမ္မာနိသီးတေဂ္ဂို ရသဖြင့် နွယ်ကြိုးနှင့်သိပြီး ယူ ဆောင်လာခဲ့တယ်။” ထေရာ၊ တ။ ၁၀၆။

နွယ်မျိုး - န / နွယ်မျိုး / ချိုမြိန်သော အရသာရှိသည့် ဆေးဖက် ဝင်သောနွယ်ပင်။

နွယ်ငန်း - န / နွယ်ငန်း / နွယ်ပင်ကြီးတမျိုး။ “မျောက်နွယ်ပင် ပေါ်က နွယ်ငန်းကို ခန်းဆင် စီးနေသည့်အပြင်။” မျောက်ရို။ ၆၄။

နွယ်စပ် - န / နွယ်စပ် / နွယ်ပင်ကြီးတမျိုး။

နွယ်တာလ - န / နွယ်တာလ / ဝါဆိုလကို ရှေးကခေါ်သော အပတ်။

နွယ်ခိုင်း - န / နွယ်ခိုင်း / လျှော့ကို ပုဂ္ဂိုလ်လုပ်ရသော နွယ် ပင်တမျိုး။

နွယ်ယောင်ပင်ယောင် - န / နွယ်ယောင်ပင်ယောင် / အနွယ် ယောင်ယောင် ပင်စောက်ယောင်ယောင် ထင်ရသော အပင် မျိုး။

နွယ်ရှင် - န / နွယ်ရှင် / ၁။ စမ်းချောင်း တို့တွင် နေသော နွယ်မျှင်နှင့် တူသည့် ပိုးကောင်တမျိုး။ ၂။ နွယ်ပင်တမျိုး။

နွယ်သင်္က - န / နွယ်သင်္က / ၁။ လှံစွပ်ပုံ အရွက်ထူများရှိ၍ အပွင့်ဖြူ၊ အပွင့်နီသော ပန်းပင်ကြီး။ ၂။ အစမ်းရောင် ဆိုး ဆေးမှုန့်တမျိုး၏ အမည်။

နှ

နှမ - နှ / နှမ / ၁။ မိဘနှစ်ပါးမှ ပေါက်ပွားလာသော သား ချင်းတို့အနက် ယောက်ျားကလေးများက မိမိအောက် ငယ် သော မိန်းကလေးကို ခေါ်ဝေါ်သောအမည်။ “ထိုသည့် နှမ ရှိသည်ကို ယှဉ် မိဖုရားမြှောက်၏။” ဇီဝိပုံ။ ၈၇။ ၂။ သူစိမ်း မိန်းမကို ယောက်ျားက ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ခေါ်သော အသုံးအနှုန်း။ “မလေးမိငယ် နှမငယ်၊ ဘဲနှယ်နှမ ခေါ်သ တဲ့။” ပါပီ။ ၄။

နှမရံမွေး - နှ / နှမရံမွေး / တလင်တမယားက မွေးသော သားသမီး။

နှမြော - ကြံ / နှမြော / ၁။ မပေးရက် မကမ်းရက် ဖြစ်သည်။ ကပ်စေးနေသည်။ တွန့်တိုးသည်။ “မပေးရက် မစွန့်ရက်အလွန်

တရာ နှမြော စုံဖက်ဘက်သည်။” နရ။ ၃၃၅။ ၂။ မစွန့် လွှတ်နိုင်ဖြစ်သည်။ “ငါ၏ အသက်ကို မနှမြော။ စကား ပျက်အံ့သည်ကိုသာ ငါနှမြောသည်။” စွယ်၊ ၁။ ၂၇။

နှလုံး - နှ / နှလုံး / ၁။ (တွန့်ချည် ခန့်ချည် ပိန်ချည် ဖောင်း ချည် ဖြစ်ခြင်းဖြင့်) သွေးလွှတ်ပတ် ခြင်းကို ဖြစ်စေသော တွင်းခေါင်းရှိသည့် ကိုယ်တွင်း အင်္ဂါ။ ဟဒယ။ ၂။ [ဥပစာ] စိတ်။ မနော။ “မကြည် နှလုံး၊ မပြုံးမရွှင်။” ရာဇီ* ၁။ ၃။ [ဥပစာ] သဘော တား။ စလေ့လည်း သွေး သောက်နှလုံးကို သိလို၍သာ စမ်းသည်။” ကုလား၊ ၃။ ၄၇။ ၄။ [ဥပစာ] အလို။ ဆန္ဒ။ “မယ်တော်မင်းသည် ဥယျာဉ် ကစားချင်သော နှလုံးရှိသော ကြောင့် ဥယျာဉ် ကစားခြင်း ဝင်ရာတွင်။” ကိကုတ်၊ ၆၇၉။

နှလုံး

နှလုံးကောင်း - နှ / နှလုံးကောင်း / သဘောထား ပြည့်ဝ သော။ “ဘုရားတော်၊ မပြစ်မမှား၊ တရားပျော်ပိုက်၊ နှစ်ခြိုက် အင်မြီး၊ ကျင့်မည်ကြိုးလျက်၊ ထမ်းပိုးလင်ကန်၊ သဒ္ဓါလွန် သည်။” အကျန်နှလုံးကောင်းသတည်း။” သံ* ၁၇၂။

နှလုံးခန့် - ကြံ / နှလုံးခန့် / ၁။ ထိတ်လန့်ခြင်း၊ အံ့ဩခြင်း စသည်တို့ကြောင့် နှလုံးသား ပိတ်လုပ်ခါသည်။ ရင်တုန် သည်။ “နှလုံးကျုံ့ချေ လျော့ချေပြုသည်ကို နှလုံးခန့်သည်ဟု ဆိုသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၇။ ၂၇၇။ ၂။ နှလုံးသား တွန့်ချည် စန့်ချည် ပိန်ချည် ဖောင်းချည်ဖြစ်သည်။

နှလုံးချော့ - ကြံ / နှလုံးချော့ / အလွန်သဘောကျသည်။ အလွန် ကျေနပ်သည်။

နှလုံးငြိမ် - ကြံ / နှလုံးငြိမ် / စိတ်ငြိမ်သည်။ စိတ်လှုပ်ရှားမှု ကင်းသည်။ “နေ့စဉ် နေ့ ဆက် အမြဲလျက်၊ သုံးရက် ခန့်နှင့် နှလုံးငြိမ်၊ ထိုနေ့အိမ် လွန်ရှင်လန်း။” ဗန္ဓု။ ၆၁၇။

နှလုံးညွတ် - ကြံ / နှလုံးညွတ် / တစုံတခုဆိုသို့ စိတ်ရောက်သည်။

နှလုံးတုန် - ကြံ / နှလုံးတုန် / ၁။ နှလုံးခန့် - ကြံ၊ ၁။ နှင့် အတူတူ။ “မျက်နှာညှိုးကြုံ၊ နှလုံးတုန်၍။” ဒေရီ၊ ၃။ ၁၃၃။ ၂။ စိုးရိမ် ပူပန်သည်။ “အဟုတ်ကို နှလုံးတုန်စရာ ကောင်းလှပေစရာ ပေါ့။” အာတိ၊ ၈။ ၆၁။

နှလုံးနာ - ကြံ / နှလုံးနာ / ၁။ ရှိရာစက်ဆုပ်သည်။ “ကလက် တက်တက်လူမျိုးကို တွေ့ရာမှ ရွံမုန်းပြီး၊ အလွန်နှလုံးနာတဲ့ အတွက်။” တင်မြတ။ ၁၄၂။ ၂။ အော့အန်အချစ်ဖြစ်သည်။ “ပျိုခြင်း၊ နှလုံးနာခြင်း၊ ပါးစောင်မျက်လုံး ယောင်ခြင်း။” သက်ရှည်။ ၁၁၉။ ၃။ စိတ်နာသည်။ အသည်းနာသည်။ နာကျည်းသည်။ “သတိုးကျော်လည်း နှလုံးနာ၍... မမည်း တော် အိမ်ရှေ့ မင်း အိမ်တော်ကစ၍ မီးတိုက်သည်။” ကုလား၊ ၃။ ၉၁။

-နှ / နှလုံးနာ / နှလုံးညှိုးသော ရောဂါ။

နှလုံးနောက် - ကြံ / နှလုံးနောက် / စိတ်ရှုပ်သည်။ စိတ်

နေကံသည်။ “သားမယားကျွေးမှုနှင့် တွေးမိတိုင်း နုလုံးနေကံ။” ဝါ ပ။ ၂၇။

နုလုံးနှစ်စွာ - န / နုလုံးနှစ်စွာ / စိတ်နှစ်စွာ - န၊ နှင့် အတူတူ။

နုလုံးပျက် - ကြံ / နုလုံးပျက် / ယုဗုတ်ယိုကြည်သည်။ နုလုံးသွင်းသည်။ “ဦးဘိုးလိုင်သည် ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားအား ကျေးဇူးဆပ်ရပေတော့အံ့ဟု နုလုံးပျက်လျက်။” ယောလှိုင်။ ၂၆။

နုလုံးပျို - ကြံ / နုလုံးပျို / အော့အန်ချင်သည်။ “ထိုပိုးတို့သည် ရင်ပြည့်ခြင်း၊ နုလုံးပျိုခြင်း၊ အစာမကျေခြင်း...တို့ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။” ကာနု။ ၁၈၀။

နုလုံးပျက် - ကြံ / နုလုံးပျက် / စိတ်ပောက်ပြန်သည်။ “ညီတော်ခြောက်ပါး၊ ဝမ်းခေါင်းဟက်လက်၊ နုလုံးပျက်တဲ့ပျက်နှာထားကို။” ပရာ။ ၇။

နုလုံးပျို - ကြံ / နုလုံးပျို / ယုဗုတ်သည်။ နုလုံးသွင်းသည်။ အာရုံစိုက်သည်။ “ဤခွေးနက်ကား ဤမိန်းမပျက်၏ ရန်သူဖြစ်လတ္တံ့ဟု နုလုံးပြုလျက်။” သံဝတ်။ ၉၀။

နုလုံးပျိုး - န / နုလုံးပျိုး / နုလုံးသား၏ အတွင်းခေါင်းအရပ်။

နုလုံးမှု - ကြံ / နုလုံးမှု / သတိပြုသည်။ နုလုံးသွင်းသည်။ “ဘုရားမြတ်စွာလည်း မောဂ္ဂလုနန်နုလုံးမှုနိုင်စေဟု မစတော်မူ၏။” ပါရာသစ်။ ၂၅။ “မင်းကြီးလည်း မည်သို့မျှမဆို နုလုံးမှုကာသာ နေလိုက်၏။” ငေတိ။ ၂၀၀။

နုလုံးမွေ့လျော် - ကြံ / နုလုံးမွေ့လျော် / စိတ်ချမ်းမြေ့သည်။ စိတ်ပျော်ရွှင်သည်။ “သူမနေသူမေ အလွန်နှလုံးမွေ့လျော်ဘွယ်ရှိသော။ ပဒေသေ၊ အရပ်၌။” ဒါဌာ။ ၁၂၀။

နုလုံးရောဂါ - န / နုလုံးရောဂါ / နုလုံး၌ ဖြစ်သော ရောဂါ။ နုလုံးနာ။

နုလုံးရည် - န / နုလုံးရည် / နုလုံးရည် / စပ်ဆိုင်သော စွမ်းရည်တစ်မျိုး။ “လက်ရုံးရည်၊ နုလုံးရည်၊ ပညာရည်တို့ကို။” သာလွန်။ ၁။

နုလုံးလှ - န / နုလုံးလှ / ကောင်းမြတ်သော စိတ်ထား။ “အမွေဆိုတတ် ပြောတတ်သောအလေ့ရှိခြင်းကြောင့် နုလုံးလှဆိုရာ၌လည်း လက်ရုံးကိုး စကားပါလျက် ရှိကြောင်း ထုံးဟောင်းရှိပါသည်။” ဧညည်။ ၁၀၂။ “သားတော်အကြီးကား လက်ရုံးလှကို ကြိုက်၏။ သားတော် အငယ်ကား နုလုံးလှကို ကြိုက်၏။” ထိပုံ။ ၁၆၅။

နုလုံးလေး - န / နုလုံးလေး / နုလုံးအင်္ဂါ။ “လက်သီးဆုပ်မျှ လောက် နို့မောင်းသော အဆင်းရှိသော နုလုံးသားတစ်ချစ်၏။” ကုထုံး။ ၄၃။

နုလုံးသည်းပွတ် - န / နုလုံးသည်းပွတ် / နုလုံးသီးပွတ် / ၁၊ နုလုံးနှင့် အသည်းအစုံ။ “ဟိမဝန္တာတောင်ထိပ်၌ နေသော ကောင်းကင်ဖြင့်သွားသော၊ ဆန္ဒာနံဆင်ပျံ၊ မြင်းပျံသိန္ဒဝတီ၏ နုလုံးသည်းပွတ် အသွေးအဦး၊ ဦးနှောက်ကို ဖောက်ထွင်း၍ စားတတ်သော ကေသရာဇာခြင်္သေ့မင်းစဉ်လျက်။” ဝိဓြေ။ ၆၅။ ၂။ အသက်သွေးခဲ။ “စာပေသည် ယဉ်ကျေးမှု၏ နုလုံးသည်းပွတ်ဖြစ်သည်။” စာကြည့်။ ၉၄။

နုလုံးသွေး - န / နုလုံးသွေး / နုလုံးခွံသားအတွင်း၌ တည်သော သွေး။ “ကွန်ပိတီ၏ နုလုံးသွေးနီသလို။” မံသ။ ၇၁။

နုလုံးသွေးပျက် - ကြံ / နုလုံးသွေးပျက် / ၁၊ (ကြောက်ရွံ့၊ ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာကို မြင်တွေ့ရသဖြင့်) စိတ်ပောက်ပြန်သည်။ ရူးသွပ်သည်။ နုလုံးပျက်သည်။ “ဥမ္မတ္တာ အဓိမာနာ၊ နုလုံးသွေးပျက်၍ အလွန်ရှားသော အနာ။” ဓာတု။ ပ။ ၁၁၁။

၂၊ နုလုံးသွေး အသွားအလာ ပောက်ပြန်သည်။

နုလုံးသွင်း - ကြံ / နုလုံးသွင်း / အာရုံတစ်ခုခု၌ စိတ်ကို အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်စေသည်။ အာရုံပြုသည်။ အာရုံစူးစိုက်သည်။ စဉ်းစား ဆင်ခြင်သည်။ “အဘယ်သို့သော အကျင့်ရှိသော ယောက်ျား၌ သင်သည်နုလုံးသွင်းသနည်း။” ထိပုံ။ ၆၀၂။

- န / နုလုံးသွင်း / သဘောထား။ ယုဗုတ်ချက်။ အလိုဆန္ဒ။ အမျိုးမျိုးသော နုလုံးသွင်း သဘောထားကို။” သာသစ်။ ၆၁။

နုလုံးအိမ် - န / နုလုံးအိမ် / နုလုံးသား။ “ပဋိသန္ဓေတို့နေ၍ တည်သည့်နေရပ်မှ၍ နုလုံးအိမ်၌ တချင်ရွှေ့မျှသော သွေးသည်။” မီး။ ၈၈။

နှာ

နှာ - န / နှာ / ၁၊ ပါးစပ် အထက်တွင်ရှိ၍ အနံ့အာရုံကို ခံယူသော မျက်နှာအစိတ်အပိုင်း။ နှာခေါင်း။ ၂၊ ချေဆတ်စေရန် နှမ်းချူရသော ဆေးမှုန့်။ “သူဌေးမန္တိကံ၊ သတ္တသံဝစ်၊ ခုနစ်နှစ်ကြာ၊ ခေါင်းဆံနာကို၊ နှာဖြင့်ကုသ၊ ချမ်းသာရ၍။” ဣန္ဒာနေ။ ၈၇။ ပ၊ [ဗြ] စိထားသော အုတ်နှစ်လွှာ တွေဆက်ရာ။ အုတ်ဆက်ကြောင်း။ “အုတ်တချပ်နှင့် တချပ်အကြားရှိ သန့်ရှင်းကြောင်းကို ‘နှာ’ ဟုခေါ်သည်။” ဂျင်နီ။ ၁၇။

နှာကြောင်း - န / နှာကြောင်း / [ဗြ] စိထားသော အုတ်နှစ်လွှာ တွေဆက်ရာ မျဉ်းကြောင်း။ “ပေါင်းကူးများကို အကြမ်းစီသောအခါ အုတ်ကောင်း များကိုသာ အသုံးပြု၍ ကျောကုန်းတွင်း နှာကြောင်း မကျယ်စေရန်... ထောင်၍စီရလေသည်။” ဂျင်နီ။ ၆၇။

နှာခေါင်း - န / နှာခေါင်း / အခေါင်းပေါက်နှစ်ခုရှိသော နှာ။

နှာခေါင်း - န / နှာခေါင်း / နှမ်းချူရသော ဆေးမှုန့်။ ဂျူလျင်ချေစေသော ဆေးမှုန့်။ “အချို့ သူနာတို့လည်း နှာခေါင်းမျက်စဉ်းနှင့်ပင် ပျောက်စေ၏။” နုနုစဉ်။ ၆၆။ “အမှု့ညက်စွာပြု၍ နှာခေါင်းလုပ်၍ ဂျူ” လောဟိ။ ၆၇။

နှာခေါင်းကျည်ပွေ့တွေ - ကြံ / နှာခေါင်းကျည်ပွေ့တွေ / [ဥပစာ] အဆင်အခဲနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။ အကျပ်အတည်းနှင့် တွေ့သည်။ “အမှတ်တမဲ့နေရင် တော်တော်ကြာ နှာခေါင်းကျည်ပွေ့တွေ ရောက်တယ် သိလား။” သုတိ၊ ပ။ ၁၂၈။

နှာခေါင်းပေါက် - န / နှာခေါင်းပေါက် / နှာခေါင်းရှိ အသက်ဂျူရာ အနံ့ခံရာ အပေါက်။

နာခေါင်းပိတ် - ကြံ / နာခေါင်းပိတ် / နာစေးနေ၍ အသက်ရှူမရဖြစ်သည်။

နာခေါင်းပေး - န / နာခေါင်းပေး / နာခေါင်းပေါက်တွင် ကပ်ငြိမြောက်သွေ့နေသော အညစ်အကြေး။ နှပ်ချေးခြောက်။ “စေးမှစေးတော့ နာခေါင်းပေးကို ငါမိ လုပ်စားသည်။” ကျော်ပုံ။ ၁၇။

နာခေါင်းရှုံ့ - ကြံ / နာခေါင်းယူန့် / ၁၊ မကောင်းသောအနံ့ကို ရ၍ နာခေါင်းကို တွန့်အောင်လုပ်သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] ရှုံ့ရှာစက်ဆပ်သည်။ “အရာရှိဆိုသော စကားကို နာခေါင်းရှုံ့ကြသည်။” အားပြိုင်၊ ၁။ ၁၆၄။

နာခေါင်းသွေးလျှံ - ကြံ / နာခေါင်းသွေးယုန် / နာခေါင်းပေါက်များမှ သွေးလျှံထွက်ယိုကျသည်။

နာစေး - ကြံ / နာစီး / ၁၊ အအေးမိ၍ နာရည်ယို နာခေါင်းပိတ်သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] မသိချင်ဟန်ဆောင်သည်။ “ကူမင်တန်တပျားအကြောင်း တင်ပြစဉ်က နာစေး၍ နေသော အဓမ္မိကန်နောက်ဆွဲ။” တင်းစာ။

နာဆေး - န / နာစေး / နာနုတ်ဆေးမှုန့်။ နာနုတ်ဆေးရည်။ နာ၅။ ဆေး။

နာတံ - န / နာခန့် / ၁၊ နာခေါင်း၏ အလျားအတံ။ “မျက်လုံးမျက်ဖန် နာတံစသည်တို့။” ကုသုဒ္ဓိ၊ ၆၀။ ၂၊ ဆီဆုံ၏ ကား။ “ဆီဆုံ၏နာတံ၌ အတွင်းက စီးသောသူသည် အတွင်းဝန်းဖြင့် လည်သည်။” စွယ်၊ ၃။ ၁၇၉။ ၃၊ ခြင်္သေ့၊ လိပ်ပြာစသည်တို့ ၏ ရှေ့ပိုင်းတွင်ရှိသော အရည်ကိုစုပ်ယူသည့် ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း။ “ပန်းကြိုက်တို့ ဝါးနာကြောင့်၊ ဝတ်လွှာကလေးတွေကို နင်းပြီး နာတံကလေးကို သွင်းလို့။” တင်မြ၊ တ။ ၁၆၁။

နာနု - န / နာနု / နာခေါင်း၊ နာမောင်းတို့ ၏ အရိုးနု။
နာနုတ် - ကြံ / နာနုတ် / ၁၊ မူးမောသော၊ မေ့မြောသူကို ရေမွှေး၊ ကွမ်းရွက်စသည်တို့ဖြင့် အနံ့ ပေးသည်။ ၂၊ နာမူတ်ဆေးကို နာခေါင်းတွင်းသို့ မှုတ်သွင်းစင်စေသည်။ “သူဌေးမကို ညောင်စောင်းထက်၌ ပက်လက်အိပ်စေ၍ ထိုဆေးရည်ဖြင့် နာနုတ်၏။” ဇိ။ ၅၉၀။

- န / နာနုတ် / နာဆေးမှုန့်။ နာဆေးရည်။ “ဤကား နာနုတ် လျှံရာအကျိုးရှစ်ပါး စကားရပ် မှတ်သွယ်တည်း။” ချူ။ ၂၈။

နာနုတ်တံ - န / နာနုတ်တန် / နာနုတ်ရသော ကိရိယာ။
နာပေါက် - န / နာပောက် / နာခေါင်းပေါက် - န၊ နှင့်

အတူတူ။
နာပိတ် - ကြံ / နာပိတ် / နာခေါင်းပိတ်သည်။
နာပုတ် - ကြံ / နာပုတ် / နာခေါင်းတွင်း အရိအရွဲတို့ ပုပ်သည်။

နာဖားကြိုး - န / နာဖားကြိုး / နာဖားကြိုး - န၊ ၅။
နာဖားပေါက် - န / နာဖားပောက် / နာဖားပေါက် - န၊ ၅။
နာမောင်း - န / နာမောင်း / ၁၊ လက်မောင်းသဖွယ် အသွယ်ပြုရသော ဆင်၏ရှည်သောနှာတံ။ ၂၊ မိုနီရာတွင် ချိတ်တွယ်

သော နွယ်ပင်၏ အစိတ်အပိုင်း။ “ကြိမ်လည်းနွယ်ရှက်၊ နာမောင်းထွက်၍။” သစ္စာ * ၁၁၄။

နာမောင်းအိုး - န / နာမောင်းအိုး / ဆင်၏အစွယ်ရင်းကို ဖုံးအုပ်နေသော အသားနှင့် တပြေးတည်း ဖြစ်သော နာမောင်းအစိတ်အပိုင်း။

နာမူတ် - ကြံ / နာမူတ် / ၁၊ နာခေါင်းဖြင့် လေပြင်းပြင်း မှုတ်ထုပ်သည်။ ၂၊ နာခေါင်းတွင်းသို့ နာဆေးကိုမှုတ်ထည့်သည်။ “ငင်းသုံးပါးကို ကြိတ်၍ နာမူတ်ရမည်။” သက်စောင့်။ ၁၉၈။

နာမွန့် - ကြံ / နာမွန့် / အအေးမိ၍ နာရည်ယို မျက်စိကော့ချေဆတ်ချင်သည်။ နာစေးသည်။

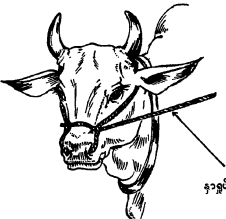
နာရောင် - န / နာယောင် / နွယောင် / ၁၊ မျက်စိနှစ်လုံးအကြားရှိ နာခေါင်းအစိတ်အပိုင်း။ “နာရောင်ကလေးက နဲ့နဲ့ ကောက်တယ်။” စာအု။ ၉။ ၂၊ ထယ်ကြောင်းပါးပြင်ကို မတ်စောက်စွာဖြတ်ပေးသော၊ မြေလွှာကိုလည်း ခေါင်လိုက်လှီးပေးသော သိပ္ပံထယ်၏ အစိတ်အပိုင်းတခု။

နာရောင်တွန့် - ကြံ / နာယောင်တွန့် / [ဥပစာ] ကြောက်ရွံ့သည်။ ရန်အသေချေ၊ ခံ၍ပင်နေသော်လည်း၊ မသွေမရွှေ့ငါ၊ နာရောင်မတွန့်၊ သက်စွန့်လို့ လ။” ပညဝတ်။ ၁၀။

နာရည် - န / နာယီ / နာယေ / နာခေါင်းမှယိုကျသောအရည်။

နာရှုံ့ - ကြံ / နာယူ / နာဆေးမှုန့်ကို နာခေါင်းတွင်းသို့ မှုတ်သွင်းသည်။

နာရွပ်ကြိုး - န / နာယုတ်ကြိုး / ကျွဲဆိုး၊ နားဆိုး၊ မြင်းဆိုးတို့ကို ချုပ်ထိန်းရန် နားကြိုး၊ ဇက်ကြိုးတို့ကို ဆွဲချည်ထားသော ကြိုး။ ကျွဲနားတို့ကို နာရွပ်ကြိုး ထည့်ထားဘိသကဲ့သို့။ “ကိုးရံ။ ၁၄၈။ မြင်းတော် နာရွပ်ကြိုးကိုကိုင်၍ ရွှေ၊ မှ ထိမြင်းထိန်းသွားသည်။” ဝိစိတ်။ ၁၁၆။

နာသီးဖျား - န / နာသီးဖျား / နာခေါင်း၏ အဖျားပိုင်း။
နာသံ - န / နာသွန် / ၁၊ နာခေါင်းအင်္ဂါ ချွတ်ပွင်းနေ၍ဖြစ်

စေ၊ ကနွဲ့ကလျ ပြောဆိုလို့၍ဖြစ်စေ စကားပြောသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသောအသံ။ “ယင်းသို့ ကပြယင်း ဇာတ်ကောင် နှင့်ဆီလျော်အောင် နှာသပ်ပါနဲ့ သိဆိုဟောပြောနေရလေ သည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၇။ ၁၃။ ၂။ [သစ္စ] နှာခေါင်းတွင်း တွင် ဖြစ်သောအသံ။ (ငါ ည၊ န၊ ၆)။ ၈။ ၆-နှာသံကို ၈ ပ-သံ ရှေ့တွင် ထည့်သွင်းရ၏။” သဒ္ဒမတ်။ ၂၉။

နှာသပ်-ကြံ/နှာသတ်/ [ဗိ] အုတ်နှစ်ချပ် တွေဆက်ရာ နှာ ကြောင်းအတွင်း သရုပ်မာမာထည့်၍ အုတ်ကွက်ဖော်သည်။ “မိုးရေစိမ့်မဝင်စေရန် နှာသပ်ပေးခြင်းကို အုတ်ကွက်ဖော် သည်ဟု ခေါ်ဆိုကြ၏။” ဂျင်နီ။ ၈၀။

နှီး

နှီး-ကြံ/နှီး/ ခ၊ ပတ်သက်သည်။ ဆက်နွယ်သည်။ “ငါ့ကုသိုလ်အသီးအသီးသန့်ရှင်းမှုနှီးဘူး၊ တကယ်တည်း ခံစံမည် ဟု။” ဂ၊ ပ။ ၄၈။ ၂။ ခင်းသည်။ ပြန်ခင်းသည်။ ခသည်။ “ဧည့်သန္တတ သေဝနေ၊ ဤပုဆိုးသည်ပြင် နှီး၍ မှီဝဲခြင်း၌။” ပါရာထာနီ။ ၂၆၃။

နှီး-န/နှီး/ ဝါးကို ပါးပါးလွှာလွှာ စိတ်ဖြာထားသောအရာ။ နှီးကြော-န/နှီးကျော/ အကြောလွှာပါအောင် စိတ်ဖြာထား သော ဝါးနှီး။

နှီးကြောဖျာ-န/နှီးကျောဖျာ/ နှီးကြောဖြင့် ရက်ထားသော ဖျာ။ နှီးခေါက်ဖျာ။

နှီးခေါက်ဖျာ-န/နှီးခေါက်ဖျာ/ နှီးကြောဖျာ-န၊ နှင့် အတူတူ။ “မာရဘင်တံခါးပြင် ၁၅ တောင်ခန့်တွင် နှီးခေါက် ဖျာထက် သင်ဖြူအနုနုမွှေးဆင်း၍ ထားသည်။” ကုလား၊ ၃။ ၃၇၈။

နှီးခွက်-န/နှီးခွက်/ ဝါးနှီးဖြင့်လုပ်ထားပြီး သစ်စေးသရိုးကိုင် ထားသော ခွက်။

နှီးဆေး-န/နှီးဆေး/[အဂ္ဂိ]ဓာတ်အမျိုးမျိုးကို လုံတွင်ထည့် ၍ ဖိုထိုမီးတိုက်သောအခါ ဓာတ်၏အောက်ဘက် အထက် ဘက်တွင် ခင်းရလွယ်ရသော ပစ္စည်းစု။ “နှီးဆေးကား၊ နှင်းပွင့်၊ ခန့်ပွင့်၊ မြတ်လေးနီပွင့်။” လောဟ၊ ၁၆၁။

နှီးတောက်-န/နှီးတောက်/ ဝါးနှီးအလွှာစား။

နှီးတောင်း-န/နှီးတောင်း/ ဝါးနှီးဖြင့်ရက်ထားသော တောင်း။

နှီးထိုး-ကြံ/နှီးထိုး/ (နှီးပင်ကလေးများဖြစ်အောင်) နှီးဝါး လောင်းကို ဓားဖြင့်စိတ်သည်။ “ဖျာယက်ခြင်း၊ နှီးထိုးခြင်းမှ ဖြစ်။” သုဂ၊ ၃။ ၅၄။

နှီးနှော-ကြံ/နှီးနှော/ ခ၊ ဆက်ဆံပေါင်းသင်းသည်။ “ထို သူတော်ကောင်းနှင့် ပေါင်းတော်ဝင်တို့ မှီဝဲနှီးနှော နေပြွမ်း ဆက်ဆံ ဆည်းကပ်ခြင်းသည်။” (ဝိကုဏ်၊ ၄။ ၂၊ အယ အဆ အလိုဆန္ဒတို့ကို ဆွေးနွေးတိုင်ပင်သည်။ “ရသေ့ပညာရှိ တို့နှင့် တိုင်ပင်နှီးနှောရာသည်ဖြစ်တော့သည်။” ဝိနော၊ ၇၁။

နှီးနှောမလွယ်ပွဲ-န/နှီးနှောမလွယ်ပွဲ/ ပညာရှင်တို့ အတွေ့ အကြုံ၊ အယူအဆ၊ အလိုဆန္ဒ စသည်တို့ တင်ပြ၊ ညှိနှိုင်း၊ ဆွေးနွေးသော အခမ်းအနား။

နှီးနွယ်-ကြံ/နှီးနွယ်/ ဆက်စပ်သည်။ ဆက်သွယ်သည်။ “တရားနှီးနွယ်၊ ပုဏ္ဏားကြွယ်ကား၊ ဂွမ်ဆယ်ကုဋေ၊ မျက်ရွှေ ငွေကို၊ မထေလေးစား၊ ပစ်စွန့်ထား၍။” ကိုး၊ ၂၃၄။

နှီးပြား-န/နှီးပြား/ အပြားသေးသေး ထိုးထားသောနှီးပင်။

နှီးခြာ-ကြံ/နှီးပြာ/ ဝါးကို ဓားဖြင့် ပါးပါးလွှာလွှာဖြစ် အောင် လွှာသည်။

နှီးဝါး-န/နှီးဝါး/ ဝါးဖယောင်း စသည်ကဲ့သို့ အသား ပျောင်းညှာသော ဝါးမျိုး။

နှီးဝါးလောင်း-န/နှီးဝါးလောင်း/ နှီးထိုးရန် အကြမ်းခွဲစိတ် အသားထုတ်ထားသော ဝါးခြမ်း။

နှီးသားဖျာ-န/နှီးသားဖျာ/ ဝါးစုသား နှီးကြမ်းများကို ရက်လုပ်ထားသည့် ဖျာ။

နှီးသက်ကယ်-န/နှီးသက်ကယ်/ နှီးကို သက်ကယ်ပျစ်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ထားသော အိမ်မီးစရာ။

နှီးသပ်-ကြံ/နှီးသတ်/ နှီးကိုချောအောင် ဓားဖြင့်ပြုပြင် သည်။

နှီးဖူး-န/နှီးဖူး/ ဝါး၏အတွင်းဘက် အသား။

နှိုး

နှိုး-ကြံ/နှိုး/ ခ၊ နှိုးအောင်လုပ်သည်။ ၂။ [ဥပစာ] မိမိ အလိုသို့ ပါအောင် ခြားယောင်းပြောဆိုသည်။ “မမကြီးကို မျက်စိပြပြီးလျှင် ကျအောင်သာ နှိုး။” ဝိသုဒ္ဓိ၊ ပ။ ၃၅။

ခ၊ ပြန်လည်မှတ်မိအောင် ထပ်မံပြုလုပ်သည်။ “တသက်တွင် သမန္တာနှင့် တစာစာ နှိုး။” ဝိသု၊ ပ။ ၃၂၅။

နှိုးနှပ်-ကြံ/နှိုးနှပ်/ နှိုး-ကြံ၊ ခ၊ ၂၊ ခ၊ နှင့် အတူတူ။

နှေး

နှေး-နဝိ/နှေး/ မလျင်မမြန်သော။ ဖြည်းသော။ လေးကန် သော။မြင့်ကြာသော။ ဖင့်နွဲသော။

နှေးကန်-နဝိ/နှေးကန်/ လေးလံဖင့်နွဲသော။

နှေးကွေး-နဝိ/နှေးကွေး/ နှေးကန်သော။

နှဲ

နှဲ-နဝိ/နှဲ/ ရွတ်ဖိုသော။ စေးထိုင်သော။ ပျော့အိသော။ “တဆိုးတည်းသာချက်သော ထမင်းသည်... တရကားနှဲ၍၊ တရကားဆတ်၍။” သမ္ပ၊ ပ။ ၁၉၆။

-ကြံ/နှဲ/ ခ၊ ဆန့်မှုန့်၊ ပမှုန့် စသည်ကို ရေဆွတ်၍ စေး ကပ်ပျဉ်းကပ်အောင်လုပ်သည်။ “ရွှေကြည်မှုန့်များကို အဝတ်

စတုရန်းထုပ်ပြီး ရေထုတ် နဲ့ ပေးရသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၁။
၂၄၇။ ၂။ ဆံပင်ကို ဆံစသည်ဖြင့် ပျော့ပျောင်းစေသည်။
ခေါင်း နဲ့ သည်။ ကပ်မှန်။ ၁၃၉။

- န / နဲ့ / ညောင်စေးကဲ့သို့။ ဇေးကပ် ငြိတ်တယ်သော
အရာ။ “ဆေးပင်သတ္တိ၊ စာသုံးမိက၊ နှိမ့်သည့်ကွက်၊ ကြိုးငြိ
ကြက်သို့။” ပုံမှန်။ ၁၃။

နဲ့ - န / နဲ့ / အခင်၊ အတံ၊ အနားကော့လန်သည့် အော်လန်
တို့ဖြင့် လုပ်ထားသော လေမှုတ်တူရိယာ။ (နှဲကြီး၊ နဲ့ကလေး၊
နှဲဆစ်ကလေး၊ ယိုးဒယားနဲ့ဟူ၍ အမျိုးပြားသည်။)

နဲ့ကော - န / နဲ့ဂေါ / ငှက်စသည် ထောင်ဖမ်းရန် ညောင်စေး
စသည် သုတ်ထားသောညွတ်၊ ကျော့ကွင်း စသည်။
“ငှက်သရေ နဲ့ကောမိ၊ လူသရေ ဘေးဒဏ်တံ။” ကောက်။
၃၁၀။ “နဲ့ကောဟူသည်ကား အစေးတို့ဖြင့် ထောင်အပ်သော
ညွတ်ကျော့ကွင်းတည်း။” စကားပြေ၊ ပ။ ၁၆၂။

နှဲကြီး - န / နဲ့ရိုး / အော်လန်၊ အတံစသည်တို့၊ ကြီးသော နဲ့
တူရိယာ။ (နှဲကလေးလက်ပေါက်နှင့် မြားသည်။)

နှဲကြီးသံ - န / နဲ့ရိုးသွန် / နဲ့ကြီးတူရိယာနှင့် တွဲဖက် သံဆိုရ
သော လွှမ်းဆွတ်ကြည့်နွဲ့ဖွယ် တေးသံ။ ယင်း တေးသံချင်း။

နှဲစင် - န / နဲ့ဂင် / ထန်းရွက်ကိုလှီး၍ တံပွတ်တံတွင် ချည်ပြီး
လျှင် နှဲတံတွင်တပ်ကာ လေဖြင့်မှုတ်ရသော နှဲ၏ အစိတ်
အပိုင်း။

နှဲခွက် - န / နဲ့ဂွက် / နှဲ၏ အော်လန်။

နှဲတံ - န / နဲ့ခန့် / ငှက်ဖမ်းရန် ညောင်စေးသုတ်ထားသော ဝါး
တံ။ ဟင်းလျှာလိုက်လံ၊ နှဲတံချပြီး၊ နွားမြီးကြော့ကွင်း၊
ခြေနင်းကပ်တောင်၊ ပိုက်ကုန်အောင်နှင့်။ သစ္စာ * ၂၂၃။

နှဲတံ - န / နဲ့ခန့် / ရွားနှစ်၊ ပိတောက်နှစ်၊ ရင်းတိုက်နှစ်၊ ပျဉ်း
ကတိုးသားစသည်တို့ ကိုလုပ်ထားသော နှဲတူရိယာ၏ အလယ်
ပိုင်း ပြောင်းလုံး။ ရွားသားများကို နှဲတံပြုလုပ်ကြသည်။”
စွယ်ကျမ်း၊ ၇။ ၁၇၉။

နို့.

နို့ - ကြို / နို့ / ခ၊ နို့အောင်လုပ်သည်။ ခိုင်ခံ့သည့်ကို လုပ်
အောင်လုပ်သည်။ ၂။ စိတ်လှုပ်ရှားလာအောင်၊ မခံချင်
အောင်၊ ပြောဆိုပြုမူသည်။ “သူ့အဆိုအကပြင် ဖိုးစိန်အား
လှမ်းနို့လိုက်လေသည်။” တင်းစာ။

နော

နော - ကြို / နော / ခ၊ ရောပေါင်းသည်။ ပြည့်စွက်ထည့်သွင်း
သည်။ “အချင်းယူဝေနာတရာ ဟူရာ၌ ယံစည် အရေအတွက်
ခက်မ အရေအတွက်ကို နော၍ ရေတွက်သော် တရာမက
သကဲ့သို့ရှိ၏။” အဋ္ဌကထာ၊ ၄၄၄။ ၂။ ပေါင်းဖော်ဆက်ဆံသည်။
“တရတရော၊ ဘော်ချင်းနောလျက်၊ ဥဩဌာန်တော်။”
ဂါထာ * ၅၃။

နော - န / နော / အကိုင်းအခက်တို့ အပြင်ဘက်သို့ တည့်တည့်
ထွက်၍ ပေါက်တတ်သောသစ်ပင်ကြီး။

နောကိန်း - န / နောကိန်း / [ပေဒင်] ပေဒင် ကြောင်းအရ
ပေါင်းထည့်ရန် ဖြစ်သော အရေအတွက်။ “နတ်ကိန်း နော
ကိန်းတားတန်သည့်အရာကို တား၍ (သက္ကရာဇ်) ဖြိုရသည်။”
ဝဲနော်၊ ၁၃၄။

နံ

နံ - ကြို / နံနံ / ခ၊ ပေးအပ်သည်။ အပ်နှင်းသည်။ “သင့်အား
ငါအသက်နှစ်ဟု ဆိုတော်မူ၏။” မှန်၊ ပ။ ၂၉၃။ ၂။ တစ်
တရာကို မြေတွင်မြှုပ်သည်။ “ခွာရှုရုပ်နာမ်၊ သူသေနှံသည့်၊
မံသဒ္ဓိရာ၊ ညအခါကို၊ လျင်စွာလှမ်းဖျက်၊ လူသားချက်နှင့်။”
သောမ * ၇။ ၃။ ဆေးဝါး၊ အင်း၊ အိုင်တို့ကို စုတ်ဖြင့်ထိုး
မှတ်သည်။ “ကျောတွင် ဆေးရိုးကြီးနှင့် နံ။” ဝိဇ္ဇာ၊ ၂၁။
၄။ ပစ်ခတ် ရိုက်ပတ် ထိုးနှက်သည်။ “အုတ်ခဲနှင့် နံတာ
ကြောင်း။” စံသိက္ခာ၊ ပ။ ၁၆၇။ ၅။ [ဥပစာ] ထိခိုက်နစ်နာ
အောင် ပြောဆိုပြုမူသည်။

နံကောင် - န / နံနံဂေါင် / မြက်
ကြားတွင် ခုန်ပျံ အော်မြည်
နေတတ်သော သီးနှံဖျက်ပိုး
ကောင်တမျိုး။

နံစားပြောင်း - န / နံနံစား
ပြောင်း / အစေ့အဆန်ကို
ထောင်း၍ ဆန်ကဲ့သို့ ချက်
စားရသော ပြောင်းတမျိုး။
(ခွံပြောင်း ဆန်ပြောင်း ဟု
လည်း တွင်သည်။)

နံစားပြောင်း

နံစုတ်ငှက် - န / နံနံစုတ်ငှက် / ပန်းဝတ်ချည်ကို သောက်မျှ
သော နှုတ်သီးကောက်ရှိသည့် သေးငယ်သော ငှက်တမျိုး။

နံပြုစုတ် - န / နံနံပြုစုတ် / နံစုတ်ငှက်။

နံဖြူပိုး - န / နံနံဖြူပိုး / စပါးပင်ကို ဖျက်ဆီးသော ပိုးတမျိုး။
ဆစ်ပိုး။

နံဖြတ်ပိုး - န / နံနံဖြတ်ပိုး / ငြေ့ငြောင်တောင် - နှံနှင့် အတူတူ။

နို့.

နို့ - ကြို / နို့နံ / ခ၊ အကျယ်အပြန့် အဝေးအလံ ပေါက်ရောက်
သည်။ ယင်းသို့ ပေါက်ရောက် တည်ရှိသည်။ “မြေမီးဆုံ၊
ဘဝင်နို့၊ ပျံ။” မင်းခွင်။ ၁၀။ “အက္ခိန္တ သွားကြလေ၍ မြေ
ပြင်နို့၊ လေဧကုန်။” ပါရာ၊ ၁၂။ ၂။ စေ့သည်။ ၃။ စိတ်
မဟောင်းမပြန် ဖြစ်သည်။ “စိတ်ကောင်းစွာ မန့်သော
ဖိုးအောင်ဆိုသူကို တွေးမိသည်။” ကိုယ်တွေ့။ ၃၁။

နို့စပ် - ကြို / နို့နံစပ် / ခ၊ နေရာတကာ ပေါက်ရောက်သည်။
“နို့စပ်နိုးဝေး၊ အသက်မွေးသား။” မဓ * ၄၄။ ၂။ အကုန်

အစင် တတ်ကျွမ်းသည်။ “သတ္တန်ပိရုကတ် အဘိဓမ္မာ ပိရုကတ်များကို နဲ့့ စပ် ကုန်စင်အောင် သင်ကြားကြည့်ရှု။” မေ့မိ။ ဂျာ။ ပါ၊ အလုံးစုံ ရောနှောမိသည်။ “ဤဆေးသုံးမျိုး ကို နဲ့့ စပ်အောင်မေ့ပါ။”

ကျေးဇူးတန်းသား၊ ရဟန္တာမွန်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သန်၍ ချသွန်ရေစက်၊ ဆုပန်နက်၏။” ဘုံ* ဂျာ။

နောက်

နိုး

နောက် - ကြံ / နောက် / ကြည်လင်သည်ကိုနောက်အောင်လုပ်သည်။ “သေရည်ကိုသောက်က အပါယ်ဘုံသို့ ကျတတ်သည်။ ရေကြည်ကိုနောက်က အနယ်အမှန်တို့ ထတတ်သည်။” ညွှန်ပေါင်း။ စ။ ၃၀၃။

နောက် - ကြံ / နောက် / ခ၊ ဝင်ရှုပ်သည်။ “အောင်သွယ်ကြားဝင်၍ နောက်မှမြင့်။” မြင့်၊ ပ။ ၂၄။ ၂၊ ရှေ့ဝင်ပေါင်းနေသေးသည်။ “ကျွန်တော်များ မိုက်သောစိတ် ဝင်ဆဲ နောက်ဆဲအခါ ဖြစ်ပါကြောင်းပါ။” ရှေးဟောင်း။ ၁၄၇။

နှိုက်

နှိုက် - ကြံ / နှိုက် / ခ၊ လက်စသည်ကို တစုံတခု၏ အတွင်းသို့ ထည့်သွင်းသည်။ “တအိုးတည်းချက်၍ တလက်တည်း နှိုက်၍ စားသုံးသည်ကို။” ကိပုံ။ ၃၀၁။ ၂၊ ယင်းသို့ ထည့်သွင်း၍ တစုံတခုကို ထုတ်ယူသည်။ “ညဉ့်အခါ လျောလေး တစင်းနှင့် လည်၍ နှိုက်သော ဘိန်းစားနှစ်ယောက်တို့ သည်။” ဝိဇေ။ ၁၀၆။ ပါ၊ [ဥပစာ] တိမ်မြုပ်နေသည်ကို ဖော်ယူသည်။ “ခပ်နက်နက်နှိုက်၍ တွေးလိုက်ပြန်သည်ရှိသော်။” စာကကျ။ ပ။ ၁၉၀။ ခ၊ [ဥပစာ] နက်ရှိုင်းအောင် ဟိုက်အောင်လုပ်သည်။ “အင်္ကျီချိုင်းအိုး ပွနေသည်။ အနည်းငယ်နှိုက်ပြီး ချုပ်လိုက်ပါ။”

- ဝိ / နှိုက် / အချိန်၊ နေရာတို့ ကိုပြသော ကောလုံး။ (ဥပဿုဒ္ဓါအကျဉ်းရေးကြသည်။) “အာယုပါလမည်သော အရှင်သည် သင်္ချေယုမည်သော ပရိဝုဏ်နှိုက် သီတင်းသုံးနေ၏။” မိလိန်။ ၃၀။

နှိုက်နှိုက်ကျွတ်ကျွတ် - ကြိဝိ / နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် / ရေစေ့စပ်စပ်။ သေသေချာချာ။ ထိုထိုးထွင်းထွင်း။ အရတော်ခိုက်၊ အားကျန်စိုက်၍၊ နှိုက်နှိုက်ကျွတ်ကျွတ်၊ သတိစွပ်၍၊ မလပ်အခွင့်၊ ယူသင့်ထိုက်လှလေသတည်း။” သာမုန်။ ၆။

နှိုက်နှိုက်နှဲ့နှဲ့ - ကြိဝိ / နှိုက်နှိုက်နှဲ့နှဲ့ / သေချာစွာ။ နက်နက်နှဲ့နှဲ့။ ထိုးထွင်းလျက်။ အတွင်းကျကျ။

နှင်

နှင် - ကြံ / နှင် / ခ၊ (အိမ်စသည်မှ) ထွက်ခွာသွားစေသည်။ “ငြိည့်တော်လက်အောက်တွင် ကျီးစောင့်ကြက်နစ်နာ ဖြစ်ပရစေ။” ခေါင်းသစ်။ ၅၃။ ၂၊ (ဆင်း၊ မြင်း၊ ရထား၊ လှည်း စသည်တို့ ကို) မောင်းသည်၊ ရွှေ့လျားစေသည်။ “မာတလိ နတ်သားသည် ရထားကို နတ်ပြည်သို့ ရွှေ့ရှု နှင်စဉ်။” ပါရာကတ္ထိ။ ပ။ ၄၅၆။

နှိုက် - ကြံ / နှိုက် / ခ၊ အိပ်ပျော်သူကို နှိုးစေ ထစေသည်။ “ရွာသားတို့ ကို နှိုး၍ပြောလေ၏။” ကိပုံ။ ၁၇၇။ ၂၊ ငြိမ်နေသည့်အရာကို ထကြွ လှုပ်ရှားစေသည်။ “ဟူယောလေဘတ်ကို နှိုးနိုင်သော အကြောင်း သည်။ ပစ္စေ၊ ကြ၊ ကြိုက် ခဲ့သည် ရှိသော်။” ဝိနိ။ ၇၁။ ပါ၊ ဂါယာမန္တန်ကို တန်ခိုးအာနိသင် ထကြွလာအောင် ရွတ်ဆိုသည်။ “ဂါယာကိုနှိုးပြီးလျှင်၊ မြို့၊ မိုးကိုသာ ခုန်ရုဉ်းတော့မည်ပျား။” ဟိန်။ ၃၂။ ခ၊ (မြောစည် စသည်ကို) တီးခတ်သည်။ “ကြက်သရေဂွန်မြို့၊ အောင်စည် နှိုးသည်။ ။ မိုခိုးဆံတော် တင်ဦးတည်း။” မေ့မေ့* ၉။

နှိုးစက် - နှိုး / နှိုးစက် / လိုအပ်သောအချိန်ကျလျှင် အသံမြည်အောင် သပတ်ပေးထားသော နာရီစက်။ “နှိုးစက်ကလေးကို သပတ်တင်းရမ္မာဘဲယူ ပြောဆိုနေစဉ်။” သန်း၊ တ။ ၆၇။

နှိုးဆော် - ကြံ / နှိုးဆော် / ခ၊ အောက်မေ့သတိရအောင် လုပ်သည်။ မေ့မေ့လျော့ နှိုးဆော်ချီးမွမ်းလေ၏။ ကိပုံ။ ၂၁၄။ ၂၊ တိုက်တွန်း ခိုင်းစေသည်။ “ဥယျောဇဉ်ဂါယာဖြင့် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ပြီးသော်။” မိလိန်။ ၄။

နှိုးဆော်စာ - နှိုး / နှိုးဆော်စာ / သတိပေး တိုက်တွန်းသော စာ။ “ဤဒါနကထာ နှိုးဆော်စာကို တွေ့ ရှိသသူ ရဟန်းရှင်လူတို့ သည်။” ဂဟိ။ နိဝါနိ။

နှိုးဆွ - ကြံ / နှိုးဆွ / ထကြွလှုပ်ရှားအောင် လုပ်သည်။ “လူထကြီးကို နှိုးဆွကာ အမြင်ပေးနေသော ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး။” ထင်းစာ။

နှက်

နှက် - ကြံ / နှက် / ခ၊ အချောင်း၊ အတံစသည်ဖြင့် တီးခတ်ထုဂိုက်သည်။ “ကြမ်းအထူနှင့် နာနာနှက်၍။” ဟိန်။ ၃၇။ ၂၊ သံမှို၊ တတ်ချွန်စသည်ကို တခုခုတွင် ခိုက်သွင်းသည်။ “ခ နေ့သား ပနက်သ နက်စေ။” လက်မှု။ ၅။ ပါ၊ ညှဉ်းပန်နှိပ်စက်သည်။ “တံတော်သို့ ရောက်မှ သင်ကို အသေနှက်မည်။” ဝိသင်္ဃ။ ဒု။ ၂၁၉။ ခ၊ နှိပ်စက်ပြောဆိုသည်။ “သာသာနှင့် နာနာနှက်၍ လက်စားချေကြခြင်းပါကလား။” စာဆို၊ ဒု။ ၇၃၉။ ၅၊ ဖြည့်စွက်ထည့်သွင်းသည်။ “အမှပျားပျစ်၊ လှို၊ ညှစ်သို့၊ နှစ်စက်ကုန်အောင်၊ ယူဆောင်ရည်တက်၊ ဩဇာနှက်၍၊ ကျက်ပြီးစွာထွန်း၊...အမြိုက်သုဇာ၊ နတ်စားစုာနှင်။” ပါမိ* ၁၂။

နှက် - ကြံ / နှက် / ခ၊ အချောင်း၊ အတံစသည်ဖြင့် တီးခတ်ထုဂိုက်သည်။ “ကြမ်းအထူနှင့် နာနာနှက်၍။” ဟိန်။ ၃၇။ ၂၊ သံမှို၊ တတ်ချွန်စသည်ကို တခုခုတွင် ခိုက်သွင်းသည်။ “ခ နေ့သား ပနက်သ နက်စေ။” လက်မှု။ ၅။ ပါ၊ ညှဉ်းပန်နှိပ်စက်သည်။ “တံတော်သို့ ရောက်မှ သင်ကို အသေနှက်မည်။” ဝိသင်္ဃ။ ဒု။ ၂၁၉။ ခ၊ နှိပ်စက်ပြောဆိုသည်။ “သာသာနှင့် နာနာနှက်၍ လက်စားချေကြခြင်းပါကလား။” စာဆို၊ ဒု။ ၇၃၉။ ၅၊ ဖြည့်စွက်ထည့်သွင်းသည်။ “အမှပျားပျစ်၊ လှို၊ ညှစ်သို့၊ နှစ်စက်ကုန်အောင်၊ ယူဆောင်ရည်တက်၊ ဩဇာနှက်၍၊ ကျက်ပြီးစွာထွန်း၊...အမြိုက်သုဇာ၊ နတ်စားစုာနှင်။” ပါမိ* ၁၂။

နှက် - ကြံ / နှက် / ခ၊ အချောင်း၊ အတံစသည်ဖြင့် တီးခတ်ထုဂိုက်သည်။ “ကြမ်းအထူနှင့် နာနာနှက်၍။” ဟိန်။ ၃၇။ ၂၊ သံမှို၊ တတ်ချွန်စသည်ကို တခုခုတွင် ခိုက်သွင်းသည်။ “ခ နေ့သား ပနက်သ နက်စေ။” လက်မှု။ ၅။ ပါ၊ ညှဉ်းပန်နှိပ်စက်သည်။ “တံတော်သို့ ရောက်မှ သင်ကို အသေနှက်မည်။” ဝိသင်္ဃ။ ဒု။ ၂၁၉။ ခ၊ နှိပ်စက်ပြောဆိုသည်။ “သာသာနှင့် နာနာနှက်၍ လက်စားချေကြခြင်းပါကလား။” စာဆို၊ ဒု။ ၇၃၉။ ၅၊ ဖြည့်စွက်ထည့်သွင်းသည်။ “အမှပျားပျစ်၊ လှို၊ ညှစ်သို့၊ နှစ်စက်ကုန်အောင်၊ ယူဆောင်ရည်တက်၊ ဩဇာနှက်၍၊ ကျက်ပြီးစွာထွန်း၊...အမြိုက်သုဇာ၊ နတ်စားစုာနှင်။” ပါမိ* ၁၂။

နှက် - ကြံ / နှက် / ခ၊ အချောင်း၊ အတံစသည်ဖြင့် တီးခတ်ထုဂိုက်သည်။ “ကြမ်းအထူနှင့် နာနာနှက်၍။” ဟိန်။ ၃၇။ ၂၊ သံမှို၊ တတ်ချွန်စသည်ကို တခုခုတွင် ခိုက်သွင်းသည်။ “ခ နေ့သား ပနက်သ နက်စေ။” လက်မှု။ ၅။ ပါ၊ ညှဉ်းပန်နှိပ်စက်သည်။ “တံတော်သို့ ရောက်မှ သင်ကို အသေနှက်မည်။” ဝိသင်္ဃ။ ဒု။ ၂၁၉။ ခ၊ နှိပ်စက်ပြောဆိုသည်။ “သာသာနှင့် နာနာနှက်၍ လက်စားချေကြခြင်းပါကလား။” စာဆို၊ ဒု။ ၇၃၉။ ၅၊ ဖြည့်စွက်ထည့်သွင်းသည်။ “အမှပျားပျစ်၊ လှို၊ ညှစ်သို့၊ နှစ်စက်ကုန်အောင်၊ ယူဆောင်ရည်တက်၊ ဩဇာနှက်၍၊ ကျက်ပြီးစွာထွန်း၊...အမြိုက်သုဇာ၊ နတ်စားစုာနှင်။” ပါမိ* ၁၂။

- နဝိ / နှက် / ပြည့်လျှံသော။ “ဂုဏ်နှက် ပြည့်လွန်း။

နှင်ချ - ကြိ / နှင်ချ / (အိမ်ထဲသို့) ဆင်းသွားစေသည်။

နှင်စာ - န / နှင်စာ / ထွက်ခွာသွားအောင် အမိန့်ပေးသောစာ။
“ထိုယာကလေးကို အစိုးရ ပြန်၍ သိမ်းလိုက်လေတော့
သတည်း။ မကြာမီ နှင်စာလာ၏။” မောင်ဝ။ ၁၃၀။

နှင်တံ - န / နှင်တံ / (ကျွန်း၊ နား၊ မြင်းစသည်တို့ကို) ခိုက်မောင်း
ရသော တုတ်ချောင်း။ တံဖျား။ “နှင်တံ၊ တံဖြာနှင့် ခိုက်ရန်
ကြလျှင်။” သတ်ချုပ်။ ၉၅။

နှင်ထုတ် - ကြိ / နှင်ထုတ် / ထွက်ခွာသွားစေသည်။ မောင်း
ထုတ်သည်။

နှင်နှင် - ကြိဝိ / နှင်နှင် / ဝ၊ စင်စစ်။ သာလျှင်။ “ငါတို့နှစ်
ယောက်စုံသည် မင်းသားနှင့်နှင်နှင်ဖြစ်ကြ၏။” ကိက္ကု။ ၂၀။
“တိရစ္ဆာန်ဖြစ်သော သတ္တဝါသော်လည်း သူတော်မဟုတ်
ယုတ်သောသူနှင့် ပေါင်းဖော်ခြင်းကြောင့် ယုတ်သည်နှင့်နှင်
သာဖြစ်၏။” ကိက္ကု။ ၅၁၀။ ၂။ အတိုင်း။ ထပ်တူ။ ယမ်း
ဘီလူးများတွင် ပေါက်ကွဲသည်မှာလည်း ဤနှင်းနှင်နှင့်နှင်
သည်။” လူထုသိပ္ပံ၊ ၃။ ၃၉။ ၉။ နှယ်နှယ်။ သာမန်။ သာမည။
အညတရ။ “ကသစ်ကယ်မှ နီလွင်၊ ပင်လယ်ပန်းနှင့် နန်းကြီး
ရှင်ကို၊ နှင်နှင် မမှတ်ကြနှင့်။” ညွန့်ပေါင်း၊ ၃။ ၁၇။

နှင်

နှင်^၁ - ဝိ / နှင် / နှာပုဒ် အချင်းချင်းကို ဖြစ်စေ၊ နှာပုဒ်နှင့်
ကြိယာပုဒ်တို့ကိုဖြစ်စေ ဆက်စပ်ပေးသော စကားလုံး။

နှင်^၂ - စည်း / နှင် / ‘မ’ နှင်တွဲပတ်၍ တားမြစ်ခြင်းအနက်ကို
ပြသော စကားလုံး။ (လင်နှင့် အသုံးတူသည်။) “ခရီး
တကြောင်းကို နှစ်ယောက် မသွားလေကုန်နှင့်။” ပါရာ။ ၁၂။

နှင်^၃ - စည်း / နှင် / တင်ကြိုဖြစ်သည်ကို ပြသောစကားလုံး။

နှင်^၄ - ဝိ / နှင် / အသုံးခံနှာပုဒ်အဖြစ်ကို ညွှန်ပြသောစကားလုံး။
ကရကတာရက၏ ဝိဘတ်။ ဖြင့်။ “သမိန်လွတ်က ချွေစုံပုကို
လှံနှင့်ထိုးသည်။” အလောင်း၊ ၆၃၄။

နှင်း

နှင်း^၁ - န / နှင်း / ဝ၊ ဆောင်းဥတုတွင် မြေကြီးအထက် လေထု
၌ စုဝေးတည်နေသော ရေမှန်ရ။ “ဖြစ်တတ်ခြင်းဟု၊ နှင်းနှင့်
အတူ၊ မျက်ရည်ချူသည်။” သစ္စာ* ၂၅။ ၂။ ဆီးနှင်းခဲ။
“ဒီနေ့ မြေကြီးပေါ်မှာ နှင်းတွေလဲ တွေ့ရတယ်။” ပတ်ဝန်း။
၂၅။

နှင်း^၂ - ကြိ / နှင်း / ချီးမြှင့်ပေးအပ်သည်။ “ဤပြည်တိုင်းကား
ကို သိမ်းတော်မူပါဟု ပြည်ကို နှင်းလိုသောကြောင့်။”
ကိက္ကု။ ၂၀၀။

နှင်းကာအင်္ကျီ - န / နှင်းခါအင်း
ဂျီ / အအေးခက် ခံနိုင်အောင်
ဝတ်ရုံရသော အပေါ်အင်္ကျီ။
“နှင်းကာအင်္ကျီရှည်၏ လက်
ပေါက်များထဲတွင်။” စစ်
သား။ ပ။ ၁၉၁။

နှင်းကျ - ကြိ / နှင်းကျ / လေ
ထဲတွင်နှင်းမှုန်ဝေဆင်းသည်။

နှင်းကွဲ - ကြိ / နှင်းကွဲ / နှင်းမှုန်
လွင့်စဉ်၍ ကြည်လင်လာ
သည်။ “နံနက်စာ စားပြီး၍
နှင်းကွဲလေလျှင်။” နန္ဒီ၊ ၈၃။

နှင်းခါးရိုက် - ကြိ / နှင်းခါးရိုက် / (အပွင့်အသီးများပေါ်သို့)
နှင်းမှုန်ထူထပ်စွာကျသည်။ “နှင်းခါးရိုက်၍ထားသော သစ်ပင်
တင်ကို အပေါ်ယံကြော အားဖြင့် ကြည့်လိုက်ပါ။”
အတ္ထဝေါ၊ ၈၃။

နှင်းကာအင်္ကျီ

နှင်းခူ - န / နှင်းခူ / အရေပြားတွင် အဖုအပိမ့် အပျဉ်လိုက်
ပေါက်သော ယားနာတမျိုး။ (နှင်းခူအစွ၊ နှင်းခူအခြောက်၊
ဝဲနှင်းခူဟူ၍ သုံးမျိုး အသိအသိအမှတ်ပြုကြသည်။) “နှင်းခူ
ပေါက်သော် မခက်လား၊ ထုန်နီ၊ ပြာကို သိပ်သော် မပျောက်
လား။” လား။ ၁၂။

နှင်းခဲ - န / နှင်းခဲ / ဝ၊ ဝဲနေသော နှင်းမှုန်အစု။ ၂။ ရေခိုးရေ
ငွေ့ ခဲ၍ ဂွမ်းစုသဖွယ် မြေသို့ သက်ဆင်းသော ရေခဲပွင့်။
“နှင်းခဲအများ ဘေးဘေးဖြူ၍သည်ကို။” လန်ဒန်၊ ပ။ ၆၅။

နှင်းစ - ကြိ / နှင်းစ / နှင်းကွဲ - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။

နှင်းစင် - န / နှင်းစင် / အိမ်ရှေ့၊ တဲရှေ့တွင် အရိပ်ရရန်
အတွက် ယာယီဆောက်လုပ်ထားသော စင်တမျိုး။ ကနား
မျှင်း။

နှင်းဆီ - န / နှင်းဆီ / ဝ၊ အများအားဖြင့် အနီ၊ အဝါ၊ အဖြူ
ရောင် အပွင့်တမျိုးမျိုးပွင့်သော ဥယျာဉ်စိုက် ဆူးရှိသော
ပန်းပင်တမျိုး။ (များသောအားဖြင့် ရန်သင်းသည်။)
၂။ နှင်းဆီပွင့်ဖတ်ကို ပေါင်းခံရာမှရသော ဆီကြည်။ “၎င်းချွေး
တွင် ရေ၍ပါသော မဃုန်းတတ်သော ဆီကြည်မျိုးကိုယူ၍
နှင်းဆီခေါ်ပြီးလျှင် သုံးသည်။” ဥတု၊ ၂၃၀။

နှင်းဆီရောင် - န / နှင်းဆီရောင် / အနီရောင်နု။ ပန်းရောင်။
“အမွှေးများမှာ နှင်းဆီရောင်ပေါက်နေ၏။” ငှက်၊ ၃၃၄။

နှင်းတက် - န / နှင်းတက် / နှင်းကျခါမှ အပင်မှ ထွက်သော
လက်ဖက် အညွန့်အတက်။ “နှင်းအားကို အမိုပြု၍ နုသော
လက်ကွက် နှင်းတက်နုမျိုးကို ခေါ်သည်။” ရွှ၊ ၁၅၊ ၁၈၀။
၇၂။

နှင်းပိတ် - ကြိ / နှင်းပိတ် / နှင်းမှုန်များ မမှောင်နေအောင်
ကျသည်။

နှင်းပန်း^၁ - န / နှင်းပန်း / ဝ၊ ရိုးတံရှည်၍ မွှေးသော အပွင့်ဖြူ
ပွင့်သည့် ဥရိသော ပန်းပင်တမျိုး။ ၂။ အနီပွင့်၊ အဝါပွင့်များ
ပွင့်သော ဥရိသည့် အပင်ငယ်တမျိုး။ “နှင်းပန်း အများ

ရောင်းရန်ပါလာသည်ကို မြင်၍ နှင်းပန်းတစည်းကို တောင်းပြီးလျှင်။” မိုးဝါး ပ။ ၅။

နှင်းပန်း - စည်း/ နှင်းပန်း / [ပေါ] ယဉ်ဖက် ခိုင်းနှိုင်းခြင်းကို ပြသည့် စကားလုံး။ “ပရိတ်သတ်အများ၊ သူတို့ အာလည်း၊ ဘုရားငါနှင့်၊ တမြင့်နှင်းပန်း၊ တပန်းလျက်။” ဗောဓင်။ ၁၁၄။

နှင်းစွဲ - န / နှင်းစွဲ / မိုးရေပေါက်ကဲ့သို့ တဖွဲ့ဖွဲ့ကျသော နှင်းမှုန်။ “ကမ္ဘာပြုမိုးသည် နှင်းစွဲပမာဏ ရှာ၏။” ကမ္ဘာဦး။ ၁၆။

နှင်းရိုက် - ကြံ / နှင်းရိုက် / နှင်းခါးရိုက် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။

နှင်းရည် - န / နှင်းရည် / ၁။ နှင်းဆီပန်းပွဲ ထုတ်ယူသော နို့သရည်။ “ရေကစားပြည့်နှင်းရည်ထည့်လျက်။” ဗုဒ္ဓိပျို့။ *၄၂။

၂။ အပျော်ယမကောတွင်ထည့်လေ့ရှိသော အမွှေးရည်။

နှင်းဝေ - ကြံ / နှင်းဝေ / ဝေပျောင်းအောင် နှင်းကျသည်။

နှင်းသီး - န / နှင်းသီး / ၁။ လိုက်ချိုးသီးကို စည်ထွတ်ထားသောအခါ ခေါ်သောအမည်။ ၂။ ဖန်ခါးသီး အကြီးစားအရွယ်၊ ချိုမြမြအရည်ရွှမ်းသော ဖြူစိမ်းစောင်းသီး။ ၃။ အစေ့ပေါ်ရှိ ဗာမာဖြူဖြူ ချိုမြမြအသားကို စားရသော အသီး။

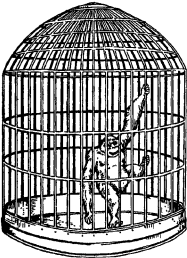
နှောင်

နှောင် - ကြံ / နှောင် / ချည်သည်။ ချုပ်သည်။ ထည်းသည်။ တပ်သည်။ “မေတ္တာမြအောင်၊ ချစ်ထုံးနှောင်၍၊ နန်းဆောင်ရိပ်ကျယ်၊ ရွှေဘုံလယ်တွင်။” ဂါထာ* ၂၇။

နှောင်ကြိုး - န / နှောင်ကြိုး / ချည်တပ်ရန် သုံးရသောကြိုး။ “ဥတ္တရသာမဏကလေးကို နှောင်ကြိုးနှင့်တုတ်ပြီး ရိုက်ပုတ်လို့ ဖမ်းသီးကြတယ်။” သာရီ၊ ၈။ ၃၀။ “သယောဇဉ်နှောင်ကြိုးထိန်းလျက်။” ပင်း၊ ၅။ ၄၉။

နှောင်ကြိုးတည်း - ကြံ / နှောင်ကြိုးတည်း / နှောင်ကြိုးဖြင့် ချည်သည်။

နှောင်ချိုင် - န / နှောင်ချိုင် / တိရစ္ဆာန်ကို လှောင်ထားရာချိုင်။ “ထိုက်လူးကို နှောင်ချိုင်ဖြင့် လှောင်၍ထားလေ၏။”

နှောင်ချိုင်

ကုလား၊ ပ။ ၁၂၄။ “ကိလေသာတည်းဟူသော နှောင်ချိုင်ကို။” ဣကုဏ်၊ ၆၈၃။

နှောင်အိမ် - န / နှောင်အိမ် / အကျဉ်းထောင်။ အချုပ်ထောင်။ ထောင်။ အဝါတပါး ရောက်လတ်သော နှောင်အိမ်ခွက်ထားသောလူ ကုန်၍။” ဣကုဏ်။ ၂၂။

နှောင်

နှောင် - ကြံ / နှောင် / ၁။ အနှောင်အယှက်ဖြစ်သည်။ “ပစ္စည်းအိမ်ထဲ၊ ဝတ္ထုကံကြောင့်၊ နှလုံးနှောင့်မျှ၊ ပူဆောင်ပူဆော၊ ဤခြင်းရာကား။” ပါမီ* ၈၀။ ၂။ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲအောင်လုပ်သည်။ “ပူလူကို လာမနှောင့်လေနှင့်။” ကြေး။ ၉၂။

နှောင်နှေး - ကြံ / နှောင်နှေး / ၁။ ဖင့်န့်သည်။ ဆိုင်းတွသည်။ ၂။ စိတ်တုန်ခတ်ဆုတ်နှစ်သည်။ “ညစ်ကျိမကောင်း၊ သက်မွေးကြောင်းဖြင့်၊ အပေါင်းဥစ္စာ၊ ရှိလှည့်ပါလည်း၊ စိတ်မှာနှောင့်နှေး၊ လူမပေးတည်း။” ရာသီ* ၁၄၀။

နှောင်ယှက် - ကြံ / နှောင်ယှက် / ၁။ ရန်ပြုသည်။ မြို့ပြင်ဆင်းရဲအောင် ပြုသည်။ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်သည်။ “ဝဋ်သုံးပါးဖြင့် နှောင်ယှက်သော သံသရာဝဋ်တည်းဟူသော မဟာသမုဒ္ဒြာကို။” သာမဏ်။ ၃၃၀။ ၂။ (စိတ်နှလုံး) ဆင်းရဲမြို့ပြင်သည်။ “စိတ်နှလုံးနှောင်ယှက်သည်ဖြစ်၍ စား၍လည်း မဝင် အိပ်၍လည်း မပျော်ပါ။”

နှောင်း

နှောင်း - ကြံ / နှောင်း / နောက်၌တည်ရှိသည်။ “သသံယုဂ်နှောင်းသောကြောင့်။” ကင်္ခါ။ ၁၂၁။

- န / နှောင်း / ၁။ နောက်ကျသော အချိန်ကာလ။ ၂။ နောင်ကာလ။ “အကျိုးအကြောင်း၊ ရွေးနှောင်းဆင်ခြင်၊ လေးဖင်သိပ်သည်း။” တန်ခိုး* ၂ (၈)။ ၃။ နောက်ကျသောအရာ။ “သားစည်မြေးလျှောက်၊ ငါးယောက်နှစ်ကျိပ်၊ ဖြူရိပ်ဖြန့်ဆောင်း၊ နှောင်းကား ခါချိန်၊ ကျိန်တတ်နတ်မွန်၊ ညွှန်ပြလတ်။” ခိုင်စေ* ၁၀။

- နဝိ / နှောင်း / အချိန်ကာလ နောက်ကျသော။ “အပြောကောင်းပါရဲ့ အလားနှောင်းသည်။” ကျော်လုံး။ ၃။

နှောင်းစို - န / နှောင်းစို / [ပေါ] နှောင်းကြာမြင့်သောကာလ။ “ပိတ်ရသ၊ အသာခံမြင့်၊ ကြားကနာဤ၊ ရွှေကုံးသိသို့၊ အာဒိဝေ၊ ဘော်ပြနှောင်းစို၊ ဤသို့၊ သို့မျှ။” ကိုး* ၁၂၈။

နှောင်းတန်ခိုး - န / နှောင်းတန်ခိုး / နှစ်သစ်မဆန်းမီ နှစ်လောင်း၏ အဆုံးပိုင်းဖြစ်သော တန်ခိုးလ။

နှောင်းလူ - န / နှောင်းလူ / နောက်ကာလတွင် မွေးဖွားသောလူ။ နောင်လာနောက်သား။ “နှောင်းလူတို့၊ သတိပြုရန်။” ပညာယိုး။ ၅၉။

နှိုင်း

နှိုင်း - ကြံ / နှိုင်း / တခုနှင့်တခု၊ တဦးနှင့်တဦး တွဲယှဉ်ပြသည်။
 နှိုင်းခိုင်း - ကြံ / နှိုင်းခိုင်း / တူညီသည်ဟု တွဲဖက်ပြသည်။ ပမာ
 ပြုသည်။ “ဘုရားသခင်ကို...လ နေ ဥပမာ...တို့ဖြင့် နှိုင်းခိုင်း
 ၍။” ဝဲနော်။ ၅၅။
 နှိုင်းချင်း - ကြံ / နှိုင်းချင်း / စဉ်းစားချိန်ဆသည်။ တွေးတော
 ဆင်ခြင်သည်။ “သင့်မသင့်ကို နှိုင်းချင်းစာနာတတ်သော။”
 လက်စွဲ။ ၂၂၉။
 နှိုင်းချိန် - ကြံ / နှိုင်းချိန် / ခိုင်းနှိုင်းချင်းချိန်သည်။ “အပန်ဖန်
 အထပ်ထပ်နှိုင်းချိန်၍ ပြုလုပ်အပ်သော အလုပ်တို့သည်။”
 လက်စွဲ။ ၂၂၉။
 နှိုင်းစာ - ကြံ / နှိုင်းစာ / ဝါ တွဲဖက်ဆင်ခြင်သည်။ “မှန်ပြောင်း
 စာတ်မည်သည်မှာ ဘုရားနှင့် နှိုင်းစာလျှင်။” ဥပမာ၊ ပ။
 ၃။ ၂။ တွဲဖက်စာနာသည်။
 နှိုင်းဆ - ကြံ / နှိုင်းဆ / နှိုင်းချိန် - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။ “ကိုယ်
 ချင်းစာတရားဖြင့် နှိုင်းဆ၍ကြည့်ရှုသည်ရှိသော်။” စာဏကျ။
 ပ။ ၁၇။
 နှိုင်းထောက် - ကြံ / နှိုင်းထောက် / နှိုင်းစာ - ကြံ၊ ၁၊ နှင့်
 အတူတူ။ “သားတော်၏ မိန့်မကား...ဤလူ့ တို့တွင် တရံ
 တယောက်မှ နှိုင်းထောက်စရာမရှိပါ။” မဟာဝေ။ ၃၃၀-၃၃၁။
 နှိုင်းယှဉ် - ကြံ / နှိုင်းယှဉ် / နှိုင်း - ကြံ၊ နှင့် အတူတူ။
 နှိုင်းသွေး - ကြံ / နှိုင်းသွေး / [ပေါ်] ခိုင်းနှိုင်းသည်။ “သင် နတ်
 သမီး၏ အဆင်းအဝတ်၊ အင်္ကျီကြီးငယ်တို့သည်လည်း၊ ဖွယ်ရာ
 ယဉ်ကျေး။ နှိုင်းသွေးစရာ၊ ပမာမရအောင်၊ လှပတင့်တယ်လှ
 ပေသည်။” ပုညဝတ်။ ၁၀၉။

နှစ်

နှစ် - နှ / နှ် / ၁၊ ကမ္ဘာသည် နေကို တပတ်လှည့်သောကာလ
 အပိုင်းအခြား။ (စက်နာရီအရ ၃၆၅ ရက်၊ ၅ နာရီ၊ ၄၈ မိနစ်၊
 ၄၆ စက္ကန့်ကြာသည်။ ရှေးခေတ် ပြန်မာ့နာရီအရ ၃၆၅
 ရက်၊ ၁၅ နာရီ၊ ၃၁ မိနစ်၊ ၁၈ စက္ကန့်ကြာသည်။) ရာသီ
 ဆယ်နှစ်လ စေ့သည်အထိဖြစ်သော ကာလ အပိုင်းအခြား။
 ဥတုသုံးပါးအပိုင်းအခြား။ ၂၊ တန်ခူးလကစ၍ ရေတွက်သော်
 ဆယ်နှစ်လစေ့သည်အထိ ဖြစ်သောကာလ အပိုင်းအခြား။
 ၃၊ ဆယ်နှစ်လအပိုင်းအခြား။
 နှစ် - နှစ် / နှစ် / တစ်နှင့် သုံးအကြားရှိ အရေအတွက်။ ၂။
 နှစ် - ကြံ / နှစ် / ၁၊ ရေစသည်တွင် နှစ်စေ့သည်။ မြှုပ်သည်။
 “မြက်မျိုးကို ရေမြက်နှစ်ဘိသကဲ့သို့။” ကိကုတ်။ ၂၃၁။
 ၂၊ [ဥပမာ] ဒုက္ခပေးသည်။ နှိပ်စက်သည်။ “မိမိကိုယ်ကို
 နှစ်ရကုတ်လေ၏။” စာဏကျ။ ပ။ ၁၂၂။ ၃၊ [ဥပမာ] စွန့်စား
 အားထုတ်သည်။ “ကြောက်လွှဲ ရဲမင်းဖြစ်၊ နှစ်လိုက်တော့
 မယ်ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်ခါ။” မေ့သုံး။ ၈၀။ ၄၊ အဆုံးရှုံး၊
 အနစ်နာခံသည်။ “နောင်ခါလာ နောင်ခါချေ၊ ဆွေးဆွေးမွေ့မွေ့

ထွဲထွဲဆိုဆို၊ ယိုယိုစောင်းစောင်း၊ နှစ်လို့ သာ ပေါင်းပါမည်။”
 ဥပမာ။ ၂၃။
 နှစ်ကူး - ကြံ / နှစ်ကူး / နှစ်ဟောင်းမှနှစ်သစ်သို့ ပြောင်းသည်။
 နှစ်ကိုယ်ကြား - ကြံ / နှစ်ကိုယ်ကြား / လွန်ယောက်တည်းကြားရ
 ရုံ။ “လျှို့ဝှက်အပ်သောစကားတို့ကို နှစ်ကိုယ်ကြား ပြောဆို
 လျက်။” ဟိတော။ ၁၈၆။
 နှစ်ကိုယ်ခွဲ - နှ / နှစ်ကိုယ် / လူတယောက်တည်းက နှစ်မျိုးနှစ်သွင်
 ရုပ်ဆောင်ခြင်း။
 နှစ်ကိုယ်တစိတ် - ကြံ / နှစ်ကိုယ် / ၃၆၀ / စိတ်သဘောချင်း တူညီ
 စွာ။ “ခမ်းပတ်မင်းကြီးနှင့် ရေနံချောင်းမင်းကြီးတို့မှာ ရွှေ
 ပြည့်ဝန်ကြီးနှင့် နှစ်ကိုယ်တစိတ်ဖြစ်ကြ၍။” ဘုရား၊ နိဂါး။
 ၁၁၉။
 နှစ်ကုန်းတကော - နှစ် / နှစ်ကုန်းဒဂေါ / ခန္ဓာကိုယ် မမြေင့်
 မတန်း ကုန်းတောသော။
 နှစ်ကျိပ်ရှင်ဆူ - နှစ် / နှစ်ကျိပ်ယှဉ်ဆူ / မဟာကပ်ပေါင်း လေး
 အသံချေနှင့် တသံနှစ်အတွင်း ပွင့်တော်မူသော တဏှက်ရာ
 မြတ်စွာဘုရားမှ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအထိ ၂၈ ဆူသော
 ဘုရားများ။
 နှစ်ကြီးသမား - ကြံ / နှစ်ကြီးသမား / တရားဥပဒေအရ ဆယ်
 နှစ်အထက် ထောင်ဒဏ်အပြစ်ပေးခြင်းခံရသူ။
 နှစ်ကြေး - နှစ် / နှစ်ကြေး / နှစ်အလိုက် ပေးဆောင်ရသော
 အခွန်စေ့ စသည်။
 နှစ်ကွင်း - နှစ် / နှစ်ကွင်း / သစ်ပင်ကြီးအချို့၏ ပင်စည်အတွင်းသား
 တွင် အသက်တနှစ်ပြည့်တိုင်းပြည့်တိုင်း ဗဟိုတွင် စက်ဝိုင်း
 သဏ္ဌာန် ပေါ်လာတတ်သော အပိုင်း။
 နှစ်ချို - နှစ် / နှစ်ချို / တနှစ်ကာလ အပိုင်းအခြားကို ကျော်
 လွန်တည်ရှိသော။ “ချင်းတို့ နယ်တွင် အရသာအစိုအသိ ဖြစ်
 သော နှစ်ချို၊ ခေါင်ရေမျှားနှင့် အသားကပ်မျှားကို ယူဆောင်
 ကာ ကျွေးမွေးလေ၏။” ထီး၊ ၈။ ၉၇။
 နှစ်ချက်သင့် - နှစ် / နှစ်ချက်သင့် / နည်းနှစ်မျိုးလုံးနှင့်ပင် သင့်
 လျော်သော အရာ။
 နှစ်ချင်း - ကြံ / နှစ်ချင်း / တနှစ်ကာလ အပိုင်းအခြားအတွင်း။
 တနှစ်တည်းနှင့်။ “နိုင်ငံခြားမျိုးစေ့များမှ နှစ်ချင်းဆေး
 အမြောက်အမြားမရနိုင်။” ဆေးရွက်။ ၁၇၆။
 နှစ်ချင်းစွဲ - ကြံ / နှစ်ချင်းစွဲ / တနှစ်တည်းနှင့် ပြီးမြောက်သည်။
 နှစ်ချင်းပေါက် - ကြံ / နှစ်ချင်းပေါက် / နှစ်ချင်းစွဲ - ကြံ၊ နှင့်
 အတူတူ။ “နှစ်ချင်းပေါက် တက္ကသိုလ်ဝင်နိုင်စေမယ်ဆိုပြီး။”
 တင်းစာ။
 နှစ်ချင်းသီး - ကြံ / နှစ်ချင်းသီး / စိုက်သည့်နှစ်တွင်ပင် အသီး
 သီးသည်။
 နှစ်ချောင်းငင် - ကြံ / နှစ်ချောင်းငင် / ဦးသရယ် ထွက်လာ
 အောင် အကွာရာအောက်တွင် မျဉ်းမတ်နှစ်ချောင်းရေးသည်။
 နှစ်ချောင်းပုန် - နှစ် / နှစ်ချောင်းပုန် / မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး
 အတိုနှစ်ချောင်းကို ယှဉ်ကပ်ရေးရသော ပုန်မ။ ပုန်ကြီး။
 နှစ်ချုပ် - နှစ် / နှစ်ချုပ် / တနှစ်ကာလ အပိုင်းအခြားအတွင်း

လုပ်ဆောင်ချက်များကို ပေါင်းစုံပြီးပြုစုထားသော မှတ်တမ်း။
 “စာရင်းအင်းများ၊ လချုပ်များ၊ နှစ်ချုပ်များ စံနစ်တကျ ထားရှိခြင်းပင်ဖြစ်၏။” ရဲရဲရာရာ။ ၂၀။

နှစ်ချုပ်စာရင်း - န / နှစ်ချုပ်စာရင်း / တနှစ်လုံးအတွက် လုပ်ဆောင်ချက်များကိုချုပ်၍ ပြုစုထားသောစာရင်း။ “မြို့နယ်စီပါယ်များ၏ နှစ်ချုပ်စာရင်းတွင် ဘော်ပြထားလေသည်။” ဒေအုပ်။ ၁၆၉။

နှစ်ချုပ်ရှင်းတမ်း - န / နှစ်ချုပ်ရှင်းတမ်း / တနှစ်လုံးအတွက် လုပ်ဆောင်ချက်များကိုချုပ်၍ ပြုစုထားသော ရှင်းတမ်း။ “ကျွန်ုပ်သည် အလုပ်ငှာနုတွင် အကြမ်းရေရှိလာခဲ့သော နှစ်ချုပ်ရှင်းတမ်းကို အိမ်သို့ ယူလာခဲ့လေသည်။” မြဝတီ။ ၁၊ ၂။ ၄၆။

နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ - န / နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ / တနှစ်လုံးအတွက် လုပ်ဆောင်ချက်များကိုချုပ်၍ ပြုစုထားသော အစီရင်ခံစာ။ “တိုင်းပြည်ငှာအသီးသီးတို့၏ နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာများ စသည်တို့မှ။” သင်နည်း။ ၃၀၇။

နှစ်မြိုက် - ကြို / နှစ်ချိုက် / သဘောကျနှစ်သက်သည်။ “ဒဂုန်ဆရာတင်၏ လူပျိုပါဘဲနှင့် အပျိုပါဘဲ ပြဇာတ်များကို ပရိသတ်များ အလွန်နှစ်မြိုက်ကြလေသည်။” ယဉ်ကျေး။ ၁။ ၇၆။ “တရားတော်လာ၊ ဘိမ္မောက်၊ နားနာနှစ်မြိုက်၊ နှလုံးလိုက်၍။” သံဝေ။ ၆။

— ကြိပ် / နှစ်ချိုက် / အားပေးတရ။ အားရပါးရ။ “လက်ကောက်လက်ကျပ်၊ လက်စွပ်ပုံခတ်၊ လက်တော်ဝတ်လည်း၊ ဆွတ်ဆွတ်နှစ်မြိုက်ပူဇော်လိုက်သည်။” တန်ခိုး။ ၃၇။

နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာ - န / နှစ်ချင်းမင်္ဂလာ / လူကို ရေတွင်နှစ်ခြင်းဖြင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာတွင်းသို့ သွတ်သွင်းသည့် မင်္ဂလာ။

နှစ်ခွ - န / နှစ်ခွ / အယူဝါဒ၊ စကား၊ စိတ် စသည်တို့ နှစ်မျိုးဖြစ်နေခြင်း။ “မြတ်စွာဘုရား၏စကားတော် နှစ်ခွကိုသို့ဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်၍။” ကာနု။ ၈၉။

နှစ်စဉ်ကြေး - န / နှစ်စဉ်ကြေး / နှစ်စဉ်ကြေး - န၊ နှင့် အတူတူ။

နှစ်ဆန်းတရက် - န / နှစ်ဆန်းတရက် / နှစ်သစ်၏ ပထမဆုံးရက်။

နှစ်ဆွေ ခုန့်တပွေ - န / နှစ်ဆွေ ခုန့်တပွေ / စပါးပင် တပွေ၊ ၄ အောင် နှစ်ဆွေ ခုန့်၍ ရိတ်သောနည်း။

နှစ်တိုး - န / နှစ်တိုး / တနှစ်အတွက် တိုး၍ရသော လစာငွေအပေါ်အပိုင်။ “နှစ်တိုးပေးခြင်းနှင့် ဘုရားတိုးပေးခြင်းသည် ဤနေရာတွင် ကွာခြားသည်။” သင်ညွှန်း။ ၁။ ၄။

နှစ်တန်းစား - န / နှစ်တန်းစား / အမြင့်ညီ တိုင်းနှစ်တိုင်းစီအပေါ်၌ အလျားလိုက် ဖျဉ်းပြိုင်တတ်ဆင်ထားသော အားကစား လေ့ကျင့်ရာတွင် အသုံးပြုရသည့် တန်းအစုံ။

နှစ်ထောင်းအားရ - ကြိပ် / နှစ်ထောင်းအားရ / ဝမ်းသာအားရ။ ဝမ်းပန်းတဘော။ “ရွာအတွင်းရှိ ကလေးအပေါင်းတို့မှလည်း နှစ်ထောင်းအားရ ဝမ်းမြောက်လျက် ဌိုနေကြကုန်၏။” သုံးပွင့်။ ၄၃။

နှစ်ထပ်ကိန်း - န / နှစ်ထပ်ကိန်း / [သင်္ချာ] ဂဏန်းတရက် ယင်း

ဂဏန်းပြင်ပ ပြန်၍မြှောက်ရန် ဂဏန်းအတက်တွင် သင်္ကေတပြသော နှစ်ဂဏန်းငယ်။

နှစ်ထပ်ကွမ်း - ကြို / နှစ်ထပ်ကွမ်း / ၁။ ကက်ကစားရာတွင် ကက်ဖြစ်စေ၊ ယင်းဖြစ်စေ၊ ထင်ဖြစ် စေ နှစ်မျိုး ကွမ်းသည်။ ၂။ [ဥပစာ] နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ ဖြစ်သည်။ “မိန်းကလေးက ကိုယ့်ကိုယ်ကို သတ်သေတယ်ဆိုတာ နှစ်ထပ်ကွမ်း ချွေးမနေဘူးလား။” မြူ ၇။

နှစ်ထပ်တိုး - န / နှစ်ထပ်တိုး / အရင်းငွေပေါ်တွင်လည်းကောင်း အတိုးငွေပေါ်တွင် လည်းကောင်း တွက်ယူသော ငွေတိုး။ “ဖဲရူးသောသူထံမှ မြေကို မြေရှင်များက နှစ်ထပ်တိုးဖြင့် အပေါင်ခံသည်။” ခေတ်မောင်း။ ၂၈။

နှစ်ထပ်သင်္ကန်း - န / နှစ်ထပ်သင်္ကန်း / ဂုဏ်။ “နှစ်ထပ်သင်္ကန်း” နှစ်နှစ်ကာကာ - ကြိပ် / နှစ်နှစ်ကာကာ / ၁။ နှစ်နှစ်သက်သက်။ ၂။ နက်နက်နဲနဲ၊ စွဲစွဲလမ်းလမ်း၊ လေးလေးနက်နက်။ “ဟုတ်စမှန်ရာကို နှစ်နှစ်ကာကာ တွေးတောခြင်းမပြု။” ကိုယ်။ ၂၂။

နှစ်ပရိစ္ဆေဒ - န / နှစ်ပရိစ္ဆေဒ / နှစ်ကာလ အပိုင်းအခြား။ “ဒါပေမယ့်လို့ နှစ်ပရိစ္ဆေဒက ကြာတော့ စမ်းတဝါးဝါးဖြစ်နေပါတယ်။” မြန်ချွန်။ ၂၆။

နှစ်ပါးစုံ - န / နှစ်ပါးစုံ / ၁။ လင်မယားအစုံ။ “အပျိုလူပျိုချင်း မိဘနှစ်ပါးထိမ်းမြား၍ နှစ်ပါးစုံဖြစ်ပွားသော သားသမီးအရင်းအစဉ် ဩဇာမည်၏။” သုဇာ။ ၁၉၀။ ၂။ နှစ်ဘက်၊ နှစ်ပါးစုံသည်။ “ထိုကောင်း မကောင်းသော နှစ်ပါးစုံ ရောရာက သော မိဘကကံကြောင့်။” ဓမ္မရာသီ။ ၁၃။

နှစ်ပါးသွား - န / နှစ်ပါးသွား / မြန် မှာ ဇာတ် သဘင် တွင် မင်းသမီးနှင့်မင်းသား ချစ်ခန်းကြိုက်ခန်းအမှုအရာဖြင့် သီဆိုကခုန်ခြင်း။ သစ္စာထား။ မြိုင်ထ။ “ဇာတ်အတွက် ပြည်တယ် မိမိသာမက နှစ်ပါးသွားပင် တွက်ခွဲနိုင်ပြီ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။” ကေသီ။ ၁၉၄။

နှစ်ပတ်လည် - နဝိ / နှစ်ပတ်လယ် / နှစ်တပတ်လည်သော။ “နှစ်ပတ်လည်နိုင်ပေါင်းရုံ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ စစ်တမ်းမှ။” မြန်သွေး။ ၁၆၁။

နှစ်ပတ်လျှို - န / နှစ်ပတ်လျှို / ၁။ မိန်းမဆံထုံး ထုံးနည်းတမျိုး။ “နှစ်ပတ်လျှိုမှာမှ ရှေးနည်းတူ တပတ်ရစ်ထားသော ကွင်းသဏ္ဌာန်ကိုထပ်၍...ဆံစက် ထုတ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။” ဇွယ်ကျမ်း။ ၄။ ၂၇။ ၂။ မိန်းမချည် ခေါ်သော ကြိုးချည်နည်း။ “နှစ်ပတ်လျှိုမိန်းမချည်။” လူထုသိပ္ပံ။ ၄။ ၁၀၈။

နှစ်ဘက်ချွန် - န / နှစ်ဘက်ချွန် / ၁။ လက်ဖြင့်လွဲ၍ ရန်သူကို ပစ်ခတ်ရန် အစွမ်းနှစ်ဘက်ကိုချွန်ထားသော သစ်သားချောင်း။ ထုတ်ချွန်။ “လေး၊ မြား၊ နှစ်ဘက်ချွန်၊ တုတ်၊ ဓားတို့ကို။” ငဘ။ ၆၄။ ၂။ [ဥပစာ] (နှစ်ဘက်ချွန်ကဲ့သို့) နှစ်ဘက်စလုံးကို မထောက်မမူ၍ပြုမူလေ့ရှိသူ။ “အနုမြူပိုးခေတ်တွင် နှစ်ဘက်ချွန်ဝါစ တွင်ကျယ်နိုင်မယ်။” ငဘ။ ၂၄၄။

နှစ်မည်ဆယ် - န / နှစ်မည်ဆယ် / ၁။ အသွေးအရောင်နှစ်မျိုး ပက်တွဲပြုလုပ်ထားသော အဝတ်အထည်။ ၂။ [ဥပစာ] နှစ်မျိုး။ နှစ်ပုံ။ နှစ်ခွ။

နှစ်မြို့ - ကြံ / နှစ်မျိုး / ကြိုက်သည်။ သဘောကျသည်။ နှစ်သက်သည်။ လေးမြတ်စုံမက်သည်။ “လူတန်းစားခွဲခြားခြင်းကို မည်သူမျှ မနှစ်မြို့ချေ။” နိုင်ပြ။ ၇၂။

နှစ်ယှဉ်းပုံဖက် - န / နှယှဉ်းပန်ဗက် / နှားနှစ်ယှဉ်း မထွန်လောက်သော လယ်မြေ။ “ဒီနှစ်တော့ နှား ကသိတာနဲ့ နှစ်ယှဉ်းပုံဖက်ပါလုပ်နိုင်ပါတယ်။”

နှစ်ရှည်လများ - ကြိဝိ / နှစ်ယိုလွဲများ / နှစ်ယော့လွဲများ / နှစ်၊ လအားဖြင့် ကြာမြင့်စွာ။

နှစ်လို - ကြံ / နှစ်လို / သဘောကျသည်။ နှစ်သက်သည်။ စုံမက်သည်။ “အာရုံကြောက်ပါးတို့၌ နှစ်လိုခြင်းကို ယယ်ဘီလေးဦး” သမန်၊ ၁၊ ၁၇၇။

နှစ်လည် - ကြံ / နှစ်လယ် / တနှစ်တာအချိန်လွန်၍ နောက်တနှစ်သို့ ရောက်သည်။ “ပုရာဟိတ်ပစ္စားလည်း ယနေ့ မတည်မြဲသော် နှစ်လည်မှ အခါမည်ဆိုသည် ဖြစ်သောကြောင့်။” ကိပု၊ ၃၉။

နှစ်လည်ခါကျူး - ကြိဝိ / နှစ်လယ်ခါကျူး / နှစ်လိုစွေခါ ကြာရှည်လေးမြင့်စွာ။

နှစ်လုံးပေါက် - ကြိဝိ / နှစ်လုံးပောက် / တနှစ်ပတ်လုံး မပြတ်မလပ်။ “ကော်ပီထုပ်၊ ခရမ်းချဉ်သီး စသည်တို့ကို နှစ်လုံးပေါက် ဝယ်ယူစားသုံးနိုင်ပါသည်။”

နှစ်လုံးပေါက် - န / နှစ်လုံးပေါက် / ‘ထွန်နှစ်လုံးပေါက်’ကို အတိုချဲ့၍ ခေါ်သောအမည်။

နှစ်လုံးပြူး - န / နှစ်လုံးပြူး / ပြောင်းရှည်နှစ်လုံး တွဲလျက် ပါရှိသော သေနတ်။

နှစ်ဝက် - န / နှစ်ဝက် / နှစ်၏ထက်ဝက်။ ခြောက်လ အပိုင်းအခြား။

နှစ်သက် - ကြံ / နှစ်သက် / ကြိုက်သည်။ သဘောကျသည်။ စုံမက်သည်။ မြတ်နိုးသည်။ “ထိုစကားကို ဘဝရှင်နှစ်သက်တော်မူ၍” ဝိပု၊ ၂၄၁။

နှစ်သစ်ကူး - ကြံ / နှစ်သစ်ကူး / နှစ်ဟောင်းမှ နှစ်သစ်သို့ ကူးပြောင်းသည်။

- န / နှစ်သစ်ကူး / ယင်းသို့ ကူးပြောင်းသောကာလ။

နှစ်သစ်တက် - ကြံ / နှစ်သစ်တက် / နှစ်သစ်ဖြစ်ပေါ်သည်။

နှစ်သိမ့် - ကြံ / နှစ်သိမ့် / ၁၊ ကျေနပ်အားရသည်။ “သည်းတွင်းငြိမ်ငြိမ်၊ ကိုယ်လုံးစိမ့်မျှ၊ နှစ်သိမ့်ရှင်မြို့၊ ပီတိတိုး၏။” ဓမ္မ* ၉၉။ ၂၊ ကျေနပ်အားရစေသည်။ “နဂါးကြီးအား ချမ်းသာရစေသောဟု နှစ်သိမ့်တော်မူ၍။” ပါရာ၊ ၂၀။

နှစ်သိမ့်ဆု - န / နှစ်သိမ့်ဆု / ယှဉ်ပြိုင်သော်လည်း အနိုင်မရသူ ကျေနပ်စေရန် ချီးမြှင့်သောဆု။

နှစ်ဦး - န / နှစ်ဦး / နှစ်၏ အဦးအစကောလ။ “ဝါဝင် ဝါကျွတ် အတဘက် နှစ်ဦး။” ဟံသာပုံ၊ ၄၂၂။

နှစ်ဦးနှစ်ဘက် - န / နှစ်ဦးနှစ်ဘက် / ဟိုဘက်အုပ်စုနှင့် သည်ဘက်အုပ်စု။ ထိုဘက်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဤဘက်ပုဂ္ဂိုလ်။

- ကြိဝိ / နှစ်ဦးနှစ်ဘက် / အပြန်အလှန် - ကြိဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

နှစ်ဦးနှစ်ဝ - န / နှစ်ဦးနှစ်ဝ / ထိုဘက်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဤဘက်ပုဂ္ဂိုလ်။

နှည်

နှည် - ကြံ / နှည် / နှိပ်သည်။ ပျပ်ဝပ်အောင်လုပ်သည်။ ဖိနှိပ်သည်။ “ကပ်လမည်၊ ငါးမာရ်နှည်သည်၊ ရွှေပြည်သာထွတ်၊ သုံးလူနှုတ်ကို။” ဝိမော်* ၅။ “ငါလည်းထိုတူ၊ ကံလေဟူသည်၊ ရန်သူစစ်သည်၊ ဤဆယ်မည်ကို၊ ပျက်နှည်မြို့ခွင့်၊ ဆင်ကျူနှင့်သို့၊ အကြွင်းမယ့်၊ ချိုးစဲပြီးခနင်။” မဃ* ၄၄၄။

နှတ်

နှတ် - န / နှတ် / လွန်းထိုးရန် ယက်ကန်းအတိုင်ချည် အထက်အောက် နှစ်လွှာကွဲအောင် ခွဲပေးသောချည်ထိုး ကြိုးစုကိုဖိုယာ။ “ယဉ်သွားရှေ့ခတ်၊ နှတ်ကားရှေ့တိုး၊ လွန်းနှင့်ထိုးသား၊ ပုသိုးယက်သည်။” မဂ်စိုး* ၂၄။

နှတ် - ကြံ / နှတ် / နှာမှန်စသည်တို့၊ နှာခေါင်းတွင်းသို့ မှုတ်သွင်းသည်။ “ဒေး၍တက်သော် နှတ်ရန်နှာကား။” ခွေးဆောင်။ ၅၁။

နှတ်ကောက် - ကြံ / နှတ်ကောက် / ၁၊ အတိုင်ချည်များကို နှတ်ပေါက်ထဲသို့ သွင်းယူသည်။ ၂၊ ကျစ်ထားသောချည်ကို နှတ်ဖြစ်အောင်လုပ်သည်။

နှတ်ကျော် - ကြံ / နှတ်ကျော် / ၁၊ ချည်ပင် လုံးဝ မသွင်းမီပဲ ရှိသည်။ ၂၊ နှတ်များ၏ချွတ်ယွင်းမှု၊ ဖောက်ချည်မှန်မှန်မဝင်မှုတို့ကြောင့် အထည်သားမမှန် ဖြစ်သည်။

- န / နှတ်ကျော် / ၁၊ ချည်ပင်လုံးဝ မသွင်းမီသည့်နှတ်။

၂၊ နှတ်များ၏ချွတ်ယွင်းမှုကြောင့် ဖောက်ချည်မှန်မှန် မဝင်သော အထည်သား။

နှတ်ကြိုး - န / နှတ်ကြိုး / လွန်းထိုးရန် ယက်ကန်း အတိုင်ချည် အထက်အောက်နှစ်လွှာကွဲအောင် ခွဲပေးသောချည်မျှင်စု။

နှတ်ကြောင်း - န / နှတ်ကြောင်း / ၁၊ ကုလားဖန်ထိုး၍ ပုံထားသော ဖဲချပ်ပုံတွင် တဘက်သားကို လှည့်ဖြားရန် အမှတ်အသားပေးထားသော အကြောင်း။ ၂၊ [ဥပစာ] (စက္ကူစသည်၏) ခွဲဖြတ်လိုသည့် နေရာ၌ အရာပေးထားသော အကြောင်း။

နှတ်ကြောင်းပေး - ကြံ / နှတ်ကြောင်းပေး / ၁၊ ကုလားဖန်ထိုး၍ ပုံထားသောဖဲချပ်ပုံတွင် နှတ်ကြောင်းပေါ် နေအောင် လုပ်သည်။ ၂၊ [ဥပစာ] (စက္ကူစသည်၏) ခွဲဖြတ်လိုသည့် နေရာကို အရာပေးသည်။ ၃၊ [ဥပစာ] မိမိပြောဆိုစေလိုရာကို ပြောဆိုလာအောင် လမ်းခင်းပေးသည်။

နှတ်ကွင်း - န / နှတ်ကွင်း / အတိုင်ချည်ပင် သွားရသည့် နှတ်တွင်ပါသောအကွင်း။ နှတ်ပေါက်။

နှတ်ဆံ - န / နှတ်ဆံ / နှတ်ကောက်သော ချည်မျှင်။

နတ်ဆွဲဗူး - န/နတ်ဆွဲဗူး/ နတ်လွှားများကို ဆွဲထားရာစက်သီး။
 (စက်ယက်ကန်းတွင် သစ်သားပွတ်လုံးတန်းကို သုံးသည်။)
 နတ်ဆိုး - ကြိ/နတ်ထိုး/ ကျစ်ထားသောချည်မျှင်ဖြင့် နတ်ပြုလုပ်သည်။
 နတ်မိုးတံ - န/နတ်ပိုးဒန်/ နတ်သီတံ တောင့်တင်းအောင် ထပ်ပိုးထားသော တုတ်တံ။
 နတ်ပေါက် - န/နတ်ပေါက်/ နတ်ကွင်း - န၊ နှင့် အတူတူ။
 နတ်မောင်း - န/နတ်မောင်း/ နတ်ချိတ်နှင့် မြေနင်းကြားရှိ မောင်းတံ။
 နတ်လွှား - န/နတ်လွှား/ ယက်ကန်းရက်ရာ၌ အတိုင်ချည်ကို အောက်အောက်ကွဲအောင် ခွဲပေးသောနတ်အစုံ။ (ယင်းသည် နတ်လွှား၊ လေးလွှား၊ ရှစ်လွှား၊ ဆယ်နှစ်လွှား စသည်ရှိသည်။)
 နတ်သံတံ - န /နတ်သီဒန်/ နှုတ်ကောက်ရာတွင် နတ်များကို သီထားသောဝါးတံ။

နတ်

နတ် - န/နတ်/ ခ၊ ခံတွင်း။ ပါးစပ်။ “ပိန္နသီမှည့်သည် ချို၏။ နှုတ်ကိုမြိန်စေတတ်၏။” ဥတု။ ၁၇၉။ ၂ [ဥပစာ] နတ်မှထွက်သောစကား။ “နှုတ်တရာ စာဘလုံး။ ကဝိသေ။ ၉၄။
 နတ်ကဝိ - န/နတ်ကဝိ/ နတ်ဖြင့်ပေးသော ကဝိ။
 နတ်ကပါဌ - န/နတ်ကပါဌ/ ဘုရားသခင် ဟောကြားသော တရားတော်။ “ဘုရား နတ်ကပါဌ ပိဋကတ်ကို နှုတ်ခွတ်တောင်တောင်၊ မဆောင်နိုင်ကြ။” ယကံး။ ၁၆၃။
 နတ်ကောင်း - နဝိ/နတ်ကောင်း/အပြောအဆို လိမ္မာကျမ်းကျင်သော။ “နှုတ်ကောင်းလို ပြည်စိုး၊ သူ့ မိုးကကောင်းချင်။” ပုညတေး။ ၁၇။
 နတ်ကျိုး - ကြိ/နတ်ကျိုး/ ပြောကျင့်၊ ဆိုကျင့်၊ ခေါ်ဝေါ်ကျင့် ရှိနေသည်။ ပြောကျင့်ပါနေသည်။ “ကျောင်းသို့ မရောက်မီ နတ်ကျိုးလာခဲ့သော မှားယွင်းချက်များကို။” သင်နည်း။ ၄၉။ “ဆရာလို ခေါ်ရတာနတ်ကျိုးနေပြီဆရာရဲ့။” မေကျော့၊ ၅။ ၁၂၆။
 နတ်ကျင်း - ကြိ/နတ်ကျင်း/ ခံတွင်းကို ဆေးသည်။ ပလုတ်ကျင်းသည်။ “တနေ့သုံးခါ နတ်ကျင်းပစ်ရာသည်။” ပါကတု။ ၂၀၇။
 နတ်ကြမ်း - နဝိ/နတ်ကျန်း/ ကြမ်းတမ်းစွာ စကားပြောတတ်သော။ အကြမ်းသော။ “အင်္ဂါဂြိုဟ် အတန်မကောင်းလျှင် မဟာရာဇ် မွေ့လျော်၏။ နတ်ကြမ်း၏။” ကမ္မဗျာ။ ၈၅။
 နတ်ကျွဲ - ကြိ/နတ်ကျွဲ/ စကားကို ပြောသင့်သည်ထက် ပိုလွန်ပြောဆိုမိသည်။
 နတ်ကျွေးတင် - ကြိ/နတ်ကျွေးတင်/ ကတိအတိုင်း မဆောင်ရွက်ဖြစ်၍ တာဝန်မကျဖြစ်နေသည်။
 နတ်ခမ်း - န/နတ်ခန်း/နခန်း/ ခ၊ ခံတွင်း၏ အပြင်ခန်းအသား

စု။ “တပ်စွေးစားကွမ်း၊ နှုတ်ခမ်းပွင့်အုပ်၊ မေးလုပ်လုပ်နှင့်။” တန်ခိုး ၁၆။ ၂၊ တွင်း၊ ကျင်း၊ ချိုင်း၊ ခွက်တို့၏အဝအနားသား။ ၃၊ လယ်ယာစသည်၏ အစွန်အဖျားအရပ်။
 နတ်ခမ်းက - ကြိ/နတ်ခန်းက/ (ရာသီဥတု အေးလွန်းခြင်း၊ ဝမ်းချုပ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့်) နှုတ်ခမ်းများ ကွဲ၍စပ်သည်။
 နတ်ခမ်းစု - ကြိ/နတ်ခန်းစု/ခ၊နှုတ်ခမ်းများကိုစု၍ ရှေ့သို့ချွန်ထွက်စေသည်။ ၂၊ [ဥပစာ] သဘောမကျ၊ မနှစ်သက်ဖြစ်သည်။
 နတ်ခမ်းတလန်ပန်းတလန် - ကြိဝိ / နခမ်းတလန် ပန်းတလန် / ဒေါနှင့်မောနှင့်။ “တော်ခေါ်စရာ မွေးထားတာမှတ်ဖူးဟု နှုတ်ခန်းတလန်ပန်းတလန်နှင့် ရန်တွေ့သော်လည်း။” ရွှ၊ ၇၊ ၈၀။ ၅၇။
 နတ်ခမ်းပါး - နဝိ/နတ်ခန်းပါး/ စကားပြော သွက်လက် ချက်ချာသော။
 နတ်ခမ်းမွေး - န / နှုတ်ခန်းမွေး / အပေါ်နှုတ်ခမ်းအထက်တွင် ပေါက်သော အမွေး။ တိရစ္ဆာန်တို့၏ နှုတ်သီးတောတွင် ပေါက်သော အမွေးလည်း။
 နတ်ခမ်းယား - ကြိ/နတ်ခန်းယား/ [ဥပစာ] ပြောချင်ဆိုချင်စိတ် ပြင်းထန်သည်။
 နတ်ခမ်းသား - န/နတ်ခန်းသား/ ခ၊ အပြားအချပ်တို့ ၏အနားသား၊ ဘေးသား။ “အချို့ ပုဏ္ဏားလည်း နှုတ်ခမ်းသားကို ကိုက်၍ ငိုက်ဆိုက်နေ၏။” ဇိ။ ၄၃၁။ ၂၊ မှန်စသောအပြားအချပ်တို့ ၏ အနားသား၊ ဘေးသား။
 နတ်ချို - နဝိ/နတ်ချို/ စကားကို ချိုသာစွာ ပြောဆိုတတ်သော။ “စကားပြောလိမ္မာသို့၊ နှုတ်ချိုတို့မှာ လွယ်ကူလှသည်မဟုတ်ပေ။” လူချစ်။ ၃၃။
 နတ်ခြည် - န/နတ်ချို/ [ပေါ်] နှုတ်မှထွက်သောစကား။ “ရှေးသံသရာ၊ မေတ္တာစက်ချည်၊ ဘွဲ့ ဘူးသည်နှင့်၊ နှုတ်ခြည်ကြွ၊ ဆိုမြှောက်လာသ၊ မိန်းမစကား၊ သံသကြာက။” ဝိပျို့* ၄၁။
 နတ်ခွန်း - န/နတ်ခွန်း/ နှုတ်ပြောစကား။ “ရန်ခိုက်လိုလွန်း၊ နှုတ်ခွန်းကြမ်းကြုတ်၊ ပရုသ်ဝါစာ၊ အထက်လာနှင့်။” ဟင်္သာ* ၁၀၂။
 နတ်ခွန်းဆက် - ကြိ/ နှုတ်ခွန်းဆက်/ လူချင်း တွေ့သောအခါ လောကဗွယ်ရာ စတင်စကားဆိုသည်။
 နတ်ငဲ့ - ကြိဝိ / နှုတ်ငဲ့/ (စာပေကျမ်းဂန်ကို) နှုတ်တက် (ရသည်။) အလွတ် (ရသည်။) “သင်ပုန်းကြီးသင်ဖိုးကဲ့သို့၊ နှုတ်ငဲ့ကျက်မှတ်ရခြင်း နည်းပါးရသဖြင့်။” ကြည်၏။ ၂၁၀။
 နတ်ငဲ့ - န/နတ်ငဲ့/ [ဥပစာ] ကိုယ်ဝန်၊ ပဋိသန္ဓေ။ “ဗိမ့်ရင်မပွာ နှုတ်ငဲ့ကလေးများကပ်လာပြီဆိုတော့။” သွေး၊ ၁၇၀။ ၁၇၀။
 နတ်ငဲ့ဆောင် - ကြိ/နှုတ်ငဲ့ဆောင်/ စာကိုအလွတ်ရသည်။ အရကျက်မှတ်ထားသည်။ “ဘိက္ခုဝါသင်နှင့် ဘိက္ခုနီဝါသင်ဟူသော ဥဘတောဝိဘင်းကို နှုတ်ငဲ့ဆောင်တော်မူသည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၇။ ၄၀၈။
 နတ်စလျှာစ - န/နှုတ်စာယုဇာ/ စကား အပြောအဆို စွမ်း

ရည်။ “ရှေ့နေကျော်၏ နှုတ်စလျှာစကို သိလိုကြသူး။” မောင် ကျသမီး။ ၇၂။

နှုတ်စောင့် - ကြိ/နှုတ်စောင့်/ခ၊ စကားပြောဆိုရာတွင် ထိန်းသိမ်း စောင့်စည်း သတိထားသည်။ “ငါ၏ အဆွေခင်ပွန်းသည် နှုတ်စောင့်ပေသောကြောင့် စကားမပြန်ပွား။” မဟော၊ ပ။ ၁၆၀။ ၂။ နှုတ်ထုံ - ကြိ၊ နှင့် အတူတူ။

နှုတ်ဆော့ - ကြိ/နှုတ်ဆော့/ စကားပြောဆိုရာတွင် အထိန်း အသိမ်း အစောင့်အစည်း နည်းသည်။ တွေ့ ကရာကို တောင် စဉ်ရေမရ ပြောဆိုသည်။ “နှုတ်ဆော့တယ်လို့လဲ မအောက် မေပါနဲ့။” တင်မြ၊ ပ။ ၉၆။

နှုတ်ဆက် - ကြိ/နှုတ်ဆက်/ လူချင်း တွေ့ ဆုံသောအခါ ဖြစ်စေ၊ လူချင်း ခွဲခွာသောအခါဖြစ်စေ လောက ဖွယ်ရာစကား ပြောဆိုသည်။

နှုတ်ဆက်ပွဲ - န/နှုတ်ဆက်ပွဲ/ ခ၊ လူချင်းခွဲခွာခါနီး စည်းဝေး ကျင်းပသောပွဲ။ ၂။ ဇာတ်၊ အငြိမ်စသည်တို့၏ နောက်ဆုံး ကပြသောပွဲ။

နှုတ်ဆက်အမြောက် - န/နှုတ်ဆက်အမျောက်/ ညှော်သည့်တော် ကို လေးစားသော အားဖြင့် ပစ်ဖောက် ကြို ဆိုသော အမြောက်။ “အရေးတော်ပိုင်မင်းကြီးက နှုတ်ဆက်အမြောက် ၂၁ ချက်ပစ်ဖောက်ပြီးမူ။” တင်းမိုင်း၊ ၆၄။

နှုတ်တက် - ကြိ/နှုတ်တက်/ ခ၊ စာကိုအလွတ်ရအောင် ကျက် မှတ်သည်။ အလွတ်ရသည်။ အာဂုံဆောင်သည်။ “နှုတ်အံ သရဇ္ဈာယ်တန်ဖူးသဖြင့် လေ့လာပွန်းတီးနှုတ်တက်ပြီးသော ကဗျာနားအစဉ်ကို။” အာနိ၊ ၄၂၄။ ၂။ စကားသွက်သည်။ အာသွက်သည်။ “အသုံးမကျသော စကားလေ စကားလွှင့် စကားလိမ်တို့ကို ပြောဆိုရလျှင် အလွန်တရာ နှုတ်တက်ကြ ကုန်၏။” ဂံ၊ ပ။ ၁၂၇။

နှုတ်တက်ရ - ကြိ/နှုတ်တက်ယာ/ (စာကို)အလွတ်ဆိုနိုင်သည်။ အာဂုံဆောင်သည်။ “ဘယ်လယ်ကို ဘယ်သူလုပ်တယ်ဆိုတာ တော့ ကျုပ်တို့က နှုတ်တက်ရထားပြီးသားဗျ။” လယ်မြေ။ ၁၄၁။

နှုတ်တက်ရွှေ - ကြိဝိ/နှုတ်တက်ယွာယွာ/ (စာကို) အလွတ်(ရ သည်)။ “ဝန်နာသုတ်တော်မြတ်ကို နှုတ်တက်ရွှေအရကျက် ဆောင်၍။” ဓမ္မရာသီ၊ ၆၉။

နှုတ်တိုက် - ကြိဝိ/နှုတ်တိုက်/ နှုတ်ထွက်စကားဖြင့်။ “သူတို့၏ စိတ်အာရုံထဲတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သမျှကို ကဗျာလင်္ကာအဖြစ် နှုတ်တိုက် ဖွဲ့နွဲ့ သီကုံးနိုင်ကြသည်။” စွယ်ကျမ်း၊ ၃။ ၂၈။

နှုတ်တိုက်ချ - ကြိ/နှုတ်တိုက်ချ/ (စာကို) နှုတ်ထွက်စကား ဖြင့် ရွတ်ဆိုသံပေးသည်။ “တဂါထာစီ ပါဠိဖြင့်သာလျှင် နှုတ်တိုက်ချသလိုက်၏။” မဟော၊ ပ။ ၈၂။

နှုတ်တိုက်ပြော - ကြိ/နှုတ်တိုက်ပြော/ (စာဖြင့် လိုက်ရနေနိုင် အောင်) ပြောပြသည်။ ဖတ်ပြသည်။ ခေါ်ပေးသည်။

နှုတ်တိုက်သင် - ကြိ/နှုတ်တိုက်သင်/ နှုတ်တိုက်ချသည်။ နှုတ် ထွက်စကားဖြင့် သင်ပေးသည်။

နှုတ်တိုက်အံ - ကြိ/နှုတ်တိုက်အံနိ/ စာအုပ်စသည်ကို မကြည့်မရှု ပဲ အလွတ်ရွတ်ဆိုသည်။

နှုတ်ထွက် - န/နှုတ်ထွက်/ နှုတ်ဖြင့် ဂဏန်းတွက်ခြင်း။

နှုတ်ထောက် - န/နှုတ်ထောက်/ ခ၊ စကားပြောဆိုမှု။ “ဝမ်းမီးညှို့ သောသူတို့၏ ဖျားခြင်းသည် တဆိုးနွေးပူ၏။...ဝမ်းလား တတ်၏။ နှုတ်ထောက်လေး၏။” ဓာတု၊ တ။ ၁၇၇။

၂။ ကြားဝင်ပြောဆိုမှု။ ကြားဖြတ်ဝင်၍ပြောဆိုမှု။ ဖြည့်စွက် ပြောဆိုမှု။ “သူလျှိုအမတ်တို့က နှုတ်ထောက်ပြန်သည်ဖြစ် ၍ သူတပါးမလျှောက်ထားမိပင်လျှင်...လျှောက်ထားကြကုန် ၏။” မဟော၊ ၃။ ၃၂။

နှုတ်ထွက် - န / နှုတ်ထွက်/ နှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုသော စကား။ စကားပြောဆိုခြင်း။ အပြောအဆို။ “နှုတ်ထွက်ဟောရမ်း ရတန်းကြမ်း လူကြမ်းတွေကို။” ဓမ္မရာသီ၊ ၂၀။

နှုတ်ထွက်ကြမ်း - နဝိ / နှုတ်ထွက်ကျန်း / နှုတ်ကြမ်း - နဝိ၊ နှင့် အတူတူ။

နှုတ်နည်း - ကြိ / နှုတ်နိ / စကား အပြောအဆို နည်းသည်။ စကားနည်းသည်။ “သောကြာသား စကားများလျှင် ဖျင်း သည်။ နှုတ်နည်းလျှင် ပညာကြီးသည်။” ယု။

နှုတ်ပေါ့ - ကြိ / နှုတ်ပေါ့ / ခ၊ စကားကို သွက်သွက်လက်လက် ပြောဆိုသည်။ ၂။ စကားကို ပေါ့ပေါ့တန်တန် ပြောဆိုသည်။

နှုတ်ပိတ် - ကြိ / နှုတ်ပိတ် / ခ၊ ပြောမဆိုရန် တားမြစ်သည်။ “အကျိုးလိလှသောအဟန့်ဖြင့် မြန်စွာ ပယ်ရှား၍ သူတပါး မသိလေဝံ့ဟု နှုတ်ပိတ်၏။” ဇီ၊ ၄၃၈။ ၂။ မပြောမဆိုပဲ ဆိတ်ဆိတ်နေသည်။ ရေငံနေသည်။ “ကိုယ်တို့က နှုတ်ပိတ် နေမယ်ဆိုရင် ရဲတော်မှာသာ နှစ်နာရေရှိတယ်။” အရှေ့၊ က၊ တ။ ၉၁၆။

နှုတ်ပိတ်ခါ - န / နှုတ်ပိတ်ခါ / မပြောမဆိုအောင် ပေးရသော အခကြေးငွေ။ “စံကျော့ခင်အား နှုတ်ပိတ်ခ ငွေပေးလို၍။” ဆောရီး၊ ၇၆။ “မောင့်အတွက် နှုတ်ပိတ်ခဆိုပြီး ငွေတသောင်း ပေးမယ်။” ရှ၊ ၁၃၊ ၁၄၈။ ၁၇၇။

နှုတ်ပြစ်တင် - ကြိ / နှုတ်ပြစ်တင် / စကားဖြင့် အပြစ်ပြောသည်။ “သားတော်ကို ချည်းတော်ဘုရား နှုတ်ပြစ်တင်တော်မူ သည်။” သုသော၊ တ။ ၆၈။

နှုတ်ဖျား - န/နှုတ်ဖျား/နှုတ်ခမ်း၏ အစွန်း။ နှုတ်သီး၏ အစွန်း။ “ရဲရည်လျက်၊ မျက်စိပတ္တမြား၊ နှုတ်ဖျားသန္တာ။” ဟာသာ* ၁၄။

နှုတ်ဖြေ - နဝိ / နှုတ်ဖြေ / (နှုတ်ဖြင့် မေးမြန်းသည်ကို)နှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုသော (စာမေးပွဲ)။

နှုတ်ဖြေစာမေးပွဲ - န / နှုတ်ဖြေစာမေးပွဲ / နှုတ်ဖြင့် ပြောဆို ရသော စာမေးပွဲ။

နှုတ်ပွာ - ကြိ/နှုတ်ပွာ / ခ၊ စကားကို တွေ့ ကရ ပြောသည်။ စကားများစွာ ပြောသည်။ ၂။ နှုတ်မလုပ်။

နှုတ်ဗွေဆိုး - နဝိ / နှုတ်ဗွေဆိုး / ကြမ်းတမ်းစွာ စကားပြောတတ် သည့် ဝသီပါသော။ “ဆင်ဗွေ မြင်းဗွေထက် နှုတ်ဗွေက ဆိုးတတ်ပါသတဲ့။” တင်းစာ။

နှုတ်ပေးခွန်း - န / နှုတ်ပေးခွန်း / နှုတ်ပြင်ပေးသော မေးခွန်း။

နှုတ်ပိုင်း - န / နှုတ်ပိုင်း / နှုတ်ပြင်ပေးသော အမိန့်။

နှုတ်ပြန် - ကြံ / နှုတ်ပြန် / စားသောက်၍ အရသာတွေ့သည်။
“အစာခွဲကြခြင်း၊ နှုတ်ပြန်ခြင်း၊ မျက်စိမမ့်ခြင်း၊ ... တို့ကို ပြစ်စေတတ်၏။” ဇောက။ ၁၃။

နှုတ်မှု - န / နှုတ်မှု / စကားပြင် ပြောဆိုဆောင်ရွက်ရသော အမှုကိစ္စ။ “နှုတ်မှုပါသနာပါတဲ့ လူတွေဟာ နှုတ်မှုဘက်ကို သွားကြ။” ပြည်နှုတ်။ ၁၈။

နှုတ်မှုပညာ - န / နှုတ်မှုပညာ / အပြောအဆို၊ အရွတ်၊ အဖတ် တို့နှင့်စပ်လျဉ်းသော ပညာ။ “နှုတ်မှုပညာနှင့် စပ် သွားသော ပျို၊ ကဗျာ၊ လက်၊ ချောင်း၊ မော်ကွန်း၊ ရတု၊ ရကန်၊ ပိုဒ်စုံ၊ လွှားတား၊ သာချင်း၊ သံပေါက် စသည်တို့ကို” သူဌေး။ ၃၆။

နှုတ်မြှက် - ကြံ / နှုတ်မြှက် / ဖွင့်ဟ ပြောဆိုသည်။ “သေစိမ့်ဟူ၍ သုတပါးကို မကြံအပ်။ စကားနှုတ်မြှက် မဆိုအပ်။” နှု။ ၁၇၀။

နှုတ်ရေး - န / နှုတ်ရေး / စကားပြင် ပြောဆိုဆောင်ရွက်ခြင်း။ “နှုတ်ရေးဖြင့်သည့် စစ်ရေးလည်းတပါး။ လက်ရေးဖြင့် ဖြိုးသည့် စစ်ရေးလည်းတပါး။” ခိပုံ။ ၂၅၆။

နှုတ်ရဲ - နဝိ / နှုတ်ရဲ / ခ၊ ပြောဝံဆိုဝံဆိုသော။ “ရှင်းပြရန် အကြောင်းကလည်း မပေါ်တတ်။ ဆရာတွေကလည်း နှုတ်မရဲ ဖြစ်ရ၏။” ရယ်စရာ။ ၁။ ၅၉။ ၂။ အထိန်းအကွပ်မရှိပဲ ပြောဆိုတတ်သော။ “မတိတ်အသံ၊ တည်ညံ့ပြင်၊ တရမမ၊ ဘွားစိကြွ၍၊ နှုတ်ရဲလျှော့၊ တချို့ကမူမာနတောင်နိုး၊ တက်ဘိ စိန်။” မန်ဗျာ။ ၁၅၃။

နှုတ်စိုး - နဝိ / နှုတ်စိုး / အပြောအဆို စိုးစိုးစိုးစိုးသော။

နှုတ်စေး - နဝိ / နှုတ်စေး / ချက်ချင်း မပြောမဆို၊ လေးကန် ဆုတ်ဆိတ်သော။ “ထွန်းရိန်ဟု ခေါ်လိုက်ရန်ပင်နှုတ်စေးသလို ပြစ်နေမိပေ၏။” စစ်ရေး။ ၂၂။

နှုတ်လုံ - ကြံ / နှုတ်လုံ / မိမိသိရှိထားသည့် သတင်းစကား စသည်ကို ထုတ်ဖော်မပြောပဲ သိုသိပ်ထားသည်။ “သူဌေးမင်း နှုတ်လုံမှ ဖြစ်မယ်။” သင်းကြံ။ ၆၀။

နှုတ်လွတ် - ကြံဝိ / နှုတ်လွတ် / နှုတ်တက်အားဖြင့်။ “ဗုဒ္ဓါနုဿတိ စသည်ကို တထောင်မျှလောက် နှုတ်လွတ်ရွတ်၍။” တောင် တွင်းဖြေ။ ၄၀။

နှုတ်ထိုးထိုး - ကြံ / နှုတ်ထိုးထိုး / [ဥပစာ] မခံသာအောင် အပြစ် ရှာ ပြောဆိုသည်၊ ဆဲဆိုသည်။ ဆရာတို့လေးတို့သည်... သီလ ကို ချက်ကန်သော ဂုဏ်တို့ကို ဆဲဆိုနေကြသည်။ နှုတ်ထိုး ထိုးကန်၏။” ငါ။ ၂၀။ ၁၅၂။

နှုတ်ထိုးထိုး - ကြံ / နှုတ်ထိုးထိုး / မိဘဆရာ စသည်တို့ကို ပြန်ပြောဆိုသည်။

နှုတ်သီး - န / နှုတ်သီး / ခ၊ ကြက်၊ ငှက်တို့၏ ချွန်ထွက်နေသော အဖိုးမပါးစပ် အစိတ်အပိုင်း။ ၂။ ခွေး၊ မြင်း၊ မိကျောင်း စသော သတ္တဝါတို့၏ ပါးစပ်အစိတ်အပိုင်း။ ၁။ ရေကရာ၊ လက်ဖက်ရည်ကရာ စသည်တို့၏ ရေခဲခွန်ထွက်ရာ ဖြန့်ပိုင်း။ ၄။ လူတို့၏ပါးစပ်။

နှုတ်သီးကောင်း - နဝိ / နှုတ်သီးကောင်း / [ဥပစာ] ရန်တွေ့ စကား ပြောတတ်သော။ စွာသော။

နှုတ်သီးကောင်းလျှာပါး - ကြံဝိ / နှုတ်သီး ကောင်း လျှာ ပား / သွက်သွက်လက်လက် အချက်ကျကျ (ရန်တွေ့ ပြောဆိုသည်။) “ကလေး အပြောအဆို နှုတ်သီးကောင်းလျှာပါးဖြစ်သည်ကို အမှတ်မှတ်ထားကာ။” ရင်သွေး။ ၂၅။

နှုတ်သီးထိုး - န / နှုတ်သီးထိုး / ငါးနှုတ်သီးထိုး - န၊ နှင့် အတူတူ။ “တောင်ညှင်း၊ နှုတ်သီးထိုးတို့သည် ငမောင်ရိုးနှင့်မျိုးချင်း နှစ်သော ငါးများ ဖြစ်ကြလေသည်။” စွယ်ကျမ်း။ ၁။ ၂၀၈။

နှုတ်သွက် - နဝိ / နှုတ်သွက် / ခ၊ စကားပြော လျင်မြန်သော။ “အာဝဇ္ဇန်း နှုတ်သွက်၍ ရုတ်တရက် မျက်နှာလွှဲပြီး ရောင်ရဲ ခြင်းမရှိပေ။” မဇ္ဈိမ။ တ။ ၁၂။ ၂။ ပြောခွင့်ရောက်သော် မဆုတ်မဆိုင်း ပြောဆိုတတ်သော။

နှုတ်သွက်လျှာသွက် - ကြံဝိ / နှုတ်သွက်လျှာသွက် / မဆုတ်မဆိုင်းပဲ (ပြောသည်။)

နှုန်း

နှုန်း - ကြံ / နှုန်း / (ခွေး၏အမြီး၊ လူ၏ ခွေးကို) လှုပ်သည်။

နှုန်း

နှုန်း - ကြံ / နှုန်း / [ပေါ်] ခိုင်းနှိုင်းသည်။ ပမာပြုသည်။ “ငါနှင့် ငါသား နှုန်းစရာဟု ပညာနှင့်ယှို၊ ငယ်ရွယ်ပျိုက။” တေး။ ၁၂။

နှုန်း - န / နှုန်း / ခ၊ အလားတူ။ ပုံစံ။ “ဝိမတိ ဆရာနှုန်းကိုသို့၊ ဉာဏ်နှုန်း မကျတတ်လှိုင်းလို့ ဝါ။” ယိုး။ ၄၅။ ၂။ အရေ အတွက်၊ ပမာဏ၊ အရှိန်အဟုန် စသည်ကို တပြေးညီ သတ်မှတ် ချက်။ “ဝိတိုက်နှုန်းနှင့် ပေးလေသည့်အခိုင်း၊ ကျွန်ုပ်တို့ ကြွေးရှင်များက လက်မခံ။” တင်းမိုင်း။ ၂၃၃။ “လက်ရှိ သွားနေသော အချိန်နှင့် နှုန်းနှင့်သာ ဆက်သွားနေပါက။” ဂျပန်။ ၁၅၇။

နှုန်းထား - န / နှုန်းထား / ခ၊ အစိုးအမေ ဆက်မတ်ချက်၊ သတ်မှတ် ထားသော အဖိုးအခ။ “ကန်ဆိုင်ထား နှုန်းထား၊ အစိုးအမေ ထားသောနှုန်းထားအလိုင်း ရေလေးချေသေး။” ကုဗျာ။ ၂။ အရေအတွက်၊ အရှိန်အဟုန် စသည်ကို တပြေးညီ သတ်မှတ် ချက်။

နှုန်းစွဲ - ကြံ / နှုန်းစွဲ / စိတ်ပေါ့ပေါ့သည်။ “ငါသားနှုန်းစွဲနှင့် ခွဲလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ နှုတ်သီးကောင်း၊ နှုတ်သီးကောင်းရန် ကောင်းလှပေ၏။” ကြွယ်ဝ။ ၅။

နှပ်

နှပ် - န / နှပ် / နှာခေါင်းမထွက်သော အကျိုးအပေး

နှပ် - ကြံ / နှပ် / ခ၊ ထမင်း၊ ငါး စသည်တို့ကို နှစ်ဖက်ကောင် လုပ်သည်။ “ကျက်ပြီးသော နှပ်ကို လေး နှစ်ဖက်ကောင်

ထမ်းဖြစ်၏။” ဥတု။ ၇၇။ ၂။ ကော်ဖီ၊ ကျောက်မီးသွေး၊ ဆေးရွက်ကြီး၊ ဝါဂွမ်း၊ သားရေ စသည်တို့ကို လိုအပ်သော အခြေအနေသို့ ရောက်အောင် အချိန်ပေးပြုပြင်သည်။ “မီးဖိုပေါ်တွင် နှစ်လျက်သားပင် ခွံသေးသော ကော်ဖီပေးမှား” လှသည်။ ၁၉၃။ ၃။ အိပ်ရာမှ ခိုးနေသော်လည်း မထသေးပဲ မိန်းမနေသည်။ ၄။ [ဥပစာ] နှစ်သိမ့်မှုပေး၍ လိမ်သည်။ လှည့်ပြားသည်တပတ်ရှိသည်။ “သူ့အကဲကို ခပ်ရမှားဖြင့် ငါ့ကို နှစ်မယ်လို ဟုတ်မယ်မထင်ပါဘူးလေ။” ဖြင့်၊ ပ။ ၁၄၈။

နှစ်ချ - ကြိ / နှိတ်ချ / သူတပါးထိခိုက်နှစ်နာအောင် လိမ်လည်လှည့်ပြားသည်။ “ရောင်းတဲ့လူက နှစ်ချလိုက်မှား။” သွေး၊ ၈၀။ ၁၈၆။

နှစ်ချေး - န / နှိတ်ချီး / နှိပ် - န၊ နှင့် အတူတူ။
 နှစ်ချို - န / နှိတ်ချို / အစေ့ကို ဝမ်းနှုတ်ဆေးတွင် သုံးရသော အပင်။ “နှစ်ချို သည်...ဝမ်းကို သွန်စေတတ်၏။” ဒဗ္ဗ၊ ၁၀၃။ (နှစ်ချိုဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။)

နှစ်ညှစ် - ကြိ / နှိတ်ညှစ် / နှာခေါင်းကို ပိညှစ်၍ အတွင်းရှိ နှိပ်ကို နှာခေါင်းလေဖြင့် မှုတ်ထုတ်သည်။

နှစ်ပစ်ခံရ - ကြိ / နှိတ်ပစ်ခံရဟု / ၁။ [ဥပစာ] (လူသိရင်ကြား) ကဲ့ရဲ့ ပြစ်တင်ချီးနှိမ်စောင့်ကားခြင်း ခံရသည်။ “ပုဦးထွက်တွင်ပင် နှစ်ပစ်ခံရလေတော့သည်။” ရှု၊ ၄၆။ ၆၅။ ၁၂။ ၂။ အဖွဲ့တွင် အနိုင်၊ အသာ ရလအံ့ပြီမှ ဤဖွဲ့တွင် အရေး နိမ့်သည်။

နှိပ်

နှိပ် - ကြိ / နှိတ် / ၁။ မထမကြအောင် ခိပ်ကျသွားအောင် အပေါ်ကစီး၍ ပိသည်။ “ပြည်ထောင်ဘက်ကို နှိပ်လျက် စိုးမိုး” ပြည်စွန့် * ၄၅။ ၂။ အညောင်အညာပြေအောင် ကိယ်လက်တို့ကို လက်ဖြင့်ဖိညှစ်ပေးသည်။ “ထိုအခါ ဆွေမျိုးရင်းချာမိန်းမတို့သည် အားလုံးဝိုင်း၍ နှိပ်ကြလေ၏။” မိုင်း၊ ပ။ ၅၀။ ၃။ အောက်ခံအရာတွင် တစ်ဆိပ်အမှတ်ပေါ်အောင် ပိပေးသည်။ “လက်မှတ်တွေ နှိပ်ပြီ။” ပေါ်ဇော်၊ ပ။ ၁၀၉။ ၄။ [ဘုန်း] စားသည်။ သောက်သည်။ ချိုးသည်။ နှိမ်သည်။ ရိုက်သည်။ နှက်သည်။ “အမကြီးတို့ ကြက်သားတွေ သိပ်နှိပ်မနေနဲ့ဗျို၊ ဆေးခြောက်တွေပါနေတယ်နော့။” မြဝတီ၊ ၁။ ၁၁။ ၃၀၉။

နှိပ်ကြယ်သီး - န / နှိတ်ကျယ်သီး / အောက်ခြမ်း အပေါက်ငယ်တွင် အပေါ်ခြမ်း အဖုငယ် ကဲ့ကဲ့စွဲပြနေအောင် ဖိ၍ တပ်ရသော သတ္တုကြယ်သီးတမျိုး။

နှိပ်ကြယ်သီး

နှိပ်ကွပ် - ကြိ / နှိတ်ကွပ် / ၁။ ပိန်းချိုးနှိပ်သည်။ “ပြည်ကြီးအရပ်ရပ်ကို နှိပ်ကွပ်ခွန်ယူ။” ပညာ၊ ၁။ ၉၀။ ၂။ ဆုံးမသည်။

“မျက်နှာသာမပေးဘဲ အရေစိုက်ကာ နှိပ်ကွပ်ရာသတည်း။” သာရိ၊ ပ။ ၁၄၄။

နှိပ်စေ - န / နှိတ်စိ / နှိတ်စေ / နှိပ်ကြယ်သီး - န၊ နှင့် အတူတူ။
 နှိပ်စက် - ကြိ / နှိတ်စက် / ညှဉ်းဆဲသည်။ ဒုက္ခရောက်အောင် လုပ်သည်။ “မိမိခွေငဲ့ယှက်သည်။ အနိုင်အထက်ပြုသည်။”
 နှိပ်စက်ကလူ - ကြိမိ / နှိတ်စက်ကလူ / ညှဉ်းဆဲသည့်သဘောဖြင့်။
 နှိပ်နယ် - ကြိ / နှိတ်နယ် / ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းတို့ကို လက်ဖြင့် ပိညှစ်ပေးသည်။ “အကြင်မိန်းမသည်...လင်အလိုရှိရာသို့ လိုက်၍ ကျင့်တတ်၏...မျက်သစ်တံပူကပ်ခြင်း၊ နှိပ်နယ်ခြင်းကို ပြုတတ်၏။” ဝိဇရ၊ ၃၈။

နှိပ်နယ် - ကြိ / နှိတ်နယ် / ၁။ နှိမ်ချပြောဆိုပြုမူသည်။ “အမတ်ရာဇသင်္ကြံလည်း တရုတ်ပြေးမင်းကို နှိပ်နယ်၍ ဆိုလိုသောကြောင့်။” ကိပု၊ ၂၂။ ၂။ မိမိနှိပ်ချေဖျက်သည်။ “ရန်မာန်အန္တရာယ်အသွယ်သွယ်တို့ကို နှိပ်နယ်အပ်၏။” မိလိန်၊ ၆၃၆။ “သုဋ်ဒဝတ်ကို ဖမ်းလတ်သောခါ၊ သည့်စွာနှိပ်နယ်၊ အလွှာလွှာလျှင်၊ မြေဝယ်လည်းထား၊ အလျားပျပ်စပ်၊ ပုဆိုးဖွပ်သို့။” သူလင် * ၂၇။

နှမ်း

နှမ်း - န / နှန်း / ၁။ ဟင်းချက်ဆီကြိတ်ရသော အစေ့ငယ်များထွက်သည့် တနှစ်ခံ အပင်ငယ်။ ၂။ ဆယ်ခံခြည်နှင့်ညီမျှသော အတိုင်းအတာ။ “ဤအဆင့် ဆီခြည် ၁၀ ကို တနှမ်း။” လောကုပ္ပ၊ ၁၂။ ၃။ မုန့်ညင်းစေ့နှင့်ညီမျှသော အလေးချိန်။ “ဂဏန်းကျမ်းတွင် လာသောဂါယာသို့ မုန့်ညင်းဆုံးလုံးသည် နှမ်းတလုံး။” သမန်၊ ၃။ ၉၄။

နှမ်း - နဝိ / နှန်း / ၁။ ပြောက်ကျားသော အရောင်အသွေးရှိသော။ “တနက်နေသား၊ မွေးသင့်ငြား၊ နွားနီနွားနှမ်းတဲ့” ကိချုပ်၊ ၁၀၀။ ၂။ စိတ်ဖောက်ပြန်ကာ ရှူးပေါ်ပေါ်ဖြစ်သော။ “အေး...ရှူးရကောင်မလား၊ နှမ်းရကောင်မလား စဉ်းစားနေတာတဲ့။” သွေး၊ ၁၂၉။ ၇၉။

နှမ်းကြီး - န / နှန်းကြီး / ရက်ပေါင်း ၁၀၀ မှ ၁၂၀ အထိ သက်တမ်းရှိသော နှမ်းမျိုး။

နှမ်းကြတ် - န / နှန်းကျတ် / အဝတ်ရက်ရသောလျှော်နှင့် ဆီထုတ်ရသော အစေ့များထွက်သည့် ပန်းပြာပွင့်သော အပင်။ (အစေ့ကို ဗီဇဝါ ဟူသော အမည်ဖြင့် စိန်ရတနာ ချိန်ရာတွင် သုံးရသည်။)

နှမ်းကြပ် - န / နှန်းကျပ် / ရှမ်းနှမ်း ခေါ်သော အပင်။

နှမ်းခါ - ကြိ / နှမ်းခါ / စည်းထားသော နှမ်းပင်များ ခြောက်သောအခါ အစေ့ထွက်အောင် တုတ်ဖြင့် ရိုက်ခါသည်။

နှမ်းခိုး - န / နှန်းခိုး / လူ၏ကိုယ်ခန္ဓာတွင် မှဲ့ ရင်ကဲ့သို့ ဖောင်းကြွမနေပဲ အသားနှင့် တသားတည်းဖြစ်နေသော မှဲ့။

နှမ်းချွတ် - ကြိ / နှန်းချွတ် / နှမ်းစေ့အမှေးခွံကွာအောင် ပြုလုပ်သည်။

နှမ်းဆီ - န / နှန်းဆီ / နှမ်းစေ့ကို ကြိတ်၍ရသော ဆီ။

နှမ်းထောင်း - န / နှံနံအဒါး / လှော်၍ ဆားနှင့်ထောင်းထားသော နှမ်း။

နှမ်းနက် - န / နှံနံနက် / နက်သောအရောင်အသွေးရှိသောနှမ်း။ နှမ်းကြီးတမျိုး။

နှမ်းပျစ် - န / နှံနံပျစ် / ထန်းလျက်ရည်နှင့် နှမ်းလှော် ရေ၍ လုပ်ထားသော မုန့်။

နှမ်းဖတ် - န / နှံနံဖတ် / နှမ်းကို ဆီကြိတ်ရာမှ ကျန်ရစ်သော အပတ်။

နှမ်းဖတ်ချဉ် - န / နှံနံဖတ်ချဉ် / နှမ်းဖတ်ချဉ် / အချဉ်တည်ထားသော နှမ်းဖတ်။ အချဉ်ဖောက်ထားသော နှမ်းဖတ်။

နှမ်းဖြူး - ကြံ / နှံနံဖြူး / [ဥပစာ] သူတပါး၏ လုပ်ငန်းတွင် လူတော်လူတတ်ဝင်လုပ်သည်။ “သူတပါးရေးသည့်အပေါ်တွင် အညွှန်တက်၍ (ဝါ) ကာလစကားဖြင့်နှမ်းဖြူး၍။” ဝဇီရ။ ၁။

နှမ်းရိုးနယ် - ကြံ / နှံနံရိုးနယ် / နှမ်းစေ့မရှိသော နှမ်းရိုးကို နယ်သည်။

နှမ်းလျင် - န / နှံနံလျင် / ရက်ပေါင်း ၆၀ မှ ၁၀၀ အထိ သက်တမ်းရှိသော နှမ်းမျိုး။ (နှမ်းဖြူ၊ သာထွန်းဖြူဟုလည်း တွင်သည်။)

နှိမ်

နှိမ် - ကြံ / နှိမ် / ၁။ ဝပ်ကျသွားအောင် လုပ်သည်။ နှိမ်စေသည်။ ရွတ်ချသည်။ ဖိနှိပ်သည်။ “အလောင်းမင်းကျွန်၊ ရန်အကြိမ်ကြိမ်၊ တိုက်လှည်း နှိမ်သည်။” အလောင်း။ ၅၄၅။ ၂။ ရရန်ရှိသော ကြွေးငွေစသည်ကို ပေးရန်ရှိသည့်အထဲမှ နုတ်ယူသည်။ ဖြတ်သည်။ “လုပ်ခွန်ထဲက စရိတ်စက နှိမ်ပြီးမှ။” ချယ်ပုံ၊ ၃။ ၂၆၂။

နှိမ်နင်း - ကြံ / နှိမ်နင်း / ရန်စသည်ကို ဖိနှိပ်ဆုံးမသည်။ နိုင်အောင်လုပ်သည်။ “ပဲခူးမြို့စား ခြားနားသည်ကို နှိမ်နင်းအံ့ဟု ချီ၍။” မြန်မာသိင်း။ ၇၀။

နှိမ့်

နှိမ့် - ကြံ / နှိမ့် / နိမ့်ကျအောင် လုပ်သည်။ နိမ့်စေသည်။ “မြောက်ဘက် နှိမ့်တုံ၊ မင်းသားအားလည်း မပင်မရန်းစေရအောင်။” တေး။ ၅၁။

နှိမ့်ချ - ကြံ / နှိမ့်ချ / မထောင်မလွှားပဲ ကိုင်းညွတ်နိမ့်ကျအောင် လုပ်သည်။ နိမ့်ကျစေသည်။ “နမာမိ၊ ပဉ္စဝဋ္ဌန သုံးခွာရဖြင့် နှိမ့်ချ၊ ရှိကြိုး ပိုသိုးပါ၏။” တောင်တွင်းကြေး။ ၈။

နှယ်

နှယ် - ကြံ / နှယ် / ဖိစီးနှိပ်စက်သည်။ “သည်က အပူသယ်မှာဖြင့် သူနှယ်သဲ အက်ချက်ကြောင့်။” တပ်မြ၊ တ။ ၁၅၂။

နှယ် - စည်း / နှယ် / တူသည့်အဖြစ်ကိုပြသော စကားလုံး။ ကဲ့သို့။ လို။ သဖွယ်။ “မင်းစံမင်းပယ်၊ မင်း၏နှယ်သို့၊ ပျက်ကွယ်တို့ မျှ၊ မတူပနှင့်။” ဝိပျို့။ * ၁၁၉။

နှယ် - အာ / နှယ် / ညည်းသံညည်း အပြစ်တင်သံ ပါသော အာမေဩဝါတမျိုး။ “ဧကမကြီးနှယ်၊ ရွာရွာစွေစွေ၊ တယ်ကများ ရထားသလ။” ခင်ကာ၊ နိဝါန်း။ ၆။

နှယ်နှယ် - ကြိဝိ / နှယ်နှယ် / သာမန်။ သိမ်သိမ် ငယ်ငယ်။ သေးသေးမွဲမွဲ။ ပေါ့ပေါ့တန်တန်။ “ကျိုင်းတုံစစ်ကဲကြီးဆိုတာ နှယ်နှယ်ဟုတ်ပါမိုးလား မောင်။” မြင့်၊ ပ။ ၁၁၁။

နှယ်နှယ်ရရ - ကြိဝိ / နှယ်နှယ်ယာယာ / သာမန်။ မထင်မရှား။ အညတရ။ သေးသေးမွဲမွဲ။ နှံ့နှံ့ချာချာ။ “နှယ်နှယ်ရရမဟုတ် အလွန်ကြီးမားသည့် သင်္ဘောပင်။” အား။ ၄၆၆။

နှာ

နှာ - ကြံ / နှာ / အခေါက်၊ အခွံ၊ အမြွေ၊ အရေ စသည်ကို တွယ်ကပ်နေရာမှ ခွာထုတ်သည်။ “ရှေ့ဦးစွာ အခွံကို နှာရသေး၏။” အတာ၊ ၃။ ၁၅၇။

နှေး

နှေး - ကြံ / နှေး / ၁။ ပူနှေးအောင်လုပ်သည်။ နှေးစေသည်။ “သွေးမအေးအောင်ဇွန်းတတ်သော နှလုံးရည်သည်။” လူချွန်၊ ပ။ ၁၂၉။ ၂။ တတ်ပြီး၊ မှတ်ပြီးသည်တို့ကို ပြန်လည်လေ့ကျင့်သည်။

နှေး - ကြံ / နှေး / ခွာသည်။ နှာသည်။ နှင်သည်။ သင်သည်။ “သစ်သီးခွဲနှေး၊ လုပ်ကျွေးစေလို၊ ကြားလိုက်ဆိုမှ။” သစ္စာ* ၁၉။

နှဲ

နှဲ - ကြံ / နှဲ / ၁။ ကိုင်းညွတ် ယိမ်းနှဲ စေသည်။ “သစ်ပင်၏အကိုင်းတခုခုတို့ ကိုဆွဲ၍ ကိုယ်ကိုနှဲပြီးလျှင် ခုန်ပြီးနောက်။” ဝိရ။ ၁၁၉။ ၂။ အများနှင့်အတူ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည်။ “အပွဲပွဲတွင် နှဲခွဲဘူးသူ ဖြစ်သောကြောင့်။” အောက်၊ ၁၃၁။ ၃။ ပူးကပ်ယှဉ်တွဲသည်။ “ချစ်ခင်လွန်ကဲ၊ လည်ချင်းနှဲလျက်။” သတ်ကြီး။ ၁၃၁။

နှဲတန်း - န / နှဲခွဲခန်း / ယက်ကန်းလက်ခတ်နှင့် လူးတန်းကို ဆက်သွယ်ထားသော တန်း။

နွဲ့ပျော် - ကြို / နွဲ့ပျော် / အထူတကွ မြူးထူးပျော်ပါးသည်။

နှင်

နှင် - ကြို / နှင် / အနှံ့စသည်ကို ခွာသည်။ နှာသည်။ နွေးသည်။
သင်သည်။

နှံ

နှံ - ကြို / နှံ / ပိပြား နှံနာအောင်လုပ်သည်။ နှံစေသည်။
“ကြေညာနိုင်ငံ၊ စိုးမိုးနှံ့သား။” ထီးဇ * ၃။

နှံ့စပ် - ကြို / နှံ့နှို / ပေါ် နှံ့မှမ်းသည်။ “သိကြားနေသည်၊
ဝတ်နံ့ပြည်ကို၊ နှံ့စပ်ပြီးတိုင်၊ ကျွန်တော်နိုင်၍။” ပုံတော်။
၁၂၅။

နွယ်

နွယ် - ကြို / နွယ် / ဆက်သွယ်သည်။ နွယ်စေသည်။ နီးစေ
သည်။ “အနံ့မှာမူ ကြံသကာဘက်သို့ နွယ်လျက်ရှိသည်ကို
တွေ့ရ၏။” ရှု၊ ၁၆၊ ၁၁၂။ ၆၈။